Utrecht University Library
Partner in Science
Universiteit Utrecht

Sermones de sanctis

https://hdl.handle.net/1874/336205

Aevum medium.
Scriptores ecclesiast.
No. 470.

K VII 2
N 11

In h° libro continentur sermones fratris iohannis socci per circulum anni de sanctis
Et pertinet fratribus sancte crucis de claro loco extra muros opidi
huyensis leod dyoc

I. 289

17 **289** *(Eccl. 470.) Charta. fol. 227 ff. 2 col. 1469.*
Joannes Soccus (Conradus de Brundelsheim?), Sermones de sanctis.
Fol. 1. Incipiunt sermones fratris iohannis socci per circulum anni de sanctis.

17 In fine: Expliciunt sermones ..... finiti A. d. 1469 .... per manus fratris Henrici Steynhues supprioris conuentus fratrum Sancte Crucis Huyensis. 289
„Pertinent fratribus Sancte Crucis de Claro loco extra muros oppidi Huyensis Leod. dyoc."

289

Subscriptio codicis (fol. 220a) apud Tiele fragmentatim et erronee, quoad quidem anni notam, prolata huius est tenoris: „Expliciunt sermones fratris Johannis Socci per circulum anni de sanctis, finiti anno domini 1479 Mensis marcij die quarta seu feria quinta post Dominicam Invocavit quasi hora 3a per manus fratris henrici steynhues supprioris conventus fratrum sancte crucis huyensis. Orate pro eo."

**Hs.
5 C 11**

gerestaureerd
aug. 1992
Zv.L. Gumbrecht

Incipiunt sermones fris iohis soni p circulu anni de scis. sermo pimus de sancto andrea aplo.

Venite post me etc. Matthei quarto. Glosa exponens ista verba ponitur dicit. per hec verba dominus omnes homines ad eternitatem vocat. Nota duobus modis venitur. scilicet mala deserendo et bona faciendo. Et primum hoc verbum proposita in duo dividitur. primo enim a malis recessum et hoc ibi venite. secundo ad bona hortatur. et hoc ibi post me. Malum autem a quo per hoc verbum venite recessum surgit a triplici radice. scilicet a peccati feditate. carnis voluptate. mundi vanitate. Ab hiis enim recedere nos oportet. si ad regnum summum cupimus devenire. sequitur istam primos odit. et non placet. Tertium sunt inimici. de primis dicitur actuum. Altissimus odio habet peccatores de istis dicitur romanorum octavo. qui in carne sunt deo placere non possunt. de istis dicitur iacobi quarto. Quicumque voluerit esse amicus huius seculi inimicus dei constituitur. Secundus autem quod omnis qui in deo sunt odio displicentia inimicitia regnum dei non illate consequuntur. Oportet ergo ut si post deum pervenire cupimus. ab hiis tribus recedamus cuilibet. Longius recedamus. Nota si dicimus faciendum. scilicet quod a peccatis per penitentiam a carnis voluptate per resistentiam. de mundi vanitate per displicentiam recedere nos oportet. Primo igitur volentes ad dei vocationem recedere a peccatis. hoc per penitenciam fieri oportet. Sicut enim dicitur actuum tertio. penitemini et convertimini. ut deleantur peccata vestra. ¶ Ut autem penitentia nostra sit efficax et perfecta. debet se ad omnia loca diffundere in quibus peccata sunt commissa. Nota quod ista figura quod scriptum lucide declaratur. figuraliter legitur. hester ix. ubi dicitur omnia loca in quibus cum letum conficiunt cum laceratione repleverunt. Ubi ut idem scriptum ostendit sapientie xi. per que quis peccat per hec et torquetur. scilicet peccatis dando est ei medicinam ad hoc ut sit efficax ad omnem locum pertingere in quo latuerit morbus peccati. Sunt autem duo ut ait augustinus quod peccatum perficiunt scilicet voluntas et opus. voluntas in corde. opus in corpore. Ad eadem duo necesse est ut penitentia se diffundat. ut videlicet in corde doleat et corpore penalis operatione satisfaciat ut sicut peccatum per consensus delectationem et in corpore per operis perpetrationem perficitur. sic et penitentia vera ex cordis contritione. et corporis satisfactione compleatur. Hic est ecclesiastici quod cum in omni peccato anima primo dat assensum deinde corpus peccatum perficiat. ideo oportet exigente iusticia ut anima prius puniatur quod corpus. vel hic sufferendo dolorem penitentie. vel in inferno tormenta patiendo miserie. ut sicut anima precessit corpus in culpa per consensum. sic et precedat ad tormentum Ex hoc satisfactionem credimus questioni simplicium dicentium ezechielis. non est recta equa via domini. in eo quod anima exuta corpore plectitur. pro culpa quod in corpore est commissa. quia omne peccatum anima prior inchoat dando consensum Et quia prior est in culpa. debito etiam in pena esse prima. Nota autem prior sit in culpa. apte dicit augustinus omne peccatum adeo est voluntarium. ut si non sit voluntarium nullo modo sit peccatum. Bernardus. peccatum in foribus est. sed nisi aperias dando consensum non intrabit potest quidem inimicus excitare temptacionis motum. sed in te est si volueris dare consensum Et nemo nostrum in hoc certamine deficit invitus. Unde sicut illicita cogitatio deformat. affirmatio vulnerat. sic consensus animam necat. Unde hieronymus. Seneca non potest corrumpi caro. ubi mens non fuit corrupta erit quomodo anima prior in crimine quam carne precessit in culpa ¶ Postquam autem peccata per penitentiam sunt deleta. ideo ne alia illabantur. quicumque oportet penitentem. carnis

voluptati carnis resistendum

voluptati fortis^e e resistendum Nam
ut d^r. ecc. q. baptizat a mortuo. et
iterum tangit mortuum. quid prodest lotio eius.
lavi pedes meos ut dicit in can. quo
iterum inquinabo eos. Ut g^o. ps primaz
puritas observet ¶ 2° voluptati carnis
e resistend fortissime. et obviand. ut
quociens mentem pulsavit. statim ei aditus
deneget. Nam p nullum mod melius
pt fi. q si oes occasiones peccati penitus
respuamus. oes sensus nros ab oi incen
tivo diligentissime custodientes. sic d^r. ecc.
ix^o. virginem ne aspicias. ne forte scan
dalizeris in decore eius. Dicit ei gregorius
Non licet intueri qd no licet concupiscere
Has occasiones declinasse gloriatur sara
thob. quo numquam cum ludentibus miscui me
nec cum hiis qui in levitate ambulant
participem me prebui. et ideo subsecutus est ca
gloriandi apostolus. Numquam virum concupivi.
et mundam servavi animam meam ab omni
concupiscentia Facillime aut volupt^ti resisti
mus. si semper cogitamus id gregorius Homo
tamen e qd delectat. eternum aut qd cru
ciat Et ideo hanc stultam commutationem
nullus facit nisi penitus stultus ¶ Tercio
vere iubemur a dno de mundi vani^te
et hoc p displicentia Ad hanc aut dis
plicentiam facillime pueniremus. si ea que mundi
sunt subtiliter perlustraremus Est ei tot
et tantis malis et venenatis infectionibus
exuberans. ut vere considerantibus optet
displicere Sic ei ait gregorius aliquando mun
dus nos a deo retraxit. nunc vero tan
tis plagis e plenus. ut ipse iam mundus
nos mittat ad deum ¶ Sunt aut tria
in mundo. que ipsum faciunt omnino displicere.
quia deficit. decipit. et inficit ¶ Decipit
quia pmittit sufficientiam. quam non solvit
sed quanto plura acquirimus tanto facit
nos amplius indigere Cum ei pmittat de
lectabilia pulchra delectabilia et omnia bona.
privat nos veris bonis pulchris de
lectabilibus et dulcibus Unde gregorius Si bo

num diligimus. mens in bonis melioribus i.
in celestibus delectetur Si aut malum me
tuit. eterna mala omnibus malis seculi ppo
nat Sz et ro e quare non satiat homi
nem Qz etiam si omnes divicie mundi in unum
etiam si omnes divicie mundi in unum
hominem confluant. non daret sufficientiam
quam pmittit. quia anima cum ad ymagi
nem dei sit creata et p consequens capax dei
nullis rebus satiari potest nisi deo ¶ Secundo
mundus deficit. nam si aliquid bonitatis nunc
esset in mundo. tamen quia subito evanescit. ter
net pt aliqualiter pmanere io de merito dis
plicere Sic ei d^r johannes mundus transit et
concupiscentia eius Gregorius Ecce mundus qui dili
gitur fugit. et tamen fugientem sequimur. la
benti inheremus. et quia labentem retinere
non possumus. cum ipso labimur quem cadentem
tenemus Nam si plene vitare vellemus
esset p omnia relinquendus Nam suadet gregorius
dicens Nichil malignum spiritus in hoc mun
do possidet. Nudi g^o cum nudis luctari
debemus. quia cunctis ad terram ducitur quod est
vestitus. quia habet unde teneatur Quid aut
sunt omnia bona. nisi quedam corporis indumen
ta. Nam g^o contra dyabolum ad certamen
properat. vestimenta abiciat ne succumbat
luc. g. Quid proderit homini si universum
mundum lucretur etc ¶ Tercio mundus inficiat
Qui Sic ei d^r job. xxi^o. Du
cunt in bonis dies suos. et in puncto
ad inferna descendunt. quia mundus amato
res suos post se trahit. Unde i. ioh. 2°.
Omne qd in mundo e. aut e concupiscentia
carnis. aut concupiscentia oculorum aut superbia vite.
Hiis tribus infectionibus inficit oes amato
res suos. ut sint avari. luxuriosi. et
superbi Quia ut d^r. ecc. 13°. qui teti
gerit picem. inquinabitur ab ea. et qui commu
nicat superbo. induet superbiam Unde ps Co
mixti sunt inter gentes et didicerunt
opera eorum. et servierunt sculptilibus eorum
et factum e illis in scandalum In hoc aut
solo obmissis omnibus aliis mundus despicien
dus e. quia ut ait iacobus 4°. nescitis

Mundus displicet ex
tribus

C.

qr amicicia huius mundi inimica e deo
Quicunq ergo voluit ee amicus huius sch i
micus dei constituit Vnde gregorius dr neo pt
in vna eademq re deo omnipotenti et eius
hostibus pariter complere Illa do amicu se dene
gat · q eius placet inimico · et inimicis
vitatis aduersatur q eidem vitati subiuga
tur Amicus ei sch · inimicus dei constituit In
imicos aut suos deiungit i mare et p
cutiet eos in posteriora · obprobriu sempi
ternu dabit illis · qd e miserabilius omnibus
¶ Secundo rm principale · f · pius me In quo vo [illegible]
hortatur nos dns vt eu in bonis q i in
se ipso nob proposuit imitemur · q in tria
bona principalia diuiduntur Posuit
eni nob in se ipso corporale operatio · pena
le tribulacio · virtualem exercitacionem pri
mu nob proposuit in sua conuersatione 2m
i passione · 3m i virtutu exhibitione
In hijs ergo tribus dominum sequamur · si tu ipsum
consequi desideramus ¶ Primo ergo dns posu
it nob corporale operatio in eo q oia q
operatus e · no pp se sed pp nos operatus
e quippe q sibiipsi sufficiens nichil eorum
q fecerat indigebat hec ysa Omnia opa
nra dne operatus es nob Tunc io opa
dei vocat nra · q no sibi · sed oia fe
cit nob Vnde apertius dicit apls 2 thio 2o
Omnia pp electos Sic et nos oia opa
nra no pp nos · nec pp ad aliud exer
ceu · sed pp deu et eius beneplacitu fa
amus · nichil ex nob operantes · q non
eu bona consciencia eius laudi valeat ex
hiberi · Vnde fideles prophetia fecerit q dicebit
Non nob dne no nob sed noi tuo da
glam Vnde et monet ap 1 cor x
Omnia quecunq facitis oia ad glam dei facite
Ideo Non ad oculu seruientes quasi homi
nibus placentes · sed deo q probat corda
Nullu eni bonu opus quantumcunq est de
genere boni · erit meritoriu apud deum
qd no p intencionem ad deu ordinetur
non in hoc ut ait bndus amittimus
ad · sed plurimu lucrum · si opa nra da

mus dno · commutabit ea i melius Iterum
ex hoc nobilitatur · augmentatur · perpetu
atur ¶ Nobilitatur ex nobili sbs qd
e deus Vtq eni gnioso dno et nobili
attribuitur · ex sua virtute totu efficitur
gniosu ¶ 2o opa nra data deo aug
mentatur · q accipiens nra dat nob sua ·
vt quatenus minus e de nro · p sua opa sup
pleamus De qbus opibus dr · sap · 8 · De
auru i comparatione eius · arena e exigua ·
et tanq lutu estimabitur ¶ 3o perpetuatur
Deus eni cu sit eternus in se · perpetuat oia
sibi data · ecc 3o opa dei perseuerat
i eternu · ecc · 26 · Fundamenta eterna su
pra petra solidata Cui consonat apus
1 · cor · iijo Fundamentu aliud nemo pt
ponere pt id qd positu e qd e xc ihs
¶ 2o proposuit nob dns i se ipso pe
nale tribulacio nec in hijs ad pp se
ipm protulit · sed p nobis volens ut et
nos ad pp ipm sufferamus · et taliter ut
sicut ipse pro nob gaudens e passus
dicente aplo ad heb · q proposito sibi gau
dio sustinuit cruce confusione contempta
sic et nos gaudentes pp eu quicquid occur
rerit sufferamus ¶ Vnde ut faciliter
valeamus tria sunt nob frequenter de nostris
tribulacionibus cogitanda · scilz q leuius p
gamur · ab inferno securiamur · sublimius pre
miamur Hec tu fideliter considerata tribu
lacionis nre leuigat pondus omne ¶
Primo dico q leuius hic purgamur Cu eni
oi peccato debeatur pena · pena multo
leuius hic in foro misericordie q i foro iusticie
punimur · testante eze 4o · Diem p anno de
di tibi Ac si dicat Sicut leuior e bre
uius e puniri p die q p anno sic in
presenti tpe q i futuro Hic iob · 6 · Qui
timet pruinam · irruet sup eu nix ·
per pruina leuem et tenuem · p niue
vo profunda tribulacionem volens intelligi
¶ 2o p tribulaciones presentes ab inferno se
curamur Dr eni naum · 1 · non consurget
duplex tribulacio · Vnde h castigacionis statu sb

[illegible]
Nota

opa nra debemus
dare deo pp tria

·E·

no

In tribulacionibus tria
cogitanda

iugit Afflixi te et non affligam te ultra.
et nunc conteram virgam de dorso tuo. et
vincula tua disrumpam. Hec apoc. 2.
Qui vicerit. s. presentes tribulationes non ledetur
a morte secunda idest ab inferno. Hec pro.
23. Percute filium tuum virga et liberabis
animam eius a morte. 3o sublimius premi
amur. nam quanto hic deo verius in patiendo
assistamus: tanto illic gloriosius sublimamur.
Hec 2. cor. 4. Id quod momentaneum est
et leve tribulationis nostre supra modum
in sublimitate eternum glorie pondus operatur in no
bis. Math. 5. beati qui persecutionem patiuntur
propter iusticiam etc. Tercio proposuit nobis dominus
in seipso virtutum exercitamus quia nulla sine
virtutibus potest esse salus. Dicitur 2. Reg. 3. Quo
libet te ornes. quolibet te affligas. non
tibi sine copia tribuetur. qui deus virtutum dicitur.
ut suis virtutibus adornatus. Et quia pre
dicta omnia fere vacua remaneret.
si non virtutibus adornaret. ideo nobis
in virtutibus se proposuit dicens nobis in iudic.
.9. Quod me videtis facere omnes facite
Et quod scitis quod licet omnes virtutes continuit pos
sidet. tres tamen ipse preceteris nobis mag
nificas proposuit caritatem. mititatem. humili
tatem. monens et suadens ut in eisdem
omni conatu quo possimus eum imitemur
nam in hiis tribus plena et absoluta
consistit perfectio. nam per primam deo per
fectorum proximo. per tertiam nobis solum quod
tenemur. Quod autem deo proximo et sibi competi
bis quod dicitur. hic perfectus est vir et beatus erit
in facto suo. De prima scilicet caritate dicitur joh.
.xv. Maiorem caritatem nemo habet. De 2a et
et 3a dicitur Math. xi. Discite a me quia
mitis sum et humilis corde. Quod autem so
la caritas dei de nobis sufficiat aperte
ostendit Bernardus dicens Solus amor est quo a no
bis exigit deus sive cum beneficiis obru
it vel flagellis corripit. vel consiliis
instruit. vel mandatis astringit. et
quasi divina lege inducit. ad solum amo
re inducit. Solve ergo tributum amoris

.f.

et deo noveris satisfactum. Ipsa est enim prima
virtus in qua nisi opus minimum despicitur. sine qua
nec maximum acceptatur. Sine ea predicatio et si
linguis angelorum fiat. non fides et si mon
tes transferat. non elecmosina et si omnes fa
cultates in cibos pauperum distribuantur.
non corporis afflictio et si ardeat. Ex quibus
omnibus liquet quod per solam caritatem deo persol
vimus tendantur. Secundo denique proximo mi
tate .i. pietate. Math. xi. Discite a me quia
mitis sum etc. per quam enim in omnibus fratribus suis
pie et dulciter iudicemus. Intuentes ipsum
et omnia sua oculo columbino. iudicantes
eum sicut ab ipso cupimus iudicari. Hec pro.
4. Equum pondus voluntas eius. Ac si diceret
Voluntas dei est. ut in iudicando nos et proximum
equum pondus habeamus. Hec levit. 19. Sta
tera iusta et equa sit pondera. quia ut in
pro. 20. dicitur Pondus et pondus mensura et men
sura. utrumque est abhominatio apud deum.
Propter quod male ponderantibus dicit deus 2o. pal
po. 4. Ego magis pondus apponam de meo
duris ponderibus quoniam omnis qui aliter pensat
ea que proximi sunt. et aliter que sua sunt hic
pondus et pondus. Tercio denique nobis humilitas
etc. ut cum post ea duo fecimus. servos nos
inutiles iudicemus. quia solum fecimus quod de
buimus nil addentes. Unde Gregorius Cunctis
assit bona opera. nulla sunt si non ex
humilitate condiantur. et omne quod agimus per
humilitatem custo
dit. si non sollicite per humilitatem custo
dit. In hiis ergo virtutibus imitemur dominum nostrum
ut post
tea ihesum xpm qui vivit et regnat

Sermo 2us de sancto andrea. 2.
Venite et videre Gregorius dicit necesse
est in una eademque re opponen
tem et hostibus eius gratum existere
deo et amicum se denegat. qui eius placet
inimico. et inimicus veritatis adversabitur.
qui eidem veritati subiugatur. Ideo in nostro proposito
deus salutem desiderans ab inimico suo
mundo vix nos vocat. ut ab eo recedentes
et sibi adherentes vitam et gratiam conse
quamur. In verbo ergo proposito duo breviter tangi

guit. Pº. pot sua vocacione. 2º vocacionis
comunicaciones. Pªm i veniet. 2ª ibi videte
vestra qr dicit gregorius qr facta saluatoris nostri
sunt accipienda sunt ut in veritate cre
datur facta et tamen per significaciones nobis
aliquid insinuent facienda. Pº quod sciendum
quod vera exposicio ad duplicem intelligentiam
nobis deseruiunt. scilicet ad historialem exposicionem
et mistice moralem informacionem. Pª expo
declaratur nobis per apostolorum vocaciones. 2ª per
morum instructionem. Prima exposicio bre
uiter prosequentes. dicimus quod beatus an
dreas et alii apostoli a domino quadrupliciter
sunt vocati. Primo enim vocauit eos ad sui
noticiam. 2º ad discipulatus graciam. 3º
ad familiaritatis amiciciam. 4to ad a
postolatus excellenciam. ¶ Pº dico vo
cauit eos ad sui noticiam. cum ad osten
cionem iohannis baptiste dicentis ecce ag
nus dei. andreas statim sequebatur dominum dicens
rabbi vbi habitas. et vocauit eum dominus
dicens veni et vide. In quo vocauit eum
ad sui noticiam. quo cognito eo rediit
in sua. ¶ 2º vocauit eos ad discipu
latus graciam. cum diceret petro et andree.
Venite post me faciam vos fieri piscato
res hominum. et in relinquentes non redie
runt in sua. Sequuntur enim Et illi relic
tis retibus et naui secuti sunt dominum
¶ 3º vocauit quosdam ex eis ad sin
gularem familiaritatis amiciciam. Sic enim
frequenter legimus in euangeliis. Assumpsit ihesus
petrum iacobum et iohannem secreto ¶ 4to
vocauit eos ad apostolatus excellenciam cum
misit binos et binos ante faciem suam
Sic enim luce. 9. dicit. Conuocatis ihesus xii.
discipulis dedit illis virtutem et potestatem sup
omnia demonia. et ut languores cura
rent. Hec de historiali veritate tacta
breuiter sufficiant ¶ Nunc sermo re
torquendus est ad morum nostrorum edificaciones.
Quod enim nobis prodesset quod apostolorum singulis
annis in ecclesia recitaretur. Nisi si non nos ipsos
possemus moraliter edificare. ¶ Sciendum

quod omnes qui ad perfectum statum sanctitatis et
vsque ad gradum apostolicum promouentur predictis
quatuor modis spiritualiter intellectis a domino
vocantur ¶ Pº. quia vocamur ad dei noti
ciam. cum racione illuminati per creaturam cognos
cimus apte perfectissimum creatorem Sed quis cog
nosceret eum. cum de eo dicatur psalmus. 17. Et
es vere deus absconditus. Unde ysidorus dicit.
Deus sibi soli cognitus est et homini assump
to. lucem enim inhabitat inaccessibilem nec aliquis
creature pure cognicio ad eum potest pertingere.
quia finiti ad infinitum nulla est comparacio.
3º phisicorum Sed si nulla posset haberi de
eo cognicio et noticia. ipse non diceret
per psalmistam vacate et videte quoniam ego sum
deus Porro sine dei qualiscumque noticia nulla
omnino potest esse salus. dicente Bernardo Si ig
noras deum potius nec esse saluus. Ac si di
ceret. nequaquam Et hoc probat sic arguens
Nemo enim potest amare quod nescias. nec
habere quod non amaueris Ac si diceret Qui
non cognoscit deum. non amat deum Qui
non amat deum non habet deum Qui autem
non habet deum infideli deterior est Hanc contra
iustam per distinctiones declinamus dicimus quod
perfecta cognicione nulla creatura potest deum cognos
cere. et tamen ex nimietate eius nos de deo
habere noticiam qualemcumque Unde sicut nullus
deum perfecte comprehendere potest cognoscere. sic et nullus
deus esse qui de deo aliquid non agnoscat.
¶ Hoc quod sciendum quod triplex de deo in scriptura
cognicio reperitur. scilicet cognicio racionis. deuo
cionis. glorificacionis. Cognicio racionis est
qua per racionem creaturarum ratiocinando inuesti
gamus Porro per creaturarum magnitudinem
et pulcritudinem creatorem sine du
bio presupponimus pulcrum et magnum
Quod enim nisi meditetur ipse credat quod cre
ature creauerit semetipsas vel ipse
sap. 13. Si quod in specie creaturarum delectati
sunt et deos putauerunt. sciant quanto
his dominator eorum speciosior est. Aut
si virtutem et opera creaturarum mirati
sunt intelligant ab illis quoniam qui hec fecit

Vocatio nos dominus ad quatuor.

Nota

·B·

Triplex cognicio de deo

fortior e ill' a magnitudie ei spei et
cature. potit eam cator qq̃sabilit' vi
deri Hanc qgnicoe antiq phi ha
bebat de deo. que tn no deu. s pma
causa noiabat De hac noti d. gg9.
sup 1o vbo. Job. 36o Omis ho videt
eu. vnqqsp ituet pcul Ois ho eoipo
q ronal' e. dz ex rone collige eu q co
didit eu esse. qd nimiru vide e dna
tione illi9 cotinado qspice Vbi rce
subiugit' Vnqqsp ituet pcul. pcul
qppe ituerie. ia no illu p spe cer
ne. sed ad hoc ex sola opm suoz ad
miracoe pesae ¶ 2a qgnico e devo
cionis. qua illi hnt q p fide q p dil
tione opat'. adheret deo. ei9 offesa
declinates. et q sut ei placita toto
conamie opates De q noti d. ie. 9.
Nō glet' sapies i sapia sua. nc for
tis i fortitudie sua nc dives i divi
ciis suis. sed i hoc glet' q glat'. scie
et nosse me De hac noti d. 1 cor.
13. Nuc qgnosco ex pte. vide9 nc p
speculu et i enigmate Ite joh. 10.
qgnosco oves meas zc. Cu' g. p deu
declinat delca' et aggdiut' diffici
lia. pbat se vtiqz nosse deu ¶ 3a cog
nicio dei est gloificatois. p qua i pa
tria deu qgnosci9. ipm facie ad facie
qteplates. de q d. ie. 31. Nō docebt'
vltra vir pxim suu. et v frez suu
dices qgnosce dnm Oms ei qgnoscet
me a mimo vsqz ad maxim9 Pma
noti notificat deu q e. 2a q bon9
e. 3a q glos9 e ¶ 1o vocat nos de9
ad discipulat9 graz. qd' qtigit cu in
spirat nob' fortissim affcm et deside
riu discedi oia ei9 beneplacita. et p
viribs facitedi lege vite sue et disci
pline mete nre oculos anpones.
Docet nos tanq mgr. vt ead sua
vita vite nre moribs ibua9 vt id
ezel' nob' vacit' valeat applicari.
Silitudo hois. s. xpi eat i cis ad h'.

ei hoies fiut discipli. ut mgri su
addiscat scienca. qua pmittit nob'
de9 ie. 31. dices Dabo lege mea in
visceribs eoz. et i cordib9 eoz scriba
ea ¶ Hdoit at mgr' de9 nob' tres
dilcoes. quas si addisca9 vei discipuli
ei9 sum9. sz madatoz obsuacoez
tpaliu abdicatoez. ppriaz dilcoez
De pa dilcoe d. joh. 8. Si vos ma
seritis i smone meo ve discipli mei
eritis Hoc aut pceptu e de nte
salutis. dno dicete mt. 19. Si vis ad
vita igdi sua mada De 2a dilcoe
d. luce. 14. Nisi qs renunciavit oib9
q possidet. no pt me9 ee discipul9
In q deu mgrm si ve discipl' eigee
volum9 ymitem'. na de sua pau
ptate d. luc. 9. Vulpes foveas hnt
et volucres celi nidos. filig at hois
no ht v capt suu reclinet De 3a
dilcoe d. joh. 13. In ho qgscet os quia
mei estis discipl' si dilcoez hueris ad
inice ¶ 3o vocat nos de9 ad fa
miliaritatis amicicia Hec aut
ipi9 familiaritatis amicicia. Hec aut
cu no sit vni9 sed duoz. s. dei et
hois. ipa in trb9 qsistit. viz i mu
tua visitacoe / secretoz revelacoe. fide
li adiuicoe affcoe ¶ 1o dico q hc fa
miliaritas qsistit i mutua et frequ
visitacoe dei ad hoies et hois ad deu
Ita ut intpolatis tpibz de9 hoiez et
ho deu sepe visitet. et vicissi se
frequeter Nra de dei visitacoe d. ggg.
sup 1o vbo visitas eu diluculo et
subito pbas illu Vt ho i finitatis
dona habeat et sua i firmitatis hu
lit' agnoscat. id visitat9 a deo p ac
cessu gre ad alta sustollit'. et p
recessu qd ex seipo sit pbat' Hic itm
Du visito hoies dura corda emollio.
frigida i flecto. aqua mitigo. frigi
da accedo. debilia roboro. vaga sta
bilio. nutancia cofirmo. et du sic
icorpalit' veio invie si vales qlz ea

dilcoe triplex
nob' xpi

D.
familiaritas
int deu et nos
qsistit i trib9

·C·

meātib⁹ illust° Et h̄ ūba ex v° dei
visitāt̃ dicit· ggg⁹· Dilr̄ dz hō deū
visitaē· visitādo frequētaē· et a strē
pitu sclariū tumultuū se elōgaē·
et totū cor suū ī deū eleuaē· me
ditādo eı⁹ magnalia et ɔtēplādo
eı⁹ mirabilia· et alia q̄uiq3 eı⁹ opa
sm̄ q̄ gr̄a coopans hoī ītulit· Md'
fuebat p̄s d̄s· meditaᵒ cord' mei
ī ɔspcu tuo sp̄· Tm ad hāc familia
ritate n̄tm̄· ē secretoꝝ ṙuelaᵒ· vt cre
bri⁹ se visitātes· q̄ aliqd de secretē
sius sibi mutuo ṙuelet· qd' ex p̄te
sui de⁹ ꝑmittit ysa· 42· Dabo tibi
thezauros absc̄oditos et archāā secretoꝝ
vt scias q̄z ego dn̄s· Hec secta aute
put elyphas themanites Job· 4° eū
dixit· Porro ad me dictū ē v̄bū
abscōditū· et q̄si furtiue suscep't aurs
mea venas susurrij eı⁹· Ce expo
nes· Bn̄· d' Vrus hō q̄ venas susur
rij tui dn̄e ꝑcip' ī sileᵒ· Dilr̄ et hō
viceūsa secreta sua d3 dn̄o ṙuelaē·
ītima cordis sui et medullas af
fectionū euaporādo exalaē· vt si
ɔtingat voces emittē· magᵉ ex af
fectu q̄ ex ītellcu pcedē videat'· sic
sp̄osa· cañ· 2· dicebat Dilc̄us me⁹
m̄ et ego illi· Dilr̄· petr⁹ ex visiōe
trāsfiguraōis loq̄t' v̄ba ɔtitudīs et
amatore suauitat̃ q̄ⁿ di· sponsa
Nō solū stat sp̄os⁹ ī sp̄iciēs p̄ can
cellos· ymo ꝓsilit loq̄t' m̄ p̄ īspi
raꝯ Et qd loquit' subiūgit Surge
sp̄ea amica mea Age a mūdo ad celū
p̄ paupertate voluntaria· a· p̄cito ad
graꝯ p̄ pn̄iaꝯ· sp̄ea vt iacturā p̄teriti
tp̄is redimas velocitate boni opis Eccli
·9· Qd'cūq3 p't man⁹ tua ẏc̄ sp̄ea·
q̄z via lōga· et long⁹ ṙmot⁹ q° ire de
bes· et tēp⁹ breue· ne forte supue
niat nox· et oporteat te ī via ma
nē· Joh'· 9· Me opz opaī opa eı⁹ q̄
misit me don̄' dies ē· venit nox ī q̄

nēo p't opaī Vel surge a lcō ɔtēpla
tiōis vbi vsq3 mō suauit' dormiuisti·
vt ītres et stes ī cāpo actiōis Vel
surge a lcō culpe ad statū grē· ephe
5° Surge q̄ dormis Jtē surge a mū
do et vola ī celū· baruch 4· Jh'lm
surge et sta ī excelso Sp̄ea q̄z long⁹ ī
q° es ·i· mūd⁹· fugē te ɔpellit Vn̄
ggg⁹· Cū tot mala mūd⁹ īgeīnat·
qd n̄ ut fugiat' clamat'? Jtē sp̄ea
q̄z tēp⁹ breue ē et morb⁹ īualescit
Jō mors ē in peiculo Vn̄ seīo medi
cina pat'· cū mala ꝑ lōgas ɔualuē
moras De h° d'· p̄u· 6· Discurre festi
na suscita amicū tuū· ne dederis sop
nū ocul' tuis· q· d· p̄ salute alioꝝ
debes interūpē sopnū ɔtēplacōis· vt
di' glō p̄ qēte tua nō des dimittē
p̄dicaᵒ3 Jsta ꝑpt' q̄ ī mag̃ qēte erat
qēte sua p̄ p̄dicaᵒ3 intmisit· amica
mea ·i· q̄ amas me et amaris a me·
coluba mea· id ē siplex nō īuida·
sp̄ū scō illustrā· formosa mea ·i· fide
et moꝝ ɔpoīcōe· veni ad ipendēd'
curā p̄xī· per studiū sedule p̄dica salutiᵒ
tiōis Cnī'· d· sp̄os⁹ sp̄ose Tu credis
te venturū ad nuptias si vacaūis
ɔtēplaōi· sed mel⁹ veies p labore
Jn glosa wlt q̄ melior sit actiā qua
ɔtēplatiā· et veꝝ ē sed ɔtēplatiā
felicior ē Vn̄ apl's nō de qēte ɔtē
placōis glat'· sed de labore p̄dicatōis
Dilc̄ petr⁹ ex visiōe trāsfiguraōis ie
briat⁹ dixit Si vis faciā⁹ h' tria tab'
nacula· tibi vnū moysi vnū· et
helie vnū· nesciēs qd diceret Tm
ad hāc familiaritate n̄tm̄ ē fidelitas
·i· fidelis ad īuicē affectus Et q̄z fide
lis ē de⁹ et absq3 vlla īiq̄tate iust⁹
et rect⁹· sic in deut°· 32· d' io de eı⁹
fidelit' nichil hesitātes cōmonedi
nos hoīes sum⁹· vt deo fideles sim⁹
Md' tūc erim⁹· si ī oīb⁹ q̄ agim⁹
dei glaꝯ et nō nr̄aꝯ· dei bonū et nō

nr̃m̃ itendim9. fr̃i nobismetipis tā
q̃ vas pditū. et oblivioni dati tāq̃
mortui a corde quoꝝ tñ nõ magna
copia īuenit̃ ꝓp qd' pu̾. 20. d̃r mlti
sũt viri misericordes. virū aũt fidelem
qs īueniet. Hĩc luce. 12. Respũtis e
fidel' ꝑuus et prudēs. q. d. pauci sũt
hĩc. bñ. Revera fidel' ē famulꝰ. si
de grã dei et si nõ exeunte ex te tñ tm̃
sentite ꝑte nil tuis maĩbꝰ adherē ꝯti
ngat hec devota et scã familiaritas p
oĩbꝰ exercitijs nos ꝓmovet apd' deū
Qd' sit pꝫ. Nã ex dei visitacione deꝰ
ē in nob'. ex nr̃a vẽo nos ī deo ex
qꝰ rsultat illa btã unio q̃ felix hõ
vnꝰ spũ fit cũ deo uniti aũt deo bõ
īfinita ꝯsequimur̃ Dic ei ait vitas. jo. 15.
Q' manet ī me. et ego ī eo. h̃ fert
frcm̃ mltũ. Ex qbꝰ mlte. bñ. pauca
enũciat dꝰ Crebra visita° dat familia
ritate. familiaritas ausũ. ausus gustũ.
gustꝰ fame. fames ꝯteptũ om̃. om̃
ꝯteptꝰ ociũ. ociũ deū ¶ Quarto
ex pdictis iã ꝑfti vocam̃r ad aplatꝰ
excellēcia Qd' ꝯtingit. cũ pꝰ pdcm̃
īspirat nob' deꝰ desideriũ aiãs acq̃re
di Dic ei ait bñ. Deꝰ tãto zelo re
plet aĩas devotoꝝ acq̃redi dõ qui
eũ siliꝑ diligat. ut ociũ ꝯteplacõis
ꝓ studio pdicacõis libentissie īter
mittat ¶ Debemꝰ aũt deū ꝯplr̃ — *[con]iunctae sumus deum*
nunciare .s. pdicacõe. ꝯu̾sacõe. oroe
Qd' euidenꝰ ī illa trina muictione
īterrogacõe qua xp̃c petro Joh̃. 22. in
iunxit īnuit̃ .d. petr̃ amas me.
Quo dco trio. ter ei respondit. Pas
ce oves meas Ac si dicat Si dili
gis me pasce uo. pdicacõis. pasce exẽplo
ꝯu̾sacõis. pasce īstãcia oronis. De
hac eminencia aplia dignitatꝰ dr̃.
bñ. qꝛ opꝫ aplicū virū deū nunciꝫ
nunciare .s. ab interioe. ab affcũ. a
voce. et a moꝝ om̃ disciplia Qd'
nob' prestare digneť dñs nr̃ ihc̃ xp̃c q' vi̾ et

E

Sermo primus de beato nycolao de tribus

Q̃ nos magnos faciunt. 3.
Ecce sacerdos magnꝰ. ecci. 44.
Adicit fulgencius In ubis dñi
tanq̃ ī ditissimis ferul' sic ce
lestiũ deliciaꝝ copia spũal' exubat.
vt ī eis hnd̃z qd' ꝑfcus comedat.
hnd̃z et qd' puulꝰ sugat Ibi ē sil'
et lacteꝰ potꝰ. quo tenera fideliũ
nutriat̃ īfancia Ibi ē solidꝰ īue
nit̃ cibꝰ quo robusta ꝑfcoꝝ iuue
tꝰ spũalia sc̃e virtutꝭ accipiat īcre
meta Ibi pꝑꝭ ad salute ꝯsulit̃
vniuꝭs. quos dñs saluare dignꝰ est
dignat̃ Ibi īuenit̃ qd' oĩ etati
ꝯgruat. ibi et qd' oĩ ꝓfessiõi ꝯueiat
Hĩc ē qꝛ fideles pdicatores ꝑm ꝙlita
te audienciũ vbũ dei solliciťe pesan
tes. et ꝑm statũ et ꝯdicione sin
guloꝝ alimẽta vite. et sc̃e pdica
cionis pabulũ administrat Qd' bñ
ꝯgrꝰ astruit̃ dꝰ Jsta vna eadeꝫ ex
hortacio cunctꝭ ꝯgruit. qꝛ nec cũ
tos par moꝝ ꝙlitas astringit sepa
q̃ alijs obsũt. alijs ꝓsũt. qꝛ ple
runqꝫ hbe que hec aĩalia nutriũt
alia occidunt Et medicamentũ qd'
vnũ morbũ minuit alti vires iu
git. et panis q' vita fortiũ roborat
puuloꝝ necat Pro ꝙlite igit̃ auditoꝝ
formari dꝫ ꝯmo doctoꝝ Vn̄ alit̃ loq̃
m̃ peccatoribꝰ. alit̃ penitentibꝰ. alit̃ ꝓfi
cientibꝰ. alit̃ ꝑfcoꝫ attingentibꝰ.
Quã diuersitate sacra scriptura copiose
pdicatoribꝰ administr̃ Vn̄ peccatoribꝰ di
thob. 12. Convertimi peccores et iusticiã
facite corã dõ penitentibꝰ vo dr̃ p ysa
43. Ego ipse sũ q' deleo iniquitates tu
as ꝓp me ꝓficientibꝰ aũt dr̃ p eccꝰ g.
Quodcunqꝫ pt manꝰ tua facere īstanť opa
re ꝑfcibꝰ ondit̃ ei iste sermo vt ad
exm̃ sanctate eiꝰ ꝑficiat vitã suam
conantibꝰ aũt ad ꝑfcoꝫ dr̃ luc̃. 6.
Estote ꝑfcũ sic et pr̃ vr̃ celestꝭ ꝑfcus ē

Omissis aut omnibus solum de presentibus
hic intenditur quibus sanctus iste sub sua
magnitudine proponitur ut discamus sancti et
magni fieri sicut et ipse. In verbis igitur propo
sitis tria intelligimus. Primo magnus iste
pontifex demonstratur. Secundo demonstratus com
mendatur. Tertio commendatus probatur. Primum
in eo quod dicitur sacerdos magnus. Secundum quod in die
bus suis placuit deo. Iter per ordi
nem prosequentes primo sciendum quod res demonstra
biles solent ex triplici causa demonstrari ut
videlicet ex demonstratis rebus provocemur provo
cati informemur informati imitemur. Ex
hac triplici causa iste magnus sacerdos est
nobis per hoc adverbium ecce demonstratus.
Primo igitur iste sanctus nobis demonstratur ut
cum ipse nobis filiis hominum passibilis magnus
sanctus fuit provocemur ad exemplum eius ut
et nos magni fieri studeamus dicentes
illa provocati cum apostolo Act. x. Non est accep
tor personarum deus sed in omni gente qui timet deum
et operatur iusticiam acceptus est illi. Si
enim apostolus illi debuit quod nobis
nec minus nobis exhibet quam illi si tamen
fideles fuimus in querendo eum. Secundo est
nobis demonstratus ut ex demonstratione provo
cati per eius exemplum informemur quibus exerciciis
possimus magni fieri sicut ipse. De quo habetur Exo.
xxv. Inspice et fac secundum exemplar quod tibi
monstratum est in monte. Hic igitur universum
electo ad sumendum gloriam regula vivendi
in primis predictum exemplar intuentur ut ex
illorum vita considerent quod in actibus quibus in mo
ribus suis fuerint. Alioquin preceptum non at
tendimus. Saltem exemplis provocemur. Et
nil sibi mens difficile estimet quod ab
aliis perfici pagi videt. Tertio iste pon
tifex demonstratur nobis magnus ut pro
vocati et informati ipsum efficaciter imi
temur. Quo autem ipsum imitari debeamus
in tertio membro principali divisionis scilicet
in diebus suis placuit deo inferius de
clarabitur. Secundo commendatur primum principale scilicet sa
cerdos magnus. In quo iste pontifex

a magnitudine commendatur. Habet autem
triplicem magnitudinem scilicet in vite sanctitate
intercessionis potestate et miraculorum claritate.
De primo potest sumi illud Gen. xxvi. Ibat
proficiens atque succrescens donec vehe
menter magnus effectus est. De secundo potest su
mi illud iiii Reg. v. Erat vir ille mag
nus et potens apud dominum suum et honora
tus. De tertio potest in legenda sua videri ubi
legitur et experimento cognoscitur quod usque
ad hunc diem signis et virtutibus flo
ruerit variis. Declaratur tertium principale
in quo huius pontificis magnitudo probatur in
eo quod subiungitur quod in diebus suis placuit deo.
In quibus verbis tres ponuntur articuli scilicet
dei complacentia eius iusticia reconciliationis
gratia quam in ipso confluxerunt eum ipsum magni
tudinis efficerent. Nunc tempus est ut videamus
ad nostram edificationem sumamus discentes
et docentes quibus exerciciis magni apud
deum fieri valeamus. Ad hoc enim iste gloriosus
pontifex sub sua magnitudine nobis proponitur
in exemplum ut ex sua magnitudine commoniti
discamus magni fieri apud deum peccatores
autem commoneantur ut infernum fugiant peni
tentes ut ad regnum celorum perveniant
boni ut in magnitudine proficiant. Quod si de
cetero facturi sumus faciendum, ponamus tres particu
las scilicet complacentiam iusticiam reconciliati
onis gratiam assumamus. Incipientes igitur primo
videlicet a complacentia et inquirentes sollicite quibus
exerciciis deo placere valeamus. Primo igitur
sciendum quod per certis tria placent deo. Quod ex
presse sua Eccli. xxv. proponit nobis dominus ita
dicens In tribus beneplacitum est spiritui meo quod
sunt probata coram deo et hominibus scilicet concor
dia fratrum vir et mulier bene consencientes
et amor proximorum. Que tria si vite nostre
inserimus deo per omnia complacemus. Dicuntur autem
fratres omnes sensus corporis et omnia corporis me
bra potencie et affectiones potencie et virtu
tes anime ex affinitate quam habent ad
invicem fratres iusto nomine appellantur. Quos
tunc ad concordiam reducimus quando ex nostra

C.

D.

Tria hominum deo placent scilicet fratrum concordia
et temporales peccatores penitentes et perfecti

diligēcia et conatu oēs deo concordit' obse
quunt' Ita ut deuocio dicat' singul' et
oībus ī iudic. A. Nō me vidite fac
oēs facite Nō cū sim fuit subito
valde pficiunt sic ex aduso valde de
ficiu cū dissensoēs ī nob' et sisimata
sūt. q̄ quātū in vna pte pficius. tm̄
ī pte alīa retardam. sic eccī. 34. d'
vnus orās et vnus maledicēs. cui vocē
exaudiet dns. vnus edificās et alius
destruēs q̄d pdest eis n' labor. Et io
d. apus. i. ad cor. i. Nō sint sisimata
ī vob'. Na ut ait gg q̄d pdest si cot
hostiū īsidias tota pene ciuitas custo
dit. vnū aūt foramē aptū relinquit'
p q̄d ab hostib' capiat'. Et subiungit
gg. Nō q̄ pfcē deo placē desiderat.
nich' sibi de se penitus relinquat. sens ī
totus tāq̄ vas pditū. et sicut mortuus
a corde. ¶ Tm̄ q̄d de nob' p̄ cetis deo
plac̄ ē. si vir et mlr̄ sint bn̄ et per
oīa ɔsencientes. Nā p virū ī spc̄. quid
p mulierē ī caro accipit'. Tunc tūc
bn̄ ɔsentiunt q̄n caro ancillat' et spc̄ do
minat'. qn̄ caro rōi sesbicit et spc̄
sp̄ precipit. Vn si dixit illud pu. 19. vi
res nō suppetunt. tendet'. q̄d ibidē sb
iungit'. Nā īpectoi ē cordis ipē intelligt
et obsuatorē aīe tue n' fallit. Et q̄
caro delicata ē ut caro tm̄ frāat q̄
tū pt. ɔsulit' eccī. 42. q̄ ī eā deliciis
sit agend' cū d' Seruo pessio larea
sagittare. Hic bn̄ docēdus ē hō bos
uolūtate sic hēre corpus suū. sic egrū
commēdatū. cui etc mltā volenti inutilia
sūt neganda. vtilia vō etiā īgenda sīt
nolenti. Sic de eo agē sic de nō suo. s
eius a q̄ p̄cio magis ēpti sum. Jdeo durius
qdē corpus tractād' ē ne rebellet. sic tm̄
ut suire sufficiat. q̄ ad suiendū spm̄
datū ē. ¶ Tm̄ q̄d p̄ cetis plac̄ deo
ē amor pxioꝝ. Jpē enī oēs statuit' hoīes
sine timē coram deo facit et ī nob' tā
bona. sn̄ qb' nō ē salus. Pria p amorē

primi malū declinat'. bonū et opat'
et sine eo n'. de nob' a dnō acceptat'.
et oē q̄d agimus cū dilcōē pxīi ɔtinuit'
a dnō acceptat'. De p° d'. apus. Dilco
pxī malū nō opat'. De 2° d'. idē apus.
plenitudo legis ē dilcō. De 3° item d'.
apus. Si linguis hoīm loquar et āge
loꝝ. caritatē aūt nō habeam. factus sū
velut es sonās ā cibalū tinniēs. Et
q̄ p̄dcā tā dō exhibuit p oīa placet
deo. cui q̄ bñit' dicē possumus. d' eccī. 9.
Vade et comede cū letā panē tuū.
et bibe cū gaudio vinū tuū. q̄ deo
placet opa tua. Pria aūt opa placē
placet nisi dnō ipius p' placēs. dicē
ret nisi dnō ipius p̄us placēs. Sed
gg. Nō abel placuit ex munē. sed
munus ex abel. q̄ bonū nullū facius
n' prius fuius boi. ¶ Et scd̄. q̄ pagē
perimus placē deo. oīa q̄ sūt ī celo et
ī tīa bona et mala nos pmonēt ut
aplius placeamus. Hic pu. 16. d'. Cū pla
cuint dnō vie hoīs. ĩimicos illius
quūtat ad pacē. Nā ac curiosa deuo
tione sēe desiderat. vtꝝ ipē placeat
dō. īgdiat' īterius. estimās et me
surans q̄ntū deus placeat ei. et sciat
sn̄ dubio q̄ tm̄ ipē placet dō. Nō apte
luc. 6. nob' īnuit'. v. d'. Eadē q̄ppe
mēsura q̄ mēsi fuitis remeciet' vob'.
Vnde q̄ bn̄. Alia ex eo q̄ se diligē et ve
hemēt' diligē sēcit. nō abigit etiā
vehemēt' diligi. Et q̄ntū ipē nob' est
ī affcū. tm̄ nos ei sumus sn̄ dubio
ī effcū. n'. sm̄ modū ɔfessorē q̄ māg
q̄ debilit' nob' plac̄ deus. sic nos ei
placemus. cū ipē dicat. ysa. 14. Nō
ei cogitacoēs mee cogitacoēs vre. neq
vie mee vie vre. q̄ sic exaltant'
celi a tīa. sic exaltate sūt vie mee
a vijs vris. Sic p locū a sīli exal
tata ē sua ɔplacētia sup nr̄am.
¶ Tm̄ q̄d nos magnos efficit
apd' deū ē iusticia. Sic enī iste ɔfessor
iō magnus p̄dicat'. q̄ iustus ē iustus

.E.

Amor pximoꝝ facit ĩ nob' tria

.f.

Nō ī de iustitia

Sic et nos iustitia facit magnos De hac
iustitia tñ breuit' pstrigamus .s. de eius
descriptōe. exercitatōe. vtilitate assecutiōe De
primo dt augus Iustitia ē vtus qualr coplec
tens totius aīe rātudinē q duobus mo
dis adiplet'. vt q̄ prohibita sūt a deo
nō faciamus. et que iussa sūt apleam
Bñr. bñ. descb't eā dīs Iustitia ē vtus
reddens vnicuiqʒ qd suū ē ¶ 2o de
ē de eius exercitatōe. quā ps potitz de
scribi .bñ. sbiugit dicēs redde supiori.
redde equali. redde īferiori q̄ sua sūt
et iustic' nouis satisfiem ¶ reddamus
g° p° supiori .s. deo rueñtiā. vt in
tuītu loco oī tpe. erubescamus mala facē.
q stemus ī pñtia sue maiestatē.
Dic eī estiabat se stare pphē cū dice
bat Viuit dñs in cu' qspectu sto ¶ 2o
reddamus eqli .s. pxīo. beniuolentiā. vt
sīmus ei cōsilii et auxilii debitores
¶ 3o reddamus īferiori .s. corpi custodie
et discipline diligentiā. custodiā ne ma
lū faciat. disciplinā. ut si faciat dilu
at ¶ 3o dd'm de vtilitate assecut'oe
Dat aūt ea maxia bona faciētibus
iustitiā a dño ꝑmissa .s. pñtē vite
sctificacō. īferni euasio. celestē rgni
assecutio De p° dr ayr̄ r. bti q̄esuriūt
et sitiūt iustitiā etc. q si bti vtiqʒ sctifi
cati De 2a p̄u. q. Iustitia libat a morte.
q de etna optz itelligi. qr a morte nō
libat tpali. De 3o dr ī ps Dñe qs ha
bitabit ī tabnaculo tuo? Rndet' q op
at' iustitiā etc. qr ī hmōi tbus opa sua
bona cōtulit nob' deus. nō qsulit nob'
etc. q. agonizae p iustitia vsqʒ ad morte
etc. nob' pstare dignet' q viuit et rgt.

De bto nycolao s° 2us de tbz q
necessaria sūt recōciliati. Q.
In tpe iracūdie factus ē rēconciliatio
vbi sup'. Dicit greg' bti q de sua
recōciliatiōe. nō ignti p aliis pie sol
liciti sūt. et eos q̄ntū pualet dō re
cōciliae laborāt vbū itaqʒ ppositū
q' cū duobus mēbris pmiss .s. dei pla
centia et nra iustitia nos magnos fecit
corā deo nūc ē largiētē deo ptractā
dū. q̄eito cū magni dicendi sūt q deo
placēt. et in se iusti p aliis efficacit'
ītēdūt Sz anqʒ hanc rēconcliaos ptrac
temus. pus recōciliacō ē scripta q vidt'
ī hac matia discordare. nā vbū ppo
situ hoc sonare vidt'. q viri sci pnt
deo rēconciliae peccores Cui sriē gtrū
sonat q dr iob. 9. Deus cuius ire rsiste
nemo pt. Si eī ire dei nēo rsistē pt.
quō dr hic q sci in tpe iracūdie re
cōciliat? vel si rēconciliat. quō veru
ē q ire dei nēo pt rsistē? Ista posse
rsistē et nō posse valde gtria sūt.
Quā tn gtrietatē beatus greg' detmi
nado rēconciliat sic dicēs Apiū valde
ē q ire dei nullū posse rsistē dr cū
multos indignātōi supne obuiasse eloqa
diuina testent' An nō ire dei moyses
rsistit. q p eādē pplo orās. ipm sū
pne pcussionis ipetū morte sue ob
lacione rstrīx'. dicēs Dimitte illis hāc
noxā. aliōqn dele me de libro qm scrip
sisti An nō dauid ire dei rsistit. q
agelo ferienti et se offerēs plācōis
gtiā cū tpe ppositū exegit? An nō
helyas ire dei restitit. q lōgo iam
tpe terre aride subductas de celo plu
uias vbo rēuocauit? Quō g ire
dei nllm posse rsistē dr cū multos se
pe rsistisse exeplis gstantibus demōstrat'?
Sed si sbtilit' bti iob eloqa et istoz
fctā pesamus. et vez qgnoscimus qr
diuine ire nō rsistit'. et vez qr multi
rsistūt Ista qr multi scōz ire dei re
sistat. exēpla iā posita ondūt resisti
aūt ire dei nō pt. cū eius indignatō
sese ut ita dixerī medullitus mouet.
q dū ita se mouit. hac opposita huā
na nllatenus rtinet nec se vult' exhibz
dexpta obicit. cū semel deus ab itimis
irascendo dispōit hic ē q moyses

q̄ ratu toti9 ppli apd' dm̄ sius pn
b9 restituit· dū se obice obtulit di
ne iracudie vim placauit ad petra
oreb veniēs· et p hac exhibicioē
diffidēs· ꝑmissiōis tra īgdi dno
irascēte nō potuit· Et sepe de hac
re affligit' sepe desidio sc̄ exēcitate
ēbat' et dispoite vlcioīs iracūdia
ꝑpelle a scepo nō valuit· q̄ hanc
dno volēte a pplo amouit Et cū
sepe de hac re dm̄ rogaret· dix
it ei dns· Necq̄ vlt' loq'ris pro
hac re &c̄· Ire ig' dei et ꝑsisti valz·
qn̄ ipe q̄ irascit' opitulat' Et re
sisti oīo nō valet· qn̄ se ad vlcis
cendū excitat· et ipe pre q̄ ei
fudit' nō asspiat ¶ De hac re
cōciliacoīs deuociōe tn̄ p ordine
sūt dicēda· s· de intcessoris q̄litā
te· ei9 apd' deū acceptabilitate·
ꝑcōciliatoꝝ vtilitate ¶ Primo dico
videndū ē de ꝑcōciliatoris q̄litate
hoc ē q̄lis eē deat· et sc̄ tn̄ debz
ei ꝑcōcilians se totū expone· solu9
di glaz q̄re· vidicta expete· q̄ tn̄
ī vna efficacissia ꝑcōciliacoe cog
nim9 euēisse Dic eī d'· exo· 32·
Videns pplc̄ q̄ mora faceret moyses
descendēdi de mōte cōgregat9 aduers9
aarō ait Moysi huic viro q̄ eduxit
nos de egipto ignoram9 q̄d acciderit
surgens fac nob' deos q̄ nos pre
dant Dixitq; ad eos aarō Tolli
te inaures aureas de vxoꝝ filioꝝq;
et filiaꝝ auribꝫ et afferte ad me
Fecitq; pplc̄ q̄d' iusserat· et fecit
ex eis aarō vitulū cōflatilē Dix
eruntq; filij isrl' Hij sūt dij tui
isrl' q̄ te eduxerūt de tra egipti·
Et seqt'· Locut9 ē dns ad moysē
d'· Descēde pccauit pplc̄ tuus re
cesserūtq; cito de via quā ostēdis
ti eis· et ait Dimitte me vt iras
cat' furor me9 cōt' illos et delea
eos faciāq; te in gentē magnā Moy
ses aūt orabat dm̄ deū suū d'· ne
dicant q̄so egipcij callide eduxit eos·
vt īficeret ī mōtibꝫ Et reꝗ quo ꝗsumt
glaz dei· et seqt' Obsecro dne peccauit
pplc̄ iste pctm̄ maximū Aut q̄o dimit
te eis hanc noxā· aut si nō facis dele
me de lib' tuo q̄ scripsisti Et reꝗ quo sa
tis9 exposuit Et seqt' Descēdēs moy
ses de mōte dixit ad pplm̄ Si q̄s
ē dni iungat' m' Congregatiq; sūt ad
eū oms filij leui Qbus ait h' d'
dns de9 isrl' Ponat vir gladiū
suum sup femr̄ suū Ite et redi
te de porta vsq; ad portā p mediū
castroꝝ et occidit vnusq; fratrē et a
micū et pxi'm suū Et fecerūt filij
leui iuxta sermone moysi· cecideruntq;
q; ī die illa q̄si· xxiij· milia hoīm·
Et sic
dere q̄ cōsumi videmꝫ expedit Et sic
pꝫ quo iste ꝑcōciliator pdcā tn̄ in
sua ꝑcōciliacoe exhibuit· q̄ glaz
dei cōsumit· scipm̄ totū exposuit· et
vindictā expetit ¶ Secūdo videnda est
de huius ꝑcōciliacoīs apd' deū accep
tabilitate Nota int' oīa gnā deuo
tionū· nescio si aliq̄' deuocō dei
pl9 mouent· pl9 placeat· pl9 delect
Et hoc ꝑ tn̄· s· aie pciositate· dei cari
tate· deuociōis nobilitate ¶ Primo dico
ꝑ aie pciositate Si eī q̄libꝫ oblacō
iuste oblata licet sit momentanea
et tpal' placet et placat deū· ī iu
et tpal' placet et placat deū· ī iu
mitū aīa pl9 placet deo· quā ꝑcōci
lians offert ei· q̄ppe q̄ sic oblata
cū deo pmanet in etnū Nota q̄ ei9
pciositate d' sap· 7· Infinit9 thezau
r9 ē hoībꝫ Et io tal' thezaur9 ob
lat9· tato deo ē gratior q̄to ē pciosi
or oībꝫ rebꝫ mūdi ¶ Scdo tal' ꝑcōcili
acio accepta ē deo ꝑ dei caritatē
Qui ei in īfinitū diligit aīas tāto
ꝑcōciliacō ē deo acceptior q̄to plus
diligit id q̄d' offert' Nota de īfinita ei9

·B·

Reconciliacōis tn̄ sūt notanda

·C·

Reconciliacō placet deo ꝑ tria

erga nos caritate. Jere. 31. In caritate
ppetua dilexi te. Et g° reconciliat ei hoc
qd' ab eterno dilexit. et i eternu diligit.
no pt face obsequiu magis gratu
¶ 3° tal' reconciliatus accepta e deo pp deus
nois nobilitate. Ipa ei pfert ymagine
mediatoris dei et hois ihu
xpi q' nos reconciliauit p morte sua
et sangne pri suo dicete aplo ro. 5.
Et' nos reconciliauit pri suo deo p morte
sua. Jde. 2. cor. 5. Deus erat i xpo
mudu reconcilias sibi. Et et tal' reconcilia°
sit ei acceptissima qz h° pz q
tm dolorose conqrit' se paucos reconciliatores
hre d°. p eze. 22. Qsiui de
eis viru q' interponet sepe et staret
oppositus cont° me. nec Inueni. Ite in
eod' ppeat hijs q' aq' ee arbitrati
sut dices. Non ascedistis ex aduso. nc
opposuistis vos muru p domo isrl.
vt staretis i plio i die dni. Ite ysa.
lxiiij. Non e q' Inuocet nome tuu. qui
cosurgat et teat te. ¶ 3° vided' est
de reconciliatu vtilitate et st tres.
Sut ei sup deu potetes. singulare me
ritu cumulates. deu con seipm coad
iutore hntes. ¶ Pro dico eoz vtilitas
e. qz hnt sup deu ptate. Cu ei solus
dei glaz. et petcoz salute desideret.
nichil eis deus potit denegare. Vn cu
moyses p tot milibus gnuisse pecanti
bus dnm exorasset. rndet deus Dimit
te me vt irascat' furor meus gt eos
Qd' exponens grg° d'. Qd e. sic dice
dimitte me. nisi pesa cptu ap° me
valeas. et cognosce qz obtine potis
qcq p ppls exorali. ¶ 3° e singulare
meritu cumulates. qz no solu suas
saluat aias. sed etia p alioz salute
sut solliciti apud deu. de singl' eportatates
meritu quemadmod p seipis. qz ipe
q omi homi detrimeta luget tanq sua.
et sili gaudet de bonis omi vt de suis
Vn talibus dice possis d. hest. 4°. Ne

putes qz aiaz tua tm libes. qz i domo
regis es p cuctis iudeis Si ei nuc sileeris
p alia occasioe libabunt et tu et
domus pris tui peribit. Vn nos miseri
q' in ospectu dei tacq vere miseri et ab
hoinabiles no audemus coparere. et id
eo magnoz Intercessionibus indigemus vt
dice possimus c°. qd' ibid' vbi sup scribitur
git'. Et qs nouit vtz idcirco ad regnu
veneris. vt in tali tpe parareris ¶ 3°
tm nobil' e ista reconcilia°. vt deu cot°
seipm heant adiutore. qz n deus in
cordibus eoz affectu aspirauit. no
pnt face qcqz et h° e qd' d'. grg°.
Qmo q' ire dei obuiat. ab ipo accipiut.
vt cot° ipetu pcussionis eius opponat'.
atqz ut ita dixeri cu ipo se
agut cot° ipm eos qz vis diuina sibi
oppoit seu. qz i eo qz adusu seme
tis intus foras se opponut. itm eos g°
cia irascentes fouet. et familiarit' in
teius leuat. qs qsi aduisares exterius
toleat Portat g° odone depcatu
qua aspirat. et uelut noleti ipo
ni qd' ab ipo ut fiat ipatur Rogo
g° oes deuotos. q' ad hac dignitatem
i hoc ipm positi sut. vt me petore
pmoueat apd' deu. acuetes et assuefacietes
deuotione sua. districta i me quo
i tpe iracudie reconciliare deant petores
apd' deu. Et' viuit et regt p o. s. s. A.

Smo pmus de sco thoma aplo. J.
Dne nescimus quo vadis. et quo
possumus via scire. Joh. 14. Dicit
salon ecc. xii. Verba sapientium sic
stimuli. et qsi claui i altu defixi.
q' p nigroz gsiliu data sut a pastore
vno. hijs aplus fili my ne req
ras Vba ista 2° loco posita huic
glosos pncipe thome pnt no icgrue
adaptari. q' vnus de gsilio 4. de que
tu nigroz. s. aploz accepit cu alijs
aplis vba prude sapie ab vno pastore
sz ihu xpo. q cu ab ipo pastore

D. Reconciliant tres volunt[ur] …

suo sapiaz no ea q mudi. s q desur
sit e descedes a pre lumi dicit Jo
vba eoz p eos ad nos tslata nobis
debet esse tanq stimuli q mo sut eis
tanq claui i altu defixi. nob' tn de
bet esse tanq stimuli p q mo stimule
mr. vt seqm dnm et aplos q eis st
cofixi Igit glos iste princeps fonti di
uine sapie et pastori suo ihu xpo
familiarit adheres. ex quo vacit sapiaz
ab eo hauries. ex q. vacit sapiens
factus qtuor va loqt i scptu. q deuo
te itellca tanq stimuli mone nob debet
vt ad dnm quiram. et nichilomin in
eisde vbis istim qbus excitatis et qua
via ho. fac debeam. vt tande adsn p
monere gria sit nos me eos tanq
claui conectat dno i etnu Ita ut
eade va i via hac qua abulamus.
sint nob stimuli et i pria fiat nob
claui ¶ Primu go vbu thoe po ioh.
.14. v dr Dne nescimus q vad. et quo
possum via scire; 2m ibid. pi. cap.
Eamus et nos et moriam cu eo. 3m
itm ioh. 20. Nisi video i manibus eius fix
ura clauoz. 4m. ibid Dns meus et
deus meus Hec aut 4or va ca pfun
das qtinet snias. vt si pmat studio
diligenti. eliqt ex eis doctina. q oibus
imitatibus sufficiat ad salute ¶ Pm
eu vbm docet nos de vie dei iqsitoe
2m de recte vie pgressioe 3m mo
net nos de magnaitate deuocioe
4m de tmi puencione siue pmi as
secucioe In vtute hoz qtuor vboz
btus thoas i hac via et vita pfcoe
vite attigebat. et i pria ad sup
mu cumulu gle puciebat In qz
vboz vtute et nos si boi emulato
res fuimus supma pmis vite pfcoe
et i futo magna qseqm glificacoz
¶ Hec go qtuor p ordine psequtes p
dicimus q pm vbu no tpe sed ordie
h poitu e illd Dne nescimus etc qd

no despado s qredo dixit In q vbo
btus thoas pm qsuit de via p qua
eundu foet ad deu. isinuas nob i eo
de. q cu oia iqredu e nob de via
q ad deu directo itine nos pducat.
eo q h sit sume necem pp ista deuia
q dns vocat lata via et spaciosa
q ducit ad pdicoez. q si no agnos
camus deuia arripietes vetam viam
net i ea abulemus. q sic dr pu. 16.
E via q videt hoibus recta et nouissim
eius ducit ad morte Ite eccl. 8 vidi
ipios i infno sepultos. q cu adc vi
uerent in loco sco erat. et laudabat
i ciuitate qu iustoz opm / ppt q sciend
q licet ifinita ut pmisimus sit deuia
augus tn nob vtilit pnides i tria
oia rstrixit dr Tria sut gna homi (Tria gna hom nu odit deus)
q odit deus. s. remanenciu. retrocedenciu.
oberranciu Et subiuxit exponedo Qui
no pficit remasit i via Qui a melio
re pposito declinat ad id qd deteius est.
retrorsum e retro Qui vo fide q p dileccoez
opatr deserit a via errauit Hec go
deuia declinates. et de recta via fide
lit iqretes. ex pfudo corde clamemus
ad dnm dicetes Nota fac mi via in
q abulem. vt simus de nro eoz de qbus
i ps dr Deduxit eos i via recta. vt .A.
irent i ciuitate habitacois ¶ Ex hijs (Via dei p tria nob' ondit)
itaq pcibus, victus, deus, ondit nob vi
as vite i triplici loco. vt vndiq ifor
ati no possimus nos de ignorancia excusare
¶ Ondit e nob via i vbi dei audici
one. bonoz homi exeplificacoe. suipius
onsioe. vt auditus p vbi dei audicione.
visus p bonoz homi obsuacione. affec .B.
tus p sui onsione valeat ifomari ¶ Pmo
go docem via i vbi dei audicoe ista
sclares i pdicatoribus. lrati vo i lco In
bus de via dei plenissie iformat. ois etas.
scptura eu q forma plz vie dei. iformat
ois status ois qdicio homi iformat
Nam ex vtute mirifica dulcis dicit

q' dat saporē v̄b' q̄ audiunt aures di
uisor· v̄ba dei audientibꝫ diuise ī v̄bis
ꝑ vnigꝫ capacitate inueniunt' illumina
tiones· vt ī vno eodēqꝫ s̄moē pctor
ꝯpungat' ad pniaz· iustꝫ attēdat' ad
ḡra̅ Un̄d' ꝑ mana bn̄ figut'· de q° d'
sap̄·16· Voluntati vnigꝫ capacꝫ deseruiens·
ad qd' q̄s volebat ꝯuertebat' ista per
mana nō īgrue v̄bu̅ dei desig̅t'· Hīc
deut̄·16· d' Tres cōmuniꝫ dixerit qui
p̄sūt loco que elegerit dn̄s· seqrisꝫ
s̄niaz eor nec declinab' ad dextraz nec
ad sinistra̅ Un̄ si malꝫ p̄dicat dest'u
ens vita qd' docet v̄b' istruit nos
dn̄s mt̄·23· Que dicunt facite· q̄ aut
faciunt facē nolite Un̄ aut ī via dei
ī v̄bo p̄dicatoris plenissiē īformem'
ondr̄ in p̄s ubi d' Jn q° corrigit' ado
lescēcior viā suā? Et r̄nd't sibiipi af
flatꝫ sp̄u s̄co dicēs Jn custodiēdo s̄mo
nes tuos ¶ 2° ad via̅ dei addiscen
da̅ r̄mittit nos deꝫ ad obs̄uacionē
bonor· vt diligēt' vita̅ eor tāq̄ exempla
ria obs̄uemꝫ ad v̄tut' diligēt' q̄d· q̄lit'·
q̄ntu̅ et quo· ī moribꝫ· ī actibꝫ actioi
bꝫ agat ī v̄tutibꝫ et q̄lit' se d̄o et
p̄xio exhibeat· vt ex eis īformi pit' et
p̄uoc̄i· ipos ꝑ vibꝫ imitem' Hīc per
v̄bm̄ iob·21· loq̄t' nob' dn̄s Jntrogate
q̄libꝫ de viatoribꝫ Ac si dicat De via
pueniendi ad me q̄rite viatores Un̄ at
sit vacit' sic' viatores expo' ꝯcordꝫ sit
d' Viator d' q̄ p̄ntē vita̅· via̅ ēē et
nō patria̅ attēdit· q̄ in dilcōe p̄terē
uīs s̄cli cor figē despicit· q' nō r̄ma
nere ī tr̄nseūtibꝫ· sed ad et̄na toto
corde p̄uenīē ꝯcupiscit Quotq̄t' eī
tales sūt vacit' viatores sīt qi ītēti
onē mētꝫ ī amore p̄ntꝫ vite figere
dedignat' Un̄ aut p̄ntē vita̅ nō q̄i
via̅· sed q̄i p̄riaz attēdūt· viatores
nō s̄t· sed tāq̄ ciues sua̅ īhītat' r̄gio
nē Un̄ bn̄ figurati sūt ꝑ filios ruben·
gad· et dīdia̅ tribu̅ manasse Un̄ cu̅

vidisset t̄ras iaser et galaath aptas
alendis aīalibꝫ venerūt ad moysen
dicēs Terra qua̅ ꝑcussit dn̄s ī ꝯspectu
filior isr̄l' v̄berrima ē ad pastu̅ aīaliu̅
et nos s̄ui tui h̄emꝫ iumēta plurīa
p̄camꝫ si īuenimꝫ ḡra̅ cora̅ te vt
des nob' ea̅ ī possessi°ēs· nec facias nos
tr̄nsīē iordanē nm̄·32· Hic s̄clares co
sidēantes q̄ t̄ra ista apta sit ad pas
cua voluptatꝫ eligunt ea̅· celestē p̄riaz
ꝯtempnentes· nisi ponat ī cordibꝫ suis
tale p̄dolu̅ et vtrumqꝫ velit h̄rē· qd'
nulli tāq̄ legimꝫ euenisse De hijs via
toribꝫ d' bn̄dꝫ Considēantibꝫ nob' eos
q' hac vita nō tāq̄ p̄riaz attēdūt·
q' se ꝯstituūt nō h̄rē h' manētē ciui
tatē sed futuraz īq̄rūt· aliu̅ inuenimꝫ
sacris lectoibꝫ ītendētē· aliu̅ oroibꝫ īcu
bentē· aliu̅ ꝑ suis excessibꝫ lacrīma
tē· aliu̅ ī dei laudibꝫ exultantē· aliu̅
vigilantē· aliu̅ ieiunatē· aliu̅ pieta
tis officia fr̄ibꝫ exhibentē· aliu̅ largas
elemosinas facientē· aliu̅ paupes colli
gentē· aliu̅ ꝑegrinatē· aliu̅ ꝯtinetē·
aliu̅ oēs vias suas sollicite obs̄uatē·
aliu̅ loco et t̄pe se hijs oībꝫ adaptatē·
Et s̄biungit· bn̄· Curre ꝑ figulos t̄re
ꝑ oēs et īuenies oēs habē facies
circu̅ ih̄r̄lm Und' g° de hijs oībꝫ dixe
rim· n̄ q̄ sint verissimi viatores? ¶
Jt° scriptū nob' deꝫ tanq̄ via̅ obtulit
ī exēpm̄ q' ve huiꝫ ꝑegrinacionis via̅ tāq̄
ꝑegrinꝫ et aduena ābulabat Und' in
sp̄u p̄uidēs· jē· 14· ꝯpaciēdo dixit·
Quare q̄si colonꝫ futurꝫ es in t̄ra·
et q̄si viator declinās ad manēdu̅?
Cure futurꝫ es q̄si vir vagꝫ et fortꝫ
q' nō p̄t saluarē? Nec solu̅ ē viator
sed q̄ plꝫ ē ipa via· Hic ei dixit
thome q̄renti de via Ego su̅ via ve
ritas et vita Via ī ꝯūsacōe· veritas
ī ꝑmissiōe· vita ī p̄uacōe Cu̅ eni̅
dicēt se esse via̅ ne q̄s ex hoc
magꝫ desperaret· h̄ns ꝑ īpossi°li vt

tale via in deo postensa poss attinge
mus aut abulare. io statim subiungit
Ego sum veritas q promisi hoi in hac via
adiuuandum et deducendum dicit deut.
.9. Scies hodie q dns deus tuus ipse
transibit an te. ignis deuorans et consu
mens. q conterat et disperdat hostes tu
os an faciem tua velociter Item in eod. 31.
Dns deus tuus ipse erit ductor tuus.
nec dimittet nec derelinquet te.
Item ysa. Noli timere q ego tecum sum
cum transieris per aquas tecum ero. cum
abulaveris per ignem non comburreris et
flama non comburet te Quid aut da
tur sit hijs q hanc via in deo consa
psumentes de eius adiutorio aggrediunt
subiungit/ et vita. at si dicat Ego non
solum sum via qua est eundum. nec solum
veritas cui est de adiutorio promisso credendum. sed etiam sum vita ad remuneradum ·E·
Int' oia aut desideralia. nichil tam alli
cit nichil tam diligitur. quantum vita Et
io hanc deus promisit in munere. qd maxime
affectatur. Unde bn. Deus volens suam
nobilem creaturam hoiem viz remunerare. si in
qt inuitum coegeris azinum herebo. non hoiem
eo q non volens veniat Sicut asinus
dabo regnum meum. a nunquam de bobus
cura est deo? Oz g° hie volutarium Scio
igi quid aga hö timidus est naliter. ter
rebo eum si forte sit reuitatur. et commi
natus est acerbiora tormenta q excogitari
pnt scilicet tenebras eternas. vrmes inmorta
les. ignem inextinguibilem Cum aut nec
sic renocaret. ait dns. Scio solum timi
dus est hö sed et cupidus. promitta g°.
ei qd desideralem sit Desiderant hoies
aurum et argentum et similia. sed super h°.
oia desiderant vita. manifestum est hoc
Si igit tantope desiderant miseri hanc
vita laboriosa. defectuosa oibus bonis exposita.
quantum diligunt beatam. quietam. eterna. et ex
oibus bonis copiosa. promisit g° vita in
celis suis ponitur. et tale vyta in qua

datur q est. qd scriptum. ysa. nec oculus vidit. nec
auris audiuit. nec in cor hois ascendit
Hec ergo g° ibunt in supplicium eternum. qui
hac vita cum veritate promissione et adiu
uando et tale vita in pueniendo contemp
nunt De hijs trib9. s. vie consione dura
tus promissione. pueniendum remuneration
one. dr. pu. 4. via sapie monstrabo tibi.
ecce primum. ducam te per semitas. ecce. vm
ecce primum. Ducam te per semitas. ecce. vm
quas cum ingressus fueris non artabunt gressus
tui. ecce 3m Hec ita tangit. bn. dicens
Plane in deo videbis via per quam abules ecce
ecce primum. cautela qua abules ecce
2m. et ad quam abules mansione ecce
3m Contra g° vie plchritudine delectamur
promissionis certitudine securamur. remunera
tionis magnitudine confortamur. via in deo
nob' ponsam aggredi desideras. ecce per no
ipso sua deus per btm bnardum exponit no
bis via dicens In vita mea cognos
te potius vitam tuam. vt sicut ego paupertate
tate. obediencia. humilitate. pacientia. caritate
et inuic inreuocabiles semitas tenui.
sic et tu eisdem vestigijs incedas. non
declinas ad dexteram nec ad sinistram
In quibus verbis tria principaliter denotant
q deus habuit in vita sua priter et in
via sancta in rebus huit paupertate. in cor
pore penalitate. in aia humilitate et
caritate Sicut vade o hö et si vis vi
tam dei aggredi. fac similiter. q in eisdem trib9
plena et absoluta consistit pfectio sancta
per paupertate nos a rebus denudamus.
per penalitate corpus abdicamus. per cari
tate aiaz deo damus Cui g° hiis trib9
per deum renunciat. nichil sibi ex oibus
retinuit. sed se totum et totaliter consumavit. sed ad nob' faciend' pparare dignet' ihs
minit.

Sermo 2us de bto thoma aplo
de octo gressibus ·6·

Eamus et nos et moriam cum ipso
Joh. xi. dr. bn. bis scriptum sicut passus
suos in nob'. et sicut passu passui qo
apponces ire ut abulare dr. Ita cui

gratiarum qua in nobis fixit spiritus sanctus ali
a misericorditer apponens. qui quondam in
nobis impressum fuit. In uerbo ergo proposito beatus
thomas hortatur nobis. ut per vie con
tentionem qua deus nobis ondit. in se ipso
cum domino eamus spiritualibus passibus
ambulantes. Licet enim beatus thomas in uerbo
tunc prelato intendit dominum sequi corpora
libus passibus. hoc ipsum nullatenus
facere potuisset. si non mente in anima
spiritu sancto prius eadem appellatione spiritu
aliter pregisset. Beatus igitur apostolus hic
intendit in uerbo proposito. ut nobis vna
cum eo et cum domino eamus et cum domino
moriamur. In quibus uerbis duo facit.
Primo enim hortatur nobis ut dominum eundem
ad passionem sequamur. Secundo. ut cum ipso
moriamur. Hec enim duo se habent sicut mul
tum et magis. Multum est enim cum domino pati.
sed magis est cum domino mori. Sed quia nun
tamen corporaliter facere possumus. restat ut
qui cum deo pati et mori desiderat spiritu
aliter hoc agat. Expedito ergo vno ser
mone de via actionis. nunc dicendum est
de via passionis. Dicitur enim signum bonum. quod ipso
homini non comparantur. labores. sudores. do
lores. quos in hac vita pertulit pro tua
pado. non gaudebit cum ipso deo in sua
gloria conregnando. Ad hoc enim ut ait
apostolus christus pro nobis passus est nobis relinquens
exemplum ut sequamur vestigia eius. Qui ergo non
sequitur vestigia laboris. non peruenit ad
fastigia honoris. Sua passione cum
dominus inchoasset. Primo secundum iohannem 18 trans
torrentem cedron egrediebatur. Secundo capti
uabatur. Tertio ligabatur. Quarto flagellabatur.
Quinto uendebatur. Sexto moriebatur. In hiis sex
penalibus passibus. possumus deum sequi. ut
tandem ad eum qui iam regnat in celestibus
veniamus. Si enim ut ait apostolus compatimur. et
conregnabimus. Hec ergo per ordinem
transcurrentes. Primo transuadamus cum domino
trans torrentem cedron. omnia obstacu
la undecumque venientia ad contempnentes.

Cedron enim interpretatur meror. Dicitur enim primo quia
delibeat. diuitias honores voluptates.
relinquendo. Tradit in merore. Tunc enim mu
di vanitas. corporis debilitas. amicorum affi
nitas. religionis austeritas. et alia contraria
obstacula mentibus nostris se obiciunt. ex quorum
consideratione usque ad summum tristicia replebimur
et merore. Cum enim ex vna parte ex consolatio
nis consentimus legi dei quia bona est. et ex
aduerso per affectum depravatum tenemus non pos
se perficere quod decreuimus inchoare fit tristicia
super tristiciam. Et ideo contra omnia necesse est. ut hunc
torrentem cedron id est hunc merorem viliter
transuadamus. ab oculis mentis nostre omnia obsta
cula abigentes. hanc luctum senciebat in
se apostolus. Romanos 6. cum dicebat. Condelector
legi dei secundum interiorem hominem. video autem
aliam legem in membris meis. repugnantem
legi mentis mee. Tunc meorore tenebatur ex
parte potest dici. Reuera cum incipis tristicia reple
bit cor tuum. Si autem perseueraueris. in veritate
te dico tibi tristicia vertetur in gaudium. Secundo
dominus captiuabatur. dans nobis intellectum.
ut si cum ipso pati volumus et regnare.
non refugiamus cum ipso esse captiuari. ne
ex merore subuersi per consensus inclinationem
et deliberationem ad ea que reliquimus reuertamur.
Et hoc est quod nobis genesis 19. precipit. Noli te
respicere post tergum. quod transgrediens vxor loth.
versa est in statuam salis. Statua autem effigies
est hominis. nec tamen est homo. Sic transgrediens homo
viam domini et respiciens retro. perdit quidem habere
similitudinem religiosi. sed non est religiosus.
ut sit de numero de quibus dicit apostolus. Habentes quidem
formam pietatis habentes. virtutem autem eius ab
negantes. Hec vitans luce. quia nemo mittens
manum suam ad aratrum et respiciens retro.
aptus est regno dei. Sic ergo tanquam canis re
uersus ad vomitum. ad ea que reliquimus reuerta
mur. iuxta consilium apostoli. 2. corinthios 10. in capti
uitatem redigamus omnem intellectum in obse
quium christi. Tertio dominus ligabatur. volens
ut nobis cum eo similiter alligemur. Quod tunc fa
cimus si ea que captiuauimus ne pereat redeat

p pura et fidele intencoe et sincera di
leccoe q e duor ligacio i diui ordinem
nuq aliqd agetes. qd p pura ssciaz
ei attribue no possum Talis eni conex
oino nrrius e ad salute. qr no est me
ritoria vita nra. ni p caritat vinculu
sim dno colligati Vn de qbusdam
no colligatis dr oz ee. x. diuisu e cor
eoy. nc interibut De colligatis at vin
culo caritatis dr ioh. xv. Ego su vitis
vera et vos palmites Qui manz i me
et ego i eo. h fert fructu multu et bn
dr fructu multu. qr bona et mala nra
et aliena et oia q celi ambitu stinet
i bonu hijs q scdm ppositu vocati sut
sca coopat opera ei nra ex se et p se
sine deo vilissia sut et luce diei i
digna Cu aut deus ea nobiscu fecit
tuc nobilitat et melioratr. et sic ce
lestis regni meritoria iputat qr tuc
no ut nra sed ut dei opa acceptat.
qd totu stigit ex ipius caritatis saluti
fera ligatura ¶ 4o pus pdcta flagella

E

batr. volens et a nob desiderans. ut cu
ipo et p ipm sile flagellemr Qd tuc
iusto ordie nob euenit pus pdcm. cu
captiuati ne ad mala redeam. et i
diuini alligati ut bna faciam tanq fui
inutiles castigamr Verum qr deus sume
bonus e. nichil h i se p qd nos puni
at et castiget. quippe cuius na bonitas
e et dulcedo. cui ppu e misereri et p
cere. suscitat cotra nos mala. ut fiat
qd scptu e sap. xi. p q peccat qs per
hec et torqtr Cui ssonat e iac. i. vnus
qsqz temptatr a scupiscia sua abstractus
et illectus Peccata g q cmisimus iusto
dei iudicio mouet nobis bella pma
et tn maxie cu rcedimus a peccatis Dic
ei dr eccl. 2o fili accedens ad suitute
dei sta i timore et ppara aiaz tua ad
temptacoez Cla ut ait ysa. 58. q recessit a
malo pde patuit Cu vo i hijs diu
cius docti et exercitati fuimus. subministrat
nob deus aliqs scbriciunculas diuine co
solacionis tanq electuariu sfortatiuu.
ut in hijs sfortati sequencia possim
virilius sustinere. et h e qd dr deut. 8.
Afflixi te penuria et dedi t manna.
qr sic thob. iii. dr no delectaris i pdicio
qr sic... no delectaris... sed post tempestate tranquil
nibus nris. sed pus tepestate tranquil
lu facit. et pus lamentaco et fletu gau

F

diu et exultaco infundit ¶ 5o sfortati
camus cu dno ad spinee corone iposi
cone. sspucoez. colaphizacoez. Qd tc
one. sspucoez. colaphizacoez. Qd tc
nob euenit. cu ppimus tribulacionu vndi
q septi ex oi pte angimur et tribulamr.
sic iob q rebus spoliatus. filijs orbatus.
vulnibus sauciatus. vsq ad sterquiliniu co
sumatus. ab amicis lacratus. ab vxore sub
sannatus dixit Spus meus deus attenua
bitur et tristicie no possum Qd exponens
magis dr Cu tanta nos afflictio obruit.
vt ex nullius rei sideracoe aiumq expi
rare possit. iam flagellis qi corona ingit
mur. qr tribulacionu verbere ex oi pte
mur. qr tribulacionu verbere ex oi pte
trudamr Cu dno et sspuimr. qn pse
cutores nri itima malicia euome
tes i facie contumelijs et obpbrijs nos
confundut. De quo iob. xxx. dr faciem
mea sspue no verentur Qd neqq de
bto viro ad lraz euenisse cognim. sed
sspuitu se asserit. cu aia sui contumeliose
sibi i facie exprobrasset Vn greg exponens
pdcm verbu dr Faciem sspue e no tm
i absencia bona detrahe. sed vnuqdqz ius
tu et i pncia sumelijs et obpbrijs sfu
tac Cu tuc spui du aptr irridendo
despicimur. i eor sumelijs fluxa vba
qi fluctus saliuas emittut Colaphi
zamr eciam cu dno. qn qsq bo opa nra
a prauis hoibus tanq pessima subsanat
hijs tribus lacessitus fuit aplus. cu ppimis
tribulacionu vndiqz septus 2. cor. 11.
dixit In laboribus plurimis. i carceri
bus habundanc. i plagis sup modu. i mor
tibus frequent. q p ordine ibi recitat Co
sputus eciam extitit. cu dein e ei act. 23.

·A·

Tolle blasphemiu· tolle maleficiu Cola
phis etiā cesus ē· cū .1. cor. 4° dixit usq
i hanc horā esurimus et sitimus et nu
di sumus· et colaphis cedimur· tamquā p
gamenta huius mundi facti sumus omnium
purgamenta usque adhuc ¶ 6° eamus cum
dno ad crucis passionem Quia tunc fa
cimus cum sup et infra· ad dextram et ad
sinistram passiones nos undique crucifigunt
Supra superior pars crucis consistit i dine
gratie subtractione· Inferior i afflictionū
amarissima laceratione· dextra i omīs pspe
ritatis elongatione· sinistra aut i omni
istorum nulla sbuectione De pa. bn. dr
Qua q dixerit i itinnis suis dī pma
a suspirare· nescio an vel ipsam gehe
nna experiri ad tempus horribilius pena
lius ne ducant· quod ut a deo delicta pus
gustatam gratia suauitatemque exire de
nuo ad illecebras et molestias car
nis De ea. f. i inferiori parte dr itim bn·
Ja luo peccas· ia acerbissime vapulo·
quo ita exaruit cor meum coagula
tum ē sicut lac· nec compungi ad lacrimas
qo· tanta ē duricia cordis mei Dex
tera vero pars ē i omīs prosperitatis elonga
tione· De q tren. 1 non ē q consoletur eam
ex omnibus caris eius· omnes amici eius spreue
runt eam et facti sunt ei inimici Sinistra
autem pars ē in omni illorum nulla sbuecti
one· de q i ps Elongasti a me amicum
et proximum hanc materiam qre i iue
tione sce crucis ¶ Septimo eamus cum dno·
et cū ipso moriamur Quia tunc utique co
tigit· cum ex predictis omnibus pene consup
ti· mundus et omnia q in eo sunt nobis
mortua sunt· et nos mundo· ut dicere
possimus cum aplo Viuo ego iam non
ego· viuit aut i me xpc Hic ps
theor fui dei et delectatus sum Quia ex
ponens qusq dr quando ē qp aut deficit
spiritus meus· non spiritus hominis· spiritus elationis
et quanto spiritus meus p continuata exercitia
deficit· tanto i nobis spiritus dei crescit· nec

Esse deo placere possumus quodam de spiritu
nostro aliquid ē i nobis Rex propheta totus spiri
tu exalatus fuit· tunc primum plene deo
viuimus vita dei· et sumus de illis corum
de quibus dr mortui enim estis· et vita vestra
abscondita ē cum xpo in deo ¶ 8vo post
hanc beatam mortem cum dno vulnera
mur· qua vulneratorem accepit illa i canti
cis cum diceret vulnerata caritate ego su
Cum a vulneratore tunc primum confirmamur· cum
post prescriptam mortem illa fortissima carita
te qua unus cum deo spiritus efficimur vulnera
mur· i qua i reliquum deinceps soporati dul
citer requiescimus· nulla de cetero inqe
tudine fatigati et usque saluationem perfecte
iusti facti· non contristabimur quicquid acciderit
Juuante dno nostro ihu xpo q ē bndcs i scla

De sco tho· sermo 3us· de magnitudine· A·

Nisi video i manibus eius fixuram cla
uorum et mittam manum meam i
Joh· ubi sup Dicit gregorius Plus nobis
thome infidelitas ad fidem· quam discipu
lorum credentium fides profuit· quia dum ille
palpando ad fidem reducitur· nostra mens
omni dubitatione postposita i fide solidatur
Nos aut i verbo proposito non sub sig
nificatione infidelitatis· sed sub magnani
mitatis accipimus· prosequentes magna
nimitatis eius constanciam· et fortissime speci
ei fiduciam quam ad deum sine hesi
tatione habuit Qui non mittet mag
i latus eius credere recusabat· nichil du
bitans quin securus a deo acciperet· quicquid
sperare fiducialiter potuisset Et hanc
eius fortem constanciam hic prosequimur· ut ex
eadem i fordi ipam quantum possumus ymi
temur· q qd audebat obtinuit iuxta u
bum promissionis ch. xi· Amen dico uobis
quicquid orantes petitis credite quia accipietis
et fiet uobis ¶ Expedita igitur sup duo
bus ūbis aplī i duobus sermonibus· tam
eius verbum et questionem sub unius sermonis
compendio coartamus· ne ex plixitate
tedium generetur Sunt igitur bta aplo i primo

vbo nob' pposuit de vie incisitione In
2o de tuente vie pgressione Dic i 2o
3o ppot nobis de magnitudine deuo[cio]ne
q ad mag[nitudin]em nem pfcm e neca sup
modu. qcs eni q pusilla nimis e sic
pax pficit. sic fides et audax deuo
cio qtq pcacit ipcebit Ita sane si
tn tal' audacia no ex mitox psup
cione. s ex dine vtute ipsone hortu
A. // Ad mag desideranda quatuor sunt necessaria
Vt g[rad]o ad mag desideranda deuo
cione mam ad magnitudinem audaci
a creatae et puortae valeas 4or st
i nobis acqrenda s. qscie puritas. fer
ues caritas. bonoy opm multiplicitas.
mutua dei et hois familiaritas hec
si i vita nra huimg spem mra et fi
ducia erigit. et ad mag desidan
da cora deo faciut nos audaces.
B. // Primo g[rad]o plateng i nob' puritate. qua
tuc acqrimg. si qe qd' remordet co
sciaz pijs exercicijs et deuote oroibg
exhaurimg. tn diu h' agetes et cu
augmeto exercicioy qtinuates. quousq
qscia ex pcoy pode pregn oppsa ali
qlit' i spe venie respiret. exhaurientes
nichilomig reliquias pcoy qusq oi
suspecto tiore expulso. de remissione
pcoy. ifusa qda iocuda leticia. fidu
cialit' qscia suppspet Cu eni ppinis
pcoy auulsis int' nos et deu no
iacet mediu qd' qsciam huelet dei
uet et sugillet. tuc facie lauare
possimg et psumere alciora De
hac fiducia ex puritate pueniente
dt Joh'. Si qscia mea no rephedit
nos. fiducia hemg ad deu Deq[ue]
bn. Ogo no audz cor mudu et qscia
purat Dic eni mcs mali qscia suo
ppr ponde pmit ad ifima. sic exone
rata malis. ad supna erigit. et au
C. daci fiducia. audet magna // 2o
plateng i nob' fuete caritate. qua
ex suppoita pa gra facilit' acqrimg
qppe que ex pura caritate ortu habz
Hanc eni lege hz dine grie. vt vna
gra ex altera gnet' Dic eni dt gen. po
q vnuqq hz semente sui gnis i se
metipo Et io aia senciens se remissi
one pcoy a dno accepisse. se qtine
no potit n diligat i dulcore. q viz
caritas crescit et pficit. et ex qtinuo
bnficioy intuitu incipit calesce et fer
uere Dic eni dt aug[ustinus] Ad di dilcoez
i nob' excitanda. nutenda. augme
tanda. nichil ita bn valz sic bnficioy
eq frequets et diliges recordaco Que
cu sic pficit. audet magna Vnde dt
greg[orius] Q' plg diligit plg psumit De cuig
audacia dt bn. Caritas reuerenciam
nescit. claudit oculos maiestati. dis
silat mita et augete vtute ppa au
det magna // 3o supaddamg proibg
bonoy opey multiplicitate. q nemo se
qt' ex pdicts ppo et vacue caritate
dit'. sed solu illi q opibg approbat' Vn
dt Joh'. xv. dt Si prepta mea suauitis
mactbitis i dilcoe mea. sic et ego pa[tr]is
mei prepta suaui et maneo i eig
dilcoe Vn greg[orius] De dilcoe qdiciod
ligna. mcs et vita. reqrat' Et sbnugit
prmis' eni e amor dei ociosg. qr opat'
mag si e Si vo opai renuit. amor
no e Nui amor licet sine opibg ut
pote donu dei hoibg ifudat'. facil
lie tn euanescit n bois opibg iugit'
nutiat' Dit eni dt. pal. 20. Cu defecerit
ligna extinguet' ignis // 4to crescit au
dacia ex mutua dei ad hoez. et hois
ad deu familiaritate Q' eni familiarit' se
frequentat. audet a se mag familiaritas
at hois ad deu nutit' et pficit ex fre
brib cogitacoibg. frequetibg meditacoibg
peculiaribg oroibg. i qbg deu gustauit
q dulcis e dns. ex h' ad magna auda
cia puenit' // Vey qr i pdicts 4or no q[ui]q[ue]
nos deo idoneos exhibemg. eo q' i p[m]o
catoy fecalbg pfudati nos erige no va
lemg io caput de stiilinio erigamg

A

bona dim q eīa q̄sq3 degnatos sblenat
q̄teplātes · q̄ ecl' fecisse legi⁹ mag
nos scōs · Dic ei d' pō · Ego sū paup
et dolēs salq tua de⁹ suscep' me ·
Cū ei ispicerēt suā miseriā q̄sīnatq
ad dixit Ego sū paup et dolēs Cū
aūt paz erās sursū aspicerēt dei sub
limia iocūdatq dixit Salq tua de⁹
suscepit me Ac si paucel ibi diceret
Et si miser sū ī me · sū tn̄ diues ī te
Cui silē dixit · b'n · Ego qn̄ dū me
respicio ī amaritudie morat' ocul⁹ me⁹
Si aūt sursū suspexeo ad dīne mi
seracōis auxiliū · rpab' mox ama
rā visiōne mei · leta dei ¶ Quot aūt
q̄tuor q̄ in deo q̄sideāta sup' modū
faciūt nos audaces · s' vitas pmit
tentē · facilitas dispotētē · caritas vo
lētē · et dignitas largiētē ¶ Pm̄ q̄d sup'
mod' nos eīgit ē vitas pmittentē
Et pmittēs cū sit etīa vitas adeo
ut sue pmissiōis iota minimū ipossi'
irritet' · nichilo⁹ tn̄ iuravit se da
tur⁹ · q̄eq3 desiderae' possu⁹ et aude⁹
Dic ei eiā · xi° d' Amē dico nobis
q̄cq3 orātes petite · cdite q2 accipietis
Hic sap · 12 · Iuramēta et q̄uēcōes
dedisti bonaz pmissionū ¶ Vez q2
multi veraces sūt · q̄ pmissa solue nō
possūt · 2° q̄sidet' ī deo facilitas oī
potētē · q̄ solo nutu volūtatis sue ·
pt solue oīa q̄ pmittit · dicēte pō ·
Oīa q̄cūq3 volut dns fecit ī celo et
ī t'ra · Ite sap · 12 · Subē ē cū voluis
posse Et itm̄ eccī · xi° Facile ē ī ocul'
dī subito honestae paupē · Vn̄ de
hiis q̄ pusillaīmitate pssi nō audent
petē mag' d' job · 22 · Cū michi possit
facē opt' sic estiabat eū · Dz esto q̄
aliq̄s sit verax ī pmittēdo · facilis
ī soluēdo · mi⁹ aūt diligat eos q̄b⁹
dona et bnficia sūt pmissa · addit'
3m̄ · s' caritas volētē · q̄ p̄oribq addi
ta mītē cogit ¶ 3° g° q̄sidanda est

caritas largiētē · q̄ maior ē sup' sigu
los eleōz · q̄ sit spaciū int' celū et t'
rā · adeo ut q̄libz elcōz plq diligat ·
q̄ oēs cāta āgelōz et hoīm diligāt
ipm̄ · q̄ppe cū finitū et ifinitū ad iui
cē nullā hēant q̄pa⁹ Cris g° nō vi
deat q̄ delectabilit' sua bō' tbuat sic
dilectē · Si eī p' m̄ aplm̄ cū adhuc ī
imici essem⁹ rcōliati sum⁹ deo per
mortē filij sui · quō talit' rcōliate
cōtine poterit a quo ut nobis utar
apli nō oīa nobis cū illo donau'·
Et ut nos audaces facet ī petēdo
dixit luce xj Si ergo nos cū sitis
mali nostis bona data dare filijs vris
q̄ntomagis pr̄ vr̄ de celo dab' spm̄
bo'm petentibz se · Ac si dicat Si
oms pres q̄ntūcūq3 crudeles ymo
oms creatue pres cupiūt filijs
suis bō · q̄nto affcū de⁹ pr̄ velit ē de
sidet nobis bo'm ¶ Sz esto q̄ vn⁹
hēat oīa pdicta · sit aut degener
sanguie · humilis ē indign⁹ · ex h° solo
restingit' · et ne possit magna facē
phibet' · q̄nto q̄sidet' ī deo dignitas
infinita · q̄ ta p't sua dignitate
q̄ diuiciaz imēsitate q̄ h' in ipo
est nō poterit dāe pua · Na ē si nos
indigni sim⁹ ut mag' nobis nō de
beat dāe · ipē tn̄ dignissim⁹ dig'ssie
dabit magna · Et h° ē q̄d d' ezech'
36 · Nō p't nos ego facia · s3 p't
no'n meū mag'm ¶ Hys q̄tuor
q̄sideracōibz de⁹ scōs suos ita ine
briat ē fcīt magnanimes · ut non
q̄tēpt' sua · s3 audeat petē ipm̄ deū
oīa audeo dicē p nichilo iputantes
ū eis tbuat semetipm̄ Audentior
si h° nō petiuit moyses · exo · 33 ·
cū dicebat Si inueni graz ī q̄spectu
tuo ostēde m' faciē tuā ut sciā te
Et spōsa ī cant · p° Indica m' ubi
cubas ī meridie Et dic' in meridie
q2 dies q̄teplacōis tres h't horas

Est eni ibi cogitacio q est q̃i mane
q2 nun9 lz splendoris Et e ibi me
ditacio q e q̃i hora tercia ubi plus
e de utroq3 ps In meditacione
mea exardescet ignis Ez non est
ibi inebriacio act 2° No eni hy ebrij
ebrij st. cu sit hora diei tercia Et e
ibi cognicio q est scdm possibilita
te vie q e q̃i meridies. Ibi ioseph
inebriat' cu fribz suis. gen. 43. Ves
pa uero hui9 diei e contempla° dei per
excitatias Sposa igit' no mane cogi
tacionis. no uespe conteplacionis
ut eos ualeat imitari no tercia hora,
sz ipam meridie sibi postulat idicari
.r. pstos In hunc g° affcm cu mag
ni sci puenerit z aliqdiu i eo de
cocti fuerit ut fiat habiliores z a
pulinbz pctor mundiores ruit in
aplexu9 dicens Ecce assu Ex cui9
pncia de9 tota uirtutis aiaz mifice
illustrabit. q. s aia diuit9 afflata
duplici affcu viz r'uerencia z amore
tqs duobz brachijs ut ait bn. dilcm
apphendit. aplectit'. et stringit. di
cens ex pfundissia admiracoe z ex
itima dilcois flagracoe illud q̃rti
ubu thome qd i pncipio posuim9
scz. Dns me9 z deus me9. Bn sic'.
thomas ex visu z contactu deu pn
te intelliges iestabili gaudio re
plet9 clamauit dices Dns meus
z deus me9 Ita aia sca ut ait bn
ex uirtute qua imutat'. et caritate
qua iflamat' deu pnte intelligit
sili affcu admiracois z gaudio
inebriata clamat Dns meus et
de9 me9. sentiens sibi ueraci exhibei
qd fili9 pmisit. Joh. 14 d'e Ad eu
ueniem9 z masioez ap° eu faciem9
pones h' ùba i plr' nuo ppt trinita
te psonaz. Qd bn. expones d'
Quata e digna° ubi. trinitaqz beniuo
lencia pris cu bn affcmz et bn

composita aiaz ut no mo ad ea vei
ant. sz apud ea masione faciant
tu pr enuitens q̃ fili9 erudiens. ita
ut sigle psone i diuinis singlas aie
potencias illustret sua uirtute pait'
z imutet Na ex pris pncia volun
tas aie amore iflamat'. ex filij pre
sencia intellcus sapia illustratur
ex spc sci at dulcedie meoria dilco
rat'. De hijs tribz d' bn pmo de pre
Quid e prez venie ad aiaz. n' affi
ce ad amore.' Pris eni diligere est
z ideo pris aduet9 ex ifusa dilacoe
pbat'. De filio at dic' Qd e vbum
venie ad aiaz n' erudie in sapia.'
Na si sensco in apiri sensu9 ut itel
liga scripturas. a' smone sapie q̃si
ebullie ex itimis. a' infuso lumie
desup r'uelari mistcia. a' ce expa
di michi q̃si qdda largissim celi
gremiu. z ubeiores de sursu iflue
aimo meditacionu ymbres. non
ambigo sponsu .i. filiu adee Verbi
siqde hee copie sut. et de pleitudie
ei9 ista accipim9 Si at psencia
uero huic dignacioni dignus sp
qd i me e actibz et effcibz iride
cerca masione apud me faciet cu
pr enuitens. q̃ fili9 erudiens Sic
et ueissie cu ex eo q ueri9 e pris
et filij q̃ ineffabili dilectacois dul
cedie spc scus cognoscit' esse pris
Vbicuqz e eni pr et fili9. ibi eor
conexi9 .i. spus scus sn dubio e ai
cis ¶ Pz q2 de h° sacmento idigne
loquit' iexpt9. q' no e ysci9 hui9
sacmenti z secreti amercij. q' non
intigit calamu ligue experienca
cordis. io ego miser pctor q' i scroe
meo putriu ut iumentu peccatis
cor meu r'ideo admercpm supplicans
deo q' forsitan ex h° iniuio gra apud
eu q e bndcs i scla. s. Smo de
natiuitate dni nri ihu xpi. 8.

ORtus ē sol Dicit gg̃or⁹ Sepe
i sacro eloq̃o dñs solis appellacōe
figurat'. Sicut p̄ p̄phāz Zach' vltō dicit'
Vobis timētibȝ nomē meū orietᷣ
sol iustic̄ Verba itaqȝ p̄posita de sole
xpo intellcā expoī p̄nt dupl'r. al
legorice ⁊ tropologice hoc ē mistēia
lit' ⁊ moralit' Mistēialit' de xpo ⁊
eciā Moralit' de q̃libȝ aīa fideli cui
dñs orit' in sp̄u ad salutē Primaȝ
accepcionē breuit' p̄tr'amꝰ ut scdē
accepcōi morosi⁹ intēdam⁹ ¶ De p°
sc' q̄ ubū p̄positū ī sac' sc̄ptura qua
dupli- cū totidē effcibȝ inuenit' Erat
eni tot⁹ mūd⁹ an̄ ortū solis q̃tuor
malis oppss⁹ q̄ vȝ mala xpc ī suo
ortu misēicordit' amouebat Fuit
igr̃ tot⁹ mūd⁹ an̄ ortū hui⁹ solis
xpi errore īfidelitatis excecat⁹ car
li affcū dep̄uat⁹ demoībȝ subiuga
tus īfno obligat⁹ siu' deputatus
¶ Primo dico an̄ ortū hui⁹ solis
h' ē an̄ natiuitatē xpi totū genus
huanū paucis exceptis ydolatria
seqbat' adorātes lapides ⁊ ligna
et bestias t'ire de q̄bȝ d' gen̄ 8 Sē
s⁹ ⁊ cogitac° huani cordis ī malū
p̄na sc' ab adolescēcia sua Et ap̄ls
ro. j. Mutauerūt gl'az incorrupti
dei ī ymaginē corrupti' hoīs ⁊ vo
lucrū ⁊ q̄druped' et s̄pentū ⁊ ser
uierūt creatūe poci⁹ q̄ creatori
De⁹ g° ueniēs ī mūdū tenebr̄s erro
ris per predicacōes illuiauit dicēs
illud Joh' 12 Si creditis ī deū ī me
credite Ac si dicat lapides ⁊ lig
na q̄s tn̄ deos colitis ipi nō sunt
dij. s̄ ego sū deus Vn̄a ut ait ps.
oms dij gēciū demōia De hoc ortu
d' nau̅ ix° Ort⁹ ē sol ⁊ auolaue
rūt locuste p̄ locustas saltātes
dans intellige errores q̄ q̄si de
malo ī malū saltāt ¶ 2° an̄ ortū
hui⁹ solis tot̄m huanū gen⁹ fuit

carnali affcū dep̄uatū Sic eī d' gen̄ vj°
Ois caro corrupuerat viā suā Venit
g° xpc nascendo ⁊ p̄ suā amarissimā
passionē oem carle affcm ī electis
suis penit⁹ arefecit . vt s̄ aplm 2
cor 4 q̄ viuūt iā nō sibi viuat s̄
ei q̄ p̄ oibȝ mortu⁹ ē Vn̄a ut idē ait
gal' 4 Q' s̄t xpi carnē suā crucifixe
rūt cū vicijs ⁊ p̄cupiscēcijs De hoc ortu
⁊ ei⁹ effcū d' Jac p° Ort⁹ ē sol cū ar
dore ⁊ exsiccauit fenū s̄ carnalitatis iux
illud ysa. Ois caro fenū ¶ 3° ante
hui⁹ solis ortū huanū gen⁹ demoibȝ
extitit subiugatū Nā ex originali
pctō ⁊ actuali totū huanū gen⁹ pau
cis exceptis erat sub iugo dyabli nec
p̄pa uirtute ab illo liberari poterat s̄ opor
tuit ut hoc fieret p̄ diuinā virtutē Hinc
Joh' 12 d' Nūc p̄nceps hui⁹ mundi
eiciet' foras de cordibȝ elcōz Qd'
pulchre sub methaphora declaāt' Job
40 vbi d' Absorbebit fluuiū ⁊ nō
mirabit' ⁊ hȝ fiduciā q̄ influat
iordanis in os ei⁹ Qd' expoīt gg̃o⁹
d's Quia behemoth a mūdi origie
exortū iux paucis euadētibȝ huanū
gen⁹ usqȝ ad redeptoris aduentū
q̄i q̄ndā fluuiū in se traxit idē eciā
nūc p⁹ mediatoris aduentū habet
fiduciā ut influat iordanis ī os ei⁹
Ac si dicat An̄ redeptoris aduentū
pene mūdū totū absorbuit s̄ qd'
g'uī⁹ ē ⁊ p⁹ redeptoris aduentū
eos q̄ baptismatis sacro p̄ iordanē
designati s̄t deglutire se posse confidit
nisi q' maxillā ei⁹ pforauit dñs
p̄ passiōnē ei⁹ corpale De q̄ subiūgit
gg̃o⁹ Q'sqs nodū capt⁹ ē maxillā
behemoth illi⁹ fugiat . q'sqs uēo iā
capt⁹ est nō despet s̄ p̄ primā fora
mē ī maxilla exeat Huanū ergo
gen⁹ qd' a mūdi exordio fuit demo
nibȝ subiugatū nūc p̄ aduentū redep
toris ē misēicordit' liberatū . nō p̄

¶ Vn̄ b'n p̄udeat sb
sp̄ineo capite mēb'
vita duce delicata

nūc

mo no impugnet. s q neo nisi uoles subiugat. De ho ortu sol' et ei9 effcu d' hest. x. Sol ort9 e et humiles ex altati st et deuorauerit inclitos. q hoies p9 humiliati et in fera suitute demonu redacti mo exaltati st per dei liberacoez ut no solu mo non sint sb iugo demonu. s ipi demones sb ipio elcoz. luce. x. Magr etia de monia sbiciut nob' i noie tuo.

D

¶ Po huanu gen9 an ortu hui9 solis fuit inferno obligatu sive de putatu ut oms hoies etia iusti qui fu an ortu hui9 solis descedent ad infnu. de quoz numo vn9 de pre cipuis fuit iacob patriarcha q dixt Descenda ad filiu meu luges ad infnu. Sz p9q sol iusticie xpc de9 nr ort9 p natiuitate occidit. per passione. oms elcti ex inferno libe rati ascendit in celu. ita ut su oi medio possit si uoluerit auo lare. De ho ortu solis d' i ps. Or tus e sol et ogregati st. s in celu q p9 in ifno congregabat. Con gregam at pmo sb noie et fide xpiana ut oms q fide et noie xpi ano signati inuenit trnseat i ce lu. Vn iudeis d'. ysa. lxv. Interficiet te dns et suos suos uocabit noie alio i q q' bndtus e sup tra bn dicet in dno ame. De hac ogga cione d' gg9 Sire nos q redemp tois gra sum9 redepti h' ia pign9 celestis muneis hem9 ut cu a car nis nre inhabitacoe sbtrahim mox ad celestia pmia ducamur. qz du redeptor nr claust inferni penetrns. elcoz aias exide redux t nos illo ire no patit. vn ia alios descendetes liberauit. Sz q an ei9 aduetu in huc mundu qntalibz uirtute iusticie polleret ex corpibz educti i sinu celest. prue recepi

no poterant ullo mo ¶ Sicut pdicta uba cu suis effcbz spualit expoa m9. pmo ondentes q sol xpc de9 in nob' spualit orit. deinde quo pdictos effcus i nob' spualit opat. Pmu innuit zach ulas Vob' time tibz no meu oriet sol iusticie. Deinde sic i nob' exort9 facit locustas auo lare. 2o caritates extinguere. 3o digt humiles exaltare. 4o exaltatos ogre gare. In hys qtuor effcbz ad statu pfeccionis ducit uita nra ¶ Pmo xpc ds uides nos in sordibz pcto ru obuolutos. et neqq ex pp'a uirtu te pctis nos posse resurge. orit in nob spualit In cui9 ortu orit lume spualit In cui9 ortu orit lume ogniciois splendescens p qd ma la q omisim9 cognoscim9 Opz at ut mala ognita displiceat et hec displicencia psinz pniam opat p cui9 uirtute auolat locus te om pctoz Dicit eni cris. q sn oi interuallo ad pniaz remissio pctoz conseqt. Qz at conuenient p locustas pcta possut intelligi patz p similitudiez vt' biqz reptam Dicit eni locusta posteiora crura longiora hz anteioribz. sic pena pctoz longior e qlibz uolupte qua ut ait gg9 Momentaneu est qd delectat et'nu at qd cruciat Ex s ptz q ad hui9 solis pntia lui resplendencia uera pniaz locus te om pctoz ueariit effugent. Deinde naqz e quo sol de9 noster pmu i nob' spualit orit. Deinde quo lume subseqt ad que duo uera pnia subrogat ¶ 2o orit nob' sol iusticie xpc deus in dans graz cotinendi. q omno necia est post predca ne per recidiuacoez piora bo i nichilu redigant. Cui gre si ogrue oc curre cupim9. i t'bz exerciciis

E

F

no sol x dedit i nob' spu lit ad

Sol me su9 a p p in c cia

laborem9 s̄m in occasionū elogacōe
delectabiliū sb̄tractiōe & bonorū
opm occupacōe ¶ Primo dico si no
lum9 fluxa vicioꝝ restringere opꝫ ut
an̄ oīa pctoꝝ occasioēs fugiat9 de
clinem9 Sic enī hortat9 nos dn̄s
Gen. 19 Noli respice post tergū nec
stes in oī circa regiōe. qꝛ ut ait dn̄s
luc. ix nemo mittes manū suā ad
aratꝝ & respiciēs retro aptus ē reg
no dei Dicit eciā Greg9 Non licꝫ in
tueri qd̄ nō licꝫ concupiscē ¶ 2o ex
cream9 nos in delectabiliū sb̄tracōe
ut sbductis mūdi timus & ppue
voluntatis delectabilibꝫ ad dei delecta
cione certi9 veniam9 Oportꝫ enī
hoiez q in deo desiderat delectari
oīa alia delectabilia declinare. qꝛ
ut ait ysay. 28. Angustatū est
stratū ita ut alt' decidat. & pal
liū breue vtruqꝫ operire nō pt
Hic ozee. 9. d. Noli letari isrl' no
li exultare sic ppli Ac si dicat
Noli t' assumere sclaria gaudia
ne spūalia excludat9 Dicit eciā aug9
Si aīa lꝫ vn̄ oblect9 extrinsec9 sn
deliciis marcet intrinsec9 Vn̄ greg9
Aīa ad siltudiez dei & q̄ ē supma
delecto creata sn delectatiōe ee non
potest Aut eni delectabit9 in ifimis
et caret supmis. aut in sumis et
contempnit infima ¶ 3o excream9
nos in bonoꝝ opm occupacione
ne dyabl9 inveniat nos ociosos. q
pcipit occupatos ociosos at carnali
bꝫ desideriis inflamat ut multa
mala faciat & negligat multa
bona Qd at multa mala faciat
d. eccī. 33. Multa malicia docuit
ociositas Qd eciā multa bo negli
gant ociosi d. pu. 28. Qui sectat9
ociū replebit9 egestate Ex hiis 3o
tribꝫ s. occasionum sbtractiōe delectabiliū
elogacione bonoꝝ occupacōe oms caro

mitescit & spc reflorescit De hō sol'
ortu d. iac. i. Ortus est sol cū ardore
et exsiccauit ē fenū s. carnalitatis ¶ 3o.
ortus nob sol iusticie xpc deus mr ad hu
militatis nre exaltacōez Qd tunc
contingit cū p̄ priore sol' ortu a tpalibꝫ
et carnalibꝫ longe sū ad gustū dīne
consolacōis misericordie sbleuamur
quo gustato ut ait greg9. desipit oīs
caro Ex q contingit ut q prius p dura
& coacta resistencia inx nos a tireis
tormentis9 ne bois dm delectabili
mestati tediosa & abhominabilia
sint priora et delectabilia eterna. ut
ex hoc sapore in deū pene continue
suspensi cogitacione nrā in tel' hntes
nichil aliud nisi q dei sit libeat & delec
tat tet ¶ Ex hac contempla9e tres dig
nitates nobiles consequm9 ex quibꝫ
mebim9 apud deū misericordie exaltari
Pma ex sapore diuino efficim9 vea
cit9 sapientes ex celesti cogitacione
ēm9 deo fideli adherentes et ex
hiis duobꝫ ēm9 deo p oīa contempla
tentes Ex qbꝫ tbꝫ apud dm mebi
mur exaltari. qd in tbꝫ deo singla
rit dilcis in veteri testamento le
gim9 figuratū s. dauid. daniel. io
sue qꝫ singli ppt singlas digni
tates sunt apud deū et apud hoiēs
exaltati Pma daniel ppt sapiencia
dauid ppt familiare dei adhesiencia
Josue vero ppt complacencia meruit
exaltari De primo sitꝫ daniele d.
in eod. ca. 2. Rex nabugodonosor
daniele in sblime extulit & mul
ta munera et magna dedit ei et
constituit eū sup oms puincias pn
cipe et pfectū et magrm sup cunc
tos sapientes Qd ideo fcm est qꝛ
sapia & scia inventa ē in eo super
oms magos et ariolos babilois
De 2o s. dd d. i. R. 22. Pma le de eo
in ps Exaltaui elcm in plebe mea

G.

·9·

h De 3° f. Josue i l° suo ca° 3°. Hodie in
cipia te exaltare ¶ Q^to oritur in nob
spualit' x^c de^9 nr ad nraz btaz et fe
lice 9gregaco^ez Qd' 9tingit tu ex
adhesione i priori ortu tacta competer
habilitati ex uirtute hui^9 sol' oia
sparsa nra colligunt' et in deo felicit'
vniuntur Adhesio ei si cotinua fiunt
iusto ordie sp transit i vnione dicente
aplo Qui adhe^ret deo vnu^9 spc efficit'
cu eo De hac 9grega^coe d' eze^l 36
Du sctificat^9 fuero i uob congregabo
uos etc Hec 9gregacio bte vnionis
p tria in nob miseicordit' pmoue
tur · s. p beigna dei orone · nostra
dilcone corpis et sanguis 9ioez ·
De p° d' Jo · 17 · Pr scifica eos in
ueitate ut oms vnu sint in nob
De 2° id · q · De^9 caritas e Qd' expo
bii p caritate ho in deo et de^9 in
hoie e De 3° Joh vj° Qui maducat
carne mea et bibit sanguinez meu
i me manet et ego i eo Ex hys
g° tribz pficit' h^c vnio glosa De
h° ortu solis d' in ps Ort^9 e sol et
9gregati st' In qua 9gregacione
nos pducat q v et rg i s s ~~Ame~~

Smo pm^9 de sco stephano ·9·

Video celos aptos Act · vij · Dicit
Augusti^9 Scripture sacre historie sic i
ueritate credant' fce · ut tn p signifi
cacione aliq nob insinuet facienda ·
ut foris de historia rei fce doceam'
et int^9 p intellectum spuale de emen
dandis moibz instruam' Verba
itaqz 9poita · p historia docet nos
q btus stephan^9 in psecucione po
sit^9 uidit celos aptos et ea h° nob
spualit' insinuat q et nos deuotis ex
ercicijs apcione celi mereri possu^9 · ut
p^9 morte sine medio ad celi gaudia
euolem^9 ¶ Et qd' sncd' q sacra
scpturam vndiqz plustrantes inuenim
im^9 celu quatuor uicibz aptu · pmo

x

math iij° vbi d' baptisat^9 ihc 9festim
ascendit de aq et ecce apti st ei celi
¶ 2° celu aptu le' act x · Vidit petr^9
celu aptu · et descendens uas qdda vel
linteu magnu quatuor initys submitti
de celo in tra in q° erant oia qdru
pedia et spetia tre et uolatilia ce
li et fca e uox ad eu Surge petre
occide et maduca Ait at petr^9
Absit a me dne · q2 nuq maducaui
in ome qd' e imudu Et uox ad
eu Qd' de^9 purificauit tu imudu
ne dixeris · et receptu e uas i celu
¶ 3° celu aptu le' act vij cu la
pidaret' stephan^9 vbi d' Cu esset
plen^9 spu sco intendes in celu uid'
gloriaz dei et ait Ecce uideo celos ap
tos et ihm filiu hois stante a dextris
uirtut' dei ¶ Q^to celu aptu le' apoc
q° ubi ioh ait Post h^c uidi et ecce
ostiu mag^m aptu in celo ¶ In — ·B· celu e^o ap neibz hom e aptum
hys quatuor celi apcioibz e^or genera
homi designant'. qbz stati ut egredi
unt' a corpe st^t in medio ianua
celi e apta · s. pue inocetibz · pfte
penitetibz · dua et aspa patietibz/ — ·c·
sblimia 9teplatibz ¶ Hec e^or
gna homi p ordiez ptrctentes · p°
dicimq q pue inocentibz celi ia
nua e apta Pue at innocentes
illos uocam^9 · q puritate baptis
male caste et caute custodierunt
nec peta actualia addiderunt Qbz
sic x° in suo baptismate aptu est
celu Ita ut oms q in uirtute ei^9 de
baptis^te xpi scificati et purificati sue
rint qdiu eade puritas manseit qua
cuiqz morte pominpat' ad celu auo
lat indilate Nec moueat qpq q sba
meita no habeat · q2 i meitis xpi
q in sacro baptismatis pcipiunt
diuites st speciue ad deu transeunt
tn ex ppis delictis q ex meitis xpi
ditati donec uoluntatis vsu huint

a malis oibz sit securi Et hoc est qd dicit
bn Nichil est qd timeam cum volunta
te et facultate deliberandi renatus quamquam
incipiat a caritate xpi omnino non poterit
separari sed securus interi reget sb prtec
tione et in adiutorione dni dei sui pre
cipientis om creature Nolite tangere
xpos meos At ubi infatil ignora
metas egrediens reddit sibi ceteroz
utique violencia necdum formidare necesse
est sed ab ea q dormit in sinu suo ppa
caueat uolutate Qua si abusus
fuit non tedie licebit ad baptisma
sed ex ppris necesse est laboribz baptismus
conferret Qa sic gra diuina exigit
ut q ex aliena culpa alligatus p alie
na pena absoluatur sic et diuina iusti
cia exigit ut q ex ppa culpa contaminatur
ppa etiam pena plectatur Hic itez
bn Sola scdi ade tabula purgat
qs contaminauit puaricatio sola po
Et secundo q apertio regni celorum non
consistit ex virtute baptismatis sed passio
nis xpi qz si qs an passionem xpi
dni baptizatus decessisset non illico regnu
celorum intrasset etiam si sufficienter
ab originali et actuali ablutus fuisset
Tercio celum aptum est vere penitentibus credendum
necessarium est post pcta ut q prima ves
te innocencie perdiderit et p quos ex hoc
regnum celorum sibi clauserit p fortissi
ma pniam iterum reseratur qd in scda
apertione celi euidenter innuitur ubi dimis
so lintheo pleno reptilibz an petrum
decim est ei Occide et manduca qz n
qs oia reptilia et serpencia hoc est vicia
et pcta in lintheo consciencie repta plene
occiderit et pfecte mactauerit regnum
celorum sibi clausum inueniet qd per
sufficientem mactacionem pctorum iterum aperitur
Dimitti at p pcta reptilia p plena
et pfectam penitenciam sit mactanda ne qs
sibi blandiens ex qualicumque pnia sibi p
mittat plena innocencia pctorum Diffi

cillimum est enim ut multum inquinati ad
pristinam redeat puritatem qd tamen scriptura
quam figura cognoscimus euidenter Figura
qz templum salomonis a gentibus prophana
tum nunquam poterat ad decorem pristinum re
formari Bibli scriptura dicit enim Ambrosius
sius Facilius inueni eos qui innocenciam
seruauerunt quam qui digna pniam pege
runt Cum enim singulis pctis pene singule
debeantur iuxta illud iob 20 Inuet omnia
q fecit et illud ecc xi de omni errato
adducet te dns in iudicium attendat quomodo
poterit quam profundissima pnia oportet sit per
quam plena innocencia reparetur At nisi
fieri posset non dixisset aplus post pfectio
nem esse nichil in conscius sum Hic Io
dicit Si quis veste innocencie peccando corru
pit pnie remedio poterit reparare Quia
ut ait bedus qd deus delinit non imputare
sic est qui non fuit Si quo decreuimus in
nocencia reparare et p quos ianua celi
p pniam reserare curemus ut nostra pe
nitencia sit pfecta Que tunc valeat
coram deo pfecta dicitur si ipsam pniam ad
omnia loca in qbz peccauimus dilatemus
Sic enim pres sci suas pnias pege
runt De qbz dicitur hester ii. Omnia loca in
qbz an letari consueuerat crinium lacera
cione repleuerat Et qz peccauimus in corde
malis consenciendo in ore vana et turpia
loquendo in corpe criminia operando ideo ad
hec tria loca pniam extendamus ut videlicet
cordi demus amaram contricionem ori fide
lem confessionem corpori penalem et asperam
satisfactionem hec tria dum continuates
quousque spus sanctus testimonium phibeat
spui nro quod dimissa sit nobis pcta et
sic innocencia est reparata et p quos celi
ianua reserata Quarto celum legimus
aptum in passione stephi sic supius
est ostensum P qd nobis innuitur qd celum
omnibz martiribz aptum est Hoc enim puile
gio decorat martirium ut qui apt deum mor
ti se offerunt ideo statim inueniant

E

vita ⁊ q̄ ɔtepnut viue̾ ꝓpt deū mo̾i
cupiētes ī deo ſ̄ inueniat vita ſp̄atā
Dez q̄z ħ̊ m̄ris deſinit t̄pibꝫ Nō em
iā dic̄ nob̾ de⁹ ut ait g̅g̅ꝰ ꝑ me mo
re̾ ſʒ tm̄ ī te carnalia deſideria occide.
ıō q̄ꝛerā ſt̾ alia q̄ pacı̄ t̄pe cora do
ꝑ m̄rtio ɔputet̾ Dic̄t em̄ g̅g̅ꝰ ſic
m̄res ee̅ poſſuꝰ eciā ſi nullo ꝑcuıe̅
tiū ferro truncēdem̾ Jd̾ hꝫ pax nr̄a
m̄rtiriū ſuū q̄z ⁊ ſi c̄ruıs colla ferro
no̅ ſubdimꝰ. ſp̄uali tn̄ gladio c̄rnā
lia deſideria trucidamꝰ ¶ Hoc at
martiriū qd̾ pacis t̄pe do̅ offīre
poſſumꝰ ī tribꝫ exıcijs exhibet̾ ſcꝫ
in corꝑis afflictioe̅. ꝑ xp̄i copaſſıoe̅. in
miıcoꝝ pacıēti ꝑpeſſioe̅ Jn q̄bꝫ tribꝫ
ſagıuıs ɔſumıt̾ q̄ ī m̄rtiribꝫ gla
dio effūdit̾ ¶ Primū dico exıcıū
qd̾ m̄rtirio ɔ̄pollet ɔſiſtit ī cor
pali afflictioe̅ ut q̄ ſel̾ funde̅ no̅
poſſuꝰ ſāguıeꝫ duris ⁊ aſp̄is labo
ribꝫ fatigati. cotidiana afflictione
extrahamꝰ Qz at ħ̊ ꝑ m̄rtirio
coputet̾ expſſe b̅n̅ īſinuat d̾. De
m̄rtirij genꝰ eſt ⁊ effuſio q̄dā ſag
uınıs ī cotidiā afflic̄oe̅. illo mīmꝫ
q̊ reduīt̾ mēbra ferro horride̅ q̄de̅m
niciꝰ ſʒ diuturnitate moleſtiꝰ Et
ſb̾iugit Hic q̄ppe īfirmis ⁊ puſillis
corde neē e̅ ut q̄ ſel̾ ꝑ xp̄o funde̅
no̅ ſufficiunt ſalte̅ mīori q̄dā. ſʒ diutur
niori m̄rtio ſāguıeꝫ fundāt ¶ Scd̾m
exıcıū q̄d m̄rtirio ɔ̄pollet ɔſiſtit ī
xp̄i copaſſione. ut vꝫ tot vulneri
bꝫ copaſſionū cofodiam̾ ī corde. q̊t
miſeriās corꝑm et aıaꝝ ī m̄ris ꝓx
imis exꝑım̾. codoletes ex affectu
ſinglōꝝ miſerijs tn̄ nr̄is Ho m̄rtio
paulꝰ ſe affligebat cū dicebat .2.
cor xi Quis infirmat̾ ⁊ ego no̅ infir
mor. Quis ſcandalizat̾. et ego non
vror. De hijs m̄rijs dic̄t gregoꝛꝰ
Duobꝫ modis crux tollit̾. cū a̾ per
abſtinēciā afficit̾ corpꝰ. a̾ ꝑ copaſ

ſione p̄xi affligit̾ aıaꝰ ¶ Tcīm
exıcıū qd̾ m̄rtio ɔ̄pollet ɔſiſtit ī in
iuriaꝝ pacıēti ꝑpeſſioe̅ Hoc em̄ mouet
ītima cordis ⁊ medullitꝰ nos affli
git De ħ̊ m̄rtio d̾t g̅g̅ꝰ Ferre contu
melias et odiēte̅ dılıgē̅ m̄riū eſt
ī occulta cogitac̄oe̅ ⁊ ſb̾iugit Nos ḡo
ſi ſīe ferro m̄res ee̅ poſſuꝰ ſi paciēciā
ī aıa cuſtodimꝰ ¶ Quarto celū apit̾
ɔteplātibꝫ. ſic ī apoc̄. e. iohi legiꝰ
euenıſſe ubi d̾ Vidi ⁊ ecce oſtiū m̄gm
aptū in celo ꝑ qd̾ maıfeſte dat̾ in
telligi q̄ diuīa coteplātibꝫ pꝰ morte̅
ſiū medio celi ianua e̅ apta ¶ Ad
qua̅ coteplac̄oe̅ꝫ ⁊ ꝑ ḡns celi apcıoe̅ꝫ
ſi uenire cupimꝰ. tribꝫ eā paſſibꝫ at
tinge̅ꝰ q̄bꝫ eciā ſcm̄ iohe̅ꝫ ſuā apo
calipſim ɔ̄gnouimꝰ accepiſſe ſcılꝫ
huāne ɔ̄uiſac̄ōıs aliena̅c̄oe̅. carnalis
coſola̅c̄ōıs abdicac̄oe̅ ipiꝰ aıe ad dim
eleua̅c̄oe̅ De p̄mo inſtruım̾ eze .3.
Jnclude̅ ī medio domꝰ tue ⁊ ibi loq̄r
ad te Jn q̄bꝫ ūbis docem̾ a tumltibꝫ
homīū ſeparı nos Hic b̅n̅dꝰ O aıa
eſto ſola. ut illi ſoli te ſuebs. q̄ ſolā
ex omībꝫ elegiſti. q̄z ſtudia coteplā
c̄ōıs ſilēciū amat. q̄ete deſiderant
cordis pace ab exterioribꝫ preſſiūs
et ɔ̄ſtiāꝫ ī om̄i puritate cordis ⁊ cor
pis De 2° d̾ in p̄s Renuit ɔſolari
aıa mea. ⁊ ıō ſtatī ſe̾ Meoꝛ fui dei
aıa̅ mea. ⁊ ıō ſtati ſe̾ Memor fui dei
et delectatꝰ ſū De q̊ b̅n̅ Renuit coſo
laī aıā tua ī alijs ſi uıs ī dei coſo
lacıoıbꝫ delectarı. q̄z implerı aıa̅ dei
uiſitacıoıbꝫ no̅ potīt niſi tremis
ɔſolacıoıbꝫ fuditꝰ euacuaueit De
t̾cio monem̾ ꝑ yſa .ıı. Eleuaē ele
uaē coſurge ih̾lm Jn q̄bꝫ ūbis ꝑ
fecta forma ītīe eleuacıōıs inuıt̾
D̾ em̄ bis eleuaē ꝓpt̾ intellectu
et affcm̄. cui ſb̾iungit̾. conſurge
ideſt ſil̾ cū oībꝫ intēıoribꝫ ⁊ exteio
ribꝫ ſurſū te eige Jn q̊ cū fecit
qd̾ poteit codeſcend̾ ſibi deꝰ. ⁊ ſua dul

·F· Aſcēs enim per tria exītia

·G·

Coteplāī tia nos hablunt

cedue efficiat aiaz desolatam Quod pulchre
in lege ondit ubi moyses sepe ad consu
lendum dnm in monte ascendit Quod exponens
gregorius dicit In legis acceptione dum q moy
ses ascendit et dns in monte descendit
Quod per montem n nra contemplacio accipitur
in quem nos ascendimus ut ad ea que ulti
mam infirmitate sua videndo sublevemur
Sed in hunc dns descendit quia nobis multum
proficientibus parum de se aliquid mentis sen
sibus aperit · dns nr ihc xps qui e benedictus
in secula seculorum amen Sermo 2us de sancto
stephano de octo generibus hominum
in quibus infernus apertus
est ·10·

Ecce relinquetur vobis domus vestra de
serta mt. 23. Dicit gregorius Quid
prodest mala committere si non corrigat eua
dere. Totus ergo interioris curandum e ut du
iuinacionis tempus accipimus · bn viuendi
studio mala euadamus Et hec in peri s
mone dem e quibus extrinsecis hoies ad celi
gaudia vocantur · nunc sermo exigit
ut dicatur quibus demeritis ad profunda infer
ni demerguntur Primus ergo sermo habitus e de
euolacione electorum Iste 2us e de dapnacione
reproborum Sed quamdiu sumus nos · a que elacio a
sua nra ut electos et reprobos per diuersas
distinctiones distinguamus · Quis enim
cognouit sensum dni · aut quis consiliarius eius
fuit ? Dicit enim salomon eccl. 9. Sunt
iusti atque sapientes et opera eorum in manu
dei sunt · et tamen nescit homo utrum amore an
odio dignus sit · Sed omnia in futurum reseruatur
incerta eo quod vniuersa eque eueniat iusto
et impio · bono et malo · mundo et inmundo
Cui siue consonat gregorius dicens Permixta est
etiam diuisione filiorum quia sic omnes ad fidem
recipit ut tamen omnes ad gloriam non perducat
Quousque namque hic viuimus necesse e ut
vitam presentis seculi permixti agamus Tunc
autem distinguimur cum peruenimus Bonum enim
solum nusquam sit nisi in celo malum uero nusquam
nisi in inferno Hec autem vita que inter celum

et infernum est sicut in medio subsistit · ita
et utriusque partis ciues communiter recipit quos tamen
sancta ecclesia et nunc indistincte tenet et postmodum
in egressione distinguit Licet itaque de istorum
seu electorum et reproborum distincta distinctione nullam
certitudinem habeamus · iuxta illud eccl. 3o Quis no
uit si spiritus filiorum ade ascendat sursum · an
si spiritus iumentorum descendat deorsum · reprobos
iumenta uocans ex parte tamen cognoscimus
seu per speculum sacre scripture quod ex illis
electi ad celi gaudia assumuntur · et alii
videlicet reprobi ad infernum demerguntur Quod
apte ondit veritas mt. 24. dicens Duo e
runt in agro vnus assumetur et alter relinquetur
Due erunt in mola · vna assumetur et altera
relinquetur Duo in lecto vnus assumetur et alter
relinquetur In quibus verbis innuitur quod in omni statu
alii assumentur alii relinquentur Licet itaque
discernere non possimus qui sint reprobi et qui sint
electi hoc tamen fiducialiter dicimus quod qui hoc
uel illud bonum uel malum fecit et in eo usque in
finem perseuerauit hic electus ille reprobus e
Nunc ad thema reuertamur Ecce reli
quetur vobis domus vestra deserta Nec dubium
quin hoc de reprobis dicat deus Quia cum hii per
vitam reprobam deum voluntarie derelinquunt · domus
eorum id est corpus et anima hic a gracia et in futuro
a gloria deserentur Corpus enim e domus me
anima uero domus dei Utique autem domus erit deserta
cum anima corpus deserit et deus animam derelinquerit
Corpori enim non relinquetur lapis super lapidem
cum in die destructionis peribunt omnes cogi
taciones eorum · nisi conuertamur · illud eccl. x. Cum
morietur homo hereditabit serpentes et bestias
et vermes Ita videlicet ut serpentes et vermes
hereditent corpus · bestie autem infernales animam
hereditabunt Sunt autem octo genera hominum
qui statim ut de corpore exeunt · statim ad profun
dum inferni demerguntur quos Joh. in apoc. xxi.
enumerat dicens Timidis et incredulis ·
execratis · homicidis · fornicatoribus · vene
ficiis · ydolatris · et omnibus mendacibus pars
illorum erit in stagno igne ardenti et sul
phure quod e mors secunda Hec per ordinem

Ms. Infernus 8 generibus hominum est apertus

C

exponentes primo dicimus quod timidi sunt qui licet
peccare audeant et audacter offendere deum tamen
non audent agere penitentiam timentes quod sit deli
cati et non valeant in penitentia perseverare vel
quod non possint a peccatis cessare vel timent
deum faciliter condonare vel solet de penitentia fi
nali sperare quibus dicit Job. 6. Qui timet pruina
cadet super eum nix Quod est dicere Qui timet pena
penitentiam et penam satisfactionis laborem subire
pro peccatis commissis irruet super eum nix omnis
miserie calamitatis et amaritudinis. ut sicut nix
maior et profundior est pruina sic miseria
futura maior est omni malo quod pro satisfactione
passi sunt in hoc tempore penitentes. Talibus timidis
cum suis allegacionibus dicit bernardus Quid timidi
estis modice fidei. ut peccata nolit dimittere
deus sed affixit ea cruci Quid teneri estis
et delicati estis sed novit ipse figmentum
vestrum Quid male assueti estis. sed dominus
solvit compeditos Quid verebimini manum porri
gere adiutorium sed ubi habundavit peccatum habun
dabit et gratia Quid ergo apostolus impeditur a sa
lute. Dico quod deum ignorantes. omnes enim qui
nolunt converti deum ignorant Neque enim ob
aliud renuunt converti nisi quod grave et severum
ymaginantur qui pius et benignus est. durum et
implacabilem qui mitis est. ferum et terribilem
qui amabilis est et mentitur iniquitas sibi for
mas sibi ydolum pro eo quod non est ipse ¶ 4º
incredulis inferni ianua est apta qui vere
fidei per vitam reproba contradicunt eo quod non ad
eadem fidem probandam testes ydoneos ad
ducunt Contra sicut deuto. 19. dicitur In ore duorum
vel trium stabit omne verbum ¶ Sunt autem testes vere
fidei. cor lingua et manus quos qui adduxerit
ad probacionem fidei sine verecundia est fidelis
Contra primum testem peccat hereticus. qui si lato
ore et opere fidem confitetur cum tamen cordis perfi
dia contradicit Contra 2m peccat iudei sa
racenum et paganum qui aperto ore evomunt
blasphemias contra fidem Contra 3m testem
manus vel operis peccat mali xpiani qui ore
et corde xpianos se asserunt sed operibus contra
dicunt De hac veritate fidei dicit gregorius Cre
nunc apud se homines dicunt Nos iam deum non
erubescimus quia aperta eum voce profitemur
Quibus ergo respondeo quod in hac plebe xpiana
sunt nonnulli qui xpm iam confitentur quia dictos xpi
anos esse conspiciunt Nam si nomen xpi in tanta
gloria non esset tot professores xpi sancta ecclesia
non habet Non ergo sola vox sufficit ad
probacionem fidei quam defenditur professio generalitatis
Est ergo aliud ubi se quisque probet
utrum veraciter credat Certe persecucionis
tempore erubescere poterant fideles subiis nunc in
de dignitatibus terreni. verberibus affligi Nam
autem tempore quia hec a nostris persecucionibus desunt
est aliud ubi nos ostendamus. verum a proximis
despici dedignamur. iniurias ubi tolerare
quam tamen certissima sunt ad probacionem fidei lenocinia
¶ 5º quibus inferni ianua est apta sunt
excommunicati Sunt autem homines excommunicati sicut
excommunicati in peccatis confirmati. qui libet pro mortali
excommunicati a gremio ecclesie separati In prima accepcione
excommunicatus id est quod maledictus Super quos enim
cadit excommunicacionis sentencia dicitur me
to maledicti In 2a accepcione excommunicatus
id est quod abhominabilis Quia enim nimis profun
dati sunt ut sunt de numero eorum de quibus dicitur proverbiorum
18. Impius cum in profundum venerit peccatorum
contempnit In 3a excommunicatus id est quod turpis
vel vilis eo quod quolibet peccatum mortale assi
milat hominem iumentis. iuxta illud psalmi Homo
cum in honore esset non intellexit etc. Dicit autem
Augustinus quod turpius est assimilari iumento quam esse
quia id fuit vicium hoc natura De primis dicitur
quia id fuit Deuteronomii De
thobie 13 Maledicti sunt qui contempserint te De
2is dicitur proverbiorum 15 Abhominabiles deo sunt qui
agunt impie De tertiis dicitur sapientie x Luto
est vilior vita eius ¶ 6to ianua inferni
est apta homicidis qui in triplici differencia continentur
Sunt enim homicide sanguinem fundentes. proximos
odientes. pauperes spoliantes De primis dicitur
apocalipsis 13 Qui in gladio occiderit. oportet eum
gladio occidi Item math. xxvi Omnis qui
acceperit gladium gladio peribit De secundis
dicitur i iohannis 3 Qui odit fratrem suum homicida est
Et scimus quia omnis homicida non habet vitam in se

Fidei tres testes
·E·
·F·
homicidium triplex

manere. De 3ᵒ dicitur eccli 33: Et aufert in
sudore panem est qui quasi occidit proximum suum. Quia
ut idem dicit: Panis egentium vita pauperis est,
et qui defraudat illum homo sanguinis est. De hiis
conqueritur dominus per prophetam: Devoraverunt plebem
meam sicut escam panis. ¶ Alia ianua inferni
aperta est fornicatoribus. Sunt autem tres species
fornicationis, videlicet sensualis, mentalis, ac
tualis, et in omnibus hiis peccata mortalia committun
tur. ¶ Prima fornicatio quia sensualem
dicimus est quando per evagationes sensuum illici
ta concupiscimus consentientes maxime visu
et tactu, ut per eos in concupiscentiis delectemur.
A quo nos prohibet dominus num. 15 ubi dicitur: Non
sequamini oculos per res varias fornicantes.
Et eccli 9: Averte oculos tuos a muliere comp
ta, et ne circumspicias faciem alienam. Quare?
Quia propter speciem mulieris multi perierunt. ¶ 2ª
fornicatio est quando voluntarie ex intentione et
proposito ad voluptatem in nobis excitanda carna
lia cogitamus et ad cogitata carnalibus
desideriis inflammamur. De quo dicitur Job 20:
Caput aspidum suget et occidet eum lingua
vipere. Caput enim vipere sugimus cum dya
bolicis suggestionibus consentimus. De hoc
dicitur deutro 5ᵒ: Non concupisces uxorem proxi
mi tui. Quare? Quia ut matth. 5ᵒ dicitur: Qui viderit mu
lierem ad concupiscendum eam, iam mechatus est
eam in corde suo. ¶ 3ª fornicatio actua
lis dicitur quae consistit in actu illicito et car
nali, qua propter eius feditatem tamquam incon
[margin: indiscussa]
¶ Sexti quibus inferni ianua est
aperta sunt venefici. Illos autem vocamus ve
neficos qui quacumque occasione alios inducunt
ad peccandum, venenum cuiuslibet rei illicite
propinantes. Habent autem tres species hii vene
ni et totidem nomina. Dicuntur enim adulatores,
detractores, discordiarum seminatores. Et ideo
dicuntur venefici quia non solum in seipsis
peccant, sed etiam sua persuasione alios, ut
dictum est, invitant ad peccandum. De primo
dicitur in psalmo: Oleum autem peccatoris non impinguet
caput meum. Quod exponens Gregorius ait:
Impinguat caput oleum peccatoris cum de

mulcet mentem favor adulationis. Quando enim
non culpa augetur cum is qui corripi debuit
laudatur. Hinc eccli 8 dicitur: Melius est a sapi
ente corripi quam stultorum adulatione decipi.
De 2ᵒ dicit dominus per prophetam: Detrahentem secreto
proximo suo hunc persequebar. Alia enim peccata
simpliciter odit deus, iniquos idem propheta iniquos odio
habui; hoc autem in tantum abhominatur ut illud
persequi videatur. De 3ᵒ dicitur prov. 6: Sex sunt quae
odit dominus et septimum detestatur anima eius, et hoc
septimum est qui seminat inter fratres discordias.
De quo ad(?) ibidem dicitur: Homo apostata vir inutilis
graditur ore perverso, corde machinatur malum
et omni tempore iurgia seminat. ¶ Septimi
quibus inferni ianua est aperta sunt ydolatre,
quos consueto nomine avaros dicimus, quos etiam
ydolatras dicimus, quia bona temporalia colunt
et diligunt plus quam deum. De quibus dicitur eph.
5: Scitote quod omnis avarus, quod est ydolorum
servitus, non habet hereditatem in regno celorum.
Hinc aug.: Hoc unicuique deus dicitur quod plus
quam deum colit et veneratur. ¶ Octavi quibus
ianua inferni est aperta dicuntur mendaces.
Verum quia non omne mendacium pertinet ad in
fernum, distinguenda sunt mendacia ut sciatur
quod mendacium sit mortale. ¶ Dicendum
quod triplex est mendacium, scilicet iocosum, officiosum,
perniciosum. Iocosum quod ex sola levitate
in verbum prorumpit et quo nullum malum inten
ditur, sed ex sola incuria homo profertur. Offi
ciosum dicimus quod nulli nocet et aliquibus tamen
prodest. Ubi gratia si quis alterius vellet ra
pere pecuniam et ego requisitus dicerem nescio
cum scirem eam, quod facillime credimus emen
dari. Perniciosum autem dicitur quod in dolo et
fraude committitur ad nocendum, et hoc
solum pertinet ad infernum. De quo dicitur cre
dimus in sap. 1: Os quod mentitur occidit
animam. Et illud psalmo: Perdes omnes qui loquuntur
mendacium. A quo nos defendat dominus noster
Ihesus Christus qui est benedictus in secula seculorum. Ser
mo primus de sancto iohanne evangelista ·II·

[A]matissimus domini habitabit con
fidenter. Deutro 33. Primo(?) Re

[Margin notes: left — ·G· fornicatio triplex; ·H·; right — ·I·; ·K·; Mendacium triplex]

ueam² aitos dei ut eos pronos i nris
ncitatibz heam⁹ Debe⁹ at eos tplicat
reueri Nos ei pdicatoes debe⁹ eoru
stitate smoibz declarae · auditoes eoz
sblime vita admiari · abo at h° e nos
pdicatoes et eta auditoes qtu e pos
sibile vita eoz imitai Vba itaqz ppoi
ta duo nob insinuat viz p° hui⁹ glo
si pricipis mltitudiez meitoz 2° mag
tudiez pmioz Nec dubiu qn ille q p
ceteis amatissim⁹ hebat · coportaret
meita copiosa Et qr pmia rmetiut²
ex meitis iux° id apli Vn⁹qsqz mrcedem
accipiet sm suu labore Ita nc mini⁹
dubiu qn eta nuc possideat sm me
sura meitoz copiosissi^m cumulu pre
mioz ¶ Qz a deo p ceteis amatis
sim⁹ hret² p ~~vaule~~ venea^le beda
lucidi⁹ declat² Sic ei dicit Diligebt
ihc iohez no exceptis ceteis singlarit
vnu solu s p ceteis qs diligebat fai
liai⁹ vnu q spealis progatia castitatis
aplioi dilaone fecerat dignu Et sub
iugit Oms qppe se dilige pbat qbz
an passione dixit Sicut dilexit me
pr et e° dilexi vos Sz huc p ceteis
dilexit · qr vgo elcs ab ipo vgo i eui
pmasit Vez qr din⁹ amor no sinit
eu ee sn qmne Io sic eu p ceteis ad
amauit sic eta eu p ceteis exaltauit

A
De triplici io exaltaoe

¶ Exaltauit at eu tplicat sz i vite
stitate · spalis progatie claitate · i mor
tis singlaritate ¶ Pmo dico in vite
stitate exaltauit eu · & h° in qtuor sin
glarit eminebz qtns · s in corpis casti
tate · aie caitate · actionu sblimitate ·
passio^m nobilitate ¶ Pmo exaltauit
eu ds · i vite stitate dās ei i corpe sbli
miore statu casti^tl · q e pua vginitas
q 9sistit in volutate actu et habitu
Volutate qr ab eo tpe q° vocat⁹ adhe
sit dno nuqa ad momentu extitit infir
mata qd rao de alijs vgibz e rptu
qn int du teptacioibz victi cedat aliqn
salte in affcu a pposito castitatis Si at
nuqa huit infirma volutate mlto mi⁹
admisit actuale carlite Nec solu mlyppe
duobz s volutate & actu extitit icor
rupt⁹ s eta vtute castitatis fuit in
habitu · vt ppt sola delectacioez vtutis ie
cuiscpto meito sic viue voluiss Dit ei
bn Vt⁹ qm nalis e cu vet i aiaz tip
in locu suu sedet fidelit · et bn cu na
gueit et delcabli possidet² cu nullu
pon⁹ sit ei pmiu q in deo 9stia sua
Vn veaci dice potuit i 9pare qd scbit²
thob 3° Tu scis dne qr muda suaui
aiaz mea ab oi 9cupiscecia Vn cu
tres sint stat⁹ in ecca · s 9iugal · vi
dual · vgialis Johes vgo in sblimoi
statu deo obtulit corp⁹ suu Si eni
supdicta vgo sara loge minoris meiti
teste deo de ple mudicia poteat glia
tidai multomagis iohes · q inqpabli
sactior extitit plena mudicia huit
in seipo ¶ 2° btus iohes amatis
sim⁹ deo magna in aia ad din huit
caitate et tata qnta nescio si quis
maiore huit in hac vita Magna
at ei⁹ caitas ondi no poteat n p
augmeta qdum ascecat² nc supma
9gnosci potit · nisi ad medias et isti
mas copet² Dicit ei bn Magna res
e amor · s si st in eo qdus Int magnas
at caitates tres inueniut maxime
caitates qbz iohes deu diligebat ¶
Est ei caitas nuditatis totalitatis
pfeccionis integritatis Prima caitas e nudi
tatis · q tato affcu tendit in deu vt
ab omibz rebz mudi & actibz seculi
pitus ab oi cinis 9solacioe denudet
hoiez ut nich in oibz hys admittat
qd offendat oculos dine maiestatis
De hys q hac habuerit d² amos
2 · Robustos corde int fortes nudus
fugiet Robustos ei nue e vt sint q
pdicis ad plenu 9sistut · nulla supflui
tate penit⁹ admittetes ¶ 2a caitas

B

Caitas triplex
C

xpi et d' totalitatis q aiaz p porem
amore ex omibz q no sit de' exutum
totu in deu rapit vt deu diligat ex se
tota ex oi virtute cunctis vibz sicut dm
ofens frusqz sit sibi ho tpi vas pdi
tu ut illi tot' viuat q se totu odidit
Hunc amore requirebat dns cu madaut
deuto. 6. Diliges dnm deu tuu ex to
corde tuo ex to aia tua etc. Qd etiam
renouauit i noua lege vt nunq eet dele
bile metiu vt ptz mt 22 ¶ 2a caritas
e integritatis ul pfciois q no solu dm
ex se tota diligit · si eciā iubet vt ipm
i oibz mebris suis diligam'. amates
pximos vt nosipos · vt sic de' p nob
res corp' et aiaz posuit sic et nos
eadē p pximis exponam' Qd ipse
iohes monuit pa epla 3. cu dixit In ho
cognouim' caritate di · qm sic ille aiaz
sua pro nob posuit · sic et nos debem'
p fratribz aiaz pone Nec dubiu qm
iohes deu et hoies dilexit ut hortat
Qz si qs obiciat qd alij apli silēz amo
re, pmo petr' maiore hut · cu dem
e a dno Symo diligis me pl' hijs
Rndeo q licz alij discipli i scola mgri
cu iohe ogregati eq magna z petr'
maiore caritate huint · iohis tn carita
tanto maior e effecta · qto i via mere
di i qua de die in die augebat pre
oibz supuixit ¶ 3o iohes stetit i alto

ij.

Actionu tn qua nobilis

statu actonu · Decz qz actioes esti
mat plg z min' nobiles fm nobilita
tes obiectoz · io sciend q btus iohes
tres exuit nobilissias actiones q mt
alioes et nobiliores reputat et st
iste · pdicao · sacro libroz oscripcio · diuino
ru otepla° . qs tres actioes altiores
dicim' qz fre st ad ecne fre edificacoez
et dei glorificacoez ¶ De pma ei'
actioe s. pdicacoe d' venabil beda q
apt insupabile euāgelizādi ostanciā
a domiciano cesare fuit i pathmos insu
la relegat' Qz at actio pdicacois
sit nobilis valde multas alias pcelles
ptz p aplm pa cor. 14o vbi pdicacoez
dilcoi z ei' pijs exercicijs pfert dicens.
Sectami caritate emlami spualia ma
gis at ut pphetetis. Et subiugit. Volo
at vos omis loq linguis magis at pphā
re Na maior e q pphat q q loquit
linguis. Q ei loqt lingua semetipm
edificat · q at pphat ecclicz dei edificat
Ac si pateret dicat Q loqt lingua i qui
orat · puatu bom facit Q at pdicat
et pphat comune bom fit Bonu at
q he bonu meli' e q puatu ¶ De
2a at ei' actioe s libroz oscripcione
ptz qz tres libros nobiles et ecclie
puales scpsit s eplas apocalipsim
et euāgeliu In pmo de dei et pri
caritate disseruit In 2o de pnti z futuro
statu ecce et ei' oslumate In 3o de diui
nitate ¶ De 3a uero actioe s de diui
noz otepla° ptz in apocal' quā per
reuelacone ihu xpi hauscat otēplado
et sic ptz quō agebat tres nobilissias
actiones ¶ Qto iohes stetit i subli ·F·
miori gdu passionis gaudet sufferens
oia q ob amore ihu sibi fueant irro
gata · obsuas diliget mgri sui vestigia
q ut ait apls ppoito sibi gaudio sustinuit
cruce oi ofusioe otēpta · heb · xij · ac su
mo desiderio anhelabat vt filia fili ex
assitu p mgrm suscipet qlia mgr
sustinuit p eu vt fieret in eo qd scptu
est sap · 18 · Fili pe su' cu dno afflict'
e et pplāris ho regi filia pass' Per
tulit at tn gdu passio'm qs distigue Passio'm tn gdu
do vome possu' gnales speales singu
lares Gnales at passioes dicim' qs
cu alijs aplis ptulit qz cu eis leg
flagellat' act · 4 · Cesis aplis dimi
serut eos Illi at ibat gaudētes a
ospcu oslij etc. ¶ Speales at dicim'
qs a domiciano ptulisse le a q' i dolu
fuētis olei an porta latina mitti
iuss' est Ille at inde exiuit illesus

Licet alias missus est venenum bibere et
nichil ei nocuit Nos ideo speciales dicimus
quia licet solus eas susciperet alii tamen apostoli et
martires passi sunt filia et maiora ¶ Singula
res autem passiones iohannis illas dicimus quas
iuxta crucem domini stans pertulit cum magistro
amarissimas passiones quas tam in corpore quam
in corde dulces ihesus pertulit ex amarissime
passionis affectu faciens suas Idem enim
dolorem quem magister in corpore pertulit ipse in
anima sufferebat quia cordis sui et anime intima
penetravit quia videlicet amaritudines tanto erant
vehementiores quanto in anima quam mori non
potuit profundiores cuius conpassio in anima
et corde tam intima et immanis sentiebat
ut pie credi possit quod nullus martirum ex
in corpore tantas amaritudines pertulisset
adeo ut ex sola conpassionis amaritudine
martir super omnes martires sit effectus Et ideo
has passiones singulares diximus quia in
hiis nec primum silenciis viris est nec habere secundum
Nos enim cogitare sufficiat quanta miseria
pectus eius repleverat cum dulcis magister
super cuius pectus priori nocte dulciter delici
ando in cena recubuit loquens ipsum dulcis
sime matri recommendavit dicens Mulier ecce
filius tuus et ad eum ecce mater tua Ex quorum
verborum virtute non est hebetata mens amari
inebriata et anima in profundum omnis miserie
constituta Quod profundo cordis affectu cla
mabat id est 2 Re 18 Quis michi det ut ego
moriar pro te nec dubium quin hoc ex omnibus
viribus voluisset Sic habetur quo deus exalta
vit iohannem in vite sanctitate ¶ Secundo exaltavit
eum in specialis prerogative claritate multa in
signia singularis amicicie cumulans sic
eum inter que tamen tres nominemus Primo quod dis
cipulum quem diligebat ihesus cognominare voluit
Secundo quod super pectus eius in cena recubuit Tercio
quod matrem et ipsum matri in extremo mortis
articulo recommendare voluit quod nullum
alium sanctorum legimus evenisse ¶ Tercio
exaltavit eum gloriose mortis singularita
te de qua dicit venerabilis beda Cum iohannes

sciret sibi imminere diem recessus sui convocatis
discipulis post monita exhortacionum ac
missarum celebraciones ad ultimum eis va
lefecit Deinde descendens in defossum
sepulture sue locum facta oracione positus est ad
patres suos Sed quos convenit sanctorum dominum
a quibus consiliarius eius fuit ut dilecto suo
tam mirabile vocacionis graciam exhiberet
Verum quia dicitur Job v nichil fit in terra sine
causa ideo huius gracie causam triplicem assignamus
hoc est sicut credimus propter eius mundissima
castitate amarissimam conpassibilitate
dei liberalissimam voluntate ¶ Primam
causam ponit venerabilis beda ubi dicit
Appositus est ad patres suos statim subdit
tam liber a dolore corporis quam a corrupcione
carnis invenitur alienus ¶ Secundam causam dicimus
amarissimam conpassibilitatem Et quia hoc
sanctorum auctoritatibus probare non possumus satis
hoc convenienti racione ostendemus Indignum erat
enim benigna dei clemencia indignum
ut beatus iohannes duplici morte amari
tudine plecteretur Et quia sub cruce magistri
sui conpaciendo et moriendo quodammodo
meritum mortis exsolverat placuit
magistro ut in secunda morte sine lege mortis
vel sine mortis amaritudine moreretur
Quod si hoc non tamen ab inspito ponitur non ac
cipiatur rogo legentes ut causam habeant
pro non dicto ¶ Terciam causam diximus dei li
beralissimam voluntatem Cuius causam non est as
signare nec stulte inquirenti aliquam dare cum
ipse sit causa causalissima omnium causarum non forte
velimus illam causam assignare quam dominus deus
per ysaiam posuit dicens Cui conplacuit sibi
in illo anima mea Sic patet quod gloriose misificavit
dominus sanctum suum exaltando ipsum apud
patres suos ut verificetur dicitur Exaltavi e
lectum de plebe mea ¶ Secundum principale
scilicet huius sermonis consideremus de quo in sequentibus dicemus
adiuvante nos ihesu christo qui est sit benedictus in secula

Sermo 21 de vii pugnacionibus
et de vii premiis per fidem sufferen
cium 12

Qui vicerit faciam illum columpnam
in templo meo. vel Qui vicerit dabo
ei sedere mecum in throno meo
Apoc. iii. Dicit bernardus Hic premonitos esse
volo neminem super terram absque temptacione
victurum ut cum forte tollitur aliqua securius
non magis pavidus expectet aliam ut numquam
sibi in corpore mortis huius libertatem per
fectam seu requiem audeat polliceri. Nec
enim ei ut veniant temptaciones Quare
quia nullus coronabitur nisi qui legitime certaverit
Quo autem certabimus si desit qui impugnet
Unde nec victoria si non sit in prelio. Ergo
deus misericorditer nobiscum agens vult nos
tribulacionibus exerceri ut quod virtuosis operibus
non poterat a nobis extorqueri saltem laboriosis
temptacionibus et impugnacionibus obti
neat a nobis deus Et ideo sicut numquam mare fluc
tibus sic nec vita hominis caret prout temptaci
onibus plena est ut non inmerito tota ipsa
vita nostra temptacio appelletur dicente Iob vii
Milicia est vita hominis super terram Et quia
gloriosus iste princeps ihesus christus promittit victori
bus esse columpna in templo dei. hoc est in po
tioribus bonis domini collocatus ubi in throno
super dilectum habitat confidenter tanto nunc pre
minus pre ceteris sublimatus quanto in via ac
in merito exaltatus. quia in verbis propositis
ideo nobis deus ponit in exemplum ut si delectat
gloria primorum ipsum imitemur in exercicijs me
ritorum dicens singulis nobis et omnibus tamen
exponitur s Qui vicerit etc. Ac si dicat Quicum
que vicerit sicut ipse vicit. faciam eum columpnam sicut
ipsum Non enim personarum acceptor est deus
ut ait petrus. sed qui fecerit quod ille accipiet
et sicut ipse Unde que nimis sublimata
est eius gloria ut nec cogitando nec loquendo
fimbriam eius possimus attingere Nam cum
locustis eum gygante: de quibus dicitur numeri. 13.
Vidimus quasi locustas in terra promissionis
de genere gygantum quibus comparati quasi locuste
videbamur Ideo ne gloria eius premia verbis vi
libus et balbucientibus ignem ipsi cum re
verencia tollemus et premia eius que puncta

lis tacta transeamus materiam que in manibus est
ad nos miseros cuctos inflectentes ut
si de columpnis celestis templi fieri non possimus
saltem de granis harene que sunt in templi
edificatione quam in columpnarum erectione. sibi ne
cessaria est. fieri studeamus ¶ Resumentes
igitur verbum propositum. qui vicerit etc. tria dicimus pro or
dine primo de modo pugnandi. 2o de modo vi
cendi 3o de fructu premiandi ¶ De primo

B. Inpugnatores septem

sciendum quod sunt vii. qui nos impugnant. licet
singulorum intencio sit diversa. scilicet deus. proximus.
diabolus. mundus. caro. homo seipsum. et opera virtuo
sa Deus enim impugnando nos temptat ut pro
ficiat. proximus ut noceat. diabolus ut inter fi
ciat. mundus ut decipiat. caro ut inficiat
homo seipsum ut sibi satisfaciat. bona opera
ut homo proficiat De primis tribus dicit gregorius
Alia a deo alia a proximo alia ab adversa
rio sustinemus De septibus tribus dicit bernardus
Impulsor hominis est mundus. caro. homo ipse ut
det pro consensu voluptatis Homo vero
opus quod est septimum nos impugnat per suam
difficultatem Hec breviter perstringamus videndo
quomodo nos singula impugnent ¶ Primo
igitur deus nos impugnat. et hoc aliquando in rebus
per earum subtractiones. aliquando in corpore per infirmita
tis castigacionem. et hec omnia ut ad desi
deranda celestia nos invitet ¶ 2o proximus
nos impugnat in rebus nos spoliando vel
famam denigrando. vel eciam corpus vulne
rando. vel quibuslibet alijs iniurijs nos gra
vando ¶ 3o dyabolus nos impugnat
per pravas suggestiones et malas inmissiones
de quo bernardus Ille callidissimus serpens cui nullum
studium aliud est. nisi fundere sanguinem animarum
hic est qui ingit machinatur malum venenatis
suggestionibus sufflat. illicitos motus in
flammat et mille nocendi artibus corda
hominum temptare non cessat ¶ 4o mundus
nos impugnat rectus et cum a dextris et a
sinistris nostris extrancionibus suas offerens
vanitates De quo bernardus Quot mundus
oblectamenta. tot vir iustus patitur tempta
menta Dicit enim singulis nobis ideo sap. 2.

Venite fruamur bonis que sunt et utamur creatura
tamquam in iuventute celeriter. Non enim est qui agnitus
sit reversus ab inferis. Et per Job. 20. dicitur nobis
mundus: Circumda te decore et in sublime
erige, et speciosis indue vestibus. ¶ Tercio
impugnat nos caro nostra dicens nobis illud Sap. 2.
Vino precioso et unguentis nos imple-
amus. Nullum pratum sit quod non pertranseat lux-
uria nostra. Hic enim ait apostolus: Caro concupis-
cit adversus spiritum. De qua pugna dicit Bernardus:
Nos ipsi gestamus laqueum nostrum. Ubique nostrum
circumferimus inimicum. Certe hanc loquor
de propria carne genita et nutrita. Grande periculum
et magnus luctamen adversus domesticum hostem,
maxime cum nos advene simus et ipse civis
et sua inhabitet regione. ¶ Quarto impugnat
homo semetipsum qui ex vehementi temp-
tacione pene victus iam est in deliberacione
dando consensum. De quo Bernardus: Noli mirari
usque adeo homo impulsor est sui ipsius et
sibimet precipitator ut non sit quod in alto
formidet, si ipse solus a se ipso manus contine-
at. Manum tuam dico consensum tuum. Hunc
solum contineas et omnis impugnacio non no-
cebit. ¶ Quinto impugnant nos opera virtuosa
que ex vicio nature primorum parentum non delectant
operari. Quemadmodum enim virtute et omne bonum diffi-
culter facimus nisi per continuas assuefactiones
ipsorum operacio transeat in affectum. Ipsa sunt
enim de quibus dicit scriptura: Ericius in limi-
nari et leo in via. Per ericium horrorem,
per leonem terrorem volens intelligi, quia
bona opera habent horrorem in inchoacione
et terrorem in execucione. Et sic patet quo-
modo ex omni parte hostibus circumdamur ut veraciter
dicere possimus illud Psalmi: Circumdederunt
me mala quorum non est numerus. ¶ Secundo dicendum .C.
est de modo vincendi, hoc est quomodo has impug-
naciones vincere debeamus. Sed ut verbis
utar Bernardi: Quid sumus nos aut que fortitu-
do nostra ut tam multis temptacionibus
resistere debeamus? Et subiungit: Hoc erat
forte quod querebat deus et ad quod nos ducere
satagebat ut videntes defectum nostrum

cum puris oracionibus ad eius misericordiam fugi- Nota
amus. ¶ Primo ergo deum vincimus si eius
flagella sine murmure sufferamus. ¶ Secundo
proximum vincimus si iniuriis fatigati ma-
lum pro malo non reddamus. ¶ Tercio dyabo-
lum vincimus si eius persuasionibus per fortem
resistenciam aditum denegamus. Hic tocius nostri
gyro dicitur. In istis tribus debet semetipsa
mens circumspicere oculo vigilanti ne contin-
gat mala proximi prevaleant ad retribucionem
mali, ne consenciat temptamenta dyaboli seducentis
ad delectacionem et consensum delicti, ne contra
flagella opificis ad excessum provocet
murmuracionis. ¶ Quarto mundum vincimus si
lumen vere fidei teneamus dicente Johanne
in 1 Jo. 4°: Hec est victoria que vincit mun-
dum fides nostra. Cum enim perfecte credit
propter deum et futuram vitam mundum pro nichilo
pendit. ¶ Quinto carnem vincimus si diu-
ris laboribus eius desideria exhauri-
mus dicente apostolo Ro. 8: Si spiritu facta
carnis mortificaveritis vivetis. ¶ Sexto
nosmetipsos vincimus si proprie voluntati
renunciantes divine voluntati nos per omnia
conformamus. ¶ Septimo bona opera vincimus si ex .D.
frequenti assuefactione ipsa transimus in affectum.
¶ Tercio dicendum de cumulo premiorum, ut quia
homo omnia vicit, quid et quantum ex hoc ap- vii premia victoribus promissa
paret de premio consequetur. Sed ait vii pre-
mia in apocalipsi posita que istis victoribus sunt
promissa. ¶ Primo de victoria qua deum vincit
dicitur apocalipsis 3°: Qui vicerit dabo ei sedere mecum
in throno meo, ut sicut per flagella videbatur
ei adversari per intimam unionem debet in me
perpetuo consolari. In quo adhesio beate unio-
nis promittitur. Qui enim ut ait apostolus adheret
domino sedens cum eo in throno suo unus cum
eo spiritus efficitur. ¶ Secundo victoribus proximos
promittitur remissio omnium peccatorum cum dicitur
apocalipsis 3°: Qui vicerit vestietur vestibus
albis, et hoc est quod dicitur Matthei 6°: Si dimiseritis
hominibus peccata eorum, scilicet non reddentes malum pro
malo, dimittet et vobis pater celestis peccata
vestra. Dimissis autem peccatis relinquimur dealbati

Tercio vincentibus dyabolum promittitur participacio omnium bonorum que dominus meruit in sua passione cum itim in apoc 2° dicitur vincenti dabo edere de ligno vite idest de fructu ligni quod est crux xpi in quo pependit vita nostra et est ducens promissio Digna quippe est ut qui per virtutem crucis et passionis xpi dyabolus persuasi omnibus dyaboli resistit velit fructus eius eciam percipiat eternum ¶ Quarto vincentibus mundum promittitur eterne dampnacionis evasio cum itim in apoc 2° dicitur Qui vicerit non ledetur a morte 2a hoc est non dampnabitur in inferno Cum enim duplex sit mors culpe et pene mortem culpe per peccata mortalia incurrimus Mors vero pene est qua per dampnacionem in eternum De prima dicitur eze 18. Anima que peccaverit ipsa morietur que est mors prima hanc autem fugiunt dampnatio que est mors 2a Iuste autem victoribus mundi datur in premium evasio mortis secunde quia nemo vincat mundum nisi qui se mortificat mundo Qui autem se mortificat propter deum evadit mortem dampnacionis ¶ Quinto vincentibus carnem promittitur specialis consolacio cum itim in apoc 2° dicitur vincenti dabo manna absconditum quod nemo scit nisi qui accipit Dignum quippe est ut qui propter deum carnis dulcedinem respuunt divine consolacionis dulcedine consolentur Unde bernhardus Remittat homo consolari in aliis qui vult in dei delectacionibus quia quanto magis illis evacuabitur tanto magis illis replebitur In multum multum si pax parum ¶ Sexto vincentibus seipsos promittitur tam presentis vite quam future sublimacio singularis cum iterum subiungit apoc 3° Qui vicerit faciam illum columpnam in templo meo Et est digna remissio Nam sicut inter victorias maior est qua se homo totum vincit ita et cetera dicente salomone pro. 16. Qui dominatur animo suo fortior est expugnatore urbium sic eciam nomine columpne maius premium promittitur ut in via hac ceteris prestant et in patria ceteris gloriosius sublevetur ¶ Septimo vincentibus promittitur omnium predictorum tam premiorum quam futurorum copiosa premiacio cum quod concludit apoc 21. Qui vicerit possidebit hec Ac si dicat Qui de predictis unum vicerit illi eciam unum premium reddebit Qui autem omnia vicerit omnia eciam predicta premia recipiet et ea cum deo manens in perpetuum possidebit Ad quod nos perducat.

Sermo de innocentibus. 13.

Nisi conversi fueritis et efficiamini sicut parvuli non intrabitis in regnum celorum mt 18. Dicit beatus maximus episcopus Habet xpiana simplicitas infanciam suam non que nobilior sit quam illa Nam xpianorum infancia est ex virtute que propter deum acquisita in moribus Illa autem infancia puerorum est ex teneritudine nature ¶ Ut autem ad exhortacionem domini per virtutis infanciam efficiamini parvuli laboremus quia tamen est nobis premium repromissum scilicet gracia in presenti regnum celorum et maius premium in celo De primo dicitur mt xi Gracias tibi ago pater celi et terre quia abscondisti hec a sapientibus et prudentibus et revelasti ea parvulis Ita pater quoniam sic placitum est ante te De 2° sicut in proposito thema declaratur De 3° itim mt 18 Quicumque humiliaverit se sicut parvulus iste hic maior est in regno celorum De quo parvulo dicit itim maximus episcopus Videamus quis sit iste parvulus qui discipulis proponitur imitandus Ipse est enim de quo dicit ysa. ix. parvulus natus est nobis et cetera ¶ Visis igitur primis que gracias continet multas valde nunc videndum est quibus exerciciis pueri effici valeamus ¶ Est autem quidam exercicia per que ad puerilem similitudinem pervenimus videlicet per puritatem simplicitatem amabilitatem incorruptibilitatem et humilitatem Hec quinque habent pueri a natura et nos eadem habere studeamus ex gracia et virtute Si igitur cupimus premia puerorum exercicia iam premissa consequi studeamus ¶ Primo ante omnia convenit assequi puritatem Cum enim puer dicatur a puritate quicumque hanc habuit ille est vocatur puer dei Ex hac prima gracia vocabat deus apostolos pueros dicens jo. 21 Pueri numquid pulmentarium habetis Verum quia omnes peccavimus ut ait apostolus Ro. 3° Omnes peccaverunt et egent gracia dei igitur oportet ut peccatum per penitenciam expel

A

Infancie virtualis est repromissum premium

Non est arbitrium huc est de plebe

B

Pueri efficimur per quinque exercicia

no

lat² et maxie p illa pririaz q otrio
appellat² Et q2 multi otrione hre vi
det² q tn p ea peta no exhauriut eo
q resfficax et isufficies sit apd deu ideo
rogat nos ds iosue 2° vt forte z veraz
otrioez hea⁹ ds Date mi verz signu
Verx at sig^m st amaissie lacime qs
fudim⁹ p peto Verx sig^m corresponde
dz signato cptu pt et tn lacime sint
signu et otrio sit signatu io ex pprie
tatibz sigm cognoste possu⁹ q sufficies
sit signatu ¶ Hnt at lacime tres
pprietates Sut ei calide salse et ab
emunctioi sesu f oclo efflunt q tn
nos instruut quo otrio sit facienda

lacime hnt tres pprietates

Cotriciois vera signa

¶ Cotrio igi² efficax et fueti devoci
one et ex medullis cordis pcede det
vt sic lacime calide st sic otrio ex
caloe magni doloris et fuois dz pcede
vt fiat qd i iob xli d² De ore eius
lapades pcedut sic tede ignis accese
¶ 2° lacime st salse p qd inuit² q
otrio dz ee amaissia vt sit qd i deu
teo 32 d² fel dconu vinu eoz Fel ei
draconu e petm e est qd sua amai
tudie inebriae dt oterere sic vina
¶ 3° lacime fluut ab emunctioni
sesu et signat q de pfudissio affcu
lacime iste fluie debet Ex hys g°
oibz pprietatibz lacimaz i otrioe fuans
pfca eit otrio et ex h° peta oia condo
nat² ¶ 2° puei hnt simplite sine
duplicitate sn dolo agetes et viuetes
Dic z nos simplr viuam⁹ q2 sic pu
20 d² q abulat simplr abulat cfidet

C Simplicitas tx

Est at tplex siplicitas s cordis ois
et opis Pma simplicitas vz cordis e
vt oia interiora mta s cogita° ro vo
lutas meoria i vnu coeat z osonet i
deu n° sint i eis scisma s qd ro appba
neit h° volutas velit et meo^a aples
tat² De hac simplite d² sap i° In sim
plite cord qrite illu Cu ei oia iteiora
ad qredu dm coeut tuc cito qd qrit²
ineit² Vn m^t vi° Si ocul⁹ tu⁹ simplex
fuit to^m corp⁹ tuu lucidu eit vocas ibi
oculu itenoez et affcm ¶ 2^a siplicitas
e oris qua tuc veant teim⁹ qn nulla du
plicitas e in ore vt locucioi mr sp veri
tas z pura interio sit admixta qd dns
mone studuit m^t i vbi d^t Sit smo vr
e e no no Na qd aplz⁹ e a malo e Ac
si dicat Smo vr ex nulla dolosite ex
nulla falsite a veritatis tmite recedat
s vbi est e veritatis sp anectat² e locu
cois et ubi e no i rei veritate ibi ecc
sit no i locucione vt p nulla re locu°
nra a veritate recedat Nec solu hc si
plicitas teneda e i locucioe s i omi
sensuu exterioz apphesioe vt si q cti
gat vide vl audie simplr id fiat Vbi g²
Si ctigat aqd pulch^m vide siplr videa
n° corde stati ocupiscat² Ctilit si qd au
diat² no stati ad delcaoez pthat Ho g°
simplr videt² z audit² tn no ingt appetit⁹
Vn bn Columbin⁹ z cast⁹ e ocls q i rebz
visu huano ocess nulla libidie figit²

¶ 3^a simplicitas e opis qn oia opa
nra sic exrcent² cu testionio ostie ad dm
ordinat² n° vmq aqd op⁹ facim⁹ qd re
minuitate osca i dm no potit ordiari
s p pura intencioez oia dam⁹ deo De
hac siplite d² pu i Volutas dei e i hys
q simplr abulat ¶ 3^a pprietas pueoz
e amabilitas Amat ei et amat² facilr
Sic q deo z hoibz cupit ee amabil i hac
veritate studeat pueos imitai Qbz aut
exrcitys h° fiei possit d^t bn Arbitr° q
tu bn viuas si viuas ordiabilr sonalit
Itiulit ordiabilit vt i oi ouisacoe tua sollia
t⁹ sic obsuae vias tuas et i ospcu dei
et i ospcu pxi ouisacoez hns bona sn
scadalo sn qrela exhibes oibz te ama
bile benignos moes et dulcia vba oibz
pbes de q° d² eccti 20 Sapies i vbis
seipm amabile facit Ve ei sapies est
q vba et opa sb disciplia moz scit regu

lait ordiare cautes sibi a pctō z pxio
a scandalo ¶ Donabit etiā deus viue· si
amabil' cupis ee Qd' tūc facis si stude
as om̄ mores et opa porrīe paret z
a nemīe portau· pacifice viues z qet9
et oībz te bladū et affabile exhibei
Vn̄ salomō q' pacific9 int'ptat' dīs ē
amablis dno· eo qd dns diliget eū
¶ 3° deus viue hūilit' si amablis ee
cupis Vez qz hūilitas ē vnū mebz
de pncipalibz mēbris ī pncipio smōis
cpositū· io loco hui9 ponā9 vēcūdia q
ē vt9 ppa pueroz Pueri eī sp sīt vere
cūdi De qua v̄tute d' bn̄ Bestio an
gclis grā9 vēcūdia adiūcta ī moribz hom̄
qat· q licz om̄ etatū ornat9 sit· ī te
neriori tn̄ etate apli9 pulchriq3 m
testit Qd amabili9 vēcūdo adolesce
te: Qū pulch9 et q̄ spledida gēmma
vēcūdia et ī vultu adolescētīs soror
ptinētie ē· et columbine simplicitatis
indicīū· testis inocētie· lapas pudici
cie mētis iugit' luces· vt nichil ī ea
turpe ul' idecoz r'side attēptet qd
nō illico pdat ¶ 2a pprietas pueroz
ē igr stabilitas ffacilis eī ꝯsueuerūt
pueri ludētibz cōdonare Sic et nos
ꝯmis offēsoribz condonem9 ¶ Ad qd
faciēdū tria nos īducūt z alliciūt s.
nitas· vtilitas· ꝯformitas ¶ p̄o nm
tas ad ꝯdonadū iniurias nos ꝯpellit
qz mādatū ē a dō Vn̄ d' leuit' ·19· No
sis memor īiurie ciuiū tuoz Jtē qd
d' luce ·19· Sic neqꝫ nōne oportuit
te misereri ꝯserui tui Qd' at oportz
nitas nos ꝯpellit· qz nullū bonū a
nob' acceptat' n' pmo ignoscam9 ¶ 2°
vtilitas ꝯsiderata ad ignoscendū facili'
nos īducit Hec at vtilitas ē r'missio
om̄ pctoz Vn̄ eccī ·28· Relīque pxīo
tuo nocēti te· et tūc depcati tibi pctā
soluent' Et itm̄ luce ·6· Dimittite z di
mittemī ¶ 3° ad ꝯdonadū nos mo
uet ꝯformitas Cū eī faciu9 h° qd

de9 ī extīa necessitate ꝯstitut9 s. ī pas
sioe q dixit Pr ignosce illis qz nesciūt
qd faciūt· dicim' et ego h° nō modicū as
silari Vn̄ crs· Nichil ē qd sic deo silem
faciat· qm̄ ledētibz fore placabilez ¶ 4m
et ulta pprietas pueroz ē hūilitas Cuius
at hic heam9· ī c'placoe nois edocem'
Dic' eī hūilis qsi humo silis Humus at
ē stilis· stabilis· despicabilis· q'tū ī nra
hūilitate debet ꝯueniē ¶ Pmo igr
nra hūilitas dz ee stilis· vt sim9 hūi
les nō v'bo tm̄· s; ope z veitate· hūi
litate talit' ī ope exicētes· vt viles z
abiecti ab oībz iudicem' Multi em̄
dicūt et sciūt de se vilia s; nō susti
net ab aliys dici illd'· hij form̄ habet
hūilitatis· s; neqꝫ opa veitatis ¶ 2°
hūilitas nra sit stablis· vt sic ī pspe
tate sic ī aduersitate ī honoe sic ī ab
iecc°· ī laudibz sic ī vitupys stem9 ī
mobles sic tra· qz sic pu· 18 d' Qui moll'
z dissolut9 ē· fr̄ ē sua opa dissipantis
Vn̄ apl9 · j · cor· 3· Fres mei dilci stables
estote et īmobles ¶ 3° despicables
sim9 · i · deformes ī hitu exteiori sic tra
oez sollicitudiez mraz ī decore īteioris
hois ordinātes· vt tu nec poss' manu
mitte ī abobz· negligam9 exteriora vt
decoret' īteriora imitātes eū de q° d'
ysay· 43· Nō erat ei spes neqꝫ decor ¶
Vez qnto vita hois ē puior· tāto folz
ei a demonibz dolosi9 insidiat· io pstp
puitas p qtuor mala destruit' s. p
mīna occupacōez· cūle delacōez· suphie
īflacōez· luxurie īgnacōez Qd' pulchre ī
veteri testamēto legi9 figuratū Na pueri
a pharaone submerguit'· ab vrsis lacerant'
ab achitoro pcipitant'· ab herode trucī
dant' De pmo het' exo· j· c° Dixit
rex egipti obstetricibz· qn̄ obstetricatis
hebreas si masculus fuit int'ficite si
feia r'suate Qui p pharaone q' int'ptat'
dissipas ꝯtatos· n' terrena occupacō q
puritate dissipat pcata accipit'· De

Hūilitas tā dz hre ad silitudiez humi

Puritas p qr̄ mala destruit'

k.

Jgnosce deus ·8· in

q̄ dr̄ .j. R. 20. Assp̃cōe p̄ulũs mutauit os
ꝫ oclos. Sic eze. 28. Polluerit i negon
acoībȝ suis sc̃ifica͡oēȝ sua. ¶ 2º pueri
lacerant ab vrs̃. 4 R. 2. Egssi sūt duo
vrsi de saltu et lacerauerit ex eis 42
pueros. Nos et vrsos carnis delectatio
desig̃t. Sic et vrsi p mellis p̄ua dul
cedīe ꝑdūt sepe vita sic ꝛc. qꝛ sic ait
aplūs si ꝑ carnē vixerim⁹ nō solū p̄ui
tate ꝑdim⁹ s̄ p̄eit⁹ morīem ¶ 3º
puei p̄cipitat ab athroco sic dr̄ 2º ma
ch. 6. Mulieres īfātibȝ ad vbera suspēs
dentibȝ p muros p̄cipitauert. Per
hūc athrocū q̄ sceletū paupis īt p̄etā
supbia intelligit q̄ paupitate ꝓpria
sp̄ silet īuēs alacora ꝫ credit se ad ce
rū nichil sit. q̄ eī agelos ab altitudie
celi p̄cipitauit m̄ltomagis hoīes ꝓītu
libȝ pueros. Vn̄ bn̄. Expedit t' nō esse
vginez q̄ de vgītate isoleste ꝫ sbugt
Valubore gº via sepodi dm̄ eligit in
hūilitate petēr q̄ i vgītate supb⁹
¶ 4to puei ab herode trucidat. Mt. et
dr̄ ait 2º a bymatu ꝫ inf occid' m̄ltos
pueros herodes ꝑ dn̄m. Ubi glō a bimis
ꝫ duobȝ ānis ꝑ q̄ sȝ herode luxuria de
sig̃t q̄ p̄uitate i nobis fedat ꝑemit⁹
ꝫ extīguit. Sȝ hac canetes vit⁹ ꝫ mo
res pueor̄ imitat⁹ nob' ꝯcedat ihc x̄s
dn̄s m̄r q̄ ē bndc̄s i sc̄la am̄.

De sc̃o siluestro de distributione quinq; taletor̄. ix.

Homo qdā pegre ꝓficistēs vocāt
suos suos et t'did' ill' bō sua
Mt. 25. Quod v'm gg'o exponēs
dr̄ Quis ē iste hō q̄ pegre ꝓficisit n'
redēptor m̄r q̄ in ea carne qua assup
sit abyt i celū. Carnis et loc' ꝓpe
tin ē q̄ q̄ ad peginad' ducit dū ꝑ
redeptore m̄r m̄ i celo collocat. Qd' bn̄
ꝑ aduīctū ꝑmo̅ īnuit ꝑ qd' ab oībȝ
alijs hoībȝ specificat. Ipē et s' simplr
hō extitit vt n' ꝑ''m silez vis⁹ ē. nec
hr̄e sequēte. Ipe ei⁹ singlari̅ dr̄ Job 36
Ecce dn̄s excels⁹ et nullus ei silis i legis
latoibȝ inueit. ¶ In vbis gº hui⁹ euāg
sumāt ꝓficētis glōs iste ꝫ singlaris hō
ihc x̄s quinq; nob' īsinuat. q̄ fideliter dis
pēsata nō modicū nob' emēdat. s̄ bonor̄
suor̄ distbuc̄oēȝ et hoc ibi hō qdā. s̄uor̄
negociacōēȝ ꝫ hoc ibi abyt i regione longi
quā. negociacōis racōne ꝫ hoc ibi p⁹ multū
vō tpīs. boe racōis remunea͡cōēȝ ꝫ hoc ibi
Euge s̄ue boe ꝫ s̄i. malē racōis dapna͡cōēȝ
et hoc ibi s̄ue male ꝫ pigr. ¶ Dicēr gº .M.
ꝑ ordiēȝ ꝓsequētes ꝑmo dicam⁹ de bonor̄
hui⁹ beati hoīs distribucōe q̄ vīȝ hō in
ascēsioē pegre ꝓficiscēbs i celū dedit
dō hoībȝ distbuēs bō sua nob'. Et
vni dedit quinq; taleta alij duo alij
vēo vnū vnicuiq; s̄ ꝓpa vtute. Per
hec quinq; taleta s̄ue dona quinq; corpis
sensus accipim⁹ dicēte ggō. ut sbugit
ibid' Quinq; taletis donū quinq; sensuū
vȝ visus audit⁹ gust⁹ odorat⁹ ꝫ tact⁹ ex
pmit'. Que ideo dō nob' dn̄s ꝯtulit
vt lucri̅ i eis qd' nob' ꝓficiat retnu .N.
Dicet bnt dcā sūt de p̄mo mēbro s. bo
nor̄ distbucōe ¶ Nunc 2º dd''m ē
de s̄uor̄ negociacōe q̄ nos sum⁹ s̄ci
gº cū hijs quinq; sensibȝ tp̄ra cū quinq;
taletis vtilit' negociari volum⁹ dȝ vs⁹
eor̄ ad ea fidelit' ordiare. Pmo debȝ
eos ab oībȝ illicitis declīare. 2º ad bo
et deo digna ordiare. 3º ex eor̄ ob [illegible]
iectis meliora cogitare. ¶ Pmo duo
sens⁹ nros debe⁹ ab illicitis declīare
ne hauriam⁹ ex eis qd' m̄t⁹ in aīa
nob' occidat. Qa ut ait sap. p̄u. 18.
mors sec⁹ fenestrs posita ē q̄ si intre
pmittit moriē̅ corā dō. Nec sufficit
vnū s̄p''m ab illicitis custodire. s̄ opȝ vt
oēs ꝑ diligēte custodiā obstruat
Dicit et ggō. Qd' ꝓdest ciuitate vndi
q; muniri. s̄ pateat adit⁹ ex vna pte
Quȝ sc̃ptura ab oībȝ illicitis p̄cipit absti
ne. Vn̄ ysi. Ore sp̄s quinq; qs mala se
sa rēlique. Quare qꝛ ista quinq; sp̄s ...

corrupta via ad illicita st' i[n]clinati. q[uia]
sanctissimos et fortissimos homines p[er]uerterunt. Ita
visus etiam strinxit. sic gen. 3o d[icitu]r Vidit mu
lier lignum q[uo]d esset pulchrum visu et comedit
et dedit viro suo. Decepit etiam dauid
q[ui] cum post multas victorias et bella fortis
sima deambularet in solario domus sue
contra iecit oculos in betsabee. ¶ Tercius
sensus scilicet auditus decepit adam de quo d[icitu]r gen.
3o Quia audisti vocem vxoris tue plus
quam me maledicta terra in opere tuo. Simi-
liter petrus q[ui] cum ad vocem vnius puelle ter-
ritus mortem timuit et vitam negauit.
ait .28. ¶ Quartus sensus scilicet olfactus vicit iudam.
Qui cum sensisset odorem vnguenti fusi super
caput ihesu indignando et murmurando dixit
Vt quid perdicio hec. Et male proficiens
vsque ad domini vendicionem prodicionem des-
peracionem ~~[struck through]~~ //suspicionem suspensionem
miserabiliter peruenit. ¶ Quintus sensus videlicet gustus
temptauit esau. Qui illectus ex rufa lenticula
vendidit primogenita sua de quo d[icitu]r gen. 26.
Coxit iacob pulmentum ad quod cum venisset
esau lassus de agro ait Da mihi de coctione
tua hac rufa. Cui dixit iacob Vende mihi
primogenita tua. Et sequitur Accepto lentis
edulio comedit et bibit et abiit paruipendens
quod primogenita sua vendidisset. ¶ Illi tres sensus
videlicet tactus strinxit sapientes puta et salomo-
nem quorum alter fortissimus. alter sapientissimus
in scriptura nominatur. ¶ Ideo hiis sensibus ab il-
licitis abstinentibus debet ad bona deuote et
deo digne fideliter ordinari vt eadem obiecta
per ymagines ad interiora transmissa animam
ad deuociones afficiat. dirigendo visum
ad proximorum miserias et compassiones. Au-
ditum ad predicaciones edificatorias et vite
emendaciones. gustum ad refectiones nimias
et sola corporis sustentaciones. tactum ad
elevaciones diuinas et asperas et dei immi-
taciones. Ita videlicet vt singuli tamquam famuli
fideles obsidentes domine anime sue cordiali-
ter ad interiora deuotas vias offe-
rant. vt ipsa anima tamquam sapiens mulier

ad fontem meritorum se valeant excitare.
De hiis duobus exerciciis videlicet sensuum ab illi-
citis abstinencie et cordis ad bona obiecta
ordinacione d[icitu]r cantici vij.o Melius est vire ad do-
mum luctus quam ad domum conuiuii. Et bene ait Beat[us]
deuotus homo cuius familia sensuum suorum sic ordina-
ta et disciplinata vt dicat huic vade
et vadat et alio veni et venit. ¶ Sextus
ex obiectis sensuum demum meliora cogitare
debet gracia exempli visus videat pulchra auditus
audiat dulcia. gustus senciat suauia.
non illic residat. sed ex illis cogitet bona
viatores meliora scilicet dei pulchritudinem. ce-
lestis armonie dulcedinem. et sic agatur
de reliquis. Hic bene ait Perdices est ma-
tor rebus vtitur pro speculo. vt in omni quod
cernit sui amatoris resultet memoria
Aspiciat cuncta que ~~dedit~~ condidit et quo
condidit fine atque ex tanta dilectionis qua
potuit sapienter estimat quanta seruauit
in dote. Nec dubium quin creator sibi
meliora reseruauerit quam dederit creature
Vilia sunt presencia licet multa ex eis pulchra
et dulcia appareant. sed optima sunt que seruantur.
Quod patet per exemplum. quod omnia presencia vocat somp-
nium dicens Sicut sompniat esuriens et
comedit. cum autem fuerit expergefactus vacua est
anima eius. Et sompniat siciens et bibit et
postquam expergefactus fuerit. lassus adhuc sitit. sic
erit multitudo omnium gencium que dimicat contra
montem syon. diligendo temporalia plus quam deum
De hoc sompnio dicit gregorius Sepe contingit
dormienti inopi vt se per sompnium diuitem
videat. atque eisdem rebus animum extollit
et letatur se habere quod non habet. Sed repente
vigilans dolere incipit quod diciarum ymagi-
ne dormiens tenebat. et tunc gemit
sub paupertatis pondere qui se credebat
diuicias possidere. Nam si scripture non credimus
tempus preteritum quod viximus ad memoriam
reuocemus. et inueniemus quod omnia preterita
nichil durant iam a sompno. Cogitetque quod
potius sit expediat per breui sompno
temporis eternam vitam perdere et tunc dampno

.E.

penas sustine. ¶ 3º videndu e de
sessiu nror tpr taletor reddenda ro
ne qd intelligit i eo qd d. p mltu
vero tpis venit dns. Hoc at tps e tps
mortis. i quo cu singlis nob poit rone
cu usura exiges qd cmisit. Ad qd
i assensione pege. psciscens ascendt i celu
i morte singlor ventur rone exiges
de taletis. Quo at a nob rone
exigat ipse iudex nob insinuat p ysa.
28. ubi d. Ponam i pondere iudiciu et
iustitiam i mensura. Judiciu i pondere
pone e iudicare nos scdm pondus boni
et mali qd cmisim coram deo. ubi ge
Peta nra i dei iudicio ponderant.
utru cmissa sit ex ignorantia ul malicia
vel infirmitate utru ex surreptione
ul infirmitate ul qd deteri e morosa
delectatione et deliberatione. Sil bo nra utru
ex devotione ul levi affectione. utru vo
luntarie ul coacti obtulim ea deo. Et
scdm hec pondera boi ul mali merita
vel demerita punitionez ul consolationez
dapnationez ul glorificationez rpendz
nob deus. qr sic d ps. 61. Equm po
dus voluntas eius. Ita de ponderatione
malor d. deutro 25. p mensura pec
cati erit et plagarum modus. Et apoc. 18.
Quantu glorificauit se et i delicijs fu
it tantu date ei tormentu. Modus at rme
diendi bo erit sn modo dicente aplo
2 cor. 4. Id qd momentaneu e i pn
ti et leve tribulationis nre sup modu
i sblimitate eternu gle pondus opatr
i nob. Hic 2 paralip. 2 ego maius po
dus apponam. Sil iustus iudex ponet
qt nos iustitiam i mensura bo nra
et mala mensuras qr diu ea fecim
Si i longu ea ul usqz i fine cotinua
uimus. Et scdm hoc bona p bonis ma
la p malis a dno rmenatur. Ita sa
ne ut i momento i ictu oculi ad infnu
ul purgatoriu ul etiam i celu scdm exi
gentiam negotiationis qua fecim i ta

lentis ictu rapidissimo transferam. ¶ 4to .F.
dicendu e de bonor negotiationibus rmu
nera. qua intelligimus i eo q d. Euge
serve bone. ¶ Circa q bonor tale
tor negotiatione triplex e difficultas. s.
resistere carentia cotinuia di rmisse
ideo deus dat nob triplex pmiu illi dif
ficultati tripla correspondens. s. dei dilec
tionez. spualez consolationez. et eternam glorifica
tione. ¶ Primo dico qr mag e dif
ficultas sensus cotinue cohibe. ex illor
phibitione dni dilige cognit. Ita ei
ad ymaginez dei quia amor e carita istitu
natur hz amore. Que cu copescit
amare sensibilia cogit amare deu
Hinc aug d. Qu exhauseris cor
tuu ab amore mundi hauries amo
re dei. et incipit inhabitare caritas de
qua nichil mali pt pcede. ¶ 2º
magna e difficultas carere sensibz
de qbz delectationes plenie hauriut
dicente ppha i pso. solarium. Delectasti
me dne i factura tua. Jo p carentia corpali
carnaliu delectationu exhibz nob dns
spuale delectationez gsolationez. das seipm
nob. In quo delectabilr fruemur omibz
hijs spualit q corpalit dimisim
p dno. ut q visu mo corpali sbi vi
pulchra. auditu cara vl dulcosa.
olfactu suauia. gustu dulcia. tactu
lenia. Qd expsse insinuat aug ds
Quid amo cu te amo dne deus meus.
Non spez corporis. non candore lucis amic
tu oclis. nec dulces melodias delec
tabiles auribz Non flores ul ungetor
aromatu suave olet. non manna et mel
la q infiunt gustu non mebra accepta
bilia carnis amplexibz. non hec amo cu
deu meu amo. et tn amo quanda luce
et quanda vocem et qnda odore et q
da cibu et qnda amplexu i interioris
hois mei. ubi fulget lux aie mee
qd non capit locus. ubi sonat qd non ra
pit tps. et ubi olet qd non spgit flatus

Nota difficultas triplex

et ubi sapit qd no minuit edacitas et
ubi heret qd no diuellit satietas. hoc
e qd amo tu amo dm meu et bn d
Deus e iustis for speciosissima ad oclm.
armonia delicatissima ad auditu. odor
suauissimus ad olfcm. sapor dulcissimus
ad gustu. amplexus delectabilissimus ad tactu
Ut igit aia beat quinq sensus spuales
sic corpus quinq corpales. Sicut g° renuut
i corpalibz delectari ppt dm. merent utriq
i spualibz consolari ¶ 3° qr mag e dif
ficultas coīmuna di i'minste. io i'mu
neat nos dns p etna glorificacioez
et hoc e qd pmittitur nob i Re 2 ubi d
Qr me glorificat glorificabo et e° eos qi
G. dicit Qr glorificat me hndo s p oclis
et hospitat me i corpibz suis p coti
nua i'mecora oez glorificabo et ego eos
decisimus p etna glorificacioez ¶ 4to
et ultio ddm e de male totus dapna
cioe q intelligit i eo qd sbdi conclude
do fue male et pigri etc. usq i tenebs
exteriores. et pes etias Qr eni voles
cadit i tenebs iriores culpabilis iste
is mento mittitur i exteriores dapnacois
etne ¶ Pena at etna d tpliciter
gnalis ¶ Pmo ppt om penaz quic
cioez Mt 3 Re q d Qa derelinqut do
minu suu. ideo induxit sr eos dns
ome malu Qr at oe d nich excipit
¶ 2° pe dapnatoz d gnalis quia
tm hoiez mt et ex i corpe et aia
et i oibz sensibz membris et corpis ptibz
cruciabit Qd fles pdix dns lu. 19
ds Qa venient dies i te et circudabut te
inimici tui vallo et coangustabut te
undiq ¶ 3° gnalis d qr omia pcta
omissa ardebut n unu ex oibz qlibz
minimu usq potit osumari dicete dno
Ame dico nob no i'redz inde donec
reddat nouissim qdrate et minimu petm
Hic ergo d Qr de magnis malis debi
toes sit supplicijs et diti etia nouissi q
drate soluit Iste ei minima pret q ma

[illegible]

iora mala distite defleuerut Quos at
magna pmut ets mala minima i gehe
na pit affligut A qbz nos defendat
dns nr ihs xpc Ame **Smo de sca**
agnete qlit deus ea acqsiuit sbar
rauit dotauit et sibi coniunxit
Smo 17.

Despondi vos vni viro virgiez casta
exhibe xpo 2 cor 11 Dicit bts
bn Tria st q matrimoniu car
le constituit et spuale Et at ista tria
desposacio sbarracio cosumacio P pm scz
desposacioez cosesus nubetiu coportat
p 2m s sbarracoez ratificatur P 3m
viz corpm qunctioez mrionm osumatur
Est tn dra mt h° duo mrio qr i
carnali mrio corpa In mrio veo spi
rituali corda tnsferut ¶ In v'bis
g° ppositis pdcta tria mrionm gstituecia
intelligut Pma i eo qd d ap° despodi
tangit desposacioez qua ipe vbis veis
doctrinis mt dm et aiaz fidelit copor
uit In eo at qd dicit virgiez castam
tangit sbarracioez Sca virginitas arra e
dicete bn q vniuersitz a do simplicit
accipit h° illi arra e In eo at qd
subiungit exhibe xpo tangit mrionm quic
cioez In hijs tribz gloriatur bta agnes
mrionm spuale mt se et dm vnit
osumatu Sca de pmo s desposacioe
dixit inueni q ea adamaui et ea
sibi desideraui desposari Ipi su des
posata cui agli suiut etc De 2°
s sbarracoe itm glatur ice d Anulo
suo sbarrauit me dns meus ihs xpc
et tmq sposa decorauit me corona.
De 3° potiu itm glari d Ja amplex
ibz eius castis astricta sii et corpi eius so
ciata Ipi su i celis iucta q i tris posita
tota deuocoe dilexi Et h° de mrio
bte agnetis q sposo suo do i celis
etnalit copulata e breuit tacta suf
ficiut ¶ Nuc g° stulu ad vite mores mor
edificacioez couertes et distetes quo

mrionm tria gstituunt

A

B

et nos possimus fedus nuptiarum cum deo
inire et totaliter ut et nos sibi in modo
maliter copulari in eternum et in celum cum eo
vivere valeamus ¶ Propter quod sciendum quod anima
ad ymaginem dei facta in prima sua creatione
in libertate quadam posita est in qua libertate
ad bonum et ad malum se potest inclinare
hiis nichilominus credere liberam esse
viz gubernare se et regere et sic test
ei ut vitam et mortem inter lucem et tenebras
inter bonum et malum cognitio iudicii et optio
eligendi quia voluit ita ut haberet libertatem
[illegible] potens sit bonum facere sive malum
¶ Constitute itaque anima in hac libertate omnis
creatura [illegible] desiderat sibi animam desponsari
omnibus acclamantibus [illegible] si transeat ad me.
Nec mirum ipsa est enim domina mundi et
nobilior omni creatura et ideo omnia mandat
per sensus corporis [illegible] per nuncios ut eis con
sentiat. hic divitie. hic delicie. hic honores
hic dignitates. hic potestates. hic singula et
universa [illegible] animam temptare non cessant
Et singula istorum promittunt ei sufficientiam
sed solvere negant quod promittunt. Inter hec
autem omnia deus etiam ad eam nuncios suos mittit
mandans ei per unum istorum s. zach. 10 dicens
Convertere ad me et ego convertar ad te Et in
cantic 2. per salomonem dicens Ostende mihi faciem tuam
soror mea sponsa. hec est vox dei ad me conversum
tum. Hac autem dei et omnium creaturarum desi
derabilem acclamationem admirans paulus
ait 1. cor 4. Spectaculum facti sumus mun
do et angelis et hominibus Quod exponens dicit
bernardus Quasi dicat ita est quod oculi omnium sunt ad nos
[illegible] quo abierunt a [illegible] soli transisse
runt a nobis. A dextris et a sinistris tanto
studio circumspecti soli nos dissimulamus
inspicere vitam nostram Dicunt ei singuli [illegible]
si ad nos transeat licet mercede dissimi
li. [illegible] de malis angelis et hominibus dicit psalmista
Me expectaverunt peccatores ut perderent
me De bonis ibidem dicit Me expectant
iusti donec retribuas mihi Hiis itaque accla
mationibus dei et omnium creaturarum in longum

continuatis. heu magna hominum multitudo
plus credens sensuum vanitati utpote presen
tibus quam fidei veritati de absentibus et futuris
abit et consentit in creaturas renuntians crea
tori dicens cum [illegible] sponso sanguinum
tu mihi es qui dicit In te domine in sponsum
elegi. [illegible] sudore meo in labore
et ut pro te sanguinem meum fundam. dicitque
ei illud Job 21 Recede a nobis scientiam viarum
tuarum nolumus et quis est deus ut serviamus
ei. [illegible] luce 14 Alius vadit
ad villam suam speculandam alius ad iuga
probanda alius ad uxorem suam ad delicia
dum dicentibus singulis ad nuncios dei Et
Rogo te habe me excusatum Et sic re
licto deo adherentes creature tandem [illegible]
miseri experiuntur licet sero quod ista sensi
bilia multa promiserunt et promittunt sed
parum solvunt [illegible] Exigua
dabit et multa repetet ¶ Hic autem
error ex triplici causa surgit s. quia bona
mundi sunt presentia nunc apparentia et nunc
florentia ¶ Primo dico quod iste error
surgit ex visibilium presentia que undique
sensibus nostris se ingerunt. de quo ait
[illegible] videtur et ideo mens assue
ta presentibus ad ista visibilia facillime
se inclinat dicit illud sap 2 fruamur bonis
que sunt et non preteriat nos flos temporis coro
nemus nos rosis antequam marcescant Hinc
gregorius ait. Nisi mens despicite veritatis fre
no ab hiis sensibilibus cotidie se retraxerit
nolens labitur in ea et in eis delectabiliter
requiescit ¶ 2o iste error surgit ex apparentia
apparentia Deus enim indidit anime rationali na
turalem appetitum ut appetat summum bonum
quod est deus continens in se veraciter omne bonum
Ipse autem cupiens nos ad se allicere bonorum
suorum umbram et quasi modo [illegible] licet
tenuem sparsit in creaturis non quod ut illa
tenerent nos sed ad deum transire nos docerent
[illegible] anima summum bonum [illegible]
credit se posse invenire illud in istis tran
sitoriis et caducis [illegible] sicut presignato

·17·

Et sic creatura que debebat allicere ad
deum sicut in deceptaciones multas et stultas
homibus Iam .i. scilicet sunt ipse creature dei in odium
sunt et in temptaciones anime hominum et in
muscipula pedibus insipientium Sap. 14. Unde bonaventura
Hoc est reprehensibile desiderium homi
de hiis que perent si sibi quereret ubi
veniat sibi esse liber et in deo vero sit et
unum sit. ¶ Item ille error surgit ex
eo quod quasi perversa eliguntur flores et iocun
ditatem committunt contra illud ps. Dimisi
eos secundum desideria cordis eorum. Sed at deum
eliguntur duris et continuis laboribus
exercetur. Unde Job. 10. Si iustus fuero
non levabo caput saciatus afflictione
et miseria. Super quod Gregorius Iustus la
bore suo continuis afflictus caput
levare non sinitur ut hic pressus a pe
na deprimatur liberetur vite in moralibus
Ex hiis quoque causis et multis filiabus
omnes pene relicto deo ad creaturas
se convertunt. Interim benignus deus contemp
tum se videns revocat nos continue
et suis consceptoribus ut revocat eciam
plurima committit clamans post tergum
illud canticorum 6 dicens Revertere revertere sunamitis.
nunc per comminaciones nunc per sup
plicaciones revocans abeuntes. De
comminacione dicitur ozee 2º. Dixit vadam
post amatores meos qui dant panes
meos michi et lanam et linum et oleum
Et sequitur comminacio Ecce ego sepiam viam
tuam spinis et sepiam eam maceria et
semitas suas non inveniet. Et in ps.
Nisi conversi fueritis gladium suum vibra
vit arcum suum tetendit et paravit illum
et in eo paravit vasa mortis. De sup
plicacione dicitur iere. 3º. Vulgo dicitur Si di
miserit vir uxorem suam et recedens ab
ea duxerit alium virum numquid non pollu
ta est mulier hec numquid revertetur ad eam
ultra. Tu autem fornicata es cum amato
ribus multis tamen revertere ad me et ego
suscipiam te dicit dominus Revertere conversa

trix et non avertam faciem meam a vobis quia
sanctus sum et non irascar in perpetuum. Sed si anima
ex hiis in profundo cordis intus sic ad penitenciam
permota fuit dicens ex omni affectu omnibus suis
amatoribus id est mundi vanitatibus illud
ysa. 22. Recedite amare flebo. Et
illud Job 16. Consolatores onerosi estis
omnes vos in quibus omnibus convenit sibi a peccatis
cessantes et de commissis conterentes et si
sic ad deum per fidem conversa fuit dicens illud ozee
2º. Vadam et revertar ad virum meum priorem
quia michi bene erat tunc magis quam nunc. In
teras et statues in reliquum custodire
iudicia iusticie sue ex hoc mutuo con
sensu desponsata erit completa ¶ Item
deus suam sponsam ut deum est ad se conver
sam muneribus fecit honorabit ex quibus de
cet ornatam dicere ecce quam ista ¶ Primo dat ei
tamquam monile ad ornandum pectus ab omnibus
peccatis plenam puritatem. De quo ornatu
gratatur sponsa ysa. 61 dicens Gaudens gau
debo in domino et exultabit anima mea
in deo meo quia induit me vestimentis salutis
et indumento iusticie circumdedit me quasi spon
sum decoratum corona et quasi sponsam ornatam
monilibus suis ¶ Item dat ei anulum ador
nate manum in meritorie actionis accep
tabilitate ut tamen non longe ante deum est
ysa. 1. Ecce amplia manus a vobis. Manus
enim vestre sanguine plene sunt. Cetera quantumcumque
magna nunc autem quantumcumque minima gra
tanter acceptat. Dans pro eo premium semp
iternum. Tantum ut eciam pro potu aque
frigide premium ei donet. Dicit enim Gregorius
Cor et non substanciam pensat deus. Nec perpendit
quantum in eius sacrificio sed ex quanto offeratur
desiderio quia ante deum odores numquam est va
cua manus a munere si archa cordis
repleta fuit bona voluntate. Istius gracie
est anulus quem pater luc. 15. testante misit
dari filio revertenti dicens Date anulum in
manum eius. De hoc anulo gratulatur beata
agnes dicens Anulo suo subarravit me
¶ Item dat ei ornamentum capitis ponens

corona in capite suo. per quam convenienter
intelligimus regalem dignitatem ut quam non
longe ante ignominiosa mente et voce prout
dicitur Jere. 3o. Dum sub omni ligno frondoso tu pro-
sternebaris mente nunc dicta ad dominum nominetur
amica soror columba mollis tenera et quasi
deliciarum dicta petitur. Hiis enim omnibus nominibus
dominum sponsam legimus notare. Et tunc dictum
est ysa. 47. Descende sede in pulvere filia ba-
bylonis sede in terra tace intra in tenebras quia non
vocaberis ultra domina regnorum. nunc autem ei dicitur
ad dominum dicitur ysa. 49. Erunt reges nutri-
tii et regine nutrices tue vultu in terram
demisso adorabunt te et lingent pulverem
pedum tuorum. De hac corona dicitur ezech. 16.
Dedi coronam decoris in capite tuo et ecce
tempus tuum tempus amantium. In quo verbo sponsa
exhibetur in actu geminus devocionis ut non quicquam
dei sit desideret sed cupiat ipsum solum. Illa
propter hanc coronam nobilius facta incipit gra-
dia postulare et que excedunt omne mentium
desiderare. ¶ 3o post predicta matrimonium fe-
liciter consummatur. Et dicitur taliter contingit cum anima
sancta ex donis amorum super modum nobili-
tata et ex verbis ultro dictis sit tempus tuum
tempus amantium proximum et quo petere debeat
informata incipit audire magna ista ut in
ipsum dominum veniat et quod cepit compleat.
ex medullis cordis dirigit vota sua
dicens cum clamore 1o canti. vij. q ut aut
bernardus. desiderii vox est et valida. in quo de-
siderio cum aliquamdiu decocta fuerit venit
desideratus et ruit in amplexus dicens. Ecce as-
sum. Affectus secum vota que delectant que licet
ineffabilia sint. utpote excedentia omnem
intellectum dicente bernardo. quia ea que spiritu agitur
non verbo docetur sed spiritu revelatur. Est enim
manna absconditum quod nemo novit nisi qui
accipit. ¶ Ex omnibus tamen istis gradibus tres
tamen decipimus verbis quibus possumus. Nam in
hac dei et anime coniunctione hominis vere affectus
inflammatur ad divinissimam dulcedinem. intellectus
illuminatur ad secretorum revelationes. totus status
interioris hominis ineffabilibus gaudiis iocun-
datur. sic ab eo cognovimus quo repletus
homo istis evaporabat nobis ea. Unde
inquit augustinus. est illud dulce quod in recordatione
dei me tangere solet. et tam suaviter afficit
ut iam totus quodammodo a memetipso alie-
nari et nescio quo abstrahi incipiam. Subi-
to innovor et totus immutor et bene
mihi esse incipit ultra quam dicere sufficiam.
Exhilarat conscientia. In oblivione veniunt
omnes preteritorum dolor et miseria. exultat
animus. clarescit intellectus. cor illumina-
tur. desideria iocundantur. Iam ibi iam
alibi nescio ubi me esse video. et quasi
amplexibus amoris intus teneor. et nescio
quod illud sit. et tamen retinere illud sp-
cio quod illud sit. et tamen retinere illud
et nunquam perdere toto nisu laboro. luc-
tatur quodammodo delectabiliter animus ne re-
cedat ab eo quod amplecti desiderat. quasi
in illo desideriorum omnium finem invenerit.
summe et ineffabiliter exultat. nichil
amplius querens. nil ultra appetens. semper sic
esse volens. Nunquid ille est dilectus meus.
vere ipse est dilectus meus qui visitare
me venit. non ut se totum infundat. sed
ut gustandum mihi se prebeat. non ut im-
pleat desiderium sed ut trahat affectum.
Et hoc est quod maxime pertinet ad animam
desponsacionis. quod ille quem in futuro se
tibi ad videndum et perpetue possidendum
dabit. nunc aliquando ut quam dulcis
sit agnoscas se tibi gustandum prebet
dominus noster ihesus christus. //

De sanctis Fabiano et Sebastiano et de vij speci-alibus iusticiis quibus omnia instruuntur vel de vij gradibus quibus pervenitur ad iusticiam. 16.

Iusti in perpetuum vivent. Sap. 5o.
Dicit augustinus. Iusticia est virtus
generalis complectens totam anime
rectitudinem que consistit in debita ordina-
tione hominis ad deum. ad se. et ad proxi-
mum. Ex quo patet quod omne quod sortitur veram
rationem boni in virtute iusticie continetur.
Et quia iustus est optimus in merito ideo

pmittit ei optim i pmio sz vita etna Et h c qd ru ps qret a dno· Dne qs habitabit i tabnaclo tuo a qs rqescet i mote sto tuo· resposit fuit sibi· q ingredit sn macula· t opat iusticia Q at vita st optm i pmio· ondit bn sic d Hoies desideant auz et argetu sup oia at desideant vita Dia ei q vivit nali appe et desideio vita cupiut Q si vita hac miseaz oia desideant· qnto desideio amplecteda e vita· i qua nulli rei penuria eit eetnu· Ad qua btaz etna vita no n p meitu iustie pueit sic pz i vbo ppoito Iusti ppetuu vivet· Q d· R vita etna qd e sumu bo desideat· iustus fiat· q ad h solu p iusticia pueniet Q d osideans gloss mres· ideo iusticia ad dm ad se ad pxi exhebat· dates do sinceaz caitate sibi duza et amara penalitate· pxio fidelitate· ondeo ei vbo et exo· via vitatis· Et h p meoria stoz dates aliis ocasioez diffusius loqndi dca sufficiat ¶ Vbu ppo put nre edificat expedit qntu dns dedit exponetes· duo i eo itelligi meitu i eo q d iusti· pmiu i eo qd sbiugit ppetuu vivet Hz qz fis bn neo infima desens repete fit sumus· s velut qbusda asensionis gdibz p icmeta pfciu cotidie pueit· quousqz tande aliqn ad pfonis celsitudiez assurgat Ideo stedo q ad pfez iusticia attigeda septe gdibz pueniumus viz fidei assertoe· spei erecte· fidelis cofessioe· virtutu exercitacoe· madatoz executioe· eleosinaz largicioe· iustie opacoe ¶ Pmu dico q iusti efimus p ve fidei assertoez Nobilr at ve

Sgo.

A. Ad pfonz iusticia vii gdi pvenimus

fidi dicit· ad excludeda fide mortua atqz ficta Fide at mortua illa dicit q fidei opa no adiugit dicete iac· 2o Qd pdest si fide qs dicat se hre opa at no habeat Nuqd fides potit saluae eu Ia et demoes credut et otremiscut Sic ei corpus sn spu mortuu e· ita fides sine opibz mortua e Hic gg ait Fidei nre veitate i vite nre osideacioe debemus agnoscere Tuc eni vere fideles sumus· si qd vbis pmittim opibz adimplemus Ficta eca fidem dicit illa q et si opa heat· caritate at no adiugit Illa ei fictu dicit qd appaet et no existit Optz g veaz fide vive p opaco et existe p dilcone Que duo pot aplis ad gal· v· d Neqz circucisio valz aliqd neqz ppuciu· s fides q p dilcone opat P tale fide xpc hitat i cordibz nris· ex cui pncia stati efim iusti Q at p tale fide iusticia asseqmur scptuaz testimonio attestamur D ei gen· 20· Credidit abraha do· et reputatu e ei ad iusti Et abacuc 2o· Iust ex fide vivit ¶ Vez qz talis fides no frustr credit· s eigit hoiez ad spandu Ideo ut iust ex fide iustificet adhuc vlteius pcedat ¶ Sco g iusti efim ex nre spei erectioe spe nraz fiducialit eigedo ad dm ¶ Qua ut potet possim erige· ta debemus deuote osideare· sz pmittetis veitate· voletis caitate· oipotetis finalitate Hec ta si deuote osideam spe nraz eigut ad dm sup modu Hac nraz spe conabat eige bn ru dicebat Si decreuit deus saluae nos omino libeabimur· Si iustificae voluit· vita i uolutate eius e· Si pmia etna largiri· lz ei qd vult face Et sbiugit pdca ta d Quo

·2·

Spe nraz ad dm tria eigunt

enī sperantī ī se pt deesse illa veritas
tā pmittēs · illa caritas tā
diligat stringes · illa maiestas tā po
tent solvēs · q̄ tāto affctu rogat ī se
sperari . Qz at talis spes iusti co
stituat · sine iusticia tribuat d pu
28 · Iust ut leo cōfidit Tal' ē spes
fortis hoīez fit fortissimū · nichil ti
mes vl' metuēs Dicit leo q̄ fortissimus best
ls pavebit occursū sic d ibid Dic
hō q̄ totā spē suā ī dm̄ posuit nichil
C · timet ¶ Tertio apls iustificabim
p fidele cōfessioēz · accusātes nos sup
om̄ī iniustiā quā meīmmus nos fecisse
vl' omisisse In eo at q̄ nr̄az iniustiā
accusamus displicētes nobmetipis iā
iusti appemus corā deo · nā accusanti
iniusticiā rmittit illa Dimissa aute
iniustiā stati iusti fbornt Qz at cōfes
sio iustū cōstituat d pu · 28 · Iust prius
ē accusator sui Est at triplex cōfessio
Confessio triplex · scz mētalis · sacmtalis · gnalis · Mētal'
qn cōpuncti in hūli rcognicōe deo
metalit cōfitemur Hac cōfessioē cōfite
bat ps Dixi cōfitebor adūsū me iniu
ticiā meā dn̄o · ⁊ tu rmisisti ipietate
peti mei Sacmetal' illa d q̄ p x''
instituta · et p aplos pmulgā ē qua
cōsueto vsu sacrdotibz claues hn̄tibz
scdm morē ecce cōfitemur De hac d
leuit · 13 · Plaga lepre si fuit ī hoīe
adducet ad sacdotē Apt at ī nova
lege mt 8 · cū cudā lepso mūdato
dixit ihc · Vade ōnde te sacdoti Hic
1 ioh 1 · d Si cōfiteam pctā nr̄a fide
lis ē deus ⁊ iust . vt rmittat nob p
ccata nr̄a Gnalis d q̄ ī articlo ne
cessitatis fi pt cuilibz xpiano De q̄
aug Tāta ē vt cōfessiois vt si dee
sacdos ī articlo necessitatis · cōfitens hn̄s
desideriū cōfitendi pt cuilibz cōfiteri
D · ¶ Dicez q2 nō valz cōfessio · n satis
factio sbugat · ideo ē iusticiā cōse

q̄m p strenuā opacōez · exercētes nos
fidelit ī oī gnē bonor opm p que
spam nos deo posse cōplace Hec
at iusti nāio migit · ad pdcā q2 n
fides n spes · nec cōfessio q̄cūqz pderit
n opa bō adiūgāt · maxīe si ad hoc
exacta tpe accesserit oportunū Hec Opa bo · tp · ......
at opa tplicia gnē exacti · scz cogitacōe
locucōe · opacōe Et ī hys occurrit tibi
capt latissim spacadi ¶ In cogitacōe
g cogita tua defruosa · di bn̄ficia
copiosa · mūdi ruinosa · di magālia
glōsa · Ex hys ē nr̄a devocio exercita
sic qua opa nr̄a parū valēt · Et ideo
hortat nos aps 1 ad thī · 3 Exerce
te ad pietatē · i ad devocioez Iuore
q2 exercitacō corpal' ad modicā vtil' ē
sbaudi sic iuori devocōe Dicit eni
hugo de sco victoe Visibil' actio cor
pis ē · devocio vō aīe · Et sic corpus
sn aīa mortuū ē sic ē actio sn devo
cōe ¶ Dilr exercea nos ī locucōe ·
loqntes pcio vtilia · di magālia · et
ecōt cavētes loq scurrilia ad qd
hortat nos aps col' · 4 · Sermo vr iam
sale sit cōdit . vt sciatis quō opteat
vos vnicuiqz rn̄de ¶ Dic ē opa
nr̄a cū tbz faciam · s cū diligēcia · sa
pia · frequēcia · sic ī alys smoibz ē
dcm̄ De qbz opibz cū eor diligēcia
itm̄ d aps colo 3 Qdcūqz faciatis
ex aīo opamī sic deo et nō hoībz
scientes q a dn̄o rcipietis rtbucōez
Qz at ex hys iusticiā cōsequimur di
ecc' 39 Iust cor suū tradz ad vigiland
diluclo · ec · Nos exponens bn̄ d vi
gilem sup om̄ia opa nr̄a ne vl' ob
mittam qd preptū ē · vl' qd phi
bitū ē faciam Vigilem eciā sup
vba nr̄a · ne vl' ī eis dm̄ offēdere · vel
pxio nocere cōtingat Dilr sic cor nr̄m
ē pcipue vigilādū · qd f sapiente
om̄ī custodia ē custodiēd ⁊ fuand

quam ab ipso vita procedit ¶ Quinto iustitia consequimur ex mandatorum dei operatione ut si oi- bus bonis opibus intendere non possumus saltem ea que magis urget et omnino necessaria sunt faciamus. Et ex hoc membrum dicitur iustitia. Unde dicitur 2o machabeorum 9 Iustum est subditum esse deo ut quod ipse precipit subditus faciat ¶ Sunt autem tres metus propter quos mandatis dei est intendendum scilicet penitus temporis consecutionem infernum evasionem celestis regni adeptionem. De primo dicitur ysaie 48 Utinam attendisses ad manda- ta mea facta fuisset sicut flumen pax tua. De 2o proverbiorum 19 Qui custodit mandatum animam suam liberabit ab inferno scilicet. De 3o dicitur mathei 19 Si vis ad vitam ingredi serva mandata. Et si mandatorum observatio propter eorum multitudinem cuique nimis difficilis videatur ecce et in hoc providit nobis deus ut obstruatur os loquentium iniqua et fiat omnis mundus subditus deo dans unum mandatum scilicet caritatem in quo omnia alia includuntur dicente apostolo galatas 5o omnis lex in uno sermone instauratur scilicet diliges proximum tuum sicut teipsum. Et item Plenitudo legis est dilectio sive caritas legem complet et prophetas. Quod si solum ser- vamus omnia sunt servata ¶ Sexto quia difficile est ut mandata omnia observet cautum est ut quod in aliis minus agitur elemosinis suppleatur. Sexto ergo iustitia acquiritur elemosinarum largitione. Iustum quippe est ut rationes affinitatis que inter nos et proximos inter nos cadit is qui habundat ei subveniat qui non habet. Quod ergo hoc exercet iustitiam iustus erit. Unde proverbiorum 12 dicitur Qui negligit dampnum propter amicum iustus est. Quia ei dampnum sustinet ut pro- ximo indigenti subveniat iustus est. Unde item proverbiorum 21 dicitur Iustus novit causam pauperum ¶ Ut ergo largitioni elemosinarum devocius intendamus tanta bona que ex illa nobis eveniunt attendamus. Tollit enim a nobis dampna omnia peccatorum sunt purgationem et eternam meretur glorificationem. Quod in una sententia expresse legimus thobie 4 dicitur Elemosina ab omni

peccato et a morte liberat. Et sequitur et fac- inveniet vitam eternam. Ecce hic tam lucide expressa etc. ¶ Septimo iusti denominantur a iustitia nominantur ut veraciter dicuntur iusti quia iustitiam operantur quia albus ab albedine niger a nigredine. Sic et iustus a iu- stitia nominatur. Unde prima Iohannis 3o Qui facit iustitiam iustus est ¶ Dicitur enim quod bernardus Iustitia sit ut tu reddas unicuique quod suum est. Tu ergo redde superiori equali et inferiori quod suum est et eis iustitie observator. Da ergo tibi ipsi inferiori veram cognitionem. Equali id est proximo dilectionem superiori id est deo subiectionem et eis iustus et sic iustus iustitie non auferetur a te debitum ¶ Primo debemus nobis veram cognitionem ut nosmetipsos veraciter cognos- camus quia ut ait bernardus Neo absque cogni- tione sui salvabitur. Initium enim omnis salutis et gratie cognitio nostri est ¶ 2o debemus proximo dilectionem que adeo est necessaria ut cadat etiam sub precepto quia nemo debemus reputat se diligi nisi propter eum etiam proximus dili- gat ¶ 3o debemus deo subiectionem hu- millimam quod ex omni debito iustissimum est. De hoc dicitur in psalmo Subditus esto domino et ora eum. Et ecclesiastici Subicite collum vestrum iugo eius. Hiis ergo septem particularibus iustitiis paulatim de die in diem a nobis exhaurimus iustitiam. Quisque tamen agnito exaltata prima iustitia subintrabit. Et hoc est quod dicitur psalmus Declinaverunt simul et defecerunt scilicet paulisper spiritum meum et spiritum elationis. Quod quando in nobis cotidie deficit tanto spiritus dei in nobis proficit. Iustus ergo nos faciat et cetera. Deus meus qui est benedictus in secula.

Dominica decimo tertio post octavam sacrae eucharistie et quod adeamus requiri christum et nosmetipsos ne- gare. ix

Si quis vult post me venire abneget semetipsum et tollat crucem suam et sequatur me. luce 9. Dicit apostolus hebreos x. Volun- tarie peccantibus iam non relinquitur hostia pro peccato. Quod exponens bernardus dicit quare peccanti non re-

ligit· hostia p pcto· n q̄ illi no denuo
crucifigit· x̄s nō cplatat· itm silitu
dini mortis ei9 p baptis̄m ꝫ ppa ta
ab eo latinam vnda exigit· ppa bau
lae cruce· ppa mortificae meb· eo q
sola fidi ade· i· xpi tbula9 pgat qs
ctaminauit puaica9 sola pcois· s ade
Fuit g9 pia iusti9 vt q ex alieno
pcto s oiginali obligati sum9· ex alie
ena pe absoluem· Vz q ppa mala
cmittit iustu e vt p ppa pena diluat
et emedet Et qz ꝫ aplm oes peccauit
et eget gra di· nce e vt q p9 ppria
cmissa dim seq volut ppa cruce tol
lat et seqt dim Et h e qd d vitas
i vbo ppo Si qs vult p9 me veire
Ac si diceret Si qs e de nuo eo q ppa
pcta cmisert et ducti pria volunt
veire p9 me nce e vt t'les tollat c
ce ppa· z seqt me ¶ In qbz v'bis e
itelligi9 viz huani arbitrij libitate
dim exepli noblitate· xpi meiti sub
limitate· etnu pmij fecuitate· P'm
i· Si qs vult veire p9 me 2m i· Abne
get semetipm· 3m i· tollat cce sua
4m i· z seqt me ¶ In pmo mebro
ad'ta itelligi9 s di largitate hom
libitate veienciu paucitate P'm i· si
qs· 2m i· vult 3m i· veire p me
.a. ¶ Hec oia p ordme exponetes
pmo dicim9 q i h' noie dist'butio
s qs· di d'itelligi9 larg'te· q omnbz
se offert· nulli se denegas vt s' sb9
Si qs· i quicqz cupit qncqz digt· illi
benign9 occito ad graz offenda Ad
ta p figuraz q' p sepstuaz possum9
declarare P figuraz qz icarit· p nob
sp i medio iueit· ad isinuads q oibz
se exhibeat Pn nat9 ... i medio
aialiu poit· i medio tepli offert·
Iuuenis i medio doctoz iueit· i me
dio latnu ducit· z crucifigit· Re
surges a mortuis i medio discipuloz

cmt· Ad totu sum e ad isinuadu q
oibz se exhibeat Hoc est pbae possu9
p sepstuaz Ps ei leuit·26· Pona ta
bnaclm meu i medio vri· et no abi
ciet vos aia mea s qm i me e Hic act
x· d' petr9 In veritate cpei q no e p
sonaz acceptor de9· ꝫ i oi gete q timet
dim et opat· iusti9 accept e illi In 26
qbz oibz di cognosci9 largitate ¶ 2o
i h9 vbo vult· itelligi9 huani arbi
trij libitate p qua ho dignificat est
sup cetas creaturas Que libitas ideo
ei data e· vt voles bo'm eligat digne
remunet· et possit malu Si vo voles
malu eligat digne puniat· et possit
bo'm De hc libitate aplo gal·4o Vos
i libitate voca estis· tm ne detis ea i
ocasioez carnis Ad exponens Bn d'
Hc e libitas q nos xs libauit· vt nul
la pecc9 catna alia auellet nos ab
eo· q violet aute possit· sola illa de
serere possu9 nra volutate Erit for
sita pcm i foibz· ꝫ appetit ei9 sb eo
e· tu ipe appie iruset· reuuat cse
tie Et sic i hijs q dca st declaim9 ¶
huani arbitrij libitate· qd e p'e diuisi
onis meb'm ¶ 3o i h9 vbo veni
re p9 me· et itelligim9 veienciu pau
citate· Licz ei facultas veniedi ad
regnu celoz data sit oibz· sic i euag
pz pabola· i qua omes ad nuptias
st voca paucu tn veire dignat· ex
cusacois vba nutijs rnceteres· qz a
ppa cnupia abstrch z illecti singuli
ad negocia sua vadut Pn sb9 est
Qt vult veire p9 me Si aliqs e
de nuo om q velit veire veniat
Hac paucitate coquerit· dns mychee
·7· cu d' Ve m qz fcus sic sic q ra
cemos vidennie i autupno colligit
no e botr9 ad cedendu Ad ad'
apn9 d' mt·22· Multi st voca pauci vo
ela Qa vt alibi ait arta e via

q̄ ducit ad vitā. Bu[?] q° vbo d̄r ↄ[?]
Si q̄s via q̄ ducit ad vitā laboriosam
siue desidie ꝑputet nō vie. Si ei tepes
tas pelagi fatigatis nautis. vulnera
militibꝫ. frigora ꝛ glacies agricol' le
uia ꝛ ꝑōrbilia s̄t. ꝓpt' spē p̄mij t̄pal'
in stomagis du celū placz nullū derz
seruī p̄ciū. Nulla g° aspiciat ī via
q̄ arta sit. s̄ quo ducit. q̄z ad celū. nc
aliā q̄ lata sit. s̄ q° ducit. q̄z ad īfnū
Que g° cā ē q̄ pauci veniūt. q̄z non
expim' ꝯsiderō. ronis ceatate. decipi s
ribil' ꝯsuetate. fallet dya^li ꝑbali^te.
ī nob' cadendi ꝓnitate. r̄surgēdi dif
ficultate. r̄sistēdi debili^te. r̄ ꝑsequi
multiplici^te. Et io ꝯq̄rit' dn̄s ꝑ ysa. De
duo s̄i pauce oliue q̄ r̄masert ex
cutiat'. ex olea. et racem cū fiūt fīta
vindemia. sic dya^lus q̄i totā messe col
ligit et de⁹ q̄i p⁹ t̄gū ei⁹ collig'. q̄d
D. r̄masit. vt dice possit de⁹ i. d. ruth ij°.
Vadā ī agz et colligā spicas q̄ fugē
rīt man⁹ metencu ¶ Deq̄t' 2^m p̄n
c^le. s. abnegz semetip̄m. In q° dini ex
epli nobilitas desig̃t'. q̄d ad seq̄ndū d̄m
valde nam ē. Cū ei s̄. ysa. r a planta
ped' vsq3 ad vertice nō sit ī nob' sanitas
s̄ oia ꝯtrā a do nos r̄ꝑhūt. io nc̄e
ē vt q̄ d̄m seq̄ desideat. ꝑ fortissimā re
sistencia hijs r̄sistat. Vn̄ bn̄ sep p̄dco
vbo ysa. d̄r. Ad ī hore potit sp̄iū
inveniri. Ad abiit⁹ manat de corde
exit et ē pestiferz vir⁹. ac deinceps
E. corp⁹ occupat vniu'su. Opz g° nos
h° oia abnegare. q̄z nō solū nō p̄mo
uet seꝑte. s̄ īpediunt ꝑfice. rupicete
¶ Dicēd' g° q̄ ta s̄t q̄ nos opz abne
gare. s. nr̄a. nos. z nr̄os. de q̄bz omnibz
d̄r s̄ipo. Aligmoniz nos dn̄s vt nr̄a
r̄liq̄m⁹. vt ē i. n̄ q̄s r̄nunciauit oībz
q̄ possidz nō p̄t me⁹ ee disc^lus. Aligm
moniz vt abnegem⁹ nō solū nr̄a. s̄
et nosmetip̄os. vt ē i. q̄ vol'. p⁹ me
venire abnegz semetip̄m. Et fortasse

nō ē laboriosū r̄lique semetip̄m cui
n⁹ ꝯpe ē abnegare q̄d h̄z. valde aut
mltū ē abnegare q̄d ē. Nec tn̄ suffic'
r̄lique nr̄a n' r̄liquam⁹ ꝛ nos. Sz q̄d
ē q̄d dicit⁹ r̄liqm⁹ ꝛ nos. Si ei nos
metip̄os r̄liqm⁹. q° abim⁹ ex nob'. Sz
aliud sum⁹ ꝑ pctm lapsi. aliud p nāz
oditi. aliud q̄d fecim⁹. aliud q̄d fit su'.
Reliqm⁹ g° nosmetip̄os q̄les p̄ando
nos fecim⁹. et maneam⁹ nosmetip̄i q̄les
ꝑ grām fc̄i sum⁹. Et s̄bīug't ex^m. Cūr
ei q̄ sup'bz fuit. si ꝯu's⁹ humiles fcūs ē
semetip̄m r̄liq̄t. Sic de alijs vicijs
et pctis de q̄⁹ d̄r. p̄u^l. ij. Verte īpios ꝛ
nō erūt. nō q̄z oio nō erūt ꝑ eēnciā.
s̄ nō erūt ī īpietatis culpa. Nisi g° q̄s
a semetipo deficiat. ad eū q̄ sup ip̄m
ē nō app̄ropinq̄t. Nec vz appheēde q̄d sup
ip̄m ē. si nesciet mactare q̄d ē. Aligm
moniz dn̄s vt nos r̄liqm⁹. sic h^r x.
vbi ait. Q' amat prēz a' mrēz pl⁹ q̄
me. nō ē me dign⁹. In q° oīs carnalitatis
affect⁹ exprimit'. q̄ oes r̄linq̄di s̄t penit⁹
ꝓpt' deū. Sz ica q̄ se a vicijs abnegauit
exercere s̄t v'tutes q̄s ꝯtrat. ¶ Deq̄t' F.
g° 3^m p̄n^le. s. tollat cr̄ce sua. In q° v'bi
tā ītelligi⁹. vz suffendi ꝓmpta volu
tate. t̄bulacōis austeritate. districc^ois q̄li
tate. p^m. ī tollat. 2^m ī cruce. 3^m ibi
sua. ¶ P^mo g° cū d̄r. tollat ꝯut in
nob' de⁹ ꝓmpta volutate. Q' ei ad
tollit ad h° plena facie se ꝯuertit
ꝑ facie aut volutas accipit'. q̄ q̄nto
ad suffend' ꝓmpcior ē. tāto t̄bulacio
ap⁹ d̄m ē nobilior et acceptior. Dicē
te iacobo. Oē gaudiū existiāte fra
tres. cū ī tēpta^oes varias īcideritis. Ca
vt ait ap^lus. 2. cor. 8. Si volutas ꝓmp
ē s̄m id q̄d h̄z accepta ē do. ¶ 2° d̄r
cruce. ī q° t̄bulacōis tāg' acerbitate
Nōie ei crc̄ acerbior passio de nōt'. ¶ De
riū q̄z effusio sāguīs ab eccia ia cessit.
io loco crc̄ et effusiōs sāguīs duri

et aspa corpis exercitia · p q paulati de
die i die sagius exhaurit ad dne accep
tat · vt fiat qd d · 3° re · 2° Effudit sag
mez belli i pace · Cu at talia exercitia
p mrio oputet · expsse d · bn · Vere
igt mrm gen9 et effusio qda sagius e
i cotidiana corpis afflictioe · Illa mrm
q° cedunt meb · fr'lpotre qde minus
ii diutinitate molesti9 · Hic qppe i finis
et pusillus corde nre e · vt qui sel' pro
xpo pone no sufficiunt · salte mori q
da ii diutina mori mrio sagiue fundat
¶ 3° sbiugit sua i q° tagit distrioi
modicatoe vl' qlite · vt sit sci9 · Tollat
cruce sua i sub vibz dimesurata · ne p
idistriois ipetu deficiat an tpt · z p qns
corona pseuerantie amittat · Vt qd
d · ps · fortitudie mea ad te custodia
Et ap9 hort · ronabile sit obsequiu vrm
¶ Cum no corobit · n q legittie cta
uit · legittie at nmme ctat q an fine
deficit ¶ Seqt · q° pn'le · f · z seqt me
Quo at ipm seqm · vt sua grat ose
qm · sced · q e seqd9 · sm du · ee sm · s
huanu z diuinu · Ita vt p mrm iriore
spm diuitate et p mrm hoiez exriore
sui hoiez exriore fidelit' seqm · De
ista imitatoe hort · nos deutro · 13 · d · Dnm
deu vrm seqmi · Quo at ipm f · seqm
stati sbiugit · Ipm timete mada ei9
custodite · et audite voce illi9 · i q9 oibz
hoim · eu seq sm diuitate · q mudu ap
paruit ve9 ho · Hic secut9 e eu Job
2° · qn dixit · Vestigia ei9 secut9 est
pes me9 · via ei9 custodiui · n declinaui
ex ea · Quo at h° fecit sbiugit ibid · A
madatis labior ei9 no recessi · z i sinu
meo abscodi vba oris ei9 ¶ De 2°
imitatoe · d · i · pe · 2 · X · passus e p nob
vob' relinqs exemplu vt seq · vestigia ei9 ·
Hic ex pso hois xpi d · bn · Hic e9
paupertatis z obedie · humilitatis · pacie
z mte idecliabiles sectas tenuisti · sic z

tu eisde vestigijs icedas no declinas
ad dextru ul' sinistru · De hijs duobz
mois seqndi dnm d · bn · Attende o homo
q olim pusilli v'm ead fiet z hutnet i nob
q olim pres dim seqbat · soli spui ei9 solo
suo spu adherentes · nuc at no solo spu
s et corpe seqndu e · adeo vt eu pdicti
pres tetenus legat habudasse substatijs
De ceto nisi qs renutiauit oibz q possi
det no pt me9 ee dis'l9 · Seqm9 g° ipm
ad diuitate p volutatu oformitatez
Seqm9 hoiez xpm imitates corpale ei9
dusatoez · Qd' ipe nob' oncedat q e bn
dcus i scla sclor · Ame
Sermo
pmus de conuersione sci pau
li · et qmo debem9 eu imitari · 18 ·
Imitatores mei estote · phil' iij° Dicit Joh
cri · i lib° de laudibz pauli · Siqs pat
arche · siqs pphe · siqs apli · seu qlibz sci
siue iusti i se potetiu aliqd acceperut
h' oia sil' i se colliges paul9 · cu tato
huit cumulo cu qto nullq cor bon q°
huit alui excellebat ipleuit Et sbiungit
Abel obtulit sacrificiu et in laudat · sz
si pauli hostia adduc9 i mediu · qntu
telu a tra supior appebit · Cuiscu seip
su p singlos dies imolabat ipo di
cete · Cotidie morior ppt vra gloria
fres · Sz nec h° oteto9 qu mudu vni
uisu studuit imolare · Sz z abraha
mirat · oes q ad iussu dni reliquit
pria z aitos · Sz h' quod paulo possi
equi · q no solu pria · s to'm mudu z
seipm reliqt · Stupet rte Job omb
hoies ppt paciam · s qs paulu possit
aspice · q no i tbz a'a qtuor aiis · s ab
oibz icnalibz obpbria sustinuit et m
chilomi9 p eisde ocupiuit ee anathe'a
d · Optaba anathe ee a xpo p fribz meis
Moyse paul9 satis emineti virtute
tristedit q ad aqs qt dicit oes de vbis
dni diffides dixit Nu de pet · ista
pduce possim aqs Paul9 at de vb'

Seqndus e xps
dupliciter.

dni tm̄ osiderabat vt ostat' dicēt. Et
si nos q̄ t agel9 de celo euagelizaet
vob' ali⁹ euagē[m] q̄ euagelizauim9
vob' anathē sit. Restat nūc ut pau
lū agelis opem9 lo rlīqtes tn̄ ecl
celoꝝ vestigia tnseam9 Qd g° magn
fuit i agelis pdita9. Qa pfco oī dili
gētia do adhēnt et obedunt incessant
Paul9 vo mole corpis adhuc grauat9. adeo
adhesit do ut dicēt osidēt' Cert9 sū
q neq; mors. neq; vita et vsq; poterit
nos separe a caritate xpi q̄ e i xo ihu
Et tn̄ tn̄ ipis agelicis spiritibz deges
iugi mētis cōtēplacōe moabat' i cel' d'
Nra osa9 i celis e ¶ Sz d' aqs. cu
paul9 vt dem e siuolet vniusos qd
e q tā absolute mōrz se imitari. ac si
ad manu facilit' heat'. Ad qd' rndz
ips. d'. Possi[b]le e iussa dei pficē si ūmo
velim9 Si ei i xpm i nob' e vnu veli9
apponē. maxi[m] de9 adiungit auxiliu.
qz si pmpta i nob' fuit volūtas michil
eit qd' nos aute a phibē possit. qz tlē
illi corp9 fuit q̄le nob'. s; volūtas i illo
mirabilis fuit [et] pclara deuocio Et h°
fuit p qd' ille talis ac tāt9 effect9 est
¶ Vt g° illa pauli gnāle exhorta
tioez qua se nibz imitari ad ctos lum
tes rstringam9. sciend' q ipm debe9 i e°
imitari. i quo de ei9 exacciu tōlit exhau
rit. s; i pfcta qusioe. i corpali castitate
i vtutu acqsicoe. i sblimi contēplacōe
Hc p ordine pseqtes ¶ Pmo ymi
tet' ipm i pfcta qusione Her em
qusio fuit cā salutis sue [et] sili' nos
p qusione ucabim' ad salute. Ad hac
hort' nos dns iohel' 2. d'. Couertim
ad me i toto corde vro [et] sil' toti vti
m. In qbz vbis pfcta qusio designat'.
¶ Ad pfcta^z at' qusioez tria rquirunt'.
i tmi9 a q° rcedam9. tmi9 ad q' vei
ami9. tmin9 q° tnsea9. Termi9 at a
q° vtam9. nosipi sum9 eo q a nob' [et]

ex nob' nich' boi face possu9 [et] io sic
inutiles a nob' nrio rcedam9 Hic m.
16. Si qs vult p9 me veire et Qd ex
pones grego d'. Nisi qs a semetipo de
ficiat ad eu q' s' ipm e nō apppinqt
Nec valz apphede qd' s' ipm e. si nest
mactac qd' e. ¶ Sz d' aqs Qs a se
metipo pt rcede. Dico q rcedim9 a
nob'. si pp'a volūtate abnegam9. Qd fa
ce monem' ecci. 18. A volūtatibz tuis
aute' auae. Qa sic d'. ozee x°. Cofu
det' isrl' i volūtate sua. qz nullu bo[m]
deo plate potit fim ex pp'a volūtate
Hic ysa 18. d'. Ecce i die ieiunij vri
inueit' volūtas vra [et] sbiug'. Nuq'
tle e ieiuniu qd' elegi. q d' no. De q°
bn Ego at no solu de ieiunio dico. s;
de oī obsuac° mōchi vbi inueit' volū
tas sua idipm serio Grade g° malu
e pp'a volūtas. qua fit vt bona tua
no sint bō Ab hac g° rcedā9. qz mich'
peri9 cofert boni ¶ Tmi9 ad q nos
vtam9 e ipe de9. q° mich' meli9. michil
digni9. mich' vtili9 potit hri i hc vita
pit' [et] i futa. Sic ei de se d' ecci. 24.
In me oīs gra vite [et] vitatis. ideo tnsite
ad me oms q' ocupiscitis me. [et] a gnā
tioibz meis adimplemi. Nich' g° meli9
q vt ad ipm outam'. Iugu ei ei9 sua
ue e. [et] on' ei9 ipi9 leue Ita vt s. grego.
p amoē ei9 pseū° placeat. et oīs p
co afflic° i metis dulcedicē vertat.
Nich' etiā digni9 q' vt ad dnm outa
m'. Qa ei mesura q mesi fueritis et
Sz ipe dilex' nos an mūdi ostitucoez
et elegit nos et Ipe q'ppt' nos de
celo veiens i oī sua ūna se totu ad
nos tōlit ichauit. Qa qcuq; fecit i
celo [et] i tra i nraz salute ordinauit
Qd osiderans pps miracio d'. Qd e ho
qz inotuisti ei a' filij hois qz rputas
eu. Nich' etia vtili9 q' vt ad dm conu
tans qz vt ait aps i ipo st oes thezauri

Margin notes (left): "[...]lis aia [...] glust nbi"; "Imitari deb[em9] paulu i q[uatuor]"; "[Tran]sio pfta [tria] rquirit"

sapie & sue abscondit et ido q̄ iu⁹ ad
dnm ipm apphedit · i eo iueiet om̄e
bo⁹ · dicete ipo · At me iueit iueit oez
thezauz · ¶ Bo ddm de motu p que
tnsea⁹ · Hu at mot⁹ pfus mi p ple
na & pfaz volutate i nob pmouet
Lu ei i rgno aie volutas sit rgina
qncuqz volutas se duxit · illuc tot⁹ ho
tolit se duxit · Bn act · q legit cu pau
l⁹ pstr⁹ i tra ia ad dnm duxet sta
t obtulit ei volutate sua d. Dne qd
me vis facē · At si dicet Lous⁹ offeo
tibi volutate mea · tu at iforma qd
p ea fiet · digneis Na vt ait bn · bo
volutas i aia e orgo om̄ bonoz &
m̄r om̄ virtutu · Et io q̄ bona voluta
te hz secu hz qcqd ei ad bn viuendu
op⁹ e · Ido csulit bn · vt oi diligecia
qsidem⁹ statu volutatis nre d. Cus
tos aie sue valde sollicit⁹ dz ee circa
custodia volu⁹ · vt rte prudet itel
ligat et discnat q̄ i to⁹ velit · q̄ vo
ledu sibi sit · sic e amor di · ppt q̄ illud
velit sic e amor pxi · dein q̄ntu velit
et quo velit · vtz qcce ad ostepnu sui
ipi⁹ & om̄ q̄ st vl ee pnt · Et h⁹ no
tm ex iudicio ronis · s; etia ex affectu
metl · vt ia volutas pl⁹ q̄ volutas s
vt amor sit · vt dilcio sit · vt caritas sit ·
vt vnitas sit · vt sps sit · ¶ Expedita
at hac osideraoe volu⁹ · nuc quo i nob
pmoueat · vt sua pfcoz attigat e
ddm · ¶ Dr at de hac volutate tu
ositeranda · p q̄ cgnosce⁹ ei⁹ pfcm vl
ecia defcm · sz de boe volutate q̄ntite
B · q̄lite et pfcibilitate · p q̄ cgnosci⁹ ei⁹
no · pfcm l' ecia defcm · ¶ Pmo ddm
e de ei⁹ q̄ntitate h⁹ e q̄ mag ee deat
volutas bo tbz / omesuat debz · Habz at tplice mesura p qua ei⁹
cgstis q̄ntitate mesurat · at ad nraz
possiblitate · cgsibilitate · di volutate
¶ Pmo dico mesurat · ad nraz possible
tate · cu s · oia volu⁹ q̄ possu⁹ viribz
adimple · de possibilibz nch obmittetes
Ita vt nec ista p desidia rmaneam⁹
n⁹ modu p idiscretu farnore excedam⁹
Ad cu ostng⁹ cuc volutas nra e debite
mesuata · et oes tlez volutate hntes
i lib⁹ dei h⁹ e · in lib⁹ vite bnat st sic
scptu dicete ps · Impfcm meu viderit
ocli tui & · Ita vt q̄ncuqz volutate
tua opibz istaues nuq̄ tn ipaz nisi
semplena et pfcm iputes dicete
dno luce · sic · Lu feceritis oia q̄ pcep
st vob dicete q̄ s̄u inutiles sum⁹ &
Hic aug⁹ lib⁹ [illegible] · At
Ame te de⁹ me⁹ · & si paz e amem
valid⁹ · & tn i lib⁹ tuo oes scbut
Ad exponēs bn · d. q̄ om̄s pfco q̄ q̄
qd pnt faciut h⁹ e q̄ volutate sue
possiblitati hnt omesuata · i lib⁹ vite
scbet · Ad hac mesuaz hozt nos ap⁹
2⁹ coz 8 · d. Nuc fco pficite · et q̄
admo⁹ · pmpt⁹ e aim⁹ volutatis ita
sit et pficiedi ex eo qd hetis · Si
ei volutas pmpta e s̄m id qd h̄z
accepta e d. no s̄m id qd no habz
Nuo at hac mesuaz copreheder
valea⁹ · docz nos bn · d. Lu i spua
libz et i hys q̄ ad deu st volutas
vult qd pt laudadu e · Lu vult qd
pt & pl⁹ q̄ pt rphesa e · Lu no vult
qd pt exaltada e & puomca · Depe
ei si no excitat · dormit et cadit
et obliuiscit · nc q̄ debebat & finale
et obligacoēs obla
deduat q̄ allate i obligacoes obla
te delacois · Hac mesuaz q̄ pauci
suat · Ad bn lamentabil' cqut · d.
Vix e aliqs q̄ i eis q̄ ad deu sut
expiri velit qd possit · et qd pmp
tissie pt q̄ncuqz et caro vl' stim
vel tmor ipulet · vl' cupiditas
traxit · Vz si fallim⁹ hoies ista⁹
no nos pmittas vt q̄ falle vole
tes te · fallam⁹ nosmetipos · Ne labo
ram⁹ q̄ no possu⁹ · ul' no posse nob⁹

videmur vel consuetudine om vel deliciarum nostrarum nos non posse efficimus. Et si dixeris cum propheta · Vires non suppetunt · Audi Salomonem in d. · Qui ipsorum est corda ipse intelligit et observator animae tuae nihil fallit. ¶ 2o nostra voluntas commensuranda est super scientiam nostram · ut scilicet contra exceptionis omnia velimus que scimus esse bona · et ea nolimus omnia que scimus et agnoscimus esse mala. De primo ad ephe. 6o dicitur · Facientes quam unusquisque fecerit bonum hoc recipiet a domino sive servus sive liber. De 2o dicitur iac. 4o · Scienti bonum et non facienti peccatum est illi. ¶ 3o mensuranda est nostra voluntas ad dei voluntatem · scilicet ut velimus omnia que vult deus · et econtrario affectu execremus omnia que non vult deus. Nobis enim ex maiori parte notum est quod velit deus informati tamen ex scriptura que exemplar figura dicitur baruch 4o dicitur · Beati sumus israel quia que placent deo manifesta sunt nobis. Quod autem hoc mensura agenda sit docet nos bernardus sic dicens · Domino deus creaturas alias ab homine velit nolit subiecta oportere esse catholicis a rationali voluntate exigitur. Ad subiectionem istam explicandum necesse est esse ut quod certum est deum velle id nos velimus omnino · et quod certum est deum nolle id nos studiose execremur. Quod autem incertum est utrum deus velit an nolit · nec velimus ex toto nec penitus nolimus. Et subiungit bernardus · In hoc medio fratres stat periculum religiosorum · quia hic accidunt ut difficilemus deum contra voluntatem quam maius facere volumus · et ascribere contra ignorantia excusationem [?] et impudenter [?] ille monachus qui velle audeat · quod certum est deum nolle vel econverso · Propterea rogo fratres diligenter attendite · quoniam ut arbitror nullo modo possetis audire vilius quam ubi est certa dei voluntas · omnino nostra flectatur. In huius vero rebus ubi certum michi possumus invenire · nec certa nostra voluntas designet sed magis pendeat ad utrumque et preceptoris sui in hoc se subdat iudicio. Optima enim custos voluntatis est obedientia in libro abigens [?] hoc bernardus ¶ 4o nunc dicendum est de voluntatis qualitate hoc est qualiter debeat esse nostra voluntas. Hanc autem formam accipere possumus ex similitudine divine voluntatis quia licet sit uniformis et simplicissime essentie prout est in deo · quia idem est quod deus · sed tamen effectum tamen quem operatur in nobis variatur secundum quod homines plus et minus ad voluntatem suam in eius perfectione se disponunt. Cuius diversitatem tangit apostolus ro. 12 cum dicit · Reformamini in novitate sensus vestri ut probetis que sit voluntas dei bona · beneplacens et perfecta. Nam in eo quod dicit voluntas in singulari tangit voluntatis simplicitatem · in tribus illis que subiungit tangit in nobis affectum multiplicitatem. De hac dei voluntate dicit bernardus · Voluntas dei est bona in nostra conversione · beneplacens in conversatione promotione · perfecta in perfectionis consummatione. ¶ Vel aliter quia deus bonitate sua que in se latet per occultam quandam vim generativam placatur et generatur in nobis ut que essentialiter et naturaliter sunt in eo gratuita et accidentaliter sunt in nobis. Et hoc est quod dicit bernardus · Amor dei amorem anime parit · et illius prima intentio intentam animam parit / sollicitudoque sollicitam et subiungit · Nescio enim qua vicinitate nature cum semel revelata facie gloriam dei speculari potuerit / anima mox illi conformari necesse est atque in eandem ymaginem transformari ¶ Dicitur autem simili voluntas est bona · quia ex bona voluntate dei noviter conversi omnia que facimus solum in satisfactione · et divine offense placatione ordinamus nec aliud de omnibus que facimus intendentes · nisi ut deum placemus · et peccata que commisimus emendemus. Quae postquam dimissa fuerint quod nimirum nos latere potest. Nam ex remissione peccatorum sanata exhilaratque surgit conscientia tamquam aurora post noctem quod certissime

·D· No

Voluntas nostra in quantum voluntati divine conformetur.

satisfactionem

cq

·x·

Volūtas pfca ɔsistit ī tbz.

ē sigm̃ rēmissiōis. īcipim⁹ iā placē deo
mūdati a feditate pctōꝝ. ⁊ nō hntes
maculā neqȝ rugā. ex cui⁹ placēcia
cte eciā nob' placē incipit de⁹ ¶ 2ᵒ
nr̄a volūtas ēē bñplacēs. cū ex pre
missa rēmissiōe īcipit nob' de⁹ dulcescē
Ita vt oīa q̄ facim⁹. solū ī dei bñplacitū
ordiam⁹. n' omo de vtilitate ꝓpria cogitātes
vt dicē possim⁹ cū aplō 2ª cor. 5. Siue
dum⁹ siue absētes siue pñtes placē deo
fiducialit' ꝯantes ex hiis q̄ ī nob' sūt
q̄ et nos placem⁹ deo Sic eī ait aug⁹
Ille placꝫ deo. cui placꝫ de⁹ Et bñ.
Q' nō placꝫ deo. nō pt illi placē de⁹
Et cui placꝫ dn̄s deo displicē nō pt
¶ 3ᵒ nr̄a volūtas ēē pfca. cū ex
ɔtinuatē pctōꝝ exactis de⁹ incipit
hr̄e erga nos pfcā volūtatē. hoc ē
īcipit hr̄e plenā volūtatē pficiēdi
vitā nr̄ā Cui⁹ execucioē ī 3ᵒ me le
bro ꝓsequimr ¶ 3ᵐ ꝯ̄ᵒ mēbrꝫ pn̄ci
ē dicē de nr̄a volūtatē pfibilr̄ plē
at et absoluta pfcō volūtatis nr̄e
ɔsistit ī tbz. s' in dei dilcōe. tpaliū
abiecōe. ī boī p malo reddicōe ¶ Pᵒ
dico nr̄a volūtas plene pficit' in dei
dilcōe. hoc ē cū volūtas ītm ꝯmouet'
vt trāseat ī amorē. exiēs a tminis
suis. vt amor sit amodo nō volūtas
Et hoc ē qd' bñ dt' Mag' ad dm ⁊ per
fcā volūtas amor ē. dilcō ē. adhesio
ē. caritas ē. fruicio ē. Et sbiūgit Vni
tas at spc̄ hois cū deo volūtatē pfcō
ē. cū iā nō solū vult qd' de⁹ vult. s' sic
nō tm̄ ē affcus s' in affcu pfcs. vt nō
possit iā velle nisi qd' de⁹ vult velle
at qd' de⁹ vult hoc ē iā silēꝫ eē ¶ 2ᵒ
volūtatis pfcō ɔsistit ī tpaliū ab
iectiōe qd' ɔtingit. cū hō tātū absor
bet' ī deū vt de tpalibz nō cogitāē li
beat nec hr̄e testatē Greg̃o. q' dt' Boe
volūtatis sacrificiū nūq̄ plene pficit'
nisi hui⁹ mūdi cupiditas pfcē deseat'

Ita q'cq'd ī eo decipiscit'. hoc paul dubio
pximis tradem⁹ ¶ 3ᵒ pfcō volūtatis
ɔsistit ī boī p malo reddicōe. vt videlꝫ
mansueti ad oīs p malo boū oībz exhi
beam⁹ De q° ap̄ⁱ 1 ad thess. 5. Videte
ne qs malū p malo alicui reddat. s' sē
qd' boū ē sectamī ī inuicē ⁊ ī oēs
Hec ē eī volūtas dei ī xᵒ ihū ī oībz vob'
Secūm⁹ at quo volūtas dīn pfca est
De hac pfcā volūtate ex hiis tbz collā
dr' colos. 4ᵒ Stacē pfci et pleī ī oī
volūtate dei Qd' nob' ɔcedat xᵉˢ dn̄s
de⁹ nr̄ q̄ ē bñdcs ī scla Amē.

De eodē sermo 2⁹. et de sublim corꝑali exercitacōe 19

Qastigo corp⁹ meū et ī suitutē
redigo. 1 cor. 9. Dicit Greg̃o. Ille
modis oī dz ad exm̄ viuēdi ptrahi
q̄ actus passiōibz eī viue moriēs. tantū
spūalit' viuit q̄ ꝓspa mūdi ꝓposuit
q̄ nulla adūsa ptīescit. q̄ sola intīa de
siderat. q' nulla illicita ꝑpetrat. et
ꝑpetrā ab aliis deplorat. q' ex affcu
cordꝭ aliene īfirmitati ɔpatit'. sicq̄ ī
bōis pxi sic ī suis letat'. q' se ymi
tablē ī actis q̄ aūt īsinuat. et nl' ī se
hꝫ qd' erubescat. q' sic studꝫ viuē vt
pximoꝝ arēca corda fluētis doctrīe
valeat irrigāē Et sbiūgit Hec sed⁹
hō pulchru depinxi hoīeꝫ Dey q²
tales nūc nr̄is tpībz raro a' nō inuēi
unt'. vl' si sūt ī sua hūilitate abscon
dūt'. q' sic ī pimitiua eciā ad aliōꝝ
edificacōeꝫ sūt signis ⁊ ꝓdigiis emicare
bat'. sic nūc mūd⁹ tātis malis plen⁹
ē. vt necessario abscondat'. Pmodo
tlēs ī exm̄ ponēdi sūt q̄ de hoc seculo
trāsierūt. et vitā suā manifestādo de
nob' ī exm̄ viuēdi reliqrūt. q' mortui
corpe nō laude tumeat. et tn̄ alios p
exm̄ doceat Scriptū nāq̄ ē Ne laudes
hoiēꝫ ī vita sua ¶ Dicit glōs⁹ ille
pnceps paul⁹ ī pori sermōe sci pō

sint nob' i ex^m pfce ōusiois dicēs ymi
tatores mei estote. hic i isto smōe se
itez poit nob' i ex^m corpalis exerci
tiōis dicēs Castigo corp^s meū Ac si
dicēt Rma i sōn smōe z cetera
·A· ¶ Ut at huic mēbro omē corpo
rale exerciū icludat^r. sciēdū q corpa
le exerciū i tplici dria excet^r. s· i bono
rū opaciōe. i malorū eluctaciōe. et adu
sorū pessiōe. In hys tbz omē exerciū
corpale exhauit^r. Dicat g^o ap^s Casti
go corp^s meū Ac si dicēt Rā i sōn
smōe me vob' posui i ex^m pfce ōusi
onis. q potissim ōsistit i pp^e uolūtatis
abdicaciōe. et dīne uolūtatis pfiōe. Hīc
·B· nūc ppono me vob' i ex^m corpal' ex
ercitaciōis Et pz ordo. q^r nulla volū
tas pt bō existē q ca pt nō cuiat in
op^s pcedē. nc bō potit iudicari. si non
potit ope pbari ¶ Primo g^o de bonorū
opaciōe. pscēptes dic^s. q opa nra ad h^o
vt gta a dnō acceptet^r. debet hre de
core. Debz ei ee. fidelia. utilia. difficilia.
lia. Fidelia deo. vtilia pxio. difficilia
nob'. si q^bz decorata gtissima erut deo.
¶ Primo g^o opa nra dz ee fidelia. ut
i oībz q agim^s nō qd nob' vtile ē. s;
dei gliaz et ei^s bnplacitū iqrā^s dicētes
cū ps. Nō nob' dne nō nob' s; nomi
nio tuo da gliaz. q^r valde iniquū ē et oīo
deo nro debitū. q^ppe q' oia q i celo et
i tra st· s· dm et hoiez opat^s ē nō s·
opat^s ē. s; misedr. oīa nob' dicēte ap^s
i cor^r 3°. Oīa vra st. siu paul^s siu appol
lo. siue cephas. siu mūd^s. siu vita. siu mors
siu pncia. siue futura. vos at xi. xpc at di.
Hac g^o fidelitatē ex medull' cordiū am
plectētes. vicissitudiez ei rēpēda^s. vt sic
ipe p nob' oīa opa fecit. sic et nob vice
usa p eū oīa facia^s. siue caueā^s ne
aliqd facia^s qd' reste ōsciā nō possit
i ei^s obsequiū ordinari. ne ex h^o nrm
obsequiū fiat ifidele De hys d' in ps

Deli mei ad fideles tre. q^r sic^t d' pu.
12. Qui fidelit' agūt placet deo Et merito
Qra sic d' eccū 6. Amico fideli nulla ē
ōpacio. et nō ē ōdigna pōdcā^s auri et
argēti cōa bōitatē fidei illi^s Tato g^o st
acceptabilioēs qnto paucioēs Na in
alijs vtutibz saltē aliq iueniūt^r. Vn pu.
20. Multi st' mīordes. viru at fidelē qs
iueniet. Te ei pde q nō sis. fnis tibi
qs vnis pditū et oīno obliuōi tradit^s
tq^a mortu^s a corde vt soli deo i omībz
intēdas. Hoc g^o oībz vtutibz i mabi
li^s ee iudico. io pauca st q' talit st fide
les. Qd' optie isinuat dns luce. 12. d^s
Qs putas ē fidelis s^u^s et prudēs. ·
Paul^s tū h^o bo^m hnit. q. i^a thio. p^o d^t
Gras ago deo q' me ōfortauit i xo^o ihu
q^r fidelē me existiauit ponēs i mīste
rio suo ¶ 2° opa nra debz ee vti ·C·
lia pxis nris. vt vl' p doctrina iforme
t^r. vl' p exe^m edificet^r. q^r tūc opera
nra simpla tāto mltplicāt^r. qnti ex
eis edificāt^r. Ad h^o vtilia opa hoīt^r
nos ap^s. tū i scptā. qi i simpsi^s exe
plai figurā; In scptā at cū d' Ro. xv.
Vn^s qsqz vrm pxio suo placeat i bō^m
ad edificaciōez etei nō sibi xpc placuit.
s; sic sc̄ptū ē Impꝑia expbraciū te
cenderit s^r me Itē. i. cor. x. Neo qd'
suū ē q̄rat. s; qd' alti^s Ho^c id ondit
i scpo ap^s. i cor. e d^s. Oībz p oīa
placeo. nō q̄rēs qd' m^i vtile ē. s; qd'
mltis vt salui fiat ¶ 3° opa nra ·D·
debz ee difficilia. vt ex h^o m^r affcs
et deuocio ōpbet^r. Na debilia et ifir
ma opa deo nausea pruocāt. et nra
i eis appaēt tepiditas Vn q nos
dns excitare desiderat cū ysa. 35. d^s
Cōfortate man^s dissolutas et genua
debilia roborate Dicite pusillanimes
cōfortamini Et ap^s hebr. 12. Recogitate
eū q' tlēz sustī^t a peccatoribz adus^s se
ōtdictiōes. vt nō fatigemī animis

vnus deficientes Nondum enim usque ad sanguinem
restitistis adversus peccatum repugnantes quia dominus
ihesus xpistus propter passionis difficultatem in ago
nia prolixius orabat quia guttas sanguinis sudavit
Ad hoc proponendum exemplar nobis agentes ne
superet nos tedium illud .ie. es. dicitur Nec mixta
quod poterat conatus est facere Quod si dixerimus
id .pu. 28. Vires non suppetunt videtur quod
id sequitur Quia inspector est cordis ipse intelligit
et discernit occultum anime sue nichil fallit Quod si
corpus assuetum deliciis recalcitret et mur
muret tu age pro te premetipso et sic
dicitur ecclesiastici 32 Quo pessio latera sagittare
De hiis tribus condicionibus operum servorum po
apostolus in exemplum dicit .2. thess. 3. Ipsi scitis
fratres quomodo oporteat ymitari nos Neque
enim gratis panem manducavimus sed in labore
et fatigacione nocte et die fuimus operantes
vt nosmetipsos formam daremus vobis ¶
¶ Nota corporalis exercitacio hec fieri in ma
lorum reluctacione In qua etiam se nobis proponit
paulus in exemplum volens ut spiritum in hoc iteru
imitemur Sic enim dicit .gal. iiij. Continuo
non acquievi carni et sanguini Hoc autem me
bus sic et potissime etiam in triplici duria exercitu
sumus quia a tribus hostibus crudelissime impug
namur scilicet a carne mundo et dyabolo quibus
in sudore et labore est fortissime resistendum
dicentes sicut cum nos impugnaverint illud
canticum 41 Lavi pedes meos quomodo iterum
inquinabo illos Exui me tunica mea quomodo
iterum reinduar illa Quod autem hiis tribus viriliter
sit resistendum patet per singula discrete Nam
de carnis impugnacione dicit apostolus Ro. 8.
Si secundum carnem vixeritis moriemini De 2o
hoste scilicet mundo dicitur Iosue 23 Si volueritis
harum gencium adherere erroribus et cum eis
conmiscere conubia atque amicicias copulare
iam nunc scitote quod dominus deus vester non eas de
leat sed vobis erunt in foveam et in laqueum atque
in offendiculum ex latere vestro et sudes in ocu
lis vestris donec vos disperdat De tercio
hoste scilicet dyabolo dicitur .j. pet. 4. Fratres sobrii

estote et vigilate etc. De hiis hostibus in speciali
dicitur .bn. Tres hostes habemus precipuos
et periculosos persuadentes scilicet carnem mundum
et dyabolum ex quibus duo et si aliquando remittunt
nunquam tamen penitus omittunt tercius autem idest
dyabolus ita inexorabili odio adversum nos
commovetur ut nunquam ab eo indutias vel ad
momentum vel ad ictum oculi obtinere valeamus
sed nullis novendis artibus corda hominum temptare
non cessat ¶ Tercio corporalis exercitacio operatur
in adversorum pressione per quam omnis exercentur
qui deo placere cupiunt in hac vita unde
eccli. 2o. Fili accedens ad servitutem dei sta
in timore et prepara animam tuam ad temptacionem
Cui consonat illud ysa. 49. Qui recessit a malo
prede patuit quia sic iudith. 8o. dicitur omnes qui
placuerunt deo per multas tribulaciones fideles
transierunt Vnde angelus ad thobiam ait
Quia acceptus eras deo necesse fuit ut temp
tacio probaret te. Vnde et dominus de paulo ait
actuum 9. ait Quia vas eleccionis est mihi iste ego
enim ostendam ei quanta oporteat illum pati pro
nomine meo Et quare hec omnia quia sicut luce 18
dicitur per multas tribulaciones oportet nos intrare
in regnum dei Et ideo ut in eodem regno gloriosi
appareamus omnes tamquam filii flagellamur Quod
tamen ita sit fiendum quod castigacionibus quibusdam
sentitur electis dei inferunt unde ... ap. 21
Reddit unicuique secundum propria virtute Vnde
aliter incipientes aliter proficientes aliter
perfecti tribulacionibus exercentur Cum ergo paulus
statum perfectionis teneret nunc passionibus
sicut prius in actionibus se probat in exemplum expedit
ut electos passiones hic ponit quia perfectionum statum
tum congruere videatur quia vix passionis in
triplici duria continetur Castigantur ex parte
vite insufficiencia mundi displicencia dei ab
sencia ¶ Primo dico castigantur ex
parte vite insufficiencie Cum enim ad placendum
deo tam vehementi desiderio inardescunt
vt quicumque bona faciant respectu eorum que
desiderant se estimant parum perficere nil
fecisse evanescunt omnia que faciunt respectu

Passiones perfecti

cor q̄ fac̄e concupiscunt Et h̄ ē perpetua
cū apt' quā oīnes sn̄t indicant se inutiles
et peccat⁹ nl ēē · q̄ solas negligencias
suas reputant · et bō q̄ faciunt nichil
cuant · Hic paulū stetisse estīo qui d̄t
phil' 3°. Que retro s̄t oblit⁹ ad ea q̄
priora s̄t me extēdo Hic Jacobū fuisse
reor cū i sermo^m sua dicēt Que enī ē
vita nr̄a · vapor ad modicū valēs pa
rens De hijs et silibꝫ d̄t ps̄ p nichilo
salvos facies illos Ac si dicēt Qui p̄
nimio desiderio se nichil reputat · seip
sos nichil ēē indicant · hij tēles p bono
suo nichilo sentīssē saluat' ¶ Sc° af
fligunt' ex mūdi displicencia Quāto
eī apl'i apud dm̄ pficiunt · tanto mag'
mūd⁹ et oīa q̄ i eo s̄t abhoiabil' eis
ē · Hic paulꝫ vari' stetit cū d̄t gal'
6. Michi mūd⁹ crucifix⁹ ē et ego mūdo
Qd adhuc tn̄ i figura q̄ i scriptura eu
dēt' ondit' In figura eze · p° cū d̄t Q̄o
cūqꝫ ibat spc̄ illuc eūte spū et rote
p'it' leuabāt' · sequētes eū · Qd p spm̄
nisi spūalis vita · q̄ p rotas n̄ tēu
la° accipit' · q̄ vita spūale sequit' · sine
deficiat siue cessat Jd' ondit' p scripturā
Ut ēī Gygo · Quāto qs alt⁹ pficit
tanto ī hoc mūdo inuenit qd' durius port
et cū a pn̄ti s'lo metus mē delectacio
deficit · ei⁹ d' s'li adu'sitas crescit ¶ 3°
castigant' ex di absencia Quāto eī am
pli⁹ ex dī p̄ntia delectant' · tanto ex ei⁹
absencia cruciant' · Hic ozee 9° · d̄t dn̄s
Ve eis cū recessero ab eis De q° ve d̄t
bn̄ dña q̄ sel' a deo dn̄o accepit · i tē
ad semetipaz et i ītimis suis deī p̄n
tiā suspirmē · nescio an vl' ipaz gehē
nā expiri ad tpr̄ horribilꝫ penalꝫ
bē ducat · q̄ p⁹ spūalis studij hui⁹
gustatū sel' suauitate cure denuo
ad illecebras et molestias cūnis De
hijs itaqꝫ tēbꝫ corpalibꝫ ex'acijs · s̄
bonoꝝ opa°e · maloꝝ reluctat° · et

aduersoꝝ pessioē glat' paulꝫ 2 cor 11°
d̄t In laboribꝫ plimus · i carcēibꝫ habū
dāti⁹ i plagis sup̄ mod' · i mortibꝫ f'
q̄t · q̄ longo s'moē psequī' · q̄ nos misei
vir'uculi vix audire possum⁹ nominari
Graz sua nob' tribue dignet' dn̄s
nr̄ ih̄c x̄s Ame. Sermo tercius de
eodem · de caritate humilitate et
benignitate cū suis diuisioni
bus / Sermo vicesim⁹

Flecto genua mea ad prēz
dn̄i nr̄i ihū xpi ex q° omnis
paternitas i celo et i tr̄a noīat'
vt det vob' s'm diuicias glē sue v'tute
corroborai p spm̄ ei⁹ i īterioꝝ hoīe ·
Ephē 3° D̄t bn̄ Qm̄ tulibꝫ te affligens
q̄titulibꝫ te cruces · nō dubit' t' copia
sui q' dn̄s v'tutū d̄' nisi suis v'tutibꝫ
adornat⁹ Ac si dicēt Pora exīnia
nichil valet · n' v'tutibꝫ adornet' Et
h° ē qd' alibi ait ap'ꝫ corpal' exītā°
ad modicū vtil' ē · Pietas v° ad oīa
valet Que videlꝫ pietas c̄sist' i īterio
ribꝫ ^v'tutibꝫ Jō hortādo orat ap'ꝫ et orādo hor
tat' · vt p̄oris exīnis v'tutes adiū
gāt' · et q̄ pora nullatē⁹ accepteīt
si nō v'tutibꝫ adornet' · Na sic aīa
p̄stancioꝝ ē corpe · sic bō aīe s̄t corpalibꝫ
meliora ·Dic' g°. Flecto genua
mea 2° · Ac si dicēt Cū oīs glā filie
rēgis ab īnt⁹ ē · oro ad dm̄ vt s'cdm
diuicias glie sue bonis corpalibꝫ de q̄⁹
sup' dcm̄ ē / bō spūalia q̄ s̄t v'tutes
aīe superaddat Et lꝫ paulꝫ q̄ nob' ad
imitādū poit' i ex^m v'tutibꝫ omnibꝫ
habūdaēt · de tbꝫ tn̄ ei⁹ v'tutibꝫ · s̄cꝫ ·
caritate · humilitate et benignitate quas
excellet' huit dissēam⁹ Que q̄dē in
ei⁹ vita tp' geīne i aīo gloriosissīe
refulgebat ¶ Primo g° de sua caritā
te ip̄e de se d̄t Ro° 8° · Qs nos separab't
a caritate xpi s̄ · Tribulac̄o an angustia
an fames · an nuditas · an piclm̄ · an

gladi9. Et stringit certus sum q2 neq3 mors
neq3 vita. neq3 angeli. neq3 principatus. neq3 vir
tutes. neq3 instancia. nez futura. nez forti
nez altitudo. nez profundum. nez creatura alia poterit
nos separare a caritate dei que est in christo ihesu
domino nostro. De quo vero dicit aug9. Primus doleo
e q cum apli horribilibz tormentis a caritate
dei non potuerunt separari. nos in tantum crebris
fabulis et sepe ob pusillam contumeliam ymmo
apud signum quamque delinquimus caritate. ut non
solum multis diebz. sed et mensibz fortissimis
et annis non loquimur nec ad amicam veniamus
hec dum fiunt. continuo absolvo aput
deum conscientiam meam. ¶ Sed ad pauli cari
tatem redeamus de qua dicit crisostomus. Sicut ferrum
missum in ignem totum perfecto ignis fit
efficitur. sic paulus caritate succensus totus effectus
est caritas. tum quia beatiorem cunctis se reputat
sine qua nec dominationum principatuum sorte
esse cupiebat. sed magis cum hac esse extremus
mus. ymmo etiam de numero punitorum eius.
Ergo eius exemplo provocati studeamus eum in
caritate imitari. que initium et finis est omnium
bonorum que ets est nobis necessaria. utpote sine
qua peritus nichil sumus ¶ Et si decem
nimus facere per tres gradus quos ipse paulus
1 thimo. 1. nobis proponit in ipsa nos pro
di oportz Sic enim dicit Finis precepti est
caritas de corde puro. conscientia bona et fide
non ficta Quae tamen exponit bern ita dicens Solum
cor purum est quod effluere nescit. quia nil malicie
fedatur corde exposito. quod solum continet cari
tas ne fructu pateat Porro conscientiam
bonam habet ad omnes quam primum bonus eque ut seipsum
diligit Ex quo nimus continentur non habere
illam que non querit que sua sunt Fides autem non
ficta est illa que per dilectionem operatur Alioquin
non modo ficta sed et mortua enim iacobus
dicit non vera. Per cordis igitur puritatem
conscientie bonitatem. fidei veritatem caritas
acquiritur et acquisita perfecte conservatur. Cor
autem tunc veraciter depuratur. si mentis captiui
natur et non sinatur se extra effundere Qui

frons cogitat deum diligere que nobis est intimior
quam nos nobis. quem cum apprehendimus cor nostrum
cum eo intus permanz et non exponitur ad pec
candum et sic cordis puritas est plantata
Ex hac puritate conscientia bona nascitur. quod
sic probatur. Cum enim cor purum deum intus habeat
que bonum est optimum et summum. non potest inundare
quibuscumque bonis successibz priorum Conscien
cia est gnoso bono. quod est deus gnosa
sta omni homini bono diligit sicut seipsum
Ex hijs duobz sequitur tertium scilicet fides non
ficta Cum enim pora duo viz cor purum et
conscientia bona ociosa esse non possit. exeunt in
opera que faciunt ex intima caritate Et hec
est fides non ficta. que per dilectionem dicitur operari
Cor igitur purum quod effluere non permittitur
conscientia bona per qua malum non admittitur
fides non ficta. que bonum non negligitur
perfectam in anima constituunt caritatem Que viz
caritas intus cum deo constricta. bona magna
in anima operatur Ut bern ostendit per simile
dicens Res in igne liquescendo mollitur di
latatur purgatur Et stringit applicans
ad amorem hunc triplicem effectum Conside
igitur in amore qui vere ignis dei est in se
corda resolvens et conflans in massa uni
tatis. quemadmodum varia metalla solu
ta igne deveniunt in unum Cor igitur cum igne
caritatis emollitur et fluit. sed quia non
effluit dilatatur et purgatur | dilatatur a
dextris et a sinistris. stringens per hos
tibz et animas Porro sic liquefactum et
dilatatum purgatur et ad plenum excogi
si quam habet storiam purgatissimam reddens
animam Ex quibz iam dictis tria maxima
bona in anima generantur Illa per cordis mol
liciones et fluxiones dei et anime intellig
unione Per dilataciones omnium tamen a
corum quam intimorum benigna stringere
purgationes vero peccatorum duorum apphorem
intus promoveri Talem caritatem pauli
habuisse credimus de qua dicit crisostomus. Pro ferro caritate
xpus hic erat vita. hic mundus hic angelus

1 tot9

R A.

ho pnicia ho fm ho pmissio ho rgnu
ho bo oia Hor ei q h hnt n asp͡m
nich suaue reputabat Sic qz despi
ciebat adusa q timem⁹ vt solz herba
putrfcam otepni Tyrannos ac pplos spi
rates furore velut qsda culices esti
mabat Morte et cruciat⁹ et mille sup
plicia qi ludu repubat pueror Ex q° ad
B. culme pauli vetre desideat ipm qtu pt
pximitati addiscat Ex ho dicedu e de pau
li humilitate qua tu p nois ipmacone
qz p vbor suor placidez pfudissiaz cg
nosci⁹ extitisse Paul⁹ ei mterpta mo
dic⁹ eo q osueto vsu loqndi sepe dici⁹
paululu ex spra t modicu Hic aug⁹
dc Paul⁹ nome humilitatis e Et sicut
saul⁹ dict⁹ e a seuicia t crudelitate
sic dict⁹ e paul⁹ ab humilitate
Idee cia pz p vbor suor placidez d p̃a
cor. 14° Ego su minim⁹ aplor q no su
dign⁹ vocari aplus Nec ho otet⁹ q sit mi
nim⁹ aplor sz vocat se minimu scor sr
bes ephs iii° dz Michi omi scor minimo
data e hec gra i getibz Sz adhuc apl⁹
se humiliat vocans se abortiuu qd turp͡
fedu et abhominale ab hoibz putat cu
dc i. cor. 14° Nouissie at tq̃ abortiuo
visus e m Adhuc at pfudi⁹ se humilians
vocat se nichil cu ii. cor. 12 dc Et si
nichil sū signa tn aplat⁹ mei fca st
sup vos Sz nescio qd humili⁹ adhuc de
se sentiat scribes i cor 9° fres su pxpsi
ma omi vsqz adhuc Postmo st oia
pora se humiliat vocas se maxim et
pcipuu petore cu i. cor thymo. i. scribes
dc Fidelis smo t oi acceptioe dign⁹
qz ihc xc venit i hunc mudu petores sal
uos face qz pim⁹ e° su Vocat se mi
nimu aplor minimu scor abortiuu nl
pipsima petore vt ex oibz hijs affm
sue humilitatis posset salte temuiter
declarare licz eet vas tot⁹ scitatis Sz
ne videat hoc dicere qda sila ope pad⁹

nos petores osueu⁹ nos humiliare dice
de nob to dic ego petor ho excluditr. bñ
sic dc No fincebat ho paul⁹ menedi
scapita sz estimadi affrioe Et subiu
git eam Q eni pfre examinadosse itel se
ligit suo peto nulli⁹ petm par estiat
qd no itelligit sic sui Sz adhuc aliqs
pgit vlti⁹ dc Ego no capio illud vbu
quo sz paul⁹ i ta sublimi vita exns
se ta vile ex affcu potuit reputare di
co q qcqd hnt boni soli deo tribuit sibi
at mala ipe c° i. cor. 14 Gra dei su
id qd su Et si hec ea no sufficit salte i ho
ipo annecim progatiua pauli q ta
sublimis i vita vile se potuit estiare
Ita t ego tata humilitate cu tata vi
te sue sublimitate oibz iniacul suis
iudico mirabiliore Na B. bñ Karn oio
t magis vt e vt magis licz opante
magnu te nescias et maifesta oibz
tua te solu late sciatate ho e° omibz
vtutibz mirabili⁹ iudico Pz respicim⁹
si placz ne auditores tedio fatigati
si smo i logiu ouat hijs q adhuc de
humilitate restat dicenda aliqua deuo
no possit intede iteri remaneates
tq̃ mūda aialia ea q de paulo dicta
st vt ex hijs desidio iflamati audi
at atteti⁹ q sequit P. x. dñi n. a.

Smo X de eodem et de t
plici humilitate q surgit ex
tplici radice i nobis .21.

Obsuate eos q ita ambulat sic
habetis forma mea ph. iii° Dic
greg. Vnaqz vrt⁹ q̃ qbusda
gradibz augetr qusqz p incmeta mitor
ad suma pducat Illa nāqz st vtutu
exordia. alia pfectus. aliud pfcio. In vb
go pposit hortat nos aplus vt cu ipm
pnte tq̃ forma exeplare cu ipmant
tpe no possim⁹ vtpote trāslatu ad
glaz salte eos q pntes st et viuendi
forma sius sc̃ptis acceperit diligent obs

corpali

uem⁹ vitam nostram ad illorum regula reforma
tes ¶ Expeditis g² i precedentibus glosis h⁹
principis pauli pfca diuisione. caritatis et ca
ta᷑ . virtutum acquisicione. et intra quilibet
pmuta᷑ Vilsa etiam pauli pfundissima
humilitate. n̄no sincerissia caritate. nunc
restat dicendum de eius humilitatis pmita᷑
h°e qualiter ipsum in humilitate et si non in pfectois
culmine. saltem tenuiter pmitem². qd' omnio
necessarium est ad salutem. quia p̄dca omnia fructu
vacua pmanent. si non admiceatur hu
militatis hrent. dicente ggo. Quelibet
affluunt opa. nulla tamen sunt. si non humilitate
condiat². Et subiungit In dictis g° qui agitis
fres mei. radicem boni operis humilitatem tenete
Sicut consulit bn dicens Insanus est quisquis in
aliis vite meritis q° in sola humilitate confidit
et si non in pfectionis culmine. saltem
tenuiter imitem². Que cum ita necessaria sit
omni studio conandum est vt eam possi⁹ in cor
dium nostrorum transplantare/ qd' vt facilius faciamus
sciendum q° virtus humilitatis sit certe virtutes quantum ad
modum supra p ggo. patuit tres habet ptes
scilicet principium medium et finem Prima humili
tas est incipiencium. 2ª pficiencium. 3ª pfectorum
Que tres spes ex triplici radice surgunt
in nob' Surgit humilitas incipiens ex cogni
tione veritatis. humilitas pficiencium pfecta ex de
uocione caritatis. humilitas pfca ex conte
placione diuinitatis. Hec itaque tria p ordi
nem psequentes ¶ Prima dico humilitas
surgit in nob' ex cognicione veritatis Quod
contingit cum primum reuocamur ad nosmetipsos
et audimus vocem domini dicentis nunc nob' ieremias
psa. 46. Preuaricatores redite ad cor. Que
tam efficiat et viuacit agitur vt voce
ipsa reducat nosmetipsos et arguens sta
tuat ante faciem nostram dicentes nosmetipsis
iosue 1. Quid est opus tuum. que terra tua. et
quo vadis. et ex quo populo es tu et inuenim⁹
nos infinitis peccatis quasi damno inuolutos ppt
qd' clamare cogimur in celum dicentes nob'
metipsis illud ieremie 16. Ve mihi mater mea vt

q° me genuisti virum rixe virum discordie.
Non feneraui nec feneravit mihi quisque omnes
maledicunt mihi. Ita ex eo q° deus statuit
nos ante nos vt dicitur est illuminamur et ad
cognicionem veritatis In qua luce cognoscimus
quam mala incurrimus ex peccato ¶ Septem namque
malis addicimur ex peccato que in hac luce cog
noscimus Videmus quippe peccatum quod commisimus.
bonum quod obmisimus. culpam quam meruimus
merita que amisimus. offensam quam incurrimus
regnum qd' pdidimus. infernum quod accepimus Et
certe fit dolor super dolorem et anxietas su
per anxietatem ex pfundo corde clamantes
ad dominum illud psalmista In veritate tua humiliasti
ti me Et cum hec mala cognoscit veraciter
nisi sit lapide durior in pfundum humiliabitur
et usque ad puluerem animo prosternabitur Sicut
enim dicit bn Tu quisquis es certe si studes
si teipsum ad lumen veritatis intus sine dissi
mulacione inspicias et sine palpacione diiudi
ces non dubito quin humilieris et tu in
oculis tuis. factus tu vilior ex hac cogni
cione tui. quamuis necdum forsitan id esse
paciaris in oculis aliorum Et ideo gº humilis
p cognicione veritatis et minime ad
huc cognicione de infusione amoris Et hec cognicio in hu
milem valde et amaram pmiam nos p
struit. tamen deus nos maceratos. quasi sub
mittens mihi dicitur nob' ieremias 42. et. Ita placatus
sum super malo qd' feci vob'. nolite timere a
facie regis babilonis quia vobiscum sum ego
vt saluos vos faciam. et dabo vob' misericordias
et miserebor vestri et habitare vos faciam
in terra vestra ¶ Secunda humilitas surgit
in nob' ex deuocione caritatis Quod contingit
cum p remissione a peccatis liberati. leti et
alacres currimus viam diuinorum mandatorum et sta
tuentes custodire iudicia iusticie eius. nouam
quandam dilectionem fuerit dominum diligentes. in quantum
auide cupimus deo in omnibus et p omnia complacere
In quo feruore cum aliquamdiu currimus certe ex
quadam dispensacione dei⁹ ponit nob' obicere et
obstaculum volens exprimi vtrum in euis

A. humilitas triplex

B.

Mala venient ex peccato

fiuao velim9 strenue pmane· pmit
tes · q̄sda bestiales carnlis teptaa
oni ex cunis meorie i mediu ser
pe· q de rligis petor tpr tinea de
lana erupetes mete rodut et lace
rat· meoria iqnates Et h° e qd d̄
iudic 2° Ego no delebo getes q in
medio tui st· vt i his expiar isrlez
vtz custodiat madata dni Et dic̄
ibid 3° Hec st getes q̄s dns delegt
vt erudiet i eis isrlez· et postea dis
cent filii eoz c̄tare cu hostibz et hre
9suetudiez pliadi Hic bn ait Be
nign9 ds no pmittit elcin suu i pn
cipio teptan sup id qd pt Vn fit vt nc
dapm 9putas· nc r̄cupandi difficultas
spta e inotescit· s postea inotesc̄t aq
lit rei difficultas et frust spata fa
cilitas euanescit· Et eare tbula° st
tbula oez ex iportunitate ipugnaciu
viaoz Vn̄ q̄dm vei bo[...] cotu
piste· vl' maioz delca° mete homis
no obtinuit· cu erosa q̄da volup te
gestoz· visoz· auditoz· patit̄ ymagi
nacoes· et ad cogitadu spualia et
diuina lume ocloz suoz et ipm no
sit sentit· et tpe psalmodie et oronis ce
terisqz exacioz spualiu i corde siu di
eciā rluctatē et nolētis ymagina oes
voluit et cogitacionu fatasmā ver
sat· a qbz velut imudis auibz c̄uino
latibz sacficiu deuocionis vl' oio rapit
de manu tenetis· vl' sepe polluit usqz
ad lacimas offentis Et ideo ex hac
9sideracoe hiuliat mch se penit9 face
indicates et vn se desice estiant inde
pficiut nesnetes· q2 licz i opibz forsi
ta minus faciat· miro tn mo hiulitas
pmouet· q facillie euanescet· si oia
ad notu pueiret Hic ggo ait No
nusq ad 9cepta desidia minime pueit
vt ipa i̇tuente tarditate ad eade
desidia lapito sinu mets dilatet Et

q extenuai forsse ipleta poteant· re
pulsa magis crescat Vn seme in tra
iactu gelu pmit p9 pluuia q̄ foras
cit9 appare 9pellit· vt eo it9 fecudi9
radicet et q vetat pgdi ide cit9 cogi
t multiplicai Et ex his oibz hiulitas
pmouet de qua d̄ i ps Qsi lugens
et 9tristat9 sic hiuliabar De hac du
plici hiulitate d̄t bn Est hiulitas q
vitus pait et no hz calore· et e hiuli
tas qua caritas foit et iflamat et hc
q̄de i affcu e· illa at i cogitaoe Q̄a
hiulitas surgit ex 9tepla° diuitatis
In qua q̄to ala9 pficit9 tato pfundi9
hiuliam Na q̄tuncuqz modicu e qd
de bois di 9teplado accipi9· hoc ipm
tn mag° q excelles e· vt i ei9 9pa oe
vilescat pcit9 oib cura· Qd tn figura
q scptā lucide declat figa d̄ ei eze
1 cu fiet vox sr fimametu stabant
aialia et sbmittebat alas suas Qd d̄
expones ggo· d̄t Cu stoz metes cuto
ris sui potecia mteta 9tepla° 9side
rant· vilescut eoz aio vtutes quas
hnt et tato ap se fiut hiules· q̄to il
lud altu e qd sr angelos sonat Qd
etia ptz p scptaz Dt ei ggo Ea q°
ap° deu alas pficiut· eo sbtili9 idig
nos se ee dephendut· q2 du pri lui
fiut· qcq eos i se latebat sueiut· et
tato sibi foras deformes appaent· q̄
to magis pulchz e qd de deo vident
q2 vnusqsqz sibi du tactu vei lumis
illustrat ondit Et vn agnosct q e
iusti° i de erudit· vt videat qd sit cul
pa Cu ei sm pphm opposita iuxta se po
sita magis elucescut· hic e q p di
sblimia nra vilia meli9 9gnoscut
Hic abrahā alas deposuit· qn lo
qns cu do cinem et puluez se vocuit
Hic moyses alas deposuit· q mox
vt vba di audiut· loq se nesne de
phedit d̄ Obsecro dne no sū eloqns

ab hei et nudi⁹ tu⁹ ex q° locut⁹ es ad
sum tuu Hic et dauid alas deposuit q
contemplas dnm voluit se tanq mortuu et
culice vnu Vn bn d. Nazij deprehend se
meli⁹ mod⁹ huane psfectiois qm in lune
volut⁹ dei i speclo dine visiois ¶ Ter
dicedu e de pauli benignitate Et pi⁹ q
benign⁹ extitit. ve eta omes hoies hoies
hac hut Hac at beignitate tripliciter
exercebat s qtu psequtes qtu delinqntes cont
qtibz miseias suffentes ¶ Pmo be
nign⁹ fuit qtu se psequtes Na suos p
secutoes q ad sua morte aspirabat sag
uine sitiebat excusado defedit d. Ro .
Fres testio illis phibeo q emula
toez di hnt. s no sm sciaz Nec h° ctet
sz offerit se ad orone d. ro. x. fres volu
tas cord mei et obsecratio ap⁹ dm e pro
illis i salute Nec h° ctet⁹ optabat ee
anathea Ro . g . d. Optaba anathea ee
p illis Vn cs Neo tm dilex acios
qtu ille inimicos Cristo et aplo essebat
tato pl⁹ eo⁹ ... miserebat ¶ 2° be
nign⁹ extitit qtu delinqntes Vn d. 2 cor
12 lugeo mltos q an me peccauert & no
egert pniaz sr inmuditijs suis Vn cs
Nulli tm doluit ppa mala qtu
ille alie Na ut alij salui fient. ipe a
celo⁹ gla cupiebat excludi Et ei to
mudu genuisset sic p oim pctis doluit
sic omes i di regnu festinabat adduce
docendo. orando. supplicando. aliqn etiam
aliqn pntibz aqn sermoibz aqn rebus
aqn discipulis aliqn lris. aliqn p se
metipm cupiebat lapsos erige. state
cofortare. ... saluare ¶ 3° beign⁹
extitit eta oms hoies qlibz miseias
suffentes Vn dixit Oibz oia fcus sum
vt omes saluos facerem Et sbiugit Quis
infirmat et e° no infirmor Quis scandalizat
et e° no vror ¶ Vlt aut pauli in
hac beignitate imitari debem⁹ i pdictis
tbz ei⁹ excitus informet ¶ Pmo dem⁹

.E.

Benignitate eam qs exercere debeam⁹

.F.

ee beigni eta meos psecutores orez s mali
cia qua i nos exercent nllo aculeo repug
nates vt dicere possi⁹ cu ps Si reddidi
retribuentibz m mala decidam merito ab in
imicis meis inanis ¶ 2° dem⁹ ee beig
ni eta peccatores ex pfudo s cord copatiedo
eo⁹ erroribz & pcipue fideliu dno suppli
cates et nichilomin⁹ eos cosilijs & auxili
is reuocates Ad qd hortat nos aplus gal
6 . d. Fres si pccupat⁹ fuit ho in aliq
delicto vos q spuales estis instruite hui⁹
i spu lenitatis Et ita ut ait grg pl⁹ est
victura aiaz ppetuu rfice su reuocare
qm vetre moriture carnis pablo saciare
¶ 3° dem⁹ ee benigni ad forma pauli
sr qbuslibz miseias proxi⁹ Na de hoc
gnre deuocois d. bn multe misere pro
mor i pistillo cord collect. atqz odo pre
tatis ispce. ipe st spes ex qbz vngueta
optia coponunt. Que vngueta offic
nos docuit ihc x. dns m q ebe. i se a'

De eod sermo 1m⁹ & de descripc. conte
placois & mira habilitate et eius in
gressione 22.

Adhuc excellenciore via vobis
demostro. 1 cor 12 Dicit cs
Considerem⁹ qtus honribz de⁹ pau
lu an tpe resurrecois extulerit In padi
su rapuit. i celu sublenauit. ineffabilis
archana fecit ee pticipe. taliqz miste
rio⁹ cosciu. qd nulli hom fas fuit ost
tei Nec immerito ad celu rapit q pter
dm deseruit tota terra ¶ Expeditis
go in pcedetibz tbz excitus pauli scz
... corpali excitacoe. virtutu acqsita
oe. pctis⁹ mu i eiecte qlicuqz imitacoe
one ... nunc dicedu e de qrto mebro i pmo
sermoe proposito s de cotemplaco De qua duo
breuit tangam⁹ s. pauli cotemplacoez et
ipaz imitacoez Na de sua contemplacoe ipe
nob insinuat 2 cor 12 v d. Sciaz at ad
... visioes et reuelacoes dni Et subiugit
Scio hoiez i x° an annos qtuor dea sr.

in corpore sive extra corpus nescio deus scit quoniam
raptus est in paradisum et audivit archana
verba que non licet homini loqui. Nam verba summis
labiis solummodo tetigisse sufficiat. Quis
enim contingere presumat vel loqui audeat que ut
ait apostolus non licet homini loqui. Hanc ergo dimis
sa contemplacionis puritatis nostre pro modulo
prosequimur. Nam et de illa intendit apostolus in verbis
premissis cum dicit: Adhuc excellenciorem viam vobis de
monstro. Ipsa enim contemplacio inter omnes vie et vite ac
tiones excellencior reputatur. Nam de hoc mo
dicum gustare plus est quam in aliis exerciciis
multum laborare. dicente Bernardo. [illegible]
cum tertium [illegible] hominis ingreditur est sit subdita. non
dignius est ad aggrediendum non dulcius ad me
dendum non utilius ad fruendum quam quod sola
ipsa mente superveniet que est deus solus.
Quia videlicet deus per sola contemplacionis apprehenditur
in hac vita. Itaque hoc sumus ut dicimus
de contemplacione que tres partes continet scilicet principium
medium et finem. ¶ Primo dicamus qualiter
contemplacio incipiat. 2o quomodo in ea gustatur
sive quomodo in ea progreditur. 3o quomodo firmatur.
A. Contemplacio quid sit. ¶ Principium autem eius ad hoc in tria dividitur.
Primo enim ponemus eius descripcionem. 2o nostram
ad eam habilitatem. 3o eius ingressionem. ¶ Hec
prosequentes primo ponemus eius descripcionem
quam venerabilis beda prosequitur dicens: Contem
plativa vita est cum quis longo bone actionis
exercicio edoctus, divine orationis dulcedine
instructus, crebra lacrimarum compunctione as
suefactus, a cunctis mundi negociis vacare
et in sola dei et proximi dilectione intendere didicit,
B. gaudium quoque perpetue beatitudinis quod in futura
percepturus est vita, eciam in presenti tempore
ardenter desiderando pregustare et aliquando
eciam quantum mortalibus fas est in excessum
mentis sublimiter speculando abrumpere.
¶ Secundo dicendum est de nostra ad contemplacionem
habilitate, que licet in presenti descripcione suffi
cienter doceatur. aliquas tamen [illegible] supplecaciones de hoc
membro in medium proferamus. Nam qui ad apti
tudinem divine contemplacionis aspirat necesse est ut

se ab omnibus peccatis et viciis deceat elongare
omnia terrena sub pedibus conculcare, bonis operibus
se exercitare, assidue sanctis desideriis inflam
mare, crebris suspiriis evagaciones mentis
ad deum revocare et ad hanc graciam contemplacionis
continue suspirare et visitacionem sancti spiritus
ardenter desiderare et in hiis omnibus quousque
accipiat continuose perseverare. ¶ Hec autem
omnia que dicta sunt in tantum breviter perstringamus
quod virtute in se contineat omnia predictorum.
Debemus enim videlicet quantum possimus cor in deo Ad contemplacionem habilitat nos
stabilire. eius presenciam ardenter desiderare. gra
ciam contemplacionis continuose habere. ¶ Primo C.
dico debemus cor in deo stabilire. Quia
tunc valent facta nostra si omnia opera in domino vivi
mus. Que licet sit varia et diversa tamen quia
in uno id est deo tamquam in fine ultimo conveniunt
certe valet unita et in domino stabilita.
Hec stabilitas a domino commendatur luce xo
cum dicit: Martha Martha sollicita es et turbaris
erga plurima. Porro unum est necessarium. quasi dicat
licet circa multa occuperis unum tamen est
necessarium ut scilicet eadem multa in domino uniantur.
Hinc apostolus prima cor. 15 dicit: Fratres mei dilecti
stabiles estote et immobiles habundantes in
omni opere bono semper scientes quia labor vester non
est inanis in domino. quasi dicat. Si in opere bono
habundatis et eadem fideliter in domino ordinatis
et in hiis duobus stabiles et immobiles perse
veratis tunc labor vester non est inanis in
domino. Et ille est verus modus quo cor in domino
stabilitur. De hoc modo dicit apostolus hebr. 13: Op
timum est gratia stabilire cor. Bonum est enim
operibus habundare. melius est eadem multa in domino
ordinare. sed optimum est in hiis eisdem im
mobiliter et stabiliter perseverare. ¶ Secundo D.
debemus presenciam eius ardenter sitire. ut stabiliter
eius presenciam pro omnibus mundi deliciis de
sideremus. quippe ipse deus magnus est dominus
quia eius possessionis preciositatis maiestatis
immensitatis magnitudinis eius non est finis.
Quare oportet ut magno valde desiderio affectetur.
Unde psalmista ait: [illegible]

expo gg^o ait Oportz ut ardor desi
deriy pueniat facie ei ad oez aiaz ad q^e
ipe e vetur q oez osumat rubigiez uicior
et sic preparet locu dno Sta i omi gne
deuotionis nulla ita attractia e dine
pnicie sic vehemes desideriu Nec aliq
deuotio deu sic alliciat sic ista Ut ergo
maz deuotioez i nob valeamus medullitus
iflamare h^o sp p oclis e ipndiu q sine
deo nichil possum^s face ipo dicete Sine
me nich potestis face Sz tu eo oia
possum^s dicete aplo Oia possu i eo qui
me ofortat Sn eo ab oibz gendam
ymo viles sum^s sic sap ix. d^r luto vili
or e vita ei^s Cu eo at oibz dnam di
cete gen i Dnamini pisibz maris et vo
latilibz celi et vniuis bestijs tre Et ea
ix Des creauit hoiez de tra et s^m ymma
gieз sua fecit illu et s^m se vestiuit illu
vtute et dedit ei ptate eoz q st i tra
et posuit tiore illi^s sr oem carne et
dnat^s e bestiaru et volatiliu celi et crea
uit illi stiaz spc et sesu ipleuit cor illi^s
et mala et bo ondit illi Hec et ad
alia infita moue nos dnt ut di pncia
medullit^s desiderem^s ¶ Z^o decim^s graz
oteplacois ostenose ambie h^o fec^t ps
qui dicebat Iuravit dd dno votu vouit
do iacob Si introiero i tabnaclm dom^s
mee si ascendero i lcm strati mei Si de
do sopnu oclis meis et palpebis meis
dormitacoez vsqz dou^r iuema locu dno
Hic vitas luce xiii d^r Cotendite intrare
p angustam porta Cd de otepla^oe quei
cnt accipit q pauci st q ppt ei^s arti
tudiez ingdiat^r p ea ad bo dni Dic^t
ei bn de hijs oibz habitudinibz pmissis
Mod^s visitacois no e in arbitrio accipi
entis. s3 i gra di donatis Sz hois e ingit
tor parare et uolutate expedie ab af
fectibz alieis. dne et itetione a sollici
tudinibz media a negotijs ociosis.
et no nuq ecia a nccijs occupacoibz et
dire cu ps Oculi mei sp ad dnm. vt i die
bo dni et i hora beneplaciti ei^s cu audierit
voce spc spiratis otinue cociat sibi et
coopentur i bo^m et qsi simbalu fiat
¶ Z^o dicedu e de dei igssione Sta cu p
itima exaia ho deuot^s talit vt dni
e habilitat^s fuit vt oia intiora hois
ex itimo affcu di desident pncia. vt di
cat oi carite nitate dilco meo q2 adre
cat oi carite. ..nutate dilco meo q2 ..
laqueo. tuo vlt^s se otiere no potuit
tuat i aplex^s d^s Ecce assu Ex cui^s
pncia aia illustrat et iflamat et illu
nat ut ex pfunda amiacoe dicat Bn
dic aia mea dno et noli oblivisci oms
retribucoes ei^s De cui^s igssu d^r bn Cu
de hijs q de do st et ad dni st aia tm
pficit ut volutas fiat amor. tuc coti
nuo p via amoris ifudit se spc scs in
se vuificas oia et adiuuas seu i orone
seu i medita^oe et meoria fit sapia cu
suauit ei sapiut bo dni. itellcus vo effi
cit^r oteplac^o formas i^d i qsda spuales
seu dine suauitatis expienas Cuqz fit
vt p di ingssu volutas fiat amor. itel
lcus oteplac^o. meoria vo sapia. vt q pus
ex se erat potecie aie. nuc mutet^r di
nas qsda expienas. vt sit h^c mutacio
dextre excelsi Ergo i vtute qua imuta
rib. et i amoe q^o iflamaris dnm pnte
itellige ¶ Di quis. nuqd ei^s ingssu vl
egssu ecia expiri poss. rndz bn ibid
d^s Fateor m sepe aduenisse vbu Cui
sepi^s ingss ad me no sensi aliquoes in
nitiuit adee sensi. affuisse recordor Int
du ecia psentie potui itiu ei^s sentie
nuqd n^r exitu Sta vn i aiaz venit
q^o vel abierit demo ea dimittes. s
qua vl itroierit vl exierit ecl nuc igno
rare me fateor Sane p oclos no int^r
uit q no e coloratu n^r p aures q2 no
sonuit. et de reliqs sensibz Iuxta id Nescis
vn veniat a q^o vadat q vestigia ei^s
no cognoscuntur Queris g^o vn adee nouer

16. Vivum et efficax est inducunt mox ut mundus
veit expergefit dormitantem animam meam.
Tercio dicendum est de contemplationis medio sic pro
missum vel etiam de eius opere quod hoc est quod deus sic
veniens in animam operatur. Operatur autem tam scilicet po
tentiarum animae rationalis illustrationem actionum cor
poris et corporalium soporationem et animae glorifi
cationem. De primo autem sciendum quod secundum augustinum opera
trinitatis sunt indistincta sive indivisa et ideo
cum deus ad animam venire dicitur tota trinitas venit
in ea. Iohannis 14. Ad eum veniemus et mansionem
apud eum faciemus. Sed melius hic si placet
sistimus ne materia tam venusta bonitatis
sermone quod expedit angustetur vel si ut oportet
sermonis longius ducitur ex attendentia auditorum
materia deformetur. Medium contemplationis quod
nunc in manibus est in aliis sermonibus prosequimur
observamus. Ad laudem et gloriam dei amen etc. De
eodem sermo xvi. De medio et
fine contemplationis. 23.

Emulamini carismata meliora. 1 cor.
xii. Ait gregorius. Contemplativa vita
amabilis valde dulcedo est quae
super semetipsum animam rapit celestia aperit
terrena debere esse contemptui ondit spiritualia
mentis oculis patefacit corporalia offensa
abscondit. cum sapore summe devotionis ve
nturam vitam nobis facit pregustare ut fiat
in nobis illud Iosue. Iam recipe possidere. Ideo
hortatur nos apostolus in verbis propositis ut eius
contemplationis tempus melius et nobilius exercitio
totis viribus intendamus dicens. Emulamini carismata
meliora. hoc est imitamini ea meliora quae in
ipso usu contemplationis apponate spiritu sancto feli
citer pregustatur. Expedito igitur in priori
sermone de contemplationis principio nunc de eius
medio hoc est quod deus sic adveniens in anima
operatur in medium prosequamur. Ubi sciendum
quod operatur tam virium potentiarum animae rationalis
illustrationem corporis et corporalium soporationem
et animae glorificationem. Primo igitur deus
adveniens operatur in anima potentiarum illus
trationem. Sed ut eundem intelligatur sciendum

secundum augustinum quod opera trinitatis ad extra sunt indistincta
seu indivisa et ideo cum deus ad animam venire
dicitur tota trinitas venire dicitur. Iohannis 14. Ad eum ve
niemus et mansionem apud eum faciemus. Sed expo
nendo bene dicitur. Caritas est benevolentia patris tan
ta est dignitas filii tanta bonitas et opulentia
animae ut non tantum ad eam veniat sed et
mansionem apud eam faciat. tam eminenter pater
quam erudiens filius. ita sane ut singule per
sone in dominus singulas potentias animae ra
tionalis irradiet et illustret. Pater quidem
amor est ut illud 1 Iohannis 3. Deus caritas est. hic
hominis afficit voluntatem ad amoris inflamma
tionem. Filius est sapientia patris est ut illud 1 Cor.
1. Nos predicamus Christum dei virtutem et dei sapientiam
iste perlustrat intellectum ad splendoris illu
minationem. Spiritus sanctus quia bonitas est ut illud
Sap. 12. O quam bonus et suavis est spiritus tuus. iste
in nobis afficit memoriam ad dulcoris delectationem.
Et sic patet quod ex dei presentia potentiae animae
illustrentur. Hic est quod deus ignis dicitur Deuteronomii 4.
Deus ignis consumens est non quia ignis materialis
sit sed quia ex proprietatibus ignis predicti tres
effectus patris et filii et spiritus sancti congruunt.
Hic psalmus 96 dicit Deus in igne veniet. Sicut
sic ignis habet ardorem splendorem et dulco
rem sic deus ignis veniens ad animam per ar
dorem caritatis dat voluntati dilectionem per sple
ndorem sapientiae dat intellectui illuminationem per dul
corem bonitatis dat memoriae delectationem. Hic bene
de singulis istis dicitur. Quando est patrem venire ad
animam. Est afficere ad amorem patris et diligere
et tunc pater advenit ex infusione dulcoris
probatur. In cuius praesentia devota anima tanto fla
grat devotionis ardore ut etiam dilatetur
ad diligendum consolabiliter inimicos. Ex cuius ar
dore rubigo tam peccatorum quam viciorum tam con
sumitur quantum expedit ad salutem. Quando
dicitur est filium venire ad animam. Est erudire
ad sapientiam et sumitur in se ipso in aperi
sensu ut intelligat scripturam a sermonem sapientie
qui ebullire ex intimis a ex infuso lumine
desuper revelari mysteria a certe expandi in

quam quondam largissime celi gemmium et uberiores
desuper influere anime meditacionum ymbres non
ambigo sponsum adesse. Ubi siquidem hec copie
sunt et de plenitudine ipsius ista accipimus. Ubi
autem perseveranciam huiusmodi dignitatis dignus sponsi
conatum in me esse affeccionibus et actibus videre
et gracia dei apud me vacua non fuit. Etiam
mansiones apud me facit tamen pro erudiens
quod filius erudiens. Et quia predominante omnium fruicio
in summa delectacione agitur nulli dubium est
quin eadem delectaciones tamen administret spiritus sancti
administret. Nec est illa distinctio trium personarum
in operibus potencijs qua Lind9 hic posuit conf
irmare augustinus supradictis quia sunt opera trinitatis
sunt indistincta quia hec distinctio solum penes
predominantem graciam accipitur. Ubi gracia illa
visitacio in qua plus sentitur de dilectione quam
de erudicione sapiencia patris dicitur sua presencia attri
buitur. Non quod in eadem visitacione non sit filij sa
piencia nec delectacio spiritus sancti sed quia bonum patris ibi
predominatur. Dicitur illa visitacio in qua plus de sa
piencia quam de amore sentitur visitacio filij
indicatur et dicitur non quod aliarum personarum scilicet patris
et spiritus sancti bonum non confluat sed quia bonum filij
precellit et sic de reliquis pro dicta. Habita
itaque visitacione trium personarum in operibus potencijs
distincta nunc dicendum est de una visitacione
sine operacione qua indistincte tota trinitas in
anima operatur. De qua item dicit bn P9 qui intus
gracia venit expergefacit dormitantem animam
meam movit et emollivit et vulneravit
cor meum quoniam durum lapideumque fuit et
male sanum. Cepit quoque evellere et destruere
edificare et plantare rigare arida illumina
re tenebrosa clausa reserare frigida
inflammare et mutare prava in directa et aspera
in vias planas ita ut benediceret anima mea
dominum quia ex motu cordis intellexi presenciam eius
et ex defuga viciorum sui redargucione occultorum
meorum ammiratus sum profunditatem sapiencie eius
et ex quantulacumque emendacione morum meorum
expertus sum bonitatem eius et ex reformacione spiritus
mentis mee id est interioris hominis mei percepi ut

visitacio

N

rumque speciem decoris eius et ex contuitu similiter horum
omnium expavi multitudinem magnitudinis eius. Verum
hec omnia ubi abscesserit verbum ex languore tor
pescere iam iacere incipiunt ac si caccabo bulli
enti subtraxeris ignem. Et hoc mihi signum absces
sionis eius. Tercio deus ex sua presencia operatur
corporis et sensuum soporaciones. Unde contin
git quia cogitaciones ymaginaciones sensualitas
et si quid est aliud de inferiori parte racionis ad il
lustraciones potenciarum et dei visitaciones pre
ammiracione et stupore extasim et excessu
mentis in se rapiuntur et in exteriora so
piuntur. Ideo quod sopore venatur in quo dicitur in ca
nticis Ego dormio et cor meum vigilat.
Hanc dormicionem apostolus mortem vocat dicens ad col.
3o Mortui estis et vita vestra abscondita est
cum christo in deo. De hoc sopore dicit augustinus. Si
alicui sileat tumultus carnis si sileat fa
ntasie celi terre aque aeris sileat et ipsa anima
et transeat se non cogitando sileat omnis lingua
et omne signum omnes ymaginarie revela
ciones et quicquid transeundo fit sileat omnino
quia sic iam taceat omnia et loquatur ipse solus
non per illa sed per semetipsum ut audi
amus verbum eius non per linguam carnis neque per
vocem angeli neque per enigma similitudinis
sed ipsum quem in hijs amamus ipsum sine hijs
audiamus. Et hec una visio sic audiacio ra
piat et absorbeat in interiora gaudia
spectatorem suum ut talis sit sempiterna vita
quale sit momentum cui suspiravimus hoc est intra
in gaudium domini tui. De hoc sopore dicit Gregorius
super illud verbum Job quinto In visione nocturna quando
sopor irruit super homines. Mens igitur rapitur
nullomodo ad vim interne contemplacionis desi
nisi studiose prius a tumultu terrenorum deside
riorum sopiatur. Et tunc divinitatis apprehencio
cum ab huius mundi tumultuosa occupacione
sopitis exterioribus in medio sui interne cubilia
segregamur. Nam dum exteriores sensus ab
huius vite sollicitudinibus separamus vacante
mente vivacius interiora apprehendimus. Quarto
deus adveniens nobis ex sua presencia operatur

aīe glorificacoēȝ Ita p̄sp̄s sopita sit
oīa aīa intꝰ fu rapit. et in dei gaudiū
et glaȝ sublimat. vbi ex mutua collo
cucoē ī eād claitate trāsformat. Que sit
ast bō dm̄ ꝑ q̄ sic aīa glificat. nc̄ scio
nc̄ ītelligo. mı̄s̄ro mı̄ꝰ de hoc loq̄ valeo
Nec mirȝ de me q̄ michi sic. sȝ et sci q̄
has delicias gustauerūt. dixissē se nich
dignū vbis posse expimē. De q̄ mō
bn̄us contemplator pcipuꝰ fuit q̄ dicit
Que ī silentio pcipiūt. no vbis docēt.
sȝ spū reuelat. Et subiugit Ideo g̊ sm̄o
no explicat ꝯsiderano qrat. oro expe
tat. meat. vita. puritas ꝑmēt. humilitas
alliciat. caritas ꝯseqt. Hec ē via ꝫ nō
ē alia q̄ sectatores ꝫ cupidos huiꝰ grē
introducat intrīsecū in sca scoꝝ. Colligꝰ
in scptāȝ. q̄ licet ī enigmate hanc
glosā mātiaȝ ꝓloqt. ꝫ depingit Na
deutro. 8. d. de hac grā Rex cīm
habūdātia ꝑfrueis. Et ī ps. Sic letā
tiū oīm hītacō ē ī te Veniēs eī deus
assumit aīaȝ ī sponsā. ꝫ vnit eā sibi vt
fiat vnꝰ spc cū eo In q̄ vnione fruēs
ꝑ deo fruit. oī bono ¶ Descriptū
sic ps. 15. dt fm̄ magnitudēȝ opm̄ eit
visitacō coꝝ. ꝑ homī. io scieō q̄ hc visi
tacō varat. fm̄ q̄ se habilitat hō plꝰ
ꝫ mꝰ Ideo Iob sīna declat. sup io vbo
Ad me dcm̄ ē vbm̄ absconditū ꝫ q̄
furtiue suscepit auris mea venas susu
rri eiꝰ ꝑ hoc q̄ dt venas susurri dat
itelligi patent q̄bȝ modis ad mē in
telligēcie auri veniat Aliqū eī acre
nos afficit. alī pncaps nulla sit ondit
aliqū ad etna diligēda desideriū eigt
aliqū bō dei ismuat. aliqū celestia dt
cognoscē. aliqū ꝫ ī inscptu lucis claita
te mētē inebat Et hoc vltimū marie
accedit ad aīe glificacoēȝ. Ana eī ex glia
diuine pntie irradiata eit ꝫ ipa claifi
cata Ideo in figurā hꝰ scptā possuꝰ de
clarare figurā q̄ exo. 2c. d. q̄ moyses

ex familiari colloqo dei claificatā hūit
faciē et cornuta. ita ut filij isrl' no pos
set intēdē ī faciē eiꝰ Id ondit scptā
ij. coꝝ 3° vbi de ista dca figā mencionē
faciēs paulꝰ dt Si ministracō mortis
lrīs deformā ī lapidibȝ fuit ī glā ita
vt no possent itēdē filij isrl' ī faciē moy
si ꝑpt glaȝ vultꝰ eiꝰ q̄ euacuat. quo
no magis ministrio spc eit ī glā. Et
subiugit Nos g° oms reuelā faciē glaȝ
dni speculantes. ī eād ymagiēȝ trāsfor
mam a claitate ī claitate tāq̄ a dni
spu ¶ Tercio ad̄m ē de ꝯteplaōis fine
Fine dico no ꝯsūptiōis. sȝ ꝯsummacōis
De q̄ sciēd. q̄ vita ꝯteplatiā excellit
actiuā ī trībȝ. s. digtate. nobilitē. vtilitē
Primo dico q̄ vita ꝯteplatiā excel
lit actiuā digtate q̄ ī dignioi sbo. q̄
ē aīa. ꝫ ī dignioi obō ^agit qd ē deꝰ Nam
de p° dt bn Nullū dignꝰ exticiu
hoīm q̄ ī eo qd' meliꝰ hȝ. ꝫ ī q° ceti
pntibȝ suis pmiet q̄ ē mēs vl' animꝰ
De 2° dt ibid' Aliud ul' aīo nc̄ dignꝰ ē
aliq̄ ad qrēdū nc̄ vtiliꝰ ad iuēiendū
nec dulciꝰ nec securiꝰ ad possidēdū
q̄ q̄ sola mēte supemiet qd' est deus
Sc° excellit eā nobilitē q̄ ad illā. s.
actionē eciā rudes et rustici admit
tūt. ad istā vō soli nobles spc imitā
Na rusticani itellectꝰ a ꝯteplacōe ꝓhibe
tur q̄bȝ dt eccī 3° Altiora te ne q̄sieris
ꝫ forciora te ne scrutatꝰ fuis. sȝ q̄ p
cepit tibi deꝰ illa cogita sp̄ No eī necium
ē tibi ea q̄ abscondita sīt vide oclīs tuis
q̄ sic dt pu. 2A. q̄ scrutator ē maiesta
tis opprimet a glā Ad istā tn̄ glaȝ nobi
les spc et subtiles dulcit' inuitat. cū dt
ī ps Vacate ꝫ videte. q̄m ē° sic deꝰ
Hos diuisos spc ordinat ap°. j. coꝝ. 6.
cū nobilibȝ spiribȝ dt Indigni estis q̄
de minimis iudicetis Rusticanos aūt
spc mittes ad actiuā vitā cū ibid'
subiugit Contemptibiles q̄ sīt ī ecclia. i ꝯs

.ꝶ.
Contēpla° excellit ac° ī trībȝ

^agit

constitute ad iudicandum. Nota exponens au-
gustinus dicit. Nam nullis magnorum donorum virtuti-
bus pollent ipsi in terrenis negociis occupantur.
Nam spiritualibus donis ditati sunt perfecto
non dum terrenis negociis implicantur ut dum
non cogitur ad inferiora melius valeat su-
perioribus deservire. Nota ad melius declarandum
gregorius per exemplum dicit. Sancta ecclesia sic consistit in
unitate fidelium sicut corpus humanum in compage
membrorum. Alia namque sunt membra in corpore
que lucem desiderant alia que a terre tactu
minime deiunguntur. Oculus quippe lucem inten-
dit et ne cecum valeat a pulvere custo-
ditur. Pes vero tunc recte suum officium pa-
git cum terre pulverem non refugit. Nunc
tamen corporis membra vicissim sua officia su-
spiciendo compellunt ut pes oculus clarent
et oculus purior et clarior est pede. Hic
contemplatio que est actus interioris oculi qualibet
preminet actione. ¶ 3o contemplativa vita
excellit activam in utilitate. Nota quod nobis
insinuat salomon proverbiorum 3o dicit. Melior est acqui-
sicio eius negociacione auri et argenti primi
et purissimi fructus eius preciosior est cunctis
opibus et omnia que desiderantur huic non va-
lent comparari longitudo dierum in dextra eius
et cetera. Et sapientia dicit. Optavi et datus est
mihi sensus per contemplationem et invocavi et venit in
me spiritus sapientie id est divine gratie in contemplatione
et preposui illam in contemplatione regnis et sedi-
bus et divicias nichil esse duxi in comparatione illius.
Nec comparavi illi lapidem preciosum quoniam omne
aurum in comparatione illius arena est exigua
et tamquam lutum estimabitur argentum in conspectu
illius. Hinc dominus marthe pretulit mariam
exicium dicens eam optimam partem elegisse
que non auferetur ab ea. Iterum Ideo bene
dicit longitudo dierum in dextra eius quia hic incipit
et non finitur in futura vita. Unde gregorius
dicit. Contemplativa vita melior est multo
quam activa quia hec in usu presentis vite la-
borat illa vero sapore intimo per suspen-
sionem cordis venturam requiem iam degustat.

Quam gustare nobis concedat ihesus christus dominus
noster qui est benedictus in secula amen. In puri-
ficacione marie virginis sermo primus de [illegible] beate ... 2e. Conscientie munde purificacione.

Postquam impleti sunt dies purga-
cionis marie etc. Verba sacri
eloquii sic sunt intelligenda ut
in veritate concordant fratres et tamen
per significacionem nobis aliquid in-
nuent moralitatis. In verbis igitur pro-
positis cum sequentibus tria possumus intelligere
scilicet virginis marie purgacionem luminum porta-
cionem dei in templo presentacionem. Primum intelli-
gitur in hoc quod dicitur Postquam impleti sunt dies
purgacionis marie. 2m in hoc quod dicitur effulgit
tulerunt 3m scilicet ihesum qui de se dicit Ego sum
lux mundi. 3m notatur cum dicitur ut
sisterent eum domino. Unde propter hec tria istud
festum habet tria nomina. Nam propter virginis marie
emundacionem vocatur festum purificacionis.
Propter portacionem filii vocatur festum luminum.
Propter dei in templo presentacionem
vocatur in plerisque kalendariis ypopanti. Et
quod nunc presentatur festum purificacionis
nondum quia hiis tribus in virgine et eius filio
gestis templum hodie in ecclesia recentia
exhibemus. Nam propter virginis purificacionem
hodie agimus processionem propter filii
portacionem luminum celebramus candela
propter dei in templo presentacionem religiosi
hodie accedunt ad collacionem. Hec igitur
hodie secundum historiam breviter tacta et varie facta
ad laudem virginis et filii sufficiant.
Applicantes eadem tria ad edificacionem
morum quia in eisdem ad vitam quoniam
est pertingimus perfectionem et ad supernam in
celo pervenimus glorificacionem. ¶ Primo
at tria tali ordine persequimur. dicentes primo
de conscientie munde purificacione 2o de illumina-
cione 3o de dei in templo corde nostri presentacione.
De primo sit primum primo de 2o 2um de
3o 3um. Primum pertinet ad incipientes 2um
ad proficientes. 3um ad perfectos. ¶ Primo

ergo ad p[er]uenie[n]te[m] i[n] nob[is] [con]stitue[n]da[m] an[te] o[mn]ia
uenia[m] e[st] pecco[rum] purgacio. Hec a[u]t[em] purgacio
fit exa[m]i[n]is p[er]ficit[ur] p[er] q[uod] q[uis] eni[m] peccator[um]
[con]seq[ui]t[ur] p[er]fectissima[m] remissio[n]e[m] s[ecundum] estimacione[m]
emenda[tion]e[m] supplica[tion]e[m]. ¶ Primo g[enerali]t[er] op[er]is
m[odi] purgacionis [con]sistit i[n] estima[tion]e p[er] qua[m]
i[n]gredientes domu[m] [con]stie et statuentes
nos an[te] nos [con]tra nosmetipsos iudicium
i[n]stituim[us]. Q[uo]d s[ecundu]m iudiciu[m] doc[et] nos ordi
nare Gregorius sic dice[n]s. Debe[n]t uni[uer]si ho[m]i
nes causas suas apud d[omi]n[u]m et causa[m]
d[omi]ni tota[m] se sollicita i[n]q[ui]sic[i]o[n]e discute[r]e [con]
tinue p[re]se[n]tare q[uo]d ab eo bo[nu]m p[er]cepit et q[uo]d
mala bo[n]is illi[us] p[er]u[er]se uiue[n]do i[n]dederit.
Q[uo]d [et]c[etera] ela[bor]a[n]t co[n]tinue facere o[mn]es no[n] cessant
dicente Salomone: Cogita[tion]es iustor[um] iudicia
Accedunt ei ad secreta[m] iudicis i[n]t[er]
sinu[m] cord[is] et [con]siderant ibi q[uam] districte
q[uo]d fecerat q[uo]d h[ic] d[omi]n[u]s punierit expectat.
Ibi [con]scie[n]cia accusat, r[ati]o iudicat, timor
ligat, dolor excruciat. Q[uo]d iudiciu[m] eo
ma[gis] potit[ur] q[uo]d min[us] sentit. Principaliter eni[m]
o[mn]i causas hui[us] examinis tota[m] s[ed] aggredi
cepit ip[s]e e[st] actor q[uo]d exhibe[n]s ip[s]e re[us] q[uo]d
exhibet[ur]. Actor i[n]q[ui]sito peccatis re[us] i[n]q[ui]situ[s]
peccat[or]. Et sic ip[s]e q[ui] e[st] semetip[su]m seq[ui]t[ur]
q[uo]d fuit. Nemo ei sufficiet estimare
potit [con]sp[ec]ta mala p[er] singula mome[n]ta
co[m]mittim[us]. Q[uia] sic no[n] sentim[us] [con]tinu
e stat[ur] meb[ri]s p[er]ficit corp[us]. mutat[ur] sp[eci]es
nigredo capillor[um] albescit i[n] canis. h[ec]
[i]p[s]e o[mn]ia nesci[mus] et ta[men] agu[n]t[ur] i[n] nob[is].
Ita mo[re]s n[ost]ra p[er] mome[n]ta uiue[n]di p[er]t
ea[n]t[ur] usi[que] a semetip[s]a p[er]mutat[ur] et
no[n] agsca[mus] [n]i[si] uigilanti studio i[n] mora
[con]sidera[n]tes p[ro]fectus m[ores] cotidie defectus
q[uo]s pe[r]se[n]s[er]im[us]. Excitat g[ratia] tot uocib[us] p[re]
cepto[rum] aduu[n]ct tot exe[m]plarib[us] s[an]c[t]o[rum] ad
o[mn]ia m[in]i[m]a i[n] decam[us] et di[s]tinctia[m] o[mn]e
q[uo]d agim[us] et q[uo]d q[uo]d i[n] nob[is] d[omi]ne i[n]tuendis
regula[m] offendit accusem[us] magni[us]q[ue]
estimem[us]. Nos itaq[ue] p[er] b[ea]t[u]m Gregori[um] i[n]str[ucti]
n[ost]ri statuem[us] [con]tra nosmetipsos iudi[ciu]m
uiuentis po[n]de[r]antes et s[ecundu]m [con]siliac[i]o[n]e[m] es

t[ot]i[us] ma[n]ates peccata q[ue] [com]misim[us] i[n] nu[mer]o pond[er]e
et mensura h[oc] e[st] quot q[ua]lia et q[uan]ta mala
[com]misim[us]. q[uia] i[n] eis offe[n]dim[us] q[uia] [con]funde
ex h[oc] uoluim[us]. Et h[ec] ta[m]diu [con]tinuate
c[on]sueti no[n] solu[m] ex iudicio m[e]ntis s[ed] ex
i[n]tima cord[is] affec[tion]e peccata n[ost]ra repute[mus]
ex [pro]fu[n]do cordis clamantes i[n] celu[m] i[n]d[e]
Luce xv. Pater peccaui i[n] celu[m] et cora[m] te.
et ia[m] no[n] su[m] dign[us] uocari fili[us] tu[us] fac
fac me sic unu[m] ex mercenarijs tuis.
q[uo]d d[ici]t q[uasi] di[cer]et: Q[ui]a ex feditate peccator[um] degener[a]
fuis digni[ta]te filiacionis male uiue[n]do
p[er]di[di]. rogo ut ponas me salt[em] i[n] ex
tremu[m] s[er]uor[um] tuor[um]. Ad hanc [pro]fu[n]da[m] estima
c[i]o[n]e[m] d[omi]n[u]s i[n]duce[re] nos uolu[it] cu[m] Je[remie] 2[o]
d[icit]: Transite ad i[n]sulas et [con]siderate uehem[en]
t[er] et uidete si fac[tu]m e[st] h[uius]mo[d]i. si mutauit
ge[n]s deos suos. et c[er]te ip[s]i no[n] s[un]t dij. po
pul[us] u[er]o me[us] mutauit gl[ori]a[m] sua[m] i[n] ydol[um].
Obstupescite celi s[uper] h[oc] et porte celi de
solamini uehementer. ¶ Hec a[u]t[em] estima[tio]
i[n] t[ri]plici c[on]sid[er]a[tione] excitat[ur] s[cilicet] i[n] [con]si[deratione] offensionis
dampnor[um] n[ost]ror[um] tolera[tion]e et n[ost]ra uilifica
c[i]o[n]e. ¶ Primo dico excitat[ur] n[ost]ra edifi
ca[tio] estima[tio] i[n] [con]si[deratione] offensio[n]e po[n]dera[n]te s[cilicet] q[uam]
magnu[m] sit p[ro] uilib[us] peccatis offe[n]de[re] d[omi]n[u]m
m[eu]m et h[oc] e[st] q[uo]d ia[m] de[ictu]m e[st] p[er] Je[remiam]. Transi
te ad i[n]sulas [et]c[etera]. Q[uo]d iudicium refu[n]d[i]t a[d]
sua estima[tion]e b[ernardus] tu[m] figa[n]t i[n] se d[icens]: De
se p[at]re[m] m[ihi] exhibuit. s[ed] no[n] me e[go] illi
uicissi[m] i[n] filiu[m]. Q[ua] ia[m] fro[n]te attollo
ia[m] oc[u]los ad uultu[m] p[at]ris ta[m] boni ta[m]
mala fili[us]. Pudet tanto p[at]re uixisse
degeneres. Exit[us] aq[ua]r[um] deducat ocli
mei. operiat [con]fusio facie[m] mea[m]. uultu[m]
meu[m] pudor suffu[n]dat. Pro pudor
q[uo]d fidem huiu[s] tue i[n] hijs i[n] q[ui]b[us] nu[n]c eru
besco. Q[ui]d caducum uana et [ap]p[ar]e[n]t il
la q[uo]r[um] finis mors e[st] i[n] q[ui]s[iui] infelix et
i[n]san[us] p[re]ferri no[n] erubui et in p[at]ris
amore p[re]t[er]ij et honore [con]fundor audire.
Q[ui]a et si p[ate]r ego su[m] ubi e[st] amor me[us].
Et si p[ate]r no[n] e[ss]et obrueret me b[e]n[e]ficia
[con]stitueru[n]t aduersu[m] me testes. Ut a[u]t[em]

inuīa tuncā hui9 corpis victū ⁊ vsū
tēporis hui9. ß sup oīa hc sāguinē dilcī
filij sui clamātē de tīra. Pudet igitur
dm9 grs̄ ad ɔfusionē cumulū arguat
eciā reddidisse mala p bonis ⁊ odiū p
dilcōe. Aīa ɔtra de ille benigni9 mito de
me īdigni9 sētiē cogor. Hec gº sunt dis
ceptaº et deuō vtriusqȝ ptes allegaº.
cōuīcat nos peccā nrā magna estīare
Et hº ē qd dt glo. ī suā sup pcitā vbi
aut qꝫ ī deuō estiā vz. dēm9 causā nos
tras apd dm. et cūs dei cont nos sol
licite estiare. qꝫ qnto maiora bō accepi
mus nra mala q ī ipm ɔmitim9 erunt
sn̄ dubio ɔuiora. Et si qs de numo stul
toꝝ dicat. ego nō capio vbū hº. quo
peccā mea nc mlta nc magna possū tn
ɔuit estīare. Ad qd nō ē ß bndꝰ ind.
ds. Rx pfic examinādo seipm itellig.
suo pecō nullu9 pctm par estiat. qd
nō itelligit sic suu. Vn qd de nobis
scim9 vacit testanr. ß de alijs nesci
scim9. Et si vidi9 ab aqbz homīadia nes
cim9 tn si ɔpuncti sit ⁊ veniā ɔsecuti
Quo gº tu o hō leue audes dicē in
qº offendit xpc. Hic itm bn dicit
Si aptis oclis ɔgnosceres q ad nunc
dia puoſti vtpote q īspiat tra ⁊ fac
ea tre. tangit motes ⁊ fumigant. vti
qꝫ peccā ī ipm ɔmissa nō pua nec
leuia reputares. Tercio estiāda st
dāpna q ex pecīs icrrim9 q st silit
īfinita. Na rgm celoꝝ pdidim9. īfer
nū meruim9. diuīs ⁊ honoibz ⁊ vita
nos puauim9. Et vt bruit ɔcludam9
oē bonū amisim9. ⁊ oē qd sortit rōez
mali icrrim9 ex pecīs. Que si oīa mag
eciā magna st. indicat ī maxim ex
qº nob hº mala oīa puenut. Hīc ps
iust9 estiator rerꝫ vocat omē pctm
mōrle magnū dics. Si mei nō fuint
dnati tuc imaculat9 ero et emudabor
a delicto maximo. s. pecō mōrli. Qd īo
maxim dr. qꝫ īfert oē malū ⁊ maxis

bonis puat. Quarto estimādu q viles
⁊ abhoiabiles ex peccō sci sum9. Na q
diu sum9 sn̄ mōrli dignoes sum9 oī
bz creaturis ⁊ de tlibz dr ps. Glā ⁊ honore
coronasti eū. ⁊ ɔstituisti eū sr opa ma
nuū tuaꝝ. oīa subiecisti sb pedibz ei9.
Post q at incgo pctī decidim9 nos sum9
oībz viliores. ⁊ de tlibz dr Ysa. 1. Luto vi
lior ē vita eo9. ⁊ ī ps. Ho cū ī honore
eet nō itellexit. ɔpat9 ē ic. Quīto q at
hijs oībz modis deuocez nra exaspa
uim9. vt nō solū ex iudicio rōis. ß ex
affcu deuocōis peccā nrā magna estīā
m9 cū horroē ⁊ timoē ɔcuim9. vt sn
oī dilacōe ad emēda9 pmie rcitam
clamātes ī celū ⁊ dicētes ī mt. 18. Pa
ciāz habe ī me ⁊ oīa reddā t. Tercio
gº dicēdū ē de peccī emēda. Que si
efficiat emēdae cupim9 ⁊ ad pfem
ɔsiaꝫ emēdae opꝫ nos ī oībz locis
ī qbz pcaui9 peccā exhiare. In eplīa ad
loco pcaui9 s. ī corde ī ore ⁊ ī actoē. Io
nue ē vt epla scripta loca ead emūdē
Qd tn figa q scptm fuerē docem. figu
sic ī lege ondit q filij isrl victores
madiaitaꝝ ī volūe pctoꝝ oīa orna
meta ꝑ q filie moab ⁊ madyan allex
erūt eos ad pcādu ī domū dnō obtu
lerūt. Sic vi peccātes victores pctoꝝ
ī seipis oīa q eos ad pcād allexerāt
deo offert p emēda. Hoc id ondit
ī scptā. Dicit eī glo. sr lc. 7. mt. Fru
cte dignos fruc pnie. Dignos fruc
pnie facit. q oīa deo ī sacfcm offert pe
q eū ī culpa se meīnit offendisse. Hac
fcm vē pnie glosa illa pcatx deo ex
hibuit de q glo. sic dt. Oīa q sibi ī ptūt
exhibuāt. h oīa deo laudabilr offerbat
Oclis tre ɔcupiēat. s. illos īa p pma
cōtenis flebat. Capillos ad ɔpone vult
exhibuāt. ß īa xpi pedes capillis tege
bat. Ore supba dicāt. ß hº īa pedes
dnī osculās ī redeptoīs sui vestigia fi
gebat. Et gº ī se huit oblamenta tot

de se exhibuit holocausta Conuertit ad
virtutu nuum. nuum cmmuc. vt tom fruct
dos i pnia. qcq ex se dm cotepsit i cul
pa Ergo hac pcatrc s magdalena
imitati sum9 pccando. imitem ecia
i peitendo. Qd si face decuim9 sacd
y pnia radice pcoz i corde posuim9
Possim9 io ibid ecia p m rimediu s co
troez appona9 gemetes 7 fletes 7 i pro
fudo cord doletes et tu dni ho cotinuaB
quusq p rimissionis graz pcta oia cote
rantur Ad hac cotroez mocm trnoz 2°
cu d Deduc q torrete lacmas die ac
nocte 7 no des rqe oclis tuis Et Je 6.
luctu vnigeniti fac t placu amax qz
sacfim do spc cotbulat9. cor cottu de9
no despiciet In hc cotroe 7 luctu ta diu
pseuantes quusq de9 infpt9 mi dicat
vbu id. q. R. 20. Audiui orone tua et
vidi lacmas tuas 7 ecce sanaui te 2°
e ad cofessioez pcedd vt q p os vana
et scurrilia loqdo pcaui9. p ois cofes oez
emede9 fidelit Qd face mocm tobie
xiij°. vbi d. Cu timoe et tmoe cofitemi
illi Et pu. 18. d. Q abscodit scela sua
no diget. i pplis. q at cofess9 fuit ca
miaz cosegt Na fidele 7 sinceraz cofes
soez ggo mltu comedat d asseret
alij virtutes sco e no min9 mirox hu
militate le cofessione pccoz Gaio ci q
ppt ifirmit verudia gmuois solet ee
ctamus qmissa sice pdc q no admissa
vitae. 3° de opm satisfcoe dicedu e
q si tpis oportunitas accessit oio e nccia
ad pdcta qz nc cord cottrio nc ois cofes
sufficiut. n satisfcio adiugat licet ei
culpa i cord cottrioe libalit sit dmiss
sa. debitu tn pene si tpc adeit exigit
p satisfcone Qd apte nob inuit vbi
dd p9 cofessioez q dix Pccaui dno.
et p9 rimissione qn dix nathan ad da
uid. Transtulit dns pctm tuu a te. non
morieris. p9 hc tn suscepit iflictoem
pene cu ppha scbuxit Decriptu qm
blasphemare fecisti inimicos no dm
ppt ho fili9 q nat9 e tibi morte morietur
Ex q9 patz q p9 rimissioez culpe, nichil
omin9 e iflicta hic Job. 9. d. Vebar
e9 oia opa mea sciens q no pccs deli
qnti Qd expo ggo d Delinqnti neqq
pcit. qz delictu ds sn vlcoe no deserit
Aut ei ho hoipe i se peitens punit. a
ho de9 cu hoie vindicans pcutit Et
scbuxit Hic g° nos salutis vnda post
culpa pim pnt absoluit. si tn ratu
culpe ei9 d diluctes absoluti ad9 cm lit
sbim9 Et sic ptz q satisfcio sit nccia p
dictis duobz. q eca dmissis pctat nemo
adiuget Na si ipaz no adiuge9 couu
cim ex ho pora duo efficacit no fecisse
Q ei ve peitet a satisfcioe nullaten9
se potit cotinet. Ad efficace aut
et fortissiaz satisfcone tria rquirut. scz
comesura°. cotrrij excita°. offesaz rimis
sio. Pmo ad debita culpe satisfcio
ne rquit comesura° vt si mltu pccaui9
multu emedem9. si magis magis. si
maxie maxie Qd face iubem deuto
2x. vbi d. Pro mesura pcti eit pla
gax mod9 Et apoc. 18. Qtu glifica
se et i delicijs fuit. tm date ei torme
tu Hic ggo. sr i° v° ffacite dignos
fructs pnie d. In vbis istis vni9 cuiqz
ocsria queit. vt tato bonox opm luc
qrat p pniaz. qnto sibi gmuoa dapna
itulit p culpa. 7 tato sibi licita dz
abscide qnto se meminit illicita pptss
se pmitta. dd. q p9 illicita adultij et
hoiadij bibe noluit licitu haustu aq
2° ad efficace satisfcone rquit
cotrioz excita° vt s i qcuqz gne maloz
pccaui9. i ei9 d gnis cotrio fortissie
emede9. vi nob cot vm. csuetudiez
cot csuetudiez. necessi te cot nccitate
affcm cot affcm facien. don plena
meam accipe delca oez vt tad alij
adiuuate gra pl9 delcem. i excitao
virtutu et bonox opm. q p9 i oblca

Marginal notes:
pena
D.
Ad pfcaz satis
fcoez ta rquit
No
B.
pcha

omnibus vitiorum. In quo exercicio in principio magno
opus est certamine, quia cum consuetudine veterem consue-
tudinem vitiorum nova lege virtutum conte-
ndimus. Qui in declivi fluminis conantur. Et
quantulibet modicum ab intentione conandi remit-
tunt, tamen relabuntur in priora. Dicit enim Bernardus: Qui
pestes vitiorum usque in ultimam solitudinem
solitarium prosequuntur. Et nisi pertinaci studio
et providentia opera expurgata fuerint, consuetudo le-
niri potest, vita vix potest, et quocumque se appo-
nat animus heret. Et in quibus sollicitudine
secretum vel silentium cordis esse non patitur. Io-
sue posuit in oppositis virtutibus contra vitia
eorum consuetudinem vult attingamus. Ut si pecca-
vimus per superbiam emendemus per humilitatem,
si in luxuria per castitatem, si in avaricia per eleo-
sinarum largitatem, si in fraterno odio per cari-
tatem lege contraria. Tertiam satisfactionem domino
offeramus. ¶ Decimo ad ~~satisfacere~~ suffi- f.
cientem satisfactionem requiritur offensarum remissio
que sola sufficit si perfecte agitur. Ad hoc enim deus
fortissimis promissionibus se constrinxit ut
scilicet omnem offensam condonet liberaliter si nos ad-
versum ex pleno corde nostris offensoribus
condonamus. Unde facere monemur Ecclesiastici 28.
Relinque proximo tuo nocenti te. Et tunc depre-
canti tibi peccata solventur. Unde si quis non fecerit
frustra pro offensis dei preces multiplicat, quia
pro inconvenientia habetur quod ibi dicitur: In hominem
sibi similem non habet misericordiam et pro peccatis suis de-
precabitur. Ad quod adimplendum expressius monemur
Matthei 6. Si enim dimiseritis hominibus peccata
eorum dimittet et vobis pater celestis peccata
vestra. Unde quam necessarium sit expresse innuitur
in oratione dominica ubi docemur orare ut non
aliter nobis dimittatur nisi sicut nos dimittimus
debitoribus nostris. Unde ad inculcandum voluit
nobis dominus tam summe necessarium quod dicitur: Cum sta-
bitis ad orandum dimittite si quid habetis adver-
sus aliquem, ut et pater vester celestis dimittat
vobis peccata vestra. Unde si non fecerimus dicetur
nobis illud Ecclesiastici [illegible]. Non laboretis non enim
proficietis, quasi diceret: Non laboretis multiplicando
orationes, non enim proficietis ad obtentum

.G.
ut quod vix petitis impetretis. ¶ Undecimo ad ple-
nam purgationem peccatorum post predicta duo scilicet contritionem
et emendationem necessario adiungitur supplicatio.
Dicit enim Bernardus: Quid prodest penitere de culpa
et non pro venia supplicare. Illa enim suppli-
catio est efficacissima ubi homo in se punit for-
titer quod deliquit et nichilominus deo supplicat
humiliter ac si nil puniat in se ipso. ¶ Ad ¶ Ad efficaciam supplicationis tria requiruntur
efficaciam autem supplicationis cum deus se miseri-
corditer inclinat tria debemus coniungere scilicet
divine misericordie inspectionem ~~et illius quod petit~~
miserie denudationem et illius quod petitur
devotam attentionem. Que tria colliguntur
in una devotissima supplicatione Danielis 9.
Ubi enim deo supplicans dicit: Nobis domine confu-
sio faciei, tibi autem domino deo nostro misericordia et propicia-
tio, quia recessimus a te et non audivimus vocem tuam.
Prima in eo quod dicit Nobis domine confusio faci-
ei tangit miserie nostre denudationem. In eo autem
quod adiungit tibi domino deo nostro misericordia et propiciatio
tangit divine misericordie inspectionem. In eo
autem quod concludit quia recessimus a te et cetera insinu-
at devotam attentionem. Hec autem tria Bernardus insinua-
at in quibus supplicatio consistit dicens: Tria michi videntur
necessaria quibus orationis intentio est firmiter astringen-
da. Considerare namque debet is qui orat quid pe-
tit, ipsum quem petit, se ipsum qui petit. In eo
quod petit duo consideranda sunt, ut scilicet secundum
deum sit quod postulat, et si hoc ipsum in summo
desiderio habeat. Similiter in ipso quem petit scilicet deum
duo debet attendere, videlicet bonitatem et maies-
tatem: bonitatem quia vult nobis omne bonum,
maiestatem quia potest nobis dare omne quod petitur.
Similiter in se ipso qui petit duo considerent, ut
videlicet pro suis meritis nil se accepturum putet
et de dei misericordia fiducialiter speret. ¶ Hec ergo
tria scilicet contritio, emendatio, supplicatio taliter
ut dictum est instaurata remissionem impetrent
omnium peccatorum quantumcumque multorum pretium et maxi-
morum. Ex quibus deus sufficienter placatus
dicet nobis illud Ysaie 40. Dimissa est in-
iquitas illius, suscepit de manu domini duplicia
pro omnibus peccatis suis, quia duplicata sunt in remis-
sionis perfectissima gratia et dei plenissima amicicia

q̄ duo nob' ꝯpetit xpc' ꝛc

De eod' s̄mo 2ᵘˢ de lumie spūali ⁊ de t̄plici lumie ad qd' t̄plici exercitio per ueīt' et de t̄plici recessu a malo siue a mūdo ·27·

Uenite ambul̄ ī luce dn̄i nr̄i ysa ij· Dicit bn̄ q nr̄a desidia ī tb3 maxīe ꝯstituta videt' s3 ī eo qd' decet· qd' expedit· qd' delectat· h' st̄ q' ꝯcupisc̄ omīb3 q̄ de oīa· s3 ali' mag' h' aliq mag' illud· Alij ei sūt dedit' est volupt' q' delcat· vt n̄ qd' dec3 ⁊ honore ꝯputet· n' qd' expedit ⁊ vtile cuet· Alij aut mag' ꝯstru ītedeb ⁊ hoestū dissilat et ꝯmōdū· Alij aut ⁊ volupt' ⁊ vtilitat' negligētiōꝛ solū ⁊ maxīe sectat' hoīe n' ꝯphesie desidiū· s3 si h' ibi q̄rent' vbi vaīt' īuenēt' h' ei ibi vē st̄· vbi oīa vnū st̄· Na ī mūdo isto sesibili n' vnū st̄ n' vā st̄· In luce aut diuo qd' nūc ī mātib3 ē et vē st̄ ⁊ vnū st̄· Ipm ei ē vtile· hoestū et ꝯmōdū· dec3 expedit et delcat· Qd' ad' vsualit' pt dici In de no luce st̄ diue· hoī et voluptas· ¶ Ex pedito g° vno s̄moē ptinēte ad p'ᵐ no' hui' festi q̄ ippe ī spicit ītipietes· nūc ordo postulat vt dicam' de illuīa° ptinē te ad pficiētes· Et p3 ordo· Dicit ei bn̄ q p̄gan' oclo mtiori statū adē lux· tm fir mit' adhēre cupiēs· s3 corpe p̄ssus nō pualēs· ad sepīm doles nolēsqꝫ resilit ¶ Vt g° h' lumē diuū ꝯtu possi le ē ī hac vita mōrli apphēde valeam' tn st̄ nc̄ia q̄ ī ꝓposito vbo designt' s' sclarū actionū alieā· ibi venite· bono rū opm mltiplica° ibi ambulem'· dīm lumē suscepcō· ī luce dn̄i nr̄i· q̄ tā h' nītēdu· vt a mūdo rēdam' ī bonis opib3 pficiā' diuū lumē suscipiam' ¶ Pmo g° a mūdo rēdam' no passi b3 corpis· s3 mag' affīb3 metis· Ei ei vt ī s̄moē pori patuit p̄gati sum' a petīs n' a mūdo ⁊ ab hīs q̄ st̄ ī mūdo recedam' q̄ pdest p̄gano mr̄a· Sit sn

dubio recidiuati tn̄ iacēt deti' Na vt d' eccl'i 34· Qui tetigit pice ꝯqnabit' ab ea ⁊ ibid' 34· Qui baptizat' a mortuo ⁊ itm ta git eū· q' pdest locio illi'· Qui ꝯstres mūdi vicositas mete pulsauit· rūdeā ei i° cant 5 Laui pedes meos quo itm iq nabo illos· Dicit ei bn̄ Oi dixit m' dns thc ī spū dimitūt' t' pcta tua et e° pcac no desicō· q pdeit· Ut aut ippe v' ꝓpo ta expona' d' nob' de' Venite a mūdo ī ab oīb3 occasoīb3 eoꝝ q̄ st̄ ī mūdo q̄ st̄ pcta tn̄ s3 vtile hoestū ⁊ ꝯmōdū ad q nr̄a desidia maīt' st̄ ītiata Quaē ab illis reuocam' Rn̄sio· q st̄ ī mūdo fal lacit' appaēn' Utile ei ī diuic mūdi decipit· hoestū ī hoī mūdi ītficit· ꝯ mōdū ī voluptas mūdi ificit Et idō iubet nos d3 ab oīb3 occasoīb3 ~~eoꝝ~~ illaꝝ ifectionū lōge rcede ne ia dudū p̄gati eoꝝ ifectiōib3 iteꝝ iqnem' ¶ Nō bis aut d' veite ī 2ᵃ pso' et ambulem' ī pma ꝯmuiātis se nob· q3 lic3 nobiscū no pcet· tn̄ nobiscū bō opat' ¶ 2° d' nob' de' ambulem' h' ē ī bonis opib3 p ficiam' Na vt ait bn̄ ambulaē pficē ē vt pcta tā s' qd' dec3 expedit ⁊ delcat q̄ ī mūdo st̄ fallacit' appentia fugiētes ī ꝯstia nr̄a vbi st̄ vaīt' existētia ꝯpor teim' Na qd' expedit ꝯsistit ī bonis opi b3 qd' dec3 ī vtutib3 ⁊ qd' delcat possi dem' ī s̄ctis affīb3 Et ꝯto plq de hīs tb3 ī ꝯsciā acq̄rim' tāto vel' pcta tā s' qd' expedit· dec3 ⁊ delcat possidem' De eo naqꝫ qd' expedit et de veis di uicijs d' ggo Diuic metis st̄ opa bō q̄ ī omē tpe ⁊ ī oīa s̄cla expediūt acq̄rētib3 ea De eo vō qd' dec3 qd' a' noīe ver' hoī ē d' itm gg' Ei culme vi hōris ꝯtutis ad celeste rg'ⁿ tedite Ver' ei hoī vtutib3 decorāt' De eo aut qd' delcat ps d' Renuit ꝯsolai aīa mea· meoꝛ fui di ⁊ delcat' su' Aug qd' d' gg' Ei a cīne qd' delcat absū dim' mox mt' ī x' qd' delcat inueim'

Ato

·A·
lumē diuinū ... apphēd...

·B·
Recedēdū e a mūdo ...

·C·

De eo ... spūali ⁊ de t' lum' ad qd' ...

Vn̄ bn̄ Absit vt int⁹ ī spū nō sueia⁹ sup̄
modū maioēs delectatoēs q̄ ī q̄libz c̄c̄ iuis
fcdit̄ᵉ In hiis c̄bz cū dnō ābule⁹ ī spū ꝛ ī
infitu ī ea vel⁹ hūidāa⁹ ꝛ salubri⁹ it̄⁹ q̄
ī q̄bzlibz extioribz ueīm⁹ Vn̄ de gaudio
qd̄ ex istoꝝ ꝑcep̄ᵒᵉ ācip̄i⁹ d̄ᵗ bn̄ Gaudia
nr̄a nō ꝑdim⁹ s̄ʒ muta⁹ de corpe ī spm
de sēibz ī ꝯstiēz · i · vei⁹ ꝛ tuta⁹ ꝯ̄suam⁹

·D·

¶ Iᵒ monem² vt diuū lume susc̄
piam⁹ · cū ꝯcludit² ī luce dī m̄ri · qd̄ a
ꝑōn ſmōe ꝓ mēbro t̄c̄io ꝯputat² De
qᵒ luce tā ꝓ ordiēz dicet² · vʒ · de luīs
distīc̄ᵒᵉ · decla̅ᵒᵉ · ꝯ̄gressioē ¶ Pmo gᵒ

Lumen
triplex

sc̄ied̄ q̄ t̄plex ē lume · s · n̄alis īt̄lliḡēᵉ ·
lr̄alis sc̄ie · sp̄ualis īfluēcie Pᵐ nō suf
ficit 2ᵐ nō officit 3ᵐ ꝑficit ¶ Pmo
dico lume · s · n̄alis īt̄lliḡēᵉ nō suffic̄ᵗ
q̄ꝛ q̄tūcūq̄ʒ q̄s ſplēdeat luc̄e n̄alis in
telliḡēᵉ · sepe tñ fallit² ī iudiciis suis
dicit boᵐ malū ꝛ eꝯ̄ · Vn̄ natha īt̄
rogat⁹ a dauid de edificacᵒᵉ tēpli · dixᵗ
ex luc̄e n̄alis īt̄lliḡēᵉ Oīa q̄ hēs ī coꝛ
de tuo fac · dn̄s tecū ē Sʒ hᵒ nimie co
tigit · q̄ꝛ cū se ad edificādū tēplū dn̄o
disposuit dixit ei dn̄s Nō edificabis
m̄ domū q̄a v̄ belli es ꝛ mltū sāgīe
fudisti Et io fefellit eū sua n̄alis sc̄ia
sīu īt̄lligēcia Io dᵗ lu · 4 · Vide q̄ne luᵐ
qd̄ ī te ē tenebre sīt · hᵒ tñ luᵐ n̄alis
īt̄lligēcie cū ad boᵐ ꝯu̇tit² mltū ad
iuuat Vn̄ bn̄ Si q̄s callet īgenio · s̄ʒ vi
get arte · s̄ʒ pīmet īt̄llcū · īstūenta sīt h̄
tā viciōꝝ q̄ v̄tutū Nō gᵒ r̄fugʒ eo vti
ī bono qd̄ ꝛ ī malo pt̄ vti q̄ꝛ hᵒ pᵐ op⁹
v̄tutis ē ¶ IIᵐ lume · s · lr̄alis sc̄ie ꝓ
lr̄aꝝ studiū acq̄rit² de qᵒ dᵗ sapie · 6 ·
diligite lume sapie ꝛ hoc luᵐ s̄ʒ sp̄uali
luī ꝯiūctū fuit optīe ꝯueīt Si aut
sīn illo hēt² ꝓ nocet dicēte aplō Sc̄ia
īflat Ꝫcd̄ ꝓ sīlē ondit bn̄ dᵗ licet bo
nos ꝯstet ēē cibos · tū tñ ī sumēdo s̄ʒ mo
dū ꝛ ordīne nō obsuas r̄ddis t̄ pla
ne nō bonos ꝛ ꝑbibigit Ꝫcd̄ dico de cibis.
dico de sc̄iēciis Na deꝰ nō ꝓbat mlt̄a

sc̄ire s̄ʒ modū nescire De⁹ ei s̄cm sc̄ie
nō ī sc̄ia · s̄ʒ ī modo ꝯstituit Vn̄ ap⁹ dᵗ
Qᵒ se aliq̄ putat sc̄ire et nōdū sc̄it que
adm̄ oporteat eū sc̄ire · hui⁹ vana ē sc̄ia Vtꝛ
q̄ʒ gᵒ lume tā n̄alis īt̄lliḡēᵉ q̄ lr̄al̄
sc̄ie sīn sp̄uali ꝓ nocʒ Vn̄ Job · 18 · dᵗ
Lux impioꝝ extīguet² Impii s̄t q̄ ad
laude dī ꝛ ꝓp̄a salute duo s̄ luīa ī 3ᵐ
nō ordinat vt ꝓ ip̄a q̄ꝛ ad hᵒ data s̄t
tm̄ ꝯsequūt² ¶ IIIᵐ lume qd̄ solū suf
ficit ꝛ ꝑficit ī omīe salute ē diuīa ī
fluēcia · q̄ nō ē aliud n̄ ītīa deuocᵒ
hoīs affcm īflāmās ad dm̄ · q̄a p⁹ p²
hoīs affcm īflāmās ad dm̄ · q̄a p⁹ p²
gacoēz īfūdit dō̄ aīe sollicite ābula
ti · de qᵒ luce pt̄ sumi iᵈ ysa · 60 · Sur
ge illūiare ihr̄lz · q̄ꝛ venit lume tuū
Qꝛ at hᵒ deuocio lume vocat dʒ ap
pellaī docʒ bn̄ · sic dᵗ Cū ī hiis p̄gaa
cōibz dm̄ excitat⁹ suis pete t̄ ꝯū lu
mē deuocōis De hᵒ luce pn̄s ē īte̅ᵒ
abiectis aliis · q̄ꝛ iᵈ luᵐ deuocōis aīe
dm̄ q̄rēti īfūdit² p⁹ ꝑctā Sic gᵒ vi
sū ē de hoꝝ triū luīum distīctōe

·E·

¶ 2ᵒ ꝯdᵐ ē de hui⁹ t̄cii luīs decla
racᵒᵉ De qᵒ sc̄ied̄ q̄ hᵒ luᵐ deuocōis
ex noua dilcōe afficiēti aīe īfūdit²
qd̄ t̄r declat² Sic ei int̄ dm̄ ꝛ aīaʒ
nō cadat mediū n̄ p̄ctm̄ dicēte ysa · ꝛ Nota solū
59 · Iniq̄tates vr̄e diuiserūt int̄ vos
ꝛ dm̄ et pc̄a vr̄a absc̄oderūt facie
sua a vob̄ Sic cū ꝓ exc̄ita p̄ius
hūtā · s · ꝑ gracōēz de medio s̄t sublata ꝛ Nota
stati amor dī · t̄āq̄ calor ab igne radi⁹ a
sole ꝑtīgit ad aīaʒ · ex cui⁹ ꝯtactu īcip̄ᵗ
ip̄a īcalesce ꝛ vicevsa dm̄ dilige velle
mēt Et hᵒ ē qd̄ dᵗ bn̄ Amor dī amore
aīe parit ꝛ ꝑficit Sic gᵒ sol radiū suū
ad r̄ obiectā ꝑicit et ꝓ modū r̄flecᵒᵉ
s̄ʒ rē obiectā ꝑicit et ꝓ modū r̄flecᵒᵉ
de re obiecta calor ꝯt sole r̄uti t² · sic dō
caritatis calore sue dilcōis s̄ʒ aīaʒ ꝑicit
et de aīa ad dm̄ r̄dit vt sic dilcā dm̄
r̄diligat a qᵒ mīsericordit ē ꝑuēta ¶

Deuocio
luᵐ vocat

Cur at hᵒ deuocio noīe luīs desigt²
rō ī euidēti ē Nā ꝛ hoc ei sit ꝓp̄t similitudīēz

vt̄ biq̄ r̄pta Sic ei lu͡n li3 ardore sple
dore et dulcore. sic ista deuocio. li3 ardo
re dilcois. splēdore agnicois. dulcore co
solacois. Et ac lume ardore ⁊ splēdo
re hēat. pbacōe no indigz. qz patz ad
sēnm. De dulcoe ac d̄r̄ eccī. xi°. dulce lu͡n
⁊ delcabile ē ocli͡s vide sole Hic ē q̄
visu ī lume īsignu͡n ecc͡l rēnuetes Quo
ac pc̄a ta surgat ī aīa sic ondit̄ Illa
illa deuocoe sta aīa sētit se rīmissioez
pc̄oꝝ mīseicordit̄ ascecuta. ⁊ io velit
nolit ipā se cotinē no potit̄ n̄ diligat
huc dulcoez. desidans alq̄ posse face
ī q° ei⁹ bn̄ficio corrndeat. ⁊ nichil dig͡m
sciens dulce li3 flere. dicēs ī h° dula
fletu Quid r̄tbuā dn̄o. Hic ardor
q͡ surgit vehemēcioꝛ taco splendoꝛ
agnicois aplī⁹ qualescit vt ī splēdoē
luce clari⁹ agnoscat oms gr̄as sibi
fc̄as Vn͡n bn̄ d̄r Diligā te dn̄e p̄ dono
tuo ⁊ p̄ modulo meo mī⁹ q̄dē iuste s3
plane no possu ī eo q͡ ⁊ si q̄tu debeo
no possu. no tn̄ possu pl⁹q̄ possu. Poto
ac pl⁹ cu pl⁹ donaē dignabis iuq̄
ac p̄ut dign⁹ heris Hic ē q̄ h͡ deuo
ci ardoē ⁊ splēdoē dotore ꝯsolacois li3
Qua ꝯsolacoez declat bn̄ sic d̄ Qd ē
ꝯsola⁹. Et inidz extra deuocois ⁊ sua
uissia delcao boi ⁊ gust⁹ sapie li3 exigu⁹
q̄bz iteri dn̄s benign⁹ ī fingat aīaz
afflicta Qd ac sit ille gust⁹ sbiugt d̄r
Gust⁹ ille nichil aliud ē q̄ incitamētu
desidij et incetum amois vt fiat q̄d
scptu ē Qi edut me ad͡ esuient
¶ 3°. dm ē de hui⁹ luc͡s ꝓgressioe
de q° sucd̄ q̄ h̄t pn̄a͡m medui ⁊ fine
h° ē h̄t īgressu ꝓgressu egssu Pn̄ci͡m
hui⁹ luc͡s cta di bn̄ficia ꝯsat. Mediu
ac ei⁹ su ꝓgssi⁹. d̄o place conat. fin͡s
ac su egssi⁹ flagranti desidio ꝯsumat
Hec p̄tereteᷤ pimo dicim⁹ q̄ h͡ deuo
no h̄t di bn̄ficia ī mei sta exonata
ꝯsiia ⁊ sēnata. qz no li3 p̄ petis aplī⁹
sollicitat̄ ꝯuitit se ad i°. q̄d ē ꝓximu ad

manu ⁊ h° st bn̄ficia q̄ accepit. q̄ cu ī
cepit ītuei agnoscat se q̄ bn̄ficiis obrutu ⁊
tm̄ cumulu accepisse q̄tu ē spaciu int̄
celu ⁊ t̄ra. dicēs ex aīa͡oe ⁊ cu adim
rāda deuocoe i°. 2. Reg. vij. Qs ē su dn̄e
a° q̄ dom⁹ mea q͡ adduxisti me vsq̄ ad h͡
Sz h° eciā p̄ua ⁊ visu ē ī ꝯspcu tuo n̄
ecia loq͡ris de domo s̄ui tui ī longiqui
In hac deuocoe stetit aug͡ qn̄ dixit
Cu di misca͡oes cca me attēdo. sic m͡
videt̄ q̄ si phas ē dice q͡dam͡o nichil
aliud agit de⁹. nisi vt saluti mee p̄ui
deat et ita cu totu p̄ me occupatu
video q̄ oim oblit⁹ in̄ sole velut vacae
Ex hoꝝ g° bn̄ficioꝝ ītuitu paulati in
cepit dulcescē bn̄ficiu ⁊ io mutat̄ de
uoco ⁊ p̄ficit ī affcm̄ itm̄ meliore
¶ 2° g° it̄ ī mediu su ꝓgssu hui⁹
deuocois ⁊ ex medull' cord' p̄ se dulcesc͡t
dn̄s Et q̄ p⁹ diligebat̄ ꝓpt bn̄ficia
nuc sn̄ hoꝝ oim ītuitu diligit̄ ꝓpt
semetipm. Et io oia sua obsequia deuocione
et affcm̄ ad h° solu ordiat vt placeat
d̄o nichil aplī⁹ desidans ā rq̄res hac
deuocoez hut ille q̄ ait Qd ei m͡ ē
ī celo. ⁊ a te q̄ volui s̄r t̄ra. defec͡t cor
meu ⁊ caro mea. d̄s cord' mei ⁊ p̄s mea
de⁹ ineteru In hac deuocoe diu sistit̄
⁊ nescio si a q̄ch° viatoe it̄ ꝯit vinctes
vlti⁹ p̄cedat̄. Qz si vlt̄ p̄cedit̄ itur
ī deuocoez itm̄ sactiore ¶ 3° g° suc
cedit fīs su egssi⁹ hui⁹ deuocois. q̄d no
ē aliud n̄ vehemēs desidiu q° pn̄ia
di desidat t̄q̄ sposi d̄r i° Job. 31°. Qs
m̄ det vt desidiu meu audiat omp̄s
q̄d. No surgo no excitoꝛ no excuitoꝛ
de pulue. no r̄spiro ī spē grē don͡c
ipē veniat. ⁊ ꝯsulet̄ me ꝯsclo oīs sui
De h° ardoē desidij d̄r bn̄ Oportet
vt ardoꝛ desidij p̄uciat oez aīaz ad
q̄ ipē d̄s ē verꝰ. q̄ oez ꝯsumat rubigi
nē viciorꝝ ⁊ sic ꝓparet locu dn̄o. et
tuc stat aīa q̄ iux͡ ē dn̄s. cu se sēsit
illo igne succēsa In h° desidio diu decet

ta aia no quiq3 bo' di desidat si ipm
dim erd expsse bn d' Gustato aute
i h' desidio q' suauis e dns eria tu ad
se rutit i cord palato sapore retinz
q' fit vt ia solu ipm no ipi' quiqz
bo' desider. huc ardore ta diu cuapo
rado gtinuat quosqz aia ad oez q'd'
tura sunt pata et ad suscipied' dim
habilita' et tuc veiet dilcs i ortu
suu de cui' exhibitoe i smoe q' sbiu
git' e ad'm adiuuate dno nro ihu
xpo q' viuit & rgt &c. De eodem
smo 31. de ppatoe nra et de de
i susceptoe et de ornametis eius q'
st qsidacio oro operacio 2' 26

Adorna thalamu tuu syon &
suscipe rge xpm. d' bn Cu
eccia sposa xpi vba i sptis
diuis altrat vl' altnat. fortior e illa
dpositio q' posicio pma vboz Et for
tassis tato fortior q'tu distat int figura
et vitate int luce & vmbra. int meb'm
& corp' Nulla ei pphaz vl' eccl aploz
erubescit dia meb'm ecce Et si vba
mebri gtrat acipi'. cur no magis v'
ecce q' e corp' Neo g' me iudit neo
sugillet assens me no debe talia the
ta sume q'm sac sspta h' e i biblia
mime i'pnut Et ei vba ppoita ipi'
eccie spose di cui' auctas forcior e
auctoi'te cuilibz mebri sui q' sua auc
toi'te vba biblie i vba ppoita altnut
Ad ei e dice Adorna thalamu tuu
q' qd exo. 29. lotos aq' indues vestibz
stis. & qd d' ruth 3. lauae & indue
cultaoibz vestibz & mlta huis silia q' i
sacris lris i'pnut Expedit g' i
predetibz de ppa'oe & illuia'oe nunc
ordo postulat vt dica' de di i templo
cord' nri pnuta'oe cui' oratioe vba ppo
sita st inducta In qbz vbis quatuor
nob' pponut q' st p pntis thematis
int'duc'oe quenientia Pmo ei h'orit'
ad condigna ppacoez & h' i Adorna

2' itelligi'e d' ppacois specificatoez &
h' i thalamu tuu. 3' ornate & ppate aie
noblitate & h' ibi syon 4' secura p' pre
dca dei susceptoez & h' i suscipe xpm rge
Ex hiis e'n tm duo de ornatu et suscep .1.
tioe psequi' Pmo dica' de ornatu
cui lz oia pdca desinat q' oia fiunt
adornatu tn vt satisfacia' pposito theti
aq' ponam' qd' i pntis smoibz forsita
no e tactu Pt' qd' sciend' q' bnus bu
sex poit exercicia. qbz illect' dr ad tha
lamu cord nri veire cogit' n' ullo mo
se poit otine dicebs bo' q' exhibet' aie
no vbis explicat' si spu ruelat' Et
sbiuxit erd g' smo no explicat qside
ra' qtat oro postat meat' vita pui
ta's ppaet humilitas allitiat caritas co
seqt' Hiis g' sex exercitiis f' qsidacoe
oroe sca cosidacoe puritatis ppacoe hu
militatis exhibicoe caritatis iflama
aia nra ad nupcias celebrandas i tha
lamo cord sufficietissie ppat' Na .2.
si flagite de q'm sic predeas smois dix
im' i hiis vi' efficacat se exerut. de
nullo mo cotine se potit n' veiat ad a
ma sic flagite Pmo g' itutes
nosmetipos nra qsida qtam & sbtili
ter distacia' vtz nrm desidiu sit pfu
et ipm dim vsp ad qtepti mi & om
q' st vl' ee pnt desidem' & h' no tm
ex iudicio roib' si eria ex affcu mets
vt ipm nrm desidiu no solu sit i mg
no affcu si i mag' pfcu mag'm eni .3.
bo'm e de' & io opz vt magno desidio
r'qrat' 2' huic qsidacoi addat' qd
oro vt videlz itima oroe postulet' qd
tu itime desidat' Parum ei esst de
sidiu et cito depiet si no affuoz oroibz
fulnet' h' at oro vt sit efficax & de
uota tres testes heat f' pfida suspia
et pfusas lacimas & ipaciete labore
dicebs ex oibz hiis i d' 2' Re 12 Obsecro
vt videa facie rgis Et i' cant' mi Reu
te dilce mi reute & iteru vte te ad me

q. d. licet dudu veneis porcos gra^d tri
buerim ter tn veias. serpm aptu^s et
habudan^s exhibedo Hoc ei osueu^t be
nign^s de^s i nob^s misericordit actitare vt
seipm soleat puenire testate scripta q d^t
Ignis an ipm precedet dans se alit puer
ens. et alit sbseqns vt q seipm ia pre
ueit. dans se ad residui accededu pos
tea sbseqt^r seipm tribuens se ad dele
bilit pfruendu vt fiat qd i pso^r ysdar
de ds dem e gen. 16. Ibat pficiebs atqz
succrescebs dou^s vehemet magn^s effects e
¶ 3° hyis duobz f tosidaroi z orom
addat^r vita sca. vt qd osida^oe qrit^r ord
ne petit^r vita sca meat^r. Vita at sca
vt mlta pauca pstriga i rbz cosistit
Hr ei malis resiste potest. bo^r fare dili
get^r adusa sustipe pacet. De pimo d^r
udith 3°. dedit eis ds celi vtute resiste
di. De 2° z 3° d^r ggo. Melor e bo^r fare
et mala ppeti hoc tplici funiclo vita
sca i se tollit^r et ostrigit^r vt difficile
rupat^r. et ido p tlez vita di pucia
pmerem^r. ¶ 4to hyis rbz puitas adiu
gat^r ut q i pdcis extrinsis dm pmeru
erit ad remedu puitas locu ppaet
ad suscipiedu q oino nria e cu pdcas
que tlis ac tata dz ee vt cu testio
mo osce dice possim^s i^o aple. nich m
osaus sic. lz ad pferz pitate testoniu
mm no sufficiat. Qd ei nos no ngs
tmi^s videt ds ppt qd pdco vbo adie
cit aplo Sz no i h^o iustificat^s sic
at iudicat me ds e. Solu g^o di testio
mu sufficit vt spc scs dicat i cordibz
nris spui nro. q dimissa st nob pcta
nra. Talis puitas p pfectm e sbsito
tu dno remeti. Vn bn qbusda hac
puitate no hntibz appeat d^r mirror
quada ipudecia q cu sua osciaz mlt
feditatibz coinquinauert. audet tn ad
ta fedu osce leculu omi orationi ista
tia ton^s puitatis dmm iuitare. Et sub
iugit Qd em^r leculus no floidus sed

putridus et tu illuc rege gle inuitas. Cetu
rio vetat illu i^rare sb tectu suu ppt
sua indignitate z pnceps aplor clamat
Exi a me dne qm pctor sic. z tu dicis
intra dne qm stulb sic Et q me vis face
iquis Ppsto vt p^m enundes osciaz ab oi
iqnameto vre receptois munus z laco
ribus. ¶ 5° i^o hyis q^tuor sruddit^r
humilitas q sup mod dm allicit remete
ipo dicete ysa. 66. Ad q respiciam n^i ad
humile z qetu et timete smoes meos.
Qu ei ipe sit humilis sic d^r dan 2°. susci
tabit ds regnu qd i etnu no dissipabit^r
sequ^r et humlimu hoiez ostituet sr i^d
Delig^t g^o sui sile. et ad i^d dulcet et de
lctabli se inclinat. hic etc lz d^r humi
lia te do z expecta man^s ei^s. De hac
vtute vide i tabula. ¶ 6to hyis
etia sruddit^r caritas. In cui^s vtute ds
stati mete archanu ingdit^r. Ipa em
e vltia dispo ad suscepoes di aima
habilitas z dispones Et h^o e qd apte
bn isinuat ita d^r In vna amoris isu
dit se spc sctus vite oia viuificas et ad
unias seu i orone seu i medita^oe ifir
mitates cogitatois Et iti^o volutas amor
meoria efficit^r sapia. et suauit ei sa
pimt bo^r dm. Intelleus vo efficit^r con
tepla^o Ac si dicet Ex di pucia oina
ifiora i diuu afferm trasmutat^r q vo
lutas fit amor meo^r sapia itellcus
otepla^o ¶ His itaqz oibz q ad
octu ptmet decet expletis trasfeud^r
e ad 2^m mebr^m. s. di ad di suscepcoez
q^s effcus ill^s beate gre. qtu dns
dedit salti ymagiabli depingetes
¶ 2° g^o mebr^m e de di i aiaz suscep
coe h^o e q aia sca ex di pucia cose
q^t^r. Et q h^r decla^o mag decet exptu
q de ppa expiencia z gustu hui^s gre
nob eructet qd gustauit ette igi^r
aug^m adduca^s q p ceteris doctoibz
hui^s gre secta posit i luce d^r Cum
mes huana i di visita^oe cepit semet

Margin (left): D. · Vo vita sca i rbz ostist · E.

Margin (right): F. · ^ discepta^o ois · ^ 2^c de alijs · G. · H. · Qd aia ex di pucia oseqt^r

ipaz excede' ⁊ illa icorpoře lucis claite
totā mēte ⁊ ī hīs q ī intimis vidz
q̄da īt̄me suauitatis saporē mitt' at
trahe' ⁊ ex eo ītelligēcia sua codie ⁊
ī sapiēz vite totā ī h° metis excessu pax
illa q exsupat oēz sensu īueit' atq̄z
obtiet'. vt fiat silēciū ī celo q̄i hoa di
midia ita vt ꝯteplatu⁹ aīm⁹ nulla
altanciu cogitacōm tumltua‹œ› t̄bet'
nich' omīo īueniens q̄d vl' p̄ desidiū
petat vl' p̄ fastidiū arguat. vl' per
odiū accuset. s̄ ista ꝯtepla‹cio›is trāqlli
tate tot⁹ tollit' ⁊ intimittit' ī affcm
q̄da mltū īusitatu ītrīsic‹e› q si sic sp̄
sentiet' pfc̄o mag̃ eēt felicitas. et n̄l
agit sēsualitas. n̄l ymagīa°. s̄z omīs
īfior vis aīe p̄prio viduat' offi°. supior
at vis aīe ī i° īt̄me q̄etis secretu
et sūme trāqllitatis archanū felicit'
introducit'. Viui⁹ ē ei s̄mo di et efficax
p̄tinges vsq̄z ad diuisione sp̄us ⁊ aīe
⁊ ideo n̄l ī caritis hac diuisioe mirabili⁹
ēnit'. vbi i° q̄d cernalit' vnū ē atq̄z
īdiuiduū ī scripīn scindit'. ⁊ q̄d simplex
ī se ⁊ sn̄ p̄tibz ꝯstat q̄i q̄da p̄ticipa
cōe diuidit'. vt ad sūma sp̄c sblcue'
Ab aīa scindit'. vt dnō vniat'. sfe
lix diuisio et mirabilis sepa°. vbi q̄d cor
pulētū et feculētū ē deorsū rmaet
⁊ q̄d sp̄uale et s̄btile ē vsq̄z ad specu
lacōez dīne glē s̄bliat'. et ī eande
ymagīez trāssfōrt'. Ps īfior copoit'
ad sūma pacē et trāqllitatē p̄s vo
supior s̄blimat' ad glaz ⁊ iocūditatē
In hīs v̄bis augusti q̄iq̄z ītelligūt'
q has delicias r̄ddut ꝯmēdables
⁊ oī dulcedīe s̄refflueces Illa ei gau
dia st' copiosa q̄z ex oībz boīs colleā
q̄d tangit ī eo q̄d d' In h° metis ex
cessu īueit' illa pax q exsupeat
oēz sēsm̄ de q copia d' deutō 28 ha
budaē te faciet dns oībz bois ec̄
ei dīn lz q de se d' ec̄c' 24 ī me
oīs gr̄a vite ⁊ v̄itatis. ī me omīs

spes vite ⁊ v̄tutis. seq̄t' trāsite ad me
omīs q ꝯcupiscitis me. ⁊ a gn̄acoibus
meis adīplemī. Et huc lz p̄ ꝯmīs hic
omē bo‹nu›m. ‖ 2° st' deliciosa ex omībz
cumlata q̄d tangit' ī h° q̄d s̄bīūx' Int°
mittit' ī q̄da affcm mltū īusitatu
ītrīsic‹e› ⁊c̄. De qbz delicijs d' neemie. 9.
hūdabit delicijs ī bonit‹at›e tua magna
De qbz ad‹huc› d' bn̄ Bn̄ ē adueīt⁹ di vt
biudcoes et delicie cū eo. ⁊ vniusa q
bn̄ ē. ‖ 3° st' illa
cū ip̄o st' delicijs affluūt ‖ 3° st' illa
gaudia glosa. q̄z de caitoe nō de crea
tura. ⁊ h° tangit ī h° q̄d d' Supior at
vis aīe ī illud īt̄me q̄etis secretu ⁊c̄
hac glaz p̄dixit ysa. 66. Gaudete cu
dio vniusi vt sugatis et ī pleamī ab
vbibz ꝯsolacōis ei⁹. vt mulgeatis et
delicijs affluatis ab oīmoda gla dīn
‖ 4to st' fructuosa. q̄z ī hāc via peg̃nati
omīs bo‹na› celestia īcipi⁹ possidē. has de
licias p̄gustādo. sic q dedit p̄micias
an messe ⁊ h° ē q̄d d' ec̄c̄. 6. lete de
ad ea. s̄ ad glaz ista ⁊ suscipe bonos
fructus ei⁹ In ope ei ip̄i⁹ exiguū labo
rabis. et cito edes de gn̄acoibz illi⁹
hic ē q̄ ista gr̄a vocat' p̄micie sp̄c q̄z
p̄gustat' an messe celestiū bonoz.
‖ 5to st' oīa h° ꝯdāme miraclosa q̄d
tangit' ī h° q̄ d' aug̃ Nichil ī caritis
hac diuisioe mirabili⁹ Illud ei vt aīt
ā̄gg ē miraclm q̄d ab hūana rōne
nō potiit apphendi Iste st' delicie de
qbz d' ī ps̄ Inebriabut' ab v̄bītate
dom⁹ ei⁹ tue. ⁊ torrēte voluptatis
tue pōbis eos has delicias ad pre
gustādū et plibād ꝯpmat dilcs suī
de⁹ vt sciat ⁊ ītelligat q̄ ī eo ⁊ cū eo
ītetnū debeat possidē. Dicit nob cu
easdē guttulas sorbē īcipi⁹ Gustate
⁊ videte qm̄ suauis ē dns Nt q̄d
eā aīe electe cū ad hac fruicōne
puenemīt celi nō‹mi›nant'. eo q̄ ꝯtēp̄ pos
sidet'. ī cel' gustat' s̄ttīs. ⁊ p̄ ꝯtis
agit' ī ttīs Nucis q̄d na ē illud. s̄

ꝯtplacōis

Z nescio q̄ dulcedīez

.J.
Gaudia aīe
suscipiētis dm̄
ista st'

vanie dd. laudare dm. adherere deo. Si
do Audi: bn Certo puto omnes anime electe
non modo celeste ee. pp. dignitate. si et celu
non immito appellari pt. innita eez. Hoc
tu sned. q hic sua no facile est ad
manu ut occurrit sicaut vincibz i
tin. Et hoc e qd dr bn Hec gra no se
pso cit aut. nisi illi dumtaxat q in
gentis deuocio et vehemens desideriu et
pdules affectus sponsa pbat. hic tale bn
decez accipiet a dno. No sic ipm no
sic. qz pimo e sic gram hanc gustau
De q Job. 20. dr. Non videbit riuulos
fluuis torrentis mellis et butiri. Nd
exponens Grego. dr. flumi torrentis est
ipa abunda. spec sti. et sepe aim amat
tato oteplacois mune iplet ut vide
valeat. qd loq nesciat. Vn cu nos
spc sti gram ifudit. melle nos pit et
butiro iplet. Mel desup cadit. butrz
vo ex alalu lacte colligit. In igr
vnigeit di filius. sit ds sr. oia et ho
dimentus et instio icarnois ipleuerit
melle nos pit et butiro saciat. Qd no
b credat. p. dns m. Ame

Sermo eius de mia et eius nobilitate
unitate et largitate et de septe dei
misericordijs. Sermo 21.

Suscepi9 de9 mias tua i me
dio templi tui. ps. xlvij. Dr bn
Bonoz di alia accipi9 isti9
vt tpalia. alia ita9 vt spua
lia. alia supi9 ut celestia et diuina. que
tato st p certis nobiliora. qto celu a
tin et de9 qbzlibz bois pstancior iucit
Quato ei qdlibz e insi9 tato igbili9
et qto supi9 tato nobili9. qd et i ele
mentoz ordie ognostur euidet. Terra
q ui sit isimu e eaa igbilissim ele
mentu. Qd at st illud e. vt aq e no
bili9. Sr illud e aer itm nobili9. Sr
illud e ignis qd nobilissim e elemtu.
Sic p oez modu i donis gtutis q

qto st supiora tato meliora. d. ia. i. Oe
datu optim et oe donu pfctu de sursu
e descendes a pre luminu. ¶ In vbis
ppositis tu itelligi9 s. dei nobilitate. accipie
tiu nccitate. datis largitate. pm i suscepim9
ds 1m i mias tua. 1m i i medio templi
tui. ¶ Pimo gr dica9 de doni nobilitate
qd sic visu e tato e certis oibz nobili9
qto e supi9. Que ei sit i corde di no
accidetalit s; sbalit dica9 mias vnde
ee dm Hec ei vot eu ps d. Adiutor
me9 t psalla qz ds susceptor me9 es
ds me9 mia mea. Et opposito Sus
cepi9 ds mias tua i medio dm. Pt
qd sned q mia de9 et donu dei i te
dr. De9 put e i corde di opadmon iu
deni e. Donu di sm q beigna oda
pietate sr mias miscia se iclinat.
de cui9 corde ead mia nob fluit tanq
riuul9 a fote i med9 a sole. Jta q mia
dat mias sbalis acntale. vbi date
sigt noie sbe vbi donu e no9 qlitatis
Ome at mia de9 siue donu di dicat
tato tn e nobili9 qto sblimi9 Vn ius
ticia di alta dr sic motes. vitas sic
nubes. si mia sic celu. dr. ps. Dne
i celo mia tua. et vitas tua vsq ad
nubes Justi9 tua sic motes di. No oia
ido ~~deus~~ i duxi9 vt hui9 doni s mie
noblitate ex sua altitudie pbacim9
Vide9 ei ad sensu q qto aliq i supiori
loco situ e sic arbores et vineta tato
fruct9 ei9 dulcior melior et nobilior r
pit ¶ 1o dd m e de accipietiu hoc
donu necitate. h e qm necm sit vt hoc
donu mie ostrim. Qd ei miseis q ve
misel st tn necm qm mia. sn qua nec
saluabit cu q nec dapnabit. Dicit
Grego. Justi9 mia ad exame diuine iusti
adducta iusti9 e et sordz i districtoe
iudicis qd i ocli fulget bn opantis
De q adr bn dr Hic nulli9 merita
sufficiunt si sn mia iudicabit sic nlli9
peta ipediunt si ea mia suscipit ¶ De

.A.

istud donum nobile e

.B.

hac mia duo biunt pstrigat' f de ei⁹
descp̄oe. et ei⁹ ad nos distribucione
¶ Describit' at sic mia ē bn̄ficiu m̄i
seo gr̄us ipēsu̅ De q̄ d' Be Iusti⁹ mei
tu̅ q̄ut. mia at ex misia nr̄a exatū
miseo se dat gr̄us Alia ē descp̄° tlis
mia ē exhibi° idebita bn̄ficij ¶ Sc̄ē
vide de mie distbu̅oe De q̄ sciend'
q̄ de⁹ pr̄ miaz septē miās tp̄ septē
paes paupibz suis dedit ¶ Pma nob'
exhibuit i c̄rn̄is assūpcōe. ad vitam
miaz mistenda. 2ᵃ i tēpli oblacōe
ad hu̅ana̅ naz p⁹ icōsiliada 3ᵃ i
corpis sui cibaōe ad īfirmit̄e cōfortāda
4ᵃ i crucis passiōe ad captiuu̅ hoiez
rēdimed' 5ᵃ i resurrecōe ad celi ia
nua aprienda 6ᵃ i ascēsiōe ad ma
sione miaz p̄paranda 7ᵃ i sp̄c sci
missiōe ad plena i nob' sc̄itate pfi
cienda Hec vii mie st' panibz vii
desig̅te q̄bz vt m̄t 8 d' dn̄s t'bas
pauit ¶ Pmo g° exhibuit nob'
miaz de⁹ i mc̄ārcōe Cu̅ eni hu̅anu̅ ge⁹
ex puaricaōe pmoz pn̄tu̅ i tā pfūda
misēia cecidiss̄ vt n' p se n' p cataz
aliq̄ potuit libari seu releuai. de⁹ mia
mot⁹ descēdit ad īferiores ptes tre. as
sumēs hoiez i se. & p q̄ns miaz misēia
vt nos de pfūdo mie misēie libarz
De hac mia d' aplūs ad tytu̅ 3° Appa
ruit begn̄itas & hu̅anitas saluatoris
nr̄i di. no ex opibz iusticie q̄ fecī⁹ nos
s3 s'm suā miaz saluos nos fecit Cu̅
vero mie si ad odignu̅ occ'rē cupim⁹
oz vt & nos i pfūa pitate renascam'
Ad h° eni de⁹ nat⁹ ē nob' hō i pfūs
sā pitate vtpote nat⁹ a p̄re deo &
virgīe m̄re. a q̄bz nulla ōt t'iit maclāz
volēs vt ait aplūs vt et nos renata's
eā i nouit̄e vite ābule⁹ Nec nob' p
dit sua icārnaciō nisi m̄ri i hac parte
adiugat' renata⁹ Hic dn̄s d' nycodē°
Ioh' 3° Opportz vos nasci denuo Nā
cu̅ ille p icōueieti accipet ait Q°mo
pt hō nasci cu̅ sit senex? Nuq̄ pt ve
tre m̄ris sue iterato itroire? Ido sub
iūx' dn̄s exponēdo q̄d dixit. Nisi q̄s
renat⁹ fuit ex aq̄ & sp̄u sc̄o. no pt i̅t
rare i regnu̅ di Nā nisi ex aq̄ lacmaz
& sp̄u sc̄o i cordibz nr̄is p ōtrione ef
ficacē. ad plena puritatē renascam'
no p̄dit nob' hᵉ mia icārnacōis & per
no q̄ns no i̅trbim⁹ i regnu̅ di ¶ 2°
exhibuit nob' de⁹ sua miaz i tempi
i teplo pn̄taōe seu oblacōe. offerens
seipm p̄ri i mīa nr̄i recōsliacō de hac
mia d' v̄m p̄p̄he⁹ Suscepi⁹ de⁹ miaz
tuā i medio tēpli tui Cu̅ ⁹ effim si
tua i medio tēpli tui Cu̅⁹ effim si
cōseq̄ cupi⁹ oz nos p fide q̄ p dileccōez
opat' corpi ei⁹ mistico q̄d ē eccīa nēr
pari. vt sic ei vniti & icorpati i ea
p̄ri offerām' & recōsiliam' ¶ 3° ex
hibuit nob' de⁹ 3ᵃ miaz sui pūa
i sui corpis cibacōe. dās nob' corp⁹
suu̅ & sāguine ad m̄rz īfirmitatē
et iedia q̄ ex ei⁹ de cibi carētia con
traxi⁹ cōfortāda su' roborāda Cu̅ si
traxi⁹ cōfortāda su' roborāda Cu̅ si
ex q̄liculq̄ cogrua occ'rē cupi⁹ eu ea
deuocōe et affcu̅ q° de⁹ hūc cibu̅ no
bis p̄parauit accede' nob oz De⁹ aut̄
hūc cibu̅ nob' istituit i magna cai̅tē
de' luce. 22. qn̄ hac miaz istituit ait
de' luce. 22. qn̄ hac miaz istituit ait
sidio desidaui h° pascha mādūcare
vobiscu̅ Sic & nos ad eu̅d cibu̅ su
mēdu̅ magna caritatē heam⁹ & cu̅
magno desidio accedā⁹ vt fiat i nob'
q̄d eccl. 24. d' Q' edūt me adhuc
esurient & q bibut me ad' sicīet ¶
De hac mia d' i ps. Misercator & m̄i
sericors dn̄s escā dedit timētibz se
De hac mia d' eccl eccl 3° Scdm
magnitudiē ipi⁹ sic & mia q̄ ab ipō
ē. q2 hᵉ mia q̄ ē corp⁹ xpi. ipi datori
ē. q2 hᵉ mia q̄ ē corp⁹ xpi. ipi datori
do vz p oīa adeq̄t' nichil i eo mi
nob' exhibeo q̄ se totu̅ Et hᵉ ē q̄d
d' zach' e° Excq̄bit gr̄az gr̄e eius
¶ 4ᵗᵒ exhibuit nob' ē 4ᵗᵃ miaz i c̄ruc̄s
passiōe ad hu̅a̅m gen⁹ rēdimed' De

.C.

Miaz vii dedit nob' de⁹ pr̄

.D.

.E.

quod dicitur in ps.
Apud dnm mia et copiosa apud
eum redempcio. q. d. Nam apud dnm sit in corde
eius magis fuit mia. hec coegit eum ut per
passionem crucis copiosam nobis redempcionem
exhiberet. De hac mia dicit bn. Clamat in cor
de dei mia uelut minus quidam cumulan
da super filios hominum. sed hec latebat et nes
ciebat homo prius eius. donec rupto uasu
lo in quibus partibus corporis eius effluebat
Et subiungit. Hic multe miserie corporis
hic multe mie cordis. uitet ne miserie
mias an mie miserias superhibeat? Vi
cat plane mie tue antique dne. Itemque
mie dni magne si participes esse cupi
mus nos dnm per vitibus ymitari dicente
i pet. 2o. Xps passus est pro nobis vobis relin
quens exemplum ut sequamini vestigia eius. Unde
bn. Prodit nobis dni passio. si mia se
quitur ymitatio ut sequamur vestigia eius. Alio
qui exquiretur a nobis et sanguis ille iustus
qui effusus est super terram Nec immunes erimus
ab illo tam singulari scelere iudeorum qui uiz
tante caritatis ingrati fuimus. qui spiritum gratie
contumeliam fecimus qui filium dei conculcauimus
Tercio exhibuit nobis quartam mīam in
sua resurreccione ad celi ianuam nobis aperien
dam que ex culpa priorum parentum humano generi
ab initio mundi clausa fuit. quod in eorum de
paradisi eieccione et gladii versatilis colloca
cione ad custodiendam ianuam euidenter
ostenditur sic dicitur gen 3o. Eiecit eum dns de
paradiso et collocauit ante paradisum voluptatis
cherubim et flammeum gladium atque versati
lem ad custodiendam viam ligni vite. Quem
ideo voluit esse versatilem ad innuendum
quod amouendus esset per passionis miam amouendus
ut eo amoto homines possent celestis paradi
si ianuam intrare. de hac mia dicitur in ps.
Bonum est confiteri dno et psallere nomini tuo
altissime. Sequitur. Ad annunciandum mane
miam tuam. hoc est ad annunciandum illam miam
que nobis facta est mane id est in die resurrectionis
De qua etiam i pet. i dicitur. Benedictus deus qui
secundum suam magnam miam regenerauit nos
in spem vite eterne per resurrectionem ihu xi ex
mortuis. Cum nos tue dignos exhibemus
si et nos cum xo a peccatis omnibus et viciis re
surgamus ut mortui peccatis iusticie uiuamus
quod est spiritualis resurrectio de qua dicit aplus col
3o. Si consurrexistis cum xo que sursum sunt querite
ubi xs est in dextera dei sedens. Quinto exhi
buit nobis quintam miam in ascensione ad man
siones multas nobis perpetuas preparandas. ipso
saluatore dicente Ioh 14. Vado parare vobis
locum. De hac mia dicit eccl 16. Omnis mia fa
ciet cuique locum. Et ysa 16. Preparabitur in
mia solium eius. Cum igitur si nos
dignos cupimus exhibere. oportet ut presentem vitam
tamquam aduene peregrinemus. Dignum quippe est
ut qui ciues sanctorum et domestici dei scripti sunt
in celis tamquam aduenas et peregrinos se exhibeant
super terram quemadmodum hortatur prima pet
2o. Obsecro vos tamquam aduenas et peregrinos
abstinere vos a carnalibus desideriis que militant
aduersus animam. Sexto exhibuit nobis deus
sextam miam in spiritus sancti missione ad plenam
miarum sufficienciam et ad omnes pocius mias
feliciter consummandas De hac dicit eccl 2o.
In oblacione ueniet nobis mia. Spiritus enim sancti
missio non modicum cor delectat. De hac
mia dicitur luce primo. Per viscera mie dei nostri in
quibus visitauit nos oriens ex alto. Quam
miam si digne cupimus suscipere studeamus
sicut prius et prelati inuenimus ut cum spiritus sanctus
spirauit paratos nos inueniat omni hora
expansos sinus habentes ad graciam suscipien
dam cum spiritum placuit nos incordit visi
tare. Hoc et monuit bn dicens Licet spiritum
sanctum accipere non sit in arbitrio hominis conatus
sed in gracia donantis. homini tamen est iniungit preparare
cor voluntate expediendo ab affectibus
alienis. racione et intellectum a sollicitudinibus
memoria a negociis non nisi necessariis et
internis occupacionibus ut in die bono dni
et in hora beneplaciti eius cum audierit vocem
spiritus sancti spirantis continuo occurrat sibi et
cooperetur in bonum. De hiis vii missis
dicitur in ps. Quoniam multitudinem celi a terra

F.

corrobauit mia3 sua s. timētes se De
q° d'. bn Cla di ꝯsidantes di miās secuit
sup se tm cumlm mia3 q̄stu ē spaciu
s. celu ⁊ tra ¶ hᵐ pnˡᵉ mx pma di
visione ē dict de datis largiᵗᵉ desigata
p h° q° d' i medio tepli tui Ad h° ei
i medio tepli d' ad isinuad q nullu
tīseat nulli se denegat s3 q̄stu i eo ē
simil vne oib3 apiat Nt' qd' qn de
loco agit' de° sp i medio le' extitisse
Na i tēne nat° i medio dui aialiu
ē i psepio rclīat°. ad teplu venies
ē i medio oblat°. cī affix° i medio
latnu ē collocat°. rsurges a mortuis
i medio disciploz ē visus. Ad qd h' oia
n vt isinuet nob q ad mia3 largie
da oib3 pateat oib3 se exhibeat
Et h° ē qd' pz ad filiu d' pu 4ᵉ Diri
uet' putei tui foras. ⁊ i plateis aq̄s
tuas diuide Hic ē qd'. i canticl' dicit
ē flos capi eo q oib3 pateat, oib3 se
exhibeat x°. dns m alme. Smo p
m° de sca agata de sex q̄b3 sacti
ficamur .28.

O
Na s. gītaꝫ mulier sca ecci. 26.
dicit ggo. Quid nos barbati
dice° q ad rgna celestia nc p
ferunt puellas vide°. Et si adipisci rg
na celoz p bella psecucionu no possu°
h°. ipin nob tpe sit q dm nrm salti
p pace sequi nolum° Ēe nulli nrm mo
d'. p me more. si tn i te illicita desidia
occide ¶ In vbis g° ꝓpositi h' sca vl'a
vgo ⁊ ay mrtir agatha a tplia grā
ꝯmedat'. s. a vginitate. passiōis celbri
tate. vite scītate p°ᵐ i gra. k'ᵐ i sup
gra3. tciu i. mulier sca Ex hc tplici
grā meruit a do tplici aureola coro
nai Na p vginitate vna ꝓ passione
scd'a3 p vite scītate 3ᵃ3 q vo° ⁊ ex° dm
docuit ⁊ pdicauit Et h' pauca de hc
vgie dcā sufficiat pseq̄ntes smone
q° exacius ipa3 vgie3 imitemᵘ vt in
hac via ac vita ei salte tenuit ꝯfor

mari ⁊ i rgno celoz ei° ꝯsorcio pfrui
mereamᵘ Vez qz pauci ea i p° gra
imitat' paucioes i 2ᵃ. sala i 3ᵃ. s. i vi
te scītate ipa3 q̄stu possu° imitem
Na ad h° dignt nos dō leuit xi°.
Sci estote qm e° scus su ¶ Et ait
sex grā exᵘcioz q nos scos efficiunt q
sex grā exᵘcioz q nos scos efficiunt. vz cord
cā po' cf. i legenda hui° vgis. vz cord
mudicia. bonoz opm sufficiē'. spē sc
pñcia Relique tn po' bn dᵉ Tria st q
nos scos efficiunt. vz vict° sobri°. act°
iust°. scd pi° In his sex exᵘciis oīs
act° iusti° cotinet' ⁊ io q i his sacificat'
fuit eit sn dubio tot° scus ¶ Primo
g° sacificam° nos p cord' mudicia. cor
mēm scōpates et pgates ab omib3
imudicus et feditatib3 petoz Qd' cu
ad ple' sctm fuit eni° sn dubio sca
. s. tn nichil de dictatib3 obmittam°
Qd' facē monem' Deutō 22. vbi d'
Sit cast' tua sca ⁊ n'. i eis appeat
feditatis. isinuas i his vbis q ex sa
la mudicia si i nob plātā fuit eni°
sca sn dubio hc ap° 2. cor vij dic
Mudem° nos ab oi iqinamēto car
nis ⁊ spē pficientes sacificacōe3 nrā
i tiore dni Qua at mudari dea
docz nos bn sic d'. Ascēdat hō ctu
nal metis sue vt audiat causā ple
nam vite sue Assit accusati cogita
testis meo°. cō iudex. timor carni
fex. et qsp metu fuit i q° dm offe
dim°. p cord' cotrīone coteat'. p oīs
ꝯfessione exhauiat'. p satisfrē3 de
leat'. p rsistēciā solib3 rsistat'. ⁊ his
oib3 finiu ꝓpoᵐ adiugat'. h' tādu co
rinuātes quisq3 spē scus affirmam
i a° gen° deuocōis hat i gra3 vz
actione ipa ei grā3 actio ⁊ vox
laudis cu ex itimo affcu. no ex iu
dicio cois agit' sig' ē rimissiōis
petoz Vn cu auena pñcia i iocu
da deuocōe3 grā3 actiois pmutā
fuit. h' muta° dexte excelsi c̄tissim

signum est quod omnia peccata nostra a deo liberaliter sunt nobis dimissa. ex qua remissione iam veraciter sumus sancti. ¶ 2o sanctificat nos per bonorum operum sufficienciam. precipue tamen omnia illa facientes que facere cogimur ex precepto. Nam que cadunt sub precepto utpote legalia sunt de necessitate salutis. Ipsa enim sanctificant nos pro certo dicente domino Levitici xx. Sanctificamini et estote sancti quoniam ego sum sanctus dominus deus vester. In quibus autem sanctificari debeamus statim subiungit. Custodite precepta mea et facite ea. quia ego sum dominus qui sanctifico vos. Ac si diceret. Vos facite ipsa opera et ego sanctifico vos ut speremus sanctificari non ex operibus iusticie que fecimus nos sed a deo. Et quanto ipsa opera fidelius agimus. tanto deus amplius nos sanctificat. Propter quod cum summa diligencia studendum est ut opera que deo debentur fideliter peragantur. Quia ut ait quidam. plus meremur adverbiis quam nominibus. et plus meremur de bene quam de bono. Et hoc est quod dicitur proverbiorum xii. Qui fideliter agunt placent deo. sic econtra displicent qui faciunt negligenter. unde xlviii dicitur Ieremie. Maledictus qui facit opus dei negligenter vel fraudulenter. Tunc autem fideliter agimus ipsa opera nostra cum diligenti actione et fideli ~~actione~~ domino offeramus ut pro diligente ~~attentione~~ omnes sensus et corporis membra ad opus dei convocemus. convocatos adunemus. Unde dicitur facere monemur ecclesiastici 2o vel ubi. Contine et congrega cor tuum in sanctitate. Et ii idem. Congregate vos in domum discipline. ut dicatur de vobis vacate in proverbiis. Sapiencia vobit acallas ad artem hoc est sapientes devocio vobit acallas in summum corporis et affectus anime ad artem vel ad summum conatum. Sic ecce opera nostra per fidelem intencionem dirigit in solum deum ordinari. ita videlicet ut ipsa intencio ponat deum in omnibus que agimus fundamentum. Unde enim super aliud quam super deum edificatur transit cum suo fundamento. Unde autem propter deum agitur quia eternus est cum deo permanet in eternum. Unde ecclesiastici xxvi dicitur. Fundamenta eterna supra petram solidam petra autem erat Christus. Tunc autem opera nostra per fidelem intencionem in deum ordinamus cum omnia que agimus ad laudem et gloriam suam facimus nichil aliud ex omnibus que facimus intendentes. Ad hoc hortatur nos apostolus i. Corinthiorum x. dicens. Omnia que facitis ad laudem dei facite. Et enim quorum summa non est oculus intencionis oculus in aliud quam in deum neque obliquantes. Et hii tales hic receperunt mercedem suam. ¶ 3o sanctificamur per spiritus sancti presenciam. Et licet in prima et 2a sanctificacione necessario nobiscum fuit eo quod nichil boni facere possumus sine ipso. hic tamen simpliciter propter potenciam eius ponimus presenciam. quia gracia virtute hic est in sua dulcedine datur nobis. ¶ Datur enim nobis propter duo scilicet ad consolacionem et virtutum plantacionem. ¶ Ad consolacionem quia post cordis purgacionem et bonorum operum multiplicacionem infunditur ad eius dulcedinem degustandam. ut quem prius in operibus faciendis habuimus auxiliatorem nunc habeamus consolatorem ne sentientes solum laboris fatigacionem et non spiritus consolacionem sub onere opprimamur. Est autem eius hec consolacio quod ut ait apostolus ipse spiritus sanctus perhibet testimonium spiritui nostro quod filii dei sumus. Et si filii dei et heredes. Et sic in hac gloriosa attestacione in hac vita de filiacione et in futura vita de hereditatis assecucione misericorditer consolamur. ut secundum apostolum habeamus sanctificacionem vite eius que nunc est. finem vero vitam eternam. ¶ Datur eciam spiritus sanctus ad virtutum plantacionem. Nam ex dei presencia deum cognoscimus. ex eius cognicione consequimur caritatem. Neque enim potest deum cognoscere et non amare. Per eius vero absenciam nosipsos cognoscimus et inde humiliamur. Quia enim vacat se cognoscit necessario consequitur humilitatem. quia tunc nostre vilitates et miserie in lucem prodeunt absente deo. ex quorum intuitu usque in pulverem humiliamur. Ex intuitu ergo dei habebimus caritatem. ex nostro vero humilitatem. In hac altitudine stetit propheta cum dixit. Ego autem mendicus sum et pauper. et dominus sollicitus est mei. Nam in eo quod se

D.

Spiritus sanctus datur nobis propter duo

E.

Spiritus sanctus quomodo veniat ad nos et recedat.

respexit humiliat^9 d^t medic^9 sui 7 paup
Inde at fugiens 7 dm respiciens ꝯsolat^9
e 7 i spe sublevat^9 d^t. Et dns sollicit^9
e mei. De hijs d^t aug^9 Dne ds me^9
si no attendem vias tuas mee misie
me ptherent i desperacois abyssu. hu
go. Adest sps scus ut sublevati dm
amem^9. abest ut ꝯgsteres mam mise
ria humiliem. hic bn Et i spu ambulat
neqq i uno statu pmanet n^c eade stia
litate pficit No ei e i hoie via ei^9. s
quadmo^m ei sps moderator dispensat put
vult nuc segni^9 nuc alacri^9 q retro
st^t oblivisci^t 7 ad anteriora se extendit
Ergo cu te torpore vl accidia affici se
tis noli ꝓptea diffide a^t desiste a studio
spuali. s invicatis r^qre manu ei tu te
obsecris donec denuo suscitate gra
fructus pmptior alacrius currat. Et sic q^
dum adest gra sic delectare i ea ut no
existiens te donu di iure hereditario pos
side ne subito cu retraxerit manu 7 subtr
eit donu tu aio cadas simul 7 istior
q^ opz. qz h^c alteracio sps venient 7 re
cedentis no agit^r i nob ad mam insipie
s ad di i nob edificanda sapiam. no ad
di indignacoez. s ad nram pmocoez. qz
forsita pl^9 pficim^9 i gre subtraccoe q^
i sue pncie ꝯsolacoe Na qntu nob
devocionis accrescit ex sps pncia i dilec
tione pmpta opacoe hylari iubilacoe
sublimi ꝯteplacoe q oia i pulvez re
vertut^r cu sps no spiravit tm i subtr
ta nob gra accrescit nob de di tiore
dud labore anxietatis horrore ipa
cieti languore pfudo suspio inviata hu
militate Ex qbz oibz i subtracta graz
coadunat nob pl^9 merim q^ ex pncia
sps ꝯsolam^r. Et qz difficult credit^r
q subtracta gra pl^9 vtilitatis conferat
q^ hita. ecce ad manu e sma bn di
cetis Dic^9 7 si iustis no desit ad meritu
plerumqz tn abest ad ꝯsolacoez Illud
utile istud iocundi^9 Et subiungit Habet^r

g^r 7 latet du sesu cord^s minime tagit i^a
suavitas hita s abducta. n^c ex h^o detri
metu accipiet aia. si tn vel dm dilig^t
Ca mora faciete sposo no tn cu fatu
is virgibz dormitat. s cibus sustinens
pfudis gemitibz excogitata impaciens
languore dissilare no valet meslicia
cord^s. n^c oia abscode q tste pect^9 adur
Et io aia devota ex hijs multu mitu
ꝯgregat 7 pficit vehement Iuste at
spm stm i medio istor sex excoqt
posuim^9 tqz oia ordinate vivificate
7 oia faciete. qz nullu op^9 d^t spabit^r
ad merendu. qd spu sto no iuvat Ad
ei cor fuit i corpe h^o sps i ope Et sic
corp^9 no vivit sn aia sic nullu op^9
sn spu Vn sic p eu oia colligut^r
sic sn eo oia defluut 7 i nichilu redi
gut^r Ipe ei sps scus ut ait bn est
omi artifex creans hoies ad dm bon
voluntate. di ad hoiez facili ore ppi
ciacoez formans affecoez donans virtu
ꝯsperans opacoez agens oia fortit^r
7 disponens suavit^r Et subiungit Hoies
docet dm ꝯre angels adorare. solq ipe
sps e q docz invenire hre 7 frui Ipe tm
e sollicitudo bn ꝯgretis 7 i spu pietas
et vitas adorantis sapia invenientis
amor hntis 7 gaudiu fruetis Que vz
spm stm h^c oia bo. faciete si nup^9
hre doceam et ihabitate i nob. oia
nra exteriora 7 interiora sub tesura dis^tne
devotissie ꝯponam^9. n^l omo adm^t
tetes qd eide spm adurset. qz ut d^r
sapie. i. sps scus disci^ne effugiet fic
tu 7 aufert se a cogitacoibz q st
sn intellcu Qd exponens bn d^t Et si
repelle a se spm scm no e i voto cogi
tatis fit tn ex culpa negligetis vt
sps disc^ne mito se aufeat a cogita
coibz q st sn intellcu Et io q poza
comunia sa sps i scrpo expri desiderat
caute se ab oibz custodiat q eide spu
adversat^r Qd nob ꝯcedat dns m^r ihs xp^s

De eod sermo 29. et de hbus que
nos sufficit. s. victus sobrius etc. 29.

Virgo cogitat q dni st vt s sca
corpe et spu. i cor vii. d. gxgo.
Alia sit delcaoe ee no pt Aut
em delcabit in infimus et caret supmis
a in summis et cotepnit infima Expedi
go i pcedenti smoe sciati intiori q p
cordis mundicia. spualium opim sufficie
spc sit pna e fidelit acqsita. nuc
ad eade sciate psca possideda. alia
st extiora addueda q in exteriori ouisa oe
nos sufficiat vt fiat qd i apoc scriptu
e Qui scs e sanctificet ad. In vbis g
ppositis tria tangit aps s. statu excelle
te. actu opetete. fine cogruete
Pmu i vgo vgitas ei i oi statu excel
lencior Scdm i. cogitat. i q tangit actu
tli statu opetete. Vgies ei q a debi
to maritali et a curis sctli p oia st solute
mito cogitaone dnt q di st vt sic cuiuga
te ex vinclo maritali cogitae cpellut
vt viris suis placeat sic vgies dicate
do intede dnt quo do sposo suo place
ant 3m i. vt sit sca corpe et spu. i aia
i q tangit fine cogruete Ad hue em
fine sac vgies. cogitacoes locucoes
et opa dnt dige vt sint scte ppe q
sposus scus e Vnd eciam ista glosa
vgo de q nob e smo agutha videl
deuotissime studuit adiple. qr res cor
pis et aiaz posuit vt possit place deo
et placuit sic signoz et miracloz eui
dencia pbauit. que vsq in fine sctli ds
p ea et ppt ea exhibebit et exhibuit
claificas ea toti mundo. vt ex ho mo
tescet qnta deuocoe studuit vt corpe
et spu eet sca Nuc ido ds posuit no
bis i exm vt q dnm ihm q exaltauit
vt gygas ad curreda via sua imitari
no possus. puella tenera et delicata
salte tenuit imitem. Nuo at ea in
sua scitate imitari deam. vt et nos silr
sim sci cor nos bn ita ds Tria st q
faciut hoiez scm. viz victus sobrius. actus
iustus. sensus pius In qbz tbz ple et absolu
te q illarz i ipoz mutate assumut
h z ipse filit fiat sce

consistit pfectio Est at sm q diffinunt docto
res sobetas modatus vsus tpaliu cca sola
necitate rstrict Cui obseruancia lz difficilis
videat hiis q i carne ambulat. facile tn
e illis q bo spualia gustauerit q pua bo
i spcu maioz et melioz p nichilo rputat
Qd expsse gxgo. insinuat s. ds Dulce e
ee i humanis rbz. sz ei q ad. de celestibz
gaudiis nichil nouit Cca qto mi etna
itelligit tato delcabilius i tpalibz rqescit
At si qs cordis in ore gustauit q sit illa dul
cedo celestiu bonoz qto i dulcedis e qd
mgs lz. tato ei i amaritudie vtit oe qd
foris sustinz et io facile e ei pmo delcabile
vt foris ppt dm sobriu victu heat. q itus
dulcit pascit et i do pausat Vt g spc
scus de cui pncia i pcedeti smoe dem e
passibz pfectum i nob pmoueat et nos
magis ac mag i ei csolacoibz pficia
necce e vt p sobriu victu cunctis csolaci
onibz fiedit rnuciem. qr nullatus silr ee
pnt Vnd dt Aug. Bi acim het vn de
lectet exterius. sn delicis maret intius
Vt g intiora nra i do pficiat oia ex
tiora de gne csolacoum carnaliu pmuttu
p victu sobriu aputes Dco at victu
sobriu sola necia q ab oi supfluitate ab
oi vsu pcit sit rstricta Ex q vbis colligis
q no solu victu sobiu vocem modata ci
bi et pot supcoez. sz om rez ad vsum
nrm ptinenciu rstricione In qbz oibz
sobriu victu rcipi. si eis vtim modate
Qd no solu religiosis expedit. sz oi xpiano
no pficiat ad salute Nu sic ppt gula
pim pntes et nos i illis de padisi gau
diis st expulsi. sic vt ait gxgo. ppter
pmonia et sobetate iciunie nos
rgredi oz. vt et fiat de nob qd de mags
dr m ii. p alia via rueri st i rgioez
sua Et io sic diligis puaz. sic diliga
ea q st ad pua necia ho e vt i omibz
vtendis victu sobriu teneam Nue tn
oia ne multitudo ofusioez gnet et erro
re. i tplia oria colligat. Ita viz vt

Sobrietas
quid sit

In tbz victu sobiu
teneamus. D. Nota

Nota
Bona cosis
ti i tbus

ois sobri9 vict9 fiat i tpaliu modata fic
one · i exterior sesuu disciplinata gubnacoe
i interior motuu cauta et vigilati cohibicoe
¶ Primo g° sobriu victu tean9 i vsu
tpaliu · vt i oibz qbz vti opetit ad vita
sustetada siue etia osuada · vt e cibz
pot9 sopn9 vestis et silia solu sim9 cote
ti nccris · nulla vmq supflua ex omibz
admittetes Et hec sobrietas paupertas vo
lutaria e vota · De q dr pu 16 · Est paup
tu sit i mltis diuis De hac sobrietate
dr ecc 31° Sanitas corpis et aie e so
bri9 pot9 · noie pot9 vsualia corpis vo
les intelligi De h° vsu dr luc Felix
sm tpr viator q cauu suor bnficiu
si q tnsite no pt i obsequ sui facit co
uerti et vti ad vtilitate ¶ 2° sobriu
victu tenea9 i vsu sesuu et sesibiliu · oms
sens9 corpis a vanis nugatoibz et supfluis
cotinetes et ad sola nccia ordinates Qd
fidelit fecit Job 31° cu dr Pepigi fedus
cu oclis meis vt ne cogitarez de vgie
Sz cur h° fecit rndit ide · qr alit9 ei9 p°
nas arde fuit Hoc ecl face monem
ecc 11° Virgie ne ospexis ne forte sca
dalizeris i decore ei9 De h° vsu docet
nos bn dices · Beat ho q sesus suos
exteriores no duces sz sequetes · vt dicat
huic vade et vadat · et alio veni et veniat
et suo sic fac h° et absqz otdoe fiat
Et subiugit Qa magn9 e ille q vsum
sesuu suor nouit expede i sua salute
et vtilitate et eos scit i obsequiu xpi co
uerte et ordiare Et tlis sibi optie
crededa9 e i spualibz mltitu9 quest
¶ 3° sobriu victu tean9 i vsu motuu
exterior · oms mot9 illicitos i suis iicijs
cohibetes Hoc eni maxie placz do Qd9
pulchre figatu legi9 1 Re 29 vbi dixe
rut philistei ad rege suu Quo hic
meli9 placare potit dnm suu n i capi
tibz nris Sic demoes oflates mt
nos mot9 illicitos dice pnt Quo qs
meli9 placare potit dm suu qz si pmi

pnes taliu motuu resistat Qd9 qmqz sa
cet ex oibz sceptibz nil tneret · qd est e po
situ i nra pte volutate Sic ei dr gen 4°
Sub te erit o ho appetit9 tu9 et tu dnabis
illi9 Qd9 expones bn dr Pt qde dya9
excitare i nob teptacoibz motu · sz i nob
e si vma volu9 et neo nrm i h° ctanne
deinet sicut9 De h° t° vsu dr postilla
ior sr illo p° Mulier gnosa e gla vm
sui Et nito laudada q res doesticas
ad vtilitate · facilia ad hoestate seipam ad
mor hoestate bn regit Sic aia deuo
e gla vni sui · i · dl q pdicta ta sb de
cen modanie regit ordiat et dispoit
Na p h° qd dr res doesticas tagit
rex fruitione · p h° qd addit facilia
tagit · sensuu gubnacoez · p hoc vo
qd cocludit seipaz tagit interior motuu
cohibicoez ¶ 2m qd mx bn nob
sufficat e act9 iust9 Nostri at act9 vt
iusti fiat · sit maxie cta prior nros ex
tendi Na do q scrutat corda maifesti
sum9 · no indiges e vt exteriorbz exhibi
coibz informet Si g° act9 nros ex
exhibedos vtute iustitie iforme9 · ispu
endu e illud glosu exeplar qd e ds
vt sm form q ipe nob i seipo dedit
imo agedo posuit nros act9 vt iusti
fiat ordinem9 Qr videlz ds veniens
in carne se totu cu omnbz q hebat
h° e reb corp9 et aiaz posuit p nob
Na de rebz p nob posits dr de° Jer 12
Reliq domu mea · dimisi heditate
mea De q° aplo 2° cor 8 · Scitis fres
qm xc p nob fcus e egen9 · cu esset
diues vt et nos illi9 iopia diutes ef
sem9 De corpe at p nob posito dr ysa
50 · Corp9 meu dedi pcutietibz et ge
nas meas vellentibz De aia at pro
nob posita siue oblata dr Jer 12 · Dedi
di dilcaz aiaz mea i man9 inimicor
meor Hns g° rebz p nob tlit vt
dcm e posits dr nob ds exo 25 · Inspi
ce et fac sm exeplar qd t mratu est

i morte qd e xs. Et Josue 2o. Quo ego fe
ci vobiscu misaz ita et vos faciatis Si
go act9 nros iustificare volu9 debem9
et nos res corp9 et aiaz p fribz pone
Na de rbz amoriz nos 1 Joh 3o d. 12
huit sbaz hui9 mudi et vidit frez suu
nece hre et clausit visera sua ab
eo quo caritas pris maet i eo. De
corpe vo ponedo p fribz exm hem9
i xo q fcus e obediens vsqz ad morte
De aia vo poneda dt Johs v sup Sic
xs aiaz sua p nob posuit Ita et nos
debem9 p fribz nris aias pone In
cipientes go ab vltio i ab aia eo q ab
illa tq a radice tota thut ortu Nec
eni res vl corp9 ponit p pxio n per
caritate p9 aiaz ponat Primo go
iustificare cupim9 act9 nros ad exe
plar xpi ponam9 p pxis nris aias
nras no vt ds q moriens i cce aiaz
sua p nob dedit Sz sic pom9 vt qd
facillimu e aie h p pxis exhibea9
Et ho e vt eu ex corde vacit diliga9
vt bm rglaz nale affirmatiaz et ne
gatiaz velim9 et nolim9 oia q nob
volu9 et nolu9 exhibe Et iste e facill9
mod9 ponedi aiaz p fribz Qd et
saluator monuit coadscedes nre inf
irmitati Joh 13 ds Ho e pceptu meu
vt diligatis inuice sic dilexi vos qz
maiore hac dilcone nes hz q vt s
aiaz sua ponat p amcis suis Pa ad
oia q ds p nob posuit fecit et exhi
buit caritas eu vrgebat q si solam9
lbein9 facilliue pmo gaudet res corp9
et aiaz p fribz ponem9 Tercio si act9
nros iustificare cupim9 ad exm xpi pom9
p pxis corp9 nrm Qd si illud i morte
sic xs dare no possu9 salte oib act9 de
corpe possibiles vt st vba cosolacois ex
hortacois de malo rphesiois deuote
orois moes benigne dusacois nris
pxis exhibeam9 et qcuqz alia fideli
exhibicoe possu9 faciam9 tals agentes

et om moves benigna caritate portem9
vt a neme nos portemr vt vacat de eo
q huisl e possit dici i ds 2 mach 16 h est
frm amator et ppli isrl h e q mltu orat
p ppl o et De ho d pu 28 Ubi amica co
silus aia dulcorat Et ecc vj Vbu dul
ce mltiplicat amicos IIII Xo si iustificare
cupim9 act9 nros ad exm x ponam9 p
pxmis nris res nras p qs opa mie
exerem9 q sbuenco tato e do accepcior
qnto res sppede iusti9 hnt laboriosi9
acqrut tenaci9 possidet Qd i scpta
ondit euidet Na mun9 abel ex ius
ta habicoe oblatu aq dauid ex laboio
sa et piculosa acqsicoe libata minuta
vidue ex tenui possessioe sacrifica deo
fuert ita gta et accepta vt i sac scpta
metinu sit ad meoria comedata Nec
reru penuria ab hac sbuencoe qsq po
tit excusare qz ab vnoqq h solu rqrt
qd het Vnde Tobie 4o d Si mltu tibi
fuit habudat tbue si at exiguu hrpz
libet impte Et si nichil peit9 hem9
salte potu aq frigide indigeti exhibea9
p q mces a dno e pmissa Et si nc i d
fuit salte affcm boe volutatis exhibe
no negligam9 Na sic dt Grego cor et no
sbaz pesat dns ds nc attedit qntu s
ex qnto offerat nc vmqu man9 vacua eit
a mune si archa cord rple sit bo vo
lutate IIIIm pncle q s bn nos iustifi
cat e pi9 sens9 Piu at sesu dicim9 i
tna deuocoez q do aspirante tm iuales
cit vt i ea di pncia felicit sentiat Lic
ei pietas s bn sit cult9 di et maxie
ths cult9 q agit i affcu h ths cult9
cu in tm pficit vt ds in eo sua mira
bilia opet iusto noie pi9 sens9 potit
appellai vt p ho qd e pi9 cult9 dei det
intelligi et p ho qd e sens9 q a senedo
d h intedat q ille cult9 i aia seciat
Que vz deuocio licz i nra minime sit
poita ptate vt iubem q ex nobisipis
p piu sesu iustificari possu9 tn aliq

E
Sens9 pi9 nos iustificat

· ꝑ ·
Deſcẽſiu̾ pu̾ q̄ exeam⁹ ꝯſeq̄m̄

ꝑ qd̾ hac g̾raꝫ mordit⁹ meam̄ · vt ab eo
tꝑ̃ ab īfimo īnpetes · ⁊ ꝑ g̾d⁹ aſcēdētes
tāde aliq̄n ad hac g̾raꝫ ꝑueniam⁹ · Dic̾
g̾o tres g̾d⁹ ꝑ q̄s ī hac g̾raꝫ aſcēdam⁹
· s · ꝑ intellcm̄ · opis effcm̄ · diui̾ affcm̄ ·
Vt h̾ · t̃n in dm̄ ordiam⁹ hac g̾raꝫ ꝯſe
q̄m̄ · ¶ Pmo g̾o exeam⁹ nos ad dm̄
ꝑ intellcm̄ ipm̄ ꝑ iugē medita̾ ad
dm̄ cogētes · vt viꝫ ſīn intmiſſoē dm̄
cogitem⁹ · Ad h̾o ei oms poſſu⁹ · n̄ e aliqs
q̄ de hoc ſe valeat excuſaē ⁊ io hoc
ipm̄ ſirmiſſīe e mādatu̾ · Vn̄ ei d̾ deu
to 21 · Caue ne vnq̄ obliuiſcaris dm̄
dei tui · Et tobie 4° · Oi tp̄e ī mēte he
to dm̄ · Et ps̄ 2° · In oibꝫ viis tuis cogi
ta illū · Talis fuit ps̄ qui dicebꝫ · Me
ditaº cordꝭ mei ī ꝯſpcu̾ tuo ſp̄ · Adheat
ligua mea fauciabꝫ meis ſi nō meiñco
tui · Et ſi cogitaº nr̄a ī dm̄ ſit eleuata
ꝑ ſbrepcoēꝫ ad infima rlabit̾ · eo q̄
t̄rena ihabitaº deprīmat ſſp̄m multa
cogitātē · itm̄ atq̄ itꝫ eleuet̾ · Et ſi
itm̄ defluat itꝫ atq̄ itm̄ erigat̾ ·
⁊ adhuc nr̄a cogitaº e ap̾d dm̄ · Vn̄ d̾
bn̄ intēdebat Job 16 · Ad dm̄ ſtillat
ocls me⁹ · intellcm̄ ocl̄m ſuu̾ vocans
q̄ ad dm̄ ſtillaē dixit · eo q̄ nō otinue
ſꝫ ꝑ interciſa tpa huc ad dm̄ erexit · Et
ſi ſic ꝑ intellcm̄ ad dm̄ ſtillam⁹ deu
ſp̄ cogitam⁹ · ¶ 2° exeam⁹ nos ī deo
ꝑ opis effcm̄ vt viꝫ opai incipiam⁹
oia q̄ hō x̄ ī ſua ꝯuſaºe nob̾ ꝓpoſuit
facienda · Ad h̾o ei induit hoiꝫ vt ex
eo ꝓuocati ꝑ vibꝫ ipm̄ ymitem̄ · Et
h̾o e qd̾ d̾ luce 22 · Ego diſpono vob̾
rgnu̾ · ſic diſpoſuit m̄ pr̄ me⁹ · Ac ſi
diceret · Sic e° deſcendes a pr̄e ⁊ veni
ens ī mudu̾ · nō n̄ ꝑ laboēs ſudores
⁊ doloēs pr̄e ſic diſponēte ad deu̾
redeo · ſic e° diſpono vob̾ · vt ſi p⁹ me
ad dm̄ veīre cupitꝭ eiſdē veſtigiis
itedatꝭ nō declinātes ad dexteꝫ ul̾
ſiniſtra · In q̄o ſi fidelit̾ agim⁹ nchil
de otigētibꝫ obmittētes ī h̾o inebim̄

vt nob̾ ꝯicet ſua diuitate · vt ſic amatu̾
ſue huantatꝭ ymitādo bibim⁹ · ſic eciā
ſue diuitatꝭ dulcia degꝯſtam⁹ · ¶ 3°
exeam⁹ nos ī diuo affcu̾ · q̄ ex diuina
ꝑncia afflati diuit⁹ ꝯſeq̄m̾ · Et io vt
veı⁹ dicam⁹ · nō ex nr̄o exeuo · ſꝫ ex di
uino · tꝑ̃ ꝑmitt̄ ꝑdoꝝ accipi⁹ illud
donu̾ · Talis at dm̄⁹ affcus opat̾ in
nob̾ ardētē dilcoēꝫ ſapie illuſtrionē
miſterioꝝ reuelacoēꝫ ſpc̄ ſci nobiliſſiaꝫ
ꝯſolacoēꝫ ⁊ mlt̄a ſilia · q̄ nēo ad odig⁹
vbis vllis pot̄it explicaē opante in
nob̾ x̄º hac g̾raꝫ ſīn nob̾ q̄ e ſr̄ oia bn̄
in ſcla ame ·

Sermo in cathe
dra ſci petri · de triplici no
ſtra exaltacōne · Joh̄ 2°

Exaltet eu̾ ī eccia plebis ⁊ ī in
cathedra ſenioꝝ laudet eu̾ ps̄ 106
Adiut bt̄s petr̄o · Quāto eni
et dilci di a dn̄o aplis diligūt̾ tanto
ī tortua ꝑſecucōis dur⁹ tolerūt̾ · Et
q̄ bt̄s petr⁹ ī celeſti pr̄ia vt catholice
⁊ religioſe tedit̾ et credit̾ ī mltꝭ e pre
⁊ tetis ſblimat⁹ · io oportuit vt in hac
tetis ſblimat⁹ io oportuit vt in hac
via ⁊ vita duros eẞ ſuſtinet cruciat⁹
¶ Et qd̾ ſaed̾ q̄ anꝑ venet ad
celeſtis pr̄ie exaltacoēꝫ tbꝫ vicibꝫ et
modis ſic ſcra legit̾ exaltat⁹ · Fuit ei
exaltat⁹ ꝑ elcoēꝫ opacoēꝫ paſſionē ·
¶ Pmo dico q̄ bt̄s petr⁹ a fidelibꝫ
x̄ et ab eccia ſca ī anthiochia ad
potificalē digtatē exaltat⁹ fuit per
cathedralē hoīe ī ſumu̾ potifice
et paſtorē elcus · et ſic vniuſe eccia
ſtatut⁹ · Qd̾ tn̄ nō ſolu̾ ſcm̄ e ex fide
liu̾ elecºe ſꝫ ex di ia dudu̾ ꝓordiaºe
ꝓrā ī eo qd̾ x̄ dixit petre petre
amas me · paſce oues meas · h̾o ipm̄
tcio repetes ī eiſdē vbis ipm̄ ſr̄ eccia
potifice ordiauit · Vn̄ ei d̾ Joh̄ 21 ·
Manifeſtauit ſe itꝝ ihc̄ ad mare tybe
adis ⁊c̄ · Dixit g̾o ihc̄ ſymoni petro petr
diligis me pl̾s hiis · Dicit ei etiam
dn̄e tu ſcis q̄ amo te · Dic̄ ei paſce

· ꝑ ·
Exaltac̄o petri
triplex

oues meas ꝛ hec verba usque ter eo repetit dans ei in eisdem verbis pontificatus dignitatem ꝛ ligandi atque soluendi aperiendi celum et claudendi quietem Vnde et dicitur Mt 16 Quodcumque ligaueris super terram erit ligatum ꝛ in celis ꝛ quodcumque solueris super terram erit solutum et in celis. hoc adiciens quod in huius verbi pasce oues meas trina replicatione. hoc dominus intendebat ut petrus pastor positus cum omnibus suis successoribus ipsum sibi subiectum populum pascere deberet. Vnde diligis me pasce verbo pasce exemplo. pasce oratione. In quibus verbis omnem curam stitisse conuenit. Dicit enim bernardus quod iusto ordine oues pascuntur a pastoribus. Dignum quippe est ut qui lana ꝛ lacte pascuntur ab ouibus ipsi preceteris ter sollicite pascant oues. Quod qui non fecerit audiat quod se dominus ezechielis 34. De pastoribus qui pascebant semetipsos. gregem autem meum non pascebant Et subiungit Nonne greges pascuntur a pastoribus. lac comedebatis. lanis operiebamini. et quod crassum erat occidebatis. gregem autem meum non pascebatis. In quibus omnibus verbis omnes pastores fideliter custodire oues amonentur. Vnde sapientie 6. Durissimum iudicium hiis fiet qui presunt. ¶ Secundo beatus petrus exaltatus est per operationem. Cum eum viderent tam fideles quam infideles qui tantis miraculis in suis operibus choruscaret vocabant eum non hominem sed deum dicentes actuum 14 Dii similes facti hominibus descenderunt ad nos Quorum errorem in presidium humilitatis se prosternens pie correxit dicens Quid nos intuemini quasi nostra virtute aut potestate fecerimus hunc ambulare. Deus abraham deus ysaac ꝛ deus iacob. deus patrum nostrorum glorificauit filium suum ihesum ac si diceret Non nos ex operibus istis exaltate sed deum magnificate qui per nos hec mirabilia operatur. In tantum igitur petrus extitit exaltatus in signis ꝛ prodigiis ꝛ miris operibus magnificatus ut in plateis ponerent infirmos in lectulis ꝛ grabatis ut veniente petro saltem umbra illius obumbraret quemquam et sanarentur a languoribus suis ¶ Tertio beatus petrus exaltatus est in passione. cum a persecutoribus sub nerone leuatus a terra suspenderetur in cruce pedibus sursum leuatis ꝛ capite demisso in terra per passionem cursum finiens vite in nomine ihesu christi ¶ Et sciendum quod propter has tres exaltationes quibus super terram meruit exaltari ecclesia sponsa christi triplex de eo festum instituit celebrari volens per hoc vices reddere sue triplici exaltationi. Nam propter primam exaltationem scilicet electionis festum quod est per maioribus extitit institutum. propter secundam exaltationem scilicet operationis inter que opera nominatim fuit quod detentus in carcere et in vinculis per angelum extitit liberatus sicut actuum 12. festum quod ad vincula vocatur. propter tertiam vero exaltationem scilicet passionis tertium festum sollempniter celebratur. has itaque exaltationes intuens bernardus admirando de sancto petro dicit Considerans quod petrus manus omnipotentis regni celestis clauibus inuestitur. sed quod fundatur ecclesia cum potestate ligandi atque soluendi et dicitur quod celos claudit ꝛ aperit quod cherubim ꝛ seraphin habere non leguntur vehementer admiror. Et subiungit Consumatur honor dignitas gloria. hominem in terris positum in celis impare mus angelorum choros iudiciarie potestatis exercere virtute assistunt angeli presidentis imperium expectantes ꝛ amministratorii spiritus assignata sibi ministeria sortiuntur. sed ligandi atque soluendi nullus eorum accepit virtutem Adest petrus ꝛ ad eius imperium orbis vniuersus soluitur et ligatur ꝛ precedit petri sententia sententiam saluatoris non quod quod christus ligat petrus iudicat. sed quod petrus ligat christus iudicat. ꝛ petri iudicia confirmat operatur ¶ Et sciendum quod hec triplex exaltatio ex radice triplici supposita sit orta. scilicet ex christi institutione potestatis [illegible] omnes illuminatione caritate feruenti. Primo petrus exaltatus fuit per electionem ex christi institutione potestatis Audiens enim quod christus cum esset in terris petrum summum pastorem instituit in hiis verbis Symon diligis me plus hiis. pasce oues meas. eandem

·B· ·C· ·D· vel soluat ·E·

insituroez p sua eloez pducere voluit in ef
fectu ¶ Ius exaltat⁹ fuit p opacoez xpt
Sgnicois illuiacoez Vn cu dns quereret a
discipulis suis de sua sgnicoe Mt 16. dicens q
dicunt hoies ee filiu hois & alijs alia
rndentibus dixit ihc Vos aut qm me ee dicitis.
Tuc rndit petrus tq p oibus illuiat⁹ Tu
es xpc filius dei viui Cui dns Beatus es
symo bariona q caro & sanguis no re
uelauit tibi. si pr meus q e in celis q d.
hac sgnicone no hes nisi ex infusa luce
veritatis Et vt de⁹ hac assrcone pbaret
ee verissimam vtpote sup quam tq sup fundame
tu edificaret eccliam [illegible] mito debuit pe
trus p ceteris honorare tq assrtore pfundissime
veritatis signis & miraculis in suis opibus ex
altare ¶ IIus exaltat⁹ fuit in passioe xpt
caritate feruentiore. vt sic dim p ceteris plus
dilexit dicente dno Ioh 21. Symon diligis
me plus hijs. ecia debuit eu p ceteris in
passioe pximu pmittere Oms enim martires
q digni iuenti st p noie ihu contumelia pa
ti & passioes solue tormentu ex radice
caritatis vincit acceperunt Qz ei ta di
ra et dura ta gaudenter possunt sbire tor
menta si ieiuno ad hoc paceda iclinaret
violencia caritatis hic aug dicit Nullo
corruptibilis pulueris tot ta inuamia
tormenta duraret nisi in eo xpc habitaret. et
hoc p affcm dilcionis De pa exaltacoe
d in ps Exaltaui electum de plebe mea
De 2a ibidem Dextera dni exaltauit me
p dexteram miracula q plus deus opatur in suis
scis voles intelligi De 3a eccu 36. Ex
altauit eum de terra Et hec de exaltacoe
glosi pncipis dca sufficiant ¶ Nuc
dicendu e qbus exercicijs ecia & nos exaltari
valeamus. vt si delicat exaltacoe pmorum
no deterreat exercitacio laborum Si g exal
tacoez huius pncipis scti tenuit tq
fimbria tangentes conseq cupim⁹ oportet
nos p pdcos modos exaltacois tra
sie. & moue nos exercitijs corde incipi
entes ab elcone vt ab illa ad opacoez
& passioez iusto ordie adiuuante gra ve
niam⁹ ¶ Primo g cupientes exaltari
hic p vite meritu & in patria p gle pmiu
incipia⁹ ab elcone Qz tunc faciam⁹
si p gram sci sps meruer⁹ compuncti inspi
si p gram sci sps meruer⁹ compucti inspi
inspicere vitam mrm scz bonu & malu
celu & terram celeste iocunditate infinale
terrenam sublimitate momentanea delacoez eter
na cruciacoez mentis nre oclis pponentes
et int ista delibato consilio decernentes
ipa put st iusta pdiccoe considerimus
pfunde rimantes qd int ista potissime
sit eligendu vtrum xpt momentanea corp
delacoez merere expediat eterna cre
nacoez. vtrum xpt bona eterna cure
expediat bonis celi. cu futura sit pcib3
longiora i infinitum meliora & i cibus pstan
ciora Nec dubiu si sn dissilacoe vtrqz in
spicia⁹ qn deu in suis bonis eligam⁹
& cu indignacoe mala terrena respuam⁹
iurantes & statuentes custodire iudicia
iusticie ei⁹ Qz stati vt sim sic elegi
erimus nos ds. suscipiens nos de suis dya
ecia nos ds. suscipiens nos de suis dya
& faciens filios dei Et ex hoc stati sim⁹
no mediocriter exaltati dicente nobis
deus in deut 26. Dnm elegisti hodie
vt sit tibi ds & ambules in vijs ei⁹ Et sq
& elegit te hodie dns vt sis ei pplus
peculiaris et faciet te excelsiore cuctis
gentibus qs creauit in laude & glam sua
An no sum⁹ vehementer nimis exaltati
cu de suis dyabolis adoptam⁹ in filios dei
Qz ei ignobilius dyabolo & qd glosius deo
n qd adhuc nescio qd ignominius sonat
ee suu dyabolu q dyabolu ee eo q ois
seru⁹ e inferior dno suo & ois dns
in qntu talis supior e illo De hac seda
suitute dicit Ioh 8. Ois q facit pcim seru⁹
e pcti Pctm aut ex hoie facit dyabolu
dicente dno Nonne ego vos xij elegi
gi & vn⁹ ex vobis dyabolus e. Et sic pz
q ex nra elcone q dm eligim⁹ exal
tabim⁹ vehementer ¶ IIus exaltabim⁹ p
opacoez. cu ia filij dei facti & spui filiorum dei

Sanctu amore, tamen vna mancatur (?) dei
Quod nos vanit et fidelit faciam⁹ si oia opa
nra co exhibeda cu conatu sum⁹ et ex
cessiu ita vt oia q faciam⁹ eorum statu ex
cedat opm aliorum non oten nobz obseqis
si opte vices suppetit cu disto excessiu
oia faciam⁹ vt dice possi⁹ c. ecc. 3° Mag
nificavi opa mea. Hic at excessus ne i
distro repetet ex duobz cosistit. s. ex
multitudie et conatie. Hoc at e vt multa
faciam⁹ bo. et eade cu conatu. Hinc cena
tu opm cu diu continuates quisqz de ex
cessu opm vcis in excessu metis. Tal
fuit Ps qui at. Ego dixi in excessu metis
mee. Quod at dixit ex sbita gra ignio
rabat. mi fides n q pmeet cet a gra
qua in excessu sentiebat. Hunc excessum
opm nrorum docet nos Bn ds. Bonu e
hoi sua obsequa ad cumulu dare. Vbi
gra. Sufficit ad salute molestias cor
pis fere. s. cumulo e etia in suoe spo
cas libet amplecti. Sufficit ad salute
superflua no reqrere si n e ppt ipa si desit
nimiare. s. cumulo e exultare
et libet q. e amo vt alis magis illa
liceat et ipe penitia patiat. Suffiat
ad salute si nec ipana l' fraude aqua
ad illa qd desidas vl' nutu amni plan
tu vilmare conciere. s. cumulo e etia
fuge ea et oblata respue in qbz voluta
te tua pesseis oblaqri. Et 1° exaltam
per passiones cu nos qbusda exuens pas
sionu equalentbz strenue excem fea
per pos exanoz inuta sci hoies ad co
templacois graz admittut ab oi spe ter
rene osolacois se oblogat vt bois ce
lestibz habdam⁹ pfruat. Qbz vtruqz
gustatis cu more suo se sbtrait fit ama
ritudo amaissima et ipatiens desiderio
lague incipiut vehemet. Tu ei ad ear
les delacoes redire n libeat n liceat
abobz carentes qsi int celu et tra suspe
si amaissie cruciat. Et tibz cruciat⁹
equalet passioi. De hac passioe dicit

Iob vii. Suspediu elegit aia mea et
morte ossa mea. Qd exponeb Grego
dicit. Qd p aiam insimetis intetio q per
ossa n carnis fortitudo desigt. Oe
at qd suspedit pculdubio ab pnus ex
eleuat. Aia g° suspediu elegit vt os
sa moriat. Qa du metis intetio ad al
ta se sbleuat. oez in se ctmus fortitu
dine necat. Ba em viri sunt ctussie
q hre requie in hac vita negq pnt
et io cto suspediu eligut q desideia
trena desentes ad alta ani tollut.
Suspendiu at ossibz suis inferunt q amo
re supne patrie in vtutu studijs actiti
hoc qd fortes p⁹ in mudo fuerat suspesi
occidut. De ho mio dicit Bn. Cu gra cote
platibz celeri⁹ no sbueit. fit obserui
celu eneu et tra ferea. Et cu relicta si
luam cord duria ad votu exaudi
no meret anxie desidantis negari sibi
existiat qcqd differt. et nescio si vel
ipas gehena expiri ad tpe horribili⁹
penali⁹ ve ducat. q p⁹ spual' studij
gustata suauitate exire denuo ad il
lecebras et molestias crnis. Talis g°
crufixio et si no sagiune fco fundat
petrum tn corpali inrio adeqt. Tales
ei int celu et tra osolacoes eleuati pen
det insiabli desolatioe velut it
duas mesas poiti epulates hicinde
spectam⁹ ieiuni. s. sic sum⁹ oino s. sum⁹
Vn g° h ris⁹. vn loc⁹ vn leuitas e.
An forte no agnoscis mesas et. Ad qua
nos pducat xps ihc filius dei amen.

Sermo primus de sco mathia. De his qui vocant a deo et renuunt cosentire deo. Zl.

Cecidit sors sr mathiam et annu
t⁹ e cu vndecim Act primo. Dicit
Aug. Ompe ds q sume bon⁹
e vult ois hoies saluos fi et ad agni
tione sui nois puenire vt fiat pticipes
sue bonitatis ppt qd oms vocat nullu
respuens nullu cotenes. oibz gram sua of

fc̄tus. ⁊ ideo sorte sue vocōis s. oēs mittit
licet nō capiat apʳ omīs In vbis ꝓpositis
duo itelligi[us] f glosa hui[us] pncipis electe
v̄ ceadit sors sr̄ mathia et eli thīma
none i. et ānūat[us] ē cū xi[us] ¶ Cōta
sioe g⁰ hui[us] sortis duo dicem[us] viz de sor
te ꝯtēpnētibꝫ. 2⁰ de sorte ꝯsētientibꝫ

A. De pimo sit pim[us] s̄mo de 2⁰ 2[us]. De p⁰
ac. ita dicem[us]. Pmo de sortis descrip
2⁰ de sortis diuisioe 3⁰ de sortis obau
dicioe ¶ Pmo g⁰ dicam[us] de sortis de
scrip. q̄ qtu ē de p̄nti matia ⁊ qtū p
tinet ad nr̄am vocōne obmissa sorte
q̄ vsi sr̄ apli de qua n. cū nob ꝯtoes
insinuat nichil aliud ē n̄ diuīe grē ā

Sors q̄ sit — monicio mouēs nr̄[us] p spm̄ ul' mouēs
ex p hoiez ad ꝯsentiedū deo. Et hac
sorte sue amoicoīs de[us] mittit sr̄ oēz
hoiez nullū excipiēs nullū ꝯtēpnēs
Cu si ꝯsēsim[us] pficiet ī nob sctifica
tione vite ei[us] q̄ nūc ē p̄t ⁊ future
Si at negauim[us] n. sorti ei[us] ꝯsensim[us]
iusto dī iudicio ꝯdēnaqm. rpbati. Viz
ad salutē nr̄am ⁊ dei grām ꝯsequeda
pdca duo nēcio rqrūt. s. diuine sorti
amonicio ⁊ ꝯsens[us] nr̄e inclinac̄o. Ipa ei
sr̄ de qbꝫ d. pu. 18. Si duo ꝯsēserit
de oi re qua penerit fiet eis a p̄re
meo q̄ in cel' ē. De[us] at sorte sue vocio
nis singlis exhibet licet omīs p ꝯse
sū oblate grē n. ꝯsētiat n. occurrant
Et h⁰ ē qd̄ mt̄. 5. d. De[us] solē suū oriri
facit sr̄ bonos ⁊ malos. et pluit sr̄
iustos ⁊ iniustos. Vic. i. paralip. 24. dint
Mi sit sorte ex eq⁰ magnis ⁊ puis Et
h⁰ qd̄ ī hijs duobꝫ d. h⁰ nite debat
Iob 25. d. Sup q̄ nō effulsit lumē
ei[us]. Et cū hijs tēbꝫ ꝯcordat ps. d.
Nō ē q̄ se abscōdat a caloe ei[us]. Id̄
ei nob h⁰ dicim[us] sorte. h⁰ Iob lumen.
h⁰ ps noiat caloze ⁊ sic ptꝫ sortis de
scripcio. quā ideo multis noibꝫ exposui
m[us] vt ei[us] sigficac̄o euidēci[us] ꝯtēscat

B. ¶ 2⁰ dicedū ē de sortis diuisione

h⁰ ē q̄t mod' dn̄s sorte sue vocōis sr̄ nos
mittat. Et q̄tū nūc sufficit. qnqꝫ sūt
moi qbꝫ nob de[us] miscōrdit vocat. s3
tīmis obiectioe. pene ꝯminatoe. p̄mia
supplicac̄oe. bñficioꝝ exhibicoe. p̄mij
ꝓmissioe. Hijs qnqꝫ moīs omīs hoīes
nisi obstinati fiunt allicitūr. ⁊ ad id qd̄
allicies desidat īducūt. ¶ Pmo g⁰
vocat nos de[us] mittēs sr̄ nos sorte sue
vocōnis p tīmis obiectione. Sperant
nob pctā q̄ ꝯmisim[us]. Ad tūc agit
cū vl' mt[us] ea nob ad mēoriā rūocat
vl' fois p os pdicatois īsinuat. Sic ie
rē. 2⁰ cīmia nr̄a nob obiciūt. cū dicat
duo mala fecit ppls me[us]. Me dereli
qrūt fōte aq̄ viue ⁊ foderūt sibi cist
nas dissipatas q̄ cōtinē nō valent
aq̄s. In qbꝫ duo tagūt. p q̄ oīa pctā
cīmalia ꝯmittūt. s3 auīsio ⁊ ꝯuīsio.
Auīsio a sumo bono tagit. ī eo qd̄ d.
me dereliqrūt fōte aq̄ viue. Cōuīsio ad
bo[m] cōmutable tagit. ī eo qd̄ d. sbiugit
⁊ foderūt sibi cistnas dessipatas. Hoc
ē bo[m] s. cōmutable. bn̄ cistnis dissipatis
sile d. q̄ oīs vs[us] tpaliū cōm dīu cū
tpe euanescit ¶ 2⁰ mittit sr̄ nos
de[us] sorte sue vocōnis p pene cōmīa
cione reducēs nob ad mēoriā qtra
mala cōmīat[us] ē hijs q̄ ī cīminibꝫ
pseuerant. De qua ꝯminacoe d. deute
28. Augebit dn̄s plagas tuas. pla
gas magnas pseuerantes ⁊ īfirmitates
⁊ pessimas ⁊ ꝯuertet sr̄ te omēs afflictio
nes egipti q̄s timuisti ⁊ adhebūt t.
Insup laguores vniusos et plagas q̄
nō sr̄ scripte ī volumine legis induc̄et
dn̄s sr̄ te don. te ꝯteat. Et amos 8⁰
Iurauit dn̄s in sc̄o suo q̄ venient dies
sr̄ vos et leuabūt vos ī cōtis ⁊ ba
culis et rliqas vr̄as ī ollis feruētibꝫ
Et ī ps. Nisi ꝯusi fuīt gladiū suū
vibrauit. arcū suū tetēdit ⁊ parauit illā
⁊ ī eo parauit vasa mortis. sagittas
suas ardētibꝫ effecit. De hac cōia te

Sors ... de m... q̄ mo...

miatoe dt bn Deus voles nobile creatu
ra hoiez vocare sicut scriptum est faciamus ho
minem ad ymaginem et similitudinem nostram · terebo quo eum si forte su
dat et vivat et comatur est arbiora
in cogitaui pnt s tenebris eternas · pones
morles · ignem inextinguibile ¶ 3o mit
tit si nos ds forte vocois · vocans nos
per pnia supplicacoez · ut quos cimus obiec
no moueat · comiano no terat · dulas
sua supplica alliciat · De hac vocone
dr iere 3o Reuite ausate et no auta fa
ciem meam a vob quia scus sum et no irascar
imppetuum Et ibid' eo · vulgo dr Si dimisit
vir vxore sua et recedes ab eo duxerit
vir alterum · nunquid revertetur ad eam ultra · nunquid
no polluta et otaminata erit mulier i.
Tu aut fornicata es cum amatoribus multis
tn reuite ad me dt dns · et ego suscipia
te Et eze 18 dt Nunquid voluntatis mee
est mors impii dt dns · et no magis ut
convertatur a viis suis et vivat · Et infra
moriemini domus israel · quia nolo morte mo
rientis · revertimini et vivite · Hic cum 1o dt
Reuite sunamitis · misera et captiua
Reuite · primo propter bnficium creacois · Reuite
2o propter bnficium redempcois · reuite 3o propter
gras bnficiencie · reuerte 4o propter cumu
lum eterne glificacois · ut si unumquodque
istorum singlarit no moueat · saltem oia
moueat simul iuncta ¶ 2o mittit si
nos ds sorte sue vocois numinibus bnfi
ciorum nos alliciens Iuxta · quod nonnumquam fa
ta nob prospera arride et nulla mala adu
sa adherent · Multi enim sunt qui plus bnficia
is allmatur · quod duris minis opellatur
Et ideo tot et tanta bnficia nob cotu
lit · quod eciam quosque ingratissimos pnt obrue
Dedit enim nob nosmetipsos sm corpus
et aiam · Addidit et alia per quod in bono esse
utrumque possit subsistere · Dedit celum et
terram et oia que in eis sunt · Nec oibus hijs
otentus addidit · semetipsum scilicet semetipsum
totum · hoc est sm dium et hoiem · tota tri
nitate sm nuum psonarum · Dedit enim filium

in matricoez · spm scm in scificacoez · se pa
trem pruauit eterna glificacoez · Iuxta tum
semetipsum pro nob exinaniens · ut de oi
bus que hebat · nichil pent a nob quere
bat · Ihus bnficus magis affectum suum ex
citare voluit · non dicebat · O aia mea
dilige eum qui dedit tibi celum cum sideribus ·
aerem cum volatilibus · terram cum germinibus · aquam
cum piscibus · atque oia subiecit sub pedibus
tuis Ps · Quare oes diligit mirifice ·
Denique ds et tot et tanta nob otulit do
naria · ut in arra sue dilecionis seipsum
nob totum daret cum oibus que hebat ¶ 3o
mittit si nos ds sorte vocois sue per
pnmiorum pmissioez · pmittens nob in pn
ti tpe dulcissimas osolacoes et delecta
ones · et in futuro eterna glificacoez · Que
duo pmittit nob Mt 19 · dicens Omnis
qui reliquerit pnem aut matrem etc usque centu
plum accipiet in pnti esse pnmii · et vi
tam eternam possidebit in futuro esse 2m ·
Tanto enim affectu diligit nos ds · ut no
sit otentus post finem laborum copiosa nob
dare pnmia · sed eciam in via qua ambula
de primicijs celestium bonorum et stillici
dijs quibus letabitur gaudiis nos infudit
ut agnoscamus quam dulcis dns est · dns vira
dei delectabiles pcipiamus · Ihus quinque
modis mittit si nos deus sorte sue
vocois ut videat et intelligat quis
consequatur quod sequitur · Nec credat homo
has amonicoes esse suas cogitacoes · Non
enim bone cogitacoes · dei sunt amonicoes · Ma
la vero cum cogitamus nre sunt cogitacoes · unde
id Mt 15 · De corde exeunt cogitacoes
male · furta adulteria hoicidia etc · Unde bn
dt · Cum mala vsamus in corde nro cogi
tacio nra est · cum vero bo · dei primo est · Illa
sed mala cor nrum dedit · hic sed bo · cor
nrum audit ¶ Et est sciendum quod eisdem
modis intedebat dns iuda ad pnman
revocare · Primo per cimis obiectione
cum Iuda osculo filium hois tradis · cum
tamen ille no adverteret ¶ 2o revocavit per

pene omnatoez d(icitu)r Ve hoi illi p q(ue)m fili(us) ho
mis tradet(ur). Et cu nec sic pficet .3.º addidit
dulcu(m) v(er)boz allocucoez d(icens) amice ad quid
venisti. Et cu n(ec) sic audiet voce dni q(ui)sto
sbmu(er)it bufiioz exhibicoez q(ue) osculat(us) e
eu. Et q(uia) obstinat(us) (et) induat(us) fuit i sua
malicia ideo quito no addidit dns p(r)im
p(er)missioez q(uia) obstiat(us) ia fuit. p(ri)ma etia
no curiet. q(uia) tpales diuicias ia sitiebat.

·C·

¶ 3.º dicedu(m) e de vocatis r(e)cusatoe
siue sortis obaudiroe. Cu ei oes vocet(ur)
(et) pauci veiant. expedit vt ponat(ur) cause
p(ro)pt(er) q(ua)s obaudiu(n)t dnm sic vo(can)te ¶ Qui

Voti venire ren nuunt nolle mori9

dam nolle mori p(ro)p(ter) q(uo)s voti renuu(n)t venire
seu osentire. Pmi ei desp(er)ant sic cayn
(et) iudas. q(uo)s cu revoc(asse)t dns q(ue)res i eis
locu p(er)me alt(er) dixit dne maior e in
iq(ui)tas mea q(uam) vt venia mear. Alt(er) abijt
(et) laqo se suspedit ¶ 2.º voti irridet
dm sic de votis p loth gen. 19. d(icitu)r vis(us)
e eis q(ua)si ludes loq(ui). Et noe cu edificaret
archa alij deridebat eu ¶ 3.º otemp
nu(n)t. sic pharao q(ui) signis (et) miraclis vo
cat(us) r(e)cusauit dimitte p(o)p(u)l(u)m oppones
se deo exo. 1. ¶ 4.º p occasione aliq(ua)
se excusat. sicut saul q(ui) p(re)uaricacoibus
inobediae ap(u)d samuele excusauit. 1.
R(egum). 15. Accepit p(o)p(u)l(u)s de melioibz arme(n)tis
vt imolaret dno (et)c. Et sic(u)t illi euagelia
q(ui) luce 14. voti se excusates dixerit Vil
la(m) emi. quiq(ue) iuga bou(m) emi. vxore duxi
rogo te habe me excusatu ¶ Quida(m)
voti differu(n)t venire dicetes int(er) se Ad
huc iuuenis es multu(m) supest de tpe. Ex
quoz p(er)sona d(icitu)r illud sap(ientie). 2.º Venite fruam(ur)
bonis i iuuetute celeit(er). coronem(us) nos ros(is)
anteq(uam) marcescat. no p(re)teat nos flos tpis.
Quibz r(espo)ndz dns luc. 21. d(icen)s Vigilate q(uia)
nescitis qua hora dns v(este)r venturus sit. an
sero an mane (et)c. ¶ Q(ua)ti no veniu(n)t de
tem(er)e meditato tiore vel amoe cogitates
int(er) se No possu(m) petia dimitte. r(e)s iniu
stas restitue. filios meos depaup(er)are. i ri
gore p(er)nie p(er)siste. Quibz r(espo)ndz iob. 5. d(icitu)r

Qui tim(en)t pruina irruet s(upe)r eos nix. q(uasi) d(iceret)
Qui timz p(er)ua pena p(er)ne irruet s(upe)r eu(m)
penalitas i(n)fernal(is) misie ¶ Alij vei
unt i(n)sufficiet (et) diminute. vt q(ui) co(m)pucti
aliq(uantu)m emedat (et) aliq(ua) ad(huc) tinet. vel q(ui) vei
entes ad r(e)ligioez affem(n)t honoz diuiciaz
(et) voluptatu(m) q(ue) r(e)liq(ue)ru(n)t i s(e)c(u)lo iteru(m) p(o)st se
trahu(n)t vt phariseí de q(ui)b(us) dns m(a)t(thei). 23. ait
Ve vob(is) phariseí q(ui) siles estis sepulcris
dealbatis. i(n)t(us) a(utem) ple(n)i ossibz mortuoz.
¶ Octaui veiu(n)t s(ed) p apostasia r(e)siliu(n)t
ab incepto. quoz mag(na) e multitudo q(ui) ad
bo(nu)m statu(m) veientes postea attediati
vel laboribz fatigati vel teptacoibz sup(er)a
ti volutate (et) ope r(e)sipiscu(n)t sicut hij q(ui)
i deserto celesti pane pasti attediati dix
erut exo. 18. Vtina com(edissem)us i egipto vbi
sedebam(us) s(upe)r ollas carniu(m). Et iterum An(im)a
n(ost)ra nauseat s(upe)r cibo isto leuissi(mo). n(um). 11.
¶ Nonu(m) r(e)spiciu(n)t ocli n(ost)ri nisi mana ¶ Nonu(m)
voti no veiu(n)t. ponetes spe sua i spe
venia finale. Dicu(n)t ei deus e inmor
tem finale. Dicu(n)t ei deus e misericors
ad ge(m)itu ignoscens facilit(er). Sz p(re)muniri
tes i pctis dm ihorat vn(de) eu(m) honorare
debueru(n)t. Talibz d(icitu)r eccl(esiastic)i. 5. De p(ro)piciato
tu pctoz noli ee sine metu. neq(ue) adia
cias pctm s(upe)r pctm. Et ne dicas. miseratio
dni mag(na) e multitudis pctoz meoz
miserebit(ur). Vn(de) bn s(upe)r illo v(erbo) ps. Non cog
grabo cueticula eoz de sagnibz d(icitu)r. Vt
q(ui) hoies dissilant i vita sua age p(eni)t(enti)am
(et) de ext(re)ma p(re)sumu(n)t ofessioe. Quo
sb vni(us) hoc spacio r(e)uocari posse exist(i)
mat oia aie mebra. q(ue) p osensu (et) de
sidia mala p totu mu(n)du(m) disp(er)sa s(un)t (et)
distracta. No dico aut dns q(uod) aliq(ua)
liter saluari poteris sim. oia i mome(n)to i
ictu ocli r(e)uocare. (et) p sp(iritu)m s(an)c(tu)m q(ui) no tm
vbi vult s(ed) q(ua)n(do) vult spirat. illa eis insu
de(re) p(r)im(as) qua vix alij diuturno lo(n)g(o) te
poris exercicio (con)seq(uu)nt(ur). q(ue)admo(du)m dedi la
troni Sz dico vob(is). no ogg(re)gabo cueticula
eoz de sagnibz. idest no magis talium
multitudines ogg(re)gabo Na i eis septua

canoicis vnu tm inicies cena pma
saluatu et h. hora dnice passiois qn no
inciebat tuta fides i ecti Vex e tn qd
Aug dt q no e vis si dno e sena si tn e
serena Ecz quo i tmo vite eit sena q to
to tpe vite tue nuqz fuit vea s dno Quo
serena et sufficiete cone dab ee omissis
toto tpe vite tue cu corp et oia meb tua
omissis doloibz st inoluta q nuqz cogi
tasti coq te daturu cu san et icolumis
vives i hac vita Na si nqz in tota
vita tua vera et sinceraz ocioez huius
ses neqz vsqz ad distulisses dispoe g.
domu tue s p veraz ocione qr moieis
tu et no vives Hn st g q a do mordi
ter voti vere cotepnut ex dui omnis
omibz se sbducetes Ex qt temeitate
et psup moto dns i ra sua iuravit
q n intibut i rqme sua dt i luce xiii
Ame dico vob q neo viroz illoz q vo
cati st gustabut cena mea Ad qua cena
nos pducat xpc ihc De eodem
sermo secud et de qbz effi
bus spus sti venietis ad aiam
et de spiritu sancto · 32 ·

Q[uia] cadit sors sr mathia v sup dt
sapies salomo ex pso di pue
8. Btus ho q audit me et
vigilat ad foes meas cotidie et obsuat
ad postes hostij mei In qbz vbis sci
loco posite commissa et sbtilissa sors de
sbus sti amonet nos et sortis amiciu
aius sue sr nos qpit obsuana qd
i hijs 3bus s audit vigilat obsuat lu
de dedat Er ei hos tres custodes
cord sui posuit s audietiam
obsuana q tuncqz furtive
fur venit no potit ignorae De qua
diligeti custodia dt bn De veiens
ad nos no facile obsuat vn velat
q q vadat Et illud forte sn dapno
salutis nesciat licet cetm qn veiat a q
vadat id plac pvidentie ignorat Cu
em hec i nos dispesatoe sci spc vi

cissitudies vigilatissie no obsuat fit
vt n absete desides n pnte glificet
Repe q ideo redit vt audi grat Quo
na mo si abesse nesciut requirut Et q dig
nat ad h redit vt cosolet qlit digne
q sua maiestate suscipiut si n adee sentit
Hic e q hij q forte vocati di otepserut
co dapnadi st q n pntia n absentia
cnauerut pt q otepti cena dni vt
iuravit no gustabut autes se ab illis
tp rpbatis et coutes se ad elcos sorte
sue vocois piues sr illos q pulsate
vt audierit intimitut Quaz otingt
vno eodqz dulcissio manate alij refica
t alij stgulet a emedat et a iduant
Sic de sole vno eodeqz aq res molles
cut vt cea et alie iduescut vt lutu Sic
g ia pulsas a rpbis no audit sic et
ipi pulsates no audiet dicetqz eis
Ame dico vob nescio vos Intromissa
at ab elcis statim in medio tre salute
incipit opai vt fiat qd scptu e eccli xx
In distbucoe sortl da et accipe h e da
in osesu et accipe gra Na ex gra ad
iuvate et cosesu nro se inclinate pfi
cit sals nra Et h e qd dt apoc 3 Ego
sto ad ostiu et pulso si qs m apruit in
trabo et cenabo cu i In q vbis pdca
duo tagut s gra pulsas et cosensus
apiens Ut g occurram do sine
sorte mittet sive pulsati qd vnu est
dates sibi cosesu nrm et ducetes tu ps Ju
ravi et statui custodire iudi iustie tue sic
medio itrat i ostiu cord nri habitas p
fide i cordibz nris Jux i sa vis Intrans
i domu mea oqesta cu illas aia tanqz
cu sposa Et seqt No ei hz amaritudiez
gusta illi n tsticia quict illi s leti
et gaudiu licz tn omibz eqlit i eqli gra
no ihiter An videt t equt mee ei q
dt Job 9 Si venit ad me no videbo eu
si abieit no itelliga et ei q dix s aug
Cu inhesero t ex oi mete mea nusqz eit
m dolor et labor et viva eit aia mea

to ple te. dn videt t eq̄li gra desse ei qꝫ
p sola fide inhitat vl' ei q dixeat sꝫ
bnd⁹ Viui ⁊ efficax e v^m di. mox vt
int⁹ veit expgefacit dormitate aiaꝫ
Dei pn̄tia desiderare debem⁹ — mea cepit euelle ⁊ destrue edificaē
et plataē Vn sic ihs p^m nat⁹ porti⁹
ē in psepio pannul inolut⁹ sic p^m
spualit nat⁹ i nob' het qⁱ qdamo i
nolut⁹ Et h^o figutu legi i euagelio
vbi d^r qꝫ aliqn occulte eat i teplo aliqn
maifeste Vn bnd⁹ de ei⁹ inolutione
sic d^t Cor i pectore. aia i corde. mens
i aia. fides i mete. x^s i fide Vero at
dn̄ i psepio cord⁹ nr̄i inolutu qn per
fide hitat i nob' ⁊ nulla ad^r ītalestete
deuotoē sētit Cu at ho bois opib⁹ ⁊
vtutibꝫ dm excitat⁹ int du sētit i corde
suo vehemēte igne caritatis. qꝫ aliis vi
cib⁹ neqq sētit. tuc d^r hitaē i cordibꝫ
nr̄is. no solu p fide inolut⁹ ꝫ p sensibi
le graꝫ qⁱ qdamo denudat⁹ De hic
dupliti i hoie occulta et maifesta g̃
tia d^t bnd⁹ Deus et si iustis no desit ad
mitu. plerūqꝫ tn̄ deest ad solaciu Illud
vtil⁹ iocūdi⁹ het. Itaqꝫ ⁊ latet
du sp^m cord⁹ minime tangit illa suauitas
hita ꝫ abdita ¶ Deus g^o p osensus
iclinatoēꝫ itrinsps i aiaꝫ nr̄aꝫ abula
.A. — do .i. pficiedo i nob' qnqꝫ passibꝫ tēp
No Passibꝫ .4. pmouꝫ nos deus — quinqꝫ pfcibꝫ nos pmouet vsqꝫ ad p
fcm pficiens vita nr̄aꝫ ¶ Primo eni
oscīaꝫ purificat pn̄iaꝫ ifūdedo. 2°
mēte fortificat resistētia oferendo
3° bo opa multiplicat nobiscu effi
caciter opando 4° vtutes edificat
aiaꝫ decorado 5to nob' sificat sive
pfficat deuotoēꝫ nr̄aꝫ diuin⁹ aspi
rando Et i hiis quiqꝫ pficit nr̄a vita
¶ Primo dico qꝫ de⁹ cōstiaꝫ nr̄aꝫ pu
.i. — rificat a petis fedis pn̄iaꝫ infūdedo
eo qꝫ nulla ~~cōsciētia~~ cuenientia n^r co
masio pt ee lucis ad tenebs Que eni
comasio diue maiestatis et nr̄e iiqta
No — tis Sꝫ stati vt ingss⁹ fuit p radio
sue vitalis ispirgit i tebras dissolaes et
dissipas i inomēto i ictu oculi qcqꝫ iuenit
feditatis Ad sic otingit Na p lume
sue pn̄tie no pt aia mala q̄ omisit ig
norae. ꝫ stati vt cognita fuint displi
cet vehemet. q at displicet penitet
omisisse Ex ol g^o pn̄tia surgit aie
cognicio. ex cognicoe at surgit displi
cētia. ex illa at sgit pn̄ia Ad qua ut
aut cꝫ. sꝫ ei inticallo seqt indulgētia
petoꝫ. Ro ei cōtme se potit i^a benigna
dulcedo ⁊ dulcis beignitas q e i vis
ceribꝫ mie dei nr̄i. cu ex corde nos do
le ⁊ penite cognoscit ꝫ ad gemitu
offensa in se omissa incordit indul
gebit ¶ Sꝫ qd pdest peite de cul
pa si no det gra amodo otinedi la
in pedes meos quo iterꝫ iquinabo illos
aut illa i cāticis Ideo 2° fortificat me
te i resistētia ofendo Quid ei pdesse
p̄ma gra s remissio petoꝫ si no sbio
gat. vt⁹ ⁊ gra cōtinedi. Fiet sine
dubio nouissi⁹ error peior priore. et ie
depti ꝫ^m aps peiꝫ facit qꝫ iacenti.
Et qꝫ h^c gra ex parte a nob' e. vt vꝫ
oeꝫ occasioeꝫ recidiuadi peit⁹ sbsth
Io cōsulit nob' ecci^a x. Si sps ptate hntis
ascēdit sr te. locu tuu ne dimiseris
No .d. ⁊ si ualida tepta^o iuasit te.
sta i timoē ne cōsesis. eligens magis
vri qꝫ mori Efficacior at et cautior
resistētia h^c e vt cuilibꝫ ipugnātioni
pn̄ti⁹ resista⁹ vt vitia ipugnātia nob'
dicē possit ex pso. philestinoꝫ i^o re^g
xxi^o Quo meli⁹ potit plataē dnm
suu qꝫ i capitibꝫ nr̄is Na vitia ad
modu spetu se hnt q vbicuqꝫ capul
isfluit facilliē sbseqt
totu corp⁹ Ergo pn̄
cipiis obsta sero me
dicina pat Na valde
fedu e ⁊ indecens cora
do. si qs p gra^a ia munda
t⁹ a petis ad ead ia redeat iterꝫ se de

formas x̄pi q̄d ī mũdissimis factis ↄpant'
sicut canis q̄ redit ad vomitũ ⁊ sus luto suo
lute Hic p̄u 26 d' Sic canis q̄ reũtit'
ad vomitũ sic īprudẽs q̄ iterat stulti'a
sua Vn̄ et b'n ait Si dixit m' ihc̄ di
mittũt' t' p̄cta tua nisi e' pecc̄ae desi
ero q' p̄deit Heu me tutta mea si
remediũ ↄp̄tu p̄fert Sordes oĩ gñe
viciorũ diu iacui ī luto fecis s3 eũt sn
dubio residuaŀi q' iaceti deti' dem
q' q' me sanũ fecit ip̄m m' dixisse re
cordor Ecce sanus fcũs es iã ap̄lic' no
li peccaꝛe ne deti' tibi ↄtigat C. Ha'
de hitans ī corde nr̄o bõ nr̄a multi
plicat nobiscũ cooꝑando Nã si soli
ip̄a fecim' nichil nob' p̄derit ad sa
lute s3 valor et acceptibilitas eoꝛ ex
cooꝑante sp̄u estiat' Q' vz sp̄c vt
g'ta sint do p̄u formaꝛ ip̄a eadem
opa ad exeplar op̄m ihũ x̄pi C. O
pera aũt x̄pi quiq3 signis p̄fectissia co
ronant' ī q' ↄp̄tu ip̄m imitabim' ī tm
enim ↄstituit p̄fca opa nr̄a l. Habebat
el opa x̄pi difficultate ↄmp̄ta volũta
te fuĕte caritate p̄seũancie logitu
dine faciesq3 oĩa no ad sua s3 ad nr̄a3
vtilitate. 1. De p̄mo s' op̄m difficul
tate d'. ch' 26 Cepit ihc̄ paũe ⁊ tede
⁊ mesti' ee ī agonia dicẽs Tristis e
aĩa mea usq3 ad morte Et luce 22.
Fcũs ē sudor ei' velut gutte sagĩnis
decurretis ī t̄ra Q' reuera ex difficul
tate p̄cepte mortis fcĩm fuit ⁊ ex p
magnacõe crudelissĩe passiõis 2. Sc'o
ex p̄mp̄tissia volũtte fecit sua opea
luce 22 Desidio desidaui h' pascha ma
ducaꝛe vobiscũ Hic ap̄ls amonz nos
ad heb' 12 d's Per paciẽz curram' p̄po
situ nob' ītamẽ aspicietes ī auctore
fidei ⁊ ↄsumatõez ihm' q' p̄posito sibi
gaudio sustinuit cruce ↄfusiõe con
tẽpta C. 3' ex mag' caritate fecit
opa sua dicete x̄o dño Jo 18 Maioꝛ
caritate neo h3 C. 4to p̄fectissia p̄se

ueãncia opa dni ↄpleta st Vn̄ ~~emit~~
emittes sp̄m dixit Cõsumatũ ē 5. Qto
ī oĩbz hijs opabat' no q̄d sibi vtile fu
s3 q̄d nob' Nichil ei ex hijs omnbz que
opabat' sibi accreuit s3 nr̄a3 p̄mouit
ī oĩbz vtilitate In hijs qñq3 dn̄s ihc̄
x̄c exñs in hoc mũdo oĩa opa sua p̄fe
cit et ↄpleuit In eisde etiã sp̄c ihũ
ī minoꝛi mũdo idest ī nob' existẽs ad
exeplar prioꝝ op̄m sĩlit' opat' nisi ob
stacl'a poñẽdo sp̄ui s'co r'sista' Q' vt
facia' d' nob' d's ī exo. 24. Inspice et
fac s'm exeplar q̄d tibi mr̄atu ē ī m'g
te Et ī iudic' vij. Q' me videti' face
om's facite Si g' volu' efficacit' opa'
opem' difficilia ⁊ illa cũ h' sint volu
taria feruida cũ p̄seũancia ⁊ ī oĩbz
hijs no nr̄a3 s3 d' ↄram' glã3 et sic ef
ficacit' opam' C. Qto de hitans m
nob' vlti' p̄gredit' plãtãs ⁊ edifi
cas vtutes Nichil ei oĩa p̄dca pla
cent do si no eent vtutibz adornata
Vñ d' b'n. De' q' dn̄s vtutũ d' neq̄q'
thalamũ mẽtis ingredit' si no fũt locula
ↄsciẽ vtutibz adornat' Et subiugit C.
tuctuq3 te affligas ↄpticuq3 te cruce
no sui copia t' tbuit nisi fũis vtutib'
adornat' C. Dupticis aũt vtutib'
theologic' s' fide spe ⁊ caritate q' oĩu
hoĩ st' nc̄ie ad salute sñ q' īpossi'le e
do posse placeꝛe studedũ e alijs trib'
q' ad spc̄ sũ masioez ī nob' p'seteis
do placet s' nosmetip̄os iudicaꝛe mia3
amaꝛe sollicite cora do abulaꝛe Et st
vtutes de q' michee 6. d' Judicabo t'
o hõ q' sit bo'ũ et q' dn̄s r'q'rat a te
Vtiq3 face iudiciũ ⁊ dilige mia3 et
sollicite abulaꝛe cũ dño do tuo Q' 4
p'm exhibedũ e nob' 2m p'xio 3m deo
Q' aũt ī se ī p'xio m do facit q̄d debz
h' p̄fcũs e vir et b'tus ī fcõ suo erit
C. Primo g' instauẽm' iudiciũ q'
nosmetip̄os de oĩbz affcõibz locuc'o
nibz opacõibz nos subtilissĩe iudica'

Opa nr̄a si sp̄c sc'o formant ad similitudinẽ x̄pi

Passio

:D.

Vtutes tes ī nob' p'tetis do placent

Nõ Judicaꝛe de m' nosmetip̄os

n(on) aliquis istorum sufficeat quod non discutiat et di
iudicet Et si quod inuentum fuit quod non liceat
deceat vel expediat puniat et in reliquum
corrigat Tale iudicium super modum placet
et placat dominum et preparat locum deo ps testa
te qui ait Justicia et iudicium preparacio sedis tue
Et bernardus dicit Diligit deus animam que in conspectu eius
sua intimissione sua disscussione diiudicat se
metipsam Jdque iudicium non nisi propter nos a nobis
exigit quia si nosmetipsos diiudicaremus
vtique non iudicabimur Ad quod dominus monens
studuit quando ait luce 17 Cum feceritis omnia que pre
cepta sunt vobis dicite serui inutiles sumus
2o habeamus nos ad proximos omnia eorum facta
mordicus iudicantes bona eorum facta magnifica
tes et mala fideliter excusantes Hic bernardus
dicit Caue frater dei aliene disposicionis esse aut
curiosus explorator aut temerarius iudex
eciam si prauum actum quem deprehendas non sic
proximum iudices magis aut excusa inten
tionem si opus non potes puta ignoranciam
puta casum puta subrepcionem Et si eciam
omnino dissimulacione rei certitudo recusat
suade nichilominus tibi ipsi et dicito apud
te Vehemens fuit ista temptacio que de me
illa fecisset si accepisset in me similem potestatem
3o ambulandum est sollicite coram deo
qui tanta sollicitudine nos et omnia opera nostra
intuetur vt eciam dinumeret gressus nostros
dicente Job 14 Tu quidem gressus meos di
numerasti sed parce peccatis meis quia omnia sunt
nuda oculis tuis Et ps Omnes vias me
as preuidisti quia non est sermo in lingua mea
puta qui non sonat in auribus tuis eciam quan
tumcunque ociosus Qua sollicitudine tunc
competeret coram deo gerimus si omni cautela
et diligencia cauemus displicenciam et inge
ramus placenciam 4to deus habitans
in nobis omnem nostram vitam sanctificat interio
ra nostra diuinius inspirando Ad quod dirigit
cum pro porta eciam bene habilitati dis
positi et preparati sumus in nobis flagrante
igne caritatis Qui videlicet ignis ex supha
bundanti copia omnium graciarum in nobis conflatur

copiosas benedictiones secum ferens Hic enim
dicit gen 20 ex persona dei veniet ad animam
Modicum habuisti antequam venirem ad te nunc
autem benedixit tibi deus ad introitum meum Hic
deuto 28 dicit Ipse venit plenus benediccionibus
Non propter inhabitante domino in cordibus nostris dicit
nobis etiam deuto 4 Benedictus eris ingrediens
et egrediens benedictusque tu dominus in cunctis
operibus tuis Ex hiis tamen benediccionibus
tres breuiter nominemus Veniens enim deus ad
animam tres benedictiones precetis fert secum scilicet
benediccionem mutacionis augmentacionis sanctifica
cionis Primo dico affert secum benediccionem
mutacionis mutans scilicet malediccionem veteris
hominis in benediccionem Nam antequam dominus veniret
ad nos subiacuimus malediccioni illi videlicet
de qua dicitur in ps Maledicti qui declinant a
mandatis tuis Et illi de qua dicitur Maledic
tus qui fuerit indignus se Et quia fuimus ma
iores indigni corporis nostri et reuera indigni eius
bilius est quod nobis et per quos orationes peccato quod
dicitur Qui facit peccatum seruus est peccati et ideo ex
hiis omnibus fuimus maledicti Sed hec
malediccio mutata est in benediccionem ex cuius
virtute super modum operantur cooperantur in
bonum 2o apportat secum benediccionem
augmentacionis cumulans scilicet nos in incre
menta virtutum et dicens nobis id gen 1o benedix
it illis deus et ait Crescite et multiplicamini
et replete terram ac si benedicat nobis et di
cat Crescite in meritis et replete terram
corporis vestri virtutes et merita cumulantes
3o benedicet nobis benediccione sanctificacionis
quia ex eius benediccione in homine interiori et ex
teriori per omnia sanctificamur de quo dicit ps Hic acci
piet benediccionem a domino et misericordiam a deo sa
lutari suo Ad quod nobis concedat dominus in ihesu christo

Sermo primus de sancto Gregorio et de vij mercimoniis ad que venit negociari 33

Negociamini dum venio luce 19 dicit bernardus
Deus enim negociabor propriete
domino meo Non enim parum in fiducie nobis
prestat quod ille summus imperator frater est negocio

Mordere esse debemus ad proximos

C. Benediccio nes affert deus veniens

33

ciator meus et negocium meum sine ocio egit quamdiu fuit in terris Nam glosa ille preceptoribus ergo [illegible] super omnes negociatores fidelis et prudens extitit negociator ut non solum in tempore suo hoc est in vita sua verbo et exemplo negocia sua fideliter pageret sed etiam usque in presens tempus ymmo usque in diem novissimum scriptis suis dulcissimis dei ecclesiam edificet ad edificacionem tabernaculi quod est ecclesia comportans aurum et lapides preciosos Ita ut de illo vere dici possit in Zach. 14 Non erit mercator ultra in domo domini subaudi filius illi Et eccl. 20 Non est mercator filius illi scilicet doctrina moralitatis Et hec de laude eius breviter tacta sufficiant Nam ut ait Ambrosius eius laudi [illegible] apostoli addidisse decerpsisse est Ipse est enim ille prudens et fidelis servus de quo dicitur Math. 25 Euge serve bone et fidelis quia in pauca fuisti fidelis super multa te constituam Ista autem multa sunt que scilicet intra in gaudium domini tui quod inestimabile est eius fidele ¶ Sicut ergo [illegible] negociatores ista ad nosmetipsos eo quod etiam nobis deum sit verbum propositum scilicet negociamini dum venio et negociemini in spiritu mercatoris hoc eo quod illa negociatio melior sit negociatione auri primi et purissimi sicut dicitur Prov. 3

Dico quia illa loca apta sunt ad lucrandum non longe ab invicem distincta vel distuncta sicut loca multa forensia et multe nundine in vicino eo quod mercatores sua mercimonia ad eadem loca vicina possunt facilius transportari Ideo volentes mercari et negociari quod retinuit expediat ingrediamur interiora nostra colligentes sarcinulas nostras in intellectum et affectum et mentaliter discurramus ad loca vicina Que et si longe distare aliqua videantur utpote celum et infernus spiritu tamen presentia sunt et mente velociter omnia percurrere possumus sine quovis obstaculo retardante Nam in ymaginacione velociter currit homo et in ictu oculi multa pertransiet loca Primo ergo collectis sarcinulis id est intellectu et affectu curramus transcursum ad nundinas mentis nostre Primo ad negociationes et mercimonia peccatorum 2o ad nundinas defectuum nostrorum 3o ad consideracionem dei beneficiorum 4to ad vanitates mundanorum 5to ad nundinas inferorum 6to ad forum regni celestis

Primo negociemur aliquid apud dominum deum. Hoc per ordinem prosequentes Primo divinus quod demum negotiari circa mercimonia nostrorum peccatorum ponderantes mensurantes numerantes magnitudine longitudine et multitudinem peccatorum In hiis nundinis tamen diu nos exercentes quousque lucremur merces omnibus mundi divitiis meliores quod est penitentia salutaris Nam in ponderibus et mensuris datur et accipitur aliquid Sic et nos demum ponderemus peccatorum et accipiamus penitentiam Hec commutatio est nobis utilior quam omnis mundi divitias acquisivisse Et hoc est primum lucrum quod quod in hoc primo commercio lucramur sed quo [illegible] lucrum in reliquis consequimur Et si hoc lucrum scilicet penitentiam iterum ad aliud lucrandum sicut prudentes mercatores faciunt ulterius faciunt consequimur per ipsum thezauro iterum meliorem remissionem videlicet omnium peccatorum Unde Bonaventura dicit Ad veram cognitionem peccatorum immediate sequitur penitentia ad quam sine ullo intervallo subiungitur remissio Nam qui vere cognoscit malum quod ex peccatis [illegible] a penitentia se non potest continere Multo minus deus cuius proprium est misereri et parcere a remissione se continet ubi videt penitentiam veram esse Hoc ergo magno lucro consecuto ad alias nundinas properemus

2o ergo curramus ad nundinas defectuum nostrorum Hec enim mercatio immediate sequitur ad primam priorem Homo enim sentiens se per alleviationem conscientie et per attestationem spiritus sancti remissionis gratiam consecutum mutata [vel mutua] devocione accingit se ad gratias referendas Et ecce assunt quod nos impediunt scilicet defectus nostri et reliquie peccatorum inquietantes et impedientes nos ne ad gratias referendas caput erigere valeamus Et primo tunc incipit apparere nostri negocii difficultas Cum enim ex primo gratia crescit voluntas ut prompta sit ad faciendum quod noverit placitum esse deo et ipsi defectus adhuc crudi ex vulneribus noviter sanatis impediunt bonam voluntatem Et sic erit dolor super dolorem et anxietas multa nimis lugens plus defectus quam prius ipsa peccata Et hoc est quod dicit Bernardus Benignus deus non permittit clericum suum in principio temptari supra id quod potest Unde fit ut nec deprehendi [illegible] nec [illegible] difficultas quanta sit in eo

[Margin:] 1.

[Margin:] 2. [illegible] debemus

[Margin:] Nota penitentia nostra considerare debemus

[Margin:] expoimus

[Margin:] Hoc enim sequitur ad iustitie ut si per fideliter ponderationem peccatorum debemus penitentiam et per veram penitentiam accipiat remissionem omnium peccatorum

[Margin:] 2

[Margin:] Defectus nostros considerare debemus

P. A assidit

Beneficia dei considerare debemus

A gratuita

testit sed postea inotescit aliquis rei difficul
tas et frustra sperata facilitas inotescit
In hoc ergo foro si tamen hys nundinis fideliter ite
ti fuerimus mirabimur lucrum bonum et utile quod
in thezauris spiritualibus non mediocriter inotescit
Et hoc est humilitas que pre ceteris uirtutibus placet
deo et super omnes mundi divicias dicione sue hominem
et est gracior apud deum ut de eius gratitudine dicitur psalmo
66 Ad quem respiciam nisi ad humilem et quietum et tre
mentem sermones meos Unde hugo ait Insanus est
quicumque in sapientia vel in aliis confisus quam in sola hum
ilitate Sopitis ergo et aliquantum mitigatis defectibus
nostris 2o curramus ad nundinas beneficiorum dei es
timantes quot qualia quanta beneficia nobis dedit Et
Invenimus quod indebita miseratio quod indebita dig
natio quam stupenda dulcedo dei deum ut
nostri memoriam taliter haberet Non est enim iste ben
factor Reuera deus cuius magnitudinis non est finis
quod bonorum nostrorum non indiget sufficiens sibi et tamen
cor suum dulcit posuit super nos miseros et indig
nos ac si ex genere nostro dependeat omne bonum suum
Talia autem sive quanta beneficia contulerit nobis scri
endum quod contulerit optima quaeque Quod enim melius
homine glorificato Quod melius celo tanto hospite
sanctis et angelis illustrato De quibus dicitur 1 Re 9
Cuius erunt optima quaeque in israel Et subiungit Nonne
tibi Et deut 28 Aperiet dominus thezaurum suum op
timum celum Quanta autem contulerit nobis Dico
quod omnia nichil ex omnibus non reseruans Unde ps ait
Omnia subiecisti sub pedibus eius Iste et apostolus omnia
pro electis fratribus commemorat Ex hys nundinis si tamen
prosa quae eius non dissilabimus nobilissimam
margaritam mirabimur quam dicimus caritatem
Nichil enim tam facile inclinat hominem ad di
ligendum sicut beneficia largitoris Unde Augustinus
ait Ad dei dilectionem in nobis excitandam nu
triendam augmentandam nichil ita valet sicut
beneficiorum eius frequens et diligens consideratio Tertio ag
gredere et ingredere regionem dissimilitudinis mundi
huius istum et vide quam frequentes sint ibi nundine quarum
convenit vanitates Vade ad forenses tumul
multos et hic inde decantantes tristicie et conspectu
colligo in tribus causis vacat omnis voluptas
Alii enim diviciis alii carnis delicijs alii gule in

A Non melius deo ... optimis suis nobis ... perfecto

Mundus contemp nendus est

A cui tamen convenit

nitunt Alii de divicijs dicit bernardus Curris
ad indiam ethiopiam transis maria et
alium in ordinem ... ut divicias aggre
ges fugis patriam ignoras filios divellens
ab uxore et omnium necessitatum oblitus queris ut
acquiras acquiris ut perdas perdis ut doleas Et hec
pro divicijs Audi breviter et de honoribus Dum
te constituerunt et data est tibi facultas ut miser
et aplius non cessas cumulat materia solli
citudinum Quid in honore sine dolore in platione
sine tribulatione in sublimitate sine vanita
te quis esse poterit Si ergo queris gloriam omnibus
Invidie semitam probavisti Inde iudicium est de
carnis delicijs In breui transit voluptas prava
et infecta feda infeliceque relinquit memoriam
Contempne ergo hec omnia et de nundinis istis lu
crare numum scilicet contemptum mundi quod plus confert
utilitatis quam mundi machina universa Quarto
curre ad nundinas infernales Quas ita
describit bernardus dicens sic Illa regio dura regio
timescenda locus afflictionis terra oblivionis
terra miseriarum terra turbinis et caliginis terra
maledictionis et mortis in qua nullus ordo
sed sempiternus horror inhabitat totus tremo ad
frigus id horrendum Ibi fetor intollerabilis
et percutientes mallei resonant ictus incessanter
Ibi confuse tenebre cumulatius densantur Ibi confu
sio peccatorum horribiles facies demonum Ibi fle
tus et stridor dentium Ibi est penarum diversitas
acerbitatis eternitas Curre per has cumulatis
nunditas et ne moriens viuens descende ad
infernum Lucrare ex hys omnibus odium peccati dicens
in corde tuo melius est carere presentibus voluptatibus
quam metuunt subiacere illis cruciatibus Quinto curre
est ad nundinas regni celorum ad regionem gloriosam
voluptuosam gaudiosam Ad regionem gaudiosam
quia ibi uniti deo erimus gloriosi nimis valde
A De hac gloria dicit ysa 60 Erunt reges nutritij tui
et regine nutrices tue vultu in terra dimisso a
dorabunt te et pulverem pedum tuorum lingent
et scies quia ego dominus super quo non confundetur qui
expectat eum Ad regionem eciam gaudiosam quia
tot sunt ibi gaudia quot sunt ibi sancti et angeli con
gregati De quo ysa 64 dicitur Gaudebitis et exul

tabitis usque in sempiternum De hac leticia dicit bernardus
Si haberes aliquem quem sicut teipsum amares de
eius bono sicut de tuo utique gaudes Habes ergo
gaudium duplicatum Si vero duos vel tres vel
tres vel plures et pares in amore possideres
et eos sicut teipsum diligeres possideres haberes nunquam pro
eorum numero non in te multiplicaret gaudii mag
nitudo Ut ne ergo gaudii illius modus a quo
nunquam homine penetrari cum ultra mille milia et
decies centena milia innumerabiles sint et omnes
beatitudine eadem perfruantur nec ullus eorum sit qui non
tantum de bono alterius gaudeat quam de suo Que
omnia minus habent respectu eius quod super se habent videt
Quem cum videmus nos amantem longe amplius quam
nos ipsi nos amemus ideo gaudebimus de sua
gloria multum nimis valde Ad regionem volup
tuosam etiam currendum est ad nundinas De eius deli
ciis dicitur in psalmo Inebriabuntur ab ubertate domus tue
et torrente voluptatis tue potabis eos Juste
autem nomine torrentis celestes divicie nuncupantur
quia sicut torrens ex multis rivulis facit inun
danciam sic celestes delicie ex deo et sanctis omnibus
in nos fluunt Nec solum ex omnibus in nos conflu
unt sed in nos totos Alioquin quomodo erit deus
omnia in omnibus si in homine de homine aliquid
remanet Hec igitur si fideliter perspecta fu
erint incumbimur inde lucrum gloriosum lucri
utile videlicet desiderium signorum Quo a
depto nichil amplius libet exterius cupientes dis
solvi et esse cum Christo ad nundinas glori
osas ad nundinas omnibus meliores quas deus pos
sidet in seipso de quo et si nichil dignum
dici poterit eo quod lucem habitet inaccessibi
lem et ideo hec eius scientia excipiat omnem sensum
Aliquid tamen quod de hiis que sub ipso sunt balbuciendo
loquimur quia ipsa sunt que tempore visitationis replent
templum id est animas contemplantium Non enim videtur
quia ut ait johannes deum nemo vidit unquam sed
que sub ipso sunt utique ab anima videntur Et
hoc est quod ait bernardus Anima spiritu sancti gratia afflata
per figuras quasdam deum videt sed ad ipsam vim
eius essencie non pertingit De hiis ergo que sub

ipso sunt tria contemplemur et contemplando inveniemus
videlicet iudiciorum profunditatem dulcedinis bonitatem
maiestatis subtilitatem In quarum contemplatione si
tamen perfecte fuerimus ut affectum in se habeat et secundum ea
dinitus afficiatur et afficiat tunc lucrum inde re
portabimus omnibus mundi diviciis meliora scilicet
pavorem dulcorem stuporem Ita ut hec singu
la de singulis illis surgant Nam pavorem
de iudiciorum profunditate dulcorem de dulce
dinis bonitate stuporem de maiestatis subtilita
te reportamus contemplando In prima contemplatione
stetit psalmista cum dixit Judicia domini abissus multa
O quanto pavore paulus prostratus extitit cum
tremens et pavens Ro 12 ait O altitudo
diviciarum sapiencie et sciencie dei quam incomprehensibilia sunt
iudicia eius et investigabiles vie eius In secunda conte
platione stetit idem qui ait Quam magna multitu
do dulcedinis tue domine quam abscondisti timentibus
te Et sapiencie 12 O quam bonus et suavis est domine
spiritus tuus in nobis De hiis duobus dicit bernardus Vide
bonitatem et severitatem dei In eos qui ceciderunt
severitatem In te autem bonitatem si tamen permanseris
in bonitate Alioquin et tu excideris De stupore
autem maiestatis dicit idem bernardus Precipua et max
ima contemplatio est admiratio maiestatis Hec
requirit cor purgatum a viciis liberum atque ex
oneratum a peccatis ut se facile possit ad ce
lestia levare et interdum per aliquas morulas
stupore et extasi suspensum teneat admira
tem De qua dicit gregorius Cum de mira ma
iestate miramur cum in contemplatione obstu
pendo obmutescimus plus mussitare cupientes
quam verbis exprimere valeamus non invenientes
verba ydonea ad tam sublimia exprimenda
Hoc totum in nobis agat et perficiat dominus
meus ihesus christus · De eodem sermo 21 de disciplina 338

Accipite disciplinam per sermones meos et proderit
vobis sapiencie 6 Dicit gregorius de quo nobis
est sermo si mentis et corporis evagatio per dis
ciplinam censuram compescitur tunc spirituale edificium
ad deum erigitur Nam quod indisciplinata extra
se evagari compescit eo super se surgere compellitur

i crespe

quia et i altu arbor no potent q p ramos
se diffunde no phibuit Que et sp̄mo
inserta ɔstringit' in altu ire ɔpellit' Sic
et cu riuos fonciu obstruim9 flueta q̄
sua natura sursu flue ɔpellut' Sic sit
si p disci ne censura insius coartamur
sursu ad deu facilit dilatam Dicit igit
bts grego q de disci na moz et v̄tutu sup
oms disseruit Accipite disci na 2c In qbȝ
vbis duo facit P° enī ɔponit sua
exhortacione i Accipite disciplina 2° ex
hortacionis fructificacione i et pderit
vobis Cu g° s̄m bnard oes hoies na eqle
genuerit qcqd boi ul mali hoibȝ accidcit
ex disci na diligecia ul ex negligecia ly
cetu Et id in gne moz nllȝ bo m melius
inuenit q sit ut bona q facim9 tā spualia
q corpalia p disciplina adornata reddant
cora deo ul cariora deo et hoibȝ gnora
Na in agendis et paciendis pl9 meni
adiuuta moz disci na q in exhibicoibȝ fac
toz No enī sufficit ut qcuȝ bona facia9
ȝ ut ea cu disci na et diligecia exhibea9
Vn in deut facere monemur cu d' Iuste
qd iustu e exq̄ris Iuste enī qd iustu e te
facim9 cu iustu op9 deo cu disci na debita
exhibem9 Hinc ps ait Deus q glorificat'
i ɔsilio scoz Et d Plus glorificat' i co
silio q° ɔsiliam' et conam' ut bona q
facim9 disciplinate et decent dno exhibe
am' q i ipis opibȝ sine illo Et grata
aute sit disci na dno patȝ p e9 descriptioeȝ
q ponit bnard ita d ns O q ɔpositu red
dit hoieȝ oem corpis statu necno et
mentis habitu disci na Ceruice submittit
ponit supcilia ɔponit vultu ligat ocu
los cachinos gula frenat ira sedat (+ cohibet)
format incessu Et patȝ vtȝ et descriptio
disciplie // Est at quadruplex disciplina
et i q̄tuor locis vite nre si pfice cupim9
exhibenda s. i cord cogitacione oris lo
cucione moz et tocius vite moderacione
corpis castigacione q oia p cauta et di

A
disciplina quadru
plex i e° or locis
exercenda est

ligente disciplina sut subtilissime regu
landa // Primo q° disciplina apponam9
cordi eo q ab ipo vita pcedit Na ut
ait Bnard frustra sicat' riuus si fons
ipe no fuit obturat9 Cui si debita
disci na suare cupim9 tres ei custodias
deputem9 ut videlicȝ ipm p° ante
oia in oi puritate et mundicia ɔs
uem9 2 m ut deu et e9 bona continue
cogitem9 3 m ut ipm v̄tutibȝ ador
nem9 // P° dico cor nrm i omi
puritate ɔsuem9 nichil penitus ad
mittentes qd cor nrm inquinet / ɔsciaz
rephendat Et si aliqd irrepserit sta
ti ut dephensu fuerit expellatur
Solus enī deus inspector e cordis nri
i d 2 Re 8 Tu solus nosti corda filioz
hoim Et i d Iho vidȝ i facie deus at
intuet' cor Na ut ait Bnard nichil
facilius fedat' corde In oia ne mozal
pcti macula irrepserit caueatur
ne aliqd de gne eius moi i nob reg
net a dnet' / ne ei aliqn ɔsenciat'
dicentes semp in cordibȝ nris i d ps
Si mei non fuerit dnati tūc i
maculatus ero et emudabor a de
licto maxio qd e pctm mozle Hoc
ecia hortat' apostolus Ro 8 d ns Vide
te ne regnet pctm i vro mozli corpe
2° disciplina apponam9 cordi nro
ut semp cogitet deu Na ex hoc
mltu pficim9 ut interiora nra oia
oia sanctificent' Vn deut 21
d' Caue ne aliqn obliuiscaris dm dei
tui Et reuera digne facim9 quia
ipe nuqȝ obliuiscat' nri Vn thobie
4° Oim tpe in mete habeto deu q
nichil dignius n' vtilius n' dulcius co
gitare poterit 3° disci na cordi
nro apponat' ut ipsu v̄tutibȝ ador
nem9 ut videlicet studeam9 tpe i
corde nro ad deu ardente caritate

ad nosipsos humilitate ad proximos benig
nitate In hijs disciplinabitur ad ocu
li tu pfirmus sanctitate De hac cord
disci na d ecci vl o Suscipiat aia vra
disci na h o e bona cord et mett afir
macione ¶ 2a disciplina adhibenda
e locucioi oris ne q loquimur coram
deo ul hoibus ul etc i ipa ostia qd
tamqz reprehensibile stepnat Pez
qa smo nr tripliciter variat a cu
deo loqm a prio a p nobisipsis ideo
disci na ori adhibenda sili Prima go
locucio qua do exhibemus displicet
ad deuocione ut qq deo loquimur
ta humilit ta affectualit ei exhibeat
ut cora deo deuocio excitetur et per
disciplina verba arceant ut i nra
locucione nil distortu nil fatuu nil
saluti nre cotrarium nil q volutate sua
postulet ne p euagacione et ubozu
dissolucione no solu qd petimus no
asequamur si etc tamqz indigni et deo
abhoiabiles repellamur dicatqz nob
deus 1o iac 4o Petitis et no accipitis eo
q male petatis Sicqz nra locucio q
deo debet p disci na colloceat ut
solumo deu et qd petimus cogitemus
Hu bn dt Docendus e ho et fidelit
amonendus i oroe sua cor sursu leuac
et a corpalibus et a corpm ymagina
cionibus qtum pt puritate longe recede
Scdo locucio nra q prio debetur
p disciplina castiget ut solu edifica
cione pri intendamus ta discipliate
ta moderate taqz mature verba
nra pferentes vt oib q audierit
edificetur De hac disci na loquendi
dt etc bnds 1 Hoi cu loquunt duo i
smoibus suis attendant ut videlicet
a sibi a certe auditoribus ad vtilitate
loquatur vl ad minus sibi soli psint
si auditoribus no psint ul pdesse no

Oris custodia e x

Admirat

pnt Vn sapiens Smo nr no sit
ianis si aut osoletur a puocet a
istruat audiente a corripiat delin
quetem De hac disci na loqdi d
prib 4 Fili mi disci na labia tua co
stuet Et aps ephes 4o Sermo vr sep
sit i gra sale aditus Na smo bonus
iuste sale opat qa sicut sal a putre
dine sic bonus smo a fetore male fa
me nos asuat 3o loquimur nec do
nec prio si ad ipa volutate et qua
lecumqz necessitate tuc loq oportuo
tpe nos oportet Ergo cu si oportet
cu maria disci na corpis et mor hoc
fate studeamus s cu corpis oposicione
mebroz ordinacione matura locucioe
no vocis exultacione vt de nob dici
possit 1o ecci ee In smoe oposita st
oia Na sicut pu 14 d q moderat
sermones suos prudens est cautes illud
apui ysa 48 Cu desieris digitu tuu
extendere et loq qd no pdest oriet i te
nebris lux tua Et pu 6 Ho apostata
vir inutilis gdit oe puso annuit oculis
p terit pede machinat mala et omi
tpe iurgia seiat qa ut d stultus in
risu exaltat voce sua 3o i moribus
nris et i oi qusacioe nra disciplina
asuemus Vn no solu pdictis i locis
si i oibus moribus nris discipliate nos
apud deu et hoies teneamus capitis
ulinacione oculoz depressione risus sub
missione incessuu iusta moderacione
et totius corpis coposicione Ergo suadet
apls Ro 12 d ns Puidentes bona no solu
cora do si etia cora oibus hoibus Ergo
exponens bnds dt Prudent bona cora
hoibus tribus modis s habitu actione
smone Habitu enim ne sit nobilis
actione ne sit reprehesibilis smoe ne
sit cteptibilis Na de habitu d Aug
Habitus tuus mores honestos exhibeat
disciplia redoleat maturitate habeat

·D·

Moribus disci na adhibe demus

no ut hoibus placeamus sed ne scandalum
pbeamus et ne diuinum intuitum distor
tis moribus et lasciuus incessibus offen
damus Nam ut frequenter exterior dis
ciplina bone conposicionis in mente index
est cum tanta maturitate conuersates ut
dicatur de nobis quod de bernardo legimus
Prima virtus habitus corporis qui ita quasi
uno modo se habebat ut nichil possit
offendere intuentes totum in eo disciplina
tum totum insigne virtutis perfecta forma
Unde bernardus dicit In omni conuersacione tua sol
licitus sis obseruare vias tuas et in
conspectu domini caueas tibi a peccato et ^(alio) ~~prio~~
a scandalo Et subiungit Cui tu omnibus
grata et nemini onerosa conuersacio est
huic sine dubio de propria salute vniu
sa fratrum congregacio attestatur ¶ Quarto dis
ciplinemus corpus hoc est castigacionibus
castigemus Nam ut ait apostolus hebre
12° Si extra disciplinam erimus non
filii sed adulterini sumus Hec autem
disciplina necessaria est post predicta ut si
quid de predictis disciplinis obmissum
fuerit uel aliquid irrepserit per dis
ciplinam corporis castigetur Hec autem
disciplina sicut cetere tripliciter variatur
quia tripliciter extenditur scilicet in resistencia vici
orum in aggressione arduorum et in sufferencia
aduersorum In hiis tribus omnis castigacio
continetur De quibus dicitur eccli 33 Cibaria
et virga et onus asino panis et disciplina
et opus seruo Quod si corpus nostrum magis
lasciuire cupiens hoc aggredi noluerit
tunde latera eius virga Unde ibidem dicitur Seruo
pessimo latera sagittare vel quod possumus
secundum gregorium A tribus tripliciter disciplinam
Alia namque a deo alia a priore alia ab
antiquo aduersario sustinemus A priore namque
persecuciones dampna contumelias Ab antiquo
aduersario temptamenta a deo autem flagella
tolleramus Qualiter autem hec tria sufferantur

Corpori decima dis
ciplina adhibetur

stati subiungit dicens Ex in hiis tribus modis
vigilanti oculo semetipsam mens debet circum
spicere ne contra mala proximi pertrahamur
ad retribucionem mali ne contra temptamenta
diaboli seducatur ad delectacionem consensus dele
ne contra flagella opificis ad excessum prorumpat
murmuracionis ¶ Sequitur secundum principale et
procedit vobis In quo innuitur nobis vtilitas
disciplinae Nam ex predictis quatuor disciplinis
vtilitates nobis totidem surgunt Nam
ex disciplina cordis sic spirituali interiora
mundantur Ex disciplina uero verbali merita
cumulantur Ex disciplina morali virtuti
bus ditamur Ex disciplina corporali a futu
ris penis asseruramur Et sic per ista
quatuor exercicia tamquam quatuor passibus ad deum
redit unde venit Et hoc est quod dicit bernardus
Ab ipso et ad ipsum conditus est animus ra
cionalis ut ad ipsum sit conuersio eius ad
cuius ymaginem et similitudinem conditus est
Unde quamdiu hic viuit quamquam propius accedat ^(dissimilitudo)
dat ad eum ^ ~~sole~~ a quo sola distreditur ^
dissimilitudine ut sicut sit hic sicut ille beatus est
Quod autem tamen in scriptura quam in figura
poterit declarari Figura namque sic dicitur
genes 8 Emisit noe columbam de
archa non quidem ut extra maneret sed ut ad
eum rediret Sic deus creando infundendo
et infundendo creans mittit animas ra
cionales in hunc mundum non ut extra ma
neret sed ut ad eum redeat Quod autem
per alia quedam euidenciora declaratur Omnia
enim creata particularia et ipsa sicut
est aqua ignis terra ad sua principia et
ad sua perfecta naturali cursu tendunt ut in eis
perficiantur Unde eccles 2° dicitur Omnia flumina
intrant mare Sic omnis ignis ~~naliter~~
~~sursum~~ naturaliter sursum tendit in celum em
pyreum ut ibi tamquam suo perfectibili
vniatur Sic omnia que nascuntur de terra in
terram reuertuntur Sic anima racionalis

Utilitas
disciplinae
conuersionis

q a deo e ad deu iusto ordie reuertet
Sed no solu figuram vt visu est os
tendit s; etia scriptura D. enim eccles xii
reuertet puluis i terra sua vn erat
et sps redeat ad deu q dedit illu Un
de xpo d. Joh xiii Sciens ihs qa a deo ex
iuit et ad deu vadit Un et hu dicit
Sps ronalis qa ymago dei e itellegit
et scit se posse adherere ei cu ymago est
Sed cu i hoie pficit tuc cplesse d. fine
suu siue cursu De h° fine csumacionis
dt bnardus H° e destinatu solitarii cer
taminis brauiu hic fructus h° premiu her
reditas labor csolacio dolor et ipa hois
pfectio et vera eius sapia omis aplectens et
gtinens i se virtutes no aliude colligens
s nalit' ipitas ad silitudinem dei q est ipe
pfca e Et h° e hois iusti i hac vita
pfectio Et pfectio hic pfectionis erit ibi
ubi erit brauiu superne vocationis pfca
cplexio Qd nob concedat dns nr ihs xps Am

Sermo primus de sco bndicto et
de regula dominicali trecesimi
quintus xxv xxv

Quicumq hanc regulam secuti fu
erit pax sup illos et mia et
sup isrl dei Gal 6 Dt abro
sius Ad scissimi ac btissi pris nostri
bndci cu hodie festu celebramus laudes
addidisse aliqd detrepsisse e eo q no
bilis illa lingua gregorius quicqd laudis eius
accipi poterat ornatis eloquiis sermone
magistro glose depinxit vt laudi eius
nichil amplius addi queat Sz si q deuo
cione vrgente aliqd adde cupimus no
vbis illud s opibus fiat Sic em dic
Ambrosius q virtutu eius gla no sermoibus
exponenda e s opibus cprobanda Supma
em laus deo et scis eius gratissima et nob
vtilissima csistit i ipor imitacione
vt scilicet sequimur vestigia eor no
declinantes ad dexteram neq sinistram
Ppt qd vbu ppositu est introductu
qd nobis ministrat materia imitandi

Na i regula q nobis pponit vita eius glo
sa relucet Dt em bndus q no potuit alit
docere q viuit n viue q docebat ¶
Sciendu g° q i vbis ppositis dux nob
regula pponitur imitanda videlz doctrina
lis et exeplaris Doctrinalis e illa edicio
q hodie p vniuersu ordine cisterciensiu ad
legendu ichoat In q° docet quo scdm
deu et gloriosu legislatore nrm bn
dictu viue debeamus Exeplaris at
regula e scissi pris nri vita q nobis
tam in lectionibus q i cantibus ad memoria
reuocat De pa regula primus e sermo
de 2a scdus ¶ In vbis g° ppositis tria
possimus itellige s. sequencium pauucita
te regule auctoritate imitanciu vtili
tate Pm ibi quicumq 2m i hac regu
la 3m ibi pax 2c Quicumq em tria
implicat Insinuat em nobis di lar
gitate sequenciu paucitate regule
libertate ¶ Primo dico q hec dictio
distributiua quicumq insinuat nobis dei
largitate Ac si dicet Na di largitas
nulli se denegat nulli se subtrahit sed
stans i publico cunctis se offert sinu
gre nulli claudens s scdm capacitatem
sequenciu sue largitatis gram amministrat
Dt em bnardus Quanto qs de terreis
euacuabit tanto de bonis domini reple
bit Et multu multu si parum parum
Na sic i libris regu d. vbi vacua
vasa inuenit oleu stare non Unde
i collacionibus prim d. Diuine largita
tis munificentia scdm mensuram fidei
i q vnumquemq reperit gram largit
Credente namq q ad emundacione
sue lepre volutas xpi sola sufficeret
volutati sue solo tumuit assensu
dicens Volo mundare Alii deprecanti
ut adueniens p iposicione manus
defunctam filiam suscitaret ingressus
domu eius eodmo vt ille rogauerat
exhibebat Alii credenti summa salutis
i vbi sui placione csiste tu dicet

Quicumq implicat tria

A

Dic tm̄ v̄bo et sanabit: puer meus
p smōis impiu rsolues artus fstino
robore solidauit d̄ns Vade et sicut
credidisti fiat t' Int' alios at v̄tute
curacōis ita effluent' effudit vt de
his ewa ta ꝯmemorat d̄ns Et cura
uit oēs languores eoꝝ Int' alios aute
illa īmensa bn̄ficioꝝ abissus ita obtura
ta ē vt dicat: Nō potuit ihs int' illos
face v̄tutes ꝑpt' incredulitatē eoꝝ Et
ita largitas di nō s'm vniforme ma
iestatis sue potencia s; s'm capacitate
posenciu gracia sua singlis ipptit:
Iᵒ h' dcō distributa ꝯtiꝫ īsinuat no
bis seqn̄cu paucitate Ac si dicat Nā
de mlti ne omn qa pauci st' q' expedite
sequat' rglām Si eni ī via pceptoꝝ
pauci st' q' sequat': dmm ꝯto minus
ī via ꝯsilioꝝ ī qᵒ nō dicimus pauci
de his q' ī ordie st saluet: qa qd mīus
hꝫ iusticia supplet mīa Hᵒ tame
audact' dicimus ī snia saluatoris ī
mra ewa te vitati qa q licꝫ mlti sit
vocati pauci tm̄ elcī Gra ut ibid' d':
Arta ē via q' ducit ad vita et pauci
abulat ī ea Cur at pauci sint
q' pueniut ad vita mlte st' cause
Scilicet ꝑ ipedientu deonu mltipli
ꝯcupiscibilis pusitate cadēdi prita
te rsurgēdi difficultate standi debi
litate Vt qd xps ꝯqrit' michee vijᵒ
d̄ns Ve m̄i qa factus su sic q' colligit
ī autupno racemos vindemie nō est
botrus ad ꝯmedendu Et ysa xv Quo
si pauce oliue q' rmāserit de olea
excuciat': et racemi cu fuerit finita
vindemia Hic trīs d't Timēdu est
xpianis ne eo mō introeat ī rgnu
celoꝝ qᵒ filij isrl' ī t'ra pmissionis
s' duo tm̄ de oī mltitudie qa solu
p vna via s' caritate itur ad reg
nu celoꝝ Sꝫ p septe pc̄ta mortalia
descendit: ad infnu Iᵒ h' distri
bucio ꝯtiꝫ ipplicat rgule libertate

qa oibus patet accessus ad ea et nulli
penitus denegat': Et hᵒ ē qd d't bndus
Regla sci bndci ut ego serio oī hoī
ꝑpoit' ipponit' nlli pdest si deuote
suscipit: et tenetur nō tm̄ si nō
suscipit' obest Qd at est ī volu
suscipientis nō ī ptate pponetis volu
tariu ē mito dixeri nō nimi
attn hᵒ ipm qd dico voluntariu si
qs ex ppa volutate admiserit sil' et
pmiserit deiceps ī nim ꝯmutat
net ia liber lꝫ dicte qd an non
suscipe liber habuit Ideo qd ex vo
lutate suscipit ex voluntate tenebit
Seqt': 2ᵐ mebrꝫ s' hac rgula
in qᵒ regle nre auc̄te ꝯtinus desig
nari Cu eni p vniusu ordine ꝯs
tertiesīu hodie ī die sci bndci
ī capitulis rgla incipiat' pꝰ huius
lcione sermo stati queniet valde
p hᵒ sermo hac qd ē demostrati
uu rgula ia lca demostrat' et
de ea d': ꝯtiꝫ hac rgula secuti fu
erit De hᵒ gᵒ mebro ita dicat':
p ordine s' pᵒ de voti obligacione
Iᵒ de his q' votu adiuuat īsinu
acione Iᵒ de sis asseruacoe
Primo dico videndu est de voti ob
ligacione hᵒ ē qd nos vouetes
Non statu rligiōis pmittimus
at pmittius rgula obsuare vel
pfectiōis statu nos velle ꝯsuare
qr si hᵒ pmitteremus tuc nō solu
tes essēt ia voti tnsgressores qd
nimis difficile videt': si pmittimus
nos velle excitare et opa dare ut per
fectione vite attingamus Et ꝯtiꝫ ab
hoc conatu et volutate conādi re
cederet essꝫ vtiqꝫ tnsgressor voti
Vnusqsqꝫ at tuc pfcm d' cu atti
git ppu fine q' est vltia rei pfectio
Vltimus at huane vite tminus est
ipe deus ad que tndit ī vltīm fine

q̄ a deo ē ad deū iusto ordīe reūtet(ur)
Qd̄ nō solū figura ut visū ē ondit(ur)
s(ed) et(iam) scriptura O(mn)ēs enī eūts rē reūltet(ur)
et suū pfectibile tende(n)t dz aīa ra
tionalis Que tū apphenderimus di
cimur eē pfti Hūc aūt finē pfte
nō apphendimus ī hac vita Sz io
co hy fūs ppoit(ur) ut sciamus q(uo)mo sit co
nandū Nā ad hūc finē in futuro
osequēdū pmouētia s(un)t arripiēda · s(ed) ipe
dīētia pciēnda · et h(ec) duo tū magno
et īdeficiēti studio facieda et otinuāda
Qd̄ g(ui)o p(ri)m(u)s ē in ītentione ultimū eit
ī execucīoe // Primo g(ui)o dicēdū de cona
tu agēdi 2o de conatu nociua abici
edi 3o de conatu pmouētia arripiēdi
Que s(un)t iusto ordīe adīuicē ōsequūt(ur).
qd̄ ptz p ordinē retrogradū · Nō enī finē
deū ōseqm(ur) n(isi) p caritatē · nec illā seq(ui)
mur n(isi) alia amabilia abiciam(us) · nec
illa duo pficim(us) n(isi) p indeficiētē cona
tū ad ea fortit(er) ōtendam(us) // Primo g(ui)o
dicam(us) de conatu q(uod) p votū rgule
vouem(us) Hūc aūt bonū et s(an)c(tu)m habem(us)
conatū si studuerim(us) et exercitauerim(us)
nos ut de cōtingētib(us) q(ua)ntū viuamur
nichil omittam(us) · s(ed) sic ait aplūs siue
p(rese)ntes siue absentes cōtendim(us) placē
deo · ne ī(m)pet(ur) nob(is) 1a the(ssalonicenses) e 8 · Nec im(ur)
qd̄ potuit conat(us) ē fac(er)e Et hūc co
natū p pfcōe accipit a nob(is) de(us) Vn̄
sup(er) 1o v(er)o ps Imp(er)f(ec)tum meū viderūt
oculi tui · et ī li(bro) tuo om(ne)s scribent(ur) d(icitu)r
bn̄d(ict)us In li(bro) tuo om(ne)s scribent(ur) tamq(ua)m
pfecti Et subiūgit · q(ui)a oē qd̄ p(rese)nt fa
ciūt Cū aūt ab h(o)c defiçim(us) · a voto n(ost)ro
recedim(us) et p ōn(s) cadim(us) a salute
Vn̄ bnd(ict)us d(icit) s(upe)r 1o v(er)bo Ambulate
dū lucē habetis Nō ambulante sed
sedentē et a mortis tenebris ōphendi p(eri)
culū est Et q(ui)s sedz n(isi) q(ui) nō curat p(ro)ficere.

Id cauēto · et si morte pocc(u)patus fueris
ī refrigerio eris Si g(ui)o ī solo conatu p
fecerim(us) votū n(ost)r(u)m psoluim(us) et h(oc) ip(su)m
nobis p pfcōe ī(m)putat(ur) Ergo conatu
defitiētē nichil sum(us) Secundo dicēdū ē
de studio ī(m)pediētia āmouendi · et h(oc) q(uan)tum
de p(rese)nti voto rgule s(un)t ea de q(ui)b(us) tamq(uam)
a radi(cibus) pullulat oē malū Abiciam(us)
g(ui)o dicias īduētes paup(er)tatē carnis deli
cias assumētes castitatē cordis vicia
et maxīe p(ro)p(ri)ā volūtatē psequētes diui
nā volūtatē p obiaz / q(uod) ta nēcio re
nūciam(us) si tn̄ ad finē n(ost)r(u)m conari
ītendim(us) sic oport(et) Cū enī p solā
caritatē finē pfectiōis attigam(us) illā
nō ōseqm(ur) n(isi) p(ri)ora amabilia relinq(ua)m(us)
q(ui)a p(ro)ut(ur) ī m(u)lta nō erit efficax ad
deū Nā ut ait Johēs · Nolite dilig(er)e
mūdū neq(ue) ea q(ue) ī eo s(un)t q(ui)a q(ui) diligit
mūdū nō ē caritas p(at)ris ī eo // 3o
dicēdū est de studio et conatu p(ro)mo
uētia assumēdi · h(oc) ē ut oīa q(ue) nos
ad pfcōez pmouet assūam(us) Que lic(et)
sit m(u)lta utpote oīa q(ue) s(un)t de gn̄e
bono(rum) · ista tn̄ s(un)t simplicit(er) psequēda
q(ue) ho xp̄s ihūs nobis p(ro)posuit ī seipo ·
Que s(un)t humilitas / vite austeritas · be
nignitas pietas · et an(te) o(mn)ia caritas ·
Nā ut d(icit) Joh(ann)es q(ui) d(icit) se ī xp̄o manē(re)
dz sicut ille ābulauit et ip(s)e ābulare.
alias pfectionē vite quā dulcis ihūs
nobis p(ro)posuit nullaten(us) ōseqm(ur) · Nā
pfc(ti)o vite huāne ī sola pfcōe caritatis
cōsistit p quā affc(t)is hoīs tolit(ur) ī deū
fert(ur) · Et h(oc) solū contingit ī p(at)ria · Et
h(ec) ē illa caritas de q(ua) p(re)cipit(ur) Math(ei) xxij
Diliges dn̄m deū tuū ex toto corde
tuo (et)c · quā ideo de(us) nō p(re)cipit ut p
uaricatores nos ōstituat cū nō pos
sit ī(m)pleri · s(ed) ut sciam(us) · s(cilicet) quo sit conā
dū // Est tn̄ sciendū q(uod) th(e)o(lo)g(i) duplicē

D.
Impedimenta pfc(ti)o
(n)is amouē(n)da (sun)t

E.
Promouētia s(un)t
arripienda ·

Caritas du[plex]

post caritatem. Vna qua secundum affectus toti et totaliter feruntur in deum et hec non nisi in patria pos
sidetur quia in hac vita et via non poterit ad
impleri. De qua dicit bernardus. Ego puto non ante
perfecte impleri posse diliges dominum deum tuum
ex toto corde tuo quousque cor ipsum cogitare iam non cogitur de
corpore. Impossibile namque est totam hanc ex toto
ad deum posse colligere et divino infigere vultui
quamdiu huic fragili et erumpnoso corpori
cogimur deservire. Tunc autem implebimus cum
introductus fuerit fidelis servus in gaudium
domini sui qui miro modo quodammodo oblitus
sui et a se penitus velut deficiens
totus pergit in deum et deinceps adherens
ei unus spiritus erit cum eo. // Secunda caritas
est qua totaliter in deum feruntur sed ad punctum et ve
luti ad momentum et hec in viris perfectis pos
sibilis est etiam in hac vita. De qua dicit Augustinus
super illo verbo diliges dominum deum tuum etc. hec
est totalitas qua homo intendit ut omnes motus
anime in deum referantur et sic impletur in hac
vita non forsan ad tempus a viris perfectissimis
Ad et ipsum sanctus fratrem asserit dicens. Cum inhe
sero tibi deus ex omni vita mea nusquam erit do
lor et labor sed vivia erit anima mea tota
plena te. Ad quam si conamur nichil de
contingentibus omittamus omittamus et ex
hoc perfectione dicimus attigisse. ¶ Sequitur
3m principale scilicet pax super illos et misericordia
etc. In quibus verbis tria bona sequentibus regulam
promittit apostolus scilicet tranquillitatem mentis
largitatem divine caritatis. Primum in pax 2m
in misericordia 3m in et super israel dei. De quo sciendum
quod quamdiu vivimus in hac vita malo tri
plici subiacemus scilicet malo periculose impug
nationis malo stipendiose commissionis malo
destructiose operationis vel etiam tediose indig
nationis. // Impugnat enim nos tres
hostes scilicet caro mundus diabolus quorum impug
natio est periculosa quia caro vicina mundus
magnus demones multi. Contra hos datur
pax sequentibus regula. Ad psalmus 29 evidenter
promittitur cum dicit longe effugabuntur a te

quod absorbebat te dicitur quod illis 1 Regum 27.
Sit tibi pax et domui tue pax et omnibus
quecumque habes sit pax. Dans triplicem pacem
contra tres hostes. Vnde petrus ait. Et quis est
qui noceat vobis si boni emulatores fu
eritis. Ac si dicat nemo. Vnde ut ait
gregorius. Nulla nocebit adversitas si
nulla dominatur iniquitas. // 2o subiacemus malo dis
pendiose commissionis quia peccata committimus
incessanter. De quo Jacobi 3o dicit. In multis
offendimus omnes. Contra hoc malum datur
dei misericordia ut facile dimittatur. Unde
prov. 14 dicitur. Per misericordiam peccata purgantur.
Et Eze. 16. Expandi amictum meum super te
et operui ignominiam tuam. Amictum vocat
misericordiam. Unde Matth. 16 dicitur. Si mortiferum quid
biberint non eos nocebit ut non solum mala
non noceant sed miro modo etiam cooperantur in
bonum. 3o subiacemus malo destructiose
operationis et tediose indignationis. Sunt
enim tam vilia et pene nulla in iudicio di
vine veritatis omnia opera nostra et tam defectu
osa ut merito habeamus ea in oculis dei
displicere et per consequens sue nos indignationi
subiacere. Ab his per consolationem subvenitur. Et
super israel dei in indutes deum quod sic dicitur
per consequens omnia opera nostra placent. Dicetur eis
1 Ecclesiastes 9. Vade et comede panem tuum
in leticia et bibe cum gaudio vinum
tuum quia deo placent opera tua. Per
et aliter exponi illa particula scilicet super israel
dei ut per hoc describat et specificet
eos quibus pax et omnis misericordia sit promissa
Ac si dicat. Pax et misericordia erit super
illos qui in regula ita proficiunt ut si
ant viri israelite id est contemplantes deum.
Non solum super quoslibet voventes et non solum
professos sed super eos qui gratia promovente ita pro
ficiunt ut sciant deum spiritualiter contemplari.
Ad quam contemplationem nos doceat dominus
noster ihesus christus Amen. De eodem folio 2 Item
de sola contemplatione et de vita solitaria 76

F.
Regula sequentibus hec nos promittit

medio
malo cui subiacemus

Ecce elōgaui fugiēs et māsi ī
solitudīe ps̄ D[t] bndꝰ ī smoē
sup cant 42 Adiuro vos exponens
vbū ꝓpositū Dts q̄ dicē pt cū ps̄
Ecce elōgaui fugiēs q̄ nō sit ꝯtētꝰ
de mūdo exīe ñ eciā lōge fariat vt
deo possit qeste et vacare Expedito
gᵒ vno smone ī qᵒ ad rgulā patris
et legislatoris nr̄i bndicti ~~suma~~ ꝑse
cuti sumꝰ rgulā eꝰ doctnale ī qᵒ
vitā rligiosā instituit sapiēt Nūc
ordo postulat vt ꝓponamꝰ ipsiꝰ rgulā
exēplarē quā ī suipiꝰ vita deꝰ nobis
ꝓposuit ī ex[m] vt efficax sit doctna
quā ī vita ꝯcedat De eꝰ doctna et
vita d[t] bndꝰ Dts pr̄ bndictꝰ per
doctnā suā instruit nos et dirigit
gressꝰ nr̄os ī viā pac; ꝫ p vitam
oīno roborat nos et aiat vt magꝭ
attendam̄ ad ageda q̄ docuit dū sumꝰ
cū alit̄ eū nō docuisse q̄ facet.
Primo enī viuus et efficax ē ex[m] opis
pli[m] faciēs suadibile qd̄ d̄ dū mō
strat factibile qd̄ suadetur Igit bts
bndictꝰ cupiēs nobis vitā suā ꝓpo
nē ī ex[m] vt et nos ita faciamꝰ d[t]
ex ꝑsona sua vbū ꝓpositū Elōgaui
fugiens 2r vt q̄ doctna nō moueat
saltē alliceat ex[m] In qbꝰ duo tangit
s. vite sue ꝯmēdacione ī Ecce et de
mēdāte vie ꝑfcione ī elōgaui fugiēs
Verū ad̄ ī tria dicit Primo tangit
suā sepacione ī fugiēs 2ᵒ elōgacio
nē ī elongaui 3ᵒ hoꝝ vsꝫ ī fine ꝯ
tinuacione ī et māsi ī solitudine
In pᵒ ondit se a sc̄lo sepatū In 2ᵒ
ia sepatū valde elōgatū In 3ᵒ hoc
dux bonū vsꝫ ī fine ꝯtinuatū Dicat
gᵒ pᵒ ecce P hᵒ aduūbiū ꝯmēdādi
vitā suā nobis ꝯmēdat Ac si dicat
iᵒ Iudic̄ vii Qd̄ me viderit̄ face
oms̄ facite Sciend q̄ p aduūbiū
ecce ṫā rex ꝗia ꝯmēdant s. magl̄ia
mirabilia vtilia magl̄ia sic̄ zach gᵒ

Ecce rex veit magnū q̄ppe valde et
nimis maximū ē q̄ ille rex q̄ h̄z in
femore suo scriptū rex regū et dn̄s do
minanciū sic hūlit veit De 2ᵒ s. de
mira l[i] d[2] ysa. 7ᵒ Ecce vgo ꝯcipiet.
Quid enī mirabilꝰ q̄ q̄ ꝯcepit vgo pe
pit vgo et vgo pꝰ ptū ꝑmansit
De 3ᵒ s. vtili d[2] apoc 21 Ecce noua fa
cio oīa Quid enī vtilius q̄ q̄ p nos oīa
et nos iter oīa de misabili nr̄a vita
ī statū ṫā gloriosū ī nouam Hec
oīa tria ī glorioso pr̄e nr̄o bndicto
p hoc aduūbiū ecce ꝯmōstrant fuit
enī magnꝰ ī vite sc̄itate mirabil ī mi
rabilis ī miraculoꝝ mltiplicitate vtilis
ī doctrine veritate Nā de pᵒ d[t] bndꝰ
O abbas et abbas De m̄ si ṫā lōge fue
ro a te bt̄e bndicte ī futuro q̄ a vesti
gys tue sc̄itatis lōge esse ī prioz ī pnti
Ecce q̄ magnū nāe est eū esse q̄ tam
magnū sup̄ modū magnꝰ s. bnardꝰ ṫā
valde ad maiorē sup̄ se asserit De
2ᵒ patet ī eo q̄ p eū om̄ ṫā veteris
q̄ noui testamēti sc̄oꝝ miracula opa
tus ē dn̄s Nā miracula q̄ dn̄s in
singulis exhibuit eo pene oīa rnoua
uit De qbꝰ d[t] gregorius mira sc̄ et
mltū stupenda q̄ de miracul sc̄i
venerabilis pr̄is dicit Nā ī aqua
ex petra ꝑducta moysen ī fro vero qd̄
ex ꝑfundo aque redijt helizeū ī aque
itinē petrū ī coruī obediā helyam
ī luctū aūt mortis īimici dauid video.
et ut ꝑpendo vir iste spū om̄ iustoꝝ
plenꝰ fuit Exēpla om̄ istoꝝ īueniēs
ī 2ᵒ liᵒ dialogoꝝ bt̄i gregoriꝫ cc̄a pn̄
cipiū De 3ᵒ sꝫ q̄ vtilis fuerit d[t]
bndꝰ Certū est hᵒ q̄ nō tm̄ pntibꝰ
ꝑfuerit ꝫ eciā p futuris sollicitus
fuit Nō solū hys q̄ tūc erāt fruc
tū tulit ꝫ vsꝫ hodie fructꝰ eꝰ manꝫ
et crescit ¶ Congrue gᵒ pr̄ iste p hoc
aduūbiū ecce ꝯmēdat qa magnꝰ fuit
vita mirabilis et vtilis Prodest enim

nobis vita doctrina intercessione ¶ Expedi
ta g° sola vite sue demonstratione p h°
adiubinn erite nunc ipaz e9 vita ptra9
Sequit² Elongaui fugiens et mansi i so
litudine In qbg vbis ut pmusimg
tn tangit p que venerabilis pr ex
haurit tota vita sua · separatione ibi
fugiens · elongatione i' elongaui · solitu
dis demorationem i' et mansi i solitu
dine · Dicat g° vir dei Ego p° an oia
me separaui a domo pris mei fribg et
ditys Qua separatione · grego · narrat
talit' esse factam Cu mltos ire p abrup
ta vicioz cnerent eu qp quasi i ingressu
mudi posuerat p retraxit pede ne si
qp de scia mundi attingeret ipe p9 mod
i inmane precipitiu totg iret ¶ Et sub
iungit grego · Despectis itaq lraz studys
relicta domo rebusq pris soli deo pla
ce' desiderans sce gusationis habitum
qsiuit Sz no gtentg domg et patris
relictioe 2° elongauit se De q° iterz
grego9 d' Inductg puer plg appetens
mala mundi ppeti qp laudes plg labo
ribg fatigari qp vite hg fauoribg ex
tolli nutrice sua occulte fugiens deserti
loci secessu petyt et i artissio specu
se tradidit et tribg anis excepto romano
monacho oibg incogitg mansit ¶ Sequit²
3m · et mansi i solitudine Ela licz i
corpe cu hoibg dno disponente qusaret²
sep tn i spu solg cu deo solo solitudi
ne pagebat Vn bnardg · Scias te
posse esse solu int mltos et inter
mltos esse cu solg corpe fueris Solg
es i qrmqz hoim frequentia vsseris si no
gia cogitas / si no affectes pntia · si
solu deu cogitas Cu q° eni deg est
nuqz minus est solg · qp cu solg est
Et h' de 2a regula · s · exemplari vita
pris nri bndicti breuit' tacta suffi
ciunt ¶ Nuc tande ad nos iuertam²
ad nos et disponamus nre qa moriem²
et no viuemg mores nros et vita

emendates ut si venerabilis pris nri bn
dicti glosa delectent pmia no detreat
laboriosa merita vt si fm bnd delectet
qd' mlcet / bibamg prius qd' dolet pstrip
ta vita transfiguratus i nos ut eq nos
ita faciamg ¶ Volentes g° venerabile
prem nrm ut dignu est i suis ex
ercicys imitari P° separemur ab oibus
q no st deg 2° elongem² 3° i solitu
dine demorem² Pmo dico separem² ab
oibg q no st deg / et q ipe deu non
potuerut retine Hec aut oia in triplici
dra includunt² / de qbg phs i sua re
thorica qp ho possidz triplex bonu scilz
exterioz rerum · corpis / et aie Hys tbg
habitg oe qd' hn potent possidet²
Bonu aut rez do offerimg p votum
volutarie pauptatis / bonu vo corpis
p votu castitatis · bonu vo aie per
votu obie ppe volutatis Et qa ad re
ligiosos ptinet qp sint i statu pfecti
onis ad statu pfecois requirit² obliga°
ad ea q st pfecois Ad pfectione aut
religiose vite ptinet pauptas castitas
et obia · Ideo statg religionis requirit
qp ad h' tria vota obliget² Cu eni re
gio sit dca est / vt nos i deu p ipsam
religemur / nne est vt nos a pditis habi
tibg denudemur vt sic denudati a mu
do xpm sequamur · Vn de hys tribg d'
grego · sr eze le' de holocausto Cu qs omne
qd' hz / oe qd' sapit / oe qd' viuit oipotenti
deo vouerit holocaustu offert Ad qd
ptinet ad eos q' se deo quo ad se totos
offerut P votu g° hoz triu ab omi
qd' no est deg nos penitg separamg Hoz
eni triu oblatione pr nr a deo didicit
q' res corpg et aiaz p nobis obtulit do
pri Na de rebg et aia d' ieremie 12
Reliq' domu mea dimisi hereditatem
mea dedi dilecta aiaz mea i ma
nus inimicoz De corpe vo d' ysa 50
Corpg meu dedi pcucietibg Vlt g° do
ut q' statu pfecois vouerams eaq tn in

Reliquimus quod nosmetipsos quibus nos pro tradidimus et mancipauimus nosmetipsi quibus est gratis fuimus .36.

recopensa dno offeramus Pla de rebs
et aia d. luc 13. Nisi qs renunciauerit
oibus q possidz no pt meus esse discipulus
De corpe vo d. luc 9. Qui vult venire
ps me abneget semetipm et tol cru su
et seqr me De qbs d. greg. Aliqn monet
nos dns vt nra relinqmus aliqn vt
nosmetipsos Ez fortasse laboriosu no
e hoi relinqre sua si valde difficile est
relinqre semetipm Minus quippe relinqre
qd hz valde at duru est abnegare qd e
Nec tn sufficit relinquere nra ni relinqs
et nos Si eni nosmetipsos relinqmus quo
ibimus ~~.....~~? vl quo vadit q se dese
rit? Ez aliud sumus p natura conditi /
aliud p pcm lapsi / aliud qd facimus /
aliud qd fci sumus Certe q superbus fuit
si ad xpm quersus humilis ia factus est
semetipsu reliqt Sic go ptz quo renunci
ado hys tribs ab oibs nos separamus
Sedo cupientes scdm pcem nram pmi
tam ia separati ab eisdem oibus elongemur
Qd contingit tribs modis videlz p destruccionem
fruicionis p desperacionem affectionis p affectum
deuocionis ¶ Primo dico elogamur a
pdictis p destruccionem fruicionis / vt quecunque
ppt deu dimisimus nunq ad aliquem
vsu et fruicione superflua resumamus
Sunt eni multi religiosi q licz do pmi
serunt oia relinqnda vsu tn et fruicio
ne eorum itez resumunt Quorum reli
gio apud deu p nichilo reputatur / ymo
multo melius esset no relinquere q sic re
licta resumere iuxta illud melius e no vouere
q post vota no soluere De qbs d. i
ps. Collocauit illic s. i religione esu
rientes. ipi at de religione constituerunt
ciuitatem habitacionis Seminauerunt insuper a
gros plantauerunt vineas et fecerunt
fructum natiuitatis h. e tota copia fru
endi bonis quorum an in principio religi
onis ingressu abiecerunt Ez ne deuotis
laqum iniuriamus estimantes ex ia dictis

q vsq ia rugitu ventris debeat esurire
dicimus q oia regularia q in nris refec
cionibus apponuntur ad sola sunt necessitate
ordinata Que cu expleta fuerit necesse
e vt abstineat velit nolit Vn de
eisdem quantu poterunt dnt sumere et abas
butas vsq ad extencione ventris replere
vt possint i dei seruicio sustentari quia
saccus vacuus stare no pt si cogitur stare
hoc solemnio pcauentes ne sic pplus i de
serto flagret desiderio carnium nec appe
tat delicata et talit agentes bn ab hys
q reliqrunt se elogant Qd at de rebs
dicimus teneatur eciam de corpe vt i. nunq ad
libitu nrm vtamur si semp viuat et
cui id scil dedimus et a quo empti sumus
precio magno scz sangne agni immaculati
vt glorificemus et portemus eu i corpe
nro sume cauentes ne vmq deu i cor
pe nro no dico nro si dei iure suo s.
empcione et nra deuocione aliqlt offen
damus Hoc idem dicimus de aia quam
simlr deo p voluntate ppriam scil dedimus
nunq resumamus nunq recipiamus p que
videamur facere ppria voluntate ne de hys tribs
id bndictum ppositum mutamus Quid insuper iteru
vos intromittitis de vobis q vos cu tan
ta deliberacione scil dno obtulistis si ta
liter viuentes vt dicere possimus cu ps. Sicut
sum tanq vas perditu qd nec i rebs nec i
corpe nec i voluntate aliqd facit p seipm
si sic exinaniti comedemus ei / q vt ait apls
exinaniuit semetipsu forma serui accipiens
propterea ut nos offeret deo Et sic isto primo
mo ab hys q p deu reliqmus sumus veraciter
elogati ¶ 2o elongemur p desperacionem affectionis
ta diu nos a pdictis efficaciter elogantes
quousque oia in tm deueniant desperacionem vt
veraciter dicere possimus cu aplo oia arbi
tratus sum vt stercora / vt xm lucrifacere et
ta diu hoc agentes quousque oia veniant i
contemptu a deo vt si q eorum q reliqmus p
obliuionem contingat presumere hoc plus conuertet plus
cruciet q prius relinqre curabamus vt nec

plꝰ delectet caro q̃ prius habuit Vn̄ cū ad hoc
ventū fuerit vt nō solū relicta nō habe
libeat ſꝫ ad solā eoꝝ memoriā in contemptu
et despectu veniat · tūc p despectū affec
tus plꝰ q̃ prius sumus iter elongati quia
prius reliquimus ea q̄ coacti · ſꝫ nec reliquimus
sic affectati ¶ Jtē elongemur a pdictis p
affectū deuocionis · qd contigit tūc i die dn̄i
et i tempore beneplaciti eius visitati et illuminati
gustamus eius dulcedinē q̃ gustata despicit
oīs caro i tm̄ ut nō solū relicta arbitret
ut stercora / ſꝫ vt ita dicerē i crucifixione
ut dicē valeamus cū aplō michi mundus
crucifixus ē Vn̄ bernhardus dicit Dulce ē esse i
humanis rebꝰ ſꝫ ei q̄ de celestibꝰ nichil
nouit ꝛc̄ Vn̄ has elongaciones bernhardus comparat
ad iuuenē dicēs Transtulisti caris oblecta
menta ut minime iā obedias concupiscentijs eius
ex hoc separasti te ſꝫ nondū elongasti / si intrarea
vndique fantasmata corporeaꝝ similitudinū
transuolare mentis puritate contendas hu
iusmodi noli te requiē pmittē Erras si citra
hec inuenire estimas locū quietis secretū
solitudinis lumē serenū habitaculū pacis
Reꝝ etenī cupiditatibꝰ viuendo nō teneri
humane virtutis ē · corporum vō similitudinibꝰ spe
culando nō inuolui angelice puritatis est
vtrūqꝫ tn̄ diuini muneris ē et vtraqꝫ extra
te est · ſꝫ longe vnū alteꝝ nō longe ¶ Jtem
principale et maxime i solitudine Ero ut de
patre nro valeat esse veꝝ q̃ nō mirū i soli
tudine semp pmansisse · sciendū q ē solitu
do · s · corporalis et spiritualis Jn corporali ma
sit tm̄ tribꝰ annis quibꝰ i specu latitabat
hominibꝰ quidē absconditus et cognitus soli deo
Spiritualis aūt solitudo p quā interiora a
tumultu tpaliū abstrahunt et i solo deo
absconduntur De q̄ dicit gregorius Solitudo
ē a secretis cordis terrenoꝝ desideriorum
expulsio Jn hac sanctus pater mansit oī tpe
vite sue Ero ē igitur maxime i solitudine nisi
ut ad diuina contemplanda me dignis habilem
inueniret a terrenis tumultibꝰ me exhibui
alienū Ergo i hoc exercicio sic i alijs

·C·

Solitudo duplex

reuerendū patrem nrm̄ benedictū volumus
imitari necesse est ut et nos corpora nrā
includamus sensus colligamus collectos i deū
suspendamus Et quia hic ex pte hois requirit
de corporis inclusione dicit bernhardus Jmpossibile est
mente figi i vno nisi prius alicui loco
affixeris corpus tuū De sensuū collecti
one dicit ecclesiasticus 41 Congregate vos i domū
discipline De suspensione aūt i deū dicit
psalmus 41 Eleuare eleuare · dicitis bis eleuac
p intellectū et affectum De oibꝰ tribꝰ dicit eze.
¶ Jngredere et include te i medio domus
tue et ibi loquar ad te Jngredere cor
poris quietacione · include i medio domus tue i spiritu
et ibi loquar ad te · et i hoc tangit sen
suū collectionē Jn hoc aūt q̄ concludit
i loquar ad te tangit collectoꝝ sensuū
eleuacionē Cuius neque efficaciter eleuat
nisi p diuinā allocutionē Jn hijs tribus
cū homo fecerit qd poterit deus aīam suā
visitabit et visitando potencias illus
trabit luce vultus sui dans ineffabili
modo se nobis et nos sibi Jn quo deo v
niti fruemur bonis q̄ ipse deus possidet
i seipo · de q̄ fruicione dicit deutro vij
Reꝝ oīm habundancia pfrueris Cuius
fruicione nobis concedat ihs xpc dns
nr̄ Amen ·

IN sole posuit tabernaculū suū · i psalmo
Dicit bernhardus Attendite hanc solitudinem
q̃ nulla i rebꝰ mundi pt esse sublimior
sublimior Nichil enī habuit sp̄s scūs
i visibilibꝰ creaturis tm̄ excellencia digni
compareret Jn vobis g̃ ꝑpositis sic metha
fora ~~solis~~ hic glosa festiuitas commendatur
Vbi tā notatur · s · glose virginis excelle
tissima commendacio / i sole / filij dei digniss
sima concepcio tūc additur posuit / omni m
sima nobilissima commorio tū concludit tabna
culū suū ¶ Primo g° noīe solis ꝑponitur
nobis glose virginis excellentissima commēdacio

^ solis

qua in ꝯpetatibus solis lucidissime cognoscimus. Non enim solis nomine vocaretur nisi quia ꝯpetates eius sibi possent convenientissime adaptari. Nam secundum philosophum transferentes secundum aliquam consuetudinem se transferunt. Non ergo beatissima virgo sol vocaretur si non possent ei solis ꝯpetates aptissime applicari // Ubi quod sciendum quod sol octo habet ꝯpetates que spiritualiter intellecte conveniunt virgini gloriose. Habet enim sol in substantia puritatem in splendore claritatem in excellentia singularitatem in situ sublimitatem in motu continuitatem in influentia fecunditatem / ad omnia communitatem doloris calamitatem.

Que spiritualiter intellecte gloriose virginis statim competunt convenienter. Primo dico sol habet in substantia puritatem et tantam quod inter omnia corpora nichil potest purius inveniri adeo ut omnium hominum intuentium visus ex puritate eius retundatur. Nemo enim aptis oculis pleno intuitu solem umquam potuit intueri. Que ꝯpetas gloriose virgini optime convenit. Nam pre omnibus puris creaturis tam angelicis quam humanis habet excellentiam puritatis quam nulla creatura plena cognitione sufficienter poterit intueri. Unde Augustinus: Ubi de peccato agitur de maria nullam volumus mentionem fieri. Ea enim puritate nitebat virgo sancta qua sub deo nequit maior intelligi. Unde omnes tam spiritus angelici quam humani ammirando clamant in celis: Que est illa que tanta puritate ascendit quam non solum nullus hominum sed etiam nullus beatorum ad plenum cognoscere poterit, puritate eius nimium intuitum replente. Hic bernardus dicit: Nemo umquam solem istum materialem pleno intuitu aptis oculis potuit intueri. Sic nullus virginis puritatem plena cognitione scire poterit nec videre // Secundo sol in splendore habet claritatem per quam lucet et perlucet omnem superiorem et inferiorem regionem ita ut omnia celestia luminaria in comparatione sui splendoris non luceant primo nec penitus videantur. Nam stelle et luna que in nocte lucent ex superexcellenti solis claritate in die solummodo non lucent sed penitus occultantur. Sic beata virgo maria omnem creaturam in vite sanctitate tam excellenter supereminet ut in eius comparatione omnes sancti angeli extincti videantur. Hic bernardus dicit: Sol iste materialis tam lucide candescens ita siderum et lune positionem obfuscat ut sit quasi non sit et videri non possit. Sic virgo vesse veri [illegible] lucis inaccessibilis luce plures / sic et utrorumque spirituum hebetat dignitatem / ut in comparatione virginis nec possit nec debeant apparere. Et licet in eius comparatione nichil esse vel eciam apparere videatur non modicum tamen exterius fulgore illustratur ut ex eius presentia tota celestis curia et universa eius milicia clarius candescat. Hic idem bernardus: Sicut omnes stelle plus et luna splendorem suum habent a sole nec tamen in eius lucent presentia, sic omnes sancti lucidius lucent ex eius presentia et tamen in eius comparatione vel presentia quasi non luceant latent. Unde contingit hoc mirabile ut eius presentia magis luceant et tamen minus luce videantur. Sic ergo super omnia luminaria celi sol suo lumine emicat et chorruscat, sic beata virgo sanctitate vite emicat super omnes sanctos // Tercio sol in situ habet sublimitatem ut etiam ex nimis remota altitudine prius appareat cum sit maior terra. Sic beata virgo tam in via per vite meritum quam in celo per premium super omnes puras creaturas in altissimo est locata // Ubi quod sciendum quod status et merita in quibus consistunt sunt in gratiis virtutibus et devotionibus. Et horum trium suprema et altissima attingebat. Supremum altum in gratiis est omnium gratiam habundantissime possidere. Unde et ipsa gloriatur de hac habundancia ecclesiastici 24: In me omnis gratia vie et veritatis. Ac si dicat: Omnis gratia vie id est huius vite est in me que non solum mihi sed omnium hominum statui et omni etati sufficit. Unde Ieronimus dicit: Ad ceteros per partes, marie vero tota se simul infudit plenitudo gratiarum. Et bernardus dicit: Ad quod putas maria ab angelo iam dudum ante conceptionem plenam

Sol habet octo ꝯpetates

Merita sanctorum in quibus consistunt

Beata virgo stetit in supremo gradu

gre nutiatam n̄ vt supueniete deo in
vtez nobis fiet supplena vt ɋcienstuz
pcibꝫ licet tenuit mouet ſp effluet
nobis liquore gre effūdendo Vnde
gueit ipi vgi ut dicat nobꝰ oibꝫ
ı͛ eccı̄ vltio Videte qa nō solū m
laboraui ß oibꝫ ıq̄rentibꝫ veritatē.
Altissimum g° ı̄ oibꝫ grãs ē oez g
cia hre. Nō at solū sibi ß oibꝫ
eā inuocātibꝫ sufficiētem ‖ 1° stetit
ı̄ altissio vtutū qa q̄cq̄ supmū in
vtutibꝫ esse potuit hoc ipā habuit
Supmū at in vtutibꝫ h° dicimꝰ
oīs hre vtutes ı̄ sūmo sīn vicio impugnāte
Qd tn̄ ı̄ nobꝰ mīme ɋtīgit Cūq̄
enī ı̄ nobis de vtutibꝫ platat hoc
hoc totū cū ıpugnatione gr̄ij scꝫ vicij
Nā in nobis vtꝰ tenet mediū viciozz
et ullā ı̄ nobis nutut n̄ de vicio
ɋ̄rio ıpugnem Vn̄ eunuchis nō att
buit vtꝰ castitate qa de vicio ɋ̄rio .s.
luxuria mīme ıpugnat Glosa autē
vgo sic oēs vtutes hūit vt de nullo
vnq̄ vicio teptaret ‖ 2° stetit in
supma sēp deuoriōe Tanto aūt mēa
deuocio ē altior ɋtū sublimētū de q°
pcedit et obiectū in qꝺ agit ē puriꝰ
et nobiliꝰ Et qa vgo sūa purissima
fuit pꝰ deū et purissimū obiectū .s.
deū q̄ p̄ omibꝫ creaturis puriꝰ app
hendit iō oīs deuocio eꝰ extitit semp
ı̄ supmo Et at ı̄ hijs altissie ſp fuit
ex psona eꝰ dꝫ eccı̄ 24 Ego ı̄ altissimꝭ
habito et thronꝰ meꝰ ı̄ colupna nub
In oibꝫ g° altissimus gradꝫ vtutū de
uotionū ɋtinue morabat ‖ 3° Certo
sol ı̄ motu hꝫ ɋtinuitatē nūq̄ enī
ad momētū tpis ad ictū oculi rq̄ui
escit ß cursū suū ɋtinuat ıcessant
Sic bta vgo semp fuit ı̄ motu meri
torie actiōis Neq̄ enī agebat hoc cū
tāta distina faciebat et rueretia q̄ ı̄
oibꝫ supma merita cumulabat Si
enī alij sti ı̄ instītū inferiores ad ɋ̄lez
statū pmouete gra puehūt vt de vi
ta coz solū nō defluat et oīa que
faciūt psperabūt hoc mlto magꝭ
de bta vgie sine oī ambiguo vāriter
ē credendū q̄ de oī vita sua nichil
vnq̄ ei vaciū ptrāsibat Nā ı̄ co
medendo bibendo dormiedo sīn q̄bꝫ
huāna nā durare nō pt aucit stāt
smeritū ıcessant quippe q̄ de oibꝫ
hijs nichil q̄ sola rq̄rebat necessitas
sibi supsit ‖ Nec at ɋtinuitas me
rendi ex tribꝫ pcipue agebat vide
licet de exterioz sensuū et mēbroz
ad deū et ꝑ deū ɋtinua exitacione
iterioz suoz .s. racione mēo volūtate
mēte et spēs ad deū ɋtinua suspēsione
Qd licet nobis sit ıpossi͛le et p̄ ɋsequēs
de ea vix credibile tn̄ qa bta vgo ı̄
se nllm habuit ɋtractiuū eo q̄ fo
mes pcī p ɋcepcione filij sublatus
ē ı̄ ea tolit et extīctꝰ iō semp supma
merita cumulauit Et si ꝑpt corpis
tenenitudinē aliq̄ de exticio oportuit re
laxare hoc ipm tā vtuose agebat vt eꝭ
p vtutē discrecionis q̄ mr ē vtutū sup
ma merita rportaret ‖ 4° sol hꝫ ı̄
ıfluētia fecunditatē Nichil enī ē sub
sole qꝺ sīn solis ıfluētia valꝫ fecūdari
et sine vtute eꝰ de se gignē fructū
Hō gnat hoīem et sol Sic bta vgo
fecunditatē tribuit nec sīn eꝰ auxilio
ullꝰ vnq̄ de se face potuit fructū Vn̄
bnardꝰ ait Maria velut alterz solē
ıduit sibi et q̄admodū sic ı° sup bo
nos et malos indifferent ozit̄ oīa sīn
oīa fecūdat sic ipā bta vgo non
distutit mīta ß oibꝫ ɋozātibꝫ clementis
sima se pbꝫ omīꝭ deīqꝫ necessitates
aplissio quodā miset affcu Nullꝰ
enī hō vnq̄ pfice potuit nec ıēthū n̄
q̄ fecunditatē meredi a deo ē p vgiez ē
ɋsecutꝰ Vn̄ bnardꝰ dt Ctūq̄ ē illud
qꝺ offrē deo paras marie ɋmēdare
memēto si nō vis sustinē rpulsam

Bta vgo stet ı̄ supma vtutū

Stetit ı̄ su pma deuociōe

D

nō

Ecca sicut deus non nisi per eam ad nos venit
sic nec nos nec opera nostra ad deum veni
unt nisi per eam. Dupliciter ergo per eam et
eius auxilium fecundamur quia boni facimus
per eius auxilium perpetratur. II 2° per nos operatu
eius manibus domino presentatur. Est ergo quemcumque
sua similitudo ut sicut sol pater est omnium nascen
tium in terris sic maria est mater omnium nas
centium in celis. Cum enim in ea sint omnes
gratie et virtutes quas de eisdem bonis con
sequimur accipimus utique de virgine glosa
super quod omnes electi eius dicuntur filii / quorum
omnium ihesus christus sic dicitur luce 2° primogenitus
est vocatus. 6° sol habet ad omnia generalitatem sple
doris scilicet super bonis et malis generans spergens
illum ad loca tam feda quam munda. Sic
beata virgo omni creature se communicat singulis
per suam capacitatem se tribuens. Quod insinuare
curavit can 2° sic dicens Ego flos campi
Ecce sicut flos omnibus exponitur nulli clauditur
tur sic virgo sancta nulli se denegat sed quod
plus est omnibus se offert et invitat dicens eccli
24°. Transite ad me omnes qui concupiscitis me
et a generationibus meis adimplemini. Sic bernardus
ait maria omnibus omnia facta est ut plenitudine
eius accipiant universi captivus redemptionem
eger curationem tristis consolationem peccator
veniam iustus gratiam angelus leticiam denique
tota trinitas gloriam filius carnis substantiam ut
non sit qui se abscondat a calore eius
Merito ergo ad mariam tamquam ad medium
respiciunt qui habitant in celo et qui sunt in inferno
et qui nos precesserunt et nos qui sumus et
qui nos sequuntur et nati natorum et qui
nascuntur ab illis Illi qui sunt in celo ut
restaurentur et qui nos precesserunt ut prophete fi
deles inveniantur et qui sequuntur ut gratiam
consequantur.
Merito igitur in te respiciunt oculi
totius creature quia per te et in te et de te be
nignissima manus omnipotentis quicquid creavit
recreavit. IX° sol in excellentia lucis singulari
tate quod per interpretationem eius declaratur
Dicitur enim sol quasi solus lucens eo quod parem
non habeat. Sic beata virgo sola est non habens
in celo parem nec similem super terram. Unde bernardus
dicit Et si in aliquibus aliqui conveniant virgini unum

tamen est in quo nec prima visa est nec habere
sequentem scilicet gaudium matris cum virginitatis pudore
seu honore Optimam ergo partem elegit in qua
ei non communicat alienus Ecca et si bona est
fecunditas coniugalis melior tamen est castitas
virginalis prorsus autem optima est fecunditas vir
ginalis Quod si adicias numquam mirum est. Quae cum
lingua poterit etsi angelica fuerit dignis
laudibus extollere matrem dico non cuiusque de
plebe sed dei. Duplex novitas duplex
stupor sed digne congressus aptissime convenit
unt. neque enim alius filius virginem nec
deum decuit alter parens. Octavo sol
in eclipsi videtur habere doloris calamitatem
Sic beata virgo in passione filii eclipsata est
super omnes viatores sufferens vim doloris.
sicut ex simeonis prophetia ei fuerat prophetatum
dicentis Tuam ipsius animam pertransibit gladius
Quod exponens bernardus dicit Vere tuam animam
beata virgo doloris gladius in hora passi
onis filii tui pertransivit ut plus quam martyrem
te predicem in qua nimirum corporee sensum
passionis excesserit compassionis effectus An
non tibi plus quam gladius fuit sermo ille re
vera pertransiens animam et pertingens usque ad
divisionem anime et spiritus Ecce inquit filius
tuus Et qualis commutatio Johannes pro ihesu
traditur servus pro domino discipulus pro magistro
filius zebedei pro filio dei II Et ex hiis
et similibus proprietatibus solis beata virgo est
solis nomine nuncupata in quo sole deus
tabernaculum suum id est christum posuit Et
homo christus bene tabernaculum dicitur quia in eo ut
ait apostolus plenitudo divinitatis corporaliter
habitabat. Fuit enim deus in homine et christus
autem ex homine et deo in unitate persone in
maria inhabitat. Unde bernardus dicit Iure
sole maria perhibetur amicta que profundis
simam divine sapientie ultra quam credi possit
penetrabat abyssum ut quantum sine persone
unione creature conditio patitur luci illi
inaccessibili videatur immersa Ipsa enim
meruit velut sumatim tingi et operiri
undique et circumfundi et tamquam ipso

h.

diuino igne gludit a gete hoc i ea spu
sto. Qua qo nude nos terne faciat
dns nr ihesus xps q viuit et regnat
cu do pre i vitate spi sti deus p o a;

De eode sermo secund9. et de quatuor vtutib9 que perfert pferent icarnatione et passionem xpi. 28. iiii

Dies hec boi nuncij est et si
taciuerimus sceleris arguem
e. Re. 4. Dic bnardus. Qd p
gabriele archangelu marie nuciat
dinitus et p xpm adimplet hoc totu
pauet celu stupet tra creatura ois
est admiratur ¶ In vbis ppositis
quatuor itelligimus videlz hus diei
honorifica festiuitate et hoc i dies
festiuitatis historica vitate et hoc
ibi nuncij. veritatis mraz vtilitate
et hoc i boni. pdicatoz ad anuncia
du necessitate cu gcludit si tacue
rimus sceleris arguem ¶ Primu ante
expoone no idigz In maibus eni e
hus diei festiua celebritas Et ideo
deuote videndu i 2o mebro videlicz
i bono nucio q i hac die marie nobis
et p eius toto mudo nuciat Qd vt vtiliz
seu ad qlecumqz itelligencia auditoz me
tibus iculcare valeamus nate est simone
istu alcius exordiri Et sermo vt gracius
acceptet no miraz si btii bnardi snia
applicemus q sic dt Vide videor m p m
hoiez quatuor vtutibus i exordio creacois
sue amictu ee. q st pax. vitas. mia. iusticia
de qbus dt ps Mia et vitas obuiaue
runt s iusticia et pax osculate st. Et
i hiis quatuor dat salutis itegritas nec
sine hiis omno stare pt nra salus.
Has deus accepit de corde suo et pmos
pntes hiis vestiuit iux id eccli 17. Deus
s m se vestiuit hoiez vtute. et dedit ei
ptate coz q st sup tra ¶ Primo dedit
ei pace vt nc itus nc foris essz aliquid
qd eos aliqlit possz pturbare vl ad aliqu
iqetudine puocare. vt nec itus essent
pugne nec foris tiores nc caro gcupisceret
adusus spm nc sps gt carne ¶ Post
hac gratia dedit hoi vitate cu instruxit
et docuit q ei essz faciendu pit et
cauendu. cu ei dixit Ex oi ligno pa
disi gmedes. de ligno vo scie boni et
mali et mali eciue ne gmedes.
Demu 3o dedit eis iusticia cu comina
bat eis dns Qcuz die gmederitis
morte moriemi Tande exhibuit mia
cu p9 transgressione deus morose abu
las i padiso das locu pnie et occa
sione veie. iterrogando ada vbi es
Et qa ho dimisit pace et miaz non
curauit das mana iqstatibus et pa
et abo puaricates madatu dni po
mu vetitu gustauert io relicta pace
statu iuenerut alia lege i membris
suis rpugnate legi dei. io due vir
tutes. s. pax et mia rcesserut ab eis et
Reliq vo. s iusticia et vitas remaserut
cu eis ipas cu oi posteritate sua seq
mia affligebat Hic est q ds plus q
milia anoz de hoc pnto nuqm placari
poterat. s3 ad psuasione veritatis et iu
ticie totu mudu paucis exceptis deleuit
Multa sibi milia p vno murmure p
strauit seuies et idignas ...
at duabus. s vitate et iusticia horribiliter no
prcibus iterim no cessabat pax nec
dabat mia silenciu i corde dei. s3 pro
susurrio pna pulsas visera deo dul
cit suggebat dices Nuqd ietinui puicet
deus a no apponet vt coplacicior sit ad
Nuqd obliuiscet misereri deus a gtinebit
i ira sua mias suas? Et gnus diu
mltuqz visus sit dissilare pz miaz vt
iteri satisfacet zelo iusticie et veritatis

no tn infructuosa

no tn̄ infructuosa fuit supplicacium
pia i̅portunitas · s; exaudita ē t̅pe o
portuno Forte enim i̅pellant̄ibus tale
fertur dedisse responsū Vsq̄ p̄ces
me Debitor sū et sororibus meis ·
quas auctitas videtis ad facienda
vindicta̅ in nacionibus Justicia et
veritas vocent̄ ut veniant et sup h°
vbo p̄iter conferam⁹ Festinat ergo legati
celestes et ut viderūt miseriam
hoīm / et crudele̅ plaga̅ ut p̄ph̄a dicit
angeli pacis amare flebant Cui enī
fidelius q̄ ad patre̅ sit q̄rant q̄ angeli
pacis :· Sane ex deliberacione q̄ as
cendit Veritas ad constituta̅ die̅ Sz ascē
dit usq̄ ad nubes necdū plane luci
dans sz obscura et obnubilata zelo in
dignacionis · firmiq̄z ē ut legimus i̅ p̄ph̄a
Dn̄e i̅ celo mi̅a tua et veritas tua
usq̄ ad nubes Media aūt p̄r luminu̅
resid̄ebat et utrasq̄ p̄ sua q̄ habebat
alligabat et q̄d vtilius poterat loque
batur Conspiutas illi colloq̄o meruit
interesse et indicabit nobis Qs audiuit
et enarrabit :· Forte i̅enarrabilia sūt
et nō licet hoī loq̄ Suma aūt contra
uersie hu⁹ hec fuisse videt̄ · Eget mi̅a
creatura racionalis ait mi̅a q̄m mise
ra facta est et miserabilis · et venit tēp⁹
miserendi ei⁹ q̄a iā tēp⁹ p̄teryt Econt̄
veritas ait Oportet i̅q̄ i̅pleri s̄mone̅
q̄ locut⁹ es dn̄e ut · s · totus moriat̄
n̄re est adam / cū oībus q̄ i̅ eo erant
ex eo die quo vetitū pomū gustauit
i̅ p̄uaricacione Vt q̄d ergo ait mi̅a
me dn̄e genuisti cito periturā Scit
enī veritas ipa̅ q̄m mi̅a tua p̄yt
et illa̅ ē si nō aliq̄n̄ miseris Dilr̄
at et illa econu̅so loq̄batur Quis enī
nesciat q̄ si p̄dita̅ sibi p̄uaricator
mortis s̄niaz euaserit perit nec p̄ma
nebit i̅eternū veritas tua dn̄e :· Et
certe vnus de · 2 · cherubin ad regem

salomone̅ suggerit esse mittendu̅ ·
q̄m filio datū est oē iudiciū In eius
iudicio et et i̅ conspectu suo p̄dicte · s ·
mi̅a et veritas obuiauerūt sibi eād
q̄ sup̄ dc̄a sūt vba q̄rulose r̄spētentes
fateor ait veritas zelū bonū h; mi̅a
sz vtina̅ s̄m sciaz · Que at q̄ p̄ua
ricatori plac̄ sorori iudicat esse p
cendū At tu i̅q̄ mi̅a neutri p̄cis ·
sz tanta indignacioe̅ ferris i̅ p̄uaricatore̅
ut i̅uoluas p̄it̄ et sorore̅ Qd mali
merui :· Si qua habes aduersū me di
cito mi̅ Econt̄ q̄ me p̄seqūris :· Gra
dis conuersia fr̄es et i̅tricata nimiū
disceptacio Qs illic nō diceret bonū
nobis erat si nat⁹ nō fuissz hō ille Et c̄
oīo nō videbat̄ quō sit possib mi̅a
et vitas conseruari Cuq̄ adiceret vitas
i̅ ip̄m q̄ iudice̅ p̄tr sue merita re
torque̅ dicēs mauendū esse oīo ne ir
ritū fiet vbū patris · ne s̄mo viuus
et efficax q̄libz occasione euacuaretur
ait pax Parce q̄so parce vbis hmōdi
Nō vos decet hmōdi altricatio vboꝝ ·
Vicitū est i̅ honesta contencio Judex i̅
clinauit se et digito scribebat i̅ t̄ra
erat at v̄ba scripture q̄ par ipa̅ alliga
bat i̅ auribus oīm dicēs Hic dicit peri;
ni ada̅ moriat̄ · et hic dicit peri; ni mi̅az
consequtur Fiat ergo bona mors et h; utr̄
q̄d petit Omnis ergo obstupuerūt i̅ vbo
sapie̅ et forma̅ composicionis p̄it̄ et iudiciy
Siquide̅ manifestū fuit nullaz eis contra
sione̅ conuersione̅ remanere si fieri possit q̄d
utraq̄ petebat ut et q̄s morere̅t et homo
venia̅ consequeretur Sz id quō fieret i̅qui
rit · mors crudelissia̅ et amarissia̅ bona
fieri qua viā racione potiut :· At i̅c Mors
q̄de̅ peccatoꝝ pessia̅ sz p̄ciosa fieri poterit
mors sc̄oꝝ An nō erit p̄ciosa si fuit
ianua vite · porta glie :· P̄ciosa vtiq̄
i̅q̄unt Sz quō fiet illud · At illa
fieri at p̄t si q̄s ex caritate moriat̄ vtiq̄

A moro

q̄ nichil debeat morti et cum mors preci
sior erit in bono quam omnium hominum qui fuerunt
sunt et erunt ^ post hoc in malo Bonus visus
est sermo et fidelis et omni acceptione dignus
Sed ubi inquirit ille innocens poterit inveniri
qui mori velit non ex debito nec ex malo merito
sed ex beneplacito suo Circuivit ergo veritas
orbem terre sed neque mundus a sorde nec infans
cuius est unius diei vita super terram Sed et mi
sericordia celum omne perlustrat et in angelis
quamvis ne duxerit puritatem sed minorem invenit
caritatem nec angelos posse sufficere pro homi
nibus cum sint similis creatura Redeunt ergo ad
constitutam diem misericordia et veritas anxie plurimum
non invento quod desiderabant Tunc seorsum
pax consolans eas Vos inquit nescitis quicquam nec
cogitatis Non est qui faciat bonum non est
usque ad unum Sed qui dedit consilium ferat auxi
lium Intellexit itaque rex quid loqueretur et
ait Penitet me fecisse hominem Pena inquit
me tenet mihi incumbit sustinere penam ut
pax detur et penitenciam agere pro homine quem
creavi Tunc ergo dixit Ecce venio Non enim
poterit hic calix transire nisi bibam illum Et ac
cersito continuo gabriele Vade inquit dic filie
syon Ecce rex tuus venit tibi Festinavit ille
et ait Adorna thalamum tuum ^syon et suscipe
regem Porro venturum regem misericordia et ve
ritas preveniunt sicut scriptum est Misericordia et
veritas precedent faciem tuam Iusticia vero
thronum preparavit secundum illud Iusticia et
iudicium preparacio sedis tue Pax autem cum
rege venit ut propheta fidelis inveniretur
qui dixerat Pax erit in terra nostra cum ve
nerit Et ysa. 2. Conflabunt gladios su
os in vomeres et lanceas suas in falces

·B·

¶ Sequitur 3m principale scilicet bonum in quo hec annun
ciacionis utilitas designatur Propter quod sci
endum quod in prima creatione homo accepit tri
plicem dignitatem scilicet naturalem excellenciam mentis in
nocenciam dei amorem ¶ Primo dico habu
imus naturalem excellenciam in eo quod omnia mun
teriora et exteriora sursum ad deum erant

erecta ut sine labore et sine omni impugnacione
deum poterimus contemplari ita ut ab hac
excellencia nichil foris impediret nec intus
retardaret Nam ut ait bernardus Rectum deus
rerum fecit hominem ut omnia que essent in
homine recto ordine erigeret se ad deum ¶
Secundo habuimus mentis innocenciam quia sine
omni peccato creati fuimus Ad ymaginem
quippe dei quem peccatum non habuit creatus fuit
homo Et in persona dei in psalmo Ego in innocencia
mea ingressus sum redime me et miserere
mei ¶ Tercio in magna dei stetit amicicia
quia amicicia et dileccio similitudinem fun
dantur dicitur ecclesiastici 13 Omne animal diligit sibi
simile Non potuit deus non diligere hominem
quem ad similitudinem et ymaginem suam cre
avit Ab omnibus hiis dignitatibus cecidit
homo cum gustavit cibum vetitum preva
ricando dei mandatum et nos in eo ce
cidimus universi ¶ Cecidimus autem in triplicem ·A·
miseriam · Nam ab excellencia cecidimus
in ignoranciam Ab innocencia ad culpe mi
seriam Ab amicicia in dei inimiciciam Ex quibus
tribus nimis abhominabiles facti fuimus
Propter quod de homine sic lapso dicitur in psalmo Homo
cum in honore esset non intellexit scilicet
dignitatem hominis in qua stetit Sequitur
Comparatus est iumentis insipientibus et similis
factus est illis Ecce culpam in quam cecidit
ut homini insultando et improperando post lapsum
diceret bestie 1o gen 3o Ecce adam unus
ex nobis factus est ¶ Hec igitur tria scilicet
excellenciam innocenciam et dei amiciciam re
cuperamus per dei incarnacionem Nam ex
cellenciam recuperamus per dei et hominis in
utero virginis unionem Maxima enim digni
tas hominis est deum habere hominem et fratrem
nostrum Unde ex hac excellencia in celo li
pidius et inmediatius quam adam deum et divina
contemplamur Unde cum dominus commendasset io
hannem baptistam luce 7o dicit Inter natos
mulierum non surrexit maior iohanne baptista
subiunxit Qui autem minimus est in regno celorum

maior ē illo Et quo ptz qd nuq̄ī regno
celor ī digniori stat excellēcia qȝ adam
Licet eni adam ī magna staret excellēcia
paradise tn̄ potuit qd ī regno celor nllꝰ pt
1° inocēcia recupamꝰ p dni passionem
Ipē eni vt ait ysa· pctā nrā ptulit sup
lignū Et iteȝ Ipē pctā mltor tulit· et
p trāsgressoribꝰ orauit ne pirent Et thēme
xxi° Pctī eor nō ero meor aplus Sub
lato at pcto inocēciā recupamꝰ Et apꝰ
Ro8 8 liberati a pcto fui at fti deo hē
mꝰ nē quidē sctificacione nrm̄ fine vō
vitā etnā ¶ 2° recupauimꝰ amiciā dei
p sāguis effusionē· Sic eni d' apꝰ Cu
inimici eēmꝰ rēsiliati sumꝰ deo p mortē
filij eiꝰ Vel dicē possumꝰ qȝ recupauimꝰ
dī amiciā p incarnacōis vnionē· ī eo qȝ ves
tiuit se ī carne nrā· Post nos amicie re
formauit· 1° ergo p passionē nrām recupe
rauimꝰ inocēciā· atqȝ 2° nrām excellēciā
recupauimꝰ p ipiꝰ resurrectionē In eo v
tute assequimur etnā glorificacionē ī qua
copiosā et gloriosā excellēnciā habebimꝰ
¶ Sequitur q̄m et vlt̄m· s· si tacuerīꝰ
scelerꝰ arguemur In quo pdicatoris ne
cessitas declatur Et 2° eni et eloquēcie donū
et magnē graciā ad loquēdu vbū dei ac
cepiut· a dno quissie arguūt si ea ad
lucrū nō posuerit aīar Vn̄ ysa· C· ait
Ve m̄ qa tacui Csiderauit eni qd ad p
dicandū talentū accepat et ideo doluit
se tacuisse Vn̄ qd talibꝰ negligētibꝰ d'
luce· xx· Sic neqȝ qre nō dedisti pecu
niā meā ad vsurā· et ego veniēs cu
vsura vtiqȝ exegisse illā Ipē eni cor·
9 d' Ve m̄ si nō ewāgelizauero· qm dispē
sacio m̄ credita ē Et bīd' d' Ve hijs q̄ bn̄
loq̄ de deo et opꝰ cōrpert et questu rputāt pietatē
A quo nos pseruet xps dns nr̄ Amē·

Sermo tercius de eodē· de vir
ginis inocēcia efficiēcia ꝛ plenitu
dīe eiꝰ ī gr̄a· et de vi· prerogatiꝰ

beate virginis 39

Ave maria grā plena dns tecū
luce 2° D' bnardꝰ Iniugitur
noua legacio archangelo gabrieli
et noua vgo pfessa vtute noue saluta
tiōis honorat' obsequio atqua excludit' ma
ledictio mlieris et noua noua mr̄ accipit
bndictione· In vbis gᵒ ppositꝭ cu subuitꝭ
sex dulcissie fme ponit' qbꝰ glosa vgo
maria mirifice cmendat' laudat' et salu
tatur A purissie vite inocēcia cu ē pncipiō
d' Aue A vtutū copiosissia sufficiēcia cu
addit' maria A grā plenissia supefflue a
ibi grā plena A dignissia dei pncia cu
subiugit' dns tecū A statꝰ sui excellēissia
rūerēcia ī· bndicta tu ī mlieribꝰ A fructꝰ
sui vtilissia magsicēcia cu adiudit et bndcꝰ
fructꝰ vētris tui ¶ Hec gᵒ pconia laud' p
ordine pscepes p° dicimꝰ qȝ hec glosa vgo
cmendat' et laudat' p hoc qd ē aue· a pu
rissia vite inocēcia· q· s· salutacio tanto
gloriosior ipi vgī attribuit' qto rarior
ī scriptura iuenit' In oī eni textu veteris
testameti an ista salutacionē nō iuenit'
eo qȝ nlli vmqȝ potuit vacit' applicari Nō
eni sij ve a mudi exordio ē iuentꝰ nec
ergo mrs eꝰ ē vita vnīꝰ diei sup trām
D' eni aue· qi sine ve· hoc ē sij culpa cui
debet' ve· effim p eā vt sepe sol sī itellige
tes Et qa hec sola vgo īmunis fuit ab
oī macula io ei soli hec dictio et noua
salutacio debuit rsuari ¶ Est at tplex
ve a quo fuit libera vgo ista· sȝ ve culpe
originalis / venialis· et ve culpe mortalis·
De pmo ve d' thēme xi· Ve m̄ mater
mea vt qd me genuisti viru rixe viru
discordie· Rixas eni et discordias qbus
sps gcupiscit adusqȝ carnē· et caro adusqȝ
spm ab originali pcto gtraximꝰ q in nob'
mirissie gpestitur· De 2° ve d' tren· ī
orone thēme· Ve nobis qa pcāuimꝰ
Hoc eni de veniali ggrue pt dici Je· 2· ī
vtero sctificatꝰ ī vbo p° psone conumeras

A· Bt̄a vgo caruit
tripluci ve·

se alijs alias eni mortaliter no peccauit et io hoc ve p venialibus pt sumi De 3° ve d' Ozee 9° Ve eis cu recessero ab eis et cu recesserint a me qd de mortalibus pctis oportet intelligi qa nec deus a nobis nec nos a deo recedimus n' cu culpa committimus mortalem peccatorum De oibus aut istis tribus ve d' Apoc 8 Ve ve ve habitantibus i terra Dic enim d' Johes Audiui vocem vnius angeli volantis p mediu celi et dicentis voce magna Ve ve ve oibus habitantibus i terra Ac si diceret Oms habitatores i terra infecti sunt aliquo istorum trium vel Nota vt plenius et planius videatur sciendum q tria sunt genera peccatorum s originale veniale et mortale vt premisimus Et sicut ex decore gratie nullum bonum remanet irremuneratum sic ex decore iusticie nullum malum manet impunitum Ideo pdictis tribus generibus peccatorum inter se distinctorum debentur tria gnra ve inter se distincta Na pcto originali debetur ve limbi i quo sunt aie paruulos peccatu originale q excluduntur a visione dei Pcto vero veniali debetur purgatorium p eius ignem predicte aie a suis venialibus depurantur Pcto aut mortali debetur infernus non tamen vt ibi puniendi purgentur sed vt eternaliter crucientur Cum g° bta virgo nullum peccatorum habuerit io admirabatur eciam angelus q mito esset ab omni ve preueniente ex peccato penitus aliena Licet enim vt doctores tradunt ad limbum descendisset si an passionem dni decessisset hoc tamen no fuisset ppt culpam psone sed ppt infectione nature humane Vl' eciam dici pt q hoc ideo factum fuisset q deus p passionem suam celestis regni ianuam nondum apruisset

Sunt aut quatuor cause assignari que bta virgo nouo salutacionis genere debuit ab angelo salutari s. ppt veteris culpe transgressione noue virginitatis dedicacione noua conceptione noua parturicione Prima dico causa ppter qua bta virgo nouo salutacionis genere salutatur hec est vt cum culpa eue i gratiam maledictio i bnditione totiusque pondus mali conmutatum fuit i bonum i signum huius gratie nomen

pvaricatricis mulieris debuit eciam transuersis litteris transmutari vt cum i.a vocaret eua nunc e contrario i genitiuo sit aua inmpe mito debuit ab aue Ex ali totum malum p euam infusum sit p mariam in gratiam sit mutatum dicit Augus Eua ipsa luxit ista exultauit eua lacrimas maria gaudium in ventre portauit qa illa peccatorem ista edidit innocentem Impleta e g° maria gra et eua euacuata e a culpa maledicto eue i bndictione mutatur marie Sa causa ppter quam bta virgo noua salutacione ab angelo salutatur e noue virginitatis aduencio Licet enim multe essent virgines tamen an ipsa nulla propositum habuit sic manendi Vnde bnardus d' O bta virgo qs te docuit aut q pagina instruxit vt virginitate sic dno placeres Dicunt enim eius pcones q virginitatis sue votum emiserat Hac tamen addicione inposita si foret dine beneplacitum volumtatis Vt qd angelo salutati rndit humiliter dicens Quomodo fiet istud quoniam virum no cognosco qd e cognoscere no propono Et qa an eam nemo virginitatis votum emiserant ideo ppter hanc nouam et deo gratam et insolitam inuencionem noua salutacione ab angelo salutatur Tercia causa noue salutacionis est noua et prius inaudita conceptio Concepit enim virgo no de virili semine sed sps sci germine i quo nec prima similem visa e nec habere sequentem Et hoc e q premisit angelus virgini querenti quo fiet istud d's Sps scs supueniet i te et eius virtute et virgo permanes post conceptum Quarta causa noue salutacionis e nouus et insolitus et oi stupore admirandus partus Non enim bta virgo parturit quemlibet de plebe nec principem quemlibet magnum huius mundi sed deum verum q fecit mundum De hac nouitate et tercia stupore d' bnardus Si adiciatis alias eius excellencias eciam mirum est q iam poterit lingua etiam si angelorum sit dignis extollere laudibus virgine matrem no cuiusque sed dei Ipa est enim ine virginis gloria singularis et excellentissima prerogatiua q filium suum

D. eundemq cu dō pre hre meruit coeq Ex hijs quatuor nouitatibȝ glosa vgo nouo salutacoīs gñe debuit salutari ¶ Sequitur ī pdcō thēte 2m mēbrū s. maria In quo inuit vtutū copiosissima sufficiēcia Qd ex īterpretatione eiusd nois euidencius declarat. Maria eni interpretat mare

Nō mare ī̄ ṗpetates mari ꝯueniut.

¶ Nȝ eni mare sex ṗpetates q spualiter intellcte mario ꝯueniūt ṗp qs a mare maria vocata ē Scribit eni in libro de naturis reru de mari sic Mare est collcio oim aquaꝝ tā dulciū q̄ salsaꝝ caput et hospiciū oim fluuioꝝ subsidiū ī necessitatibȝ refugiū in piculis itinerancium ꝯpendiū laborancium lucrū. In hijs g° maris ṗpetatibȝ oim vtutū cumulus glose vgis declarat Illa ṗ pma pte siue ṗpetate scȝ collcio oim aquaꝝ q ī cumulo oim vtutū accipit Ex at sbiugit tā dulciū q̄ salsaꝝ īnuit q nō solū vtutes dulcēt affitie huit ȝ etc ꝯpassione amaritudis siue amaricantis / p qs matno affcu oim miserijs ꝯpaciebat. Et eni paulo vgi mltū inferioꝝ de seipō dicē potuit Qs infirmatur et ego nō infirmor qs scandalizatur et ego nō vroꝝ q̄to magl maria. De hac vniusitate oim vtutu d. Ancolmus exponens illud eccī Vas auri solidū ornatū oī lapide pcioso. Maria ē vas ṗpt dinitatl ꝯtinencia auri ṗpt status eminenciā solidū ṗpt oim maloꝝ resistenciā ornatū oī lapide pcioso ṗpt oim vtutū ꝯfluēciā Qd pulcre nobis ṗport. genes 1° vbi d. Cōgreget oēs aque que sub celo st ī locū vnū & sequit Cōgregacōes aqꝫ vocauit maria Ac si ī eisdē vbis silent innuat vbicūq & ī quocūq loco viderit ꝯgregacionē oim aquaꝝ .i. collcionē oim virtutū ipā ē maria elcā mīr dei ¶ 2° ī pdicta maris descripcione sbiugit caput et hospiciū oim aquaꝝ. caput ig ṗpter aquaꝝ affluēciā hospiciū ṗpt caus aqꝫ refluenciā Que duo breuit tangut eccs 1° vbi d. Ad mare vnī exeut flumina q̄tū ad caput. iteꝝ rūertut q̄tū ad hospiciū Sic btā vgo caput ē oim graciaꝝ a qua q̄cq boi ꝯseqmur nobis fluit. Vn bnardus ait Nichil nos deus hre voluit qd p manus marie nō tnsierit Eamq g° fily ire et īdigni vt a deo īmediate accipemus datū ē g° marie q̄cq salutis q̄cq gre accipimus vt p illā daret nobis q̄cq q nec sepius nobis dare voluit n̄ p ipsā Est at mare nō solū caput aquaꝝ ȝ etc hospiciū p qd instruimur q eu oīa flumina graꝝ ab ipā nobis fluat p graꝝ actionē ī ipsā demum refunde vt liberius iteꝝ fluat. Vn bnardus Ad mare vnī exeut flumina rūertant vt iteꝝ fluat nec vt minus hns rpetit qd dederat ȝ ne t depeat q̄cq ad eā retuleris Eiusdē aqua si stet putrescit. sic plane graꝝ cessat decursus vbi rcursus nō fuerit ¶ 3° mare est sbsidiū ī necessitatibȝ Sic btā vgo ī necessitatibȝ sbuenit vniuīs et quod singulis ē necessariū est sbministrat Vn stans ī publico clamat ad nos ī eccī 24 Transite ad me oms q ꝯcupiscitis me et a ꝯñacoibȝ meis adimplemini Vn̄ bnardus d. Maria sinu suū apit vniuīs vt de plenitudīe eius accipiant vniuīsi captiuus rdēpcionē / eger curacionē / tristis ꝯsolacionē / pctor veniā / iustus graciā / angelus leticiā / filius carnis sbaꝫ. deniq tota tinitas glaꝫ ¶ 4° mare ē ꝯpendiū itinerātiū. Longissima eni via sup mare velocit pnsit. Sic btā vgo ē nostrū ꝯpendiū q ī hoc mari magno itnerāmus Facilit eni et velociter p eā tales gras obtinebimus p q̄bȝ sn̄ ea nos opertet longissima vite spacia laborare Vn bnl d. Ad uocatā mrā pnisit pegrinacio nrā

q tamq iudiex meus supplicat et fidelis
salutis mee negocia ptractabit Nec
pati repulsa possumus ubi an filium ma
tre an filium prem habemus Filius enim
ondit patri vulnera mr filio pectus
et ubera nec ulla pt esse repulsa ubi
tot ocurrunt caritatis isignia Sequitur

E.

3m mebrum s. gra plena In quo graz
tangit plenissima supeffluencia Nd expo
nes bnardus dr legimus in actibus aplorz
stephanum plenum gra et aplos repletos
fuisse spu sto s longe dissili a maria
Na nec ille adeo plena ut i eo habi
tet plenitudo diuinitatis corporalit ut
i maria nec illi acceperunt de spu sco
quadmodum maria Nd qz q nunciat p
agelum gra plena n ut dno supueni
ete nobis fiet supplena Hec aute

Graz pleitudo gsistit i tbus.

pleitudo graz i tbus cognoscit videlicet
i mlti ne i magitu ne i latitudie graz
Primo dico hec pleitudo q maria plena
ab agelo nunciat gsistit i mlti ne graz
Huit enim omis gras et oia q racione
graz sortiut Un de ea legit eccli
24 In me ois gra uie et uite Et
Iero dr Ceteris p ptes marie vero
tota se sil infudit pleitudo gre Nobis eni
ei bn agit si nos vna pticula gre
gsequmur no at sic de maria q sic
plena fuit gra ut nec vna ex oibus
ei defuerit 2o gra plena dr pp graz
magtudine No enim exalit siue puas
gras habuit s i maria vtute vniusas
Un dr bn No decuit vgine btam
gras hre gras q summum et magnum
gestabat i utero s quasi summum quasi
supmum quasi maxim i graciis ee pote
rat hoc totum habebat 3o gra plena
ab agelo dcta est pp graz latitudine
Ita supeffluent enim plena erat gra
ut eas i celum in infernum in tra exten
det Nd bnus isinuat nobis dicens stitu
Opatus e deus salute i medio tre s. stam

i utero vgis marie q bn medium appel
lat Ad illam enim sic ad medium respi
ciunt et q i celo habitant et q habitat
i inferno q nos pcesserunt et nos q
sumus et q nos sequut et nati nator
et q nascent ab illis Illi q st i celo
ut resarciat q in inferno ut expiantur
q nos pcesserunt ut pphe fideles inueni
ant Que se nob mediatrice int nos
et deum exhibeat moueat pmoueat sua
supeffluencia copia et imensitas graz
Nd nobis ocedat xrs dns q viuit.

Sermo xi de eodem de di pncia de
vgis dignitate et fruct vtutz xo.

Dominus tecum luc 2o Dr bndus
Licet deus sit cum omibus scis
quadam tamen progatia est singlr cum
maria Cum qua utiqz ei tanta gsensio
fuit ut illius non solum voluntatem s ecc
carnem sibi coniungeret ac de sua vginis sba
xpm vnum efficeret vel pocius vnus xpus
fieret Nd et si nec totus de vgie nec
totus de deo totus tamen dei et totus vgis esse
nec tamen duo filii s vnus filius vtriusque
Et subiungit Dns pr tecum q sum filium
facit tuum obumbrans te ut tam sple
dore filii sui valeas sustinere Filius
tecum q ad gendum in te mirabile
sacrum miro mo et sibi reseruat vterum
tuum et tibi suat vginale signaculum
Sps scs tecum de eo vtute gcipis
sanctificans te ut sola digna esses filium
dei pturire Expedito go aliquibus pti
culis agelice salutacionis nunc qd reliqui
e psequmur Fuit at tota trinitas cum ma
ria pp tres causas videlicet ut vgis corpus
fecundaret vitam sactificaret aiam quodi
deificaret In quibus tribus ipsa sup oem
creaturam mifice sblimauit ita ut eius
pus i supmo statu fecudaret vitam in
supmo gradu sactificaret aiam i supmo
gradu deificaret Primo dico q supma
fecunditas e mre vgis fecunditas q s.

floze v̄ginitatis hīre meruit cū fructu
fecūditatis ī q̄ nec p̄ma sil'ez visa est
nec hīre sequentem Sut tn̄ v̄gies que
mūda et īcōtaminata v̄ginitate habu
erūt s; v̄gō'l frūctu caruerūt Sūt
et fecūde ciugitate s; v̄ginitatis floze
p̄diderūt Et nulle vise s' q̄ floze
cū frūctu hīre meruerūt p̄ter mariā
v̄gīez atq; matrē Vn̄ bnardꝰ d' Bona
ē fecūditas cōiugalis s; melioz castitas vir
ginalis Optiā at fecūda v̄ginitas // Iz°
dn̄s fuit cū ea vt vitā eꝰ sanctificaret
et hoc nō simplicit' s; ī supmo Iz' at
sanctificatio vt supma fiet nullis p̄ticula
ribꝰ sanctificatioībꝰ ē cōpleta Vn̄ a p̄ma
vs; ad vltimā et p̄fectam cōtinuit quinq; ·
// P̄ma ei sanctificatio cōtigebat ī vteri
purgacione 2ª ī v̄tutū cōtinuatiōe 3ª
ī sp̄s sc̄i supuēnione 4ᵗᵃ ī filij dei cōcep
tione 5ᵗᵃ ī eꝰ filij educacione · cōmasti
one felici cōtrectatione · In p̄ª eni sanctifi
catione sanctioz fuit renatis q̄a ex sua
sanctificatione ipā potens erat nō peccare
qd' nō est ī renatis In 2ª sanctioz fuit
cōfessoribꝰ viatoribꝰ cōtinuꝰ nullꝰ vnq̄ tā
sublimit' se cōtinebat In 3ª excellebat sc̄os
ī īnocētie q̄ licet creatꝰ esset vt posset
libē nō peccare habuit tn̄ cū hꝰ gratiā
q̄ posset peccare qd' nō pꝰ cōceptione ne
qq̄ cōstitit ī maria In 4ᵗᵃ eꝰ sanctifica
tione excellebat āgelos q' licet essent
cōfirmati vt nullatenꝰ possent peccare nō
tn̄ possent auge meritū vt maria ·
In 5ᵗᵃ sanctificatione ita approbat se dō
vt nulla vnq̄ pura creatura ei tāta se
similitudie cōformaret Et' gᵒ p̄t cape tā
ptat q̄ sup modū sanctificata fuerat vita
gl'ose v̄gīs marie // 3° deꝰ testātē āgelo
fuit cū maria vt aiam eꝰ quodāmodo
deificaret · Rā ex vnione dei q̄ plenitudo
ditatis habitabat ī ea corpalit' ita īmsa
fuit dō vt nil sapet nil itelliget nisi
deū De hac sanctificatiōe d' Jeron' Sicut

lana cādidissima nobili colore dealbata
cū inficit' sāguine cōchilij vl' muricis
vtitur ī purpurā sic sp̄s sc̄s cū in cō
ceptione venit ad v̄gīez q̄ iam dudū
fuit plena grā visa ē et ipā sic tactū
vili ī matrē vt iā nō sit qd' fuerat
s; purpura verissiā ad idumētū et gl'az
sūmi regis diuinꝰ aptissie dedicata vt
vt nulli deīceps vti ea vsu femineo li
cuerit n̄ deo vt nullis iā vsibꝰ sit
ipā maccipanda n̄ diuinis Et tanto
validiꝰ īflāmabat' dei p̄ntia q̄to di
uīs ītus illustrabat' visitatioībꝰ · quā totā
r̄pleuerat sp̄s sc̄i grā / totā meaducāt
diuīꝰ amoz ita vt ī ea nichil esset
qd' mūdanꝰ violaret affectꝰ / s; ardoz
cōtinuꝰ et ebrietas p̄fusi amoris · Hic
de eād' deificatiōe d' bnd' · Maria
iure sole p̄hibet' amicta q̄ in p̄fun
dissimā diuine sapīe vltra q̄ credi pos
sit vltra q̄ dici possit penetrauit
abyssū · vt q̄tū sic p̄sonali vnione
creature cōdicio patit' luci illi īac
cessi' li' videatur īmersa Ipsa eni
meruit velut sūmati ingi et opiri
vndiq; et circūfundi et tanq̄ ipo diuo
igne cōcludi // Vt aute videat' cui
deꝰ cōpta singlari excellētia deꝰ p̄
oībꝰ creaturis fuerit cū maria sc̄us
bndꝰ ondit ita dicēs // Quatuor modis
deꝰ īest oībꝰ creaturis // P° eēncialit'
tā bōis q̄ malis nichilq; īncludit di
uinitatis essēciā p̄ quā oīa esse acepe
rūt · 2° inest bonis opacioē Agit eī
ī eis diuꝰ opatiā vt opent' opa dei n'
ociose tales s' īnt' creaturas sic mali
ī qbꝰ licet deꝰ sit p̄ p̄ntiā s; tn̄ ad n'
ditā q̄a elegerūt arescē vt sepitnis
ignibꝰ alimēta mīstrent 3° īest ple
risq; bōis illuīacione quos de futuroz
cognicione nobilitat et p̄ticipes efficit
suoz secretoz · 4ᵗᵒ īest vni creature
videlz v̄gī marie ydēptitate q: idē est

Quot virginis sanctificationes

Iz° · Deꝰ ē in creatis quatuor modis ·

P.

Pte vgis bn dictio qdrux

Maledco qdru plex mlierz

qd illa Hic tacat et ctremiscat ois cre
atura et vix audeat aspice tate digna
tiois imensitate Habitat deus i agel
s no cuas celic l' sbe habitat i vgie
ipe deus cu qua vnig nate hz vdeptite
Et ideo cu salutando vgine dixisset
dns tecu h' insinuare voluit q sin
glari quada excellea cu ea ee voluit
p omib9 creaturis vt sit pt potens
ess i celo et i tra sic ipa pt sbuenire
miseris miseroz Vn clamem9 ad
nram rgina et aduocata nrz illud
bndi Nuq qa ita deificata es ideo
huanitat oblita es Ez h' mime
Seqtur qntu i angelica salutatione
sz bndca tu i mulierib9 i q' cmen
dat ab excellentissia stat9 sui rueretia
p qua bndictione no sim bndicit
s p omib9 mlierib9 bndca pdicat
Ut qd sciendu q e quadruplex bn
dictio qb9 bta vgo maria e bndicta
s maledicti euacuatio fecunditatis
ppagatio singlaris gre collatio sup
excellent doni cgratulatio Hys oib9
d bn d' vgo sca Pma q° bndictio
e maledci euacuatio Fuert eni oms
filie eue ex puaricatoe mris mlit
maledce Erat eni maledictio sterilitatis
gte no ampliando i ptis cpiendo
mltiplicis icomoditat ple gestando
doloris acerbitatis i pturiendo Pmo
dico erat maledictio sterilitatis vt que
cuqz s'm lege hris viru sterilis ess dice
bat ab oib9 maledca Vn rachel que
du sterilis ess cu parere cepisset dixit ad
pmu ptu h' p bndicoe mea abstulit
eni deus obpbriu meu IIa maledic
tio est q oms mlieres suos fet9 ccipiut
i ptis Vn ps Ecce ei in iniqtatibus
cceptus su et i pctis ccepit me mater
mea IIIa maledictio e q fructu
vetris sui gestates mltis sbiacent
miserys et erupnis Vn gen 3° d'

Multiplicabo erupnas tuas et cceptus
tuos ait dns ad eua Et thobie c° Io
re habebis mri tue oib9 dieb9 vite eius
tue Meor eni esse debes q et qnta
passa sit pcula pp te i vtero suo
IIIIta maledictio e q i dolore pariut
pp qd dns ait itez ad mliere gen 3°
In dolore paries filios Et dns in
ewa° Mulier cu parit tristicia hz
Has oms malediccoes felix h' mlier
suis bndictoib9 euacuauit qa virgo
pmasit cu honore ccepit sn pudore gest
tauit sn labore pepit sn dolore Et h'
e pma bndictio nre vginis p quam
oez maledictione penit9 exsufflauit
IIa q° bndictio e fecunditat apliatio
p qua sepe pturietes augmetat cgnatione
sua et mltiplicat gente q' et nra dna
bndca extitit Qa licet vnu filiu natu
ralit9 pepit i e9 tn vtute et si no na
lit gtute tn pepit os filios adoptiois
vt s'm aplm sit pmogenit9 i mltis
frib9 Hic mathei 1° d' q pepit filiu
suu pmogenitu vt nalis filius vgis
xps relatiue dicat pmogeit9 ad filios
electiois quos p9 pmogenitu gnauit
Et hoc debito mre filiaciois ad vgine
et ad nram matre nalis filius i cruce
moriens p nobis maria cōmōtuit
i psona iohis dices Mulier ecce filius
tuus Ad discipl'm ait Ecce mr tua Ac
si dicat Eis meoz mr q hij p qbus
patior tui st filij adopti qppe qs dici
et esse volui fres meos Et cu pater
meus celestis exigete iusticia i pacore
deseuiat ipm voles cdepnare tu taqz
mat ipm pctore p q° ne morior
matnis aplectes visceribus et ire pris
te oppones p filijs iterpella Ez aute
aute ad discipulu qusq d' ecce mater
tua tantu est ac si i psona iohis q
sonat gra dei dicat oib9 pctorib9

ctre mr̄ tua vt tū p̄ ꝯfusione scelerꝝ
viroꝝ nō audeatis leuare faciē vram̄
an̄ iudicē deū nec coꝝā dn̄o ꝯparē
ad mariā tamq̄ ad matrē fiducialit'
ꝯfugite · quā ut matrē venereamī · et
ipā tamq̄ filios vos foueat pmoue
at nutriat et defendat · Ipā em̄ ad
hoc elcā ē vt ꝯgreget pfugos ī istl'
psa · xli · Ipā est ꝑ ciuitate refugij de
signata de q̄ deut'. 19 · d'. Tres ciuitates
separabitis ī medio tre sterens diligēt'
viā vt habeat e vicino q' ꝑ hoīcidiū
pfugꝰ ē q° possit euadē · ¶ 3ª bndcio
ē singularis grē collacio de quā d'. gen̄ 12.
Bndixit dn̄s abrahā ꝑ quā mīa virgo
ē multiplicit' bndcā · Oms em̄ grē q̄s
accepit a dn̄o fuerit grē singulares
¶ 4ta bndcio d'. ꝯgratulacionis collaudā°
et hᶜ est solꝰ vgīs bndcē que tā sup
modū sr' oms hoīes creuit ī grā vt
oms amirent̄ admirātes deū magfi
cet inetnū · Et ē dcā int' tria bndic
cionē et istā qrtā / qa 3ª ē vniꝰ hoīs
ul' paucoꝝ illi vl' illis solū ꝯmodosa
et vtilis ul' singularit' glosa / sicut
bndictio q̄ deꝰ abrahe et vxori sue
sare steril bndixerat vt ī senectute ^ [illegible]
gr' cursū ne sobolē ~~ne~~ ^ Hec at qrta
quā gratulacois dixiꝰ ita ē marie
singularit' glosa vt ex ea ex superfflu
enti redundatione effluat sup oms
electos qa nō solū ex ptu suo bndicto
maria ē bndicta · s; ī eꝰ bndictione
oms nos bndicti sumꝰ a dn̄o inetnū
Collaudemꝰ g° dm̄m cū ea et ꝑ ea co
gtulātes ei et dicēs ī° Judith 13 · Bn
dcā es tu filia a dn̄o deo excelso p̄
oibꝰ mlieribꝰ sup trā q' no'' tuū
ita magnificauit vt nō recedat laus
tua de ore hoīm · qm̄ in eū gētē que
audierit no'' tuū magnificabit dm̄ istl'
sup te Tu glā ihrlm · tu leticia istl'
tu honorifice a ppli nri · qm̄ fecisti vi

liter · et ꝯfortatū est cor tuū eo q̄ castitatē
amaueris et manꝰ dn̄i ꝯfortauit te et
eris bndcā inetnū · De hac ꝯgratulacōe
ipam et glat' dicēs · Beatā me dicēt oms
generacōes ¶ Bndcō sexta et vltiā ꝑticula C.
āgelice salutacōis qm̄ tn̄ nō angelꝰ s;
elizabeth ^ dicēs · Et bndictꝰ fructus ventris tui ^ addidit
Hec autē bndictio q̄ fructus vgīnis · ī · xp̄s ihs
bndicit' ī plꝰ se hꝫ q̄ bndictio vgīs qā
bndictio vgīs int' oms mlieres · bndictio
at fructus eꝰ sine exceptione sup oīa (ōms homines) se ex
tendit dicēte aplō Ro 9 · Qui est sup omia
deꝰ bndictꝰ ī scl'a · Nā illiꝰ bndictio ad
oms electos suos se extendit qa ī eo suꝰ
oms sui grā benedicti · Vn̄ gen̄ 19 d'.
deꝰ pr̄ abraham Dabo t' filiū cui bn
dicturꝰ sū · Et iterꝝ In semie tuo bndicent'
oms ꝯgnaciōes vniuse tre · Iste autē
glosꝰ fructus ē fructus triū · s · dei pr̄is oi
potentis vginalis ventris · spualis mētis
Pmo dico frūs iste ē fructꝰ dei patris
oipotētis Sic ē psona patris d'. ī ps.
In splendoribꝰ scōꝝ ex vtero an̄ luciferū
genuite Et ī hac gnacione filiꝰ equalis
ē pri coeternꝰ et ꝯsubstālis · Vn̄ bndꝰ d'. ꝯsubstālis
Altissimꝰ pr̄ qm̄uis oipotēs sit nō potuit
vl' eqlem s' condē creaturā vl' equalē
gignē filiū ~~filiū~~ ^ g' āgelū magnū s; ^ fecit igit'
nō ꝯptū ipē / et ideo nec equalis nec
nec altissimꝰ Solū autē filiū q̄ nō
fecit s; genuit ops oipotentē altissimꝰ
altissimū etnꝰ etnū · ipm̄ sibi ꝑ omia
ēpari nec rapinā estimat nec iniuriā
2° idē fructꝰ pris ē et fructꝰ mrīs
ꝑ assūptū hoīem vt patz ī tota ista ma
teria · 3° idē ^ fructꝰ ē spualis mētꝰ ^ scdā
math' 11 · Qr' fecit volūtatē pris mei
q' ī celis ē ipē meꝰ fr' soror et mat'
ē · Has at tres gnaciones hꝫ ex tplici
sba que ē ī xp̄o · s · diuinitate carne et
spū · Nā ex prē nascit' deꝰ ex mrē
hō · ī mēte sps · Ex prē nascit' etnalit'
ex mrē tpalit' · ī mēte spualit' Ad nob'
ꝯcedat ic;

Sermo q̄ntus de eod̄ et de
q̄tuor offic̄ibꝫ ad annūciac̄oez 2
q̄uo deū sp̄ualit̄ ꝯcipiamꝯ XI

Missus ē gabriel angelꝯ luce p̄mo
Multa dicimꝯ et deffinimꝯ Na
vt ait bn̄dꝯ licet mltī de vgīe
matre loq̄ gestiāt qz tn̄ de icdicibili
potuerit minꝯ ꝯtū sit minꝯ placitū
et minꝯ acceptat Cum In vbo g° ꝓposito
cū seq̄ntibꝫ q̄tuor possumꝯ itellige q
ad dei icarnacionē decent ꝯueniunt
p̄mo āgeli legacionē cū d̄ Aue cū
seq̄ntibꝫ ī q̄bꝫ suā legacionē pozauit
2° vgīs deliberacionē cū addit quō
fiet istud In q° vgo btā deliberauit
3° ꝯsensꝯ īclinacionē cū subiūgit ecce
āge ancilla dn̄i in q° ꝯsēͥᵐ īclinauit
4° dei ꝯcepcionē cū ꝯcludit fiat m̄
s̄m vbū tuū In q° vbo deꝯ ī eꝯ vterꝫ
se īclinauit Nec deū ꝯcepisset si non
p̄us ꝯsensisset nec p° ꝯsensisset si nō matuē deliberasset
Nec deliberasset si nō angelꝯ legacionē
obtulisset De legacione vero īcipientes
dicimꝯ qz h° āgelica legacio tā ondit et
p̄senit ī ea Ondit eī eā deo acceptissimā
hoibꝫ fructuosissimā sibiipi sc̄issimā
P̄mo dico ondit eā deo acceptissimā
Na ad opꝯ nr̄e redēpc̄ois elegit eā
ex oī carne Nec dubiū quī deo fuit
gr̄issimā q̄ eā ad tm̄ sublime opꝯ ex
oībꝫ et p̄ omībꝫ creaturis elegit
Vn̄ ipā vgo ī se ꝯgnoscēs d̄ ī d° 1°
palipp 2A Placuit deo vt me eligeret
2° hec legacio fecit eā hoibꝫ fructuosis
simā De nllā eīn creatura pura tā
copiosꝯ fructꝯ p̄uenit q̄dmodū de ma
ria dicimꝯ de cuiꝯ fructu quū ī eo oms
hoies s̄t redēpti iux° 1° eīn d° Videte qm̄
nō solū m̄ laborauī s; oībꝫ exq̄rentibꝫ
veritatē 3° h° legacio fecit eā sipi sā
tissimā Eꝯ corpꝯ et aīa ex vnione di
uini ꝯmis s̄t quodāmodo deificata

Hic° btā vgo p° legacionē habuit deli
beracionē quā flore triplici adornauit
Nō eīn p̄cipitauit vt eua q̄ ad serpentis suggestionem
statī p̄cipitando ꝯsensit s; nrā vgo
moroſe deliberauit qa cogitauit q̄lis ess̄
ista salutacio Nō nimis dubitauit vt
zacharias q° ꝓ nimia incredulitatem
officio lingue ē p̄uatꝯ s; sapient̄ irroga
uit dicēs Quō fiet istud 3° ꝯsensū
īclinauit dicēs Ecce ancilla dn̄i Et hoc
cū triplici deuocione ornāꝯ ꝯsensū s; cū
p̄funda hūilitate plena credulitate af
fectuosa cupiditate Na hūilitas ī eo
apparuit qz cū regina celi et t̄re eligeret
ipā dignissimā omī creaturarū se ancillā
noīauit Plena aūt credulitas ī hoc
ꝯgnoscit° qz dixit s̄m vbū tuū Affec
tuosa vō cupiditas ī eo qz ait fiat
qd̄ est vbū optatiuū 4° p° huc ꝯsēͥᵐ
deꝯ se ī eꝯ vterū īclinauit afferēs secū
bn̄dce matri triplicē bn̄dictioez siue gr̄a
ciā Oms eīn mlieres maledictionī
triplici subiacebāt Habent eīn in ꝯcep
cione pudorē ī impregnacioē laborē
ī p̄tu dolorē Quē dn̄s ꝯceptꝯ ī ea ab
stulit et eoꝝ gr̄a secū tulit Na vt
ait bn̄dꝯ fuit btā vgo sn̄ pudore fe
cūda sn̄ labore grauida sn̄ dolore pu
erpera Cum His breuit̄ pcurs; nūc
videamꝯ quō ī p̄dictꝯ q̄tuor legacioē
deliberacionē ꝯsensus īclinacione di
ꝯcepcioē mīm negociū actitet° Oms
eīn q° vnq̄ȝ graciā fr̄i secuti ꝑ p̄dicta
q̄tuor s̄t p̄moti Ita vt q° deo vnq̄ȝ
placuerūt et ad eiꝯ gr̄ām p̄uenerūt ꝑ ista 4or
trāsierūt Que ꝑ ordinē p̄seq̄ntes p̄mo
dicimꝯ qz magni ꝯsilij angelꝯ ad sin
gulos et ad oms suas legacioēs mit
tit nllm trāsiens nllm sp̄nes teste
Job q° d° Sup qz nō effulsit nome
eiꝯ s; h° ē lume gr̄e et vocatꝰ omībꝫ
sue Hic aūt legacionē pagit triplici
gn̄e nūcioꝝ s; ꝑ creaturā scipturarum
naturā Primo dico mittit ad nos

omnes creaturas que nos commonefaciat
ut ad deum convertamur et ei ut dignum
est adhereamus. Nam in eo quod omnia fiunt
ei quid aliud astruunt nisi ut hoc ei pre
omnibus teneamur et ad hoc sumus tanto
obligatiores quanto digniores. Unde Sap.
13. dicitur: A magnitudine speciei creature cog-
noscibiliter poterit creator eorum videri.
Cur autem deus per creaturam vult cognosci
nisi ut cognito adhereamus. Unde Iob 12.
Interroga iumenta et docebunt te. volatilia
celi et indicabunt tibi. loquere terre et respon-
debit. et narrabunt pisces maris. Et Augustinus
Ecce celum terra mare et omnia que in eis
sunt undique mihi dicunt ut amem te. Nec
cessant hoc dicere omnibus ut sint inexcusabi-
les. Interrogavi enim omnia de deo meo
et dixerunt mihi omnia non sumus deus tuus
quere super nos. Hinc Bernardus dicit: Econverso
reduc oculos ad omnia inferiora. et
adverte si non cuncta que nobis in prosperis
fiunt vel serviunt in adversis quedam sunt
calcaria urgentia quodammodo ad cursum
amoris. Secundum legatum mittit ad nos
deus scilicet sacram scripturam que cunctis clamat
omnibus dicens suis ut ad deum venire
contendamus. Unde Eccl. 12. dicitur: Verba sapi-
entum sicut stimuli que nos vel persuasione
vel exhortacione comminacione promissione
stimulat ad deum. Nam ut apostolus ait 1
Thimo. 2. Omnis scriptura divinitus inspirata uti-
lis est ad docendum ad arguendum ad corri-
piendum ad erudiendum in iusticia dei.
Per hos omnes modos sacra scriptura
stimulat nos ad deum. Ideo dicit apostolus 2
Corinth. 4. Pro christo legatione fungimur
tanquam deo exhortante per nos. Obsecra-
mus pro christo reconciliamini deo ut cum christus
pro nobis omnibus mortuus sit de cetero qui
vivit iam non sibi vivat sed ei qui pro omnibus
mortuus est. Tertius legatus quem mittit
ad nos deus est propria natura que sola omnibus

[Margin notes, left: "C. Scripturam mittit nobis deus." — "Nata f. [illegible]"]

consentientibus numquam in homine requiescat sed semper
bona suggerit et mala sugillat. Item
dicens in eisdem duobus ut ad deum venia-
mus. Unde primo. Tunc irascatur sive ri-
deat semper audit homo non inveniet responsionem
contra neque sugillationem. Unde Bernardus: Inexcu-
sabilis est omnis homo etiam infidelis si non
diligat dominum deum suum. Clamat namque
eius intus innata et non ignota iusticia
racioni quod ex toto corde corde illum dili-
gere debeat cui totum se debere non
ignorat. Hinc quod ipsa eadem duo precep-
ta anime suggerit scilicet affirmativum quod
tibi vis fieri vide ut alteri exhibeas. et
negativum scilicet quod tibi non vis fieri alteri ne
feceris ut per hec duo omnibus aliis tacen-
tibus ad deum veniamus. Ante omnia autem
et super omnia divina inspiracio salutem
nobis nunciat incessanter. Quicquid enim de
genere boni et virtutum menti suggeritur
dei est locutio dei legatio dei ad se
stimulatio. Unde Bernardus dicit: Si intus
commonitus fuero in spiritu de tuenda iusticia
fundanda equitate. istiusmodi salutaris
suasio erit mihi profecto prenuncia immi-
nentis adventus et preparacio quedam. Nec tamen
cogitata putemus nostram cogitacionem.
Dicit et idem: Cum mala in corde versamus
nostra est cogitacio si bona sermo dei est.
Illa cor nostrum dicit ista audit. Accepta ergo
hac salubri legatione dicit nobis deus illud 2
Reg. 24. Nunc delibera et vide quid respondeam
ei sermonem. Et Iosue 24. Omnia que locutus
est dominus faciemus. Et illud ibidem: Absit
a nobis ut dominum relinquamus. Ex pluribus
hoc ipsum dicunt sed non faciunt quod sine
dolore dici non potest. Magna enim
multitudo dicit sed facit contrarium de
quibus Iudicum 2. dicitur: Audientes mandata
domini omnia contraria fecerunt. Propter quod deus
non querit promissi conceptionem sed deli-
beracionem. Quartum ergo ex hiis commoniti de-
liberemus viam expediat ut domino serviamus

[Margin note, right: "C. [illegible]"]

vl' ab e9 suicio recedam9 r̃uocãtes ad
memoriã h9 vite breuitatẽ · future
vite etnitatẽ · infni calamitatẽ · celi io
cūditatẽ · inferioꝝ bonoꝝ tenuitatem
supioꝝ copiositatẽ · demonū īpietatẽ
dei sbliuitatẽ · Que si cū diligēti cō
sideratiõe cpam9 ad iuicẽ īuenie m9
sine oī cpatione n¹ dignu9 n¹ vtilius
nchil dulci9 q̃ vt dño suiam9 · Na
cū dignu9 suiem9 q̃ ei nẽpe q̃ dedit
nobis nosmetipsos · celū et trã mare
et oiã que ĩ eis sũt · nec hys ɔtẽt9
s; qđ oib9 mai9 ẽ dedit semetipm nob
suiẽs p pctis nr̃is ut 1° ysa · 63 · Ego
sū q̃ deleo iīqtates tuas et suire me
fecistis ĩ pctis nr̃is / pbuistis m labo
rẽ ĩ iniqtatib9 tuis · Nec hys ɔtẽt9
s; addẽs pmittit bona īfinita · s. celi
possessionẽ suꝑq etiã fruitione ·
Aut cū ad᷑ dignu9 suiem9 q̃ ei q̃
sol9 sup nos ẽ de9 nr̃ · ĩ · Quotiens
enī suim9 creature īcuruamur et
suim9 īferiorib9 et īdigniorib9 nobis
et ex hoc īcurrim9 maledictionẽ sicut
p phãz d᷑ · Maledict9 q̃ suit īdignus
se · Jgnominiosū enī dnm h; q̃ seruit
dia ·l° · L° nchil ẽ vtili9 ũ vt dnõ
cui seruire regnare ẽ suiam9 · Hec
at vtilitas vt pauc̄ ɔcludat̄ ɔsistit
ĩ om̄ maloꝝ euacuatiõe et ĩ om̄
bonoꝝ assecutiõe · de qb9 d᷑ · 1 paliꝑ
28 · Si ꝗsieris dnm īuenies eū ·
Si at deliqris eū piciet te ieternū
3° nchil dulci9 ẽ q̃ adherẽ et suiẽ
deo · Vn̄ eccĩ d᷑ · nchil dulci9 q̃
rspicẽ ĩ madatis dni · Et ps · Desi
derabilia sup aurū et lapidẽ ꝑciosū
mltū et dulciora sup mel et fauū
Et dns ĩ ewã° math · xi · Jugū enī
meū suaue ẽ et on9 meū leue ·
Quare at sint dulcia madata
dnī declarat ps cū d᷑ · Jn custodiend'

illis r̃tribucio mlta · Hic est onus
licet g̃ue mercenario tn̄ r̃tribucio fcit
ipm leue · Hz ne hic ĩ via deficiã9
io vt ait bnard9 · Deus q̃ etiã vita
pmittit ĩ pña presentẽ q̃ r̃uiuem
et r̃fectionẽ pmittit ĩ via · Visis
g° hys cauf ad suiendū deo fortis
sie nos cogētib9 trio nūc dicendū
est de cōsens9 iclinatiõe p quã nos
velle suire dõ pmittim9 et vouem9
Ad cū fatẽ ɔtendim9 d᷑ nobis illud
thẽ · 2° · Scito et vide q̃ feceris Ac
si dicet Considera qs sit cui offers
q̃ sit qđ offers q̃liter offeras · Pmo
qs sit cui votū tuū offeras q̃a non
ẽ vn9 de plebe cui possibile sit mẽti
s; ẽ de9 cui si mētiti fuerim9 ꝑdãt
iz corpa et aiaz ꝑdẽ ĩ ghenna · Vn̄
sic eccĩs 4 d᷑ displicet deo infidelis
et stulta pmissio Jlla at pmissio ẽ
stulta et īfidelis quã qs pmittit
et nõ soluit · 2° ɔsidera q̃ sit qđ
offers · et sũt oiã que nõ sũt deus
Et hec ĩ triplici dñã includut̄ · que
sũt res corp9 et aiã · Res at offerim9
p paupitatẽ aiam cū resignam9 ꝑpiã
volũtatẽ · corp9 p castitatẽ castigaciõe
3° ɔsidera q̃liter offeras pdicta tria
Et hoc sciendū est q̃ cū triplici cau
tela · s. sine oī r̃uocatione opis cople
tione · pfectuū augmẽtatione · Pmo
dico offeram9 deo votū vite nr̃e sñ oī
r̃uocatione vt qđ sel' cū tãta delibera
tione obtulim9 nūq̃ ad nos r̃uocem9
s; vtamur oblatis · s. rebus corpe et
aiã tamq̃ nõ nr̃is s; tamq̃ e9 cui
hec ipsa obtulim9 · Vn̄ deut · 23 · d᷑
Cū voueris votū dño deo tuo non
tardabis reddẽ q̃a r̃quiret 1° a te

In obla... in offer... dn... sit

Offer... sit... cau... tela

dns deus tuus Et si moratus fueris reputabit tibi in peccatum Si nolueris polliceri absque peccato eris Quod autem semel egressum est de labijs tuis obseruabis et facies sicut promisisti Ecclesiastes ut dicitur ecci v° melius est non vouere quam post votum promissa non soluere Sumere caueres ne ymperet nobis deus 1 d ge 2° Confregisti iugum meum rupisti vincula mea et dixisti non seruiam Secunda oblata deo per votum nostrum non solum non retrahamus sed ope expleamus non solum lingua promittentes sed vota nostra ope et voluntate adimpletes. Quod tunc verum facimus si in hijs que deo vouimus fideles sumus nobis tamquam vas perditum Quod faciendum monet apostolus dominus Nec quod sibi utile est faciat sed magis quod alteri Tertio vota nostra deo promissa soluamus cum augmentatione ut de die in diem vota nostra augeamus Unde ut ait bernardus Nulli diu in eodem statu esse conceditur Oportet enim famulum dei aut proficere aut deficere nec stare poterit in eodem Ne ergo deficiamus necesse est ut proficiamus Nec hoc intendimus astruere ut qui hodie fecit quod potuit cras faciat plus quam possit vel qui hodie persoluit unum psalterium cras dicat duo hoc enim esset metas discretionis transire sed dicimus hoc augmentum in spiritu fieri oportere videlicet in caritate humilitate pietate et bonitate crescamus et proficiamus ut qui heri deum multum dilleximus multum humiles fuimus hodie plus diligamus plus coram deo humiles appareamus Nam ex tali augmentatione non solum nostrum obsequium non aggrauatur sed potius alleuiatur ut cum psalmista in via testimoniorum dei sit in omnibus diuitijs delectemur Gracia numquam deo est a nobis augmentata virtutum nisi cum multiplicatio fuerit bonorum operum Unde Iheronimus Iherosolimis fuisse sed bene vixisse laudabile est Quarto post dei legationem meam deliberationem consensus inclinatione dei accipimus visitatione Nam perducte illectus veniet et ruet in amplexus domini Ecce assum Cuius autem veniat tangitur paucis deut° 28 ubi dicitur Ipse veniet plenus benedictionibus. Est autem triplex benedictio scilicet maledicti euacuatio fecunditatis ampliacio singularis gratie collatio Maledictio autem quam prima benedictio euacuat in duobus consistit scilicet in laboris fatigacione et eiusdem laboris frustratione de quibus dixit dominus primis parentibus gen 3° In sudore vultus tui vesceris pane tuo De 2° scilicet laboris frustratione subiungitur Cum operatus fueris terram non dabit tibi fructus suos Hanc maledictionem aufert dominus cum venit ad animam afferens secum benedictionem per quam virtutem laboret sine fatigacione et cum magna fructificatione Quod declarat ysa 41 ubi dicitur Qui sperant in domino mutabunt fortitudinem assument pennas ut aquile current et non laborabunt ambulabunt et non deficient et causa est quia caritas tunc eis portat laborem et ideo non lacessunt. Unde quod deus vocat suum suaue iugum dicens mathei xi Tollite iugum meum super vos De hac benedictione dicitur gen 30 Modicum habuisti antequam venire ad te et nunc benedixit tibi deus ad introitum meum Secunda benedictio cum deus venit ad animam est fecunditatis ampliacio quia status ex eius presencia ad meritum omnia propagantur Quicquid enim in dei presencia agitur totum erit meritorium apud deum. Et hoc est quod dicitur 2 Re 23 Nec est quidquam ex eo quod non germinet Omnia enim talibus cooperantur in bonum De hac benedictione dicitur gen p° benedixit eis deus dominus Crescite

benedictio f x

et multiplicamini Ac si diceret Crescite in
vite sanctitate et multiplicamini in meritorum
multiplicitate Ergo solum et primum dei
debet fieri quia sine eo nichil possumus nec quod
facimus quicquam valeret Nam ^ bernardus quam
secundum asserit deus est singularis gratie collator
offerens illam singulis secundum quod plus et magis
ad graciam se disponunt et fideliter ac sin
cerius deo se coniungunt per iura .i. de visa Secundum
magnitudinem operum eorum erit visitacio
eorum De cuius diversitate dicit bernardus Oportet
per varios desiderius anime gustum divine presencie
variari Denique audivimus in amatorio
carmine canticorum quociens mutaverit vul
tum et nunc instar verecundi sponsi secrete anime
petit amplexum ut osculis delectetur nunc
vero in oleo quasi unguentis medicum se exhi
bet rursusque quasi viator et similibus modis
gratias varias secundum affert deus Quas nobis
conferat christus dominus amen · Sermo de
sancto Ambrosio episcopo · et in quibus
consistit summa humana
perfectio · Quadragesimus 2us

Videte vigilate et orate marci 13 dicit
bernardus ne in hijs scilicet cuiusque sermonis
videamur immunes recurrendum est ad
euangelium lectum in qua sub trium verborum
brevitate sermonum sapientia dei patris huma
ne perfectionis summa ^ includit Ait enim Videte
et vigilate et orate Ex quibus at in hijs tribus
verbis humane perfectionis vita consistat luce
clarius patebit si virtutem earum agnos
camus Nam per verbum videte a malis
purgamur · per verbum vigilate bona
operamur per verbum orate ad perfectum sanctificamur
Ex quo a malis purgatur bona operatur
et sanctificatur hic perfectus est vir Et quia egre
gius iste doctor beatus ambrosius virtute
et amore horum trium verborum perfectissime
in se transformavit ideo placuit ad gloriam
suam in eius festo de predictis verbis facere
sermonem Et hec breviter tacta de eo
sufficiunt · Nunc ergo videamus quibus
exercicijs predictorum verborum virtutem et vitatem
in nostram vitam transplatemus dicentes Videte
vigilate et orate Primo ergo per verbum
videte a malis ^ sic patet Nam hoc verbum
videre idem est quod cognoscere sive intelligere
sicut usitato more loquendi post narracionem
alicuius sermonis dicimus · vides hoc .i.
intelligis hoc vel cognoscis hoc Ergo est
bernardus asserit dicens Ille qui videt omnia
hortatur nos ut postpositis oculis car
nalibus mentis lumine videamus Illis igitur
oculis de quibus per salomonem dicitur Oculi
sapientis in capite eius .i. in christo qui est caput
nostrum Et cum corporalibus oculis videri
non possit · consequens est ut hoc intelligatur
de oculis cordis Cum hijs ergo verbi virtute
tamen intelligimus que se consequuntur ad invicem
per que tria a malis omnibus plenissime
purgamur .s. peccatorum cognicionem · contricionem
nem remissionem · Dicit ergo nobis deus
Videte scilicet oculis cordis introrsum et
plusquam conscienciasque et videte mala que
commisistis quia nescio numquid a sorte nec
infans cuius est vita unius diei super terram
et inveniemus infinitum cumulum peccatorum
si tamen oculos cordis dirigamus in direc
tum Ergo facere monemur iheremie 31 ubi dicit
statue tibi speculam · pone tibi amaritu
dines et dirige cor in viam directam in
qua ambulasti · Sic enim propheta prophetarum dei
secretarius cui incerta et occulta ^
manifestavit deus veraciter dicere potuit
circumdederunt me mala quorum non
est numerus · et alius dicit · peccavi super
numerum arene maris · quomodo nos miseri
non possumus dicere quia peccavimus super
omnem estimacionem · aut quod peccatum quod mundus
omnia genera mali esse potuit · quod non vel
affectu vel opere aliquando commisimus Ex
quo peiores sumus et viciniores de

tanto plura cognoscimus et videmus
dicente grego. Hinc est quod aput deum
aliquis proficiunt eo subtilius indignos se
esse deprehendunt. Cum enim prope luce
fiunt quicquid eos in se latebat dephendunt
et inveniunt. Et quanto sibi foras defor
mes apparent tanto magis pulcri est quod intus
videt. Et hoc est quod ezech. 8 dicitur Adhuc conversus
videbis abhominaciones maiores. quia
quanto plus ad deum convertimur tanto maio
res abhominaciones videmus. ¶ Iterum quia
omne malum venit cognitum displicet
et tanto amplius quanto verius esse cognoscit
malum. ideo ex hac contricione si tamen vana
vera est et sincera naturaliter sequitur displi
cencia et cognicio peccatorum. quod non est aliud
nisi dolor vehemens qui conterit omnia genera
peccatorum. Ignis enim divini quia malum pati
secum non poterit. statim ut intus ardet
per vehementem dolorem contricionis peccata con
terit et edificat puritatem. Unde ysa.
41 dicitur Triturabis montes et comminues
et colles in pulverem pones ventilabis eos
et ventus tollet et turbo dispergat eos. Per
montes et colles peccata parva et magna
significantur. Unde in predicto verbo sequitur Et tu ex
ultabis in domino et in sancto israel letaberis
Nunquam enim penitens gaudet sed luget
donec percipiat veniam peccatorum. Tunc exul
tabit in domino et delectabitur super deo sa
lutari suo. Et hoc est quod penitenti dicitur ysa. 48
Infrenabo te laude mea. scilicet per remissi
onem peccatorum ne intereas. scilicet per luctum et
contricionem ¶ Et sciendum quod de hiis tribus
cognicione contricione remissione simul et per
mixtim scribere placuit ad insinuandum
quod simul sunt sibi tempore. quia in eo puncto temporis quo
vere peccata cognoscimus compungimur et in eo
momento quo illa duo facimus simul eciam
remissionem accipimus. Quod autem cognicio et
contricio sive penitencia simul sunt tempore asserit bernardus
sic dicens. Nondum quod ista duo scilicet cognicio
et contricio sunt sibi adiuncte sunt coniuncta ut

cognoscere non possit nisi peniteat nec pe
nitere possit nisi cognoscat. Quod eciam cum
illis duobus statim sit remissio innuitur 2 Re.
12 ubi statim cum dixit david peccavi
scribitur propheta dominus transtulit peccatum tuum
a te. Et per ezech. in vetusta translacione
Quacumque hora peccator ingemuerit omnium pec
catorum suorum non recordabor amplius.
Unde crisos. dicit Sine omni intervallo lacrime
penitentis et remissio peccatorum simul sunt
Et hoc verum est quantum ad culpam sive offen
sam dei quam statim remittit sine mora
licet secundum albertum in summa oportet hominem
per multa trahi antequam peccatum penitus des
truatur quantum ad maculam ¶ Sequitur secundum
principaliter scilicet vigilate. In quo verbo post ma
li purgacionem hortamur ad boni operaci
onem. Hoc enim verbo sepe dominus usus est
in scriptura hortans discipulos suos et
nos in illis ut super statu nostro sollicite
vigilemus. Sic enim dicitur math. 24. Vigi
late quia nescitis diem neque horam. et
multa similia per totum ewangelii textum
Sunt autem preter ceteris tres vigilie omnino
necessarie quas gregorius brevibus verbis tangit
ita dicens. Vigilat qui a se torporis
et negligencie tenebras depellit vigi
lat qui servat operando quod credit vigi
lat qui ad aspectum veri luminis mentis
oculos tenet apertos. In prima vigilia
ponit nobis grego. si fructuose vigilare
volumus operum qualitatem. in 2a quantitatem
in 3a finitatem. Que tamen si nostris operibus
adiciamus utiliter vigilamus ¶ Primo ergo
vigilemus secundum omnia opera nostra ut ea fi
dei conmensurantes. ut videlicet omne quod cre
dimus opere impleamus Cum enim secundum apostolum
impossibile sit placere deo sine fide ideo
necesse est ut eam operibus comprobemus quia
fides sine operibus mortua est. Unde iacobus
dicit Tu credis quoniam unus est deus. bene facis
et demones in tantum ut solum nomen eius
contremiscant Nec ergo sufficit corpus

Vigilate tria

sn spu sit fides sn opibꝫ mortua e
Vn ergo fidei nre veritate i vite et
nre osideracione demꝰ agnoste Tuc
eni ve fideles sumꝰ si qd vbis pmit
timꝰ opibus adiplemꝰ Vnde bernhardus
ait Vigilemꝰ sup opa nra vt omia
q pcepta st faciamꝰ Na si vnu
eoꝝ q pcepta st omittamꝰ vl si
vnu eoꝝ q phibita st faciamꝰ opa
nra no st plena cora deo nec cau
te sup grege nroꝝ opm vigilamus
dicēte jacobo 2o Quicq tota lege ser
uauit offendit at i vno factꝰ e om
reꝰ · et hoc e veꝝ qntu ad trāsgressioeꝫ
legis qd pꝫ e sbiūctꝫ cu stati d² Qui
eni dixit · No mechaberis dixit etia no
occides Qd si no mechaueris occides aut
fcus est trāsgressoꝝ legis Sic pꝫ quo
vigilandu est sup oia opa nra · vt sit
mlta ¶ 2o vigilandu est sup operu
nroꝝ qlitate · vt sic i pma vigilia
vigilauimꝰ vt opa nra essent mlta sic nuc vigi
lemꝰ vt sint bona Erut autē bona
si oeꝫ torpore et negligēciam ab eisd
opibꝫ nris penitꝰ rpellamꝰ Vnde 2
paralip 19 d² Sit timor dni vobiscum
et cu diligēcia cuncta facite · et sic agetꝫ
i timore dni cuncta fidelit et corde
pfcō Cui osonat apꝰ colos 3o dicens
Quodcuq facitꝫ ex aio opamini sic
dno no hoibꝫ scientes q a dno r
cipietꝫ rtribucione hereditatis Sic
ḡo vigilamꝰ opa faciendo sic etia
vigilemꝰ ea bn agendo De qbꝫ du
obꝫ amonemr i lege deut 16 cu dt
Juste qd iustu est exeqris Et ho est
q supra tetendit grego · cu ait · Vigi
lat q a se torporis et negligēcie tene
bras repellit Hec ḡo duo · s · qntitas
et qlitas dent i opibꝫ nris cu circu
spectione custodi · vt videlicet sint
mlta et bn facta Que qndo sic fiat
vt oportet valde dubiu est Pt quod

bis Job hoium osiderans ait Verebar oia
opa mea Qd amirādo expoit grego
dicēs Qd e q iob mira faciēs hec ipa
veretur et n q i vi sci actoibꝫ vbisq
colligimꝰ vt si place do vacat cupimꝰ
postq pusa subegimꝰ ipa i nob bn
gesta timeamꝰ Cur at ho · stati sub
iungit grego d²s Duo st q i bois ope
ribꝫ nrae est esse vt studiose formi
detur · s · desidia et fraus Desidia p
torpore nascit faciēs pauca opa · qd
e ot pma vigilia que facit mlta ·
fraus at fit p pruatā dilectione que
facit ot · scdam vigilia qa aut gra
huani cordis a fauoris vba aut res
exterior desideratur Solꝰ ḡo ille i ope
dei fraude no facit q nec ad corpalis
rei pmia nec ad laudis vba nec ad
huani iudicij gracia i bois suis opibꝫ
ahelat Et hec osiderans iob dicit Verebar
oia opa mea Ac si dicet Que apte ege
ri video · s q i hijs latent ptulerim
ignoro Na predca duo · s · fraus et de
sidia i bois opibꝫ tn abhoiabilia sut
cora deo vt p ieremia 48 d² maledictꝰ
q talia agut Vn d² ibide in atiqua
trāslacione Maledictꝰ ho q facit opus
dei fraudulent et desidiose Qd si caue
cupimꝰ pdictas duas vigilias sollicite
obseruemꝰ ¶ 3o vigilandu est ppt opm
nroꝝ scitate q tuc vacit scificant cu
dns p occulta inspiracione illabitur
cordibꝫ nris et ipse nobiscu opatur
Tuc ex eo q ipe scus est erut etia opa
nra sca · iux illud leuit 21 Ego su scs
dns q scifico vos Et io an oia et sup
oia vigilandu est qn deꝰ ad nos veniat
a recedat Na ome bonu nrm ex eiꝰ
accessu ad corda nra pmouet et io
vigilandu est vt cu venerit et pulsa
uerit ofesti apiamꝰ ei Na vt puerb
8 d² btus ho q audit me et obseruat
ad postes h ostij mei Cur at hoc sit

q vigilat ad fores meas cotidie et

subiugit. Qa q me inuenerit inueiet
vitã et hauriet salutẽ a dño Pt qd
ex iubz nos dñs luc. 12. vt sim9 silẽs ho
mib9 expectantib9 dñm suu qn reuer
tat a nupcijs et gfesti apiamq ei.
Hoc at vigilac nichil aliud ẽ qp
diligẽtissime obsuare itnos motus
affcionũ nrãz qb9 ex dei pñcia alte
ramur et variamur ad diuisa gñã
graciaz nũc enĩ pmim ad humilita
tẽ nũc accedimur ad caritatẽ nũc vo
tremur ad dei iudicia ptimescenda
nũc vo illuĩamur ad aliq mistica
cgnoscenda et sic varijs modis af
ficimur sm qp sps dñi nos cgno
uit idigẽ et nos dignabit pmo
ue Et ideo valde attente obsuãde
st vie e9 Has at diusitates tãgt
Job ãtũ dt Qsi furtiue suscepit
auris mea venas susurrij e9 Qd
exponẽs grego dt Qsi venas susur
rij sui apiut nobis de9 cũ nobis la
tent insinuat qb9 mod ad nrẽ intelli
gencie aurẽ venit Aliqñ enĩ nos a
amore aliqñ tiore cpũgit Aliqñ pñcia
qp vilia st ondit aliqñ ad etna dili
genda desideriũ erigit aliqñ pus et
na iudicat vt p9modũ tpalia viles
cãt Aliqñ nra nob mala apit et
ad h9 nos istruit vt de alienis ma
lis eciã doleamq Aliqñ enĩ aliena
mala nris obtutib9 obicit et cõpũc
tos nos mirabilit a puitate nrã
nos corrigit Venas itaqz susurrij
diui audire ẽ furtiuũ diue aspiracoĩs
modos occultos tenuit et latent ag
nosce qppe q ad hoc veit ad nos
vt ex e9 pñcia pmoueam et itez
ad hoc rcede se silãt vt itez audiq
requirãt cogẽtes eũ atqz dicẽtes mãe
nobiscũ dñe Et hoc ẽ qd dt bnd9
Qñ de9 ad nos veiat re vide De
hac vigilia itendebat grego qñ dixit

Vigilat q ad aspcm veri lũis mẽtis
oculos aptos tenet Ipã enĩ nobilissiã
vigilia int oms qa cito ducit hoiez ad
pfcm. qa sic dr sapie. 6. Q vigilaue
rit ad illã. s. visibilẽ cito erit securq
Scđt 3m pri le. s. orate. p qd diximq
nos et opa nrã scificari. vt sic pus
p actũ videndi purgari p actũ vigi
landi mẽtis ditari sic p actũ orandi
dicimq scificari Dt enĩ veritas iohis.
6. Vba mea sps et vita st Que qto
crebrius ruminãt tãto veriq hoiẽs ex
eis scificant Hic 2e thymo. e. dr Scĩ
ficant hoiẽs p vbũ dei et oroẽs. Est
at drã int scĩtatẽ scđẽ vigilie et
istã. qa illa est opm. ista vero orati
onũ. et vtrisqz extrinũ facit affectiõẽs
scãs. et p qns hoies scõs dicẽte bndo.
Affcõ scã scm facit hoiez De qbus
ãbabus vigilijs dr Apoc 22. Q scũs
ẽ scificetur ~~ad eũ~~ Ac si diceret Qui
scũs ẽ scđã scificacoẽ scificat adc p istã
tcia Sut at tres spẽs oracoĩs p
ceteris sciores q ex triplici gnẽ deuo
coĩs deo offerũt. s. filialis. sponsalis
dñalis Filialis at orõ est quã filij
offerũt deo vt pri Qua tũc offerimq
seu effundimq cũ p priora exercicia sblato
timore pccõz. et horrore dei iudicioz
ex dulci affcũ deũ oramq. stãtes i
eo affcũ corã deo dulciter amãtes
et fiducialit orãtes de pprio affcũ nich
il oĩno hesitãtes sic filiq an patrem
pticipãtes filij nalis spiritũ q patrem
semp dulcit et fiducialit orauit. Dul
cit sic ibi Pr t grãs ago qm audisti me
ego sciebã. qm sep me audis Et de hoc
dt ap9 roãnos 8. Qm estis filij dei mi
sit deq spm filij sui i corda vrã clamã
tẽ abba pr Hic dñs albto dt Dulcis
simũ est nomẽ pris i ore filij. si tñ
filiq i spũ q a prẽ pcedit i filiũ.
orat deũ suspirat ad patriã. quã i 19

affectu sperat se tamquam iure hereditario possidere. Hec tamen devocio non est plena quia deum diligit et adorat propter hereditatem in qua amoris oculum ad patriam deflectens. Ad hanc oracionem dominus instruens nos voluit cum divinam oracionem a patris nomine inchoavit. Secunda oracio dicitur sponsalis que oracio ex tali affectu amoris deo offertur quo casta casta sponsa exhibet sposo suo que non aliud nec requirit nec desiderat nisi sponsum. Nam sive eam corripiat sive durum se ei exhibeat sive percuciat sive quocumque alio indignacionis oculo ipsam respiciat diligit tamen sponsum. Sic oracio sponsalis orat deum non propter graciam impetrandam nec patriam possidendam sed orat deum sponsum propter deum dicens in psalmo. Quid enim mihi est in celo et a te quid volui super terram. defecit caro mea et cor meum tu es deus cordis mei et pars mea deus in eternum. In hac expectacione anima suspensa incipit languere et pre impacienti desiderio estuare. interpellans omnem miliciam celi et dicens. Adiuro vos filie ierusalem scilicet celestis ut annuncietis dilecto. quia amore langueo. In quo affectu sicut sponsa cum dicit. Fulcite me floribus stipate me malis quia amore langueo. De quo bernardus dicit. Subtractio rei amate augmentacio desiderii est. et quia ardencius optat caret egrius. Et hic est languor amoris quod non est aliud nisi tedium impacientis desiderii quo necesse est affici mentem vehementer amantis eo abeunte quem solum amat. Frustra nisi fallor sic languentis anime conatur quis lenire dolorem cum mitius curare oportet dulce vulnus amoris. Ad hunc effectum tendunt omnes oraciones que petunt se presencia dei consolari. Tercia oracio est et dicitur divinalis que de pleno promptuario omnium graciarum et ex fruicione divine presencie deo exhibetur per quam sancti homines inebriati sunt in inebriabuntur ab ubertate domus tue et torrente voluptatis tue potabis eos

primia delectacionis dulcedine detruncatos oraciones vel preces eructuatas deus evaporant vel deficiunt in oracione nescientes quid loquantur. Quod tamen in figura quam in scriptura devotis hominibus legimus evenisse. In figura primo regum primo ubi de anna sic legitur. Anna loquebatur in corde suo. tantumque labia illius movebantur et vox penitus non audiebatur. Estimabat igitur hely eam temulentam dixitque ei Usquequo ebria eris. Sed in scriptura tales oraciones invenimus de quo bernardus super verbo dilectus meus mihi et ego illi dicit. Affectus hic loquitur non intellectus. Et subiungit Ad quid ergo loquitur sic sponsa. Ad nichil aliud nisi quod mirabiliter delectata nec omnino tacere potest nec tamen quod sensit exprimere. Habet enim voces suas affectus per quas se eciam cum voluit prodit timor meticulosas dolor gemebundas. amor iocundas. Ubi gratia. Numquam merentium singultus vel gemitus percussorum seu esca saturatorum ructus a vino creat a cogitat a deliberacio ordinat a premeditacio format. Sic flagrans amor presertim divinus cum se gerit se cohibere non prevalet non attendit quo ordine qua lege verborum ebulliat interdum nec verba requirit interdum nec voces ullas solum suspiriis contentus. Inde est quod quia hic est amore flagrans ideo incredibili modo pro captanda gratulacione evaporacione ardoris quem patitur non considerat quod qualiter eloquatur sed quicquid in buccam venerit amore urgente non enunciat sed eructuat. Quod nobis xpistus concedat Amen.

De sancto marco et de proprietatibus leonis quas etiam habere debemus. 83

Similis factus est leoni in operibus suis primo machabeorum tercio. Dicit gregorius Nam per clamorem in deserto quod est primum leonis sanctus marcus exorsus est suum evangelium recte figuratur. Quod ezechiel propheta in veteri testamento et sanctus iohannes in novo sub forma et figura leonis ambo in spiritu cum evangelistis ceteris providerunt. Nec inmerito quia per

rugitu seu euangelij virtute missa di ecclesia edificauit Cuius vita glosa sicut in passionali legitur crebra miracula attestantur Et hec breuiter dicta et tacta de sancto nostro sufficiant Nam de eius vita predicare voluerit in eius legenda copiosa materia inuenit Nunc vero propositum ad nostram edificationem inflectamus aliquid ex eo eliciantes quod et laude dei et huius sancti edificet mores nostros Nam vt ait aug nulla maior deo et eius sanctis honor poterit exhiberi quam ut eos per viribus ymitemur de eorum vita et doctrina nostris moribus aliquid attrahentes per quod eis assimilati ad eorum consorcium veniemus Nam quia beatus marcus ex similitudine leonis ad tante vite sanctitatem est promotus vt eius memoria in ecclesia dei celebris habeatur intueamur et nos leonem vt ex eius proprietatibus et actibus nostram vitam feliciter emendemus de leone tria perentes scilicet de leonis diuersa acceptione de leonis huiusmodi intenti electione de leonis ad iustum hominem applicatione Primo igitur dicamus de leonis diuersa acceptione de quo dicit grego Natura diuinitatis rei ex diuersitate compositionis in sacro eloquio per rem qualibet licite diuersa signatur Vnde in leone quod in malibus est exemplificat dicens Ecce leo huius virtute ex natura et seuicia Ex virtute signat dominum et iustum hominem Deum quod virtute huius ex natura iustum hominem quod virtute huius ex gratia Ex seuicia autem diabolum signat Vnde autem leo deum et iustum hominem et dyabolum signat euidenter legimus in scriptura Nam de leone dicitur apoc. 4. Ecce vicit leo de tribu iuda radix dauid In quo christus ex semine dauid describitur qui de patre rugitu diuine fortitudinis a morte suscitauit De leone vero quod iustum hominem signat dicit salomon 28 Iustus quasi leo confidens absque terrore erit Vnde grego exponens dicit Qui sua spontanea mortificatione contra aduersa omnia fortitudine securitatis huius leo idcirco nominatur De leone autem quod est dyabolus dicit 1 pet.

4 Fratres sobrij estote et vigilate quia aduersarius vester dyabolus tamquam leo rugiens circuit querens quem deuoret cui resistite fortes in fide Nunc dicamus de leonis huius intenti electione Obmittentes igitur primum et secundum leonem eo quod diuini leonis vita et fortitudo inattingibilis est et secundi leonis seuicia et malicia abhominabilis est de tertio leone scilicet de homine iusto eo quod se huius ad instructionem morum nobis proderit prosequimur Et quod sciendum quod sicut in naturis rerum legimus leo omissis alijs sex huius proprietates Consueuit enim leo vestigia sua cauda complanare rugitu suo catulos suscitare bestias suo circuitu captiuare dorsum sua cauda verberare venatoribus obuiare dormiens vigilare Has per ordinem prosequentes primo dicimus quod leo consueuit sua vestigia per caudam delere ne sua itinera deprehendatur Et per vestigia non omnia temporalia que sunt vestigia verorum et eternalium bonorum Scimus autem quod vestigium non est illud cuius est vestigium sed similitudo eius Cuius cauda finis est eius cuius est cauda Si igitur in mente venerit delectatio temporalium bonorum que sunt diuicie honores voluptates cogitemus ad quem finem nos pertrahat quia excludunt a veris bonis et pertrahunt ad infernum Nos igitur attendamus ad hoc quod ira appetit secundum quo premiat et quo nos trahant Vt igitur omnia temporalia a nostris affectibus penitus excludantur ne nos dexteritas diligant per consideratione finis eadem temporalia que vestigia sunt verorum bonorum tamquam per caudam a nostris cordibus deleantur dicentes intra nos 1° q 16 Quid enim prodest homini si mundum vniuersum lucretur animae vero sue detrimentum paciatur Et sic in hoc actu leonem imitamur Deletis igitur vestigijs verorum bonorum id est rebus temporalibus per caudam id est per consideracionem et ponderacionem finis Secundo imitemur leonem in rugitu per quem catulos suos scilicet

Leo secundus proprietates nobis moralis sunt

Ambro

diuersa acceptione

mortuos natos suscitat ad vitā Sic et nos oms affcs nros put et animā nrā ꝑ pdicta tpalia et īordinatos vsus eorz mortificatos p rugitū fortis sime pnie ad vitā meritoriā reponim⁹ lugētes et validissio clamore rugiētes morte aīe nre quā ex malo vsu īc. rim⁹ pdictorz Huc rugitū pnie do tū efficacit exhibētes vt dicē possim⁹ cū Job 3° Tamq̄ īundātis aque sic rugit⁹ me⁹ · Qd exponēs grego dicit Dū elcā mentis sue oculis dīna iu dicia anponuit cū de occulta sup se sinā trepidat dū ex vna pte culpas et ex adūsō districtū dei iudiciū cogitat q̄i qda ī eās agtū moles flumiā colligit q̄ in merorz rugit⁹ ąst ī sbiecta litto ra defluit · Quā pniā dauid deo ex hibet d̄s Rugiebā a gemitu cordis mei dolorē nō vocis clamorē volēs itelligi

-D- Itez q̄ pderit q̄missa peitendo diluē n̄ itez peitenda cū suma diligēcia caueat · Sic eī d̄t grego Vera pniā est sic pacā pterita penitē vt peitenda nō itez q̄mittat · Qō em pderit se la uisse si itez sordib⁹ īqnat · 3° itez leonē imitemur q̄ bestias suo circuitu nouit captiuare Sic em ī naturis rez legit · de leone q̄ cū urgēte fama pda vult capē horribilē rugitū emittit Ad cu⁹ soniū oiā aīalia stāt trita et stupefacta et editū sui regis et audiūt cū timōe Tūc cursu suo circuit aīalia et nō audet trāsgredi cursū illū Sic et nos qa p rugitū psunde pnie nos mūdauim⁹ a pctis n̄ supest vt diligēcia circueam⁹ bestias nrās · ı · bestiales mot⁹ nros statuētes eꝭ tm̄ rgulares discīne que nullaten⁹ audeat trāsgredi ne itez pec cātes faciam⁹ nouissia nrā peiora pō rib⁹ dicētes singulis affectib⁹ nris ı° Job 38 Hucusq̄ veiēs et nō pcedes a plius et h̄c q̄friges tumētes fluct⁹ tuos

^ psllicata

statuētes eis tale tm̄ vt nō solū sepe moueat s; neq̄q̄ pueniat ad q̄sensū Na ut ait grego nllā tuc notebāt ad ūsitus ſi nllā dnet · ūqtas Vnde ga d̄t grego q̄ pdest mala nō agē n̄ eē studeam⁹ bois opib⁹ insudare · ideo q̄rto imitem · leonē q̄ tpe q̄monois dorsū ptutit cauda sua Qz p dorsum n̄ labo rē q̄mesuratū nris virib⁹ · Cz per caudā n̄ fine vt p⁹ dem⁹ accipē dor sū g° cauda ptutim⁹ si q̄siderātes q̄ nō diu psistim⁹ · et ex hac q̄sideracioē cō moti dorso nro imponim⁹ q̄cq̄ de bois opib⁹ portare possum⁹ cogitātes q̄ cito tēp⁹ veiēt ī quo ıp̄petuū nichil possum⁹ laborē Vn nō salomō ecc 9° dorsū cauda ptutē cū d̄t Qcūqz pt man⁹ tua facē instant opare · qa n̄ op⁹ nec rō nec sapia nec scia nec tēp⁹ erit apud īferos q° tu ppas · In qb⁹ vbis pdca duo itelligi volūt Na in eo q̄ d̄t q̄cūqz pt man⁹ tua facē de ope dorso īponēdo monuit In eo q̄d sbiuxit qa nec tps nec rō &c h° p cauda · ı · p q̄sideracionē fis fi vo luit · Qd eē aplis monuit facē cū ad hebreos 12 d̄t P paciāz curram⁹ ad ppo situ nob certamē aspicientes ī auctorē fidei et q̄sumatorē ihm · q̄ ppposito sibi gaudio sustinuit crucē q̄fusioē q̄tēpta Et subiuxit Recogitate eū q̄ p nobis la borare nō cessauit q̄usqz · oib⁹ q̄pletis ī cruce dixit Cōsumatū est · Hoc ē omā q̄ p salute hoīm facē debui st̄ q̄pleta Possum⁹ eē p cauda pseuerāciā ac cipē · et p dorsū opa · p cauda q̄ vsqz ī fine vltimū pseueret Ad qd' īsinuād' lex pcepit vt oiā aīalia ī sacrificiū ob lata deberent cū cauda īmolari Si vō ex negligēcia aliq̄ sbrepserit vt nō oī tpe qd' possum⁹ opemur · ia nō cauda s; fortissis disciplis dorsū vsq; ad effusi onē sanguinis flagellem⁹ iux ı° ecc 22

Seruo pessimo latera sagittare Et si quis
dixerit illud prov. 20. Vires non suppetunt
videtur quod ibidem scribitur Nam inspector est
cordis ipse intelligit et obseruatorem anime
tue nichil fallit. Verum quia neque quia neque
tam composite felicitatis est ut sufficienter
faciat in operibus quod oportet. Propter quod ysa. 64.
de omnium hominum operibus dixit omnes iusticie
nostre sunt tamquam pannus menstruate Alii autem
non tamen. alii vero non taliter faciunt ut oportet
Propter quod veritas luc. 17 dixit Cum feceritis
omnia dicite quia serui inutiles sumus Ideo be
nignus deus qui promocionem nostram desiderat
super modum tamquam seruos inutiles flagella
cionibus nos castigat. Que videlicet fla
gellaciones qualiter suscipiat et suscepte suf
ferat leo iterum nos docebit Sicut gregorius in
naturis animalium de leone legitur quod cum senserit
se a persecutoribus persequi tunc gloriosum valde
se reputat et vibrans caput et fremens
animo gaudenter preparat se ad bellum nec tunc
siluas repetit ne fugere videatur sed in aperto cam
po se recipit ut a persequentibus videatur et sit fa
cilior congressus Sic et nos cum senserimus
nos tribulari hoc nobis pro maxima gloria repu
temus et in eisdem gaudentes ex intimo deside
rio exclamemus dicentes id est andree apostoli O bona
crux diu desiderata et iam concupiscenti animo
preparata securus et gaudens venio ad te venio
ad te An non vere gloriosi sumus quia ex tribula
cione certum pignus accipimus quod pre ceteris
deo placemus iuxta id thobie 12 Quia acceptus
eras deo necesse fuit ut temptacio probaret te An
non pro gloria nobis reputabitur quod pre ceteris nos
deus in gloria sublimare dignatus est dicente apostolo
2 corinth. 4 Id quod momentaneum est et leue
tribulacionis nostre supra modum in sublimitate
eternum glorie pondus operabitur in nobis Hoc consi
derans apostolus de suis tribulacionibus gloriatur dicens
Superhabundo gaudio in omni tribulacione Et iterum
Et gloriamur in tribulacione Hec sunt bona
et ad finita iacobus apostolus considerans dicit
Omne gaudium existimate cum in temptaciones varias
inciderits. Verum quia dignum est ut in bonis
et fidelibus operibus lassati requiescant et in tri
bulacionibus fatigati consolentur ideo que post
predicta agendum sit a leone iterum informa
mur Sexto gregorius de leone legitur quod apertis
oculis quasi vigilans dormit ut quasi simul vi
gilet et dormiat. Per quod informamur
ut si post bonorum lassacionem quietari et
tribulacionum fatigacionem consolari cupimus
interne contemplacioni studiosius intendamus Quam
si nobis instaurare cupimus primus postpositis
actionum tumultibus introrsus ingrediamur
et collectis affectibus de cunctis locis sursum
omnia interiora nostra ad deum erigamus et
in ipsum nos suspendamus Quod si fideliter
agimus condescendet nobis deus et ad nos
ut ita dixerim descendet de sua nobis
dulcedine propinans aliquid per quod inebriati
omnium laborum et tribulacionum que vmquam
pertulimus mercedem accipimus copiosam Quod
quidem figuratum est exodi 33 ubi in legislaci
one dicitur quod moyses ascendit et deus descen
dit Nam gregorius per moysen ista nostra contempla
tiua vita accipitur cum nos ascendimus
ut ad ea que ultra infirmitatem nostram sunt
videndo subleuemur Et in hoc dominus des
cendit ut aliquid de se gustandum nobis ex
hibeat Quod tamen quibus parum sit omnium tamen
laborum preterea et tribulacionum nostrarum
plenum accipimus refrigerium et superha
bundantem consolacionem dominus soluens pro
missum quod deut. 8 promiserat dicens
Verum omnium habundancia perfrueris Et
iterum Inundanciam maris quasi lac suges
Et ysa. 60 Tunc videbis et affluens et
mirabitur et dilatabitur cor tuum quando
conuersa fuerit ad te multitudo maris id est
omnium graciarum De hac dormicione pariter
et dormicione dicit sponsa in can. Ego dor
mio et cor meum vigilat Quod exponens
gregorius dicit foris dormio sed intus cor vigilat
quia dum exteriora quasi non sencio interiora
sollerter apprehendo Quia dum exteriores sensus

Hic non vere gloriosi sumus quia pre ceteris placemus
... ... placuerunt
... fideles transiret ...

ab his vite tumultibus sopio vanitate mente vivacius intima apprehendo. Tunc enim verba dei mens vivacius penetrat quando ad se admittere curarum secularium tumultus recusat. Hanc vigiliam et dormicionem nobis concedat dominus ihesus.

Sermo in die philippi et iacobi apostolorum. de eorum continencia sapiencia et constancia. XX.

Hy sunt viri misericordie quorum pietates non defuerunt etc. Ecclesiastici 44. Dicit gregorius: Cum igitur biformis fortune insultus uniformi constancia mentis militat premunitus ut nec in adversis deiciatur nec in prosperis elevetur hic perfectus est vir. In verbis propositis gloriosi isti principes a virtute commendantur scilicet a virili strenuitate et a clementi pietate. Primum ibi hy sunt viri, 2m ibi misericordie. Primum exhibebant sibi ipsis, 2m nobis. Hec est enim religiosa iusticia ut unusquisque sibi sit strenuus et alys sit benignus. ·I· Sciendum autem quod tamen isti principes scilicet philippus et iacobus ~~philippus et iacobus~~ quod ceteri apostoli [in quibus propter excellenciam vite sanctitatem] tum propter innumeras gratias quas pre ceteris fratribus tamquam fundatores ecclesie a domino acceperunt diversis sunt appellacionibus in sacro eloquio nominati eo quod eorum sublimitas non potuit uno vocabulo designari. Vocantur enim viri ut in proposito, principes ut in psalmo: Principes populorum congregati sunt. Angeli quia per eos angelorum excellencia quia est nunciare dum in terris essent positi nunciabunt. Vocati sunt etiam dii ut in psalmo: Dii fortes vehementer elevati sunt. Dicuntur viri propter vite strenuitatem, principes propter virtutum sublimitatem, Angeli propter puritatem et nunciatores veritatis, dii propter miraculorum celebritatem. De primo nomine exigente proposito themate sit presens sermo. De alys vero in festo apostolorum petri et pauli sermones habebunt. Dicamus igitur ad laudem et gloriam istorum principum scilicet hy sunt viri misericordie. Quorum [verbi propositi] virilem constanciam breviter declarat sic dicens: Apostoli sancti in vita sua magnam habebant constanciam. Habebant enim in conversacione continenciam, in predicacione sapienciam, in passione pacienciam. Et in hiis tribus lucet clarius eorum strenuitas apparebat.

Primo dico quod habebant in conversacione continenciam quia in omni eorum conversacione nichil penitus admittebant in quo possent deum offendere et propriam conscienciam maculare, sensus exteriores et affectiones interiores ab omnibus continentes. [illustre] Hec autem universitas continentie in triplici genere consistebat. Continebant enim se a mundi divicys eligentes nudam paupertatem, a carnis delicys assumentes [negantes] puram castitatem, a dyabolicis asturys negantes consensum seu propriam voluntatem. Et in hiis tribus ab omni proprio se denudabant plene et perfecte res corporis et animam resignantes. et in horum trium oppositis deo strenue fuerunt.

Primo dico continebant se a mundi divicys eligentes extremam paupertatem respicientes auctorem fidei christum qui fuit pauper in ingressu quia ut dicit luce 2 natus in diversorio in presepio continue reclinatur. fuit pauper in progressu quia ut dicit mathei 8 vulpes foveas habent et volucres celi nidos filius autem hominis non habet ubi caput suum reclinet. Fuit pauperrimus in egressu quia nudus pendebat in cruce et mortuus panno involutus alieno. Eius considerantes dicti sancti in profunda valde paupertate se dimiserunt. De quo paulus pro se et ceteris omnibus loquitur 1 corinthiis 4: Esurimus sitimus nudi sumus colaphis cedimur et instabiles sumus et laboramus operantes manibus nostris, maledicimur et benedicimus, persecucionem patimur et sustinemus, blasphemamur et obsecramus, tamquam purgamenta huius mundi facti sumus omnium peripsima usque adhuc. 2o continebant se a carnis delicys respuentes omnem voluptatem de quibus iterum dicit apostolus 2 corinthiis 10: In carne ambulantes non secundum carnem militamus. Ac si diceret licet in carne vivamus tamen carni non vivimus. Et ad romanos 8: non secundum carnem ambulamus sed secundum spiritum. 3o continebant se a dyabolicis asturys. De quo iterum paulus

per se et coapostolis dicit Rom. 14 Nemo nostrum
sibi vivit id est sue voluntati et nemo sibi
moritur. Sive enim vivimus domino vivimus
sive morimur domino morimur. Et quia apostoli
ab hiis tribus scilicet a rebus corpore et spiritu se
viliter continebant ut in nullo istorum deum of
fenderent ideo in istorum oppositis scilicet pau
pertate castitate et dei voluntate deo mi
liter adhebant et sic in conversacione habe
bant continenciam se a malis omnibus preservantes
Secundo habebant in predicacione sapienciam per
quam constanter predicabant doctrinam suam sig
nis et prodigiis confirmantes De hac sapientia
dicit dominus Luc. 21 Ego dabo vobis os et sapi
enciam cui non poterunt resistere omnes adver
sarii vestri ¶ Hanc autem sapienciam ad triplex bo
num usi sunt Nempe ipsi predicabant sine er
rore sine terrore opere et labore Primo
dico predicabant per suam sapienciam sine errore
omnes perfidias et hereticas pravitates des
truentes. Nam per spiritum sanctum quem accepe
rant docti sunt omnem veritatem domino dicente
Ioh. 16 Spiritus veritatis docebit vos omnem
veritatem. Sine errore autem predicat qui ve
ritatem predicat propter deum Cum autem veritatem
non propter deum predicat sed propter superbie sustenta
tionem vel turpis lucri acquisitionem vel
propter adulationem vel propter quamcumque aliam mala
mediante a deo intencionem errore predicat
et si verum est quod dicit Quem omnia per se et
coapostolis suis negat paulus 1 Thessalonicenses
2 dicens Exhortacio nostra non de errore est
neque de inmundicia neque in dolo sed sicut
probati sumus a deo ut crederetur nobis
evangelium ita et loquimur non quasi hominibus
placentes sed deo qui probat corda nostra.
Neque enim aliquando fuimus in sermone adula
tionis sicut scitis neque in occasione ava
ricie deus testis est neque querentes ab hominibus
gloriam neque a vobis neque ab aliis cum
possemus oneri vobis esse ut Christi apostoli
Secundo habebant sapienciam predicantes sine terrore

per veritate verbi dei et salute hominum vitam
et corpora exponentes Quam audaciam susce
perunt a domino qui dixit eis Luc. 12 Dico vobis
amicis meis ne terreamini ab hiis qui occidunt
corpus et post hoc non habent amplius quod faciant
sed potius timete eum qui postquam occiderit corpus
habet potestatem mittere in gehennam Quod clare fe
cerunt quia propter nullam tyrannidem a verbo dei
cessaverunt sed cum magna constancia et imper
territi loquebantur ¶ Tercio habebant vilem sapi
enciam predicacionem suam confirmantes et labo
re ut quecumque verbo docuerunt in seipsis exempli
ficaverunt opere et labore imitantes magistrum
suum Ihesum de quo dicitur Actuum primo Cepit Ihesus
facere et docere facere primum et postea docere
Unde unus eorum scilicet Iacobus dicit Estote factores
verbi et non auditores tantum fallentes vos
metipsos nec dubium quin ipse faceret quod
monebat Unde Paulus apostolus dicit Nichil
audeo loqui eorum que per me non efficit Christus
iudicans verecundum predicare si predicat quod
non facit quia quecumque verbis edificat opere dis
sipat si opere non implet Quod cum sit diffici
limum ideo veris predicatoribus qui verbo pre
dicant et exemplo debetur aureola propter operis dif
ficultatem ¶ Tercio gloriosi isti principes vile
constanciam in hoc exhibebant quod in passione
habebant pacienciam nec murmurantes nec que
rimoniam facientes sed tanta constancia quecumque
eis irrogatum fuerat sufferentes Hanc
autem pacienciam exhibebant in suis passioni
bus propter tria ut se magistro suo conformarent
secundum posteris suis exemplum darent premium
cumularent Primum propter deum secundum propter proximum
tercium propter seipsum ¶ Primo dico pacienciam in
suis passionibus exhibebant propter ut se magistro
suo domino nostro Ihesu Christo conformarent Hec
enim predixerat eis magister eorum Math. x Non
est discipulus super magistrum suum Si enim me
persecuti sunt et vos persequentur Ad hanc
autem conformitatem monuit monuit apostolus
ad Hebreos 12 dicens Per pacienciam curramus ad

Paciam hebant apli
in passione propter tria.

Ioh. xv

ppositu nobis certame aspicientes i aucto
re fidei et consumatore ihm q' pposito sibi
gaudio sustinuit cruce confusione contempta
Et subiungit Recogitate eu q' tale susti
nuit a peccatoribus adversu temetipm contradic
tione ut no fatigemini aiuis vris defi
cientes . s. p paciencia Ideo et fecerunt Na
i oi pssura et angustia ad forma et
exemplar a mgro eis tradita metalit'
recurrerunt Sic eni dixit eis mgr eoz
Exm eni dedi vob ut quadmodu ego
feci nobis ita et faciatis vos Tercio
paciam i suis passionibus habebant
ut paciendi exm et form posteris
daret ut sic ipi a mgro p'o hac
forma acceperunt sic eande forma
posteris tradiderunt Et hoc e qd d' thobie
scdo hanc temptatione ideo pmisit deus
evenire ei ut posteris daret exm pa
ciencie eius sicut et sci Job Hic Jac 5o legit
d' Exm accipite fres exitus mali et
longanimitatis laboris et pacie scoz
Et subiungit Ecce beatificamus eos q' sus
tinuerunt sufferencia paciam iob audistis et fine
dni vidistis Tercio paciencia exhibebat
i suis passionibus ut pmia cumula
ret Nec ei s'm aplm coronabit' nisi
q' legittime certaverit legittime aut cer
tat q' passioni paciam superaddit De
qbus meritis apls d' 2 cor 4o Id quod
momentaneu est et leve tribulacionis v
pnti sup modu in sublimitate eterne
glie pondus operatur i nobis Et sic
ptz pmu membru . s. quo gloi isti
principes vi fuert . i . vilit vixerunt
Sequitur 2m membrum principale . s. mie
In quo declat' q' nobis extiterunt
Sibi eni duri et strenui fuerut et se
nobis valde misericordes exhibue
runt Et hec e religiosa iusticia ut
qs sibi sit durus et alijs remissus q'
uis i mltis religiosis contrariu inve

niat' q' sibi sit remissus et alijs valde
durus Secundo aut vel mie s'm bn
cplent' videl; qa miam a deo sunt
consecuti . qa mia plei . qa a deo mise
ricordit' sut nob' donati De p'o sic
a deo miam s't consecuti ut nllis eoz
meritis a deo sit puenti Ideo d' dns
eis Joh 15 Non vos me elegistis sed
ego elegi vos et posui vos ut eatis
et frem afferatis et fructus vr ma
neat Quod exponens grego d' Po
sui vos ad gratiam plantando ut
eatis volendo et fructu afferatis ope
rando Nam velle aliqd facere iam mete
e Vn p oibus loqt' ap'us paulus d' tit
Non ex opibus iusticie fecimus nos sed
s'm miam sua saluos nos fecit Tercio
dicti s't vi mie qa mia plei qd i
vita eoz et actibus legit' cuidet' Ibi
eni quo distrehebat quo sepos ipen
debant quo oibus desiderantibus miam
exhibebat Tercio dei s't viri mie
qa misericordit' nobis a deo donati
s't ut videntes eoz lapsus et p'us hos
ad apice tante sctatis a deo pmotos
nequaqm sup nris crimibus despemus Hic
grego d' Narrat nob sacra scptura
scoz gesta ut ad imitacione corda
pvocet infirmoz . dumque illoz victoria
sta concerat cont' vinoz plia debilia
corda confirmat Nonnumqm aut no solu
eoz virtutes s3 et casus inotescit ut
etia i victoria fortiu videamus qd
imitari et i lapsis qd timere debeamus
Ecce i pncipiis aplis petro et paulo
videamus lapsus i quos ceciderut videa
mus et suma dignitate i qua resur
rexerunt ut ex consideratione lapsuu
q' stat strepidet ne cadat et ex rep
acione q' cecidit ne despet hntes fidu
cia in dno ihu xpo q' e bndis i scla Am

De eisde s'o 29 ... ee ...
sapientes pacientes et iusti &c.

Scitis fr̃es quō vos oporteat
nos imitari. Neq3 enī gratis
panē manducauim⁹ s3 ī labore et
fatigacione nocte et die opātes vt
nosmetipsos formā daremꝰ vobis
2 thess 3° Gregorius Illi modis oībꝰ
ad gl'am mundi sunt ptrahi q̄ cunctis
passioibꝰ carnis mortui tm̄ spũalit'
viuūt q̄ p̃spa mundi p̄ponunt
q̄ nullā adūsa pertimescunt q̄ sola
int'na desiderant q̄ nulla illicita
petrāt/ et petrata ab aliis deplo
rant q̄ se imitabiles ī cunctis que
agut instituāt et nichil ī se hnt
qd' erubescāt Et q̄a glosi isti prĩci
pes hāc descripcione ī vitā suam
trāsplantabant io ipi se nobis ppo
nūt ī ex̃m imitacionis sn̄ rubore
dicētes nobis vbi ppositū .s. Scitis
quō vos oporteat nos imitari.
Neq3 ei etc. ¶ In qbꝰ vbis duo possũt
intelligi .s. sue imitacionis exhortacio
et hoc ibi Scitis fr̃es 2° vite sue quā
imitari debeam⁹ descripcione cũ ad
dit Neq3 ei panē gratis manducauim⁹
Dō sic ad eoz imitacionē et exhorta
cione eos decreuim⁹ imitari vt s3
sic ipi velut agētes puta ī cōsa
cione cōtinētiā in p̄dicacione sapiaz
ī passione paciaz exhibebāt. sic
et nos eadē tria ī vitā nr̃am pos
sum⁹ trāsplantare ¶ Hec g° p or
dine pcepturi p° ī vitā nr̃am pu
rā cōtinētiā trāsplatem⁹. Primū
aūt orā dn̄m deprecantes vt eand
cōtinētiā nobis donet Ipā enī
tante ē nobilitatis et vtutis vt nullꝰ
eā p se ex ppriis vibꝰ hr̃e valeat
si dederit eā deꝰ Et h° ē qd' sap 8 d'
nō possū esse cōtinēs nisi deꝰ dederit
m̃ Et hoc ipm erat sapiē scire cu
ius hoc donū. Nō ei a se hr̃e pote
rit qd' tāte vtutis reputabit' .s. Dicit'

A. Continentiā nobis plantare debem⁹

ei sic eccī 26 Ois ponderacio nō est dig
na cōtinētis aīe Que tñ deuote a deo
postulata fuerit tuī hō ad ipsā de li
bero suo arbitrio et ppo conatu d3 pone
re ipsi ptt/ qd' ecc a nobis requirit deꝰ dn̄s
singulis nobis 1° eccī 3° Contine et
cōgrega cor tuū in sc̃itate Et q̄a nisi
hoc possū nō dicet' nobis 1° eccī 3°
Sapiēs cor et intelligibile abstinebit
se ab illis .s. pctis/ et tuc ī opibus
iusticie successū habebit ¶ Deīnq3 eciā
nos a triplici maloz cōtinē' max
ime nociuis .s. a dapnabili iniqtate
a delectabili voluptate/ ab inordiabili
superfluitate. Nā p̄m pruat nos a regno
celoz 2m a consolacione spũaliū bonoz
3m a statu pfcoz ¶ Primo dico deīnq3
nos cōtinē ab iniqtate dapnabili hoc ē
a pctis mortalibꝰ p̄p que solummō dap
namur' sicut ait ioh 3° Qui iniqtate
facit pctm̄ q̄a pctm̄ ē iniqtas Voca
tur aūt hoc pctm̄ mortale dapnabile
ad dr̃iam alioz pctoz q̄ nō dapnat
si deformat vt sūt venialia ¶ Pctm̄ aūt
mortale io sic dcm̄ ē q̄a mortificat
et dapnat ptrahēs ad infernū testāte
ps q̄ d' Conuertantur pctores ī infernū
Que aūt dapnant' ī inferno celo pruant'
2° deīnq3 nos cōtinē a delectabili volup
tate q̄a nunq̄ conant' spũales erim⁹
nisi nos a voluptatibꝰ abstrahamus
Vnde eccī 18 d' Si dederis aīe tue vo
luptates suas faciet te ī gaudiū in
imicis tuis et ideo vt ibidē d' In volup
tatibꝰ tuis aūte Qz aūt voluptas
impediat spũalē consolacionē d' iob 14
lapides excauāt aque .i. aq carnaliū
voluptatū excauāt lapides .i. religio
sos fortes et duros ad modū lapi
dū Vn' Aug⁹ Ei aūnq3 hz vnde
delectetur extrinsecꝰ sn̄ deliciis manz
intrinsecꝰ. Nā vt ait ysa. 28 An

Asciat

B. Continē debe[mus] a triplici malo

gustu e strati ita vt alter decidat
Na i vno corde abe delectiones se
mpe no possut Na ut ait bnd9 Im
pleri aia visitatioibq dni no poterit
q hys distractioibq s. talibq desiderys
sbiacet Et qto magis ill euacuabit
tato magis istis ipleb it Et mltu mi
tu si pax pax Vel si magis pbas
nuq ille tu illis mister potuit in
ctiu Na sic in li° rgu d ubi vasa
vacua no st nete est stare oleu sic
nec ignis nec aqua nec lux et tebre
nec gaudiu et tristicia nec mors et vi
ta quoz vnu semp fugat M° absie (alim)
demq ab oi odiabili supfluitate solis
necessarys oteti Illa eni pmissa st
a deo pre i viaticu nobis data vt
neq p vite necarys sollicitem dicete
dno mt 6 Nolite solliciti esse dice
Qd manducabimq a q bibemq Scit
ei pr vr celestis q vobis nece sit Unde
ecci 29 d Cu fidelit age et iuenies
oi tpe qd necm est Et at pmisit ne
cessaria voluit nos oio supflua a
putare Unde pu 30 d Duo rogaui
te ne deneges m anq moriar Men
dicitate et divicias ne dederis m sed
tribue tm victui meo necia ne forte
saciatq alliciar ad negandu et dica
Qis e dns Et ne egestate opulsus
furer et piure nome dei mei Et
hys g° q dca st vera et sca ostitui
tur otinecia qua q i vita sua inst
plataverit fortissimu hz ucu vite
ste que cu magna sit no erit ab ho
mie sz a deo Sic ei sap 8 d Scio
ei qm alit no possu esse otines n
deq dederit et hoc erat sapie scire
cq essz hoc donu C M° hebat apli (C. Sapient opari dem9)
sapiaz i pdicatione Sic et nos
studeamq hre sapiaz et si no i pre
dicatione qd paucoz e salte i opa-

cione vt sapieter opa nra dispona
mq put Jac 1° monem ubi dicit
Estote factores vbi et no auditores
tm Na et ipa predicacio ap deu
paru rputat n factio opis adiunga
tur Na ut ait Johes q d se nosse
dm s. i predicatoe et madata eq
no custodit opatione medax e Un
bnd9 d Primo vivus et efficax
exe opis plurimuq facies suadi
bile qd d du mostrat factibile qd
suadet Lapti g° sapieter pdicat du
i suis actibq et moribq indicat deu
Sic g° apli eoz seqces sti hnt sapi
encia in pdicatioe sic et nos simpli
ces et ydeote i opacioe hre sapiecia
studeamq C De hac sapia a q sti
hoies denoiative sapietes dicut
dicab ta p ordine s. p no dicat
qbq debeat q utilitas oseqtur Pr°
dicamq q sit sapia q nichil aliud
n deq ipe De q d Job 28 Sapiecia
abscondita e ab oculis om viventiu
Na vt ait ysidorq Deq sibi soli og
nitq et hoi assupto De hac d Salome
pu 9 Sapia edificavit s domu ex
cidit columpnas septe que domq est
ecca qua nemo alius edificavit n
deq De q ad corinthios d aplis xpm
dei vtute et dei sapiaz Hec aute
sapia dat bois hoibq i spu de qua
d Job ubi sup Sapia ubi ivenit
et qs e locq itelligetie eq Et rndet
ipm ibide Sapia trahit ab occultis
hoc e in spu M° dicend e q de
beat et quibq cautys acqritur
Debet at tripliei gnui homi s. humi
libq sepatis a carnalibq alienatis a
mudi tumultibq Primo dico datur
humilibq Un sic Job ubi sup d dt
abyssq no est mecu sapia Qd per
abyssu n supbi designat Et cu

dicit sapia non est in me et tangit per oppositu quod in humilibus requiescit. 2º datur sapia abstractis a carnalibus et hoc est quod iterum dicitur ibidem Sapientia non est inuenitur in terra suauiter uiuentium s. secundum delectationes carnis Vnde ysa 28 dicitur Quem docebit sapiam et respondet Ablactatos a lacte auulsos ab uberibus Vnde grego dicit Quisquis ad hec huius vite voluptatibus pascitur ab eterne vite intellectu separatur 3º debetur sapia alienatis a mundi tumultibus Vnde job ubi supra mare dicit non est mecum Quod per mare quod inquietum est nisi laborantes in seculo in quibus quia sapia non est Et per habitet in abstractis de quibus dicitur ysa 66. Ad quem respiciam nisi ad pauperculum et contritum spiritu et trementem sermones meos Per hoc quod dicit pauperculum tangit humiles Per hoc quod dicit contritum spiritu tangit abstractos a carnalibus Per hoc quod subiungit et trementem sermones meos tangit alienatos a mundi tumultibus ¶ 2º dicendum est quam utilitas consequitur eos quos inhabitat sapia. Et dicimus quod eos quos possidet sapientia sequitur omne quod sentitur. non horum bonum precipue omne quod dicitur vocatur esse bonum. Relinquitur ergo ratio ut qui deum possidet qui est vera sapia in se possideat omne bonum. Precipue est in illa sapia de qua iac 3º dicitur Que desursum est sapia primum quidem pudica est deinde pacifica modesta suadibilis bonis consentiens plena misericordia et fructibus bonis In hac descriptione diuine sapie tangitur omne bonum. Hec tamen sapia a deo nobis gratiata aliter et aliter dat se scilicet in principio in medio et in fine Nam in principio dat timorem Iuxta id prouerbiorum 9º Principium sapie timor domini Qui autem timorem domini vacat habuerit nichil negligit hoc est omne malum cauet et omne bonum facit hoc vere nichil est negligere ¶ In medio dat laborem faciens eos efficaces operari et utiliter laborare Utiliter dico quia deus sapia operans nobiscum et cooperans dat virtutem operibus ut a deo gratissima accipientur et fiat digna remuneratione eternorum quia sine deo nichil penitus valeret Vnde Iohannis 15º dicitur Ego vos elegi de mundo ut eatis et fructum afferatis et fructus vester maneat Quilibet enim sine deo facimus vix aliquid usque ad mortem sufficit Quod quidem autem cum deo facimus hoc in eternum permanet sic deus cooperans est eternus Vnde in ps ait Cum dederit dilectis suis sompnum ecce hereditas domini Quod grego exponens dicit Omne quod secundum presens seculum laboramus vix usque ad mortem sufficit mors namque interueniens fructum nostri laboris abscidit Quod vero pro eterna vita agitur etiam post mortem seruatur Et tunc apparere incipit cum laborum carnalium fructus ceperint non videri Ibi ergo retributionis merita illa inchoat ubi ista terminatur Et subiungit Tales ergo fructus operemur quod cum mors cuncta terminat ipsi a morte exordium sumant ¶ In fine dat saporem afficiens animam de bonis suis et dans saporem ut singula et omnia sicut sapiat put sunt. De quo sapore dicitur bernardus Inuenisti plane sapientiam si prima deflens si huius seculi desiderabilia parui pendas si eternam vitam desiderio concupiscas. Inuenisti pro certo sapientiam si singula tibi sapiunt put sunt. hec quidem scilicet prima et vicia velut amara et omnibus fugienda Illa vero scilicet presentia velut caduca et omnino contempnenda Illa vero scilicet eterna summo affectu desideranda. Per tales affectus ex iudicio rationis insunt nobis velut coacti sed ex sapore sapie sic sumus affecti Et iste status est nobilissimus in hac vita cum non possimus aliud velle nisi ad quod sapia diuina nos afficit et inclinat De hac sapia dicitur prouerbiorum 8º Melior est sapia cunctis operibus preciosissimis et omne desiderabile non potest ei comparari Talis enim sapia vnit nos deo et assimilat ut non possimus aliud velle quam quod vult deus

E. Sapia qua inhabitat affert eis bonum

F. Sapia suos efficiunt laboriose

G. Sapia est nobis sapore rerum omnium put sunt.

Et hoc ē ei silēz esse de quo bndꝰ dicit.
Unitas sps cū deo ē volūtatꝰ pfrūo
tū ia non solū vult qd deꝰ vult s
ī affcu est pfcus vt nō possit velle
n qd deus vult Velle at qd deus
vult hoc ē ia deo silēz esse Deo at
silēz esse ē ia quodāmodo deū esse n
tū rialit qd soli deo cpetit s ptcipa
tiōne vt ē aliud Ego dixi dīj estis ¶ Tercio
pricipalit glosi isti pricipes hebat pa
ciāz ī passione Sic et nos ī oibꝰ q
patimur nō solū habeamꝰ paciam
s gaudētes et hylares paciam Et hꝰ
monet iac 1º dñs Omē gaudiū existia
te fres cū ī varias teptaciones īcideritis
.Paciā t̄x. ¶ Est at triplex paciā scdm statū tplicē
elcoꝝ .s. īcipiētiū pficiētiū et pfcoꝝ
Et sm hac diusitatē statuū paciā di
usificat Nā incipiētes dnt mala sus
tinē paciēt pficiētes fre libent pfcī
gaudent Et hij tres modi sm tplicem
statū inueniūt ī bto paulo Nā de
pº dt 2º coꝝ 8 Tribulaciōēz patim s
nō angustiam De 2º ibid 12 Ego
libentissie impedar et supipendar p
aīabꝰ vrīs De 3º gal 6º michi absit
gl'ari n ī cruce dnī nrī ihū xpi
Et itm Suphabūdo gaudio ī oī tbu
lacione Qd ecē nobis gcedē dignetur
ihs xps q p posito sibi gaudio sus
tinuit cruce Amen Sermo de
sancta cruce et quē dt bn
dcā et de fca cte latinū 2 x 26

Benedictū est lignū p quod
fit iusticia Sap 14 Dt ggo
s[...] illo vbo Ioh
lignū hz spē In sacra scriptura ligni
nomiē crux dnī figurat Et sīngt
cm sit cū dt Iherē xiº Veite mittamꝰ
lignū ī panē eꝰ lignū qppe ī panē
mitte ē dnī corpori cruce adhibere
Sic ī pposito lignū p qd fit et facta
ē iusticia nō est aliud n crux xpi
eo q nllm aliud lignū ydoneū fuit .1.
ad faciendꝰ iusticia n illud ¶ Hꝰ
gº vbi occasione ta p ordine psē
qmur dicētes de hꝰ ligni bndictiōe
~~Pmo gº dicendū est de hꝰ ligni bn~~
~~dictione~~ ligni crucis distīctione iusti
cie exhibicione ¶ Pmo gº dicendū est
de hꝰ ligni bndictione hoc ē cur hoc
lignū sit et dicat bndictū De quo
sciend est q ī veteri testamēto ppt
tplicē cām bndictionē legimꝰ exop
tata .s. pp liberacionē pp semis mul
tiplicacionē pp celi glorificacionē
Pt quas tres causas riuerendū lignum
crucis nc merito dr bndictū ¶ Pmo
dico scā iudith bndcā legit ppt ppli
sui liberacionē de qua xmº eiꝰd dicit
bndixit te dns ī virtute sua qa p te
redegit ad nichilū inimicos nostros
Et ibid 14 Tu gla ihlm tu leticia isrl
tu honorificencia ppli nri qa fecisti virilit
et gfortatū est cor tuū io eris bndca
ietnū Que tn nō ob aliud meruit
hac bndictionē n qa ab inimicis suis
dei pplm liberauit ¶ 2º thobias bndi
cit pp semis mltiplicacionē vt q eo
et vxore eꝰ sara soboles pcrecent et
pcreate mltiplicent Sic enī dt thobie
9º Bndicat te dns deꝰ isrl et dicat
bndictio sr vxorē tuā et sr pntes vros
et videatis filios vros et filios filioꝝ
vroꝝ vsq ī terciā et qrtā gnacionē
et sit semē vrm bndcm a deo isrl
q regnat ī scla scloꝝ amē ¶ 3º legimus
pcriarchā iacob a pre suo ysaac bn
dictū exoptate ei celi possessionē
Sic ei legit 28º gen Deꝰ oipotens
bndicat t et det t bndictioēs abrahe
vt possideas trā pegrinacionis tue quā
pollicitꝰ ē auo tuo Hys tribus bndicti
oibꝰ bndixit iacob filio suo ioseph ī
tra egipti dicēs gen 49º Deꝰ oipotēs

bndicat t bndictoibꝫ celi desup bndicti oibꝫ abyssi iacentis deorsu bndictoibꝫ vberu et vulue Ecce tplex bndcio celi desup/ecce pma et bndictoibꝫ abyssi iacente deorsu/ecce 2a Na in eo qꝫ bndixit eum bndictoibꝫ abyssi optabat ei et semini suo qd nos sumꝫ ab ipso liberacionem et bndictione vberu et vlue optabat eiꝫ seminis mltiplicatione Na p vulua gnatio p vbera educatio designat Pꝫ q duo sil iuncta seqt 3m s. seminis mltiplicacio ¶ Ex his g tribꝫ bndictoibꝫ in vna bndictione ofluētibꝫ venerandu lignu cruc nre est et d bndcm Na p ea ab iferno sumꝫ liberati meritis et gra cumulati et mltiplicati ad celu deputati Et ex pfundo corde cu oi rueret pstrati dicimꝫ oms bndictu est lignu p qd iusticia Et enu lignu cruc ab alys lignis specificat Est ei lignu puaricacionis eo ligni frem pmi pntes gustantes puaricati st madatu dni Est etiam lignu malediccois de quo d deutro 21 Maledcs ois q pendet i ligno videlz i q scelerati p suis scelerib suspendunt a qbꝫ a qbꝫ bndictu lignu lignu nrm p hoc additametu p qd fit iusticia specificat ¶ Pmo g lignu crucis e et d bndictu qa p ipm sumꝫ liberati In eo enu qꝫ ihs xs cpleta passione ad descēdit i limbu et p sue pntie illustracione liberauit ptes nros nos siir liberauit/vt nisi velimꝫ mime peamꝫ Et hoc est qꝫ exptr grego d Ecce nos q redēptoris nri gra redēpti sumꝫ hoc ia celeste mune vis hēmꝫ vt cu a carnis nre habitaci one sbtrahimur mox ad celestia pmia ducim Na du rdeptor nr claustra iferni penetrauit electos exinde aias reduxit Nos g illuc ire no patit vn ia alios descendendo liberauit Hꝫ q an eiꝫ aduētu in hūc mūdu venerat cptulibꝫ de vitute iusticie haberet ex corpibꝫ educti

i finu pris celestis stati rcipi no poterat ullo mo Vn pnarcha iacob gen 49 d Salutare tuu expectabo dne Et spu etc pphecie balaam nu 23 d Videbo eu s no modo Intuebor eu s no pe/eo qꝫ cptulibꝫ sci in limbo captiui tenebant donec p bnficiu cruc xpi et nosipi cu illis liberati sumꝫ ¶ 2o lignu cruc venerandu d bndictu qa p eu sobole vtutu graz et mito sumꝫ p oia mltiplicati pariter et ditati Na mita xpi et oim scoz i vtute passiois xpi vnita et coadunata pticipamꝫ et p oia gnamꝫ vt ds posset nobis dice 1o gen 29 Modicu habuisti anq venire ad te scz p bnficiu passionis et nc diues factꝫ es bndixitqꝫ tibi deꝫ ad introitu meu Vn apꝰ i corinth 1o Gras ago deo meo p oibꝫ vobis qa dites factis estis i io vt q in pris mita desingo ex ipsis mita mltiplicemur ¶ 3o glosu lignu venerande cruc nre e bndcm ppt rgni celestis aptione siue asseruciōz Na p cruc passione celestis rgni ia nua est apta Qd pulchre figuratu legimꝫ nu 34 vbi d Exules et pfugi an morte pontificis nllo mo i vrbes suas redi potuerut s rmanebat in vrbibꝫ rfugij donec sacerdos magnꝫ q oleo sco vnctꝫ fuerat moriebat Hic ipe dns p ps d Singularit su ego donec trāsea Na nꝫ cptulibꝫ scis introire potuit qusꝫ i ligo cruc p morte xpi debitu solutu fuit ¶ Expedito g pmo mebro s. de ligni bndictione nc suato ordie dicendu est de cruc dsione Sciendu g qꝫ i passione dni triplex erat crux s. mali latrois et boi latronis et crux xpi Que tres cruces signt triplex mriu qa de cruce mali latronis descendit i infnu de 2a i celu de 3a cruce xps trāsiit i pleitudiez oim bonoz Het at triplex crux vsꝫ i fiez sili lꝫ mitres suos Oportet enu oem hominē velit nolit i aliqua cruce istaz

D.

E.

F.

Crux tr signt tplex mriu

tio

truū pende͂ et mtiriū suū ɔple Nam mali hoīes et magni peccatores pendet ī truce mali latronis de qua et ipi cū malo latrone trāseūt ad īfernū Boni aūt hoīes q͂ ꝑpt deū abstinet a pecīs mortali bus et faciūt bona q͂ pn̄t pendet ī cruce boni latronis et cū eo ꝑueniūt ī regnū celorꝫ Perfti aūt hoīes et scī q͂ ꝑfecte imitant² dnm̄ nō declinātes nec ad dexterā nec ad sinistrā cū xp̄o pendet ī sua truce trāseūtes de illa ad supma pmia ꝑfectorꝫ Eligat g° hō ī qua cruce suū martiriū velit adiple͂ qa nemo de clinare poterit n̄ ī aliq͂ istarꝫ triū pa ciat² Nā ad labores et passiones ex pria ꝑuaricatione addicti sumꝰ vt neō ex oībꝰ hoībꝰ qat hys care͂ Vn̄ gen̄ 3° d² In sudore vultꝰ tui vesceris pane tuo Job eciā 28 d² Nō inuenit² in tra suauit viuētiū Et ideo subiūgit Sic auis ad volandū ita hō ad laborē nascit² Na ut ide͂ ait Temptacio ē vita hoīs sup trā Vn̄ ecci 40 d² Occupacio magna creata est oībꝰ hoībꝰ et iugū graue sup filios adā a die exitꝰ de ventre matris eorꝫ vsꝫ ī die͂ sepulture ī matrem oīm ¶ Et qa neō sine cruce passio nū viue͂ poterit sup trā eligat qui prudent̄ ꝑ se age͂ voluerit crucem salutarē a qua tande͂ feliciť absolutꝰ viuat cū dn̄o ineternū · declinās cruce͂ mali latronis ī qua cū eode͂ latrone filij hꝰ scli et peccores oēs cruciant² et sic de pena hꝰ scli trāseūt ad eter nos cruciatꝰ Prima g° crux ē mali latroīs et cū eo oīm peccorꝫ q͂ ad hꝰ cruciāt² fatigāt² et castigant² vt ea sibi attrahant q͂ ī hoc sclō ɔcupiscūt Quorꝫ alij īhiant honorībꝰ alij diuiciis alij voluptatibꝰ alij illis alij istis q͂ vt ɔsequant² durissīs afflictioībus atterūt² Na ut d² ecci 12 Nō est ei bn̄ q͂ assiduꝰ ē in malis De qͥbus

d² bn̄dꝰ Sicut q͂ labores sustinet sꝫ nō ē illis ps ī deo Vigilat raptor ctā nocte ferro vestitꝰ ē vt preda͂ rapi at Vigilat fur vt domū fodiat vigilat luxuriosꝰ vt suā expleat vo luptate͂ Ex hijs oēs lōge sūt a labore et dolore q͂ dn̄s ɔsiderat Vn̄ de hys doloribus trāseunt ad ꝑpetuos cruciatus De quorꝫ cruciatibꝰ d² boecꝰ O q͂ multis amaritudibꝰ hūane felicitatis dulcedo r̄spsa ē Anxia eni res hūanorꝫ codicio bonorꝫ q͂ ul' nūq͂ tota ꝑueniāt ul' nūq͂ ꝑpetuo subsistant ¶ Hꝫ aūt crux hec peccorꝫ ul' filiorꝫ hꝰ scli q̄tuor cornua q͂ eos sic affligant vt nūq͂ penitꝰ requiescant Nā supior ps crucis ē supbia et la borat vt alys dn̄etur Inferior pars luxuria q͂ laborat vt voluptatibꝰ pfru ant² Dexterū cornu auaricia qua laborant qua laborant vt dicie acq̄ rātur Sinistrū cornu īuidia q͂ īuidi bois aliorꝫ cruciāt² Ex hys q̄tuor af in fectioibꝰ torqtur vt nūq͂ requiescat De qͥbus d² ysa 49 Impij q̄si mare fer uens qd r̄quiesce͂ nō pt · Vel possumꝰ dice͂ q͂ hec crux peccorꝫ ex q̄tuor timo ribꝰ ɔstat Sep ei sūt in timoē ɔuf simo ɔstituti Nā supior ps crucis ē timor de offensis dei Inferior timor īferni A sinistris penā insequēcia et ac cusācia A dextrīs dux et seuerꝫ dei iu diciū Ex qͥbꝰ q̄tuor ɔfluctibꝰ ī ɔsciā sup modū torqtur De qͥbꝰ d² ꝓubi 29 Siue irascat² siue rideat nō īue niet r̄quie͂ Et sap xvij° d² Semp ꝑ sumit seua pturbata ɔsciā Et Job xv° d² Sonitꝰ terroris semp ī auribꝰ illius et cū pax sit ipe insidias suspicat² ¶ Vez qa de hac cruce maledcā itur ad ꝑpetuū cruciatū ideo hac cruce derelicta derelicta cū bono latrone cruce ꝑue affigam² Nā de illa oī certo certius vl' ad purgatoriū itur ul' ad celum

·B·
¶ Crux mali latronis

crux boni latronis

ci9 q nūc est fine vero vita eterna
Na g° crux ē boī latrōis sigīs vita vera
ve peitenciū cui cū bono latrone af
figam² si tn̄ cupimꝰ vtilit̃ crucifigi.
Hec at̃ crux est q̄tuoꝛ hꝫ cornua sic
poꝛ Nā supioꝛ ps crucis ē satisfactio
de offensis dei pris/ Cui oīa īcludimꝰ
q̄ ad placandū deū ei possumꝰ exhibe
sic est ꝯtrio ꝯfessio et satisfactio doloꝛ
gemitꝰ luctꝰ et oēs affcōes deuociōis
q̄ de supioꝛi pte rōis ex corde doleti
videt² pcede Hec igr̄ oīa ī vnū co
gesta et sursū ad supplicandū et pla
candū deū euapoꝛata p supioꝛi pte
crucis ꝯuenieter accipimꝰ // 2ª pars
crucis ē inferioꝛ ī quā ptem pedes
de t̃ra eleuati duro clauo ꝯfiguntur
p quā oīs trene ꝯsolacōis abdicacio
ꝯpetent² itelligit² Nā p pedes affcōes
accipimꝰ qs̄ de t̃ra leuamꝰ et cruci
p clauū affigimꝰ cū easdē affectiōes
ab oī trena ꝯsolacione loge sepamꝰ et p
clauū diui tioris cruci xpi et eꝰ passioni
ꝯfigimꝰ nichil cogitātes nichil aliud nos
scire arbitrātes n̄ ihm xm̄ et hūc crucifix
ū // 3ª ps hꝰ crucis et cornu dexterum
cui eciā dextera manꝰ ꝯfigit² p quā ma
nū q̄ pmpta ē ad largiendū ignosabili
tas q̄ est virꝰ int̃ oms̄ v̄tutes largissima
designat² Hec eni v̄tus vt ait crisost est q̄
magis hoiēz assilat deo q̄ nō solū suis cru
cifixoꝛibꝰ idulsit ꝫ p eis eciā pr̄ī iteres
sit dicēs Pr̄ ignosce illis q̄a nesciunt
q̄ faciut Pp̄t hoc de hac v̄tute sepiꝰ in
scriptura āmonem² eo q nūq̄ deū offe
sū placabimꝰ n̄ et nos nr̄is offensoꝛibꝰ
ignoscimꝰ Vn̄ eccī 28 d² Relinque
pximo tuo nocēti te et tūc depcanti tibi
pc̄ā tua soluent² Et itez In hoiēz sibi
silez nō hꝫ miām et p peccatis suis de
pcabitur Hīc vicas lu° 6° Dimittite
et dimittet² vobis Et si nō dimiseritis

net pr̄ vr̄ celestis dimittet vobis pc̄ā
vr̄a // 4ta ps hꝰ crucis ē cornu sinistꝛ
p qd̄ ablatoꝛ r̄stitucio designat² Quia
vt ait Aug9 Nō dimitit² pc̄m n̄ r̄stitu
atur ablatū. Dicit² leuit̃ 6° Redde oīa
et q̄ p fraude volueras obtinē īntegres
Hic e ti̅r 8 d² Restitue ei oīa q̄ sua sūt
Qd̄ nō solū itelligendū est de r̄bus
ꝫ eciā de fama de hoīe et de oī bono
hoīs indebite ablato. Nā tciā deo pmo
a deo maledcā st̃ q̄ pximo suo q̄tꝰ de fa
ma vl̄ hōre suo subripiunt dicēte dn̄o deutō
27° maledictꝰ q̄ trāsfert t̃minos pxi
sui. Terciā cruce q̄ alta nimis ē et
sublimis et magni st̃ p oīa q̄ cū ppō
pendet ī ea. vs̄ ad festū exaltacionis
sc̄e crucꝰ r̄suabimꝰ vt no̅ festū cum
cruce ꝯueiat vt s. ī festo exaltacōis
de exaltata cruce loquamur. Qd̄ ꝯcē
nobis ꝯcedat ihs xp̄s dn̄s nr̄. Amen.

Sermo pr̄ de sc̄o Iohē baptista et
de VI graciis nobis exhibitis. XX

Iohanes ē nomē eꝰ. luc 1° D² qdam
doctoꝛ noīa st̃ īadiuenta ad sigfican
das res Vbi g° mlte res st̃ ibi opoꝛ
tet eciā mlta noīa hr̄i ad sigfican
das res. Cū g° glosus iste priceps
pp̄t vite sc̄itatē mltas habeat pro
gatiuas p ceteris sc̄is. io ad expme
das illas opoꝛtuit eū mltis noībus
appellari de q̄bꝰ noībꝰ q̄ est mr̄ tedij pp̄t pluralitate
cauenda. tm̄ tia eꝰ noīa ī medio pse
rimꝰ vt ex easdē saltē tenuit² huiꝰ
glosi sc̄i pogatiuas et eximie vite
sue sc̄itatē ꝯgnoscamꝰ D² ei Iohanes
vox agelus. D² p hoc hꝫ plura noīa
q̄a vno vocabulo vite eꝰ sc̄itas expri
nō poterat. De pmo noīe d² Ioh 1.
Fuit hō missꝰ a deo cui nomē erat io
hanes. De 2° d² ysa 40° Vox clamātis
ī deserto pate viā dn̄i. De 3° malach 3°
Ecce ego mitto agelū meū q̄ pparā
bit viā an̄ faciē meā. Et math 11°

xps dns eade vba de ipo asseruit Dicitur at
iohannes p gratia pveniente vox p gra
tia comitante s3 agelus p gratia co
summante siue pficiente Primo primam
gratia li3 id pronu Je. i. Priusq̄ te for
mare i utero novi te Pt scdam li3 id
ysa 49 Dns ab utero vocauit me P
tria at li3 id mt xi Int natos mlierz n
surrexit maior iohe bapta Dis est g°
gloriosus iste princeps iohes p gtia pue
niente vox p gtia pmouente angels
p gratia pficiente Hec de laude hu
magni principis breuit tacta sufficiant
Aut stilu sermonis ad moralitatem
et edificatione nram qtu nobis dns
dederit qutomq effectus istoz nomi et
realem veritate totis viribs iuentes
Quos effectus tuc misericorditer oseq
mur si qtu possumus nos ad gratia
habilitamur voce imitamur ad pfectio
ne angeli conamur De primo nomie
s. Johes qd gra intpretatr sit primus smo
vtute gre aliqlit exponetes De 2° noie
s. vox sit scds sermo vtute gre quo s3
p voce dei intus loqntis et pmouentis p
moueamur insinuates De 3° noie s3
agelus sit 3us smo quo vtutes et pte
tates ageli nobis applicare denq a loge
depingentes Primo g° dicturi de gracia
qtuor de ipsa p ordine psequmur s. de
eius descripcione diuisione eius dispositione
de eius vtilitate Hec g° resumentes pri°
dicamus de gre descripcione vt p eius
descripcione qualecumq eius noticia habeamus
Dt enim Aug. Gra est donu diuinitus
acceptu sine q nllus vmq salute adeptus
est Sicut enim creatura p sua defec
tibilitate suo semp principio indiget
vt sit i esse nature sic ronalis crea
tura gra dei semp indiget vt sit i
i bono esse Et licet ex se ho i esse
gre esse no possit e tn inexcusabilis ho
si gracia no recipit Na gra gtis data

A
Gre multiplex descripcio

semp psto e liberz arbitriu excitare et
gmone Cui gmonitioni si gsenserit ho
gratia recipit Et hoc e facere qd i se
est Est et alia descripcio gre magistralis
Gra est adiutoriu diuinu creature gtis
ipensum sine q nichil possumus facere
primo nec i esse durare Vez qa gra
ad diuersa gparat° ideo ex eade diuersa gpa
cione diuersas recipit appelaciones Primo enim
gpatr gra ad gre largitore tanq ad suu
principiu vt a quo s. a deo et sic gra est
pdestinacionis vocacionis iustificacionis mag
nificacionis Que oia aplus ro 8 sic descri
bit dicens Quos pdestinauit hos et voca
uit Et quos vocauit hos et iustificauit
Quos at iustificauit illos et magnificauit
Et sic ea notificat ysidorus dns Gra est
diui muneris donu p qd bone volutatis
e donu Gra enim tangens et moues vo
lutate excitat ea ad opus Secundo gra co
patr ad subiectu in quo e s. ad aiam
Et sic gra est bona gnicio pia affec
cio deuocio iusta volutas q oia sunt qda
nitor aime dispones ea ad vite sctate
et p q habilitatur vt grata efficiatr deo
3° gpatr ad suu oppositu s. pctm et tunc
li3 diuidi i ptectione liberacione salua
cione Na p ptectione ptegit a no gmit
tendis p liberacione extrahit a gmissis
p saluacione defendit a sciliby gmittendis
Et ita gra est iustificacio et remissio pec
catoz qbus dimissis i sorte gputamur
et nuni filioz dei 4° copatr ad suos
effectus quos i aia opatur et tunc sic dicitr
Graz alia e pueniens alia gcomitans
alia sbsequens Et qtu ad effctus descri
bit ea [illegible] sic dicens Gra est sanitas
metis delca° cordis 5to gra gpatur
ad suu premiu qd p gracia gsequitr et sic
gra est glorificacionis fruicionis vnionis
etne btitudinis possessionis Et sic descri
bitur gra Gra est silitudo gle z ad ro 6
Gra dei vita etna Dat enim alia de

scripcio generalis ex omnibus hiis contexta
que talis est Gracia est forma a deo data sine me
ritis et hoc quantum ad graciam gratis facientem
Et hec descripcio tangit omnem graciam preue
nientem cooperantem et graciam consumantem
Datur et alia descripcio gracie gratis date
Gracia est manifestacio spiritus ad utilitatem sicut
put enunciat apostolus 1 chor 12 ¶ Nunc dicendum
est de gracie divisione quam trimembrem ponit
bernardus dicens Triplicem graciam fratres dinutus
Primam qua vocamur 2a qua adiuvamur
3a qua consumamur. Prima nos inviat
2a prevehit 3a perficit Obmissis autem 2a
et 3a que in sequentibus habent sermonibus locum de
prima gracia ad hunc sermonem proprie pertinentem
prosequamur ¶ Hec ita prima gracia que alio
nomine dicitur gracia gratis data eo quod per eam nos
deus et inviat ad salutem in sex gracias di
vidit principales Nam gracie gratis date est
alia generalis alia specialis alia singularis
¶ alia habitualis alia actualis alia naturalis
Prima ergo que generalis dicitur est gracia creationis
que communis est omnibus creaturis et maxime racione
utentibus per quam de non esse in esse tam nobi
le nos creavit An non gracia maxima quod heri
nichil fuimus et hodie inter tot milia cre
aturarum sumus nobilissima tum ad serviendum
omnia alia sunt creatura Iuxta illud psalmus Omnia sub
iecisti sub pedibus eius oves et boves et uni
versa pecora campi Iuxta illud gen 2o dicitur Dominamini
piscibus maris et volatilibus celi et universis
bestiis terre Unde gloriando dicere possumus illud
apostoli et singuli de seipsis Cum autem placuit
ei scilicet deo segregavit me de utero matris
mee et vocavit per graciam suam ¶ 2a gracia
dicitur specialis que contractior est quam prima scilicet gracia
redempcionis qua per sanguinem ihesu christi redempti
sumus Unde iohannis primo dicitur Gracia et veri
tas per ihesum christum facta est Et ad tytum 2o
Apparuit gracia salvatoris nostri dei non ex
operibus iusticie que fecimus nos sed secundum suam
misericordiam salvos nos fecit Et infra Ius
tificati gratis per graciam ipsius ut heredes

simus secundum spem vite eterne Que ideo specia
lis gracia dicitur ab illa prima quia multi sunt vo
cati pauci vero electi Plures enim sunt creati
quam per passionem salventur De hiis duabus
graciis dicit bernardus super 1o verbo quid retribuam
domino pro omnibus que retribuit michi In primo opere
me michi dedit in 2o se et ubi se michi
dedit me michi reddidit ¶ 3a dicitur gracia sin
gularis scilicet quam unicuique singulariter exhibet
deus ut sunt interne inspiraciones et alie consciencie
cuique promociones De quibus dicit apostolus ephesios 4o
Unicuique vestrum data est gracia secundum mensuram
donacionis christi Et iterum Unusquisque habet do
num a deo unus sic alius vero sic Sicut
enim deus singulis hominibus singulas disposici
ones depingit in facie sic eciam singulis
singulas gracias impertitur in mente ¶ 4ta gracia
dicitur habitualis que scilicet naturis hominum virtu
tes inserit naturales Verbi gracia Sunt ho
mines qui non ex infusa vel hominis exerciciis
acquisita gracia a natura sunt misericordes ut
ad omnem miseriam faciliter pefluant
De qua natura dicit Iob 31o Ab infancia
crevit mecum miseracio Et sunt homines
naturaliter timidi timore servili Et sunt alii
alii magnanimes naturaliter et sic de
reliquis habitibus qui ex eisdem et insertis
virtutibus ad virtutes consequendas et quantum faciens
faciliter inclinantur ¶ 4ta gracia dicitur et est
actualis per quam vel in predicacione vel
operacione ut in exemplari quolibet exhibi
cione proveniente ad bonum agendum homines
commovetur De qua ad romanos xi dicitur Sine
penitencia sunt dona et vocacio dei Quicquid ergo
in nobis vel extra coram nobis de gracie lo
cucionum operacionum a deo vel ab homine
agitur vel ad bonum agendum nos pote
rit commovere actualis vocatur gracia gratis
data quam in evangeliis legimus multipli
citer exhibitam Petrum namque et andream
hac prevenit gracia levibus verbis eos commo
nendo dicens Venite post me faciam vos
fieri piscatores hominum At illi relictis omnibus sicut

Paulū ꝯstrauit subito ipm̄ duris
vbis corripiendo dns. Saule saule
q̄d me ꝑseq̄ris. Aliū ꝑuenit volū
tate sua dulcib9 vbis demulcēs cū
dixit. Vis sanq fir. Aliū gnto co
pulit ut prīs et mrīs sepulturā
denegaret. Q9 cū dicet. Dn̄e ꝑmit
te me ꝑmū sepelire prēm et mrēz
meā r̄ndit ei. Dimitte mortuos sepe
lire mortuos suos. et sic mltiformis
dei grā salutē hoīm mltiplici ac isc̄ru
tabili pietate dispensat ac sm ꝯgrue
ciā vniuscuiusq3 grāz sue vocatōis misercordit
iptit. Sc̄da grā dr n̄ralis q̄ n̄a ipa
crescit et ꝑficit cū n̄a sic ē sanitas
corpis fortitudo mēbror̄ et bona
ꝯplexio et alie valitudines corpales
q̄b9 oīb9 cū ea ad ꝯsūtim9 ꝑ graciā
adiuuamr̄. Vn̄ greg9 dt. Grā bona
et dona n̄e q̄b9 vnq facili9 q̄ alter
pt̄ ire ī actq meritorios vocat gra
ciā gratis datā. Hec sr̄ grē gratis
datā q̄b9 a dn̄o ꝑuenimur vt ex eis
excitati et comoniti et adiuti ire ī
actus meritorios facili9 valeam9.
Hīc bn̄d9 dt. Conatq nr̄i libri ar
bitrij ad bonū cassi sr̄ si grā nō ad
iuuāt et nlli s nō excitāt. Excitat
go libr̄ arbitriū dū grām seīnat
cogitatū sanat dū mutat affectum
roborat cū ꝑducit ad actū seruat
ne seciat defectū. Hīc bonauētura sr̄
2m snīaz q̄ōe xxvi has grās notificat
sic dicēs. Cūqd io sit q̄d sr̄additū est na
turalib9 adiuuās aliqo mō et ꝑꝑans vo
lūtatē ad habitū vel ad vsū siue id
gratis datū sit habitq siue timor ser
uilis ul' pietas aliqoz visceribq infsta
siue etc sit aliq̄s actq sic vocacio vel
aliqua locucio quo de9 excitat aīm
hoīs vt se r̄q̄rat. totū est de r̄ōe grē
gratis date sr̄ q̄ wix a nūq̄ aliq hoīs
vs9 liberi arbitrij r̄pat. Et sine hac
ꝯcedendū est liberū arbitriū nūq̄ se
posse dispone' ad grām gratisum facientē
Hec sr̄ grē q̄b9 īuiamur ad salutē
quas alij audiūt et emendāt alij ob
audiūt et īdurāt. Sicut de eodem
vino potato sani rogdāt et īfmi fe
bricitāt. Verū q̄a sn̄ grā deo nūq̄
hō placuit io q̄b9 exiciys de9 maxie
motq grām nobis tribuat ē videndū
Tro go īq̄rendū est de nr̄i ad graciā
habilitacione. Et hc ꝯsistit ī tribus
videlz si deū timeam9. nos corā deo
humiliam9. gr̄tos nos exhibeam9
Primo dico merenur graciā ex tiōre di
facile at deū timebim9 si timoris ma
teriā vndiq3 nos cūtā aptis oculis vi
deam9. Nā si sursū aspicim9 videm9
deū q̄ offendim9. Si ista iferū que
meruim9. Si retro pctā q̄ ꝯmisim9.
Si an̄ iudiciū q̄d nullaten9 euadem9
Si itra defectq q̄s īcurrim9. Ita ut hijs
oīb9 ꝯsideratis proni corruam9 ī timor
clamātes ī celū io rec xo. Quis nō timebit
te o rex gēciū. Hīc bn̄d9 dt. In veri
tate didici nil eque efficax eē ad graciā
ꝑmerendā r̄tinēdā r̄cupandū q̄ si oī tpe
videaris nō alta sape' s3 time. Time go
cū arriserit grā. time si abierit time
cū denuo r̄dierit. Succedūt s' vicissim
ī aīo tuo tres isti tiōres. sm q̄ grā adē
dignat ul' offensa recede' ul' cū redire
placita sequūt. Cū adest time ne non
digne operis ī ea. Qz si recesserit tunc
āpli9 timendū est taq̄ mox casurq. Tūc
go et ꝯtremisse de eo q̄ sentis t' ractū
nec dubites ī cā fuisse sup̄biā. etc si
nō appeat. etc si t' nichil ꝯsciq es Iā
vō si r̄cupāta r̄dierit tūc mlto āpli9
timendū est ne forte ꝯtīgat r̄cidiuū pati
Beatus es si tiplici tiōre isto cor tuū r̄ple
ueris. Tro habilitam ad graciā pmme
rendā ex humilitate. Qūto enī nos humili
ores deo exhibebim9 tāto ī grā creim9

habūdātiores uix̄ i^d ysa. 40. Oīs vallis iplebit^r. Ita ut ait ps Int' mediū mōtiū ptrāsibut aque Vn̄ i^a glosa Vgo maria ī cātico suo tecinit se meritū dini ptg ex huilitate ↄsecutā dicens Qa respexit huilitatē ācille sue vn̄ ex hoc btam me dicet oms generationes Vn̄ de hys duobꝫ s. timore et huilitate ait dns ysa 66. Ad qm̄ respiciā n̄i ad huīmilē et trementē smones meos. Ac si diceret Cui dabo grām n̄i timentibꝫ et huilibꝫ. Ac si diceret Nulli alteri Jac̄ 4° d^r Deo supbis resistit huilibꝫ at dat grām. Hinc grego ait Quelibꝫ assint bona opa nllā tn̄ s' n̄i ex huilitate ↄdiant^r. In cunctꝫ g^o q̄ agitis radicē boi opis huilitatē tenete nec q̄ꝫ iā supiores si qbꝫ iferiores estꝫ aspicite vt dū meliorꝫ exepla vobis ppoitis sep ascendere valeatis Hinc augꝰ ait Nichil nos ita gratos deo facit qm̄ si vite mito magni et huilitate pui simꝫ Ex g^o huilitatē q̄ est mr virtutū nesciunt vsū sui laboris pdut etiā si bona vident^r q̄ strenue opant^r. Et io ut ait bn̄ Insipiēs et isanꝫ ē qbꝫuīgi alys vite meritis seu ī alta religione qm̄ ī sola huilitate ↄfidit Et qd oībꝫ alys omissis de sola huilitate saluator mo nuit pponēs se ī exm̄ nobis dicēs Discite a me qa mitis sū et huilis corde Ex quo bnd. Sublimis ē dns sed nō ita t' pponit^r. Sciendū g^o qm̄ ad hac vtutē huilitatis tbꝫ gdibus siue passibꝫ possumꝫ puenire. s. si occultū dī iudiciū ptimescimꝫ si defectꝫ nr̄os ↄgnoscimꝫ si meliores nobis sp̄ ispicimꝫ Pmo dico ad icuandā ceruicē nr̄am mltū valet si occultū dei iudiciū sep timeamꝫ dicētes ī cordibꝫ nr̄is illud ecc̄s 9. Sunt iusti atqꝫ sapientes et opa eorꝫ ī manu dei sꝫ et tn̄ hō nescit vtꝫ amore an odio dignꝰ sit. s. oīa ī futurū reseruat^r incta. Sc̄m qd valet ad huilitatē ī nobis platandā ē si nr̄os defectꝫ sp̄ ↄspiciamꝫ faciētes sic illi de qbꝫ d^r i. mach. 4° Vt viderut sctificacionē desertā et altare ↄphanatū et portas ↄbustas et ī atrys virgulta nata sicut ī saltu sciderut vestimēta sua et planxerunt planctu magno et iposuerut cinerē sup caput suū et ceciderut ī facies suas et clamauerut ī celū Nullꝫ enī adeo sēs est quī huiliacōis materiā īueniat ī seipo uix̄ i^d michee 6. In medio tui huiliatio tua Hinc bndꝰ ait Si te ad lumē veritatis itꝫ ī aīo sn̄ palliatione sn̄ dissiācione diiudicares non dubito quī huilieris et tu ī oculis tuis factꝫ huilior ex hac ↄgtione tua. et qnto alqꝫ qs pfecerit tāto aplius īuenit qd eū huiliat Hinc grego ait Sci vri qnto apud deū alqꝫ pficiut eo sbtilꝫ se esse idignos dephendut Qa qnto pximiores luci fiut tāto s' foras deformes apparet Vnqꝫ sn̄ enī sibi dū tactu veri luīs illustratꝫ ondit^r et vn̄ cognoscit ī luce qm̄ sit iusticia īde erudit^r vt videat qm̄ sit ī culpa Tercīm qd ad huilitatē ī nobis plantandā valꝫ ē si meliores sep p' oculis habeamꝫ ī qꝫ ↄparacōe erimꝫ viles nobis vt dicē possimꝫ i^d nu. 13. Vidimꝫ quosdā int' nos de gnē gygāteo qbꝫ ↄpati qsi locuste videbam^r. Hinc bndꝰ d^r Si ordī puulus es pedagogū t' pcurabo Elige g^o t' ↄsilio meo hoiez cꝫ vite exeplar cordi tuo ita isideat vt qciens eꝰ recordatꝫ fueris ad reuerēciā cogitati assurgas et temetipsū ordines et ↄponas ac si pns sit Qrtm̄ habilitas nos ad graciā ē ↄtitudo vt videlꝫ grati simꝫ ad oēm graciā quā exhibet nobis deꝰ Qd monet apꝰ ad gal' 4° d^ns Grati estote Qd tūc digne agimꝫ si oī gre cū grāꝫ actione occurrimꝫ nec per

F.

Gre sex utilitates.

mentis ignauiā ul' qlēcumqz iniuriā
minima pterimq Vn̄ brnds felix q' ad
singlā dona grē redit ad eū ī quo
ē plenitudo graꝝ cui dū ꝑ acceptis
nō ingratis exhibemq locū ī nobis
grē facimq ut maiora ad' accipe'
meāmꝰ Ĝino enī nos sola igrati
tudo a gñsanois ꝑfectu īpedit · qdā'
amissū reputās dator qd' igratq ac
cepit · cauet sibi de cetero ne tanto
p' ura pderet qto plura daret Vn̄
res ē grē ī hac vite graciā sbstra
he · In cautos nos reddit dn̄s ioh
· 8 · dicēs Colligite fragmēta ne peat
Fragmēta graꝝ peut et pdūtꝰ si nō
colligūtꝰ · ¶ Quarto dicēdū est de
grē utilitate quā in filijs grē opatꝰ
Grā enī gcomitās siue gratuita sex
hz effcūs ¶ Primo enī grā est pur
gamētū pctōꝝ Qd' sic qtīgit Jpā
enī p.ᵒ adueniēs aduēniēs copingit
hoiēz de pctīs īfundēs ei pniaꝝ
Et hoc ē qd' apꝰ d' roꝰ 3ᵒ Omēs
peccauert et eget grā dei iustifica
ti gtīs ꝑ gratiā ipsiq Vn̄ pubi 14
dꝰ P miaꝫ et fidē purgātꝰ pccā
Fla hec grā purgās pccā pmo
mouet cor dei ad miāz · et erigit
cor hois ad fidē · i · ad fiduciā ·
Et ex his duobq sil' coeūtibq pccā
purgātꝰ · Vn̄ brnds ait Spē scūs
īfundēs se cordibq nrīs sic ī nob'
īpellat ꝑ nobis postulās ꝑ nob'
gemitibq īenarrabilibq Ita et ī pcē
delicta donat eū pcē Itaqz qd' pos
tulamq ipē donat q' ee donat ut
postulemq Et sic nos erigit quadā
fiducia ita deū īclinat suat mīa ·
2ᵒ grā ē innocēcie nutrimentū Cū
enī pcīn ꝑ pmā gratiā dimissā
sit cōtū ad offensā ī corde di fīnz
nutrit et pmouet qūsz ee ī corde
hois ꝑ attestacionē gsciē infundatꝰ

Et hoc ē qd' ioh' d' Si gsciā nrā nō
reprehenderit nos fiduciā hēmq ad
deū Vn̄ roꝰ 8 dꝰ Spe salui fā
sumq Et sic grā pmouet innocen
ciā · ut remissio q' fcā est ī corde
dei eē ī corde hois ꝑ attestacionem
gsciē senciatꝰ Aīa itaqz se remissionē
pctōꝝ senciens gsecutā in graꝝ
actioēz melrullitq se gūtēs rogās
deū ut vitā ꝑ quā ad oē eq bnpla
citū viuat ī reliquū ei ondē dig
netꝰ ¶ 3ᵒ itaqz grā dei ulterq pro
mouēs hoiēz infundit ei documentū
sciē qd' nō ē aliud n' lumē grē
docēs hoiēz quō ī reliquū deat
ambulare Et h' sciā scōꝝ ē per
quā sci illūiati hūt discrecionē
boī et mali ut sciat q' acceptū
sit corā deo oī tpe ¶ Est at dcīa
int' hac dei et sciām hoīm / quia
sciā hoīm solū docet scire q' ystiq
mūdi stꝰ Sciā at dei scire sapē
et opari ¶ De hac sciā dei d' pubi
14ᵒ Vbi nō est sciā aīe nō ē bonū
Et ibid 3ᵒ Bēs hō q' īuenit sapiāz
et affluit prudēciā Melior ē enī
acqsicio eq negociacione auri et
argēti pmi et purissi · et fructus
eq preciosior ē cūctis opibq et oīa
q' desiderantꝰ huic nō valent
cōpari ¶ Docet enī mala declīare
bona opari · ad meliora conari op
tima desiderare ¶ Quarta grā ē gstā
cie stabilamētū Dat enī grā dei
pq pdicta aīe gstāciā ne deficiat
De q' gstant' pficiat bn̄ īcepta De q'
2ᵒ esdre · 8 · Ego gstās aīo factq
sū scdm opitulacionē dei mei
Hanc petebat iudith · 9 · d'ns Da
m ī aīo gstāciā ¶ Hac at gstā
ciā qtuor exercijs opamur / indelz
ī resistēcia viciorꝫ / conamie diffi
cilū et arduorꝫ / sufferēcia adusorꝫ

et i pseuerancia istorum pdutorum De
hijs dicitur i. paralip. ix. Erant viri fortissi
robore ad faciendum misterium in domo
dei ¶ In hoc suplatiuo q includit
in se positiuum et comparatiuum hec tria
designantur Sunt enim fortes in viciorum
contenciosa reluctacione · fortiores in
arduorum laboriosa operacione · sed
fortissimi in aduersorum virtuosa perpessi
one · Et hec tria perficiuntur in gloriosa
consummacione ¶ Tercia gracia est que nos
promouet per suppsiua additamentum
Hec enim gracia prioribus superaddit et
singule singulis suis graciis de die
in diem immo momentis singulis aug
mentantur De quo prouerbiorum iiii° dicitur Dabit
capiti tuo augmenta graciarum et corona
inclita proteget te Et sequitur Ducam te
per semitas iusticie quas cum ingressus
fueris non artabuntur gressus tui et
currens non habebis offendiculum
De hac gracia ii ad Corinthios ix. Potens
est deus omnem graciam habundare facere
in vobis vt in omnibus semper omnem suf
ficienciam habentes habundetis in omne
opus bonum Et sequitur Qui autem ad
ministrat semen seminanti multi
plicabit semen vestrum et augebit
incrementa frugum iusticie vestre vt
in omnibus locupletati habundetis Hec omnia
cum per diuina gracia in nobis completa
fuerint diligimus caritate que est
mater et corona ¶ Quarta gracia est que
operatur in nobis caritatis complementum
Non autem operatur quamuis caritatem sed per com
plementum eius i. perfectam eius que foras mittit
timorem in qua decet ornari sunt labor
laboramus iuxta illud ysa. xl. Qui sperant in domino
mutabunt fortitudinem assument pennas
sicut aquile current et non laborabunt la
borabunt et non deficient De hoc ecclesiastici dicitur
ecclesiastici viii° Cum quieueris hoc dormies
super latus tuum dexterum quod est caritas

in qua dormire dicimur contemplando Quod
nobis concedat christus Amen.

De eodem sermo secundus quare
iohannes vocatur vox · x8.

Ego vox clamantis in deserto
Iohannis i et ysa. xl. Dicit gre
gorius Sanctorum mentes cum creatoris
sui potenciam intenta contemplacione respi
ciunt vilescunt eorum animo virtutes quas
habent et tanto fiunt apud se humili
ores quanto est illud altum quod super an
gelos sonat Hinc iohannes qui in tanta
sublimitatis sublimitate excreuerat vt a
videris christus crederetur potissimum ab missis ad se
missis inquirentibus tu quis es vt dema
nifestum hijs qui nos miserunt reddit Ego
vox clamantis in deserto ex eo spiritu vo
cans se voce quo abraham pulverem
quo dauid mortuum canem ¶ Expedito
quoque primo nomine s. iohannes in priore sermone
vt dictum est de ii° nomine s. vox de
quo tria per ordinem dicantur vz de iohannis
ab hac voce denominacione ii° de eius
bonis exposicione iii° de eius per vocem
promocione Hec per ordinem prosequentes
¶ Primo dicamus de iohannis ab hac voce
denominacione cur iohannes vox nominetur
Et hoc propter tres causas legimus fuisse
Primo propter preconij nouitatem Hec autem
nouitas in hoc consistit quia ipse primum predicauit regnum
celorum. Mathei iii dicit Penitenciam agite
appropinquat enim regnum celorum Quod a prio
ribus predicatoribus et prophetis vsque ad io
hannem non est auditum. Hinc saluator
Mathei xi° dicit A diebus iohannis baptiste
vsque nunc regnum celorum vim patitur et vi
olenti rapiunt illud Et quia hec vox ante
iohannem audita non fuerat ideo propter
hanc preconij nouitatem dicitur vox iohannes
ii° iohannes dictus est vox propter vite humili
tatem Sicut enim nichil leuius voce sic
sunt viri pro nichilo reputant semetipsos
Quanto priores fiunt diuino lumini tanto

r̄spcū eiq̉d luīs fuit sibi viliores Hinc
grego ait Ecc̄i vir quo apud deū
altiq ꝓficiunt eo sbtiliq se īdignos eē
dephendunt Cūa dū ppi luci fiunt
q̄q̄ eos ī se latebat inuenunt Et tanto
sibi foris defozmes apparēt q̄nto mīq
pulcz ē qd̄ intq videt et ideo iohānes
q̄ tan̄ eminēbat ī ꝓplō ut xp̄s credet
assuetq diuīs ꝯtēplacionibq nō ex noīe
nō ex ꝓgeniē nō ex sacdotali officio glāt
ß vocē se noīat Ac si diceret Sicut
vox fragilis ē et ꝑ se nichil sic et ego
fragilis sū et ꝑ nichilo r̄putandus
A° iohēs dc̄s est vox ꝑ officij digni
tatē Qd̄ expōit nobis grego sic d̄ns
Scit᷒ fr̄es karmi q̄a vnigenitq filiq
v̄bū p̄ris vocat᷒ iohāne euāᵗᵃ tes
tante q̄ ait In pⁱncipio erat v̄bū et
v̄bū erat apud deū et deq erat v̄ᵐ
Et ex ipā nr̄a locutione ꝯgnoscimq
q̄ vox p̄ᵐ sonat vt v̄bū postmo
dū possit audi Ideo iohēs se vocē
eē asserit q̄a v̄bū p̄cedit Aduētū
itaq̄ dominicū p̄curreñs vox d̄r q̄a
p̄ eq misteriū p̄ris v̄ᵐ ab hoībus
audit᷒ Ostendit g° deū p̄cursoz sicq
sic vox ondit v̄bū Cuā sic vox ex
citat auditū vt v̄bū r̄cipiat᷒ ita
iohēs excitauit iudeos ut xp̄m re
ciperēt Officij g° dignitas qua p̄
cursoz extitit hoc r̄quirebat vt
se vocē noīaret vt sic vox p̄cedit
v̄bū sic p̄cursoz debuit p̄cedē eum
cuj erat p̄cursoz Et breuit᷒ dc̄a suffi
ciat de p̄° · i · de iohis ab hac voce
denoīatione Sc̄° dicendū est de hac
vocis p̄ ut nr̄aꝫ edificatione r̄spiciat
expositione hoc ē ut exponat᷒ per
noīj vocis p̄ᵐ qd̄ ꝑ eā nr̄a moz
litas īformat᷒ De quo sciēd ꝑ
hoc mō vox nichil aliud ē n̄ inꝑ
na īspiracio dī p̄ quā alloq̄t᷒ nos
deq mones et mouēs itellēm nr̄m

q̄ agē debeamq Hac vocē diligēt᷒
auscultauit p̄s cū d̄ᵗ Audiā q̄ lo
quat᷒ ī me dn̄s deq Hac vocē ob
audiūt negligētes q̄bq d̄ᵗ dn̄s ioh
· 8 · Cur̄ loq̄lā meā nō ꝯgnoscitis
Hac vocē siue loq̄lā apciq nobis
exponit grego d̄ns Sicut audituq
corꝑis excitat᷒ vocē corꝑali ita sp̄ꝯ
mētis excitat᷒ itellcū q̄ de īteriorib᷒
agit᷒ Qd̄ adᵗ bn̄dq apciq declat d̄ns
Cui᷒ quedā v̄ba dei ad nos mē
meditaciones de ipō et de eq ꝑtāte
et de eq glā Itaq̄ locucio v̄bi ifu
sio doni r̄fusio aūe cū grāꝫ actione
āmiracio Et cliquis ē oīs aīa q̄
has voces nec itelligit nec h̄ꝫ
Sz vt ait grego eadē vocē meliq
itelligimq si ab ymis ad supiora
gradientes q̄si q̄busdā passibq as
cēdimq Sc̄ᵐ g° mēbꝛ aggredi
amur qd̄ est de nr̄a p̄ vocē ꝑmo
tione Hec āt ꝑmocio septē gradibq
q̄si vij passibq ab ymo us̄q ad sū
mū statū ꝑfcōis ꝑficit᷒ q̄s p̄s ī
isto p̄s Afferte dn̄o sic ordiate ꝑse
quit᷒ Pⁱma vox dn̄i est sup aquas
2ᵃ vox dn̄i ē ī v̄tute 3ᵃ vox dn̄i
ē ī magficētia 4ᵗᵃ vox dn̄i ꝯfri
gētis cedros 5ᵗᵃ vox dn̄i itcidētis
flamā ignis 6ᵗᵃ vox dn̄i ꝯcucietꝭ
desertū cades 7ᵃ vox dn̄i ꝑparantꝭ
ceruos Hys vij vocibq dn̄i ducim᷒
ad ꝑfcm̄ de q̄bq vocibq hortat᷒ nos
p̄s dicēs Hodie si vocē dn̄i au
dieritis nolite obdurare corda vr̄a
P̄ᵃ g° vox dn̄i est sr̄ aq̄s · i · super
ꝑcā ꝑmaꝫ īfundēdo 2ᵃ ī v̄tute
r̄sistendi ꝯtinētiā tribuēdo 3ᵃ in
magficētia ī magnis oꝑibq adiu
uādo 4ᵗᵃ vox dn̄i ꝯfrigentꝭ cedros
nr̄a āputādo 5ᵗᵃ itcidentꝭ flamā
ignis caritatē a malis affcibq se
gregādo 6ᵗᵃ ꝯcucietꝭ desrtū grācia

· h ·
q̄d dicat᷒ ꝑ dicat᷒
Vox q̄ sig̃ficꝫ

subtrahendo. Secunda praeparatis eos ad perfectum statum hominem perducendo. Resumendo has voces domini. Prima vox domini intonat in anima, legitur est super aquas id est super peccatum eo quod gratia nullum inveniat sine peccato quippe nec infantem unius diei cuius est vita super terram. Haec autem prima vox sonat illud ysaie 46. Praevaricatores redite ad cor. Post quod addit huic voci deus maiestatis intonuit per quod terrorem incutit quo ad penitentiam nos inducit. Quam formam penitentiae nobis bernardus describens sic dicit. Quodam quasi ordine conversionis contingit videre. Hic est. Primum revocamur ad nos et audimus vocem dicentis Praevaricatores redite ad cor. Ideoque tam efficaciter dicitur ut ipsa vox reducat nos et arguens statuat nos ante faciem nostram. Ex cuius vocis efficacia amara penitentia infunditur per quam omnia peccata conteruntur dicente domino per Ieremiam 23. Numquid non verba mea sunt quasi malleus conterens petras. Cum autem peccatum per aquam designatur, illud psalmista insinuat cum dicit Salvum me fac deus quoniam intraverunt aquae usque ad animam. Et alibi Inundaverunt aquae super caput meum dixi perii. Hac voce super aquas deus tam diu continuat quousque peccatum per penitentiam deleatur. Et quid prodest penitere de culpa si non detur gratia a similibus abstinendi. Qui enim baptizatur a mortuo et iterum tangit mortuum quid prodest lavatio eius scribitur ecclesiastici 34. Tertia ergo vox domini sonat in virtute resistendi scilicet [illegible] tribuendo hac voce vocamus gratia continendi de cetero a peccatis ut dicamus cum sponsa illud in canticis 5. Lavi pedes meos quomodo iterum inquinabo illos. De hac virtute dicitur Judith 5. Dedit eis deus caeli virtutem resistendi. Et psalmista Deus praecinxit me virtute ad bellum id est resistendi. Et ideo sequitur. Et posuit immaculatam viam meam. Hanc bernardus de subditis suis hac virtute commendans dicit. Quid mirabilius quam quod is qui se prius vix per biduum potuit continere a luxuria a crapula ab ebrietate ceterisque similibus vitiis nunc autem ab eis continet tota vita sua. Ecce magis miraculum quam maior virtus quod tot iuvenes tot nobiles universos denique quos hic video velut in arto carcere tenentur sine vinculis solo dei amore constricti. Verum quia non solum sufficit solum declinare a malo nisi adiungatur et facere bonum iuxta illud ysaie 1. Quiescite agere perverse discite benefacere. Ideo sequitur alia vox. F.

Tertia itaque vox domini est in magnificentia id est in magnis operibus adiuvando per eius vocem virtute docemur magna et fortia operari. Nam fortia et difficilia opera continuata magnos efficiunt homines apud deum. Cum enim homines supra virtutem magna opera semper operentur non humanae virtutis est sed ex magnificentia vocis domini adiutorii intus in animo adiuvantis et foris in corpore confortantis. Multum magnificat hominem si eadem opera magna et continuata fiant humiliter ut sic facta deo tamquam nichil sit penitus praesentetur. Unde hortatur gregorius sic dicens. Magnus esse unusquisque studeat sed tamen magnum se esse aliquo modo nesciat ne dum sibi magnitudinem arrogat tribuit hanc [illegible] amittat ne sicut phariseus magna sua opera sibi tribuens redigit in nichilum. Sic et nos et opera nostra et nosipsos in nichilum redigamus. Hoc ergo mirabiliter magnos nos facit si magna humiliter faciamus. Dicit enim bernardus magna et rara virtus est ut magna licet operantem magnum te nescias et manifestam omnibus tuam te solum latere sanctitatem. Hoc ego ipse virtutibus mirabilibus iudico. Verum quanto fortius sancti homines magna opera faciunt tanto callidius hostis insidiatur dolosius ut eadem per admixta vitia evacuet et deformet. Ideo sequitur iterum alia vox qua per deus electos suos et dilectos praeservet muniat et defendat. G.

Quinta vox domini est confringentis cedros id est vitia amputando. In qua voce sanctos suos

vlterius pmouet tu dr Vox dni confringentis
cedros .i. vicia (de quibus sub) nomine cedri dr
ezech 31 Cedrum de lybano tulerunt scz
demones vt facerent te malum Hec enim
vox dni super modum necessaria e omni homini
volenti pficere Nulla enim merita nec
virtutes quicquam valent quibus vicia sunt pmixta
Vnde leuitici phibemur serere vicia in terra
bona tu dr ne seras agrum tuum diuerso
semine Diuerso enim semine ager seritur
cum bona opera cum pmixtis viciis semi
natur Vnde gregorius ait Bona prodesse
nequeunt vbi mala que surripiunt non
cauentur Et subiungit O quot labores
meritorum vno vicio percussi ceciderunt
quanta bona vnius culpe gladio sunt perem
pta Vnde magna opera et bona semper agere
oportet et vicia insidiancia conatu sollicito
precauere e donum magne gratie Vnde esdre
4o legimus figuratum vbi sic dr Vna
manu faciebat opus et alia tenebant
gladium vt se ab hostibus defensaret
Ad quod opus quia non sufficimus quantum conando
fecerint quod poterit deus paruipendi suo succurrit
emittens vocem virtutis sue que hos cedros
viciorum comminuit et confringit Et autem per ce
dros vicia designatur patet ex cedri proprietatibus
Nam cedrus e alta arbor et semper in altum se
erigit per quam superbia designatur Est etiam
cedrus delectabilis odoris siue saporis per
quam carnis concupiscencia designatur Est quoque
cedrus sterilis inutilis sed succisa multum valet
Sic omnia vicia sterilia inutilia sunt sed succi
sa .i. extirpata continent multum fructum Vnde
de hac cedro dr ysa Dies dni super
omnes cedros libani sublimes et erectas Hic
iudic 9 dr Egrediatur ignis de rampno
et deuoret omnes cedros libani Et in ps
Vidi impium superexaltatum et eleuatum sicut
cedros lybani Vere quia deus per predictas
voces fideles animam vsque ad suam presenciam
preparauit Nam per primam vocem dedit
ei contriti remissionem per 2am pcti re-

Cedri proprietates

vocem

luctacionem per terciam bonorum operum multiplica
cionem per 4tam viciorum extinctionem Iam vero
per viam amoris infundit spiritum sanctum mutuis
vocem Est autem quarta vox dni e intercidentis flammam
ignis .i. caritate a malis affectibus segre
gando Vnde talis contingit Deus enim quod ut dr
deut 4to ignis consumens e per predictam ad
animam venit ex cuius presencia purissima flamma
diuini amoris ardet in ea in qua vox diuine
virtutis intercidit .i. separat ab ea sic inflam
mata omne feculentum omne corpulentum Ita ut
in hac flamma nichil spiret nichil pulset
nichil viuat nichil appareat nichil sentiat penitus
nisi deus Et hoc e quod prefiguratum legimus
exo 3o vbi apparuit dns moysi in flamma
ignis In qua flamma ignis nichil aliud ap
paruisse legitur nisi deus Quia sicut flamma
materialis omne corpulentum et omne quod se
contingit consumit et per scintillas euomit a
se omnia et reicit sic flamma diuini amoris
omne corporeum a se pellit et penitus alienat
Et hoc e quod dr bernardus Quid ipse facit tam
probata dileccio nisi ut ardentem animam ab omni
penitus prauo meditatu amore ad se mi
rabiliter rapiat et vehementer afficiat
fruatur per se contempnere quicquid in contemptu cor
appeti non potest Vox quarta dni intercidit
hac flamma ignis dum de cogitacionibus
instabilitatem de voluntate omnem alienam
caritatem de intellectu omnem fantasticam
sensualitatem de memoria omnem fedi
tatem penitus intercidit Ita vt nichil
videat oculus meus nisi man sic dr num 4
Et quia hec flamma propter dei sanctitatem et
nimiam singularitatem diu durare non
poterit sic dr Job 7 Visitas eum dilu
culo et subito probas illum ideo deus pfitens
desideras subiungit aliam vocem per quam
animam sanctam iterum vlterius pmouet Quinta
vox dni est concutientis desertum .i. gra
ciam subtrahendo per quam vocem tempta
cio designatur Vnde sic possumus declarare
per desertum enim cor meum intelligitur tu pp

dei desercione et ois gre subtractione
tu ppt' om bestialiu motuu pgressiones
qa ple bestie i deserto gmorat'. Ecce
desertu bn gcuti d' cu p dei abeunte
gminacione et ois gre sbtractione
cor mm vehemet gcutit' times q deus
offensus recesserit et nolit aiam aplius
visitare Et at a deo sic delicta dealt
dici desertu d' iohelis 2° Q'si ortus vo
luptatis tra cora eo s. i ei pncia et
p9 eius abcessu solitudo deserti Et sophoie
2° d'. Ponet dns speciosa i solitudinez
et i iuiu et q'si desertu et accubabut
i medio ei greges et oes bestie gentiu
i. bestiales mot9 subtracta gra retru
desiut Et ecia hoc desertu ex dei absca
conditi dicat' ondit bndq dices Dico
vobis n l'e qd aia tm formidet q ne
gra delicta nece hz denuo egredi ad
gsolationes carnales . rursu carnaliu
sensuu sustine' tumultu His itaqz du
obus s. intrusione et deserti gcussione
alternis vicissitudibus gtinuate hõ mirabilit'
pficit du ex dei pncia flama
ardoris sup plus et plus intendit' quasi
aia in puru ardore inflamescat
et tocies deserti gcutit'. Pmu ad flamma
i. caritate nutrienda alteru ad humilitate
gseruanda quoq3 hõ ad pfcm
statu feliciter pmouet'. voce dni iterum aliud
isonate Ps. q° vox dni e pparatis ceruos
i. ad pfcm statu hoiez pducendo p
ceruos pfcos hoies volens itelligi Ecce
ex coru pprietatibus cognoscimus evidet'.
Hz eni ceruus tres pprietates s. i gressu
celeritate . i visu limpiditate . petit
altitudine . Sic pfci currut velocit'.
nichil enim de gtigentibus obmittut . sz
gtinu qualit' et qn et sicut debet fideli'
opant'. Et st de ill' de qbus d' 2°
Rg. i. Aqlis st velociores leoibus fortiores
Aliu celeritate admirabat'
ps. cu dixit Et st isti q ut nubes
volat et q'si colube ad fenestras suas
Huius celeritatis pennas optabat q' ait
Quis dabit m pennas sic colube Tande
ipetrate ait. Via madatoru tuoru cucurri
cu dilatasti cor meu s. caritate
iflamando Ceruus etc petit altitudine.
Sic pfcoru gusacio e i alto qa i hac peregrinacione
gstituti solo corpe . cogitacoe
at i illa eterna patria gusati st. De qua
nuo fuit i° q' d' Nra gusacio i celis
e Et ps. Motes excelsi ceruis De hys
duabus pprietatibus d' i ps. i psona pfcoru
Qui pfecit pedes meos tamq ceruoru sz
q'tu ad celeritate et sup excelsa statues
me q'tu ad statu seu desidery altitu
dine Ceruus ecia hz claritate in vide
do p qua illuiata gnicio et ex oi pte
circuspecta gsideracio designat'. Quam
nobis gcedat dns nr ihc xpc Amen.

De eodem sermo 39 et qre iohannes vocatur angelus. X 9.

Ecce ego mitto angelu meu q'
ppparabit via an faciem meam
Malach 3° et Math xi D' bts gg'o
Non sine vehementi amiracioe gsidero
q iohes spu pphecie itra matris vteru
repletus vt essz plus sts q natus ille quo
iter natos mlieru maior nemo surrexit
q' ecia angelus meruit appellari p puelle
saltatu capite truncat' et ille tante
scitatis p risu tpnu morit' n q ideo
deus eos pmit i infimis quos vidz quo
rimunerat i summis et foris eos ad
despectissima deicit qs itus vsq ad incomprehensibilia
pducit Expeditis g° i precedentibus
duobus noibus s. iohane et voce
nc ordo postulat vt de 3° noie sz
angelo id qd dns dederit psequm'. In
vbis g° ppositis 4or itelligimus Primo
eni nra deuocio excitat' cu d' ecce
2° mittentis auctas gsiderat' cu addit'
mitto 3° missi dignitas isinuat'. cu
subiugit angelu 4to hoc totu i nris

A. Iohis vocatur angelus propter duo.

utilitate ordinat cum concludit: qui preparabit
viam ante faciem meam. ¶ Est igitur glosa
iste princeps angelus dictus propter duo scilicet propter
vite sanctitatem et propter officii dignitatem.
Primo propter vite sanctitatem quia in tanta vixit
abstinencia et paupertate in tanta laboris austeritate
(excedens) ut humane condicionis limites iam quodam modo
non homo sed angelus merito diceretur. Unde
Christus Matthei xi ait: Venit iohannes neque
manducans neque bibens. Ecce in quanta
abstinencia erat ut nec eciam manducans
neque bibens diceretur. De austeritate
vite ipsius ait Christus ut supra ad turbas: Quid
existis videre hominem mollibus vestitum?
Ecce qui mollibus vestiuntur in domibus
regum sunt. Non sic iohannes qui semper mansit
in deserto sed et pilis camelorum ves
tiebatur. Secundo dictus est angelus propter officii
dignitatem hoc est quia tamquam angelus et
officium gerens angeli ante eius faciem
mittebatur. Cum enim angeli tamquam nuncii
mittantur a domino ut dicit gregorius tunc
vere angeli dicuntur cum mittuntur. Ideo
cum homo a domino mittitur vicem gerens
angeli merito angelus nominatur. Unde
iterum gregorius dicit: Unusquisque si in quantum
sufficit a pravitate proximum revocat
si exhortari ad bonum operandum curat si
eternum (vel supplicium) erranti denunciat cum
sancta verba sancte amonicionis impendit profecto
angelus existit. Et sic patet quomodo et qua
racione iohannes angelus sit vocatus. Nunc
ergo stilum ad nostram edificacionem quomodo
et nos angeli fieri possimus convertamus.
Cum enim secundum philosophum transferentes secundum aquam
similitudinem se transferant ideo si in exerciciis
angelorum eis similes erimus merito in eorum
nomen transferemur ut et nos angeli nominemur.

H. Angeli habent tria

¶ Sciendum ergo quod angeli tria habent in
se scilicet puritatem simplicitatem et immutabi
litatem. Item tria ad proximum hoc est dileccionem
pacis exhibicionem informacionem. Item tria
ad deum scilicet contemplacionem laudacionem ami

cacionem. Et si in hiis ix exerciciis ipsos
imitabimur angeli erimus et angeli
nominamur. Primo ergo sancti angeli habent
in se puritatem et tantam ut se mu
tuo conspiciant et alter alterius volun
tatem agnoscat. Unde damascenus dicit:
Angeli sunt quedam lumina intellectualia
ex primo lumine lumen habencia non lingua
nec aure indigencia sed sermone voluntates
suas mutuo exprimencia. In hac ergo pu
ritate angelos imitemur. Quod tunc facimus
si omne quod remordet consciam per profundam
penitenciam et pia exercicia exhaurimus
et non minori diligencia quam iam exhausta
fuerit ne iterum illabamur custodimus.
Et hoc efficacius facimus si omnia opera
nostra sine flagicio verba sine mendacio
cor sine fictione purissime conservantur.
¶ Secunda angelorum proprietas est simplicitas per
quam quecumque se convertunt totaliter se convertunt
eo quod natura spiritualis tantum sit et non invisibilis
nec ex unione aliorum invisibilis sicut anime et
corporis quod compositum est ex in corpore potest minui
separata vero non. Et ideo sicut ducta fuit
erit sic manebit. In hac ergo proprietate
angelos imitemur. Quod tunc vacit fa
cimus si omnia nostra interiora et exteriora
sine plica retardante vel retrahente ad
deum convertimus ita ut non sit in nobis
scismata sed simul et equaliter omnia tendant ad
deum. Quod si fecerimus cito valde profi
ciemus ad perfectum. Contra sicut dicitur proverbiorum
18 ubi frater iuvatur a fratre firma est civitas.
Hic iterum dicitur ecclesiastici 24. In tribus beneplacitum
est spiritui meo que sunt probata coram
deo et hominibus quorum unum est concordia
fratrum. Nec loquitur hic de simplicitate
et ... et ignari intelligitur sed loquitur
de unitate virium et sensuum. Ideo dicitur
proverbiorum xi. Simplicitas iustorum diriget
eos et item Ambulans simpliciter salvus
erit. Ex hac ergo simplicitate multum proficimus
sicut ex eius opposito per oppositum redarguimur.

·X9·

Ecia ut d' Iac 4° Vir dup' aio inostans
e in oibz vijs suis et ideo d' eccl 2° Ve
petori ingredienti duabz vijs Ecia id' d'
Vnus orans et vnus maledicens cuius vocem
exaudiet dns. Oms g° affectoes iteriores
et oes sensus interiores i vnu trat et sl' ad vnu
oes peito se qutant Ca^a ppetas agelor
e iquitibilitas qa a pmo fuore caritatis
quo ossimati sut nuqua cessantes ipetum
pseuerant Sic et nos i hac ppetate a
gelos imitem' vt scz simus iqutibiles
nuqua ad pcta redeuntes nec eos affcm
rmittentes Valde enim abhoiabiles sut
deo q' p' pcepta gram ul' ad pcta r'
deut ul' deuotiois affcm rmittut
De q'bz ei d' ij pet' 2° Et' pctis rursu
iplicati supant' fca sut eis posteriora
deteriora prioribz Melius erat ill' via
veritatis no agnoscere q' p' agtione
rtrorsu qutti Contingit eni eis id' vei
puby Canis rursus ad vomitu et sus
lota i volutabro luti De 2^is s q' rmit
tut affcm d' apoc 3° Vtina frigidus esses
a' calidus s3 qa tepidus es icipia te euome
ex ore meo Simus g° iqutibiles sicut
agneli dei et stemus et pseuemus tu i effec
bz q' i opm effcibz dice^s cu bto Iob Ius
ticia mea qua tene cepi no deseram
donec deficia nec rceda ab inocencia
mea Sed heu pauci Ideo dr i apoc
d' Scio opa tua labore et paciaz qua
sustinuisti pp nome meu s3 heo qt' te
q' caritate tua pma dereliquisti Memor
g° esto vn exideris et age pniaz et
p^a opa fac Hac infidelitate lugedo
agnit' bn' dns Nos sn ta cu sit nob
cu sint nobis cu pribz eade gusionis
pncia dispar valde pfectus iuenit'
Ipsos ei de die i die pfecisse legimus
et cursu gsumasse Sz nc apud nos
magnus estiat' si qs ul' ipa gusionis
pricipia gsuaret ut no p' minus fues
i medio q' i pricipio videt' Ca aute

hs pessime postasie hec est q cu p dei mi
sericordia a pctis liberam' et rmissione
gsequimur pctor ex hac alleuiatioe et ex
oneratioe gscie qda leta et iocunda de
uotione gcipimus qua cu intrecessu in
spu gute debemus et ex hoc magis ac
magis fuure deo ut' id' gsorcij qto ma
iora a deo bnficia accipimus tato ei ad
suiedu gravius obligam'. tande istam
leta et iocuda leticia atq fiduciam
no in spu s3 i exteriore ineptia gmu
tamus qd est nqtas maxia a q' cautos
facit nos ap' cu d' Vos i libertate
vocati estis tantu ne detis opam i
ocacione caris De q' pfidia qqrit'
bndus dices Aliqui gens fuor susscipit'
i mesa filior cu rudis ad' et isipiens
animus i eu assumit' affcm q' p pmo
stitatis reddi soli mitis pfor i quo
pchpudor pluri fallitur qa du pas
cut' pane filior q' ex mite nodu digni
sut esse digni ia ex hoc se filios arbitrat'
et deficiut vn pfice debuerut Ex visita
tione gre euanescut i gscijs arbitrates
se aliqd esse cu nichil sint de bois dni
no emedant' s3 iduiat' Pascut' eni a
pre deo de priosiore sba seruu ut afficetet
esse filij Ipsi vo gra dei abutetes effi
ciut' iimici dei dicetes id' Iudic 13 Si
dns voluisset nos occide no accepisset
sacfiu de maibz nris Imitem' g° i hac
ppetate iqutibilitatis agelos vt i gracia
dei suspti nuqua rvertam' s3 ad oez dei
gracia nobis datu trepidemus timetes
ne idigne opem' i ea Ca^m agneli hnt
tria exicia me se s dilectione patris
exhibitione pmotione Hec tria
ecia nob' iuice exhibeamus si vita
agelica hre cupimus Pmo g° diligam'
nos iuice qa i dilcioe tota lex pedet
et pphe Et hoc e qd ait ap' roe 13
Q diligit primu lege impleuit Na
no adulterabis no occides no fura

Angeli ut se
ta hnt exicia

beris nō falsū testimoniū dices nō gau
pisces re pri tui et si qd ē aliud mada
tū ī hoc vbo īstaurat diliges primū
tuū sic teipsū Dilcō enī pri malū
nō opat Ipsa enī ē que dilcōne dei
pbat Nō enī deus diligi se rputat
n̄ ecī pp eū īmicū diligat Vā pma
ioh̄ 4° dr Qui dt se dm̄ dilige et odit
frem suū q̄ vidz quō deū quem nō
vidz pt dilige Hic at reglā dilcōis
pri in duobz ɔsistit q̄ nō solū man
data st p scriptura s̄ ecī īsita ī natūz
ne q̄s de ignorācia se excuset quoz
pm̄ descbit mathi 7° Oīa quecūqz vultis
vt faciāt vobis hoīes ead ecī facite
illis Scdm̄ scbit thobie 4° Qd ab alio
oderis t' fi vide ne aliqn alteri facias id
Hinc aug̃ ait Duo st g° dilectionem
pri obsuanda Vnū ne malū ei īferendo
alterū vt bonū impedas Et
ista duo pcepta q̄a n̄ erāt ista
oēs antiq̄ hoīes et pres q̄bz dīna pcepta
nōdū fuerāt instituta regebāt vitā suā
cauētes alijs īfre qd sibi īferri nolebāt et exhi
betes alijs qd sibi cupiebāt exhiberi Et
q̄a amor pri nutrix ē ad salutē ideo
qp̄ ī nobis agit fit ut ī amore pri
iducam Vn̄ bnd̄ dt Solꝰ amor ē
qp̄ a nobis exiget deus Cū at bn̄ficijs
nos obruit aut flagellis corrigit ul' ɔsilijs
īstruit ul' madatis astrīgit et qp̄ dīna
lege iducit ul' itroducit ad solū amorē
dei et pri inducit Solue g° tributum
amoris et noueris deo satisfactū
Sedm qd ageli hnt ad iuicē est par qd et
ageli pacis vocāt Sic et nos pacem
ad iuicē habeamꝰ si agelos cupimꝰ imi
tari de qua pace dt aug̃ Tm̄ est bonū
pacis vt ī rebus trenis atqz caducis
nil gratiꝰ solet audiri nil desiderabi
liꝰ cōcupisci nichil postremo possit
meliꝰ īueniri ppt' qd bellū gerit vt
pax habeat Vn̄ bnd̄ dt Sicut

deniqz corpi sanitatē cordi puritatē sic
demū prio pacē Pt' qd deꝰ resurgens
a mortuis quociens discipulis appuit
tociens eis pacē obtulit dicēs pax vob̄
Est at t̄plex pax s. exterior iterior et
supior Pax at exterior nō est trāqꝰ tn̄
ɔllitas q̄a nullꝰ electoꝝ vnq̄ habuit
dnō dicēte mt x° ecce ego mitto vos
sic oues ī medio lupoꝝ s̄ ē equīimis
susceptio emēgenciū in tpe vt q̄cq̄ tribula
cōis et agustie emgit ī tpe equīimit'
suscipiat tranqllitatē tn̄ nullatenꝰ
violata De quo hortat nos apꝰ Ro
12 dīs Si fi pt ex vobis ē cum
oībz hoībz pacē hn̄tes Pax vero
iterior ē cordis parati q̄ et oīm iteriorū
tranqlla ɔcordia ī bonū efficit De q̄
dt ps Fiat pax ī vtute tua Pax vō sup
ior ē pax etnitatꝭ q̄ est ɔcordia fruēdi
deo et nos ī deo Scdm̄ extiaū angeloꝝ
ɔsistit ī eoꝝ mutua pmotiōe Angelꝰ
enī angelū pmouet ipm̄ purgando
illuiando pficiēdo Sic et nos ētatim
pmoueamꝰ ad oīa gr̄a boī nos mutuo
adiuuātes q̄z sic dt pu̇bi 18 Fr qui
adiuuat a fre ē q̄i ciuitas fima Et hec
ageli hnt tm̄ ad deū s. sup se Et
tn̄ ɔsistūt ī ɔteplacōe laudacōe a
miracōe ī q̄bz si eos imitabim
et nos de ɔsorcio eoꝝ erimꝰ ceteram
deo Pmo g° imitem eos ī ɔtepla
cōe q̄ videlicz ī nobis ex duobz agit
s. ex diligēti pparacōe et dīne grē
opacōe De p° sz nr̄a ppacōe
monem 1 Rm 7 Parate corda vr̄a
deo q̄a sic dt pu 16 hoīs est aīm pa
rare Quō hoc sit faciēdū docet bn̄
dicēs Hoīs est iugit' pparare cor
volūtatē expediendo ab affectōibz
alienis racōne et itellectū a solli
citudībz memoriā a negocijs et oc
cupacōibz nōnūq̄ ecī a necessarijs occupacō
nibz vt ī die bona dn̄i et ī hora bn̄

placiti e9 cu audierit vocē sp̄s spirat̄is
gtinuo gr̄at et sibi cooperē i bonū
In quo cū fecerit hō qd̄ dz et poterit
accedet gr̄a et gteplacione incipit ope
rari ¶ De 2° s. de diūe gr̄e opatiōe
hac describit aug9 dicēs ¶ Nq̄ ad
ggrua ɔparatione ab hōie diliget
instauratū ɔuētū fuerit tūc in
mentis excessū sp̄s scūs hōiez rapit
et fit silēcū in celo qsi dīdia hora
ita ut gteplātis aīmg nullā altnan
tiū tumltuacione turbet nichil oīno
inveniēs qd̄ ul' p desideriū petat ul' p
fastidiū arguat ul' p odiū accuset
s īfra gteplaciōis tr̄quillitate totū
colligit et intrōmittit in qdā effectū
mltū inusitatū introrsū et nescio
ad quā dulcedinē q si sēp sic sentiret
pfēo mag felicitas esset nichil sēsua
litas nichil agit ymagiācio s oīs
īferior aīe pocio uteri viduat officio
Purior at aīe ps et supior vis e9 i
id īime gētis secretū et sūme tr̄quil
litatis archanū felici iogdatiōe itro
ducit Nug ē enī sermo dei et effi
cax et ptīgens vsq ad divisione aīe
et sp̄s et ideo nichil i creaturis hac
divisione mirabilig cernit ubi id quod
essencialit unū est atq indivisū i seipz
scinditur et qd̄ sim^l i se et sn̄ ptibg co
stat q̄i qdā pociōe dividit vt qd̄ cor
pulentū et feculentū ē deorsū rema
neat et qd̄ spūale et subtile vsq ad
speculacione diūe gr̄e sublimat et
i eādē ymaginē tr̄sformat Ps
īferior sponit ad sūma pace et tra
quillitate Pars vō supior sblimat
ad iocūditate ¶ 3° p9 gteplacionem
seqt deuote aīe admiracio Qd̄ sic
ɔtingit Cū enī ^tua ab hac gteplaciōe
sbi ipi ɔtingt rediēs sic ad seipsā de
pgustatis gtys sapore quedā in se
retinet p que raccēsa meoria suaui
tatis pmisse incipit eructare volēs redi
i ipm̄ si nō spuales vidit iterū i seipaz
et io ne ocio torpescat meōriā suā
sbtilissīe discutit īqrens i intimissīs
cogitacionū medullis qd̄ i gteplaciōe
rapta viderit q̄ gustauerit q̄ sen
serit Quod licz nequaq̄ meminisse
valeat vt fuit fuerat aliqs tn̄ sci
tillulas et pmicias licet aloge cogi
tat p q̄s iterū raccēsa quodāmodo
iebriata i stupore et admiracione ve
hementissīaz trahit cogitās q̄ deg sit
i se et i nuda vitate q̄ beat q̄ in
hac via pegnaciōis velatg vtpote i
speculo et i enigmate tā sup modū
mariā et q̄ exsupant oēz sensū electis suis
et dilectis tribuit In quā admiracione q̄to
pfundig imersg fuerit tāto deg aplig
exaltat ux° i° ps Accedz hō ad cor al
tū et exaltabit deg Et q̄a deuociōe ex
haurire poterit ^nulla admiracione gūtit se
i laudacione ¶ 4m g° effectū hōm de
votor ad deū habendū est ipsa laudacio
laudat videlicet ipsū sup oībg mirabilibg
suis īimo affectu Nec sim^l laudat sed
laudādo deū magnificat Ad qd̄ hortam
eccī 43 Glorificātes dnm q̄tū potueritis
supualebit adhuc bndicēs dnm exaltate
illū q̄tū potestis maior ē enī omi laude
Qs enī magnificauit eū ab īicio sicut
ē Multa abscondita st pauca vidimg
opm eig Maiorē at laudē quā deo pos
sumg exhibe' describit nobis grego sic
dicēs Ille deū sm̄ mltitudine magnitu
dīs sue laudat q̄ se succūbē in e9 laud
expletiōe gsiderat Tūc enī facūdig dn̄i
laudes loqmur cū ab hys obstupendo
obmutescimg Na ad narrādū magna
lia dei hz defectū vir q̄ sufficiēt exarat
ligua sua vt q̄ ɔphendē nō valet h'
pconee mutus laudz Diūa g° opa q̄
exple laudando nō possumg facūdig
deficiēdo laudāg Qd̄ nob gcedat ihs x^s Am

k

In natiuitate sancti iohannis baptiste sermo X^s . 10 .

Inter natos mulierum non surrexit maior iohanne baptista luc vij° et xi. Hoc bernardus hoc verbum exponens et exponendo magnificans dicit. In hoc verbo infertur quod tantum excedit celum transit ipsarum virtutem angelice dignitatis attigit. Nec opponas michi iohannem ewangelistam licet inter ceteros magis dilectum nec principem apostolorum petrum omnibus apostolis antelatum nec vas electionis ad tercium celi secreta translatum nec apostolicus splendor comparare audeat precursori quia iam omnes isti adolescentie metas excesserant cum a veritate prolatum sit inter natos mulierum etc. Expeditis igitur in premissis tribus nominibus huius principis gloriosi scilicet iohannes vox angelus in quibus summe commendationis perfectionis culmine agnoscitur attigisse nunc ad conclusionem sue commendationis inducitur verbum propositum ac si dicatur quia in nomine iohannis per graciam preuenientem In nomine vocis per graciam promouentem In nomine angeli per graciam consumantem gloriosus iste princeps est mirifice sublimatus Ergo ex hiis omnibus tamquam ex premissis veritas concluditur quod inter natos mulierum etc. In quibus verbis duo intelligimus Primo enim ponit exceptionem 2° iohannis commendationem. Primum ibi Inter natos mulierum. 2m ibi non surrexit maior iohanne baptista. Primum adhuc diuiditur in duo Primo excipit mariam 2° ihesum christum filium eius. Primum ibi inter natos In eo enim quod dicit inter natos in masculino genere excipit feminam benedictam. 2m ibi mulierum Nam in eo quod dicit mulierum excipit ihesum christum quod non ex muliere corrupta susceptus sed de virgine et spiritu sancto genitus est diuinitus generatus. Sequitur 2m principale scilicet non surrexit maior iohanne baptista In quo vocatur nomine maioritatis non ab hac vel illa virtute sed omnium virtutum plenissima perfectione sublimiter commendatur. Singuli enim sancti in plerisque locis sacre scripture a singulis virtutibus commendantur teste gregorio qui dicit Ecce deuocionis petro quod caritatis iohanni quod sapiencie paulo quod dulcis andree etc. Hic iste a omnium virtutum perfectione collaudatur. In aliis enim sanctis nobis proponitur quomodo ad regnum celorum perueniamus. In isto enim magno et glorioso principe in eo quod maior aliis dicitur commonemur instruimur et hortamur quod ad hoc nobis laborandum et efficaciter insistendum sit quomodo magni sancti hic per vite meritum et in celo per magni premii cumulum fieri valeamus. Ubi autem grandis magni sancti effici possimus ex hoc nomine magnus nos oportet. Ut quod sciendum quod triplex est magnitudo a qua denominantur homines dicuntur magni scilicet corporalis moralis spiritualis. Primo dico aliquid magnum dicitur corporaliter eo quod maiori mole corporis est distentum Sicut ouum maior est faba magnitudine mons maior ouo et hac magnitudine homo maior est homine et ab hac magnitudine non sancti commendantur quia frequenter hec magnitudo impedit in hominibus sanctitatem cum corporis mole carnis distentum grauedine sua impedit spiritum ne sua alacritate perueniat sicut desiderat via dei Et hoc est quod dicitur sapiencie ix° Corpus quod corrumpitur aggrauat animam et terrena inhabitatio deprimit sensum multa cogitantem. Magis autem corpus preualet si delicate nutritur quia tunc ut ait bernardus erunt duo quasi vnum scilicet corpus et suum metum contra spiritum et periclitatur conscientia.

2a magnitudo dicitur moralis secundum morem hominum illos magnos dicimus qui magna potestate dignitate nobilitate diuiciis ditati honoribus sublimati obsequiis stipati sunt et pre ceteris hominibus exaltati sicut dicitur de iob Erat vir ille magnus inter omnes orientales. Et de dauid 2 Regum vij° Feci tibi nomen grande iuxta nomen magnorum qui sunt in terra. Et i paralipomenon xxix° Magnificauit dominus salomonem. Hec magnitudo non solum a salute impedit

ß eciã saluti ɔtriat' fregit' ut patuit
i salomoe de quo legit' q ex diviys et
delicys depuatu est coz eo ¶ Tertia mag
tudo d' spualis q a silitudie pdictarz
duarz spualit' itellcarz accipit' ut
magnu dicamq q magnu hz spm
Itẽ magnu dicamq q magnas hz
divitias spuales Sic iohes int' na
tos mlier' dr maior dcs est no a ma
iorītate corpis nec a maioribq divitys
ß a maiori spu et vtute // Ad hac
g° zaz magtudine quã spuale dicim
psequẽda · sciend' q d' Aug° Corpq di
cimq natura ɋlibz lõgitudie lati
tudie altitudie · i · pfundo spaciu loci
occupate que tria dimesio tãq dis
tecior et diffusior i corpe fuerit
tato corpq d' ee maius Ab hac g°
corpali dimesione p qua corpus
magnu efficit' accipiamq spualem
magtudine ut hoiez aliq sm spz
dicamq magnu q ɔdctis dimesioes
h' i spu spualit' itellcas Q' ergo
magnq effici desiderat i spu has
tes dimesioes habeat · s · longitudiez
latitudine et altitudiez spuale Qz
si dicas que tu spui has dimesioes
tbuis · cu sps no recipiat ɋtitate ·
ad hoc undz bnda d' Oportz aiaz
cresce et dilatari ut sit capax dei
Ita si aiã cu sit sps nulle ɋtitate
corpeã recipit tn ɔfert ei gra qd
negatũ e a na Crescit g° et exten
dit' ß spualit' Ille g° ho vaciter
magnq d' q lõgitudine lõganimi
tatis · latitudiez caritatis et altitudiez
· pfundu hulitatis in spu spualit' possidz
corã deo // His ta psequtes p ordine
p° dicimq q h' lõgitudo ɔsistit i
tbq · s · i matura inchoacioe pse
verãti ɔtinuacioe augmẽtata de
uocione ¶ Pmo dico · hec longi
tudo ɔsistit i matura ichoacione
~~ut q's mature incipiat servire d~~

~~pseveranti ɔtinuacione augmentata~~
~~devocione P° dico h' lõgitudo ɔsistit~~
~~i matura ichoacioe~~ ut qs mature
incipiat servire deo Sic enĩ legit' tren z°
Bonu est viro cu portauerit iugu
ab adolescẽcia sua Itẽ ecc' xi° Memto
creatoris tui i diebq iuuentutis tue zc
Hac pte lõgitudis hut iohes de
quo eccã cantat Antra deserti teneris
sub anis petisti zc // Z° h' lõgitudo
ɔsistit i pseverati ɔtinuacioe quia
ɋtcũqz mature quis icipiat si usq
in fine no pseverat no lõgam
facit vitã suã · qa ubi desisit
ibi desinit lõgitudo · Hic vitas Mt
z4 · Q' pseveraverit usq i finem
h° salũs erit // Zaz hac lõgitudi
ne pficies e augmẽtata devocio
ut de die i die lõgitudo nre vite
i devocioe augeat' qd multo si' debet
qa vnuqdqz bonu opq hz seme boi
opis i semetipo si tn ipm bo' opq
ita viuacit' et efficacit' facimq ut
debemq Si at negligẽt' opa nra
opa facimq hnt iterz seme neglige
cie i seipis · has negligẽcias ɔti
nuates quousq oino deficiut opa
nra ut q' opa nra negligẽter
fecimq tande nichil pcitq faciamq
Si at p' opq viuacit' facim' zm viua
ciq facieniq · qa pmu hut seme viua
cis opis i sequti ut sic seme generat
plantã sic plata rursu gnat seme
ut sic successiva vicissitudie ɔtinue · l' ɔsuetudie
pseveret Hic gen' 1° d' Vnuqdqz
hz semente gnis sui i seipo Sic
semp posterior opq ex seie prioris opis
fit efficaciq et vtuosiq priore · Hinc
bnda Primo aliquid ipossi'le videt'
pcessu tpis si assuescas no adeo gue
erit · paulo pq nec senties · paulo pq
et delectabit Et subiungit Sic ens
p gdu itur i duricia cordis Hec

augmentata deuotio pulcre figurat*ur*. exodi. 19. cu*m* d*icitur* buccine sonitus paula
ti*m* crescebat in maius et plurius ten
debat. De hac longitudine hortamur
ysa. 54. Longos fac funiculos tuos
et clauos tuos consolida Et nota q*uod* h*ec* lon
gitudo quo ad actum et intentionem
extendi d*ebet* in eternu*m*. ita videlicet vt
actualis longitudo vs*que* in fine*m* vite
strenue perseueret. voluntaria vero siue
actualis siue affectualis longitudo
in eternu*m* se extendat vt si homo in eternu*m*
debe*ret* viuere in eternu*m* vellet deo
seruire. Secundu*m* q*uo*d hominem spiritualiter
facit magnum est latitudo caritatis
Conuenienter aut*em* p*er* latitudine*m* caritas
designatur propter tria. s*cilicet* propter continentia*m*
madatorum. sufficientia*m* debitorum.
opulentiam bonorum. Primo dico
conuenienter caritas per latitudinem de
signatur propter continentia*m* madatorum
Ipsa enim caritas continet in se omnia
que a domino sunt madata Unde ap*ostolus* ad
romanos 13. Plenitudo legis est caritas. legem
continens et prophetas. Nam non adultera
bis. non occides. non furaberis et si
quod est aliud madatu*m* in hoc solo verbo
instauratur. diliges proximu*m* tuu*m* sic
te ipsum. Unde aug*ustinus* Si non valeas
omnes paginas perscrutari et omnia
inuoluta sermonum euoluere omnia scrip
turarum secreta penetrare. tene ca
ritatem in qua continentur omnia. quia vt
nemo excusationem habeat voluit
deus consummare et abbreuiare verbum suum sup*er*
terra*m* voluit et dici. deo denudare. vn*de*
du*m* esset breue facile sciret omnes
et du*m* esset nudu*m* et apertu*m* nemo se
posset de ignorantia excusare. Unde

dicitur Quicquid diuina lege iubetur ad solu*m*
amorem dei et proximi inducitur. Secundo conue
nienter per latitudinem caritas designatur
propter sufficientia*m* debitorum Omnia enim que
deo tenemur et hominibus per sola*m* caritatem
persoluimus sufficienter. Unde cu*m* pro
peccatis nostris teneamur satisfactionem
per premissam solutionem. dei beneficiis gra
tiarum actionem prelatis subiectionem. proximis
subuentionem. hiis omnibus sufficienter persol
uere possumus per sola*m* dei et proximi dilec
tionem. Unde dicitur Solus amor est
quem a nobis exigit deus Cum aut*em* beneficiis
nos obruit aut flagellis corrigit vel
consiliis instruit vel madatis astringit
Solue igitur tributu*m* amoris amoris
et deo noueris satisfactum. Nam pro
omnibus que tenemur deo et vndecumque de
bitores sumus nichil pro redemptione
accipiet quam amorem Et dicis Quid
ergo nobis pro deo tanta in victu nostro par
citas in habitu vilitas in regula ar
disciplina austeritas. Accipe paucis
verbis. hec quidem caritatis obsequia deo
placentia. placentia dico si tamen caritate
fiat si vero sine caritate nichil proficiunt
Tertio recte per latitudinem caritas accipi
tur propter opulentia*m* bonorum et sufficien
tiam Ipsa enim omnia bona in se continet
adeo vt quicquid fit extra illam racionem
boni perdit Unde Aug*ustinus* Sicut deus est sum*m*um
bonu*m* simul et perfectissimu*m* omnia bona
in se continens sic caritas summa virtus est
in se continens omne bonu*m* Hec est enim
virtus sine qua nec opus minimum despi
citur. et sine qua nec martirium accipiatur
nec predicacio est si linguis angelorum et
hominum quis loquatur. nec fides est si mon
tes transferat. nec martirium est si tradat
corpus vt ardeat Quartum per quod magna
efficimur consistit in profundo humilitatis
vt per hoc adiectiuum profundum specificatur

ada humilitas

queda͂ humilitas q̄ a q̄ri et ꝑplari humili
tate sit penitus aliena et assiletur
illi humilitati q̄ntu͂ ē possibile q̄ de
alto celoꝝ deu͂ ꝓfundauit no͂ solu͂ ad
hoiꝫ assumedu͂ ſꝫ ad obpbriu͂ et adi
iectione͂ hoiꝫ iduendu͂ · vt a sumo
celo vbi ē decor om͂ ageloꝝ egressꝰ
ī tata humilitate se ꝓfūdauit vt diceret
Ego su͂ v̄mis et no͂ hō obpbriu͂ hom͂
et abiectio plebis ¶ Sꝫ anq̄ ad ꝓ
fundu͂ humilitatis veniamꝰ nōte ē vt a͂
quid ad eꝰ itelligēcia͂ ploq̄mur Pt°
quod sicud' ꝑ nichil pt esse ꝓfundu͂
ñ ad aliqd' altu͂ fuerit ꝯpatu͂ et ideo
cīra vnu͂ sepe altero ponit͛ sicut
d' altu͂ mare Et ps̄ Accedat homo
ad cor altu͂ · i · ꝓfundu͂ · Quī eni͂
ꝓfundu͂ est et d' hꝫ a fundo sursu͂
mēsurando aliqua͂ altitudine͂ Sic
illa humilitas ꝓfunda d͛ q̄ ī alta
vita ē fundata Vn͂ pctoꝝ eꝰ vita
tota ē in pctis et vicys ꝓfundata
et ī ymo ꝓstrata etc͂ si humilitate͂
hr͂e videtur no͂ tn͂ dici possꝫ ꝓfu͂
da · eo ꝙ tota vita eꝰ posita ē ī ymo
nec hꝫ a quo cadet cu͂ q̄ri ī vicys
sit absortus Opoꝛꝫ eni͂ ꝓfundu͂
aliqua͂ hr͂e ꝯparacione͂ ad altu͂ in
eꝰ ꝯparacione humilitatꝭ ꝓfunditas cog
noscat͛ Vn͂ si vite nr͂e īsere vo
lumꝰ ꝓfundu͂ humilitatꝭ oportet
nos p͂mo plantare ī nobis vita͂
magna͂ ita vt magna vita et hu͂
litas sit͛ in vita hoīs ꝯiugat͛ que
duo hr͂e monem͛ eci͂ 3° Quāto mg
nꝰ es humilia te ī omībꝫ et coꝛa͂ dō
īuenies gracia͂ De q̄bꝫ duobꝫ d'
gregꝰ Magnꝰ ēē vnqsq̄ꝫ studeat
ſꝫ tn͂ magnu͂ aliquo mō se ēē
nesciat · ne du͂ ſ' magtudine͂ arro
gāter erbuat hā' manit͛ amittat
Et q̄lbꝫ bona opa assint nulla ſt'
ñ ex humilitate ꝯdiant͛ In cunctis

ergo q̄ agitis indicē boni opis vide
licet humilitate͂ tenete Vt g° nr͂a
humilitas sit ꝓfunda ī hꝫ q̄dibꝫ
ꝓfundetur vt videlicet habeatur ī
operacione ī locucione ī cordis ꝓfun
dacione Et q̄a sermo ī longu͂ ductꝰ
ē hoꝛ triu͂ mēbroꝛ execucione in
alys s͛moībꝫ predicatoꝛ poterit īuenire

In festiuitate aploꝝ petri ꝛ pauli
s° ꝑ̄s. de p͂ncipibꝫ scīaribꝫ ꝛ sp͂ualibꝫ ·VI

Principes aploꝛ ꝯgregati
ſūt cu͂ deo abraham · D'
gregor Ad ostendendum
innocencia͂ venit abel ·
ad insinuanda͂ mūdicia͂ venit
enoch · ad docenda͂ longanimitate͂
opis venit noe · ad manifestanda͂
obediencia͂ venit abraham · ad
demōstrandu͂ ꝯiugalis vite casti
monia͂ ve͂it ysaac · ad declarandu͂
laboꝛis tolerancia͂ venit iacob ·
ad reddenda͂ ꝑ malo retribucionis
gracia͂ venit iosep · ad ostendenda͂
mansuetudie͂ꝫ venit moyses · ad
ostendendu͂ īter flagella paciaꝫ
venit iob Ad totu͂ factu͂ ideo
dicimꝰ vt ī singulis videremꝰ
quid essꝫ ī quolibꝫ imitandu͂ vt
ad qua͂cu͂qꝫ v̄tute͂ se q̄s abilioꝛe͂
cognosceret eide͂ p̄ ceteris se ap
plicaret ¶ In hys g° gloriosis p͂n
cipibus no͂ hec ul' illa v̄tus nob'
ꝓponit͛ imitanda ſꝫ sub nomie͂
p͂ncipu͂ ad ꝑfectione͂ vite sp͂ual'
puocamur ¶ In v̄bis ergo ꝓpositꝭ
tria possumꝰ itellige͂ P͂mo eni͂
ꝯmēdant͛ isti p͂ncipes a sp͂ritual'
vite ꝑfectione 2° a celestis reg
ni ꝯsecucione 3° monemur de
nr͂e spei et fiducie erectione P͂m
ibi Principes aploꝛ · 2m ꝯgregati
ſt' 3m ibi cu͂ deo abraham ·

Cū enī abraha interpretat² pr̄ multaꝝ
gentiū spam g et nos vt ad eundē
patrē aliq̄n colligi debeam⁹ Dicit
enī bn⁹ q' i plerisq; locis sacre scp
t̄e de spualib⁹ p corpalia isforma
mur Jdeo quō p istos pncipes pro
uocati coꝝ vestigia saltē tenuiter
seq debeam⁹ vt ad qualēcuq; pfec
ne veniam⁹ · De hys g° q̄ pncipib⁹
adiacet et q̄ more sclariū pnci
patū gstituut ē videndū Sunt
eī pncipes sclares q' vē pncipes
sūt sublimē glāz · diuiciaꝝ opu
lenciā forte poteciā · clarā pro
sapiam Hec iiij^or gstituūt pncipa
tū sclarē q̄ ere spualit' itellecta
·a· hoiē glosū pncipē apud dm̄ gsti
tuūt ¶ Cupientes g° hos gloriosos pn
cipes imitari Pmo gloriā nō que
mūdi ē s; q̄ vē glā ē acqram⁹ q̄n
cplicē inuenim⁹ i scptura ¶ Consistit
^ xpm̄ i xpm̄s enī hec btā glā ^ i dei agnicione
dei imitacione gsciē attestacioē
et q' i hys glari potuerit non
erit isipiēs Sumq eī nalit' ho
ris et glē cupidi ¶ Ad' agnoscēs
apl's dixit Q' glat² i dn̄o glet²
Ac si diceret Cū ex nali cupidita
te glē hoiēs gpesci nō possit qui
gloriā desiderent vniuersi desi
dem⁹ gloriā nō illā q̄ ex hoi
b· b⁹ est s; illā que venit ex dō ē
¶ Pma g° glā gsistit i di agnicōe
q̄ q̄to veri⁹ agnoscim⁹ tāto glori
osiores erim⁹ apud deū Vn' d²
ihē ix Nō glet² sapiēs i sapiā
sua nec fortis i fortitudīē sua
nec diues i diuicijs suis · s; i hoc
glet² q' glat² scire et nosce me qa
ego sū dn̄s q' facio miaz et iudi
ciū in terra hec eī m placent
ait dn̄s Cur at de⁹ i sua cog
cione nos iubeat glari cā datur
sapiē xv° vbi d² Nosse te gsūma
ta iusticia ē · et scire vtute et
iusticiā tuā radix ē imortalitat
Q' enī hanc glāz habuerit i omi
loco i oī tpe malū rfugit bonū
nō negligit · vtutes diligat sciēs
oculis dn̄i ^ oīa nuda esse et apta
Vn' boecius ^ Magna nobis idicta
ē neccitas pbitatis cū oīa ante
oculos iudicis agam⁹ cuncta cer
nētis Nec bonū negligim⁹ quia
si vē deū agnoscim⁹ scim⁹ eum
punitorē maloꝝ · bonoꝝ eciam
rmuneratorē vtutū amatorē ·
et ideo circūspecti erim⁹ nichil
oīno de gtigentib⁹ omittentes
¶ Secunda glā gsistit i dei imitacione
ut sequamur vestigia ei⁹ nō decli
nātes ad dexterā nec ad sinistram
Ad hoc enī venit de⁹ hō vt i seipo
ostenderet p quā viā possent homies
ad celi gaudia puenire Ad qd' hor
tat² nos apl's eph' 4to dicēs Estote
imitatores dei sic filij kmi Jtē
deutō 2° dn̄m deū vrm̄ sequimi Jtē
e^to km vi° d^t nobis de⁹ hō Sequimi
me et ostendā vobis virū q' gsilit
vocās virū deū s̄m hoiē · De q° d²
zach vi° Ecce vir oriēs no' meū Jtē
ihē 2° Ego vir vz assumā vos · Et
d^t aliqs i° eccs 2° qd ē hō ut seq
possit rgē factorē suū Ad' neqq;
s; pt i eq̄li imitacione s; i qualicūq; assi
milacione ¶ Sunt g° ea i qb⁹ xpm̄ te
nem² p nr̄is virib⁹ imitari · s · in
humili gūsacione · dura et aspa passioē ·
totali ni'pio exinanicione De pmo
monet nos mt xi · Discite a me
qa mitis sū et humilis corde Jt' luc
22 q' maior ē i vobis fiat sicut
minor · et q' precessor ē fiat sicut
ministrator Et seqt² Ego qs maior

ē q̄ recubit an q̄ ministrat. Ego aūt
ī medio vestrum sū sicut q̄ ministrat
Hic gregorius d̄t. In sublime positi sūt
humiles q̄ vñ ī omibȝ se despiciunt
vnde cont̄ oēs securiores sunt Hanc
humilem conuersatione describit nobis bn̄
dictus Conuersare simpliciter int̄ fr̄es
deuotus deo mgr̄o subditus senioribus
obediēs minoribus ɔtempans agendis pla
cens verbo vtilis corde humilis mansuetus
ad oēs Sc̄do mitem deū ī dura et
aspa passione Ad hoc ei venit vt me
rendi materiā nobis ondēret ī seipso
Hic ei d̄t petrus xp̄s passus ē p nobis
vobis relinquēs exm̄ etc. Et qd̄ dixit
aplīs et nobis ī ill' illud luc 22° Sic ego
dispono vobis sic disposuit m̄ pr̄ meus
regnū etc. Ac si diceret Sic ego ī mū
dū veniēs nō n̄ p tribulationes ī glo
riā et vobis disposui vt nō n̄ p tribu
lationes sequi me ad regnū Vn̄a sic
d̄t ī actibus P multas tribulationes opz
nos intrare ī regnū dei Na vt ait
aplūs oēs q̄ pie volūt viuē ī xp̄o nec
ē vt persecutionē patiatur Vn̄ Augus
Nequaqȝ ad regnū celorum se ptinē iudi
cet q̄ hic ī area triture nō tonditur
tribulatione nec mēbra x̄i se iudicent
q̄ caput suū spinis coronatū ī passiōi
bus nō sequuntur Tcio mitem xp̄m dnz
totali nr̄a exinanitione vt sic seipm̄
p nobis exinaniuit formā serui accipiēs
sic et nos ei ī hoc vicissitudinē repē
damus qd̄ tunc facit' agimus si ī omibȝ
q̄ agimus et patimur nō nobis nec p
nobis aliqd̄ sȝ ppt eū q̄ oīa ppt nos fecit
et nos sibi faciamus Qd̄ face monemur
ī ps ubi d̄t Exinanite exinanite vsq̄ ad
fundamentū in ea Ac si dicet Exina
nite ī actionibus exinanite ī passionibus vsq̄
ad fundamentū intimarum affectionū vt
nō ppt vos sȝ ppt deū oīa faciatis Hic
iterum ps Fīs sic tamqȝ vas pditū et id

oblivioni datus sū tamquam mortuus a corde
Qd̄ tunc totū ī nobis facit' ɔtingit in
nobis qn̄ in oībus q̄ agimus et patimur
nos ipos penitus ignoramus Et hoc est
qd̄ ps ait Nō nobis dn̄e nō nobis etc.
Hic aplūs p̄a corinth x° Siue manducatis
siue bibitis siue aliqd̄ aliud facitis oīa
ī gl'az dei facite Hec igit̄ ē vera gl'a
de qua merito possumus gl'ari si tn̄ in
dn̄o gl'emur qn̄ oīa facimus ppt q̄ dn̄s ve
ī mundū et ɔtinu in nobis est firm
facimus omē eorum q̄ dn̄s dispensando
fecit et ptulit ī hoc mundo De hac
gl'a d̄t eccl 23 Gl'a magna ē seq̄ deū
Et g° sequimur eū hic ī via conregnabimus
ei ī pr̄ia Scd'a gl'a spualis pncipibus
nccīa ē testimoniū ɔscie bone vt ɔscia
crebrius requisita nichil sibi ɔscia sit
dicens cū aplō Nichil m̄ ɔscius sū qd̄
nō sit ɔfessione mundatū satisfcōe emē
datū De hac gl'a d̄t aplūs Gl'a nr̄a hec
est testimoniū ɔscie nr̄e Tercia scdm̄ sclaribus
pncipibus necessariū ɔsistit ī diciarū
opulencia q̄ si caruerit multū eorum digni
tatibus derogatur sicut pncipes spales spiritualis
idigent necrio diuicys meritorum ~~De~~
~~his requre pima d̄t p9 vethe p sermōe~~
~~Ho quidā erat diues~~ Sunt aūt septē
gn̄a diciarum s. pura ɔscia bona natura
opa meritoria virtutū insignia dina
gra dei pr̄ia etiam gl'a ī quibus ve
ritie plene ɔsistūt Qs require in
smoibus de tpe s. an ascen dn̄i Et
ī 1° smoē Homo quidā erat diues
vl' alibi sic placet Qrta dignitas
pncipatus sclaris ɔsistit ī forti potēa
quā si spualis pnceps ɔseq̄ desideat
ī tplici potēcia se dz exercē Primo vt
potēciā habeat sup seipm̄ Scd'o super
oēm creaturā 3° vt potenciā apud
deū habeat Primo dico volens po
tens fi oī deuocioē studeat vt po
tent' sibiipi nouerit dn̄ari oē malū

E

F
2m pncipale

G
3m pncipale

Potēcia hre debemus sup tres

iterius et exterius a se potent' repellens
et ad omne bonu' suis viribus possi'le vult
se ipellens. Qui si quid irrepserit potest
i se puniat vel deu' punientem sustineat (similiter)
quod totu' in nr'a positu' est potestate.
De p'a potencia d' gen. 4°. Sub te erit
appetitus tuus et tu dn'aberis illius. Quod
exponit bernh. dicens In nobis e' si vici
volumus et neq' nr'm in hoc certamine
deicit' invitus. Sicut enim timicus excitatur
tep'tacionis motu' s; i nobis e' si vo
luerimus dare c'sensu'. Hic p'u. xvi°
d' Melior e' paciens viro forti et qui
dnat' aio suo expugnatore urbiu'. Quod
exponit grego. dicens Minor e' victoria
urbes expugnare qua ex sunt q' vincunt' (maius autem est quod propter pa ciam vincitur)
qua a semetipso animus superat' et se
metipsu' subiugati subicit. Hoc ecia'
de nr'o c'sensu sic exponimus quia
expugnator urbiu' has expugnat
adiutorio alieno. vincens aut seipsu'
p'pris viribus hoc facit. De hac pacia'
monet nos bernh. dicens Habeat ho
dei sensus suos exteriores no' duces
s; servientes. iteriores vero sobrios et
efficaces. Habeat oino domu' et
familia' cogitacionu' suaru' sic ordi
nata' ut dicat huic veni et veniat
et alteri vade et vadat. et servo suo
fac hoc et faciat absq' c'tradictione. (·h·)
Secunda potencia e' de oibus rebus mundi sup
que tunc potentes erimus cu' omnibus eis
hoc modo utimur quo dn's h' creavit
Ubi quod sciendu' quod deus aliqua creavit
ad nr'm exerciciu'. a'a ad nr'm obsequiu'
a'a vero ad melioru' incitamentu'. Prima dicunt'
mala 2a bona 3a bona et mala
s'm quod eisde' sive bn' utim' sive ma
le. Primo dico deus creavit queda'
ad nr'm exerciciu' que dicimus esse
mala quia ad vindicta' et punitioe'
peccatoru' sunt creata. De quibus d' eccli 39
Sunt sp'us qui ad vindicta' creati sunt

et i furore suo c'firmaverunt tormenta sua
s. ignis et grando. fames et mors bes
tiaru' dentes et scorpii. serpentes et ru
phea vindicans in exterminiu' impios
Sup quibus tanto potenciores erimus q'to
eade' a deo nobis inflicta paciencius
toleramus. Hinc Aug. ait Electi pacienter
adversa tollerant. scientes quod p' id quod mo
metaneu' est et leve tribulacionis sup'
modu' gratia' et glo'ia' merent'. Secundo deus
creavit queda' ad nr'm obsequium
que dicimus ee' bona et que nobis vite
necessaria ministrant. De quibus d' eccli 39
Bona hois creata sunt ab inicio Que
aut' sint illa subiungit d's Iniciu' necessarie
rei vite hoim aqua ignis ferru' lac
et sal panis et mel et botrus uve.
oleu' et vestimentu'. Hec oia' s'ctis i
bonu'. quibus tunc potent' utim' q'n nob'
ex eis solu' necessaria p'videmus. Tercio sunt
queda' que bona et mala dicimus s'm
quod bn' et male eis utimur. sicut sunt
oia' pulcra oia' dulcia oia' iocunda
sensus nr'os delectancia que deus creavit
ad incitamentu' melioru'. Que tunc mala
dicimus si h's nutus cupimus vel di
ligimus plus quam deu'. Na' de his d' ap'ls
Rom. 1° Commutaverunt glo'ia' dei i va
nitate' et mendaciu' et coluerunt et
servierunt creature pocius quam creatori qui
e' benedictus in secula. De quibus d' Aug. Pa
ru' te (dilig)it qui tecu' aliquid diligit plus (dne)
quam te. Que ergo tunc bona dicimus q'n
ex eis c'moditi illa relinquimus. et illa
que in deo sunt eligimus plus quam illa. Cla
mat enim nobis oia'. Ipse fecit nos et
no' ipsi nos. Nec dubiu' quin melicea
ipse sibi servaverit quam sunt illa. Hinc
bern. Integer amator dei quaecumque se
c'tuetur familiarem h' ammonicionem
amoris rebus ips' q'p speculo utit'
et i oi' re eo quod cernit sui amato
ris resultat memoria. Aspicit cuncta

q condidit et quo codiderit fine
Et i his no tn amirabilis qz ama
bilis occurrit atqz ex arra dilcois
qua precotulit sapient estimat
qta suauit i dote et sic i transito
ris istis mimis qteplat sapient
etna/ sties q si i hac tra diffi
tudinis ta pulcra i patria eade
iueniut ifinita meliora Qr° pote
cia habebit apud deu qua i duabs
pmis mebimur p qua i omibus
que ad salute nostra ptinet sup
deu mideo dice habebimg ptatem
An no potes erat apud deu abra
ha ad tq ptes nichil face poterat
agli dei i sodomis quousqz loth pa
truus eg exijt hic eni ex psona
dei dixit agelg gen 19 festina et
saluare i segor qa no potero face
qcq donec ingrediaris illuc An no
potens erat moyses cui dixit dns
exo 32 Dimitte me vt irascatur
furor meg contra eos faciaqz te i
gente magna Qd exponit grego
dices Quid e dice suo dimitte me
ni depcandi ausu prebe Ac si ei
apte diceret Pensa qtu apud me
valeas et cognosce qa obtine pote
ris qcq p pplo exoras An no icredas
potens erat sup dnm cui dns dixit
Tu noli orare p pplo hoc nec assumas
p eis laude et oracione et no ob
sistas m Hac at ptatem deg ab
electis suis libent sustinet vt i eis
et ex eis occasione sumat miseredi
Qd euident innuit ezc 22 vbi d
Quesiui i eis viru q interponet se
sepe et staret qtra me oppositg p
tra ne dissipare ea et no iueni Et
ibid ipperando d no ascendistis ex
aduso nec opposuistis vos muru p
domo De hac triplici ptate d aplis
philipp 4° Oia possu i eo q me co

fortat Qrito pncipes sclares clari
hnt psapia et sic p ceteris nobilitate
gnis sublimati P qd iformamr vt si
pncipes spuales esse cupimg oportet
nos nobilibg extitijs ab ifimis et vul
garibg elongari Sut at tria extitia
ppt q nobiles effiat valde apud dm
s. vt simg a trenis actibg elongati
vtutibg adornati i deu feliat trs
mutati Pmo dico q q vita sua
nobilitare desiderant oportz vt
a trenis actibg sint penitg elogati
nl hntes cu vulgaribg et plaribg coe
sz ad modu angelor ciuiu suor fa
cie dei licet adc alonge itellcu et af
fectu qto crebrig poterut speculet
Cu eni sit h exiliu et illic patria me
rito cogitacione et auiditate i 1a pa
tria etna qusamur Qd face mo
nemur ysa 52 Eleuare eleuare co
surge ihrlm Et nobilit bis dc eleuae
sz p affcm et p opis effcm vt no so
lu p itellcm et affcm sz ecc p operis
effcm semp ibi qusari amemg vbi
ppetuu nos speramg masuros P opis
at effcm dixi vt qcq cogente necessi
tate de trena viscositate face opor
teat eade tn p intencione sursum
ad dnm dirigamg ita vt nichil pter
trena sz p deu oia faciamg Et ho
e q ait apls colo 3° Que sursu sp
qrite s. p opis effcm q sursu sunt
sapite sz p deuocionis effcm Vnic
bndg Ei singulis ve aing semp p
oculis habeat no id qd agit sz quod
agendo itendit Et subiugit A deo
et ad deu qditg e aing ronalis
vt ad ipm sit qusio eig et sit ipse
bonu eg/ et ideo q pplius pt accedat
ad eu silitudie a quo sola discedit
dissimilitudine Hoc e solu id mag
nu bonu qd magng aimg dz qside
rare amirari et ad illud festinae

k
2m pnc le

Nobiles effici
mur apud dm
pter tria.

vt licz i trib9 vgat toti9 sibi gnisstud

ita ~~vt mens~~ melioze tu pte sui
hoc e memoria et intelligencia
et amoze ibi semp querfari ~~tunc~~ amit
Vn qiq hz se nouerit accepisse et
vbi ppetuu se mansurz et cu plena
dei visione plena silitudine se adep
turu sperat ¶ A^m vita nraz sup
modu nobilitas st vtutes de qbus
qnto plures acqrimq tanto erimus
apud deu nobiliozes Maxie aute
virtutes theologyce deinde morales
multu nos nobilitant Vn iheronim9
ait Summa e apud deu nobilitas
claru esse vtutibq Vn sap Nobilis
e ille q nobilitat sua vtus Singu
lariter at p ceteris st queda vtutes
et exrcicia q no solu ad pncipatu nobili
tant s aias nras rginas efficiut et
tamq sponsas copulant quas bridq e
numerat sic dicens Da m aiam nichil
amantem pter deu et qd ppt deu ama
du non est cui viue ppe no tm sit
s diu fuerit cui study et ocy sit p
unde deu in ospcu suo semp cu sol
licite ambulare cu dno deo suo non
dico magna s vna volutas sit et
facultas no desit Da ingt talem
aiaz et ego huic assigno voce pit
et nome sponse He st vtutes et
exrcicia q pncipue nos nobilitat apd
deu ¶ A^m sup oez modu nos nobi
litas apud deu e id cu p dina pn
cia in dinu affcm trasformat quod
tuc felicit otingit cu deq ia virtu
tibq illectus ruit i aplexus non
vales se vlterig otine tuc deq tamq
fortior trahit p9 se aias i dinu af
fectu eas pcitq trasmutas iux illud
apli i^o corinth vi^o Q adheret dno
vnq cu eo sps efficit^z It iob 34°
Si direxit ho ad deu cor suu spm
illiq et flatu ad se trahet deficiet
ois caro sit i carnalitas et ho in ci
nere reuertet^z Quod e dicit P9 q
deq ex sua pncia spm hois ad se tra
hit ois carlitas deficit et ho i hu^ani
affcs i nichilu redigit^z dinu affcm
felicit induetes Vd apuq bridq dedat
dices Sit volutas eo pficit vt fiat
amor otinuo p vi amoris ifundit
se sps scs sps vite oia viuificans
et otinuo volutas fit amor meozia
vo efficit^z sapia cu suauit et sapi
ut bona dni intellcs vo cogitantl
efficit^z otemplacio amatl formans i d
quasda spuales vl diuine suaui
tatis expiencias et tuc deo bn co
gitatur s^m modu huanu Sicq
otingit q potencie ronalis aie q pq
dce st volutas cogitacio et meozia
felicit in deu trasmutate dicat^z amor
dinq otemplacio sapia deo sponso mi
sericordit^z hoc agente Q viuit in

Sermo 29 de eodem q religiosi ef
ficiunt^z pncipes p religione 72

Principes iuda duces eoz
nrm i ps Dt greg9 Vnicuiqz
nrm ad sumenda viuendi
regulam prm pcedenciu exempla
monstrantur ut ex illoz vita vnus
qsqz osideret qd i actibq qd i moribq
bq suis fuet Ca se nonulli quos
ad amore prie celestis plq exa q p
dicameta succedut Gloziosi g^o isti
pncipes i noie pncipu sut nobis
ppositi i exm vt nos rligiosi q eos
imitari pmisimq i eis ueniamq
quo ad pfcm vite rligiose ad qua
conari volumq puenire valeamq
Nz at eoz vita pfessi sumq apte
bridq isinuat dicens Si forsita aliqz
negligencia ad pfectione no assurgit
ppi viderit quid excusacois hre va
leant qui aplica vita nos omnes
pfessi sumq Nd sane no de eade
gla sanctitatis dixeri qua no s^m tm

s; vniu'so orbi suscipere sic scriptu est
Suscipiat motes pace p'plo. s; de cor
fessione qua p oibus petrus loq'tur d'ns
Ecce nos reliq'mus oia 2r q oia et
nos i tribus nris sbalibus pmisim9
relinqueda. Oia eni que s' nociua
et deo g'ria i eisde tribus plenissie
icluduntur. Vn vtiq; c'tanti nos admo
net vt eos imitemur. Dicit eni petrus
singulis nob' 1o actu 2o Respice in
nos. Ac si dicat Respice quo vitam
nra; ad pfem statu pduxim9 et sic
pfice vita tua. Eciam paulus nos a
monet sic dices Ipi fres scitis quo
vos oporteat imitari nos. neq; eni
pane gratis manducauim9 s; i labore
et fatigacione nocte et die opantes
vt nosmetipsos forma daremus vob'
Si g' gl'osos istos pncipes imitari
cupim9 vt cora deo sim9 pncipes
sicut ipi nece est ut i oi statu re
ligiois p'm locu sume pfectiois at
tingam9. Dicitur eni pnceps q' pmu
locu capies vl' q'si pmu locu adeptus
que locu si attingim9 ve pncipes sum9
Ut q'd sciendu q vra religio triplice
hz statu s' pncipiu mediu et fine.
et i quolibz illoru pncipes erim9 si cu
libz stat9 pfcionis apice attigam9. q'd
sub noie triu pncipu ps nob' isinuat
ita dices Pncipes iuda duces eor
pncipes zabulo et pncipes neptalim
Erim9 eni pncipes iuda si rligionis
pncipiu pfce incipim9. Erim9 pnci
pes zabulon si rligiois mediu recte
pcurrim9. Erim9 pncipes neptalim. Si
fine religiois 9sumata pfcione pficim9
Hic qbus tribus pticularibus pfec
toibus vna pfectissima pfcio tamq'
ex pualis cbus pncipibus vnus 9cludit
pfectissim9 pncipatus. ¶ Primus g' sta
tus religiois est pncipiu i quo si
pncipes esse cupim9 nece est vt eide

stat9 sup'ma exacia aggrediamur
quod i pmo pncipe 9uenient' innuitur
cu d'r Pnceps iuda. q'd iterptat' 9fites
signu pncipiu rligiois i quo pfitem'
q ad pfectione vite religiose velim9
totis vibus conari. Si g' pmi stat9 pn
cipatu p iuda designatu 9seq' cupim9
oportet vt tribus exerciis illud fiat
s' solius spei nre in deu erectioe plea
9usione tota subiectioe. Vn si i hys
tribus rligione ingredimur stati sum9
pncipes i hoc statu. Primo g' cu
igredimur rligione vota nra que
distixerunt labia nra emittetes. ho
dz fi' spei nre et fiducie ad deum
erectione. Magnu e eni q'd pmittim9
et q'd oio excedit vires nras. Na
q ho sit i mudo et a mudo mime
sauciet. q ho tangat pice et no
iqnet ab ea et q ho sit cu lupis
et no vlulet cu eis oino vltra
vires nras est. Ideo ait ylheonim9
q i carne pter carne viue no tre
na s; celestis vita e. Et io si solu9
q'd pmittim9 nece e vt ex dino
adiutorio hoc soluam9. Ad quam
spei erectione dns nos duce voluit
cu deut 8o dixit. Ne dixeris in
corde tuo fortitudo mea et robur
man9 mee h' oia m' pfiterunt.
s; rrcorderis dni dei tui q ipe t'
vires pbuerit. Ad 9siderans ps
dixit No em in arcu meo spabo
et gladi9 me9 no saluabit me.
s; dextera tua et brachiu tuu et
illuiacio vult9 tui. ¶ Hic aug9
s' 1o vbo apli no q sufficietes
sum9 aliq'd cogitare a nobis q'si
ex nobis d'r. Tota spes nra i
deo sit si volum9 pspari nichil
oino de nobis taq' de ppys merit' vit.9
psumam9 ne si nobis deputam9
q'd dei e pdam9 q'd de9 voluit

nobis dare Hic dns math. 10° hor
tat nos ad fiducia nrm in se
ponenda dicens Habete fiduciam
nolite timere ego su. Qd exponit
aug9 dicens Qz es tu dne vt i te
fiducia habeamg et ex psona dei
rndz ibid dicens Ego su veritas pro
mittentis. possibilitas oipotentis
caritas volentis. Ac si dicet Ego
q pmitto gram sperantibg i me su
veritas q non solue qd pmitto.
et su oipotens vt facile exsolue
valea qd pmitto Multi eni sut
vaces i pmiss. s quz obstat iposs
bilitas vt ne no valeat exsolue
qd pmittut. Multi eni caritas sr q quod
pmittut solue nolut qr si ptigit
q odiu qnqz incurrit vt qd pmissu
est et solui posset pp odiu intuem
ens no soluatur. Ideo ad h° amo
uendu subiugit Ego su caritas vole
tis Vn ex his oibg colligatis iposs
sibile e deu no solue qd pmittit
q oibg i se sperantibg auxiliu pmit
tit Hic bndg euidentissie declarat
qd diuinis altissima est nra pfessio
qa no nouims oem s oes scitate
pfectione et oes pfectiois psuma
cione Non est g° nrm laborare
tm gia pcepta nec solu attende
q pcipiat deus s q velit Alioz e
fuic deo nrm adhe Alioz e deu
crede nrm sape et frui et sequi
Magnu e hoc. s oipotens e deus
et magng et bong e q in nobis
pig e pmissoz. Fidelis redditor
idefessus auditor q magno eg amoe
magna pfitetentibg et i fide et
i spe hre eig maioza viribg suis
aggredientibg et volutate et deside
riu suggerit i idipsu. et q gram
volutate prerogauit subrogauit eis

ad pfcm vtutu. et cu fidelit ho qd
poterit ipe mordit paupi suo iudi
cu faciet qa qd habuit hoc fecit.
Ctm qd i ingressu rligiois e eque
necessariu est plena gusio vt videl
a sclo rcedetes plena facie ad dnm
quertam nichil de nro in hoc sclo
relinqntes et nichil eoz q sr scli
nobiscu deferentes ne i dei fuicio
claudicemg. Qd face monem eccii
1a. Conuite ad dnm et delinque pcta
glo. gute. i. te totu sil gute Hic aliq
apha d Si guteris gute Quod exp
bndg dns Hoc e pfte gusiois culme
apphende Tuc eni hoc apphendims
si toti de toto sclo autim et toti gusi
a sclo toti i totu deu qutim Toti
at a sclo autim si de nro nichil i
sclo rlinqims. qd no faciebat filij is
rahel q rlinqs egiptu corda ibi dmi
serut dicentes exodi xvi° Vtina moz
tui eems i egipto qn sedebamg sup
ollas carneu et comedebamg pane i
saturitate Talr de toto sclo autimur
qn n eoz q sr scli nobiscu ducimg
Multi eni gusi ad dnm mores ho
res pntes secu de sclo ducut per
affectu et qn pnt ecia p opus ef
fectu Qd bn p rachel figurat sr
q recedens de laban pre suo q mudu
sigt furata e eig ydola genes 31°
occultas sub stramentis Sic multi
recedetes de sclo ydola laban id e
affcoes sclares secu ducut. et sub
habitu religiois tamq sub stramet
her abscondut Sic ergo toti guti
demg ad deu vt i d totu qd a sclo
duximg totu in deu et i oia que
sut eg sic sr pri mri q sut metra
xpi et quqz alia q ad laude eg
et volutate et ad eg bnplacitum
possunt aliqualiter deputari.

no possu +
nro
scitate
redditor

Hanc pfectā ɔusione q̄ bndꝰ ordiez
pfectiōis noīat apꝰ paulꝰ nob' descri
bit dicēs Vnū est nrīn q̄ retro
sūt oblitꝰ ad ea q̄ sūt priora me extēdo
Sm ad pncipatū uīa · i · ad ıgssū
religiōis nrīm est pfcā obiā que
ī duobꝫ ɔsistit · s · ī corpis castiga
tione et sps oblatione Nā ī hijs
duobꝫ obiā abrahe īuenta ē pfcā
Pmo pfcām obiāz ī corpis casti
gatione offerimꝰ cū illud tocies dei
suituti subicimꝰ quousꝫ laboribus
assuefactū sīn murmure et recalcitra
cione ad suiendū deo spū obediat
Qdiu eñi corpꝰ murmurat obiā
nō est plena corā deo De quo dicit
caritas 92 Servus pessio latꝰ saguinae
Nā si dixerimꝰ ıd pubi 2e° vires
nō suppetunt rndet nobis qd ibidē
subiungit Qr' aspector ē cordis ipe
itelligit et obsuatore aīe tue n' fallit
Sm pfcām oblatione ɔstituens
est interioris hōis oblacio p obiāz
filij abrahe designati · ita vt plene
et pfcē a ppa volūtate nos exhau
riamꝰ In qbꝫ duobꝫ pfcē oblatis
totū deo offerimꝰ qd habemꝰ Rudis
eñi hō et nouus bone voluntatis volēs
mlta et nesciēs indiget ductore ne for
te si p indiscretione sequitur fuore
corpꝰ destruat et sic fine boi ppositi
nō attīgat Et ideo tū ppt suā ignora
ciā tū ppt feruoris vehemēciā cū
oī humilitate alieis manibꝫ ē sbdendꝰ
qd deutb xvijº dns pcipit dicēs Fa
cies qdcuqꝫ dixerit q̄ psūt loco q̄
elegerit dns sequerisqꝫ snīaz eoꝝ nec
dexterā nec ad sinistrā Qui aūt sup
bierit nolēs obedire sacerdotis iperio
q̄ eo tpe ministrat dno deo tuo mori
etr hō ille Hic 1º Reg xvº Nuqd vult
dns holocausta et victimas et non
potiꝰ vt obediat voci dni Melior
ē eñi obediā q̄ victīe et auscultare
magis q̄ offerre adipē arietū qm q̄
pcīm ariolandi ē repugnare et q̄si
scelus ydolatrie nolle acqescē Qd
expoit grēg dꝰ Obiā victīs iure ppo
nit qa p victīas aliena caro per
obiāz aūt ppa voluntas mactatur
qd plꝰ ē q̄ aliena carne mactarē
Quto eñ qd offertur ē intimius
tāto difficiliꝰ et p gns dō gracius
Hanc obiam describit nobis bndꝰ
dꝰ Pfcā obiā marie in incipiēte ē
indiscreta hoc ē non discernē quid
vl' q̄re pcipiat sꝫ ad hoc tm niti
vt fideliꝰ et humiliꝰ fiat qd a ma
iore pcipit Nā aialem discretū
nouiciū prudentē incipientē sapi
entē in cella diu posse ɔsistē ī co
gregacōe posse durare ipossibile est
Stultꝰ g° fiat vt sit sapiēs et her
ois eius sit discrecio vt ī hoc nulla
ei sit discrecio Et subiungit Ideo no
uus hō et pia simplicitas q̄ nō
hꝫ racionē ducentē affcm trahentē
vl' discrecionē moderantē sꝫ in qua
dā vtitr in semetipm tamqꝫ figulꝰ
ī figmentū lege quadā mandatoꝝ
dei q̄si manibꝫ alienis faciendꝰ ē
et formandꝰ ī oī pacīa et ī rota
volubilis obie et ī igne pbacōis
sue plasmatoris et formatoris sui
volūtati et arbitrio subdendꝰ Eli
gat g° nouꝰ pꝰ miles abiectꝰ ee
in domo dei et subiectꝰ esse ma
gistro suo sb' quo frangat eꝰ vo
lūtas et obie freno ɔcupiā re
pmat cogitans semp ī corde suo
q̄ q̄cquid a deo suo expauit ıobe
diēciā sīn dubio p obiam recto tramite
redit Ex hijs g° q̄ passꝰ ē xps
discimꝰ q̄ta nos q̄ puri hōies sūg
oportet p obiā ppeti p qua et is
q̄ deus est nō dubitauit mori ·

Si g° cu hys tribus et eo mo q° dix
im9 religione ingredim² gtu ad
principiu et religiois igressu inde
q psites d² gseqm² principatu·
·t¹· 2m principale ¶ Sedes staty religiosoz d² medi9 cres
diligeti conamie int principiu et pfec
tu· q status nobis p principe zabulo
designat² isinuas nobis vt si ad su
pmu statu illi medio copetenten
te conamur ptinge erim9 principes
et principatu zabulo attigem9 Que
at sint 1a q huic statui gpetunt
i qby nos excre dem9 p iterptacio
ne hu9 nois ·s· zabulo edocemur
·f· ¶ Interpretat² em tria p q curre nos
opoztet ·s· iusiurandu· flux9 noctis·
fortitudo In his em tby i hoc me
dio extere nos opoztet Incipietes
iureiurando igrediam² mediu statu
voti nostri cogitantes et ruminantes
et nuq obliuione tradetes ·s· hoc
iusiurandu ~~nuq recedat a corde~~
vt videlicet ab eo die quo votu emi
sim9 hoc iusiurandu nuq recedat a
corde nro cogitando semp q no hoi
by s3 deo iurauim9 fortissimu iura
ramentu dicetes semp i corde i° ps
Juraui et statui custodire iudicia ius
ticie tue Huj9 iurameti monem²
deutro 29 cu d² Custodite vba pacti
huj9 et iplete ea vt intelleas i fede
dni dei tui· et i iureiurado qd hodie
dns deus tu9 percutit tecu vt suscitet
te s· i pplm· et ipe sit dns de9 tu9
Nz si no soluim9 sic iurauimus
videam9 quo muniam9 fronte nrz
gtra ictu apli dicetis hebre x° Irrita
faciens qs lege moysi sine vlla mi
seratione duoby vl tribus testibus
moritr² qtomagis putatis deteriora
mereri supplicia q filiu dei gcul
cauerit et sanguinez testameti pollutu
duxerit et spui gre gtumelia fecerit·

Nd totu facim9 si iuratu facimus
iuramentu nrm irreitantes nobis i°
actu v° No es metity hoib9 s3 deo
2m e fluxus noctis Nd p nocte
n pcta designant²· P fluxu aute
id p qd pcca a nobis defluut s3
pfunda gra denotat² 2m q° qd i
hoc medio agendu est· illud est
qd p pfunda pniaz et fortissima
cordis gtricione necno et opis satisfac
tione oia pcca q gmisim9 a nobis
fluat talit agetes vt oia dura et
aspa q agim9 vl patim² i solam
emendacione pcoz p itencionem
cordis ordinem9· ab hoc exercicio no
cessantes quous3 p sps sci remissioez
vl ad min9 coscie nre exhilaracioez
sperem9 oia crimia nra defluxisse·
Nd em est dice i° ysa· Deleui vt
nube iniqtates tuas et qsi nebula
peccata tua nisi q pcca p indulgeciam
et remissione defluxerit· Nd cu fim
fuerit scdaz iterptatione illi9 principis
·f· zabulon sim9 inordit gsecuti ¶ Tcio
aggrediam² hu9 principis zabulon
3am iterptatione s3 fortitudine vt
videlicet ex pa iterpretacione ·s· ius
iurandi aiati et ex 2a iterptatione
s3 flux9 noctis a pctis alienati ad
fortitudine extendam attigam9 ·sicut
vir lubos nros toto conamie ad h°
tendetes vt psoluam9 vota nra q
distixerunt labia nra vt sic conati
ad pfectioez pmisim9 sic idefesso co
nisu eunde conatu ope psoluam9
No em pfectione s3 conatu ad
pfectione pmisim9 Ideo q ad co
nandu fecerit hoc qd potuerit
videt² voti sui tngressione euasisse
Cu at conaty q pmisim9 tendat
ad pfectione videam9 i quo gsistat
pfectio put h' sumit² vt sic p
gnis cognoscam9 i q° statu nr conaty

sit cõpletus. Ad' qd' sciedũ q
duplex ẽ pfectio. Una ẽ inte
tionis siue pgressionis. alia ẽ
fini siue puẽtionis. Prima q°
pfectio ẽ pũectio qua cũ auida
deuotione semp ulterius pcedi
mus. nõ ctẽti qcũq; iã et qtĩ
cũq; iã pfecimus. Talis conatꝰ
pficiendi qtĩũ est de affectione
et itencione et cũ opacõe nũq
cessandi nobis p pfectione re
putat². et hoc innuit² nobis gen
17°. ubi d² Ambula coram me et esto
pfcẽ. et hoc p pfectione r̃puta
tur. Ambulare enĩ ut ait bnd9
pficẽ est. Hĩc ap9 ait. Nõ arbitror
me cõphendisse scz pfcõez. Sz qd.
Unũ est nãm q . s . retro st' oblitꝰ
ad ea q priora st' me extendo. Ac
si dicat licet nõ iudicẽ me p
fectũ pfectione tmĩ ad eandẽ
tñ pfectionẽ conabor. et talis
conatꝰ pfectio iudicat². et iõ sc²
Quotquot at pfcĩ sumus idipsũ
sentiamus. Ecce ĩ hoc ubo sicut
alijs se cõnumerans d² se iã
pfcm ex solo conatu q iã nõ
longe arbitratꝰ ẽ se pfcione
nõdũ apphendisse. Et d². exp° t
bnd9 d³. In ubo isto manifeste
ab aplõ declarat² q pfcũ eoz
q retro st' oblivio et pfcũ in anteriora
extẽsio ipã est iusti hois ĩ hac
vita pfectio. Hĩc id bnd9 dicit
Indefessũ pficiedi studiũ et iugis
conatꝰ pfcio iudicat². Hĩc leo pp
d². Hec est pfcõz uã iustitia
ut nũq se presumat ẽe pfcos
ne ab itineris nõdũ finiti itẽ

cione cessantes ibi icidãt deficiedi
piculũ ubi pficiedi deposuerunt
appetitũ qa nẽo tã pfcus et scs ẽ
ut pfectioz et sanctioz esse nõ possit
Ideo oẽs sũ' sm differẽcia gradiuum
sm distrectione meritoz ab hys ĩ
que pueniunt ad ea q nondũ app
hendimus pia auiditate currimus. Et rõ
ẽ nãria qa ubicũq; lassati ul' attedi
ati desistimus pficẽ ibi nãrie defi
cimus. Hĩc bern9 O monache non
vis pficẽ q° vis deficẽ. Vidit
iacob scala attingentẽ celos et ĩ
ea agelos descendentes et ascen
de³ nũmq; ibi subsistentẽ uel
ẽe residentẽ ut palã daretur
itelligi int' pfcm et defcm in
hac uita nullũ mediũ tueni
Sz quo ipm corpus nrm crescẽ
astat a decrẽ sic opz spm nrm
siliꝰ pficẽ ul' deficẽ et iõ ne de
ficiamus opz nos cõtinue ad boꝰ
conari. Cur at talis conatꝰ ad
pfectionẽ cõsequedã p pfcõe p'mo
pfcio r̃putatur rõ est qa talis
conatꝰ magni desideri9 idiciũ est
Nullus enĩ tã indefesso labore cõ
tinue poss3 conari n' maximũ
desideriũ ipm impellet ad co
nandũ. Cũ at vehemẽti desidio
ad aliqd hndũ estuat sz iã tz
qd' desiderat. Et qa difficult
credit² ista ritas fortissis aucto
ritatibus ẽ pbanda. Hĩc ex pso
dei d² 1 Re 11°. Tolle qcũq;
desiderat aĩa tua. P qd innuit²
q qtĩũ desiderare possumus tm
sn dubio erimus acceptati si tm
ipm desideriũ indefesso cona
mĩe cõpbat². Its Aug9. Nõ qd
sis sz qd esse desideras attedit
deus si tñ tu qtĩũ potes satagẽ

vt qd nondu es ee merearis Unde dequ
saulu vas electionis dicebat ee no qa
ia esset sed qa esse credebat Item grego:
Bona vota crescens affectu perpetuit mul
tiplicat. Scriptu namque est Ego clamaui
qui exaudisti me Non enim ait quia
clamaui ideo exaudisti me sed ait · qa
exaudisti ideo clamaui qa no loquens
exauditus fuerat sed votis perfectibus cla
mauit Clamor autem desideriu est Item
bernardus Sunt multi qui tota vita sua
tendunt · s · ad perfectione sed nunquam
pertendunt quibus tamen si pie perseuera
uerint statim vt de corpe exeunt
redditur qd in hac vita dispensatoie
negatum est illuc perducere eos sola
gratia quo pro quo tedebant ipi tamen
gratia ¶ Racione vero perfectione · s · tanti
precij cum breuitate relinquimus ipam
in sequenti sermone si tamen occasio se obtu
lerit prosequendam ¶ Tercium nomen huius
principis est neptalim · significans latitu
dine per quam caritate perfectam illam
· s · que foras mittit tiorem amplius
qua flagrante ad dei volutatem
proximi vtilitate nostram felicitatem
agenda diffundimur in qua mi
sericordit et per omnia dilatamur.
De qua psalmus Viam madatorum
tuorum cucurri Et iterum Dilatasti
gressus meos etc. De qua si plura
hic volueris require in sermone quo
de sancto iohanne baptista vlt medium
Ex hijs ergo tribus principibus scilicet
iuda zabulon et neptalim vnus
gloriosus princeps constituitur · s · homo
perfectus per sublime vita capiens
premium ipm adiuuante dno nostro
ihesu xpo qui est benedictus in secula
seculorum Amen De eodem sermo 3us
ex multis homines dij vocantur 11

·J· 3m principale

Dy fortes terre vehementer
eleuati sunt Dicit crisostomus quod in
omni laude sanctorum nichil glo
riosius de sanctis dici poterit quam vt
dij a deo suo vocentur. Neque enim
hoc nomen eis vacat ipsi possi
dent per imitacione sanctorum vitam dei
et hominis induissent Expedita igitur
prima parte thematis dudum proposita
· s · de dignitate principum nunc restat di
cendum de iij parte · s · de eorum subli
mitate Vt igitur predicator qui secundum apostolum
sapientibus et insipientibus debitor esse
dz magnus spiritibus habeat aliquid
proponere qd ad profectum eos excitet apli
orem ideo verbum propositum est indu
ctum in quo quatuor per ordinem proponitur.
Primo enim isti gloriosi apli mag
nifice commendantur Secundo a dijs gentium
separantur. Tertio a deo specificantur Quarto
vehementer exaltantur. Primo mihi dij
in quo sancti apli magnifice commendantur.
Non enim non homines sed dij vocantur.
videntur humanum statum quodammodo sua
sublimitate excessisse. Secundum · fortes
in quo a dijs gentium distinguntur. Quia non
dij sed demonia vocantur iuxta psalmus
dicente · quoniam omnes dij gentium
demonia · Illi enim dij no fortes sed
debiles sunt valde et infirmi qua nulla
fortitudine sed sola dolositate homines
decipiunt ad peccandum Vnde no viribus
vincunt. sed fraudibus Unde bernardus dicit
Vt inimicus excitat temptacionis mo
tum sed in nobis est si vinci volumus
et neo minus in hoc certamine deicit
inuitus Vnde in passionibus sanctorum sepe
legitur quod per eos sunt potenter demones
consternati et quod sepe mutire in eorum pre
sencia non audebant Tertio mihi terre in quo
isti dij · s · apli a deo vero specificantur.
In eo enim quod dicuntur dij terre a deo

cch q̄ solus nālit' est deus distiguunt᷑.
Vñ iohis 3° Q' de tr̄a ē de tr̄a lo
q̄t᷑ q̄ aūt de celo venit sr̄ om̄s est
Sic gregoͥ exponens v̄bu aplī dicentꝭ
q' ē sr̄ oīa deus bndictꝰ ī sc̄la d'
Cnedū ꝙ sñ hoīes dij sc̄ vocati sic
deus dixit moysi Posuī te deū pha
raonis Sz aliud ē nuncupatiuē aliud
nālit' dici deū Q' g̃ d᷑ deus nū
cupatiuē deus d᷑ īter oīa Q' aūt inter
utrūq̄ vgis deus ē incarnatus sup
om̄s ē Vñ vult dicē ꝙ apl's di
cendo q' ē sup oīa bndictꝰ deus ī sc̄la
Sup oīa dixit ad dr̄am sc̄oꝝ deoꝝ
q' non sup oīa sꝫ int' oīa p̄ticipatiuē
dij nuncupant᷑. Qm̄ ibi vehement'
eleuati sc̄ ī q° vehemēt' exaltant᷑
transeuntes ī celū tāto sr̄ ī celo glo
riosiores q̃to ī t̄ris fuerūt ꝑ
ceteris sanctiores Hec breuit' de
gloriosis istis dijs dc̄a sufficiant Nā
mirabilia et miācula q̄ deus ī eis
et cū eis mūdo exhibuit sufficient'
pbant ꝙ ex m̄to sc̄itatis eoꝝ sac̄ sc̄p
tura iuste noīat eos deos Sic enī
ex psona dei de eis d᷑ ī ps' Ego
dixi dij estis Vñ cū nālis deus .s.
xp's dixisset se deū iudei volebant
eū tamq̄ de blasphemia lapidasse
q̄bꝰ ipē dixit Ioh' x° Nōne ī lege
vr̄a sc̄ptū est ego dixi dij estis.
Si illos dixit deos ad quos s̄mo
dei factus ē et nō pt̄ solui sc̄ptura
q̄ p̄r̄ sc̄ificauit et misit ī mūdū/et
vos dicitis q̄a blasphemo q̄a dixi fi
lius dei sū? Vñ leoͥ sr̄ 1° v° M̄t
xvi° Quē dicūt hoīes eē filiū hoīs
Cū interogasset ih's discipulos q̄d hoīes
huāna solū° sciētes de se sentirēt
et vndissent alij iohēz baptistā 2c
Rndit ih's Vos aūt q̄ nō estis homiēs
tales de q̄bꝰ d' apl's cū sit int' uos
zelus et otencio nōne carnales estꝭ

2c. sꝫ q̄ dij estꝭ q̄ de diuitate mea
itelligitꝭ quē me esse dicitꝭ. Nūc
videamꝰ q̄bꝰ extīcius saltē fimbria
sublimiū istoꝝ deoꝝ tenint' ꝯtīga
mꝰ vt ex hoc de hꝰ noīe sc̄itate
aliq̄ ꝯseq̄mur Pt' q̄d sciend' ꝙ duo
de hac maīa p ordinē sr̄ dicēda
Pimo de hꝰ noīs et vite causali[te]
2° de modo p̄ueniēdi q̄litate Hoc
enī sc̄i p maīā venacioē arripiūt
vt eos imitem᷑. P° g° videndū
est de hꝰ noīs et vite causalitte
id est ꝓpter quā causā possumꝰ
dij nuncupari. Est aūt h' cā
et nō alia sꝫ vnio mr̄a ad deū
Cū enī aīa nr̄a deo nō solum
ꝯiuncta sꝫ q̄d maiꝰ ē vnita fuerit
tūc forcꝭ vincit minꝰ forcē .i. deus
aīam et trahit eā in sui vite
et noīs sc̄itatē. vt sic ipē deus
ē nālit' sic talis hō vnitꝰ sr̄ nū
cupatiuē sit vt deus dicat᷑ Licet
eī int' deū et aīam magna sit dis
tancia tū sꝫm bnd' deus nō possit
eē dignior et aīa peccatr̄ non
possit esse idigēr h' tn̄ vnio
ē ei possibilis q̄ possibilitas si ī
actū trāseat ml'z ex hoc seq̄tur
ipossi[bi]le Ad hoc eī aīa creata ē
vt exiēs a deo p grām creacionis
ad deū redeat p grām vnionis.
Q̄d figūa. nā et scriptura potest
edoceri. Figura p colūbā noe
quā sic Gen̄ viij° d᷑ noe emisit
nō vt nō rediret sꝫ vt videret
si cessasset aque diluuij super
faciē t̄re. Q' cū nō īueniss' vbi r̄
q̄esteꝭ pes eꝰ r̄uersa ē ad eū ī
archā Sic oīs aīe xp̄ianoꝝ q̄ p
grāz creacionis a dō mittūt᷑ ī huc
mūdū ad h° vtiq̄ mittūt᷑ vt ī archā
celestis r̄gni ad deū r̄deat q̄ misit

A.
P q̄ tam nos hoīes
dij possimus appella
ri

illas Sz heu mlte tanq3 corug cada
ueribg illecty no redeut illee ca
daue imude delectacionis I° hoc
ostendit p natura qd bug sit de
clat dices Rcs et magnus dns rec
tu et magnu fecit hoiez vt per
rectitudiez dm appeteret oms affec
tiones i ipm erigedo et p mag
tudinis appetitu capet eu q celi
et tra capere no poterat abiendo Vn
qa deg rectus io d i ps Rcs dns
et no est iniqtas i eo Et qa mag
d ibid qm magng et laudabilis
nimis ideo opz aiaz q ad ymagi
ne eg creata e recta et magna
esse Sz rectitudine i lapsu pmoz
pntu pdidimus magtudine at
eig retinemus qua rectitudine
pq p bona ecrna rpauimus
ex hoc f dd siles fu dy vocam
II° hoc id pbat lucide p scp
tura videlicet q ad hoc vt ad
deu redeant sit create nr illud
Joh 13 Sciens ihs qa a deo exiuit
et ad dm vadit Vt eni bndg
A deo et ad deu cditg e aimg
roalis vt ad ipm sit cuisto eig
vt sit ipe bonu eg hic at ab illo
bong Ad ymagine quippe et sili
tudine eg cditg e vt qu diu h
viuit q prius pt accedat ad
eu silitudine a quo sola discre
dit dissimilitudie vt sit hic
scs sicut ille scs est et i futo
bts sic ille bts est Deniq h°
solu magnu bonu magng et
bong anima suscipit et mirat
et affectat qd sup illud e et
adhere festinat ei silitudine
sua deuota ymago Ipe enim
huing racionalis ad ymagine

dei fcus est et p hoc itelligat
se posse debe adhere ei cu ymago
eg e io si i tris regit corpa sibi
cmissa meliore tn pte sui h° e
memoria itelligencia et amore ibi
semp cuisari amat vnd qsp hg
se hr nouit accepisse et vbi ipse
tum se mansuru et cu plena dei
visione plena silitudine adeptu
ru nouit Illuc g° spectet vnde
pendet plg tn hoibg amorans vt
munificet eos vita dei asfrenda et
capienda dina q ut aimet vita ista
mozli et huana Sicut ei corpus
statu suo se erigit i celu eo q na
et dignitate oia corpa sreminet sic
spualis ipa na ad ea q i spualibz
pemiet Hoc e ad deu et dina
se erige sepius semetipaz no simpl
sapiedo sz pie amado Hec ergo
bta vnio ca e p qua hoies a statu
huanitatis .i. carnalitatis trnseunt
i dinu Scdo dicend est de mo
pueniendi qualitate hoc e qlit ad
huc statu dinu pueniamg Et sit
ta p q hac gracia cseqmur sc
p assilacione dilectione et pfectioez
In his ei tbg pficit vita hoins vt
a statu mo recedetes id e a vita
huana i dinu statu felicit cmu
tam vt dy noiemur et simg
Cupie g° hac btaz denoiacoez vt
dy noiem cseq pmo assilam deo
Est at tra i qbg s hoies mutuo
assilant .s. i facei dispositioe in
sili opacioe i moz exhibicioe vt
cuiuq hoies aliquid istoz sil habeat
dicut s siles et sic s mutuo assila
ri Pmo g° aliq sit siles i facie
dispositione p q medu cne dinina

quia similes sunt isti in facie. Per hanc facie voluntate accipimus nec inconuenienter. Sic enim homo exterior per faciem cognoscitur sic interior per voluntatem. Vnde gregorius Sicut per exteriorem faciem hominibus sic per interiorem voluntatem deo noti sumus Hec ergo voluntas nostra que de sui natura nec bona nec mala dicitur tanto erit melior quanto diuine voluntati conformior quia cum per conformitatem ceperit esse bona habemus in ea omne quod ad salutem nos poterit promouere Sic enim dicit bernhardus bona voluntas est origo omnium bonorum et omnium virtutum quam qui habet secum habet quicquid ei ad bene viuendum opus est quia vt ait crisostomus Ante dei oculos nunquam est vacua manus a munere si archa cordis plena fuerit bona voluntate Operatur enim bona si est si vero operari renuit bona voluntas non est Bona est ergo nostra voluntas cum ex consilio et proposito ad deum se conuertit Melior est autem cum consilium et propositum continet in opus vt non solum iam velit voluntas sed voluntas per opera iam probatur Optima ergo tunc est voluntas cum ope et virtute affectu et effectu diuine voluntati in omnibus et per omnia se conformat Vnde bernhardus Deo debet creatura ab homine velit nolit subiectum oportere esse creatori sed a creatura rationali voluntas exigitur quam tunc perfectam iudicabitur cum omne quod pro certo scimus deum velle id nos omnino velimus et quod certum est deum nolle id per omnia nos nolimus extra. quod autem incertum est vtrum velit an nolit nec nos velimus ex toto nec penitus non velimus Talis voluntas non requiescit donec perducat hominem ad perfectum. quia cum poterit operatur cum vero non poterit suspendium est vt eius desiderium stet pro facto secundum illud apostoli ad chorinthios Si voluntas prompta est secundum id quod habet accepta est deo Quarto homines sibi mutuo assimilantur in simili ope Sic si deo assimilari cupimus opere sic ipse tam in ope quam in affectu In ope vt quia ipse operatus est et nos operemur et ex affectu vt quod operatus est propter nos et nos operemur propter eum Ad quod hortatur nos iudicum vii° quod me videritis facere omnes facite Item exodi 24. Inspice et fac secundum exemplar quod tibi in monte monstratum est Ideo enim deus homo factus est vt in seipso viuendi regulam daret nobis Vnde et dicit gregorius Incarnatus dominus in semetipso omne quod nobis precepit et inspirauit ostendit vt quod precepto monuit exemplo suaderet Vnde bernhardus Proderit mihi domini passio si mea iam sequitur imitatio Alioquin requiretur a me sanguis ille qui effusus est super terram nec immunis ero ab illo tam singulari scelere iudeorum quod videlicet tante caritati ingratus fuerim quod spiritui gracie contumeliam fecerim quod conculcauerim filium dei Ex quo patet quod nec passio proderit sine imitatione nec imitacio sufficit sine passione Multi enim antiquorum patrum secuti sunt dominum quorum vnus scilicet Job dixit Vestigia eius secutus est pes meus etc. non tamen ante passionem intrare poterat regnum dei Quinto quo homines assimilantur consistit in morum exhibitione vt qui similes sunt in moribus ipsi sibi mutuo assimilentur Per hos mores virtutes ~~accipimus~~ accipiuntur per quas homines deo assimilantur et per consequens a deo diliguntur Sic dauid inuenit dei similitudinem virtute mentis propter quam sedem regni consecutus est in secula. i. mach. 2. de quo dicit dominus ad samuelem Inueni virum secundum cor meum Sic salomon qui dictus est pacificus racione pacis filius factus est deo. De quo scribitur 2 Reg. 12. Vocauit nomen eius salomonem et dominus dilexit eum Sic iohannes euangelista propter prerogatiuam castitatis filius factus est deo. Ideo inter ceteros apostolos christus est ab eo magis dilectus cui eciam in cruce moriens matrem tamquam magis dilecto commendauit Vnde de hac

C.

Per hos mores ~~accipiuntur~~ virtutes [illegible] per quas ~~homines~~ deo assimilantur corpore per quas virtutes consimiles deo [...] Vnde de hac etc.

assilatione btutu ex psona di ifort
nos bnd9 dns In vita mea agnoste
poteris vita tua vt sic ego paupitat
obie huilitat pane et caritat ide
clinabiles seitas tenui sic et tu eisde
icedas vestigijs no declinas ad dex
teru nec ad sinistru Int has tn btutes
marie caritas nos assilat deo De hijs
trib9 silitudib9 dr Aug9 Appeat silitu
do i morib9 p na i opib9 p iusticia
i btutib9 p gra vt morib9 na por
net iusticia opib9 copbetur gra
btutib9 qpleat et sic dno pntetur
Hic raguel de thobia Cx silis est
iuuenis iste cosobrino nro Quato
g i hac silitudie siue assilacioe p
fectiui aplig tato vicinig ad deu ac
cedimg et tato verig dy vocam quis
tande beatig vniam deo Ca m g
gd ad hg denoiacois grum nos pro
mouet e pri et dei dilco p quam
vniti deo iduimg nome e9 Hc at
vnio licet ex oib9 exnicijs pus dcis
pmoueat marie tn pficit ex amoe
qd talit e vidend Omne ipsfim co
tendit et festiat vt suo pfibili se
quugat ut i eo pficiat sicut ignis
q cu sup tm impsfim ee habeat
tendit sursu ad celu emphireu et ois
aqua festinat ad mare vt cu in se
ista sint ipfectibilia i suo toto esse
pfectio qsequat Vn bnd9 dicit
Certu est ad sua origine vnusqa
qntu i se est tende et i ea ptem
semp ee decliuiora Sic e p oia de
amore q cu in cordib9 nris ipsfim
ee habeat et i corde dei p dei p oia
sit pfcs testante ysa 21 q dr Viuit
dns cu igtulg e i spon i i aia fideli
et caming i ihliz Hic e q qtinue
ascedit ad deu vt amori e9 tolit ing
gat et p qus pfim ee qseqt oms

affectes aie violentissime p9 se trahes Va
vbi amor ibi oculg vbi amor ibi cor
et oms vires aie amore suu sequunt
Hic dionisig dr q violencia amoris
amante trasponit i amatu qa vbi
amor ibi ois tenor iterioris hois se
colligit recipit trasponit et se trasfert
et sic deo feliciu vnimur ex q fit vt
oia nra dei sint et q sr dei nra
sicq fit ut sci hoies deo vniti ex
bonis eig ditet et opa eor ex eo
q dei nobistu sit p oia nobilitet
vt dicat nobis deg illud luc xv
Oia mea tua st De hac mira dei
gra dr Joh xvij Pr sifica eos i
veritate vt sic tu pr i me et ego
et ego i te ita sit et ipi vnu i
nobis Hic i chorintli vi Qr adhet
dno vng sps est cu eo Ca m p qd
venit ad hac btam denoiacione it
dy nolem cosistit i vite pfcione no
illa q est i conatu pficiendi de qua i
pore smoe actu s illa q e timng
pueniedi qua prig obmissa i isto
smoe pnisimg exponeda q licz adeo
sit sublimis vt vix a quoq apphendi
valeat i hac vita qua ille no medi
ocris i dijs paulg videlicz no arbitra
ty e se apphedisse q vniot ita dicte
aliq diuinig supaddit tn qa lex dina
ipossibile nec pcipit nec qsulit suadet at
pfcioez Math v ds Estote pfci sic pr
vr celestis pfcs est Nullg idignetur
nullg qtempnat si de hac materia
no de nro q nichil sumg s de scptua
aliqd i mediu pferimg Ut qd sued
q thomas i 2a 2e cca finem hac per
tractas materia dr q vnuqdq tunc
pfim dr qn attigit ppu fine q e
vltia rei pfectio caritas at est q
vnit nos deo q e vltig fis huane
metis qa q manet i caritate i deo
manet et deg i eo Et igit sbiugit

ex ginnius qui vnjat pruta

F.

Ad gram dei mar nos pmouz dilco di et pprimi no

.13.

Perfectio humane vite consistit in caritate
Importat autem perfectio quandam universali
tatem secundum quod ut ~~ex~~ phus dicit perfectum est cui
nichil deest quod ad eius naturam pertinet
Est itaque ut idem ibidem dicit triplex perfectio
Una absoluta que attenditur secundum totalitatem
diligentis et diligibilis prout deus tantum di
ligitur quantum diligibilis est et hec ~~possibilis~~
non est non est possibilis alicui creature
pure Vnde hugo. Diligam te domine pro mo
dulo meo quia et si quantum debeo non possum
diligere non tamen possum ultra quam possum
Et hec perfectio competit soli deo qui se totum
totus diligit in quo bonum integraliter et
essentialiter ~~tendit in ipsum deum~~ invenitur
IIa perfectio attenditur secundum totalitatem
ex parte solius diligentis prout affectus dili
gentis secundum totum posse suum semper actualiter
tendit in ipsum deum et talis perfectio non est
possibilis in via sed habetur in patria
IIIa perfectio est que nec attenditur secundum tota
litatem diligentis nec secundum totalitatem dili
gibilis quantum ad hoc quod semper actualiter
feratur in deum sed quantum ad hoc quod excludat
ea que repugnant motui dilectionis in deum
sicut augustinus dicit in libro lxxxiii questionum quod ve
nenum caritatis est cupiditas perfectio vero
nulla cupiditas et talis perfectio potest haberi
in via et in vita ista et hoc dupliciter
Vno modo in quantum ab affectu hominis excludit
omne illud quod contrariatur caritati sicut est peccatum
mortale quia sine tali perfectione caritas esse
non potest Vnde talis ~~caritas~~ est de neccessi
tate salutis Alio modo potest haberi perfectio
in quantum ab affectu hominis excludit non
solum illud quod est contrarium caritati sed etiam omne
illud quod impedit ne affectus mentis to
taliter dirigatur in deum Vnde thomas. Hec
ultima perfectio divinum nomen et esse sortitis
hominibus promeretur quod tunc feliciter contin
git quando sopitis cunctis sensibus carnis
in divinum affectum homo abducitur in quo nichil
sentitur penitus nisi deus in tantum ut omnes affectus
sive affectiones interiores et potentie anime
rationalis sic in deo absorbeantur ut in omnibus
nichil spiret nichil sapiat nichil vi
vat in homine nisi esse divinum In hac beata
vita steterat unus eorum paulus scilicet cum dixit
Vivo autem iam non ego vivit vero in me christus
Et iterum quod quodam (alias) dixit Mortui enim estis
et vita vestra abscondita est cum christo in deo
Vnde bernardus Moriatur anima mea morte iusto
rum ut preteritum memoriam excedens re
rum inferiorum atque corporearum non modo cupidita
tibus sed et similitudinibus exuat In hunc ex
cessum petrus venerat cum domino transfigurato
in monte diceret bonum est nos hic esse nesciens
quid diceret Et quia in tali excessu nichil est in homine
quod non sit divinum ideo in hoc excessu sicut homo
esse divinum induit sic et nomen ut ex tunc
et in reliquum possit veraciter dici deus Nec
obstat si gratia recesserit quia propter sui sublimi
tatem non potest nec debet longo tempore perdurare
sed quamdiu contrarium huius gratie scilicet mortale
peccatum homo non induxit hoc nomen perma
neat ei semper. Videmus enim quod nomen homi
brevitas imponit quod tamen in eo quod diu vix
erit perseverat et momentanea emptio dat
ius perpetuum possidendi et subita vul
neratio dat homini quod diu viverent ~~[illegible]~~ auferre
Hanc gratiam declarat bernardus aperte dicens O caro
et sanguis vas luteum quando hoc expetet
affectum ut divino inebriatus amore animus
oblitus sui totus pergat in deum et adherens
deo unus spiritus cum eo fiat beatum dixerim et
sanctum cui aliquid tale in hac vita mortali
raro interdum aut semel et hoc ipsum raptim
atque unius vix momenti spacio experiri do
natum est Et subiungit Te enim quodammodo
perdere tanquam non sis et omnino non sentire
temetipsum et a teipso exinanire celeste
est conversationis non humane affectionis Et
hec de huius gratie declaratione sufficiant
Sed aut eadem gratiam divinam nobis

ıponat dn̄s albꝰ sic declarat d. Sicut
pr̄ hō gn̄at hoīez et ex ipā sua gn̄atiōe
dat ei hoc nomē q̄ hō vocat̄ i veritate
sic ipē est hō. ita pr̄ deꝰ gn̄at deū
et ex hac ipā sua gn̄atione dat nato
q̄ deꝰ vocat̄ sic ipē est deꝰ et huiꝰ
gn̄acionis semē est v̄bū in itelleū et
gr̄a in eff̄tu. Hec enī deꝰ ē q̄ ꝑ̄ncipa
tiē deꝰ nōiat̄. Ad hac ꝑfc̄oē hortat̄
nos deꝰ conari deut̄ vi° et m̄t xxii°
cū dicit Diliges dn̄m dm̄ tuū ex
toto corde tuo ꝛ ex tota aīā tua ꝛc.
De q° Aug̃ d̄t. Hec totalitas s. de toto
corde, tō v̄tute hoc itendit h° itendit

tota aīā

q̄ om̄s motꝰ aīe ad dm̄ ꝓferūt̄ et
sic nō iplet̄ i via n̄ forte ad tēpus
breue a ꝑfectissīs viris Ad quā salti
conari det nobis deꝰ q̄ viu̇t ꝛ r̄gt i s s a.

Sermo xxi de eodem q̄ debem̄ cognoscē nostri ꝛ ipos mudū ꝛ dm̄ ·ix·

Fecit rex salomō duos che
rubīn. 3. Re̅m 6. Dicit gḡoriꝰ ·bn·
q̄a ꝑ occultā grām ad ao
re dei desup ꝑata mensura
elcī ꝑficiūt q̄to i eis cotidie de dei
spū virtꝰ crescit tāto ipoꝝ spiritꝰ
clariōis deficit. Cū et i deo plene
ꝑficiūt tū a seips̄ fundit' deficiūt
In v̄bis g° ꝓpositis glos̄ isti pn̄cipes
nō a statu ichoacionis ꝫ a ꝑfectu
ꝑfc̄ois nobis ꝓponūt̄ vt ꝯsideratēs
ad q̄ntā sublimitatē sint ꝓmoti dei
miāz amurem̄ et caritati ꝑ h° q̄tū

corp̄ mūd

poss̄ le fuit imitem̄. Cherub ē ple
nitudo scīe vl' plena sciā itꝑretat̄
ꝑ q̄d nomē pn̄cipes isti merito descri
but̄ q̄a plei scā sciā extiterīt vt
sic cherub ꝑ̄ ceteris āgelis iferio
ribꝰ sic isti pn̄cipes ꝑ̄ ceteris nō
dico hoībꝰ ꝫ et scīs plei sciā ꝓferūt.
Vn̄ petrꝰ de sua sciā ꝯmedat̄ a
dn̄o cū dic̄ li q̄sisti a dn̄o q̄ dicūt

hoīes filiū hoīs

petrꝰ ꝑ oībꝰ respōdz d. Tu es x̄s.
filius dei viui ·rndit ihs· Beatus es
symō bariona q̄a caro et sāguis non
reuelauit t̄ ꝫ pr̄ meꝰ q̄ ē i celis est
Paulꝰ at̄ suā sciāz ꝯmedans ait
Sapiāz loq̄mur inter ꝑfc̄os. Plena
at̄ et ꝑfc̄āz tūc diximꝰ sciāz cū sciūt̄
res q̄libꝫ cū sapore hoc ē cū sciūt̄ res
nō solū sicut sūt ꝫ sicut sapiūt et
afficiūt iā sciente. Hec ē enī duā m̄t
sciāre sciāz et sp̄ale q̄a sclaris sciā sem
facit scire. sp̄ualis at̄ supaddit sue scīe
et sapore vt s. sciat sciat̄ ꝫ ec̄ quis
afficiat̄. Vn̄ bn̄ꝰ Spūs scūs nō solum
docet itellem vt sciat ꝫ ec̄ mouet
affc̄m vt scitū placeat et afficiat iā
sciente. Et s'm hoc plenitudīez scīa
hoc mō possumꝰ diffinire. Pleitudo
scīe est scire oīā cū sapore. Hec aut̄
oīā i tribꝰ poterūt exhauri s. scīe te
scīe mudū scire deū. His tbꝰ sciīs oīā
sciūt̄. Nec solū hec ꝫ ex eisdē v̄tutibꝰ
tres v̄tutes sūme n̄arie oriūt̄. Nam
scire te dat humilitatē. scire mudū dat
ꝯtemptibilitatē. scire deū dat caritatē
Scimꝰ at̄ q̄ i̅ his tbꝰ v̄tutibꝰ nō
ē salus. Hec tria sublīa isti glos̄
pn̄cipes habuerūt. Nā ex p° sciēbil
seipos fortit' impederūt. ex sc̄dō mudū
ꝯtepserūt. ex 3° deū dilexerūt. et ei
aīā oīā et ꝑ oīā adheserūt Nā de
p° d̄t Aug̃ Illi tm̄ ꝑpenderunt q̄ri
illi q̄ seipsos ꝑpenderūt De sc̄do d̄t
petrꝰ Math. 19. Ecce nos reliq̄mꝰ oīā
Et paulꝰ. Oīā arbitratꝰ sū vt stercora
De 3° d̄t dn̄s ꝑ p̄ps apostolis d. Immo
ceteres et xū adheserūt m̄. Et q̄a om̄s
iste scīe cū suis saporibꝰ i aplis sūt
ueīte iō merito p nomē cherubin
q̄d pleitudo scīe d. sūt vocati
Nūc simonē ad moralitatē et m̄az
edificacionē q̄tamꝰ vt et nos i via
hac qua ambulat et ad plenitudinē
scīe pueniebant ipos q̄tū possimus

imitemur vel saltem eos imitari cone-
mur. Cum enim eis in via assilamur
tunc et in celis cum eis glorificamur
Et quia plenitudo sciencie siue plena scientia
in predictis tribus s. scire te scire mundum
scire deum plenissime exhaurit. ideo ad
sciendum eadem tria quantum possumus labo-
remus. Qui enim plenam scientiam i. sapidam
scientiam de hys tribus habuerit nec bonum
negligit nec malum penitus admittit
C. Primo igitur ante omnia studeamus scire et
cognoscere nosmetipsos eo quod ut ait bernardus
id postulat ratio utilitatis et ordinis
Ordinis quoniam id quod nos sumus primum
est nobis utilitatis quoniam talis scientia non
inflat sed humiliat. Et ideo licet nouis
omnia misteria noueris lata terre alta
celi profunda maris si te nescieris eris
similis edificanti sine fundamento magis
ruinam quam structuram faciens. A te igitur
tua consideratio inchoet ne frustra ex-
tendaris in alia te neglecto. Quid enim
prodest tibi si uniuersum mundum lucreris
te vero perdas. Et si sapiens es deest tibi
D. ad sapientiam si tibi non fueris sapiens. Nam
ut dicit bernardus Illud prouerbium de celo dicitur
cecidisse homo scito te ipsum. Cupientes igitur
ante omnia scire nosmetipsos tria de nobis
fideliter addiscamus s. naturarum diuersitatem
carnis contrarietatem et hys duobus supponen-
damus iusti iudicii equitatem. Primo di-
co discamus naturarum diuersitatem scilicet
corporis et anime eo quod corpus sit de limo
spiritus autem de deo in altis infra omnia in
altis super omnia Et licet sic sint diuisa
sic tamen a deo tam mirabiliter conglutinata
ut simul delectabiliter commorentur. et nichil-
ominus tamen sit bellum continuum inter ea.
De quibus dicit bernardus O quis artifex
qui his unitorum rerum ad eius nutum sit con-
glutinat. limus terre et spiritus vite Et

subiungit Agnosce igitur o homo humilitatem
in limo dignitatem in spiritu quia ex parte limi
adeo sumus ignobiles ut omnes vermes
qui procreantur a terra sint fratres mei utpote
de eadem matre terra videlicet procreati
Ex parte autem spiritus affines sumus angelis sanctis
dei. Secundo discamus horum duorum ad in- E.
uicem contrarietatem. Nam sicut inter se
sunt diuisa sic et eorum appetibilia sunt
diuisa. Limus enim appetit prima car-
nalia delectabilia transitoria et caduca
Spiritus autem qui de deo est appetit bona
spiritualia utpote virtutes opera meritoria
et alia per que dei gratiam possumus pro-
mereri. De horum contrario appetitu dicit apostolus
Spiritus concupiscit aduersus carnem et caro
aduersus spiritum. Tercio super hanc bellicam con- F.
trarietatem habeamus iusti iudicii equitatem
neutri horum plus debito fauentes. Corpori
enim sola necessaria petenti consenciamus contra
spiritum. Sed si superflua pecierit corpus quod
spiritum spiritus adiuuetur. Quia ut ait bernardus
fiunt unum contra unum et periclitatur conscientia
ubi enim culpa mea in hoc consistit si
alteri indebite et sine rationis iudicio con-
sentimus. Cuicumque enim consentimus id con-
altum prevalebit quia sicut dicitur genesis quarto sub
te homo est appetitus tuus et tu dominaberis illius
et ideo in mea plena est libera potestate
cui istorum duorum voluimus consentire. Hinc
bernardus dicit Docendus est rudis homo inter car-
nem et et spiritum qui mutuo iugiter aduersum
se concupiscunt iustum rationis ac discre-
tionis habere iudicium nec alterum eorum in iu-
dicio accipere personam. Unde gregorius super primo
verbo iob clamorem exactoris non audit
Corpori est cum summa diligencia resistendum
quia frustra ad conflictum spiritualis exercitii
assurgitur. nisi prius intra nos hostem
positus gule s. appetitus edometur. quia
dum venter non restringitur. omnes simul virtutes
obruuntur. Incassum namque contra exteriores
in campo bellum geritur si non inter urbis

Quatuor sunt raciones quare magis standum est spiritui quam carni.

4

menia ciuis insidias superat. Nonnulli
ordine clamis ignorantes edomare gulam
negligunt et in dum multa que magne for
titudinis sunt faciunt gule tamen dominante
vicio per carnis illecebram omne quod fortiter
egerunt perdunt ¶ Primum in hoc bello
frequenter standum est spiritui propter quatuor. quia ea
que spiritus concupiscit sunt nobiliora diuturniora.
vtiliora racionabiliora diuturniora siue
durabiliora ¶ Primo dico standum est
spiritui quia concupiscit nobiliora Spiritus enim
cum sit nobilior corpore petit et appetit
bonum. Dicit enim bernhardus Nos non vide
at quantum corpori prestet anima. Numquam non
truncus est insensibilis si anima separetur ab
eo Ab anima ergo pulcritudo corporis claritas
visus sonus vocis denique sensus omnis ab anima
est Anima ergo tamquam nobilior debet dominari corpus
tamquam ignobilius ancillari quia ad seruiendum
spiritui datum est Unde sicut inter inpares
sunt bellum frequenter homines huius seculi adiu
uant meliorem Sic etiam spiritus quia nobilior
est corpore frequentius adiuuatur. Unde bernhardus
Iuxta sapienciam filiorum huius seculi vbi sociatur
in hiis summis inferiora preualet quod potestatem
habent et humilioribus vtuntur pro libitu suo
et conculcat fortior minus forte ¶ 2o
standum est anime quia petit vtiliora corpus
enim petit talia propter que dampnamur dicente
apostolo ad galatas 4o Manifesta sunt opera
carnis que sunt fornicacio immundicia
inpudicicia ydolorum seruitus veneficia
inimicicie contentiones vsque quae predico vobis
sicut predixi quoniam qui talia agunt regnum
dei non consequentur. Anima autem petit ta
lia per que glorificamur de quibus ibidem
dicit apostolus. fructus autem spiritus sunt caritas gau
dium pax bonitas etc. que sunt meritum vite
eterne ¶ 3o standum est anime quia petit
racionabiliora Corpus enim in suis appe
titibus seruit diabolo de quo dicitur Maledictus
qui seruit indignis se Anima enim in suis
concupiscenciis seruit deo Nos autem non vi

dominari

luxuria

deat quod racionabile sit et omni racione dignissimum
vt domino seruiamus. Nam per seruitutem diaboli
tradimur in manibus inimicorum tribulium
per seruitutem vero dei liberabimur de mani
bus inimicorum dicente samuele Parate
corda vestra domino et seruite illi soli et
liberabit vos de manibus inimicorum vestrorum
4o standum est anime quia petit diuturniora
quia quicquid corpori impendimus statim transit
Namque vsque vomitum iam repletum post horam
modicam euanescit. De quo dicitur aggei 1o
Seminastis multum et intulistis parum. et qui
mercedes congregauit misit eas in saccum pertu
sum. quod autem anime impendimus permanet ineter
num. Unde ecclesiastici Dacio dei permanet iustis
¶ Et non quod omnis concupiscibilitas corporis
suspecta habenda est propter hanc solam
cum natura concupiscit In hoc solo casu
standum est corpori et in omnibus aliis resistendum
quod cum acceperit est ad laborem compellendum
Et si post suspicionem inimicorum ocio corporis
voluerit dominari tamquam asinus grauiter casti
gari sicut dicitur ecclesiastici 33 Suo passio latam
saginare Hec efficacia etiam nosipsos
tamdiu continuemus quousque corporis appe
titus extincti fuerint et anime appetitus
in bona consuetudine transeat et in vsum.
et tunc consecuti sumus plenam scienciam de
nobisipsis. De hac sapida sciencia dicit
bernhardus Ad ea que dei sunt percipienda
homo se attingat necessitate sed faciens
contra necessitatem et consuetudine contra
consuetudinem et affectum sed fortius contra
affectum donec plena inebriatur delec
tacione vt delectacionibus carnis et
seculi saltem tamen delectet cum careat quibus
prius delectabatur hec. Et hoc est plena sciencia
quando intellectus per scienciam illuminatur ad sciendum
et affectus inflammatur ad volendum et
ad delectandum ¶ Ideo studeamus
sciencie et cognoscere mundum istum dicitur
in cordibus meis. Quod si volunt istam
tam magnam tam pulcram. tam multa

et tam sapienter omnia ordinata. De quibus
hoc primo sciendum quod non sunt creata
ad possidendum sed ad speculandum
Unde omnibus electis dicitur in deutro ii° Non
dabo vobis de terra esau que interpretatur
hirsutus quantum potest unius pedis calcare
vestigium. quia de omnibus bonis mundi nil
debetur nobis nisi viaticum ad velociter tran
seundum. Propter quod dicit apostolus Non habemus hic
manentem civitatem sed futuram inquirimus
Sed quod hic mundus sit nobis creatus ad spe
culandum insinuat iterum apostolus dicens
Invisibilia dei a creatura mundi per ea
que facta sunt intellecta conspiciuntur. Quod autem et
quo speculandus sit de mundo docet bernardus
dicens Tria in magno hoc mundi opere
cogitare debemus scilicet quid sit quo sit
et ad quid sit constitutus. Et in esse quidem
rerum inestimabilis potencia commendatur.
quod tam multa tam magna tam pulcra
tam multipliciter tam magnifice sunt crea
ta. Sane in modo ipso sit sapiencia sin
gularis elucet quod hec quidem sursum
illa vero deorsum alia autem in medio or
dinatissime sunt locata. Si autem ad quid facta
sunt mediteris occurrit tam utilis benig
nitas quam benigna utilitas que etiam in
gratissimos quosque multitudine et
magnitudine beneficiorum possit obruere
Potentissime siquidem quia ex nichilo omnia
sapientissime quia pulcra et ordinata omnia
benignissime quia utilia omnia sunt creata
Inter ista autem omnia novimus aliquos ab initio
et adhuc multos esse videmus in filiis ho
minum qui in bonis inferioribus sensibilis
mundi huius tota sensualitate depressi
totos se dederunt hiis que facta sunt quomodo
et ad quid facta sunt negligentes. Quod
ipsos non carnales dicimus. Item legimus
non nullos quorum fuisse quibus studium sin
gulare fuit atque unica sollicitudo modum
et ordinem investigare factorum adeo ut non
modo utilitatem rerum perquirere dissimulaverint

sed et ipsas magnanimiter contempserint cibo
parcissimo levissimoque contenti. Ipsi siquidem se phi
losophos vocaverunt sed a nobis curiosi
et vani rectius appellantur. Sed utrisque
succresserunt homines prudenciores qui nimirum
et quid facta sunt et quo facta sunt transilientes
intenderunt aciem mentis ut ad quid facta sint
viderent. Quod in thimotheo insinuat apostolus dicens
~~Omnia propter electos~~ Quod autem omnia propter
electos sint sciendum quod inspectantibus mundum
istum tria occurrunt prefigurata in eo scilicet
inferni miseria celi gloria et in usu utriusque
pericia. Primo dico in mundo invenimus
prefiguratam inferni miseriam. Omnia enim
huius mundi penalia prenuncia sunt infernalium
penarum prenunciantque nobis dictam. Si
hec pura mala que solam umbram verorum
malorum prefigurant tam penalia sunt et
amara qualia sunt illa tormenta in quibus
sunt mala omnia cumulata. Quod exempli
cum ponit bernardus sic dicens Cum tu redu
cit ad mentem quod cum in summa parte di
giti nos attingat ignis materialis tota con
tremiscit caro et pluribus omnibus negociis
cum cunctis sensibus tunc illuc occurrit anima
et non cito confugiat intollerabiliter affligitur
homo. Quis inquit ista cogitans non cogitur
clamare Heu quis sustinere poterit tar
tareos ignes in quibus non solum corpora verum etiam
et anime cruciabuntur. et singule hominis
particule suis ardoribus adurentur. Si
quo hec similitudines que solum sunt figure ie
henalium malorum tam crudeliter affligunt
cum tamen non nisi particulariter breviter tenuiterque
cruciet quid faciet simul omnia tormenta
que supra modum animam simul cum corpore eter
naliter cruciabunt. Que autem sint
mala que infernalia mala prefigurant
ecce in eccl. xxxix° ponitur ubi dicitur Sunt
spiritus qui ad vindictam creati sunt et in furore suo
confirmaverunt tormenta sua et in tempore consummationis
effundent virtutem furoris sui. Ignis grando
fames mors bestiarum dentes. scorpii. ser-

lx. Secundo

De penis inferni

ignis

petes et rupphea viduitas in exter-
minium ipsos. Et hec figure solo au-
ditu sunt crudeles que erunt cum tumu-
lata omnia iam torquebunt metrum.

no A

¶ Primo mundus iste ad hoc factus est ut in
eo celi gloriam speculemur. Omnia enim huius
mundi delectabilia pulcra et iocunda
pendentia sunt eorum que in celo eternaliter
possidentur. In quibus hoc agnoscimus
si hec particularia breuia vana et
pene nulla tanta sunt oblectationis que erit
ubi in torrente omnium voluptatum eter-
naliter cum deo perfruemur. De quibus
dicitur in psalmo Inebriabuntur ab ubertate
domus tue et torrente etc. De quibus etiam
ysaie lxvi° dicitur deliciis affluetis ab omni-
moda gloria domini. De hac materia gloria in parabola
uenientes in sermone de quibus sunt Venite
ad nuptias. ¶ Secundo videndum est de istis

no O

duabus et pericia. hoc est quod sit agendum ut
inferni miseria vitaueamus et ad celi
gloriam perueniamus. De quo sciendum quod
qui inferni miseriam euadere desiderat
debet se in hac vita fortiter exercere. Unde
et qui se in presenti hac vita verius hiis

in figuris istius

figuris inferni subiecerit tanto illis in
futuro securius carebit. Qui enim ut ait
Job timet pruinam presentis mise-
rie irruet super eum nix calamitatis fu-
ture. Sic ergo qui ad celi gloriam desi-
derat anhelare debet in presenti eius figuras
cum omni diligentia declinare ne dicatur
ei illud luce xvi° Fili recordare quia rece-
pisti bona in vita tua. habes quod tunc
est. quia ut ait gregorius utraque simul et
equaliter haberi non possunt quia utraque amoenes
in uno corde se non capiunt. Quanto ergo
longius ab istis recedimus tanto securius
illa possidemus. ¶ Tertio studeamus
gradatim ascendendo cognoscere deum

Tertium principale
P.

Nam in eius cognitione perfectio consequitur
vite sancte. Sic enim dicitur sapientie xv° nosse
te consumata iusticia est. Pro quod

dominus Jhesus ix° Non glorietur sapiens in
sapientia sua etc. sed in hoc glorietur qui glat
scire et nosse me. Sed quia sumus nos
ut agnoscamus deum quod nullam con-
noscere per creata. Sic enim dicitur Job
Abscondita est sapientia in oculis omnium
viuentium adeo ut cum iuramento
dicat ysaias xlv° Vere tu es deus ab-
sconditus. Sed tunc si nihil de eo sciri
posset frustra monuisset nos deus
per psalmum Vacate et videte quoniam ego
sum deus. Quam controuersiam soluit
nobis dominus gregorius dicens Vita
etiam spiritus sancti gratia afflata per figuras
aliquas potest aliquid scire de deo sed
ad vim eius essentie non pertingit.
¶ Possumus quoque aliquid de deo scire et
multum valde et pericius nihil scire.
Sed quo tamen per quod utrumque eius sciam per-
uenimus sed per dei incarnationem eius
deuotam et crebram gustacionis medi-
tacionem et intimam aspirationem. Na-
tacione et intima aspiratione nobis
per incarnationem hic dei facies nobis
proponitur addiscenda per deuotam eius
gustacionis meditationem et aliorum
beneficiorum consideratione discitur sed per
intimam aspirationem iam scitur. Primo
dico quod hec plena scientia per incarnati-
onem nobis proponitur. Sic enim dicitur baruch
quod deus ideo a sua sublimitate descende-
rat et grossum indumentum sibi induere
induit ut et eius scientia et itero homines
innotesceret dicens illud Judicum vii°
Quod me videritis facere omnes facite
Et illud Johannis xiii Exemplum dedi vobis ut et
vos ita faciatis. ¶ Secundo eandem dei scientiam
per crebram eius gustacionis medita-
tionem et frequentem beneficiorum eius
consideratione iam paulatim de die in
die discitur tot lectiones addiscentes
quot deuotas affectiones in gratiarum actionibus
ex profundo corde eructuamus. ¶ Tertio

ista scia tunc scit cum ex predictis duo
bus exercicijs deus illecta infundit se
anime sancte compunctas ei de sua dulcedine
aliquid ad gustandum dicens Gustate
et videte quoniam suavis est dominus
Ad quod gustu tandem inebriata dicit
id sap xii O quam bonus et suavis
es domine spiritus tuus in nobis cum dulcedinem
quam cum experimento didicerint vlterius non habent spem
deus in extasi illud iii° Reg x° Nunc
probavi quod media pars mihi non fuerat
nunciata Maior est enim sapiencia tua
quam rumor quem Hec igitur hanc
scienciam per incarnacionem nobis proposita
discere incipimus per meditaciones sancte
ipsius conversacionis in discendo proficimus
per graciarum actionem iam ipsam scimus per
inspirate gracie degustationem Deus
quidem qui lumen est veniens ad animam per
splendorem illuminat intellectum ut sciat
hec scia per ardorem inflammat affectum
ut plena habeat De hac scia dicitur
sapie x° Dedit illi scienciam sanctorum Dedit
enim deus hominem quam scilicet veram scienciam scit in
pub Ubi non est scia anime ibi non
est bonum Et iterum Vani sunt omnes
homines quibus non subest scia dei Ad
quam nos perducat deus eternus scilicet pater et
filius ihesus xpistus dominus noster et spiritus sanctus
in vnitate divinitatis Amen

In festivitate beate marie mag
dalene Sermo post de eius penitencia 77.

Pona arcum meum in nubibus
celi et recordabor federis
mei gen ix° Dicit gregorius
Video petrum considero matheum as
picio paulum intueor mariam video
latronem et nihil in hijs video nisi
ante oculos nostros posita spei et pe
nitencie exempla Unde item dicit gregorius
Nonnumquam sancta scriptura non solum
virtutes sanctorum asserit sed eorum casus
innotescit ut in victoria fortium

quod imitando arripere debeamus
et rursum videamus quid in lapsibus
timeamus Ecce Job describitur in tep
tacione auctus David prostratus ut
et maiorum virtus spem nostram foveat
et maiorum casus ad cautelam nos
humilitatis accingat Inter quos
magdalena que ut dicit idem gregorius pri
us vicijs plena fuit in alto celo
prefigurata nobis proponitur ut in eius
exemplo omnibus peccatoribus vere penitencie formam
tribuat et nichilominus de speranda
venia ipsorum et fiducia erigat.
Dicit ergo Pona arcum meum etc
ac si diceret Ad hoc pona arcum meum
in nubibus celi ut quicumque peccatorum quantum
cumque profundatus in forma arcus
instructus tales formam in sua penitencia
induat sine omni intervallo de remis
sione peccatorum suarum consequitur Nec
solum hoc sed vsque ad summe perfectionis
apicem promoveat In verbis ergo
propositis duo possumus intelligere
Primo enim de penitencia agenda infor
mam 2° de remissionis gracia securam.
Primum ibi Pona arcum meum
in nubibus celi 2m ibi Et recordabor
federis mei Nunc autem quod maria
magdalena congrue arcum comparatur
propter tres colores in arcu positos
scilicet propter ruborem pallorem viridem colo
rem qui colores tres virtutes significant
quas magdalena habuit in hac vita.
Ruborem seu pudorem significantem
penitenciam habuit in retro accessione. pal
lorem autem significantem amorem habuit
in dei passione. viridem vero colorem
significantem contemplacionem habuit in vita
sua post dominicam ascensionem Voles
ergo habere arcum simillimum id est mariam
magdalenam efficaciter imitari an
imam induat ruborem in verecundiam
de commissis. quod tunc salubriter

A.
Maria magda
lena comparatur arcui.

B.

Triplex pudor meritorius

cu sol [illegible] iusticie xpus deus nr p gratia compunctionis primum irradiat cor peccatoris q tamq in tenebris peccatorum tamq in nube aquosa et tenebrosa impingit i consciencia hois statim generat ruborem. ¶ Sciendum aut q e triplex pudor meritorius. Primus e penitencium cum diuino lumine irradiati immundicia tanta videt i conscientiis suis vt i cordibus suis medullitus confundantur vt p confusione no audeant leuare oculos suos dicentes cum publicano Dne non sum dignus ego peccator i celum leuare oculos meos. De quo pudore dr i ps Tota die verecundia mea contra me e etc. De q eciam q° Est confusio adducens gloriam. Cuius exponit greg° dicens Hec confusio penitencium adducit gloriam de prostibulo facit palacium de seruo diaboli filium dei. ¶ Scds pudor e et dr innocencium q thezaurum puritatis i conscientiis retinens ad omnem nequiciam visa vl audita rubore suffunduntur. De q° bernardus Solent virgines q vere virgines sunt ad os viri affatus ee verende timentes semp ledi virginitatis sue depositum preciosum. Et subiungit Nescio an quicquam preciosius verecundia i moribus hominum generat aduerti q licet omni etati ornata sit i teneriori tamen etate amplius pulcriusque nitescit. ¶ Tercius pudor siue rubor e perficiencium in vite sanctitate q p plenitudine et satisfactionis magnitudine a peccatis exoneratis oriatur cum defectuum suorum consideratione expulsis ei peccatis reliquie denudantur et tanto crudelius innotescunt quanto diligencius

+ gloriam facit

C

D

impelluntur. Quod diuina gratia dispensatiue permittit sicut pp duo scilicet ad minuenda elacionem et ad bonorum opm excitacionem. Ideo de primo dr exodi Non eiciam timeo [illegible] tuos vno anno ne terra redigatur i solitudinem et crescant contra te bestie i superbia q mater est omnium viciorum. De 2° dr Judicum 2° Hec sunt gentes qs dns dereliquit vt erudiret i eis israel et postea discerent filii eorum certare cum hostibus et haberent consuetudinem preliandi. Vnde bernardus Tu quicumque es qui si scs es si te ad lumen veritatis intus i anima sine dissimulacione inspicias non dubito quin humilieris i oculis tuis fis vilior ex hac cognitione tui. ¶ Tercia qualitas e palloris signis caritatem q iusto ordine sequitur ad ruborem predicta. Cum eni deus ad ruborem minus iustus peccata dimittit simul tamen infundit caritas diligens deum. ¶ Est aut q tantum maius prorogauit. Est [illegible] sciendum q ex triplici cau solent homines pallescere ex labore ex amore ex languore. Primo ex labore cum duris laboribus attriti marcescunt et p quos impallescunt. Ex amore cum pallor efficitur. Ouidius Palleat ois amans color hic e aptus amanti. Ex languore eciam pallor efficitur sicut patet. Si igitur amore sit quis e vt etc. ¶ Est ita amor sit diuinus de pallore amor [illegible] amor laboris amor [illegible] et amor languoris. Primus gradus amoris e i labore. Cum eni [illegible] incipit dm diligere remittimur ad laborem vt p labore

p hem st [illegible]

probemus si vere deum diligimus. Sic enim
dicit dominus Io. xiiii. Si quis diligit
me sermonem meum servabit etc. Quod
exponens Gregorius dicit probatio dilectionis
exhibitio est operis. Et subiungit
Nunquam est amor ociosus operatur enim ma
gna si est. si vero operari renuit amor
non est. Unde Ioh. in canonica dicit si quis
dixerit se diligere deum et mandata
eius non custodit mendax est. Hunc
ergo laborem quanto ardencius quanto diligen
tius quanto ferventius deo exhibemus
tanto vehemencius amor crescit et proficit
in nobis quousque amor laboris transit
in alium amorem iterum meliorem. Quod autem
ex labore bonorum operum amor noster
proficiat et crescit in nobis ostendit
Prov. xxvi. ubi dicitur Ubi ligna defi
ciunt ibi ignis deficit. Ergo per oppositum
ubi ligna bonorum operum fuerint ibi na
scitur ignis amoris et tanto fortius inardes
cit quanto plus appositum est de lignis.
Secundus gradus amoris est amor amoris
qui hic est nobilior affectus amo
ris ex priori amore laboris promotus ut
sicut pallor fit ex amore sic amor is
te dulcis fit ex amore laboris non quod
sanctus in isto amore non laboret sed quod ex
amore non sentit laborem. In hoc amore
stetit Iacob patriarcha de quo dicitur
Gen. xxix. Servivit Iacob pro Rachel
vii annis et videbantur ei dies pauci
pre amoris magnitudine. Dicit enim Aug.
Que dura sunt laborantibus levia sunt
amantibus. quia omnia seva et difficilia prope
nulla facit amor. Hinc Bern. Solus amor
est qui nomen difficultatis ignorat.
Et subiungit Opus meum vix est unius hore
si plus est non sentio pre amore. Iste ergo
amor est iste vocatur amor amoris quia
nichil sentitur in eo nisi amor. Ex ~~hoc~~
hoc enim amore dei vocatur iugum suum
suave et onus leve. Ex hoc etiam amore

Andreas ivit gaudens ad crucem
tamquam ad epulas invitatus. Et de Stepha
no legitur quod lapides torrentis illi
dulces ~~erant~~ fuerunt. et Laurentio cra
ticula dulcis fuit. Unde quia amor iste
ex dei presencia maxime pascitur et nu
tritur igitur illo absente anima incipit tede
re et languere. quia quanto de presencia gaudet
tanto angustiatur et languet de absen
cia et sic transit hic et in gradum altio
rem iterum promovetur. Tercius ergo gradus
est amor languoris. quia amor iste languere
dicitur cum illa consueta dei presencia subtra
hitur gemens et suspirans et hoc impati
enter multiplicans dicens quod in corde suo
illud Cant. vi. Revertere dilecte mi. Et
illud Quo abiit dilectus meus putas
videbo eum putas dabo? Illo autem
moram faciente mittit legatos sicut dicitur
in Cant. v. Filie Ierusalem nunciate di
lecto quia amore langueo. Illo autem adhuc
faciente moram ad aliquantulum cum in
patria sue [illegible] cum ruminat et
rememorat priores gratias dicens ^affectibus suis^ illud Cant.
ii. Fulcite me floribus stipate me
malis quia amore langueo ac si dicat
affectibus Revocate me ad memoriam
flores graciarum et stipate me malis
bonorum. Hunc languorem diffinit
Bern. dicens languor amoris nichil aliud
est quam tedium impaciens desiderii quo
necesse est affici mentem vehementer aman
tis illo absente quem solum et singula
riter amat. Sciendum autem quod hic lan
guor ex tribus concipitur scilicet ex dolore pu
dore et odore. qui affectus confluentes in anima
diligentis faciunt hunc languorem.
Primo dico quod iste languor nascitur
ex dolore. Timet enim quod ex indigna
cione recesserit et offensus noluit ei
de cetero sua presencia indulgere. et hic
dolor affligit amantem vehe
menter. Dicit enim Bern. ... quod dicitur

h

l

Languor amoris in anima fit triplici de causa

k

et accepit a domino intrare ad semetip-
sum et in sinibus dei presentia suspirare
et querere faciem eius. Talibus in qua nescio
an vel ipsam gehennam experiri ad tempus
horribilius penaliusve dixerit quam post
spiritualis gaudii semel gustatam suavi-
tatem exire denuo ad illecebras et mo-
lestias carnis. Dico quod nobis nichil quod
tam formidant experti huius beneficii semel ac-
cepit quam ut a gratia delicatus nunc habe-
at egredi ad carnis consolationes immo
desolationes rursumque carnalium sensuum
1 sustinere tumultus. Fit hic languor con-
tingit ex pudore nam subtracta gratia et dei
presentia ex tunc virtute omnia serena fuerit
et ad nostrum omnia pervenerunt homo miser
relinquitur sibi et vicia perit et destructis
qui prius latitabant omnia progredi incipi-
unt et erit miseria multa tribus. Unde Bernardus:
Cum discesserit homo devotus pro parte gratia
quod intus sit inter mundum et immundum
redditur sibi et remittitur ad mun-
dandum cor ad visionem ad aptandum
animam ad similitudinem ut si aliquando
rursum admittatur sit purior ad vi-
dendum et stabilior ad fruendum. Atque
ut diximus omnia gratiam impedientia
que tempore gratie latitabant progrediuntur
quibus cogitatis homo ruboribus suffunditur
quod tam vilibus et abhominabilibus appa-
ret totus deo. Unde Bernardus: Audi subtrac-
ta gratia simulate atque directum cur-
rebam et ecce lapis offensionis in
via impegi et corrui et dominus decli-
navit in ira a servo suo. Hinc ista
sterilitas anime mee et devotionis inopi-
a quam patior. Ita exaruit cor me-
um coagulatum sicut lac, factum est sicut
terra sine aqua. Nec compungi possum ad la-
crimas nec sapit psalmus legere. Non de-
lectat orare non libet meditationes so-
litas non invenio. Ubi illa inebriatio
spiritus ubi mentis serenitas gaudium

Item quarto pudor de loco primum

et pax in spiritu sancto. Fit hic languor
surgit ex odore. Dei enim subtractis se-
cum dilectus relinquit post se sive virtutis odo-
rem quo verget animam ut dilecti absentiam
impatienter ferat clamans sine intermissi-
one post tergum abeuntis revertere rever-
tere. Unde ut ait Bernardus subducto sibi tam
dulci sponso interim nichil ad aliud
sponso dico desiderare sed nec cogitare
libet. Itaque revocat verbum idest spon-
sum et hoc desiderio anime fecit cum aliquando
indulsit suavitatem sui. Numquid de-
siderium non est vox et valida? Sponso itaque
itaque abeunte una intenta et continua
vox continuum desiderium tamquam continuum
revertere donec veniat. Quod totum a-
gitur ex simili odore in anima delicata.
De quo odore dicit Bernardus: gustate aliquando
licet quam dulcis est dominus etiam cum qui deli-
ta a domino ad se rediit in cordibus pa-
lato saporem retinet quod fit ut ipsa
intenter ipsum non atque sua desideri-
um languore. Deinde ex hoc languore
inenarrabiliter perficiat anima eo quod suspiriis
et inquietudinibus vehementer exagi-
tata languere non cessat donec denu-
o eius inspectione illectus cum maiori familia-
ritatum et maiorum aliorum cumulo bonorum
revertitur. Quod perfectus esca multa sunt et
nobiles et perpaucis cogniti ideo si
de in sermonem alium quamvis loquen-
tes de hiis que dominus dedit ad docendum
quod capit ob multorum et linguas stulto-
rum fiunt disertas ad laudem et glo-
riam nominis sui qui est benedictus in secula amen.

De eodem folio 29 et de contemplatione
ad quam tamen perficiuntur. 76

Maria sedens secus pedes domini
audiebat verbum illius Luce x°.
Dicit glossa: Pensemus fratres karissimi quante
pietatis fuerit mulierem peccatricem domini
non solum admittere sed etiam ei ad tangen-
dum pedes prebere. Consideremus gratiam intue-

De eodem folio 29 et de contemplatione ad quam tamen perficiuntur

dei et dampnemus multitudine peccatorum
nostrorum. Expeditus ergo in opere sermone
duobus coloribus viridis rubore vide
licet et pallore nunc consequenter est
ut de 3° colore scilicet viridi quod dominus
dedit prosequamur. Hic autem color quia
visum acuit contemplacionem significat
non quamcumque sed eam que sequitur ex perdic
tis. In verbis ergo propositis tria intel
ligimus que ad contemplacionem in nobis
nutrienda necessaria requiruntur scilicet mentis
et corporis quietacionem divine gracie co
operacione interna operacione. Primum
ibi Maria sedens. Secundum ibi secus pe
des domini. Tercium ibi audiebat verbum
illius. Hec per ordinem prosequentes
Primo dicimus quod in hoc negocio ne
cessaria est corporis et animae quietudo.
Hec enim negocia sunt de interioribus et
occultis. Ut ergo de hiis aliquid apprehende
re possimus oportet nos ab exteriori inquie
tudine et perturbacione alienos. De quo Ezechiel iii°
efficitur ammonemur ubi dicitur In
gredere et includere in medio domus tue
Nota propheta quod dicit ingredere indicat no
bis corporis quietudinem. Propheta autem quod ad
iungit includere mentis tangit sabba
tizacionem de qua dicitur per ysaiam lxvi.
Et erit mensis ex mense et sabbatum ex
sabbato. Hic bene Impossibile est hominem ali
quando fidelius figere in uno quod non prius
aliquando loco perseverans affixerit corpus
suum. Studia enim hec silencium amant
quietem desiderant cordibus parere ab ex
terioribus perturbacionibus et bona consciencia in
puritate cordis et corporis. Nec o
portet mentem esse inretitam forensibus
causis sive curiis secularibus. Non ventri
nec luxurie deditam nec curiosam spiritus
studii nec cupidam dictandi et ideo
subiungit Item dicens Maria sancta
esto sola. Ut soli omnium teipsam ser
ves quem solum ex omnibus elegisti.

Fuge publicum fuge domesticos
secede eciam ab aliis. An nescis
te habere verecundum amatorem qui nequaquam
presentibus ceteris suam tibi velit presenci
am exhibere? Et tu Magdalena
volens huic negocio intendere ad pe
des domini dicitur sedisse. Secundum huic ne
gocio necessarium est divine gracie cooperacio
quod in pedibus domini intelligitur euide
ter. Per quos pedes misericordia domini et iu
dicium accipitur. Sedens enim ad medi
tandum et vacandum bonis domini non secus
pedem unum illorum sedeat sed secus
ambos pedes quia alterum sine altero non
expedit intueri. Ut ergo cautus semper
permaneat ambos cogitet quia omnis
devocio exsufflatur cum hiis duobus
pedibus scilicet misericordie et iusticie non incubit.
Si enim iusticiam sine misericordia attenderet
nimis pertimesceret. Si vero misericordiam sine ius
ticia aspiceret nimis insolesceret. Am vt
bos ergo pedes volens perfecte considet
et alterum altero temperet quia misericordia sine iu
sticia fieret presumpcione. Iusticia
vero sine misericordia incurreret desperacione.
Ad ambos ergo pedes domini sedeamus
nunc ad illum nunc ad istum attendentes
ut ex presumpcione deo et desperacione
contemperatus homo timens speret et spe
rans timeat. Nam illa scilicet iusticia de
uote considerata reprimit insolenciam. Il
la autem scilicet misericordia erigit in fiduciam. Illa
scilicet iusticia operatur humilitatem. Illa vero scilicet
misericordia erigit pusillanimitatem. Una do
cet timorem. Altera vero amorem. Hinc Bernardus
Felix mens tua domine Ihesu utrumque in
fixerit pedem scilicet misericordie et iudicii. Hiis duo
bus signis cognoscite ea que est misericordia est
ipsa scilicet timor et spes. Ille iudicii
ista misericordie representat ymaginem quod al
terum sine altero osculari non expedit
quia recordacio solius iudicii in barratrum
desperacionis precipitat et misericordia sola

B

C

pessima generat securitate ¶ Beat(us)
tertium in proposito themate quod huic
negotio est necessarium scilicet audiebat ver-
bum illius quod interna operatione nobis
representat Ipse dominus ihesus magdale-
ne sic sedenti verba sua exprimens quibus ipsius
dulcia propinabat Unde autem et a-
lia verba deus ei dixit non interest me
a exponere nisi quod intus et extra
talia ei locutus sit quod per constantiam
gloriosissimum est premonstrata Ut autem hanc
manum quam in manibus est ad precedentia
convertamus erat in fine precedentis ser-
monis dictum est quod subtracta divina presentia
relinquitur quedam sapor gratie ipsi anime ex
cuius odore impatienter languens continuo
clamore impatientis desiderii postulat
potentem gratiam sibi reddi dicens revertere
revertere dilecte mi De qua languore dicit
beatus bernardus Quanto putas contristatur
animus stupore subtracto sibi tanto
solacio Ebrietatis in rei amate aug-
mentum desiderii est et quod ardentius op-
tat caret egrius Et hic languor
amoris non est nisi tedium impatientis
desiderii quo necesse est affici mente
vehementer amantis eo abeunte immo
etiam absente quem amat Nullo
igitur humano solacio mitigatur sec-
ti doloris ^ amaritudo Nec diutius con-
siderans quippe quam eundem languorem
inspirat ut ex eo occasionem ha-
beat redeundi revertitur loquitur-
que ei verba amatoria verba ineffabi-
lia verba que licet homini loqui ¶ Occasio-
ne tamen horum verborum sunt dicenda per
ordinem scilicet de mutua collocutione dei
et anime 2º de liquefactione 3º de
unione ¶ Primum in sumentes quasi
ex de eo dicemus scilicet singularum decla-
ratione dei locutionem inter medita-
tionem et locutionem dei distinctionem
quarto locutionis dei diversitate sive

^ [illegible]

D

variatione ¶ Sciendum quod primo quod de lin-
gua sponsi et sponse dicit bernardus Sponsus
est deus et spiritus est anima et habent linguas
suas quibus sibi mutuo colloquuntur
presentes quod indicant lingua ergo spon-
si est favor dignationis lingua vero spon-
se est fervor devotionis et elinguis
omnis anima que hanc linguam non habet et non
potest ei esse sermocinatio cum verbo ¶ Se-
cundo dicendum est de dei locutione dicit in benedictus
gregorius quod cum per semetipsum loquitur nobis
deus sola nobis vis interne aspiratio-
nis aperitur et de verbo eius sine verbis
et sillabis cor docetur quia virtus eius in-
tima quadam sublevatione cognos-
citur Tertio quod ne eius allocutionem sur-
da aure tunc sciamus putantes esse nostram
cogitationem sermonem dei quod aliquando
appareat exemplis Joh. viiiº dicens Quare
loquelam meam non cognoscitis eo quod sibi
a sunt ut ait bernardus cogitationes nostre inter-
tis sermonibus vitantis in nobis loquentis
nec facile quis discernit quod intus pariat
cor suum quod vero audiat unde tunc sic ser-
monum consilia nostre sunt dixit assignet ¶ Ap-
ter quod sciendum quod sermo dei est verus
bonus ardens sed horum opposita habent
nostra cogitata Primo dico sermo dei est
verus ipso dicente verba sunt omnis sermones
mei verum autem sermones quos ego vobis
sunt mendaces unde illud Joh. viiiº
Cum loquitur mendacium de propriis loquitur
Item sermo dei est bonus tunc vero malus
viii bernardus Cum mala versantur in corde
nostra est cogitatio Si vero bona sermo
dei est illa cor nostrum dicit hic audit
Unde vitas dicit Matheus xvº de corde exe-
unt cogitationes male adulteria etc.
De verbis autem domini bonis dicitur michee
2º verba mea nonne bona sunt cum
eo qui recte graditur ¶ Item sermo dei
est ardens viii primo Sic sermo domini
est ignitus Jer. 1 nunquid verba mea

ignitus sit qui ardens et malles tor
rentes peccatorum Et iterum verba illius
qui facula ardebunt / verba autem
nostra sunt dura frigida et insipida
et sterilia Hinc psalmista de huius modi
tabit eloquium tuum. Christi dicendum est
de huius locucionis diversitate Aliquando
enim loquitur in nobis deus verba ad sola
consolacionem pertinencia ut est illud in
canticis Ecce tu pulchra es amica mea
formosa mea immaculata mea quia
videlicet verba nichil aliud intendunt nisi conso
lacionem et toties replicatum non est nisi cumu
lum deliciarum sonant Vocat nos amicam
amicam quia ad lucrum dei fideliter in
tendit Vocat eam formosam quia ce
lesti desiderio flagrat Vocat eam im
maculatam propter vite puritatem Ali
quando etiam loquitur in nobis verba ad vir
tutes provocancia ut est illud in canticis
Surge propera amica mea et
veni ac si diceret Surge ab omni
imperfectione et propera amore et fervore
ad ornatum virtutum et veni ad per
fectionem virtutum ¶ Tercio loquitur quedam verba
ad desiderium supernorum inflammancia
ut est illud in canticis Veni in ortum meum
soror mea sponsa omnia poma
nova et vetera servavi tibi propter
que verba inflammat eam ut cupiat dis
solvi et esse cum christo De hiis modis
loquendi dicit bernardus Sunt verba domini
vigilancia corda arida et tediencia pro
amoris magnitudine quando dulcis nar
racione de civitate dei de pace de
copia ~~pacis~~ civitatis de civium glo-
ria de decore lucidissime mansionis pellens
de corde fastidium innuncians dilecto quod
possessio eius sit Hec sunt que ~~posses~~
~~siones dei~~ et locuciones dei cum suis
varietatibus prudens anima audiat
quod loquitur in ea dominus et secundum intencionem
verborum regat componat et ordinet

vitam suam Super omnia autem verba hec
loquitur quandoque verba non propria sed que
cumque loquitur homo ut quandoque ille homo etiam
corporali voce dixerit ipse minime
loquitur ad interlocutorem Dicat scio homi
nem in christo qui recessit a me dicens
mihi Sepe loquitur in me deus et inter
illos modos loquendi loquitur sepe verba
~~mea ad virtutes provocancia~~ mea ut
quandoque ego dixero ipse dicat eadem
verba repetens et de suis nichil pe
nitus addens Et subiunxit homo dei
Rogo igitur ille quod sibi velit illud
Ego pro meo sapere respondi dicens Non
intelligo aliud in hac repeticione verborum
tuorum nisi affectuosissimas delicias
ab caritatis dei que nichil invenit se
sentire vel posse nisi quod tu velis. Nunc
ergo audi inquio consilium meum observa
ua os eius et cum replicabit verba
tua tunc perge ad illa verba que maxi
me in te compleri desiderabis Et
si ipse eadem repeteret erit in te spes
validissima quod aliquando ipse adimpleat
desiderium tuum. Nam ut ipse ait per
prophetam que procedunt de labiis meis non
faciam irrita Oportet ergo ut fiant
sicut est dominus deus tuus ¶ Subiit locucio
anime propter varia Cum in lingua anime
sit fervor devocionis oportet ut locucio vari
etur quemadmodum devocio variatur
¶ Est autem triplex devocio anime scilicet
intime dilectionis stupende admiracionis desi
derii ferventissime inflammacionis Loquitur ergo
ex intima dilectione quando ex intuitu beneficiorum
inflammata surgit in graciarum actionem.
Tunc etiam loquitur ex stupenda admiracione
cum ex intuitu divine maiestatis surgit
in laudacionem Tunc etiam loquitur ex de
siderii inflammacione cum ex intuitu promis
sorum suspirat ad promissa eadem con
sequenda Tunc autem maiore loquitur
anima cum ex nimia devocione lingua

·13·

Triplex est devocio anime

b. De liquefactione anime

c. De unione dei et hominis

currus obmutescit non inveniens verba
ydonea per que mentis affectum valeat
explicare. Hinc gregorius. Cum facundius
verba dei loquimur tunc ab his obstupescen-
do obmutescimus. Ille quoque deum magis
laudat qui se in eius laudibus explere non con-
sideat sufficere. ¶ Tercio dicendum est
de liquefactione hoc est quod liquescat ad
dei collocucionem. nam ex virtute divini collo-
quii anima liquescit ipsa asserente in can.
ubi dicit Anima mea liquefacta est ut dilec-
tus locutus est. Liquidum autem de sui natura
fluit. quod autem fluit transit ab eo loco
in quo fuit in locum in quo non fuit. De hu-
iusmodi liquescendi dicitur. viii. Res liquescendo
mollitur. mollitum autem ex igne amplius
purgatur. purgatum autem amplius no-
bilitatur et conflatur in massam unita-
tis quemadmodum diversa metalla igne
soluta confluunt in unum. sic deus et anima
in se diversa ex igne caritatis in unum con-
fluunt. Quod ad huc apertius ostendit. viii. dicens
Ex virtute verborum mutuo sibi colloquen-
tium corda liquescunt. liquescendo deficiunt.
deficiendo transeunt. transeundo uniuntur.
unita perficiuntur. dum in illam unitatem
conveniunt. quam salvator orat et optat
fidelibus. Jo. xvii. Ut sint inquit unum
in nobis sicut et nos unum sumus
¶ Quarto dicendum est de unione beata dei
et hominis de qua iam dictum est in ipsa liquefacti-
one. Nam ex collocucione fit liquefactio
ex liquefactione fit unio qua videlicet unio
amantem unit cum amato. De quo
dicit. viii. Quomodo stilla aque multo vino
infusa in eo deficit a se tota videtur.
dum et saporem vini induit et colorem
Et quomodo ferrum ignitum et candens igni
fit simillimum pristina exuta forma
sic omnem in sanctis humanum affectum quadam
ineffabili modo necesse erit a semetipso
liquescere. et in dei penitus transfundi vo-
luntatem. et hec unio finis est et

bravium in quem omnium religiosorum festina-
re debet intencio. prestante domino nostro ihesu
christo qui est benedictus in secula amen.
Sermo 3us de eodem. de triplici un-
guento quod attribuitur devotis pietati etc.
Maria emit quod ungueret dominum un-
guento. Jo. xi. Dicit bernardus super
cantica loquens de magdalena quia preciosa
sibi tempore exhibuerat hoc iam deo lau-
dabilis offerebat. Nos autem fratres
huius fecisse non viciose sed ex virtute stila-
te gloriose fidelis ingredientes invenimus
eam tria genera unguentorum domino in triplici
loco obtulisse. Nam in prima sui conversione
domino unguentum obtulit pedibus domini ap-
plicatum. de quo unguento dicitur luce vii.
Ecce mulier que erat in civitate peccatrix
ut cognovit quod ihesus recubuit in domo
symonis leprosi attulit alabastrum un-
guenti et stans retro secus pedes domini la-
crimis cepit rigare pedes eius et ca-
pillis capitis sui tergebat. ¶ De 2o
vero unguento dicitur matthei xxvi. Cum esset
ihesus in bethania in domo symonis leprosi
accessit ad eum mulier habens alabastrum
unguenti preciosi. et effudit super caput
ipsius recumbentis. videntes autem discipuli
indignati sunt dicentes. Ut quid perdicio hec
potuit enim istud venundari multo et
dari pauperibus. Sciens autem ihesus ait illis
Quid molesti estis huic mulieri. bonum
enim opus operata est in me. ¶ De 3o autem
unguento dicitur marci xvi. Maria magda-
lena et maria iacobi et salome e-
merunt aromata ut venientes un-
gerent ihesum. Hec tria unguenta maria
magdalene tunc suis appendiciis. hoc
est cum suis devocionibus obtulit domino
per quorum virtutem ab ymo statu
peccatorum ad gloriosum statum gracie domino
promovente est promota. adeo ut in sub-
limitate glorie sublata omnibus peccatori-
bus in exemplum sit posita ut qui eam

m ymo hoc ē in via pctōꝝ secutꝰ
ē. in ipa forma ͨcrīa ineiat. per quam
ea ad glām imitetᷣ. Et hᵉ de eiꝰ
glā breuitᷣ tacta sufficiat. ¶ Sicut
sicut ad nr̄am edificacōem quīamꝰ
fōta sūt vnguēta. ꝑmo magis ip
sas deuotōes per vnguēta desigᷣ
nās nōs statim applicātes. Nō enim
ipa vnguēta sine deuotionibꝰ suis
magdalene ꝓfuisset. nec etiam
deuotio ꝓpt vnguēta. sed magis
vnguēta ꝓpt deuotōez dn̄o placue
rūt. Ideo et nos vnguēta ista corpa
lia relinquamꝰ et deuotōne eaꝝ ꝗ̄ta
fuit datū desuper ꝓsequā. ¶ Primus
itaqꝫ vn̄ ista vnguēta diffuse ꝓse
quitᷣ. ita dᵒ. Est vnguētū ꝯtrīcōis
et vnguētū deuotōis. et ē vnguētū
pietatis siue cōpassiōis. ¶ Primū ē
pungitiuū. dolore faciēs. 2ᵐ ꝯpatiū
dolore leniēs. 3ᵐ sanatiuū morbū
depellēs. ¶ Primᵐ ꝗᵒ ē vnguētū com
punctōis. qᵈ sibi cōficit aīa multis ꝯ
trita crīmibꝰ. sicut cū incipit cogitare vi
as suas colligat cōterat qꝫ ī mor
tariolo cōsciḗ multas ac varias species
pctōꝝ et int̄ estuātis pectōis olla
sup oīa coqt igne ꝯtrīcōis ꝑme et dolo
ris. vt posset dicē cū ps̄lista. Conca
luit cor meū intᷣ me. et ī meditacōe
ꝯtrā exardescet ignis. Ecce hoc ē vnguē
tū q̄ aīa ꝑcatrix siue ꝯtusiōis ꝑ mor
dia cordis dēt et plagis suis cre
tibꝰ adhibē. Primū naqꝫ sacrificiū
deo sp̄us ꝯtribulatꝰ. Cꝫ aūt ꝗᵒ nō
hꝫ aliud tēp̄ pauper et inops vn̄
sibi meliꝰ ac ꝑciosiꝰ cōponat vn
guētū. nō negligat ꝑare interī
istud licꝫ de vilibꝰ spēbꝰ vtpote
de fedis et imūdis crīmibꝰ pctōꝝ
q̄a cor cōtritū et humiliatū deꝰ nō de
spiciat. Alia de v̄tute huiꝰ vnguēti
hoc scriptū legimꝰ. cū fudisset illud

super caput dn̄i q̄ domꝰ īpleta ē
ex odoē vnguēti. Et ꝯuea domꝰ
celestis taꝗ̄ odore suauitatis re
cepit. Hoc vnguētū dicēte dn̄o
dico vobis gaudiū ē āgelis dei
sup vno pctōre ꝑniam agente.
Tanto ꝗᵒ mīꝰ appaebit vile dīnis
aspectibꝰ ꝗ̄to plꝰ sibi ꝑcitēs vi
luerit ī recordacōe pctōꝝ suoꝝ.
nec ē oīno spn̄eda nec vilᵉ hīn
da hꝰ cemodi vnctio cuiꝰ odor nō
solū hoīes puocat ad correctōne
sed etiā āgelos inuitat ad exulta
tōne. Luceꝰ scꝫ vn̄. De hoc vnguē
to monemᷣ. exo. 30. vbi dᵗ. Facies
scm̄ vnguētū cōpositū sūficabis ꝗ
oīa et erūt scā scōꝝ. Quō aūtē
sit faciēdū statī subiūgitᷣ cū dicitᷣ.
Sumes tᵗ aromata et eq̄lis podeīs
erūt oīa. facies ꝗ thimiama cō
positū ope vnguētarii mixtū dili
gētᵗ et purū. Cūqꝫ ī tenuissimū
puluem vniu̅sa cōtūderis. pones
ex eo corā tabnaclō testimōij ī q̄ loco
apparebo tᵗ. scm̄ scōꝝ erit vobis.
In q̄bꝰ v̄bis docemᷣ quō ex spēbꝰ
pctōꝝ morꝰ hoc p̄ciosū vnguē
tū cōficē̄ debeamꝰ. et ē mira et ar
tificiosa cōfectio si ex vilibꝰ et
fedis spēbꝰ cōficimꝰ vnguētū ꝑ
ciosū. Non vilꝰ pctō deq̄ dicitᷣ
sap. xv°. vilior luto ē vita eiꝰ
s. pctōris. Nō ꝑciosiꝰ illo vnguē
to per q̄ sᵒ oībꝰ scīs et angelis gau
diū fit in celo. ¶ Ad hāc vō con
fectiōne salubritᵗ faciēdā tria rᵗ
q̄runtᷣ q̄ in p̄dictis v̄bis itelligū
tur. Debet n̄ esse ista ꝯfectio ge
nealis eq̄lis affectualis. Gn̄alis
ut de oībꝰ spēbꝰ pctōꝝ fiat. Cū
enī dī ꝑfca sint opa nō fit deꝰ
dimidiaē remissione pctōꝝ vt
videlicet dimittat ea de quibus

·C·
¶ Ad ꝯfcōne vnguēti
ꝯpūctōis tria rᵗq̄runtᷣ

penitet et non dimittat ea quam non pe-
nitet dicatur ei eze(chiel) Maledictus qui
de suo grege offert maculosum. Et hoc
intelligitur in hoc quod dicitur: sume tibi
aromata in plali. ¶ 2º hec confectio
debet esse equalis ut affectus penitentis
in pondere doloris singulis peccatis correspondeat
ut scilicet de magno peccato magis peniteat
et de minori minus. De hoc dicitur prou(erbiorum) xi
Equum pondus voluntas eius. Et item
deutero(nomii) xxv Pro mensura peccati erit modus
plagarum. Et hoc tangitur in eo quod in
predicto verbo exo(di) dicitur: Equalis pon-
deris erunt omnia. ¶ 3º hec confectio debet
esse affectualis ut ex profundo cordis
nostri intima devotione cogitemus quem
ex peccatis nostris offendimus quia deum
patrem nostrum. Quod in se transfigurat
bn. [propter?] nos dicens: Cogitatum in quo
patrem offenderim est tale quod pudeat.
Ipse enim se patrem mihi exhibuit sed non
ego me illi vicissim in filium. Qua [igitur]
fronte iam attollo oculos ad vultum
tam pii patris tam malus filius: Compelat
confusio faciem meam pudeat tanto
tempore vixisse degenere. Et hoc intel-
ligitur in eo quod supra dixit: cum vni-
uersa in pulverem tenuissimum contu-
deris etc. secundum sanctorum. ¶ 4m vngue-
ntum dicitur deuotionis et est quod conficitur quod
conficitur ex intuitu beneficiorum dei. De
quo item bn. Est vnguentum multo
preciosius quod confecto de melioribus composi-
tum speciebus. Nam primum vnguenti species
non longe querimus nam penes nos abs-
que difficultate ea reperimus / et de
ortis nostris copia talium perfacile col-
ligimus. Quis enim ad minimum
non habeat iniquitates et peccata si
non dissimulat. Deinde illud primum
pedibus apponitur istud vero capiti
applicatur. Aruo hunus 2m vnguenti
aromata / terra nostra nequaquam profert

A praz

D.

¶ Vnguentum deuotionis
conficitur ex consideracione
beneficiorum dei

sed procul et de ultimis finibus precium eius.
Sit enim vnguentum istud de divinis colla-
tis humano generi beneficiis. Felix anima que
ipsa sibi studiose colligere et cum multo
sue oculos digna cum gratiarum actione re-
ducere curat. Postquam enim sumit in vasculo
pectoris pistillo crebre meditationis con-
tusa atque cocta demum igne sancti desiderii
simul omnia decocta et demum impinguata
oleo leticie erit vnctio longe preciosior
confectionibus quod tempore illo attestante quod
ait Sacrificium laudis ~~laudis~~ honori-
ficabit me. Porro cum scriptum sit plus
dicat de primo quia neque deus despiciat
licet id apostolus commendatum quod non so-
lum non despiciatur sed honorificat deum.
Deinde quod illud pedibus apponitur istud
vero capiti. Si enim Christus caput ad divini-
tatem referendum est dicente apostolo caput
Christi deus procul dubio caput Christi
git qui gratias agit quem in referendo
gratias deum tangit non hominem quem ut
ait Iacobus Omne datum optimum et
omne donum perfectum desursum est descendens
a patre luminum etc. Ecce quale vngue-
ntum compositum nobis quod se caput id est
mediantibus potestatibus et principatibus tan-
git non dicat indignum / ymmo et ho-
ris insigne iudicat dicens Sacrifi-
cium laudis honorificabit me. Quobrem non
est pauperis et inopis seu pusilli-
cordis anime conficere istius modi vnctionem
quam de libertate spiritus et cordis puritate
venire est quod commendat. Nichil enim ita re-
presentat hic in terris statum celestis habita-
tionis sicut alacritas laudantium deum.
Quamobrem suadeo vobis amici mei
ab reflectere pedem a molesta et an-
xia ~~cogitatione~~ recordatione peccatorum vestro-
rum et in itinera evadere planiora
serenioris memorie beneficiorum dei vt
qui in nobis confundimini ipsius intui-
tu respectus. Et quidem nimius dolor

qui precibus est. Sed si non sit continuus Sa
ne interpolet recordatione leticiam ben
ficiorum dei. misceamus absinthio mel
ut salubris amaritudo salutem dare
possit. ¶ Que autem beneficia sint con
tinuis cogitanda statim subiungit. Ben
dicens. Verum ista beneficia que largitur mor
talibus non cessat amore dei recolere et
recolligere omnia omni homini impossibile est. id
saltem quod precipuum est et maximum opus
scilicet nostre redemptionis a memoria redempto
rum aliquatenus non recedat. In quo opere
duo que occurrunt vestris studiis intimare
curabo. que sunt modus et fructus. Modus
siquidem est dei exinanitio. fructus vero nostri
de illo repletio. Porro fructum talem
expectamus in cordibus quale ipse quem
amamus promisit. Mensuram magis bo
nam et confertam et coagitatam et sup
effluentem dabunt in sinum vestrum. Mensu
ra ista ut audio erit sine mensura. Sed
vellem scire cuius rei futura sit illa men
sura vel illa immensitas que promittitur. O
culus non vidit deus absque te que
preparasti diligentibus te. Dic nobis tu deus
qui preparas. que preparasti. que sit mensura
sine mensura et fructus noster quem credimus
venientem. Replebimur in bonis domus tue.
Sed quibus quibus bonis vel qualibus? forte vi
no et oleo? Sed hec vidimus novimus
et fastidimus. Id querimus quod oculus non
vidit. nec auris audivit. Denique illa
priora promissa sunt iudeis sicut scriptum est.
Dedit illis regiones gentium et labores
populorum possederunt. Nobis promittitur
quod oculus non vidit et illa mensura pro
ut prescripta. Illud ergo querimus quod oculus non
vidit nec auris audivit. hoc placet
hoc sapit hoc delectat inquirere. Scilicet sit
illud. Erunt omnes docibiles dei. et
deus erit omnia in omnibus. Ergo ut audio ple
nitudo et repletio que nobis promittitur
a deo non erit nisi deus et de deo. Quis

vero comprehendat quam magna multitudo dul
cedinis in brevi isto sermone comprehensa
sit. erit deus omnia in omnibus. Ut de corpore
taceam tantum in anima intueor rationem volunta
tem et memoriam. Ista quippe tria implet in hominibus de
siderium anime ipse rationi futurus est plenitu
do lucis. ipse voluntati multitudo pacis
ipse etiam memorie continuatio eternitatis.
O veritas eternitatis caritas. o beata et bea
tificans trinitas ad te mea misera trinitas
miserabiliter suspirat. Primum fac veri
tas dei. secundum caritas dei. tertium summa
potestas dei. ut deus omnia in omnibus. ratione
recipiente lumen inextinguibile. volun
tate pacem imperturbabilem consequente
memoria fonti indeficienti eternaliter
inherente. Primum filio. secundum spiritui sancto
tertium patri proprie assignamus. et hec de
redemptionis fructu. ¶ De modo vero exinani
tionis tamen rite percipua vobis intuenda
commendo. Non enim simplex aut modica
illa exinanitio fuit. sed semetipsum
exinanivit usque ad ~~mortem~~ carnem
ad mortem ad crucem. Exinanivit
se in rebus in corpore in anima. In
rebus quia ex omnibus rebus celi et terre
non habuit ubi caput reclinaret.
ipso dicente Mt. viii°. Vulpes fove
as habent et volucres celi nidos. filius
autem hominis non habet ubi caput suum
reclinet. In corpore se exinanivit de
quo ysa. i°. A planta pedis usque
ad verticem non est in eo sanitas. Exinanivit
in anima se exinanivit ex anima patri of
ferens voluntatem dicens Mt. ix. deo
patri in agonia Abba pater omnia tibi possi
bilia sunt transfer calicem istum a me verumtamen
non sicut ego volo sed sicut tu vis.
¶ Et nondum quod habes tres exinanitiones
de nostro possimus intellectu non de
verbis bernardi. Sed dicet aliquis non
potuit reparare opus suum creator abs
que ista difficultate. Valuit. sed

maluit tamen iniuriam suam, ne pessimum
atque odiosissimum vicium ingratitudinis
occasione vlcionis reciperet in hoc. Quid
enim dicebat homo creatus et ingratus?
Gratis quidem conditus sum, sed nullo
auctoris continuacione vel vllo labore. Quid
enim magnum est quibus magis in ver-
bi spiritualitate donavit? Ita de me
sicut de ceteris dixit et facta sunt. Sed
beneficium creacionis attenuans humana
improbitas ingratitudinis malum inde sume-
bat vnde amoris causam habere debuerat.
Sed obstitutum est obloquencium iniquitati. Luce
clarius patet Christum modo pro te olimmo
dispendium sui fecit. Sed ego diebus cotidi-
die clamavi Λ At vos per xxx annos opera-
tus est salutem nostram in medio terre. Tercium
est vnguentum quod ab omnibus premissis
longe antecellit, et hoc appellan-
dum pietatis eo quod fiat de necessitatibus
pauperum, de anxietatibus oppressorum,
de perturbacionibus tristium, de cul-
pis delinquencium, et postremo de om-
nibus quorumlibet miserorum erumpnis
eciam si fuerint inimici. Despicabi-
les videntur iste species, sed est super
omnia aromata vnguentum quod ex eis
conficitur. Igitur miste misere collige
atque oculo pietatis inspecte ipse sunt
species ex quibus vnguenta optima compo-
nuntur. Videamus si sunt aliqui anti-
quitatum qui superaffluat de hoc li-
quore. Quorum unus Job xxix exstitit
qui ait: Foris non mansit peregrinus, os-
tium meum viatori patuit. Oculus
fui ceco et pes claudo, pater eram
pauperum etc. Job xxix. Sic Jo-
seph super suis venditoribus illa-
crimas erumpebat. Sic Samuel luge-
bat Saul eo tempore quo ipsum occidere
iam querebat. Sic Moyses hoc
precioso vnguento supplens pro populo
ingrato et se presentem eciam vi-
tam exposuit dicens: Domine dimitte
populo huic noxam hanc aut me dele
me de libro quem scripsisti. Primo in
misericordior David qui illius mortem
intime lugebat. Primo ad lugendum
inducebat qui sua se sitiebat. Sed
de Paulo dicimus qui hoc liquore sup-
vnctus extitit qui dixit: Fratres continue
memores per viam gloria. Et ipsum Cristus Tymo-
theum et ego Λ non vror. Hec itaque tria
vnguenta Maria Magdalene exhi-
buit solicitudine. Primum effudit ad pe-
des eorum quos offenderat, quod corruerit ante pe-
des eorum quos offendunt. Secundum ad ca-
put significatur graciarum actione pro
receptis beneficiis per caput autem
deus intelligitur iuxta apostolum. Caput Christi
deus. A. quod ut dicit Jacobus omne datum
optimum et omne donum perfectum desursum
est descendens a patre luminum. Tercium ipsa
cum aliis mulieribus comportaverunt eo quod
sola Maria Magdalena huius vngue-
nti preciositate sola persolvere non va-
leret. Sed postquam transactum est Maria Mag-
dalena et Maria Jacobi et Salome
emerunt aromata. Et quia preciosis-
simum fuit hoc vnguentum noluit
hoc expendi in corpus suum mortuum
sed voluit corpori suo mistico hoc reser-
vari. Secundum est bonum quia licet de vilibus
speciebus ex odore tamen eius domus impleta est
non solum illa naturalis sed eciam celestis
domo testante qui ait Luce xv. Gaudium
est angelis dei super vno peccatore penitenciam
agente. Tercium est nobilius eo quod de speciebus
vtpote celestibus est confectum. Quartum est
nobilissimum ad quod comparandum non solum
Magdalena sufficeret sed tres Marie
sua substancia comportabant. Denique
primum pedibus, secundum capiti, tercium
toto corpori adhibetur. Felix anima
que talem collectionem aromatum sese ditare
et inpinguare curavit. Quidem eciam

Λ 2 te ib ora

oleo misericordie et eius odore detergibus cauta-
tis. ¶ Unum est sermone isto in unguen-
tis in longum protrahimus de primo et secundo
unguento. Sed de hoc tertio hec pauca
sufficiant ne prolixitas que mater est
errorum et tedii devotionem extinguat.
Nos his unguentis delibuti curramus
in odore unguentorum istorum
via mandatorum dei qui est benedictus in
secula amen. **De sancto Jacobo sermo**
primus de quatuor luctis .18.

Iste vocatum est nomen eius Jacob Gen
25. Dicit beatus Augustinus. Nihil est tam mu-
tabilitatis sue quod aliud sed impellit
quam est et non in statu suo arta distine-
tione custodia teneatur sed in deteriora di-
labitur. Nunc in statum destruitur. Sta-
tum quem habere potuit amisit ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ quo nunc cum ita labilis sta-
tus nisi studiose teneatur stabit. ¶ Verba
ergo proposita sancto Jacobo possunt conve-
nienter applicari qui iniustus luctator et
supplantator eo quod ad ita dictam mentis
nostre instabilitatem reparandam et in
deo stabiliendam fortiter luctabatur.
Quoniam tandem etiam quam mentem suam in
firmabat peccatis supplantavit et sub
plantis conculcavit. Status in pleno do-
minio omnium eorum quibus in prima crea-
tione visus est donari Gen 9. Crescite
et multiplicamini et replete terram et sub-
jicite eam et dominamini piscibus maris
et volatilibus celi et universis animanti-
bus que moventur super terram. Quia sicut sta-
tu homini et deo obedienti omnia obedivissent
et servivissent, ita cadenti et deo ino-
bedienti omnes creature facte sunt rebel-
les. Sicut dicitur Sap. 16. Creatura tibi fac-
tori deserviens exardescit in tormentum
adversus injustos. Juste autem gloriosus iste
princeps dictus est Jacob, quasi luctando et
pugnando contra Jacob primum tham
bilis [illegible] luctabatur ut quem in virtute

virtute sequitur etiam similitudine nominis
imitaretur. ¶ Quo autem ipsum fuit
imitatus sciendum quod antiquus Jacob qua-
tuor locis et vicibus luctando pug-
nabat et pugnando supplantavit.
Primo in utero matris cum Esau fratre suo. 2o
in domo patris item cum Esau. ¶ 3o cum
Laban cognato. 4o cum angelo. ¶ Pri-
mo dico antiquus Jacob luctabatur cum Esau
fratre suo in utero matris. Sicut dicitur
Gen 25. Dedit dominus conceptum Re-
becce sed collidebantur in utero eius
parvuli et Jacob egrediens de utero
plantam fratris tenuit. ¶ 2o luctabatur
cum fratre suo Esau in domo patris sup-
plantans eum et tollens eius primogenita
et nichilominus surripiens eius benedic-
tionem. Primo namque de primogenitura dicitur
ubi supra. Coxerat Jacob pulmentum
ad quem cum venisset Esau lassus de a-
gro ait: da mihi de hac coctione rufa.
Cui dixit Jacob: vende mihi primoge-
nita tua. Ille respondit: En morior, quid
mihi proderunt primogenita? Ait Jacob:
Jura ergo mihi. Juravit ergo Esau et ven-
didit primogenita et sic accepto pa-
ne et lentis edulio comedit et bibit
et abiit parvipendens quod primogenita
vendidisset. ¶ De benedictione item subrep-
tione dicitur item Gen xxvii. Dixit
Ysaac ad filium suum Esau: Venit
germanus tuus fraudulenter et acce-
pit benedictionem tuam. At ille subiunxit
verbum propositum: Juste vocatum est nomen
eius Jacob, supplantavit enim me in
altera vice. Primogenita mea ante tulit
et nunc secundo surripuit benedictionem
meam. ¶ 3o supplantavit Laban fugi-
endo. Sicut scriptum est Gen 31.
Surrexit Jacob et impositis liberis
ac coniugibus suis super camelos
abiit, tulitque omnem substantiam suam, gre-
ges et quidquid in Mesopotamia acquisierat

pergens ad vsitatas pre[?]em finium
Secundo luctabatur cum angelo iterum
vt infra xxxii. vbi dicitur Tulit ia
cob duas vxores suas et totidem fa
mulas cum xi filiis et transiuit va
dum iaboth transductisque omnibus que ad se
pertinebant remansit solus Et ecce vir
luctabatur cum eo vsque mane Qui
cum videret quod eum superare non posset
tetigit neruum femoris eius et statim
emarcuit dixitque ad eum Dimitte
me iam enim ascendit aurora Respondit
non dimittam te nisi benedixeris mihi Ait
ergo Quod est nomen tuum Respondit Iacob
At ille nequaquam vocaberis iacob voca
bitur nomen tuum sed israel· quoniam si contra
deum fortis fuisti quanto magis contra
homines preualebis? Et sequitur Et bene
dixit eum in eodem loco Sic igitur
verus iacob habens xii mores luctando
cum actionibus et passionibus vincit vincit
illas actiones strenuissime perficiendo istas
autem passiones virtuosissime sufferendo
Quarto luctabatur in vtero vincens interiores
actiones Quinto in domo .i. in corpore supe
rans carnales delectationes Sexto sup
plantabat laban qui interpretatur candidus
significans mundum suppeditans mundanas
occupationes Septimo vicit angelum .i. deum
cogens eum ad dandam sibi benedictionem
Sic autem iam iacob ad similitudinem
domini veteris iacob in vtero vicerit
patet ex hoc quod cum christus sibi et Iohanni
dixisset Potestis bibere calicem quem
ego bibiturus sum· dixerunt possumus
dantes voluntatem ad animalitatem
passionis Sic etiam corpus vicerit
patet ex hoc quod dedit illud in passionem
Sic etiam mundum vicerit in hoc quod cog
noscitur quod dicit Iohannes in canonica sua
Omne quod natum est ex deo vincit
mundum fides nostra Sic etiam vicerit
deum benedictionem accipiendo ab ipso patet

luce xxiiii. Vbi dicitur· eduxit eos
foras in bethaniam et eleuatis mani
bus suis benedixit eis Et factum est dum bene
diceret eis recessit ab eis et ferebatur
in celum Iuste ergo vocatum est nomen istius
principis iacob· qui totidem modis et vi
cibus extitit supplantator· et ideo merito
sicut ipse et apostoli eius in proximum gaudium
prime creationis a deo collocati fuerunt et cum
eo in vallibus quod in significatiuis eorum deo lu
cta in vallibus quod ingressus coram deo [?]
bes omnium super ceteras creaturas viii. quod
x. dedit eis super discipulis potestatem spirituum
immundorum et curare omnem languorem
Aut tandem aliquando ad nostram edifica
tionem maxime inflectamus in concorda
et luctaminibus nos vincit contrarietas vt
si gloriosi huius principis gloriam cupimus
possidere· ipsum etiam non pigeat imita
ri Primo discretus luctator contra actionum
sicut Secundo dicolurtem cum actoribus no
stris in vtero vincentes interiora nostra et ipsa
ad statum debitum ordinantes· quod tribus
modis fieri oportebit Primo enim luctan
oportet ad interiorum nostrorum purgationem
secundo ad purgatorum concordationem
ad concordatorum eleuationem· quia tamen vel
ad statum indiget et labore· ante quam ad sta
tum proximum .i. ad statum creationis reforme
tur Illa non cum hoc primo creata habuit· sed
per peccatum sunt omnia deformata Primo
enim luctari oportebit ad interiorum nostrorum
purgationem purgantes interiora nostra vt
quidquid remordeat conscientiam contumeliose
pellatur Vnde salomon sapiens volunt
quem dicebat Expurga te cum paucis
quia sunt pauci sunt duo scilicet prima et secunda
Licet enim
tia vt committendam prohibeat Licet intellectus
interiora nostra in principalia scilicet intel
voluntatem et memoriam reducuntur· intel
lectus purgandus est a falsitate· voluntas a
malis· memoria a fedis Secundo luctan
ad purgatorum concordationem ita vt
deliceat vt vno affectu et consensu conue

A

supplantando vincit sic nouus iam iacob tam de moribus

et hoc est victoria que vincit mundum

mme oia velit. vnu vt bonum qd
itellect9 cognouit volutas velit me
meoria aplectat. et no sint in eis sas
mata qd cu fim fuit sup modu homo
festinat ho pficit. Apt qd dr deg
cm xxv. Tria sut q placet spui
meo q sut pbata cora deo et hoib9
quoru vnu e cocordia frm. Aia sic
ibide dr. fr q adiuuat a fre qi ciuitas
firma. Vn monet nos aplus dns
i to sint in nobis scismata. Tcio
lucrandu ad r cosiliatoru ad deu eleua
tone. Ad hoc n ho int oms creaturas
hz statura erecta cetis oib9 ad tra cur
uatis vt per exteriore ercione de in
teriori nos amonet. Vn pphta ait. E
leuare eleuare qd bis dr ppt cogitatio
ne et deuocone. Cui cosonat aplus
ds q sursu sut qrite s p cogitacoez
que sursu sut sapite s p deuocoez
Tercio lucrandu e in domo hoc e i cu
te pe qd e dom9 aie vt io supplatem9
i sub platis conculcem9. qd in tribus
iteru fieri oportebit s in carnaliu
desideioru cohibicoe. sensuu r frena
tone. malaru cosuetudinu expulsio
ne. Pmo dico lucrandu e i domo corpis
nri vt carnalia ei9 desideia extin
guam9. Nuq n pficiem9 q diu tlib9
18 addictu no negam9 qa ut dicit eccli.
Si psteris aie tue concupiscencias ei9
faciet te i gaudiu inimicis tuis. Cui
cosonat aplus dr. Desideia carnis
no pficietis. Cur hoc. Qma ut idem
iteru dicit. Si fm carne vixeritis mo
rieini. Dig n voluptatibz pena et
ois uere hz corona ut sapiens ait. Scdo
lucrandu e i sensuu r frenacoe vt ab oi
b9 illicitis refrenet. qa ait gg. no
licet intueri qd nolueret concupiscere.
Si em eua sensus suos custodisset po
mu vetitu no ei9 gustasset. Si dyna
filia iacob ad videndu mulieres alieni

genas no exisset sychē eā no corru
pisset. Hinc bn hortat fidelis homo
sensus suos exteriores no duces sz sui
entes. vt cu dixit huic vade va
dat. et alii veni veniat. et seruo suo
fac hoc statim faciat. Tercio lucrandu e
in male cosuetudinis expulsione. qd eciam
factedu dyabol9 psuasit. Job 2o dr
pelle p pelle. et cuncta q ht ho dabit
p aia sua. Ac si diceret. Cum aiam sua
saluare desideat. antiq pelle male co
suetudinis abiciat. suspta noua. Vn bn.
Actigat se spualis ipo unitate sibi facie
ns contra ueritate. cosuetudine contra c
suetudine donec plena meat accipe
delectacone. Tercio lucrandu e cu laban i
cum mundo scz deum cu illo concertantes
quousqz ipm itegre conteptam9
et per oia supplatem9 et sb platis
conculcem9. ita ut i cetis consideantes
s qa no sufficit. qa deficit. qa ifice
Scda de pmo dicit saluator. mt xvi. Qd
pdest hoi si vniuersu mundu lucretur
etc. Ac si diceret. nichil qr no sufficit
sed qto pl9 acqrim9. tato fit nos a
pli9 indige. pmo scz ois mundi diuic
iy vnu hoiem coflueat no darent
sufficiencia. qui pmittit. cui9 racio
est qa aia cu ad ymagine dei sit
creata et per qns capax dei nullis
reb9 saciari potit ni deo. Licet em p
mittit nobis dulcia pulcra et de
lectabilia et oia bona nichil facit
n q puat nos veris bonis pulcris
dulcib9 et delectabilib9. Vn grg dr.
Si bo'm diligit mes i melioribus io e
celestib9 delectet. Si aut malu me
tuit. etia mala peioa oib9 mal
seculi ppoñat. Scdo r qsiderandu e
si mundu vitr volum9. qa deficit
Si em aliqd nature bonitatis in mundo
cet hoc tn subito euanesceret. nec pt
aliqd pmanere. qa vt dicit Joh.

F

mundus transit et concupiscentia eius
Quod nobilius vita hominis? Ecce quam sta-
tio homo transit de iuventute ad senium
Unde Job ix Homo natus de muliere
brevi vivens tempore repletur multis mi-
seriis Qui quasi flos egreditur et conte-
ritur et fugit velut umbra et numquam in
eodem statu permanet Et iob sequitur
alibi dicens Dies mei velocius transierunt
quam tela a texente succiditur Mundus iste
nobilis dicitur Quod ecce in quam brevi spa-
tio pertransit Adverte quantum iam quod dies
ab initio usque ad presens tempus pertransie-
runt et sunt quasi numquam fuerint Quod ait
Johannes Nolite diligere mundum Quare?
quia transit mundus et concupiscentia eius
Hinc Gregorius ait Ecce mundus qui diligi-
tur fugit et cum fugientem ~~mundum~~ [sectamur] labentem
inheremus Et quia labentem retinere non possu-
mus cum ipso labimur quem cadentem tenemus
quem si plene vitare vellemus sic esset
per omnia relinquendus Quod suadet Gregorius dicens
Nichil maligni spiritus in hoc mundo
possideret proprium Nudi ergo cum mundo luctari
debemus quia qui vestitus cum nudo luctan-
tium ad terram deicitur quia habet unde teneatur
Mundana autem sunt terrena omnia non quedam [corporis] indu-
menta Unde Gregorius contra diabolum ad certa-
men properat vestimenta abiciat ne suc-
cumbat Item ut mundum vincamus consi-
deremus quia vincit per se trahens suos a-
matores Unde secundum Johannem Omne quod est in
mundo concupiscentia sit carnis concu-
piscentia oculorum et superbia vite His
tribus infectionibus omnes suos inficit a-
matores ut sint avari luxuriosi
et superbi sicut mundus quia ut dicitur Eccli
13 Qui tetigerit picem inquinabitur ab
ea et qui communicat superbo induet super-
biam Unde psalmus Commixti sunt inter gentes
et didicerunt opera eorum et servierunt
sculptilibus eorum et factum est illis in scan-
dalum Quibus autem solo obiciunt omnibus aliis

mundum possimus supplantare Unde ut ait
Jacobus 4o Nescitis quia amicitia huius
mundi inimica est deo Quicumque ergo voluerit
esse amicus huius seculi inimicus dei constituitur
Quod certe nec Gregorius ait Amicus fit in una
et eadem re opposita deo et eius hostibus
simul existere Ita deo amicum se denegat
qui eius placet inimico et inimicus volun-
tatibus adversabitur qui eidem veritati subiuga-
bitur De hac lucta dicit Bernardus Vel lucta-
tores sunt qui adversus huius seculi luctantur
illecebris Mundum ergo melius vitare et sup-
plantare non possumus nisi ut ipsum per omnia
relinquamus Quod significanter legimus in persona
veri Jacob qui fugiendo non certando
Laban avunculum superavit hoc autem omnia
pretermittens ne sic fugientes furem ydo-
la Laban id est mundi affectiones et y-
magines ipsa sub stramentis sicut Ra-
chel nos sub religiosis vestibus abscon-
damus Ita de talibus Jacob [illegible] mo-
tibus dedit dicens Apud quemcumque deos tuos
tuos inveneris necetur coram fratribus nostris quic-
quid tuum est coram deo et omnibus sub approbata
Tertium membrum lucte videlicet cum angelo
in sermonem alium reservemus eo quod con-
tinet meliorem et nobiliorem materiam com-
mendat diffusius pertractet ad laudem domi-
ni nostri Jesu Christi qui est benedictus in omnia secula amen

De eodem sermo 29 et de tribus luctis [illegible] in mundo [illegible]
passionum in verbo in domo et in mundo

Jacob dilexi Esau autem odio habui Ma-
lachie 1o Dicit Gregorius Ille qui certat in
luctamine aliquem se superiorem aliquem vel
cum cum quo contendit invenit superiorem Et
cum luctatur non dum est victoria consecutus
sed certat ut eum vincat qui resistit Verba
itaque proposita licet de vero Jacob secundum litteralem
lem hystoriam dicta sint secundum mysticum
sensum de nostro Jacobo et secundum moralem
sensum qui exponere potest intelligi de aliis
luctatoribus Ex autem deus veterem Jacob di-
lexit patet ex eius fide dei ubi asseritur

Alias enim significatio nominis cadet ab ef-
fectu quod in verbis domini fieri non potest
Quod autem in sanctum iacobum dilexit explica-
signo patet scilicet ex tribulationis multiplicate
ex apostolatus dignitate et singulari
familiaritate Prima de primo dicitur Quem
enim diligit deus corripit et quasi pater in
filio complacet sibi De secundo in eo quod
eum ad sublimem dignitatem pro-
movet tertium est quod diligit eum Unde Johannis
xv Hoc est preceptum meum ut diligatis
invicem sicut dilexi vos Iam non dicam
vos servos quia servus nescit quid faciat
dominus eius Vos autem dixi amicos quia omnia
que audivi a patre meo nota feci vobis
De tertio patet De tribus Petrum iacobum fa-
miliaritate habuit quia ipsum et fratrem su-
um iohannem et petrum exclusis aliis
sepe ad secreta sua vocavit Et etiam
quibus luctatorem et in tribulatione po-
situm diligat patet ex apocalypsi ubi dicitur
Ego quos amo arguo et castigo Cum
igitur duo sint principia merendi
actiones videlicet et passiones
Noster iacobus imitatus est veterem
iacobum in passionum sufferentia sicut etiam
in efficacia actionum in eisdem locis et
eisdem viribus passiones suas sufferens
sicut fecerat actiones Primo ergo
supplantavit passiones in utero pa-
tientie [illegible] cohibens ad quaslibet passio-
nes insurgentes seipsum ne aliquis motus impa-
tientie surgeret in corde suo Unde in actibus
de eo et de aliis apostolis legitur
Ibant apostoli gaudentes a conspectu consi-
lii quoniam digni habiti sunt pro nomine ihesu
contumeliam pati Secundo luctando suppla-
tavit passiones in domo hominis et in cor-
pore malum pro malo numquam reddens
quemadmodum legitur in vita sua quod cum eum her-
mogenes persequeretur dixit ad phi-
letum ut bonum pro malo secundum quod magister
noster docuit nos reddamus absolve

eum qui te ligaverunt Tertio vicit passiones
et persecutiones quas a mundo pertulit to-
tius mundi malitiam vilipendens Quarto luctabatur
cum angelo hoc est cum virtutibus et dif-
ficilibus operibus illorum difficultates sibi
applicans ac si sit naturaliter sic affectus
cum ei de bono et omnem virtutem ex perseverantie
primorum pertinet difficultatem operum eas-
dem passiones ita vicit ut easdem omnia
delectabiliter operaretur Et hec de suppla-
tatione sancti iacobi breviter tacta suffi-
ciant Nunc videndum est qualiter nos
passiones debeamus vincere ut et nos
eas supplantemus et earum amaritudi-
nem sub pedibus conculcemus et diu cum
eis luctantes quousque eas cum gaudi-
o sustineamus Ad quod nos idem iacobus
inducere intendebat cum dicebat Omne gau-
dium existimate fratres cum in varias temp-
tationes incideritis De hac igitur tribu-
latione est per ordinem prosequamur
Primo de tribulationis necessitate Secundo
de eius maioritate Tertio de luctami-
nis qualitate Primo igitur dicendum est de
tribulationis necessitate Nullus enim sepa-
ratus dei effectus est in tribulationibus
tunditur Oportet enim omnem hominem
ad statum perfectionis promovendum tribu-
lationibus exerceri Unde thobie xii dixit
angelus quia acceptus eras deo necesse
fuit ut temptatio probaret te Et iste
Iudith viii Omnes qui placuerunt
deo per multas tribulationes transierunt
fideles Unde Proverbiorum iii Quem dili-
git dominus corripit et quasi pater in filio
complacet sibi Qui igitur pie volunt
vivere in christo persecutiones pa-
tiantur Sunt autem ratione propter-
quas tribulatio necessaria est scilicet propter operum
nostrorum inspectionem dei assimilationem
spiritualis vite edificationem regni
celestis assecutionem Primo dico tribu-
latio necessaria est propter operum nostrorum

De tribulatione

A.

Ratio de necessitate tribu-
lationis propter [illegible]

inperfectione Cum enim duo sunt principia merendi scilicet operatio et tribulatio et opera nostra pauca sint vilia et brevia ut per ea non possimus ad magnum statum sanctitatis pervenire oportet impleri in passionibus quod minus est in actionibus Unde dicitur eccli vij° De negligentia expurga te cum paucis hoc est dicere de negligentia operum expurga te cum paucis tribulationibus Secundo tribulatio necessaria est propter dei assimilationem Cum enim non simus [^ similes] ei in celo christo ei assimilabimur in terra Ad hoc enim induit hominem ut visibilis factus se nobis proponeret in exemplum Et quia tota vita sua plena fuit tribulationibus oportet nos ei assimilari in tribulationibus Ita ut ait apostolus Si compatimur et conregnabimus Unde pro magna laude dicitur de homine tribulato Cap viij Fili pena cum domino ... afflictus est et propter ... homo regni filia passus est Item eccli 38° In facie hominis similitudo alterius hominis scilicet christi Unde pro magna laude apostolorum dicitur eze 1° Similitudo hominis erat in eis scilicet apostolis hominis id est christi hominis in Videbis quod hic habet spem sine tribulationes christi sentit se sicut ille sanctus est Unde ... Perdit in domini passio si mea sequitur imitatio Alioquin requiret a me sanguis ille iustus qui effusus est super terram Tertio tribulatio necessaria est proficere incipientibus in statum magnum propter religiose vite edificationem Luce ... enim vita religiosa in homine edificabitur si tribulationibus fundatur vel castigetur propter quod levit xvi dicitur Affligetis animas vestras religione perpetua Sicut enim consolatio spiritualis sit fomentum per quod vita spiritualis nutritur nullatenus potest consolari qui non fuerit tribulatus Sunt enim coniuncta quia

omnem tribulationem sequitur ~~tribulatio~~ consolatio Unde thob 3° Post tempestatem tranquillum facis Post lacrimationem et fletum gaudium et exultationem infundis Hinc undiscere o homo in spirituali exercitio duplex auxilium desuper sperare scilicet correptionis et consolationis Altera foris excitet altera visitat intus illa expiat humilitate illa ... tultatem Trahimur enim in spiritualem ... cum temptationibus ~~...~~ et tribulationibus exercemur ... cum internis consolationibus et inspirationibus visitamur Quarto tribulatio necessaria est propter regni celestis adeptionem nullus enim ad regnum celorum et ad illam abyssum omnium voluptatum pervenire potest nisi per amaritudinem passionum Preterea enim ille qui de celo venit Jhesus christus ad celum redire noluit nisi per viam amarissime passionis ipso dicente luce 24 Nonne oportuit christum pati et sic intrare in gloriam suam propter quod dicit discipulis suis et nobis in illis luce 22 Vos estis qui permansistis mecum in temptationibus meis et ego dispono vobis sicut disposuit mihi pater meus regnum ut scilicet veniens in mundum non redeam in celum nisi per viam tribulationis miserie passionis et angustie Sic et ego dispono vobis ut et vos similiter veniatis ad regnum scilicet per tribulationes Hinc act xiiij Quia per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum celorum Oportet igitur nos velimus nolimus per tribulationes regnum celorum intrare sicut nos ... illuc pervenire Ex his ... luce ... quam necessaria sit tribulatio omnibus qui proficere cupiunt apud deum Quinto dicendum est de tribulationibus augmento et magnitudine quia plerumque contingit ut quanto maiori gratia homo a deo visitatur tanto maiori tribulatione et temptatione vexatur De hoc augmento duo dicenda sunt

s. de maioritate et eius causalitate. Et
primo quod hec maioritas contingit
et quod ita fieri debeat / tam figura quam scrip
tura declaratum est. Et primo per figuram
dicitur ezechielis primo. Cum elevabantur ani
malia de terra elevabantur et rote. quocumque spiri
tus ibat illuc eunte spiritu et rote pariter
levabantur. sequentes eum. Animal per spiritum si
spiritualis vita. Animus per rotam si tribu
latio que nos rotat signatur. Quotiescumque
ergo vadit vita nostra spiritualis. illuc
etiam vadunt tribulationes nostre. ¶ Secundo
idem per scripturam doceri potest / de quo
~~de quo~~ ezechielis xlvii. Traduxit me dominus
per aquam usque ad talum. iterum. Secundo et
duxit me per aquam usque ad genua
tertio usque ad renes. per quod nobis in
sinuatur quod quanto profundius ducimur in gratiam
tanto amplius tribulamur. ¶ Tertio dicendum
est de huius augmenti causalitate. i. cur
hoc contingat et ob quam causam. Sunt au
tem tres cause. quarum prima quanto plus homines devo
ti in gratia proficiunt. tanto ad sufferendum sunt
fortiores et virtuosiores. et indigent
ut fiant cautiores. De primo quanto sunt for
tiores ex visitatione gratie tanto dominus plus ap
ponit de tribulatione ut undique eis
meritum cumuletur. quia parva tribulatio cum illi
bus gratiis non sentiretur. Si igitur debet fieri tri
bulatio. oportet ut propter fortitudinem
fortior fiat. Unde Iob xxviii. Appen
dit aquas in mensura. Aquas enim appendere
in mensura est tribulationem mensuratam for
titudini propordinare. Hinc apostolus i. ad
chorinthios x. Fidelis deus qui non patietur
vos temptari supra id quod potestis. Secundo.
nec ex eadem fidelitate permittet vos sub
temptari. Unde quanto maior est forti
tudo de tribulationibus plus apponit. ¶
Secundo augmentatur tribulatio per aug
mentum virtutum. Et quia ex visitatione
gratie virtuosiores sunt homines / igitur iterum
ex hac causa plus apponit deus quia ex

illustratis virtutibus tribulationes valde
nobiliter sufferuntur. Et quanto nobi
lius tribulationes sufferuntur tanto amplius me
rita cumulant. Unde psalmus. In multitudine
virtutis tue mentientur tibi inimici tui
et ad romanos xxiiii. dedit unicuique secundum mensuram
virtutis / Ita absente gratia virtutes vide
tur extincte et ideo finaliter homo impulsus
cadet in peccatum. ¶ Tertio augmentantur
tribulationes cum homines sunt in gratia ut cau
tiores reddantur. Nam ex presentia gratie homo
posset faciliter superbire / Ne igitur super
biat. sollers permittit quamque tribulationibus
impulsari. Hinc gregorius dicit propterea quod deus
hominem visitat. subito probat illum. quia
attendendo ad corda nostra ad virtutem
provehit / et recedendo totum temptatione
permittit. Sic enim per virtutum munera
nulla temptatione concutitur habet a semetipso
animus gloriatur Ut igitur firmitatis do
na habeat et humiliter suam firmita
tem cognoscat per accessum gratie in altum
sustollitur. et per recessum quod ex se ipso
sit probatur. ¶ Sciendum tamen quod sancti homines
harum alterationum et vicissitudinum ex
perientia assuefacti. has temptationes faci
lius sufferunt scientes quod non ad perditio
nem. sed ad emendationem taliter ~~apparent~~
alteratur. Non enim ut dicitur thobie iii. de
lectatur in perditionibus nostris. sed post sin
gulas temptationes gratia reddens aug
mentatur. Et proverbiorum xii. Non contristabit
iustum quodquod ei acciderit. Et cum psalmus
paratum cor meum deus paratum cor meum
ac si diceret paratum cor meum ad tribula
tiones sicut ad consolationes. ¶ Tertio
descendendum est de luctaminibus qualitate homo
est qualiter in tribulationibus luctari debeamus
ut virtuose eas et secundum dei beneplaci
tum supplantemus. Ubi sciendum quod toti
de locis et viribus cum passionibus luc
tari oportet. sicut diximus de actione
s. in utero. in domo. cum laban. i. cum

C
Nota de luctaminis qualiter

mundo et cum angelo. Passiones quas
sufferimus in uxore cum de perfidia vel
blasphemia vel quod reprobi simus nos
conuertit naufragamus. cum quibus tunc
viliter luctamur. si nunquam eis in aliquo
consentimus. Vii. viii. Ex sentibus et non
consentibus. passio est cuiusque sanada.
Tunc in parte vicimus si viriliter eas
sufferimus et nunquam in aliquo consentimus
nos fuctamus. II. 2o. passiones sufferimus
in domo hoc est in corpore cum carnalibus
desideriis et quibuslibet fedis motibus et
immunditiis conuertit colaphizamur. Quos tunc
viliter supplantamus. cum per fortissima ex-
ercitia corporis mactamus. et mactando
mactemus quousque carnis immunditia
penitus extinguatur et corpus peccati quod
huiusmodi prauitatis exercitatur destruatur. omnia
quoque que corpus peccati ad voluptatem
postulat per omnia respuentes. ut vana
tatis de nobis dici possit illud Iob.
39. Clamorem exactoris non audit quod
fortissimo indiget luctamine. quia ut
dicitur Ysa. 1o. A planta pedis usque
ad verticem non est in nobis sanitas. Ioh.
viii. Nos ipsi gestamus laqueum nostrum
nobiscum. ubique circumferimus inimicum no-
strum carnem. hanc locutus est de peccatis genita
et nutrita. sed multo amplius praua
consuetudine viciata. Nichil est putri-
us in corpore hominis inuenitur. a bitus manat.
de corde exit pestiferum virus. ac
deinceps corpus ex occupat vniuersum.
quibus si aditum denegamus tot ea
per contraria exercitia supplantemus victores
erimus gloriosi. III. 3o. luctandum est cum
laban hoc est cum mundo qui grauissimis
aculeis nos affligit. cordibus ama-
torum suorum tres lanceas figit ait per.
Ioab. 2. Reg. 18. inseparabiliter infigens
scilicet voluptatem. cupiditatem. et vani-
tatem. de quibus dicitur in 1. Io. can. 2o.
Omne quod est in mundo concupiscentia carnis est

scilicet voluptas. concupiscentia oculorum id est cupi-
ditas. aut superbia id est vanitas quae non
passiones suas nobis inferunt cum eis
fortiter repugnamus. Vii. viii. Vna
tamen tribulacio nisi deum resistit contraria
contra concupiscentie repugnat. Sed cum voluntas
tribulatione admittitur iam non tribulacione inge-
rit sed potius consolacione luctamur.
ergo cum his vitiis quando dum eis resistimus
et sic supplantamus cum ita vitia sunt
ut apostolus non impugnet. Que si per-
fecte vite cupimus. oportet ut eorum
contraria in nobis complantemus. ut videlicet
contra cupiditatem vel auaritiam quod mundus
ingerit paupertatem. contra voluptatem au-
steritatem. contra vanitatem siue superbia
plena humilitatem induamus. quia tamen cum perfecte
vite iure inseruit. iam mundum perfecte
contempnimus et laban dicimur per omnia
supplantasse precantes domino nostro ihesu christo.

De eodem sermo tercius. et de
lucta cum angelo. 60.

Iacob cum suis ductis omnibus que ad se pertinebant
remansit solus et ecce vir luctabatur
cum eo usque mane. Gen. 32. Dicit glossa
Iustorum vita est quasi forma proposita
nobis imitanda. Vnde est lumine est vita
bonorum vnde non imitamus idem iusti in sa-
cro eloquio liber nuncupatur. Apoc. xx. vbi dicitur
libri aperti sunt coram eo quia in eorum vi-
ta legitur quid debeat sumi. Ex
predictis quod in predictis tribus luctaminibus
scilicet in vxore in domo et cum laban et hec
cum in actionibus quam in passionibus. nunc in dua-
bus terminis scilicet actionum et passionum im-
bus ditati cum angelo luctemur ut dicere pos-
simus cum iacob In baculo meo transiui
iordanem et nunc cum duabus turmis
regredior. quod est dicere In baculo meo
hoc est in baculo sancte crucis transiui mundum
Iordanem id est baptismum. et nunc ex his
luctacionibus ditatus cum duabus turmis
scilicet mitis ut dixi et actionum et passionum

Si ergo redire ad primam celes-
tem cupimus luctamine cum angelo aggre-
di nos oportet. De hoc luctamine
duo principaliter prosequimur. Primo enim dicemus
de luctaminis instauratione. Secundo de gratie
sive victorie assecutione. Primum ibi in proposi-
to themate Jacob transductis omnibus etc.
Secundum ibi infra. Qui cum videret quod eum su-
perare non posset etc. Primum adhuc
in 4or dividitur. Primo enim dicemus de lucta-
minis habilitatione. Secundo de angeli expo-
sitione. 3o de luctaminis aggressione. 4o de luc-
taminis perseverantia sive continuatione. Primum
ibi Jacob usque remansit solus. Secundum ibi
Ecce vir. 3m in luctabatur cum eo. 4m in
usque mane. Hec omnia per ordinem prose-
quentes. Primo dicendum est quomodo nos debe-
amus ad luctamen preparare. Debemus enim
nudi cum nudo angelo aggredi hoc
luctamen sine contamine et ab omni quod deus non
est. Ut ad deum ordinatum non est nos a-
vertere. Ut ad deum cum quo luctamine ac-
cipimus perfecta nos faciem conversamus. Et
hoc est quod dicitur in proposito themate transductis
omnibus. Hoc est amotis a se omnibus que
ad se pertinebat remansit solus nichil
sibi de suis omnibus reservans. Et hoc est
quod apostolus prima ad Cor. 9o. Omnis qui
in agone contendit ab omnibus se abstinet.
Et ille quidem ut corruptibilem coronam
accipiat nos vero incorruptam. Unde Gregorius
omelia. Nudi cum nudo luctari nos opor-
tet. Nam si vestitus quilibet cum nudo luc-
tatur citius ad terram deicitur quia habet unde
teneatur. Quid autem sunt terrena omnia nisi
quedam corporis indumenta. Qui igitur ad
certamen contra diabolum properat vestimenta
abiciat ne succumbat. Secundo dicitur
de viri expositione hoc est quis ille vir
fuerit qui cum Jacob luctabatur. Et licet
diversi diversa de hoc asserant. Ieronimus tamen dicit
quod luctatio spiritualis fuit. Alii autem di-
cunt quod fuit corporalis. Nos autem hac
ambiguitate simpliciter transeuntes
dicimus quod cum deo in forma cuiusdam an-
geli luctabatur sequentes in hoc
egregium doctorem Gregorium qui dicit.
Quis est iste angelus nisi ille qui per
prophetam dicitur magni consilii angelus?
Quia enim in carne sua lingua evangeliza-
re dignatus est. Quia semetipsum no-
bis denuntiabat deus angelus denotatur.
Unde idem Gregorius exponens ~~aliud~~ hys-
toriam quam in manibus est iam dicit. De-
signet quod angelus qui luctabatur deum. ^[cum Jacob]
Jacob autem qui cum angelo contendit u-
niuscuiusque vi perfecti et in contemplatione
positi animam exprimit. Que videlicet
anima cum contemplari deum nititur velut
in quodam certamine posita modo
quasi superat quia intelligendo et sentiendo
de incircumscripto lumine aliquid degustat.
Modo vero succumbit quia degustando in
teritu deficit. Tertio dicendum est de ·3·
luctaminis aggressione. De qua licet aliquid
dictum sit hoc tamen expressius exponamus.
Nam de hoc congressu dicit Gregorius. Ja-
cob cum ad parentes proprios rediret in
via angelum invenit cum quo in luctatu
magnum certamen habuit. Et subiungit.
Quis enim qui certat in luctamine aliquando se
superiorem aliquando vero eum cum quo contendit
inferiorem invenit. Et enim in contemplativa
vita magnanimitatis conceptio cum nota
sese que contemplatur ad celestia erigit
cum in rebus spiritualibus animum tendit. Cum
transgredi nititur. Sed quod corruptibile vi-
detur cum sese angustat ut dilatetur
et aliquando quidem vincit ^[in] luctatores tenebras
sue cecitatis exsuperat. Ut de incircumscripto
lumine quedam furtim et tenuiter attingat.
Sed eo cum ad semetipsam perturbata anima
rebeata revertitur atque ab ea luce
ad quam respirando transit ad sue ceci-
tatis tenebras suspirando redit. Nisi
quod vincatur angelus quem intellectum ~~vinc~~

D

intimo apprehendit deus. Cui etiam ui-
detur homo qui subito intima luce nolens
reuertens atque ad assuetas tenebras re-
dit. ¶ Sexto dicendum est de luctaminis
continuatione quod notatur in eo quod dicitur
usque mane. Secundo non est cessandum ab
hoc scilicet exercitio contemplationis quousque
mane oriatur nobis in futuro sol iusti-
tie Christus deus noster. Licet hoc intendimus
quod in actu contemplationis aliquis valeat
perseuerare et itaque assidue sine medio
continuare. sed cum subito gratia contempla-
tiua defecerit, sese recipiat in actiua
non intentione ibi manendi sed respirandi
ita ut si interrumpatur contemplatio saltem
tamen continuetur et perseueret intentio. Quod
per ezechielem pulcre nobis insinuatur
ubi dicitur ibant et reuertebantur. Ibant
in contemplatiuam vitam. Sed quia nature cor-
ruptionis pondere grauati in illa stare
diu non possumus. reuertimur itaque in ac-
tiuam. et hoc est quod ait gregorius super pre-
dicto verbo dicens. Cum ab actiua vita ad
contemplationem surgimus, quia mens
diu stare in contemplatione non potest. sed
quod de eternitate per speculum in enig-
mate conspicit quasi furtim hoc et transitu
uidet ipsa sua infirmitate ab immensi-
tate tante celsitudinis reuerberata repulsus
in semetipsum relabitur. tunc necesse est
ut ad actiuam vitam redeat. sese atque ip-
sum continue in usu bone operationis exerceat
ut cum mens surgere ad celestia contempla-
nda non valet, que tamen bona potest agere non
recuset. Sicque fit ut ipsis suis bonis
actibus ad intima rursum in contemplatione
surgunt et amoris pastum de pabulo
contemplatiue vitatis accipiat. Et quia itaque
quod diu tenere se ipsa corruptionis infirmitas
non potest ad bona rursum opera rediens su-
auitatis dei memoria pascitur. foris
piis actibus. intus uero sanctis desideriis nu-
tritur. ¶ Septimo principaliter sciendum de

E

Septimum principale de gratie asse-
cutione ex hac luctatione

gratie assecutione que ex predicta luctatione
consequimur quia ibi recipitur. Cum vidit angelus
quod superare non posset etc. Et hoc per or-
dinem tres gratias quas in verbis propositis ponuntur
per ordinem. prima est nerui arefactio. secunda
ipsius benedictio. tertia presentie exhibitio. Prima
ibi. tetigit neruum etc. Secunda ibi. Non vo-
caberis ultra iacob sed israel erit nomen tuum
Tertia ibi. et benedixit ei. Tertia ibi ortusque
est ei sol postquam transgressus est phanuel quod
interpretatur contemplans deum vel facies dei. Et
dicitur phanuel locus in quo luctabatur
Sicut hic dicitur. Et vocauit nomen loci illius
phanuel dicens vidi dominum facie ad faciem
etc. Sic igitur has gratias spiritualiter intellectas
consequimur cum angelo magni consilii
id est cum deo luctamine aggrediamur. quem si
vicimus predictas quattuor gratias consequimur. Quod primo
eisdem verbis dicit gregorius sic loquens. Et
nos si ad presentes [illegible] id est ad sanctos in celo
redire cupimus tenemus in via angelum ut
suauitatem intimam apprehendamus deum
¶ Prima igitur gratia quam deuoti homines
ex hac luctamine consequuntur si tam perseueranter
deo vicerit ut eis dici valeat. si contra
deum fortis fuisti quanto magis contra homines
preualebis. est nerui contractio. et per quam
eiusdem nerui arefactio per quod nobis in-
nuitur quod per eius luctaminis victoriam om-
nis in nobis carnalitas et [illegible]
contrahitur et marcescat ut nihil talium
libeat. sed sicut prius talia delectabant Et
hic nunc multipliciter delectat carere. Et
hoc est quod dicit gregorius. Postquam deus iam plenius per
desiderium et intellectum cognoscitur omnem
in nobis carnis uoluptatem arefacit. et
qui prius quasi duobus pedibus intendere deum
videbamur querere et seculum tenere post agnitionem
suauitatis dei unus in nobis pes
sanus manet. alius claudicat quia
necesse est ut in nobis debilitato amore se-
culi huius solus conualescat amor dei.
Sic ergo tenemus angelum uno claudica-

pede. quia dum crescit in nobis for-
titudo amoris eternorum interiorum. procul
dubio carnis fortitudo quia omnis
qui clauditur uno pede solum
illi innititur quem sanum habet. quia
cui terrenum desiderium iam arefactum fu-
erit in solo pede amoris dei tota vir-
tute se sustinet et in ipso stat. quia
pede amoris seculi quem ponere in
terra consueverat a terra iam suspensum
portat. Ut ergo breviter dicamus
ceng carnis et seculi contemptum non re-
frenatum. sed quasi nec supplantatum non
coactum, sed quasi in naturam redactum. ut
quod prius fuit delectabile, modo sit ab-
hominabile. Et hoc est quod dicitur VII. Et spi-
ritualis homo corpore suo spiritualiter utens
affectione sua quam habet animalis per
vim coactam, corporalis per vim subactam,
spiritualis autem habet illam quasi naturaliter affec-
tatam. et ubi ille scilicet animalis habet eam per
modum necessitatis. iste scilicet corporalis habet
eam per modum caritatis. ubi ille stultus
animalis habet eam per modum consuetudinis
ille scilicet spiritualis habet eam versam in mores.
Sed dicet aliquis. numquid tales ma-
iores sunt paulo qui raptus in tercium celum
et rediens sustinuit stimulum carnis.
Respondeo quod licet sanctus paulus sustinuit stimulum car-
nis hoc dispensative a deo permissum est
ut per tantam gratiam in consummatione humilitatis serva-
ret. Et tamen non obstante illo stimulo
constanti in eo fuit. necnon omnibus carnali-
bus et terrenis motibus emicuit. quia numquam
eidem stimulo consensisset mille prius
mortibus succubuisset. Ymmo non credimus
quia non solum nervis sed ipse totus emor-
tuus erat. Cum dicebat se mortuum Gal. 2o.
Vivo autem iam non ego vivit vero in
me Christus. et Ro. VIIo. Iam non ego ope-
ror illud. sed quod habitat in me
peccatum. A quo nos preservet dominus ihesus
christus. De eodem sermo XI

De visione dei viatorum

Nequaquam ultra · 61 · vo-
cabitur iacob. sed israhel erit no-
men tuum. Gen. XXXII. Dicit Augustinus
quod israhel est cantare ut quod illum longe ferunt
tum ut videat deum contemplacionem suam at-
tendat et ibi videt eum. Expedita ergo
virtute per unam gratiam qualis consequitur post
luctamen scilicet nervum arefactum. Sequitur quod ei
omnium terrenorum et carnalium affectuum
diximus emicuisse nunc servato ordine
proposito. dicendum est de nominis mutatione.
Sic enim dicitur in verbo proposito. Nequaquam ultra
vocaberis iacob etc. Ac si patenter dicat
Nequaquam vocaberis ultra iacob id est supplantator
luctator cum viciis et concupiscenciis. sed israhel
id est vir videns deum debes de cetero ap-
pellari. quia convictis viciis debes in supplantatum
vacare deo et eius invisibilia contemplari
que ordine legimus in nostra terrena spi-
ritualem. Natura formica pedibus quamdiu rep-
tando laborabit in terra. fide nostra applicat
ei alas. Ac si diceret ei natura. Nequaquam ultra
reptando laborabis in terra sed nobili-
ore statu vivendi conversus volitando sic
in proposito in eo quod iacob qui luctator sive
supplantator dicitur tollitur et israhel imponitur.
Iubetur a laboriosis operibus abstinere et
contemplationi dei que est quietudo mentis et dul-
cedo amabilis valde et de cetero intendi-
tur in qua super omnia mundi desiderabi-
lia delectetur. Vere quia prius nomen
imponimus iubemur deum contemplando et spe-
culando in supplantatum videre quomodo id fieri pos-
sit. et quomodo deus in hac vita videatur
vel si possibile sit videri illud elabora-
dum est. Nam sacre eloquia sanctorum in hac materia
videtur sibi plurimum dissentire. Dicitur enim
Exodi 33. Non videbit me homo et vi-
vet. Sic etiam moyses dixit ad dominum
Domine si inveni gratiam in oculis tuis ostende
de te ipsum mihi. et respondit dominus. Non vide-
bis faciem meam etc. Item Job 28o.

Absconditam est sapientia ab oculis omnium vi
ventium. Item Ioh. primo: Deum nemo vidit un-
quam. Cum in omnibus in hoc consonat quod deus
videri non valeat in hac vita. Cuius
contrarium multis testimoniis adducitur. Dicit
enim Iacob Gen. 32: Vidi dominum facie
ad faciem et salva facta est anima mea. Videtur
etiam Iob dicere 42 dicens: Auditu auris audivi
te, nunc autem oculus meus videt te. Vi-
dit Ysa. vi dicens: Vidi dominum sedentem super
solium excelsum etc. Vidit etiam Micheas
3 Re. 22 dicens: Vidi dominum sedentem super
solium suum etc. Sic patet quod sunt alia que
asserunt deum posse videri et quedam que
asserunt eum nullatenus posse videri. Quorum
controversia unius expositionis super Ysaias distin-
guit ostendens quid et quo videatur. Cum
enim dixisset: Vidi dominum etc. subiungit:
et ea que sub ipso erant replebant tem-
plum. Quod exponens beatus Gregorius dicit: Nos
templum dei sumus in quorum mentibus ha-
bitare dignatur. Et ea que sub ipso erant
replebant templum, quia quedam de eo non
conspicitur adhuc non est ipse sed sub ipso
est. Ergo quia sub ipso erant replebant
templum, quia mentes cum in contemplatione proficere-
rit, iam non quod ipse est sed quod sub ipso
est contemplatur. Quo si angelus apparet
infirme tamen mentis desiderio satisfaciat.
Unde quamquam eius misteria sit rapti conspi-
cimus iam multum est quod super nosmetipsos
levamur. Unde subiungit Gregorius: Vide-
te quod patres veteris testamenti deum se vidis-
se testati sunt, cum tamen videri deum non pos-
se alia constat affirmet. Nisi quod per hoc
patenter datur intelligi quod dum mortaliter
hic vivitur videtur per quasdam ymagines
deus, sed per ipsam nature sue speciem vi-
deri non potest. Ut anima spiritus sancti gratia
afflata per figuras quasdam deum vide-
at sed ad virtutem ipsam eius essencie non
pertingit. Quod dum gloriose in hac mortali-
tate vivitur nullus ita in contemplationis
virtute proficiat ut in ipso iam incircumscripti
luminis radio mentis oculos infigat. Neque
enim potentes deus iam in sua claritate conspi-
ciunt sed quedam sub illa speculantur. Unde anima
refecta proficiat et postea ad visionem eius
gloriam pertingat. Item Ysa. sexto dicitur: Anno
quo mortuus est Ozias vidi dominum sedentem
etc. usque templum. Nunc quod mundi elacio per
superbum et presumptorem regem Oziam designatur
nata desiderio mentis occiditur et moritur
tunc videamus dominum, hoc est tunc mentibus nostris
dei gloria contemplatur. Quod autem super so-
lium excelsum et elevatum sedisse dicitur, sedisse
humana natura et animam racionalem cum per
intellectum deus possidet. Sicut unde in libro Sap.:
Anima iusti sedes est sapientie, quia per dei presen-
ciam ad videndum eius gloriam elevatur. Unde
Gregorius: Humana natura solium excelsum dei
et elevatum dicitur quia ad celestem gloriam et ple-
nam perficiat. Quod autem circumfingit et ple-
nitur erat omnis terra maiestate eius, hoc intendit
quod anima sic visitata tanta abundancia gratie
virtutum illustratur quod in corpus quod
de terra est redundat, quod etiam ad sensuum
templum est corpus. Quid autem sit templum Gregorius
item insinuat dicens: Templum eius
hoc est solium quod eius per contemplationem ubi se-
det. Ita nos templum dei sumus in quorum
mentibus habitare dignatur. Sed ea que
sub ipso erant replebant templum, quia quedam
non de ipso conspicimus adhuc non est ipse.
Sic Iacob vidit angelum et vidisse se
deum fatetur, quia cum misteria conspicimus
iam multum est quod super nosipsos levamur. Ve-
rum quia Ysa. nec Gregorius explicitat quid sit
illud quod sub eo existens replebat templum
vel animam, Ysaias enim solium dicit quod ea que
sub ipso erant replebant templum. Et Gregorius
hoc exponens nichil aliud dicit nisi
quod ea que sub ipso erant et quedam que non
est ipse. Ergo curiosus explorator aspi-
ciens scire quid sit illud, in diversis diversorum
sanctorum legi et non inveni ab aliquo doctorum

mollis explanatum. Et quod o lector
non dedigneris accipe meum sensum si tu
inveneris meliorem. Deus autem ut ait Moy
ses ignis consumens est. et deus ut ait Joh(annes)
caritas est. Deus igitur secundum quod [illegible] est ignea ca
ritas. qui cum ad animam venit ipsam ex
sua presentia talem facit ut et ipsa ignea ca
ritate ardere incipiat. Illa igitur inflammata
caritas que ex dei presentia accidit anime meo
iudicio salvo meliori est illud quod Ysai
as sub ipso vocat esse et ipse templum
Et quod Gregorius non vult non esse illud quod est deus
caritas igitur que afficit animam sub illa cari
tate est que est deus. nec etiam est deus. Quod ex
pressius declarat Bernardus dicens. Recte caritas deus
et donum dei est. Utraque caritas dat cari
tatem. substantiva accidentalem. ubi datorem sig(nificat)
nomen est substantie. ubi donum est nomen qualita
tis. Quod igitur Bernardus vocat caritatem acci
dentalem hoc dicit Ysaias esse sub deo et in
ipso templum. et Gregorius quoddam esse quod non sit
deus. Iste deus veritas est ipso dicente Joh(annes)
xiiii° Ego sum via veritas etc. qui cum ad
animam venit sua veritate illustrat a
nimam ad cognitionem et sapientiam. talis
illustratio illuminans animam est illud quod Y
saias dicit esse sub deo et ipse templum
et Gregorius quoddam esse quod non sit ipse deus
Similiter deus est dulcedo. unde illud Sap(ientie)
xvi. Substantiam tuam et dulcedinem tuam quam
in filios habes ostendebas. Hec autem dul
cedo dum afficit animam ex sua presentia ad
dulcorem talis dulcor est sub ipso et non
est deus. Primum fit a patre qui est caritas que est
~~unitas que est dulcedo~~ / Secundum a filio. tertium
~~a spiritu sancto~~ qui est veritas / tertium a spiritu sancto
qui est dulcedo / quod ad hoc per similitudinem
possumus declarare. Contra tres virtutes per
dum a sole. scilicet ut talis forma illuminativa
et fructificativa / et nichil horum est sol
sed sunt sub sole divinus. cum in modo
loquendi / video solem cum video solem in
pariete ut splendorem eius / Vel sol vult

me cum homo non immediate faciat sed
ardor solis. Sic per omnem modum deus
per substantiam creatura apparuit patribus
et dixerunt se vidisse deum cum fuit cre
atura media utpote angelus exteri
oribus sensibus se obiciens / vel aliqua
ymaginativa species interioribus sensibus
apparet. Unde primo dicitur Gen(esis) xxxii° cum
Jacob luctans cum angelo dixit Vidi do
minum facie ad faciem etc. Unde ii° dicit
Bernardus. Cum divinitus aliquid rapitur et velu
ti in velocitate choruscantis luminis in lux
erit menti spiritus excedenti / sive ad temperamentum
nimii splendoris vel ad doctrine usum
continuo nescio unde assunt ymagina
rie quedam rerum inferiorum similitudines in
fuse divinitus sensibus convenienter accommo
date quibus obumbratus splendidissimus
veritatis radius et ipsi anime tolerabilior
fiat et quibus illum communicare voluit capa
bilior fiat. Nec solum has duas ap
paritiones sed nec purissimum divini
luminis splendorem quem rapti cum illuxerit
dicimus esse deum. quoddam enim ab ipsa anima
percipitur in eo quod percipitur non est deus. Unde
antiqui sancti qui habuerunt sui scientiam sim
plicitate sanctitate crediderunt et dixerunt
talem gratiam quam rapti in contemplatione sen
serunt esse deum. quod in libro sententiarum habetur
capitulo condempnato. Tertio secundum ordinem
tangere ante posito dicendum est de bene
dictionibus assecutive quas sancti homines ex pre
misso luctamine assequuntur. Sic enim dicitur
in premisso themate. Dimitte iam me a
angelus ad Jacob. iam enim ascendit aurora.
Respondit Jacob non dimittam te nisi benedixe
ris michi. Sequitur et benedixit ei in eodem
loco. Sic angelus magni consilii deus
post luctamine beate contemplationis benedicit
hominem ad omnem sanctitatem vite eius que nunc
presens est et future. Benedicit autem
ad tria scilicet ad numerorum multiplicationem / vir
tutum vegetationem / et ad sanctitatis perfectionem

3um · D ·
Tertium principale de triplici bene
dictione ex luctatione

· E ·

Vo enim benedicitur homo ad multorum mul-
tiplicacionem. quia post victoriam pre
dictorum luctaminum tamquam grati et accep
ti erunt deo huiusmodi victores ut omne
quod agunt vel etiam patiuntur eis in
meritum computetur / ut dicatur eis illud
Ecclesiastici ix° Vade et comede panem
in gaudio et bibe vinum in leticia
quia deo placent opera tua ac si diceret
si sedeas quiescas comedas et bibas que
secundum corpus delectant et placent
nichilominus omnia talia quasi ad magna
merita computabuntur. Quia ubi homo primum pla
cet tunc per consequens omnia sua placent
deo ut Genesis. Non abel placuit ex
muneribus / sed munera placuerunt ex abel
De hac benedictione dicitur Genesis i° Benedixit
illis deus et ait Crescite et multi
plicamini etc. Hic Ecclesiastici xi° benedictio
dei in mercedem iusti festinat / et in
honore veloci processus illius fructificat
etc. ii° Chorinthiorum ix° Qui autem ministrat se
men seminanti / et panem ad manducandum
prestabit. multiplicabit semen
vestrum et augebit incrementa frugum
iusticie vestre. VIo benedicitur homo in vic
tores ad ultimum vegetacionem. Quia ubi et
in spirituali statu nemo possit proficere
nisi virtutibus nobilitetur. Iohannes 2a
benedictio continua ad salutem. ex tunc
efficacia virtutibus vegetatum. Ecclesiasti
ci dicitur viii. Deus virtutum necesse est men
tis thalamum ingreditur. Et [illegible] consti
tute sunt virtutibus adornatus. Et
subiungit. Qualibus te affli
gens non dabit copiam sui / iudicia
nimie sic considerat nisi virtutum ves
tibus infectis. De hac benedictione
dicitur in ps° Benedictionem dabit
legislator. ibunt de virtute in
virtutem etc. Et ibidem Vere et sancte
vite locus in [illegible] non ponit / nisi
infectis virtutum vestibus dominus enim

sessuro super asellum vestes suas disci
puli substraverunt. ut significet deum ne
quaquam inde esse insidere quam non in
venerit vestitum virtutibus et moribus a
plorum. VIIo benedicetur tales victores
ad plenam satietatis perfectionem. quia ex minus
precedentium bonorum ita copiose erit suf
ficiens et ut ex virtute eius se benedictione
quia sunt homines se disponent et ordi
net ad perfectionem. De hac benedictione
dicitur Ecclesiastici 38° Benedictio domini quasi fluvius
inundabit. Beatus enim pulchre [illegible]
positum [illegible] de omne principe exhibicione in
eo quod subiungitur in [illegible] [illegible]
Oritur que ei statim sol quia post predictum
luctamina si hii strenue vicerimus oritur
nobis sol iusticie Christus deus noster. non quod deum
prius non habuerimus. cum sine eo nichil
boni possimus. sed quod nobis iam ...
cum flagrante et amorosa dileccione
... hac vita ... possible
sua firmitate ut ad manum ... habeamus
deum cum ineffabili dulcedine ... deo
... plenum obsequium persolventes ... illud
Ecclesiastici 18 Cum consumaverit homo tunc incipiet
et cum quieverit tunc operabitur expectantes
... votacione sua cum gaudio hoc totum
operante deo qui est benedictus in secula

Sermo de sancto petro ad vincula xa
·8· quo agitur ad liberacionem peccatorum

Erat petrus dormiens inter duos
milites etc. Actus 12
Dicitur ... Res gesta aliquando in sin
...cia sigillo gerendum ... ...
ut audiamus que facta sunt quamvis cogni
...mus quod nobis sunt ex eorum imitatione
facienda. Hoc enim festum quod ad vincula
petri dicitur ad hoc institutum credimus ut
per petri vincula de peccatorum vinculis
moneamur. et per eius liberacionem nos
et nos liberari possimus instruamur. Res
gesta de petri liberacione breviter
... ut per eam quadam similitudine

ad peccatorum liberacionem iusto ordine
declaramus. Illa hystoria tangit pri-
mo ingressionem angeli in carcerem, illu-
minacionem lateris, percussionem, petri
excitacionem, eius precinctionem, petri
calciacionem, vestimenti circumdacionem
et angeli imitacionem. Primum tangitur ibi
Angelus astitit. Secundum ibi et lumen
refulsit in habitaculo carceris. Tertium
ibi percusso latere petri. Quartum ibi ex-
citavit eum dicens surge velociter.
Quintum ibi precingere. Sextum ibi calcia te. Septimum
ibi circumda te vestimentis tuis. Octavum ibi sequere me. Et ad ista hystoria nobis
proderit si nichil in ea quod edificet in-
veniatur. Aut cur sit diligenter et iterum
singulis annis recitatur et repetitur nisi e-
ius spiritualiter intellectis quomodo peccatores
possunt a peccatorum suorum vinculis liberari.
Quid enim per petrum vinculatum et liberatum
nisi peccator accipitur qui tam ab herode i.
dyabolo vel per consensus ymaginaciones vel
mali operis perpetracionem captivatur duabus
cathenis i. timore de amissione boni
et amore de adhesione mali constringitur
et ligatur. Qui si legitur liberari debet necesse
est hec fiant per omnia predicta spiritualiter intel-
lecta. Item ad peccatorum liberacionem que
per nos necessario liberari possumus. Primo ne-
cesse habemus angeli ingressionem. Il-
lius angeli qui vocatur magni consilii angelus qui deus est. In illis enim quando
angelus a peccatis solvitur, si deus cor nostrum
ingrediatur et dignetur nos misericorditer
visitare. Quod intelligentes prophete
omnis clamabant Visita nos
domine in salutari tuo. Secundo peccator cum
cordis intret ingreditur carcerem ad cogno-
scenda mala que commisimus etc. Que
illustrat. Tertio ad peccatoris acci-
dentes iam prius ...
percussionem ... precipitur ad
... feriat ... Tercio ...
... ingressione carceris illuminacione

cordis percussione. Qui in peccatis dele-
ctabiliter dormiebat evigilare incipi-
et et percussisse peccatorem et sic in istorum
tam virtute peccata nunc plecissime remit-
tuntur et hoc quantum ad offensam dei ita
ut si talis morte preocupatus fuit
in refrigerio erit. Et adhuc opus est
multo labore et studio ut macula con-
tracta in anima deleatur. Dicit enim Albertus
super missam oportet hominem per mul-
ta trahi antequam peccatum penitus deleatur.
Licet enim in oraculo contricionis offensa dei que
ad eternam penam obligabat per gratiam
sit sublata adhuc tamen remanet ma-
cula que ad penam obligat temporalem
et hoc secundum in predicta hystoria Sur-
ge velociter. Quarto angelus magni
consilii qui est deus dicit nobis surge
velociter scilicet per exhibicionem operis ad sa-
tisfaciendum. Ac si diceret Si post
per cordis compunctionem et peccatorum re-
missionem mora vivendi accesserit
tunc predicta non sufficiunt nisi adiuncta
fuerit que sequitur. In verbo quarto sur-
rectionis de satisfactione operis com-
monemur. Que autem et qualia
opera sint facienda cum pro ea domino sa-
tisfaciamus sciendum quod tres sunt rerum
species possessionum omnibus scilicet res corpus et
animam per que possumus peccata emendare.
Prima de rebus dicitur thobie xii Elemosina
ab omni peccato et a morte liberat et fa-
cit venire misericordiam et vitam eternam. Hic
eciam iii° Ignem ardentem extinguit a-
qua. elemosina autem extinguit peccatum.
Secundo peccata per corporis exercicia emen-
dantur. Unde Iob 33 Increpatur et
continet ... supplicia
... Vide humilitatem meam
et laborem meum etc. Tercio per exercicia
anime peccata omnia emendamus. Unde pe-
tri x Caritas operit multitudinem peccatorum

Sed quid proficit peccatorum satisfactio
nisi adiungatur eorundem cessatio. ¶ 1°. quia
in predictis verbis subiungitur: Pergere,
quod est dicere: Perge lumbos tuos ut per-
gamenam tuncas (?) ne satisfaciendo iterum
committatur. Si enim lavi pedes meos
per satisfactionem, quid prodest si postmodum
ita illa non inquinabo (?). Unde Eccli. 34°:
Qui baptizatur a mortuo et iterum tan-
git eum, quid proficit lavatio illius? Et
ibi: Erit sine dubio secundum quod Ia-
cobi dicitur. Et Ecclesiastes ix°: Qui in uno
c offendit multa bona perdit. ¶ Si igitur ple-
ne et perfecte voluimus lavari cum petro, sic
fugiamus nos in arctum statum pervenientes
ne iterum committamus alia peccata apponentes.
Nam si in una parte emendamus et in a-
lia peccamus, quid (?) in uno libramur (?) tanto
magis sustinemus. Hinc Eccli. ii°: Ve
homini ingredienti terram duabus viis, quia
talis nusquam perveniet quo tendebat. Et
ibidem 34 dicitur: Unus edificans et unus
destruens, quid prodest eis nisi labor? Unus
orans et unus maledicens, cuius vocem
exaudiet Dominus? Non solum autem peccan-
tium a peccati commissione, sed ab omni mundi
delectatione, quod cavere monemur Osee 9° ubi dicitur:
Noli letari Israel, noli exultare sicut
populi. Ac si diceret: Noli gaudium tuum
ponere in delectationibus sicut faciunt
seculares et filii huius mundi, quia ut
dicitur Job 14: lapides excavant aque,
quod est dicere: aque delectationum ex-
cavant et enervant lapides, id est for-
tes, cum homines qui videntur duri in la-
boribus sicut lapides. Hinc Augustinus:
Si animus non habeat unde oblectetur,
ex miseriis sine deliciis manet
in miseriis, quamvis non pro [illegible] possidere.
D Qualiter autem et quibus dicta predicta
omnia agere debeamus instruimur in sub-
iunctis. ¶ 6°. quia in predictis verbis sub-
iungitur: Calcia te caligis tuis. Ac
si diceret: In omnibus predictis quo se
quisque regere debeat, et ea que dicta sunt
sanctitatis exempla nos instruunt sanc-
torum, quod tamen exempla inspiciamus,
quod non ex nostro capite accipio, sed
Gregorius exponebat. Unde: Quid sunt pe-
des nostri nisi opera nostra? Quid vero calcia-
menta nisi pelles mortuorum animalium?
Calciamenta autem pedes muniunt.
Que vero sunt mortua animalia ex quorum
pellibus pedes nostri muniuntur nisi
antiqui patres qui nos ad eternam patriam
precesserunt, quorum dum exempla conspi-
cimus nostrorum operum pedes munimus.
Calciamenta ergo in pedibus habere est
mortuorum vitam conspicere et nostra ve-
stigia a peccatorum vulneribus custodire.
Hec autem exempla maxime hic viden-
tur astringere ut vitam sanctorum in nos
venientes usque in finem strenue perseve-
remus. Cum enim secundum philosophum unaqueque res
a suo fine denominetur, nulla bona vita
perdicitur nisi que in bonum finem fideliter per-
severat. Illi autem vacat perseverare, per
quos vita de die in diem proficiens, per
momenta singula accipit incrementa.
Si enim bona vita usque in finem durat
affectu tamen languente ~~vel etiam languente~~
~~vel etiam languente~~ vel etiam deficiente,
talis vita licet dicatur bona ex genere
operibus tamen vacat. Non est bona quod in
eis est operis sed devotio iam deficiat. Solum
affectus et profectus in nobis strenue
perseveret, ut de nobis dici possit quod
de patriarcha Ysaac dicitur Gen. 26: Pro-
ficiebat proficiens atque succrescens, do-
nec vehementer magnus effectus est.
Et talis perseverancia in primis perma-
net, quia ita nescit non (?) languescere
incipit et tedere. Non sufficit ubi lugere (?) in-
cipit sic dicens: Non sunt talia cum in nobis
sint eadem principia quantitatis cum priori-
bus, dispar valde quantitatibus prioribus.

incit adeo ut cu ipos de i dictu
pfecisse et cursu consumasse credi
legamus. apud nos magnus estiet
si qs ipa ul qualiscu pncipia siue
pmordia conseruaret. ut non minus
humilis honoratus solutus non minus i fine
i medio quam in initio videat quibus dicitur
Apoc. 2o. Habeo con te pauca quia
caritatem pmam dereliqsti ¶ Secundo sup
omnibus alijs q bn pactis non intendat i ela
tione de in corde suo illud luce 18o
Gratias tibi ago quia non sum sicut ceteri
homines. 2o. sine dubio sicut aut gregor
totum instar conjecti pulueris ventis
est obnoxium. et se subiungit qui ual
de nequam est ad pond ¶ Nota qo pondus
inmittit Indue te vestimentis tuis
Ac si diceret. ne pro bonis a deo tibi datis
supbias. considera infirmitatem tuam et
memento quia cinis es pulvis es.
Per aut pro vestimenta corporis debet
intelligi. docet gregor. dicens sup illo verbo
Job 9o Abhominabuntur me vestimenta mea
quod vestimenti nomine si hic tenemus cor
poris exprimitur. cuius infirmitas tanto di
ligentius cogitanda est quanto a dno sublimi
ori mouemur ¶ Sed bn abraham faciebat
qui cum a dno ad tantam familiaritatem es
set assumptus. ut cum eo tamquam amicus cum amico
loqueretur. ne cum ex hoc supbiret. re
uocauit ad memoriam cineris sue vi
litatem dicens. loquar ad dnm meum cum sim
puluis et cinis 18o. Gen 18o. De
hac consideratione monuit nos dns
luce 5o. et Joh 5o. Cum curanda sana
to ait. Tolle lectum tuum et vade in do
mum tuam. Ac si diceret. ne de gratia cu
rationis supbias. tolle lectum infirmita
tis tue. et porta in domum cogitatio
nis. ubi eadem ante oculos mentis
positum semper valeas meminisse quid
est quod illam specialem dispensationem cum ele
ctis suis et dilectis dns frequenter

actitat ut quanto altius in gratijs et
contemplationibus subleuantur tanto crebrio
ribus et vilioribus temptationibus humilia
tur. Hinc gregor. Bti viri qui subleua
te spiritu ad summa rapiuntur quam diu in
hac uita vita sunt ne aliquid elatione
supbiant aliquibus temptationibus reprimu
ntur. sic ergo fit isto modamine ut v
trumque scilicet ceterorum intus ad summa ra
piatur et tamen adhuc temptetur exterius. sic
ergo magno mag ordine cognoscimus
quod in interiori pfectum accipimus et in
exteriori defectum quod sumus. et miro
modo agitur ut nec de virtute quisque ex
tolli debeat. nec de temptatione de
speret. quia dum trahit spiritus sursum
et caro retrahit. subtilissimo itere indi
cio modamine infra summa et supra
infima in quadam medio animus libratur.
¶ Sed cognoscentes viri spirituales quanto
altius pficiunt tanto humiliando se dei
ciunt dicente bernardo pfectum quisque et spiritua
les cum ad robur et firmamentum vir
tutum puenerint semper se semper et deici
unt in illud quod incipientium est et vnde
infra se descenderunt inde super se ascen
dunt et humiliando se pficiunt non ar
bitrantes negligenda quasi iam voluntari
ie subiectionis vsum socialis vite et
dulcedine fraterne caritatis et dulcescit
eis conhumiliari summe maiestati quasi paupe
ri dei filio diuine sapie conformari hoc
sentientes in semetipsis quod et in xpo ihu
hinc surgit in eis illa sapia scilicet cor
cum timore exultatio cum timore ¶ Huius
itaque completis pdictis annectit et sub
iungit concludit ostendens scilicet sequere me
Ac si diceret angelus. quia in pdictis pfecto
vite humane concludit hic restat quod
dicitur sequere me. i. angelicam vitam tene.
Sunt aut angeli tria exercicia scilicet purgare
illuminare et pficere. Et qui vsque huc p
uenerunt hanc vitam angelicam in se transfigunt

Debet enim ~~eius~~ peccatores orationibus et per-
suasionibus purgare, bonos vero in
melius proficientes exemplo illuminare
et perfectos perficere. Hoc enim conari debet
ad hoc ut perfectum fiat. Licet enim iam
perfecti sint, nunquam tamen debet se ita
perfectos iudicare ut perfectiores fieri
non possint, sed semper ut in melius
proficiat conari fideliter, dicentes cum
Paulo: Non quod iam acceperim aut iam
perfectus sim, sequor autem si forte com-
prehendam. Ad Philippenses iii°. Hinc Leo papa
dicit: Hec est iustorum perfecta iustitia
ut nunquam arbitrentur se esse perfectos,
sed semper de hiis in quibus pervenerunt ad ea
ad que nondum pervenerunt pia aviditate
procurare contendant. Sic itaque imitemur
Petrum apostolum ut cum eo de cathe-
nis peccatorum ad regnum celorum perve-
niamus. Sic enim dicitur ecclesiastes x°: De car-
cere cathenisque interdum quis egreditur ad
regnum. Adiuvante domino nostro Ihesu
Christo qui est benedictus in secula. Amen.

De sancto Dominico sermo primus quod habuit v
custodias in ascensu ad virtutes. 63

Qui custos est domini sui glorificabitur.
Proverbiorum 27°. Dicit Boetius: Magna
nobis custodia necessaria est qui ante o-
culos iudicis agimus cuncta cernentis.
Ut hoc thema propositum cum nomine
huius sancti Dominici conveniat, placuit hoc
verbum assumere, cum vere nobis competens
ut de custodia que omni statui omni etati
omni homini necessaria est occasione loquendi con-
grua habemus. Corpus enim sanctus qui huius sancti
Dominici fidelem custodiam cognovit ad-
futuram. Hoc nomen ei prophetando imponi
~~fecit~~ disposuit ut quasi fidelem in
tempore haberet custodiam in vite veritate.
Habet etiam ex nomine pietatis. Quia in
quo proponitur duo tanguntur, scilicet sancta custo-
dia et remuneratoris gratia. Primum ibi qui est
custos domini sui; secundum ibi glorificabitur.

Unde quia nullum genus servitutis imperie
attingitur sed ad illud quod absurdum glo-
riosus pervenit. Ideo secundum quod iste glo-
riosus princeps ascendendo et perficiendo quinque cu-
stodias quasi habuit custodias. Primo enim
custodivit innocentiam. Secundo preceptorum
observantiam. Tertio consiliorum eminentiam. Quarto
commissos per fidelem diligentiam. Quinto
dei ecclesiam. Ex quibus omnibus tandem meruit
sublimiter glorificari. Primo igitur sanctus
iste a puerilibus annis incipiens custo-
divit cum sollicitudine innocentiam, malum
et longe a se faciens omnia que sunt contra
sed innocentia officialem. Innocentiam con-
dito quam in sacro baptismate con-
tulit ei deus. Sive enim mundus impulsa-
ret sive caro titillaret, dyabolus infe-
staret, voluit et statuit deo singulis et
omnibus illud Iob 27°: Donec deficiam
non recedam ab innocentia mea. Iusti-
ficationem meam quam tenere cepi non
deseram. Et si quidem de pulvere humane
fragilitatis sui quod aut vix aut nemo
vivens potest inexpers esse, statim per sup-
plicem erogationem satisfactionis hoc modi
cum quod deliquit penitus consuffocavit.
Ad quam innocentiam conservandam duo sunt
necessaria, scilicet pravorum consortio et occa-
sionum elongatio. De primo Proverbiorum primo. Fili mi
de David dicit Philistei Saul
potest melius placare dominum suum
nisi in capitibus virorum. De secundo satis
dicit Thobias iii°: Nunquam cum ludentibus
miscui me neque cum hiis qui in levitate
ambulant participem me prebui. Et se-
quitur: Sed mundam servavi animam meam
ab omni concupiscentia. Primo cum tempus
infantie pertransisset et ad annos discretionis
quo bonum a malo discernere potuit
pervenisset, cepit sollicite custodire
mandatorum observantiam, timens
prohibita et operans que precepit deus,
in utroque de contingentibus nil obmittens

ita vt veratius de eo dicatur illud eccli
xx° Ipse est custos et filius illi qui
conservavit legem excelsi Et ibi
dem xl° dicitur dedit illi deus cor ad
precepta et legem vite et discipli
ne Et iterum Dedit illi in preceptis
altissimi potestatem vt fiducialiter
gloriari potuerit et dicere illud Job
23° Vestigia eius secutus est pes
meus etc. a mandatis labiorum eius
non recessi et in sinu meo abscon
di verba oris eius Nam quia observatio
mandatorum ad perfectionem hominem non
adducit/ iuxta illud apostoli ad hebr.
x° nichil ad perfectum adduxit lex. et
illud ad gal. 2° Non iustificabitur
homo ex operibus legis Ideo gloriosus iste
custos preceptis non contentus ultra
se [illegible] expedit Fuit 2° custodi
... consiliorum eminentia/ non solum
ut perficeret precepta sed etiam consilia
adimpleret ... subtiliter quod con
silia dei consiliando in sacra scriptura
proponere adimplenda Nec licet ...
ta sint tamen tamen consilia ad statum huius
... proprie pertinentia aliquid hic tangentes
premittentes primo quid sit consilium et quo
differat a preceptis Est autem consilium
persuasio melioris boni/ quam precepta
continetur ad quod nos necessario non obli
gamur Differunt autem consilia a precep
tis quia ad precepta necessario obligamur
non ad consilia vero non quia precepta
sunt necessitatis. consilia vero volunta
tis Item lex vetus dat precepta/ euan
gelium vero superaddit consilia Sunt autem
tria consilia ut plurimum que proprie ad re
ligiosos pertinentia scilicet paupertatis cas
titatis et abdicationis proprie voluntatis
Ista tamen singulariter disponunt homines
ad perfectionem vite in quibus rebus iste
sanctus sublimiter se expediebat Nam
de primo consilio scilicet paupertatis hor

tur dominus Mt 19° Si vis perfectus esse
vade et vende omnia que habes et
da pauperibus et sequere me Item de
eodem luc xiv° nisi quis renunciaverit o
mnibus que possidet non potest meus esse dis
cipulus De 2° consilio scilicet castitatis
iterum proponit dominus Mt 19 Sunt enim
eunuchi qui castraverunt se propter regnum
celorum Item Mt v° Audistis quia dictum
est antiquis Non mechaberis hoc est pre
ceptum ego autem dico vobis quod qui viderit
mulierem ad concupiscendam eam iam
mechatus est eam in corde suo. Ubi ostendit
quod non solum dampnabilis est consensus
ad opus mechie sed etiam in delectatione
consensus Unde apostolus .i. ad chor. vii°
De virginibus preceptum non habeo consilium
autem do. De 3° scilicet obedientia dicit dominus
luc ix° Si quis vult venire post me
abneget semetipsum etc. hoc est
propriam voluntatem resignet Hec tria
consilia proprie pertinent ad religiosos
et denudant homines ab omnibus quibus iste Aliud a
putant scilicet a rebus corpore et anima hec
et tamen possidet omnibus hiis A rebus denu
dant per paupertatem corpus eliminant
in per castitatem/ animam consignamus
dando propriam voluntatem Et quia iste sanc
tus non solum fuit in perfecto statu religi
onis sed etiam institutor et custos co
hec tria consilia in vita sua in summa per
fectione conservabat et fideliter cus
todiebat Verum quia deus cuius gaudi
um est fortitudo sicut suum custodem nra
in sua custodia fidelem inveniebat
eo commisit sibi thesaurum suum quem
proprio sanguine taxatum habuit scilicet animas
fideliter custodiendas. dicens ei quod summo
pastori sicut et custodi dixit petro
Si diligis me pasce oves meas
Tertio custodivit ... commissas
sibi animas per fidelem diligentiam Dig
ne proprie dominus iudicavit ut quod domini

sue i custodie ipse iute ta fidelis cu
stos existat non sub modio sed sup
candelabrum ponetur ut omnibus qui sunt in
domo dei i ecclesia luceat Sicut enim magi
nu est ut quis sup homines preferes qui
quasi brutis animalibus assiliantur constitu
atur custos quod magnum est ut quis sit tam
magnus et ydoneus quod custos super
custodes alios constituatur ¶ Et quia
iste sanctus non solum fuit i perfecto statu religionis
sed etiam instituite religionis custos sed
custodes alios constitutus est ut sicut que
dam scripta dicuntur sunt cantica canticorum
eo quod sua dignitate singulari cuncta
cantica antecellat Sic dominicus dici
tur custos custodum eo quod virtute et in
te sanctitate aliis custodibus prefulgent
ut michi et illud ysa· 2° Vaticinium
applicetur Erit in novissimis diebus prepa
ratus mons domus domini in vertice montium
et elevabitur sup colles et fluent ad
eum omnes gentes et ibunt populi multi et
dicent Venite ascendamus ad montem domini
et ad domum dei iacob et docebit
nos vias suas et ambulabimus in semi
tis eius Ecce per nos novissimos di
es ii tempus de quo dicitur luc· 14°
misit servum suum hora cene
i mundi fine Et prima canonica Jo· 2°
Filioli iam novissima hora est in qua tempore
preparatus est mons s dominicus qui vite e
minentia et domus domini i ordo predi
catorum qui ordo iuste domus domini dicitur
in qua omnia que aguntur i celis suo modo i celis
celis actitantur Que enim quid est in celis vacare
vacare deo laudare deum contemplari deum
et frui deo Ubi bonum Ecce secundum ordi
nem pie et fideliter celebratur in celis
audeo dicere sancti angeli dei hymno an
gelorum omnes cellas suas et i per celis
amat et eque delectantur in cellis
sicut in celis unde illud prov· 8° Delicie
mee sunt esse cum filiis hominum Beatus
in vertice montium quia beatus dominicus iam
mons preparatus est sup vertice montium i sa
pientia prelatorum ordinis sui ut sit
mons montium sicut deus est deus deorum
Beatus in predicta auctoritate et Et eleva
bitur super colles i sup simplices pro
fessores sui ordinis quia licet sint in
feriores respectu superiorum hunt tamen
et ipsi ad altitudinem respectu aliorum
i s simplicium s populi voti professio
nis sicut colles altitudinem hunt re
spectu Beatus Et fluent ad eum omnes
gentes quia tota dei ecclesia ad eos frequ
enter ut ad precipua luminaria confluunt ut ab
eis audiat verbum dei Beatus Et ibunt
populi multi et dicent Venite ascenda
mus quia gustato ab eis verbo vite di
cunt iuvenes et virgines senes cum iu
nioribus Venite et ascendamus pro professio
nibus ad vitam et ordinem istorum et docebunt nos
vias suas et ambulabimus instituti
ab eis in semitis eius i arta via que
quam recto itinere ducit ad deum Huic autem
thesaurus s commissas animas custodiunt
explicatur s verbo predicationis instantia o
rationis et exemplo edificationis perseve
ranter potes Ideo omnibus est iste dominicus custos
omnium quia affectuose custodivit dei a
mititia quod instituit ordinem ad predi
candum Cum n i sui ipsius et proximi custodia
diligens sit fidelis / eo sibi de amicitia
maior thezaurus custodiendus permittit
Per quam custodia iterum ad maiores
sanctitatis gratias promovetur quia ex dei
amicitia pullulat de bonis Cum enim
de hac amicitia allatus cotidie amicitia
eius crevit et augmentatur Sic non
bis enim erunt omnia sua nostra et nostra sua
Et ex hac conditione nostra erunt sibi accepta
tabilia / et ex suis participatis eius
ditiores ut confideret dicere possimus quod
amicalis pater dixit ad filium Omnia mea
tua sunt et tua mea sunt Jo· 17°

Hac aut amicicia sciis dnici p splici
diligencia custodiuit Pmo qa caue
bat offensiones frequentauit visitatio
nes. aperuit deo secreta reuelacoes
In hiis n. tbz sit hoies amicicia nut
tur. Cu eni hoies cauet cauet se
mutuo offende/ et incipiut se fre
quenter visitare et secreta sua sibi inuicem
reuelare. ex hiis amicicia coseruat/ et
coseruata augmentat. Sic custos dni
sciis diuicz dei amicicia custodiunt.
cauebant omez dei offensa/ et cu h deu
suis meditacoibz oracoibz et iciis cogi
tacoibz frequent ymo cotidie visitab
secreta sua p intima viri contemplacois
hoc e medulla intime deuocois conte
plado reuelaunt Ita de pmo d. Apu
Iu Qui celat delictu amicicia querit
Ille n celat a deo delictu q facit illud
qd deu celare no pt De 2o Ecci. 18o
In illoru tota illo spc De 3o bn
flagrans ador dnicz cui se cohibe
no pt. no attendit quo ordine qua
lege vboz ebulliat. inodu nec ver
ba requirit nec votes. solis gemitibz
suspirijs De hac amicicia d. Eccli. 28
Bn q inamicicia tua decoiati sunt
qre. qa ut d. Sap. viij. In amicicia
illius delectacio bona e Sic g custodum
tu cupimus regnum celestis possidere
gloria. studeamus eu in suis custodijs
fidelit imitari Ita de eisde hoiz
nos dns in scriptura multis locis/ qa pmo
de pma custodia/ Deut. 4. vbi d.
Custodi teipm et aiam tua sollicite
Et in Ps. Custodi innocencia et vi
de equitate 2c/ De 2a. f. precepto
ru Deut. vbi su Custodite mada
dni dei vri q ego precipio vobis/
De 3a. f. consiliorum d. Prov. iiio Fili
mi custodi precepta mea atqz consi
lia. De 4a. f. commissoru Reg. 31o
Custodite qui pastor gregem/ De

4a. f. amicicia. mala. 2o. Custodite
spm vrm 2c. Ad qua 2c. De
eode sermo. 2us. qm deum
glorificauit eu tripliei gloria. 6x.

Quicuqz honorificauit me glo
rificabo eu Reg. 1. 2o. Di
cit bn. Ille deu valet honorat q
honore sui hoiem q ad ymaginem
dei factus e a pessimis passioibz cus
todit et in exterioribz actoibz deu
hoiez fideliter imitat. Cui concedit
Bn d. Dignu e plane glorificari q
deu in vita sua imitado studz honora
re Expedita g vna particula q in
precedenti sermoe visum e quanta soli
citudine sciis dnicz deu in suis cus
todijs honoraunt i quibz consistebat eius
miri. nunc dicendu e quanta gratitudine
deus ipm glorificauit in q consistebat
eius premiu Vtruqz istoru in verbis
tangit thematis Na pm tangit cu in
pmo thematis dicebat Cum custos 2c
Et i isto thematis cu d. Quicuqz ho
norificauit me. Cum in eo q diceba
tur glorificabit/ et i isto cu d. glori
ficabo eu // Ostendu g q deus sciim
gloriosu custode tripliciter glorificauit
f. per vite sanctitate. sobolis propaga
cione/ et vtriusqz etiam glorificacioez
// Pmo glorificauit dilectum suu custo
de per vite sanctitate ipm coram
deo et hoibz sanctificans in hac vita
In hoc statu dedit deus sco suo tri
plice gloria f. gloriosa gratificacionem.
omni peticioni exaudicone. mira
culoru choruscacione/ Per q tria
vite eius sanctitas approbat Pmo dedit
ei deus in hac vita gratia deo 2 hoi
quer sacerdotz/ vt utriqz se gereret
gratiam apud deu et hoies inueniret
vt merito de seipso posset dice illud
Sap. 8o. Habeo claritate ad turbas/
et hore apud seniores et in conspectu

A.

// Tria signa sanctitatis

B.

// De bo gratificacoe hoib

potentum suum amabilis et facies
principum inclinabuntur mihi. tacebant me
sustinebant. loquente me respicient,
et sanctimoniate me manus suas ori
suo imponent. ita ut omnes conversatio-
nem suam videntes amabant dicentes
quod non longe subditur. non habet amaritu-
dinem conversatio eius nec tedium convic-
tus eius. Hoc enim initium sanctitatis non
solum scandalizare sed semper conversationibus dis-
plicina omnibus edificare. Unde bernardus. Cuius
vita grata et nemini onerosa est conversatio.
Huic sine dubio de propria salute in-
mensa multitudo consideratium attes-
tatur. In omnibus ergo conversatione tua si-
cut imitari volueris sollicitus sis ob-
servare vias tuas in conspectu proximi
caveas a peccato et ille a scandalo.
Tertium signum sanctitatis sue. per accepte
a domino fuit omnium peticionum exaudi-
tio, quod aperte legitur in legenda sua
Ubi dicitur. Fateor frater prior quod tamen
adhuc nulli umquam expositum nec
tibi alteri ~~altero~~ quod dum vixero revelabo.
quod numquam a deo aliquid petivi quod non
ex assequerer iuxta votum. Certe
revera signum est magne sanctitatis
Neminem enim vix in hac vita po-
situs omnia que a deo petiit impetravit,
et quod magis est accepit a domino, ut
numquam talia peteret, que dominus nec
valet nec debet aliquatenus exaudire.
Petiit paulus vas electionis a se tra-
mis stimulus amoveri nec quod pos-
tulaverat impetravit. qualiter ad
utilitatem exauditus fuerit. non tamen
ad voluntatem. sed audire meruit
tamen non exauditus. Paule sufficit
tibi gratia mea. Unde magister inna-
cente de spiritu distinctionibus quod de gratia
exauditionis. Quartum signum sancti-
tatis fuit thorus status miraculorum
que licet nullam det sanctitatis certitudi-

nem dat tamen probabilem similitudinem. Dicit
enim gregorius quod miracula homines sanctos non
faciunt sed ostendunt. Cum ergo de huius
gloriosi sancti miraculis aliquid scire voluit
ille discere perquirat diligenter vite sue hystor-
iam et videbit quam gloriosum fecerit
eum deus gloriosum in sanctis suis. et quam mi-
rabilem eum fecit mirabilis deus. Mira-
ta enim et talia per eum mirabilia operatus
est ut vacat dicere possumus admirando tibi
Psalmus Gloria et honore coronasti eum domine.
Sic patet quomodo deus hunc sanctum suum in
vite sanctitate triplici gloria glorificavit.
Tertio glorificavit deus hunc sanctum
suum in filiorum propagatione. Sic enim ut
ait scriptura filius sapiens est gloria patris
contra gloria exaltabimus hunc patrem
qui tot filiorum et tali sit modum sa-
pietissimorum pater extitit ut tam in mo-
filiorum quam in sapientia eorum, non sit po-
sile tamen nec fine. Una in Christo chri-
per etiam multos ipse genuit. At-
tendat ergo quam potius contra gloria dig-
nus sit pater iste qui de tot sanctissimorum
sapientissimorum filiorum multo gaudet
et letatur. Sic enim ut dicitur ecclesiastici 16°. melior
est unus filius timens deum quam mille impii
Quantum est hoc quod tot milia filiorum
habet timentium amantium et laudantium
deum invenimus. Unde de hac filiorum
propagatione dicitur ecclesiastici xx. Iureiuran-
do dedit illi deus gloriam in gente sua
crescere illum quasi terre cumulum. et ut stel-
las exaltare semen eius et hereditare
illos a mari usque ad mare et a flu-
mine usque ad terminos terre. Certe si hoc quan-
tum ad literam dictum est de abraham qui
ex promissione unicum accepit filium
et unus est cum non est visitatum poterit
de patre dominico qui accepit a domino tot
milia filiorum. Ut autem decem huius
propagationis gloriam videamus sciendum
quod gloriosus iste sanctus pater tam accepit

gnā filiorum que usque hodie primo usque
ad nouissimum diem in huius propaga
tionis germine floret pariter et florebunt
Nam filiorum eius alij sunt gloriosi
ex sciencie illustratione. gloriosiores
ex gracia verbi dei predicatione. glorio
sissimi ex vite sanctificatione ¶ Tercio dico
quod filiorum huius patris alij sunt gloriosi
ex sciencie illustratione Nunc enim religio-
sior quam natio vite humane tam glorio
sos in sciencia enutrivit Ipsi enim sunt qui
habent scienciam boni et mali. ut ordo un
de gloriari possit et dicere illud Sap. 7°
Deus dedit michi horum que sunt scienciam ve
ram ut sciam disposiciones orbis ter
rarum et virtutes elementorum etc. usque
et improvisa didici Et illud eccl. 1°
Ecce magnus effectus sum et precessi
omnes sapiencia qui fuerunt ante me in ierusalem
mens mea contemplata est multa sapienter
dedique cor meum ut scirem prudenciam
atque doctrinam erroresque stulticiam
Tanta salubritas eis profecerunt in sapiencia
ut in eorum comparacione multi homines stul
ti et simplices reputentur iuxta illud
Sap. 13 Vani sunt omnes homines in quibus
non subest sciencia dei. et de hijs que vi
dentur bona non potuerunt intelligere
eum qui est. et ideo ordo iste tanto est
gloriosior quanto id quod pre ceteris possi
det est gloriosius omnibus diviciis huius mun
di. iuxta illud Prov. viii° Melior est
sapiencia cunctis opibus preciosissimis
et omne desiderabile non potest ei compar
ari. Ad hijs ergo filijs tam sublimibus sapiencia
spiritualis in modo pre istorum istorum sciencijs
dominus est et deo gloriosus Ipsi enim sunt cus
todes et vigiles ecclesie sponse Christi scien
tes malignorum occursibus obviare
hereses confutare. omnes que pravitates
eliminare. clausa reserare. obscura
illuminare. ita ut sciat de eis 3 Reg. 5°
Non est sathan neque occursus malus
cui nesciat obviare ¶ Tercio filij hu
ius gloriosi patris domini sunt glorio
siores ex gloriosa dei verbi predicatio
ne per quorum doctrinam ecclesia dei profici
at continuis incrementis. qui singulari
dono gracie ad predicandum verbum dei in
dicti fratres sunt de quibus dicitur eccl. 39 Spiritu
sapiencie replevit eum dominus. et ipse tamquam
ymbres misserunt eloquia sapiencie sue
labia eorum salutare disseminave
runt scienciam opus suum dignum benediccione
plenum fecerunt et ministerium sibi tradi
tum devote impleverunt ut valeant
dicere possint illud ysa. 61 Spiritus
domini super me eo quod unxerit me
ad annunciandum mansuetis misit me
ut mederer contritis corde et predi
carem captivis indulgenciam et clau
sis apercionem et predicarem annum pla
cabilem domino et diem ulcionis deo nostro
ut consolarer omnes lugentes etc. Nunc
vel locum habet illud ysa. 33
Ubi est litteratus ubi verba legis ponde
rans. ubi est doctor parvulorum Nam
de bonis doctoribus mundus iam plenus
est ut iam plures sint doctores quam
docentes. quam forsitan doctrinam imitan
tes. ordo ergo predicatorum et fratrum domini
cus ex hoc actu predicacionis mira
biliter gloriosi effecti sunt Nam inter
omnes actus meritorios nec credo nec in
dico meliorem quem eciam amplius ad
alios actus comparans iudicat me
liorem dicens 1 Cor. 13 Qui lo
quitur lingua semetipsum edificat
qui autem prophetat ecclesiam dei edifi
cat. Volo autem omnes linguis loqui
magis autem prophetare Nam maior
est qui prophetat quam qui loquitur linguis Et
subiungit Volo in ecclesia quinque ver
ba loqui sensu meo ut alios instru
am quam decem milia verborum loqui
lingua Ecce quod in infinitum oratori

E.

De laude seminandi
verbum dei etc.

pferit pdicatione Ambro gº mo glo
riosi sunt q pdicant vbu dei . si tn
digne et fidelit illud agant dig
ne . vt qd vbis pdicant . vita et
moribz no deformet . vt qd pdi
cauerit faciendu i suis actibz agant
et qd pdicauerit dimittendu pocius
iudicet no agendu . ne si dixerit
et no fecerit . dicat ei . medice
cura teipm Hymo sup . bu . Solus ille
de deo digne loquit q fim . p cor dicat
Tn9 exti vba copomit . i q calamu
lingue figit in sanguine cordis
qa tuc veneranda e doctrina cu qd
lingua loquit . ɔscia dictat . caritas
suggerit . spus scus ingerit Item
fidelit etia dz pdicare vt nichil
aliud nisi dei laude et pximi bo n
qrat . Qui sic docuerit et fece
rit hi sunt magni i regno celoru
Mt . v . Qui gº sic ut dictu est
pdicat cora deo et hoibz sunt
per oia gloriosi . nec vllu dei ob
sequiu gloriosius inueni . Vn gº bts
dnicus ex his filijs suis gloriosis
gloriosissimus pdicant Tº filij
huius pris dnici sunt gloriosissimi
ex iure scificacoe q sup modum
pdicati scitatis gloriam sunt adep
ti Ipi eni sunt in fide illuminati spe
eleuati caritate iflamati in iusti
cia ordinati in perseuerancia co
forti ^ pccti pplis lugentes eoru et ul
tioni se opponentes immaculoru sig
nis effulgentes De qru virtutibz
dicit Greg Ecce elo dei carnem
domat . spm roborat demoibz
ipant virtutibz choruscant pnta
a despiciunt et tna pciam vita et
moribz pdicant De his tbz scificati
onibz pt accipi ilº eccli . xx . Sol c
plicat exurens montes hoc e dice
sol coepus dei iur . coplicat eourit

igne spc sci montes i pdicatores qui
elci sunt montes ppt eminenciorem
statum vite Beda dicit ab de ordine
vite eoru q abscondti sunt seclo in
solitudine delitescunt difficile e con
uersantes i seclo tale et tanta cose
scitate iuxta illud eccli 13 Qui te
tigerit pice iquinabit ab ea Et apls
Joh i pº can v . Mund9 totus i malig
no positus e Ad qd ego rndeo p cu
to difficilior pugna tanto gloriosior
victoria Et io licet sit difficile no tn
omno ipossibile . et n posset i ligno
si in seclo conuersantes scificati no
dixisset apls ad phil . 2º Absqz re
uersatibz i seclo oia facite sine re
phensione i medio nacois pue et
puse int quos lucetis sicut luminaria
i mundo vbu vite cotinentes Et sic i
mea
? ipsis no placet defensio . audi
ant bn sup can ^m sermoe ipellante
ipsis et dicentem Gl iis q in claustro
sunt q in pplo vsant . infonu mi9 dist
ent . in mung ne ctuspecte ige depne
te . mng ne cuspecte agere dephen
dit i vbis cibo risu ira 2º no ad
iudiciu confessi psiliat . sed meminit
rit sciptu eccli xx Melior e iniquitas
viri q bnfaciens mulier Ita q i tua
custodia vigilas bn facis . Si q inuat
multos melius et vtilius facit Ideo
ipse no valz oia sine iniqtate . ideo
absqz reiultate vite scicat sciptu p
plures opit multitudine pccorum hinc
usqz bn . Temerarie gº obmurgit
vir de pluo ^ vacat reddetem mu
lier . tenens in domo Et in can . ia . v .
fratres si qs ex vobis errauerit a vita
et quierit qs eu . scire dz qm q qui
fecit pctore ab errore vie sue saluu
bit anima eius a morte et opit mltitu
dine pccoru Tº glorificatur dno
custode sui dne fr̃ iuenis gla tuto
exemplis pre cetens caritas . qto ipe dcu

^ pre cetera glorificatorem

^ omnes demum miseris
confortati

in via peregrinacionis pre ceteris ardencius
adamavit. Glorificavit autem ipsum
deus triplici cumulans super eum premium
substanciale ~~quod est divine fruicionis~~ ac
accidentale et generale. Primo glorificavit
eum deus sua abundancia caritatis et premium
substanciale quod est divine fruicionis visionis in qua
tota merces sanctorum consistit. Quanto ipse deum
ardencius dilexit in via. Luce. secundum do
ctores premium respondet merito et tamquam
mensura radix sit caritatis. Sic tanto pre ceteris
dedit ei deus de premio substanciali quanto in via
ad deum ardenciorem habuit caritatem.
Premium autem ~~accidentale~~ essenciale quod con
sistit in perfecta coniunctione anime ad deum
tanto gradus perfeccionis coniunctus est deo in patria
quanto plus caritate ipse coniunxit se deo
in via. Quod autem pre ceteris ardentem
ad deum habuerit caritatem patet ex hoc
quod tam sublimem vitam et tam preclarum
ordinem instituit et institutum consigni
ficando in se opere adimplevit. Dicit enim
Bernardus quod opera supererogacionis et consi
liorum que pre ceteris ardua sunt et diffi
cilia indicia sunt maxime caritatis. Unum
tamen premium remuneratur secundum caritatem habitam
in via. Hinc est quod diversi diversimode dili
gunt deum, diversas eciam percipiant premia
merces licet unus denarius quod est eterna
vita seu visio dei omnibus exhibeatur. Et hoc
est quod veritas dicit Joh. xiiii. In do
mo patris mei mansiones multe sunt.
Quod exponens Augustinus dicit. In domo pa
tris mei diverse premiorum in vita eter
na sunt dignitates. Item postillator
In eodem premio increato quod est divina visio
in uno denario omnes sunt mansiones
multe sunt id est diverse participaciones sunt secundum
quod plus et minus fruuntur eadem beati
tudine increata. Est enim ibi dispari cla
ritate par gaudium et in impari gau
dio dispar claritas. De hac gloria sancti
viri dicitur Eccli. xlv. Dedit illi deus testamentum.

vite et sedem glorie sue. Qui enim fecerit
et docuerit magnus erit in regno ce
lorum. Mt. v. Quod quia utrumque fecit iste
magnus valde effectus est in gloria. Secundo
glorificavit deus sanctum suum premio acci
dentali quod est aureola. quod non est aliud
nisi decor quidam proveniens ex opere excellenti
et privilegiato quod est predicacio virgini
tas et martirium. Quia sicut pre omnibus aliis
operibus quandam habent excellenciam et diffi
cultatem sic eciam pre aliis remunerantur
per aureolam quod est diminutivum ab aurea
quod est premium essenciale. Et quia sanctus domini
cus egregius extitit predicator sicut hec
quod docuit iste glorificavit eum deus hoc
ornatu quod aureola nominatur. De hiis du
obus premiis scilicet aurea et aureola potest ac
cipi illud Dan. xii. Qui docti fuerint
fulgebunt ut splendor firmamenti
quantum ad premium substanciale quod est aurea
et qui ad iusticiam erudiunt multos quasi
stellas in perpetuas eternitates et hoc
quantum ad aureolam. Tercio glorificavit
deus sanctum suum super premio glorias premio
generali scilicet dotibus anime que sunt 3 scilicet cog
nicio dileccio adhesio et glorificabit
adhuc post iudicium generale quatuor dotibus
ipsum corporis que sunt claritas impassibili
tas subtilitas et agilitas. De hiis
tribus glorificacionibus potest illud Apostoli prima
Chor. xv. Alia est claritas solis alia
claritas lune alia claritas stellarum.
Ad quod nos perducat. Qui est benedictus in secula
seculorum Amen. De sancto Laurencio sermo primus. De elemosina et eius premio

de dotibus

Dispersit dedit pauperibus 2 Cor. ix. ~~p~~
Dicit apostolus. Terrena omnia
servando amittimus. largiendo servamus
patrimonium nostrum retentum perdit largitum
erogatum. Quod considerans beatus Laure
ncius tamquam prudens mercator omnia que ha
buit ad dei gloriam largiter erogavit
sciens quod pro singulis centuplum esset accep
turus. In verbis igitur propositis duas particulas

intelligimus s. b. laurencii largam distri
bucionem. Tercio largiorem dei seminatorem
Primum ibi dispersit dedit pauperibus. Secundum
ibi Justicia eius etc. Primum autem scilicet
larga dispersio patet in quantum Dispersit enim
elemosinam pauperibus per omnium rerum sua
rum erogacionem. corpus dedit tortoribus
per ignis adustionem / crucis lumen gratiam
pro crucis signacionem / passionis penam
per hylarem exhibicionem / deo animam pro
summa dileccione. Dispersit autem singula
hec in summo. Summum enim in elemosinam
erogacione est omnia erogare et nichil ex
omnibus retinere. Summum autem exercicium
corporis est corpus cremari. Ignis enim
adustio corporis grauissime affligit
quam agit in corpus. Summum autem beneficium
ceci per eum exhibuit. in eo quod nobilio
rem sensum videlicet visum pro domum
luminis sic reparauit. Supremam etiam pas
sionem exhibuit cum gaudens et tranquilla
penam mortis propter deum sustinuit. Deum
etiam non mediocriter dilexit / quod in eo
lucet clarius cognoscitur quod tam gaudenter
omnia sufferebat. Nec dubium quin sic
summa premia suscepit. quia ut dominum est
suprema mercede hic promisit. Hec de
sancto laurentio breuiter tacta sufficiant.
Nunc si delectatur eius premia non pi
geat nos eius meritis conformari quia
ut ait Gregorius Ad magna premia non
peruenitur nisi per magnos labores
Unde non coronatur nisi qui legitime certauerit. Satis delicatus
miles est qui sine victoria wlt coronari
et sine labore premium requirit. Sic ergo
cum laurencio cupimus premiari. eius nobis
meritis conformemur. Primo ergo et an
omnia de substantia temporali largas elemosinas
pauperibus erogemus ut an .... autem compertum
dei gratia sit nostra elemosina accepta
Sit enim dicitur deo caritas. Sit enim
iusta in acquisicione / larga in eroga
cione. affectuosa in cordibus compassione

Nam quamuis nobis fiat per sanctum laurentium elemosi
narum largitorem. corporale exercitacionem
lucis uite consionem. pacie exhibitorem.
dei summa dilectione. Primo dicit quod iusta
in acquisicione Deuteronomii. xxx. Qui offert
sacrificium de substantia pauperum. quasi qui uictimat
filium in conspectu patris sui. Unde prouerbiorum iii.
Honora dominum tuum de tua substantia. non a
liena thobie xii. De tua substantia fac elemosi
nam. et psalmo 48. Frange esurienti panem
tuum etc. Secundo elemosina debet fieri larga e
rogacione ut secundum facultatem suam possi
dentes elemosinam metiamur. ita ut tamen de
mus ut ex elemosina data aliquam penu
riam patiamur et de elemosina quam pauperi
bus patiamur reficimus nos aliqualem indigentiam sufferamus.
Hinc Gregorius Tunc elemosina bona erogatur
cum ex hiis quod pauperi damus / nobis defecisse sentiamus.
Hinc thobie xii. Si multum tibi fuerit abundanter
tribue Si vero exiguum tibi fuerit hoc ipsum
libenter impertiri stude. Tercio elemosina debet
exhiberi cum cordis compassione quia maior est
cordis compassio / quam qualibet manum
datio. Dicit enim Gregorius In ipso ope
re apud eternum iudicem deum plus
solet animus pensari quam quantum ad....
in nobis exterius da.... non consideratur
pauperis exterior / sed deus qui petit interior
ipse in.... Unde in exemplo
...... in festis Non
..... buccella panis deo negari quo
regnum celorum petimus nobis dari
Cum igitur cum sancto laurencio non possit omnia
pauperibus erogare. saltem non negligimus
ea quam possimus ..... Dicit enim Fulgencius
Cum ..... virtutem accepit. ideo ut
omnia quam in mundo sunt celestis regni
recompensat. quam hic vendat et emere
expediat. Cum vero saltem virtutibus non
dum est / tamen expetit in eo bona volunta
quantum suppetat facultas. Ipse tamen quam possi
deat premium loni. ipsius saltem pro
at ad secundum ...... Sit ille taliter.

De elemosina

deo meditatur sedeat. Sic ille talis
qui ad deprecandum iudicem assistit ¶
Saepe elemosina secundum bona meritur
apud deum. Prima fuit peccatorum purga-
tione. Impetrat enim purgationem. prohi-
bet dampnationem. et meretur eterne vite
glorificationem. Que secundum Thob. 4° ca-
pitulo ubi dicitur. Ex substantia tua fac elemosi-
nam. et noli avertere faciem tuam ab ullo
paupere. Ita enim fiet ut nec avertatur a te
facies domini. Et sequitur / quoniam elemosina ab
omni peccato liberat / et a morte et non pa-
tietur animas ire ad tenebras. Fiducia enim
magna erit coram deo summo elemosina
omnibus qui faciunt ~~faciunt~~ eam. Tertio
demum cum sanctus laurencius corpus tortoribus
tradidit. Quamvis licet nostris temporibus etiam in pa-
ce quiescente. non sed aut tamen ut ait Gregorius
martires esse possumus. etiam si nullo fer-
ro persequentium trucidemur. Et enim pax
nostra habet martirium suum. quia et si carnis
colla ferro non subdimus spirituali tamen
gladio carnalia desideria trucida-
mus. ¶ Sicut ergo tam corporis exercitia / in
nostris temporibus pro martirio computatur. pro eo
sanguinem nostrum et si non fundimus / tamen
consumimus ac si eum gladio effunderetur
quod nobis Eccli. 33 sub methafora de-
scribitur. Ubi dicitur. Cibaria et virga et
onus asino. sic panis et disciplina et
opus servo / Per hec tamen spiritualiter dis-
ciplina et opus tamen intelliguntur. per
que martirium recompensatur. ¶ Sicut autem ista
in nostrorum consistit. difficilium operatio-
et disciplinae castigatio. Prima pertinet pro pa-
ne nostrae naturae sustentationem. per opus dif-
ficilium operationem / per disciplinam car-
nis castigationem conicietur accipimus
Haec ita martirium recompensat. quia per
ipsa corpus maceratur et attenuatur
vires ad consumptionem sanguis que nu-
trices gladio effunderunt. ¶ Ergo igitur
corpori non omnem superfluitatem denegem

sola enim nostra mistuties quod faciebat
psalmo cum dicebat / renuit consolari anima
mea. Et apostolus ait. Victum et ves-
titum habentes his contenti simus. hymnus in
dicitur. Sicut qui in carne sua amat ter-
renas consolationes / sive in verbo sive
in signo sive in facto. et si hec interim
prosunt aliquid. non tamen perceptus recipiunt
Unde et qui vas affectiones suas in deum
dirigunt. et eorum devotio non continua
sed horaria. et ut verius dicam momen-
tanea est. Quamplena autem anima dei visi-
tationibus non poterit que hiis distractionibus
subiacet. Propter quod idem dicitur in. De
condimentis obsecro ut comestibiles
sint cibi / non etiam delectabiles vel etiam
concupiscibiles. ¶ Quia corpus nostrum sit
a concupiscibilibus abstinendum / expectamus
in difficilium et arduorum operatione
durat et aspera et que maxime obsistit
et repugnat nobis. vilis aggredi-
entes ne permittamus nos vinci per que
resistunt. quia si scilicet victi fuerimus
de certo eimus pusillanimores Unde
dicitur Iudith v°. Magnanimorum tempta
e confectio. Ita magnanimes nati
e ee eos qui vult vincunt omnia que
obsistunt. Ite. nec ix. Revertere ad
pinturte ei pro confectione quod omnibus mo
hie voluit. Mt. vii° tamen aut. Contendite
intre per angustam portam quia pro deli-
cias nostras fecimus nobis artam. unde
ad hanc bellicosam contentionem hortatur
nos apostolus ad heb. xii. o Curra-
mus ad propositum nobis certamen aspicientes
in auctorem fidei. qui proposito sibi
gaudio sustinuit crucem confusione
contempta. Nondum enim usque ad sanguinem
restitistis. Iter autem divina sive diffi-
cultates ex divino tamen redit et molestiam
de ex fructus considerationes et laboris as-
sistentie. De quo dicit apostolus 2ª Cor.
4°. Quod quod momentaneum et leve

voritus bo ...pa angustam
portam

tribulacionibus est supra modum in sublimi-[te]
tate eternum glorie pondus operatur in nobis
De 2o dicit Bernardus propter aliquid importa-[le]
bile videtur pressum temporibus si assuescas non
adeo grave erit paulo post leve senti-
es paulo post nec senties paulo
post eciam delectabit ¶ Tercio predictis
duobus exerciciis superaddamus casti-
gacionem ut si corpus nimium deliciis
assuetum de duobus primis exerciciis aliquid
quod surripiat. hec tamen castigacio
resarciat castigans et emendans
quod in prioribus est neglectum Caveas
ergo corpus ^[A nimis] non totum superflua sup-
ficit vel opus diminuit cautelis ur-
geatur et dimissione puniatur in exemplo ^[d]
ex. Bernardus pessimo latera sanguina-
re Hinc Idem Et quod aliquando intimis-
sum fuit. si quod ipsum suo loco suo
modo suo tempore non tenueat spiritum vel
eciam irrecompensatum Et si quis dixerit
illud prov. xx. Vires non suppetunt.
Respondeo quod ibidem subiungitur Scrutator
cordis ipse intelligit et obser-
vatorem anime tue nil fallit Et Idem aut
Iam vix est aliquis qui in hiis que ad deum sunt
expertum velit quod possit et quod prop-
tissime fit quemque sive carne vel secundum
sui timor impulerit vel tepiditas invene-
rit in suo sermone indicat se non posse
Et si fallimus homines iustos non nos
permittas domine. ut qui noletes falle-
re fallamus nosmetipsos Non labo-
rabimus quia vel non possumus vel nos
non posse credimus vel consuetudine
otii vel delicatam nimiam nos non
posse efficimus In hiis tribus scilicet delecta-
tionis ostensione difficilium operatione et de
neglectis per corporis castigacionem
intentum quod petet recompensamus ¶ Tercio
cum beato laurencio debemus proximis lucis
graciam ut que in predictis exerciciis soli
deo intus vivimus nunc pro bona exempla

exteri proximis luceamus quod monet sic
dicit dominus Mt. v. Sic luceat lux vestra co-
ram hominibus ut videant bona vestra opera et
glorificent patrem vestrum qui in celis est Non
ut nos laudemur sed ut deus glorificetur
Ita ne nos laudemur iubemur opera no-
stra occultare. ut autem deus glorificetur
iubemur manifestare Hinc dicit Gregorius Sic
sit opus nostrum in publico quatinus intencio
maneat in occulto. ut de bono nostro
opere proximis prebeamus exemplum. et tamen per
intencionem qua soli deo placere cupimus
semper optemus secretum Hoc autem lumen boni
exempli proximis nostris splendeat et exhibeatur
ut dicit Bernardus Scilicet actione et sermone
scilicet actione ne sit
ne sit nobilis. actione ne sit quasi
reprehensibilis. sermone ne sit contemp-
tibilis De primo dicit Augustinus Habitus in-
mores honestos exhibeat. disciplina
redoleat maturitatem ostendat. ne ut
hominibus placeamus. sed ne eis scandalum
prebeamus De 2o dicit Gregorius Expedit
ut actiones nostras caute et prudenter dis-
ponamus De 3o dicit Augustinus Sermo
tuus non sit inanis. sed ut suadeat
vel moneat. aut consoletur aut edificet Hoc
ut quod nimium est non scandalizet Et
lumen boni exempli multo nobilius est et
proximis utilius quam si per signum seu mi-
racula illuminaremus quia per lumen sanc-
tum fuit homines sed non istud Nam sicut
vitam aut Mt. vii Multi dicent in
iudicio Domine. nonne in nomine tuo prophe-
tavimus et signa multa fecimus? Quibus
dicit dominus Amen dico vobis nescio vos
discedite a me operarii iniquitatis Verum
quia parum in hiis qui deum sunt exhibent
totum posse ad deum salutem humanam sine
suppleat quod minus fecimus tribulacionem
sustinendo quod si virtuose sustinemus
adhuc eciam gloriosi ¶ Quarto gloria cum beato
laurencio passioni debemus paciencia
illa ut quodque tribulacionis vel flagellatio

Augustinus

in

Ista

De
¶ Nulla proximi sunt
edificacione de bonis exemplis

il deo vel hoibus contrarie erit non solum pati
enter propter deum sufferamus nec con
tumelias. nec malum hoibus pro
malo ptractes sed dicamus cum Iu
dith viii° Non ulciscamur nos pro hiis
que patimur. sed reputantes peccatis nris
hec ipa supplicia minora esse fla
gella dni quibus sicut servi corri
pimur ad emendationem non ad perdicio
nem nram evenisse credamus ¶ Sunt
aut 3es cum propter quas non solum tribula
tiones sunt patienter ferende sed summo de
siderio affectande. scilicet dei presentia libera
tionis gratia et premiorum gloria. que tria tan
gunt sufficienter in hoc versiculo Ubi probo
dicitur Cum ipso sum in tribulatione. ecce primus
eripiam eum ecce 2us et glorificabo
eum. ecce 3us Primo nichil melius. 2°
nichil iocundius. 3° nichil utilius ¶ Quo
et ultimo dicimus cum beato laurentio caritatem
per summa dilectione ipsum deum ut di
ximus e summa dilectione diligentes. Cum
nunc aut addicimus ad dictam infime
et mediocris illius dilectionis. Summa aut di
lectionem dicimus que per tres divias ab a
liis dilectionibus inferioribus separetur. Illa
namque summa dicimus que pugnat insu
perabiliter. gustat insatiabiliter. heret
inseparabiliter ¶ 1° ergo dico illam di
lectionem merito esse summam que pugnat
insuperabiliter. nulli vero cedens sustinens
tribulationem adversitatem in qua stetit apostolus
cum omnibus adversitatibus enumeratis subiungit
Sed in hiis omnibus superamus propter eum qui dile
xit nos Ad Ro. 13. Illa enim dilectione
vitam contempnit et ipsam desiderat. De qua
dicit bn. Ho illa dilectio eximit illa
fidelium intrepida constantia cordis que
supplicia contempnentes et mortem calcan
tes gaudent per medias mortis
funeres ad patriam festinabat ¶ 2°
illa dilectio gustat insatiabiliter. Ipa
enim dilectio ministrat anime illum cibum

qui de se dicit eccli. 24 Qui edunt
me adhuc esurient etc. quo gustato
omnibus que sunt mundi istam dilectio
ut ait bn. forti quadam violentia non
assensoriis gradibus sed inopinatis
raptibus vel excessibus rapit animam
ad sublimia celestium secretorum ubi for
billatur et gustat dominum meum bonum
¶ 3° ista dilectio dicitur esse summa quod qua
heret inseparabiliter. nichil vero admit
tens per quod separari possit a caritate
dei. in qua stetit apostolus cum dicebat ad
Ro. viii° Certus sum quia neque mors
neque vita etc. poterunt nos separare
a caritate dei. Unde ista dilectio dicitur
inseparabiliter herere quia in vita permanet
in sanctificatione in tristitia in viatico
In iudicio in redemptione sine defectio
ne in patria etiam beatificationem. Ad
quam etc. De eodem fo. 29. 2 c. pp
vii. sunt opera [illegible] cora dno. 66.

Laurentius bonum opus operatus est
Verba ista ecclesie sunt beati lau
rentii gloriam preconizantis. Dicit bn.
Cum sponsa Christi que est ecclesia verba in scrip
turis divinis vel alterat vel alternat for
tiore illa compositio quam positio prima
verborum. Sicut cum in libris sanctis verba in sacra
scriptura posita utpote psalmi Ihesu Io
hannis vel pauli autentica accipiun
tur. non magis verba ecclesie ex omnibus illis
tamquam ex membris congregata verba tamen
autentica accipiuntur. In verbis ergo pro
positis ecclesia sancta que est sponsa Christi sanctum
laurentium commendat ab operibus suis
bonis. Que aut et qualia eius opera
fuerunt in sermone apparuit precede
nti. Illa ex bonis eius operibus bona glo
riam et inaccessibilem est adeptus.
Que si propter adeptam gloriam et bona
eius opera voluerimus honorare. studea
mus quo ipsum in suis bonis operibus
imitemur. ut si eius honore cupimus

A.
¶ Recepte sunt a Deo opera nostra bona coram dno

B

^ opa

C

no refugiamus labore. Ad hoc enim
omnium xpianorum fidelium debent esse intentio
ordinata finaliter. Ut in bonis operi
bus sanctos quorum vita ad hoc nobis
proponitur imitetur ut sicut ipsi deum de
quo gen. 1o dicitur Vidit deus cuncta
que fecit et erant valde bona pro
viribus imitati sunt sic nos qui sum
mum exemplar sequi non possumus saltem
ipsos tamquam in moribus exemplaria imite
mur. Ut igitur opera nostra bona sint a
nobis ipsa debemus cum quibusdam circumstan
tiis ornamentis deo placentibus adorna
re. ¶ Debent enim opera nostra ex operan ^ pro deo
tis bonitate: prompta voluntate intentio
nis sinceritate operis difficultate
studiosa vivacitate fervente caritate
et operantium multiplicitate. Hec
ornamenta opera nostra bona faciunt
grata ~~facient~~ et accepta non solum tamen
bona sed tamquam optima apud deum. ¶ Primo
dico quod ^ nostra erunt bona ex operantis
bonitate. Hinc Lucas vio ait.
Bonus homo de thezauro cordis sui pro
fert bonum. Item mathei vii. Non est arbor
bona que facit fructus malos. Ac si diceret
nullum bonum opus fieri potest nisi de homine
bono et tamen erit opus bonum cum tu fa
ciens existas bonus. Unde sicut bona
planta facit bonum semen et rursum illud
bonum semen facit iterum bonam plantam
si seminatum fuerit. Sic bonus homo facit bonum
opus et rursum illud bonum opus facit ho
minem meliorem. Unde Augustinus. Nichil est
bonum nisi ex re bono. Item genesis. Non
placuit abel ex munere sed munus
ex abel. Igitur primo igitur boni simus coram dno
tamen bona erunt opera nostra apud deum.
¶ Secundo opera nostra debent procedere ex
prompta voluntate. Quanto enim volun
tas promptior et benivolentior tanto erunt
opera nostra meliora ex quo quamprompta volun
tate offerebat pluribus dno donaria.

A dicit n. gregorius. cor 12 nescio fratres potest deo
nichil considerat quantum in eius sacrificium sed ex quanto proferat
sum paralip. 29. tu dicit david dne
deus probans corda custodi hanc volunta
tem cordis eorum et semper in venerationem tui
mens ista permaneat. et ut ait apostolus
2a cor 8. Si voluntas prompta est secundum id
quod habet accepta est. Quod autem non est volun
tarium non est gratum nec acceptum deo. Unde
exodi 34. Omnis voluntarius et promptus
animo offerat dno. Quasi a nolentibus penitus
nichil acceptat deus. 2a cor 9. Unusquisque
prout destinavit in corde suo offerat
non ex tristicia aut necessitate. hylarem enim da
torem diligit deus. Non enim considerat deus quid
offeratur sed ex quanto affectu ^ offerat
Valuit namque petro et andree regnum
dimisisse rethe. Valuit zacheo dimidium
substantie sue. Valuit vidue duo minuta.
Valuit alteri calicem aque frigide. Regnum
namque dei tantum valet quantum habes. Valet
etiam bona voluntate. Illa enim dei oculis
nunquam est vacua manus a munere si archa ^ 15
cordis repleta fuerit ^ voluntate. Dicit
et bernardus. Bona voluntas in anima est origo omnium
bonorum et omnium virtutum constituta quia que hec
fecerit hec quidquid est ad bene vivendum operatur.
Qui ergo custos anime sue valde decet esse solici
tus circa custodiam voluntatis sue ut
prudenter intelligat et discernat quid sit
quod in toto velit et propter quod velit quid
quod aliud velit. Quod autem in toto velit
considerandum est ei quod illud sit quod sic velit
denique ipsum velit et quo velit utrum
usque ad contemptum sui ipsius. et omnium que
sunt vel esse possunt. et hoc non tamen ex indu
stria vel rationibus sed etiam ex affectu mentis ut
vera voluntas plus quam voluntas sit vel
etiam amor sit quasi magna voluntas vel
amor est. Sed ne magna voluntas ob
erret recta indiget intentione quam in de
bito fine dirigat voluntatem. ¶ Tertio igitur
opera nostra facere oportet in recte intentionis
sinceritate. Est autem recta et sincera in
tentio ut singula opera nostra non ad

placendu[m] ho[min]ib[us] sed ad co[m]placendum
soli deo fidelit[er] faciam[us] Et c[ontra] de[us]
est finis nobilissim[us] . Io si cu[n]c[t]a o
pera n[ost]ra talis finis p[ro] t[ri]um [con]cerdez
sponit[ur] est nobilis sup[er] modu[m] Et
e[t]c[eter]a volg[ari]t[er] d[icitu]r Si finis bon[us] e[st] to[tu]m
laudabile q[uo]d est . ad vol[untat]em e[st] hinc
bil[iter] Intende in deu[m] p[ro]p[te]r deu[m] hoc est
vtrac[um]q[ue] facie h[abe]re pulcerrima hoc
est actione et i[n]tentione Hinc [sal]vat[or]
dicit m[at]t[h]. vi[o]. Si oculus tu[us] fuit sim
plex tunc totu[m] corp[us] tuu[m] lucidu[m] erit
Nota exponens b[er]n[ardus] d[icit] Oculu[m] hic ac
cipe debem[us] ip[s]am i[n]tentione[m] q[ua] facim[us]
q[ui]dq[ui]d facim[us] . q[ue] si munda fuit et ita
et illud aspiciat q[uo]d aspicie[n]du[m] e[st] o[mn]ia
op[er]a n[ost]ra q[ue] f[ac]im[us] ea op[er]am[ur] n[ec]c[ess]e e[st] e[ss]e
bona Vn[de] nolum[us] o[mn]ia op[er]a n[ost]ra se[m]p[er]
e[ss]e munda et placencia in consp[ectu] dei
si fiat simplici corde i[d est] i[n]tentione simp
lici q[ue] op[er]a n[ost]ra o[mn]ia totu[m] corp[us] appel
lauit . q[uonia]m et ap[osto]l[u]s d[icit] me[m]bra n[ost]ra
vocat op[er]a . q[ue] reprobat et mortificanda
p[re]cipit d[icen]s ad col[ossenses] iii[o] Mortificate me
[m]bra v[est]ra q[ue] su[n]t sup[er] t[er]ra[m] fornicatione[m]
i[m]mu[n]dicia[m] [et]c[etera] Nota s[ecundu]m q[uo]d q[uan]d[o]q[ue] faciat
co[n]siderandu[m] e[st]. sed quo[modo] q[ui]s faciat II
Vn[de] [et]c[etera] nec volu[n]tas n[ec] i[n]tencio
app[ro]bat[ur] si co[n]tra ieiunia et p[ro]pe nulla
co[n]tracta[n]t . Nota s[ecundu]m q[uo]d op[er]a n[ost]ra op[er]ari
debe[m]us cu[m] difficultate hoc e[st] debet
e[ss]e ardua et difficilia vt ex ardu
is et difficilib[us] volu[n]tas et i[n]tentio
cognosca[n]t[ur] s[...]iosa Ad hac difficulta
te conati su[n]t om[n]es q[ui] deo vol[ue]r[unt] pla
cere cupiebant co[n]siderantes q[uia] t[ame]n dura
et asp[er]a et valde difficilia i[n] d[omi]no
ihesu [christ]o p[ro]cesseru[n]t . q[ui] o[mn]ib[us] suis
dil[e]c[t]is et electis dicit luc[e] 22[o] Ego
dispono vobis sicut disposuit m[ihi]
[pater] m[eu]s regnu[m] Ac si dicer[et] dis
posuit m[ihi] [pater] me[us] regnu[m] vt veni
re[m] de celo i[n] hunc mu[n]du[m] no[n] p[ro] dura

et aspera i[n]uenirem illu[d] sic et ego
dispono vobis ut seq[u]a[mini] vestigi
a mea Cui co[n]sonat q[uo]d d[icitu]r act[uum]
xiv per multas tribulaciones oportz
nos intrare in regnu[m] dei Cui ci
tat ait ap[osto]l[u]s ad gal[athas] v[o] Qui sunt [christ]i
carnem sua[m] crucifixeru[n]t cu[m] vicijs et
co[n]cupiscencijs Ad hec gloriosa exercitia
hortat[ur] nos d[omi]n[u]s per ysa[iam] 35 d[icens]
Confortate man[us] dissolutas et ge
nua debilia roborate Et si non
castigam[us] nos ipsos de[us] vtiq[ue] castiga
bit nos si t[ame]n sum[us] de n[umer]o elector[um]
et int[er] filios dei co[m]putati co[ntra] illud
ysa[ie] Ego malis eor[um] non apponam
Nulli g[enera]l[ite]r elector[um] hic parc[it] iuxta
illud heb[reos] xii Flagellat o[mn]e[m] fi
liu[m] que[m] recipit Cum aut[em] o[mn]e[m]
dicat nullu[m] excipit n[is]i eos q[ui]b[us] no[n]
parc[it] et[er]nit[er] de q[ui]b[us] d[icitu]r ysa[ie] 26
Misereamur impior[um] Nota exponens
b[er]n[ardus] d[icit] Hanc miam ego nolo p[er] t[ua]
m[isericordi]a[m] volo ut irascaris m[ihi] s[ed] ea
ira qua corrigis deuiu[m] no[n] q[ua] exclu
dis a via Sic g[enera]l[ite]r elect[i] et reprobi
h[ab]e[n]t sua distincta t[em]p[or]a ad castigandu[m]
discrete s[ecundu]m q[uo]d de[us] hic a[li]b[i] q[ue]r[it] parc[it]
vt eos i[n] p[er]petuu[m] feriat et illis q[uo]s da
[m]p[na]t no[n] parcendo vt i[n] et[er]nu[m] parcat
Nota per simile p[ro]bat sub[i]ungens
et dicens desp[er]atis egris quidq[ui]d pos
tulauerit dari p[re]cipiunt medici sed
his q[ui] reuerti ad sanitate[m] possunt q[uic]q[ui]d
q[uo]d appetu[n]t dari contradicunt Eligat
ergo q[ui]sq[ue] q[uo]d voluerit . q[uia] impossibile est
quin alter istoru[m] sit vt in p[rese]nti vel
in futuro o[mn]ib[us] ho[min]ib[us] duris et asp[er]is co[n]terat[ur]
laborib[us] Nunq[uam] futuris malis se sub
ducere desiderat . mala p[rese]ncia suffe
rat pacienter Si aut[em] mala p[rese]ncia
declinare desiderat futura mala exp[ec]
tet certius et certo Nota q[uo]d op[er]a n[ost]ra
facienda sunt studiosa vinacitate h[...]

bil

·f·

est tu oi diligentia et sumo conamine
opa nra faciamus Nam fidelis di
ligentia iuncta opibus plus quam ipa
opa asspciat(ur) ppt qd' Pt'. palip.
.11. d' Cu diligentia oia facite sci
entes quod in omnibus dei placet dili
gentia plus quam opus Hec aut(em) diligentia
nichil aliud est. nisi intenta deuo(tio)
et deuota attentio. et hoc facimus cu(m)
mentem nram infigimus in id qd' tunc
agimus o(mn)em vagatoem mentis con
stringentes De hac diligentia et dili
genti deuotione docet nos et dicit
bn. Ammonendus e spualis hō. quanta
pt puritate cordis intendere in eu cui
sacrificium offert. scilicet ipm attendere q offert
intelligere qd offert et hiis infigere
mentem quousque pmat ex hiis
lac deuotionis. et tunc currit deuotio
sine labore sine sudore vna sua Hec
diligentia multum grata et accepta e
ipsi deo sicut eius oppositum multum dis
plicet qd' e tepiditas et negligentia
Vnde quod actiue et facit in corpe. hoc
est deuotio in ope Consequenter ~~aut~~
cu aliqd sit de genere boni. si bn h(oc) est
diligenter no agit(ur) pdit quodamodo
bonum suum Ad hac deuotam diligentiam
monere nos dns voluit deut. 16. cu
dicebat Iuste qd' iustum e psequeris
Iustum e cum circumstantiis bonum opus qd' ht
racem boni Tunc tunc iuste agimus
cum illud debito conamine dno exhi
bemus Hanc attentam deuotione co
mendat aplus 1a. cor. 14. cu dicit
In eccia volo quinque vba loqui in sensu
meo quam .x. milia vborum lingua Ac
si dicat breuis oro cu sensu adhibi
to plus placet et placat quam longa
sine intellectu Vnde si placere cupimus
opa nra deo. offeram(us) ea cu labori
bus sicut mandatum e in lege vt etia
consulit aplus. 2a. cor. x. omnem intel

lectum i obsequium xpi redigentes Ad qd
ut sap. 1o d' Spus scus aufert
se a cogitacoibus q sunt sine intellectu
Vnde d' expositores bn dicit licet illa
cogitatio sit sine oi intellectu Ille tn
dicit(ur) sine intellectu ee q no hunt vtile
intellectum. vt sunt vane et ociose cogi
tationes cogitatores q pt intentionem
fiunt. vbi etiam repellere a se spm scm
no e in voto cogitantis sit tn gnali
pa negligentis vt spus disciplinem
to se auferat a cogitacoibus indisciplinatis
natis Sc(d)o debem(us) opa nra facere cu
sincera caritate sine qua nullum opus
quantumcumque de genere boni aliqualiter accep
tat(ur) Vnde aplus expresse insinuat
1a. cor. 13. dicens Si linguis hominum loquar
et angelorum caritatem aut(em) no habueo
factus sum velut es sonans aut cymba
lum tinnies Et si habueo pphetiam et no
uerim misteria oia et omnem scientiam ca
ritatem aute no habueo nichil sum
Et si distribueo in cibos pauperum
omnes facultates meas et si tradidero
corpus meum ita ut ardeam caritatem aut(em)
no hauero nichil m(ihi) podest In qbus
vbis ppoit xcos nobiliora opera q
pnt fieri pbans p locum a maiori vt
si hec tn nobilissima opa tn supma
sine caritate no valent multominus mi
diocria et minora opera nichil valent
Pro qua auctoritate apli bn expont sic
dicens Caritas e bonum in qua ns opus
minimum despicitur. et sine qua n(ullum) ma
ximum acceptat(ur). ~~Non prodest ... sine caritate~~
~~linguis angelorum fari nec fidem~~
~~motes transferre no valere~~ Vnde eius
ter ondit aplus per singula dist
res opera Et po de locutoe ipa
mt oia locutoib(us) genra angelorum locutio
q nichil aliud est nisi hyplaus et io
cunda dei lauda(tio) nobilior inuenitur
Sed illa sine caritate e velut es sonans

aut cymbalum tinniens. quod aliud est
desit sibi nichil Ergo in hoc loco
de s. predicatione exhortatione etc.
caritas necessaria est ad salutem ¶ Ostendit
etiam de 2o operatione videlicet cogita
tione. ut cum multa sint cogitationum
genera. Prophetie cum spiritus et misteriorum
cognitio et fides adeo magna quod
etiam montes transferat in terminis de
nobilibus nobilissime indicatur Et
licet sint nobilissima tamen sine caritate
perfecta nichil valet Unde subiungit Et
si habuero prophetiam etc. ¶ 3o distinguit
ad 3m operationum videlicet actionum omnium
dicens quod nec suprema valet aliquid sine
caritate Est autem suprema actio non
parte sed omnem facultatem in elemosinam
pauperum distribuere dicente domino Mt. 19
Si vis perfectus esse vade et vende omnia
que habes et da pauperibus Unde et se
quitur Et si distribuero in cibos pau
perum omnes facultates meas nichil
michi prodest In quo ostenditur quod sine caritate
nec suprema actio quicquam valet nec
deo placet ¶ 4o ostendit per 4m opera
tionum s. passionem Et quia inter omnes pas
siones altissima est combustio eo quod ignis
agit in suam patientis quod tamen sine
caritate nichil valet quia passio nul
la sufficit sine illa scilicet caritate Et ideo
sequitur post predicta Et si tradidero
corpus meum ita ut ardeam caritatem
autem non habuero nichil michi prodest
Et quia in hiis quatuor predictis sunt perfectissime
est omnium que in hoc dei servicio consistunt
quod in omnibus fluit necessaria sit caritas quod
nec predicatio etiam si linguis angelorum
fiat nec fides etiam si montes trans
ferat nec elemosina etiam si omnes bonos ^omnino
facultates in cibos pauperum
distribuat et non corporis afflictio
etiam si corpus tradatur ut ardeat
nec missarum solemnia quia cum fratribus

fratribus in consolatione nunquam prohibetur
Est enim ut fortis ut mors dilectio quod
nichil aliud sentit amator cogita
re nisi quod amat Nec non sibi esse
possit illius oblivio quod per illos radi — vinos
os incorrupte dulcedinis ut intrinsecus
ta lumen quibus ineffabiliter animam influit
et replet deus et amanti se prebet non
cessat nichil sentit Integer ergo
pre amator dei quia cum se vertit
similiter consideratione amoris rebus
ipsis per specialis virtute et in hoc quod sunt
sui amatore consultat memoria Aspicit
cuncta que gaudet et quo condidit sine
et in hiis omnibus non tamen amabilius quod a
mabilis occurrit atque ex arca dila
tionis quam protulit sapientes estimat quod
tam refirmat in dote Castis columbinis
quod oculis amor est quod in rebus humano
usu concessis nulla libidine figitur
sed in insitoribus contemplatur etiam ¶ Ista — h
opera nostra operari debemus operetur cum mul
tiplicitate hoc est ut omnia membra cor
poris et sensus affectiones anime mutuo se
adiuvent et certatim queant in obse
quium Christi quia sicut dicitur Prov. 18 Frater qui
adiuvatur a fratre est quasi civitas firma
quod si fideliter se adiuvant cito perficiet
bonum opus etc. Talis coadiunatio
multum placet deo sicut dicitur Eccli. 24
In tribus beneplacitum est spiritui meo que
sunt probata coram deo et hominibus Concor
dia est concordia fratrum Si autem fratres ^ ^hi
dissentire ceperint de bono quod agi
tur nichil valet Sicut enim dicitur Eccli.
34 Unus edificans et unus destru
ens quid prodest eis nisi labor. Unus
orans et unus maledicens cuius vocem
exaudiet ^ Talis agens non perfi ^ius
ciat Si enim lingua oravit et manus
spoliavit aut manus elemosinas ero
gavit et lingua blasphemaverit
quid proficiet quasi nichil Hoc prohibet

paulus primo chorinthiorum primo c. Rogo vos
fratres vt non sint inter vos scisma
ta. Sic ~~inter vos~~ itaque omnia vestra
dicit faciamus adiuvante domino nostro
ihesu christo qui est benedictus in secula amen

In assumpcione beate marie virginis sermo primus
continens quomodo dicitur archa · G A ·

David et omnis israhel de
ducebant archam federis
domini in iubilo secundo paralipomenon
xv°. dicit Ideo pro dubium quin
totum ad laudem et gloriam filii pertine
at quicquid digne genitrici sue exhibi
tum fuerit vt quod in vna eadem que
reverenciam exhibitione et filium glorifi
cemus et matrem honoremus dignum
duximus aliquid dicere quod in laudem
matris et filii gloria ~~redundat~~ re
doleat vt apud filium meritum et
apud matrem intercessionis graciam conse
quamur. propter quod sciendum est quod gloriosa vir
go et mater dei propter immensitatem eius prero
gativas et excellencias quia non paucis
verbis nec figuris exprimi poterunt
multis est nominibus designata et enig
matibus figurata. Vnde propter eius vite
sublimitatem celum propter humilitatis pro
funditatem mare est appellata. Sic et
in hoc loco propter reverenciam quam pres
antiquitus veteri arche exhibebant
archa est vocata. In verbis igitur propo
sitis septem intelligimus scilicet assumentis
dignacionem modi assumendi ve
neracionem assumpte persone sublima
cionem omnium istorum spiritualem exulta
cionem. primum ibi David et omnis israhel
secundum ibi deducebant / tercium ibi ar
cham federis / quartum ibi in iubilo. De
tertium quia hec festivitas ad personam
assumptam id est ad virginem gloriosam
que nobis nomine arche proponitur
solum pertinet ideo duo dicuntur scilicet
de arche ad mariam comparacione / 2°
de nostra ad archam exultacione. Circa primum
tum igitur ad primum sciendum quod beata virgo
dicitur archa propter septem similitudines
scilicet propter celestis panis continenciam propter
propiciacionis clemenciam propter ceteris excel
lenciam et obsequiorum reverenciam. Primo
Primo dico quod beata virgo propterea archa
quia celestis panis
queciens accipitur propter celestis panis
continenciam quia sicut vetus archa cele
stem panem videlicet manna in se contine
bat. Sic beata virgo eum qui de se ipso di
cebat Iohannis vi°. Ego sum panis vivus.
2° dicitur archa propter propiciacionis
clemenciam quia sicut archa supra quam
fuit propiciatorio domino iubente Exodi 25. Sic
pones propiciatorium super archam Sic
propiciacio et misericordia super contracta virginem
gloriose. Vnde bernhardus ait Sileat misericordiam
tuam virgo beata qui eam in suis necessita
tibus invocatam sibi non senserit affuis
se. Et subiungit Nos igitur servuli tui
ceteris in virtutibus congaudemus. sed in
misericordia tua pocius nobis ipsis laudamus. sed
virginitatem humilitatem miramur. sed
misericordia tua miseris sapit dulcius / hanc
amplectimur carius. hanc crebrius memo
ramus. 3° beata virgo archa dicitur propter
singularem excellenciam / quia sicut an
tiquitus inter omnia vasa sanctuarii archa
fuit excellentissimum atque dignis
simum sic archa nostra inter omnes pu
ras creaturas dignissima est et habet in
omnibus principatum. Vnde in persona eius
dicitur ecclesiastici xx. Ego in altissimis habito
glosa scilicet dignitate et excellencia.
Vnde bernhardus ait Et si multa sunt
in creaturis nichil tam magnificum
et tam excellens fecerunt opera digi
torum dei. 4° virgo gloriosa dicitur
archa propter obsequiorum reverenciam
Precipue quia david et vniversus israhel
tanta obsequia arche veteri exhibebant
quanta in hodierna festivitate deuo

cum omni milicia celestis exercitus reuerenter
cum archa nostra exercebat ¶ Tercio mo
dum antiqui patres archam suam gau
dentes deduxerunt reuerenter introduxe
runt decenter locauerunt sicut 2 paralip.
8 exprimitur eundem ¶ Sic eadem cum re
uerencia regine nostre gloriose est hodie
exhibita / Per dd enim qui manu for
tis dicitur deus intelligitur Per isrl autem
aut omnes exercitus celestis milicie accipi
untur qui hodie archam nostram gloriosam de
duxerunt introduxerunt et gloriosis
sime locauerunt Hec tamen per ordinem
prosequentes de primo dicitur 2 Re vi. Dauid
et vniuersus isrl deduxerunt archam
de domo obededon in ciuitatem dd.
Hec autem vniuersitas filiorum isrl
qui deducebat archam in vij partes par
tita est Sic enim subiungitur in proximis
verbis vbi dicitur Erant autem cum dd
vij chori Sic etiam nunc dd ihesus xpus
et vniuersus exercitus celestis familie
deducebat archam nostram gloriosam
videlicet mariam de domo obededon
quod seruiens interpretatur signans etiam mi
litantem Erant etiam nunc dd vij choris
sine turmis stipatus videlicet angelis
patriarchis prophetis apostolis martiribus con
fessoribus et virginibus hijs vij cho
ris hodierna die deducebat ar
cham nostram in ciuitatem dd i. in reg
num celorum Hec deductio figurata con
uenienter legitur hester ij° vbi dicitur
precepit rex assuerus vij eunuchis
qui in conspectu eius ministrabant / et
introduxerunt reginam coram rege
posito super caput eius dyadema
te / vt ostenderet cunctis populis et prin
cipibus illius pulcritudinem eius Per quos
eunuchos septem vij genera sanctorum
possunt congruenter intelligi Eunuchi enim eu
nuchi dicuntur / quia sicut dicitur luce 20
In resurrectione nec nubent nec

nubent ¶ Secundo autem qualiter archa
sit deducta reuerenter introduxerunt
Sic enim dicitur 2 paralip. v° Post hec
salomon congregauit omnes maiores
natu filiorum isrl et cunctos prin
cipes tribuum et capita familiarum
de filiis isrl in ihrlm Vt ad
ducerent archam federis de ciuita
te dd que est in syon Venerunt
itaque ad regem isrl in die solem
mensis septimi Cumque venissent
cuncti seniorum isrl portauerunt
leuite archam et intulerunt eam
et omnem paraturam tabernaculi Per
hunc regem salomonem qui pacificus interpre
tatur deus pater intelligitur qui in sua
diuinitate semper quietus existens disponit
omnia suauiter qui tunc cum exercitu celes
tis milicie archam nostram reueren
ter introduxit nec vacat a myste
rio quod eadem archa dd dicitur
duxisse et salomon introduxisse
quia ihesus xpus per dd qui manu fortis
interpretatur designatus eo quod in passi
one mortis forti manu ~~forti~~ ad
redimendum genus humanum pugnauit
contra hostes nostros hodierna die eam glo
riose deduxit / sed deus pater per salo
monem designatus tamquam sponsam dilectam
regnum ipsam gloriosius introduxit
Quod autem ad patrem pertineat dare
regnum apostolus testatur filius mt 20°
vbi filiis zebedei stulte petentibus
nescitis quid petatis / potestis bi
bere calicem quem ego bibiturus sum ?
Qui responderunt possumus Calicem   Qui respondit
quidem meum bibetis / sedere autem ad
dexteram et ad sinistram meam non
est meum dare vobis sed quibus paratum
est ~~ab origine mundi~~ a patre meo
Huic concordat iac. in canonica 1° vbi
dicitur omne datum optimum et omne donum
perfectum desursum est descendens a patre

·C·

luminum. Iste est que supra dictum est quod
intulerunt archam et omnem paraturam
eius. Quod secundo dictum est quod gloriosa regina
hodie in regnum celorum est introducta
cum quadruplici apparatu scilicet cum comi
tatus multitudine, deliciarum magnitu
dine, decoris pulchritudine, deliciarum
teneritudine. His quatuor apparatibus
gloriosa regina in thalamum sponsi
sui est introducta. De comitatus mul
titudine satis supra est expressum. Secundo
introducta est cum deliciarum magnitudine
non cum talibus deliciis quas dat homo in
malum suum, quas vitans vocat falla
ces divicias, sed cum deliciis que vere
divicie sunt, quarum tanta sunt genera, scilicet
delicie multorum virtutum et graciarum
quas thezaurizavit beata virgo super
omnem puram creaturam, sicut quilibet ha
buit in summo prout poterat in via
apprehendi, de quarum copia figuraliter
dicitur iii Regum x°: Non sunt allata ul
tra aromata tam multa sicut ea que de
dit regina saba salomoni. Hinc de
ipsis hiis deliciis dicitur Prov. 31°: Multe
filie congregaverunt divicias, tu supergres
sa es universas. Tercio beata virgo est
hodie cum decoris pulchritudine presentata,
sicut regine mundi cum vestium decore
et ornatus pulchritudine suis spon
sis presentantur. Est autem regina nostra cum
septemplici vestimentorum ornatu ce
lo hodie presentata. Ipsa enim sicut pie
creditur cum corpore et anima est assumpta.
Habuit igitur ex corpore quatuor vestimen
torum genera, scilicet claritate aliena ab omni
impuritate sive obscuritate, impassibi
litate aliena ab omni passibilita
te, subtilitate aliena ab omni grossi
cie, agilitate separata ab omni gravi
dine et tarditate, que sunt quatuor dotes
corporis, quas post resurrectionem gloria
te corpora sanctorum consequentur. Ex parte

vero anime tria vestimentorum genera habuit,
scilicet plenam cognitionem omnium bonorum
alienam ab omni ignorancia. Ibi enim
cognoscimus deum et nos et proximos.
Et de quibus istorum resultat gau
dium infinitum. Secundo plenam dilectionem
que eciam nullis verbis poterit
explicari. Cum enim deo ibi unamur
et uniti carissime sue caritatis mer
gamur, habebimus plenam sine omni
cuiuslibet. Ibi enim erit deus omnia in omnibus,
et sic de homine nichil remanet quod
deum. Tercio fruicionem et adhesionem
omnis boni sine turbacione, que est supra
omnes excogitabilis, ut anima sic deum
comprehendens dicere possit illud Cant. 3°:
Inveni quem diligit anima mea, te
neo eum tam amplexibus et affectuum
nec dimittam. In hiis autem ornatibus
tamquam regalibus vestibus est presentata.
De hiis eciam vestibus dicitur Ruth 3°: In
duere cultioribus vestibus et ps. 44: Asti
tit regina a dextris tuis in vestitu
deaurato, quantum ad vestium pulchritu
dinem. ~~quantum ad vestium pulch~~ circumdata
varietate, quantum ad vestium multitudinem.
Quarto gloriosa virgo est hodie introducta
cum deliciarum teneritudine, de qua
ex persona celestium spirituum admirando
dicitur Cant. viii°: Que est ista que ascen
dit de deserto deliciis affluens innixa
super dilectum suum? Nimis enim hanc de
licias estimare sufficiat, quas in proximo
aspectu filii sui quem non in enig
mate ut hic in via sed facie ad fa
ciem contemplabatur anima sua suscepit.
Que licet tenerrime diligeret filium
tamen vidit se victam in amando. De
hiis Bernardus: Mira est hec autem unicuique as
cendenti de deserto tanta affluencia de
liciarum? Neque enim inveniuntur pares de
licie in angelis, quas in civitate dei leti
ficat fluminis impetus deliciarum que potat

q(ue) vultu glorie voluptatis dei. Hanc
introductionem gloriosam virginis glo
riose bene figuratam legimus 3° Reg. x°
in regina saba / de qua dicitur. Ingressa
est ihrlm cum comitatu multo et diuiciis
multis. camelis portantibus aromata
et aurum infinitum et gemmas preciosas
etc. In quibus verbis secundum xpo. sue comitatis
multitudo. magnitudo diuiciarum. decoris
pulcritudo deliciarum teneritudo designatur. Ha° salomo et vniuersus israel
archam veterem de ciuitate deductam gloriose introductam inter duo cherubin reue
rentissime collocaverunt. Hic salomon verus cum
exercitu angelorum celorum gloriosam
nostram archam inter duo cherubin i(d est)
inter diuinam et humanam naturam reuerentissime
collocauerunt vt sit sub solo deo et
filio eius. et super omnem angelorum et homi
num. Et hoc est quod dicitur 3° Reg. 2°. Po
situs est thronus matri salomonis que sedit
ad dexteram eius. dixitque ei rex. Pete
mater mea. neque enim fas est vt auertam faciem
tuam. Ex quibus verbis liquet / quod matre regine
thronus immediate positus est sub deo.
non fas est tamen quod illis vero suo matri
honore reuerenciam exhibuerit quam salo
moni matri sue. Quod etiam super omnes creaturas sit locata ostenditur hester iii°
vbi dicitur. Posuit solium eius super omnes prin
cipes quos habebat. Est autem nostra
regina in hoc medio inter deum et creaturas collocata. propter tria / scilicet propter deum
~~exhortam~~ propter ipsam et propter nos.
Primo dico propter deum scilicet filium eius
vt exhibicione tante dignitatis ex filio
reuerencia exhibeatur. Hinc Ecc. vii. Deum
et deum / qui de honore parentum edidit precepta
Honorare matrem. Vt fiet
quod scriptum est. cepit ihesus facere et docere.
Ideo ipse filius debitam reuerenciam matri
exhibens ipsam preferre debuit vniuersis. Secundo locum debuit in hoc medio
propter seipsam vt que in hac via
et vita super omnes viatores in omnibus virtutibus et graciis excreuit
super se solum filium habens. nimirum deum
et in celo super omnes collocari.
Tertio hoc medium possidet propter
nos. eo quod in celo inter deum et nos
habeat officium mediatricis. propter
quod in eius laudibus sepe dicitur et vo
catur mediatrix. Hinc Ecc. viii. dicit Bernardus.
Tutum habes ad deum o homo accessum
vbi ante patrem filium. ante filium matrem habes. Filius ostendit patri latus et vul
nera / mater ostendit filio pectus et vbera. nec vlla poterit esse repulsa / vbi
tot occurrunt virtutum insignia / Ideo
de maria inmutabili proprietate mediatrix appellatur. Ad illam enim sicut ad
medium sicut ad negocium seculorum
respiciunt vniuersi et qui habitant in
celo / et qui habitant in inferno. et qui
nos precesserunt. et nos qui sumus
et qui nos sequuntur et nati natorum
et qui nascentur ab illis. Illi qui sunt
in celo vt resarciantur. Illi qui sunt
in inferno vt eripiantur / et qui nos
precesserunt vt fideles inueniantur /
et qui nos sequuntur vt glorificentur.
Idem. Aduocatam premisit peregrinacio
nostra que tamquam iudicis mater et mater
misericordie suppliciter et efficaciter salutis
nostre negocia pertractabat. Ipsa est
enim mediatrix nostra. ipsa est per
quam accepimus misericordiam tuam deus.
Cur autem ipsa nobis sit posita
mediatrix. vii. ostendit dominus. Deus in eius
bus et per eam respondes nobis in
seriis trepidacionem nostram solatur.
fidem excitat. spem roborat. diffidenciam
~~roborat~~ abigit. pusillanimitatem
erigit. Ad patrem verebaris accedere
o peccator / solo auditu territus ad filium
fugiebas. Ihesum quem tibi dedit medi

atorem. Quando non apud patrem ta
lis filius obtineat. exaudietur utique
pro reverencia sua. Pater enim dili
git filium et omnia dedit in manus
eius. An vero trepidas ad ipsum
accedere. frater tuus et caro tua est. per omnia
temptatus absque peccato. ut hoc mi(nu)c
os sit ex ossibus nostris et caro ex
carne nostra. et didicit ex hiis que
passus est in manu. Hunc tibi maria fra
trem dedit. Est forte et in ipso ma
iestate verebaris divina. quia licet fac
tus sit homo. mansit tamen deus. Advocatum
vis habere ad ipsum. Ad mariam recur
re. pura siquidem in maria humani
tas est non tantummodo pura ab omni contami
natione peccati. sed et pura singula
ritate nature. cui sola gratia est commenda
ta. utpote mira mire. ad quam nichil
pertinet de rigore iusticie. Pro
dubio dico enim exaudietur. et ipsa pro
sua reverencia. Exaudiet utique ma
trem filius. et exaudiet filium pater. fili
oli hec est peccatorum scala. hec est maxi
ma mea fiducia. Hec tota racio
spei mee. Quid enim? potest ne filius
aut repellere aut sustinere repulsam. aut
non exaudire aut non exaudiri. Neutrum
plane. Hec causa potest predictis ad
icias que ideo in medio sit locata. ut
luceat omnibus qui in domo sunt. Sic et
filius ait Matthei 5o. Neque enim accendunt
lucernam et ponunt eam sub modio sed
super candelabrum ut luceat omnibus
qui in domo sunt. Ideo dicit Bernardus. virgo
gloriosa celos ascendit. superiorum civi
um gaudia copiosis sine dubio cu
mulavit augmentis. Idem ma
re primaria totum illustrat orbem
adeo ut et ipsa celestis patria clarius
ce rutilet. virginee lampadis ir
radiata fulgore. ut in signis celes
tibus spiritibus super ipsum splendore

luceat meritum. Quod talis est vi
dere. Chorus patriarcharum per
virtutem fidei. chorus prophetarum per
virtutem spei. chorus apostolorum per
virtutem caritatis. chorus martirum per
virtutem constancie. chorus confessorum
per virtutem abstinencie. chorus vir
ginum per virtutem castitatis superne
celi gaudia meruerunt. Gloriosa
autem virgo maria cum plenitudine
omnium istarum virtutum veniens singulo
rum virtute illustrat et irradiat
ac si unum lumen mille lumina sup
addas. Hinc Bernardus ait. Merito virgo
de te plenitudo gratie predicatur. quia
non defuit tibi fides patriarcharum
spes prophetarum. caritas apostolorum. con
stancia martirum. sobrietas confessorum
castitas virginum. fecunditas coniu
gatorum. puritas angelorum. plenitudo
deitatis. et sic fides patriarcharum ex spe
ex fide marie. spes prophetarum clarius
marie. et sic de singulis clarius
ducescit. Tercio nunc de nostra ad
archam excitacione est dicendum. de
secundum exemplum patres tamen contra archam offenderunt
buerunt. Qui cum deum offenderunt pla
ad archam confugerunt. cum deum pla
cauerunt hoc sine archa fecerunt
cum bellum inierunt archam secum por
taverunt. Sic et nos sicut ... cum
dominum offendimus ad archam nostram
virginem fugiamus. Sic enim maria
tum est arche Ysaie 16. Absconde
fugientes et vagos ne prodas. Et si
autem vel petere volueris et dominum pla
care. hoc tota archa nostra sicut
supplicantes ei ut nos revelet
deo. Et si vero bella temptacionum sustine
in nobis corde et mente nobiscum
archam portemus. Unde Bernardus. In singu
lis temptacionum motibus respice stellam
invoca mariam. non recedat a mente

non recedat ab eo [*De eodem festo*
et de excellentia gratie · 68]

Que est ista que ascendit
de deserto delicijs affluens
innixa super dilectum suum. *Cant. viij*
Dicit Bernardus. Cum fuerit quod nec fuit
minor omnibus. Cum gloriosa virgo
in tam sublimi dignitate in mundum
venit, per mundum transiit, de mun-
do assumpta fuit, quia semper aliqua
supra naturam attingebat. Ideo an-
gelici spiritus eius prerogativas singulares
considerantes ex affectu admirationis
asserunt dicentes: Que est ista que
ascendit etc. De ipsa autem fecerunt
multiplices questiones, eo quod innumerabiles eius digni-
tates una interrogatione non pote-
rant explicari, quarum prima est:
Que est ista que ~~ascendit per desertum~~
progreditur sicut aurora etc. Secunda: que est
ista que ascendit per desertum sicut virgula
fumi. Tertia: que ista, que ascendit de de-
serto etc. ut supra. Prima querit de eius
ingressu in hunc mundum, secunda querit
de eius progressu per mundum, tertia que-
rit de eius egressu de mundo. Prima
querit de nativitatis eius mirabilis-
sima sanctificatione, secunda querit de vite
eius sanctissima conversatione, tertia querit
de eius felicissima assumptione. Et hec
triplex interrogatio patet per illas tres
prepositiones, per per et de. Illa per prepositio-
nem ex notatur ingressus in mundum,
per prepositionem per notatur transgressus per
mundum. Sed per prepositionem de notatur egressus
de mundo. Et secundum quod hee tres in-
terrogationes celestium spirituum non pro-
cedunt ex dubitatione sed potius ex ad-
miratione. Dimissis igitur duabus primis
interrogationibus, utpote ad hoc festum minus
pertinentibus, de tertia interrogatione que perti-
net ad gloriose virginis assumptionem pertinet
quod dominus dedit presentem. Sit ergo ubi

exponere ne incipiam presentis sensus se-
quamur. Adducendus est beatus Bernardus exposi-
~~tor~~ sic dicens: Celestis curie princi-
pes in consideratione tante novitatis
non sine admiratione clamant: Que est
ista que ascendit de deserto etc. Ac si
manifestius dicant: Quanta est hec
et unde ei ascendenti de deserto affluentia tan-
ta deliciarum? Neque enim inveniuntur
pares delicie in nobis quos in civitate
dei letificat fluminis impetus, quos vultus
gloriose iocunditatis potavit et tor-
rente voluptatis inebriavit. Que est
ista que de sub sole, ubi nichil est nisi la-
bor et afflictio spiritus, ascendit tantis
delicijs affluens, id est superaffluens? Ad
quorum admirationem respondet Bernardus sic dicens:
Cur miratur de terra mariam ascendere [^ de deserto]
delicijs affluentem? miretur potius
pauperem Christum de celestibus regni delicijs
descendentem. Longe enim maioris miraculi
dignum videtur dei filium paulo minus
ab angelis minorari, quam matrem dei super
angelos exaltari. Amplius miretur
dei filium de celestibus regni delicijs
descendisse in paupertate, quam mariam
de paupertate ascendisse in celestium
deliciarum voluptate. Que autem
sint delicie tamen quibus gloriosa virgo dicitur
ascendisse, Bernardus exponens sic dicit: Nos ut
delicias dixerim plenitudine gratie,
virtutum abundantia et prerogativa
glorie singularis. In quibus verbis
beata virgo de triplici genere deliciarum [beata virgo habuit triplicem gratiam deliciarum]
commendatur, scilicet de gratiarum plenitudine,
virtutum multitudine et glorie mag-
nitudine. Quod etiam videtur innuere
Ambrosius cum dicit: Virgo beata plena fuit
gratie, plena virtutum, plena deo.
Licet igitur de hijs tribus generibus delicia-
rum tanta fuit abundantia in maria
ut nulla lingua etiam angelica va-
leat eas exprimere, de hijs tamen aliquid

dicemus ne eius laudem in silentio ne
gligere videamur. Et primo de eius gra
tiis, secundo de eius virtutibus saltem sum
mis labiis attingamus obmittentes
gloriam eius de qua nichil dignum

B

potest explicari. ¶ Dicit quod maria
plena fuit omni genere graciarum. Quarum

¶ De gratiis beate marie virginis

tamen eius gratias breviter percurramus
Fuit enim ab omni peccato purissima. in
contemplatione devotissima. vir
go et mater incorruptissima. omni grati
arum plenissima. ¶ Primo dico fuit
ab omni peccato purissima. quia nec origi
nalis nec actualis nunquam aut
mortalis culpe macula respersa extitit
aliquando. Unde ad laudem eius puritatis dicitur
in canticis. Tota pulchra es amica me
a et macula non est in te. scilicet ali
cuius pulveris peccatorum quod nulli virginum
sanctorum a mundi origine est donatum
Propter hoc in scriptura a tribus rebus nun

commendatur

dissimus propter eius puritatem comparatur
scilicet sole luna et aurora. Sol clarissimum diei. luna splendidissima noctis
Aurora vero lucidissimum utriusque
Hinc de ea canticorum vi° dicitur Que
est ista que progreditur quasi aurora
pulchra ut luna electa ut sol. Quod exponens
bernardus dicit Sicut aurora valde ru
tilans in mundum progressa est maria
quam iam solis splendore tante sanctitatis
iubare preveniebas ut vere diei salu
tis, diei propiciacionis, diei quam fecit
dominus, a tua claritate initium digni
fuit. Felix aurora felicis diei nun
cia. talis diei et tale diei talis
aurora decuit. Et recte quidem auro
re implesti officium. Ipse enim sol ius
titie de te processurus ortum quadam ...
diacione prevenientis in te lucis sue
radios copiose transfudit. quibus pro
tenebras fugarunt quas eva induxerat in
fugam convertisti. atque ita desiderium

cunctis gentibus solem mundo intexisti
Tu etiam pulchra ut luna diceris quia p[illegible]
non minuto temporibus. Illa enim astro
rum sola soli simillima, et candore ve
nusta argenteo ceteris in celo super
rat sideribus. Tu vero solis proxima
excelsissima inter milia astrorum decora
consistentium virginali puritate in celis
gloriosa refulges. Illa transfusa in
se solari lumine noctem illuminat. Tu vero
tantum a deo et ditatam magnificatis
exemplis ad imitationem tuam nos pro
vocas sic noctem nostram illuminas
Nunc enim vias tuas insectantibus fideli
ter non ambulat in tenebris sed lumine vite
lucebit. Tu quoque pulchra es ut luna
immo pulchrior luna quia tota pulchra
es et macula non est in te nec umquam vicis
situdinis obumbratio. Tu quoque es e
lecta ut sol. Ille scilicet sol solis conditor
qui nescit occasum. Ille enim electus
ex milibus virorum, tu electa ex milibus
feminarum. Ille electus ex omnibus qui sunt
tu electa ex omnibus que per illum sunt
usque bernardus. Ecce testabitur puritas vir
ginis gloriose ab omni peccato. Et necessaria
tanta est ut dicit Augustinus. cum de peccatis
agitur marie nullam volumus fieri
mentionem. Nam ut dicit Anselmus
ea puritate nitebat beata virgo qua non potest
sub deo solo maior intelligi.
Hinc bernardus Decuit virginem singularis
privilegio sanctitatis absque omni peccato du
cere vitam ut dum peccati mortisque pa
reret peremptorem, vite et iustitie sibi
obtineret largitorem. Ipse puto quod
copiosior gratia in ipsam mariam descendit
sanctificationis que non solum eius ortum sancti
ficavit sed et vitam deinceps ab omni
peccato immunem custodivit. Et quod ipsa
omnium istorum dictorum, pro beata virgine im
munis fuit ab omni genere peccatorum quam
et angelus insinuare curavit dicens

ei in salutacione aue i sine ve Cu
ei ve i pena cot' pctm ppe or
dinet' inito sine ve ee debuit q
pcti puluem no gtqit Tanta
ergo in eius corpore et mente pi
tas resplenduit vt etiam impossibile
eet eam lutis actibus matrimonii co
plicari qr splendor diuinus ab eius
mente et corpe tam virtuose expulit
omnem libidinem vt tam ipa eet pul
cerrima mulierum nullus vir quantumque
lubricus eam posset concupiscere aliqui
alias sine pctō non potuit pma
sisse si eius pulcritudo corpis homines ad
sui concupiscenciam inclinasset Tercia
gratia fuit hec q in continua conte
placione fuit deuotissima Asserunt
eni pcones eius deuoti q ipa in
deuocionis eius affectu fuerit continue
ad quam alii maximi sancti rapti et
ad momentum tempis rarissime admit
tuntur De q deuotione scriptura dt
bn Cant. Sagittis vas lutem qm
tale et tam expiet affectum ut di
no inebriatus ardore aīmus oblitus sui
fiat qz sibi tamquam vas pditum totus
pergit in deum et adherens deo
vnus cum eo spus efficiatur Btus di
ceti ſcdm cum tale aliquid in hac in
ra racō ītoui q semel et hoc ipm rap
ti atqz vnius vix momenti spacio
expiri donatum e. Tc ei pdit quodā
modo nō sibi et omino nō sentire teip
sum et a teipo exinaniri atqz pene
annichilari celestis e conuersacionis nō
humane affectionis Et subiungit Sic
affici deificari e qr totum qd sentit
diuinum est cum de humana affectione nil
penitus e admixtum Cum hoc g scripno
deuocionis affectu bta virgo sicut
pie credit fuisse continue pditur tam
grē tam maxie accedit alia gra
nō minus maxia q videlicet ex tm
sublimissima deuocione nō fuit men
te aliena nec corpe debilitata cum
tamen alii sancti ex eadem deuocione rapti
eis sint debilitati et in extasim
rapti legantur vt in eplā i pcipuis
apostolis qui ad transfiguracionem dni in mō
te coram eis factam in extasim fuerunt
rapti Sic n legit Mathi xvii° Assu
mpsit ihs petrum iacobum et iohem
et visio nō eis sciebat petrus quod
diceret Sed quō fiet istud q tene
ra puella et delicata virgo tam ex
cellentissimas sup omnes viatores gra
as ferre potuerit sine extasi et
mentis alienacione cum ad guttas
longe inferioris deuocionis robusti vi
ri sepe tam liquescunt Ad qd rndt nō
ego sed angelus dicens marie Spūs sancs
supueniet in te et virtus altissimi
obumbrabit tibi Quod exponens Bn
dt Quid e virtus altissimi obumbrabit
tibi Et rndet Sicut ptest capere ca
piat Eb n accepta fortassis illa
q hoc sola in se felicissime meruit
expiri mente tamen ratione discerne
possit Conuersa splendor ille inaccessi
bilis virgineis se visceribus infuderit
et ut illa qd inaccessibile e accede
et ad se sufferre potuisset de portiun
cula eius corporis cum se tam in recto
temparauit relique masse vmbram
illi fecit vnum qd sola per se tinctus
in sola et cum sola virgine voluit
operari soli dari e nosse cum soli da
tum e expiri et sic dei virtus et dei sa
pientia xpus in suo secretissimo consilio
obumbrando te teget et occulta
bit consiliis tibi tam notificatur et
sibi Ac si angelus rndeat ad virgi
nē Quid a me querīs qd in te mox
experieris Sciens scies et feliciter
scies sed illo doctore q et auctore
Quod totum induxmus vt ondes

qua virtute sine corporis debilita
te et mentis alienatione tantam
gratiam potuit conservare. ex quo
dedit devotionem dedit et mentis
et corporis conservationem. Tertia
gratia qua eminebat virgo sancta hec
est quod mater et virgo fuit incorrup
tissima. quod nulli virgini christus donatiu[m]
vel concessum extitit creature. Unde in
laude eius canunt sancti etiam genuit
puerpera regem cui nomen eternum
et gaudium matris habens cum virginitatis
honore. nec primam similem visa est
nec habere sequentem. Hic bernardus. Si
laudare volueris virginitatem offe
runtur multe virgines ad virginitatem post eam
Si humilitatem proferro invenientur et
alie sed pauce que docente filio eius
facte sunt humiles. Si magnificare
volueris eius misericordiam invenientur
et alii viri misericordie quorum iustitiae
oblivionem non acceperunt. Sed u
num est in quo nec primam similem vi
sa est nec habere sequentem scilicet gaudium ma
tris cum virginitatis honore. Nam si ad
laudes cuius mater est quam iam lingua etiam
angelica potuit dignus extollere
laudibus virginem matrem. matrem non
cuiuscumque sed ipsius dei. Duplex no
minis duplicat miraculum stupor admira
bilis. Nec enim dei filium decuit alia
mater quam virgo nec virginem alius filius
quam deus. Hinc Augustinus ait. O res stu
penda amatoris affectum o res cor nostrum di
latet et amplificet in affectum. ut tan
ti stuporis capiat magnitudinem. ut
in ipsa exclamatione admirationis lingua
obmutescat cor mirescat ut nec
exprimere valeat quod sentit nec [illegible]
tante novitatis [illegible]. Certo enim
prefulgens dignitatis huius [illegible] [illegible] sub
limius exaltatur. Hec est ei gratia sin
gularis et omnium gratiarum excellentissima

virginem esse corpore et mente et proposito
inviolata et cum hoc esse matrem non cu
iuscumque de populo sed matrem dei. Sexta
gratia beate virginis hec est quod ipsa fuit
omnium gratiarum plenissima. Hinc est quod
eius persona dicitur ecclesiastici xx. In me omnis
gratia omnis gratie et veritatis. Et ut non
solum sibi esset plena in omni genere gratiarum
sed etiam haberet unde tribueret eam omnibus indigen
tibus. propterea quod in predicto verbo statim
subiungitur. Transite ad me omnes qui
concupiscitis me etc. Hinc bernardus
Cur in eam iam dudum plena gratia
spiritus sanctus supervenire dicitur nisi quia iam sibi
dudum plena nobis fiet superplena
et id faciet moveri potuit ut ef
fluat. Unde hoc exigit ut unicuique pro
prius vas plenum tantum de sua pleni
tudine effluat. quantum hoc magnum
fuit quod immittitur. Et cum de eius cuius magni
tudinis non est finis plenitudinis
gratie que iam dudum plena extitit sinus
visceribus se infundit. Ipsa tamen gratie ne
cesse est ut effluat quantum ipse magis
nostre quem suscepit deum quam cum eternus
sit et immensus. necesse est ut in gratia flu
at et effluat eternum. Hinc iterum
bernardus. Ave gratia plena est quod de plenitu
tudine eius accipiunt universi captivi
tunis redemptionem tristes consolati
onem peccator veniam iusti gratiam
angeli leticiam. filius dei humane car
nis substantiam. denique tota trin
itas gloriam. Inter mediocres hec gra
tia maneat qua non solum sibi est plena
sed nobis omnibus supplena. Nobis
cum non bene agitur si cuicumque gratie
porciuncula consequimur. sicut ait
apostolus ad ephesios xo. Unicuique no
strum data est gratia secundum mensuram do
nationis christi. Non sic marie da
ta est porcio gratiarum. sed consecuta
est omnem gratiam. et hoc in summo. Unde

Theo9 Ceteris p(ro)p(ri)etes dat gra-
ma(ri)e vo se sil' tota i(n)fudit g(rati)e
plenitudo Celebrantes g(aud)e eius as
sumptionem clamemus i(n) celum et in
serebitur in ea. Dicetes Virgo
dei genitrix. subueni clamantibus
ad te iugiter Reuerte reuertere
sunamitis reuerte reuerte Cant. vi Po ergo
reuertere propter naturam. nunquid q(ui)a
ita deificata es tu in re humani-
tatis oblita es? Nequaq(uam) d(omi)na glorio-
sa Scis enim in quo discrimine nos relinque-
ris / Ubi iacet miseri tui / tunc enim
sunt. nec decet tantam misericordiam tante
miserie obliuisci. q(ui)a et si te sub-
traheret gloria sed reuocat natura
IIo reuertere propter potentiam / q(ui)a
fecit tibi magna qui potens est / et
data est tibi omnis potestas in celo et
in terra Nunquid ergo illa potestas tue
potenti potest obuiare. quod de turri-
tua. turris sue suscipit originem.
Moueat te g(rati)a moueat te po-
tentia / q(ui)a quanto potentior es tanto mi-
sericordior esse debes potenti tue redit
ad gloriam iniurias non vlcisci tu posses
IIIo reuertere propter amorem scio ei
d(omi)na q(ui)a benignissima es / et amas
nos amore inenarrabili quibus in te et pro
te filius tuus summa caritate dilexit
Nos scit quoties refrigeras iram iudi-
cis tui misericordie verbis a pena dimittis
egreditur IIIIo reuertere propter singu-
laritatem. q(ui)a sola es pre alijs omnia
potens. Presta hoc nobis filio tuo
d(omi)no n(ost)ro ihesu christo qui est benedictus
in secula seculorum amen De eo-
dem s(er)mo 3us. de virtutibus suis quibus
specialiter ad hoc festum pertinentibus 69

Scit omnis populus qui habitat in-
tra portas urbis mee mulie-
rem te esse virtutis Ruth iij Dicit
boz. Vehementer nobis dilectissimi

vir unus et mulier una nocuerunt
sed g(rati)as deo per nichilominus vi- ^unum
rum et mulierem unam omnia restau-
rantur. nec sine magno fenore gratiarum.
Necesse enim sicut delictum ita et donum
sed excedit dampni estimationem bene-
ficij magnitudo Sic nimirum potentis-
simus et clementissimus artifex / quod
conquassatum fuerat non confregit sed refe-
cit. Ut videlicet nobis nouum
adam formaret ex veteri et euam transfun-
deret in mariam q(ui)a sicut eua ex inobe-
diencia fuit in deuicium perdimus sic
noua eua in omni virtutum abundancia
est firmata. Expedito g(rati)o uno sermone
qualiter gloriosa virgo assumpta fuit
cum delicijs omnium gratiarum nunc sequente
ordine dicendum est quo nichilominus
assumpta fuit in abundancia omnium virtu-
tum. Ad quod ratione et auctoritatibus ostendi potest
euidenter Ratione quia aliqua virtus ei de-
fuisset in virtutibus ex hoc ipso non
habuisset plenitudinem omnium gratiarum
Nunquam enim ei defuisset in virtutibus
tanto minus in gratiis habuisset Similiter
hoc idem auctoritatibus sacre scripture probatur
De ea namque dicitur eccl. l. quod ipsa est
vas auri solidum ornatum lapide precioso
ornatum / per omnes lapides omnes
virtutes intelligimus Quod autem addit
preciosos hoc insinuare voluit quod e(a)
secundum omnes virtutes non viliter non
mediocriter habuit. sed in summo / de
quo et ipsa gloriatur eccl. xxiiii Ego
in altissimis habito / ac si diceret Ego
quasi in gratiis et virtutibus actionibus et
deuotionibus in altissimum / in his est
mea conuersatio Hinc est quod ipsa sub
methaphora dicitur paradisus de quo dicitur
gen. ii. Plantauerat autem dominus
deus paradisum voluptatis a principio
quia sicut in paradiso de ligno pul-
chru visu et ad uescendum suaue

... p° 741 de virtutibus suis quibus specialiter ad hoc festum pertinentibus

plantatum fuerat. sic in maria omnes
virtutes in suprema pulcritudine sunt
plantate. Unde vii. exponens illud
Prov. ix. Sapiencia edificavit sibi do-
mum excidit sibi columpnas septem
etc. dicit Sapiencia divina ad nos ve-
niens de sinu patris edificavit sibi do-
mum ipsam scilicet mariam in qua columpnas
vii excidit. Quando in ea columpnas
vii excidit nisi sibi dignum habitaculum
virtutibus operibus construxit. Et hec ex-
ait Greg. per septenarium numerum com-
muni-tas designatur. His ergo
premissis in quibus ondimus quod omnes
virtutes habuerit in summo nunc de
expositione thematis videamus.
Erit omnibus populis etc. Ac si diceret
Erit omnibus populis scilicet per fidei devo-
tionem habitans ista porta urbis ihe-
rusalem scilicet certe imitatoris mulie-
re esse virtutis. Demonstratur autem hoc tri-
pliciter scilicet per dei electionem/ per scripture
commendacionem/ et beneficiorum exhi-
B. bitionem. Primo scimus eam mulierem
esse virtutis per dei electionem. Quia enim
inter omnes mulieres eligitur mater dei
necesse est ut omnium virtutum abundanciam pos-
sideat in supremo. Unde super illud verbo
psalmi Elegit dominus syon elegit eam
in habitationem sibi dicit Augustinus Elegit
dominus syon in maria in alto omnium virtutum
et graciarum positam ut per carnis in-
habitationem in ea habitaret/ quia tunc
nullatenus inhabitaret nisi in summo omnes
virtutes et gratias possideret. Secundo
scimus eam esse mulierem virtutis ex scripture
sue commendatione. Dicit enim Bernardus
licet de virgine gloriosa omnibus locis ges-
tiat/ quidquid tamen dicatur de ineffabili eo
ipso quod dici potuerit minus gratum
sit minus placeat et ut minus
acceptet verum est. Tertio scitur esse
mulierem virtutis ex beneficiorum

exhibitione scilicet ut de omnibus taceam
hoc gloriosissimum munus dedit
nobis deum patrem et redemptorem
Unde est quod ipsa gloriatur [illegible]
de. Ergo fecit ut diceret humile idest
[illegible] Et enim eidem voltis/ videte
quod non solum mihi laboravi sed omnibus
exquirentibus veritatem. Visum ergo
quod omnes virtutes habuerit. ob-
missis omnibus aliis omnibus solum de hu-
militatis eius virtutibus discamus scilicet humilitatem
nostra et castitate/ Prima habuit sibi
Christo nobis/ tertia deo. Primo habu-
it ~~humi~~ humilitatem de qua ipsa in can-
tico suo dicens Quia respexit humili-
tatem ancille sue quod fundamentum est omnium vir-
tutum. Quia ut ait Greg. qui ceteras
virtutes sine humilitate congregat sicut
qui in ventum pulverem portat. Unde
Ber. dicit Audeo dicere quod nec virginitas
male placuisset sine eius humilitate
extitisset. Cum autem in corde tantum
testimonium stet [illegible] Ideo sic
humilitatis testimonium probat tribus
signis scilicet locutione cogitatione et
operatione quod est dicere gloriosa virgo
suam humilitatem hiis tribus testibus scilicet cogi-
tatione locutione et operatione approba-
vit. Primo autem in corde humilitatem
habuit ex ipsius verbis cognoscimus
que de cordis sui humilitate deum
testem ponit. Prima facta et gratia ut
esset mater dei per angelum nunciaba-
tur. tum per elyzabeth mater domini
salutatur ipsa humilitate in corde sui
retinens angelo respondit Ecce ancil-
la domini etc. Ad elyzabeth autem Re-
spexit humilitatem ancille sue. Non
si diceret Respicit quia in me dominus
castitatis non me preelegit ~~[illegible]~~
ex mee sanctitate nec minorum [illegible]
vel etiam corporis castitate sed [illegible]
cordis humilitate quia in corde [illegible]

teste veritate. Ipsa sicut dicitur 3° Regum
viii° Tu deus solus nosti corda hominum.
et illud primi Regum xvi° homo videt
in facie deus autem intuetur cor. Ecce quam
humilitatem commendat beati dicentes pro
magna virgine et humilem et abiectam
sed magna animo et ratione virtutis humilitatis
honorata. Cum testimonium eius apparuit
in locutione in eo quod sublimius
scientia ad omnem virtutem illuminata ca
raro visa est proferre sermones, sed in
tute taciturnitatis sermone vel silentio
sub humilitatis se abscondit. Unde beatus Bernardus de
eius taciturnitate sic dicit. In omni textu
IIIIor euangeliorum si bene meminimus
maria non nisi quater protulisse legimus
verba in sermone. Primo quando ad ange
lum sed tamen semel atque iterum eam
allocutus fuisset. Cum dicit ecce
ancilla domini etc. Secundo ad elyzabeth
cum vox salutationis eius iohem exul
tare fecit in utero. Illa illa magni
ficante gloriosa maria atque dicente
Unde hoc mihi ut veniat mater domini ad
me etc. usque in utero meo. ipsa ma
tris magnificat dominum incipiens
dixit Magnificat anima mea dominum. Tertium
verbum locuta est ad filium cum esset
annorum xii cum ascendentes ad diem
festum ierusalem parentes eius ipsum perdi
derunt et per triduum quesierunt dicen
tes ad filium Fili quid fecisti nobis
sic. ego et pater tuus dolentes quere
bamus te. Quarto locuta est in nuptiis
ad filium et ad ministros dicens ad
filium vinum non habent et ad ministros
Quodcumque dixerit vobis facite et
hec quinque verba eius tante virtutis fue
runt et efficacie ut ad singula hec
sic prolata miracula sunt secuta. Ita
ad primum eius verbum quo dedit fidem
domini archangeli dicens Ecce ancilla
domini verus deus et homo in eius utero

se recepit. Ad 2m verbum quod ad
elyzabeth est locuta infans in utero
matris exultavit. Ad 3m verbum
quod ad filium dixit fili quid fe
cisti nobis sic deus obedivit homi
ni obedit omnis creatura. Sic enim
dicitur in evangelio Et erat subditus
illis. Ad 4m autem verbum aqua in
vinum est mutata. Unde licet de vir
gine gloriosa multa gesta legi
mus videlicet quod pastores vene
runt et et invenerunt mariam et
infantem positum in presepio. Item quod
magi intrantes domum invene
runt puerum cum maria matre eius
etc. Et quod inducens puerum in templum
multa audivit a symeone et ma
xime prophetiam illam miserabilem
quod eius animam doloris gladius pertransi
re debet. In omnibus tamen his gestis
verbum non legitur respondisse. Sed semper
tacuit et legimus quod maria conservabat
omnia verba hec conferens in corde suo.
Et beatus Bernardus dicit In omnibus que de ipso in
carnationis misterio legimus non inve
nimus maria licet pre omnibus creaturis
hoc ipsum incarnationis misterium
cognosceret verbum modicum protulis
se. Unde subiungit. Ve nobis qui
spiritum habemus in naribus qui iuxta
illud commune proverbium in narium
effluimus undique. Quotiens maria
audivit filium non solum ad tur
bas loquentem in parabolis ~~loquentem~~ sed
et discipulis seorsum regni dei
misterium revelantem miracula facien
tem vidit demum in cruce pen
dentem vidit expirantem ~~vidit~~
~~expirantem~~ vidit resurgentem
vidit et ascendentem. Et in omnibus
his quotiens verecundissime virginis
quotiens pudicissime turturis vox
meorat audita non dixit fili-

Ave

f

mea int est quod uir tua sum de mis-
terio incarnacionis edissere et secreta tue
natiuitatis reuelare. Ceterum tes-
tionum eius humilitatis cum eius operatio
na in omni statu vie et vite eius
[struck] quod preciat et complent per-
fectione tota sue sublimitatis non
legit nec inuenit aliquid fecisse
miraculum cum tamen apostoli in institu-
tis ordinibus legant ~~legitur~~ cecos il-
luminasse claudos sanasse mortu-
os suscitasse et alia miracula
multiplicasse hec autem sub humi-
litatis se abscondit ut soli deo
nulli hominum. Unde nec apostolis
talis innotesceret quasi fuerit
Unde sepe per hester que abscondita
interpretatur prefigurata est que ex sua
persona dicit hester 14 Tu scis
domine quod abhominer signum super-
bie et glorie mee etc. usque omnibus
temporibus et detester illud etc. T
Tercio virtus virginis glorie est misericordia
quia utique propter nos qui miseri
sumus est copiosissime consecuta. Angeli
enim ea non indigent sed et dyabolus
prodesse non potuit ergo solum nobis
eius misericordia profuit. Alias et talis
et tanta misericordie sue deuocio tadet ab
effectu si non haberet in quibus misericordiam
eadem exerceret hinc bernardus dicit. Nos
seruuli tui ceteris in virtutibus congau-
demus tibi sed in misericordia potius nobis
ipsis laudamus virginitatem humili-
tatem miramur sed misericordia tua nobis
miseris sapit dulcius hanc amplec-
timur carius recordamur sepius et cre-
brius inuocamus. Est autem 3o
cause ex quibus misericordia effluit et su-
perefluit virgo gloriosa scilicet ex insignis
clemencie affectione domine nostre cum
tamen ea contraxerit peccatorum recomenda-
tione. Merito ergo gloriosa tantam

habuit intantum propter naturam et ingenitam
eius dulcedinem qua se a quanti-
tate miseria non poterat continere
quin pia compassione omnium miserie
affectuosissime compateretur. De qua
compassione dicit bernardus. Maria dominantis
adiuta adminiculo gratie et natura
tanto superhabundabat et supereflue-
bat liquore misericordie ut nulli vere
se monitum deesse posset quia teste a-
ngelo ante conceptionem filii dei plena
fuit gratia sed post conceptionem
oportuit eam effluere et post con-
ceptionem facile moueri potuit
ad lugere [struck] misericordie effundendi. Hinc
[struck] iterum bernardus Sileat misericordiam tuam
virgo beata qui te inuocatam [struck] sue ne-
cessitatibus nouerat sibi meminerit
defuisse. Idem in quodam sermone [struck]
intelligis in huius seculi profluuio ma-
gis inter [struck] procellas fluctuare
ne auertas oculos a fulgore sydei
huius si non vis obrui procellis. Si insurgant venti temp-
tacionum si incurras scopulos tribu-
lacionum respice stellam voca ma-
riam. Si iactaris superbie vndis
si emulacionibus respice stellam voca
mariam. ^ Si criminum inmanitate confusus
perturbatus consciencie feditate terri-
ficatus iudicii horrore pauidus barathro
incipis absorberi tristicie desperacionis ^
ibis inergit respice stellam voca
mariam. Tercia causa superefflue-
tis misericordie virginis gloriose est coniuncto
sive vnio misericordie domine. Ideo eo et
quod deus qui non solum misericors est sed
etiam misericordia se carni sue inuoluit
et vniuit ex hac coniunctione sive
vnione beata virgo fit copiosissima
misericordia effecta. Hinc est quod appeter-
eadem vnione a fidelibus mater
misericordie est vocata. Unde quod dicit bernardus
^ Si iracundia aut auaricia aut carnis illecebra nauiculam mentis concusserit respice
stellam voca mariam. Si criminum etc.

^ pellio

G

h
Triplex causa misericordie beate virginis

et compassionem sedentibus in tenebris et in umbra mortis obtinuit redemptionem. Ao

Ilone qui pomum habuit in
manu dimidia die per reliquam
partem diei manus fuat odorem?
Quia ergo maria per ix mensibus
in utero eius requievit. Ideo iure est
ut in eius mente maria redoleat
meritum hinc iterum ubi ii Proprie
me tue o bernardi virgo logitu
dinem latitudinem sublimitatem et profun
dum valeat investigare. Nam longitudo
eius usque in diem novissimum
subveniet omnibus. Latitudo eius re
plet orbem terrarum. Sublimitas eius
superne civitatis fecit restauracionem
Tertia causa quare virgo effluit
meritum est pectorum recomendatio
quam fecit filius eius pendens in cruce
tum ondens et iohem dixit mulier
ecce filius tuus. Ad discipulum autem Ecce
mater tua. Iohes ei deo gratia semper
Non ergo pro iohem in pectore in primis
gentibus dei receptus significatur. Tale ergo
iohem sine tale pectore filius in cruce
matri recomendavit. Nunquam recome
dacione nichil aliud sentit doc
tores. Sed tamen perfudisse matrem eius in
visum visceribus ut nulla unquam tam
inmanissima culpa inveniri possit quod
locum gratie non inveniat apud eam. vii
ubi Quomodo se negabit tibi nega
re. Ne theophilum de ipsis pectoris
mis faucibus revocaret? Infelicem
etiam sed iterum id quod in te factum est propo
tractatum denegaverim de luto miserie
me sublevasti. Licet enim pluribus sepe
filiis apud patrem ut ei pos
set alias recomendare pectore tamen
hoc ad illum locum et illud tempus et ad
illam horam voluit reservare ut ea
de recomendacio compassionis eius viscera
bus indulgeret. Ac si diceret. Attende
mater quod pectoribus patior ne tamen
tuus meus labor et dolor frustretur

tibi eos habeas recommissos ut tamen
iustitie virga ad puniendum pec
catores a divinitate egreditur tu te
oppone quia tibi non iustitia sed
misericordia est commissa. Tertia ergo vtraque
virginis claritas quia propter ser
monis huius prolixitatem in aliis ser
monibus prosequemur scribentes de
ea quod caritas subministrabit.
Rogemus igitur dominum etc. De eodem
sermo xi de ix deffectibus quibus re
curdamus a virtutibus. Ao

Signum magnum apparuit
in celo mulier amicta
sole et luna sub pedibus
eius et in capite eius corona stella
rum duodecim. Apocalipsis Dicit ubi Si
cerum sperat de caritate pensarimus
nichil his rarius potest inveniri
quam quod mulier sole vestiatur luna
ab ea conculcetur et stellis xii coro
netur. quorum verborum sensus tanto dili
gentius intus requiratur quanto nobis in
eisdem verbis gloriosis significationibus que
mentem denegatur. In verbis ergo
positis ad commendacionem gloriose
virginis tria possumus considerare
scilicet vite eius sanctitatem que solis nomine
declaratur. omnis defectus immunitatem quod
lune nomine significatur. status sui singularita
tem quod in stellis xii insinuatur.
Primum ibi mulier amicta sole. Secundum
ibi et luna sub pedibus eius. Tertium
ibi et in capite eius corona stella
rum xii. Incipientibus ergo nobis
ab inferioribus primo de lune suppedita
tione 2o de solis descriptione 3o de
stellarum coronatione. De primo ergo scien
dum quod per lune suppeditacionem
omnium defectuum humano generi adiacentium
immunitas designatur. Per lunam nam
que quod nunc crescit nunc decrescit
nunc plena nunc semiplena nunc

Ao

A vii

A

minus plena videtur. defectus enim
quibus nunc vacamus de bono in
malum de malo in peius designa
tur / per lunae quoque suppeditationem
omnium defectuum designamus conculca
tionem in quo mystice beata virgo est quae
videat quod omnes defectus humano generi
ex penalitate primorum parentum ad
haerentes sub pedibus conculcavit
Cum enim peccatum non habuit caruit
etiam defectibus provenientibus ex peccato
quia ubi causa non fuit defecit et ef
fectus. Hinc in libro vii. Defectus omnes sub ma
teria est et quodcumque fragilitatis seu
corruptionis est excellentissima quadam
sublimitate ista excedit ut mi
to sub pedibus eius luna dicatur. Alias
enim nihil magnum dixisse vide
bimur. quod super omnes caelestes spiritus
cherubim et seraphim non ambigi
mus exaltatam. Cum autem sint de
fectus humano generi adiacentes et a
beata virgine viriliter conculcati in
sinuat bernardus dicens. Quis non vere humi
liabitur in cognitione defectuum suorum
cum se perspicit oneratum peccatis et mo
le huius corporis gravatum terrenis in
tentum curis / carnalium desideriorum
fece infectum caecum incurvum
et implicatum mille erroribus ex
positum mille periculis mille ti
moribus trepidum / mille difficultati
bus anxium. mille suspitionibus
obnoxium. mille necessitatibus aeru
mnosum pronum ad vitia invalidum
ad virtutes. Verum quia impossibi
le est de his millenariis per omnes
defectus narrare / de his aliquos
extrahamus ut in eisdem videamus
quomodo beata virgo omnes defectus concul
cavit. Sunt autem ix. defectus a
quibus retardamur a quibus omnibus im
munis extitit beata virgo / quorum

Primus consistit in peccati feditate. 2us in
boni difficultate 3us in mali promp
titudine / 4us in cordis instabilitate
5us in ignorantiae caecitate 6us in diffi
dentiae pusillanimitate / 7us in timoris
et amoris inordinabilitate / 8us in
corporis infirmitate / 9us in multipli
ci necessitate. Primus quoque defectus
est ipsum peccatum tam tenebrarum sua dimi
sione sive originali veniali et morta
li quo omnes sancti in hac via et vita
mortali sunt quamvis retardati a quo
defectu quia beata virgo in utero matris sancti
ficata et confirmata fuit / ideo hunc primum
defectum sub pedibus conculcavit / Primus
enim autem ideo defectus dicitur quia
omnes defectus tamquam aqua ~~fluunt~~ fluunt
ab ipso et tamquam a radice nascuntur
omne oriuntur. Secundus defectus consistit
in boni difficultate / a quo tamquam rivus
a fonte scaturiens per quem defectum
difficulter bonum facimus et ea quae
facimus ex taedio et nausea saepe
fiunt ex qua difficultate bona opera
nostra sunt parum tediosa defectuosa
tepida et multis vilitatibus sunt permi
xta et ideo bonum raro facimus ut opor
tet. et si aliquando facimus non tamen diu
sicut aliquando non tamen ea vivacitate
ut foret debitum consequimur. Beata
autem virgo quia peccato caruit propterea
caruit hoc defectum. Unde in operan
do bonum nullam habuit resistentiam
sed quantum voluit quod diu voluit / inter
in actus intrinsecos sine tedio. Et licet
sanctum corpus propter eius teneritudinem lassa
retur nunquam tamen tedio vel aliis defi
cientibus impediebatur. Unde continue
bonum fervente operabatur et tamen mag
na delectatione. Tertius defectus consis
tit in mali promptitudine ex quo
difficillime malo resistimus ut experimur
sed etiam in resistendo non evadimus

no[ta]

B
Defectus ix humani generis a quibus beata virgo immunis fuit

qualescumque maculas peccatorum hinc
Gen. viii°. Sensus et cogitatio humana
in ~~[illegible]~~ in malum prona sunt ab ad
olescentia. Et quia beata virgo caruit
hoc defectu ideo operibus meritoriis po
tuit frequentius vacare et plurimis
immorari. Sextus defectus consistit in
cordis instabilitate et quia pene
omne quod agimus inficit et annichi
lat. Cor enim nostrum instabile est et lu
bricum ut in bono raro vel numquam illud
possit stabilire sed tamen aliquando fecerimus
nobiscum bene agitur si ipsum cum conatu
et labore adhibito ad momentum
in deo valeamus firmiter stabilire.
Unde etiam maximi sancti hanc cordis
inconsuetudinem sunt conquesti. Unde
Job xvii°. Cogitationes mee dissipa
te sunt. Et psalmista. Circumdederunt me
sicut apes etc. et psalmo. xl°. Impius
sunt opus instabile. Quia ut ait apostolus
i Thess. x°. multis malis emanantibus
instabiles facti sumus. Iste autem hic de
fectus a peccato nobis evenit propter quod in
nuitur Treni i°. ubi dicitur peccatum peccavit
Jherusalem propterea instabilis facta est omnes qui
glorificabant eam spreverunt eam quia
viderunt ignominiam eius. Et quia beata
virgo peccatum non habuit et per consequens
caruit hoc defectu ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ sed poterat et instanter sine evagati
tione cor suum apud deum habuit
quod maximam gratiam reputabat
apostolus Heb. xiii°. Optimum est gratia sta
bilire cor. Potens enim erat virgo sancta cor
suum continue ad contemplandam maiestatem
divinitatis vel ad meditandum misterium
incarnationis vel ad beneficia a deo sibi
exhibita recogitanda ut de ea va
liter possit dici illud psalmista. Omnia quecumque
voluit fecit in celo et in terra et
sic potuit quod voluit tamen est autem
quia semper bonum voluit sed incessanter

quia ad malum pronitatem non habuit
nimia cumulavit. Septimus defectus consis
tit in ignorantie cecitate fluente et
sentinis ex peccato per quem defectum
in bonis operibus ut plurimum retar
damur. Sepe enim ignoramus quid
agere debeamus etiam cum volumus promp
tissima voluntate. Unde ii Paralipomenon xx°. Cum
ignoramus quid agere debeamus hoc solum
habemus residui ut oculos nostros di
rigamus ad te. Item apostolus Ro. viii°. dicit
quid oremus sicut oportet nescimus
sed ipse spiritus postulat pro nobis
gemitibus inenarrabilibus. Hinc vero
impedimentum gravissimum et pe
riculosissimum est ignorantia nostra in
multis et ideo omnino quid agere
debemus ita ut quod oremus sicut
oportet penitus ignoremus. Beata
autem virgo per divinum lumen illu
minata nullam passa est ignorantiam
perfectum suum impedientem sed plenam
habuit scientiam et noticiam omnium que
fuerunt et ad statum vie et vite ne
cessaria sive illa preterita esset pre
sentia esset vel futura. Et quia in aliis
sanctis sunt distributa particulariter hec
virgo sancta simul omnia possidebat. Ver
bi gratia. Alii habebant spiritum prophetie
predicendi seu prophetandi preterita sicut
Moyses qui librum Genesis scripsit
prophetando preterita. Alii prophetabant
presentia sicut Iohannes baptista qui digito
dominum demonstrabat dicens Ecce agnus
dei. Alii vero futura sicut Ysaias prophe
tias etc. Nullus tamen eorum legitur huius
scientiam preteritorum presentium et futurorum.
Certum est autem quod nullus ex legislatori
bus prophetarum illuminatus hic potuit quod
ipsa non habuit sed quod singuli ~~[illegible]~~ ha
bebat excellenter in singulis ~~[illegible]~~
hoc tamen virgo totum simul habuit
~~[illegible]~~ adhuc excellentius super eos
quod dici nescitur potuit quia mira sunt

habuit oīa scīētem? Aut quid
ignorare potuit in qua plenī
tudo diuinitatis corpalit habita
bat. Ideo bta virgo habuit no
ticie opinione sed ignoranciam
sub pedibus conculcauit. qr diuino
·h· lune plenissie irradiata extat
Secundus defectus caritatis nos mi
seros consistit in diffidencie pusil
lanimitate cuius oppositū s. confi
dencia deuotos hoies pmouet
supra modū. Cōtinuāz ei ad co
sperare possimus eiusque sine dubio
accepturi dno pmittete deutro
vi°. Ois locus quē calcauit pes
vr vr erit. Glo exponēs vnde
Calcatem9 pede fiducie por
reveris eatenus possidebis. Bta
g virgo licet esset humillima ma
xima tn confidencia ei9 inctem
ad deum erigebat. nec talibus
magnanimitas humilitate ipe
diuit. Dicit. li vii hoc agit
in cordibus electorum diuina gracia
vt nec humilitas eos pusillani
mes faciat nec magnanimi
tas arrogantes. Vn pie credit
qz cū in pfētā legeret deū de vir
gine nasciturū desiderabat
vt ipa foret cū eade gra esset
reseruata et ī ol̄ius vite virgi
nitatis vbique conseruāde ipsa
esset institutor. Cz dicit aliquis
Ex qua scptura ostendit qz ipa de
siderium habuit vt eēt mr dei?
Responsio ex eo qz ipa e eade graz
consecuta. quia sine dubio nō ac
cipet nisi vehemens desiderium
eande graciam pcessisset. Dicit
ei vii qz oportet vt ardor desi
derij pueniat facie ei9 ad omēm di
ma ad qua ipe e venturus. vt sic
loqui apparet dno. Cz si qs ad·
instetit diuio intelligendū hoc de adue
tu spūali. nolo contentionibus deser
uire sed hec dixerī saluo iudicio me
liorū qz sicut in iudicio futuro ante fa
ciē venientis iudicis pcedet ignis
qui in conspectu ei9 exardescet. Cz
ante aduentū incarnatōis ei9 ignis
desiderij debuit pcedere flagrās in
corde virginis vt sic loqui dno p
pparet. Sunt aut duo vicia adh
vt in corde hois magna fiducia e
rigat s. puritas et caritas. Ita de
puritate dr. vii. Quid nō audet cor
mundū et consciencia pura? De caritate
vo dicit ut s. Cui plus diligit plus
psumit. Que duo qz in hoie fue
runt formosa tanto fiducia erigit
fortiore. Que cū in corde bte virgi
maxima fuerit. ro concludit ipam
maximā fiduciā habuisse et per
oppositū ois pusillanimitatis diffi
dencia pedibus conculcasse. Tercius defectus
consistit in timoribus et amoribus cordia
bilitate qui sunt inordinati. dicitur
qn creatura plus timetur vel diligit
qz creator. qd e maiestatis maxima.
Cū ei deus sit summū bonū. summe et
p oibus e amandus. et oia diligibilia
sunt in ipm tanq in fine vltimū
ordinanda. Rēs ei ppt corpus cor
pus ppt aīām. aīa aut ppt deū.
deus ppt seipm iusto ordine e di
ligendus. Hūc ordinē gloriat se
hre sponsa in cant. 1. cū dicat
ordinauit in me caritate. Et si sic
ordinatur in me caritate. Et si sic
bet sponsa timendi et diligendi fuer
iustū ordinē nō est dubium qn bta virgo
sup oēm sponsam congrussime ordinatū
timorē et amorē habuit. et qz quic
ei9 oppositum nullum sub pedibus concul
cauit. Quartus defectus caritatis nos
pphibens z ipediens a pfectu consistit
in corporis infirmitate aquila ei sunt

bone voluntatis vel liberi arbitrii quibus corporis labo-
ribus se submitterent. sed ex eo non va-
let infirmitate corporis prohibente. Ecce
quod corporis infirmitas ex peccato infligitur
quod plane innuitur Luce v°. ubi dicitur quod
cum portantes in lecto hominem qui erat para-
liticus et non invenientes qua parte illum inferrent
ascenderunt supra tectum et per tegulas sub-
miserunt illum ante ihesum. Quorum fidem
ut vidit ihesus dixit homo dimittuntur tibi
peccata tua. Ac si diceret quod ex peccatis hec
infirmitas est tibi inflicta sed dimissis peccatis
sanitas tibi restituetur. Et Joh. v. ad illum cui
dixit ihesus vade et amplius noli peccare
ne tibi aliquid deterius contingat. Ex hoc
videtur quod sibi hoc malum ex infirmitate
contigit. Unde quia beata virgo nullum peccatum
habuit ideo etiam nullam infirmitatem legitur
habuisse. Patet quod et hunc defectum sub pe-
dibus conculcavit. Nonus defectus impedi-
ens nos a perfectione consistit in multiplici-
tate curarum cum enim satisfacere cupimus frequenter
nature expedimus ad superfluitates
ad quas consequendas multis distractionibus
occupamur. Hinc bernardus ait magnum
impedimentum et occupatio gravis est
ipsa necessitas huius miseri corporis quod
dum modo cibum modo sompnum modo ves-
tem (?) cetera quod spiritualia desideat haut
dubium eum frequenter nos impediat
ab exercicio spirituali. Beata autem
virgo que sola necessaria requirebat
ipsa se sola breviter expediuit et
hec ipsa occupatio que ad sola
necessaria fuit restricta. ideo hec ipsa
occupatio ad nobilissimum minime
existens et ideo hunc defectum impedimentum
perfectionis eius impediebat beata virgo
sub pedibus conculcavit. Cum igitur omnes
defectus humani generis ~~conculcavit~~ ad
heretes in his ix defectibus includantur
quibus beata virgo ut visum est caruit
quia peccatum non habuit ideo convenienter

concluditur quod ipsa sit illa beata
mulier sub cuius pedibus est
luna volente domino nostro ihesu christo.

De eodem sermo quintus. quod be-
ata virgo comparatur soli. A1

Signum magnum apparuit
in celo mulier amicta
sole etc. ubi supra dicitur Apo. xii°.
Licet sacra eloquia talia verba no-
bis proferunt in quibus exterior sensus
non potest esse verus per hoc spiritus
sanctus nobis innuit ut interiorem sensum
misticum intramus quia verba lictere
dum collata sibi convenire nequeunt
aliud in se quod queratur ostendunt ac
si quibusdam vocibus ipsa verba dicunt
Dum nostram corticem superficiem de-
strui hoc in nobis quere quod or-
dinatum sibi congruens apud nos
intus valeat inveniri. Ex predictis
igitur uno sermone utimur nunc virgi-
nis gloria recolente in quo ostendimus
quomodo lunam sub pedibus conculcat. nunc
servato ordine descendamus et qualiter
per solem vestiatur. Cum igitur in verbis
propositis neque per sensum exteriorem pos-
sit esse verus nature et ut misticus ad
sensum misticum recurramus. Non
enim mulier amicta sole esse po-
terit sed proprietatibus solis spiritualiter
intellectis gloriosa hec mulier est
vestita. Habet enim sol vii proprie-
tates quibus gloriosa hec mulier spi-
ritualiter est vestita. Primo sol habet
primam luminositatem maximam ca-
liditatem ad omnia generalitatem continuam mo-
bilitatem. operatur in liquidis siccita-
tem in siccis liquiditatem. in eclipsi
videtur habere anxietatem. His autem A
proprietatibus spiritualiter intellectis nostra
domina est vestita. Primo domina nostra
est vestita spiritualiter solis luminosi-
tate induens se illo lumine tamquam vesti-to

Signum

vii proprietates solis

B

de quo dicitur Ysa. lx° Surge il-
luminare ierusalem quia venit lumen tuum
etc. quod est christus dominus qui tamquam lu-
men in terra per mariam ad nos ve-
nit. Ipse de seipso dicit Ioh. viii°
Ego sum lux mundi et iterum quamdiu
in hoc mundo sum lux sum mundi.
Hoc quoque lumine quod deus est tunc in eius
utero ix mensibus requievit. matrem
et uterum eius ita irradiabat. Ut
in corpore eius verbis et operibus non
nisi quod divinum fuerat resplendebat
adeo ut in dictibus eius ~~[illegible]~~ moribus
quasi quedam divinitatis radius de ea pro-
cedere videretur. propter quod etiam nullus ve-
nalis conceptus de carne poterat
nec affectus. Nec mirum quia gloriosa
habitat regina deo vestitum dicit psal-
mista. tunc et hoc ipsa veritas dicit
de his fidelibus quos longe minoribus fecimus. minus
de Gregorio dicit Luce xx Vos autem
sedete in civitate quousque indu-
amini virtute ex alto. Et apostolus Ro.
13° Induimini dominum ihesum christum hic
[illegible] Iure maria sole amicta perhibetur
quia profundissimam divine sapientie vel quod
credi potest penetravit abyssum. Ut
quantum sine personali unione conditio
patitur luci illi inaccessibili
videatur immersa. Illo numinis ig-
ne quo cherubim et seraphim ce-
lestes spiritus ardent. Longe autem
aliter maria meruit non tamquam su-
mmam tangi sed operiri undique et circum-
fundi et tamquam ipso igne concludi.
Candidissimus et calidissimus eius
amictus cuius omnia tam excellenter irra-
diata noscuntur ut nichil in ea
non dico tenebrosum sed nec subob-
scurum saltem et minus lucidum. sed ne
tepidum quidem quod non fervetissimum
aliquid liceat suspicari. Nam in te maria
de beata virgo et tu in corde vestis

eum et vestiris ab eo. Vestis enim
carnis substantia et vestit te ille sue glo-
rie maiestatis vestibus nube sole et
sole ipso vestiris. De hac veste
iocunditatis gloriatur ipsa beata virgo. Ysa.
61 dicens. Gaudens gaudebo in domino
et exultabit anima mea in deo meo
quia induit me vestimentis salutis et in-
dumento iustitie circumdedit me. Et sic
patet quod beata virgo prima proprietate solis
sine lumine fit vestita. adeo ut divino
lumine tam efficaciter irradiata per divinam
sapientiam omnia que sub sole sunt possid-
eat. Secunda proprietas solis est quod magna
[illegible] ut etiam calescit [illegible] toti-
mundum per quam proprietatem eius ma-
xima caritas designatur per quam
talis et fervet ad omnem hominem in
mundo [illegible] fervido ipsa
clamat eccl. 24 Transite ad me omnes
qui concupiscitis me et a generationibus
meis adimplemini. De cuius carita-
te etiam dicit Ber. Quiesco si [illegible]
nobis [illegible] considerate
quo [illegible] amore quo ne desi-
derio estuabat hec virgo [illegible]
[illegible] in eo [illegible]
videat et cognoscat. Puto quod
cordibus quod [illegible] vincit
humane si totum adhibeas non sufficit
ex cogitare christo indesinenter crema-
batur ardore pii amoris quia ardo-
re desideriorum affectibus [illegible]
lucidus christo divinis [illegible] illustrabatur
visitationibus quia tota [illegible]
divini amor et ardor [illegible]
ebrietas perfusi [illegible] Evidentissima
autem declaratio quod ad deum et proximum
maximam habuerit caritatem maxime
in passione
potissimum demonstratur quia in passione
filii eius in corde suo [illegible]
confluxerunt maximus dolor et
maximum gaudium maximus autem

A1

eius dolor effluxit de maxima
quam habuit ad deum caritate. Quan-
to enim aliquid vehemencius diligimus
tanto ex presencia eius dolori compatimur.
Et quia ipsa deum summe dilige-
bat, ideo de eius passione summe do-
lebat. Summum autem gaudium quod
in passione filii tota eius affecione (?) ha-
bebat de summa caritate effluxit
qua genus humanum dili-
gebat. Quanto enim aliquid sincere-
ius et verius diligimus tanto eius
presencia habundancius ~~[illegible]~~
congaudemus. Cognovit enim genus
humanum per passionem filii
redimendum et ideo de eius passione
tantum gaudebat quantum humanum genus
diligebat. Et sic summum gaudi-
um dicitur habuisse. Ex hoc enim
concluditur quod humanum genus summe
dilexisse quia si magnus est effectus
etiam magna est causa si maior ma-
ior si maximus maxima. Hinc
eius perfecciones devote eius caritate con-
sistit et distribuit quod quantum maiore
caritate habuit omnibus angelis ...
ret illi quantum ad actum haberent ampli-
ori. Ex hiis et similibus rationibus eviden-
ter concluditur quod sicut sol inter omnia
corporalia maximum habet calorem sic
beata virgo inter puras creaturas maxi-
mum habet amorem. Quarta solis proprietas
haec est quod ad omnia que sunt habet comitatem
pulcris et fedis mundis et immun-
dis se communicans abundat. Sicut enim di-
citur Matthei v° deus solem suum oriri facit super
bonos et malos sic beata virgo habet
proprietatem solis investita ut splendorem
sue gracie omnibus conferet mundis et immun-
dis iustis et iniustis sanis et peccatoribus
qui invocant eam ex affectu. Hinc dicitur
amicta sole suum aperit omnibus ut
de plenitudine eius accipiant universi

captivus redempcionem etc. ut supra
in sermone primo huius festivitatis
dictum fuit. Unde stans in publico nul-
lum excipiens nullum contempnens nul-
li se denegans clamat ad omnes Transi-
te ad me omnes qui concupiscitis me
etc. Hinc dicitur amicta velut amictu
sole sibi induit quia quemadmodum
ille super bonos et malos in-
differenter oritur sic ipsa non distribuit
multa sed omnibus se exorabilem
omnibus clementissima prebet. Omni-
bus denique necessitates amplissimo quodam
miseretur affectu. Quinta solis proprie-
tas consistit in motus continua-
cione. Ipse enim sine cessacione sine
intermissione ab ortu usque ad oc-
casum peragens cursum suum diebus
ac noctibus semper movetur. Sic beata
virgo continue movebatur singulis
diebus peragens cursum suum tam factis
in virtutum et meritorum exercitio quantum
pura debuit facere creatura. Tante
enim virtutis tante discipline tante compo-
sitionis morum erat omnibus eius quod in facto vel in
singulis momentis non mediocriter sed
summa merita comportaret. Unde cum inter
sanctos alii vitam activam ut martha
alii contemplativam ut magdalena
alii utramque sed diversis respectibus ha-
buisse legitur teste apostolo 2a Cor.
v° vel ... Sive mente excedi-
mus deo sive sobrii sumus nobis ma-
ria etiam utriusque vite simul creditur
habuisse. In eo enim quod filium lacta-
bat manibus contrectabat in sinu
portabat active vite foris officia
peragebat sed intus in mente divini-
tatem contemplabatur et summa devocione
venerabatur. Unde cum more gerens
cum hominibus esset conversata adhuc in
oracione posita deum intus summa devo-
cione contemplabatur. Cum vero dormiebat

comedebat · vel aliquid aliud pro
corporis necessitate agebat hoc
ipsum fecit cum tanta virtutis mo
deratione motu ratione · ut in sin
gulis suprema merita mereretur Et
ideo in hac proprietate solis id est motus
continuitate vestita dicitur ~~sol~~ virgo
sacra ut sicut sol continue est in motu
sic et nec per momentum temporis instit(it)
sine fructu ¶ 4a et 5a proprietas
solis est mollia et liquida constringere
et facere dura · ut patet in luto
quod cum sit liquidum et molle per solis
ardorem constringitur et durescit
3m patet in cera · que cum sit dura
et immobilis in materia ex solis ardore
dissolvitur et liquescit Sic beata vir
go magnos peccatores liquidos qua
si ad quelibet illicita effluentes et mol
les quasi cera in ceteris insipientibus
similes facit sicut illis de quibus alibi di
citur Similis est luto vita eorum ardore sue
caritatis a sua fluxibilitate constrin
git et econverso dura et immobilia
ut quidam devoti et sancti qui ex subtracta
gratia interdum indurantur eius intercessione
effluunt in gratiis et liquescunt et sic
hac solis proprietate gloriosa virgo
sicut est vestita hinc Bernardus Tu sin
gulis pro singulis necessitatibus sub
veniens mater dei et pro diversitate mor
borum diversas largiris medicinas
das aliis ut durescant et aliis
ut liquescant et sic dulcedo tua vir
tute inveniens duros facit liquidos et
liquidos duros ¶ 6a solis ~~solis~~ pro
prietas in eo consistit quod in eclipsi
quandam videtur habere amoietatem
sic beata virgo in hac vita passa est
eclipsim paciente vero sole scilicet christo
divo filio eius in cruce videtur
quasdam amoietates protulisse quas
nullus homo protulit super terram

¶ Protulit autem quinque amoietates
sive dolores pro filio suo in hac vi
ta quanto graviores omnibus passionibus quas
sancti in suis corporibus protulerunt Quan
to enim anima nobilior est corpore tanto
affectiones sive passiones anime pas
sionibus corporis sunt maiores ¶ 1us
fuit dolor quem beate virginis animam pertran
sivit ex prophetia symeonis sibi ac
cidit quando ei dicit Luce 2o Tuam
ipsius animam pertransibit gladius In quo
auditu cognovit esse gladium dolo
ris eo quod nullus gladius materialis pos
set usque ad animam pertransire ex cuius
doloris magnitudine cognovit et
illud quod ex illa alia tanti do
loris a filio perveniret Ideo ad prophetiam
expavit stupore vehementi et in
credibili quod credi posset sicut tamen dolo
re non si a filio perveniret ¶ 2us
dolor eius animam cruciabat cum se
filium timuit perdidisse de quo dicitur
Luce 2o Cum esset ihesus annorum xii
etc. usque fili quid fecisti nobis sic
in animo suo fuit protracta sunt super mo
dum quia timuit forsitan quod sy
meonis prophetia debuit adimpleri
¶ 3us dolor accidit virgini glo
riose cum nunciabatur ei quod captus
esset a iudeis Quod verbum audiens
cum tanta doloris amaritudine tenebatur
ad cor eius ut nulla lingua sermo
ne valeat hoc explicare Estimo
quis posset quo dolore fuit cor eius
sauciatum qua amaritudine vul
neratum audiens hoc de unico filio
suo cum et alie mulieres talia verba de
filiis suis audientes licet peccato
ribus graviter perturbentur ¶ Sed de
hac virgine dicendum est cuius filius
non solum non peccator sed verus agnus
dei qui tulit omnia peccata mun
di fuit ¶ 4us dolor quem animam

·F·

mellis

AZ

Si filius dei est audiat de matre

virginis quasi gladius pertransivit
fuit cum apostolis omnibus fugientibus
sola solis oculis corporalibus vi
debat pendentem in cruce. Talis itaque
tuitus miserabilibus et affectus in
tolerabilibus animam eius non immito per
transivit. Non tantum solum ex intuitu sed
etiam ex auditu dolor eius animam per
turbabat. cum audiret Iudeos in blas
phemantes et filium suum blasfemantes et
dicentes Vach qui destruis templum
dei etc. Amplius autem cum urgente
dolore et mortis articulo imminente
audiret filium cum clamore valido et
lacrimis exspirantem de quo dicit apostolus
Hebr. v°. Qui in diebus car
nis sue preces supplicationesque ad eum
qui posset eum salvum facere a morte
cum clamore valido et lacrimis offe
rens exauditus est pro sua reverentia
Nam si adhuc aliquid sensibilitatis
et virium in virgine remanebat
hoc totum invadebat amaritudo ad
illam miserabilem vocem qua filius loquens
de cruce valefeciat ei dans iohannem
pro filio unde dicebat mulier ecce
filius tuus. Unde super illo verbo tuam ipsius animam
pertransibit gladius doloris ut non immito
propter eminentem conditionem in qua nimium
corporee sensum passionis ex
cessit compassionis affectus. Unde non
prophetice quod gladius fuit sermo ille penetrans
pertransiens animam tuam et pungens
~~animam tuam~~ usque ad divisionem anime et
spiritus mulier ecce filius tuus. O qualis
commutatio Iohannes tibi pro Ihesu tra
ditur. servus pro domino discipulus pro
magistro. filius zebedei pro filio dei
purus homo pro vero deo. Certe non tua
affectuosissimam animam pertransivit hec
audictio cum et nostra licet saxe
a et ferrea pectora sola recordatio
scindit. Non immerito ergo mariam

martirum in anima fuisse dicitur et plus
quam martirum quia vis doloris in in
terioribus apostolus non potuit. Si ut
moreretur cum apostolis dolorem fer
re non poterat nec ~~tan~~ tantum
dolorem habuit quod addetur Ampli
us vero maria quem passionem patiebatur
in anima protulit quam mori non post
so vis doloris in ea acrius seui
ebat Sextus vero ~~dolor~~ dolor et ul
timus fuit cum videret filium depo
situm de cruce qui vitam dat omnibus to
tum se mortuum cruentatum pallidum
plagis livoribus vulneribus dilacera
tum et per omnes partes corporis ~~dilace~~
~~ratum~~ miserabiliter tractatum. Ut
tunc completa esset prophetia ysaie i°. A
planta pedis usque ad verticem capi
tis non est in eo sanitas Quod meritis
credimus hanc virginem cum videret
speciosum forma pre filiis hominum tam
crudeliter omissum ut sermo ysaie non
esset in eo neque species neque decor.
Hii sunt quinque dolores quibus eclipsa
uit sol ille gloriosissimus virgo quibus
omnium sanctorum passiones quas in suis cor
poribus pertulerunt non potuerunt ad
equari quia dolores ut pie creditur ita
sunt privilegiati ut quicumque homines
quibuscumque anxietatibus et dolori
bus oppressi ~~fuit~~ fuerint si beatam vir
ginem devote pulsauerint et de eius
ipse doloribus commonita eam habuerint
exaudietur et eripiatur a quacumque
tribulatione clamauerit Dicamus
ergo clamantes in celum Virgo sancta succurre
nobis miseris et per dolores tuos
nos eripe a doloribus nostris presentibus
et protege ab eternis per unicum fili
um tuum dominum nostrum Ihesum Christum qui
est benedictus in secula Amen De e
odem sermo vii°. De duodecim
stellis idest privilegiis. AZ

non

AZ

de eodem sermo vii de 12 stellis i. privilegiis

Signum magnum apparuit in
celo Apoc. xii. ubi supra. Dicit
Bernardus de gloria virginis glorio-
se nec similem devotio patitur nec
tamen aliquid concipere stilus cogitatus a-
laudata sit locutio pertingere.
Expedivimus igitur in precedentibus sermonibus
duobus membris propositi thematis
scilicet de lune suppeditatione et amictione
nunc preciato ordine dicendum est de
stellarum coronatione. De quibus stellis
hoc notandum primitus dicendum quod xii stel-
le prerogativas signant quibus glori-
osa virgo est pre omnibus creaturis coronata.

Notis

Dicitur autem privilegium quasi priva-
ta lex vel privata lex et ideo
per has xii stellas xii privi-
legia id est ~~privilegia~~ id est private glo-
rie signantur que privata lege et
singulari gloria virgini sunt
donata. De quibus Bernardus dicit dig-
num quippe stellis coronari caput
quod et ipsis clarius micans or-
nat eas potius quam ornetur ab
eis. Quid ni coronent sydera quam
sol vestit. ¶ Per has igitur xii

xii privilegia beate marie virginis
A

stellas sub septem xii privilegi-
a designantur videlicet quod fi-
guris signis et prodigiis est pre-
figurata, in utero matris sanctificata,
ab angelo salutata, virtute altis-
simi obumbrata, divino conceptu
fecundata, in conceptu non gravata,
dolore parturientis non sauciata, in
partu non violata, virgo et mater
dei dedicata, omnibus gratiis dotata,
omnibus virtutibus adornata, in celo

B

super omnes exaltata. ¶ Prima ergo
stella scilicet privilegium beate virginis est
quod ab inicio mundi multis est signis
et prodigiis figurata. Aliqua per vel-
lus gedeonis, templum salomonis, porta
ezechielis, rubum moysi, virgam
aaron, archa federis, tabulas legis
et adhuc per alia consimilia signa et
prodigia est demonstrata. Hinc Bernardus:
Quod deus per omnia fecit in tota de se
predestinatione antiqua de virgine
~~ante tempora~~ tenuit. Hoc moysi in
rubo et igne, aaron in virga
et flore, gedeoni in vellere et rore,
ezechieli in porta clausa in tempore est
intimatum. Hinc ex persona eius dici-
tur Proverbiorum viii. Ab eterno ordinata sum
et ex antiquis antequam terra fieret. ¶ Secundum
privilegium est quod in utero matris est
sanctificata antequam nata, que sanctificatio
contulit ei expulsive gratiam, originalis
labis perfectam expiationem, gratie infusionem
et totalem fomitis restrictionem ut non
possit ea tunc in peccatum sed potens
erat custodire nec peccaret, quod
in aliis sanctificatis in utero non est factum.
Nam quamvis saltem venialiter peccaverunt. Unde
Jeremias in utero sanctificatus in peccando
se aliis comitatur ~~dicens~~ cum dicebat:
Ve nobis quia peccavimus. Et licet
Johannes baptista cognoverit se per-
cussum quasi confessus est baptismate se
indigere cum dicebat Ihesu Christo: Ego
a te debeo baptizari et tu venis
ad me. Licet igitur alii in utero sint
sanctificati non tamen ad totam fomitis re-
strictionem ut non possent non pec-
care et peccatum omnino evitare quod soli
virgini est donatum et ideo eius privi-
legio est deputatum. Sed fomes in ea
adhuc mansit secundum essentiam licet
per subsequentes sanctificationes tandem
est sublatus ita ut non posset peccatum
committere quia secundum ... ubi ...
manebat non ... omnibus ... fuit
deputata. De hac sanctificatione et
fuit id. Psalmo vi. ¶ Gemme sanctum
quod stetit in ea secundum in me eius. Et
sanctificationem ... ampliorem sanctificationem

12

recepit beata virgo in utero matris
quam renati in fonte baptismatis
hoc excepto quod illa sanctificata sicut
renatis non aperuit regnum dei.
Hinc bernardus dicit. Regia virgo est
veris honoribus titulis cumulata quam pro-
cul dubio sancta erat antequam nata. Et
quod ampliore sanctificatione accepit
quam alii in utero matris sanctificati statim
subiungit dicens. Ego puto quod copio-
sior sanctificationis benedictio quam in aliis
in utero sanctificatis in eam descenderit
que non solum ipsius ortum sanctificaret sed
et vitam eius ab omni peccato deinceps im-
munem faceret quod nulli alteri in natis
mulierum creditur esse datum. Tertium
privilegium tamquam [illegible] stella accepit
beata virgo in angelica salutatione
cuius tamen privilegii singularis pre-
rogativa non tamen consistit in angelo
salutante quam in tenore verborum novita-
te et prius inaudita salutatione continen-
te quod est ave gratia plena sine ve quod nulli
hominum a mundi exordio poterat
veraciter applicari nec per totam veteris
scripture seriem per eadem verba quis-
quam legimus salutatum. Cum enim vel pec-
catum solum sit ordinatum contra preceptum
eo quod exigente dei iusticia ullum
peccatum maneat impunitum testante Iob
20. luerat omnia que fecit. Ideo hec
salutatio illi soli debuit que sola sine
peccato fuit. Et tamen ut ait apostolus
Ro. iii. Omnes quidem peccaverunt et
egent gloria dei. Ideo nullus hiis verbis
poterat salutari. Unde cum moyses le-
gem daret de mulieribus mundandis
dixit Levit. xii. Mulier si sus-
cepto semine pepererit masculum im-
munda erit vii diebus. In quibus verbis
excepit matrem domini in eo quod dixit
si suscepto semine. Glossa sine virili
commixtione. Quod tamen maria non

suscepit et ideo ab hac lege libera
et absoluta fuit. Corpus enim suum
purissimum sanguinem formavit ut re-
ligiosa fide velatur dicere possumus Ihesum
de spiritu sancto conceptum et natum de virgine
gloriosa. Et quia sit sola in concipien-
do peccatum non habuit et sola gratia ave
et sine ve debuit salutari. Hinc est
quod licet multos in veteri testamento lega-
mus ab angelis salutatos hoc tamen
aliis verbis legimus factum sicut Iu-
~~[illegible]~~ dicum vi. Angelus salutans
Gedeone dixit ad eum Dominus tecum
virorum fortissime. Similiter Thob. v.
Ingressus angelus salutavit eum dicens
Gaudium tibi semper sit. Deo hoc dispo-
nente ut ista per verba beate virgini
specialiter servaretur. Quartum privilegium
accepit beata virgo in spiritus sancti obum-
bratione. Cum enim deus sit splendor
lucis et lumen inaccessibile nulla cum sit
potuerit capere creatura humana. Cum
enim a facie eius ut dicit Iheremias mon-
tes defluerent si nuda facie sue
claritatis divinitatis veniret ad vir-
ginem deflueret sicut cera. Quippe
cuius facies ut dicit Apo. i. sicut sol
lucet in virtute sua et ideo necesse
habuit ut spiritus sanctus ei umbraculum
faceret occultans divinitatem in volucro car-
nis ut deum in homine conceptum posset
sustinere sicut enim ab estu solis nos de-
fendentes umbras corporea et opaca
inter nos et solem eligimus ut a facie
eius defendamur. Sic inter solem divini-
tatis et mariam illa nobilissima por-
ciuncula delicatissimi sanguinis sanc-
tissimi corporis Christi et caro media um-
braculum extitit. Hinc bernardus super illo
verbo virtus altissimi obumbrabit tibi
dicit qui potest capere capiat. Quis
enim excepta fortassis illa que hoc so-
la meruit felicissime experiri

intellectu capere bone discrecionis pos
sit qualiter splendor ille inaccessi
bilis virgineis sese infuderit visce
ribus et ut illa que inaccessibile
est accedere ad se ferre potuisset
de porciuncula illa eiusdem corporis
cum se creatura corporavit Illiusque mas
se obumbraculum fecit Unde virtus
altissimi obumbrabit tibi tamen est
dicere Illum modum quo de spiritu sancto con
cipies virtus altissimi id est christus filius id est
altissima virtute operacionis sue et
suo secretissimo consilio obumbrando
conteget et occultabit quantum nisi
bi tamen notum habeatur et tibi Ac si
diceret angelus Quod a me requiris
quod in te mox experieris Hec au
tem obumbracio beate virgini merito pro
privilegio computatur quia licet ~~fiet~~
nos in operibus spiritualibus obumbremur
non tamen sicut illa Ipsa enim a spiritu
sancto est obumbrata nos autem cum aliquo
lumine gracie nobis illuxerit non
a spiritu sancto sed a nubibus iniusticiis ob
umbramur dicitur Ysa. lix. Iniquita
tes nostre diviserunt inter nos et deum
et peccata nostra absconderunt faciem
eius a nobis Iheronimus vii. Inter gracie
visitacionem et temptacionis probacionem
in scola virtutum homo mirabiliter proficit
Et tandem tamen ex cenio (?) inundato orbis
in hoc statu lux adest cum firmiter
adherere cupies sed corpore pressus
non prevalet et sic ad seipsum nolens
dolens quasi resilit Et heu ipsa plebs
miseriarum earum plebe precedente
te rediens cogimur in tenebras cecitatis
~~nostre~~ nostre Ergo quasi fit ut nobis
obumbret iniquitates nostre ne sple
dor luminis divine apparens diu perma
neat obumbracionem autem virginis
spiritus sanctus obumbravit Tercium pri
vilegium accepit beata virgo in eo
quod divino conceptu fecundata verum deum
et hominem peperit ut mater dei
vocaretur et fieret unde fecit Unde sic
ipsa beatam se iudicabat ex eo quod
famulam eius sibi filium peperisset dicitur
Gen. 30. hoc pro beatitudine mea
beatam esse me dicent omnes mu
lieres Et sic vicini et cognati eliza
beth audientes quia magnificavit
deus misericordiam suam cum illa congratulaba
ntur ei eo quod in senectute sua filium gen
uisset quibus affectibus congratulandum
est nobis virgini quia non solum sibi sed omnibus
nobis non purum hominem sed verum deum
in homine peperit Unde cum elizabeth
ipsam suscepit hac ineffabili gracia com
mendaret et devoto sermone magni
ficaret dicitur Luc. 1o. benedicta tu in
mulieribus etc. subiungens Unde hoc mi
chi quod veniat mater domini mei ad me
beata que credidisti quoniam perficientur in
te que dicta sunt tibi a domino Audiens hec
virgo sancta quia magnificaret se propter
gracias nec ingrata
sit quia accepit ipsa nec ingratam
fieret retorsit gracias in datorem sic
enim flumina revertuntur eodem ordine de
bent redire in mare unde fluunt sic
dicitur Eccl. 1o. Ad mare unde exeunt
flumina revertuntur ut iterum fluant
Sed exponens bernardus dicit Flumen aque
si stetit putrescit sic plane deficit
ut gracia decursus ubi recursus non
fuit Et sic beata virgo reddens ea
sua dixit Magnificat anima mea
dominum etc. Ac si diceret Tu magni
ficas me pro graciis quas accepi sed
magis magnificandus est ille qui gracias
illas dedit Quartum stellam ascendit
privilegium accepit virgo sancta in eo quod
in conceptu non est gravata Omnes mu
lieres que umquam conceperunt gravabantur
in pondere quod portabant Maria vero
non solum non gravabatur sed magis

capitulum
f

allienabatur g° 2°] quia ut ait aug(ustinus)
portabat a quo portabatur. Hym-
bu. Iure istud molestissimum tedi-
um quod reliqua omnis gravide mulie-
res laborare noscuntur sola non sen-
sit. quia sola sine libidinosa volupta(te)
concepit. Unde et in ipso sue conceptio-
nis quam potuisset esse miserabilius
affligitur Maria tota alacritate
in montana ascendit ut dicitur Luce
primo. Exurgens Maria abiit in mon-
tana abiit in montana cum festina-
tione ut elizabeth ~~visitaret~~ mi-
nistraret et portus illo preposito depo-
nit portas originalis portans a quo
portabatur. Ipse et quem portabat
intus sine voluptatis portabat-
ur] et ideo ex illo glorioso onere gra-
vari non debuit] quia culpa non habu-
it in conceptu. ¶ Tertiam stellam quam
privilegium accepit beata virgo meo quo
non est in dolore parturitione sanctificata
ta ex illa ~~[struck]~~ maledictione quam
dicitur prima parentum maledictio-
des eue prime mulieris dicitur gen. iii°
Multiplicabo erumpnas et concep- [tuos]
tus tuos] in dolore paries filios tu-
os et sub viri potestate eris. et ipse domina-
bitur tui. Omnes mulieres hereditaria
~~[struck]~~ successione legis prime matris
subiacebat ut multiplicantis erump-
nis filios suos pariant cum dolore.
Maria autem que in utero matris ab o-
riginali peccato per spiritum sanctum munda-
ta extitit. eidem maledictioni non debu-
it subiacere] et ideo a communi lege parien-
tium immunis debuit esse libera et excep-
ta. Hymno. Ex luciditate que perpetu-
a nova exultacione nova edidit par-
te. quia sola inter mulieres a quo male-
dictione et dolore parturientium extitit a-
liena. Hymno. est quod pro aue quod est grum
nomen eue ab angelo salutatur] eo quod sine

dolore pro lege quam tam suum debuit fili-
um parturire. ¶ Quartam stellam sive cer-
tissimum privilegium accepit virgo
sancta. et quod permansit inviolata. Sicut [in partu]
radius solaris transit per rem perspicuam
sine eius rei lesione sic sol iusti-
tie christus deus noster nascendo transit per
claustra virginitatis sigillo integro perma-
nente. Et ex hoc resultat hoc glori-
osum privilegium quod in laudem
eius canit ecclesia sic: castitas hoc eulo-
gium genuit puerpera regem etc.
ut scilicet nec primam similem visa est nec
habere sequentem. Et sic dicitur virgo et
mater incorrupta. Unde Aug. Filius
tuus obumbrans fecunditate tibi tri-
buit. et virginitatis gloriam non
abstulit. Et ex hoc resultat ho- [et ma-]
norabile commercium quod virgo dicitur
incorrupta. Hymno. Et enim si ideo
laudes quis virginitatem matris filie
offerentur pro ea. Si humilitate pro-
ditanes fuerunt et alii licet pau-
ci. Si magnificentie volumus eius mi-
sericordia fuerunt et alie vir-
gines. Unde est in eo nec primam similem
visa est nec habere sequentem. Scilicet gaudium
matris habens cum virginitatis honore.
Nam ut ait Aug. prophetas non
erat quod per eius adventum violaretur
integritas qui venerat reparare cor-
rupta. Hec mirabilis et privile-
giata dignitas prefigurata est eze. xx.
ubi dicitur porta hec clausa erit
et vir non transibit per eam. Quod ex- [quia solus dominus ingredietur et egredietur per eam]
ponens Aug. dicit. Quid est porta
clausa] nisi quod Maria extitit incorru-
pta. quid est et vir non transibit per
eam] nisi quod virgo permansit] et quid est
quod solus dominus ingredietur et egredie-
tur per eam nisi filius dei de spiritu sancto con-
ceptus] nascendo egressus est per eam por-
tam virginei pudoris clausam per

manere q͞a maria v͛go ē an̄ p͞tu͞
tu͞ / virgo in p͞tu / virgo p͞ p͞tu͞
Nonu͞ p͞uilegiu͞ co͞sentiri est
virgo fcā / in eo q͞ nīr͞ ē / no͞ cu͞
iusq͞ʒ sed dei / vt hāc digniſ
ſima͞ p͞rogatiuā p͞ ceteris oi͞b͞ q͞
iure q͞da heat. vt filiu͞ ſuu͞ cu͞
deo p͞re co͞e͞m fideliṭ͞ h͞re dicat͞
vt iheſ͞ xp͞us dei filiꝰ ꝛ v͛gis
religiosa fide veriſſīe poſſit di
ci Hinc ber͞ emulans mlis p͞ro
geni͞s. ſubiungit q͞ ſi adiuit ab ce
tuitꝰ ē q͞ iā potit ligua / etiā ſi
angelo͞r ſit digne extolle͞ inte͞r
virgines: ineam no͞ dico cuiuſq͞ʒ
sed dei Et ſubiungit hec ē g͞ nr͞e
virginis ſingularis et excellens p͞
rogatiua q͞ filiu͞ vnu͞ eu͞de͞ cu͞
deo p͞re meruit h͞re co͞em / Nec
deu͞ alia nīr͞ nec v͛ginem inte͞r
detuit aliꝰ filiꝰ & c͞ ut ait Da
maſcenꝰ ip̄a vocat͞ theotocos
q͞d ſonat mr͞ dei Xm p͞uile
giu͞ conſecuta ē v͛go fcā / eo q͞ oi͞b͞
gracijs dotata Hoc aut͞ nulla p͞ura
creatura ē aliq͞n conſecuta Nā aut
ait b͞ ciro͞ xij. diuiſiones gra
ru͞ &c Et iterū ad ephe͞ iiijo. Vni
cuiq͞ aut͞ datu͞ ē g͞ra s͞m men
ſura donationis x͞pi Marie aute͞
no͞ s͞m mēſura͞ data ē g͞ra / ſʒ
omnem g͞ram pleniſſīe est conſecuta
Hinc ex p͞ſona eiꝰ dr͞ eccl͞i 24°.
In me oi͞s g͞ra vie et veritatis Ac
ſi diceret In me oi͞s g͞ra vie i.
huiꝰ vite oi͞ hoi͞ / oi͞ ſtatui oi͞m
etati conueniens Hic ber͞ ceteris p͞
p͞tes marie vero tota ſe infudit
g͞re plenitudo Quod pulcre dat͞
intelligi Gen̄ 1°. vbi dr͞ Congre
gentur aq͞ oe͞s q͞ ſub celo ſūt in
locu͞ vnu͞ ꝛ ſeq͞t͞ congregationes

aq͞ru͞ appellauit maria ac
ſi d. locus in q͞o om͞s graru͞ aq͞
congregatur appellat͞ maria
XIm p͞uilegiu͞ conſiſtit in eo q͞
oi͞b͞ v͛tutibꝰ ē adornata / q͞s
no͞ tenuit nec mediocrit͞ ſed
p͞fectiſſīe poſſidebat Na͞ in
toitatibꝰ ꝛ cetibꝰ potit͞ comparari
Et ſo auctibꝰ dicat͞ ei eccl͞i 24°. vnde
ex p͞ſona eiꝰ In me oi͞s ſpes vite
et virtutis Vn͞ et ei dicē poſ
ſumꝰ illud Ruth iij°. ſcit om͞s
p͞plus q͞ h͞itat intra portas ciuitatis
mulierē te ee͞ v͛tutis Nā ber͞ in ſ͞mone
dicit q͞a dei v͛tuti. q͞ multu͞ co͞ueniu͞t
inhitat ſi v͛tutibꝰ ſit reſp͞ſa / ſuis
ad monumētu͞ michi p͞ q͞ ei deſunt
Nu͞ ergo h͞t eu͞ in q͞o v͛tutes ſunt
h͞t virtutes et p͞ q͞ vnu͞ oi͞b͞ v͛tutes h͞re
ber͞ Eiuſ aut͞ marie q͞ plenit͞
merem q͞ vei cum Et cu͞ receſſit
ab vtero cu͞a no͞ receſſit Hugo
diuinitas in ea corp͞alit͞ h͞itaret quo͞
oi͞b͞ v͛tutibꝰ est vt exorneret ea ee͞ oi͞b͞
tutibꝰ adornata XIIm p͞uile
giu͞ ē q͞ in celo ſup om͞s ē exaltata
q͞d apte ſonat eccl͞i Exaltatꝰ eſt
ſca dei genitrix hoc ipſū ordine no͞
bis eſt q͞ concedat dn͞s ihc͞ x͞p͞s
Amen De hoc ſcriptura ꝛ alijs ſtati
tibꝰ de eod͞ ſo. viij. de t͞n ſtatu
Intrauit ihc͞ p͞ter͞m et ſcd͞m ſ p͞ſeq͞
in q͞dda caſtellu͞ Luce x°. Dicit
ber͞ Cu͞ ac ſaluator mr͞ in mundo
loco viſibilit͞ fuit ip͞is dignatꝰ
q͞ parum / hoc etiā ſentit vbiq͞ terra
rum in cordibꝰ elector͞ operat͞ inuiſib͞
lit͞ Luce et etiā loq͞ſte audiu͞
mꝰ q͞ in q͞dda caſtellu͞ intrauit ihc͞
et mulier q͞da marth͞a noīe exce
pit illu͞ in domu͞ ſua Quid aut͞
hoc caſtellu͞ ſi cor humanū ? Ecce

R

Amr

Aaa

I.

Aaplus

Adnē

de eod͞ ſo. viij de t͞n ſtatu p͞ſeq͞

Sed quia dei manes in carne non frequentaverunt domum marthe propter ligna et lapides ex quibus extitit fabricata sed propter familiam quam diligebat que ibi extitit congregata scilicet lazarum martham et mariam sicut dicitur Joh. xi. Diligebat autem ihesus martham et sororem eius mariam et lazarum. Ergo certe et castella cordium nostrorum non visitat dominus nec frequentat nisi eadem familia spiritualiter intellecta in nobis fuerit congregata. Unde bernhardus Intrat domum meam salvator et frequenter visitat quam lazarus penitens purgat mundat martha fidelis dispensatione ornat maria templum. Hic dediti contemplationi. Ita videlicet ut lazarus humiliter sentiat de se ipso martha misericorditer de proximo maria sublimiter de deo. Habet igitur lazarus formam penitentis sive incipientis. martha formam boni dispensantis sive proficientis maria vero formam contemplantis sive perfectione attingentis. Qui ergo domum in corde suo deo parare desiderat quam dominus verum visitet frequentet et inhabitet libenter studeat ut personarum lazari marthe et marie officia in se transfigurit. In quacumque enim domo sive maiori ut in claustro sive in spirituali ut in corde hec tria officia bene ordinata fuerint illam deus visitat libenter et inhabitat frequenter. Dicit enim bernhardus de verbis domini: Eosdem fratres quemadmodum in hac nostra domo tria hec distribuit ordinata caritas lazaro scilicet penitentiam marthe administratione marie contemplationem. Sit hec similiter cuique perfectio est maria magis tamen videtur hec singula ad singulos pertinere ut alii recogitent annos suos in amaritudine anime sive saucia vulnerati dormientes in sepulcris cum lazaro alii dediti sint administratione alii vero vacent sibi et contemplationi.

Et quia omnes claustrales in his tribus statibus includuntur ideo hos status tres triste[illegible] de singulis aliquid disseramus. Ut autem omnes claustrales in his tribus statibus sunt inclusi apte insinuat bernhardus sic dicens: quibus nulla credita est dispensatio administrationis nulla commissa his omnes sedeant aut secus pedes domini cum maria aut cum lazaro intra septa sepulcri. Quia similiter iterum replicat licet sub aliis verbis dicens: Iterum dico vobis nemo se extimet de ignorantia excusandum ad quem nihil spectat de substantia domus aut reserenda intra undas arche aut virum esse desiderans ut danielem erat aut cum beato iob virum dolorum et scientem infirmitatem. Sunt autem his infirmitatem status seculi similiter cuique contemplativus est maria perfecta ad quam perfectionem quicumque venire desiderat primo in statu lazari transeat quem in vanum consistit penitentia quam perfecta marthe officium diligenter et fideliter summat ut tandem in his duobus fideliter inventus in contemplatione transeat. Qui igitur tertium habere desiderat scilicet primum scilicet penitentiam lazari non respuet. Primus gradus status est novitiorum sive incipientium. Ne autem de novitiis dubitantes hos solos esse putem novitios qui primum annum non dum in ordine compleverunt ideo bernhardus describit nobis eos et notificat ita dicens: Si xl annis in ordine steteritis et non perfecistis novitium te reputo. Que autem tria signa in quibus cognoscimus nos non perfecisse et per que novitios adhuc esse. Si si[illegible] primis non dum accepimus consolationem si non firmum novitia devotionem si sumsimus fervorem

hos te

vobis

Maria perfecta habet 3o statum

scilicet contemplationem

1a

iii

et affectione de p° d. viii. Nam dum
sup nris pctis in seculo comissis
remissione non accepimus in pmo
conversionis gradu stamus. De 2° ite
rum ait. Suadeo vobis amantis-
simis resistere pede a molestia
et anxia vecordia viarum
vestrarum et evadere pitinca pla
mora s. nove devotionis et sem
oris memorie beneficiorum dei ut q
in vobis confundimini in spiritualium
respectus. De 3° d. Apo. 2° hec
adversum te pauca quod caritatem tuam
primam reliquisti. Cum g hec tria
signa in se invenerit adhuc se novi
tium reputet. Quid aut nobis
in talibus faciendum sit in pdicto c°
Apoc. docemur cum ibidem subiungi
tur. Memor esto unde excideris et a
ge pniam et prima opa fac.
quod est dicere. Qui in ex pdictis tribus
signis novicium se reputat quam
tocius ad hoc in ordine steterit a
gat pniam et pma opa faciat
in q facere debuit cum noviciorum
cellam intravit seu vitam incipiens
inchoavit et vitam secularem reliquit
Quod si non fecerimus accipiemus
quod seqr. Alioquin venio tibi cito
et movebo candelabrum tuum de
loco suo nisi pniam egeris. Cum
que igitur quando novicium se reputat
festinus ad pniam. Hec enim q
page desiderat formam in se lazari
transfiguret. Quam formam nobis Jo. xi.
describit dicens sic lazarus signus pe
nitentem debet esse inclusus oneratus 2
ligatus. Sic n. lazarus iacuit in
sepulcro per quem tu vera 2 suffi
ciens pnia est agenda. Incipiens
ergo verus penitens incipit 1°
ingrediatur secretum suum sepul
crum et intus secum ipsum claudat

~~claudat~~ ibique ab omnibus occupationibus
exterioribus statuat se ante se mediante
tum in corde suo faciens ibique reco
litet omnes annos suos in amaritudine
anime sue dicens sibi illud Jone 2°.
Quid est cor tuum quam terra tua. ut
ex quo ipso eius in [illegible] Jo. viii. hostio
nos facere 2° Attendat homo diligenter
mentis sue ut audiat cum pfeta
ante sue sedeat ut iudicans spir
accusator conscientia testis sit memoria
timor carnifex ut ibi penitus dim
tur. spiritum. Hoc facere monemur
ysa 26. Vade popule meus intra in cubiculum
tuum et claude super te hostium tuum. Ab
scondere secum ingrediamur et silenciosum
in tuto abhominaciones priores suorum
ciat cognoscemus. Sic n. d. Eze. 8°
Abhominaciones tuas in medio tui. Et ite
viii. Ingressus vidi et ecce similitudo omnium
reptilium et abhominacio animalium
et universa ydola depicta in pariete
in circuitu per totum. Sic n. adinvenimus
hic contritus per interiores iniquitates 2 per
tata sed tamen tecta sub dissimulatione
esset in manu pde 2 mesura
Et si adinveniat quem in hiis offendit
insistat deinde ad animate sedeat
ad pniam cogitabis per tu in illis 2
quibus pctis tu plus offendit deum
fiore. Hic 2° debet esse ligatus cum
lazaro in et exterioribus sensibus dist
plane 2 obie ne tanquam canis rursus
ad vomitum et sub locum in voluta
bro luti debet membra sua armatura
quaedam ad preceptum tenens tam in sen
sibus exterioribus quam in membris corpo
ne aliquid facere possit quod penitere
oporteat et lugere hec est pnia
vera ut sic comissi defleam ut nunc
iterum deflenda comittamus. nec suf
ficit solum nos exterioribus ligari sed
etiam interiores 2 motus illicitos [illegible]

D

refrenare ne per ymaginationes de
prius commissis delectationes iterum hau
riamus de hac ligatura dicit
eccl. 28. vinculum illius vinculum
eneum est et est ligatura salutaris et
prov. vi° Homo apostata vir inutilis
non solum autem inutilis est ad operandum
bonum sed etiam est nutilis quia ma
lum augmentat ¶ Quarto novicius in
clusus et ligatus debet esse oneratus
cum lazaro concedente culpabilis confite
rique promittens sibi remissionem
communiter vana spe sibi blandiens
donec dominus misertus sui dicat sibi
ipsum lazare veni foras infundens
ei remissionem omnium peccatorum. Unde eccl. v°
De propiciatu peccatorum noli esse sine
metu et ne dicas miseratio dei
magna est in multitudine peccatorum meorum
miserebitur ¶ Quinto status officialium
sive prefinitum designatus pro statu mi
stice. Et per ordo Nemo indigne
gerit curam aliorum qui prius non gessit
curam sui hinc bernardus Ante tua consideratio
inchoet ne frustra extendaris in alia
neglecto te. si sapiens es dee
tibi ad sapientiam si tuus non fueris sapiens
Sapiens prius sibi est sapiens et bi
bit de fonte putei sui prius ipse
In consideratione ergo salutis tue nemo tibi
germanior nemo vicinior unum
tu matris sue. Audiant ergo officiales
mistice officium exequentes quam cau
tela oporteat eos officium exequi si di
vicias et regnum celorum cupiunt promi
Sunt autem in omni dispensatione
necessaria duo necessaria ut videlicet dis
pensator sit fidelis et prudens hec
enim duo requirit dominus ~~super familiam~~
luc. xii° cum dicat Quis putas
est fidelis dispensator et prudens
quem constituit dominus super familiam suam
¶ Hec autem fidelitas debet triplex.

exhiberi scilicet ad deum ad proximum et
ad seipsum ¶ Primo dico debet esse fidelis
deo ut in omni dispensatione officii sui
per puram intentionem querat gloriam dei
Ad quod facere monemur i ad cor. x°
videte sive manducatis et cum diligentia
omnia facite Et hoc est quod dicitur luc. x°
Martha martha solicita es et tur
baris erga plurima porro unum est necessarium Ac si diceret licet
solicita sis et circa plurima occupe
ris necessarium tamen est ut hec omnia in unum
scilicet deum ordinentur ut licet in se sint
diversa in unum tamen per intentionem redu
cta unum tamen deo tribuantur omnia
unde bernardus Omnis cultura et ma
xime racionalis debet suum principium
imitari Et quia deus unus est dicente
moyse deut. vi° Audi israel quia
deus tuus unus est debemus et nos
unum scilicet ipsi sibi unire per unigenitam
creacionem virtutis et unum cum proximo per
vinculum dilectionis ¶ Secundo dispensator debet
esse fidelis proximo ut omnia que ei racione offi
cii debet fideliter exhibeat caveat in
omnibus quibus potest eorum murmuracionem Et
ergo sint debita victualium spiritualium
sive debita mercenariorum plenissime
subito ministret ut valeat ei dici
illud dan. vi° Nullam causam et suspi
cionem reperire potuerunt eo quod fidelis
esset et omnis culpa et suspicio non in
veniretur in eo ¶ Tertio sit fidelis sibi
ipsi Caste et caritatis est enim nos debe
mus ut nec sibi nec proximo nostro
aliquid velit furari quod cum nostro dap
no et periculo oporteat exhiberi
hinc eccl. 29 confirma verbum et fide
liter age cum illo
et in omni tempore invenies quod tibi necessarium est
Hec ergo fidelitas in hoc vere consistit
si in omni dispensatione nostra puram et
illesam conscientiam nostram servamus
ita ut de omnibus rebus nichil nostris

sive debita

utilitatibus affluamus. De quo Luc. xix.
Recte fidelis es famulus, si de aliis
bonis domini tui nil tuis usibus applica-
re contigat. Cum igitur his tribus modis
ut dictum est fidelis repertus fuerit, sine
magnis vocibus in regno celorum
dicetur ei: Intra et euge serve bone
et fidelis etc. Math. 24. De tali dis-
pensatore dicitur Neem. ix: Invenisti cor
eius fidele coram te, et sequitur: Et percus-
sisti fedus cum eo ut dares ei terram
Chananei, Cethei, Ethei etc. Et Prov.
28: Vir fidelis multum laudabitur,
est enim dignus omni laude. Sed inveniuntur
pauci tam fideles, unde Prov. 20:
Multi misericordes vocantur, virum
autem fidelem quis inveniet? quasi diceret nemo.
Unde Luc. xii. Veritas ait: Quis
putas est fidelis servus? Et quasi dicat:
quis putas, signum est paucitatis et
raritatis. Talis enim servus est altissimus,
et comparatione altior, tanto rarior, tanto in-
venies copiosior. Talibus enim dicitur Math. 24:
Euge serve bone et fidelis etc. Aliis
enim simpliciter bonis datur merces multa,
sed fideles autem dispensatores, si-
cut sunt prelati, sicut et ibi proficiet
bonis domini dicitur promittere cum dicitur:
Super multa te constituam. Ezechiel: Tales
pauci inveniuntur. Et hoc est quod queritur
dominus Ysa. 1: Omnes diligunt munera,
et sequuntur retributiones, et non solum privan-
tur magno merito fidelium dispensa-
torum, sed etiam regno celorum, dicente
Christo ipso dicente Luc. 16: Si in alieno
fideles non fuistis, quod vestrum est quis
dabit vobis? Nichil de terra nostrum
est nisi corpus, nuditati soli sufficit.
Regnum autem celorum nostrum est, dicente
domino Math. 24: Venite benedicti patris
mei, percipite regnum celorum etc. Ergo si fi-
deles non sumus in alieno, tolletur a
nobis quod nostrum esse debuerat scilicet

[margin: et comparatione maior]

regnum dei. Secundo bonus dispensator
non solum debet esse fidelis, sed et pru-
dens. Est autem prudentia vera per
quam divina preferimus terrenis, per quam
ut aut generaliter dignitate ... [deleted]
... tribus non ex opinione sed ex ea-
rum constitutione, ut in dispensatione
fidelitas possit sciamus per prudentiam in
dispensatione. Hec autem prudentia in
tribus consistit. Primo est ut bonum ma-
lo, melius bono, optimum meliori
in omni dispensatione preeligat. Hoc autem
facies preferendo eternitatem tempori, celestia ter-
renis, spiritualia corporalibus, deum omnibus, quia
commutabit omnia transitoria in eterna.
Secundo in quo consistit prudentia hoc
est: ut plus et sciat lucrum suum. Ubi
enim lucro nullum opus nulla dispensatio.
Profert in hoc mundo, sed omnia que pro-
ferunt ... Lucrum eius quod in ea
bus acquirit est infinitum eo quod ipsa
sit quoddam bonum infinitum ... [correction]
Unde Infinitus thesaurus est hominibus. [correction]
Prudentia scilicet videamus prudens dis-
pensator nos docet in regula monas-
terii omnia ne dissimulans aut pre-
termittat omnia ne ... in doctrina
de salute animarum etc. et in doctrina
sua imitatus apostolum qui dicit 2 Thim.
x. Argue, obsecra, increpa etc. Ins-
tes temporibus et extra ... blandime-
nta. Tertio ut enim omnia in futurum
... et nesciat homo utrum
amore dignus sit an odio, ut dicitur
Eccl. ix. Ideo omnia sua in humilitate
sepeliat, dicit Bernardus: Inutilis sit, quod de
bene factis fecit, nisi omnia bona sibi retinuerit,
quia prudentia docet nos veritas Luc.
17: Cum feceritis omnia que vobis precepta
sunt, dicite: servi inutiles sumus. Contem-
platiuus status claustralium sive devotorum con-
templativum in persona Magdalene
prefiguratum est, ad quem statum quem
plura exercicio perficitur, scilicet non silencio

AX

auditu et desiderio | Legimus de
maria magdalena Maria de eius
ore audiebat auditu et ore dicitur luce x.
Maria autem sedebat secus pedes
domini et audiebat verbum illius de 3°
silencio dicitur vii Vide prerogativas
magdalene | que in ore eius deum habet ad
uocem Indignatur de phariseus
conqueritur soror murmurat etiam dis-
cipuli et ubique maria tacet. et
pro ea loquitur xpus | xpus autem desiderio de-
siderium inuenit Ioh. xi. Ubi ihesus venit
eum in castellum dicitur occurrisse Et
iterum dicitur | maria cum venisset ubi erat
ihesus videns eum cecidit ad pedes eius
et dixit ei Domine si fuisses hic | fra-
ter meus non fuisset mortuus per que ser-
monem eius desiderium intelligimus corpe-
ris Sic devoti claustrales cupientes
racheles amplexibus stringi | et officio
fungi magdalene | per quod ad nobile
studium contemplacionis sufficiat pervenire
potentibus eorum se habilitent dut distrinant
deo vacare tunc audire et desiderare
Tunc deo quo veraciter vacamus | cum tem-
poribus omni tempore et in quacumque strepitu vel
labore immiscere deo somniemus
Nos fratres monemur deut. viii Ubi
dicitur Caue diligenter ne obliuiscaris domini
dei tui | et thob. iiij° Omnibus diebus vite
tue in mente habeto deum Tunc ergo vacat
vacamus si tota mente in deum figimus
Illa occasione id est trahimus aliquam
Nam abilitatis nos ad contemplacionem
et silencium ut sunt a superioribus correpcia
sunt sine ab equalibus contempnamur
sunt ab inferioribus subsanamur sed depeccati
patere presentes | silentium cordis et oris
teneamus ut teste conscientia possimus dicere
cum Iob. Nonne silui | nonne dissimula-
ui et iterum venit super me tribulacio
Et tercio cum maria audiamus verbum dei |
et omnia que audimus pro viribus opere

impleamus dicentes cum psalmista Audiam quid
loquatur in me dominus etc. | ex quorum verbo
sum ut certe aliqui liquescentes et a
nobis pecunia recedentes fluimus in
deum iuxta illud anima mea liquefacta est
etc. et talis liquefieri et deo occurrere
Quarto cum maria vehementi desiderio
domino occurramus delicata etiam divina con-
solacio ut illi se tribuat non cum
vehementi desiderio affectatur hugo
vii. Oportet ut ardor desiderii
preveniat mentem ad quam ipse
venturus est eciam consumat rubiginem
viciorum | et sic locum preparet domino |
et tunc sit anima eius iuxta domino |
cum se senserit illo igne succensa et
dicat cum propheta trenorum i° De excelso
misit ignem in ossibus meis Tali-
ter sic suspiravit frequenter sanctus bernardus cum compunc-
tione orans et affligens se pre de-
siderio occurrit ihesus xpus quasi sponsus anime — ^ (eciam / compunctione)

Sermo viii de vii altissimis in
quibus habitabat beata maria. AX

Ego in altissimis habito eccli. xx.
Dicit beata maria se sibi exo-
rabilem omnibus clementissimam prebet
omnibus dei per nativitatem amplissimo quodam
misericordie affectu quippe que in omni
genere bonorum in altissimis habitat
in quibus fuit et habet omnia que sunt bona
Ut autem videamus in quibus
altissimis habitabat sancta virgo sciendum
est septem sunt genera bonorum in quorum
altissimis habitabat Fuit enim
purissima graciosissima in meritis di-
tissima in paciendo perfidissima in con-
solacione habundantissima virtuosissi-
ma in contemplacione altissima et hec omnia
habuit in altissimis Primo dico
habuit altissimam puritatem Cum
enim omnibus hominibus plus et minus puri-
tas habeatur illa suprema et altis-
sima ubi nulla vel pro absoluto contitur

A

Septem genera bonorum
in quibus habuit beata virgo

B

sinum puluceis e totita | quia bta
virgo hauit · q in vto fuit mu
data · et vsq in fine sue vite in
supmo pfectionis mundissie conser
uata extitit Et eo soli copatur
in q nulla vnq macula visa est
Vnde anselmus Ea puritate nite
bat bta virgo · qua sub deo maior
nequit itelligi · q loge agelorum tn
sunt puritate Vl'a deo q ut dicit
Job x° in agelis suis repit prauita
tem | in ea nl' lucens puritatis
de ea dicit cant x° Tota pulcra
es amica mea et macula no e in te
Vn bn maria in puritate tusiedit
agelos | et celeste oem supgrditur
creaturā qd no solū pbat aucte
sed et roib vtute Quato n aliqz
creatura mundior e deo · tato etiā
oportet eā piore · sed ipa super
omnes creaturas fuit mundior g° et
pulcr Tercio stetit i altissimo gr
tiarum | qd ad ei altissim e in gratiis
hoc totu hauit Vgo scā Altissim
aut in gra e oem hre gras | non
pportionalit nec dimute | sz ita
sublimit vt eo mo nulla pura
creatura eet tale gram cosecuta
Vn de hoc altissio ipa gloatur
eccl xx° d° In me ois gra etc.
ac si dicat · ois gra in et oibus hoi
bus ad prite vitā pit et futura
necia a deo in misericordib e in
fusa Vt g° q dicta sut breuiter
replicet altissim i gras est
oem gram hre · no tn sibi soli sz
oi hoi mouiti ea | et hoc i altis
simo | quo vnq pura creatura est
gram cosecuta In hoc g° altis
simo ta cofluunt · s oem omi su
mi · oem s hre gram · omi s in
digeti | et requireti | et hoc totu
in summo Vn eccl · xx° d · Videte

q no soli mi laboraui sz et oibus ex
Quarto stetit i altissio meritor | eo
q tn mita tā magna tā sublimia
mita neo vnq apparuit Mira dico
q neo tn mita mita acquisiuit | q
ipa qtu merebat ita ut momentu
tpis ei nunq fuit inito tusiect Via
et si octo aliqu vacasset · hoc ip
sum ad ea tā vtuose tā eo ronabili
ta fecit | ut ei no minito ad supmu
mitū iputaret Quarto neo tā mag
na mita copauit eo q ipa sua o
pera imediate i ipm deu quē in
vtero portauit · lactauit i gremio
fouebat exercebat Sa si vult
ymo et veru e q si eo pphame
recipit merede pphe accipiet | et q
recipit iustu merede iusti accip
q magna merede accipit q omni
no in hospitiu doms accipit | sed
i hospitiu corpis et cordis et mentis
recepit Item si merede accipit
qui dat paupi idumentu | qd ac
cipit q dat deo carnis idumentu
Et si merede accipit q dat paupi
ppt deu alimentu | qd accipit · qui
dat deo de liquore cordis · i · de sobrib
nutrimentu Quinto mita eius no solum
erat multa nec solu magna sz etiā
sublimia · qa sil' actiua et cteplatiua
vita sublimit exercebat · qd nulli vnq
e cocessu Alijs ei vita actia · alijs
vo cotēplatia e cocessa · alijs eni
qd adhuc plus e vtraqz vita donata
est · sed altius viabus vt aplis q
nuc cteploibus nc vo actoibus iten
debat Ez bte vgini simul et semel
et vtraqz donata · vt videlz i summo
et deitas co
ab ea fois alter · et itus deitas
templaret Vn ipa de sublimibus
suis metis feliciter gloiat · eccl xx°
d° ego feci vt in celis oriret lux
idesiciens · et qi nebula cotexi

^ surgit sicut super terra nebula

. X .

curie. Et hec est lumen quod de se
dicit Ioh. viii. Ego sum lux mundi
quod lucet in terra et in celo clarus di
in terra et in celo et per quod lumen
gratie super universa terra se diffudit
C. X. Virgo benedicta fuit ^ in patiendo
profundissima. dolorosissima et profundi
tate passionis filii sui super omnes vi
atores qui unquam passi sunt patiebatur
Alii enim in corpore patiebantur et passi
one suis viribus commensurata solum
pertulerunt quibus si quod fuit superadditum
in patiendo succubuerunt moriendo
quia non potuerunt plus pati quam po
tuerunt. Ipsa vero patiebatur in anima
que est immortalis. in qua profunditas doloris
acervitas cumulabatur. non tamen succumbere
potuit neque mori. Unde bernardus. Tuam
pertransiit animam doloris vis ut te plus
quam martyrem predicemus in qua corporee
sensum passionis excessit compassionis
affectus. Hec autem vis doloris inmensa
ex triplici causa in anima virginis cumulabatur
scilicet ex intima clementia. filii innocentia
et infigentium crudeli vehementia. Primo
dolor passionis fuit inmensus ex inti
ma clementia. Sicut enim omnis mater diligit
natum ex utero suo ~~compassione~~ dilectione
compatitur. Quod excessus doloris accidit na
to suo. quod non illa mater que plena
pietatis erat cuius viscera non nisi
dulcedinem redolebat super omnes mo
dum super eundem modum condolebat.
Secundo dolor eius multiplex erat tamen ex filii
patientis ~~par~~ innocentia quem sciebat
non solum unquam malum non commisisse
sed suis crucifixoribus multa bona con
tulisse. Pena enim que ex culpa infligi
tur patientius sustinetur. Tertio vis
doloris eius cumulabatur ex infigen
tium crudeli vehementia. Sciebat
enim benedicta virgo quod eorum crudelitas super
turpe crudelem valde … deo videtur

acciperet ut sicut passio filii multis
extitit in eternam salvationem sic mul
tis fieret in ruinam et eternam dampna
tionem. Secundum prophetiam Symeonis di
centis. Positus est hic in ruinam et in
resurrectionem multorum et in signum
cui contradicetur. C. XI. Sicut in altissimo
consolationis. Ut qui super omnes homines
debuit turbari multo etiam super omnes
debuit consolari. Hec autem altissimum
consistit in tribus. scilicet in consolationis nobi
litate communitate et generalitate.
Primo hec supremitas consolationis con
stabat ex consolationis nobilitate.
Multis enim modis et multipliciter
sunt consolatores. Alii enim consolationem
ex peccatorum remissione acceperunt
Alii ex beneficiorum collatione. alii ex
qualicumque dulci affectione. alii ex
spiritus sancti ebriatione. Ipsa ^ benedicta virgo ^ autem
ex divine speculationis consolabatur
illustratione et ex divine essentie sicut fas
est dicere visione. Quod … nunc legis
latores unquam alicui accidit. Hoc autem
plenius et nobilius contingebat vir
gini gloriose. Sicut tamen moyses et
paulus ad hec archana promoventur
gratia extendebatur … virgini
apostolus non evenerit. C. Secundo hec al
tissimum habuit ex temporis continui
tate. Sicut enim asserunt sermones eius
… et … fuit in excessu men
tis ut quod alii in raptu et …
ad momentum habuerunt ipsa continue
fruebatur. C. Tertio fuit ex generali
tate. Quippe quod mente et exterius in sensibus
et affectibus in corpore et anima conso
labatur. Ita propter in conspectu filii in
tuens in conspectu deitatis propter in homine
filio. Item in deos dulcibus consolationi
bus fovebatur. Aliis non iuncto con
solabatur propter. … gloriosam illam
testam humanitatem dico filii sui in quo

et nichilominus in suo interiori hoc est in divinitate delectabiliter pasceretur

·15·

plenitudo deliciarum inhiabat et
spirabat exultabat cantabat lac
tabat etc. Sed et alie mulieres que in ...
tatis conceperunt in dolore pariunt
et in multis laboribus et immunditiis
nutriunt et pectores sciunt et in dolorum
multis malis mortibus succumbunt
adhuc tamen delectantur et consolantur
in eorum intuitu quo non mirum talem
tantum talem filium que ex spiritu sancto con
cepit sine concupiscentia gestavit
sine dolore peperit in omni
munditia et sanctitate aluit et nu
trivit consolabatur Sic ergo factum est
ut fratris per suum hominem exteriore in
homine filio pasceretur ut fieret et quod Johannis
x° dicitur ut ingrediens et egrediens
pascua inveniet ¶ Tertio stetit in
altissimo virtutum hoc autem iterum
explicatur contingebat s. in altitu
dine in latitudine et in pulcritudine
¶ Primo stetit in altitudine virtutum quia
non possedit eas mediocriter nec
tenuiter nec diminute sed in supremo vi
gore et sicut virtus nobilissime potest
possideri sic virtutes habuit virgo sancta
¶ Secundo possedit virtutes in latitudine
hoc est secundum omnem habitum virtutum ubi quia
habet virtus humilitatis aliquando habet in
corde aliquando in ore et aliquando in opere
aliquando autem diffundit se ad omnia ista
tria Sic beata virgo secundum latitudinem dedi
virtutes habuit extendit eas in omnibus in
quibus virtutes poterant extendi et hoc est
de quo gloriatur virgo sancta Eccli. xx° dicens
Ego quasi therebintus extendi ramos me
os Illa enim arbor pre ceteris arbori
bus diffundit ramos suos Sic beata
virgo pre omnibus sanctis extendit ramos
virtutum ad omnia opera summo digna
¶ Tertio stetit in altissimo virtutum secundum
pulcritudinem Ita in aliis hominibus
habitus virtutum acquiritur ex impugnatione
viciorum Virtus enim ut dicit philosophus
tenet medium viciorum Ipsa enim virtutes
habuit sine admixtione contrariorum quia
caruit fomite peccati Unde vicia radi
caliter orta sunt et ideo virtutes purissime
habuit sine impedimento viciorum Hinc
est etiam quod ipsa virgo virtutes suas de
lectabiliter exercebat Sicut enim dicit philosophus
quod virtus movet ad modum nature
Unde sicut ignis naturaliter inclinatur ad
actum calefaciendi sic homo virtuosus ad
agendum virtuose Virtutes enim cum acquiri
tur et trahunt ad habitum optime fi
unt conveniunt et delectabiliter sedent
in animo possessoris Virtus enim ut dicit
[illegible] naturalis est ¶ Quarto beata virgo inter
minate et inestimabiliter stetit in altissimo
gradu glorificationis Nec mirum debent
ei premia meritis correspondere ut que in
altissimo meritorum stetit in via stet
etiam in altissimo meritorum in patria Et
quia nulla lingua dicere eius gloriam
[illegible] valeat exprimere ex quadam
quasi circumlocutione de hoc altissimo aliquid
depingimus Habuit enim in via tria
singulariter inenarrabilia et inenarrabiliter
singularia que ostendit eam in patria sin
gulariter inenarrabiles et inenarrabiliter singu
lares glorias super omnes creaturas pos
sidere Hec autem fuerunt virginea ma
ternitas divina filiatio et spiritualis fecun
ditas que inenarrabilia ita singulariter ei conve
nerunt ut in hiis nec primam similem vi
sa est nec habere sequentem et hiis tribus in
enarrabilibus singularibus singulares et
singulariter inenarrabiles glorie in patria
correspondent Hinc beatus Anselmus beata virgo
a sole figuratur quia sicut sol suo orbe
illuminat sic et hec sola splendidiori
luce et homines et angelos in celesti pa
tria illustrat. adeo ut maiestati spiritui
bili luce plures sic virtutibus super
[illegible] habebat dignitate ut in ipsa

virginis nec possint nec debeat
appare. vt sicut illucescente sole
nec luna lucet nec sidera appare
videt. Sic maria ad celum veniente
sidera celestium spirituum q̄si no sint
nec lucē nec appare videt. Si
ergo gloriosa dnam nr̄az volum9
magnificētie honorāc ipam studeam9
paruitatis nr̄e modulo p vir9
imitarj. sicut ipa hortatur nos
eccasti. x.2x. di. Transite ad me oēs
qi dicit. qui in plat9 capiunt ad
me transeat i. imitet me et a gnā
tonib9 meis i. bonis meis hic ꝯplemi ·enutritis·
Nos si fare defucimus. studeamus
vitā nr̄am pdictis septē bonis a
dornare ḡo ut ea i tanta altitudie
q̄ nobis ē īpossibile ꝯsequamini.
sed ut fimbrias eorūde i. īfirma
eorū adipiscamur. vt saltē i filium
puritatis glīe mitorū passionū
ꝯsolationū et virtutum et fide glē
in pmio heamus. qd nobis pstare
dignet ihs xp̄s dns nr̄ etc. De
sto bnardo fr̄o p̄s de ei9 triplici statu
s. de phō et medio et fine. A 7.

Quasi stella matutina in
medio nebule et q̄si luna
plena in dieb9 suis lucet
et q̄si sol refulgens sic iste i fulsit
i templo dei. eccli. l. dicit gñ9 q̄b9
da gdib9 ad altiora incrementa
virtutum pficimus. Nec eī i pēte
fit sūmus. sed a bona ꝯuersatione a
minimis q̄s ichoet. vt sic ad mag
magna pficiat. Cum vbis tn̄ ppo
sitis licet symeon oīne filius sacdos
magnus ꝯmunis ad lram itelligētia
comedet. nichil tn̄ pfert si ea
ad btissimi pris nr̄i bnardi ꝯ
mēdatorē accomodantes vitā ei9
gloriosam p ipam spualit stellaz
declamus. Dicit in pdictis verbis
magnus ille sacdos vanit ꝯmedari

¶ Quāto magis venabilis pr̄ nr̄
qui vita et doctrina gloriosius
valde effectiue i ipse vbis potest
ꝯmendari maxime cū p tn̄ luna s.
p stella luna et sole triplex status
vite sue s. pncipium mediū et fis
ꝯpissime et ꝯuenientissime declaratur
ita ut singula lūa ad singulos
stat9 referamus. stella s. ad prim
ꝯuersionis. luna ad mediū pfectionis
sole ad statū pfectionis sūme ꝯparantes
vt sic per hec tria luīa tota vita ve
nerabilis pris nr̄i a pmordio ꝯ
uersionis ichoata et vsq in fine
pfectionis ꝯsumata plenissime ꝯmede
tur. p ꝓprietates luminu3 stat9 singu
los exponentes ¶ Primo ḡa pmo
luce stella videlz ichoantes. dicam9
q̄ stella 7ᵉ hīt ꝓprietates. quarū ꝯ
tutes suas pr̄ nr̄. ꝯuersionis sue pri
mordio dedicauit. Est eī stella
erratiū directiua. discordantiū re
ꝯciliatiua fecūdantiū ꝯmunitiua.
Comparat ḡo pncipiu3 ꝯuersionis pris nr̄i
bnardi stelle ꝓpter erratiū directi
ua. vt sicut stella nocte itinera
tes vel etiā in mari nauigantes
ne a via recta deuiet et oberret
regit et gubnat. Sic pr̄ nost
nr̄ bn̄ ds in pmordio ꝯuersionis sue
secu3 suos extiores ex corrupta sua
nā vagos et erroneos a vanis
cohibuit et eos ad dnm3 dirigebat
legitur eī Anno gñ. q̄ dns pcipie
bat Nos sequens oclos per vala
res formātes p oclos oīns sp̄ suo
les itelligi q̄ut fr̄ Ric. ze dicit
hic illuc p vagabat itern Et
q̄ sicut pr̄ in scripta legebat. hoc
ope effient ad iplebat. et qd ope
faciebat hoc alios p̄ gra pat do
cebat d. Tercia virtus temporis

·A·

·B·

¶ 7ᵉ ꝓprietates stelle

vt ipso vno modo ser se habeat et nihil
sit qd possit offendere intuentes / et
qd fecit postea docuit de habeat igi
ho dei sensus suos exteriores non du
tes sz servientes / Vt dicat vni ve
ni et veniat et alii vade et vadat
et alii fac hoc et faciat absque co
tradictione ¶ Tercio per modum bernardus
assimilatur stelle propter discordantium re
Astella conciliacoem / Vt sicut per effica
ciam sue virtutis elementa discorda
cia vt se compatiantur reconciliat. sic
ipse corpus et animam que ut ait a
postolus adinvicem se mutuo concupis
cunt studuit in bonum efficaciter
concordare / corpus tamen in capitulum spi
ritui subiciendo / Nec solum hoc de
corpore et anima fecit. sed etiam affec
tiones interiores / que frequenter dissenti
unt concordavit. Vt qd ratio bonum
iudicaverat voluntas vellet / et
memoria amplecteretur. qd per omnia in homine
placet deo de corporis et spiritus conse
nsu dicitur ecci 24 In tribus beneplacitum est
spiritui meo que sunt probata coram deo
et hominibus quorum vnum est vir et mu
lier bene consentientes. qd de corpore et
spiritu intelligitur / De quibus dicit veritas
mathei 18 Si duo consenserint ex
vobis super terram de qd petierint
fiet eis a patre meo hinc apostolus
primo thessal. 5 Obsecro vos fratres per
nomen domini nostri ihesu christi vt idip
sum dicatis omnes. Vt non sint in
vobis scismata. quia ut dicitur eccl 3x
Unius orans et alter maledicens cuius
vocem exaudiet dominus. Hinc beatus Bernardus
fecit docuit de concordia. nouus
homo inter carnem et spiritum concupiscentia lu
gens adinvicem se concupiscunt iustum
discretionis et rationis habere iudicium nec
alicuius accipere personam. concordia
est spiritus corporis sicut habere sicut ergo

commendatum. tamen etiam multum voluit in
vtilia sunt negligenda vtilia vero etiam
nolenti vult ingerenda sic de se ipso a
gere sicut de non suis sz eius a quo emp
ti sumus precio magno / Nec dubium
qui prius fecerat qd docebat ¶ Quarto
per modum vite prius modum stelle compa
ratur. propter conformatum secundum
tem. quia sicut vtique constellationis in
fundit radiis et planetis ut ger
minent et crescant. sic corpore et anima
reconciliatis sensibus et affectionibus
in vnum coadunatis cepit per modum s
bernardus virtutes et opera meritoria
efficacissime germinare. Nam ante tales
sensuum in deum ordinatione / et af
fectuum reconciliatione si qd faciamus
de genere boni non tamen est meritorium
apud deum. Secundo quo et germinato
solum surgunt propter sensus et affec
tus ad deum fuerint ordinati. qui
ex his bene ad deum ordinatis / deus
illatis ad animam velet. exceptis fu
tia tota vita hominis germinet in salute
Vt de huiusmodi dici possimus ro 1. psalmus
123 Non est quippe ex eo qd non germinet
sed iusto. Folium eius non defluet / et
omnia que faciet prosperabuntur ¶ Et secun
dum propter modum bene propter principium
constitutionis stelle comparatur ¶ Et secundum
quod non stelle simpliciter. sed stelle ma
tutine in medio nebule lucenti assimi
latur. Que duo conditiones prius in bernar
do non mediocriter recommendat. Na
matutine additur propter maturam conuersa
cionem / nebule vero propter pueram conuersa
tionem hoc est qua mature inchoavit / et
in medio nationis prave et perverse conversa
tionem suam secte et munde conservavit
De primo dicitur trenorum 3° Bonum est viro cum
portaverit iugum ab adolescentia sua
De 2° dicitur eccl. Non valde laudabile
est bonum esse cum bonis / sed bonum esse cum mal

Sicut enim generalis culpe est inter
bonos bonum non esse, sic immensi
preconij est bonum inter malos ex-
titisse. Hinc est quod sponsa de lau-
dabili conversatione inter malos co-
mendatur. Cant. 2o c. Sicut lilium
inter spinas, sic amica mea inter
filias. ¶ Secundum 2m principale
scilicet quasi luna plena 2o. In quibus
verbis venerabilis Bernardus a medio
statu vite sue mistice comendatur.
Describitur autem a luna non qualiscumque
non corniculata nec diminuta sed a spe-
rata(?) et rotunda quasi a luna plena
et perfecta propter 3es eius proprietates scilicet
propter copiosam eius illuminationem, vir-
tuosam operationem et oppositam
stationem. ¶ Primo quo ad comparatur lune
propter copiosam illuminationem quia omnes
noctis tenebras illuminat lucens a
noctis principio usque in finem. quod in nul-
la alia forma facit sicut in plena.
Unde semiplena in ascendendo primam
partem noctis et iterum semiplena in de-
scendendo ultimam partem noctis illu-
minat. sed plena totam. Sic pater noster ve-
nerabilis tanta copiositate lumine gratie accepit
a sole scilicet deo ut vite sue omnes
tenebras expulsaret. nullas in eo tene-
bras relinquens. Sunt enim tenebre peccatorum,
ignorantie divinorum et defectuum nostro-
rum. Ita de primis tenebris dicitur in psalmo
Timor et tremor venerunt super me
et contexerunt me tenebre. De 2is ibi-
dem dicit. Deus meus illumina tenebras me-
as i. ignorantias ut scilicet cognoscerem.
Et iterum. Nescierunt neque intel-
lexerunt. in tenebris ambulant. De 3is
dicit Job xix. Iam calle meo tene-
bras posuit. Et iterum 18. In tenebris
stravi lectulum meum. Has omnes tenebras
lumine gratie in vita beati viri plenis-
sime dissipavit et ex contraria

misericordia debat(?). Expulit namque tenebras peccato-
rum insidens puritate innocentia. tenebras
ignorantie divinorum doctus dei sciam(?).
Tenebras defectuum nostrorum dans
incomprehensibile consilium(?). Ita de sua
innocentia ipse dicit. quod ipse deus in
in iuventute non defuit, sic est qui non
fuit. De 2o scilicet dei sciam(?) ipse fatetur
quod inter quercus et fagos orando
meditando contemplando didicerit. Unde
confessus est quod sibi meditanti et oranti
tota sacra scriptura exposita est. De 3o
scilicet de tenebris defectuum suorum hoc patet
quod nullum habuit defectum ita se in tur-
datem(?) quod ex nimio fervore quo
modum et vires excessit, datus est
in obviam malachie episcopo qui eum per
fervens obviare a tali et tanto inceptu
cohiberet. ¶ Tertio venerabilis pater noster
beatus comparatur lune plene propter virtuo-
sam operationem. Ita dicunt astro-
nomi quod plena luna potentius(?) non
spiramina augmentat et multipli-
cat omnia humida, ex quo fit quod etiam
medulla in ossibus et cerebrum in ca-
pitibus humore in cordibus, sanguis
in venis, aqua in mari et fonti-
bus et fluvijs in plenilunio augmentantur
et in diminutione sue decrescentia
lune simul minuuntur. Sic tamen deus
divina sua gratia hominem visitat ex
plenitudine visitationis gratie omnia in-
teriora hominis consolatur et gratia reple-
tur. tunc vero subtracta fuit gratia omnia
exsiccantur. Ex autem pater noster beatus ha-
bet vicissitudo sicut accidit
in multis scriptis suis ipse testatur
dicens super cant. Vere ea vivum est verbum
et efficax, mox ut intus venit ex-
pergefecit dormitatem animam me-
am. tepentem et desidem edi-
ficare et plantare. arida rigare te-
nebrosa illuminare. clausa reserare frigida

fit inflammate ita ex redundancia
gratiarum benedicet anima mea dominum Et
hec de plenilunio Et sequitur verum
hec omnia pro parte recessit ubi quedam
illicito languore torpencia iacent tepuit
ac si carbo bulliens igne subtracto
eius et hoc signum abcessionis eius
Ac si diceret signum est diminucionis lune
et quia venerabilis frater frequentius fuit
in visitatione gratie ... in eius substractione.
plenilunio in opposito tenere computatur
hinc iterum dicitur turbabar ... esse ple
nilunium et sciti sequitur esse lapis of
fensionis in via quod aliud est nisi luna
diminuta Hanc mutabilitatem declarat
Gregorius dicens Post ... deus hominem visitat
subito hominem probat qui attendendo
corda ad virtutes pertrahit et rece
dendo cautum temptacione permittit ||
Nono patet iste venerabilis luna compara
tur propter oppositam stationem luna
enim cum plena fuerit stat opposi
ta contra solem et ideo eciam tota a so
le illuminatur Sic patet iste in magis statu
statu suo plena facie ad dominum
se convertit et ideo eciam a domino to
tus meruit illuminari quia conver
sione plena pauci domino exhi
bent sed quasi omnes claudicamus sicut
eciam petrus adhuc ad plenum conversus
extitit cui et dominus dixerat luce
22 Et tu aliquando conversus confirma
fratres tuos unicuique singulis nobis dicit
dominus ... Revertimini filii israhel
conversi tc Nota exponit ... dicens
hoc est perfecte conversionis culmen
apprehendite Nam plena et perfecta gusto
tunc existat ut in ea humane vite
perfectio statuatur Quod autem magis
perfectam conversionem dicamus certe
quando homo totum exponit quod est et quod potest
et quod sunt ad dominum se convertit
hoc est cum omnem cogitacione ...
tione dilatione devotione operatio
ne et affectione convertimus ad deum
et toto conamine nitimur hec a
mundo Unde patet iste quod hanc conversione
in se plenam habuit ipsam declarat
sic dicitur perfecta eorum qui rectius sunt obli
to et perfectam in alciora confessio
nem et transit in hac vita perfecto
... Et sic patet ex quibus causis patet iste ubi
plene lune assimilatur Decimo
... Et quasi sol refulgens
in quo venerabilis patet non a principio
non a medio sed a fine consummato
nis et plena perfectione vite sue co
ruscantissime commendatur Comparatur autem
soli propter 3o spectatur ... sol illu
minare occulta manifestare et ge
nerare De primo dicit plato in thimeo
suo Creavit deus conditor rerum lu
cem clarissimam quam solem ... circumspecte
dore celum sicque et omnia ipsius illus
trat De 2o dicit in naturis rerum quod sol
est virtute discretiva ita colores
et rerum species et figure que in tenebris
sunt ignote per presenciam solaris luminis
cognoscuntur et ab invicem distinguuntur
De 3o dicit philosophus homo generat hominem
ex materia et sol nichil enim nascitur
nec generatur nisi per virtutem solis
adiunctam Sic venerabilis pater iste
omnem hominem ad se venientem illu
minavit et edificavit per per
fectissime vite conversacionem vel
conversacione Occulta eciam ma
nifestavit per librorum compilaciones
in quibus occulta spiritualium bonorum
et spiritus sancti que in occultis agit
dispensacione fidelibus doctoribus ipse
denudavit. De quibus occultis per
dicit Beatus qui in occulto ...
pit venas susurrii eius ... Multos
eciam per predicaciones generavit
nam in christo ihesu per euangelium ipse

S
no

nos genuit. et sic per ordo .i. sci
medio statu per imitationem vite per
fectus in se iam factus in ultimo
statu soli assimilatus ad edificatio
nem proximi se convertit. hoc totum
operante in eo domino nostro ihesu christo
qui est benedictus in secula. **De eodem**
sermo 29 de integritate thori spiritualis
et perfectione religiosorum. 16.

Omne preciosum vidit oculus meus
et profunda fluminum scrutatus
est. et abscondita produxit in
lucem. Job 28. Dicit gregorius quod in
sacra scriptura vide elige dicitur. sicut
invenitur scriptum est Johannis 1o. Cum esses sub
ficu vidi te .i. positum sub umbra
legis elegi te. Similiter preciosum idem
est quod perfectum. Nichil enim in humanis
rebus est preciosius perfectione per
oculum autem ut ait. bernardus intellectus
accipitur. Sicut ibi dicitur. Oculus meus
intelligentia mea. Est itaque sensus
bernardus. intelligentia elegit deus perfectio
nem. quia in ipsis nobis in scripturis .i. in
plurimis sermonibus sublimiter et mirifice
commendatur. scilicet vite sponsa perfectione
sacre scripture per sensus misticos
studiosa elucidatione. fideli et
fructuosa predicatione. Ista sunt
nobiliora bona que homo scire potest
teneri in hac vita. Primum propter se. Secundum
propter deum. Tertium propter proximum est.
misericorditer conscientia. Primum ubi
Omne preciosum vidit oculus meus
Secundum et profunda fluminum scrutatus
est. Tertium ibi. et abscondita produxit
in lucem. Quartum autem in hoc themate
predicta forma congrue designantur
per auctores sacre scripture lucide
declaratur. De primo dicitur Jeremie 15. Si separa
veris preciosum a vili quasi os meum
eris. quod exponit gregorius. Vilis est
mundus presens et anima preciosa. Cum
ergo preciosum .i. animam a vili .i. a
mundo perfecte separat. ille per omnia est
perfectus et talis est deo similis
sic nos omnes in eo similes sumus
cum delectabilia mundi contempsimus. De secundo
item dicit gregorius. Quid hec flu
mina nisi antiquorum doctorum predicationes nun
cupantur. Et subiungit. Quibus non pre
sare sufficiat quod vehemens flu
vius dum lege condita ex pectore
de moysi erupit. Vehemens
fluvius ex ore david effluxit.
quanta ex salomonis ore et omnium prophe
tarum flumina manaverunt. Hec gregorius.
Flumina et maxime salomonis cantica
canticorum quod profunde scrutatus est ve
nerabilis pater noster bernardus. cum per misti
cos sensus tam gloriosas sermones et de
formi flumine vel lectione exhausit.
Unde gregorius de se et de aliis expositoribus
sacre scripture dicit. Nos qui ve
nimus in fluminibus scripturarum
interna et spiritualia querimus. quid ali
ud agimus nisi quod eorum profunda rima
mur. De tertio etiam dicit gregorius. Ab
scondita in lucem producimus dum sensus
misticos subtili intellectu absconditos
predicando populo annunciamus. Et hec
de laude gloriosi patris nostri bernardi bre
viter tacta sufficiant. quippe qui de
laude nostra non indiget. eo quod ple
ne ipsum per omnem vitam suam signis
et miraculis laudavit et lauda
do mirifice commendavit. Et ideo quod
perfecte a summo laudatore deo est ma
gnifice laudatus. taceamus ipsum
laudare eum. quia ut ait Ambrosius
perfecte laudi non addidisse decet per
fectum. Verumque suprema laus glo
riosi patris est filius sapiens ut ait
salomon. Nos igitur ad laudem
sua ipsum studeamus imitari. quod per
maxima laude accipit pater noster.

Kra plene

Kra

Dicit ei Aug9 nullius lauo nl'
l9 honor deo₂ scis ei9 maior
et gratior potiu exhiberi q̄ q̄
p̄zes imitem̄ ipo₂ vestigia
seq̄ntes ¶ Verū q̄a paucoꝝ est
ꝑdicare et adhuc paucissimo
lu scriptura exponēdo et scribēdo
elucidare · id h' duo mēbra s. 1m
et 3m itei mittētes · ad ꝑfcōne
feram̄ q̄ in ꝑ° mēbro est ꝑposita
ꝑmone q̄ in maib9 exordientes
dixit glo'osū prem nr̄m vn̄ et
si nō in plena ꝑfcōne saltem
ꝑfcōis studio et conamine imi
tem̄ Hoc n. requirit votū nr̄m
vt ꝑ grām adiuti conem̄ ꝑfcē
vita nr̄am Ita q̄ ab hoc conatu
desisteret veniret contra votū
¶ Et q' sc̄dū cp̄ de ꝑfcōne
religiosoꝝ loq̄ntes tn̄ ꝑ ordine
ꝑsequam̄ s. de voti integratōe
interiori ꝑparatione · et de ipa ꝑfcō
ne De p° ad' dicit duo s. de
voti integratōe et de dei s'mina
tōne ¶ De p° sc̄dū q̄ ꝑm 3b re
rū hitū tn̄ resignam9 ꝑpt deū s
res corp9 et aīam Res ꝑ volū
taria pauptate corp9 ꝑ mūda
castitate · aīam resignādo ꝑ obe
dientia et ꝑpa volūtate hec eīm
tn̄ sunt īpedimēta studiū ꝑfcōnis
et io sunt abiicienda · ne nos īpedi
ant a ꝑfcōn · Ppt' q' videam9
q̄uo singla hec abiciam9 ¶ Et
p° cīm oīa de rerū plena abdica
tōne studētes mūda pauptate in
serere vite nr̄e Hec aūt pauptas
vt plena et in suo gn̄e sit ꝑfcā
in trib9 consistit s. in om̄ rerū ple
na denudatōe, vsī abdicatōne s.
hūilitatis ꝑfcā et ꝑtēptibili cor
dis et corpis hūiliatōe hec eīm
req̄ruit ad pauptate veram

B.

chrm̄ et oēm hoīem contēpnit / et
tn̄ q̄ seipm contēpnit / et hec tn̄
fuerit hoīem ꝑfcm īgn̄e pau
ꝑtatis · de q̄ d'. Mt. 19. Si vis ꝑ
fectus ee vade et vende oīa q̄ hēs
et veni seq̄re me ¶ 2° studeam̄
studeam9 plene 2 ꝑfcē corpus
nr̄m spūi subiugare hoc n. pri
sim9 ꝑ votū castitatis · q' cui
tur in suo gn̄e ad ꝑfcm statū du
cim9 · si in oīb9 spūi subiacebit
vl' inq̄ ꝑpt se aliq' agē ꝑmitti
tur · sed totū dei obseq̄ns trup ve
lu siui du9 ture s. ꝑcōne 2 vo
ti ꝑmissiōe manepet Ita de cor
pis sub... d' apl'us Castigo corpus
meū et in s'uitutē redigo Et io
subiugit · glorificate et portate
deū in corpe vr̄o · De voti aūt
ꝑmissione d' deutō · 23 · Cū vou
eris votū dn̄o deo tuo nō tardabis
reddē q̄a req̄ret illud a te dn̄s de9
tu9 Si nolueris polliceri absq̄ pec
cato eris Qd' aūt sel' egressū est
de ore tuo ꝑ · Et q̄a corp9 ad hoc
creatū e vt aīe mee sui spūi su
b... eū ad h° vetū e cui ingra
sue e ꝑfcm ¶ Ad · q' sc̄dū corp
nr̄m e ꝑplia extīcio assuefaciēdū
s. oīm malorū fortissima rāucta
difficiliū et arduoꝝ strenua ꝑi
tōne oīm sensuū et mēbroꝝ v
nanimi coadunatōe De p° dī
cit · eccī · 33 · Seruo maliuolo tor
tura et cōpedes Et · bīi Dorēd9
e non9 ho sic hēre corp9 suū q̄m
datū sicut equū cui eciā mīsti ne
lēti vltra ingēnda Initia sunt ne
grāda · vtilia vo eciā nolēti vlt'
ingēnda De 2° d' eccī 11 · Co
cus ꝑt man9 tua istat opare
Et itm In oīb9 opib9 tuis ꝑcel
les esto De 3° d' eccī 24 In

beneplacitum est spiritui meo que sunt pro
bata coram deo et hominibus. inter quos
est concordia fratrum. De quo l. vii. habeat
devotus iste sensualitatem sensuum [struck] et
membrorum taliter ordinatam et disciplinatam
natam ut cum dixerit uni veniat
et servo suo fac hoc et faciat. al. secundum
conditionem. Hec tamen cum agitur
quoniam [struck] absque fictione et
sine subventione totius sensus sensum
incipiat cum delectari quod ad delectat
spiritum. Ista ut ait gl. l. vii. exordiata
ista per peccatum si ad deum perfecte fuit
conversa, cito incipiat, quodcumque prodi
derat adversa. Secundo resignemus
nostram deo nostram voluntatem offeren
do et eius voluntatem et votum sui
faciendo. Ista in hoc quod voluntatem nostram
resignamus et dei voluntatem facimus
nostram tunc est voluntas dicitur resig
nasse. Hoc autem si perfecte agitur tri
plici indiget ornatu ut videlicet
eam incipiamus firmiter, incipiamus remittamus
nunc secundamus. Ista de proximo arguit
eos bh. quod in delectationibus resumunt
ipsa voluntate deo. ut quod vos rursum
de nobis intromittitis quod semel ma
tura deliberatione penitus ipsa voluntate
nostram dedistis nobis regenda. Hoc
est facientes mentitur deo quod promisimus
non solventes. de quo actuum v. dicitur Non
est hominibus mentitus sed deo. de quo etiam
Cant. 12. Abhominatio est deo labia men
dacia. et Proverbiorum 24. Nubes et venti
et pluvie non sequentes vir gloriosus
promissa non complens. Secundo non solum
[struck] promissum nostrum non est resumen
dum. sed nec aliquid remittendum sed im
mediatum. Sic et dicitur Eccli. 34. Non im
minuas primitias manuum tuarum. Primitias
vero intelligo primum fervorem in quo
resignamus deo nostram voluntatem et
committimus suam sequi. Ut dicitur nobis

in Aggeo. Respexistis ad amplius
et ecce factum est minus. Ergo magis de
votio nostra de die in diem debet proficere
ut beatitudo dicitur nobis in Gen.
26. Ibat proficiens atque succrescens
donec vehementer magnus effectus
est. Quia autem hoc non fecerit dicitur eis
in Apoc. 2. habeo adversum te quod
caritatem tuam primam reliquisti id est primum
fervorem. Tertio nostram voluntatem nunquam
sedamus in fine vite sed constanter
perseveremus usque in fine vite. hoc
enim mandatum est in lege. ubi de anima
li iussit est cum cauda offerri. et Matth.
x. dicitur Qui perseveraverit usque in
fine hic salvus erit. Et secundum
quod hec nostra voluntas quam promisimus
deo resignanda debet esse in principio laborio
sa. in medio devota sive affectuo
sa. in fine deliciosa. Ista de primo
dicit bh. Proemus iste quod sit rectam
directivum affectum trahentem discreti
one moderatum quandam vi uta
tur in semetipso sicut frigidus in
figmento. nimietate sibi faciens tot
unitatem et affectum sibi formans
conformem affectum donec incipiat accipe
plenam delectationem. Secundo debet esse in
medio affectuosa sive devota ut
incipiat ei dulcescere opus dei. Ista
in hoc medio occurrit ei gratia que
coniuncta bone voluntati facit onus
dei leve. de quo salvator Matth. xi.
Tollite iugum meum super vos etc.
Et hoc est quod ait bh. Primo aliquid
impossibile est processu temporis non adeo
grave. paulo post et leve sentiens. pau
lo post nec sentiens. paulo post etiam
delectabit. Tertio in fine voluntas
est deliciosa. Ista in amore coniun
ta fruitur bonis dei. Sic namque dicit bh.
magna voluntas ad deum amor est. adhe
sio est fruitio est. coniunctio est. caritas est.

F

Tercium principale scilicet premium quod a deo accipimus

hec voluntas in principio vocatur amor /
in medio dilectio quasi duorum liga
tio · in fine caritas id est cara unitas
¶ Tercium licet alogie prius de voti in
tegratione / dicendum est de dei remu
neracione / De qua sciendum quod fructum
integratorem perfectorum triplicem
secundum triplicem corporis et anime complicem
remuneracionem a deo accipimus
Nam pro terrenorum relictione accipimus
centuplum pro corporibus reluctacione
vel relictione accipimus in iudicio
iudiciaria assessione · pro volunta
tis sive anime resignacione accipimus
etiam glorificacionem Unde de primo tamen
dicit petrus math. 19 Ecce nos re
liquimus omnia quid ergo erit nobis? re
spondit dominus Amen dico vobis quod
vos qui reliquistis omnia et secuti estis
me centuplum accipietis etc.
De secundo item dicit dominus Vos qui se
cuti estis me per relinquendo corpus
sedebitis super sedes iudicantes duo
decim tribus israel de quibus sic gloriose cum
christo sedentibus et iudicantibus dicitur
a reprobis in die iudicii illud sap.
v° Nos insensati putabamus
vitam illorum insaniam et finem sine
honore / de tercio dicitur in predicta auctoritate
Centuplum accipietis et vitam eter
nam possidebitis ¶ Primum principaliter
dicendum est de interna separatione de qua
tamen paucaramus Debemus in interna separatione
ditate intelligentiam subtiliare / rem
inscientia elevare ¶ Constanciam au
ditamus si interna puritate minorum
copiositate virtutum claritate quo
possimus comportamus Nam de primo
dicitur eccl. 13 bona substantia cui non est peccatum
in conscientia De secundo prov. x manus for
cium divitias parat Et eccl. xl vita
operarii sufficientes sibi dulcorabitur
et in ea invenies thesaurum multorum

G

Primum principale scilicet de interna separacione

H

De tercio dicitur eccl. xliiii Viri homines
in virtute divites De quibus autem
his dicitur thezaurus desiderabilis
requiescit in tabernaculis viri iusti
¶ Primo debemus intelligentiam subti
liare Quod tunc contingit specialiter si
si viam domini in nobis observamus
familiam gubernamus · ipsum irreprehen
sibile conservamus ¶ Primo dico intelli
gentiam subtiliamus si omnes vias domini
subtiliter ... ad quas in ea
observamus · Hoc enim multum promovet
ac adiungit nos ad deum · quod signi
ficabat propheta subtiliter dicens Audiam quid
loquatur in me dominus deus
Hinc proverbiorum viii · Beatus qui audit me
et qui vigilat ad fores meas cotidie
et observat ad postes hostii
mei · quia qui me invenerit inve
niet vitam Hinc Bernardus · Cum dominus
venerit aut cum vadat illud pro
periculosissime ignoratur Cum non hec
circa nos dispensatione sua spiritus visitat
studiosius vigilantissime non observat
fit ut nec absentem desideremus nec
presentem glorificemus nempe qui ad hoc rece
dit ut avidius queratur · quo non a modo
si abesse nescit requiratur et qui dig
nanter adhuc redit ut consoletur quo
tenus digne pro sua maiestate suscipia
tur · si nec adesse sentit ¶ Primo intel
ligentiam nostram tunc provida intendamus
familiam suam gubernamus insolentes et
garrulas feminas compescendo · quod
tunc provide agitur si intellectus in fan
tasmata carnalium et etiam spiritualium
que spiritum impediunt sub constituta disci
plina cohibeat Spiritus enim sanctus dis
cipline fugiet fictum et auferet
se a cogitationibus que sunt sine intellectu ^est
Hinc Gregorius Multa minus facilius
possidemus / cum cogitaciones multas

sub dn̄a. ccoe metis restringimꝰ ne
sui multitudine anim̄ stupent / ne
perverso ordine districtionis inte
rpnatu tulcet. Et bn̄ ~~cogitationum~~
turba note multe familie sig
nat. Contingit enim absente dn̄a an
cillarum lingue perstrepunt silentium de
serunt deputata operis officia negligunt
totum quod sibimet ordine viuendi co
fundunt. At si repente dn̄a veniat
mox perstrepentes lingue conticent
officia vnusquisque operibus respectunt
Sic etiam ad opus proprium ac si non re
cesserit reuertitur. Sic igitur si a
domo mentis ad momentum ratio recedit
dit ipsa absente dn̄a cogitationum
clamor velut garrula / ancillarum
turba multiplicatur. Vt autem ad
mentem ratio redierit mox se confusio
tumultuosa compescit. et ipse ancil
le ad iniunctum opus se tacite reprimunt
dum cogitationes protinus se ad utile
tatem subdunt. ¶ Tertio debes intelli
gentiam irreprehensibilem conseruare vt
cum Iob dicere valeas. Non reprehendit
me cor meum in vita mea. Et
cum apostolo. Nichil in conscius sum. Vt
sic ingrediaris sic egrediaris de tem
pore. negligas. et de prohibitis
facias. Hec tamen figurata legi
mus thob. x. vbi parentes suum
ordinarie famulam gubernare se
ipsam irreprehensibilem exhibere
¶ Quarto debemus in misteria eleuare
Quod consignatur cum pennis et viciis le
uigatur in modum plume ipsa co
templo nos eleuat ad deum / in qua
tamen consistit. sed acie nostre eleuatio
dei condescensio et celestium bonorum
degustatio / quod tamen exod. xix figu
ratiue exponitur. vbi dicitur. Descendit dominus
super montem synai in ipso mon
tis vertice et vocauit moysen in

cacumine. Et statim locutus est dominus ad
eum. Per hoc / Ita eum dicit descendit dominus tan
git deum descensione. cum vero subiungit /
et vocauit / tangit acie ascensionem
moysen in cacumine / cum vero addit
locutus est dominus ad eum / tangit dulcem
degustationem. Que tamen tangit gregorius
exponens verbum predictum exod.
tamen dicit. In legislatione dicitur quod moy
ses ascendit. et dominus descendit in mon
tem. mons per monte in contemplationem
accipitur. in quem nos ascendimus
sic ut ad ea que ultra infirmitatem nostram
sunt videnda sublevemur. Sed in hunc
dominus descendit quia nobis multum profi
cientibus parum nobis de se aperit
pit nostris sensibus. Hec itaque de
interiori preparatione dicta. protinus sequitur
de exteriori / de qua protectione dicitur
exod. 34. Protinus est de opere ta
bernaculi. Et item 3o. Re. ix
protinus est templi. ¶ Beatus 3m pulle
de ipsa protectione ad quam devotos actores
protectores ordinatur / et hec est protectio
Est enim protectio actionis passionis devo
tionis siue affectionis vel etiam dila
tionis. In hiis et similibus actione pas
sione et tercia devotione de spiritu
hominis conuenit. ¶ Hec preordi
ne protectores. Primo dicimus quod ~~pro~~
quod protectio actionis in hiis consistit
videlicet in bonorum operum que sunt obli
uione. in aliorum extensione. in con
tinua intentionis auida operatione. hec
tamen faciunt opera nostra perfecta. ¶ Quarto
dico quod bonorum operum obliuio adiu
uat opera nostra ut fiat perfecta / et
hoc consignatur cum quicumque multa bona
fecimus ipsa post tergum proiciamus / et
tamquam oblita nichil ea petimus. Cauamus
Nos facere monemur. gen. xli. obliuioni
enim tradatur retro abundantia et
deuter. ix. Ne dixeris in corde tuo

¶ 3m pulle protectio

apt iusticias meas dedit in dnus
hac t'ra possideda Ud' etia vi
tas monuit luc' xvii c. Cum
feceritis oia q mandata sut vobis
dicite servi inutiles sumus ¶ 2m ad
initias ad pfectione opum u'o'um
consistit in aliorum extensione vt vi
delz animo conatu ad agenda exte
dam' tanq plus n' bn fecerim' de
qua d' ecc' ix Quodcumq pt manus
tua facere instanter opare Et itm ecc'
xi Jn oi ope tuo esto velox ¶
3m faciens opa nra pfcta consistit
in continua et avida opis iteratione
vt cu lassati et fatigati deficimus
in ope affectu tn conandi nunq de
ficiamus sed p nimio desiderio et
vehementi conatu nec ea q fecim'
vl ea q iam facim' n' pcipim' cure
mus sed sp velimus plus q possim'
ope adimple Ne iaciam' illud
impfectum ihe' licet mo' vires
conatus e fuit / De his tribus simul
siphus d' aptus phil' iii Non
q iam apphenderim aut pfcus sim
et sbingit [struck through] Unu aut
nm q rete' sti obliti ad ea que
priora sut me extendes Ud' expo
nes bn dicit Jn vbis apli ma
nifeste declarat q pfca cor q r'tro
sut oblivio et pfca maiora ex
tensio ipa eyus iusti in hac vita
pfcus ¶ 2o dicimus q e pfectio
passionis Cu n. multi sm diversitate
affectionum dissimode suas passio
nes patiat' int qs tn e aliq suf
ficiencia tn nobil' tn sta vt i gnre
passionu locu obtineat pfcionis/
q videlz passioes vt pfcionis tm
attingat sut tribus gradibus decorande
vt sufficiamus inoret gaudere et q
stare ¶ 3o ure passioes sufferi
tur inoret' vt quadq nobis a deo

vl' ab hoie inflictu fuit / cu culpa no
nmeiat qua purget / gram augm
at q afflicto fiet bto Job eueniss
legimus Jn q cu culpa no eet q cor
rigeret' ois eius fba sibi extitit dupli
cata de tali passioe d' Jobae no
Quod
de penis innocentu rideat Job
expones iiii' si risu dei btus Job
eius leticia appellat cu' tristo suavis
de penis innocentu dns d' letari qa
nos aplius vidz innocentes Pa qs
qdda ei ex pena nra gaudiu fugimus
qa cu pena culpa no iuenit qua casti
get s; ex ea gra et meritu cumu
lat Pra pena q in nobis pcedub;
culpa pcurit in innocentibus gram au
get hinc p' pet' ii' hec e gra
si ppt gsciaz dei sustinet qs trist
ticias patiens iniuste Que ei e gra
si pctes colaphizati suffertis ts
si bn facientes patient' sustinetis h'
e gra apud deu Ista nobis tri
dat dns nr ihs xpc ac de sco
bartholo' s'o p's i. de q sii. s p sr'o s[?]
p qs efficit' qs religiosi ingri[?]

Hacta e aut correctio int disci
pulos luc' xx Dicit gra
Jn nobisimetipsis nonnisi debemus
tiusformide qd' legimus vt cu post
auditu animus se excitat ad opand'
qd audierit intus corrigat Certe in
vbis eciam audimus discipl'os de ma
ioritate no mediocriter contendisse ex
qbus vnus erat gloriosus iste pncepo bar
tholomeus q virtuosa correctione de
mundo carne et dyabolo gloriosissime
triumphavit Et io ad singl'a e eius glo
ria eciam de correctione legit' in eu
angelio et factis et nos
festo/ ex qbus vbis et factis magni fr'
instruimur vt et nos quo magni fr'
possimus efficacit' corrigamus Pra sm
diversitate statuum det ecia in nobis
diversitas affectionum transformari

¶ passioes sut tribus
gradibus decorande

aut ad hoc niti et laborare de
bet ut infernum effugiat · bonum ut
ad regnum perveniat · sed valde bonum
ut de magnis sitis in celo fiant
Unum aut discipulorum contentio ortum
habuit · vel de quis maioritate vel
tamen de seculari vel spirituali contende
rit utrum ambitio dignitatis vel
amor humilitatis quo se iuvare ho
re pervenire voluerit dicit beda
hoc est cogitatum nec est necessarium scire
quod non est de necessitate salutis Sed
hac etiam loco commoniti contendamus
et nos quibus exercitiis magni in celo
fieri valeamus hoc non discipuli domini de
carnali vita per missiones spiritus sancti
in spiritualem translati toto conamine
intendebant ut videlicet hic vite minimi
et illic in gloria fierent magni apud
deum Sic enim ut ait Job 3o parvus
et magnus ibi sunt · quibus nos militet
opus magnus fieri non appetat ubi
se spectat in perpetuum mansurum licet
enim in vinea domini sabaoth omnes la
borantes unum accipiant denarium
sunt tamen ibi parvus et magnus ut
ait Job Sicut ut ait bernhardus · licet
una sit cunctis beatitudo letitie non
tamen una est sublimitas vite Quibus
igitur meritis magni possumus fieri apud
deum ut cum multe sint mansiones in
domo dei vivat vitas ad sublimi
ores mansiones suffragantibus meritis
perveniamus ¶ Sciendum quod sunt quatuor
per que magni fieri possumus apud
deum scilicet per timorem / amorem / contemptionis
laborem · humilitatis decorem / et operam
te doctore Per ista quatuor magni
efficimur apud deum sed tamen in eisdem nos
portabimus ut oportet ¶ Primo dico
magni efficimur ex divino timore quem
si varie habuerimus magna bona nobis
inde proveniunt quia ipsa magnos nos

fecit tota deo Unde Judith xvi
dicitur Qui timent te magni erunt
apud te per omnia · id est per omne tempus
hic in medio et in futuro in premio
Qui enim timet deum omnia timent eum
Unde ecclesiastici 23o Nichil melius quam ti
mor dei Est enim custos conservans
hominem ab omni malo Unde thobie iiij
Multa bona habebimus si timuerimus de
um ¶ Facit enim timor dei magnos
sicut in homine qui accessit multo fe
cit magnum Facit autem magnos celos
sicut 3o quia nos facit magnos
fecit Timor enim domini efficit eum
nalia despicit temporalia / et abicit
carnalia Qui enim vere deum
timet expellit peccata per primam / de
spicit temporalia per secundam / non
admittit carnalia per resistentiam
De primo dicitur ecclesiastici i · Timor domini ex
pellit peccatum De 2o Job Timor
domini odit malum De 3o ibidem Qui
timent dominum custodiunt mandata / que
iubent carnalia non admitti De his
tribus sic intellectis dicitur ecclesiastici 1o Ti
mor est scientie religiositas Scientia enim
religiosis sunt illa tria scilicet peccata temporalia
et carnalia a se facit aliena · Unde
bernhardus Quid plura? Concepta sunt ti
mor et religio · nec altum sine alto
potest permanere et subiungit per timorem
enim universa descimus delicta · contra primum
mundo renunciamus contra 2m / nosmet
ipsos abnegamus contra 3m Et hoc
tamen ostendit se servasse Job 31 dicens
Semper quasi tumentes fluctus super me ti
mui deum Quod exponens gregorius dicit
Fluctus tumentes desuper imminent
et cum ea qua deferunt morte im
minantur nulla sunt naufragantibus cura
rerum temporalium nulla carnis delectatio ad
mentem reducitur et illa ex navim pro
iciunt quibus longa naufragia sustinent

tucte res in despectu mentis veniunt
amore videre. Itam eo quod dicitur nulla tu
ra rerum temporalium fugit despectum re
rum temporalium bonorum. In eo aut quod addit
nulla carnalis delectatio fugit resiste
ntia carnalium viciorum. In eo vero quod
dicit cuncta ex nava periciunt fugit
D expulsionem viciorum ¶ Secundum quod nos
magnos efficit est amor domini. Cum
enim ut omnes asserunt caritas sit virtus
maxima consequens est ut qui eam possidet
magnus necessario sit ¶ Sunt aut tria in
amore divino propter que habentes eum magni
sunt scilicet propter dei magnitudinem virtutum
pulcritudinem et fratrum multitudinem
¶ Primo dico quod amor dei in se deum conti
net. Qui tamen adeo magnus sit secundum psalmistam
magnitudinis eius non est finis. Ideo qui per
amorem magnum deum possidet necessario
est magnus. Hinc est quod deus mandavit
se diligi in infinitum quia eius magnitudo
non est fine caret. Cum igitur magnum
deum in animo suo per caritatem amorem
possidet ex magno suo hospite est
vocatur ipse magnus ¶ Secundo magni eius
propter virtutum pulcritudinem. Dicit enim Augustinus
quod caritas mater est et custos est omnium virtu
tum quia sicut deus est summum bonum omnia bona
in se continens sic caritas est virtus omnes in
se vocatur omnes continens virtutes. Unde
vere enim sunt virtutes nec vera sine altera potest
esse virtus. Sed unaquaeque ex alta sunt ut les
vii q. i. Unaquaeque virtus tanto minor
est quanto desunt cetere quia disiuncte per
fecte neque esse poterunt. Cum igitur in ad
re dei que possidet omnem virtutem sibi habet
per certo iusto reputabitur esse magnus ¶
Tertio magni eius per caritatem amorem
per fratrum multitudinem. Ita per deum
quem in corde amore possidemus participa
mus multa corpori omnium sanctorum et multa
certe universalis et omnia que fiunt tam bona
quam mala nostra et aliena computantur

...ur nobis in bonum. Ut ex omni
bus hiis fratrum vocatur perficiemur.
Et quia magnus deus in caritate
nostra opera nobiscum operatur. Ideo ne
cesse est opera nostra esse magna
et per que magnos fieri nosmet
ipsos. Hinc Gregorius. Caritas otiosa
esse non potest. Opera enim magna si est.
Si vero operari renuit amor non est. Et
per quas propter dei magnitudinem virtuti
pulcritudinem multorum multitudinem
magni eius apud deum ¶ Tertio magni
enim eius propter humilitatis vitorem. Quanto
enim in oculis nostris fuerimus humiliores tan
to coram deo simus maiores. Hinc primo
Regum xv dicitur ad Saul. Nonne cum parvulus
esses in oculis tuis caput in tribubus israel
factus es. Et veritas in evangelio Luce 18.
Omnis qui se exaltat et cetera. Item qui volu
erit esse maior fiat sicut minor. Sed
per humilitatem et qui precessor est sicut
ministrator. Item in eodem 20. et Luce
9. Qui minor est inter vos hic
maior est. Quod autem sit in humilitate
propter quod habentes eam magni estimentur
Dico quod humilitas meretur dei gratiam
que miro modo magnificat eam habentes.
Propter quod dicitur ipsa lxxvi. Ad quem respi
ciam nisi ad humilem et contritum et trementem
sermones meos. Et Iacobi 4. Deus super
bis resistit humilibus aut dat gratiam.
Et quia humilitas facit homines deo gratum.
Qui aut est gratus magnus est in con
spectu eius cui est gratus. Ideo hortamur
Ecclesiastici viii humilia valde spiritum tuum et in
re quia ut aut lvii. Insipiens est et in
sanus qui cumque in aliis virtutibus qui cumque in
alta religione sive sapientia mundi in
sola humilitate confidit. Sive cum in ipsa
utilia sit. Ideo quoniam ad ipsam pervenit
et videndum ¶ Sciendum aut quod ad ipsam
hiis gradibus sive exercitiis ascendimus
Fit enim quis humilis in suis ipsis ad meliora

comparatione humilior in suorum defectu-
um consideratione. humilimus in dei
contemplatione. ¶ Tercio dico etiam hu-
miles cum nos fratres ad meliores compa-
ramus. quorum vitam dum conspicimus que
longe est a nobis humiliamur ex hoc in
oculis nostris. Unde Numeri xiii dicit
vidimus gigantes quorum comparatione qua-
si locuste videbamur. Bernardus. Elige tibi
meo consilio hominem cuius vite ex-
emplar sit cordi tuo insedit ut quoties
eius recordatus fueris ad sue
reverentia cogitationem exurgas et te
ipsum ordines et componas ac si
presens sit. Cui consonat Gregorius. In
cunctis que agitis fratres mei radicem
boni operis humilitatem tenete. nec
aliquos iam superiores sed aliquos inferiores
estimatis aspicite ut dum meliorum
exempla vobis proponitis ad melio-
ra semper ascendere valeatis. ¶ Quarto eti-
am humiliores ad malorum propriorum
consideratione. Cum enim mala nostra et
defectus sint infinita ut quibus nos
utamur mala innumerabilia videamus
cum tot clamabimus in celum dicentes
Circumdederunt me mala quorum
non est numerus. Hac cautela habuit a-
postolus. Cum enim tanta bona habuisset
avertit se ab eis et intuitus est mala
sua ut se in humilitate conservaret
dicens. Ego sum minimus apostolorum qui non sum
dignus vocari apostolus etc. Et item
qui blasphemus fui etc. Hinc Gregorius.
Cum bonum fratres agitis semper ad memori-
am mala vestra revocate ut cum caute cul-
pa conspicitur nunquam incaute de bono
opere superbiatis. Magnus …
studeat. cum magnum esse se …
nat. ne dum magnitudinem sibi arro-
gat habuit hanc innanter amittat
¶ Quinto humilium etiam cum item ad alti-
ore status promoti bona dum contemplamur

In cuius comparatione omne bonum creature fa-
tiscit et cinis comparatur. exemplum fit ut quan-
to sanctiores dei magnalia contemplantur tan-
to erunt humiliores. Quod probatur nobis per
ezechielem describentem ubi dicit. Cum audiret alia
alia voce de firmamento submittebat alas
suas. Quod exponens Gregorius dicit. Certe vel quis
alius apud deum proficiunt eo subtilius indi-
gnos se deprehendunt. quia dum propinquius fiunt quod
quod eos in se latebat inveniunt. et tanto si-
bi foedos deformiores apparent quanto minus
plenius est quod ipsius videt. quia dum tactu vere
lucis illustrantur ostenditur sibi dum agnos-
cunt quod est iustitia. inde erudiunt ut vide-
ant quod sit culpa. Propterea sanctorum mentes cum
creatoris sui maiestatem intenti considerant
contemplationes submittunt alas. quia viles-
cunt eorum animo virtutes quas habent. et tanto
fiunt apud se humiles quanto eis illud altum
est quod super videt. ¶ Sexto magnum etiam
pro contemplationibus labore. Est autem contemplatio
satis laboriosa nisi adhuc quod candida devotio
que concomitetur contendimus ab hiis que fecimus
in ea que non dum fecimus toto cordis deside-
rio pervenire. tamen unde non dum habemus inte-
tres contra quam fecimus pro modo desiderio fa-
ciendorum ac si non sint facta pertinaciter
tiamus. De hac devotione dicit Iudicum
v. Magnanimorum … qui val-
de magnanimes sunt que pro modo desiderio
faciendorum facta hiis non curant. Quam de-
votionem captat nobis Bernardus dicens. Ut fratres
sic essemus cupidi gratie spiritualis quemadmo-
dum seculares pecunie temporalis. Hec autem de-
votio tunc ex … obtinetur ut videlicet in
affectu habeamus aviditatem in opere difficul-
tatem cum augmento perseverandi continui-
tate. De qua hortatur nos Leo papa
dicens. Quia nemo nostrum tam perfectus tam sanctus
est ut perfectior sanctior quam esse non possit
omnes sine differentia graduum sine discretione meri-
torum ab hiis in quibus pervenimus in ea que
non dum apprehendimus pia aviditate

aurium ¶ De 2° dicit gregorius Si locus
delectat celsitudinis prius expectatur
via laboris Et si delectat mentem
magnitudo premiorum non deterreat
certamen laborum quia ad magna pre-
mia perveniri non potest nisi per magnos
labores ¶ De 3° dicit bernhardus Professio tua
tum sit nobis cum patribus eadem et conver-
sionis primeva dispar valde profectus
invenitur adeo ut cum ipsos de die in
die profecisse et cursum consummasse
legimus apud nos magnus estime-
tur si quis vel ipsa conversionis primor-
dia conservaverit quod non fecerunt
patres veteres ita de ysaac dicitur gen.
26 Ibat proficiens atque succrescens
donec magnus vehementer effectus
est Nos si filii ferebimus eum magnum
magni valde quia non dum cepti et ac-
cepti sumus a deo ab hiis qui iam heremus
sunt quare tunc incipimus si tamen cepti possu-
mus toneamus adhoc Unde augustinus Pro
quod sis sed quod esse desideras attendit
deus si tamen cepti potes satagis ut
quod non dum esse cepisti esse mereris
¶ 4° magni sunt doctores Ubi dei
pre et favores qui verbo et exemplo edificant
auditores De quibus matthei 5. Qui
docuit et fecit hic magnus erit in reg-
no celorum Et quia hoc membrum respicit
solum doctores id ipsis relinquimus

De eodem sermo 2us de xpi
temptationibus 18 a

Vos estis qui permansistis mecum
in temptacionibus meis luce 22°
Dicit gregorius Quod valde ex dolore
impossibile ostenditur ex prudenti consideratione
remuneracionis levigatur Grave
itaque quod sustinetur estimatur sed leve
hoc efficit premii consideratione pensatum
Deus itaque sciens apostolos et per eos
electos multa passuros obiciens eis
remuneracionem premium ipsos consolatur d-

verbum propositum Vos estis qui perman-
sistis mecum etc In quibus verbis con-
sideramus et igitur ideo proponimus
spiritualem intelligentiam temptacionis per-
manencia et remuneracionis sufficienciam
Primum ibi vos estis qui permansistis me-
cum Secundum ibi in temptacionibus meis 3m
ibi et ego dispono vobis regnum
etc ¶ Primo igitur consideramus quod sit dicere
Vos estis qui permansistis mecum in temp-
tacionibus meis Et ei quidem temp-
tacionibus quia dei hec verba dixerit ad hominem
dictum discipulis passi erat sed aliis per
magistri ab omnibus pressura et tribulacionis
invenire debat mecum Ut etiam prophe-
liamine debat ut quando discipu-
lis eius non etiam permanserit quia non sicut discipuli
Iohannis ieiunaret et benignus magister
eius tractibus excusavit eos dicens ma-
thei ix. Numquid possunt filii sponsi lugere quam
diu cum eis est sponsus In tantum ut nichil
pene penitus pateretur Ut cum dixisset
peccatis luce 22 Cum misi vos sine pera
et sine sacculo numquid aliquid defuit
vobis Responderunt nichil Ex isto quod
aliquid passi sunt tunc debuit dicere
Vos permansistis in temptacionibus meis
non meis ¶ Ad quod sciendum quod sicut
dicitur hoc deus de suis tribulacionibus sic
dicit discipulorum passionibus misceri dicit
Vos estis qui permansistis mecum etc
Nam ab eo tempore quo collegit eos in dis-
cipulos multa opprobria multa vitupe-
ria contumelias et humiliaciones pertulit
tribus ad fuit ut multi ex iudeis qui se-
cuti erant ut multi ex discipulis eius recesserunt
sicut cum de manducatione corporis et
sanguinis diceret Iohannes vi durus est hic
sermo quis potest eum audire et non loquere
per ex hoc multi discipulorum eius abierunt
retro et iam cum illo non ambulabant
Dixit ergo ad duodecim Numquid et vos
vultis abire Respondit petrus domine ad
quem ibimus Verba vite eterne

his et nos credimus et cognovimus
quia tu es xpistus filius dei vivi Jo
hannis vi° dicitur Vos estis etc. Luce
si obicitur quod non permanserunt etc.
ut dicitur Mt 26 quod relicto eo omnes fu
gerunt Ad quod dicendum quod quamvis rece
sserint non reputatur eis pro recessu hinc
in 3° libro Regum dicitur omnes reges isra
el preter david ezechiam et iosiam preva
ricati sunt non quod illi non peccassent sed quia
peccato non permansissent hinc ezech. 3°
si impius egerit penitentiam omnium ini
quitatum eius non recordabor apostolus Ro.
Nota ipse in non spirituale deciderunt sic
sunt ac si non fuisset. Sic patet quod apostoli
cum xpisto in suis temptationibus permanserunt
Sed vero xpistus secundum quod ubi dixit de
passionibus discipulorum non minus vera
dixit meis Ita sic se habet xpistus
ad omnes electos suos sicut caput ad
membra sive corpus ad membra Si igitur
manus vel pes vel aliquid aliud membrum
infirmatur vel vulneratur non dicimus pes
meus vel manus mea infirmatur Sed conse
quenter loquendo dicimus ego infirmus
sum vel vulneratus sum Sic quidquid me
mbra xpisti patiuntur xpistus se dicit pa
ti Hinc Mt 25° dicitur Quod uni
ex minimis meis fecistis michi fecistis
sive sit id bonum sive sit malum Propter
quod paulo persequenti electos suos membra
xpisti dicitur Act. ix° Saule quid me perse
queris Non dixit meos sed me ip
sum Hinc Aug. deus cotidie
patitur de quod a reprobis electi eius lace
rantur Et sensus huius corporis quod nos
sumus licet dicendum caput sursum sit libe
rum in celum quod contulerit a reproborum tamen vul
nera adhuc per sensum quod deorsum
recipit vel remanet corpus sentit cor
pus Juste ergo dicitur Vos estis qui perma
sistis mecum etc. At sed Tribulatio
nes quas licet in proprio vero corpore sufferre

sufficiatis ad salutis eterne cum
multis dicto meas Et hic apostolus arguitur
quod dicere debuit Vos estis qui permane
bitis mecum et non permansistis ut
finitas eorum passiones quod nullus eorum
adhuc illo tempore quo loquebatur ista protulit
sed in futuro temporibus designat et ¶ Ad quod
dicendum quod remunerator deus non a princi
pio neque a medio actionis sed a fine consum
mationis electos et dilectos suos remunerat
et ideo debuit a futuri temporis verbo denomina
re quos voluit a futura passione
remunerare. Deus etiam quia novit futurum
sicut preterita electos suos ab eterno vo
cat non sicut et incipiunt fieri sed
sicut perficiunt quod incepit Hinc est
quod de paulo dixit Act. ix Vas ele
ctionis est michi iste Non dixit erit cum ad
actualiter hoc non esset Hinc Augustinus
Non quod sis sed quod esse desideras at
tendit deus sicut tamen quantum poteris sa
tagis ut esse merearis quod non dum es
hinc ysy. Admodo sepe quod futurum
est per preteritum describitur quia quod
quod futurum est in operibus iam
factum est in predestinatione quia que sunt
futura novit non tamen facienda insi
nuat quasi facta iam [illegible] ¶ Et quia
beatus bartholomeus multas passio
nes sufferens in omnibus tamen invictus per
mansit quia sicut in passione sua
legitur fustibus primo est cesus deinde exco
riatus deinde decollatus Ideo hoc evan
gelium de temptationibus permansione de
bent de eo pro textu in ecclesia recitari
Sic patet huius propositi thematis
intelligentia ¶ 2° dicendum est de
temptationibus permanentia et quia nullus
electorum sine temptatione vivit [illegible]
[illegible] quo in ea usque in fine per
maneat fidelis est dicendum ¶ Se
cundum quod ut in ea fidelis persista
mus scuto virtutis simus undique

a.

Scuto virtutis debet
temptati undique muni
ri

immunedi Sic ut ait ps Scuto
circumdabit te veritas eius Et quod
ponens bh dicit quia undique circumda
ti sumus temptacionibus ut merito tota
vita nostra temptacio appelletur Necesse
est scuto domini circumdari ut sit nobis
a dextris et a sinistris etc et vero
B Scutum autem dictum est veritas eius
Sic igitur quamvis temptacio irruat super
nos quod eciam subruere et sternere iam
immineat et quod totum domum nostram
conterere videatur tunc scutum veritatis
vero nobis hoc est ad passionem domini
recedamus quod eciam in figura quod in scrip
tura sacra edocemur In figura legi
mus quod filii israel a serpentibus lesi
iussi sunt serpentem eneum in palo sus
pensum intueri et sic liberabantur
tur Sic quod quamvis temptacionibus mor
deatur christum in palo crucis respiciat
suspensum et continuo liberabitur Dicit
iiij bh Modo quod occurrat temporalis ad
versitatis facile est si considerem quid
pro nobis biberit in cruce quod nos iu
tat ad regnum Bh Modo dura vel
dura tibi est potest cum recordatus fueris
quod pro te sustinuit auctor mundi
Nonne si conferret in vite omnis vir
te filiorum Adam et omnes dies seculi et
labores omnium qui fuerunt sunt et erunt
nichil erunt ad comparationem corporis eius
C Ut in temptacione scutum veritatis
exhibeamus cum nos consideratis
mortis periculum dei districtum iudici
um quod omnia peccata quam pro temptacionibus et
tribulacionibus hic non diluimus districtis
sime in nostro pondere et mensura iudi
catur teste ysa qui dicit ponam iudi
cium meum in suo pondere et mensura
Hoc scutum cum nos exhibeam hor
tatur nos sapiens dicens Memorare no
vissima tua hoc est mortis horrorem
et iudicii timendi valde discrimen
et mensuram si peccabis Et sic
latum scutum veritatis mistum nos ipso
ad infernum procedamus cogitantes
quod melius est hic modicum castigari
quam in inferno eternaliter cruciari Melius
est in foro mee levem flagelli pe
nam quam oportet in inferno eter
naliter malleari Ecce enim ut ait
Job timet pruinam tenuis tribula
cionis irruet super eum nix eterne dampna
cionis Gaudentes ergo sufferamus
presentes tribulaciones quia ipse sunt
certum signum eterne evasionis quod ut
dicit naum propheta non consurget du
plex tribulacio Ergo istis susceptis dicat
nobis deus illud quod scribitur Afflixi
te et non affligam te ultra et non tan
geram te virga de dorso tuo Et quod
dicit bh Nullum testimonium credibilius
nullum certius signum evasionis eterne
calamitatis quam quod ait ps Contra
cupiet me iustus in misericordia etc Certum
enim ut ait Job luet omnia que fecit
in infinitum melius est hic in foro mee
levi breviter et temporaliter quam in foro
dure iusticie eternaliter Et
x Christo castigati scutum veritatis sursum
super nos ad celi gaudia erigamus
estimantes et devote rumantes dei
fruitionem sanctorum et angelorum associ
acionem perpetuam mansionem eciam
glorificacionem infinitam omnium bonorum
inebriacionem ad quam nemo nisi
merito pervenire potest non cum tribulacion
ibus usque ad minutissimum pul
verem plenissime purgatur quod ut
dicitur apo 21 nichil intrat in
eam inquinatum Et nemo ingreditur
in regnum celorum nisi tribulatus fuit
in hac vita Iuxta illud Act 14 Per
multas tribulaciones oportet nos intrare
in regnum celorum Et si omnia passi
sumus que christus passus est sic intremus

ab initio mundi huius usque in finem
eius non sunt condigne ut ait apostolus
Ro. viii. passiones huius temporis ad fu
turam gloriam que revelabitur in nobis
Adde quod ex quolibet minutissimis pas
sionibus infinitam gloriam promeremur iuxta
illud apostoli ii. Chor. x. Id quod in mome
tamen est in presenti et leve tribula
tionis nostre supra modum in sublimita
te eternum glorie pondus operatur in nobis
Deus ergo summi civitatis exhibens
ad hec vero loca gemmet apostolus dicens
Placet illud Phi. Quam frequenter te morti
tuam toto die estimati sunt sicut oves
istorum possemus liberati pro multa mihi
a amorum consuesse tribulatione Iter re
sidentes attigamus sicut vir in
ego in flagella paratus sum quam ut
dicitur Judith viii. omnes qui deo
placuerunt per multas tribula
tiones transierunt fideles. His itaque
consolationibus si sane ancti sumus Non
solum patienter sed ymo et libenter et
gaudenter cum domino in suis tribulationibus
permanemus ¶ 3o. dicendum est de
consummationis sufficiencia quod tangitur
in hoc quod in predictis thema subiungitur
cum dicitur Et ego dispono vobis
regnum etc. in quibus verbis promitte
tur deus eis in suis tribulationibus permanent
sue dilectionis bonum sicut intimissima sue
dilectionis exhibitionem omnium bonorum
abundantissima preparacione et volup
tuosissima omnium delectabilium fruitione
Primum ibi ego. 2m ibi dispono
in ut edatis etc. ¶ Primo promittit
intimissima sue dilectionis exhibitione
Dicens enim locuidus quod delectabilius quid
intimabilius quod ipse prosiliat ex
intima dilectione sicut ad mensam suis
dilectis et electis quos ad tam notabile
et plenum omnium felicitate convivium in
vitavit Nos non cum stupore ad
miracionem ducit Si rex compo
tens mendicos invitaret ad prandium
et illis consedentibus ipse ministraret
in quo fecit cum gaudio superfflue
rem videretis quam cantos nos estima
ret ut in hac sua dilectione se effu
deret ad tam indebita erga nos dig
nacionem ut nobis convivantibus
ipse famulari videatur Et hoc est quod pro
mittit vitas Luc. xii. Amen dico
vobis quod precinget se et faciet eos
discumbere etc. Nos exponentes quod dicitur
precinget se id est ad distribucionem se preparat
faciet eos discumbere id est in eterna quie
te sedere faciet discumbere ipse nunc in reg
no celesti est ¶ 2o. sic invitus exhibet
exhibet nobis omnium bonorum copio
sissima preparacione quod intelligitur
in hoc verbo dispono Disponere enim
idem est quod divisa ponere Ubi enim
nobis preparat primum fercula de
propriis meritis corporalibus 2m fer
culum de meritis sanctorum participatione
3m de meritis Christi superrogatum
dicitur quod nobis deus ex pleno af
fectu dulcedinis sue illud Cant. v.
Comedite et bibite et inebriamini
karissimi Nos exponentes hoc dicitur Come
dimus in celo prima de propriis meri
tis sufficientia et bibimus bona de
habundante Christi in nos irrorata
sed inebriamini id est ubi cum quod sumus in
alienamur pro bona divinitatis in
nos undique confluencia ¶ 3o. de
bonis sic dictis dispositis et nobis
preparatis habemus voluptuosam omnium
delectabilium fruicionem quia superfflu
ens voluptatis exhibicio in mensa prove
nit quod omnibus bonis divinis in toto quod
sumus undique et in omni parte perfru
emur. Hic enim ut ait scriptura
deus est omnia in omnibus Hic enim omnibus

bonis suis est in omni quod sumus hoc totum agere domino nostro ihesu christo qui est benedictus in secula.

De beato Augustino sermo de quinque talentis nobis commissis. 19

Homo quidam peregre proficiscens Matthei 25. Dicit beatus Augustinus. Dignum valde est ut quibus a constitutione mundi preparatum est regnum ipsi etiam se regno non negligant preparare. Quomodo autem hoc facere debeamus docet nos dominus in parabola hic expressa. Nam ut ait Gregorius ipse est homo qui peregre profectus est tradens singulis nobis bona sua ut per eadem bona temporalia lucremur et internam etiam ut quod gratis datum nobis est levibus laboribus mereamur. Dedit autem uni quinque talenta alii duo alii unum ut videret in tempore suo sciret qua fidelitate quisque negotiatus esset. Per hec quinque talenta quinque dona intelligimus que si ad lucrum ponimus ut debemus alia quinque talenta in infinitum meliora lucrabimur ipso tamen qui donat consulit adiuvante.

A · Quinque talenta ad lucrum ponenda

Sunt autem hec quinque talenta nosmetipsi nostri proximi tempus mundus et deus que si ad lucrum ponimus ut oportet in infinitum [illegible] meliora. Tunc autem singulis talentis bene utimur et pro quibus bonum lucrum acquirimus cum singulis utimur ad talem usum ad quem ipsa nobis a domino sunt collata. Dedit autem nosmetipsos nobis ad sanctificandum proximum ad exercendum tempus ad laborandum et lucrandum mundum ad speculandum deum ad amandum.

B · Videamus ergo primo ad quid et propter quid deus dedit nobis nosmetipsos. Hoc autem fecit ut per eum creati per vite sanctitatem ad ipsum redeamus et apud ipsum eternaliter maneamus.

Nos tamen figura quod sanctificati per hec possumus videre. Et hoc figuratur per columbam quam Noe de archa emisit ut ad eum rediret. Sic deus emisit nos de archa cordis sui in quo ab eterno fuimus predestinati ut in hac vita per eius [illegible] nostri in sanctificati redeamus ad eum et cum eo eternaliter vivamus. Hoc etiam ostendit scriptura dicens Ad Romanos viii. Quos predestinavit hos et vocavit. Quos autem vocavit hos et iustificavit. Quos autem iustificavit hos et magnificavit per gloriam. Glossa Predestinavit ... Vocavit deus in [illegible] sanctificatione. Unde sicut nos deus produxit in mundo sic etiam producit nos in sanctificando hominem bonum a deo et ad deum. Conditus est animus rationalis ut ad ipsum sit conversus. Dum ergo hic vivit quantum in se est accedat ad eum similitudine et quantum dissimilitudine distrahit ut sit hic sanctus sicut ille sanctus est et in suis bonis sicut ille bonus. Et sic deus et omnis familia eius sancti sunt et mansio celestis et omnia eius sancta sunt. Quo oportet nos qui ad eam mansionem perpetuo possidendam vocati sumus similiter sanctos. Propter quod hortatur nos deus Levitici xi. Sancti estote quoniam ego sanctus sum. Dedit ergo nobis nosmetipsos et posuit nos in hac vita ut sanctificemur et vere sanctificati perveniamus ad perpetuam sanctitatem. Sed ne timeamus de huius sanctificationis difficultate providit sanctificationis nostre sine difficultate in baptismo sine laboribus et expensis in baptismo quem consecravit in spiritu sancto et cum verbis et cum sua passione. Unde et eius morte et cum sua passione ... sancta per ex spiritu sancto consecrata sunt ... ba quod dominus in baptismo [illegible] verbis sanctis baptismus conficit. Sed etiam ex passione et sanctificatione. Et etiam ex passione. Unde apostolus dicit: In morte eius baptizati sumus. In morte eius autem baptizati sumus in morte eius baptizati sumus. Ad Romanos vi. Et sic sanctificati

sumus sine nobis in baptismo a
deo nostro nichil amplius a nobis
petens nisi ut eadem satisfactionem
in nobis conservemus. Nec aliquid
apostolus a nobis requirit. Sed si hanc
satisfactionem fed. amittimus per peccatum ne-
cesse est ut ex propriis sumptibus secundum
baptisma conferimus. Non per solo nostro
ad conferre videamur sed per nostrum ad
suo superadditum nobis possit iterum sa-
tisfacere. Oportet et ad istam et simi-
litudinem prioris baptismatis aliud ba-
ptisma construere sed ex spiritu contrictionis
verbis confessionis et supplicationibus et
propriis laboribus et passionibus quia nulla
prioribus nos satisfaciat iterato et hoc est
quod ait apostolus ad Hebreos x. Voluntarie nobis
peccantibus iam non relinquitur nobis hostia
pro peccato, Christus enim resurgens ex mortu-
is iam non moritur. Quod exponens beatus
dicit. Quod voluntarie peccanti non re-
linquitur hostia pro peccato id est non ite-
ratio infligitur ut ... non complantatur
iterum similitudinem mortis eius per bap-
tismum. Sed propria ab eo lacrimarum
unda exigitur propria baiulare crucem
propria membra mortificare non quod per
prima tamen satisfactio sufficiat
sed mea addita priora valeant
quia in compatiam non corregnabimus.
Tertium beneficium quod ad muniendum
nobis deus est in proximus ut cum in
deo mediante nos extra non pos-
simus exeramus in proximo propter deum.
Ita quod quidquid de genere utriusque beneficii
omni proximis impendimus bonorum
et malorum deus reputat sibi factum
dicens singulariter nobis illud Mathei 24.
Quod uni ex minimis meis fecistis
mihi fecistis. Hinc est quod Saulo perse-
quenti electos suos dixit Saule
Saule quid me persequeris. Cum ergo
deo placere desideat extrat se in

bono proximi et sufferat mala
proximi et deo nomine satisfactum pro
omnia. Nam qui diligit proximum bona
omnia operatur et mala omnia detestatur
quia de primo dicit apostolus ad Romanos xiii. Qui di-
ligit proximum legem implevit. Nam
non adulterabis non occides et si quod
aliud est mandatum in hoc verbo instauratur
secundum quod dicit. Dilectio proximi malum non
operatur et iam mandatum de dilectione dei
et proximi ~~malum non operatur~~ tam in ve-
teri quam in nova lege dicitur esse mandatum. Quia
ergo deus se reputat diligi
hic amorem nostrum accipit si propter
eum diligimus proximum. Hinc bea-
tus Gregorius: Dum contemplamur amoris et deo nomine
satisfactum. Plenitudo enim legis cari-
tas est et lege continetur et implebis. Proinde
tertia secundum est ad diligendum proximum
dedit nobis deus triplicem mensuram ut
ut videlicet diligamus ipsum sicut
dilexit nos deus sicut et diligimus
nos ipsos et sicut alterutrum se dili-
gunt membra nostra. Deus autem dilectionem
suam erga nos probavit triplici argu-
mento. Deus itaque nos dilexit ut pro
nobis daret res corpus et animam. Unde
de primo et 3o dicitur Ieremie xii. Reliqui domum
meam dimisi hereditatem meam et re-
liqui et sic dedi dilectam animam meam
in manus inimicorum eius. 3m de 2o
dicitur Ysaie l. Corpus meum dedi percuti-
entibus et genas meas vellentibus et
sic et nos debemus rebus corpus et animas
pro fratribus ponere dicente domino Iohannis 14.
Hoc est preceptum meum ut diligatis
invicem sicut dilexi vos. Gregorius: Hoc
debemus exhibere proximis quod indige-
mus nobis conspicimus exhiberi. Secunda
mensura qua debemus proximum diligere sicut
nosmetipsos dicente domino Mathei 22.
Diliges proximum tuum sicut teipsum. Hoc
enim dilectio est tenebris. Sic enim

D

Quomodo proximus sit
diligendus

diligimus nosmetipsos ut omne bonum
nobis cupimus et illud malum no
bis fieri nolumus ut magnum bonum
nobis plus quam proximo proximum desideramus
Sic proximo de bono velimus et illud
malum et magnum bonum proximi plus quam no
bis proximum cupimus De primo math. vii. Omnia
volueritis ut faciant vobis homines hec facite
illis De 2o thob. iiii. Quod tibi non vis fieri
time ne aliis feceris De 3o bn. Si
non magis ad malum dei huius gau
deo quam per alium fieri compio quam ad mea
proximum per me caritatibus ordine no
hic Et si dicit istud difficile est quod
quis plus gaudeat de aliquo magno
bono quod proximo [illegible] saltem
et hoc excellencia sponse quia gloriatur di
cens Ordinauit in me caritatem etc.

c

¶ Tercium talentum est tempus ipsum quod nobis
dedit deus ad lucrandum quod ita proximum
nimis est ut si illud perdimus perdimus
nosmetipsos unde dicit Seneca Omnia a
liena a nobis sunt solum tempus nostrum
est Et ideo dicit Augustinus De tempore quod expendimus
[illegible] a te consilium sit expensum Unde
consulit sapiens eccl. x. Ut tempus obs
ueres dicit Fili conserua tempus ¶ Et istud

c
Tempus triplex

quod triplex est tempus scilicet preteritum presens et fu
turum Consistit cum magna solicitu
dine considerandum Ita preteritum cum dolore
presens cum labore futurum cum timore est
solicite obseruandum Primum tempus scilicet preteri
tum obseruandum est cum dolore reputantes
quod sic fecimus transeat dicitur Ezechie
ysa. 38 Recogitabo omnes annos
meos in amaritudine anime mee et id
Job vii. Menses uacuos enumeraui m
Quod exponens Gregorius dicit tempus uacuum
transire est tempus sine multo expendere ¶ Secundum
tempus scilicet presens obseruandum est cum labore Ut
cum preteritum perdidimus saltem presens ad
expendendum utiliter utiliter attigamus
Quod sap. monet eccl. ix Quodcumque

potest manus tua facere instanter operare
¶ Tercium tempus scilicet futurum est obseruandum cum
timore Nescimus enim quid nobis in fu
turo eueniet Unde eccl. vii. Fili memorare
nouissima tua et in eternum non peccabis
Quod exponens beda dicit Hec sunt mors
et iudicium gehenna Effugiet
Quod horribilis morte Quod tribulus
iudicio illa gehenna [illegible]
lis cogitatur De quibus [illegible] temporibus dicitur eccl. 3
[illegible] est tempus flendi et tempus [illegible] lapides col
ligendi et est tempus proiciendi Primum est pre
teriti cuius peccata multum deflenda Secundum
est presentis in quo sunt lapides multi colligendi
[illegible] Tercium est futuri [illegible]
[illegible] proiciendi De quo deut. 32
Utinam saperent et intelligerent ac no
uissima prouiderent ¶ Quartum talentum est
mundus quem dedit nobis deus ad specu
landum [illegible] ipsum mundum [illegible]
contemnendum [illegible] defectione [illegible]
[illegible] ac deceptione De primo dicitur 1 Iohan
2o. Mundus transit et concupiscencia eius
Quod exponens Gregorius in Omelia dicit Ecce mundus
quem diligitis fugit ubi [illegible] mors [illegible]
desolacio [illegible] et
[illegible] amaritudinibus [illegible] et
[illegible] amaritudines [illegible]
[illegible] fugere [illegible] labere [illegible]
[illegible] labere [illegible] non possumus cum ipso
labimur [illegible] labere [illegible] ¶ De 2o [illegible]
[illegible] ad se sequentes [illegible] Omnes
[illegible] uicijs et peccatis [illegible]
[illegible] mundus [illegible] sap. ix [illegible]
[illegible] alium [illegible] occidit aut
[illegible] totum tristat et omnia [illegible]
[illegible] sunt Et [illegible] Gregorius [illegible]
[illegible] infidelitas [illegible]
[illegible] et bonorum omnium
[illegible]
[illegible]
[illegible] mundus

vt simus de numero eorum de quibus dicitur apostolus
1. Chor. 8. qui sunt quasi qui utuntur hoc
mundo quasi non utantur. ¶ De 3° sermo eius
decepcione patet ad sensum. Iste mundus suos de-
cipit amatores. promittit enim suffi-
cientiam quam nulli homini vere persol-
vit. Exo° et verum quia mundus dat
satisfacit. Et est quia anima ad yma-
gine dei creata ~~est~~ nullus vere sibi
satisfacere potest nisi deus sicut cera ipsa
sigillo illi vere sigillo applicari
potest nisi deo. ¶ Quartum talentum nobis
datum est ipse deus sine quo talento omnia
alia talenta lucro vacua remanent
Ipso dicente Joh. xv. sine me nihil
potestis facere. Ideo ergo cum sit adiutore
deo facimus etiam si sit de genere bonorum
non tamen in operibus meritoriis computatur
quia valor meritorum non operante homine
sed cooperante deo existit. Unde deus
salutem nostram desiderans quam sine eo
nullatenus possumus operari dicit nobis
2 Re. 3°. Fac mecum amicitias et
erit manus mea tecum. Ideo etiam sa-
piens considerans rogat deum ut secum
dignetur operari dicens Sap. ix. da mihi
domine sedium tuarum assistricem sapientiam
vt mecum sit et mecum laboret.
¶ Dat autem se nobis deus tripli-
citer per incarnationem ad vitam nos-
tram instruendam / per corporis sui cibatio-
nem ad instituendum vitam confortandam per
inspiracionem sui spiritus ad instituendam et co-
fortandam vitam sanctificandam / in quibus tri-
bus bonum hominis usque ad perfectionem sancti-
ficationis perficitur et completur. ¶ De sic
hoc gloriosum talentum ad copiosissimum
lucrum ponere cupimus debemus deo in-
carnato offerre per imitationem / deo
in cibo nobis dato per desiderium infla-
mationem / deo in spiritu sancto per construe-
tionem. ¶ Primo dico debemus deo
incarnato offerre per imitationem

vt sequamur amara et que pertulit in
carne ipso domino hoc iubente Luce ix°.
Qui vult venire post me abneget
semetipsum et sequatur me. Unde
Aug. In civitate dei. Patientia
que hic redemptoris sui vestigia i-
mitatur. Et inde dominum nostrum Ihesum
Christum legimus doluisse, flevisse, op-
probria et contumelias pertulisse,
sputa, flagella, crucem sustinuisse /
et nunquam legimus risisse. Et in pu-
ti tempore prosperatum fuisse. Unde spe
gaudet omnis electus cum reperit mun-
di adversitatibus fatigari, illius enim
prosperitatibus prosperari sciens pau-
dus nulla alia via superest per
quam possint celos penetrare. ¶ Secundo
debemus deo in cibo nobis dato offerre
per desiderium inflammationem ut sicut
deus in magno desiderio hunc cibum
dedit dicens Luce 22. Desiderio de-
sideravi hoc pascha manducare vobis-
cum antequam patiar. Sic nos in mag-
no desiderio capiamus et tunc hoc
talentum ad bonum lucrum ponimus
¶ Tercio debemus deo in spiritu sancto nobis da-
to offerre per diligentem separationem
omnia a nobis cum diligentia expellentes
que huic dignissimo gratie adversantur
Ad hoc monemur Amos x°. Prepara te
in occursum domini dei tui / et Ps. Pre-
parate corda vestra domino
¶ Nunc per ea redeundum breviter. Quod et
spiritum fidelis sui lucretur his talentis
quod in eodem etiam legimus evangelio
Sic et dicatur accessit qui quinque ta-
lenta acceperat et lucratus est alia quinque
¶ Ita per talentum primum quod nos ipsi sumus
hoc est corpus nostrum defectuosum cor-
ruptum viciosum et tenebrosum
lucramur aliud corpus sine defectu lumino-
sum virtuosum et gloriosum cum in futura
vita glorificabimur apud deum cum

¶ Et sic hoc sit nobis
deo offerimus hoc talentum
ad bonum lucrum ponimus

corpus tamen x^or dotibus vestiet
et animam replet suis dotibus clarifica
bit tunc corpus gloriosum pro corpore
ignominioso super talentum ex ta
lento lucri etiam felicitatis qui reforma
bit corpus humilitatis nostre configura
tum corpori claritatis sue ¶ 2 pro 2^m
talentum quod est in proximis lucrami
alios proximos quos se nobis exhi
bet in infinitum iocundiores ita pro
comparatione proximorum quos in hac
vita duros adversarios et persecuto
res sustinemus in celo diligimus ut
nos metipsos de quorum gloria tan
quam propria congaudebimus unde gau
dia de proximis concepta toties mul
tiplicantur quot electi sunt in celo Beda
bil. Revera videre non possumus quo
ineffabile gaudium cuique non habe
at qui tot commoda felicitatibus
[illegible] Gaudebis enim de boni
tate alterius minus Sed scires a
liquem quem sicut teipsum amares
de bono etiam illius sicut de tuo gau
deres Cumulatur ergo totiens gaudium
unius quot sunt homines et angeli in
celo ¶ 3o pro 3^m talentum quod est tempore
lucrami non tempore sed eternitate immu
tabile quia de puncto huius temporis in
Ʌ vita tamen quod nobis permanet meritum et sic
pro puncto huius temporis meremur eternita
te ¶ x pro x^m talentum quod est mundus
maximum celum cum iocunditate et sua
vitate supplemus ¶ 1o per quintum
talentum quod est deus qui se dat nobis in
hac vita obumbratum velatum per
speculum in enigmate. meremur
deum nuda voluntate revelatum ut il
lum contemplemur facie ad faciem sine me
dio in eternum Quod nobis concedat
ille Jesus qui regnat cum deo patre in
secula seculorum Amen. In nati
vitate beate marie virginis

Sermo primus. quod beata vir
go assimilatur lucerne 80

Paravi lucernam xpo meo
ps° Cum tanta lucen
cia et tam mirabili distantia
gloriosa virgo progressa est
in hunc mundum. ut nunc pro lucerna
nunc per archam, nunc vero pro stella
nunc per auroram nunc pro paradiso
eius nativitas innuitur. Quia nobilissime
sitibus ex persona dei patris prolatis tria
consideranda occurrunt. Primo est quod
huius nativitatis dilectissima [illegible]
nate virginis gloriosissima commenda
tione. et iure utilitatis fructuosissima
assimulatione. Primum ibi paravi. 2^m ibi
lucernam. 3^m ibi xpo meo ¶ Paravit
Et deus pater hanc lucernam triplici apparatu
scilicet in corde in opere et in tempore. In corde
ipsam ab eterno predestinando. In ore
de ipsa gloriosa dicta vaticinando. In
[illegible] multiplicibus modis et
figuris prefigurando ¶ De primo dicitur pro
8. ex persona virginis Dominus possedit me
ab initio viarum suarum antequam quicquam faceret
a principio. Ab eterno ordinata sum et ex an
tiquis [illegible]. Nondum erant abyssi
et ego iam concepta eram ¶ De 2o di
citur gen. iij. in persona [illegible] inimicitias inter
te et mulierem et inter semen tuum et
semen illius. Quod exponens bernardus dicit Si
dubitas de virgine [illegible]
[illegible] ipsa conteret caput tuum. Et [illegible]
[illegible] Cui et hec servata est victoria
[illegible] male [illegible] suggestionem [illegible]
libera [illegible] quod de illa [illegible] potuit
[illegible] Salomon legens
hac septimum [illegible] dixit
mulierem fortem quis inveniet [illegible]
ponens bernardus [illegible] dicit [illegible]
putas Salomon [illegible] dicebat
mulierem fortem quis inveniet. Novit
[illegible] vir sapiens huius sexus infirmitatem

fragile corpꝰ lubrica mente) et tn̄ de
ti legeāt pmisisse et ita videbat
congrue ut q̄ vitcāt p̄ fectam vite
hic per ipaz vehement admirans
ait Mulierē fortē qs inveniet Ac si
diceret Bñ ita de muliere pcedet omn
inu salz fortis mūe ē ut pmdeat
ctas dn̄i ep̄s possit ee ydonea Ez
ne putet dixisse desperando sbiūxit
cpleādo ptiū et de vltīs finibꝰ
ptiū eiꝰ hoc ē nō mle nō ꝑmū nō
mediocrē nō de tra nec de ifimis se
lus ē ptiū hiꝰ mulieris fortis sed a
summo celo egssio eiꝰ De hoc apparatu
ait lr̄e 31 Creavit dns novū sup
tra femia circūdabit virū Nō expōit
bn̄ ad Nuc ē hc femia qs vir virū
diphm ihm nō solū cū diceret iā vir
potes i ope et sermōe sed etiā cū adhc
tenā ifantis mīr mebra blandiēdo
ul' fouet i gremio ul' portaret i vlnis
vir tn̄ erat ihs nō dū natꝰ sz sapia
nō etate sed ai vigore nō corpis ma
turitate sensuū nō corpulētia mebrū
Nec tn̄ minꝰ hūit sapiaz ul' potēs nō
minꝰ fuit sapia ihs ꝯceptꝰ qm̄ natꝰ
puꝰ q̄ magnꝰ Siu g latēs i utero
sive vagiēs in psepio siu iā grandia
et sapia plenꝰ iterrogās doctores in
templo sive iā pfcē etatis doces i pplo
eq̄ ꝑfō plenꝰ fuit spū sco n̄ fuit
hoc i q̄ntacūq3 etate sua q̄ de illa
plenitudie aliqd ei minueret ul' eide
ad aderet Costat g° ꝙ sp ihs vi
re aīm hūit et si sp i corpe vir nō
appāuit Cū demq3 dubito virū
fuisse in vtero sic ubiq3 deū
fuisse nō ambigo Tō pavit deꝰ
hāc lucina i ope multiphale multis q3 modis
pribꝰ ipam pfigurādo q2 pa nāq3
moysi in rubo aaron in virga ge
deoni i vellere ezechieli i porta clau
sa ꝓ ponsa ysaie vij Nō rubꝰ ille

ꝯsidia moysayn ꝯcedebat flamas
ꝯmisde emittes sed nō ꝯburēs seu
ardes n̄ mala pacietem sed nō do
lore sētiētem Nō g° virga aa
ron florida nc hūectata n̄ ipaz ꝯa
piete ꝯmis virū nō agnoscēte Nō
ille sicut gedeonis vellꝰ qd de celo ne
cessitati sed sn̄ vulne caruis in area
ponit et tn̄ qd' lana nō arē rore
pfudit n̄ cū ne assūpta de carne
vgīs et absq3 detrimēto vginitatis
Nō per clausa porta q̄ nō apeiet'
et vir nō trāsibit per eā nisi clau
sa uterꝰ accipit De hiis tribꝰ appa
ribꝰ sive ictis dr vij o admirāda et
oī honore dignissima vgine nec no
uit uicta nec fortuitu sed a sēclo
a deo pelectum esse pm a pphis p
missa esse 2m pribꝰ pfigurata et
se 3m Et subiūgit unꝰ g° fuit
spūs i oībꝰ hiis licet diūsis modis
signis et tpibꝰ eade re diūsi nō
diuiso spū et ꝓuiderūt et pdixe
rūt Nō eni moysi mostū ē i ru
bo et igne aaron in virga 2 flore
gedeoni in vellere 2 rore hoc aperte
ꝓvidit salomon i muliere forti et eiꝰ
ptio Apt9 ihēas ꝓmit de mu
liere et vbo Aptissime tade gabriel
exhibuit vgine salutādo Nō
g° deꝰ pr occulte i corde ꝓdestiña
do ab eterno tenuit hoc patribꝰ i fi
guris īnotuit ~~inotuit~~ pphas e
docuit hoc gabriel i eindē ex
hibuit ¶ Dicit 2m pricipa
le lucina per q̄ nāte vgīs
itelligimꝰ gloriosissima ꝯmēdato
ne et ne sermo tirtat i ex uo
co Jo pmediū ꝙ lucina q̄nz modis
accipitur Est eī lucina v'm ꝓdita
toīs lume denotōis exeplar edi
ficatōis spālis gra dīne dignitōis
plena 2 ꝓfcū ꝯsumatōis oībꝰ sufficiens

D.

lucina quintuplr accipitur

De primo dicitur in ps. lucerna pedibus me-
verbum tuum. De 2o ps. quoniam tu illuminas
lucernam meam i. intra devotionem
De quo 13o dicitur exod. 27. ardeat lucer-
na semper in tabernaculo i. devotio sit semper
~~[struck]~~ in corde tuo. Et de 3o dicitur
luce 12. Sint lumbi vestri precincti
et lucerne ardentes. Et ideo dicitur sitis
in vobis continentes et cum hoc proxi-
mos bono exemplo edificantes. Math. 5
v. neque accendunt lucernam et ponunt eam
sub modio. De 10o dicitur Job 28. quis michi
tribuat ut sim iuxta menses pri-
stinos quando splendebat lucerna eius super
caput meum. Item 2. Re. 21. Non egre-
dieris in prelium ne extinguas lucernam
israel. ¶ De 4o et ultimo dicitur ps. [illegible]
paravi lucernam i. vas purissimum
diversitatis quod est maria que conti-
net diversa que lucerna propter similitudines et
proprietates ubique repertas. Dicta est quia
lucerna sunt in beata virgine gloriosissime
inveniuntur. Habet autem lucerna quinque pro-
prietates. Est enim luminis contentiva / proprietatis
prospectiva vie ductiva lenis in tac-
tu secundum applicationes colores variativa
que proprietates conveniunt et conveniunt in
maria. Primo quia beata virgo dicitur lucerna quia
est luminis contentiva. Sicut enim lucerna lumen
in se continet sic beata virgo id lumen in se
habuit quod de se dicit Jo. 8. Ego sum
lux mundi. ¶ Est autem triplex lumen s. naturale
intelligentie infuse scientie divine providentie
De primo dicitur in ps. lumen oculorum meorum
Et Jo. 12. Adhuc modicum lumen in vo-
bis est s. intelligentie. De 2o dicitur Sap. vi.
Diligite lumen sapientie. De 3o dicitur Ysa.
60. Et erit lumen israel quasi in igne. Item
ibi. Surge illuminare ierusalem quia venit
lumen tuum. Hec tria lumina habuit sic beata virgo / et id continue dicitur lucerna
habuit enim in se in summo lumen naturale
intelligentie sensus cum sensibus competant

eam ex nobilissimo sanguine procreatam
nobilissimam naturam habuit. per quod eius
intelligentia et subtilitate qua vis
hominibus habuit consequenter et habuit in summo
Super hoc lumen habuit lumen infuse scientie
per quod plenam et perfectam scientiam habuit
omnium bonorum omnium verorum omnium utilium
et meritorum Sic enim de quolibet sancto valu-
tet dicitur 1o Sap. x. Dedit illi scientiam sancto-
rum. Infinitum verum de ipsa potest dici quia
dedit ei deus scientiam omnium sanctorum ut in
deo valeat gloriari possit dicere illud
Sap. 7. Ipse dedit in hora que sunt ve-
ra ~~sapientiam~~ scientiam. Ut sciam dispositionem
orbis terrarum nam et alia que [illegible]
occulta sunt absconsa et improvisa didici
omnium enim artifex docuit me sapientia
ut dicere possit illud ps. 30. Non didi-
ci sapientiam et habui notitiam scientiam omnium sancto-
rum. ¶ 3o super hoc duo lumina habuit lumen
divine providentie quod ea specialiter corporaliter
in ea habitabat. ¶ Et secundum quod hec beata
lucerna hec tria lumina habuit in summo pro-
per singula sic videtur. Quia sicut ex-
cellens sensibile corrumpit sensum Ita
excellens intelligibile instruit et promo-
vet intellectum. Et quia excellentissimum intelligibile
habuit id lumine summe intelligentie ha-
buit. ¶ Sed etiam in summo habuit lu-
men scientie. Licet autem sanctitate in hoc consistat cum
quibus cum scientia modum etiam habet scientia. Sa-
etiam in summo scientia non solum non est
utilis sed inflat. Summa quia scientia tunc
attingitur quando cum scientia habet summam virtutem
scientie. Et quia beata virgo pre nobilissima
excellentia pluribus scientia scientiam in summo debi-
tum ordinavit / id scientia scientiam habuit
in summo. Ro. xii. dicit non plus sapere quam oportet sapere
sed modum nescit. Iam scientiam scientie
et utilitatem in non sciendo constituit
Apostolus cum dicit Si quis se putat aliquid
scire nondum scit quomodo oporteat eum
scire. Et hunc modum scientie b. loquitur

vocatur scilicet ut sciat quo ordine, quo
studio, et fine ad nosse oportat.
Quo ordine ut id prius quod maturius
ad salutem. Quo studio ut id ardentius
quod vehementius ad amorem. Quo fine
ut non ad inanem gloriam sed tantum ad
edificationem tuam et proximi et dei
gloriam augmentandam. Et quia tantum hoc
modo sciendi beata virgo sciens habuit, ideo
ipsam habuit in summo. Tertio lumine
divine providentie habuit similiter in summo quia
non solum generaliter ut in multis nec
specialiter ut in paucis sed singulariter
in ea habitabat plenitudo divinitatis
corporaliter, in quantum nec primam similem visa
est nec habere sequentem, et sic patet quod que
~~[struck through]~~ ex hac parte completa
te beata virgo dicta est lucerna. Et quia ex-
cellenter hoc triplex lumine in se abscon-
debat. Quarto lucerna est puritatis
perspicua quod non minus beate virginis
congruit in qua puritas et munditia
castitatis et omnis peccati immunitas
super omnes homines in ea excellebat.
Hinc Augustinus: ea puritate nitebat
beata virgo qua sub deo maior ne-
queat intelligi. Tante enim puritatis mente
et corpore fuit virgo sancta ut divi-
num lumen de ea irradians omnes intue-
ntes eam mentes castitas faceret et pu-
dicitias. Ut autem summam puritatem
consequeretur ter fuit depurata. Primo
in utero matris ab originali peccato, que
purgatio tamen restrinxit fomitem
ut potens esset non peccare, vel reliquit
tamen in ea fomitem secundum essentiam. Secunda
puritas accessit ei in filii conceptione
et hec totaliter extinxit fomitem ut
que prius poterat non peccare in reliquum
non posset peccare. Tertia puritas ac-
cessit virgini in filii sui felici cohabita-
tione, per quam mente et corpore tam di-
na extitit ut omnes reliquie et dispositiones

peccati ab ea penitus tollerentur. Quinto lu-
cerna est via dirigens, lucerna enim in
quibuslibet tenebris viam ostendit. Sic
beata virgo est lucerna que errantes in huius
mundi tenebris ~~via ostendit~~ ad celestem
patriam directa via dirigit et perducit.
Nam cum omnium virtutum exempla in se preferat
Unde Bernardus: Non defuit tibi fides patriar-
charum, spes prophetarum, caritas apostolorum,
constantia martyrum, sobrietas confessorum,
castitas virginum, fecunditas coniuga-
torum. Quasi omnis etas, omnis sexus, omnis sta-
tus, omnis conditio omnium hominum nor-
mam vivendi perfecte et proficiendi in ea
poterunt invenire, ut singulis pos-
sit dici Iudicum vii: quod me vide-
ritis facere omnes facite. Hinc est quod Bernardus
vocat eam viam per quam itur ad celum
dicens: Regina virgo maria ipsa via
est per quam salvator ad nos venit.
Tenentes igitur viam studeamus et nos ad
ipsum per eam ascendere qui per eam ad
nos descendit, per eam venire in gratiam
ipsius qui per eam in nostram miseriam
venit. Per te igitur accessum habeamus ad
filium o benedicta inventrix gratie genitrix
dei mater salutis ut per te nos
suscipiat qui per te datus est nobis.
Propter quod etiam maria dicta est maris
stella per quam navigantes mari dirigunt vi-
as suas. Sexto lucerna est lenis in tactu
sic beata virgo est lenis et benigna om-
nibus qui suis orationibus et fiducia tan-
gunt eam. Bernardus de eius lenitate dicit
Bernardus: Quid ad mariam trepidat humana
fragilitas? Nihil austerum in ea, nihil ter-
ribile, sed tota suavis est omnibus, offert
lac et lanam. Revolve diligentius
evangelice hystorie seriem universam
et si quid forte increpatorium, si quid durum,
si quid denique signum vel tenuis indigna-
tionis occurrerit in maria, de cetero suspec-
tam habeas et accedere verearis. Quod si

h

q

vt venire plena magis e o(mn)ib(us) pi
etatib(us) et gr(ati)e plena mansuetudi(ni)b(us)
et m(isericord)ie ag(er)e gr(ati)as ei q(uod) tale(m) te me
diatr(ic)e(m) benignissima misericordie p(ro)ui
dit in qua n(ihi)l possit ee suffic(er)e
K tu ¶ Tercio lucina e (secundu)m applicatos
colores ~~[illegible]~~ varianta ¶ Sic b(ea)ta vir
go o(mn)ib(us) ho(m)i(n)ib(us) miseriis necessitatib(us)
et i(n)digentiis per (com)passio(n)is affectu(m)
misericordie se (con)formit et aptat vt
in i(n)finitu(m) vere dicere possit cu(m) pau
lo ¶ Q(ui)s infirmat(ur) et ego no(n) infirmor
2 Cor Hinc b(ernardus) Maria o(mn)ib(us) o(mn)ia factam
aperit vt de plenitudine ei(us) accipi
ant vniuersi captiui redemptione(m)
eger curatione(m) tristis (con)solatione(m)
peccator veniam vt iusti gr(ati)a(m) dei q(ue)
o(mn)ib(us) o(mn)ia facta e(st) vt o(mn)ib(us) subueniat
L et succurrat ¶ Beat(us) 3m phil(osophu)s
xpo meo per q(uo)d ista vtilitas de
signat(ur) Ad hoc e(ni)m deus p(ate)r tradit luc(er)
nam v(e)l filio suo [illegible] vt p(ro) ho(m)i(n)e
suscepto ex ea n(ost)r(u)m negociu(m) ageret
Secu(n)d(u)m aut(em) triplice(m) vtilitate(m) (con)secu
ti s(unt) informatione(m) redemptione(m) celi
apertione(m) ¶ P(ri)ma informatione(m) accipim(us)
ex ei(us) (con)u(er)satione(m) ~~accipimus~~ redemptio
ne(m) ex ei(us) passione celi apertione(m) ex
ei(us) resurrectione De p(ri)ma s(cilicet) imi
tatione hortat(ur) nos luc(e) ix Q(ui) vult
venire p(ost) me etc Hinc b(ernardus) Quid
m(ihi) p(ro)dest passio si no(n) accesserit
imitatio vt sequar vestigia ei(us) alio
q(ui)n exquiret a me sanguis ille iust(us)
q(ui) effusus e(st) sup(er) t(er)ra(m) nec i(m)munis ero
ab illo tu tamen scele(re) iudeorum
q(ui) videl(icet) [illegible] ingratus sum
q(ui) filiu(m) dei conculcauerit Vnde ex p(er)
sona xpi dicit nob(is) b(ernardus) In vita
mea potius cognoscite vita(m) tuam
vt sicut ego paupertatis humilitatis
[illegible] o(mn)e pacie(n)tie i(n)declinabiles sem
itas tenui ita et tu eisde(m) vestigiis

scendas no(n) declinas ad dextra(m) neq(ue)
ad sinistra(m) ¶ De 2a s(cilicet) redemptione
d(icitu)r ysa xl Reuert(er)e ad me q(uonia)m rede
mi te ¶ Prius e(n)i(m) nullus potuit venire
ad eu(m) n(isi) au(fer)ret se a culpa q(ua)m ad
redeu(n)t nobis s(ignifica)t apoc v Re
demisti nos deo i(n) sanguine tuo ¶ Tercia
nu(n)c vtilitas ex hoc d(e)p(ro)p(ter) hec e(st) q(uo)d
aperuit nobis celu(m) in cui(us) signu(m)
cu(m) xpc baptizatus ascendisset de
iordane aperti sunt celi sup(er) eu(m) sic(ut)
mt iij et luc iij d(icitu)r vt p(er) h(oc) daret
intelligi q(uo)d per ei(us) aduentu(m) ecce q(ua)m
sibi desponsaui(t) per baptismu(m)
celu(m) e(ss)e ap(er)tu(m) Hinc apoc x Joh(anne)s
testat(ur) se celu(m) vidisse ap(er)tu(m) p(er) h(oc) in
sinuas q(uo)d liberu(m) introitu(m) habeam(us) p(er)
eu(m) q(ui) e(st) b(e)n(e)dict(us) in secula seculo(rum) am(en)

De eod(em) s(er)mo 29 q(uo)d b(ea)ta virgo
simplici arche compar(a)t(ur) 81

Fecit bezeleel archa(m) de lig(n)
nis sethim exo(dus) 37 Dicit
ap(osto)lus p(rim)a cor(inthios) 10 O(mn)ia in figura
(con)tingebat illis sup(er) q(uo)d d(icit) aug(ustinus)
O(mn)ia q(ue) veteribus patribus p(ro)fessa s(unt)
figuralit(er) nobis in q(uo)s fines seculor(um)
deuenerunt exhibita sunt realit(er)
tantu(m) distantia ab inuice(m) q(uan)tu(m) lux a
tenebris splendor ab vmbra veritas a fi
gura Expedita g(ra)tia s(imi)litudi(ne)
per qua(m) gloriosa virgo luc(er)ne e(st)
(com)parata luc(er) ponenda e(st) alia sim
ilitudo p(ro)p(ter) qua(m) ea arche (com)paratur
tudo p(ro) qua ea arche cognata a(b)
p(ar)anus ¶ In vbis [illegible] (con)siderationes
nobis (con)sideranda occurrunt v(idelicet)
operantis diligentia (com)parata s(unt) [illegible]
tia vtriusq(ue) erga nos clementia p(ri)
mu(m) ibi bezeleel 2m ibi archa(m) hec tercium
3m ibi de lignis sethim Hec tercium
per ordine(m) p(ro)sequendo p(ri)mo dicim(us) q(uo)d
bezeleel q(ui) vmbra dei vel vmbraculu(m)
d(omi)ni i(n)terp(re)tat(ur) deus p(ate)r cui(us) vmbram
ille genit designat(ur) cui(us) diligentia

in operando intelligitur. In hoc verbo
primo tempus quod est fecit in quo plane
innuitur quod tunc hoc verbum fecit lo
cus ante virginis nativitatem preposituum
est in septimo anno sicut est quod nata
est in hoc verbo omnia que in preceden
sermone in hoc verbo pariter sunt
exposita sibi patet bene si illi ap
plicantur. Ut autem huius operis di
ligentia plenius cognoscamus sci
endum est quod deus fecit more boni edi
ficatoris quoddam mirabile et inconsue
tum et laudatum opus producere volens
tamen non sit simile visum cogitatum vel au
ditum. Primo opus sub debita forma
et quantitate in mente concepit se
cundo verbis quibus potest hominibus
explicat dicens sic et sic intendo
do opus illud producere. Et tamen opus
fieri debeat in male verba per que
conceptum mentis exprimit homines non
intelligunt. Tertio artifex si timuerit
ne aliud genus ymaginandi et opus
conceptum depingit in pulvere ostendens
per tales lineamenta qualiter opus suum ve
lit producere. Sic deus artifex tam
mirabile opus tam sicut dicitur 3 Re
ge non sit simile in universis regnis
intendens producere in archa ista glori
osa. Primo ipsam concepit in mente
sua ab eterno predestinando et ab
eterno conceptam verbis exposuit
dictis prophetiis ymaginando. Et ipse ex
talibus verbis eius reverentia mi
nus sufficienter intelligere potuit
Tertio in figuris quasi in lineamentis tem
poribus ipsam ostendit antiquis patri
bus eam prefigurando. Non quod deus in
concipiendo consilio vel morosis co
gitacionibus indiget qui omnia que
cumque voluit fecit in celo et in
terra. Et si faceret hoc artifex
tam rarum et inconsuetum opus ite

dit producere ex hoc eius indiligentia
et operis intelligentia cognoscemus
Tertium quod consideracioni occurrit
est operatio tertia i.e. marie reverentia
que nomine arche nobis datur intel
ligi nec incongrue eius reverentia
signatur per archam. Sicut enim an
tiquitus pre omnibus vasis sanctuarii
non tam excellens tam magnificum et
reverendum habebant sicut archam
sic inter omnia vasa pure creature non tam
excellens tam magnificum inveniri po
terit sicut archa nostra. Hinc etc. vii.
Et si multa sancta sunt in creaturis non
tamen tam excellens tam magnificum fece
runt opera digitorum dei. Unde omnium
visum quem antiqui patres habebant ad
archam sanctam ad quam confugerunt
cum deum offenderent coram ea adora
verunt gratias impetraverunt ad auxi
liandum sancti adduxerunt ad plu
res debent ad archam nostram scilicet virginem
gloriosam. Tempore enim offensionis debemus
ad eam confugere tempore orationis gratiam ab
ea querere tempore tribulationis auxi
lium ab ea petere. Unde de primo dicitur Y
sa 16. Abscondere fugientes et vagos
ne prodas habitabunt apud te profu
gi mei. De 2o dicitur viii. Nichil nos
deus habere voluit quod per manus ma
rie non transiret. De 3o dicitur Bernardus.
O quisquis te intelligis in seculi proflu
vio inter procellas et tempestates
fluctuare ne avertas oculos a ful
gore sideris scilicet maris stella si non
vis obrui procellis. Si insurgunt
venti temptacionum si incurras scopu
los tribulacionum respice stellam vo
ca mariam. Secundum autem quod tamen
in veteri testamento triplex archa legi
mus scilicet archa salvacionis per noe edi
ficata. archa exemplificationis in mon
te demonstrata archa sanctificationis pro

·B·

4o

·C·

Archa triplex

Nota de archa

bezeleel edificata. Per has tres
veteres sunt nobis tres nove in quadam typo
figure prefigurate. Prima per archam moysi
uteri virginalis. Per archam noe
anima spiritualis. Per archam in monte
exemplatur [struck] prefigurata cibus
sacramentalis designatur. Et licet
in scriptura de hac 3a expresse non le
gatur / tamen quia tabernaculum in monte
moysi fuit ostensum sicut exodi 25
dicitur Faciant mihi sanctuarium et habitabo
in medio eorum iuxta omnem similitudinem
tabernaculi quod ostendam tibi. Ideo oportu
it etiam ut ea que erant in tabernaculo
facienda similiter ostenderentur. Uteri vir
ginalis spiritualis anime tabernaculi sacramentalis
convenient arche domini convenire quare omnia
ista vocantur in se continet deum. Que
tamen solum commemoratio in hac solemni
locum habent. Prima de archa virginis
propter hodiernam eius solemnitatem. De
archa anime propter dominice diei festiui
tatem. De archa vero corporis propter
religiosos qui hodie communicaturi sunt
et predicandum. Incipientes igitur ab
archa virginali secundum quod ipsa
comparabiliter archa dicitur propter quatuor rerum
continentias quas vetus archa in se contine
bat. Habebat enim in se panem cele
stem tabulas legis virgam aaron et
deuteronomium. In quatuor spiritualiter intellectis
et in sensu vero acceptis [struck]
[struck] nova archa in se continet
gloriose. Continebat enim in se glorio
sum illum panem qui de se dicebat Johannis vi°
ego sum panis vivus qui de celo descendi.
2° continebat in se tabulam vite
divine quia sicut in tabulis moysi
lex vivendi omnium filiorum israel erat
scripta / sic in exemplari eius vita tamen
in tabula beata virgo dedit omni homini
omni statui conditioni normam et regulam
vivendi. Unde ut in vita eius ex

emplaris per tabulas legis designe
tur. Nam dicit omnium vita in ea fuit
ostendit ubi supra. Ideo desinit tibi fides
patriarcharum spes prophetarum et cetera
Tercio vetus archa virgam aaron
in se habuit que arida florem protulit.
Sic beata virgo arida ab omni succo car
nalis voluptatis et vilis admixtio
nis protulit florem illum qui de se dicit
Cant. 2 Ego flos campi. Ita ut
virgo conciperet virgo pareret virgo
post partum perpetuo permaneret. Quarto
habuit in se vetus archa deuteronomium
sicut enim iussit moysi ut poneret
deuteronomium in archa in testimonium semper
sive pactionis filiorum israel cum domino
Ideo per deuteronomium quod 2a lex interpretatur
capitur quod beata virgo archa nova
2am legem id est secundam vitam divinitatis
in se tenuit ut sicut filius eius nova
lex est dei sic ipsa ex conceptu et si
militer est dei sic ipsa ex conceptu et si
non naturaliter continuo cum deo potuit
[illegible] Hymno ubi supra. Iure in matre
sole qui est deus prohibet animum qui
profundissima [struck] sapientie ultra quam totum
valeat penetrare abyssum ut ipsum
sine per soli unione tantum continuo pa
tur. lucem illam inaccessibilem in dealbatum
immergi. Licet velut summam caput
sed experi undique et infundi et ip
so igne divino concludi. Et hec de
prima archa qua beate virgini diximus
quam propter similem rerum continentiam sortita
est nomen arche breviter dicta sufficiant.
Secunda archa qua propositum est
anima spiritualis que tamen vocatur nomen
arche sortitur cum pro nunc similitudine nunc
tamen continet in se deum / sive vero decora
tur ? sunt parte nomen arche propter
et dignitatem. talis anima spiritualis
per archam noe convenienter ex tamen du
plici designatur. Primo quia sicut archa
noe inter undas fluctibus iactabat

et sepe perturbabatur sic etiam spiri-
tualis inter varias temptaciones se-
pe impugnatur et usque in periculum
impulsatur. Tercia similitudo hec est ut
sicut in archa etiam erat manna
[illegible] Sicut dicitur gen. [illegible] de
omnibus animantibus mundis et immun-
dis et ex omni quod movetur super terram
ingressa sunt ad noe in archa sic etiam
teste gen. omnis carnis [illegible] homo
[illegible] etiam spirituales construunt [illegible]
ut archa dei fiat. dicitur gen.
G. vi. dicitur in persona noe omnibus nobis
facies tibi archam de lignis levi-
gatis i. de operibus nostris politis et
planatis. hic [illegible] operibus nostris po-
lita sunt et planata. cum eadem
voluntatis regula conformantur [illegible]
[illegible] facta [illegible]
et perfecte sunt planata. Quartum
autem inter illa duo in [illegible] vult
nos dei [illegible] nobis possibile est
conformari ut [illegible] corporalia
per sua corporalia [illegible] spiritualia per-
ficit spiritualia [illegible] fuerimus. Iuxta
ipse sit dei [illegible] ex parte sua [illegible]
ostendit nobis paupertatem humilitatem
[illegible] omnibus nobis illud
luce. ix. Qui vult venire post me
abneget semetipsum et tollat crucem suam et
sequatur me ut sicut ego paupertatis
humilitatis [illegible] indeclina-
biles vias tenui sic et vos eisdem
[illegible] vestigiis incedatis non declinantes
[illegible] ad dexteram neque ad sinistram.
Tercio ex parte sue [illegible] spiritua-
lia spiritualia sua volebat ut eis de-
[illegible] conformemur. sua autem
spiritualia in eo consistunt voluntatem
suam nobis ostendit in scriptura [illegible] de
[illegible] est eius voluntas eius
ut dona eius fideliter conservemus [illegible]

Secundo [illegible] ut sicut nos sanctificemus
Primo dico voluntas eius est ut dona
eius fideliter conservemus. ut quod deus no-
bis tam in naturalibus quam in gratuitis dedit
fideliter conservemus. Secundo [illegible] faciamus
si omnia eius dona recognoscamus de con-
[illegible] debitas gratias referamus ad lu-
crum omnia ponamus ne dicatur nobis
quod dominus et talentum sibi traditum po-
suit in sudario serve nequam. Nullum
enim donum dedit nobis deus ut
ad propria voluntate vel voluptate
dispenderemus sed ut ad lucrum omnia po-
namus. Et hoc [illegible] hec
est voluntas patris mei ut de [illegible]
[illegible] Tercia voluntas eius
est ut [illegible] sanctificemus
[illegible] triplex [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
habeat inter nos et proximum ut nos
a malis nos mundemus et in bonis
proximum ut nos [illegible] faciamus per
[illegible] amore. hoc [illegible] Hinc
[illegible] vehementer clama-
[illegible] cordis [illegible] amor
ex quo sic ut mala quod agimus in
[illegible] iudicemus et [illegible]
proximo nimis nobis detestabile
videatur. Et [illegible] hoc [illegible] nec
nos sicut proximum nec proximum sicut
nos [illegible] hoc male [illegible]
[illegible] corrigere studuit cum in levi-
tico precipit [illegible] debere modius
equus [illegible] Et in deutro.
xxv. Non habebis in sacculo tuo diversa
pondera nec erit in domo tua mo-
dius maior et modius minor. Unde
etiam sicut dicitur prov. xx. pondus

h
Et sum pondus et [illegible] hodie est nobis

Nota hortatur apostolus [illegible] in ecclesia dei faciunt

et pondus et mensura et mensura
utrumque abhominatio est apud deum
Et solum hanc sensualitatem dominus tollere
voluit cum dixit diliges proximum
tuum sicut teipsum ¶ Secundo equum pondus
dominus habemus inter nosmetipsos ut
tu vilis sis tibi ipsi per omnia iudi-
tes ideo ut cum in nobis est velimus
omnes homines idem iudicium de nobis
habere quod teste conscientia habemus de no-
bis metipsis Aliosquin contemnimur
diligere nimis vitatem quia peccato
addere verum vita in qua homines for-
tissimus ignorantie Leo quem quem
culpa habeat ostendit luce de Tu te
despicabis in secreto cordis tui apud
te metipsum contra vitatis pondus
tabet solus alius per multos ma-
ior pondus vedis te nobis qui ab ipsa
vitate accepisti / timere sanctum no-
li hanc pessimam te facere ut quem
humiliat vitas extollat voluntas
hominis et resistere vitati hec est
pugnare contra deum. De hac volun-
tate dominus dicit Luce xi. equum pondus
voluntas eius ¶ Tertio dei voluntas est
nostra sanctificatio / cum interius voluntate
debemus per omnia conformare affectu et
effectu fideliter hoc volentes Licet non autem
sanctificari debeamus docet nos Luce
Gemina fiat affectio sancti et ipsa ge-
mina scilicet timor domini sanctus et amor sanctus
his duabus devotionibus affectus sancti ei-
nimus tota die Ad quod hortatur nos
dominus levitici xi et xx dicens Sancti esto-
te quoniam ego sanctus sum Anima sicut i-
bidem dicitur solos sanctos applicabit
sibi ut ad regnum preparetur potest
ut sanctus Sancti autem non erimus ut per illam
te ipsum eius in nobis ut valeat sanctus est
sanctus archa dei De hac voluntate di-
citur prima thessalonicenses iiii. hec est voluntas dei
sanctificatio vestra ¶ Quarta archa est cibus

sacramentalis qui ideo archa dicitur
quia sub speciebus sacramentalibus ve-
rissime in se continet deum de qua
etiam hodie aliquid est dicendum quia in hac
festivitate communicant religiosi Et
quia archa cum debita reverentia in
archam anime nostre hodie translata
ut scilicet archa in archa duo operan-
tur in nobis unum in corpore aliud
in anima Primum in corpore carnales
affectiones in nobis debilitat
et compescit et ex hinc arche
presentia caput eius non permittitur
de quibus in persona philistinorum
dicitur primo Regum v. Ut cognoverunt quod
archa federis domini venisset in castra
timuerunt philistei dicentes ve-
nit deus in castra et ingemuerunt
philistei dicentes Ve nobis quis
nos salvabit de manu deorum
sublimium istorum ¶ Secundum effectum
operatur in anima quia cum archa ista
in eam venit tedia quia ante in re-
ligionem abstinentia huius cibi contrahit
depellit et in bono eam roborat
et confortat Primum carnales effectus
et per ipsum huius cibi est restituit
deperditum in spirituali vita De his du-
obus effectibus dicitur eccli. xxxviii est datum
quod quidem non est utile / et est datum cuius
retributio duplex est Datum est hinc nimium
quod non est utile sed datum quod deo est
nobis in dono corporis sui est utile
in duplici restauratione scilicet per
temporale restaurationem / et spiritua-
lis spiritu ad animam / et purificat in virtute
affectuum compassione spiritus ad corpus corporis
Hinc Luce Duo operatur sacramentum corporis
in nobis ut scilicet et spiritum minuat et
hoc spiritu ad corpus et in omnibus
peccatis tollatur confessione et hoc spiritu
ad animam ¶ Est et aliud simile scilicet deli-
gimus sechim / in quo utrisque fecit

et facte archa clementia congruum
designat. Et quia sermone in longum
protractus est huius membri executio
hic dimittimus eo quod sufficit eius quod de
membri in aliis sermonibus continetur. Quod
nobis prestare dignetur. Ihesus etc.

De eodem sermo tertius quod beata
virgo comparatur stelle 82

Orietur stella ex iacob et
consurget virga ex israel
et percutiet omnes duces moab et
erit ydumea possessio eius. Numeri 24.
Expeditis duobus sermonibus in quibus
beata virgo duabus similitudinibus videlicet
lilie et arche est comparata nunc 3m
sermone in 4ª eam stelle comparabimus proposito
Tribus verbis propositis beata
virgo a dignitate 3ª commendatur
Primo quantum ad ingressum eius graciosum
2º quantum ad progressum eius virtuosum. 3º
quantum ad egressum eius gloriosum. Primum
ibi orietur stella ex iacob. 2m et consur-
get virga ex israel. 3m ibi et erit
ydumea possessio eius. Primo comparatur
stelle ex ingressu propter originis cla-
ritatem. virge in progressu propter verbi
fecunditatem. possessioni ydumee in egressu
propter assumptionis sollemnitatem. Ingressus
eius graciosus respicit gratiam sanctificationem
progressus eius virtuosus respicit gratiam
fecunditatem. egressus eius gloriosus res
picit gratiam glorificationem. Hec triplex
gratia tangitur quietur in salutatione
angelica. Primum ubi dicitur gratia plena tangit
graciosum ingressum quantum ad gratiam purificationem
et sanctificationem. Secundum autem subiungitur
dominus tecum tangit virtuosum progressum
quantum ad gratiam fecunditatem et fetum
tertium vero subiungitur benedicta tu
in mulieribus tangit gloriosum egressum
quantum ad gratiam glorificationem et sublimationem
De hac tamen descriptione dicitur
capitulo 20. Ecce descripsi eam tripliciter. Primum

ad ingressum progressum et egressum obmisso 2º et 3º de primo scilicet ingressu
eius scilicet sanctificatione ad hanc festivitatem pertinet est dicendum. Et hoc adhuc in tria
dividitur quia gloriosa virgo hic commendatur scilicet a conformitate temporis. 2º a cla
ritate originis 3º a nobilitate pa
rentum. Primum orietur. 2m ibi stella
3m ex iacob. Gaudium quod gloriosa virgo stelle convenientissime comparatur
propter eius prerogativas quas beate virgini videtur
propter convenire. Sunt enim stelle secundum
substantiam purissime secundum formam lucidissime
secundum situm altissime secundum motum velocis
sime secundum quantitatem maxime secundum visum
purissime secundum effectum virtuosissime sive
efficacissime quod omnia videtur gloriose
virgini posse convenientissime adaptari
Hec quod prerogativas per ordinem primo dicimus
quod sicut stelle secundum substantiam sunt purissime
sic beata virgo in ortu nativitatis sue
ab omni originali peccato et veniali per
sanctificationem fuit mundissime depurata
Et quod ad secundum comprehendit scriptura
de duplici legimus corporatione sive sanctifica
tione scilicet generali spirituali singulari. Prima est quam
et fit per sacramenta et hoc tollit cul
pam originalem infundit gratiam debili
tat fomitem vel ligat tamen pronitatem ad
peccatum veniale quod mortale
quod habent in maxima multitudine homines
presentis temporis experimur et hec est sancti
ficatio baptismalis et est omnium in na
torum et sic dicitur generalis. 2ª vero
specialis dicitur quod fit per gratiam spiritus sancti
specialem quod sicut prima tollit culpa
originale infundit gratiam mitigat
fomitem et tamen ut non impellat ad
peccatum mortale vel ligat tamen pronitatem ad peccatum veniale et sic
sanctificati sunt ihe. et io. baptista de
quibus dicitur. Iheremie primo. Priusquam te formarem
in utero novi te et antequam exires de

2ª

Prerogativa stelle

Baptismo xᵒ

=8

ventre sctificauit te ¶ 3ª dr̄ singlaris q̄ fit p gr̄az sp̄ūs sci singulare q̄ suppositis actib; p̄dictis tollit p̄mitate ad pct̄m dn̄ tā venialiter q̄ mortalit et hec sctā ē b̄ta v̄go nec in hac ei cōpat alien ¶ 2º stelle f̄m form̄ sut lucidissie sic v̄go b̄ta f̄m omnem form̄ videri splēdebat ¶ Splēdebat aūt tripli: s̄ sup̄ se ad dn̄m per diuissima ɔteplatoēz intra se sibi ipi p̄ lucidissima cognitōne extr̄ se ad p̄ximū p disciplinatissima conuersatione ¶ P̄mo dicto lucebat sup̄ se ad deū p diuinissima ɔteplatōne dīna essentia sup oīs viatores q̄ntū hūane nature possibile fuit lucidius ɔtemplādo ut veraciter dr̄e possit i cogitatione et ī ap̄lo p̄matū habui et om̄ excellentem colla sp̄a virtute altiuim stetit dr̄ ecc̄ 28 Et itē In plenitudie sctoꝝ detētio mea ɔtēplādo oīb sctis ɔteplādo attingebat modum istoꝝ plenitudinis ɔteplādo demorabat vn̄ si de moyse et paulo dici potest q̄ deū ɔteplates in dīna videlt essentia q̄d tn̄ modn̄ nō asserunt / multo veri et dign̄ h̄ dici potest de m̄re dei et v̄gine gloriosa maxie sicut iā dictū ē p̄matū tenuit super oīb ¶ 2º lucebat intra se per lucidissimam cognicōne cognoscebat n̄ oīa p̄terita p̄ñtia et p futura q̄ ipsam ad salutē poterat p̄mouere ut vere dicere possit i ecc̄ 2º In sapiētia dei luxit aīa mea p q̄ sapientiaz ut ibidē dr̄ 28 Girum celi cicuiui sola et p̄fundū abyssi penetraui et in fluctib; maris ambulaui et in oī terra steti / nō pedib

ambulatiōe sed mētis cognitōe ut de ea veraciter dici possit i sap̄ ¶ 3º lucebat sit oīa et itellig̃it ¶ 3º lucebat ex se ad p̄ximū per discipl̄inatissimā ɔuersatōne ut enī hac p̄te lucet oīb; q̄ ī domo dei sunt ¶ Vn̄ veraciter dicebat paulus ad fidei p̄ncipib; philipp 2° q̄ in medio nacionis p̄ue et p̄uerse lucent sicut luminaria ī mūdo / q̄ explicabit aūt hoc gloriosū lumē luxit ī hac vita de aīa dr̄ sapiē illius illa h̄t amaritudiēz ɔuersatio illius In tm̄ ɔuersatio illius placuit ut eā sepe legeret dn̄m et iudeis in̄ tu ... hensum ut ē ... et potator vini gloriose v̄gīnis vita ī nulla ... in illo legis in repħēsam ut nullo de ea possit dici i Iudith II disciplinati in oīb; p̄ncipijs p̄dictis ¶ 3º stelle f̄m situ sut altissie cū f̄m astronomos minima stella sit octies maior sole q̄ tn̄ nobis maior apparet ex q̄ remotissie sita nobis ut p̄t distantia sui p̄ue videat ¶ Sic b̄ta v̄go in altissima vita stetit et solū filiū dei et m̄ris se hoīs habuit sup se et infra se oēm p̄ctm creatura ¶ Stetit aūt in tripli altitudie ſ. ī altissia dignitate et deuotissia v̄tutū et gratiaꝝ ... Altissimū aūt ī gr̄atijs ē h̄ns ordz gr̄am q̄a gloriat se h̄re ecc̄ 28 In me oīs gr̄a vie ... ¶ 2º v̄tutē ... h̄re gr̄as nec paucas q̄ sūmū gestabat ī v̄tutē ... sūmū ... q̄ altissim̄ fuit ī gr̄a hoc tm̄ abūdātissie possidebat ¶ 3º stetit ī altissimo v̄tutū altissimū aūt v̄tutē ... oīs v̄tutes sci intellactus ...

^ ac sic

^ aū

sanctam perfectissime possidere. Pro certo
sicut agitur in nobis miseris. Sed
quodque virtutibus conseruntur hoc proue-
nit in expugnatione vitiorum
sicut nunc gratia dicitur quod virtutes tenet
medium vitiorum. Unde eunucho quod
sic a natura non attribuitur virtus cas-
titatis eo quod de contrario vitio sine con-
tinentia non impugnatur. Unde ad com-
mendationem sponse in canticis dicitur. Sicut
lilium inter spinas etc. Unde sicut
rosa crescit inter spinas. sic virtus
crescit in medio vitiorum. beata autem
virgo sic virtutes suas possidebat
ut tamen de contrariis vitiis nil sentiret
et hoc est virtutes possidere in supremo
Tertio stetit in altissimo devotionis
asseritur enim eius devotio quod sine in-
termissione in tali extasi fuit ad quam
rapti sunt admittuntur de quo dicitur apocalypsis
8. factum est silentium in celo quasi dimidia
hora qua devotionem describit nobis
bernardus. Calo et sagimus vas luteum
quod hiemis excepit effectum ut dimo-
lebrium. unde animus oblitus sui fu-
scitur quod sibi talis vas portum totus per-
git in deum et adherens deo unus cum
eo spiritus fiat. beatum dixerim et sanctum
cui tale quid in hac mortali vita raro
aut semel et hoc raptim atque unius vix
momenti spatio experiri datum est.
te enim perdere quasi amodo tempus non sis et omnio
non te ipsum sentire et a te ipso exina-
niri atque pene annullari celestis
est conversationis non humane affectionis
Et si quispiam mortalibus quampiam ad id
rapti admittitur subito invidus seculum
nequam sollicitat carnis necessitas et
peccatis violentius cum firma revocat eum
tas heu redire in se. Et ideo in sua
compellitur et miserabiliter exclamare
psalmo. Vide domine et considera
quoniam facta sum vilis. In hac altitudine

devotionis beata virgo stetisse creditur
interessant. De qua ab altitudinibus ipsa
gloriatur ecclesiastici 24. dicit ego in altissimis
habito. Quarto stelle habent motum velocis-
simum. sic beata virgo in profectu velocis-
simo fuit sed ut de ea vere possit
dici ioannes proverbiorum 22. Vidisti hominem velo-
cem in operibus suis. hec autem velocitas
in suo diligentia extenditur. sed in opinione con-
tinuatione omnium interiorum et exteriorum
~~continuatione~~ acquisitione contemplationis et
actionis simul operatione. Primo quod beata virgo
tamquam stella velocitatem habebat quia sua de-
votione continua sine intermissione exercebat
ut momentum temporis vacuum ei non tran-
siret. Et si quis dixit quid ipsa agere
poterat cum tamen non esset cibo somno se-
ce et aliis necessitatibus indigebat quod
cum dum hoc faceret opera non agebat
Respondeo quod hec omnia tam virtuose agebat
ut omnia et ad meritum proveniret. sed enim
nos peccatores et miles virtutum quod
in finitis obstaculis retardamur mul-
tum fuit possiblis multo vero beata virgo hoc
facere potuit cum nullum obstaculum in
agendo haberet. Et si hoc possemus
non hortaremur ad hoc. Gregorius primo ubi dicit
implete opus vestrum cotidie. Et huic
Feceramus si nullum tempus nobis transeat
sine fructu hinc potest gratie fructi cum
sed. Item quod sunt multa genera me-
torum. ut in uno attediati statim in
alterum gratiam habent bernardus. Nulla
virtus quod servum dei lucrat non dico
dies dies sed nec horam in rei experi-
entia laboris vel perficiendi studio vel in
experientie dulcedine vel fruendi gau-
dio ocupetur. Unde ecclesiastici 9. Quodcumque
potest manus tua instanter operare quia
nec opus nec ratio etc. Tertio hec ve-
locitas consistit in omnium exteriorum et
interiorum acquisitione ut tamen bonum opus
agimus corde lingua et manu cum

Quia velox fuit in
profectu tanta diligentia

sibus interioribus et exterioribus sensibus
ad deum dirigimus / quod tunc veloci
ter perficimus. cum omnia nostra in uni
tate congregata cum summa diligentia
et omni conamine certamus nos adiu
vare operari. Unde prover. 18. Frater qui
adiuvatur a fratre quasi civitas et fir
ma. talis enim coadunacio in nobis
summe placet deo. sicut eius contrarium
sibi displicet. Unde de eius placen
tia dicitur eccli. 25. In tribus beneplaci
tum est spiritui meo. de quibus unum est
concordia fratrum. De displicentia vero
sui contrarij dicitur prover. 6. Sex sunt que
odit dominus et septimum detestatur anima
eius. Et illud septimum est seminare inter
fratres discordias. quod inter omnia alia
detestatur. Tercia velocitas consis
tit in contemplationibus et actionibus simul opera
tis. Sunt enim tria genera sanctorum. qui
dam tantum activam vitam ducentes / ut
martha. alij tantum contemplativam haben
tes ut magdalena. Alij vero u
trumque vitam sed diversis temporibus ex
hibentes ut apostoli qui pro loco et tempo
re nunc activam nunc contemplativam exercue
runt de quibus dicit apostolus 2 cor.
4. Sive mente excedimus esse con
templativi / sive sobrij simus esse ac
tivi. Quarta vero in tota et utraque in
tegra simul et semel habere / quod sola fuit in
virgine gloriosa. De primo dicitur 1 ad
thimo. 3. Qui unum bonum instituit bonum
gradum sibi acquirit. Qui unum subminis
trat bonum / qui autem bonum variavit me
liorem sibi acquirit / optimum autem
consequitur qui perfectus est in utroque. Cum
nos addicimus / quod utrumque simul fe
cit quod in sola virgine contigit / plus
quam perfectus est / et ad divinum quam perfectum
sit. Ex his omnibus patet quomodo beata virgo
in velocitate proprietate huius stelle /
quam si pro nostra ~~[illegible]~~ possi
bilitate secundum eius motum et nos velocis
simus in motu nostro velocitate gradiamur.
Unde et sic hortatur eccli. 31. Ubi
dicitur. In omnibus operibus tuis esto velox.
Quinto stelle maxime sunt quantitatis
immense. stellarum ut dicunt astro
nomi est octies maior tota terra. In
qua proprietate beata virgo stelle similis
non corpore sed virtute. Per enim mag
nitudinem eius potestas sibi designatur
que est ei magna in potestate sicut omnis po
testas creaturas. Est autem potentior
superlative scilicet quantum ad deum / quantum ad proximum / quantum ad de
mones / Quo ad deum apud quem potest quid
quid vult et quod desiderat coram eo. Pro
ximo Re. ix. Se. ad petendum mater me
impetrabis. Et idem 3 Re. 2. Pete
a me mi quod vis non enim phas est
ut avertam faciem tuam. Hinc bern. Quo
illa potestas tue potentie obviare potest
quod de carne tua carnis sue suscepit
originem. quod scias contra quos confugit in
iudicias etc. Quo ad potestatem quo ad ho
mines ut ab homine conferantur pro dicto si
tum eam fideliter invocavit graciam inve
nit apud deum. Hinc bern. Ipsa enim si
nu aperit omnibus. ut de plenitudine
eius accipiant omnes. Tercio potestas
est contra demones. quod quod enim desperati
exigente dei iusticia pertinere de
monibus et crimina per eius potestatem liberati
sunt quod ipsi demones ex eius potestate
territi non audent eam propter nomen
nominare: sed simulacrum eam magnam
nominant seu appellant. Hinc bern.
Quod negari potest / cum non ne
gatum est theophilum de inferni fau
cibus revocasse? De omnibus potestatibus dic
itur bern. Data est sibi omnis potestas in celo
et in terra ut omnia quecumque voluerit
valeat impetrare. Sexto proprietas stel
le latum est quod sunt secundum visum homini per
missi quod proprietas beate virginis proprietatis

q per virtute sue humilitatis se in
ima inclinabat In hac g° puritate
eius humilitas designatur De qua bern
Audeo dicere quod nec marie virginitas
sine humilitate placuisset Et quod
cum per gabrielem dei filius ex ea in
carnandus nunciaretur omnium virtutum
oblita de sola humilitate gloriatur
dicens Quia respexit humilitatem ancil
le sue De qua item bern Nunc hec
tam sublimis humilitas que cedere non no
uit oblatis honoribus Non magnum est
humilem esse in abiectione sed magna
et rara humilitas honorata Tercia proprietas
stellarum est quod in suis effectibus sunt effi
cacissime Sunt enim discordancium conci
liatrices errancium ductrices gubernacium se
dantes Sola in virgine gloriosa effi
cacissime fuerunt Ipsa enim est dei et pec
catorum inter se discordancium reconciliatrix
secularium hominum errancium a deo ductrix
Et quod eciam stella maris dicitur eo quod
nautis in mari errantibus dirigit ad
portum salutis Est etiam gubernaculum
sedantibus ca(ri)tura cadendo de bonis operibus
confirmans per eius graciam et intercessi
onem in debitum statum confirmat apud
83 deum Quod nobis concedat dominus ihe
sus christus Amen de eodem sermo xi
Quomodo debemus nos abilitare ad graciam b(eate) v(irginis)
Ego mater pulcre dilectionis Verba conscripta
et timoris et agnicionis et
sancte spei Eccli 24 Notandum quod sicut
dominus deus patris filius naturalis scilicet ihesus
christus et multi filii adoptiui sic v
irginis filius virginis marie naturalis scilicet ihesus
christus solum Johannem et multi adoptiui
sicut omnes electi Et quod ista virginis
filium suum dicitur primogenitum Mt 1 Ubi dicitur
peperit filium suum primogenitum eo quod tempore
post ipsa genuit deo et multos fili
os filios adoptiuos ut secundum apostolum Ro
8. Ipse sit primogenitus in multis fratribus
Hinc etiam est illud quod apostolos et omnes
electos in apostolis fratres vocat dicens per
prophetam Narrabo nomen tuum fratribus meis
Et Jo Mt 28 Nunciate fratribus me
is hos g° filios adoptiuos naturalis
filius ihesus christus sub nomine Johannis
matri dedit in filios cum in cruce
pendens dixit Mulier ecce filius
tuus Itemque ipsam dedit nobis in
matrem cum nobis dixit per discipulum
Ecce mater tua Ita sub nomine Jo
hannis qui gracia dei interpretatur omnes fi
lii adoptiui qui ex gracia dei adopta
tum in filios ei designatur Nec in
merito sicut ut Johannem matri matrem
Johanni quorum fidem et caritatem nouit
ad inuicem recommendare Sed in eo
loco et tempore hoc facere voluit ut
eandem ei recommendacionem ipsius inculcaret
Ac si diceret Vide mater quod pro
peccatoribus pacior et quantos exigente
iusticia ipsum dampnari oportebat
cum mee recordacionis tempore passionis
tibi fiat non immemor ipsos in singu
lares et per eis interpella in quo visceri
bus dei tunc reluceret quod tam multipli
citer occasionem miserendi Et hec
recommendacio utique matri tunc profundis
sime est inmersa ut et ipsa se of
ferat omnibus mortalibus beniuolam et be
nignam Et licet quantum in ea est omnibus
mariaz velit exhibere hoc tamen reddit
ordinacio voluntatis ut et nos ad
graciam eius percipiendam studeamus habi
les et dispositi inueniri Sicut licet ut
diximus omnibus graciam offeratur ip
sam tamen soli habiles consequuntur
Qualiter autem ad eius graciam consequen
dam nos abilitare debemus ipsa nobis
insinuat in verbis propositis cum dicit
ego mater pulcre dilectionis etc Ac
si diceat Qui per pulchram dilectionem
timore cognicione spem sanctam se dis a

B.
¶ pulcrum ad dicitur tria.

posuerit illorum ego michi singulariter
ero. Nimirum eis affectum pre omnibus
aliis exhibendo. Dicit quarto Ergo
michi pulcre dilectionis etc. Id est pul
cra dilectione timore cognitione sanctam
spem humanam eo quod actiua non sint
nisi in sanctis ¶ Primi quod quis vult esse
michi sunt quod pulcram habent dilectionem
¶ Quid sit autem pulcra dilectio scili
endum quod aliquid pulcrum explicatur
scilicet ex puritate ordinabilitate nobi
litate ¶ Ex puritate pulcrum dicitur
vitrum vinum aqua cum pura videtur
¶ Ordinabilitate pulcrum aliquid dici
tur cum partes vel membra proportio
nabiliter sunt ad inuicem ordinata
vt homo vel equus pulcher dicitur quia partes
eius vel membra scilicet os nasus oculi bo
nam habent ad inuicem proportionem ¶
Aliquid etiam dicitur pulcrum nobilitate
vt illa ymago que est ex auro pulcri
or est illa que de stercore est forma
ta ¶ Hec tria pulcra conueniunt
in pulcra dilectione vt illa dilectio
dicatur pulcra que ex puro corde cum
ordinato affectu in nobile ob
iectum ordinatur. Ex puro corde
scilicet ex pura consciencia quod propter suam di
lectionem tenet omni mortali pecca
to puritate quod Leuit. 2 Si ma
culam habuit non erit acceptum domino
Et Apostolus Modicum fermenti totam
massam corrumpit. Vnde dicitur Si
aliqua macula et modicum fermenti
mortalium peccatorum habuit eius dilectio
non est grata deo ¶ Secundo dilectio pulcra
dicitur ex ordinato affectu hoc est cum ad
sua diligibilia iustum seruat ordi
nem diligendi. De qua illa gloriatur
in Cant. 2o Ordinauit in me
caritatem. Hic est autem debitus ordo
diligendi cum omnia diligibilia ordi
nantur in deum vt omnia propter deum

C.
dilectio pulcra in tribus consistit

diligantur. Diligit enim patrem et ma
trem sororem amicum et diuicias honores
corpus et animam deus. In quibus omnibus
necesse est ut amor ordinetur. Vt tunc
bene ordinatur cum deus principaliter
et ex quanti id est propter deum omnia alia di
ligit. De quo ordine dicit Bernardus Ordi
nat deus in rebus diligendis caritatem
vt sciamus quid prius quid posteri
us quid minus quid magis quid propter se
quid propter aliud diligatur. Sunt enim
corporalia diligenda propter corpus corpus
vero propter animam valet enim corpus anime ad cumula
tum ad premium isti michi ad requie
tionem mitior mortuum ad requie
resuscitatum ad consummationem et
ideo propter animam corpus est diligendum
Anima vero diligatur propter deum ad cuius
ymaginem facta est. Deus vero diligatur
propter se quia nichil dignius est quam ipse
propter se quia et ante et similitudine
prior dilexit nos quia et similiter
ipsum dedit nobis / Nichil etiam
tilius est proximus ambis virtute omnia
nobis cooperatur in bonum. Omnia
bona et mala et aliena // quia
talis debe
mus amore dei et proximi talis debe
ordinatio vt caritate affectuali
deo proximus non preponatur sibi bene
Cum duplex sit caritas affectualis
et actualis. Actualis inferiora
prefert superioribus. Affectualis vero
prefert superiora inferioribus. Verbi gratia
In bono affectu anima / non dubium
quin dilectioni hominum dei dilectio preponatur
et in ipsis hominibus priores interiores
bus celum terre eternitas tempori anima carni
Actum in bono ordinata actione super
ordo oppositus inuenitur. Nam cum curia
tempori plus vrgent et instantioribus filiis
diligentius assistimus et parti terre
plus quam celi glorie ipsa necessitate inten
dimus et langoribus corporis / proponi
tur esse anime / pene omnino inferiorum

Durate hominem deo loq(ui)tur q(uo)d dubi
tat. Quotiens in caritate abundi
mus et excellimus, pp(ro)p(te)r eos qui mea
indigent op(er)a vel loq(ue)la. quotiens
amissionib(us) nostris iustissime supsedemus
celebrandis missarum solemniis. Pro do
p(ro)ximorum sed utilitas nostri leg(it)ur. ¶
3º dilectio pulcra dicitur pp(ro)pter nobili
tatem ut sup(ra) ostendimus. Et illa dilectio
pulcra d(icitu)r que de pulcrori sive nobiliori
obiecto h(ab)etur. Unde amor boni hominis me
lior est q(ua)m mali. vel celi q(ua)m terre. dilectio autem
ad obiectum q(uo)d est deus ordinata pul
cerrima. maxime cum diligitur deus pp(ro)pter
deum. Talis est dilectio cum p(er)ueniente affe
ctu ordinato affectu. nobili obiecto
pulcra dilectio d(icitu)r. qua(m) q(ui) habuerint
meretur gloriosa virgine sibi amorem
¶ 2º gloriosa virgo meretur esse mi
nistram timorem pulcrum. Addit(ur) autem
pulcrum ad differentiam fedi timoris p(er) que
tantum malum committimus et bonum ag
gredi non audemus. ¶ Ita de p(ri)mo d(icitu)r. Ap(ocalipsis) x.
Nolite timere eos qui occidunt corpus
et aplius non habent q(uo)d addant. sed tie
te eum qui potest animam et corpus mittere in
gehennam. De 2º d(icitu)r Job 6. Qui timet
pruinam irruat super eum nix. Qui
timet p(ri)mam modice pene et la
boris irruet super eum nix. p(re)fundissime
amaritudinis et eterne damp(n)ationis. Et
gloriosa virgine maria mi... hunc timorem
expellamus fedum timorem. et pulcrum
in cor nostrum introducamus. ¶ Dicitur autem
timor domini pulcer expulso obiecto
q(uo)d est deus efficiens in nobis tam bona
p(er) caritate bonitate domini beneplaciti
voluntate. Quo autem hunc pulcrum
timorem in cor nostrum introducere debeamus
ut hec tanta operetur in nobis, docet nos
sapiens Eccl(esiastic)i 7. cum d(icitu)r. Fili memorare
novissima tua et in eternum non peccabis.
gloriosa timore p(ro)hibetur. Que sunt autem

novissima tua memoranda declarat bern(ardus)
exponens p(re)dictum verbum atque sic dicens.
O homo novissima tua sunt mors iu
dicium gehenna. Quid horribilius
morte. Quid terribilius iudicio. Ista
gehenna nichil potest intolerabilius co
gitari. Quis metuit si q(ui)s ad ista
non trepidat non expavescat non
horrore tremit. Time ergo quia in morte
separandus es ab omnibus bonis huius tem
poris et mundi. Time quia in terribili iu
dicio est presentandus. Et in manibus
horrendum est incidere. illo te examinante
qui non latet. qui de se d(icit) Iher(emie) 29.
Ego sum testis et iudex. Time quia ge
henne cruciatibus eternis et intestinis
exponendus es. Cum hec tam cogita
verit statim sibi timorem in cor suum
introducet. Si sit dulor adamante.
¶ Primo ergo timor ille statim dixi
introductus pulcer d(icitu)r quia ingrediens
in nobis operatur caritatem, quia statim ut
intus venit expellit peccatum. Non qui
sine timore est non poterit iustificari.
¶ 2º expulso p(ec)c(at)o et plantata ca
ritate timor operatur bonitatem. hoc est sti
mulat nos ut bona faciamus. Et ideo
d(icitu)r Eccl(esiastic)i 15. Qui timet deum faciet
bona. et item. Qui timet deum
non negligit. ¶ 3º timor domini incitat
nos ut domini faciamus per omnia volun
tatem. Unde Eccl(esiastic)i 2º d(icitu)r. Qui timet
deum inquiret que beneplacita sunt illi.
... in p(ro)v(erbiis). Beneplacitum est domino su
per timentes eum. Et sic ex hiis effectibus
q(uo)d operatur in nobis pulcrum dicimus
hunc timorem. ¶ 3º gloriosa virgo
dignatur esse mi(nist)ra agnitionis id est
habendum agnitionem. Est autem triplex
agnitio summe nobis necessaria. quam
qui habuit nimirum affectum virginis
p(ro)merebitur. Prima est ut dei p(ro)videntiam
2ª ut nostram insufficientiam 3ª ut

Marginal notes (right): quia expulso p(ec)c(at)o sequitur caritas. Unde Eccl(esiastic)i p(ri)mo timor expellit peccatum. — hiis — Agnitio triplex nobis necessaria

mitis clementia agnoscamus. Ex
his notabiliter dicimus quod tres v
tutes nobis necessarie oriuntur. Nam ex
prima cognicione dilectio. ex 2a hu
militas. ex 3a spem sive fiduciam
concipimus. quia quanto deum cognoscimus
tanto necesse est ut eum diligamus. Ipse
enim tam ineffabilis est bonitatis tam inex
plicabilis dulcedinis ut nemo possit eum
odire. sed quanto cognoscitur tanto dilig
tur. Hinc propheta Jere. ix dominus dicit Non
glorietur sapiens in sapiencia sua nec for
tis in fortitudine sua nec dives in divi
ciis suis sed in hoc glorietur qui gloriatur
scire et nosse me. Quale enim ut
ait bern. Res absque cognicione salva
bitur. Et subiungit Quid si igno
ras deum potes esse spes salutis neque
quia Nec et potes amare quem nescis
vel aut habere quem non amaveris. Ita
sicut ex dei cognicione dilectio sic ex
dei ignorancia oritur dicimus despera
tionem. Quod sic declarat bern. dicens
Aliquis fuerit miser et displicens
sibi in omnibus malis que fecit cogitet
quod resipiscere ab hac vita mala si ig
norat quod bonus sit deus quia suavis
et mitis quod multus ad ignoscendum
nonne sua carnalis cogitacio argu
et eum et dicet quid facis et vitam is
tam vis perdere et futuram peccata tua ma
xima sunt neque quod sufficias satisfacere
et sic desperatus resilit miser igno
rans quod facile sit deo ista dissolvere
Que omnia ideo induximus ut videamus
quod sicut ex dei ignorancia sequitur
desperacio sic ex eius opposito scilicet cogn
icione sequitur dilectio. Nam 2a cognicio de
nobis ipsis est secunda quia quanto vero
nos ipsos cognoscimus et quanto lucidius
introrsum ingredimur tanto amplius mala
nostra ex quibus humiliamur videmus. Hinc
boecius. Res tam apposite felicitatis est

qui non in aliqua parte cum sui status quali
tate rixetur. Et hoc est quod innuit
ezech. 8. ubi sepe repetit. et
adhuc conversus videbis abhominacio
nes maiores quia quanto vir conver
timur tanto plura mala nostra in
venimus. nec est quod sic tam strenuo quod ab hac
lege excludatur. Dicit enim bern. Tu
conscientiam eius etiam si strenuus es si te ad
liminem veritatis intus in aliam sine dis
simulacione inspicias. non dubito quin
humilieris in oculis tuis. Sicut igitur
ex cognicione dei dilectio sic ex cog
nicione nostri humilitas generatur. Nam
ex cognicione misericordie et clemencie
spes nobis oritur et fiducia ut quod
non ex iusticie fiducia non habemus nec
propter dei reverenciam sepe peccatores fu
giunt laudare audemus ad virginem confugi
mus. Credes de eius de clemencia speramus. Con
tra propter dei reverenciam et peccatorum su
orum insufficienciam non audet levare
faciem eius offensam erubescentes si
tales ad matrem virginem con
fugerit de eius clemencia sperantes
ipsos in graciam recipiet et pro eis in
beneficia eos domine gracie reconcilia
bit. Et hec est pulcra agnicio cum
beata virgo dignatur esse mater
gloriosa virgo dignatur esse mater
sancte spei. i. generat sanctam spem. Unde
aut dicit sanctam innuit spes alias
inutiles et non sanctas propter quod sciendum
quod tam sit quod spem nostram sufficit
virgine gloriosa ut videlicet propter
a peccatis cessemus spem nostram
ipsam et filium eius ordinemus
bonis quibus possumus honoremus
dico a peccato cesset quod frustra sperant
qui in peccatis eius perseverat
sperat. Hinc Sap. i. Spes eius
lanugo que a vento dispergitur
.ii. oculi impiorum deficient et diffugium

perib[un]t ab eis et spes eorum abhomi
nacio est ille h[ic] Ioh[ann]is 2° Qui⁹ q[uod] spe
[i]st[a] in deo sistit et se sicut ille sp[e]s
est · Tercio spe[m] n[ost]ram solum in miseri[cordi]a v[el]
gr[aci]a d[omi]ni ordinem[us] · nec de n[ost]ris nec
de alienis vi[ri]bus p[re]sumentes · ne ma
ledictum ih[er]e[mie] i[n]curram[us] quo dicit[ur]
maledictus q[ui] ponit carne[m] brachium
suum · Tercio in mente[m] v[er]gine spem
n[ost]ram ponam[us] · ipsam in o[mn]ib[us] et
p[er] h[ono]rantes et n[ost]ri fiducialiter
speram[us] q[uod] spem n[ost]ram p[ro] exhibi
tione op[er]is exp[ro]bauimus · Et hec est
q[uod] ait p[s]alm[ista] · Sperat in d[omi]no et fac
bonitate[m] et hec est v[er]a spes sanct[a]
q[ua]m q[ue] gloriosa virgo asserit mi[sericordi]a
p[re]stante d[omi]no etc. De eod[em] s[ermo] 9 · 8x

Homo quida[m] descendebat ab ihe
rusalem in iherico et incidit
in latrones luc 10 · Dicitur in libro sap
· Difficile estimam[us] q[ue] in terris
sunt · et q[ue] in p[ro]spectu sunt inuenie
m[us] cu[m] labore q[ue] aut[em] in celis sunt
quis inuestigabit · Ac si dicat[ur] Si
difficile intelligim[us] aliq[ui]d de reb[us]
que sensib[us] subiacent q[uo]m[odo] possum[us]
intellige[re] de celestib[us] et diuinis · hinc
est q[uod] ille gloriosus archiq[ue] dictator
ih[esu]s xp[istu]s quocies loqui voluit de
celestib[us] et diuinis assumpsit corpora
lia loquendo in p[ar]abolis vt p[er] visi
bilium rerum similitudines p[ro]cedentes
nos duceret in celestia et diuina di
cens · Simile est regnum regnum celorum x
virginib[us] vel thesauro abscondito
in agro vel eciam sagene misse in
mare · Et d[omi]n[u]s exponens t[ri]ginta dicit
Regnum celorum so[...] fr[atr]es i[n] v[er]b[o] simile
est · o[mn]ia q[ue] ex hijs q[ue] a[n]i[m]a nouit sur
git ad incognita q[ue] no[n] nouit ut
p[er] ea q[ue] vsu didicit · discat in
tellige[re] q[ue] nescit · Ex hijs q[ue] ist[ud] [simi]l[itu]d[in]e
tus placuit verbum postilladuce

vt per res corporales q[ue] hic sonat
natiuitate[m] gloriose virginis sin
gularitate[m] diuersas qualitate[s] no
stra[m] vtilitate[m] Primo ibi quidam homo
2m ibi descendebat ab ih[e]r[usa]l[e]m in ihe
rico / 3m ibi et incidit in latrones · hec
per ordine[m] p[ro]se[quen]tes p[ri]mo dicim[us] q[uod] p[er]
hoc p[ri]mo mebro intelligim[us] gloriose
virginis singularitate[m] licet n[on] h[om]o
n[omin]is h[om]o sit q[uod] p[ro] gra[m]matica sit n[omine] ap
pellatum appellas p[ro] o[mn]ib[us] · p[ro] h[o]
tu[m] no[n] q[ui]d[a]m additum et ab hac gra
litate restringit[ur] ut no[n] stet p[ro] o[mn]ib[us]
sicut p[ri]us sed p[ro] vno intelligat[ur] licet
ad[huc] in diffinite · Vnde dicit illi logica
q[uod] [...] indefinita e[st] p[ro]pollet p[ar]ticulari
¶ Sicut aut[em] ita p[ro]p[ter] q[uod] gloriosa h[ec]
virgo ab o[mn]ib[us] h[omin]ib[us] restringit[ur] dicit[ur]
et eciam separat[ur] In q[ui]b[us] nec p[ri]mam
similem visa est nec h[abe]re sequentem · s[cilicet] p[ro]p[ter]
graciarum plenitudinem · virtutum plenam
pulcritudine[m] meritorum multitudine
quia ita hec virgo et in ita singulari
ter habuit · ut eadem nec vnq[uam] ha
buerit nec habebit ¶ Primo e[st] dica[m]
de graciarum plenitudine · Vnde de ea
ve[r]it[atem] d[ixit] p[er] angelum q[ui] plena fuit gr[a]
ciarum dicens Aue gr[aci]a plena q[uod] vi
delicet v[er]ba tu[n]c sunt ab angelo p[ro]la
ta oportuit e[ss]e v[er]a q[ui]a v[er]ba angeli
no[n] p[ossu]nt cadere ab effectu P[ro]babilit[er]
aut[em] angel[us] mariam in c[on]cepcione di
xit plenam e[ss]e gr[aci]a q[ui]a per c[on]cepcio
ne[m] filij dei et in reliq[uu]m fuit gr[aci]a
supplena De s[e]c[un]do d[icitur] eccl[esiastici] 24 In me
o[mn]is gr[aci]a vie et veritatis De 3° d[icitu]r
ibide[m] videte q[uoniam] n[on] solum mihi labo
raui sed o[mn]ib[us] exquirentib[us] veritate[m]
Et so[lum] subiungit ibide[m] Transite ad
me o[mn]es q[ui] c[on]cupiscitis me et a
generacionib[us] meis adimplemini vt vi
deatis de supplenitudine eius acceptat

^ desponsat[ur] In q[ui]b[us] v[er]o
ita intelligi[tur] s[cilicet] gloriose
virginis

A

B

omnis De f° ad° dicit Iohannes Veritas profetes Marie vos se totam infudit ple
nitudo divinitatis De 2° dicit bn°
Maria similiter accepit divinitatis ut de
plenitudine eius acciperent omnes captivi
redemptionem eger consolationem
peccator veniam Iusti gratiam angeli
letitiam filius carnem substantiam tota trinitas
gloriam De f° ad° dicit bn Aristo de te
virgo beata plenitudo gratie perfecit
quia non defuit tibi fides patriarcharum
spes prophetarum caritas apostolorum constantia
martirum sobrietas confessorum castitas
virginum puritas angelorum De
2° item bn Maria que supplevit gratia
in conceptione filii fecit et facilime potuit
movere ut ex ea lux gratie fundatur et
De virginibus aut sicut 18 dicit Ad quid
Maria cum conceptione plena gratia ab
angelo nunciatur nisi quia dudum sibi
plena fiet nobis supplevit Sicut enim
dixi ex toto vas plenum aliquod corpus
immittitur quantum id magnum est quod immittitur
tantum liquor effluit de supplevit
Et sic in ea iam dudum plena deus
eius dei filius in conceptione in utero
eius immittitur ideo necesse est ut superefflu
at ceterum et sic patet quod beata virgo
ex plenitudine gratiarum a toto statu
omnium hominum separatur Unde de omnibus
nobis dicit Apostolus epistola iv° Unicuique
nostrum data est gratia secundum mensuram
donationis Christi Ipsa autem non unam
sed omnes gratias possidebat Secundo
Maria singularis fuit dicitur per virtutum
pulchritudine quia omnes virtutes habuit
sine impulsu contrarii vitii Unde
virtutes quas possidebat fere dicuntur
deviat quia cum impugnatione contrarii
vitii acquiruntur Unde eunucho ubi
qui est a natura frigidus non attribuitur
virtus castitatis quia de contrario vitio
non impugnatur sed illis virtus castitatis attribuitur
quando cum impugnatur resistunt tunc
vitio et servant in corpore castitatem
Et propter quod pro magna laude dicitur
omnis sponse Canticorum Sicut lilium
inter spinas sic amica mea etcetera
Dicendo pro lilium id est castitatis quod per
spinas id est vitia impugnata designatur
Sicut enim rosa inter spinas
sic castitas inter vitia consistit Unde
philosophus 2° ethicorum dicit quod virtus tenet
medium vitiorum et ideo quod utrumque
mixte sunt vitio dicitur fere gloriose
autem virginis virtus dicitur
pulcritudine huius gratie quod nullo
contrario vitio fuerunt impugnate quia
fomes peccati de quo vitia oriuntur in
dire in utero matris virginis sunt
bilitatis ut non posset peccare
et potest tunc esset non peccare ~~virtute~~
~~virtutes~~ sed in conceptione filii dei ita
sunt extinctis et mortificatis ut non
posset omnino peccare Et ideo eius virtutes
nulla vitia impugnabat ut de ea
posset dicere Cantica 1° canticorum 2°. tota pulchra
es amica mea et macula non est in te
2° patet quod virgo singularis fuit et
diversa ab omnibus hominibus in virtutum
pulcritudine Tertio singularis fuit
beata virgo propter multorum multitudine
eo quod ipsa super omnes puras creaturas
merita cumulavit Erant autem eius
merita nobilia magna et multa
nobilia propter immediatione magna
propter duplicatam operatione multa propter
continuatione Primo dico merita virginis
erant nobilia propter immediatione
illa opera que nos iubemur pauperibus
exhibere ipsa immediate in deum
ipsum id est in pauperes quod sunt membra
eius exercebat Ipsa enim cum lac
te suo potavit hospitio veteri suo
hospitavit vestivit dans ei corpus
ex carne sua vestimentum de carne sua

in tantis fuit quod in carne insistunt
et certa opera inde sine medio in spiritum
divinum exercebat. ¶ Tertio fuit ut eius
mira eius magna esset duplicata
operatione scilicet et sensu actionem
contemplatione feliciter exercebat.
Secunda in eo quod iuvenis lectionem necessaria
corporis ministrando intus ipso intendit
deo eius divinitate summa contemplando.
¶ Tertio eius mira fuerunt multa potentiarum
ammiratorum quia sunt omnes cessatione actionis et
tamen vel in operationibus laboris vel perficiendi
studio vel in experientie dulcedine
vel fruitione gaudio. Ex hiis igitur tribus
scilicet gratiarum plenitudine virtutum perfectione
dominationum multitudine beata virgo
quadam modo notatur. ¶ Sequitur
quarta particula scilicet descendebat ab theriliis an
theatro. In quibus verbis divisionis ali-
quas designatur. Hoc verbum autem descen-
debat significans motum tamen nobis im-
portat scilicet terminum a quo terminum ad quem
et ipsum motum divisionis quod tamen in verbis
huius membri tangitur. Terminus a quo
per nomen theriliis. Terminus ad quem per nomen
theatro. Motus vero quod ab uno tendit in alium
tangitur per verbum descendebat. Exponitur
hec tamen breviter. Primo ponit diximus
quod beata virgo descendebat ab theriliis scilicet
quod ab eterno in trinitate extitit preor-
dinata ut hec fieret. Erat in eterno
dei ab eterno preordinata ipsa testante
Proverbiorum 8: Dominus possedit me ab initio
viarum suarum antequam quicquam faceret a
principio. Ab eterno ordinata sum nondum
erant abyssi et ego iam concepta eram.
Ab hiis igitur descendebat tempore prefinito ut
mater dei diceretur. Descendit autem in theatro
hoc est in hunc mundum dicit enim beda
quod theatro est figura mundi. In quo
mundus et luna quod mutabilis consistit.
Et hec de duobus sufficiant a quo
et ad quem breviter dicta sufficiant.

¶ De tertio autem scilicet motu divisionis sciendum
quod beata virgo tribus descendit gradibus scilicet
per nativitatem mundissime puritatis
per profunditatem devotissime humili-
tatis. Per affectum dulcissime benig-
nitatis. ¶ Primo dico descendit in hunc
mundum per nativitatem mundissime purita-
tis. Nam quamvis in natura tamen in tanta mun-
dicia et sanctitate nata est in hunc mun-
dum sicut ipsa anima in utero matris concepta
sanctificata est per singularem gratiam
que peccatum originale submovit et re-
stringit fomitem ut non posset eam
impellere ad peccandum ita ut potens
esset non peccare nec venialiter nec
mortaliter quod nulli unquam puro homini
est collatum licet Ieremias et Iohannes baptista
in utero essent sanctificati potuerunt
tamen peccare venialiter ut fecerunt. ¶
Secundo descendit per profundissimam humilita-
tem ita ut corporis vel gestu pre omnibus
hominibus coram deo humilis appareret.
De qua eius humilitate in aliis eius ser-
monibus invenies multa scripta. ¶ Tertio
descendit per affectum misericordissime
benignitatis tante superfluens vis-
ceribus pietatis ut omnium hominum mise-
rias fecerit esse suas. Et ideo paulus
in similitudine tanta mira efflue-
bat ut se omnium hominum miseriis con-
formaret dicens 2 Corinthiorum 11: Quis infirmatur
et ego non infirmor, quis scandalizatur et
ego non uror. Quanto magis gloriosa
virgo que ipsam misericordiam que de se nouem
mensibus gestabat in utero super omnes
creaturas mira effluebat. Propter quod
dicitur in libro: Sileat misericordiam tuam virgo bea-
ta que eam in suis necessitatibus invo-
catam non sensit profuisse. De qua tamen
eius mira in membro quod sequitur sub--
tiliter diffusius dicemus. ¶ Sequitur
quinta particula scilicet et videbit admirationes
hoc est miseratores habent interpretes

Panis et crudelior latro quam pro morte
sed pena nō corporis [illegible] occidit
que per ipsum commissa fuerit amissa
te conscientia latitat in spelunca latronum con
stringente timore ut audeat ipsum levare
faciem ad deum. In istorum vero manus
incidit misericordia dei ut omnes peccatores sincere
nus [illegible] ad eam. constringat scilicet ad e
orum auxiliatrix defensatrix adiutricem
quia omnium angelorum et hominum sit domina
et regina singulariter tamen est mater et domina
omnium peccatorum. Et hoc habet ex speciali co
missione dilecti filii sui qui dicit ei Ysa
16. Abscondite fugientes et vagos ne
prodatis. Sunt autem tres [illegible] quas
gloriosa mater inclinando obligatur et
tenetur et constringitur nobis peccatoribus
misericordiam et gratiam exhibere ut illorum va
leat continere a nobis etiam si vellet sed
iustitia dei mediante convincitur oportere
nobis gratiam dare et hoc contingit propter gratie
inventionem materna affectione filii re
commendatione. Primo vero convincitur nobis gratiam
exhibere propter ipsius gratie inventionem quia ma
ter ei genus in lapsu primorum parentum gratiam
quam perdidit cum angelo testante Maria inve
nit. Dicit enim ait Luc. 1. Invenisti gratiam
apud deum. Iustitie autem est ut inde
certo cum tamen ut quod alter invenit ei
restituat cuius erat. Sed Adam cum suis
filiis gratiam perdidit et hanc Maria
invenit et sic per iustitiam suam cogitur
Maria nobis peccatoribus quam gratiam per
didimus restituere nolit velit. Tercio co
gitur peccatoribus misereri propter materni af
fectum. Illa ex eo quod eius filius dignatur
dici et esse frater noster. Iuxta illud Ps. Narrabo
nomen tuum fratribus meis. Ex hoc materna re
cogitur mater esse nostra. Sed constat quod omnis
mater diligit filios suos. Unde sicut ipse
ipsius sub humanitate est naturalis filius matris
[illegible] sic et nos eius filii ex materna af
fectione. Hinc est quod Luc. 12 peperit filium

h

16 Decimo [illegible] virgo
contingit nobis mi
sericordia et gratia
exhibere

primogenitum quia primogenitum filii [illegible]
ordine dicitur [illegible] illius filii eius
Ex hac vero materna affectione cogitur ipsa
curam habere sicut omnis mater [illegible]
voluerit et speciem etiam [illegible]
necessaria et mortifera licet [illegible]
diligit filium plus cogitur talem [illegible]
diligere sicut fecit. Quod si sit fortior
[illegible] ut [illegible] ex virtute materna co
gitur velle bonum filiis suis [illegible] cogit
[illegible] affectus in matre dei cogit
nos amare quia filius dei quem ipsa
[illegible] in utero eius primo [illegible]
[illegible] fuit eius vestea [illegible] habuit
[illegible] Cum pomum in manu habuit
per diminutionem [illegible] per filium
[illegible] dici solet [illegible] filii [illegible]
[illegible] de [illegible] visceribus [illegible]
[illegible] visceribus [illegible] adiecerunt
misericordiam meritum. Tercio cogitur nobis
[illegible] ex filii recommendatione [illegible]
et elegit ipse filius [illegible]
cum aptissimum quo nos recommendaret
[illegible] hoc tempore et locum passionis
dixit mater ecce filius tuus ut ex loco
tempore [illegible] recommendatione et [illegible]
[illegible] Ecce nunc Iohannes [illegible]
[illegible] omnes peccatores [illegible] ad omnium
[illegible] loco et tempore [illegible]
dare voluit ut [illegible] dei de iusto
iudicio egredi ad puniendum et [illegible]
[illegible] peccatores ipsa [illegible] loco et tempore
et passionis pro nobis affectuosissime
[illegible] ac si in illa recommendatione
filius eius diceret illud Ysa 16. Abscondite fu
gientes et vagos ne prodatis. Et cer
tum [illegible] vide mater oculis cordis et [illegible]
[illegible] pro peccatoribus et [illegible]
beatos [illegible] recommendatos [illegible]
[illegible] magna valde sit [illegible]
super peccatores [illegible]
[illegible] ipsa [illegible]
[illegible] in [illegible] affectuosissime

tempies nos salvavit quam dampnavit. et
ideo in tempore passionis sue interesse no-
luit. ut per suam intercessionem eun-
dem sive aliquod de negatu occasionem
habuisset inserendi. Unde ei dicitur 3 Re. 2.
Positus est thronus matri regis que
sedet ad dexteram eius. dixit quod ei rex
pete mater mi neque enim fas est ut avertam
faciem meam a te. Maria [illegible] predictis ergo
[illegible] intercessione mira dilectione
filii recommendatione cogitur nobis pro-
[illegible] et gratiam exhibere. Ita sancta
[illegible] ut pro illa [illegible] signa [illegible]
[illegible] matrem et filium pendentem in cruce
recommendavit [illegible]
per hoc ut [illegible] peccatores qui in [illegible]
malicia in peccatis perseveraverint illa te[illegible]
[illegible] recommendare. sed solum
eos qui [illegible] voluntate penitentiam et
conversionem [illegible] in gratia sunt recepti
tegit et defendit et [illegible] eius af-
fectum ut ab ira [illegible] domini in tempore
malo defendatur expandit super illos.

De exaltatione sancte crucis sermo primus 87.

Exaltatum lignum humile. Eze. 17.
Dicit hoc [illegible] sicut de bonis domini ali-
quod [illegible] duplici dispe-
[illegible] et id ipsum donum
[illegible] et ad [illegible] ingratitudinis ob-
ligamur. Iohannes [illegible] nos dominus Io. 6. colli-
gite fragmenta ne pereant. et quo-
[illegible] in festo inventionis sancte
crucis [illegible] proposuimus. nec
[illegible] extitit [illegible]
recolligimus [illegible] ibi dimissa
[illegible] possu-
[illegible] Exaltatio [illegible] in festo inve-
[illegible] ibi posita
[illegible] duas ut
[illegible]
[illegible]
[illegible] in [illegible]

Est etiam sciendum quod duplex est crux
una corporalis sive materialis alia spiritu-
alis. Corporalis est dominus illa divinum
in qua dulcissimum corpus domini Ihesu Christi in
passione sustinuit. de qua ecclesia sole-
nizat etiam de ea [illegible] crux. Alia spiritualis
[illegible] Spiritualis vero est divinum in
qua scilicet [illegible] Christum imi-
tatur. de qua hortatur nos dominus Mt. 16.
qui vult venire post me etc. De qua
apostolus Gal. 2. Christo confixus sum cruci. De
hac duplici cruce dicitur verbum propositum
Exaltatum lignum humile. quia utraque pri-
us habuit humiliationem et postea ex-
altationem. [illegible] prima crux precipue
divinum quod vetus lex primitiat crucem
humiliatam vocans eam maledictam dicens
Deut. 21. Maledictus omnis qui pendet
in ligno. sed nova lex ex persona
ecclesie dicit eam exaltatam vocans eam
benedictam Sap. 14. Benedictum lignum per
quod fit iustitia. Unde Gregorius volens
ostendere [illegible] crucis a veteri lege
maledictionem et a nova lege benedic-
tionem colligit pene omnia verba in
utraque lege de cruce dicta sic dicens.
[illegible] sacra scriptura sacri ligni per legem
nobis primitiat cum dicit. Maledic-
tus a deo qui pendet in ligno. Prophe-
tis quoque denuntiat cum dicit dominus
regnavit a ligno. Per evangelium verbo
ligni crucis aperte ostendit ubi ipsa
passio domini declaratur. Apostolum hec
eadem crux verbis et operibus tenet cum
dixit. Michi absit gloriari nisi in cruce
domini nostri Ihesu Christi. Et subiungit Gregorius. Lig-
num crucis quod predicat lex hoc etiam
prophetie denuntiat hoc exhibet evangelium
et quod exhibet evangelium hoc predicit apostolus
per universum [illegible] luce clarius quod
crux que per veterem testamentum humiliata
et abhominata extitit per male-
dictionem per novum testamentum e[illegible]

Crux est duplex

crucis

mundum

exaltata glorificata magnifi
cata et hoc per benedictiones. et sic
patet crucis humilitas et eius sub
limitas ¶ Quantum ad 2o dicendum res
tat quibus modis veneranda ex
istit et dicitur exaltata ¶ Primo
propter contactum membrorum christi et san
guinis eius aspersione. hinc est quod ecclesia
cantat in laude crucis Arbor deco
ra et fulgida ornata etc. pro 2o ¶ 2o ex
altata est veneratione fidelium. quia quae
prius fuit ignominiosa nunc veneratione
fidelium est gloriosa. et quae prius fuit
dedecoris et horroris. nunc in frontibus
regum est decoris et honoris. Unde sicut
prius omnes pendentes in cruce erant
maledicti. i. a deo et etiam paulus
dominum nostrum ihesum christum ~~dicere~~ non vitavit
sit dicere maledictum. Sicut ait apostolus
gal. 3. christus redemit nos de ma
ledicto legis factus pro nobis maledi
ctum. Sic modo omnes qui cruce domini non
signati sunt maledicti ¶ 3o exaltata
est in miraculorum exhibitione sicut
legitur aperte tam in crucis inventione quam in
eius exaltatione ut ipsa crux dicere
possit illud ps. exaltabor in gentibus
et exaltabor in terra ¶ 4o exaltata
est in predicatione. hinc ysa. 13 dicitur super
montem caliginosum levate signum ex
altate vocem ¶ 5o exaltata est in corpora
lium et spiritualium hostium devictione
hinc. Chrisostomus diabolus timet ensem
quo letale vulnus accepit. Et hec
de veneranda id est quam salvator mundi
et salus nostra pependit breviter dicta
sufficiant ¶ Quantum ad 3m sermo tractat
ad explanandam crucem spiritualem in qua
perfecti quique cum dilecto suo ihesu christo pendent
feliciter. in qua ipsum quoque pro nobis crucifi
xum est ipsum ab homine fieri potest per
fusionem imitari. sed de his qui deum
mediocriter imitantur et pendent in

cruce boni latronis de quibus in meditatione
secunda crucis dictum est ¶ Quantum de his qui
in summo statu perfectionis ipsum imitantur
pendent etiam cum eo in summa cruce de quibus
nunc exigente ordine est dicendum ut
bone voluntatis homines qui in cruce boni la
tronis deum devote imitantur habeant in
quo amplius proficiant et se exerceant
propter deum ut si delectet eos perfectorum
primum passiones etiam resignant pro
perfectorum Unde ut ait ... perfectores
fectiores sunt homines tanto meminit
quod deus porrexit Et tamen quia prima
passio perfectos homines non movet
ut quod eorum passio moderatur
ut in perficientibus proficiat. et in ma
gnis hominibus passio fiat magna
Unde in ezech. legimus figuratum ubi
dicitur cum elevaret animalia elevabat
pariter et rote et cum starent stabant
Unde perfecta animalia non perfecta quod pro rome
non tribulatur. quod perfecto quod aplius animalia et
levatur ad perfectionem unde tanto etiam
elevatur rote id est tribulationes secundum
statum hominis ... perfectior vel
secundum spiritualia imitat
quam dicit Augustinus. quod spiritualia ¶ Quod ... licet
corporalia compatiatur licet ¶ ... pendet perfecti
quod hec crux spiritualis in qua pendet perfecti
ex quatuor constat cornibus ~~pars~~ in
~~...~~ quadmodum crux domini
corporalis Pars ex quatuor constat ex
oim ... terrenorum elongatione Pars vero
dextra ex arduorum operatione. pars
sinistra ex adversorum tribulatione su
pressione. superior ex divinorum con
templatione ¶ Dico quod inferior pars hujus
crucis constat ex terrenorum elongatione
ut videlicet tam opere effectum quam intentione
affectum et illum materie a terrenis
Unde ... compatientibus elevemus
affligit ... pendens
effectus et affectus ... eam
logius scire aliquis elevat ...

efficitur ut qui cum xpo in cruce sua configi
se cupiunt nichil curant de terrenis
negociis ex affectu et nec effectu
ipsos facit monentem per prophetam ysa-
[ye] li ubi dicitur eleuare eleuare consurge
iherusalem qui bibisti de calice ire eius affec-
tu et operibus effectu. Hinc dominus per
[ier]em[ias] xx dicit si separaueris preciosum a
uili quasi os meum eris. Quid per preciosum nisi
anima de qua dicitur sap[ientiae] vii. Infinitus est the-
saurus hominibus que est anima. Quid per uile
nisi que per terrena accipimus. De anima tra-
dit Aug[ustinus] non uilis terra dicitur eo quod tam
uilitate quam uitate inferior est omnibus ele-
mentis. Si igitur hoc preciosum id est animam af-
fectu et effectu ab hac uilitate
leuauimus ut nec occupacionibus nec
solacionibus nec tempore nostra terram
tangit non ... ue obitu ... auctoritatis heamus
et ab eo recipiamus. Cumque quasi os dei
ut ita similes nobis fiat, securitate
nos visitas sicut ~~similes~~ nos fa-
miliares suos et nostram potencia que
possumus probemus. quod si ut diximus
prope uicinitate nostram uel sapientis
auctoritatem ad tam terra agendum pro meliori
parte nostra hic est memoria in cruce nolum
sentimus et pura curitate sicut cum domino quer-
le iteratione ordinemus, ita ut non
illa pro lucrum uel propter delectatione sed
pure pro deum faciamus. Sicut nec dicitur [...]
Sicut nobis necessaria sunt sic nobis sumant
ex ... a supne ... studio
... ut in lucrum nobis
... reputent ea que
... subsidium prebet. et
... tamen in transitoriis est gaudemus
... dum agentes quousque pro adiuti
... et nova ... tempore
... in hac trecorum
... absque absentione duplex
passio nos cruciat una in principio

alia in fine. passio enim principii est totum
abstrahendi. unde non mo cruciat quale
hominem et non in ... [...]
... abstrahat dicitur ii bin ... inter
... tempore
... aplum quando
... mundo sit tempus non utantur
hic ... cruciat hominem ... Secunda
vero passio que ... tur nos afficiat cum
... hominibus ... et auxilio ... tempore
... omnia venit in ...
ut nec libeat in hoc mundo. Quod cum
ad hoc ... fuit tunc penalia sunt
omnia que sunt mundi ut sicut in principio
cruciabat hominem aliena ... sic nunc
cruciat hominem ad eandem ... natio
In hoc ... stetit ap[osto]l[us] cum dicebat
michi mundus crucifixus est et ego
mundo. Quod exponens b[ernardus] dicit Qui
quod mundus amat ... in ... et que
mundus reputat cruce illis affixus
sum. Tertium ... crucis scilicet
... quod consistit in difficultatem et ar-
duorum operacione ut videlicet exerceamus
nos in hiis que sunt nobis maxime
contraria difficilia et penalia ta-
bus et et laboriosis et duris operibus
exhaurimus sanguinem nostrum et offe-
rimus eum deo sicut ipse xpc pro nobis
sanguinem suum fudit et deo patri
obtulit et hoc est quod monebat deus
dicens exod. 8. Abhominationes egipciorum
immolabitis domino. Dura enim et aspera
abhominabilia sunt hiis qui in egipto
secularis uite conversantur eo quod tales
ea que sunt carnis dulcia et delecta-
bilia prosequuntur. dura vero et aspera
abhominantur. De hiis dicitur 2 reg. 20.
Effudit sanguinem belli in pace. Sanguinem
vero in bello fundere est gladio persecutoris
...um sustinere. Sanguinem autem bel-
li in pace fundere est corporali afflictione
sanguinem attenuare hic ... ... mihi

gem9 e cotidiana corpis afflictoe
desudale Illud nimium quo cedu
tur membra frio horroe qde mitt9
sed diuturnitate molestis Gir n in
firmis et pusillis corde necce est
ut que sel' p xpo pone no suf
ficiunt salte minori sed diuturnori
mrio sanguine3 fundat De his
duris et asperis laboribus monuit
dns cu dicebat luc 13 contendite i
trare per angusta portam Valde et
angusta e via illa et fortissima
indiget ptencione in arduis opibus
spalaboare Ffm cormi cu uas f
simistru psistit i adusaloru ppes
sione qui et cu xpo cofigi uoluit
i cre sua stati adhent eis adusa
amarissima Iuxta ill' ysa 48 qui
recessit a malo pde patuit Et
ill' eccli 2o Fili accedes ad suitu
te dei sta in tiore et ppara aiam
tua ad teptacoe3 qd nece e fieri
qsb n m v p m affixus redem ha
buit hic 2 thi 3 Oms q pie
volut viue i xpo ihu necce est ut
psecucione patiat Et3 sm eude
aplm si copatimur et coregnabis
Q3 si dixit qs libet me cu xpi af
figem sed no e q me cruciat no
e q me crucifigat Ad qd ego nec ti
meas nec soluteris fidelis et est
deus q si te uolutariu iuenit non
sinet te sine teptatoe sed punde b
sibi de victia fili mi Arma et
cot oem creatura pt celu et tra et
oia q in eis sut conuabunt adusu
te pmo qd mirabilis e tempm cot
te ipm pvocabit Gir n pmittit
deus leu 23 Dabo vobis desup
celu ferreu et tra enea ut malis
vndiqz cinctus clames de 1o Ihe 14
Ve m mi m ut qd me genuisti
uiru rixe oms maledicunt michi

ut fiat qd uitas ait luc 19 Ve
nient dies in te et circudabunt te ini
mici et ad tra psternet te Et si de
us a benignus e hac crucifixione de
mens uoluit in te expcere pfice
tu et age p temetipo et actibus
vberibus vigiliis et disciplinis cura
temetipm dignu qppe e ut q co
figit sr xpo dus suis vlnibus se
conformet Fuit aut ita qbus mris
tpibus mris crucifigitur ihu xpo s
vl per reru sbtractione i tenuissima
paupertate vl per corpale af
flictione i duissima infirmita
te vl per spuale tribulacone
cordis et aie i pfundissima anxie
tate In his n tbus versat
religiosor passiones qbus no hemus
aliud i qbus affligamur n res cor
pus et aiam Et eo in his tbus oib
tribulac i clusa in qbus si nobilis
e pati uoluus pformes nos dno
ut sicut ipe sua passione ptulit
sic et nos nris sili patiamur Ptulit
aut dns sua passione ut de oibus
pauca sicam tpls s mortem sile
pauca fidam et amar Pa de sua mocenna
mimicus eius p pylatus testio ptulit dc
ego nllam cam mortis iuenio in
hoie isto et ysa 43 pt scelus
pti pli mei pcussi eu eo qp im
iquitate no fecit nec dolus fuit in
ore eius De 2o s silecio
tus sit in oe eius Dc 2o f sileco
d2 ysa 43 Oblatus e qa ipe uo
luit et no apuit os s q si ouis
ad occisione ducet3 qsi agnus cora
tondete se obmutuit et no apu
it os eius sim De 3o s adore cum
signu e qa p crucifixoribus prem
rauit Vn ysa vbi su Ipe pcta
multor tulit et p tnsgressoribus ro
gauit Pa in passione positus
dixit Pr ignosce illis qr nesciunt

vl

·Ih·

^ Trelii

quid faciunt. Et scribunt doctores quod
ex virtute huius ordinis multi ex crucifi
xoribus sunt conversi. Item quia in hac
sancta audacia configi se cupit domino
dei et ipse se domino conformare ut si
ab crucifixoribus eius deus tibi mors fiat
morte sua et amat sufferat
sicut ipse. Et patientia morte sufferamus
quia sic per culpa sufferimus delet quia
culpa sed multum forsan non augetur
De tali pena mortem deus videtur dicitur
Job 3° ubi dicitur de penis morientium
videtur. quod super modum deus gaudet
et letatur cum morte sufferimus et cum
hoc patiens. Unde et petrus hec est gratia
si propter dei conscientiam quis sustinet tristitias
patiens iniuste. Que enim est gratia si pec
cantes et colaphizati suffertis. Sed si
bene facientes patienter sustinetis hec
est gratia apud deum. Quarto sic et suffe
ramus ut quidquid nobis de opprobriis contu
meliis humiliationibus de penis et do
loribus mali irrogatum fuerit tamquam
munus deo tributum gaudentes amplectamur
sine scandalo tollendo brevi dicitur ue
nimus. Non sum in gestibus talibus mali
de reliquis quidquid contra nos agatur taceamus
Et hoc est quod ad maximam glo
riam nostram cedit. Item cedit gloria
nobis videtur non immunis personat non
quia 2° Tertio amat sufferamus ut
deus quia cum maledicerent ut ait petrus
non remaledicebat cum pateretur non
comminabatur sic et nos nostris male
dicentibus odium non inferamus sed dili
gamus eos ut promotores nostros et bene
factores considerantes quod coronas nobis
fabricant et ad salutem nostram nos
promovent super modum. Ad quod maxi
me nos adiuvat si consideramus quod
ipsi mala nobis non inferunt sed deus
qui diligit nobis ut pater per eos tamquam
instrumentum nos exercet ne possent
fieri. atque si deus non non iubet. Reg.
2° Reg. 16. Semei cum semei sugiret et
david malediceret mittens contra eum lapi
des atque dicens egredere vir sanguinum et vir belial
vir sanguinum nunc inveneris te mala.
Cum audiens abysai filius sarvie di
xit cur canis iste moriturus maledi
cit domino meo regi. Tunc dixit david
Dimitte eum. dominus enim iussit ut ma
lediceret david. Sed quis indignabitur iuste
et quare iussit dominus et ille quis indignabi
tur. gloria cum et qui extitit vulnatus
Unde cum propria aliquis obprobrium ma
ledictum contumeliam vel iniuriam et quod
se cupit cum domino nobiliter crucifigi ir
rogatum fuerit dicet ei quod fecit iniuria
cum tamen amplexabis eum atque di
ces benedictus tu a domino quod offers mi
hi gratiam dei mei quod in forma passio
nis domini eodem modo quod expansis et ma
nibus voluit crucifigi. ut si quis propria
de crucifixoribus vellet gratiam statim am
plexabis eum excipet ut dilectum et si
gravent homines ad hec verba saltem ex
hoc cognoscitur quod nichil sentiunt.

De eodem sermo secundus. 86.

Legimus hic ipse Job ix Dicit
gregorius Vita contemplativa valde
difficile habet accessum licet eius
dulcissimus gustus sentiatur Quod ne
quis ex propriis infirmitatis considerans
vel difficultatis attendens diffidens
per ipsam desinat laborare inductum est
verbum propositum ut quod quod nobis est possibile
in virtute sancte trinitatis valeat aggrediamur.
Aspirans Circa quod est circumstantiis quod super caput est
consistit in aliquorum contemplatione. Quo videlicet
contemplativus ut gregorius licet valde amatur
sit dulcedo habet tamen quidam amaritudi
nes annexas quas multo prius intus compu
tat. Unde cum sancte contemplatione appetens
deo labora habet amaritudinem cum
verba appetens gustat ineffabilem habet

dulcedinem. Ita in accessu fruitionis
mira affert gaudia, sed in recessu sub
tractionis amara valde miseria. Quia
in raptu contemplationis habemus letitiam
satiatam, in eius subtractione habemus mesticiam.

b Et hoc est quod dicit Gregorius super Job: Celum et
infernus sibi coartabit, quia vnde cor
de per mentem est sublevatio contemplationis
illuminat et importunitas temptationis ob
scurat, vt et contemplando gustet quod
consoletur et temptando mordeat quod eru
bescat. In vita gratia celum et infernus
coartabitur, cum mens que iam lucem superne
patrie considerat et de carnis bello
tenebras occulte temptationis portat. Lux
non de celo oritur, infernus autem tenebris
possidetur. Sciendum autem quod in sub

B. Contemplo habet 3 penalitates

limi contemplatione, licet ipsa sit dulcis
sima, tres penalitates tamen per 3 circumstantias
occurrunt, scilicet in accedendo, in possidendo,
(omnibus) in recedendo, in quibus tribus multum atte
ritur, licet spiritus (omnibus) delectabiliter
consoletur. Nam in accedendo contempla
tores habent de fatigatione laborem, in
~~fatigatione laborem~~ possidendo seu
fruendo temptationis pudorem, in rece
dendo subtractionis languorem. Nam de accedendo
quod contemplationis gratiam cupientes in accessu
suis diuinis laboribus exercentur, quia
torpentibus ocio illata tanta gratia
exhibetur. Vnde Jacob seruiens Laban
pro Rachel filia eius dicit Gen. 31: Die
noctuque estu vrgebar et gelu,
fugiebatque sompnus ab oculis meis.
Quod exponit Gregorius: Quia iuste Jacob
cupiens Rachel potiri amplexibus
asserit se die noctuque desudare,
quia qui contemplationis dulcedinem deside
rat, necesse est vt laborioso studio
hanc inquirat. Nam vt ait Job 28:
Non inuenitur in terra suauiter viuentium.
Quod item Gregorius exponit: Quia qui istius
vite voluptatibus pascitur, ab interne

sapientie intellectu, que est contemplatio, separatur.
Vnde de huiusmodi defessis laboribus studio
dicat Bernardus: Cum vigiliis et obsecrati
onibus et multo lacrimarum ymbre
quesitus affuerit, subito cum teneri
putatur elabitur. Et rursum lacrima
nti et insectanti occurrens comprehendi pa
titur, sed minime retineri, dum subito i
terum quasi e manibus euolat. Et si iste
tur fletibus et precibus deuota anima, re
uertitur denuo, sed rursum mox dis
parebit. Sic ergo contemplationis labor et
penalitas requiritur in accedendo.
Secundo in fruendo contemplatores sa
pe habent temptationis dolorem seu pudo
rem, quando non sublimius deum et eius bo
na contemplantur, tanto sepe infernus acu
temptationum aculeis cruciantur, quod dya
boli malignitate et dei benigni
tate fieri permittitur. Dyabolus, ut deici
at, deus ut perficiat. Nam de dyabolo
nequitia dicit Gregorius: Callidus hostis quos
luce contemplationis emicare conspicit,
eorum mentes illicitis desideriis ista
mare contendit, vt plerumque se plus
temptationibus vrgeri sentiant quam tunc
cum lucis radios interne non habebant.
Quod Exod. 5 lucide figuratur: cum filius
Israel volentibus egredi de pharaonis
ditione, ipse pharao subuerterat pa
leas et tamen eiusdem mensure opera require
bat. Quod deus ex sua pietate in nobis
fieri permittit, vt omnium virtutum custos
humilitas nutriatur. Vnde item dicit Gregorius:
Sciendum quod plerumque quem plus in contem
platione rapit, contingit vt amplius
in temptatione fatigetur, ne de hiis ad
que raptus est mens extollatur. Iste temp
tatio aggrauet, ne contemplatio inflet.
Et item contemplatio eleuet, ne temptatio
demergat. Sic etiam contemplo tollere
vt temptatio penitus deesset, in superbiam
animus caderet; et si sic temptatio premeret

ut contemplatio non elevat plene in
culpa labatur. sed mira dispensatione
agitur ut in quodam medio anima libretur
ut nec in bonis superbiat nec in malis
cadat. Sic enim per virtutum munera
nulla temptatione mens concutitur a se
ipsa et a semetipso hec gloriatur. ut et
firmitatis donum teneat et infirmitate
sua humilis cognoscat consistens in sub
limibus divina conspicit. et in infimis
carnalia. Tertia penalitas contem
platoris consistit in gratie subtractione. nam
afflicti dulcedine contemplationis inhabi
lis vix creatur in eiusdem gratie subtractione.
De qua subtractione dicitur in dicto capitulo. Cum
mens sponsi in contemplatione ad divina sur
sum rapitur statim hanc corporalibus curis
temptationibus impugnat et potius
aliquando celestibus obiectis actionis
illicite ymaginibus revelatur. nam
stimulis carnis impetere hanc sentiat
quam extra carnem sua contemplatione rapi
ebat. Unde dicit [illegible] Anima que semel arre
pta a domino intrat ad semetipsam et
in intimis suis dei presentiam suspirare
nescio an ut terram gehenna expiri
ad tempus horribilibus penalibus ne durat
quod per spiritualibus studiis huius gus
tata suavitate expulsa denuo ad mo
lestias et illecebras carnis. Et sub
iungit dicto nobis quod nisi est quod in te
formidet [illegible] hoc [illegible] ac
cepit. quod ne gratia delicias nec hic
denuo egredi ad carnis consolationes
ymo desolationes. Et ne que ex his
penalitatibus tritus contemplationis gratiam
in qua solemnissimus status religiosorum
consistit minus desideret avertimus.
Secundum quod posuit tertio penalitati
tribus dulcissimis devotionibus perfunditur
ex quibus ita absorbetur ut
nichil penitus sentiat. Hec autem
devotiones consistunt in ferventissimo
desiderii ardore. in suavissime delecta
tionis dulcedine. in primo gustate gratie sic
to odore. ita ut prima devotio prime
penalitati 2a 2e 3a 3e insistat.
Prima dicto quod prima devotio in ardore
ferventissimi desiderii primi exterius spe
penalitati in fatigatione laboris temporum
attenuat et penitus exsufflat ut
nichil penitus sentiat ymo delectabi
lis fatigatur. Sicut tantillum cum fera
insistit prae desiderio fera afficere
dedi nec laborem reputat nec sen
tit fatigationem ut delectabilis curat
usque ad mortem sic et nimio deside
rio apprehendendi deum quem super nos spe
culando gustavimus usque ad mortem delecta
bilis fatigatur. [illegible] ut ardor
desiderii superat fatigationem et ad sensum [illegible]
[illegible] Secunda devotio
est suavissima delectationis dulcedinis absor
bet et extinguit totaliter penalita
tem temptationis ut nec eius titillatio
sentiatur. De hac devotione dicit [illegible]
Consolatio non est aliud nisi suavissima
delectatio boni et gustus sapientie licet
exiguus absentem benignus deus
afflictam restringeat animam. Tertia de
votio consistit in primo gustate gratie
relicto odore. ut licet ex gratie subtractione
cruciet. ex relicto tamen odore amplius
consolet. ex quo odore anima illecta per
nimio desiderio languere incipit con
tinuo clamore revocans gratiam quae abscit.
De quo [illegible] subducto anime tam dulci sponso
aterri aliquid [illegible] illo dicto desiderare [illegible]
nec cogitare libet clamans affectuo
so desiderio revertere revertere. Et sub
git. Verbo itaque abeunte una ite
rum et continua vox anime continuum eius
desiderium tanquam revertere donec iterum
veniat licet itaque anima dedi absen
tia cruciet. de odore tamen relicti presen
tia in infinitum amplius consolatur ut

continuum

[illegible] De devotione [illegible]

imo mo cotraria toceat. Ut dulcis
sit penalitatibus et penalis delectabilitas
Et hoc est quod dicit Job x° Et rursus
mirabiliter me crucias. Quod exponens
Greg. dicit. Quippe dominus unde mentem
visitans ad amorem sui sublimiter erigit
inde hanc per lacrimas suaviter affligit
Unde nequaquam se penaliter sed mirabiliter
asserit cruciatum quia dum per fletum illus
ad summa rapitur pena sua liberius gau
debit minatur ut dulcetur cruciatur et pe
lit consoletur. Et sic patet contemplo quid sit
quedam crucifixio que tamen quodam mirabili modo in
finitum amplius consoletur quam penaliter cruciet

scilicet — ¶ Post hanc et gloriosam cum deo pas

ideo — ¶ Christo commori debes — sionem cum ipso etiam commoriamur
ut sicut per omnes imitatione et crucifixi
one Christi moriebatur sic et nos per
potius crucifixiones cum domino moriamur Et ita
ut apostolus Si commorimur et conregnabimus
Nunquam in vita nostra ad plenam perfectionem
surgit nisi cum domino moriamur quia nec
gaudium plenum statim afferre potest nisi
lacrimi in fine moriatur. Unde quia secundum

F — philosophum mors nichil aliud est nisi delectabilium
¶ Ut Christo commori possimus ab hiis separari nos oportet — ab invicem separatio ¶ Desiderium quod quilibet
cum deo et in deo mori desideat oportet eum
a rebus delectabilibus separari funditus scilicet ab
omnibus mundi concupiscentiis ab omnibus carnis mo
destachis et ab omnibus cordis viciis
ita ut ista tamen in nobis tam efficaciter
sint extincta ut ita paratum sit in
mortuo homine servatur ut nichil ex omni
bus que mundi carnis cordis sunt non
solum non libeat sed penitus non titillet
Sed quia quamdiu iste affectiones in nobis
sentiuntur etiam si possent per resistentiam
vincuntur adhuc tamen mortua non dicun

scilicet tamen mortificetur — tur. Licet non tamen apostolus non sentiuntur
tunc primum ad plenum mortua dicuntur
Et hoc est quod ait Augustinus Hoc totum
corpus nostrum et totum intra nostra affectio
nes peccatorum mundi et carnis casti

gare et frenare mortificare. Et
subiungit. Quanto aliquid delectabat
et non ei consentiebatur mortificabatur
tamen autem tamen non delectat mortuum est
et feliciter mortificatum. De hac
gloriosa morte ait psalmista Preciosa in
conspectu domini mors sanctorum eius quia nimirum
qui morti Christi representantur talis
moriantur ut sicut ipse pro nobis mor
tuus est sic et nos propter ipsum similiter mo
riamur Ipsa non est illa mors de qua dicitur
in apocalypsi beati mortui qui in domino moriuntur
Deinde postquam perfecta omnia Christo in cruce
mortuus lancea in corde vulneratur
de quo nobilissimus intimissimus et deli

sicut — catissimus sanguis largiter emana
vit in quo item expedit ut domini i
mitemur ut cum crucifixi et commortui
simus cum Christo similiter convulneremur
Propter quod in malis ~~malis~~ sibi mor
tuis sunt vulneramur in corde nostro magis
non vulnere maxime caritatis quia

caritatis — maxima autem caritate dixi quia non est
illa generalis vel particularis. Sed est quedam
caritas singularis et paucorum unio
solummodo perfectissimorum est per quam si devincerit
laborare videamus propter quod in transfixione
cordis ihesu sicut ut premissum hoc transfix
ione valeamus tenemur constituere ¶

[illegible] — Sciendum quod in vulneratione cordis ihesu
tria cognoscimus accidisse scilicet cordis aper
tionem sanguinis effluxionem aque effu
sionem que tamen etiam etiam in nobis accidunt
sicut ad hoc intra nostra perficiat ut in
simus ad hoc intra nostra perficiat ut in
corde per perfectissimam caritatem spiritualiter
vulneremur. Quod vulnus accepisse
se gloriatur sponsa in canticis cum dicit vul
nerata caritate ego sum. De quo vulnere ma
nata caritate est sum. De qua vulnere ma
la est salus cordis quod dolorem huius
vulneris nescit. Est autem sentire huius
vulneris amore cepit sit quia salu
brior ex vulnere quam prius egrotabat
ex salute Hinc bernardus Vulnus hoc abs

tra iffligit et absque dolore sentit quia sagitta resiliens in auctorem etiam ipsum deum vulneat ipso dicente in cant. 4°. Vulneasti cor meum soror mea sponsa ¶ Hoc autem vlterius aliquid accipimus per duo probatur in nobis apertione cordis. Primo per devotionis nostre que de corde exit quasi per continuam vaporacionem. Secundo per vberrima ymbres bonorum dei que continuam infusionem. Tertio dico quod hoc vulnus cordi nostro infixum probat cordis apertione in eo quod quasi continue semper flamma de hoc fornace prosiliens nostra devotio sursum ad deum evaporat ut ex eo frequenter vehemens et ineffabilis ardor ebulliat. De quo ymbre in nos defluere dicat vnde dicitur Bisentio in apertum sensum ut intelligam scripturam quod sermone sapientie qui ebulliens ex intimis quod infusa lume desuper revelari misteria quod tunc expandi in eis quod quasi largissimum celi gremium et vberiores desursum infunde meditacionum ymbres. Non abigo propositum ad hec. Vnde si quos hec copie sunt et de plenitudine eius accipimus ista quod nullis verbis animam potest expulare sed quibusdam ablacionibus et evaporacionibus eructuatur. De quo dicitur vnde Flagrans amor per spiritum dum tu sit inter se cohercere non potest non attendit quo ordine qua lege verborum ebulliat. Inter dum nec ullas voces sentit solis gemitibus suspiriis intessant de profundissimis affectibus ille ascendunt quod videlicet suspiria ipsa devotio sit irrumpere in deum invitos volens effundere se per verba sed non prevaleat. Loquitur quod de aliquid ex affectu non ex intellectu non considerat quod quilibet eloquatur. sed quid in vanitas intenit vrgente ardore non emittat

sed eructuat ¶ Secundo probatur cordis apertio per vberrimorum ymbrium bonorum dei que continuam infusionem Cum in cor devotorum ad bona dei ~~suscipienda~~ suscipienda patulum est et apertum nec est in eo aliquid quod dei gratia prohibet vel retardat. tunc pius et benignus deus largius et maioribus non cessat infundere ymbres graciarum nunc immittens sapientia divinorum. nunc notitia secretorum. Aliquid gustum et experientia eternorum. aliquando revelaciones misteriorum. aliquando secretum facit et infirmat eternaliumque bonorum. et adhuc infinitis modis quibus consolatur deus electos suos propter et dilectos et sic probatur per devotionis nostre sursum ad deum evaluationem et graciarum dei defluentium in nos infusione cordis evidentissima apertione Si in cor esset strictum et clausum nec sursum posset devotio nostra ascendere nec bona dei descendere possent in nos. quod vicissitudo nostre devotionis ascendentis et dei gratie descendentis pulcre in scala iacob legitur prefigurata in qua ascendentes et descendentes angeli prohibet ¶ Tertio in transfixione cordis ihesu legimus sanguinem effluxisse sanguinem inquam nobilissimum et delicatissimum et tenuissimum quod in tanta vbertate effluebat quia in corde ihesu propter nimiam caliditatem qua dilexit nos semper effervebant scolla per quem sanguinem nobilissimum et delicatissimum quoddam nobilissime designantur virtutes que ex corde devotorum intalit ut deum est transfixo fuerit effluunt/ et sicut ille sanguis de spiritu ex intimo sic ille virtutes ex intima vi humane virtutis et quasi medulle aliarum virtutum in eos proxime dicuntur ¶ Secundo virtutes difficiliores in

virtutes ceteras . ibi emicat gregorius
ita dicens In mundo viuere sine mun
do aliena non appetere non propria
non tenere laudes despicere opprobria
amare gloriam fugere despectum de
siderare adulatores despicere despi
cientes honorare maxima nocentium
ex corde dimittere et erga eos di
lectionis graciam in corde inmobilem reti
nere et hec difficiliores inter virtu
tes ceteras reputantur ¶ Tercio in trans
fixione cordis ihesu aquam cum san
guine legimus emanasse et quia
vita humana ex corrupta natura
tristis non potest sine aliquo pulue
puluere peccatorum Iuxta illud ecclesiastes vij
Non est homo iustus in terra qui faciat bo
num et non peccet Iste ergo puluis
peccatorum per aquam designatus in sin
gulis deuocionibus cum sanguine vir
tutum effluit ut tandem plene et
perfecte commaneant in fide cum plenum
deo ut sit corpori nostro deo adhereamus
et toti simus plenum deo Et hoc est
quod ait Augustinus Cum inhesero tibi
ex omni me et omni miseria erit mihi
labor et dolor et viua erit vita
mea et tota plena te Sed dicunt
pusillanimes quid nobis et vobis
istis qui ad ista perficere Dico quod
saltem ex hoc cognoscimus quam vere vi
les et miseri sumus Sic enim iubet nos
dominus dicere quod inutiles sumus etiam si omnia
fecerimus omnia quanto magis veraciter
dicere possumus quod inutiles sumus quia nichil
facimus Hinc bernardus Postea dominus
mandata sua voluit custodiri nimis
ut videntes ipsius nostre miseriam et non
posse nos facere quod debemus saltem ex
hoc humiliemur et sic humiliati ad
misericordiam confugiamus et iustificabit
nos gratis dominus noster ihesus christus qui
est benedictus in secula Amen

De sancto matheo sermo primus. 81

Sequere me matthei ix Dicit gregorius
Per hec duo verba dominus nos
omnes ad caritatem vocat
qui duobus modis venit scilicet mala
deserendo et bona faciendo Ex quorum
verborum virtute beatus matheus miser
cordis inspiratus statim relictis omnibus
dominum est secutus qui eum deum perfectissime
sequeretur non solum peccatum auaricie cuius
inhiabat sunt et idolatria sed ad su
blimissimum statum etiam scilicet ad apos
tolice sedis et euangelice dignitatis
et ministerii sublimatus vnde eius euangelium
ceteris euangelistis in ecclesia cantatur
ut per hoc detur nobis intelligi quod
nullus peccator conficiens perfidatur
debeat de venia desperare sed magis
sperare quod sic fecerit ¶ Non enim sunt ita
grauia peccata scilicet auaricia superbia lu
xuria quod sicut totum mundum perpetrare
huit . et sancti sunt nobis in ecclesia subli
mati scilicet paulus matheus dauid qui
in peccatum pro ceteris hominibus perfidius
sunt prostrati . quin sicut pre ceteris
peccauerunt sic etiam eorum doctrina pre
aliis nobis in ecclesia recitatur ut per
hoc nobis detur intelligi quod nulla pec
cata impediunt eos qui perfecte penitentes
sunt ad dominum conuertuntur Vnde pre
aliis oracionibus Iohannes dominus frequentius
recitatur euangelium mathei crebrius recitatur
epistola pauli qui continue decantatur
Nec tamen ideo fecimus ut tanto efficia
tis nos peccatores de venia desperatis
pessima quanto pro ceteris hominibus magnos
peccatores in ecclesia sublimatos Et hec
breuiter tacta de sancto matheo sufficiant
¶ Nunc verba proposita ad vitam
informacionem adiuuante deo flec
tamus qui enim locutus est scilicet dominus ad ma
theum per corporalem locucionem nobis
loquitur cotidie per internam inspiracionem

dictas singulares et q̄ibz nobis illud
seq̄re me Job 33 scl'a q' deus
et idipm 2° no repetit q' q'
scl' vm nl' patenis lex' i sp̄ rei h°
nō repetit ut nobis loq' corpa
lr' sicut illis Vn mg' expones
ṗdem vbū Job dt deus singlis
tēcibz p̄uatis lcal' corpalib̄
nō loq' sed tale elo. sn q̄tinuit
in scptu. per qd [illegible] amon auctor
nobis suffm̄r hnc q'' ei
vitas dt qd vobis f. a plis dico
o̅ibz dico Cs'd Aug' expones
dt Nō solu illis dixit q̄bz tūc
loq̄bat sed z illis dixit q̄ fut'
i'ur p' illos et ẽ nos et ẽtia
ad nos ipos et q̄ erūt p' nsq̄ ad
nouissimū et aduētu Dicit t'
singlis nobis seq̄re me nō corpo
ris passibz sed mētis affectoib'
In q° vbo tn̄ i plicat fm̄ q' q̄'
libz motū signiās tn̄ i p'ortz sola
tm̄ a q° r'cedat motū p q̄m
bonū faciat tm̄ ad quem tēde
veiam' Nm ubi seq̄re me p'nt
i p'ort tm̄ a q° 2m ibi itm se
q̄re me pūt p' motū p q̄
bonū fiat 3m ibi me signis
tm̄ cui s̄bat il et ea Ist itz
sensz p̄m vbi s seq̄re me. nt
a malo r'cedatis bonū qd me
fecisse cognoscitis faciatis vt in
de p̄uenientes feliciter in .A̅.hela
ns Ci̅ 2° si deficeremus facies a
malo r'plica r'cedere f a muiōi di
ci̅s .i. car'nis delicijs et alienis et
miserijs Car' hoc .s.i dnes q
in regnū dei difficult' ict̄ .
vitas delicijs deo displicet . in
ip̄m vd. ait . Vnc de sc'o bo. q̄'
lo Dnes difficulte intrabit i r'g
nu dei. De 2° dicit . aplus . qm
in car'ne sut deo placē nō pūt

de 3° Vg Imo sp̄ odio habuit Cū
ergo deū ampliū efficiet seq̄
p̄ ea mudi dnicijs loq̄nis r'ceda
mus Ita q̄ p' dn̄e sit pūm s̄ sūt
veniat offones pm̄ et redunt
dnō duū sicut caupecetis Vnc p'
apl'ꝰ ad thio vi q̄ volūt dites fi
eri incidit in tēptacōez et la q̄ue et
um dyaboli et desidēia inlt'a
q̄ mgūt hoies i intm̄ et pdicoez
Cū dnt dites tocessio vtiū ali
cna nō qrim' et si diuicia inte
refuērent nō q'rim' nulla fu
adu'sa p'ueniet Ad qd suadet
Vg d. Hoc ideo dites fetunt
q̄ aure cordis a [illegible] vbis
celestibz claudūt neq n dnes
q̄ cotidie epulabat' splēdide a
lterna r'cepisse legit' sed istim
ōsē ipis cōsi siusse phibet' 2
tm̄ alt pu hac uita vltō gehē
na suscepit nō ei ūlium ad
arfiteit si eq nuodāto vsū te
rese illicitis dedit Ut qd d'
Luce 6 Ve nobis ditibz q' hē
tis hic ḡsolacōez vra͂z nullam
alia misam potes ii ḡ hnt
cōsolacōez sua͂ Vnuaspe Iamb'
d' per multas tribulacōes oportz
nos itrare i regnū dei Ipi aut nō
solū nō tribulat' sed tō die ḡsola
tur Vn ecc' 13 dnes locutꝰ est
supbe et instificiniet alium
Paup locutꝰ ē et dixerunt ḡs
est hic Vnz Job 21 Dūnit i
bonis dies suos et i pūcto ad i
fra desidūt Isti nolentes dnūj
seq̄ et cāc'nis delicijs loḡe fuat
q̄re q̄ i car'nis delicijs de uū
q̄ posint p' pedē sūt Vnz via
cozū dn̄s digit' ad ifērnum
Iuxta aplm .Ro 8 si fm̄ car'ne
vixeritis moriemini i morte etia

per dampnationem. Heb. 11 ut ait apostolus
deo non serviunt sed suo ventri. Ita
ipsorum deus venter est et gloria in confu-
sione. tales non steriles sunt et in-
fructuosi faciunt ad aliquam salutem. Cum non deo
non placeat ut ait apostolus. qui in car-
ne sunt deo placere non possunt. nec
per consequens ipsorum opera deo placent
quia ab ipso cui displicet nichil pla-
cet. Et sic hortamur Ezech. 18. Con-
vertimini et redite ab ydolis vestris
quod autem consequenter dicit hoc deus eius est
hoc quidem relinquere nos oportet si
volumus deum sequi. ¶ Quinto si volumus
deum sequi longe ab omnibus iniusticiis
recedamus. quia ut dicitur Deuteronomii 27
longe adversatur deo omnis iniusticia. Unde
Sap. 1. Iniusticia est mortis ac-
quisitio. Hinc Eccl. 17. Revertere
ad dominum et averte ab iniusticia tua et
nimis odito execrationem. et cognosce
iusticias et iudicia dei. Unde iusticia
ut ait Ber. Iusticia est virtus reddens
unicuique quod suum est. ergo per oppo-
situm scire possumus quid sit iniusticia
Ipsa non est virtus per quam ulli redditur
quod suum est. Unde cum proximum non di-
ligimus ut nos ipsos vel ei non im-
pendimus quod nobis impendi cupimus
vel etiam et malum ei facimus quod no-
bis nolumus exhiberi in omnibus hiis in-
iusticiam exercemus. Ab hac igitur longe
recedere nos oportet si cupimus eum sequi
Ab hac igitur iniusticia prohibere nos
dominus voluit cum in lege mandavit
quod iustus debet esse modius et equus
quod sextarius. Unde ut ait Salomon pondus
et pondus mensura et mensura utrumque
abhominabile est apud deum. Secundum expo-
nentes glossa dicitur. Communiter quidam nego-
ciatores duplici mensura utuntur
Ita pondus aliud habent ad quod pesat
sibi et aliud proximo. Comparatur igitur

ad dandum pondera leviora ad accipi-
endum vero pondera graviora. Omnis quidem ho-
minum pesat aliter ea que sunt proximi
et aliter ea que sunt sua pondus et pondus
habet. utrumque vero abhominabile est apud deum
quia sicut sic proximum sicut se diligeret
huiusmodi [bonis] sicut se haberet et sibi etiam inde
tacet. Cuius contrarium agimus cessat
quia plerumque contingit ut etiam in mensura
mala leviunt et proximorum leviora
mala contingit videri. hoc igitur recede-
re pondus iniusticia est a qua nos recede-
re oportet si volumus deum sequi. ¶ Sexto discedendum
de mundi temporibus propter que timere debemus
autem in ceteris tamen in se habeant
per que sequi dominum nos oportet scilicet
asperitate in omnibus equitate quia sunt
tamen fronte opposita predictorum. Ista
paupertas divinis asperitas delicia-
rum castitas iusticiis contrariatur. Ei
domine igitur dominum sequi volumus ut hortatur
igitur dominum sequi volumus ut hortatur
Imitandus eius paupertate. Unde ut
ipsa veritas ait Nisi quis renunciat
omnibus que possidet non potest meus
esse discipulus. Luc. 13. Ad hanc pau-
pertatem dominus trahere cupiebat dice-
re quendam cum dicebat Mt. 19. Vade
omnia que habes et vende et sequere me
Sed difficile videtur nobis facile per-
suadere maxime cum in hoc videamus domini
pressisse Unde Ber. magna abusio
fieret ut dives velit esse vermiculus
cum quem dominus maiestatis voluit
esse pauperem. ¶ Secundo imitandus
in eius asperitate portantes stigmata
sua studiis et laboribus in corpore nostro
ut dicere possimus cum apostolo suppleo
ea que desunt passionum Christi in corpore
meo. Unde Augustinus: Christianus aliis
multis asperitatibus tradit et affligit
hec Christi passiones Christiano sunt
imitande non delicie que credere est
lamentabiliter quam Bern. dicens

hec dicit omnibus te uolunt . Sed sed
pauci sed scientes . et si excepti fu
erimus a fustigatione flagellorum ex
cepti erimus a numero filiorum Vnde secundum
dominum per mire estatis omnibus scilicet
eorum pro dolor tenentes et preponimus
primatus . Vnde si in nobis omnibus pene
vivat haec veritas . Vnde aug. Ecce iam
quasi nihil ei ... claudit oculum omnibus
plurimus amor . ex quo fit ut hanc
estatem paucissimi ut dignum est
videant conscientiae . Sed forsitan nesciunt
quod sit eorum Vnde si uacat omnes
paginas perscrutari . omnia inuoluta ser
monum euolue . omnia secreta scripturarum
penetra ad inferiora et superiora
estatem sursum iterum nos ipsos et le
gem naturalem scriptam in tabulis cordis
nostri scriptum ubi legimus scriptum quod tibi
non vis fieri vide alteri ne facias Et
quod vis exhiberi alteri exhibeas .
Per quod duo mandata plene complemus
primus exhibemus estatem
Sed per hunc observationem aliqui
patres deo placuerunt . Sed tamen nec ad
huc nec legis nec gratiae scripta extra
hominem commendata Vnde de noe dicitur Gen.
Noe vir iustus et perfectus in generatione
sua Et abrahe dicitur ambula coram me
et esto perfectus ¶ Secundum premium
sine merito ... nobis sine fine
per ipsum deo fruimur ... quod se
iuste ad ... Sed postquam in ma
teriis et ... fructum domini in
terris ... adhibemus et de
... Mihi autem adhaerere deo bonum est ponere
in domino deo meo spem meam . ideo
dicit Vnde ... uiuunt aliqui
sed ... alias ... huic soli
inhibit diues ex ... cordibus affecta
illius Et ... inuenit quae diligit
anima mea Vnde ... dicitur
... inuenit thezaurum

talem videlicet thezaurum in quo omnes
verae divitiae verae deliciae verae iustitiae sunt
omnes quod vere bonum poterit sed ... copio
sissime inueniuntur nec limitatur . Sed et
propter deum vanas diuitias vanas de
licias et omnes iniustitias dimittimus in
venimus thezaurum deum videlicet in se Pro
omni veritate inuenimus Vnde Augustinus super
illo verbo . ecce nos reliquimus omnia
dicit petrus et sui sequaces reliquerunt
omnia vana et acceperunt omnia va
inuenimus in deo diuitias mitorum
diuitias gratiarum diuitias virtutum et omnia
vera bona Vt dicere possit nobis dominus
illud Gen. 28 . Quod deum habuisti an
quam venire ad te . nunc autem diues ef
fectus es benedixit . Et dominus ... in
... meum de his diuitiis dicit Vnde
Et nobis de diuitiis huius mundi quod
nec vere nec vere sunt Sed vere diuitiae sunt
quas in deo inuenimus et in deo posside
mus . Similiter in deo inuenimus delicias
huius mundi omnibus deliciis meliores
Sed si in natura ponit ad delicias
quae in deo sunt delicias a quo est omne
bonum et omnis dulcedo fluit Vnde ipse dicit
Ecc. 2 . Ego in deliciis affluet
ut ... dicit . Nec hinc Iob 22
Sed in uterum ... ad omnipotentem edifi
caberis et longe facies iniquitatem a ta
bernaculo tuo et scias tunc super
omnipotentem deliciis affluens De quibus
dicit Vnde Sic erit adiutor sponsi vir
... et diuitiae ... et ... et v
... quod de ipso sunt affluunt de
liciis redundantia iocunditate et salu
tibus ... Inuenimus etiam in
deo diuitiam estatis qua in eius presentia
non possimus fuisse ... Et nobis
bis totius ... sponsi ...

De eodem sermo secundus 88 .

Surgens ... Ibi de
... Augustinus in historia

scolasticum quia in veteri lege numquam
offerebatur hostia sine libamentis
sive libamine. Aut sine libamentis
erat simila oleo conspersa et vinum
quod domino cum hostia offerebatur et
vinumque hostie erat quam libamine
dicitur. Dicitur autem libamine quia
libabatur quia additum hostie quasi signifi-
cabat eam et acceptum fecit domino ut
quasi esset hostia cum libamine quia sine
illo in[illegible] sunt quasi. Quos intel-
ligimus beatus matheus omnia sua ob-
sequia cum aliis suis addimentis per quod
commissiona fecit deo sua obsequia
offerebat domino. Offerebat autem de-
o obsequia cum suis libamentis per quod
in magnum principe toto domino
promotus. Obtulit enim deo obedientia
cum velocitate convivium cum largi-
tate totam vitam suam cum humilitate
et ex hiis [illegible] magnum valde factus
toto domino effectus ut non solum in
parte apostolice dignitatis verum etiam in
scriptore euangelice veritatis sit sub-
limatus ut non solum apostolus sit et euan-
gelista in eternum dicetur. Primum obsequium
tangitur in eo cum dicitur surgens secutus
est eum statim ut dixit ihesus sequere me
sine mora sequebatur eum in quo tangitur
obediencie velocitas. Secundum ibi et factum
est eo discumbente in domo in quo tan-
gitur convivium largitas. Unde beda dicit
luce v. Fecit levi convivium in domo
sua magnum. Tercium sunt inter humilitas
tangitur in eo quod dicit multi publica-
ni et peccatores venientes discumbebant
cum ihesu cum discipulis suis illos invitabat se sciebat
[illegible] publicanum et sic summa
in isto euangelio tangitur. Potest tam
per que beatus matheus mirifice
sublimatus. Et hec de beato matheo
breviter dicta sufficiant. Qua gloria
qua in celo et terra honoratur et

magnifice venerantur probat eum per
omnia deo fidelem et perfectissime
obtulisse. Hanc autem predicta verba
ad literam considerationem nobis in-
sinuant ut sit eius glorie participes
esse principes. Quod dictum est cum sine
libaminibus domino offerant. Non est
personarum acceptor dominus sed
quemque sine [illegible] deo exhi-
bet quod ipsi exhibuerunt eadem
gloria sublimatur. Unde legitur. Dum
sanctorum [illegible] religiosa mutatur im-
itatur eorum modos atque iustitia imi-
tatur qua quod delectat scilicet alicuius im-
ita delectatur et est per sollicitudo
[illegible] dei obsequium ut quod sanctorum multa
[illegible] innabilis vite ipsa san-
ctitate reddat possumus in te quod
fuerunt si fecimus quod fecerunt.
Primo quod offeramus deo sacri-
ficium obediencie quod omnis homo est uiuta ad sa-
lutem et sicut per tobiam de pa-
radiso eiecti sumus. Unde sit estimo
per obedientia nos omnes [illegible]
[illegible] quod multas [illegible] sub
et sicut per obedientiam ordinata ut
palam debet intelligi quod nullus nisi per
obedientiam est salutis. Mandat autem per
nobis deus sive per scripturam labores
per mandata in prelatorum per ipsos
[illegible] Deuteronomio. Deuteronomio
Si obedieritis mandatis meis que ego precipio vobis
hodie diligatis ut faciatis ea. Si ei
Si vero ad unum ex verbo suam ma-
data Johannes. Qui diligit me man-
data mea servabit. Secundum de mandato
data per prelatorum dicit domino quod vos au-
dit me audit Deuteronomio. Ita ei
[illegible] dixit quod presunt lon-
gesque elegit dominus sacerdos quod sint
eorum nec declinabis ad dextram
neque ad sinistram. Quod autem simplex
[illegible] noles obediencia secundum [illegible]

qui eo tempore ministrat domino deo tuo
mollatur. hoc ille. De 3° dicitur. Ysa.
62. Ego qui loquor iusticias. Ut si
diceret, qui tamen in corde ad iusti
tiam, rotationis precepta domini non est
cogitatio vestra. Sed mea et allocutio
precipies tamen, ut iusticia precepto
rum opere compleatis. hinc. Ber. Cum
mala versas in corde, mea cogitatio
est. Cum vero bona, dei sunt. Illa sunt ma
la cor nostrum dicit. hec autem bona cor
nostrum audit. Aug. super Jo. Cum per
semetipsum tamen loquatur deus, sola no
bis vis interne aspirationis capitur
et de verbis sine litteris sine sillabis
cor docetur. Sed verbum eius interna quadam
sublevatione cognoscitur. Quodcumque
istorum modorum precipit nobis
dominus, sive per se, sive in aliis, et pro ea obedi
endum. De hac obedientia dicitur I Re. 15.
Nunquid dominus vult holocausta aut
victimas et non potius ut obediatur
voci domini. Melior est enim obediencia quam vic
time, et auscultare magis quam offerre adipem ari
etum, quia quasi peccatum ariolandi est repugnare,
et quasi scelus ydolatrie nolle acquiescere.
Unde Ber. Nec studium bone actionis
nec otium sancte contemplationis nec lacrime
penitentis accepta esse poterunt illi
qui tanta habuit obedientiam, ut vitam quam obe
dientiam perdere maluit. Ut autem ex
hoc sacrificio vere obediencie suavissimum
odorem domino offeras cum thuribulo libaminibus
eam exhibeas. Debes non obedire ve
loriter simpliciter efficaciter. B. 3° dico
obedire debes velociter. Ut statim au
dito precepto sine omni mora media
velociter obediamus sicut matheus qui
statim ut audivit sequere me, sine mo
ra secutus est dominum. Non petivit indu
cias ad providendum pecuniam vel suis
domibus providendam sicut ille vocatus
qui petivit a domino inducias ut se

obedire debes ...

pelleret prius. sicut ut tamen obtinuit
sed sine omni medio sequebatur dominum. Et
loquitur hec velox obediencia multo fuit gratior
quam morosa sicut hic de quibus dicitur. Frater in
betius benedictus in regula sua. Quibus
mox ut eis aliquid a maiore imperatum
sit, sicut divinitus imperatum moram pati nescit
in faciendo. De quibus dicitur in ps. In
auditu auris obedierunt mihi. Non ... debemus
obedire simpliciter, hoc est non discutere quare co
mendatur ad quod precipiatur. Sed tamen sim
pliciter obedire, non curantes ad quid pre
cipiatur vel quid intendatur, dummodo devote
impleatur quod precipitur a maiore. hinc
Ber. Simplicitas cordis et infirmitas propria
voluntatis inditium est. Precepta seniorum
studiose discutere, hesitare ad singula
que ~~nobis ... ...~~ iniunguntur, exigere
de quibuslibet rationem, et male suspica
ri de omni precepto cuius causa latuerit. Nec
unquam obedire libet. Nisi cum audire con
tigerit quod forte libuerit. Ad hanc
de trahis quod quidam vimeis ad preceptum senio
ris sui ad aridum palum tres continuos
per annum tulit aquam diebus singulis
infundit. Ex cuius obediencie virtute frondes
protulit. tota ... sicut in vitis pa
trum legitur evidenter. Non 3° obedire debe
mus efficaciter, hoc est cum effectu operis fi
deliter et diligenter perficere quod mandatur
et quantum in nobis est, sed ad hoc intendimus ut ab
strius ex iniuncto opere preveniat imperantis
vel ad minus ut ad effectum imperantis volunta
tem quod iniungitur expleatur. De hac effi
catia obediendi dicitur. Ber. Perfectus obe
diens parat aures auditui, oculos vi
sui, lingwam voci, manus operi, pedes
itineri, et sic se totum colligit, ut
ex toto mandatum impleat imperantis.
De hac efficacia obediendi dicitur ...
Sicut Ber. enim obsequentes famuli domi
nu suorum vultibus sollicite sint, ut

ea que preceperit festine audiat et audita complere contendat. Sic istorum mentes per iterationem suam in dispositi deo assistunt atque in scriptura eius quasi observantur ut quia per eam dominus loquitur ea que vult tanto a voluntate eius non discrepent quanto eam in eius eloquio cognoscunt. Unde fit ne eius verba non per eorum aures supervacue transeant sed hec in cordibus suis figant. Sic beatus matheus obtulit deo sacrificium convivii cum libamine largitatis. Sic et nos deo convivium cum suis libaminibus offeramus. Primo igitur dicamus de convivio cum sacrificio panis. Secundo de libaminibus cum quibus ~~sic~~ convivii sacrificium offerebatur. Circa primum sciendum igitur quod est triplex convivium corporale verbale et spirituale. Corporale convivium deo offerimus cum pauperes propter deum cibo corporali recreamus. Convivium verbale deo offerimus cum verbo dei proximum edificamus. Convivium spirituale deo offerimus cum per meditationes internas devotiones contemplationes deo in cordibus nostris convivium preparamus. De primo quidem dicitur Luce xiiii. Cum facis convivium voca pauperes debiles claudos et cecos et beatus eris quia non habent retribuere tibi. De secundo quidem dicit Augustinus. Refectio que saginat animam que impinguat viscera cum de divinis scripturis ciborum eloquia proximis ministrantur. Gregorius. Quia sicut est de divinis eloquiis refectio animarum sic intus cibus corporali refectione moritura. Item cibus mentis est sermo dei et quasi cibus acceptus stomacho languescenti reicitur. Sic sermo auditus in ventre memorie non tenetur. Econtrario sicut cibus si autem alimenta non retinet eius vita desperatur. De tertio dicitur Apocalypsis iii. Ego sto ad hostium et pulso si quis aperuerit

Triplex convivium deo offerendum

mecum intrabo et cenabo cum illo et ille mecum. Levitici viii. Cibus eius prima mea cibus eius salus mea cibus eius ego ipse. Hec autem tria sacrificia conviviorum sua dum quasi hic libamina. Sunt autem tria ut dicitur libamina scilicet oleum panis simile et vinum. Offeratur igitur convivium pauperum cum oleo misericordie et compassionis. Convivium proximorum cum simila operationis cum in panis sit substantia quoniam corporis simila interior sit. Quod docet magnificat ex operibus. Convivium verbi interne operationis quia cum deo et ipse nobiscum reficimur. Et offeratur cum vino inebriationis. Sicut enim vinum inebriat et mentes alienat sic istud convivium cum deo et in deo ex plurimum mentes nostras alienat et inebriat et transmutat in deum. Et hec tria convivia cum suis libamentis fiant in abundantia largitatis. Tertio offeramus deo vitam nostram cum libamine humilitatis sicut beatus matheus totum in humilitate obtulit vitam suam. Est triplex vita scilicet activa contemplativa et afflictiva. Vita activa secundum bernardum est pro quadam ab omni hoc seculo immunda mutilatum seipsum custodire mentem in lingua et cetera membra corporis ab omni immundicia mentis culpe continere omnem exteriorem hominem in suis sub legibus ac divinis se subiectione subiugare. Deinde proximis iuxta vires in utilitatibus suis ac operibus misericordie fideliter insistere. Vita contemplativa ut ibidem bernardus quando autem est cum seipso longo bono actionis exercitio edoctus et divine orationis ~~exer~~ et crebra lamina dulcedine instructus et ... consuetudine assuefactus et a cunctis mundi negotiis vacare

Triplex vita

et in sola dei dilectione ordinis mentis in
figere didicerit · gaudium quoque
perpetue beatitudinis quod in futuro
perceptivus est vita etiam in presenti
cepit ardenter degustare ¶ Vita
vero afflictiva est tribulatio vel appe
titorum purgatione vel verbi permo
tione a deo nobis inflicta Huic
triplici vite sunt tria libamina adiun
genda ut pro dicta triplex vita per
tria libamina offeratur Vita et
activa per fidelitatem · vita vero conte
plativa per humilitatem · vita vero
afflictiva per hylaritatem domino of
feratur ¶ Primo dico vita activa debet
fidelitate dispensari ut in ea nichil
attendatur vel queratur nisi dei gloria et
utilitas proximorum de quo Luce · Recte
ta fidelibus famulus si de eo gra
tia sentire per te vel tuis manibus
adherere contingat ¶ Secundo vita contempla
tiva debet humilitate ornari · ut quanto
liberius ea perficiatur · non tamen de nobis
ni humilitate sentiamus · Oportet nos enim ut
ait Luce · humilitate sentire de se intendere
ad altiora · ne dum super extollitur
madat non in se firmitur pro vera hu
militate fuit solidatus · quia nisi
humilitatis merito maxima minime
obtinetur ¶ Tertio vita afflictiva de
met se et deum hylariter sufferre
quod faciebat paulus cum dicebat
superabundo gaudio in omni tribula
tione Quod etiam nobis consulit Iacobi
dicens omne gaudium existimate fratres
mei cum in temptationes varias inci
deritis Et ergo omnis vita mistoria et
deo accepta in hac triplici dicta
est inclusa ut non sit vita alia
preter illas · Ideo unusquisque diligen
ter consideret in qua vita consistat
coram deo · et illam cum suis libami
nibus competentibus offerat deo ut sit

domino grata et accepta Quod sub
aliis verbis in lege precipitur deut.
16 · Iuste quod iustum est exequeris
illa in eo quod dicit iustum significat ob
sequium · in eo autem quod dicitur iuste significatur · libamen quo eius
libamen et acceptabilitas consistit
in libamine Et hoc est quod aliis ver
bis dicitur pluries in memoratis ubi nos
bis Lucas concordat ~~Non consi~~
~~derat deus quod offeratur sed a quo~~ ~
Cor et non substantiam pensat deus Non attende
dit quantum in eius sacrificio sed ex quan
to offeratur ac si dicat · Non considerat
deus quid offeratur · sed cum quali libamine
presentatur Hec igitur sunt sacrificia que
cum suis libaminibus oblata suavis
simum odorem sicut in lege dicitur da
bunt deo Numeri · 28 · cum ignis
holocaustis subiungit et erit in o
dorem suavissimum domino quia surgit
de holocaustis et oblationibus sin
gulorum multo magis de hiis qui hic
dicta sunt virtutibus fidelium · surgit · que sunt
odor suavissimus domino Quod nobis etc.

In festo sancti michaelis sermo primus de ange
lis quod habent triplicem excellentiam quia sequitur deus 89

Hanc formam in amore philipp.
3 · cum prius igitur · ruina angelorum
per bonos homines debet restaurari dig
num est et consonum rationi ut qui ad eorum
consortium sunt vocati · ipsorum mores
distinctionem et virtutes quantum possibile est in
regione dissimilitudinis imitentur · propter
quod verbum propositum ex persona angelorum
nobis proponitur ac si nobis diceret vi
delicet · si nostra vocatione vestra ad
nostram societatem pervenire cupitis dis
cite iam in terris quod nobiscum in celis
vivere debeatis ¶ Ut ad sciendum · Angeli triplicem habent excellentiam
quod angeli triplicem habent excellentiam · formam
sui status in celo exprimentia sunt intra
se · infra se · et circa se · et supra se · Et
ergo ad ipsorum exhortationem pro form

corum vitam nostram vestire cupimus
corpus in hac forma quadruplici
imitemur ¶ Sunt etiam angeli simi
les sibi tria dona scilicet puritate simpli
citate incommutabilitate que tria ante
omnia accipias Prima de corporum purita
te dicit damascenus Angeli sunt quasi luna
transparentia ex parte lucis huius luminis
tia nec lingua nec auribus indigen
tes sine sermone voluntates suas sibi
mutuo exprimentia ¶ De secundo dicit
Augustinus Angelus quia spiritus est simplex
est et tanto simplicior quanto ab
omni corpulentia magis remotior De
his duobus dicit Dyonisius Essen
tia angelorum est simplex et pura
Tertium patet ex eo quod non simplex est quicquid
sequitur totaliter sequitur Unde Au
gustinus dicit quod natura spiritualibus tamen sed
mutabilis est non ex commixtione cum
alio sicut in anima que propter unionem cum corpore
potest mutari et converti de bono in ma
lum et econtrario solutio vero non ¶ Si igitur
volumus angelos imitari induendo for
mam corporum oportet nos puritatem tam
in nobis hoc est in vita nostra plantare
¶ Primo igitur plantemus in nobis puri
tatem ad quam duo sunt necessaria scilicet peni
tentia et resistentia Prima pro quia
commissa exhauriamus Resistentia pro
quia committenda caveamus ¶ Prima de primo
dicitur Levitici xvi In hac die ab omnibus
peccatis vestris mundamini scilicet pro primam
Notabiliter autem dicit in hac die in
qua scilicet peccastis quia nulla mora
conceditur nobis in peccatis Hinc dicitur
Proverbiorum xx Vir sapiens exhauriet id
scilicet peccatum quia ut ait apostolus modi
cum fermentum totam massam corrumpit
¶ De secundo scilicet de resistentia Regum 3o
dicitur cunctos fontes aquarum obturabitis
scilicet per resistentiam scilicet in omnes fontes
vocatis per hos talia per fontes sordes

B

Ad puritatem duo sunt necessaria

C

malarum affectionum in sententiam con
sensus nostre sensuum ¶ Secundo plantemus in no
bis simplicitatem ut etiam in hoc
simus angelis conformes Quia tunc
consequimur si omnes scilicet motus ex
teriores sed affectiones interiores et omnes
quod sunt sunt ordinate ad deum
conversi ut omnia scilicet per concupiscentias no
cua sensuum vel affectionum nobis
obveniunt simpliciter intuitu distinctius
et in bonum accipias Unde Augustinus
Sit simplex obtrectatio non noverit
ne sit in deo suo conceptus aliqua
non cernit et negerat tamen sibi di
nos videtur et se omnibus ita simplex
benedicta ¶ Tertio plantemus cum angelis
in nobis incommutabilitatem hoc est ut
nunquam ad momentum propter aliquid sit
appetitum a deo avertamus sed toto
et sine omni medio semper deo adhereamus
et nunquam peccatum mortale propter quod autem
in commutamur De qua adhesione dicit Au
gustinus Adeo non aliquam sicut magna
data non respuimus ipsam non ob
liviscamur nec voluptatibus intui
geamus Lege Qui adheret deo tamquam
tiat mundo peritiora obliviscit
ad potiora se extendit ut percipiat ad
bravium quod est insigne victorie Et
hii sunt de quibus dicitur quod diebus plene
erunt in eis quod nunquam ad momentum
a domino recesserunt ¶ Secundo angeli se
tamen inferioribus exhibet scilicet compassione
exhortatione promotione ¶ Prima de
primo dicitur Ysaie 33 Angeli pacis ama
re flebunt De secundo dicit Bernardus Angeli
in omni loco sedulo peccatores que placere no
cessat solicite etiam et assiduis sug
gestionibus commonere ¶ De tertio item dicit
Bernardus Angeli medii sunt inter nos
et deum ~~et illi nobis gratiam~~ fide
lissime portantes nostros gemitus
ad deum et illius nobis gratiam devo

tristicie reportantes ¶ Nos igitur
cupientes angelos imitari predicta
tria scilicet compassionem exhortationem et pro-
motionem cordis ore opere inferioribus
exhibeamus. Inferiores autem in nos
dicimus non conditione nature sed quia minus
habentes in non indigent auxilio vel fa-
vore. ¶ Primo dico nobis inferioribus ex-
hibeamus cordis compassionem omnes
eorum molestias paupertates et mi-
serias tamquam propriis condolentes. hoc de-
bitum exhibuit pauperibus Job cum
dicebat compatiebatur anima mea
pauperi. Et apostolus ii Cor. Quis infirmatur
et ego non infirmor. Et item flebam
cotidie in dolore etc. Et item luge-
bam multos ex hiis qui ante peccaverunt
et non egerunt penitentiam super impudi-
citiis quas gesserunt. Huic affec-
tui compassionis profert Bernardus alius
devotionum generibus quia de multe miserie
tollere atque oculo pietatis inspecte
ipse sunt species ex quibus unguenta op-
tima fiunt. Dicitur ergo optima quod ol-
im mirta fecit sua. non immito quia
sepe contingit ut compassio compatien-
tem plus torqueat quam passio pati-
entem ¶ Verum quia cordis compassio
si in opus cum potest non procedit mi-
nus habere convincitur. Secundo pro illa compas-
sionem sequatur omnis exhortatio ut eis
quibus compatimur exhortationis verba
fideliter exhibeamus ¶ Tertio quod hiis qui
ignorantia vel simplicitate inferio-
res nobis sunt exhortationis exhi-
beamus ut in melius ~~[illegible]~~ proficiant
ut si resipiscant bonos ut proficiant
tribulatos ut viriliter sufferant
imitantes thobiam de quo dicitur thob. i
quod thobias pergebat ad omnes
qui erant in captivitate et mo-
nita salutis dabat eis Ut de no-
bis dici valeat illud ii mach. 14
exhortantes singulos ut pro civitate
staremus in melius proficiant pro [illegible]

singulos animant non diripia vel ha-
ste minutione sed sermonibus optimis
et exhortationibus Greg. viii q. i sit
verum si in spiritu sufficiat a sanctitate
proximum revocat si exhortationem ad
bonum vivendum curat si etiam regimen
vel supplicium delinquenti denunciat
cum verba sancte denunciationis impendit pro
suo angelus existit unde qua dicitur Joh.
Filioli mei non diligamus verbo neque
lingua tantum sed opere et veritate Ideo ut
de angelis nichil penitus obmit-
tamus de verbis ad opera procedamus
¶ Tertio quod nobis inferioribus impendamus
operis exhibitionem adiuvantes eos
consilio et auxilio et in omnibus quibus pos-
sumus eos promoventes nunc eis vic-
tualia ministrantes a periculis muni-
entes a tyrannorum pravitatibus defen-
santes apud deum pro eis intercedentes
et in omnibus quibus possumus misericor-
diter adiuvantes omnia opera misericordie secundum
singulorum indigentiam misericorditer exhi-
bentes que sunt pascere esurientem potare sitientem ve-
stire algentem hospitare peregrinantem
visitare languentem consolari in car-
cere existentem sepelire mortuum que
tanguntur ysa. 58 ubi dicitur frange esurienti
panem tuum etc. Apostoli autem Mt. 24
[illegible] autem tanguntur in hoc versu
visito poto cibo redimo tego colli-
go condo. Visito languentem poto sitientem
cibo esurientem redimo in carcere
iacentem tego algentem colligo ex-
ulantem condo morientem ¶ Tertio
angeli sancti tamen exercitia mutuo sibi
exhibent inter se. Vivunt enim
inter se ordinabiliter sociabiliter
humiliter ¶ Primo dico vivunt inter
ordinabiliter quia viii q. i in suo
ordine et officio perseverat pro-
tinus ab illo ad momentum temporis
non recedens. Unde dicitur non permissus aut

Coequalibus debet esse socia-
bilis

Non est sibi ipsi sed operari procurat quod ad suum ordinem vel officium non spectat. Secundo vivit sociabiliter hoc est amicabiliter et pacifice ita ut quod preest non superbiat et quod subest non invideat. Tertio vivit humiliter quia inferiores obediunt superioribus suis ratione et superiores preripiunt superioribus suis factum sed in amore. Si igitur cupimus in eorum consortio deputari in paradiso sic eos devotissime imitemur. Primo igitur studeamus vivere ordinabiliter summo conamine ad hoc laborantes ut in eo statu et ordine quo vocati sumus remaneamus. Sic igitur vocati sumus ut medium statum tenentes omni creature dominemur omnia sub pedibus conculcantes et solum deum super nos venerantes. Ita de primo dicitur in psalmo: omnia subiecisti sub pedibus eius. De secundo Deuteronomio x: dominum timebis et illi soli servies. Ordini vero tam solite adherentes ut nullum de proximis nostris in suo ordine perturbemus sed personam rebus honorem famam et omnia que in eis sunt nunquam in eius offensam contingamus ne maledictionem domini incurramus. Deuteronomio 27 ubi dicitur: Maledictus qui transfert terminos proximi sui. Que autem etiam ordinabiliter vivimus si unusquisque statum et ordinem ~~et ordinem~~ in quo vocatus est servat et custodit fideliter non declinans ~~non declinans~~ ad dexteram vel ad sinistram. Ut qui in matrimonio vocatus est legem matrimonii custodiat. Et qui in religione vivit custodiat regulam voti sui, et sic de religiosis que fideliter conservata tuetur proximum ab omni offensa. Unde prima ad Chorinthios vii: Unusquisque in quo vocatus est in eo permaneat apud deum. Tertio studeamus vivere socialiter ut omni proximo nos exhibeamus ad obsequendum in caritate et fide non ficta conformantes nos in bono studiis singulorum non ut eis placeamus sed ut eos in bonum trahamus et ut suam eis partem habeas. Ita de primo dicit apostolus prima ad Chorinthios ix: Cum liber essem ex omnibus omnium servum me feci ut omnes lucrifacerem et factus sum iudeis iudeus et his qui sub lege sunt tamquam sub lege essem, omnibus omnia factus sum ut omnes facerem salvos. De secundo dicit Bernardus: Sunt plura in angelis que in nobis placent et que in nobis eos delectant ut est sobrietas castitas et huiusmodi gemitus et orationes cum lacrimis et pacem super omnia hec unitatem et pacem. Et hec a nobis exigunt angeli pacis et nihil eos offendit et ad indignationem provocat angelos quam dissensiones et scandala. Tertio sicut angeli humiliter intendamus inferiores nobis preferentes et equales venerantes superioribus humiliter obedientes omnibus nos preponentes. De his tribus scilicet ordinabiliter socialiter humiliter dicit Bernardus: Arbitror ipsa in aggregatione eorum vivis si ordinabiliter socialiter et humiliter vivis. Ordinabiliter ut in omni conversatione tua studeas solicite observare ut nec deum offendas nec proximum tuum scandalizes, deum a peccato et proximum a scandalo. Socialiter ut studeas amare et amari, portare infirmitates omnium et a nemine postulare, omnibus te exhibe affabilem et tractabilem et obsequiosum et virtuosum ad omnia ut oculi omnium sint in te intuentes te dignitatem et dicentes: hic est fratrum amator et populi istius. Humiliter ut cum feceris omnia spiritu veritatis exsufflare studeas dicentes nos inutiles quod debuimus facere fecimus inutiles. Addentes hoc non valde gratiosum est. Unde magis dicite vel magnalia

operante magnum te nescias et manifestam omnibus tuam te solum latere sanctitatem. hoc ego ipsis virtutibus mirabilius video. Et certe talis humilitas cum magnis operibus cum magnis operibus conjuncta mirabiliter placet deo et facilime impetrat cumulum gratiarum. dicit enim bernardus In veritate nihil eque efficax ad gratiam promerendam conservandam recuperandam quam si omni tempore inveniaris non altum sapere sed timere. Ubi dicit 3o quod nihil est quod nos deo et hominibus ita gratos faciat quam si in tanto magnitudine et humilitate summus sumus. Domina ut ait glossa propter quod dicit se quod agitur sic cum humilitate cuius totius ... 4xm membrum angelorum scilicet de exercitio quod super se habent et sermo in longum ductus est in sermone alio reservetur. loquamur nunc quod ipse inspiravit qui est super omnia deus benedictus in secula Amen. Sermo 2us de angelis ·90·

Angeli eorum semper vident faciem patris mei. Mt. 18. Dicit bernardus Angelorum triplex est famulatus scilicet de excelso celorum habitaculo consolandos visitandos adjuvandos nos attrahit supereminens caritas angelorum scilicet propter deum cuius tanta erga nos misericordie viscera sunt ut dignum est imitari. cupientes impleri eorum quod super se vident de nobis desiderium et voluntatem. propter nos in quibus propriam similitudinem miserantur. propter se ipsos quorum ordines instaurandos ex nobis toto scilicet desiderio prestolantur. Que cum ita sint pensate quanta nobis sollicitudine opus sit ut dignos nos eorum presencie exhibeamus. In verbis ergo propositis sermonis Xo considerationes que in sermone priore sunt tacte. 4o ea que in se ipsis habent tanguntur 1o in quibus sibi obsequuntur 3o ea propter se ipsos propter nos propter deum

in quibus ad nos officiales disponuntur Xo quo super se ad deum rapiuntur. 3m ibi angeli 4m in istum angeli primum propositis est numerum. 3m ibi eorum scilicet hominum qui nos sumus. Xm ibi semper vident faciem patris. Expeditio quod in priori sermone de his considerationibus scilicet in se infra se et circa se et ad inferiores nunc <s>nunc</s> dicendum restat de Xa consideratione scilicet qua super se ad dominum ad dominum referuntur. Sunt autem tria que super se ad deum exercent scilicet contemplationem dilectionem laudationem quam deo exhibent incessanter. 1o dico quod angeli dei ^deum sine medio faciem ad faciem contemplantur quod in themate proposito cluditur innuitur cum dicitur Angeli eorum scilicet hominum semper vident faciem patris. Illud enim vident nos et ad ... facie ad faciem contemplantur in qua contemplatione vident quomodo et in quibus deo debeant exequi voluntatem. Ideo minus contemplantur deum cum in ministerium nostrum mittuntur qua ut ait gregorius quocumque ^mittuntur intus deum currentes perhibentur. 2o ad deum habent fervente dilectionem qua quanto deum limpidius cognoscunt tanto amplius ipsum amant. Dicit enim Augustinus quod dilectio ex cognitione oritur <s>...</s> trahitur. talis enim et tanta dulcedo est dei quod non potest non diligi. et ideo tanto sinceriis deum diligunt angeli dei quanto amplius ipsum cognoscunt. 3o angeli dei deum laudant incessanter de qua laude dicitur ysa. 6. clamant angeli sanctus sanctus sanctus dominus deus exercituum plena est maiestate eius omnis terra. Hinc est quod ecclesia ... sponsa christi huius laudis cupida optat deum ^cum angelis laudare dicens maiestatem tuam laudant angeli adorant dominationes tremunt potestates celi celorumque virtutes ac beata seraphin socia exultatione

Angeli super se ad deum tria exercent

B

Apostolus

visio delectabilis surgit ex triplici apparatu

C

sancti. Si ergo cupimus in angelorum
consortium deputari studeamus ipsos
in hiis in quibus se deo exhibent
imitari. ¶ Animo ergo distinximus
deum cum angelis contemplari quod si
tam clare fieri non poterit quamdiu in
huius peregrinationis exilio. ut videmus
per speculum in enigmate
tunc autem facie ad faciem. ipsos tamen
aliqualiter et pro tempore in via possibile
est imitari. ¶ Circa primum quod secundum
est delectabilis visio surgit ex
triplici apparatu scilicet ex oculorum
sanitate / medij claritate. obiecti amabilitate.
Primum fit per cordis nostri
mundiciam. secundum per adiunctam
gratiam tertium per admirationis flagrantiam.
¶ Primo ergo fit per oculorum
sanitatem. ¶ Circa quod sciendum quod homo
duos oculos habet quibus unum quo
intelligit. alterum quo diligit. intellectum
scilicet et affectum. qui duo aliis
nominibus dici possunt scilicet cognitio et devotio.
Ut ergo a contemplatoribus deus
oculis utrisque sed ab altero vulneratur
quia ubi intellectus caligat affectus
penetrat et ubi ille repellitur
iste admittitur. quippe perscrutari
prohibemur dei archana intellectu dicente
ecclesiastico iij^o. Altiora te ne quesieris.
et maiora te ne scrutatus
fueris. Et apostolus iubet non plus
sapere quam oportet. Oculo autem devotionis
iubemur accedere. Psalmus. gustate
et videte quoniam suavis est dominus. Item
accedite ad eum et illuminamini etc.
Sed etiam amare plus quam possumus
dicitur. unde Augustinus. modus diligendi deum est
sine modo. Hi ergo duo oculi sanandi
sunt si cum eis deum volumus contemplari
qui tunc ad sanitatem redeunt
si per devota exercicia intellectus
illuminatur et affectus inflammatur.

Sicut in prima parte precedentibus dictum fuit
ut intellectus illuminatus deum cognosceret
et affectus inflammatus
cognitum amaret. Sed
intellectus est pro presenti cecus sensualitatis
et affectus fedus. et quibus cum sanati
erunt instrumenta nobilia ad
divinam contemplacionem. Intellectus bene
sanatus lucida habet intelligentiam
de deo et de hiis que ad deum sunt
ut est intellectus sacre scripture et
rationes fidei / et opera dei intelligere.
Affectus autem inflammatus desiderat
dei beneplacitum et omnia que ei
sunt. Unde cum hij duo oculi ad talem
sanitatem pervenerint deum feliciter
contemplantur. ¶ Secundum ad contemplacionem
gratie adiunctio consistit in medij
claritate. hoc autem medium est
gratia adiunctiva et trahens et provocans
omnes contemplantes. Hoc medium ~~g~~ dei
nos gratia superius respectus illuminat
nos gratia superior respectu illuminat
cuncta etiam metus nostre nobis absconsa
manifestat. Ad hoc namque spiritus sanctus gratiam
intelligentie mentibus infundit. ut quod intellectum
sine conditionibus etiam eligat. Hanc
~~eligat~~ bene. Sicut nos gratia spiritus sancti
fiducia eligit quadam fiducia. ita deum ad
nat ad nos sua misericordia. ¶ Tertium ad contemplacionem
admirationis ad delectabilitatem contemplacionis
consistit in obiecti amabilitate.
Si enim illud quod contemplando est
odiosum esset visus auferret se ab eo
et quia nichil est adeo amabile sicut deus
ideo obiectum dignum ad contemplandum magis
proxime concipit. Illud namque obiectum quod
dei contemplantium propter suam amabilitatem
delectabile dat saporem quia saporem
contemplantis violenter rapit in amorem
et admirationem etiam in quantum per facie dei
contemplentur habent in fine hic ventatibus
et facie divinitatis et utique facie
ut ait illa hester est plena gratia

clarum. Preter quod deus vniuntur contem-
platiuis exhibet faciem suam
in eo sapore quod sentit maxime appe-
te contemplatiui. Hinc Bernardus videtur
quod amore deus plus amatur ab
alio quam sit ab alio propter
varietatem affectuum quibus ferunt
in deum. Alii enim ad diuinitatis ...
christiana feruencius inflammantur. Alii autem
humilitatis et humanitatis mis-
teria feruencius admirantur contemplantes
altissimum consilium dei salutis
humane ... totum tamen tantum est quod
inuenitur omnibus ... quod solo non
videtur ad minimum quantum visitur et
ad summum hoc proprie admirantur
ut sicut angeli diuinum contemplantur
etiam tamen ad exteriora mittuntur sic
et nos a contemplacione numquam recedimus
recedimus etiam cum ad exteriora
agenda in actiua vita nos recipi-
mus sed tamen per inferiorem partem et per superiorem
partem per cogitationem contemplemur
deum. Bernardus dicit in ... sensualitas
ad sensum se transfert labore non in
eo dissoluitur sed per celum magis
in seipsum colligitur quantum spiritus per o-
culos habet non tamen id quod agitur sed
quo agendo intendit. Hinc Bernardus dicit
caue ne vel paululum obliuiscaris domi-
ni. Tercium exemplum quod semper se
ad deum habent angeli consistit in
dilectione. Illa semper in deo diuino igne
feruet et feruendo ardet. In
angelorum amore et ardoris feruore
deo in nobis quanto ... sumus
delectabiliter obsequimur. Hic et
nos mittem angelos deum fer-
ventissime diligentes ut non sine
contemptu illa delectatione ... pluribus
nos peccare nec illa que iubet
bona operari sed ... ad il-
lam quam in cordibus nostris feruens

et ebullicio omne spiritum euomat
et in deum nos transferat. Ita ut
omne quod non est deus non solum sit no-
bis abhominabile sed penitus alie-
num. Hic in ... Ysa. In igne zeli
mei deuorabitur omnis terra et trem-
tas et solum relinquetur flamma
dei. Item Job 31. feruens sorbet
terra ista in tali caritate ut relinquat
quod sit aliquid nouum vel tremum sed omne
quod sentit est diuinum. Nam quod ad ex-
tra sed tamen ad angelorum caritatem
tenemus per quam non solum adherent
deo sed fruuntur. Ipsa autem est de qua
dicit Bernardus. Magnus caritatis ad deum
est adhesio et feruido qua coniun-
tur deo spiritus effectum qua ... habet
non solum velle quod deus vult sed et in
affectum perfectum est ut non possit
velle nisi quod deus vult quod est proprie
spiritu angelorum. Nec mirum sit hic
affectu similes sumus angelis quia etiam
similes sumus deo nec ~~hoc~~ solum hoc
sed quodam amplius quod non audeo di-
cere sed audi quod scribit Iohannes qui dicebat
Ad quod est pater et filius in illa sum-
ma vnitate sicut est vnitas et
suauitas boni ~~et~~ osculum complexus
et si quid est tale ab ore huius homi mo-
do sit ad deum quod consubstantialis filio
est ad patrem et pater ad filium in quia
beata conscientia et si meretur fieri homo
dei non deus sed tamen quod deus est quia
ʌ hoc quod deus ex natura homo ex gratia fit. ¶ Ad
hanc igitur angelorum caritatem si quis co-
ntinue desiderat in ibus videtur se exer-
cebit in omni delectabilium subtractione
bonorum operum multiplicatione di-
uine voluntatis conformatione. Hec
ut ... trahit angelorum caritatem
Primo dico quod ut omnia nobis delectabili-
a subtrahamus. Vnde Gregorius. Bernardus quia
quod ... ne delectat abscidimus

t.

Ad caritatem ibus exercitus pertinet

mox in deo . qd delectat inveniem⁹
nichil g° nos delectet in īfimis
. q̄ sūma delectacōe supmis i ce
lis . si g° bonū diligitur . mes
in bonis melioribus . i . i celestibus
delectet Ite bn̄ iustu e ut qd
pūcia no delectat p̄sto sit ea
memoria futuroꝝ Vn̄ de hiis q̄ no
ꝑficiunt . an deū tam poit d°
Amat n̄ i carne sua creās coso
lacionculas sibi i v° sine i signo
sit in fro . et si hec interupit a
liqn̄ tn̄ no peitus rupit Sic
ergo rīo . affectiones suas erigit
in deū ymmo in eum designat
Gg° d° Anima sine delectacōe ee
no potest aut enim delectabit in
īfimis et caret supmis aut in
sūmis et ꝯtēpnit īfima ¶ 2m
ꝯsistit i dine volūtatis . i for
tē sic n. i angelis diligunt ut sp̄
velit qd de⁹ sic 2 nos ta i pspe
ris ꝙ in adūsis ex pleo . i effin
sp̄ uenim⁹ qd deus Id filius dei
nobis ꝓpoit i seipo q̄ eciā de
passiōe sua volūtate suā sed ē
uoluit a pre d° p̄ orōne vin
tn̄ no mea volūtas fiat s̄ tua
ps̄ qd ps d° Doce me facere
volūtatē tuā q̄a deus meus es tu
Sed n hic do i volūte ꝯformam̄
i celo sibi i glorificacōe ꝯformam̄
¶ 3m ꝯsistit in bonoꝝ operū
multiplicacōe . quoꝝ tantu ꝙ
to maiorē faciemus tanto ignis ca
ritatis ēss et violencius ardesit
Impossibile e et ut opa q̄ i caritate
fiunt caritate eciā no augmētet
sicut gm̄ semis gmīat herba
et eadē herba i gm̄ i spē in
tusat cū augmēto Id gen 1°
d° Ecce dedi nobis oem herbam
afferentē semē sup tr̄a zc Quod

exponens Gg° d° Tra desiderata
bona concipi⁹ semē in tra mit
tim⁹ . tn̄ vō opa nr̄a ꝓducim⁹
herba sui . tn̄ aut ad p̄fcm̄ bon
opis ꝑsuim⁹ ad spicā ꝑvenim⁹ . tn̄
aut i ꝑfcōne ei⁹ de bon operib
solidam⁹ . ia plenū frumētū i
spica ꝑferim⁹ ¶ 4m qd habet
angeli dei sup se ad dm̄ assistit
in alacri laudacōe sp̄ . n . et sn̄
iter missiōe deū laudāt sicut
sup laude ē ꝯsili . sic et nos de
n ꝯtinue col laude . sequia nu
vacat offerim⁹ sicut ꝯtinuo
i laude dei ordinat Id mom
et apl⁹ d° Oia q̄ facitis sine
i vbo siu i fco oia in laude dei
faciatis Hinc ps̄ dīs dicit
Sacrificiū laudis honorificabit
me zc Vm q̄a laus affectio
ne vacat ꝯtinue et spūalis ideo
sūt in laudādo deū maiore . ste
los imitam ꝙ immo affectu
laudis obmutescim⁹ no inuenientes
vba q̄ affectui sufficiunt vl' q̄ tua
laus i aliq̄ ꝓde . talis n laus
maxima e et laudi angeloꝝ cor
rudet Vn̄ Gg° sup ps̄ lau
date deū sm̄ multitudinē magni
dinis ei⁹ d° Dne magnitudini
sua te vei⁹ explem⁹ . tn̄ h' nos ex
ple no posse cognoscim⁹ tn̄ si
tudi loqm̄ tn̄ ab hiis obstupes
cēdo obmutescim⁹ Ille g° deū
sm̄ multitudinē magnitudis ma
xie laudat q̄ se sufficiētē i eius
laudis explecōe ꝯsideat In hiis
g° tbz . s . ꝯtēplacōe dilcōne et lau
dacōe si angelos imitabim̄ ad
coꝝ vitā ꝯsorciū veniemus
ipo ꝓducēte dno nr̄o ihu xpo
qui est sūmū suoꝝ laus z gloria
per īfinita secl'a secloꝝ Amen

De angelis [illegible]

Erunt isti angeli dei similes [illegible]

[illegible]

[illegible]

archangelorum ordinis assu-
muntur. Sed dicet aliquis cum
angelorum nomen officii sit no-
men ut dicit Gregorius super [illegible] an-
geli dicuntur cum mittuntur contra-
rie ista duo genera hominum an-
gelis et archangelis sociari
[illegible] nichil hominibus minis-
trare videtur. Ad quod dicendum quod
licet hominibus non mittat deus tamen
per cordis contritionem et veracio-
rem per fidelem confessionem nunciat
pacem et quod archangelorum secundum
Gregorium est magna nunciare
isti multo magis eos tollerent quod
magna nunciat quod vitam ma-
ximum est et maxima nunciat qui
feda sua peccata denunciat con-
fessori. Dicit enim Gregorius quod in plerisque
verecundes hominibus maioris est clamm-
nis feda confitendo detegere quam ea
deinde non committere. Sed secundum Gregorium sunt
virtutes quia ea sic dicuntur quod per
eas signa et miracula fiunt.
Ad horum societatem illi homines mul-
to assumuntur qui strenue et vi-
liter predictis duobus videlicet contri-
tioni et confessioni satisfactionem
adiungunt debitam et condignam.
Unde Luc. iii. baptista monuit fa-
cite dignos fructus penitentie. Unde
exponens Gregorius dicit propheta per di-
facite dignos fructus penitentie fru-
ctus [illegible] conveniunt
ut si [illegible] maiora gerat bonorum
operum lucra per [illegible]
sibi [illegible] dampna per culpa [illegible]
vilit satisfaciendo ut [illegible]
sis malis in [illegible] [illegible] me-
sura [illegible] Unde de multo
dicitur Job. xxv. licet omnia que fecerit
Deus [illegible] vos [illegible]
[illegible] malis [illegible] omnia

De mensura virtutum dicitur [illegible] pla-
ga mensura peccati erit [illegible] pla-
garum. Et quia talibus satisfactio-
nibus [illegible] maximam hic difficul-
tatem et vile indiget fortitu-
dine ideo qui taliter satisfaciunt et
[illegible] volunt se exercere merito vir-
tutibus appellantur. Unde et accipit
[illegible] que est [illegible]
sed per [illegible] et [illegible]
strenue et [illegible] et [illegible]
ter satisfaciunt virtuosi sunt [illegible]
[illegible] et [illegible] virtutibus associan-
tur [illegible] et ipse virtus angelo-
rum [illegible] ex [illegible]
[illegible] ex [illegible] meritis sed ex [illegible]
completione ascendunt [illegible] [illegible]
lis sunt vocati. Et notan-
dum quod isti tres ordines in una generali-
[illegible] ad [illegible] conveniunt [illegible] et
[illegible] homines qui in hos tres ordines ve-
niunt una completum [illegible]
[illegible] et [illegible] Sed loco
ordine secundum Gregorium ponuntur [illegible]
ad quos illi homines assumuntur et
per [illegible] [illegible] et
satisfactionis [illegible] sunt
deleti [illegible] se [illegible]
[illegible] vitia [illegible] et [illegible]
[illegible] et per fortissima [illegible]
[illegible] mundo et diabolo [illegible]
[illegible] fortiter se [illegible]
[illegible] dicens [illegible]
[illegible] quos [illegible] illos [illegible]
[illegible] quos [illegible]
[illegible] Unde [illegible]
mundi delectationes diaboli [illegible] et con-
[illegible] fortiter [illegible]
[illegible] penalitate [illegible]
[illegible] humilitate potest assumuntur
[illegible] ad [illegible] ordinis assumun-
tur [illegible] malis resistere [illegible]
[illegible] per [illegible]
[illegible] ad [illegible]

C
Qui ad ordinem virtutum assumuntur

dicto Deut. si nolueritis interficere
habitatores terre qui remanserint erunt
nobis quasi clavi in oculis et quasi
lancee in lateribus. Ad hoc enim post
remissionem peccatorum permittuntur
in nobis reliquie eorum scilicet vicia
ut in eis exerceamur dicente domino
Judic. Non delebo hostes tuos
anno uno ut in ipsis experiar
israel utrum custodiat mandata
mea. Item Judic. 3º hee sunt gen-
tes quas dominus reliquit ut in eis eru-
diret israel ut postea discerent
filii eorum certare cum hostibus. et non
in eisdem bellis fortissime resistamus
erunt nocumenta peccatorum prioribus. Et
hoc est quod hortatur nos dominus Luc. 13º
Contendite intrare per angustam
portam arta enim via est que ducit
ad vitam. Hinc apostolus ephes. 5º vi-
dete quomodo caute ambuletis. Cur
hoc ita ut ait bern. tres hostes
habemus precipuos et precipuum
his suggerentes carnem mundum et
dyabolum ex quibus scilicet duobus si aliquando
committuntur nunc (?) tamen peccata dimit-
tuntur. Tertius autem scilicet dyabolus ita inexo-
rabili adversum nos odio grassa-
tur ut nunquam ab eo indutias ad
unius ictum oculi extorquere valeamus.
Et subiungit. Non proinde vigilandum
et sompnus ab oculis auferendus quia
latrones frequenter obsidet iter no-
strum toxicatis missilibus format-
dandi. nullum prorsus intemptatum tran-
sgentes. His igitur tribus hostibus est
semper resistendum scilicet quia nos diversi-
mode aggrediuntur scilicet per abstinenciam
pacienciam diligenciam. Primo dico quod
caro impugnat per concupiscentias
et carnalia desideria. Appetit
enim voluptuari ociari delectari in-
crassari ~~delectari~~ impinguari. cum per

continuum omnium istorum abstinenciam vi-
delicet potest et valet resistamus
nichil ex omnibus his admittentes
nisi quod ad serviendum deo ad victum
sunt ei necessaria et vestitum. tene-
tur corpus ut ait bern. sicut egrum co-
mendatum cui multum volenti inuti-
lia sunt neganda. utilia vero etiam
nolenti ingerenda sunt. et sic de eo
agere sicut de non suo sed eius a quo
precipio magno empti sumus. Secundo
impugnat nos mundus tribulationes
nostras turbationes et multiplices
miserias super nos cumulando.
nunc mala nobis inferens ab ini-
micis. nunc ab amicis nunc a superio-
ribus. nunc ab inferioribus nunc ab equalibus
nunc vero a falsis fratribus a quibus omnibus
multas tribulationes quas si potest vitare
cupimus ipsa sunt per pacienciam
sufferenda. nulli reddentes malum pro ma-
lo reddendo. Unde monet apostolus
ad ephes. 4º obsecro vos ut dig-
ne ambuletis vocatione qua vocati es-
tis cum paciencia supportantes invicem
in caritate solliciti servare unitatem
spiritus in vinculo pacis. Tertio impug-
nat nos dyabolus bona que facimus
contra (?) prevalet viciando versutus
adversarius cum videt nos priorum
hostium impugnationes vicisse etiam
suis (?) tunc arcius nos impugnat
quanto per illos nullum alium fieri super-
esse videns. nunc quia per hostes ad
mala non trahimur bona ad que co-
namur nititur impedire. Unde exposi-
tor declarat Greg. dicens. Antiquus hostis
bona nostra tribus modis insequitur. scilicet in
principio viciando intencionem vel in medi-
o per negligentem actionem vel
vel in fine per inanis glorie illa-
queationem. quorum omnium laqueos per
diligenciam evademus. Si igitur fr-

f.
Cum ad ordinem principatus assu-
muntur

^ virtuosi

tia adeo potentes efficimur ut carnem
per abstinentiam mundum per absti
nentiam bonis operibus utimur per dili
gentiam occultis exigentibus viribus
mitis ad perfectum ordinem assu-
muntur. Circa primo super predictos ordines
sunt principatus ad quos assumuntur
qui per pravam exercitia a malis e-
longati et bonis exercitiis emenda
ti sunt in altum se gerunt ~~se~~
~~gerunt~~ conversatione sua cum
deo habentes et a populari statu lon
ge recedentes discunt se nobiliter
exercere ut ex nobilibus actibus
nobilitati aliquem ducere gratia in
principes promoveat. Licet autem
multa confluant ex quibus principatus
principum sublimetur. Sunt tamen
duo bona que principaliter et pro
certis sibi honor adornant scilicet virtuosi
tas et generositas ut videlicet sint
generosi et ^ virtuosi in morum
claritate generosi in sublimi nobilitate.
In his duobus etiam oportet nos spiritua-
les principes adornare. Cum igitur spiritua
les homines ex predictis exercitiis multa
habeant communia cum nobilibus principibus
utpote qui sunt a sordibus emundati per
penitentiam a vitiis preservati per resis
tentiam a populari statu elongati per
paupertatem ditiis ditati per bonorum
operum diligentiam. Restat superest
ut per virtutum flagrantiam fiat
clarificati et per nobilem perspicaci
am in principes sublimati. Ut
igitur aliquis ad principes promovea
tur primo exercere debet nobilis virtu
tibus consumatus. Inter quas prima et
precipua est caritas que habita omnes habentur
et qua non habita nulle possidentur.
Unde Gregorius. Sicut multi arboris
rami ex una radice prodeunt sic
multe virtutes ex una caritate generan

tur nec habet ad viriditatis ramus
boni operis si non manserit in radice
caritatis. Ex hac igitur caritate omnes
virtutes generantur et generate in ea
omnes conservantur. Licet enim omnes v
irtutes ex effectu operis diversis
vocabulis nominentur omnes tamen
ex radice caritatis nomine nuncupan
tur. Quanto nobilius possidentur
tanto clarius elucemus et quanto sumus
ferventiores tanto sumus apud deum
nobiliores. Unde Augustinus. Summa a-
pud deum nobilitas est clarum esse in
virtutibus. Iterum ad principatum nos
promovens est clara et nobilis prosapia
hanc autem nobilitatem ex dei genere
contrahimus visitatione. Unde in visitatum
divina nostra principia illustramur
ab esse nostro ignobili recedimus
et deo summo principi iam vivimus
Vivit autem deo non ipse tamen sit in nos
sed nos in ipsum. Et quia ipse est prin
ceps regum terre iam ei viventes efficimur
principes sicut ipse. Unde sicut ait
bernardus principum filios principes et
regum reges esse nesciat. multo
magis vivens principi deo debet
principes multo appellari. Ita ut
ait apostolus. Qui adheret deo unus
spiritus est cum eo. Super quod Augustinus. Ita
spiritus est cum eo quod est
adherens deo deficit ab eo quod est
et fit unus spiritus cum deo. Et
iterum dicit. Cum adhesero tibi ex omni
me nusquam erit michi labor et dolor sed
viva erit anima mea tota plena te.
De his principibus dicit Gregorius. Sunt
nonnulli qui acceptis virtutibus
etiam electorum hominum vitam transcendunt
et bonis meliores sunt. Electi
sunt et bonis meliores sunt. Electis
fratribus principatur. Quo igitur isti fortes
sunt nisi inter principatum nuncupa
fuerunt. Circa secundum surrexit in animo
deo potuit diversis quibus illi

Cum ad ... assu[mun]tur

sonat q victis hostib9 et ex
tinctis malis per oia dnant
Cu n. i pori statu sunt vtu
tib9 roborati vt boni possit
visitatoib9 illustrati ut quod
punt boni delectabilit pficipt
ex qb9 admi tu magnifice se
expcet vt irore idigeat phibe
te Mar destint .n. i amorem
dei in quo ~~se exercet~~ sese in
magnis expcet opib9 cuncta q
difficilia sunt sci certamis appe
tut. acceptis tortuelis gaudet
flagrat desideio. fervetis gau
dijs no tepescunt. sed forti cona
tu het eadē agunt sine gratia
q alijs virib9 cu gra opant
het et sicla ta strenue exerc
vt bona i hitu trāseat. et vin
a minuit q et si inter du
caput crevit exsufflant
et minme curat. ex q fit ut
cu his psuerauerit. bois et
malis int9 et extus feliciter do
minet bois dico vt ad manu
ea q voluerit heat. malis aut
ut ea sine rebellioe amoueat
ut de iterioib9 et exterioib9 dici
de eis valeat id. gen. xl. Ipe
dnat i oi tra egipti. mundu cu
suis horib9 cu suis delicijs et a
lijs appendicijs sb pedib9 concul
cates De qb9 adhuc dr B. ha
beat servi dei sensus suos ex
teriores no duces sed servientes
interiores sobrios et efficaces. hnt
enī ~~[illegible]~~ oio doim et famula co
gitacoim suaru sic ordinatu
vt dicat huic vade et vadit
et alii veni et venit. et servo
suo corpi fac hoc et facit abs
q contradictione. tales q et ta
liter viventes qui ordinat ad

dnatoes dictes sunt. nonulli qui
sunt in seipis cunctis vicijs dnan
tur ut ipo iure iudicie dig i
ter hoies vocent quo q isti corpa
comparatoe ceti hoies ut ita dixeri
servi sunt. n. int nos dnan
tu curant ad quor nos consor
tiu pducat ihs xps am Ser
mo quartus de eodem ·92·

Qui vicerit dabo ei sedē me
cu i throno i meo Apoc
3o. Dicit Ysidorus Illi angeli
in qb9 singulari refulget re
titudo dim iudicii throni nu
cupant q thrnis dei eo qp in eis
deus sedeat et iudicia sua dispe
nat et cuncta subiecta per illos
disponat Expeditus q i pol
b9 iterum ex circuitijs qb9 ad sin
gulos ordies de qb9 e pueniat dicti
nur dns salute nram desiderans
ppoit nobis thronos cuiusque ordi
ne itm altiore ad que p9 pre
dcta conad et suspirandu nos al
licit i vbo ppoito d Sciu vicerit
etc. At si d. q vicerit ppa dabo ei
ut alij assedes ad me pueniat
vt i ordie thronor meor heat
masioem ad que q conaui et
puenire desideat oportet eum
vita sua itm altius istaurare
et vestiri thronoru vtutibus
ut sicut illi pre ceteris i serioib9
hnt pspicaciā cognicois i iudi
cando ad iustu et equu e. sic nos
ad imitatoez eor discutes in iu
dicando iustu iudiciu exerce Et
patet ordo qz i pcedtib9 diximus
vita nram pfice ad pfectionem
absolutu. nuc pfecti in nobis
debes alia iudicare teste aplo q
ait. 1 ad chor. 11. Spualis homo
iudicat oia. ipe aut a nemie

Sciu ad ordiez
thnor assumit

iudicat Unde .pdm sui' ꝑfecti
d' nobis i° ecc'. 30 misere" me
tue placites deo ꝓ·q· ꝓfecimus
iuta n'am d' nobis i°. ecc'. 29
recipa ꝓximu tuu s'm virtute
tua · sed si cupim' ad thronoru
consortiu ꝑuenire · oia ad regulam
iusticie ꝑ cogitois ꝯspicua iudi
A cem' ¶ hec aut oia triplici dif
ferentia ꝯtinet' Iudicates n' d°
debe' equitate · nobis utilitatem
ꝓximo pietate · q' hec tria s' deu
nos et ꝓximu oe iudiciu istitu
B rat' ¶ P° dico i iudicado cum
dei debe' et i oib' q' patim' eq
tate · dicetes n° solu voce oris s'
et cordis affectu i° ꝑs. Iustus es
dne et rectu iudiciu tuu sbiuge
tes i° gen. 42 · mito hec patim'
qz peccauim' i fratrem nrm · s' ihm
xpm que n° imitatum' ꝯpellu ei'
porrites vt iubem' Hac ꝯside
ratone hebat omo aliq preces de
iudicio dei · qua' vir' daniel viz
dixit · t' dne iusticia · nobis aut
ꝯfusio faciei Hinc qq'. do q' be
nigne condidit hoiem · nec q' ꝑ i
iuste cruciari ꝑmittit · n° sinit
neglec̄ perire qd e · q' ea h° qd
n° fuit benigne creauit ut eet
Sit g' s'ꝑ nra ꝯsidera° q' n' inf
iniuste patim · qz si deo auctore
sum' q' n' sum' deo regnate
n° affligimi iniuste q' simus
C ¶ T° iudice' nosmetipos · at
tribuedo nobis i oib' utilitate
et lucre dici iudicates nos i dig
nos sicut abraha lapss ad do
minu dixit lo. s' ad dnm · m
cu sim puluis et cinis · ꝑs · m
ser' sum' sit et cruat' sit v s'
in fine 2° ꝯtr. 2° esdre 8.
ꝑcca n' multiplicata sut sup

capita nra · et uastates nre ex
altate sut usq' ad celu Ad h°
iudiciu the' nos excipiebat dns
cu luce 17 · dicebat · cu feceritis
oia q' precepta sut nobis dicite
s'u inutiles sum' · qd debuim' facere
fecim' Hinc. b'n. Diligit dei
cia q' in ꝯspectu ei' sic dissimi
lacre diuidicat semetipsa' q' lo
iudiciu n° n' ꝑpt' nos exigit
a nobis · q' si nosmetipos di
iudicarem' n° vtiq' iudicabimur
D ¶ S° iudice' oem ꝓximu in
deuota pietate · oia ꝓximoꝝ sua
pie et caritatiue interpretates et i bona
ꝑte diuidicates · i q° seruabim'
uice 2 scriptue madatu · qd ad ꝓxi
mu nobis obseruadu ꝑcipitur
s' qd tibi n° vis fieri alteri ne fe
ceris · q' si ꝓxim' nos diligim'
h' in bonis sicut iudicari cupi
mus Unde in lege ꝑcipitur
equalis podeis erut oia vt
videlicet i bois iudice' ꝓxi'
sicut nos et in malis iudice'
nos sicut ꝓximu iudicam' Si
g° s'uam' iustu iudiciu int' deu
et nos int' nos et ꝓxim' regu
la dom iudicij ꝑ nra ~~[illegible]~~
possibilitate obseruates merebim'
sede cu dno i thronis De quo
legit' de' q' sedes sup thronos
et iudicas equitate Iste e aliud
iudiciu q° merebim' ad thronoꝝ consessum
sublimari si videlz ꝑ spin vltate
sulto sum' lume vltatis illustrati
ut ꝑ sui da quecq' ul' ex defectu
ul' ꝑ sum hoib' puenietia scim'
per discretois spm sapient' dis
cute et varie diudicab' qd ꝑ
prie ad i cores eccie ꝑtinet qui
iudicio stat' et ꝑ oia ꝯsentit
Unde eisde i cozibus ꝑcipit' leuit

.Io. Ubi dicitur quod debebat hec scientiam discernere inter sanctum et prophanum inter pollutum et mundum. Alia ut ait apostolus I Chor. 2o spiritus omnia scrutatur etiam profunda dei. De his generaliter qui ad thronorum ordinem velut dicitur Gregorius. Sunt nonnulli qui dum se vigilanti cura diiudicant dum se sollicita intentione distituunt hoc in munere accipiunt ut iudicare recte alios possint. Quorum profecto mentibus dum divina contemplacio presto est his velut in throno suo dominus presidens. Sunt aliorum per eos examinat et cuncta mirabiliter de sua sede dispensat. Ad hoc generaliter isti sunt thronum conditionis sive velut sunt superiorum sedium modo assimilatur per hoc dum sunt etiam ... plerumque de quibus dominus sunt in ipsius actibus alios iudicant. Beati octavus ordo scilicet cherubin sunt, sed ascendendo quia plenitudo scientie interpretatur. In quo a thronis illi homines promovetur qui per gratiam promotiorem et per effectum intentionis devotionis tenda ad plenam et perfectam scientiam promoventur. Plena autem et perfectam dicitur ... omnia extrema ad dominum pertinentia scilicet ad faciendum et tum ad assistendum ad volendum et ad summum dei bonum plenum extreme. Ubi gratia sibi contingat et in deliciis in divitiis in paupertate in humilitate in actione in tribulatione in omnia in pena. Hec omnia ad perfectam di volutatem et ad summum eius quod bonum plenum ... Hanc scientiam per aliis gloriatur se habuisse apostolus ad Philippenses scribens cum dicit. Ego didici in quibus debeam esse sufficiens. Scio enim humiliari scio abundare ubique in omnibus institutus sum scio saciari scio esurire et abundare et penuriam pati omnia enim in eo qui me confortat. Volunt autem hec duo simul coniungere scilicet scire et nolle scire et afficere quia multi multa sciunt ad que tamen sufficienda non afficiuntur et ideo talis scientia non est plena. De quibus item dicit apostolus I Chor. 8. Qui se putat aliquid scire nondum scit quomodo eum oportuat scire. Ac si dicat illius vana est scientia. In his generaliter duobus plena et perfectum constat scientia. Neutrum autem sine altero quia scientia sine affectu inflat, affectus vero sine scientia precipitat. Hinc Bernardus quo zelus vehementior profusior ... caritas eo vigilantior ... est scientia qui zelum reprimat spiritum erigat ordinet caritatem. Ut autem hanc plenitudinem scientie per modum dicitur ... sciendo ... bono ... scilicet affectione ... operatione ... dicto ... constat ex affectione spirituali scilicet quando singula nobis sicut sunt tunc enim dicitur sapida scientia quod contingit tunc quando nobis sapiunt tamquam pessima mala temporalia tamquam vana caduca et prope nulla. Dei vero et eius bona tamquam optima. De his dicitur Bernardus. Invenisti plane sapientiam si prime vite tamquam pessima mala defleas si huius vite desiderabilia parvipendas si etiam vitam toto desiderio concupiscas. Ita ... plenitudinis scientie constat in electione ut scilicet in iudicium saporis eligas quod sapor optimus iudicaverit cum ... Ubi gratia quia sapientia iudicat aliam corporis et vitam ... deum quod bonum optimum bonis ... ostenditur ad iudicium sapientie bona malis preferas et eligas eorum contraria tamquam abhominabilia respuentes. Bernardus. In bonum effectu ... non dubium quod dilectionem dilectionis dei proponat et in ... ipsis ... perfectiones in ... terre.

In the margins: Sapidam. Sapiunt. F.

caritatis ipsi quam citius iusto or-
dine perferat. ¶ Tertium consistit in opera-
tione ut videlicet manus applicemus ad
opera laborantes et operantes omni
diligentia et conatu ut que bonum sapi-
unt et que ex iudicio virtutis tamquam
optima electa sunt ex dei gratia et no-
stris viribus consequamur. Ita ad conse-
quendum ea que affectus saporis optima
iudicavit vel que electio approbavit
non sufficiunt preambula duo scilicet affectus
et electio nisi eisdem operatio adiungatur.

6.
¶ Secundo ad ordinem seraphim assumitur

¶ Beatus nonus ordo scilicet seraphi-
cus qui ut ait Ysidorus ardentes et
incendentes interpretatur. Illi ergo homines ad
huius ordinem assumuntur qui ex multa
sanctitatis in divino amore vehementer
ardent et ex ignitis verbis suis tamquam
ex scintillis alios similiter accendunt.
Hunc autem ardorem summum angeli scilicet
seraphim ex tribus causis sunt consecuti scilicet
ex immediatione, approximatione, no-
biliori dispositione. ¶ Primo dico immedia-
tione quia inter eos et deum nulli ange-
li intermedii sunt locati et ideo flam-
ma divini amoris immediate tangit
eos. ¶ Secundo seraphim pre omnibus aliis
deo proximiores sunt. Cum enim ante
quanto ignem aliquid est proximius tanto vehe-
mentius inardescit et quanto aliquid
proximius luci quod capax est lucis
tanto lucidius et clarius eminescit. ¶
Tertio pre omnibus ardent ex nobiliori
dispositione quia divino igni tamquam ex naturali
quia ex coniuncta dispositione sunt conformio-
res et ideo ex divino igne sunt ar-
dentiores. Qui ergo tanta devotione flagrat
ut ad ordinem seraphim post hanc vitam
cupiat collocari oportet omnino et ne-
cessarium est ei in hac vita divino igne
inflammari ut in deo totus ignitus ad
edificationem proximi verba ignea tamquam
scintillas proferat ex quibus et ipsi
accendantur in deo ardeant sicut hi qui
quod verba domini ignis sunt ihesu xpi audi-
entes dixerunt Luce xx(iv). Nonne cor
nostrum ardens erat in nobis dum loqueretur no-
bis in via. ¶ Ad quem ardorem conse-
quendum oportet nos preambula tria intra nos
conservare ut videlicet per immediationem, approxi-
mationem, dispositionem deo inhereamus.
¶ Primo ergo deo immediate adhereamus
si omnia que sigillat contraria tamquam de (?) ...
vis que peccatis de medio tollamus quibus
sublatis deo immediate coniungimur
quia nihil nos preter solum peccatum a deo
dividit. Unde Ysa. lix. Iniquitates
vestre diviserunt inter vos et deum vestrum. Unde
aut Greg. Quia quod separat a deo se dividit (?)
quia si peccatum tollitur immediate deo ad-
heret eo quod deus intimior sit anime quam
ipsa sit sibi ipsi. ¶ Secundo coniungamus
nos deo quanto proximius possimus quod per
internam contemplationem et per ... in-
... devotionis fieri potest quia quanto al-
tius in deum erigimur tanto et vicinius
coniungimur. Unde Ps. Accedite
ad eum et illuminamini et facies vestre non
confundentur. Item Levit. x. Sanctificabor
in his qui appropinquant mihi. Et Iac.
iv. Appropinquate deo et appropinquabit vobis.
¶ Tertio ardebimus in deo ex nobili-
ori dispositione sicut patet in materia ignis
quanto enim sunt ligna aridiora et ad
combustionem dispositiora tanto et
ignis et flamma habent lucidiorem.
Sic sunt ligna divini ignis bona
sunt opera et virtutes que quanto sunt
plura et aridiora ab omni succo car-
nalitatis deo exhibita tanto ad
ardorem divini ignis eius dispo-
sitiones. Nam sicut dicit sapiens
Ubi non sunt ligna ibi deficit
ignis. De quo ardore dicit veritas Ignem
veni mittere in terram et quid volo
nisi ut ardeat. Ad quem perducat nos ...

de s(an)c(t)o dyonisio z soc(iis) ei(us) s(er)mo p(ri)m(u)s 93

Reddet deus mercede(m) laboru(m)
s(an)c(t)oru(m) suoru(m) et deducet eos
in via mirabili sapie(ntie) 10 d(icit) gg(regorius).
Si delectat merce(dis) magnitudo p(re)mio
ru(m) no(n) deterreat certa(men) q(ui)a ad ma-
gna p(re)mia p(er)ueniri no(n) p(otes)t n(isi) per
magnos labores Et igitur delectat lo
cus celsitudinis p(ro)bus exerceat(ur) via
laboris p(ri)ma ut ait b(ernardus). E(st) autem
delicatus (est) miles q(ui) cupit victori
a(m) sine pugna. In v(er)bis g(regorii) p(re)
positis ca(n)ta p(ro) ordine s(unt) attende(n)d(a)
de redditoribus aptitudine laboris
multitudine merced(is) magnitudine
P(rim)o dico attendi (est) de huiusmodi re-
dditoris aptitudine hoc (est) si apte
dicat(ur) regnu(m) reddi. Dicit(ur) enim
reddo q(ua)si redo .i. iteru(m) do. Q(ui)a (autem)
q(uo)d s(e)c(un)du(m) q(uo)d regnu(m) celoru(m) (com)pli-
ce datu(m) s(unt) i(n) p(ri)ma c(re)atio(n)e / i(n) redemptio(n)e
in fideliu(m) et elector(um) auolatio(n)e
P(rim)o datu(m) (est) nobis i. electis reg-
nu(m) celor(um) i(n) p(ri)ma c(re)atio(n)e. Ad hoc enim
conditi fuerunt p(ri)mi p(ar)entes ut
per eos et p(ro) o(mn)e(m) p(ro)geniem sua(m)
deus apostate a(n)geli ruina(m) (re)stau
raret. Ut s(ecundu)m aug(ustinum) tot ho
mines assumeret ad lapsu(m) re
parand(um) q(uo)t a(n)geli ceciderunt. S(ecundu)m
g(regorium) tot ascendet q(ua)(n)t remanserunt. nec plures nascentur
n(i)si q(ua)(n)t c(on)uenit assumendi. D(icit) au(tem)
gg(regorius) Si p(ri)mi p(ar)entes i(n) sua i(n)nocentia
p(er)stitissent n(on) reprobor(um) nat(us) fu
isset. S(ed) de his q(ui) luce p(at)z clari(us)
q(uo)d ad hoc conditi sint q(uo)d celu(m) debe
mus in p(ro)p(r)ietatem. Mt. 24 d(icitur)
venite b(e)n(e)dicti p(at)ris mei usq(ue) q(uo)d
paratu(m) (est) nobis a (con)stitutio(n)e mu(n)di.
Hoc (er)go regnu(m) a deo nob(is) i(n) p(ri)ma
creatione datu(m) / in lapsu p(ri)mor(um)
p(ar)entu(m) p(er)didim(us) o(mn)es. Ut ista in(...)

tu milia anoru(m) n(ull)us ho(mo) ad illud
potuit p(er)uenire vt (...) b(ernardus). S(ed) ante
ad(ve)n(tum) o(mn)es p(er)ueneru(n)t co etia(m) i(n) eo
o(mn)ib(us) dap(n)atio(n)is sentencia(m) acceperu(n)t.
Deus itaq(ue) misert(us) n(ost)ri ut ait b(ernardus) d(icit)
p(ro)p(ter) me c(re)aturas suas p(er)didit s(e)
duas ta(men) nobiles c(re)aturas fecerat ra-
tio(n)is p(ar)ticipes / capaces b(ea)titudi(n)is
angelu(m) vi(delicet) et ho(min)e(m). et p(ro)p(ter) me
p(er)didit a(n)gelos multos ho(m)i(n)es vniu(er)
sos. non enim ait filius affectum
malitie (con)misisse a(n)gelos / et ex ho(mi)
e(ius) nullam pa(re)re via(m) redeu(n)di / q(uonia)m
no(n) su(per)bia moab q(uo)d sup(er)b(us) (est) val
de / et sup(er)bia eius remediu(m) p(re)m(iu)m
no(n) admittit. at p(ro) h(oc) nec vere
At ubi ho(m)i(n)is n(atu)re nulla p(ro)tea ca-
tura fecerat i(n)imicus ex h(oc) i(n)d(e) re(m)ed(ium)
adhuc ho(m)i(n)e(m) q(ui)ppe q(ui)a aliena sup
plantat(ur) malitia / et (er)go ei etia(m) p(ro)des
se poterat aliena caritas. V(en)it (er)go
deus / et per morte(m) sua(m) regnu(m) celo
ru(m) i(n) p(ri)ma c(re)atio(n)e datu(m) nobis / et
statim p(er) lapsu(m) p(er)ditu(m) nobis red
didit. ut q(ui)c(um)q(ue) p(er) baptismu(m) in
morte e(ius) baptizati sunt / et nulla
p(e)cc(at)a actualia (com)miseru(n)t i(n) v(ir)tute
eiusde(m) passio(n)is si moria(n)t(ur) stati(m)
auolant et apti fiunt regnum
celoru(m). Dign(um) q(ui)ppe i(n)dicauit di(vina)
clementia ut q(ui) per alioru(m) culpa(m)
regnu(m) p(er)didim(us) per alioru(m) etia(m)
labores nobis ~~nob~~ reddet(ur) vn(de)
b(ernardus). Iustu(m) (est) ut q(uo)s aliena culpa
ligauit aliena iusticia soluat
q(uo)d dum (er)go renati i(n) baptismo et
p(ar)ticipes facti passio(n)is xp(ist)i ac-
tualia no(n) admitta(n)t si sic discedi(mus)
accipi(mus) domu(m) dei hoc (est) regnu(m) ce
loru(m) q(uo)d (con)tinui nobis dedit p(ar)ci
ens nob(is) sua multa bonitate. S(ed) si
i(m)memores g(rati)e dei dorsu(m) deo v(er)
tim(us) e(ius) ... i(n) p(ro)uitate cordis n(ost)ri

p9 hui9 mundi vanitate et carnis
voluptate adulti sancti | propria
propriis accumulantes ex hoc ipso
regnum celorum laboribus nobis datum
iterum perdimus. nec ultra nobis gratis
omnino redditur sicut prius sed exige
te divina iusticia quia sponte et volunta
rie perdidimus nullo cogente et molestia
impellente. ideo ut id laboribus nostris ac
quiramus et rehabeamus non quod nostra
satisfactio sufficiat. Sed non esset
vniuersa iusticia nostra. sed si quod possi
mus omnino non cessabimus et
tunc quod in nobis minus est ipse
supplet modicum tamen id quod concupiscit est
non patitur residuum quod si hoc fecimus
ponimus. ipse enim nobis regnum red
det addens de suis laboribus quod minus
invenitur de nostro quod iterum et iterum fluit
de visceribus sue pietatis. Si enim
bona nostra insisterent sine in nostra
iusticia non est nox neque. Et at
regnum celorum ex propriis nostris o
peribus perditum ex nostris operibus la
boribus oportebat reacquiri. Unde aper
te dicit Apostolus. Voluntarie nobis pec
cantibus post agnitam gratiam iam non
relinquitur hostia pro peccato / Christus
resurgens ex mortuis iam non mo
ritur illi ultra non dominabitur. Sed ex
ponens Bernardus dicit quod voluntarie pec
cantibus iam non relinquitur hostia pro peccato
si scilicet non illi denuo crucifigitur Christus
nec conplantatur iterum similitudini mor
tis eius per baptismum sed scilicet oportet
nos omnia facere in nobis que Christus fecit
in se ut recuperet nobis regnum
quod fuerunt tunc sub cruce portantes
corpus mortificantes et in hor
duorum virtute baptismus nobis con
ferunt et hec eadem tunc oportet nos
transfigurare in nos si volumus regnum
recuperare Et hoc est quod dicit Bernardus.

Ecce iam ab eo vnda lacrimarum ex
igitur. Ecce baiulare crucem. Ecce mor
tificare cum membra. Et hoc est quod dicit
Augustinus. Qui creavit te sine te non
iustificabit te sine te. Qui sine te illo
Qui nobis dedit regnum celorum sine
te non dabit tibi. 3o sine te. Ex hiis (b)
luce clarius patet quod apte et convenienter
reddet dixit et non dabit. Capitulum
dicendum est de laboris diversitate de i
ta dicitur scilicet de eius necessitate 2o de
eius diversitate 3o de boni laboris uti
litate. Primo igitur videndum est de la
boris ineuitabilis necessitate quia omnem
hominem sive velit sive nolit ineuita
biliter laborare oportet necessitate ex ma
ledicto intrinsecus hoc adeo apparet propter
tacionem primorum parentum inflicto
Dicitur Gen. 3o dicit maledicta terra in
opere tuo in laboribus comedes ea omnibus
diebus vite tue. In sudore vultus tui
vesceris pane tuo donec revertaris in terram de qua
sumptus es quia pulvis es et in pul
verem reverteris. Qua necessitate considerans
Job 5 dixit sicut avis ad volandum
nascitur sic homo ad laborem. Hunc tamen
laborem nimium aliquando differre pos
sunt sed non auferre. Unde de quibusdam
torpentibus dicit Psalmus. In labore hominum non
sunt et cum hominibus non flagellabuntur
et sequitur. Ideo tenuit eos superbia. Secundo
quod sciendum quod tanta genera laborum sunt
bis possum eligat homo quod voluit
qua vnum ex his duobus oportet eligere ve
lit nolit videlicet temporalis penalis infernal
is. Primus levis et brevis et 3us frivus
asperus. Secundus longior et gravior. sed
eius vnum fructum 3us gravissimus longissimus
inutilissimus. Tertius labor dicitur levis et
brevis et utilissimus et est labor in pe
nitencie sufficimus. Apparet deum dicit
Ecclesiastes 51. modicum laboravi et inveni
mihi multam requiem. Quia 3us frivus conferri

quia opera meritoria conferunt tanta bo-
num temporale tradite quia habent s[ecundu]m
penalitatem tamen gratia tollunt
penam venalitatem tamen gratia au-
get virtutes caritatem propter quam
augetur premium in celo. ¶ Tertius labor
dicitur penalis et est ille quem in pur-
gatorio sustinemus qui longior et gra-
vior est quam omnis hic tamen conferens
fermentum super peregrinorum peccatorum in quo
nil petitur meremur eo quod positi
sumus extra statum merendi et licet
modicum ferrum et solum conferat ac-
bissime in penitentia De quo eccli. x
plena vita mala labore et afflic-
tione. Iere. pri. 7. non sunt labores
tamen in domo aliena que domus est pur-
gatorium de quo dicit Aug. ignis
purgatorii et si eternus non est mi-
rum in modum gravis est excellit enim omnem
penam quam unquam aliquis passus est in hac
vita. et hoc propter duplicem penam
scilicet dampni et sensus. ¶ Quartus labor est
infernalis gravissimus et inutilissimus
de quo labore dicitur in ps. laborabit
in eternum et vivet adhuc in finem
Cum quibus dicere possumus illud exod. 18
stulto labore consumeris et non pote-
ris tenere. De hiis tribus laboribus no-
bis propositis eccl. 27 apposuit
tibi aquam et ignem ad quod volueris
porrige manum tuam. Eccl. ante hominem
mors et vita bonum et malum
quod elegerit dabitur ei si volumus 2m et 3m
effugere evadere primum hoc est presentem
laborem velut aggrediamur pro quo
bona lucrari possumus infinita. Nam
in labore ut ait Aug. non deest
refectio laborantibus et non deest in
chilominus pro labore mercedem ac-
cipimus copiosam. Iuxta illud sap. 3
bonorum laborum gloriosus est fructus
Qui autem sint isti fructus dicetur in

membro ubi agetur de mercede. De eodem
sermo 29 de quinque considerationibus contra la-
bores mundi et de quatuor in quibus labor dividitur. 9x

Venite ad me omnes qui laboratis
et onerati estis et ego reficiam
vos. ¶ Propter istum quartum laborem aggre-
dientes quinque considerare debemus
que considerata omnem laborem presentem
alleviant attenuant et emendant
scilicet laboris facilitatem temporis brevitatem
refectionis ~~bonitatem~~ satietatem re-
tribucionis immensitatem dei voluntatem.
¶ Primo dico consideranda est laboris fa-
cilitas quia nunquam ex omni quod sumus et
undique laboramus ad quod attendit quod
laborem presentem cito ad caritatem veni-
emus quia omnia etiam gravia fiunt levia
et quodammodo non sentiuntur. hinc Iudic.
18 dicitur surgite ascendamus nullus erit
labor. quia deus per caritatem nobis
coniunctus labores nostros portat
propter quod et iugum vocatur. Et hoc
est quod sapiens petit dicens emitte
domine sedium tuarum assistricem sapientiam
ut mecum sit et mecum laboret ut
sciam quid acceptum sit coram te omni tempore
hinc Mt. xi. vitas dicit tollite iugum
meum super vos. iugum enim meum
suave est et onus meum leve. Unde
Aug. omnia seva et immania faci-
lia et prope nulla facit amor. B. labor
meus vix est unius momenti si plus est
pre amore non sentio. ¶ Secundo consideretur
laboris brevitas non enim diu vivimus
et in eodem quo vivimus iubemur propter
ter distrectionem sepe nos a labo-
re separare. hinc Apoc. tempus breve
est. Et in Apoc. amodo iam dicit spiritus
ut requiescant a laboribus suis. propter
quod dicitur eccli. 18. numerus dierum homi-
num ut multum centum anni et sicut gutte
aque ad mare deputati sunt sic ex-
igui anni in die evi. Iob si sine cessatione

·I·
Primo consideranda
in presenti labore

om tempore quo viuimus laborandum esset
quod est hoc respectu eternitatis ¶ 3o
considerandum est refectionis satietas
non in benignius deus sinit nos
diuturnis laboribus conteri sed suis consola
tionibus crebris reficit laborantes
hinc eccl. 6o In labore ipsius exiguum
laborabis et cito de generationi
bus illius edes hinc mt. xi venite ad
me omnes qui laboratis et onerati estis et ego
reficiam vos / dignus est enim operarius
mercede sua ¶ 4o considerandum est
retributionis immensitas nam pro labore
modico datur nobis retributio diuturnas
et permanens eternum hinc sap. 3o
bonorum laborum gloriosus est fructus / ita
ut dicitur Job 22 pro terra dabit nobis
silicem et pro silice torrentes aureos
Quod est dicere pro terra id est pro molli opere
dabit nobis silicem id est premium eternum
semper durans et pro silice id est pro opere
modico dabit nobis torrentes aureos
id est premia gloriosa hinc apostolus Id quod
momentaneum et leue tribulationis /
supra modum eternum glorie pondus operatur
in nobis ¶ 5o considerandum est dei
voluntas qui vult ut in hoc breui
tempore luceamur quod eternum expediat
tamen multo est obtemperandum etiam si ex
hoc nil aliud consequeremur Et si his
causis et rationibus victi decreuimus
in presenti tempore in dei velle seruicio la
borare nunc summopere informandi sumus
in quibus nos oporteat ~~nos~~ labora
re ut dei mercedem consequamur ¶ Sunt
autem quinque in quibus expedit laborare
primo in laborum utilium exercitatione
in cordis contritione in mandatorum ex
ecutione in tribulationum pacienti por
tatione in conatu contemplationis ¶ Pri
mo laborandum est in utilium exercitatione
tione refugientes omnes inutiles labo
res quorum multa sunt genera. alii enim

laborant mundo ut ditentur / alii car
ni ut delectentur / alii demoni ut vi
tiis inflentur et omnes isti labores
pertinent ad infernum ¶ Primus quidem labor
mundi viciosus est et valde inutilis est
unde eccl. 1 quid habet homo de uniuerso
labore suo quo laborat super terram Item
mt. 16 quid prodest homini si uniuersum
mundum lucretur nec solum hec
non poterunt sed pertinent ad infer
num Item [illegible] labores ipsorum
et ingenia erunt in igne et dissipa
buntur ¶ 2us labor carnis est similiter
contempnendus quia facit hominem vin
cum vij ex persona talium dicitur eccl.
2 cum laboro et fraudo animam meam
bonis / maledictus est non est dignus
se seruiunt et hoc est corporis quod dicitur
dignus est etiam de quo dicitur Aggei
1 qui mercedes congregat misit eas
in saccum pertusum ¶ 3us labor
diaboli est peiori exercendus quia enim
conformantur et hic in viciis conse
quentur ei perpetuo in suppliciis labor autem
diaboli versatur in superbia et inuidia
et iracundia et similibus viciis spiritua
libus / omnes isti labores exercendi inutiles
sunt et penitus fugiendi quia nunquam
sinunt habere quietem / et inde
pertinent ad infernum qui ergo expedi
te laborare in dei seruicio desiderat
omnino se excitat ab illis ¶ 2o
laborandum est in cordis contritione a pec
catis omnibus se emundans de quo
psalmista dicit laboraui in gemitu meo
et super omnia que ad negationem precepto
rum fuerunt pro me diuturnis laboribus
et asperis aggrediamur ¶ 3o labo
randum est in mandatorum executione
laborantes cum conatu et diligentia
ut que mandauit deus operibus im
pleamus Et licet pauca sint que im
ponat velit que mandauit deus ipsorum

B

laborandum in quinque

1

in impletio nisi vita eterna et e
contra transgressio edificat ad gehe
nnam ¶ Pa de p° d² ap° xix°
Si vis in vitam ingredi serua mandata
de co. esdre ix° omnis qui non fecerit
legem domini diligenter iudicium eius erit
in morte de eo. De quibus duobus
dicit Augustinus sicut vita prestat
obseruancia mandatorum sic e contra
generat preuaricacio mortem ¶ Secundo la
boradum est in tribulacionum pacienti
portacione hanc namque legem statuit
sibi deus ut bonis laborantibus et
fideliter seruientibus exhibeat
tribulaciones tum propter hoc ut cumu
lus meritorum ex passione constat sicut
ex actione. Tum propter hoc ut humi
litas conseruetur indicantes nos ser
uos inutiles qui propter negligencias
nostras castigamur In hiis ergo labo
randum est ut sicut a deo sic ab homine
inferantur pacientissime sufferantur
Pa de hiis duobus scilicet actione et pas
sione dicit b. Vita sanctorum in duobus
principaliter consistit scilicet in bonorum
actione et passione aduersorum et tur
turis qui vndique constringunt erigit
se in altum ¶ Tercio laborandum est in con
templacione que non ex premissis omnibus
purgata conatur et intuetur vt
celestia contempletur in quo tamen maxime
labor creditur ut homo in anima contra
stimulus conetur et erigat se ad deum
vnde b. talibus est modus cogitandi de
deo multum est laboris multi sudo
ris et nisi erigatur per graciam relabitur
ad yma et in cinere suum reuer
tetur ¶ Quarto dicendum est de mediis
magnitudine quia ut b. dicit insi
nuemus ei premio in longum ductum est in
medius non predictorum est ipse deus qui nichil
melius nichil dignius nichil utilius pote
rit dare deus in quo dat omnia qui sit bo

de hac dicit Gen. 15 ego protector
tuus sum et merces tua magna nimis
In quibus verbis insinuat nobis du
plicem donacionem suam. Dat namque se
in presenti ad collacionem et in futuro
ad eternam glorificacionem. Primo merces
fugit in eo quod dicit magna. Secundo in eo
quod dicit nimis. De quibus expressius b. in dicto
sermone sicut in regno beatitudinis post
te se exhibebit clarus suis ad glo
rificacionem ita eciam eisdem se exhi
bebit in via peregrinacionis ad iustifi
cacionem ut a quo glorificandi sunt
prius ab ipso iustificentur per fidem
Quorum sub aliis verbis dicit Apostolus Rom.
8 in fructum habetis deum sanctum
in sanctificacionem finem vero vitam eternam
ad quam nos perducat ihesus christus dominus
noster amen De sancto luca euan
gelista sermo primus · 97

Honora medicum propter necessita
tem Eccli. 38 dicit Augustinus
Qui sentit vulnera medicinam
expectat In verbis ergo propositis
tamen propositum intellige primo exhor
tacionem. Secundo exhortacionis specifi
cacionem. Tercio similitudinis insinuacionem
Primum ibi honora. Secundum ibi medicum
Tercium ibi propter necessitatem ¶ Est itaque
sanctus lucas qui medicus extitit tri
pliciter honorandus ¶ Primo per deuotam
supplicacionem doctrine sue suscep
cionem vite imitacionem In quibus
tribus sanctus iste se reputat honorari
¶ Primo ergo honorem istum medicum
oracionibus vigiliis missarum solem
nis et aliis quibuscumque generibus bonis sup
plicantes ei vt apud dominum sit
medicus nostrorum vulnerum peccatorum suis
intercessionibus restituat sanitati ¶ Secundo
honoremus eum medicinam sue doctrine
tam in actibus apostolorum quam in euange
lio tamen nomen fideliter suscipiendo sue

A
lucas medicus fuit ihesu

doctrine plena fide adhibentes
ad honorem istum medicum vitam
suam exemplarem strenue imitando
Ista vita eius sicut Sap. 8 docet
sobrietatem et sapientiam docet et
iusticiam et virtutem quibus utilius nil
est in vita hominibus. Unde fuit mone
tur Deut. 18. accipies exempla
a sacerdotibus ut dicere possimus illud
Phil. 2x quod didici disciplina his
ergo tibi moribus servi viam fidelitati
honorem. ¶ Secundo dicitur iste medicus
in primo verbo commendatur servus iste ab
officii dignitate. Fuit enim medicus
corporalis et spiritualis. Et corporali
medicina sanavit corpora spiritua
li autem medicina animas a viciis et
peccatis. Propter quod in scriptura consueto
nomine medicus est vocatus. Unde ad
Coloss. 4 salutat vos Lucas medi
cus. ¶ Secundo tercium scilicet propter humilitatem
Cum enim propter peccatorum et viciorum mul
titudinem caput levare non pos
sumus ad deum humiles homines sicut ut
coram sanctis et iustis interveniantibus
pro nobis ad deum intercedat. Et hoc
est quod dicitur Iob 5 ad aliquem sanctorum con
vertere ut cum indigni simus apud deum
exaudiri ipsos pronos nos pro
nostris excessibus sentiamus. Hec de eius
memoria breviter tacta sufficiant.
¶ Verum quia sanctus iste medicus
per eius medicinam prius fuit a deo
iuxta illud Eccl. 38 Unde dicitur a deo est
omnis medela. Ideo ad summum medicum
deum ad curandas infirmitates miserabiles
sanitatis cum ordines suae nunc nos
tri peccatorum volnera expandentes. Ipse
est enim verus medicus qui ex se et per
se sanat omnes infirmitates nostras re
spectu cuius omnes alii medici pot
dicere illud Ysa. 3 Non sum medicus
et in domo mea non est panis quia per

se et ex se. Alii nil possunt sed quod sunt
salutis et curationis hominibus infirmis
contulerit hoc totum a deo medi
co acceperunt. Huius igitur medici
scilicet dei est officium duo sunt perstringen
tum scilicet de humani generis infirmita
te et dei medicinali sanitate hore
quibus nos infirmavit et quomodo a deo sa
nari. ¶ Credendum igitur quod humanum genus
in primo parente sanum creatum est ita ut nul
lam viciosam pravitatem haberet in se
ipso sed postquam corruit in peccatum
statim sensit aliam legem in membris suis
repugnantem legi mentis sue. Et
quia deus in illo primo parente fuerat na
turaliter ideo in omnes transfudit hominem
peccatum licet enim in aliquibus renatis post
tamen culpe peccati originalem
tollimus tamen quod curatur est transmittit
illud tamen in prole sicut iudei cum
tis generant filium incircumcisum et cum
de grano semiato generant granum cum
palea. Et causa huius est quia homo generat
filium non secundum quod curatus in mente sed secundum
quod corruptus est in carne. ¶ Illud igitur
originale peccatum habet multa nomina
et hoc ex multis causis secundum quod comparatur
tur ad diversa. Si enim comparatur ad
animam vocatur infirmitas quia animam in
firmam et impotentem ad resistendum
motibus carnis. Vocatur etiam fomitis
quia maculat animam. Vocatur etiam
pronitas propter continuam inclinationem
appetitus ad malum. Vocatur etiam
corruptio quia ducit ad in
choatum id est ad peccatum. Si vero compara
tur ad carnem vocatur lex car
nis eo quod lege divina tantum sta
tutum. Ideo vocatur lex membrorum
quia movet membra ad te
ram. Vocatur etiam fomes et
concupiscentia quia fovet peccatum in carne. Vocatur

etiam stimulis carnis quae stimulat carnem et animam ad consensum. Iste comparatur ad primum hominem a quo contrahitur et sic vocatur peccatum originale. Et vocatur ad totum hominem comparatur vocatur corpus peccati eo quod ad omnia membra se ~~diffundit~~ et organa corporis se diffundit. Ysa. i. A planta pedis usque ad verticem non est in eo sanitas. Ut sicut corpus naturale habet oculos aures os manus pedes et cetera similia membra et organa sic corpus peccati illa omnia habet. Ita in singulis membris et organis corporis naturalis sunt etiam membra et organa corporis peccati ut sunt oculi in oculis aures in auribus etc. De hoc corpore peccati dicitur Ro. 6. Ut destruatur corpus peccati Quod vero corpus destruitur psalmista 30 vel dicitur. Sex sunt quae odit deus et septimum detestatur anima eius oculos sublimes linguam mendacem manus effundentes sanguinem innoxium cor machinans cogitationes pessimas pedes veloces ad currendum in malum testem fallacem et eum qui seminat inter fratres discordias. Hec cum destruuntur destruitur corpus peccati. Ista non insunt hominibus nobis licet in magnis sanctis per fortissima exercitia adeo debilitetur ut non audeat caput erigere. Minus tamen peccata extinguuntur. Narratur de his iudicum 3. Hec sunt gentes quas dereliquit dominus ut erudiret in eis Israelem et discerent filii eorum certare cum hostibus et habere consuetudinem preliandi. 9. vii. Consimiliter manens in corpore conferens et tu si putas vicia mortua et non magis compressa velis nolis istum

hiceus r. habitat iebuseus subiugari potest exstirpari non potest et necesse non est. Unde esset si ista penitus non impugnaret quia medium viciorum fecit virtus unde inutilis est eorum impugnatio si tamen non fiat eorum expugnatio ut nos vincant. Quod ne fiat Io magnum sanctum validis clamoribus ex persona totius humani generis interpellabat ut eos ab huiusmodi febribus liberaret et hinc psalmista miserere mei domine quoniam infirmus sum sana me domine quoniam conturbata sunt omnia ossa mea. Hinc Ihesus licet in utero sanctificatus sana me domine et sanabor etc. Cum clamoribus dominus misereatur dicitur Ozee xiv. Sanabo contritiones eorum diligam eos spontanee.

¶ Sanat autem dominus dupliciter secundum duce scilicet vincendi et impugnandi et in patria. Hic ad utilitatem in patria ad ~~pt~~ perfectam plenam et sanitatem. Primo dico quia dominus sicut summus medicus sanat hic ad utilitatem quia peccata non extinguit sed ita sanat ut homo huiusmodi infirmitatem sentiat sed non dicitur ut per hoc quod sentit homo humilietur et per hoc quod ~~sic~~ impugnat et non expugnat timeretur ut per hoc quod sentit simus humiliores cautiores. Per hoc quod impugnat et non expugnat simus in virtutibus ditiores. Infirmitatem enim multa nobis deperiret si non nos peccata impugnaret. Hinc psalmista 20 livor vulneris absterget mala. Sicut enim per livorem medicus fusus vulnerum sic etiam per infirmitatem meminimus nos peccasse. Hic etiam dicitur quod Lazaro resuscitato in facie pallor relinquitur ut per pallorem ~~ut per pallorem~~ meminisset quod deo se a morte

D.
Sanat nos deus dupliciter

c

3ᵘ medicine qbus sa
nat deus hoies

resuscitatum ¶ Sunt 3ᵉ medi
cine per quas deus sanat hoies in
presenti s. pro sacrameta documenta cor
dis siue incitamenta ¶ Quo ad p^m dico
sanat dns per medicina sacrorum
et maxime per sacrum corporis xpi
qd' quidem est medicina de qua dicitur
eccl. 38. Altissimus creavit de terra
medicinam qd' quidem de corpore xpi dm
dicitur qd ex pane qui de terra nascitur
altissimo dni consilio et confectum Unde
Augᵘˢ medicina est celeste et vene
rabile sacramentum hmo. lvi. duo sa
crum corporis dni operatur in nobis
ut videlicet et sanguinem minuat et in
conviviis peccatis tollat omnes cons^m
Et subiungit Eius o. s. v^m non tam
crebros ut solebat nec tam acri
bos sustinet iracundie motus un
de luxurie a ceterorum g^as agat
corpori et sanguini dni nri ihu xpi
quem virtutis sacri operatur in eo Unde
dns albertus exponens h^o v^m eccl. xx
Medicina omnium in festinatione nebule
dicit quod forma panis in quo corpus
dni continetur nebula vocatur quod me
dicina est preservans ab omni infirmitate
Et subiungit h^a tibi sancte de opera
tione qua operatur sanitatem in hoie ipsum
in corpore sumente devote ¶ Sec^o
sanat nos deus medicus per medi
cina documentorum. unde n. quod ma
davit dns et quod predicatur. quo ad
sunt quasi medicamina anime unde
sap. 16. neque herba neque malag
ma sanavit illos sed tuus sermo dne
qui sanat omnia hmo Augᵘˢ. O
medicina omnibus consulens omnia tume
tia reprimens omnia tabescentia
reficiens. omnia superflua resecans
omnia necessaria custodiens. omnia perdita
reparans omnia depravata corrige
tem Unde addidit ille sermone
dni est medicina qui dicebat mt.
8. tm dic verbo et sanabitur puer
meus ¶ Tercio sanat deus medicus
per cordis sui incitamenta h^o est per
cordis affectiones que sunt virtutes
ut eius pietas benignitas mia
et caritas que cor suum exuberare
faciunt ad omnem gratiam exhibendam
ut quicumque facili cor eius misericordie
fribus pulsetur oleum sue gratie no
stris vulneribus infundat Unde de
eius mia qua ipse sanat dr. sap.
16. mia tua adveniens sanabat
eos De omnibus autem subdit ibidem
[illegible] tuam et dulcedinem
tuam quam in filios hs ostendebas s.
infirmitates sanando nostras Unde
dei affectus vel affectiones sue eius
virtutes sibi sua eo quod non insunt
ei accidentaliter sicut nobis sed
insunt ei essentialiter quia non sunt aliud
deus In hiis g^o tribus sanat deus
medicus in hac vita peccatoribus
nostris infirmitatibus dispensative tamen
de eis in nobis aliquas relinquens
ut humiliores cautiores
et nobis metipsis cognitiores
maneamus ¶ Dicit autem dns al
bertus quod deus sanat quadruplex
ab infirmitate preservando cum in
firmitatis expellendo sanitatem
perditam reparando sanitatem reparatam
confirmando hec xxᵒʳ per diviam
gratiam deus operatur in nobis. quia per
gratiam ab infirmitate preservamur
vel infirmi iam facti per gratiam sanamur
vel sani iam facti gratiam consequimur
Ultimo sanat deus medicus in patria
ad plenam et perfectam sanitatem
ut ibi sanati in perpetuum nunquam
ad de infirmitatibus vel aliquo mo
lestiis senciamus Et hec est quod promit
tit nobis deus per ysa. x. Ubi dr

loge effugabitur quod absorbebat
te. Apoc. 21. Absterget deus
omnem lacrimam ab oculis eorum et
et mors non erit ultra neque cla
mor neque dolor quoniam priora ab
ierunt. Ad quam felicitatem nos per
ducat ihesus christus Amen. De sanctis
apostolis symone et iuda sermo primus
et de obediencia quam debet habere vii. 96.

Symon filii Iona sermo primus vir-
tus similis est ipsum audite. Math. 2o.
Dicit bern. Nec studium
actionis bone nec ocium contemplacionis
sancte nec lacrima penitentis sine obediencia
accepta esse potest illi ~~quia tantam habuit~~
qui tantam habuit obediam ut vi-
tam ipsam quam obediam perdere potius no-
luit. Vn ex his que passus est. Vero
discimus quanta nos qui puri homines
sumus oporteat pro obediencia perpeti pro
quam et iis qui deus est non dubitavit
mori. Verba quoque proposita licet ve-
nabilis pater Mathatias coram filiis
suis de Symone filio suo dixit
nos tamen verba predicta pro presenti mater
cum aliis intelligentes ex persona christi
ad celum ascendentis ipsa accipimus
nec immerito Mathathias namque in-
terpretatur signus christum qui super omnia donum
est datum optimum descendens a patre lu-
minum ut ait Iacobus qui ascendens
in celum post tamen de Symone apostolo omni-
bus nobis proposuit verbum dicens Symon
filius Iona sermo primus vir consilii est ipsum
audite. Ac si diceret pro meo corpo-
re presencia hic non potestis audire
sed verbum tamen meipsum quem mecum
sanctis ibi vestis. Volentes igitur glorio-
si istius principis audire consilium scien-
dum quod in verbis sui nominis Symo nos
docet obedienciam non qualemcumque sed debitis
appendiciis et circumstanciis adornatam
sua in suo nomine quod est Symon hortatur

nos ad obediam. Symon namque obe-
diens dicitur In eo autem quod vir consi-
lii dicitur insinuat nobis quod eadem
obediencia non debeat esse nuda sed bo-
nis circumstanciis esse vestita dicit
enim B. obediencia sine non sufficiat si
sinus stipata comitibus non adest
~~sed~~ et fugit. Ut igitur obediencia plena
sit atque perfecta necesse est ipsam esse
puram voluntariam humilem pacientem
fidelem et devotam omne dilectionis for-
titudine vallatam hee septem condicio-
nes in vii personis ~~personis~~ prefigurate
sunt quorum uno eodem quod nomine sicut ex
diversis colligitur locis in nomine Symo-
nis sunt signate. Legimus sicut de Sy-
mone mago de Symone Cireneo de
Symone leproso de Symone Machabeo
de Symone Petro de Symone Cha-
naneo qui in maioribus est de Symone
Onye filio Qui istis locis illa vii que
posuimus prefigurat non omnibus omnia
sed alia aliis quoad certo modo quoad dis-
posicionem. Ista per ordinem prosequamur.

Quod dicimus quod obediencia ad hoc quod
sit efficax debet esse pura ut solus deus
sit intentum quod est tamen talis sit ita quoad ei
ex deum agitur non valet. Sunt autem
alii qui ocium considerationibus ex deum ad
questum sed temporalis inflectunt qui solius
ambicionis tamen prelatorum mandatis obe-
diunt. Isti Symonem magum induunt
de quo dicitur act. 8. Cum vidisset Symo
quod per imposicionem manuum apostolorum daretur
spiritus sanctus obtulit eis pecuniam di-
cens date michi hanc potestatem ut cuicumque in-
posuero manus accipiat spiritum sanctum
Petrus autem dixit ad eum pecunia
tua sit tecum in perdicionem quia donum
dei existimasti pecunia possideri
non est tibi pars in sermone isto cor enim tuum
non est rectum coram deo vii dicit act. vii.

Obediencie commendatores
quas debet habere

ab.

Et oculus tuus fuerit simplex totum corpus
tuum lucidum erit. Oculum intencionem vo-
cat. Unde exponit Ieronimus. Glosa: Oculus
tuus simplex non occultus et recepit
mercedem suam. Tercio obediencia ad hoc ut sit
efficax debet esse voluntaria ut in
difficilibus prompte et hylariter supe-
rioribus obediamus non tantum hominibus
sed tamquam deo placere. Propterea cupiditate
coacta non obediencia non habet meritum apud
deum. Hinc prima paralipomenon: Scito deum et
servias deo corde perfecto et animo vo-
luntario. Unde etiam petrus apostolus hortatur
providentes bona non coacte sed sponta-
nee secundum deum neque turpis lucri
sed voluntarie. Ut testatur paulus 2e
chorinthiorum ut nobis possit veraciter ad-
aptari dicere testimonium illis perhibeo
quod super virtutem voluntarii fuerunt.
¶ Sed notandum quod non omnis obediencia dicitur esse
simpliciter voluntaria. Cum enim aliquis de prosperis
et delectabilibus precipitur ut cum
aliquem episcopatum vel abbaciam ut acci-
piat precipiatur. Talis obediencia non debet
esse simpliciter voluntaria sed secundum quid hoc
est secundum aliquid id est secundum voluntatem dei. Unde gregorius
pulcre nobis insinuat ita dicens: Obediencia
si de suo aliquid non habeat nulla est. Ali-
quando autem si de suo aliquid habeat mini-
ma est. Ubi gregorius: Cum huius mundi suc-
cessus precipitur, cum locus superior imperatur,
is qui ad hoc [preceptum] obedit obediencie sibi virtutem
evacuat si ad hoc etiam ex proprio desiderio an-
helat. Non enim in hac re preceptum obedit sed
suo desiderio obedire. Rursum cum mun-
di despectus precipitur, cum probra et contu-
melie vel etiam dampna aliqua iubentur,
nisi hoc ex semetipso animus appetat
obediencie sibi meritum minuit quia ad ea que
in hac vita sunt despecta invitus nolens-
que descendit. Debet ergo obediencia in adversis de
suo aliquid habere et rursum in prosperis de suo
aliquid non habere, quatenus in adversis tanto
gloriosior sit quanto divino ordini etiam
ex desiderio iungitur et in prosperis tanto sit
verior quanto a presenti ipsa quam divinitus
percipit gloria funditus ex mente separatur.
Sic ergo obediencie palma videtur apprehendere
meritum quia prosperis huius seculi ex sola iussione
invita, adversis autem etiam ex devocione
militet, et sic patet quod debet voluntaria
esse. Sed heu prelatorum mandatis multi o-
bediunt sed inviti et sed cum murmure, qui
non solum non acquirunt meritum sed penam
immanentem incurrunt; tales similes sunt
Simoni Cyreneo qui invitus crucem domini
portavit et eadem in angaria ~~[illegible]~~
baiulavit. Quarto obediencia debet
esse humilis quia illi exposuerunt qui superbi
totum malorum fuerunt inceptores et per hoc
humiles eo omnibus mandatis humiliter
obediunt quia per obedienciam ad deum se posse
se redire confidunt. Recognitum enim quod
superbiendo de paradiso eiecti sunt et non
sperant se per obedienciam humilem rursus
[illegible] quod nobis magnis precoribus [illegible]
[illegible] est. Humilia valde [illegible]
[illegible] quam videntur [illegible] ignis
et [illegible] et [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] se humiliat quanto se [illegible] [illegible]
deum meminerunt erexisse. Iste ergo
Symone leprosum [illegible] qui cum domino
[illegible] leprosi non fuit sed [illegible]
eat solo nomine leprosi vocatur. Sic et
ti nomen sibi retinet peccatorum qui etiam
de etiam de [illegible] peccatorum nesci-
unt esse securi. Et sic humilitas quanto fu-
erit profundior tanto deo acceptior. Unde
habet humilitatem dicitur ita in [illegible] [illegible]
[illegible] deum se [illegible] qui [illegible] et [illegible]
voluntatem suam in deo [illegible] in [illegible]
et spiritu humili quod etiam [illegible] firmiter
[illegible] dicitur [illegible] quod [illegible] ad
robur et ad firmamentum [illegible]
ut virtutum per obedienciam et [illegible]
totis virtutibus deprimunt se [illegible] [illegible]

descendit in eo quod incipientium est et vi
lissima se condidit. in ascendit supra
se et humiliando se perficit. ¶ x°
obedientia nostra debet esse patientibus licet
sit in obedientia sit necessaria in hiis tamen in
quibus nullus fructus nec utili
tas cognoscitur. frequenter enim
impatientes murmuramus et dicentes
ut quid iubemur hoc facere quod utili
tatis in hoc sit. non attendentes sine
esse utilitas in executionis effectu
esse tamen utilitas in obedientie affectu
viii. b. Sunt aliqua que in hiis que
videntur licita obediunt. sed si quod
minus licitum minus utile a pre
ore videatur minime licere con
dicere posse credunt. non advertentes
obedientiam abrahe et iohannis heremi
te qui lignum aridum irrigavit
et fructum crescere voluit. vel e
te mutii abbatis qui propter obedientiam
filium suum in flumine iactare voluit
vel illius qui filium suum in clibanum
ardentem propter obedientiam misit. in quibus
omnibus non solum utilitas non erat immo
sed etiam crudelitas et sic illicita
videbatur. In quo notatur expresse in omni
illicito sit generaliter obediendum / quod
nisi sit in hiis in quibus leditur conscientia obe
dire tenemur viii. b. perfectam obedi
entiam diffiniens dicit perfecta obedientia sit
maxime in incipientibus indiscreta / hoc
est indiscretione ut quid precipiatur sed
ad hoc tamen intendit ut fideliter fiat quod
a maiore precipitur. In hiis tamen que
taliter ut dictum est illicita videtur
in conscientia obediendum est / et hoc
facientes idem ius sicut monere macha
beum sed non talibus illicitis que fieri
oporteat tamen peccato viii tamen dicit
illicitum sit. sed quod inutile est sine in
convenientes in illo expedit obedire
sed non in illo quod fieri cum peccato

dicit. b. Impossibile cordibus et cor
pus in fine voluntatis indicium est sta
tuta seniorum studiose distructe
habere ad omnia que iniungitur et exigere
de quibuslibet rationem et male suspi
cari de omni precepto cum tamen lateat
¶ vi° obedientia nostra debet esse fidelis
ut in hiis que facimus pro obedientiam ve
ram fidem teneamus. non contenti fide
locuti sed eam que est affectuosa et
omnium virtutum emulatoria quam plurimum
quamquam sit magna obedientia nulla tamen
est si non super fidei petram funda
ta est. Dehac n. fide dicit Aug.
Nos est alia iustitia hominis in hac
vita nisi ex fide vivere que per dilectionem operatur
dicitur quod dicit ysa. Sicut super funda
mentum fabricata sit super fidem opera
constituuntur. Vera autem fides est que in
hoc quod verbis dicit moribus non con
tradicit. fidei igitur veritatem in nostre
vite consideratione debemus cognos
cere. Tunc n. vere fideles sumus. si
quod verbis promittimus operibus impleamus
quod videlicet in nostris professionibus re
promittimus iammenitum. fideles igitur fidem
nostre obedientie tamquam fundamentum sub
sistentes sicut monte petri idemque
que propter fidei firmitatem dictus est a domino
petrus. ¶ G° obedientia nostra debet esse de
vota ut in devotione ferventes
cum effectu devotissime quod precipitur
impleamus / sed non frigidis habentes non
tamen id quod agimus / sed quasi agendo inte
dimus et sic idem simone cha
naneum qui dicitur zelotes Cha
naan n. zelus dicitur quasi Chananeus
i. zelator zelus n. est fervens fer
vor dicitur quia zelum ipsi habent quod
in servoso fervore ea que precepta sunt
fiunt exequuntur Ad hoc tales qui fe
riose fervent dicit viii. Non vos
terreat humane fragilitatis defectus

F

adluc opatur

G

si q̄ sarcina mādatorū viēs
uirās excedē videat' et scitote
q2 q confidit i dn̄o innitabit
fortitudinē. ys. xl. i nobis ſ
adeo dēt ēē fortitudo nr̄a 2
in ei9 obediē fortitudiē Cū 1ʳ
aliquis fit aliqd grue sapitur
dicat ut ill' ps in corde suo for
titudo mea deus meus et iohan
ne destru aggrediar qd̄ diuina
fortitudo pficiet Sicut deq
busdā i uita ura regula dici
mos cū a maiore aliqd̄ papit
ur si dimitt9 incept' mora pati
nesciat i faciedo 2ᵒ imitatores
istius principis eimus q res corpus
et aiāz i obīa posuit ppt deū
hic ostensū ē si qd de ei9 uita
ul' passione nolumus enitrare ¶ 1ᵒ
obīam nr̄am diuine dilcōis forti
tudine roborem9 p quē toti et ex
tra aeres et fortitudiē roborati
nr̄az obīaz ad formā et exēplu
obie dūi disponam9 Deq aute
sua obīaz flore fᵘ adornauit
obediuit n. p̄tu liberalit' totalit'
dulcit'. liberalit' q2 toī obīa sua
nl' bapp fecit ppt se nᵉ qd' sibi foret
utile sz qd nobis. etiā totalit'
obediuit q2 de qd' ē ipse et qd
habuit p nobis ptū i sua obīa
offerebat nl' dio ex oibus sibi ser
uās. dulcit' obediuit ut i pas
sioē ~~ut i passione~~ crudelissime
mortis nec q̄ prem. nec contra
tortores nᵉ q eos ~~ut~~ p q̄bus ptu
lit sinuaret. sic etiā boni o
bedites sua obīaz deo exhibebūt
ad q̄ntitatē linea obie dei uu
Sic n. monet et hortat' nos
iudic' q qd me videtis fac' h'
facite Exēm eīn dedi nobis ut
et uos ita faciatis ut ita faciē'

h

aduarim9 septimū sermone 1ᵒ
ime filiū q uos mea diuīs it
potuit q2 talis et tanta obīa
nō p uim nr̄am q nulla ē sed
per dūm vīm dūi adipletur q
viuit et regnat Ar

De sc̄o thadeo aplō et de confessione et de condicoibus eius

Iudas fortis viribus a
iuuentute sua sit princeps. ixii.
xiiio' v' sup dicit August' sū deū
confitem laudates sū nosmetipos
accusātes pia ē utraq confessio sū
cū i' phēdis reppim q2 nō es sine
pcō sū cū illū laudās q nō pt
hīre pccm q' vba ophe q̄rūt
theti. ppositu Iudas. u confitens
sū laudat' interptat ¶ In hui9
vbis istruimur de duplici de dūᵃ
confessione faciēda pᵃ dz fieri de
nobis 2ᵃ de deo pᵃ ē confī
tētis ppa mala. 2ᵃ ē laudātis
dei bnficia Debet aut̃ ēē utraq
fortis qd docemur in eo q iudas
fortis dr viribus a iuuentute sua
in eo qd ē iudas moneām de con
fessione in eo aut̃ q fortis dr
moneām de confessionibus sedi
coe ut sicut i poi sermone s̄mo
de obīa q̄sim9 vos monuit apte
decia sic i isto sermoe Iudas mo
net de confessioē fortis uiribus de
bonarū condicoum isinuacoe Cū
n. confessio nuda fuit ~~ut~~ plures
deo hui9 i ordine duo dicem9
per ordine ¶ 1ᵒ de confessione
fuit sigt pccōrū purgatoē ¶ 2ᵒ
fuit sz dei laudatione p hui9
mala nr̄a sz extirpāda 2ᵒ v
tus dei laudāda ¶ 3ᵒ confitendo
pccā pgem9 ut pccā dei lau
dem9 q2 ut dr eccl' xv nō est
speciosa laus in ore pccōrū ¶
Ut q' confessio de pccīs nostris

satisfacienda deo possit esse grata et ac
cepta ut statim per eam remissionem
peccatorum nostrorum a deo consequamur
illa(m) quas debet habere circumstancias ipsa(m)
confessionem per quas sanctificatus debet
in integra integra voluntaria dis
creta excogitata amara que
quatuor in hac dictione intelliguntur Ju
dea ita videlicet ut quilibet harum litterarum
ordinem integram reputetur quasi omnia
convenient unam confessionem sancti
ficat. Sicut dicitur in psalmo Judea sancti
ficatio eius facta est. Ac si diceret Ju
dea id est circumstancie per has litteras de
signate est sanctificatio confessionis
id est significat confessionem Primo ergo ut no
stra confessio nos sanctificet id est sanctos
nos efficiat debet esse integra ut
omnia commissa sine omni exceptione
sive diminucione cum circumstanciis ple
ne et integre fideliter exponamus
hoc facere monemur in psalmo effundite
coram illo corda vestra id est totum extra
fundite Item trenorum 2º effunde sicut
aquam cor tuum Augustinus Caveas ne
verecundia ductus dividas confessionem
quia est (?) deus summe bonus et summe
perfectus non sit operis facere imper
fectum quasi diceret non et est totum hominem salvat
Unde largitas dei pietatis ve
niam non dimidiabit Aut nichil a
totum perpetrando dabit Et ideo hec
est quia si omnia remitteret sed non extento
quod hoc solo adhuc esses auisus a deo
In cuius signum legimus actuum 18 Que
domus iussu est vendicari omnia que ...
tum fuit prescripta sua si dimissa Et
hec per ... conditio figurata est per ... 43
littera a id est in hac dictione Judea Secundo
confessio nostra debet esse voluntaria
ut ex propria devocione motus confi
tearis teipsum sincere et volunta
rie accusans ut non sit sicut confes

sio Achior qui coactus est quod fecerat confi
teri Unde psalmo Ex voluntate mea con
fitebor ei Item ecclesiastici 17 Confitebis
vivens vivus et sanus Quando enim vivus
et sanus confiteris voluntarie utique
confiteris nichil enim domino est gratum quod
coactum domino exhibetur et hec circumsta
tia confessionis in littera u que est 2ª in
hac dictione iudea denotatur Tercio
confessio nostra debet esse discreta ut dis
tincte et separatim singula peccata confite
aris de qua discretione dicitur in psalmo
lavabo per singulas noctes lectum me
lacrimis meis stratum meum rigabo. Ac si diceret
lectum conscientie mee rigabo per singulas
noctes id est per singulas tenebras peccatorum
trenorum 3 divisiones aquarum deduxit
oculus meus Quod exponens glosa
dicit diversas ab oculo lacrimas ducimus
cum peccatis singulis penitendo et confi
tendo distinctas lacrimas deo damus
et hec circumstancia in littera d que est intel
ligitur quod in 3º loco huius dictionis iu
dea ordinem suum tenet Quarto confes
sio nostra debet esse excogitata sive premedi
tata cum omni diligentia peccatorum considerando
ea vel secundum tempus vel ordinem commis
sorum in memoria ordinando ut non
quidquid in bucca venit eructemus sed cum
magna premeditacione quod confitenda
sunt percipiat Et hoc facere monemur
ecclesiastici 32 Precurre prior in domum
tuam et illic advocare et illic a
ge concepciones tuas Quod etiam fecit
ezechias cum dicebat recogitabo
tibi omnes annos meos in amaritudine
anime mee Item Ieremie 8 Ausculta
vi nemo quod bonum est loquitur nullus est
qui agat penitentiam super peccato suo
dicens quid feci Glosa super ysaiam 38 Non
est qui recogitet in corde suo sed ut
aut ... sunt quasi quedam fabula confite
do narrat peccatorum suorum hystoriam

D

E

Confessionis circumstantie quatuor

Nota

Nota

F

et consuetudines anime sue sunt confusione
eminentur | et hec contritio in contra-
ria huius coloris idea se colloca-
tur. ¶ Tertio confessio vera debet esse ama-
ra ut tamquam reum districto dei iudicio
se reputet confessori suo tamquam deo
super omnibus confusionibus suis ama-
rissime se accusans. Quod faciebat
Job 10 dicens loquar in amaritudine
anime mee. dicam deo noli me condemp-
nare. Eze. 21. In amaritudine in-
gemisces. Jere. 31. Statue tibi
speculam pone tibi amaritudinem
dirige cor tuum in viam directam
in qua ambulasti. ad quam amari-
tudinem facile pervenimus si dampna
que ex peccatis incurrimus et maxime
dei offensam iusto pondere estimamus.
Si igitur habes quandam contritionem pro qua-
libet huius coloris idea designatas
in nostra confessione assumimus. et
utique ista idea sufficit nostra in-
duamus igitur confessione ista cum suis
appendiciis confitentes domino et dicentes
illud 2 psalmi 36 / tu domine secundum bonita-
tem tuam promisisti penitentiam remissionis
peccatorum et tu domine iustorum non po-
suisti penitentiam iustis abraham ysa-
ac et iacob hiis qui tibi non pecca-
verunt. peccavi super numerum are-
ne maris et multiplicate sunt ini-
quitates mee statuens abhominationes
et multiplicans offensiones. et nunc
flecto genua cordis mei precans
a te bonitatem tuam domine. peccavi domine
peccavi domine et iniquitatem meam ego
agnosco. peto rogans te domine re-
mitte mihi / remitte mihi. Si sic cum
hac idea ex profundo cordis confi-
tebimur domino omnium nostrarum iniquitatum
non recordabitur amplius. et erit
ista idea sufficientia nostra quia beni-
gnus et misericors et placabilis

super malicia et misertus nostri di-
cet nobis illud. Jere. 42. Iam placa-
tus sum super malo quod feci vobis.
Et subiunget illud 2 Re. 24. Suf-
ficit nunc contine manum tuam. Sa-
tisfactione peccatorum. [illegible] Suf-
ficiat secundum lac caprarum. quod pro capitulis
non peccata. quod per lac non confes-
sis tamquam lac de capris exprimuntur.
Et si dicatur sufficiat secundum compunctionem
in qua virtute verborum infundit nobis
plena et perfecta remissio omnium pecca-
torum / quibus dimissis anima que ociosa
esse non poterit sentiens conscientiam se sana-
tam statim convertit se ad confessionem
laudis referens gratias largitori. Sic
eum iubemur in psalmo. Immola deo sa-
crificium laudis / et illud. sacrificium lau-
dis honorificabit me. ¶ Tertio igitur dicendum est
de secunda confessione scilicet laudis que diversifi-
catur secundum diversitatem eorum pro quibus
laudes deo confitemur. Sunt autem
quandam genera laudis / confitemur nos domino
laudes ex creaturarum speculatione. ex
beneficiorum consideratione. ex eorum que
pro nobis in seipso fecit dominus extima-
tione. ex glorificationibus nostris medi-
tatione.
¶ Primo dico laudes confitemur domino ex
creaturarum speculatione cum devotione men-
te speculamur creaturas istas corporales
magnitudine pulchritudine et varia
immutabiles nature ex earum institutione
artificem collaudare. Sicut cum vi-
demus mirabilem ymaginem bene or-
natam et decenter depictam laudamus ar-
tificem qui hanc fecit. Iuxta illud Eccl.
4. In gloria artificis opera laudantur. Tria
dilectorum speculationem docet. Tria
in magno opere huius mundi considerare
debemus quod sit quo sit ad quod sit
constitutum / et in eo quod cernitur con-
sensibilis primo attendat quod tam mag-
na tam multa tam pulchra cum multiplici-

sunt magnifice sunt creata. In modo autem
sapientia singularis illucet. Ex hec
(enim) sursum illa deorsum illa autem
[illegible] in medio ordinatissime
sunt locata. Et autem ad quod fructus
sit meditacionis oritur ex utilis be
nignitas et benigna utilitas que
esset gratissima quasi obrui posset. Po
tentissime quod ex nichilo omnia sapientissime
pulcherrime benignissime utilia sunt creata
esse quod hec considerans se posset a con
fessione laudis continere laudans dominum
dicens bonum est. Quarto laudes confitemur
domino ex beneficiorum consideracione. Cum
consideramus quanta mala nos prevenerit
et benigne expulerit quam dulciter
mala nostra indulserit quam crebris vi
sitacionibus premonuit quantis con
solacionibus distillavit quantis ordi
nes bona [illegible] infunderit quis se in
horum consideracione continere valeat
a confessione laudis et graciarum actione.
Recipe ut ait B. qui ex istorum
similitudine non monetur nec excitatur
non tam dormit quam mortuus est. Ite
B. felix anima que beneficia dei sibi col
ligere et in mentis oculos cum digna
gratiarum actione reducere curat
non dubium quin excitetur ad lauda
dum beneficiorum consideracione. Et item
Bernardus omnia in beneficiis et mise
racionibus suis obruunt deus ut a
confessione non possim nisi de
sua [illegible]. De hac confessione dicitur in psalmo:
Confitebitur tibi cum benefeceris ei. Recte
dicitur cum quia beneficia continet facile
est laudare illum qui contulit illa.
Quinto confitemur domino laudes ex co
rum [illegible] que in se nobis exhibuit
consideracione. Cum enim ex beneficia aliorum
[illegible] consideramus quod illa et quanta
nisi et que se exhibuit nobis dei
[illegible] nos capimus nos prestet corde

consideratores tam inestimabile cumulum
graciarum dei qui dedit seipsum no
bis scilicet in incarnacione ad redempcio
nem. In cibum ad redemptorum confor
tacionem. In spiritu sancto ad sanctificacionem.
Ex quorum consideracione affectus hominis ita
dilatatur magnificatur inflammatur
ut in devocione laudis prorumpat. Hoc
in affectu explicabile dicens de eo
2 Reg. Magnificetur nomen tuum deus
usque in sempiternum. Quia sicut scribitur
Sap. xix. Magnificasti populum tuum
et honorasti et sic in similibus hoc in affectu
sentit se ad eum honorandum. Magnifica
te dominum mecum et exaltemus nomen eius
in idipsum. Ac si diceret sicut ipse
se parvum et humilem pro nobis fecit
sic nos ex hoc facto faciamus eum magnum
ut quanto minorem se pro nobis fecit tanto
maiorem ipsum in affectu faciamus. Unde
B. quanto pro me minorem se fecit tanto ma
iorem seipsum in facto et quanto pro me
vilior tanto mihi carior. De hac confessione
dicitur in psalmo confitebor tibi in seculum. Et
est: confitemini domino omnibus. Quis
in abysso infinite bonitatis sue fide
lissimum cor suum recegisset nunquam se
totum et talem et tantum exinanivisset.
Sexto confitemur laudes domino ex gloriacionis
nostre meditacione suspensi in pura medita
cione illuminata in eterna glorificacione
sanctorum principes eius domine nostre et
consideramus in abysso glorie dei
quam tantum sit eterna. Iterum eternam gloriam
si hec consilia si adiuti per gratiam
meditabimur. Immo deum ex profundo
cordis laudabimus et laudando confi
tebimur et laudes dicentes confitebor tibi
domine deus meus in toto corde meo quare
et glorificabo nomen tuum in eternum. Ac si di
ceremus post hoc tibi laudes confitemur
et ad hoc nos creasti ut in familia tua
cum penitentia debeamus laudare in eternum. Secundo

eam sicut illi de quibus dicit dominus per ysaiam xliii. Populum istum formavi mihi laudem meam narrabit. De hac etiam gloria dicitur [illegible]. Ibi cumulus felicitatis ibi supereminens gloria ibi superaffluens gloria beatitudo. ¶ Quarto confitebimur laudes domino ex tempore dei contemplationis et hoc ad verum sue essentie in hac vita nemo pertingit contemplando. dixit dominus ad moysen. Non videbit me homo et vivet. Secundum eius pietatem bonitatem benignitatem caritatem humilitatem sublimitatem [illegible] et admirando contemplemur [illegible] in eum suspensi ad maiestatem stupeamus ad caritatem fervescamus ad eternitatem suspiciamus ad abyssum iudiciorum stupeamus vel paveamus et revertamur ad nos ipsos in ebrietate spiritus dicamus confitebor tibi quia terribiliter magnificatus es. Et ita laudemus eum secundum multitudinem magnitudinis eius, quia singulorum sicut dictorum magnitudines sunt infinite. Et quia eadem omnia in simul [illegible] ponuntur plus innuitur quam unum omnia sunt in deo quod ex hoc innuitur quia magnitudo ponitur [illegible] laudemus ergo deum secundum magnitudinem talium bonitatibus pietatibus quia in deo sunt omnia infinita. Unde [illegible] ponit verbum exponit dicens Ille deum secundum multitudinem magnitudinis melius laudat qui se succumbere tantis laudibus explicationis considerat. De hac confessione dicitur [illegible] et memoria contemplatione et admiratione maiestatis. Et hec [illegible] vita [illegible] liberum et expeditum [illegible] facile ad superna levet. Iterum [illegible] alias [illegible] stupore et extasi suspensum facit admirantem. ¶ [illegible] confessio vocatur laudatio. Secunda gratiarum actio. Tertia magnificatio. Quarta admiratio. Quinta superexaltatio sive superglorificatio. De quibus ultimis duabus dicitur Dan. iii. Benedictus

es in templo sancto glorie tue et superlaudabilis et superexaltatus in secula. Fit autem maxime hec superexaltatio in cordibus nostris [illegible] devotionis [illegible] ut [illegible] et posse nostrum violenter [illegible] transgrediatur [illegible] sed plus laudare [illegible] suis [illegible] affectum nostrum [illegible] magnificatum valeant exprimere et [illegible] valeamus verba [illegible] defectum [illegible]. Et hec est quod Eccli. xliii. glorificantes dominum quantumcumque potueritis supervalebit adhuc [illegible] exaltantes eum quantum potestis maior est omni laude. Et sequitur [illegible] et enarrabit et quis magnificabit eum sicut est ab initio. Multa abscondita sunt maiora his. pauca enim vidimus operum eius. [illegible] laude [illegible] nobis [illegible] verba [illegible] affectum nostrum exprimere [illegible] obmutescendo. In hoc affectu [illegible] dicebat sponsa Canticorum v. [illegible] dilectus meus mihi et ego illi [illegible] volunt et [illegible] De hac laudibus [illegible] Dum laudibus [illegible] expleta [illegible] nos [illegible] non posse [illegible] laudes [illegible] stupescendo [illegible] laude [illegible] Amen.

De [illegible] 98

Multi [illegible] [illegible] sicut [illegible] in celesti gloria [illegible] et exhibet [illegible]

go. ppositis tam possimus intelligere
quod spiritus sanctus exhortacionem ex
hortacionis conforteam nostre fiduciam
re et electione. Secundum ibi meliores
estote in quo ad meliora sanctificanda
de sanctis exhortamur. Tercium ipso
salui facti sunt in quo per exempla
sanctorum informamur. Quartum ibi pa
tres nostri et cetera quod et nos de san
tate fiduciam. Cum enim dicatur
quod patres nostri de eadem carne
et sanguine precati sunt salui facti
sunt fiduciam nostram erigit ut et
nos speremus nos posse saluari
Secundum credendum ergo quod omnium sanctorum sub uno
celebracio veneranda nobis sollempnis
merito proponitur propter duo scilicet electionem
et ymitacionem. Tercio dico sanctorum me
moria nobis proponitur ~~proponitur~~ propter
electionem ut viri deuote ymitatores
et diligentes inspectores singulorum vias
et uitas eligant ex omnibus quem uel
quos ualeant facilius imitari cum vie
et uite suimus magis disposicioni dicit
enim glossa quod licet omnes sancti ad unum
finem scilicet beatitudinem tenderent tamen diuersis
tamen viis et exerciciis eandem beatitudi
nem sunt consecuti. Alia ut idem dicit
patriarche per viam fidei. prophete per
viam spei. apostoli vero per viam caritatis
martires per viam constancie. confessores
per viam sobrietatis. virgines per
castitatis viam ad celorum regna
principaliter peruenerunt. principaliter
autem dico quia licet habeant virtutes
omnes sancti habuerunt sic tamen generaliter
sunt omnium ut singule sint proprie sancti
glorum. Nos ergo cupientes eos sequi
ad gloriam hec sancti exemplaria deuo
te intuentes diligenter consideremus cum
virtutum me et vite nos facilius
possimus adaptare et cum ex omni
bus nos habiliores inuenimus eundem

pre ceteris imitemur. Sicut enim omnes ho
mines ad omnium virtutum et graciarum
exercicia equaliter se habent. deus qui
moderator est omnium spirituum non perhi
be ret ad ab aliis exerciciis ad
que excedat alios adhortatur. Vnde
tamen in una parte scripture dicit Vaca
te et videte quoniam ego sum deus sic hor
ad deus dicit. non in alio loco dicit
Psalmus 27 quod scrutator est maiestatis
opprimetur a gloria. Item ecclesiastici iii. maio
ra te ne quesieris in quibus eum deter
mimus quod simplicioribus simplicia et
subtilibus subtiliora fortioribus forti
ora secundum conditionem singulorum sunt propone
nda et proposita imitanda quia aut sin
guli proporcionata sibi debeant
proporcionaliter adaptare docemur
ecclesiastici 3o fortiora te ne scrutatus fueris
sed que precepit tibi deus illa cogita sem
per et in pluribus operibus eius non sis curiosus ~~...~~ no
bis monuit quod verba et exempla propo
ministrabat nec ad tempestatem nec ideo
ad montem caminum ascendit ut
per diuersitate hominum diuersitatem gracie
conditoris propositum ministraret. quam
diuersitatem et apostolus innuit ad he
breos 4 cum quibusdam infirmis dicit
facti estis quibus lacte opus est non
solido cibo. Et subiungit. Perfectorum
autem est solidus cibus. Hinc ergo in via
pastorali dicitur. Non vna eadem que ex
hortacio omnibus congruit quia nec cunc
tos par morum qualitas astringit.
sepe namque aliis officiunt que aliis
prosunt. quia et plerumque herbe que hec
animalia nutriunt. alia occidunt. et
medicamentum quod alii vires mi
nuit alii vires surgit. et panis
qui vitam fortium roborat paruulorum
necat. Hec ergo diuersitas que suorum
consistit in diuersitate morum fuerit

debilioribus debilia
Saluator
sed fortiora

etiam in exemplis sanctorum ut propter hoc
in maiores maiora. maxime ma
xima exempla virtutis suis oculis
anteponat. Hec ergo est prima causa quare
quia omnes sancti sub una veneratione
tote nobis ad memoriam reducuntur
ut ex omnibus eorum sanctitatibus eligamus
cum exemplum nos possimus convenien
tius recipere ¶ Secundo omnium sanctorum
solemnitas veneranda nobis proponitur
propter nostri imitationem. ut sive ex
omnibus eligemus in ipso electo distin
ximus quibus cum passibus et exercitiis
sequi debeamus. ut eis conformari et nos
sancti fieri valeamus. et nos ad hoc
vocati sumus ut sanctificemur dicente
apostolo prima ad Thessalonicenses. Ista est voluntas nostra
dei in invidiam scilicet in sanctificatione
¶ Quomodo autem sanctificari debeamus
docemur in hoc nomine quod est sanctum quod quin
que ponit per quoniam omnia nos tribuens eos si
ad magnam sanctitatis virtutem recipimus
pervenire. Et sunt ista. mentem mundum
firmum sagimen igneum. Circa primum
ponit apostolus sancta scriptura dicens de di
vinis nobis. tertium ponit psalmista ut perma
nebit in sanctis. Primo prima significatio
sanctum sunt homines bone voluntatis
solum ad hoc intentes proposito que ad terram
secundam significationem sanctum mundum sunt virgi
nes. Per tertium sanctum firmum confessores
quartum sanctum sagimen martyres. Per quintum sanctum
igneum apostoli. quia hec omnia sunt omnium
sunt in singula significatorum cum quadam ex
cellentia. Verum tamen sanctificamur si de
sideramus per gratiam dei promoti vir
tutes omnium sanctorum in unum hominis invita
perficiamus et impleamus. ut per prima
significationem bona in nobis inchoemus per secundam
inchoata mundemus. per tertiam mundata
bonis operibus exerceamus. per quartam tem
~~...~~ utiles ferant tribulationes
portemus. per quintam significationem virtum

in eam in caritate consumemus. per quintam significationem
sanctorum consequimur. per bonum propositum inchoan
tes. per primam formam et confessio
nem per bonorum operum exercitationem
per tribulationes. Item per dilectio
nem ¶ Incipientes ergo sanctificari primo
aggrediamur bonum propositum inchoantes
ne in aliis nostris primum sanctitatem non
ut perfectis victis et proximis volumus
omnino de celo cum diligentia adhere
re que valet animis hominis possedere
sanctum exemplum nostro sanctus octavum apostolus
Romanos viii. Scimus quoniam diligentibus deum
omnia cooperantur in bonum hiis qui secundum
propositum vocati sunt sancti. Ad expo
nendum ... Vbi dicit. In verbis apostoli non te
terreat nomen sanctitatis quoniam non
sanctum meritum sed secundum propositum. non sanctum
affectionem sed secundum intentionem sanctos
vocat. Illa enim quia potius sancta
re nos paulus corruptibilis manere
ad hoc corpe arbitrii se comprehendisse.
Hec dicas quod est secundum propositum esse sanctum
Auditu si posueris in corde tuo
declinare a malo et facere quod bonum
est. tene quod cepisti et perfice semper
in melius. Et si quid aliquando minus
recte feceris ut est humana fragilitas
non est in eo persistendum sed emendare. propter
viribus eis sine diu sancti sanctitatem
cum ad hoc clamare tuo ex custodi
tam in quoniam sanctus sit. Et talibus sancti
ciat in eum sanctus sit. Et talibus sanc
secundum propositum ut ait Apostolus omnia
cooperantur in bonum. Ad hoc propositum
humiliat et honorantur sunt. quod tamen
cooperatur in bonum. Ergo hoc non
sanctitatis valet cordibus nostris esse
rit. nos de sanctis propositum. sine mo
ra quantum in opera sit. ¶ Secundo nostram
sanctitatis aggrediamur. secundum
per secundam nostre sanctitatis aggrediamur
propositum applicamus ad opera exhauri
entes et mundantes. conscientiam... ...

quod cum fecimus secundum non puto mundum sufficit ad mundum ut non solum sit secundum propositum sed secundum quod sit mundum secundum suum. ¶ Ad veram autem et perfectam munditiam in nobis faciendam septem exiguntur. Oportet enim in [illegible] vel prima contritionem cordis, compunctionem oris, confessionem operis, satisfactionem voluntatis, suspensionem ablatorum, restitutionem offensarum, remissionem omnium istorum, continuationem. Quod si de istis septem hiis unum defuerit, prima non est vera [illegible]. Sed hoc dixeris si temporis opportunitas hoc admittit. ¶ Si vero tempus non adest prima sufficit ad salutem. Unde plerique obmissis [illegible] hiis [illegible] se pervenisse existimant quod tamen prima minime valet nec per ea sunt mundati. De quibus dicitur Prov. 30. Generatio que sibi videtur munda nec tamen lota a sordibus suis. Quod autem hec septem plena in nobis munditia efficiatur dicitur Levit. 14. Aspergat eum qui mundandus est septies. Quod etiam figuratum legimus 4 Reg. 5. ubi Helyzeus dixit ad Naaman leprosum: vade et lavare septies in Iordane et recipiet sanitatem caro tua atque mundaberis. De spiritualiter mundandis dicitur de hiis alibi de quibus dicitur Ezech. 11. Dabo [illegible]. Quod autem munditia ad sanitatem [illegible] ostendit apostolus 2 Chor. 7. cum dicit: mundemus nos ab omni inquinamento carnis et spiritus perficientes sanctificationem in timore dei. ¶ Secundo [illegible] idem est quod firmum quod ad sanitatem in nobis perficienda necesse est ad [illegible] quod [illegible] perseverantiam [illegible] sanctificationes fratres sumus sed bonum [illegible] do per [illegible] fortiores facti sumus a peccatis nos mundando. Per tertium sit firmi nos apostolus sufficiemus malo resistendo ne iterum relabamur.

Hec autem firmitas sive fortitudo [illegible] in malorum resistentia bonorum efficientia adversorum tolerantia. Qui enim malo resistit viriliter bona operatur [illegible] laboriosa sustinet humiliter fortissimus est et firmissimus coram deo. ¶ Quod si sanctificari cupimus cum perfectis [illegible] mundo sumus etiam firmi ut contra vicia carnalia sive spiritualia [illegible] viriliter resistimus nullum adiutorium prebentes [illegible] singulis non verbo et lingua sed opere et veritate dicimus illud Eccl. 34. Qui baptizatur a mortuo et iterum tangit mortuum quid proficit lotio illius. Et illud Cant. 5. Lavi pedes meos quomodo iterum inquinabo illos. De [illegible] dixit ille Mach. quomodo potuimus tam multis et fortibus resistere tam pauci. Quia ut dicit Boetius nihil in homine purum potest [illegible] ab intus manat. De corde enim exit pestiferum virus et [illegible] deinde corpus occupat [illegible] et [illegible] mille nocendi artes. [illegible] septem nos [illegible]. Et videt Boetius quod licet undique [illegible] viciorum [illegible] pessimum vincit in nobis est si viri voluimus et [illegible] dicitur [illegible] quod in [illegible] omnibus [illegible] Gen. 4. inimicus dicit: sub te erit appetitus tuus et tu dominaberis illius. Per quod innuitur [illegible] temptationis motum [illegible] est si volueris dominari. ¶ Secundo firmi sumus bonum agendo fideliter ad quod faciendum hoc solum nos [illegible] et [illegible] quod tempore nobis indultum transeat. Opera autem sive bona sive mala que fecimus permanent. Et [illegible] monemur Eccl. 9. [illegible] quodcumque potest manus tua facere

istat opare qz n^r opa n^r p^o nec
l sapia n^r scia erunt apud istos
q^o tu ppeas At si dicitur
p^o Iob ig^a Venit nox i q^a nec pt
opari Jnnuit etia^m phil 1^e qz
in o^i ope tuo est abundantia dum
tps st p^o Eccs v bonoru^m laboru^m glo
riosus e fruct^us Hi aut fruct^us co
sistunt i pctoru^m satisfactoe gre
augmentacoe bo^i assuefacone vir
tutum plantacoe uniti et p^ami
cumulatoe debiti solucoe ol pla
tacoe et adh^c multa alia q^e am
i nobis in v^o bono pmouetur
¶ Xo^o firmu^m fu^t sim^r pacendo
mala hui^s spuital^s cu^m judith p^o
catis nris hec ipa ee minora e
supplicia flagella dni q^a sunt q^a
corripim^r ad emedatoez no^m ad
pditoe^m nra^m euenisse credam^s
Ad qua^m sufferentia^m multu^m nos ex
citare debet v^bm apli 2^e chor x^o
Nos momentaneu^m e et leue tribula
tois et sup^a modu^m i sublimitate e
t^nm gle podus opat^r in nobis
Hor aut mebru^m v^mt diffusim^s
qz i septi mebro de tribulacone
suffenda diffusi^s disseruim^s
¶ X^o scm idem e p sagwineu^m sig
ficatis tribulacoez p q^a iam pos
sum^s apli^s scificari et e couciens
similitudo qz sicut sagwineus e co
lor sagwineus et no^m sagwis sic
tribulatio licet sagwine no^m effu
dat q^e n^o tn effudere sagwi
ne^m reputatur hre vii p^o Ysa 38°
d^r In pace amaritudo mea a
maissima At si dicet tpe pacis
q^o psecutois gladiu^m no^m sciunt
p tribulacoem amaritudine ama
rissima e clas Hinc J^o Re 2°
d^r effudit sagwine belli i pace
Nos de plurib^s cla^s potit vere
dici Nos adh^c eundem simulat
Eb 5 Ve mi^h q^r et effu^o q^a
sagwis e i cotidiana corpis af
flictoe illo nimir^u q^o reddit
meb^r sua horrore q^a no^m mi^n sed
diuturnitate molesti^s Et q^a ipe
infirmis et pusillis corde p^mus
puidit dns ut qz sol^r p v^o sic
sagwine sum effude no^m sufficat
saltem minori sz diuturnori mo^o sic
dat ¶ Xo^m qz tribulatoes q^a m^l
tis causis multiplicant variant
et ex hoc sufferentiam multu^m vel aug
mentat^r s^m pl^s et mi^s vel etia^m a
tenuat^r Io de hac varietate aliq^d
qz pus no^m diximus dissere^r et tam
tribulacoum p singlares vissie cog
nosceri videam^s in q^ib^s sicut i ce
teris tba^s xo^m sic efficientes malis for
lis et ~~efficaces~~ finales poterunt i
ueniri et s^m has tres tribulatones
plu^s et minu^s conferunt tribulacio
Si g^o tribulatoes q^sideram^s s^m
cas efficientes sunt magna co^m
sideramus multa si ab his q^i nos di
ligunt inferant^r maxi^a si ab his q^us
alia credebat^r maxia si a deo
infligat^r qz tn pea q^ia a deo
suffelim^s etia^m timor de dei offe
sa cruciat nos vehement^r De
p^o d^r Vn Innumeru^m vulnera q^a
nunc sciunt^r omnes offedunt vel
nunc scuit^r omnes offedunt vel
melaos et facta q^a fsciunt^r mi
ledunt ¶ De 2° sup^a de maiorib^s
tribulacoeb^s dicit dns d^as
Luc 21 trademini a parentib^s et fra
trib^s et cognatis et amicis et ex
nobis morte afficient Nos exp
nes q^a d^r minora mala infer
q^a ab exteriis infert^r plu^s vel
nos illa tormenta sentimus q^a ab
hijs patim^r de q^a membris p
sitebat^s qz tn dampno corpalis

mala nos trinat aisse tribulatis
De abobus no dicit dominus pro pso Si
inimicus meus maledixisset michi
sustinuissem utique et hoc de primo
Et secundum tu vero homo unanimis et hoc
de 2o / de 3o dicit primo Re 2o si vir
peccaverit in virum placari ei potest deus
si autem in deum peccaverit quis orabit
pro eo Et ideo tribulatio adeo affligit
ira dei ita effusa iram commovit magis
affligit Si vero consideretur
tribulatio secundum eum inde ut est
in rebus tunc magna est quae est in rebus
maior est in corpore maxime quae
in spiritu sustinet Si vero tribulationes
considerentur secundum eum formale tunc magis
ne sunt quae patientes maiores quae liben-
ter maxime quae gaudenter pro domino
sufferuntur et secundum hoc etiam multa dis-
tinguuntur Si vero tribulationes conside-
rentur secundum causam finalem tunc magne quae
pro peccatorum satisfactione maiores quae
pro meritorum cumulatione maxime quae in
recompensationem passionis domini suf-
feruntur pro satisfactione et tribulationes
sufferimus cum omnia quae patimur in sa-
tisfactionem peccatorum quae commisimus
ordinamus cupientes magis hic
temporaliter affligi quam gravius in futuro
maxime cum sciamus quod quantum in deliciis
fuimus tantum a nobis exigitur de
tormentis et pro mensura peccati etiam
erit modus plagarum pro primo meritorum
vero cumulatione tribulationes sufferi-
mus hoc consideramus quod pro multas tribu-
lationes oportet nos intrare in regnum ce-
lorum Et ideo apostolus id quod momen-
taneum est et leve tribulationis nostre
Tertio vero in recompensa passionis domini
sufferimus cum consideramus cumulum pas-
sionis domini in recompensationem cupimus
similia sustinere ne respondeat ideo nobis
pri. Re. 22. non est qui vicem mea doleat

Nono sanctum ideo per ignem signo
tribulationis per quam efficacissime san-
ctificantur testatur Ysa. x. et dicit
erit sanctus eius in flamma Ac si diceret
quod sanctificabitur dicens hoc fieri oportet in flamma
tribulationis omnia enim prohibita non
nos sanctificarent et homines si tribulationes non
adessent de quo quia multa dicta sunt
ut cuiuslibet pluralitas sufficiat hoc
dixisse Ad nobis 2o Sermo 2us
de eodem et de vij per quod fiebant san-
ctificationes 2 quando nos per eadem sanctificamur .9.

Congruitate illi sanctos eius pro
deus salute nostra desiderans
in hunc ubi exhortatione hoc a nobis
exigit et requirit ut sanctis quibus
in hodie festivitas agitur nos
pro vita sanctitatis conformare et conjungere
studeamus et hoc maxime placet deo
et in nobis desiderat adimpleri
Dicit n. B curiam sanctorum nostro
solum sancti et angeli sed ipsarum curiarum
totus dominus quod cum omni celestis curie fa-
milia nos desiderat et expectat
illa sanctis omnibus sanctos sub voluntate letitia con-
gregales et nos per vitam imperia
temporis distinguimus talibus congru-
itatio domino non placet nos ergo
sanctos eius quietem cogitabimus
si sancti eius sicut ipsi Sunt autem
sex quae in veteri testamento nobis
ostensa sunt per quae res divino cul-
tui adaptatae sanctificabantur scilicet per
aquam expiationem unguenti compo-
ne olei unctionem sanguinis asper-
sionem ignis conformationem verbo-
rum prolationem pro ista sex res antiqui-
tus sanctificabantur et significantur talia
per quae et nos possimus sanctificari
Primum ergo per quod sancta est sanctifica-
tio aqua expiationis habet ipso Num.
.19. dicitur Aqua expiationis sanctificat
Et item ibidem quod aqua expiationis

A.

B. Sex sunt per que sanctificamur

De lacrimis

non est assumpsa mundus est. Per hac
aqua significatur pfunda penitencia cu
ius virtutem attestatur lacrime
que lacrime tunc valent nobis sicut
tunc deum ex intima cordis compunc
tione uberrime eas fundimus
coram deo. Luce 11 pro singulis fle
tus similia peccata abluimus deus
placatus ad animam sic mundatam
reuertitur per penitenciam suis sancti
De his lacrimis duo dicuntur scilicet
de earum diuersitate et utilitate
Diuersitatem autem tangit Jhe. tren.
3 diuisiones aquarum deduxit
oculus meus Nota exponens iiii dicit
diuisas esse aquas ex oculis de
ducimus quia singulis peccatis diuer
sitas lacrimas damus. ut qui similibus
dampnis que ex peccatis incurrimus fle
tus similes impetremus Ex peccatis
itaque animam ipsam mortificamus bona
nostra perdimus celorum regnum a
mittimus deum offendimus et ideo pro
singulis his malis exhortamur
lacrimas fundere in scriptura Pro [illegible] de
morte anime ploranda dicitur Jhe. 6
luctum unigeniti fac tibi luctum a
marum quia anima ex peccatis mortu
a que plus est nobis quam unigenitus ex
lacrimis reuiuiscit Item bona perdita
restituunt lacrime et ideo monemur
eccl. 6 fle cum [illegible] dura passus
ipse plorare Item regnum celorum
lacrime restituunt et ideo dicitur nobis
ysa 30 plorans nequaquam plorabis
quod in uita intelligi potest de regni celo
rum restitucione in quod cum introducimur
nequaquam plorabimus Immo sicut in
Apoc. 7 dicitur Absterget deus omnem
lacrimam ab oculis eorum Item ex peccato
deum offendimus quem per lacrimas sin
gulariter placare possumus Et quia eius
offensa maximum malum est quod

incurrimus et ideo omnia dampna grauis
simum et ideo ad hoc malum reca
piendum magis plorare iubemur
Tren. 2 ubi dicitur Deduc quasi torrentem
lacrimas per diem et noctem non des
requiem tibi nec taceat pupil
la oculi tui quia ut ibidem dicitur
magna est velut mare contritio tua
primo super celum et terram et omnia que
in eis sunt Et hec contritio mag
na valde ubi deum offensum pe
nitus que cum per lacrimas tuas
inebriatus fuerit finaliter uidet
et omnem offensam ~~[illegible]~~ re
mittes placatus reuertitur hinc
est quod abusa non plorantibus
imperat ysa 83 ubi dicitur adi
pe victimarum tuarum non me
briasti me Adipe victimarum
vocatis ipsas lacrimas que deum co
gunt et vincunt ad omnem offensam et iniuriam
remittendam Et hoc est quod dicit
Aug. O fortis lacrima vires
invincibiles ligas omnipotentem omnia enim
alia affectum habent supplicantis
sola autem lacrima virtutem cogentis
Secundo dicendum est de lacrimarum u
tilitate Habent autem 3 effectus 4
ut de multis pauca sumamus 1
et impetrant remissionem peccatorum
2 exaudicionem petitionum
3 merentur consolacionem De primo
dicitur Jhe. 31 In fletu venient et
in misericordia reducam eos Tren. In fletu
venient pro peccatis supplicando et
in misericordia reducam eos eadem misericor
dia ignoscendo Et hoc est quod
ait Judith 8 Indulgenciam eius
effusis lacrimis postulemus Item
effectus lacrimarum omnium petitionum
exauditio est tante enim sunt uirtutis
et efficacie ut deus se contineri ab eis
non valeat sed omnia saluti nostra

tam in lacrimis et per lacrimas pos
tulatur concedit. Hinc Thob. 3o.
Non dubito quin deus [illegible] deus pre
ces et lacrimas in conspectu suo
admiserit. Item 4 Reg. 22. Pro eo
quod perterritum est cor tuum et flevisti
coram me ego exaudivi te. Et Ps.
Exaudivit dominus vocem fletus mei.
Tertio lacrime merentur consolationem.
Hinc Thob. 3o. dicitur Post lacrimati
onem et fletum gaudium et exulta
tionem infundis. Item Mt. 5o. Beati
qui lugent quoniam ibi consolabuntur.
Quarto etiam hoc significabatur per ungue
ntum. Sicut enim dicitur Exod. 30 et facies
sanctum unguentum compositum, sanctificabis
que omnia et erunt sancta. Per hoc un
guentum ~~[illegible]~~ nova devotio quasi
lacrimarum compunctione infunditur de
signatur. Quod sic contingit. Cum deus
non per lacrimas [illegible] peccata dimit
tit statim spiritus sanctus convertit spi
ritum nostrum ad [illegible] devotionis
in qua [illegible] sperat se veniam peccatorum
consecutum. Et hoc est in signum remis
sionis peccatorum. Cum remissionem
peccatorum tale accipimus argumen
tum quod neque [illegible] ut indigne peccata pos
sit deplorare. Et sic gratia dei
otiosa esse non potest [illegible] devo
tione hominis ut in gratiarum actione
ut pro his et aliis beneficiis gratias
agat deo dicens ex magna admira
tione illud 2 Reg. 7. Quis ego sum domine
aut que domus patris mei ut [illegible]
tales in talia. Et hec devotio gratia
rum actionis unguentum dicitur. De quo
dicitur Cant. 1. In odore unguentorum
tuorum currimus. Et item 4. Odor unguen
torum tuorum super omnia aromata. Et hec
devotio ceteras antecellit. De qua dicitur
[illegible] Unguentum et de omnibus collatis
humano generi beneficiis. Et sic unguit

~~que in lacrimis et per lacrimas pos
tulatur concedit. Hinc Thob. 3o. Non
dubito quin deus preces et lacrimas
in conspectu suo admiserit. Item
4 Reg. 22. Pro eo quod perterritum est cor
tuum et[c].~~ Felix que ipsa studiose col
ligit et animi metus sive oculis dig
na cum gratiarum actione reducere curat
postquam cum finiunt in vastido peccatoribus
crebra meditatione contusa demum
igne sancti desiderii simul decocta et
demum impinguata oleo letitie e
rit vere unctio longe preciosior pre
ore. Quinto rebus divino cultui ad
aptandis significabatur olei unctione
Sicut enim dicitur Exod. 30. Omnia unctionis
oleo consecrabis signis. Sic nos qui
celesti tabernaculo sumus eternaliter ad
aptandi per spiritum debemus et nos o
leo letitie consecrari. Per oleum enim
spirituale gaudium designatur sicut
dicitur Isa. 61. Dabo eis coronam pro ci
nere et oleum gaudii pro luctu. Et
in Ps. Unxit te deus oleo letitie pre
consortibus tuis. De hoc oleo spirituali
gaudii est sciendum quod ad gaudium eius
gustandum tanta dulcedine confluunt
Sed dei presentia plena eius civitas
celestis gaudii influentia et ideo
certo quod his tribus gaudium ineffabile
anime generatur. De quo dicitur Eccl. 30. Non
est oblectamentum super cordis gaudi
um. Item Prov. 21. Thezaurus desi
derabilis et oleum in tabernaculo iusti
et homo imprudens dissipabit illud.
Hec autem dei presentia miram super mo
dum in anima facit dilectionem. Dicitur 2
Mach. 14. Presentia dei sunt magis
infinite delectat. Cum enim deus sit su
ma delectatio ubicumque presens fuerit
ex sui presentia odore sue delectationis
per tota domus anime spargit. Hinc Thob.
Odor tuus domine expetivit tamen

e

F

Gaudium anime generatur ex tribus

concupiscibilis etiam. Unde cum deus lux
est ipso testante Ioh. 8. Ego sum
lux mundi. Unde Augustinus: deus
est lux que illuminat puras mentes ut
ea que divina dicuntur vel ostenduntur intel-
ligant. Non solum delectacionem dat anime
per suam presenciam sed etiam in lumine suo dat
ei cognoscere plenam suam et perfectam
sapienciam. Unde Sap. 8. In amicicia
illius est delectacio bona. Unde Augustinus: Sic
me videt tu miseraciones eius et ami-
cicias eius me attendo ut si plus
e dicere quoniam non agit deus nisi
ut mee saluti provideat, et quasi omnium
aliorum oblitus sit et in solo vacare
velit. Cui consonat B. Unde dico
spiritualibus minimum quod sed quasi verum
aliquid deum videt et haurit sic ipse videtur
quasi sola videatur. ¶ Tercia de-
lectacio consistit in celestibus gaudiis influ-
encia. Ibi [illegible] gustus celestium bonorum
quasi quasdam guttulas. Unde quod gus-
tu dicitur Sap. 16 bene disposuisti. Panem
cui dedisti concupiscenti delectamenti suum
novum saporem. Et hiis gustatis de-
sipit omnis caro. Et hoc est gustus tamen hiis
bonis omnia terrena et carnalia de cetero
non curat et hoc est quod dicitur ut
Levit. 26 supervenientibus novis ve-
tera proiectis et donec nova nasce-
rentur vetera comedetis. Quia non est qui di-
cit de spiritualibus gustavit terrena. Ideo in nobis
dulcedo succedat. Gustatis autem
spiritualibus carnalia contempnit. Hinc
Gregorius: Dulce est ea inhiantibus [illegible]
sed ei qui adhuc de celestibus non
gustavit. Ut quanto minus etiam
diligit tanto delectabilius in temporalibus
requiescit. At si quis ea cordis ore
gustaverit quod sit vera dulcedo celestium
premiorum quanto illud dulcius sit quod
minus videt tanto in amaritudine
vertitur omne quod foris sustinet. ¶ Ego

hiis tribus delectacionibus dulcissimis sic
iunctis una surgit ineffabilis et
super dulcissima delectacio per quam anima
inebriata iubilat et exultat
id est extra se saltat et bene extra se sal-
tans ibi erit et non de sensibus hu-
mane miserie reminiscebit. Iste bis
ex saltatus erit exprimens in motu cor-
poris quod nec verbo potest explicare
et hoc proprie vocatur iubilum. Unde in
Psalmis beatus populus qui scit iubilacio-
nem. Notandum autem dicit qui scit non
qui loquitur non qui audit sed qui scit per
experienciam et sentit quid per intellectum
iubilacio sit. Sed dicto exprimi non potest.
Sic iubilum describit Cassiodorus. Dicens
iubilum dicitur quoddam ineffabile gaudi-
um mente concipitur quod nec abscondi
possit nec sermonibus aperiri et ideo
diversis motibus proditur quomodo nullis
in pietatibus exprimatur sentitur ipse
quod ultra sensum et tamen usque ad hoc
contemplacionum sufficiat gloria sentien-
tis quasi ad hoc exprimendum suffici-
at lingua dicentis. ¶ Et secundum quod
hee tres delectaciones que in spirituali
gaudio confluunt misterio per oleum
designantur propter tres proprietates in oleo
repertas. Ut enim oleum odoris fortitudine
virtu-
tudine in tolis pulcritudine vir-
tuositatis pinguedine. Propter primum
odorat dei presencia. Propter secundum cogno-
scit dei amicicia. Propter tertium gustat
bonorum celestium influencia. ¶ Ista
sufficiencia in veteri testamento per sanguinem
consignabat. Unde Levitici. Intingat
sacerdos digitum in sanguinem et asper-
gat contra altare et erit scriptum per hunc
sanguinem minime quod in primitiva ec-
clesia se deo sanctificabat homines per
intelligi competeret. Unde quod in parte
sua vivunt etiam ut per effusionem san-
guinis huius ita sanctificetur. Lo quando

^ non

Aug.

^ Gustus eius quasi simula cum melle, de quo dicitur Sap. 16.

^ haurit

^ nobis

^ gaudiis

virtu

sunt alia exercitiorum genera que cordi
deo pre minus computet. Tertium est quod
sciendum quod tres sunt radices inven
di. scilicet res corporis et anime. et in sin
gulis istis difficillimum est et super
illa quod minus computatur. Difficillimum
autem quod de rebus divinis possit exhi
beri est omnium bonorum plena et in
tegra denudatio. et ideo qui in hoc
victor extitit et omnes divitias mun
di propter christum reliquit. dives se tenuis
sima paupertate. talis paupertas
expollet minus. In signum huius
Mathei 4. de pauperibus et mitibus
istis primum scilicet regnum celorum polli
cetur. Nec per hoc intelligi ut sicut
aborum unum est primum sic aborum
minimum expollet. Iheronimus. Vere
miri generis est voluntaria paupertas
que est innumerabilis et quod minimum genus
est inter epulas esurire inter ves
tes pretiosas algere paupertate premi.
Tertium exercitium in corpore et de cor
pore exhibetur. difficillimum autem
corporis obsequium minus etiam equi
pollet. et hoc est cotidiana contri
tio corporis afflictio ut pro divina
et aspera exercitia sanguinem exhau
de corpore eiusque solum per vulnera gla
dii extrahere debemus. Sicut de quodam
dicitur 3 Regum 2. effudit sanguinem
belli in pace. hoc modo mactaba
bat se cotidie. psalmus cum dicebat
propter te tota die et apostolus coti
die morior propter gloriam vestram fratres. hunc
habet pax nostra minimum sunt quod
et si tyrannus colla ferro non sub
dimus. spiritualis tamen gladio carnalia de
sideria truncamus. Nam dicit
deus morere pro me sed tamen
in te carnalia desideria occide
Hugo de sancto victore. Sic prius dominus ... et
pusillus cor deperdidit ut per

scilicet pro ipso fundere non sufficiunt saltem
minutioni sed diuturnioni minus sangui
ne sudat. Quartum exercitium deo de
bemus exhibere de anima. cuius difficillimum exercitium
etiam minus expollet. difficillimum autem
anime est dilectio inimicorum et diligere odi
entes et persecutores ex affectu. Unde
salvator ammonuit dicens Mathei 5.
Diligite inimicos vestros. benefacite hiis qui
oderunt vos et orate pro persequentibus
et calumpniantibus vos. Nam quia in
ore duorum testium stat omne verbum. Iohannes in
parabolis. Ubi salvator tres testes
posuit scilicet cor os et opus. Cor ut
eos amemus. os ut pro eis oremus
opus ut eis auxilium exhibeamus
Ut tamen sit difficile inimicos diligere
eius difficultas hiis tribus testimoniis
approbetur. Quartum quod in veteri testamento
res sanctificabat est ignis. Sicut cedit
dicitur Numeri. omne quod potest transire per
flammas igne purgabit. Per hunc
ignem intelligimus caritatem sine qua
omnis sanctificatio per nos habita non valet
qui comburens ignis dicitur et ab ig
ne dei denominatur. Sicut dicitur Deuteronomii
dicitur. Deus tuus ignis consumens
est et ideo flamma ex parte anima huius dei
in ignis in animam transiens ignis
similiter nominatur. De hoc igne dicitur
Levitici. Ignis in altari meo semper ar
debit. Et iterum. Ignis iste debet
esse perpetuus signis caritate quod in
altari cordis nostri debet semper et
inextinguibilis exstinguui. De hoc ig
ne quod caritas est tam maxima bona
nobis provenit. quibus non sunt si
bi in celo et per eum non habemus in tanta
terra qua non tantum diligitur super terra
hic. Bernardus. Vita cordis amor est. et
ideo omnino impossibile est ut sine amore
sit cor quod vivere cupit. Tertium per
amorem omnia que sunt nobis proveniunt

k

ad salutem. Et hoc est quod ait: a
plus. Secundo quia diligentibus deum
omnia cooperantur in bonum. Tertio pro-
pter amorem dei qui est omnium bonorum
thesaurus. Habemus quem per fidem et per
dilectionem spiritus habitat in cordibus
nostris. Item ad sanctificationem fructus
hec in veteri testamento et in novo sunt
verba vitam ad salutem. Videmus quod omnia ad
divinum cultum necessaria verbis et bene-
dictionibus conficiuntur. Sunt duo genera
verborum scilicet dei et nostri. Per verba dei
intelliguntur benedictiones, per verba vero
nostra orationes, de quibus benedictionibus
dicitur Deut. 28: Si audieris vo-
cem domini dei tui ut facias atque cus-
todias que ego precipio tibi hodie, ve-
nient super te universe benedictiones
iste. De verbis vero nostris scilicet orationibus
et in aliis sermonibus copiosa ma-
teria. Quod nobis etc. Sermo 3us

Gloria hec est omnibus de eodem ·100·
sanctis eius. Ps. [illegible]. Non
parum fructuosa materia memoria
sanctorum omnium quorum hodie gaudia
celebramus, quia languorem, torporem,
errorem depellit. Languorem quidem
in intercessione nostra infirmitatis ad-
iuvetur, torporem vero ex consideratione
beatitudinis eorum nostra negligentia
excitetur, errorem vero de eorum exemplo
nostra ignorantia informetur. Et quia
tantum fructum ex eis consequimur, expedit
ne ingratitudine teneamur, ut ex
corde [illegible] eis laudem et gloriam
referamus. Et hoc est quod monemur in
verbis propositis cum dicitur: Gloria hec est
omnibus sanctis eius. Ac si diceret: quasi in sin-
gulis festis singulis sanctis gloriam
exhibemus, id gloria quam in hoc festo
colimus non uni, non paucis, non
multis, sed debetur omnibus sanctis dei. ¶
Est autem triplex gloria ad quam exhiben-

dam nos debemus cum devotione in quantum possumus
exhibere, scilicet animationis, venerationis et imi-
tationis. Prima debetur deo, 2a sanctis, 3a
nobis. Prima est mentalis, 2a vocalis,
3a realis. ¶ Prima ergo gloria scilicet anima-
tionis in hoc festo cum omnia est offerenda
quam in omni primordiis nos notare
laude glorificationis convenit cum omnibus
condidit sanctos per que omnia facta sunt,
per que cuncta subsistunt elementa.
Tunc tunc (?) sibi gloriam exsolvimus cum
eum in sanctis suis laudamus, laudando
~~[illegible]~~ animationem eius potentiam, sapientiam,
clementiam, qua potuit, scivit, vo-
luit tam viles homines de stercore
et pulvere creatos ad tantam excellentiam et
gloriam sublimare. Dicitur hoc animationis
affectu 1° Reg. ii: Non est sanctus ut est
dominus et non est fortis sicut deus noster,
qui suscitat de pulvere egenum et de stercore ele-
vat pauperem ut sedeat cum principibus et solium
glorie teneat. Quam gloriam
tunc deo exsolvimus, videlicet cum in ani-
matione eius laudibus deficimus. Cum af-
fectus animationis pervalet, non invenit
verba congrua per que possit exprimere quod
animatur. Dicitur illud Eccl. 43: Multa
dicimus et deficimus in verbis. ¶ Que-
cumque est super omnia opera sua terribilis
dominus et magnus vehementer et mi-
rabilis potentia ipsius. Ad talem glori-
am exhibendam hortamur ibidem cum statim
subiungitur: glorificantes dominum quantumcumque
potestis supervalebit adhuc. Benedicentes
exaltate illum quantumcumque potestis, maior
enim est omni laude, et sequitur: nolite
(?) deficere ... non comprehendetis ... non
[illegible] sicut est, multa
tam abscondita sunt maiora his, pau-
ca enim vidimus operum eius. ¶ Incomprehensibilia
tamen Job 5° qui facit magna et
inscrutabilia et mirabilia quorum non est
numerus. Quod exponens Gregorius dicit

fortitudis fuit tuc vel exple-
tu s3 nos exple no posse cognosci-
mus tuc fituidis lasim. cu ab hijs
obstupescedo obmutescim. Ille g°
deu scdm multitudine magnitudinis
eius laudat. q se sitcudie i eius lau-
dis expletoe cognoscit. [illegible] 2a
gloiaz et 3a venatois. qua scis
oibus cristu hodie festu colimus exhi-
bemus. qua tuc velat expolimus
si hymis et psalmis pfudis suspi-
rijs et cauticis affectuosis oroibus
deuotis laudibus. omis scos tu oi
uigilancia honoe mi cupictes sinlos
et omis laudare aplis q possimus.
tato affectuosius hoc agetes. quto
plures sut. is veniam dicetes illud
Job.19 miseremini mei miseremini mei
saltē vos amici mei. hec omo dubi-
temus. qin p eorū intcessioes gram
cosequimur. Grei ut ait grt. ipsi le-
c inliorū pcēs noexaudi i ist
tu ipossibilius ē omn pces scōrum
no exaudiri. Et si moyses adhuc
i tra potius ubi modicū adhuc ē
caritatis petit deleri de libro vite
cu n culpa ppli sibi amissi tolle-
tur/ et si paulus optabat anathe-
ma eē p fribus in ifinitu mīr mi-
sericordiores sut p nobis efficaciter
intceduut. ãpe. q inetia dei magz
sut imsi Dehac vendtoe hozt
nos Augus dō. hinc resonet psal-
mi corpet leves et altitatibus
uocibus carmina misceat. Gl 3a glo-
ria deo 2 sctis eius hodie exhibeda
ē q eam dr gloia imitacois nec
maioē glaz et scs gtiorē pos-
sumus exhibē. qz ut indicetes uesti-
ipsorū sequi fidelit uestigia eoz
imitates. ps ex psona omi pau-
lus monuit ad heb. 6. cu dicebat
cupimus vnu q3 vrm eadē ostedē

sollicitudine ad expletione spei vs-
qz i fine ut no segnes efficiamini ve-
rū imitatores eoz q fide 2 paciencia
hereditabut pmissioes. Ite 2e tess.
3. Ipi n scitis fres quēadmodū
oporteat nos imitari nos qm no
inquieti fuimus it nos/ neqz gratis pane
madūcauimus ab alijs sed i laboe et
fatigatoe nocte et die opantes ut
nosmetipsos forma darem nobis ad
imitadū nos sic i psona oim et p
oibus q i celo sut clamat aplus
ad nos de celo isinuas. qz p maxi-
ma accipiat glia si imitabim eos.
sed quo sigli nos omis imitabi-
mur. cu no vna via ad regnū p-
uenerit. Ad qd dicedu. qz omes
imitabim si re et noie sci erimus
sicut et ipsi. Duplici aut deuoto-
ne sci erimus testāte b. q dt. scm fuit
affectio sca et ipa gemina. timor dō-
scus et amor scus. p pma deuoto-
ne ad salute imitam. p 2a osū-
mam. Vn de tiore dr ecce. 2. q
timet dnm scificabut aias suas.
Qui ei sn timoē ē no pt iustificari
ibidē. De hoc g° timoē tu pe-
ordine dicit q de eius acqsitoe ac-
quisiti tioris pmocoe pmoti no- ¶ De tiore cstituto et eius acqsitione
ris scificatoe. ¶ De pmo scedu qz
tiore cstitutu p nos et a nobis ac-
quirē no possimus cu sit pm de vij
donis spus sci sz habilitare nos pos-
sumus ut s3 donū nobis a dno ifudā.
qd fialit ee si aptos oclos hre-
mus ut singla dapna et picula
videamus. Quicqz n osideracois nre
oculos vtimus tioris mām iuēiemus
Si n sup nos oculos attollimus in-
uenimus ibi iustu iudicē dm q nulli
vz dissimulut pluere peccatorum
Ro quo intuitu scūs Job deu timu-
it dicens. 9. Vebar. oia opa mea

sciens q̄ hic pt̄es deliquenti. Ad
exponens .xix. d. Delicta quis in-
telligit? Hic pre deus. sz delictum sine
volicione non deserit. Hic ubi so-
ciose te non tiebit (?) rex iste. Si vero pos-
tergum respicimus videmus turbam ing-
entem quam dinumerare nemo potest ex
omnibus peccatis et negligenciis que sub
celo sunt que maxime ex commissione
mali et omissione boni committimus. Nec
sunt quorum nullum remanet. Unde
spiritus hic Job .20. luet que fecit omnia
Ite eccles. .11. cuncta que fiunt sub sole ad-
ducet deus in iudicium pro omni errato sive
bonum sive malum sit. Si autem in nos
consideracionem reflectimus videmus mortem
periculosam similiter formidolosam. De qua
dicitur eccles. .41. O mors quam amara memoria
tua et cetera in suis peccatibus. De qua
.xli. a porcis horrore maximo timendum
valde distinctum ab oculis cordis elon-
gatum ulterius paciales. Si vero infra
respexeris videbis terra a dextris et a
sinistris positum in mille periculis. Vi-
debis infernum profundis flammis hyantem
ac directum. Affert affert infert ve-
ribus male bullientibus singultantibus da-
ribus. Si vero circumspexeris videbis mala ut
de quibus dicitur .xv. Cogitaciones perver-
sitatis miscela vite humane periculosa
propter fragilitatem pellitur ad innumera
malorum ad virtutes. Si vero intus
te conspexeris invenies te obrutum defectibus
infinitis clamans miserum cum apostolo Ro.
.7. Infelix ego homo quis me liberabit de
corpore mortis huius. Hiis si nos humilia-
mus considerat deus timoris graciam sui medio
et sic patet primum membrum. Secundum dicendum

f.

De timoris promocione

est de acquisiti timoris promocione. De
quo sciendum quod timor iste passum sui
promovetur primo in ex gracia vita humilitatis
ingreditur pergreditur et
egreditur. Ingressum gressum promove-
volumus eo adiuvante omnia mala que
inveniuntur expellamus. Hoc est primum
eorum timoris cum ingreditur. Sic enim di-
citur eccles. .1. timor domini expellit
peccatum. Et Augustinus Timor domini
fuga mali est timor igitur ad promo-
vetur si per eum peccatum expellimus.
Secundo timor pergreditur per prosperitatem que
tunc promovetur si bona operamur et
operata multiplicamus. Hic eccles. .15. Qui
timet deum faciet bona. Et item
eccles. .vii. qui timet deum nichil negli-
git. Tertio timor egreditur quando tunc
promovetur si loco eius se egredientis
virtutibus introducantur. Hic item eccles. .2.
timor domini preparat corda. Preparat autem
corda caritati subsequenti. Hinc Bernardus
Sicut seta primum ingreditur et post se
filum inducit sicut primum timor cor-
da ingreditur ut post se trahat caritatem.
Sic patet quomodo timor ingrediens promo-
vetur per mali expulsionem progre-
diens per mali boni operacionem egrediens
per caritatis introduccionem. Tercio dicen- — De timoris fructificacione
dum est de timoris fructificacione sive uti-
litate. De quo sciendum quod tercio fructus
optimos ex eius habitu consequimur. Primum
te religiose edificacionem. Secundum dilec-
tionem gracie confirmacionem. Primo dico
timor edificat in nobis vitam religiosam
1° Hic eccles. .1. Timor domini est sciencie religiositas
et ipsa custodit ac dirigit. Ad religi-
onem timor domini cum dicitur Fili accedens
ad servitutem dei sta in timore et prepara
animam tuam ad temptacionem. Hinc Bernardus
sine hac gracia gratuitum promove quomodo tamen
religionis exordium est nullum bonum
pullulare potest vel manere. Demum
virtutum edificium vergit in precipitium
si humus gracie amiserit fundamentum
quod plura concava sunt timor et re-
ligio nec altum potest sine alto huma-
nitate per timore in mundo humiliari

nosmetipsos abnegamus crucem
nostram per omnia portamus. Tercius
fructus est divina consolatio. Eccli. i. Timor
domini delectabit cor et dabit leti-
ciam et gaudium in longitudine dierum.
Hinc Ysa. 66. Ad quem respiciam
nisi ad humilem et contritum spiritu et treme-
tem sermones meos. Quartus fructus honoris
est gratie conservatio. Est enim quasi quoddam
reclusorium et vas solidum in quo gratie
si que date fuerint conservantur. Hinc
item Eccli. 33. Timenti deum non oc-
current mala sed in temptacione deus
illum conservabit. Hinc Bern. In veri-
tate didici nichil tam efficax esse
ad gratiam promerendam conservandam
recuperandam quam si inveniaris omni
tempore non altum sapere sed timere. Time
ergo cum arriserit gratia, time cum abierit,
time cum denuo revertetur. Time
cum arriserit ne indigne operis
ex ea. Sed multo amplius timendum
cum subtracta fuerit quia minor ...
committere deo ut scias te ...
si recuperata fuerit multo amplius
timendum nec contingat recidivum
pati. Nec tanto deterius nobis contingat
... gratia est donata. ¶ Tercia
... nos sufficiens est amor sui
quo nil perfectum est scilicet. Hinc Aug.
nichil nobis ita ad sanctitatem perficiat
sicut sanctus amor. De quarto amore sci-
licet ita dicitur quomodo acquiratur, pro-
moveatur et perficiatur. Acquiritur

aut de dono dei nec meritis conna-
tibus nec sensibilitatibus quamvis cum inter-
dona dei sit nobilissimus nec per
se homo ... comparari potest sed solum
eius dono quod dat cui vult, quantum
vult et quando vult. Et hoc est quod ait
apostolus Ro. 5. Caritas dei diffusa est in
cordibus nostris. De quo autem infundatur
statim subiungitur cum dicitur per spiritum sanctum
qui datus est nobis. Secundo quomodo la-
boribus acquiritur scilicet per spiritum sanctum infunditur.
Hinc Bern. dicit: Amore dei in homine
genitum ex gratia dei. Unde sicut pa-
ter inspiravit spiraculum vite dans
ei vitam corporalem et sic factus
est homo in animam viventem, sic ad vivifi-
candum hominem spiritualem inspirat amorem.
Dicit et Bern. quia vita hominis est cor. Di-
cit item Bern. Amor dei vel spiritus sanctus
homini se infundens afficit eum sibi ut a-
mans semetipsum de homine deus unum
secum efficiat et spiritum eius in amorem
eius. Unde sicut corpus non habet unde
vivat nisi de spiritu, sic affectus ho-
minis, qui amor dicitur, non vivit, homo
non amat deum nisi de spiritu sancto. ¶
Secundo dicendum est quomodo amor infusus
promoveatur. Et nota in infusis tamquam in-
fantibus novis natus tenerrimus sit
facilime extinguitur nisi plus exer-
ceatur et bonis actibus tamquam cibis nu-
triatur. Nota quomodo fieri debeat ostendit
Bern. dicens: Amore dei in homine ex gra-
tia dei genitum, lactat meditatio

no.

pascit oratio confortat et illuminat.
Amor enim novicius instar infantis ad-
tenellus lectione lactatur. Sic enim dicebat
apostolus novicius regeneratis cum lac-
te eos corporaliter scribens dixit prima ad Cor. 3.
tamquam parvulis in Christo lac potum no-
bis dedi non escam. Nondum enim pote-
ratis intelligere sed nec nunc quidem potes-
tis. Quomodo autem legendum sit
ut dictum amor novicius instar lactentium docetur
[k] Hugo de clau. per hec spiritualia ponens Ecclesiasticus. Primo enim
docet tamquam homo lectione in stabilitate consistendum. 2o
de lectione lectione memorie ad commendandum.
3o timore domini supponendum. Primo
dicit quod hominis lectio est variandum. Fortu-
ita enim lectio et vaga et si ex cum scriptu-
ris edificat sed reddit animum instabilem.
2o de lectione cotidiana ad cotidie in
ventre memorie commendandum quod rumi-
net cum sicut munda animalia ruminet quod si
delectat digeratur et quod etiam propositum
nervat. 3o in omnibus scripturis animum
legendi debet esse timor domini ut in eo prim-
um solidetur intentio legentis. Ideo lectio deter-
minat. Sic enim nec deum querit intelligit. Cum
intelligit torpescit et in bonum et cap-
tivat sensum legentis et in futurum indig-
dem intellectum in obsequium Christi. 4o a-
mor lactatur lectione pascitur et medi-
tatione. Sic enim agitur cum parvulis qui cum primo
nascuntur lacte nutriuntur que propter etatem
te pane tamquam solidiore cibo nescitur.
Sic amor novicius instar lectione tamquam
lacte potatur qui robustior factus medi-
tatione tamquam solidiore nutritur. Et si di-
xeris quid sit meditandum dico quod infini-
ta de hoc occurrit nobis materia. Debemus
enim meditari mala que commisimus bona que
accepimus et precepta domini quomodo vitium
possimus committere meditemur. Sic enim dicitur
Deut. Cave diligenter ne umquam ob-
liviscaris domini dei tui. Similiter meditemur
precepta dei ut faciamus prohibita

ut caveamus. Similiter domini passionem
et deum civitas sue dispensationem
a terra memoria recedere ullatenus fa-
tiamus de hiis et similibus meditationibus
tandem hortatur nos dominus [Deut. 6]
Erunt verba mea que ego precipio tibi in
corde tuo et meditaberis sedens in
domo tua et ambulans in itinere dor-
miens atque consurgens scribes ea in lim-
ine et ostiis domus tue. Sic enim dicitur
de viro sancto in ps. 1 et in lege eius me-
ditabitur die ac nocte. Sic etiam
quod in lectione legimus per fidelem
meditationem postea ruminandum est
ut simus munda animalia dei in mi-
nimis. 1o amor per lectionem lactatus medi-
tatione cibatus devotis orationibus et con-
fortandus et illuminandus quod quanto
crebrius agimus tanto in nobis for-
tior erit amor quod in nobis perfi-
ciat deus qui est benedictus in secula. Amen.

Sermo quintus de eodem. 101.

Beati qui habitant in domo tua
domine in secula seculorum lau-
dabunt te ps. [83]. Dicit boecius libro
3o de consolatione. Omnis mortalium cura
quam multiplicium studiorum labor
exercet diverso quidem calle procedit
sed ad unum tamen beatitudinis finem in-
tendit pervenire ad quem tamen omnis homo na-
turaliter pervenire desiderat
[l] nam constitute pervenire desiderat. Lectione
Jo. in hymno dicit evangelium lectione
diviniis salutem nostram desideramus
...stula nobis exposit in qua duce gratia
ad beatitudinem possimus pervenire. Est autem sciendum quod tripliciter beati
dicuntur. Triplex beatitudo
do large scriptura in qua denominantur
homines dicuntur beati. Sunt autem beati
qui ad regnum celorum sunt vocati. Beati
qui re et nomine a beatitudine sunt
denominati. Beatissimi qui in celesti reg-
no iam sunt locati. De primis dicitur Ap.
por. 19. Beati qui ad cenam ...

[Marginalia: De studio lectionis ad nostrum profectum]

agni sunt vocati de 2is 9a art.
¶ Beati pauperes spiritu 2o / De
3is dicitur verbum propositum scilicet beati qui ha-
bitant in domo tua domine 2o psalmo 83. 2. 29.
supplices de 2a beatitudine christi do-
dedit perfectum. Deus itaque salu-
tem nostram desiderans subtiliorem vi-
am nobis exposuit per quam ad maxi-
mam vite felicitatem in hoc tempore et ma-
ximum premium quod datur est deus
in patria possimus pervenire. Cuius doc-
trine excellentia in forma propositi
lectis precedentibus declaratur. In qua
sic dicitur. Videns ihesus turbas ascendit
in montem 2o. In quibus verbis ut di-
cunt hi huius vite sublimitas desig-
natur electione, montis ascensione,
salvatoris sessione, discipulorum acces-
sione, oris apertione innuitur per supermodum
doctrinam maximam et dignitate ex-
cellentissimam eam docturus. Quam per-
modum scale octo gradibus in sanctis propo-
nit. Ita dicens Beati pauperes spiritu
Cuius beatitudinis causam subiungit cum dicit
quoniam ipsorum est regnum celorum. De his
pauperibus dicitur psalmo 10. Melior est pau-
per sufficiens sibi quam gloriosus indi-
gens pane. De quo ibidem dicitur 13. Est
quasi dives cum nichil habeat / et quasi
pauper cum in multis sit divitiis. De
qua paupertate dicit bernardus quod tamen a seculo
absconditum tamen inauditum tamen difficile
ad credendum / quod paupertatem esse beatam
cum pene omnes pauperes ab omnibus in-
felices reputantur. Attamen veritas loqui-
tur que nec fallere nec falli potest. Cum
ista infra hic considerationes estimationes
possessiones [illegible] quod dicit. Beati pau-
peres spiritu. Sic nos instantes filii
ade dilectissimi [illegible] desidera-
mus. Nisi adhuc tamen ista beatitudo
pauperum divitiis sit commendata. Sed
tantum sit in mundo tradita sit ab homini-
bus. Curavit eas pagani qui sunt de-
vincti / contrat eas iudei qui terrenas
possessiones accepit pro munere sed
qua fronte magis alii qui mente perpetua
diligas contrat pro pro nunc etiam veritas
dei sapientia beatos pauperes predicavit
quousque filii alienum quousque
vanitate loquitur os verum ut beatum di-
centes sublimem cum hec sunt hec in-
visibilia hoc principaliter cum filius dei eternaliter
ens os suum locutus sit veritatem
beatos esse pauperes et ve divitibus
¶ Vera autem paupertas in tribus con-
sistit scilicet in profunda humilitate de
propria contemptibilitate / et rerum de
spectabilitate / pro quibus veri pauperes
tria maxima bona recipiet que deus
dare potest in presenti tempore in iudicio et
in celo. Ita pro profunda humilitate
dat deus eis optimum quod in hac in-
ta dare potest scilicet gratiam. Sicut dicitur
Iacobi 4. Deus superbis resistit humi-
libus autem dat gratiam. Pro 2o scilicet pro
de propria contemptibilitate dat deus
optimum quod dare potest in iudicio
scilicet iudiciaria potestate / ut assessores
cum christo iudicent totum mundum / ut
sicut ipsi viles abiecti ab hominibus
iudicati sunt / sic ipsi sublimium col-
la propria virtute calcabunt. Quia sic
contulerit dicitur in iudicio Sap.
5. Hi sunt quos aliquando habuimus in deri-
sum et in similitudinem improperii. Nos insen-
sati estimabamus vitam illorum insaniam
et finem illorum sine honore. Ecce quomodo
computati sunt inter filios dei / et inter
sanctos sors illorum est. Cum concordat Isaie
Ia 49. Vultu in terra demisso adora-
bunt te et pulverem pedum tuorum lingent.
¶ Pro 3o scilicet rerum despectabilitate dat
deus optimum quod est in eterno regno op-
timum autem illud est quibus promittitur regnum

[illegible] 2 [illegible]

Vera paupertas in tribus consistit

C

2ª beatitudo est man-
suetudo

sed totum regnum. Sed quod dicitur in principio beati
pauperes spiritu, hoc etiam premittitur et
adiciendum quia hec paupertas non
solum debet esse rerum relictione sed etiam in
simplici abdicatione. Sunt enim multi qui
volunt esse humiles sine despectu, pau-
peres sine defectu. ¶ Secundo beati dicuntur
mites cuius beatitudinis tamen subiungitur status
tamen inferius quoniam ipsi possidebunt terram
quam terram Bernardus de corpore nostro exponit
sic dicens: hanc terram ego corpus nostrum
intelligo. Quod si vult possidere anima
sibi regulare desiderat super membra sua
necesse est ut sit ipsa mitis et superiori
suo subiecta. Qui tale invenit suum ~~[struck]~~
inferius quale se ex suo exhibuit su-
periori. Animal enim tantum ad ulcis-
cendum contumeliam suam iniuriam, et ideo noluit
illa que rebelle invenit corpus suum
se nimium quod debuerat superioribus pota-
tibus esse subiecta. Mansuescat igitur et
mitescat et humiliet se sub potenti
manu altissimi ad omnem corporis et
spiritus molestiam pie et benigne cum
omni mansuetudine sua omni patientia et in-
iurie sufferenda. Quod si fecimus con-
tinuo corpus nostrum inveniemus obedientes
et subiectum voluntati nostre quia promittitur
beati mites quoniam ipsi possidebunt terram.
Hec autem beatitudo recto sequitur ad pre-
missa, quia ut ait Bernardus pauperi spiritu
tamen omnia spernit deum sed solet oriri
temptatio de molestiis et afflictio-
nibus. Quod autem paupertas pre-
cedit, si pauper propter deum factus in in-
clinatione et patientiam propter penuriam
defectum devenit, factus ex assuetudine
et patientes disciplinis, et ideo convenien-
tissime post regni promissionem quod pro
paupertate promittitur additur quod
datur super corpus nostrum dominatio et
terra et viatici vel secundum promissionem
spiritualem promissionem habeamus vite

que nunc est presentis et future, et de corpo-
rum positione certa sit et fir-
ma expectatio futurorum, ne inmites et
impatientes sint propter promissionem
in signum celorum predictam. ¶ Declarat
igitur beatitudinem tamen breviter premittimus,
primo de eius descriptione, secundo de eius exercitatione,
tertio de eius nobilitate. In hiis enim
tribus tota virtute huius beatitudinis con-
nostemus. Describitur autem sic: man-
suetudo est mititas et cum tranquillitate
qui nulla in extremum reseruet tribulatione agi-
tatur modesti cum tranquillitate. Item
Consuetudo est dulce-
dine descriptio. Mansuetudo est dulce-
do cum quod nulla amaritudine vincitur.
Hinc mitis dicitur quasi non amaritudine
afficiatur sed amaritudinem ut dulce-
dinem exprimit portat. Vel mitis
est signum plene sanctitatis corporibus,
aere, et ideo dicitur terra sua corporis potest-
ate dominus possidere, quia malum ut bonum
amarum ut dulce iocunde suscipit.
¶ Secundo dicendum est de eius exercitatione
quia tamen deum est in parte. Hec autem mititas
tribus in tribus exercitiis continetur. Vel
in adversa aut contra deo vel a proximo
vel ab adversario sustinemus. Primum
hanc beatitudinem Moyses desideravit
necesse est ut adversa que a deo sunt mur-
muratione que a proximo sunt mala retribu-
tione que ab adversario sunt consensu eidem mala
sufferat, ita ut non a filioribus suis
sive alias, nec mordacia responsa
agitetur, sed in omni cum bonitate longe
perseveret. ¶ Tertio dicendum est de eius
nobilitate. Cuius nobilitas exhibetur quia
qua eius magisterium deus sibi specialiter
virtutibus fecit dicens: Discite a me
quia mitis sum et humilis corde. Item
quia mites sunt placet deo. Hinc
est. Sed quod dicitur beneplacitum est deo fi-
des et mansuetudo. Unde quia Moy-
ses fuit mansuetissimus, ideo fuit

D

meruit per rectis prophetis et patribus
omnibus familiariter. Numeri xii
dominus ad aaron et mariam dixit
Si quis fuerit inter vos propheta domini
per visionem apparebo ei vel per
sompnium loquar ad illum. At non talis
servus meus moyses qui in omni
domo mea fidelissimus est. Ore enim ad
os loquor ei et palam non per enig-
mata et figuras deum videt. Cuius
gratie aliam rationem non legimus nisi
quod ibidem dicitur erat moyses mi-
tissimus super omnes homines qui
morabantur in terra. ¶ Beatitudo 3a
beatitudo scilicet beati qui lugent quoniam ipsi
consolabuntur. Que ratio sequitur ad prece-
dentem ut enim pene impossibile sit cum
molestia paupertatis spiritualis in-
titati itidem ad surripiat perfec-
tiones devotionis luctus ne fame duc beati-
tudines [illegible] ablatum. Unde per
frequentibus de virtute et efficacia
luctus et deinde solum hanc particulam ob-
mittentes de consolatione que promittitur
lugentibus ad breviter discernamus scilicet de
consolationis diversitate, securitate, ve-
ritate. Diversitas consolationis que
lugentibus promittitur ex diversitate sui
luctus. Alii enim lugent ex contri-
tione, alii ex passione, alii ex devo-
tione. Et secundum hanc diversitatem etiam con-
solatio variatur. Lugentes ex contritione
consolatur per spem de dei misericordia;
lugentes vero ex devotione consolantur de
dei intima dilectione. ¶ Secundo dicendum est
de consolationis securitate que continue
in illis de sequenti. Unde est quod dicit Thomas
hoc pro certo habet omnis qui te colit quod si
vita eius in probatione fuerit coronabitur
si in tribulatione fuerit liberabitur et post
tempestatem tranquillum facis et post la-
crimationem et fletum gaudium et ex-
ultationem infundis. Thobie 3. 2 cor. i.

Benedictus deus et pater qui conso-
latur nos in omni tribulatione nostra. ¶ Tertio
dicendum est de consolationis utilitate. Vera
autem consolatio consistit in divine pure
fruitione. Illa de omni creatura consola-
tur. Job xvi: consolatores onerosi omnes
vos estis. Bernardus super cantica: Vera consolatio
est que de creatore non de creatura concipitur.
Ad quam consolationem veram a falsis
distinguendam dicit dominus per prophetam: ecce e-
go ipse consolabor vos. De qua dicit Hugo:
Nota de consolatione in gratia devotionis et
suavissima delectatio boni et gustus
sapientie licet exiguus cuius intimus
benignus dominus afflictam perfunderat
animam. Et gustus ille non adhuc est quod vita
mentem desiderii et vadium amoris.
¶ Et per luctus et eius consolatio
in bonis operibus fulciatur finaliter e-
vanescit. ¶ Ideo dominus quartam beatitudinem
subiungit dicens: beati qui esuriunt
et sitiunt iusticiam quoniam ipsi satura-
buntur. Matthei v. Augustinus: Iusticia est virtus
generalis complectens omnes virtutes et de-
statum hominis rectificans. Et tunc nemo ca-
pere ad plenum potest operari dicen-
te ysaia omnes iusticie nostre sicut
pannus menstruate. Ideo dominus
quando deus nobis hanc beatitudinem non
possumus in operatione sed in eius esurire et
affectione ut cum parum de iusticia
facere valeamus saltem qui iusticiam de-
sideat sit beatus. ¶ De hac beatitudine
duo videntur per ordinem scilicet de iusticie esurie
et saturitate. Est autem esuries ve-
hemens desiderium operandi iustici-
am. Vehemens autem dixerim ut
pre nimia esurie omnia que possumus fa-
ciamus. et adhuc pre modo desiderio am-
plius operandi omnia que facimus pro
nichilo reputemus. et ex tali esu-
rie deus iudicat nos beatos. Hanc
esuriem monuit dominus cum dicebat

iii beatitudo de luctu

passione

iiii beatitudo esuries iusticie

Cum feceritis omnia que precepta sunt vo
bis dicite servi inutiles sumus. Sed scilicet
quam ipsi saturabuntur. Saturitatem autem
de omnibus bonis que datura est nobis dominus
si omnem iusticiam impleuerimus. Ita quod
sola esuries iusticie hic descripta di
nobis omne premium quod daretur nobis si
omnem iusticiam perfecisse fuerimus. Nec
haberemus tum turpem sed tantum tota de
uocione in gratiarum actione vtemur quia si
faciamus quod facere possumus et quod non
possumus solummodo esurimus benignus
dominus reputat omnia nobis fecisse et
remunerat nobis ac si opere omnia imple
uissemus. Quod tamen rarum videatur
ideo difficulter creditur. Notandum est ut for
tissimis auctoribus hoc probemus. Dicit in
Deuteronomio omnem locum quem calcauerit
pes vester. Vester erit. Vocatur pede af
fectum desiderii quo per affectum ad quamlibet
bona dei se extendit. Iam sunt dicta da
ta nobis. Item proverbia 10 desiderium suum iustis
dabitur. Quod apostolus ibidem 16 dicit
desiderium omne bonum iustorum. Iusti au
tem sunt qui de iusticia quod possunt faciunt
et residuum esuriunt. Vt dicitur est. Item
Augustinus. Vide quod sibi sit quod esse desi
deras attendit deus. Si tamen tu quantum po
tes satagis ut quod non es esse me
reris. Item ~~ut~~ Augustinus. Vota continentes
effectum ~~[illegible]~~ percipiunt multipli
catur. Ac si dicat desideria nostra tanto
quam multiplicatur dat nobis eundem sig
num quod ea que desideramus sunt nobis
data. Item B. Sunt multi qui toto intencio
nis studio semper ~~[illegible]~~ precedunt. Quibus tamen semper
preualuerunt status ut de corpore exe
unt reddit. Quod in tanta dispensatorie
est eis negatum. Ille pauperes eos so
la gratia qua plus cedebant ipsi cum
gratia et talibus vero quam parum perficiat
de iusticia. Vbi descendit ad maiora dicens
Beati misericordes quoniam ipsi misericordiam consequentur.

iiii^a beatitudo misericordia

Sequitur. Ac si dicat quod per impossibilem
iusticie deuotis hominibus misericordia di
uina qua que consequuntur desiderant dei
suis proximis misericordiam exhibe. Ipsa enim
dei misericordia pro nostram imperfecta tollit a
nobis omnem miseriam qua gratiamur tam
cuique aliter aut misericordiam et tamen proximo
exhibere debeamus. Quare in sermonibus de tempore
Estote misericordes sicut et misericors
super tamen habet. Sexta vero beatitudo Beati
mundo corde quoniam ipsi deum videbunt.
Cum per premissas beatitudines ab omnibus impuri
tatibus purgamur quod ergo hac puritate pre
mii consequimur in hac sexta beatitudine
nobis innuitur cum dicitur ipsi deum videbunt
Duo sunt hic breuiter tangitur scilicet de
cordis mundicia et de dei visione.
Si quis glorietur mundum se habere cor
cum ille mundissimus sic testis Iohannes dicit
Si dixerimus quia peccatum non habemus
nos ipsos seducimus et veritas
in nobis non est. Sed respondit nobis
dei benignitas et talis mundicia quam
ex nostris exerciciis consequi possumus
est gratiosus. Ille enim ut ait Augustinus
habet mundum cor qui vtriusque hominis motibus
mitigatis passiones non reprimit sed
ignorat ~~[illegible]~~ naturalis cursus bonum operis
perimitur. Qui tamen sufficit est mundo et tamen in
omni sufficit est ad quam mundicia adiuua
te gratia vtriusque possumus peruenire. Vnde est
enim tempore cordis mundicia se mouetur
perfecte attestantis consciencie. Bernardus est con
sciencia ab iusticia se a criminibus mortalibus
custodierit. De qua dicit Iob
27. Donec deficiam non recedam ab
innocencia in iustificationibus meis quas
tenere cepi non deseram. Neque reprehen
dit me cor meum in omni vita mea.
Item Thobie 3 dicit Sara. Tu scis domine
quia mundam seruaui animam meam ab
omni concupiscentia. Numquam cum ludentibus me immis
cui. Neque cum his qui in leuitate ambu
lant. Neque cum his qui in leuitate ambu

lat pcipe me pbm ¶ Pa cor
dis mundicia e peiteu q et pc
cauisfint per fortissiaz tn pcta
eade absterserit qd pz p septu
la et figura p figuz i filio pdigo
q rueisus ad prez i duc fuit sto
la pma per septiz ide pz vn
Ysa. 1o. Si fuint pcta v ut coc
cinu q nix dealbabut hic ma
rie magdalene peitere dr dimi
ttu e pcta tua ¶ Ia mudicia e
cor q sup remissioe pcor suor
spc sci testiom ibi i cosciencia acce
perit qntu vnus fueiit aplus q
licet se dicet blasphemu et pse
cutore eccle et pcipuu pccorem
tn i cosciencia q spu sco securitatz
dixit nichil m qscius sui ¶ Be
ati mundo corde qm ipi deu videbut
Est aut dei visio triplex q mudi
corde pre ceteris lapidis videt deu
s corpalis spualis et etnalis. pa
dei visio e tn racocinado p creaturas
mudi creatore cognoscam R a
creaturaru magnitudie dei poten
in ceteru multitudie dei sapiaz in
ceteru vo pulcritudine dei bonitate
et clemencia cognoscimus e videt
hic in sap 13 c si spe delctati de
os putauer scriat qnto his dna
tor eoru speciosior e spei n gna
tor hec oia qstituit quoru si v
tute et opa miraty sut itelligat
ab ipis qm q hec qstituit for
cior e illis A magnitudie n spe
ciei 2 creature cognoscabiliter potit
horu creator videri Cui qsonat
Aps Ro 1 Inuisibilia dei a creatura
mudi p ea q facta st itellecta co
spiciuntur Sa mudi corde deu
videt spualit q dilligit cu do
qui spe e visitat aiaz p suam
pnciam sentit et itelligit Dicat

ecn li. Oculus meus itelligencia mea
vidit qr dum dicim eu ei pnciam
in aia itellcu utruq pcipim
et sentim dicit n. frm Ioh dum dm
Nemo vidit vnq ipm qr vide
dicim eu ipm cognoscimus tam
pncie sicut i q nos loquo cu
aliq re gesta miramus dicimus
videas hoc i itelligis Ez o
bius Cu sit vbiq qno q sim
ius ei pnciam sentit Ad qd in
de li. d. dm sponsu dicm aie p ut
vult venie ad aiaz et itm dim
te ea tu ut spu aie nos v motu
ista ficei sentiamus Vbi gra Tum
sentit gra agnoscit pnciam eu
vo absenciam qrit Et i pposito
accipim vide p sentie Ad quam
visione hortat nos dns cu dicit
Vacate et videte qm e. qm ego
sum deus Et itm gustate z videte
¶ Ta visio e et dr etnalis q nu
da vltate facie deu videbimus in ad faciem
etnm De qua Iob videbit faciem
eius in iubilo Et itm In carne
mea videbo dm saluatore meu
hic li. visio futura stat qr forma
stat q nuc videt nc ulla capit
ex eo qr sint ibi alt mutaconem
et locis ibi transmutan ne vicis
situdis obumbrac De his tbus visi
onibus dr vm ¶ His forme valc
tis atq imiositas spera i tbus
gradibus qd n qda radij sut dim
tetis mirantes qde qr sit a q st
nos tn diffinietes qd sit ipe itaq
de ipo videas sed no ipm Cu aut
de ipo eo qre no videas scio dubi certu video
tat existe qr eo ic e ut q secte no
defraudz gra i et neglige no
excuset ignorancia Vm hr gemis
videri qr e. ecte sa visio Beat
in pdia aucte spe dna ispectio

eo differentior a prioribus quo inferior e
cum per se ipsum dignatur visere deus
animam contemplantem se. hec autem anima sancta
specialiter affecta prius et dilecta
consecrata est. Post visionem: non specialis
prerogativa intus illum affabiliter
atque ipsis medullis cordis cele-
stis illapsum suscipiat. habeat pre
sto quem desiderat; non figuratum sed
infusum non apparentem sed afficientem
nec dubium quin eo sublimior est
quo intimius non foris presentior est. ecce
2a. Beati. non tamen illum adhuc diva-
ricatum apparere sicuti est. eius non ori-
tur aliud hic modo exhibeat quam
quod est. sed facie ad faciem sicut
est. non in speculo et enigmate
sicut modo est, sed nuda veritate tam
distinctus a prioribus quam veritas a fi-
de. ex intus a tempore habet de sua
visione sufficienter. Vnde qui mun-
di corde et taliter deum videre
in se ipsis sunt pro omni contemplatione dominum
et proximos pacifice comprehendunt quos te-
netur diligere ut se ipsos. Isto se-
7a beatitudo
septima beatitudo, Beati pacifici quoniam
ipsi filii dei vocabuntur. Sunt autem
tria genera hominum sub pace habentium
et dicuntur sub pacientes. Alii sub
pace recipientium et dicuntur paca-
ti. Alii sub ~~pacem~~ pacem facientium
et dicuntur pacificati. Isti enim qui
pace non indiget quippe ~~que~~ quam
eam quiete possidet et proprie dominum et
pacem proximorum intendit. et ut inter
deum et homines pacem faciat tamquam
fidelissimus mediator, quod quia fideliter
fecerit ex hoc ipso meruit dici et esse
filius dei imitans eum qui de celis ve-
nit ad terram ut ea que in celis et in
terris sunt pacificaret. De quo dicit
Apostolus Coloss. 1o. Placuit deo per
eum scilicet filium reconciliari omnia in ipso

pacificans per sanguinem crucis eius sive
que in terris sunt sive que in celis. Quoniam quia
pene omnes sunt in se ea per gratiam dei
pacificati totum sunt pro sua salute. et
pacem sunt quod pro veritate et iustitia
opponere se audeat. Iohannes hec plena
pacem estimatorem omnibus salutis sed
8a beatitudo. Octava beatitudo. Cum concludit. Beati qui
persecutionem patiuntur propter iustitiam
etc. Quia beatitudine si quis voluntatem
habet ut nec strata adulationis propo-
site decore. terrore maiorum pro defe-
sione iustitie nec vel aliene. Vsque ad
mortem certamini corpus et animam sua sinatur
sunt exponentes. Ad hunc subiungit
v. 9. Ipsis omnibus expletis adhereamus
domino et unus cum eo spiritus efficiamur.
hic supernum nubes et tuta trist-
itia ore. hic revelata facie gloriam dei spe-
culamur. hic dulcedo spiritus cordis sua
initas inebriatur. mens ad quod nobis
ducat spiritus veritatis. quam largi-
tor talium gratiarum. Sed nobis prestare
dignetur dominus. amen. 2a Sermo de eodem 102
Venite ad nuptias dicit beatus
Vt festinemus obsecro fratres. festi-
nemus venire ad nuptias. quoniam non solum
multitudo celestis curie. sed et omnium
eorum dominus et creator nos expectat. Do-
minus exclamans Venite ad nuptias. desi-
derans veniamus quam adventum nostrum desi-
derat. quoniam libenter de nobis bonum audi-
at. cives celi desiderant mediis angeli
dei inter nos et deum nos gemini
puniti et eius mansio nobis sponsores
tantos quos si odium sunt super nos
quos nisi abierunt aut quare ipsi solli-
citi. Et feruntur a nobis ut solli nos di-
ligeremus. Inspiciamus vita nostram fratres et
sic nostri deceptores angeli sol-
si non timemus. dicitur nostre
te amisimus revelamur. dicitur ...
turpe. O si pensetur ad nos licet ...
tione dissimile. Sed de mal...

expectauerit peccatores ut poderet
me De bonis uo que expectauerit
iusti donum retribuas in Inter hos
expectatores ossitare debent exp
tat n nos ois celi milicia nos
ut apostolus nos sed per seipsos licet
a pesta desiderent non tm psitiet
sine nobis sed omnes expectabunt
tabulaturam diu sup terram e inimi
corum Et ergo in Apoc omnibus accla
mantibus Vidit a sanguinem nrm
ho vidunte cupidi sed pesti deside
rant et accepent diui in
sit sufficit adhuc modicum tempus
donec impleatur nus frum vidorum
licet n debriet eos deus multis sue
dilegens eos ineffabili caritate sed dil
git et nos et prin suos ho ob
liuiscitur in fine Et in verbis g apo
sitis tamen nobis considerada occurrunt
s tamen a c recedamus motus
quem tuseas ti ad que puciamus
primum ibi Velite 2m ibi ad 3m ibi
impenias p m inuit vita secula
ris siue temalis a c eudum p
2m uita spualis p estia tusceamus
p 3m uita eternalis ad q tinam
Primo ergo d c velite a uita a
secalari siue tempali et pt
ea q talis vita e laboriosa istru
osa periculosa p 2m uita e tusceu
du et hec itm apostolus ta qz uita iu
giosa debet esse exposa penosa v
e sa ibi eeces delitiosa letitia copi
osa dignitas gloriosa hec p oz
omne pspectus Et dicitur de
uita e recedendum qz illa e laborio
sa omnis n hinc mundo fructes
in sudore et labore serviunt et p
hoc n maledictione pe puaricationis
accepimus omnes de q d gen iii
In sudore vultus tui vesceris pane

tuo Apostolus qd dicat Iob v Sicut
auis ad uolandum sic ho nascitur
ad laborem hinc eccl primo Vidi
cuncta q fiunt sub sole et ecce vni
uersa uanitas et afflictio spiritus
Et 2 dicitur dum solum de pauperibus
subiungit etiam et in diuitibus laborem
dis Edificaui mi domos et planta
ui vineas coaceruaui mi argen
tum et aurum substantias regum z prouinciarum
supergressus sum opibus omnes q fuerunt
ante me in Ierusalem et omnia q deside
rauerunt oculi mei non negaui eis
nec prohibui cor meum q in oi volup
tate frueretur Et cum me conuertissem
ad vniuersa opera q fecerunt manus mee
vidi in omnibus vanitatem et afflictionem
spiritus hinc I Ideo ex filiis ade omnibus
sine labore viuit sed q declinat ali
q s laudet parit dubio i gravnores
Et id velit nolit homines oz eos la
boribus subiacere Et id laborandum est
ut aliquis requiescat a laboribus suis
Et 2o recedendum e a uita secularii
qz e infructuosa De ipsa n d Eccl
X fructus et inutiles et achi ad ma
durandum et ad nichilum aptitudinem ut Ap
le qd podest homini si vniuersum mundum
lucretur etc Et 3o recedendum e de uita
seculari qz e dampnosa qz p ea p
dimus corpus et aiam eternum Unde
et ut ait Iac voluit ee amicus huius
secli inimicus dei constituitur Inimi
cos aut eius ut ait ps percussit i
posteriora obprobrium sepiternum dedit
illis hinc ypsa nq peccata vestra di
serunt inter uos et deum Unde aut
a deo dicitur sepelitur ruino i inferno
De hac diuisione dicitur Et via q per
tat a deo se diuidit ps si peccata dum
continuauit a deo longe recedit si
uo pq peccatum ea pspitas seculi nulla
diuisio na inscipacbe ruotr i d o

E.

Vita spūal' t'px

cuiam mt' se et dim fiat etiā libel
lū r'pudij accipit ut tā velut
aliena delicta fugiat mala q' vt'
Vn) viere ē ut patītes. sicz gsiderat?
tur aplus insedo cito eos gspicimus
i sua culpa sine flagello delicto'
Nun. n. adeo vtit' et psp'at' ita
to sit pdicto' proximo' cito zelo
districtiōe alienus incidit. Jo. n. de h'
quib: quidā hic p'it vt eos i ppetuū
n feriat. Jo aūt quidā h' ferit
nō pcedo ut ietnū pciat. ¶ Tr°
relicta uita scdari tñsendū est
p uitā spūalē q' dēt eē t'plex. s.
gposa. penosa. vtuosa. P° dēt
ēē gposa ut ubicūqz sim' sp ope
mur. aliq'd eorū ppt q' venimus
ad uitā rligiosā ad q'd faciendū
fr. eg'pt' simulabat se īh. dicens
ad q'd uenisti. ppt q' Jde d'. Nō
ca die bonus tellita se iniusse dēt
estiare. t. q. n' recolit se egisse.
ppt q' ad cellā uenit. et subiugit
dicens q'd agas l q° te occupes p'm
eos totidiānū ozonū sacrificiū ul
lectiōis studiū / totidiane gsciē discus
sioē emēdacioē gpoz ps sua dies ne
gada nō ē. deni expandū ē manib'
ad uigit. Vn si ops tuū ad su
pmū cumlin multoz ueps pmouī
dēt illis amiculis. dz n gtinuari
multiplicatū nobilitatū. Vn de psmo
monem Ecc° xi° Mane sēia seme
tuū et uespe nō cesset man' tua
qz cit. inres qsti. t. Cū gsot. aps
gal' x° bonū enilamū i bono sp. Vn
Nec sp sib' sufficit sed z q°
quari q'd bonū ē n cessat' addas
nova pcedib' / aliosm increscet
flos pmū opib' atqz ex eo oīs vta
et vigor in bm extiat. si nō aliis
atqz aliis piectiis opib' gtinue
.... rpaet'. hec aūt gtinua

licet difficilis videat' fiālis aūt
per interōne pt plogari i oīa opa
¶ Tr° opa nra dūt multiplicati
q'd tūc sufficiet agim' si eadem
opa ad oēs sēs' exteriores omēs
affectiōes ad oīa corpis me
bra diffudim' / ut i talib' .... cōplu
rib' nos adiuuet et coīuuet
Vn. sic. pū. d'. Vbi sr adiuuat fra
tre ibi sūna ē ciuitas. Et ītm 27
In tb' beneplacitū ē sp'm meo / qm
una cōcordia fim / talia n opa su
pra modū nos gtīs sciunt / sp con
es multiplicat' q' i talib' opib'
gstruit adiutores. ¶ Tr° opa nra
dūt nobilitari. Hec aūt nobili
tatē mlta efficiūt / quo n sūlo
i te cautione fidelior i intentioneq
ferventiōe deuotione puriorem
dilatōne opib' nris apponim' tātu
efficit nobiliora quoā alia z qñ
sumit oīa i fine demudabitur
De q' d'r pū. 31. laudabūt eū i
portis ... opa ei'. ¶ Tr° uita spūa
lis penosa dēt eē q'd supra'dicta sit de
oīb' pmittit q' ad puniendū se dē
gradāt et attigit. Sic n nobis
pmittit i sctura / flagellat dēs
oīz filiū quē recipit. Vnde q'd p
mitimi Ecc° ii° Fili accedēs ad
fuitutē dei stat i tiore et ppa aīaz
tuā ad tēp. Quae qz ut aps 4 d'
Oīs q' pie uolūt uiuē i xpo ihū
psecucoēm paticitr. tale n testi
mū ihs x° in ulcēs reliqt discipu
lis. et ego dispono uobis sicut dis
posuit mihi pr meus regnū celo
rū. Ac si diceret. Si ego de celo ue
niens nō n p tribulacōes et afflic
tiones ... redeo sicut
sciptū ē / oz filiū hois mlta pati
et rpbari ab hoib' z° ītrare i
gliā suā. Sic z uob nō nisi per

tribulacones et afflictiones potius
sunt in signum dei Quod est sig-
num e fidei consulit nobis dominus ut
nostras tribulaciones suis tribulaci-
onibus conformemus quantum possibile est conformes
ei simus Iudic 8. Quod me videritis
facere omnes faciatis Et ephes 5 Estote
ergo imitatores dei sicut filii karissimi Et
item hebr 12 Per pacientiam curramus
propositum nobis certamen aspicientes
in auctorem fidei et consummatorem
Ihesum qui proposito sibi gaudio sustinuit
crucem confusione contempta ut
possit nobis valere. applicari id
Sap 18. Simili pena cum domino servus afflic-
tus est et popularis homo regi similia
passus est. Tunc ei penalitates nostre
nobilissime sunt cum pares sumus cum domino
nostro. Quod etiam monuit vitam
magistrum cum dixit Mt 10 Non est discipulus super
magistrum nec servus super dominum suum
sufficit discipulo si sit sicut magis-
ter eius et servus sit sicut dominus eius
Tunc autem ipsum imitamur
si generaliter moreri gaudeamus
sufferimus passiones generaliter aut
si in rebus corpore corpore et spiritu
patimur sicut ipse. Prima de penuria
rerum ipse de se dicit Vulpes fove-
as habent usque id filius hominis non habet
ubi caput suum reclinet de pena
autem corporis dicit ysa 1o Corpus meum
dedi percutientibus et genas meas
vellentibus etc Et in ps Supra dorsum
meum fabricaverunt peccatores de an-
gustia Jer 12 Dedi dilectam
animam meam in manus inimicorum Et item
dolor meus super dolorem et cor meum
in me merens Ergo in rebus pe-
nuriam in corpore miseriam in spiritu
turbulentiam sufferimus dominum generali-
ter imitamur Secundo protulit moretur dominus
ipso dicente Jo 18 venit princeps

huius mundi et in me non habet quicquam
Cuius innocentie pylatus fuit testis
dicens ego nullam causam mortis invenio
in homine isto Sic et nostra causa
et sollicitudo nostra pro peccato caveamus
ut quando patimur pati videamur
testes quam innocenter Tunc enim passi-
ones nostre ad maximum pervenerunt
meritum cum non ad signacionem peccati
sed ad imitacionem patimur
Unde de penis pro peccatore dicit petrus
que est gratia si peccantes colaphizati
sufferetis De 2a autem flagellacione
stulti et nequam sed si patientes benefa-
cientes sustinetis hoc est gratia apud
deum Unde de talibus passionibus dicit
Ap 2o Cor 4o Illud quod est
quod est momentaneum et leve tribula-
cionis supra modum in sublimitate eternum
glorie pondus operatur in nobis
3o protulit dominus gaudenter ipso di-
cente luce 22 desiderio desideravi
hoc pascha manducare vobiscum
antequam patiar Sic et nos non solum
pacienter nec solum libenter sed gaudenter
ea que patimur sufferimus hoc fideliter
agentes ut specialiter dilectionis et be-
neficii singularis illis exhibeantur quibus
sufferimus nostras passiones De his
duobus extremis scilicet opposito et penoso
dicit greg Electorum est bona facere et ma-
la perpeti Tunc enim supra modum perfectus
cum ambo ista in nobis reperiuntur
merito Solet enim hoc facere divina benig-
nitas circa electos ut cum fecerint omnia
fateantur se inutiles flagellentur Secundo
vita spiritualis debet esse virtuosa scilicet est
plena virtutibus quod nemo scire ad plene
decet nullum enim bonum sine virtutibus deo
potest esse gratum dicente R. quantumcumque te
affligas quantumlibet te cruces non sine
tepida et frivola quia domus virtutum dicitur
si fides virtutibus adornata Obmisso

·h·

Tres virtutes ad religiosam vitam pertinentes

aut omnibus aliis tres virtutes speciali-
ter ad vitam religiosam pertinentes
videlicet paupertas [?] castitatem humili-
tatem et caritatem. Castitatem autem hic
accipias non solum pro abstinentia
omnium voluptuosorum sed omnium super-
fluorum. Unde si religiosus gus-
tabit dei delitias non abstineat
a superfluis et terrenis. Propter quod Gregorius
religiosis dicit noli letari in istis [?] noli ex-
ultare sicut populi. In aliis verbis prohibe-
tur religiosi a letitia secularium. Cuius
hoc est dicit Augustinus. Gratia habet non ob-
lectet extrinsecus sed in delitiis manet
intrinsecus. Cuius autem hoc sit ostendit Ber-
nardus. Anima sine delectatione non potest
que non delectatur in infimis et caret super-
nis / a supernis et infima contempnit
Secunda virtus est humilitas quamvis licet omni
homini sit necessaria ad salutem / summe tamen est
necessaria religiosis. Propter quod ad designandum sig-
num ab omnibus hominibus habitum et tonsura ut Karoli
sunt ancilla. Unde dominus monet
specialiter apostolos et religiosos dicens Matthaei xi
Discite a me quia mitis sum et humilis
corde et cetera. Hec enim virtus summe est necessaria
et perfecta virtus religiosorum alias non
virtutes et gratias meretur humilitas. Unde
Jacobi x°. Deus superbis resistit humilibus
autem dat gratiam. Datam etiam conservat
quia unde Psalmus. Non respexit spiritus
domini nisi super humilem et contritum / servatam
perficit et consummat. Unde Apostolus virtus
in infirmitate perficitur. Tertia virtus est cari-
tas sine qua non solum perfectio sed nullum
bonum penitus placet deo. Unde Apostolus
Apostolus fides non placet deo / etiam si mon-
tes transferat. Nec scientia etiam si quis loquatur
lingua angelorum / nec martirium etiam si tradiderit
corpus suum ita ut ardeat. Nec elemosina
etiam si quis dederit totam substantiam suam in usus
pauperum et cetera si quis de his virtutibus
idest quod Apostolus loquitur respiciat erit in locis
locis suis ubi diffusius tractatur.

Tertio est ad vitam etiam ~~...~~ festi-
nandum / et hoc propter tria / quia est quies
deliciosa / letitia copiosa / dignitas in se
gloriosa / quia secundum totam beatitudinem est ad
claudendum. Primo ergo festinandum est ad
celestem patriam quia ibi est quies deliciosa
in qua duo tanguntur scilicet quies et delitie quas
duo copiosissime possidentur in patria.
Primo de quiete dicitur Proverbiorum 3°. Si dormieris
scilicet morte corporali non timebis quies-
ces et suavis erit somnus tuus. Et ite-
rum surgit huius quietis causa. Dominus autem
erit in latere tuo et custodiet pedem tuum
ne capiaris. De hac dicit Psalmus 32 sic
letitia et securitas erit in eternum / et
sedebit populus meus in pulchritudine
pacis et in tabernaculis fiducie et
in requie opulenta. Et bene dicit opulenta
quia nulla erit a dextris et a sinistris
et circa. Unde et nos aliquid
vestiret. Ut cum illuc pervenimus quod
tribulandi dicimus in Ecclesiastico li° modicum
laboravi et inveni in nulla requiem
sempiternam idest Ysaie. Hec requies mea in se-
culum seculi et cetera. De delitiis dicit Ysaie
lxvi. gaudete qui lugebatis quatenus replea-
mini ab uberibus consolationis eius ut de-
lectemini ab introitu gloriose
letitie affluentis ab omni ~~...~~
Harum autem delitiarum sic super-
effluens copia ex duabus causis super
nos cumulatur scilicet quia ab omnibus in nos
fluunt et in nos totos. Tertio deo af-
fluunt omnibus in nos fluunt scilicet a deo patre filio
et spiritu sancto beata virgine et singulis sanctis
atque angelis / et ab omnibus quatenus tunc prima
nos circa. Unde est quod eadem superefflu-
ens abundantia delitiarum dicitur torrens
quia sicut multis rivulis coniunctis fit
de torrente exuberat / sic delitie ex
deo et ex omnibus ceteris in anima afflu-
entes superaffluere torrentem faciunt
et hoc est quod dicit in
omni delitiarum. Et hoc est quod dicit in

¶ Verte folium continuacio sequitur in 3° latere

mundo cordis oculos contemplatores ¶
3° festinandum est ad eternam vitam quia ibi
dignitas gloriosa. hec autem dignitas in maiore in hoc
consistit quod singuli sanctorum consistunt in dig-
nitate singulari ut sint sponse et regine non
cuiuscumque de plebe sed regis dei qui se
singulis exhibet ac si nullam haberet ali-
am plus dilectam. Ita videlicet ut ipse eam so-
lam in regina sua diligat et omnis celestis
multitudo ad eorum imperium et obsequium
sit collecta. [illegible] 2° sic ibi non dicat
dominus ¶ ysa 60. Leva in circuitu
oculos tuos et vide omnes isti congregati
sunt venerunt tibi. Ac si diceret omnes congregati sunt
ad honorem tuum obsequium et decorem. Vnde
sicut sponsus et sponsa [illegible]
in imperiis [illegible] congregatos vel esse
non dubitant propter eos. sic singule sponse
estimat in celo de omnibus congregatis. Cum
autem singulis se deus exhibeat tamquam spon-
sis et singule habeat tamquam sponsas ostendit
Cant 6 d. sponsus in [illegible] sponsa [illegible]
nostre sunt et omnes sicut vna sponsa quod est
certum et clare [illegible] sponse con-
iunctione [illegible] delectandi affirmat alter-
nat ac si sola videat et vide-
atur. Ad quod apte consonat [illegible]. Audite mi-
rum [illegible] deum videbo non secus
videbit quod si sola videat. Exhibet omnibus
conclusis. Augustinus. Merces sanctorum sunt magna
et quod non possunt mensurari. Sunt multa quod non
possunt numerari. sunt preciosa quod non possunt estima-
ri. Quanta gaudia nobis promisit ipse qui
eadem gaudia nobis misericorditer preparavit
Bernardus hic distinctiones locorum sic
[illegible] minorum [illegible]
[illegible] ad celum statim evolant qui de istius
corporis [illegible] carcere [illegible]
[illegible] homines [illegible]
[illegible] fecerunt [illegible] morte digna
sunt morte locis gehennalibus
sunt ima deputantur. Qui vero [illegible]
sunt [illegible] in mediocria [illegible]

aut secundum eam morte peniteat propter immi-
nentiam non expleverit dignum est ut statim gau-
deat. Hic dignum est ut aliquantulum ardeant
purgatorium sortiuntur in quo flagella-
tur ut excocti et transmissi ad regnum
celi. Qui in celo sunt non est orandum sed eos
ut pro nobis orent orare debemus. Qui hic illo
qui in infimo sunt suspendendi sunt [illegible] fratres
clausa est [illegible] ianua et totius spei
intercluso salutis. Pro illis autem vigilan-
dum est in orationibus serviendum elemosinis
ac sacrificio hostie salutaris quod locis
purgatoriis [illegible] ut benignius
[illegible] pena eorum in satisfactorem et glori-
ficatorem cito [illegible]. Amen. ¶ Hic
potest subponi auctoritas beati b. applicata
de locorum distinctionibus.

De commemoratione animarum sequitur capitulum de animabus bonis malis et mediocribus. 103.

Mortuo non prohibeas gratiam
Eccli. 7. Quanto maior est
necessitas serviendi tanto
gloriosius est opus nunc serviendi et quia
nec pauperiores hiis qui in purgatorio de-
tinentur. Ideo qui illis servit beneficia ex-
hibet grata valde. Quia nullus homo habet
[illegible] sue consulat. Pauper est
qui autem paupertate tamen hac detinetur
in carcere ut non possit pervenire ad
eos qui sue paupertati serviat pau-
pior est qui autem cum hiis duobus tanta
infirmitudine constringitur ut nec manum
ad os porrigere valeat pauperrimus est
et tales sunt homines qui pro suis excessi-
bus in purgatorio detinentur. Et ideo deus mira
[illegible] hortatur nos in verbis propositis ut
eisdem pauperibus misericorditer serviamus.
Nec dubium quin gratissimum in eisdem deo ob-
sequium exhibeatur. Ipse quia amici dei sunt
quos ab eterno dilexit et diliget in eter-
num. et ideo gratum est ei nostra servicio que
talibus exhibemus ¶ In verbis ergo propositis
tria possumus intelligere secundum mortuorum
¶ continuacio sequitur in 1° latere 2° folii

Ps. Inebriabuntur ab ubertate do-
mus tue et torrente voluptatis
tue potabis eos. Prima est quia
celestes divitie in futura superabundantia pos-
sidebuntur. Hec est scilicet de omnibus confluent in
nos totos aliosque quia erit deus
omnia in omnibus ut dicit Apostolus. Sicut in ho-
mine quasi de homine aliquid permanebit
Sicut enim erit deus omnia in omnibus unde est
ut totus transeat in deum. ita ut de
homine nulla porciuncula remaneat
extra deum. Et hoc est quod dicit [illegible]. b. in
una summa satis pulcra quod. In fu-
tura vita inestimabilis et ineffabi-
lis delectatio inebriabit electos et in-
effluenti dulcedine totos absorbe-
bit. Exponens seipsum statim subiun-
git quod dixi totos. oculos aures os
linguam dentes guttur manus pectus
cor iecur pulmo ossa medulla
renes ipsa et cuncta singillatim sin-
gula membra eorum mirabili delectacione et
dulcedine sensus replebuntur. Et hoc est quod
promittit nobis Deut. [illegible] Ubi dicitur
omni abundantia perfrueris. id est dicit omnia
nichil ex omnibus bonis vel excipe. Et
hoc dicit Ysa. lx. Tunc videbis et af-
flues et mirabitur et dilatabitur
cor tuum cum conversa fuerit ad te mul-
titudo maris fortitudo omnium gentium. Secundo
festinandum est ad eternam patriam quia
ibi est leticia copiosa. gaudebimus
enim de bono proprio de bonis singulorum
et omnium tamen nos super omnia erit de
visione dei et ineffabili leticia ab-
sorbebimur. De quo Ps. Adimplebis
me leticia cum vultu tuo. hic. ysa. lxv.
gaudebitis et exultabitis usque in
sempiternum. Gaudebunt enim sancti scilicet de di-
visione intra scilicet de inferni evasione
extra scilicet de corporis et anime glorificatione
exterius scilicet de hominum et angelorum associ-
acione retro scilicet de mirabili provectione

ante scilicet de perpetua securitate. Ita
scilicet de omnium bonorum stabili permansi-
one de quorum omnium cumulata le-
ticia dicit [illegible]. Revera videre non pos-
sum quod ineffabile gaudium [illegible]
non habeat quem tot commoda felicita-
tis circumdant [illegible]. gaudebis enim de
bonis tuis multum nimis. sed si haberes
aliquem quem sicut teipsum [illegible] ama-
res de eius bono sicut de tuo gau-
deres quod non minoris quia te felicita-
te omnia fidelium videres. Nunc in gau-
dium eius gaudium duplicatum haberes [illegible]
[illegible] vel plures [illegible] in
amore possideres et eos [illegible] felici-
tate conspiceres tuos. nunc per cor-
[illegible] in te multiplicabitur gaudium tan-
ta multitudo [illegible] ille gaudii
modo [illegible] penetrat [illegible]
mille et decies [illegible] mi-
rabiles sunt. et omnis eadem [illegible]
[illegible] perfruatur nec ullus eorum [illegible]
non tamen de bono alterius gaudeat
quam de suo [illegible] felicius [illegible]
[illegible]. vii. [illegible] intellige-
[illegible] gaudii [illegible]
gaudiorum [illegible] cum
super se videt deum [illegible]
et videt super se [illegible]
[illegible] ineffabili gloria fulgentem et in
eadem gloria omnes [illegible] ipsi se in
[illegible] et [illegible] deum diligunt [illegible] in infini-
tum [illegible] gaudet de eius gloria [illegible]
gaudia [illegible] dei in cuius felicitate
[illegible] consistit vita eterna [illegible] filio
Ioh. xvii. hec est vita eterna ut cognos-
cant te deum verum et quem misisti Ihesum
Christum. [illegible] visione ut abundantius per-
fruamur videbimus eum [illegible] in omnibus
in nobis [illegible] et [illegible]
ineffabiliter [illegible] beatius
[illegible] videbimus tam
[illegible] consummate
[illegible] gloria eius [illegible]

Finis feliciter

diuersitate. Similitudinem habilitatem
similitudinis acceptabilitate. Primum in
mortuis. 2m in [illegible] phileas. 3m
ibi gratia. Hec per ordinem prosequitur.
Primo dicitur quod in hoc nomine mortuis tan
gitur diuersitas mortuorum. Cum enim non
dicatur mortuo in plurali sed mortuis in
similiter innuitur ex hoc quod non omnibus mortu
is similiter conuenit secundum unum tamen genus mortu
orum. ¶ Aduertendum quod secundum Augustinum
tria sunt genera mortuorum. Sunt valde boni
et valde mali. Mediocriter boni et me
diocriter mali. Quod exponit per similia in
tria de. Valde mali sunt qui perfidia cor
dis oris et operis dicitur de eis Job 21
Recede a nobis scientiam viarum tuarum no
lumus. Qui in quibus verbis tangitur tria genera mal
de malorum mortuorum. Prima est hic per dicitur
perfidia cordis tangit de hereticis qui sub
la perfidia cordis a deo recedunt nec a
xpianis hominibus deprehenduntur ore et opere
se conformant eisdem. Secunda autem similiter
perfidia oris tangit omnes qui publice
sunt infideles ut iudei sarracenos
paganum et omnes nationes qui aperto ore
dicunt fidei xpiane. Tertia autem considerat
perfidia operis tangit malos xpi
anos qui corde et ore confitentur fidei sed
male quia dicitur operibus quos deus infideles
deus reputat quia fidei cordis oris et
operis testimonium non adiungunt. De quibus
ait. Confitentur ore se nosse deum factis
autem negant. Quia Jac. 2. Quid prodest
si fidem quis se dicat habere opera autem non
habeat. Numquid fides poterit saluare
eum. Et similiter tu credis quia unus est
deus et bene facis. Demones credunt et
contremiscunt. Sicut in corpore sine spiritu mor
tuum est sic fides sine operibus mortua est.
Hic Jo. Qui se dicit nosse deum et mandata
eius non custodit mendax est. Et hoc est quod
dicit Gregorius. Vera fides est que in hoc quod verbis
dicit operibus non contradicat. Quod a

ita sit fidei veritate in vita vere considera
re debemus agnoscere. Tunc enim vere fideles
sumus si quod verbis promittimus operibus im
plemus. Qui die in baptismatis omnibus pom
pis antiqui hostis renunciare promisimus. Si igitur
hec promissa soluimus xpi fideles apud deum
vocati reputamur. Tertium genus mor
tuorum dicit mali et sunt valde mali
quia statim ut de corpore exeunt in eodem puncto
ad infernum descendunt unde in exitu de
bent reddere minimum quadrantem in vertice quod
minus pro pena soluunt dicitur Gregorius. Qui
de magnis malis debitores sunt sup
plicio tenentur etiam nouissimum quadrantem soluere cogitur
quia qui magna puniunt etiam mala sua
in gehenna affligunt. Unde hic ad
donec sunt hic per infinito soluas etern
itate. Unde non exibunt in donec red
dat nouissimum quadrantem hoc est quia mors non
punit sed numquam exibunt et est ita quia cor
pus et anima sua pereunt et anima perpetuo. Valde
et corpore operibus perfecte et deinde sunt satis
facient secundum mortuus peccatore corpus in
terra consumitur anima in infernum sepelitur. Nec
tamen sunt quiescunt usque ad diem nouissimum
quo dies prefixus est ad sententiam penalem grauiorem
non ad emendam faciendam. Et de talibus
mortuis non est verbum propositum. Nec pro ta
libus oratio quia nulla eis prosunt suffra
gia. Secundum vero noscit dominus comminata per
prophetam. Ego maledicam benedictionibus vestris
Unde si bene vego tamen omnibus sanctis usque ad
nouissimum diem pro uno dampnato etiam
supplicaret ipse eos nullatenus exaudi
ret. ¶ Et hoc predictis tamen primum quia sunt
ex statim et tamen in eternum gratie ut tamen
possit gratia pertingere ad conspectum domini di
cente per prophetam. Quia voluit tamen spe
tans et pluies in illis est dominus ventum
hic Luc. 16. Magnum chaos vocatum.
Et 2a causa est quia dei quod est etiam vitas for
tissimum mansuetum persistit ut numquam mi
sericordia consequatur quia sic sit compre

a
tria genera
mortuorum

nouissimum

cogitur

·B·

nullatenus tamen fit verum quod scriptum nulla merentur hic aut in lamentis tamen in veteri testamento quam in novo est scriptum. Jeremias dicit per Jeremiam xv°: Si steterint Moyses et Samuel coram me non est anima mea ad populum istum. Eice eos a facie mea et egrediantur. Dicitur quod sibi clamabit in celo et in terra id. Jeremias ix: Noli orare pro populo isto in bonum quia non exaudiam te. Et in novo testamento dicit: Qui non credit iam iudicatus est. Gal. dicit apostolus quod qui peccatores [illegible] tamen continue dampnantur. Unde apostolus enumerat ea dicens: Manifesta sunt opera carnis que sunt fornicatio immunditia inimicitie contentiones ire rixe dissensiones invidie homicidia ebrietates commessationes et his similia que predico vobis sicut predixi quoniam qui talia agunt regnum dei non consequentur quod dampnabuntur est non est dubium. Item in Apocalypsi: Timidis et incredulis et execratis et homicidis et fornicatoribus et veneficis et ydolatris et omnibus mendacibus pars illorum erit ~~illorum~~ in stagno ardenti igne et sulphure quod est mors secunda. Hec peccata [illegible] Augustinus evidenter exprimit dicens: [illegible] apostoli multa capitalia enumeravit nos tamen ne desperationem faciamus videamus unum dicens quod sunt [illegible] sacrilegium homicidium adulterium falsum testimonium furtum rapina superbia invidia avaritia et si longo tempore teneatur iracundia et ebrietas si sit assidua in eorum numero computantur et similia. Quicunque ergo aliquod de istis peccatis dominari sibi cognoverit nisi se digne emendaverit et habuerit spacium longo tempore penitentiam egerit et largas elemosinas erogaverit et a peccatis eisdem abstinuerit transitorio igne purgari non poterit sed eterna illum flamma sine ullo remedio cruciabit. Et ideo pro talibus mortuus non est orandum

quod nullo modo poterunt liberari. Dicitur in Psalmo: Pones eos ut clibanum ignis in tempore vultus tui id est quando vultus dei [illegible] hic et de eisdem dicitur: Mors peccatorum pessima. Est enim mala propter temporalium [illegible] peior propter separationem, pessima propter [illegible] dampnationem. Pessima ~~[illegible]~~ animo [illegible] etiam separationem. Item dicitur: Mors peccatorum est mala propter temporalium relictionem. Item peccatores moles [illegible] terram bona propter [illegible] adhesionem fruitionem et consolationem animo perdidit et regnum celorum noluit. Multo talis relictio facit mortem malam. Unde dives [illegible] moles ita fuditur perdidit temporalia ut in inferno sepultus de sibi relictis guttam aque non potuit impetrare. Item est mors peccatorum peior propter [illegible] dampnationem [illegible] dampnati acerbissima pena luet [illegible] in inferno peccatum a nemine expiatur. Et hec est quod dicitur Jeremias: Ecce ego inducam super eos mala de quibus exire non poterunt et clamabunt ad me et non exaudiam eos. Item mors peccatorum est pessima propter anime [illegible] etiam separationem. Hoc enim super omnia mala pessimum est dicente Crisostomo: Ego puto [illegible] et gehenne supplicia sit [illegible] de quibus [illegible] [illegible] [illegible] Christi hic [illegible] in omnibus peccatoribus [illegible] solum est quod superat gehennam. Item mors [illegible] tamen [illegible] valde bona quia statim post [illegible] tenentes [illegible] mundi [illegible] omnibus [illegible] pro fortissimam [illegible] et satisfactionem plenissime [illegible] statim ut de corpore exeunt [illegible] [illegible] ad regnum celorum [illegible] [illegible] et laudabiles eos [illegible] tamen talium [illegible] gratia hominum [illegible] et perfectos [illegible] nobis in scriptura [illegible] [illegible] [illegible] declarata ipse de singulis [illegible] Ita de [illegible] apostoli dicit [illegible] [illegible] apostoli sunt [illegible] super [illegible]

celis vox audita est. Ecce filius meus
dilectus. In quarto celum apertum innuitur propter eos
in puritate baptismatis decedentes celum
sibi habent apertum. Quinto vero perfectis celum
est apertum quod in 2a apertione innuitur.
Unde in x° in actibus apostolorum ascendit
petrus in superiora domus ut oraret et cum
dixisset cum excessus mentis et vidit
celum apertum et descendens vas quoddam velut
linteum ingens quatuor initiis submitti in terram de
celo in quo erant omnia quadrupedia et serpen-
tia terre et volatilia celi et facta est vox
ad eum. Surge petre occide et manduca.
Ait autem petrus. Absit domine quia numquam
manducavi commune et immundum. Et iterum vox
ad eum. Que deus purificavit tu immundum ne
dixeris. Per quod innuitur propter eos vero perfectis
qui per fortissimam abstinentiam commune et immundum quod
in linteo continebatur mactant et co-
medunt. Ipsi enim statim ut de corpore
exeunt celum eis dum est apertum. Sexto mar-
tiriis patientibus celum est apertum. Quod innuitur
actibus apostolorum capitulo vii° ubi stephanus in pas-
sione positus ait. Ecce video celos aper-
tos. Per quod innuitur quod celum martiribus est
apertum. Unde ut ait Augustinus. In par-
te vivunt etiam ut sicut iam in in pa-
triam de salute nostra sunt solliciti ... pro
dit etiam quedam qui mirus est potentia
Regum in Genesi 18°. Septimo celum apertum
legitur in apocalipsi 4o in pathmos insula
relegatus dixit. Ecce ego iohannes vidi hostium
apertum in celo. Per quod innuitur quod ab omni-
bus mundi actibus elongati et divine contem-
plationi otio dediti ad celum statim vadunt
nec per hos mortuus commendari sed magis
non confessionibus indigent. De hiis
mortuis dicitur. Preciosa in conspectu domini
mors sanctorum eius in plena precio sunt nisi
pro mundi liberatione ipsum etiam sanctorum
regnum celorum etiam possident. Et sic de quarta
et apostolus. Qui super fundamentum quod
est christus edificaverunt aurum et argentum

lapides preciosos. Quod exponit Augustinus
de hiis qui hoc mundo contempto hoc
seculi sibi non est notum quidquid fluit tempora-
liter non habent. Deinde qui in ... rebus
sunt tamen iusti continentes. et fortasse omnia
sua vendentes et pauperibus erogantes
qui possidentes tamquam non possidentes. et utentes
hoc mundo tamquam non utentes. Ipsi sunt
illi qui super fundamentum id est christum superedificant
aurum argentum et lapides preciosos.
aurum id est amatores dilectionis. argentum
edificatores locutionis. lapides preciosos
imitatores operationis. Tertio mortuorum sunt
mediocriter boni et mediocriter mali. et sunt
qui capitalia crimina non commiserunt vel si
commiserunt per penitentiam et satisfactionem
licet insufficientem in venialia commiserunt
et multa venialia addiderunt. Hii tales
qui non habent capitalia crimina evadunt
infernum. Sed quia habent venialia non statim
transeunt ad celum. Sed in loco mediocri
hoc est in purgatorio tamdiu detinentur
quousque predicta venialia per ignem purga-
torium consumuntur vel per suffragia sanctorum
remittuntur. Unde Augustinus. Cum capita-
lia crimina non admittunt sed ad minu-
ta peccatorum ... sunt et ad reme-
media negligentes. ad infernum etiam
sunt dubio victimi sunt. Sed plures qui in hoc
seculo pro dei iustitia omnia adversa sunt
tollerantes qui et per multas elemosinas et
~~bullas~~ orationes liberandi quoque cetera illo
igne de quo dicit apostolus sic quasi per ig-
nem longo tempore cruciandi. Que sunt autem
illa venialia Augustinus enumerat. Quotiens
cibus assumitur in cibo aut potu plus ac-
cipit quam necesse est. quotiens de flagello
dei impatientes fiunt. quotiens plus loqui-
tur quam oportet plus tacet quam expedit. quotiens
excepto desiderio filiorum uxorem
cognoverit. quotiens in malas cogita-
tiones sine consensu admiserit. quotiens in
divino officio negligentes fiunt. quotiens

Et 3m membrum de mor-
tuis mediocribus

ti'ca dilexit deu cu dm tu h' et
filia ad minuta pcca ptine no
e dubiu ¶ Ex qb3 pmis lz alia no
dispnet tn velut qb3da pustu
lis et si horrenda scabie deformit
ataz cu hijs ad aplexu dei i celo
lilate admittit Ex quo sequit
de hijs minutis qtinuis orib3 eleo
sinar largicoib3 ime opib3 mus
pta epatoib3 ieiunijs indulge
tijs cor q i nos pvenerit assi
due pdepti no fuit alij multis
tribulatoib3 expiat vl illic i pga
torio depurat hic ipm tn alia pau
ply2 minus Qua duistate apls
isinuat i thor 3 dicens eade
minuta lignu fenu et stipula
no p se talia sed p trat ply
2 minus ¶ Sed est 2m pncpale s no
pfhibeas In q monem ut ad
suffragia eis exhibeda nos ha
biles ipos aut suffragia e
plicit pfhibes s si i pmis mozle
by vivimus si ab eis qpassions oc
los auti si ul p eis p eis faciam
¶ P3o q si gratz ipor pfhibe no
lus ad ītercedu p eis facia nos
ydoneos p pprio emedacione
ue nobis p eis i pmis dicit dei
lucex xo medice cura teipsm D.
n gre Cu indignus ad itercedu
mittit irati animus iudicis ad de
teriora puocat sicut bo q pnt
q no i sanctitate sz i patientia cari
tate a dno forsita acceptatur
¶ Tco grat3 eor pfhibes si ex dis
cordis ab eor misis animi
sicias q huius oppositu et sequ
ad eor qpassione nos puocare
posset extras cogitares qtu nos
velles nuc si i silli esses in sela
qstituti Pino si digitu hies i igne
p eue p nos thre no possem ctu

Vt

A.
3m pncle thema de suffragiis mortuis exhibendis

Notatibus

clamade valde omis ni boe aucto
lucratos Ad q3 nob qpeim illos
filij sumus Dicit n. gre Si fide
litate q mis desunctis faciamus
nobis silit facturi erit ¶ T3o eor
grat3 pfhibes si ul p eis facimus
Ds si eis subuenire cupis sua q
p nobis ipsis facim eis p̄sentam
et dehis q eis iptam ut minime
hebimus sed ea opa nra duple
cat ita si ipi opa nra pie eis
qcenimus ipis pdeit si fide
litas nra nob copiosius a deo re
compesat Sunt n aia dei q3 di
lexit ab eterno et ita quo p aias
dei faciamus deus copiosissime nobis
reddet ¶ Sed est 3m pncpale sc
grati. i se tangit suffragiorum
acceptabilitas Et licet multa sint
gna gratiu qb3 mortuis possu
subuenire oma tn illas ptr ipli
tita vnu i tplici genr colligam
habent n rebz temp i 2 alias Ex
bona subueiri elemosinaru largitio
Ex corpe aut qplur penalitatum
exhibitione Ex aia aut illa qpas
sione Ita de pª gra d3 sicut aq
extinguit igne ita elemosina extingit
petm De 2ª ~~[illegible]~~ gnu ani
i gla i theologia q pcd resolutoia
e De 3º ex pria defunctor d3 Job
19 Misremi mei misremi mei [illegible]

Simo 29 de eod de tplici iudicio qd
exeret ds q hoies 2 de ex. mine [illegible]

Memor esto iudicij mei sic
n fiet et tuu Ecc 38
Dicit Augus Sicut ptinet
ad diuina iusticia bonos p actalia
i pgatorio mundi ita ptinet ad bo
tate et miaz dei eosde p suffragia
liberari [illegible]
S aia dei sunt qs ab eterno dilexit 2
diliget ieternu [illegible]

Suffragia [illegible]

deus nos explicat nobis hortatur per
scripturam creaturam et figuram Primo
per scripturam hortatur nos dicens singulis
et omnibus nobis Iohannis. Ecclesiastes 8. Initiate
partes eius quia non placuit sibi (assue-
verunt) hoc potest se personaliter iuncte
et ideo super omnes huius mundi pau-
peres pauperrimum iudicatur. Unde Psalmus
28. vel 3. Tunc eos qui ducunt ad mor-
tem et qui trahuntur ad interitum liberare ne cesses
Secundo [hom] hortatur per creaturam videns
(quando) illud ad proximum quod in aliqua quod voluerit
suus mortuus apparuit. Tertio docet
per naturam. Unumquodque enim membrum infirm-
orum compatitur et quod tamen potest subvenit
in unitate constituto sic omnes per eandem
partes vero corporis et membra quam partibus
corporis lesis et vulneribus se exponit
In verbis igitur propositis duo possumus
intelligere. Primo nos hortatur nos defunctorum
ad suorum compassionem. Secundo movet
nos ad iram de suis tantorum. Primum
ibi Miseremini mei (etc.) secundum ibi sicut
fiet et tamen. Ut si simul defuncti ad
singulos nobis per hanc clamare videa-
tur Miseremini mei ut (mihi)
subveniatis et miseremini mei ut (iam)
iudicium sustinuistis. Dicendum igitur
quod super singulos deus triplex iudicium
exercebit. Primum super corpus solum secundum super
animam solam tertium super corpus et animam.
Primum exercet deus in corporis extinctione.
Secundum in anime exaltatione. Tertium in generali
resurrectione. Primum iudicium exercet
deus super corpus solum in ipsius extinctione.
Cum enim per corpus deum offenderimus et de-
lectorum adhesione delectabilium fruen-
do in carnalium et spiritualium ymaginatione
iustus iudex qui dederit culpe
modum similem (vult) secundum decorum iustitie pu-
nitionis in quibus deliquit pro pena secun-
dum unum per corpus deum offendimus
in delectorum adhesione puniuntur iusto

dei iudicio in morte corporis cum se
paratur. Ubi ab amicis et a alienis ab
horribus et ab omnibus quibus hic inordinate
(totis) dentem adhesimus separamur. Et hoc
etiam comminatur nobis dominus Ezechielis 24
Ecce ego tollo a te desiderabile oculo-
rum tuorum. Et hoc est quod dicit Proverbiorum
desiderium peccatorum peribit. Unde Petrus in
(diuites) in quo petit omnibus hic electio
giuta (...) nec potest impetrare. Et
hoc est quod dicit Psalmus. Dormierunt somnum
suum etc. Unde Psalmus. In morte non in
manu quod non prius sumo (nec omnino)
de omnibus huius seculi sensu delatum est
hoc tamen igitur quod hoc est in morte separan-
dus es ab omnibus bonis huius corporis
et tamen dulce corporis et anime commercium
amarissime separatum est divortio. Secundum
iudicium exercet deus in corpore pro delecta-
bilium fruitionem quod per suum eorum mensuram
totum corporis penalitatis et amaritu-
dines sustinebit quod quanto ad delicia-
tus est in multis tanto impacientius et gravius
sustinet anima et ideo corpus quod hic de
lectabilibus fruebatur per mortis ama-
ritudinem amarissime cruciatur. Nec de
tantis gustatis de omnibus delectabilibus que
sensit. Unde Sapientie dicitur sicut ma-
ritur homo sic moritur (...) delectabilia
quod corpore inolescere sentit etiam moriun-
tur. Hoc igitur iudicium in hoc maxime
consistit ut quanto corpus delicatius
vixit hic tanto mortis amaritudinem
gravius sustinebit. Unde in Apocalypsis 18
dicitur Quantum glorificavit se et in deliciis
fuit tantum date ei de tormento tanto
ut esset mors amarior quanto vita fu-
erit delicatior. Adeo est mors ama-
ra ut solum nomen mortis aia vincia
abhorrescat. Unde Ecclesiastici 41 dicitur O mors
quam amara est memoria tua homini pacem haben-
ti in substantiis suis. Ecce si mortis memoria
est amara quanto magis potest est amarissima

fuit mors ipsa. Vnde Anselmus [illegible]
quod saluator ex sola mortis ymma
ginatione et meditatione quam in proximo volu
it sustinere sanguinem sudauit sicut
dicitur Luce 22 Factus in agonia prolixius
orabat et factus est sudor eius sicut
gutte sanguinis decurrentis in terram ¶ Tercium
iudicium exercet deus super corpus [illegible]
et [illegible] ymaginationem permittens nos
per larvales facies demonum terreri. Iste
tamen quod iusto dei iudicio agitur quia [illegible] con
suasionibus frequenter consensimus [illegible]
fecit et [illegible] admisit [illegible] sicut
per demones [illegible] persuasionibus
consentiendo sic etiam per demones torquentur
ut fiat quod scriptum est Sap. 11 per que quis
peccauit per hec et torquetur. Et hoc comminatur
dominus Ysa. 34 occurrent ibi demonia ono
centauri et pilosi et clamabunt alter ad
alterum. Et quod clamabunt insinuat Vin.
nobis dicens clamabunt demones [illegible]
[illegible] ipse male [illegible]
[illegible] ¶ Decimum [illegible] iudicium quod super
corpus agitur dicitur L. [illegible] pudor et omnia
cum [illegible] peccata [illegible]
[illegible] aspectus tui [illegible]
[illegible] iudicium [illegible] acerbitate
[illegible] ¶ Tercium sola [illegible] re
gione [illegible]
[illegible] iudex [illegible]
[illegible] occurret [illegible]
[illegible] ad escam [illegible]
deducet [illegible] iudicium corporis ¶
Quartum iudicium instaurat deus quo anima
[illegible] a corpore exaltam quod iusto iudicio
dei agitur eo quod illud peccatum committitur
ad quod ipsa anima per voluntatem non de
est et consensum dicitur 11 Augustinus peccatum adeo
voluntarium est quod si voluntarium non sit
peccatum non sit. Vnde dicebat [illegible] virgo
si virginitatem michi abstuleris duplicabis
michi coronam. Ideo merito anima [illegible] iudi
catur ¶ Hoc autem iudicium quod aliquis [illegible]

examine instauratur scilicet in numero pondere et
mensura sicut ait dominus per Ysa. 28
ponam iudicium in pondere et iusticiam in [illegible]
Item Sap. 11 omnia in numero pondere et mensura
disposuisti ¶ Tercio quod omnia dei iudicio per
fecta iudicantur in numero quia omnia peccata cogi
tationis locutionis et operationis vel cuiuscumque
alterius commissionis [illegible] ne
et peccatum licet minimum [illegible]
euadat nec solum peccatum sed et bona opera
[illegible] ut malis pena bonis autem
premia tribuantur. Eccl. 11 dicitur [illegible] cun
cta que fiunt sub sole adducet deus in iu
dicium. Item Ihe. 33 Adhuc transibunt gre
ges ad manum numerantis. Et [illegible]
apostolus Cor. 14 Omnes nos manifestari
oportet ante tribunal Christi ut referat vnusquisque
prout gessit siue bonum siue malum [illegible]
[illegible] ex solo [illegible]
[illegible] non potest [illegible]
bonis et malis [illegible] ex solo [illegible]
[illegible] non solum in numero sed etiam in pondere iudicium
in [illegible] quod [illegible]
[illegible] satisfactio [illegible] usque ad
nouissimum quadrantem. Et alibi dicit Augustinus [illegible]
dimittitur peccatum nisi restituatur ablatum
¶ Tercium [illegible] iudicium [illegible] in pondere
instauratur [illegible] si dig
na sit retributione eterna mala [illegible]
[illegible] si digna sit gehenna [illegible]
dei [illegible] sufficient [illegible]
[illegible] ad [illegible] debitum [illegible]
proximos ut nos [illegible]
[illegible] digna nobis [illegible]
tribui [illegible] Et [illegible] nobis [illegible]
lege [illegible] vbi omnia pondera [illegible]
quod ad [illegible] Exod. 30
dicitur equali pondere erunt omnia [illegible]
11 [illegible] pondus voluntatis eius [illegible]
pondus ad iustum retributionis [illegible]
[illegible] bona et bona mala et
mala non [illegible] Aliud [illegible]
[illegible] aliud [illegible] leuius

D.

E.

[illegible] iudicium contra animam

F.

et gaudium premium sumetur. Quibus in ma-
lis quam sit grauia fit ut diuergatur ad
ad inferos iusta retribucione dampnato-
rum videlicet. leuibus vero malis pena le-
uior scilicet purgatorium deputatur. Similiter bo-
na que cum magna grauitate conatus
et laboris domino exhibentur gaudium eciam
celestis regni maius sibi premium consequen-
tur. Illa autem que leuia et sine diligen-
cia fiunt premia accipient leuiora. Sic
itaque omnia nostra peccata ponderantur que
venialia que mortalia que ex infirmitate
ex ignorancia vel malicia sint commis-
sa ut recipiat vnusquisque secundum quod apostolus propter
gessit in corpore siue bonum siue malum.
De qua distincta retribucione dicitur leuitici
Ibi sicut fecit sic fiet ei. et qualem intulerit
maculam talem sustinere cogetur. Que eciam
ponderantur si equum pondus proximus sicut
nos ipsos eciam ut nos tenemur diligere sicut
in lege precipitur vbi dicitur Quis [illegible] sit mo-
dus equus [illegible] Et videlicet in bonis
nos iudicemus sicut nos volumus iudicari
et in malis nos iudicemus sicut illos
[illegible] ad secundam deuteronomii fit ple-
[illegible] ut magna grauia leuitatem et proximus
in leuia grauiter iudicemus. Non quod grauiter
sit apud deum condicio [illegible] ponderantur
pondus mensura et mensura vtrumque ab-
hominacio est apud deum. ponderantur eciam si pro
peccatis nostris iustum pondus satisfactionis
exsoluimus. Non sit nos sicut dicitur nobis
h deus illud et palus [illegible] manus
pondus apponat. Quarto examinatur anima in
iudicio per mensuram. Ibi non omnia nostra
bona et mala non solum ponderantur sed eciam
mensurantur quanto tempore permansimus. si peccata
sint continuata vel usque in consuetudine
prolongata vel si ex subrepcione vel de-
liberacione sint commissa. vnum tam longa in-
fra [illegible] vnum mensurantur eis remeti [illegible]
[illegible] dei sit quod contingit ut pro bonis

^ en

et malis equa mensura iuste retribucio-
nibus remetiatur. De hac mensura dicitur
2 Regum 8 Mensus est dauid duos funiculos
vnum ad occidendum et alterum ad viuificandum.
Ubi per duos quasi manifeste ostenditur quod deus
quasi per funiculos iusta retribucione bonis et ma-
lis accipitur per penam alios ad occidendum alios
ad viuificandum per iustam retribucionem gloria
remetitur. De hac mensura dicitur Zachar. 2
leuaui oculos meos et ecce vir et in manu
eius funiculus mensure et dixi quo vadis
et dixit ad me ut meciar Ierusalem quan-
ta sit longitudo et latitudo eius. Unde
Luc. 6 eadem mensura qua mensi fueritis
remetietur vobis. De hoc tercio examine dicitur
Dan. 5 Mane thechel phares. Et
hoc exponitur [illegible] regnum tuum
numerauit et hoc quantum ad numerum / techel
id est appensus es in statera quantum ad pondus. pha-
res id est [illegible] quantum ad mensuram.
Quinto ibi ad lucem prodeunt que magis
fuerint hic ad memoriam reuocata. Quinto
apparebit ibi peccatum quod hic opera nimia
[illegible]. Unde considerans Iob ait Ve-
rebar omnia opera mea. Unde exponens Gregorius
dicit Que aperte egerim video sed in hiis
latentes [illegible] ignoro. quia nostra ius-
ticia ad examen diuine iusticie deduc-
ta iniusticia est. Ideo non iusticia sua suf-
ficit. Sextum iudicium instaurat corpus
et anima iustus iudex et [illegible] multa et
debita in primo et secundo iudicio in [illegible] dif-
finitiuam sentenciam promulgando. quod contingit
cum angelus tubis sonantibus in extremo
iudicio mortui surrexerint et ante tribunal
iudicis congregantur. tunc due dantur sentencie
vna pro electis altera pro reprobis. Prima erit ista
Venite benedicti. Secunda Ite maledicti. Per primam
[illegible] electis ineffabilis gloria. Per secundam re-
probis intolerabilis miseria adiudicatur.
Est autem electorum gloria ineffabilis propter tria
[illegible] bonorum omnium [illegible] influencia to-
tale sufficiencia. eterna permanencia. Primo

I
Iudicium quo corpus et anima simul

K
Electorum gloria ineffabilis propter tria

Primo quia omnium bonorum generale influentia scilicet dei patris dei filii dei spiritus sancti omnium angelorum omnium sanctorum gloria in nos influit. Isaie ysa. 66: Deliciis affluatis ab omnimoda gloria eius. Secundo est ineffabilis quia totalis sufficientia scilicet gloria ab omnibus fluit in nos totos ut non sit defectus in corpore et anima quod non hac gloria repleatur. Hinc item ysa. xl: Deserta tua et solitudines tue et terra ruine tue anguste erunt pre habitatoribus et dicent in auribus tuis angustus est michi locus fac spacium ut inhabitem. Tercio est ineffabilis quia eterna permanentia scilicet lux perpetua lucebit sanctis suis. Sic ergo illo tempore erit ineffabilis miseria. Primo propter penam tam generalem omnium malorum influentiam totalem sufficientiam etiam permanentiam. Secundo demonum miseria erit ineffabilis propter omnium malorum influentiam de omni malum influit super eos quod Deut. 28: dominus immittet tibi dolores vinosos languores et plagas que non sunt scripte in volumine legis inducet dominus super te. Secundo miseria corporum erit ineffabilis quia totalis sufficientia scilicet in toto corpore et in omnibus membris pene et in anima hanc miseriam sustinebunt. Tercio erit ineffabilis quia etiam permanentia. Unde ysa. 66: ignis eorum non extinguetur et vermis eorum non morietur.

¶ Restat tertium principale. Sic enim fiet et tamen quomodo sic primum. Nec ad istud districtum iudicium in operibus nostris veniamus. Nota quod sunt duo que sunt ingenia eorum qui hunc districtum iudicem nobis conducunt. Primo si nosmetipsos in hac vita districte iudicemus. Secundo si offensas dimittamus. Si iudicium primum declinare. Unde de primo dicit apostolus: si nosmetipsos diiudicaremus non utique diiudicaremur. Sed istud a nobis exigit deus tam districtum iusticie nostre et iustificabit nos gratis ut gratia quam dedit

Ira grā contra nos conducit districto iudici

diligit in deo maxime quod sine intermissione diiudicat semper. Ideo quia iudicium non nisi quod nobis exigit a nobis scilicet si nosmetipsos iudicamus non iudicabimur. Sed non sufficit quod se reddat suo iudici sufficiat quod ipse se iudicet sola lingua dicendo ego me peccatorem iudico peccatorem me esse cognosco. Sed ad verum iudicium requiruntur tres testes. Unde in ore duorum vel trium testium stet omne verbum. Primus testis cordis propter fidem contricionis, testis oris fideles ~~[struck through]~~ confessionis, testis operis que se suadere satisfactionis. Et hoc iudicium exigit a nobis deus in eo quod dicit Io. 7: Nolite secundum faciem iudicare sed iustum iudicium iudicate. Secundo si contra illorum defectus dicit nobis deus ille Sap. 6: non recte iudicastis. Secundo quod huius districti iudicii nos conducit et iumentum sit offensarum remissio propter quod super modum dominus placatur. Unde Luc. 6: dimittite et dimittemini. Item Mt. 6: si dimiseritis hominibus peccata eorum dimittet vobis pater vester celestis peccata vestra. Iterum

Utique proximis nocentes et tunc deprimit et solvet pena tam me ut proximum meum de malis non iudicemus hinc dominus Luc. 6: Nolite iudicare et non iudicabimini. Et sic igitur hec in exercitia tempus nostros permittens pacem nobis impetret ut misericorditer iudicemur in nomine patris Amen.

De sancto iohanne f° p...

Oculis ac manibus omni celum sanctum intuens Ubi sunt certe bona nimium de misericordie quomodo Dicit gregorius Et eorum excelsa audientia attendit ut videat que ab his fortia sunt facta et qualiter de sibi dignatur prout et humiliat que talia non imitatur. Verba igitur ista maxima sanctitate gloriosi huius principis nobis estimat. Propter quod non bis et miraculis vilibus ... digni

q[ue] s[unt] devocio[n]i audienciam p[ro]mittim[us]
ut p[ro]p[ter] h[oc] utru[m]q[ue] tenem[ur] erig[er]e ca
put et respicie[n]do tenemur imitari
D[avid] q[ui] d[icit] Fines v[er]bi p[er]u[er]sa expo[n]
ut cogitac[i]o intell[ectu]m v[er]borum s[an]c[t]arum quor[um]
ip[su]m imitem[ur] B[ern]a[rdus] q[ui] e[st] cum quis me
dat b[e]n[e]f[ici]um nutriendi cum oculis et manib[us]
s[ur]s[um] fuit extens[is] i[n] celu[m] p[er] oculos aute[m]
devocio[n]em et intencio[n]em accipi[mus] p[er] ma
nu[m] aut[em] op[er]acionem Ita de oculis de
uocionis d[icitu]r Cant[icorum] iiij Vulnasti
cor meum soror mea in uno oculor[um] tu
or[um] id e[st] oculo devocionis De oculo vero inten
cionis d[icitu]r Math. vi et Luc. xi si oculus tuus
fuerit simplex totum corpus [tuum] lucidum erit
id e[st] omnes intencionis opera n[ost]ra tenebrosa iu
dicant[ur] vel ~~ea~~ luminosa Unde versus
Quod agunt homines intencio iudicat omnes
Et etiam p[er] manum op[er]a designatur
[illegible] Quod p[er] manum vel op[er]a desig
n[a]t[ur] [illegible] p[ro]ponit theotonicus beatus mar
tinus de uocione i[n] celis [illegible] et nichil
p[ro] intencione opera sua i[n] celum [illegible]
ordinabat ut nil [illegible] p[ro]pter vel p[ro]pt[er]
homines [vel] p[ro]p[ter] mundum faceret sed o[mn]ia p[ro]p[ter]
deum Bern[ardus] [illegible] q[ui]a iste [illegible] o
culis ac manib[us] fuit i[n]tentus i[n] celum
Cui simile [illegible] de tribus confessoribus d[icitu]r
Iste s[an]c[t]us digne i[n] memoria v[er]tit hominum
[illegible] ad illa cogitacione et audita
te i[n] ista [illegible] p[er] [illegible] Bern[ardus] [illegible]
d[icitu]r [illegible] oculis ac manib[us] h[oc] de illis dicitur
cogitacione et audit[ur] Exponit[ur] q[ue]
[illegible] nunc p[ro]ponenda et quod [illegible]
imitari debea[mu]s Ut si glorie e[ius] p[ar]ticipa
tes [illegible] fieri [illegible] p[er] q[ua]m venit
ad gl[or]iam [illegible] ut et nos pos
sim[us] [illegible] i[n] [illegible] oculi in [illegible]
[illegible] [illegible] nec [illegible] fit [illegible]
[illegible] [illegible] oculos nostros
[illegible] i[n] celo possimus [illegible] et [illegible]
in [illegible] istis [illegible] et [illegible]
[illegible] fuit ut [illegible] ipos [illegible]

[illegible] q[ui]b[us] dirigi[mu]r ad deum s[ur]s[um] erigere
ualeam[us] Primo q[ui]a oculos n[ost]ros cum manib[us]
in devocionem [illegible] et intencionem et op[er]a
cionem [illegible] nos dirigam[us] Secundo ut nos p[ro]spi
ciam[us] Tercio ut ipsa nos videam[us] Quarto ut
nos inspiciam[us] Quinto a dextris et a sinistris
circumspiciam[us] Sexto ad celum oculos erigam[us]
Septimo oculos i[n] deo [illegible] possim[us] infigere
Hec p[re]cepta p[er] ordine[m] Primo oculos
n[ost]ros [illegible] [illegible] mala [illegible] comisi
mus reflectam[us] devocionem p[ro]funde penite[n]ti[a]e [cum]
intencione et op[er]acione i[n] satisfactionis facti
cum offerentes [illegible] [illegible] si [illegible]
[illegible] [illegible] ordine [illegible] ad [illegible]
te [illegible] Leuit. Iuste q[uo]d iustum
e[st] exequeris [illegible] ut cum o[mn]ia
p[er] oculum devocionis penitea[mu]s [illegible]
[illegible] dolore q[ue] [illegible] sunt [illegible]
et sic p[er] oculum intencionis o[mn]ia n[ost]ra op[er]a i[n]
satisfactione talium iusto ordine [illegible]
[illegible] ita ut [illegible] potuit sine pena
[illegible] devociones p[er] [illegible] [illegible]
faciebat Ihesus cum [illegible] [illegible] deplo
rabat d[icen]s ~~[illegible]~~ divisiones aq[uarum]
[illegible] deduxerunt oculi mei [illegible] expo
[illegible] divisiones aq[ua]e ex oculis lacrimas
deducit cum similes pena dispositas
lacrimas dat Quarto [illegible] r[espectu] [illegible]
[illegible] legitur Exo. xiv Ubi d[icitu]r q[uod] p[ro]
gredientes filii Isr[ae]l de egipto le
uaverunt oculos suos et viderunt
egiptios et timuerunt valde clama
verunt ut [illegible] i[n] celum p[ro]p[ter] egiptios q[ui] [illegible]
[illegible] signant peccata [illegible]
[illegible] et [illegible] videm[us] nos [illegible] multo
timem[us] et clamam[us] ad dominum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] dicit [illegible]
xx ego delevi ut [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] nebula peccata [illegible] quod
[illegible] [illegible] [illegible] nos
[illegible] [illegible] [illegible] oculos cum
manib[us] [illegible] nos i[n] [illegible] [illegible]

A [illegible] oculos levare debemus

[illegible]

cogitatões q̃ distĩcte p pctĩs sin
gulis ⁊ maxĩe p9 cõmissione ista
tis a d̃s iudice iudicãm· q̃ ĩ nũo
poḋe et mẽsa oĩa exsolue nos
cõg̃· cap̃· ij· De cõ[illegible] adducit
te deꝰ ad iudiciuꝫ Si aptis ocls
videm9 [illegible] diligẽcia
cautem9 [illegible] n̄ metis lope a in
deo mutuaret obulũ ut ĩ bĩm p
eo redet mĩra aucr a q̃ p delcn
coe momẽtanea pena lõgissimã
et cũ gñussiaꝫ sustinet Sal[illegible]
mĩmi p magno placat ⁊ [illegible]
si dicat mĩma pẽa ĩ [illegible] pla
teat ⁊ p magno ⁊ pl9 q̃ magna
pena minuendo [illegible] igit̃ viti9 ⁊
[illegible] pctĩs [illegible] ĩpugnam9
[illegible] nos fortit̃ teneam9 [illegible]
oculos cũ maib9 cũ nos ad dei
iudiciũ atq̃ diceres ı9 apli horrẽ
dũ ẽ [illegible] ĩ manꝰ dei viuẽtis· q̃ si
[illegible] grã [illegible]
[illegible] tamẽ pctĩ q̃ emẽdet
[illegible] p mlta [illegible] pctĩ
pctĩ destruat̃ [illegible] dicit Amb°
[illegible] eos q̃ [illegible]
[illegible] digna [illegible] egerũt [illegible]
[illegible] mala [illegible] ex p[illegible] q̃ [illegible]
[illegible] ad plenũ emẽdat̃ Cõ
[illegible] legis [illegible] testis [illegible] licꝫ
templũ dñi [illegible] destructione [illegible]
[illegible] ad decẽ [illegible]
refor[illegible] dñi q̃ pctõꝝ emẽda
tione ⁊ p[illegible] cessatõeꝫ [illegible] inter
[illegible] nõ nẽce ẽ
ut ĩ signũ [illegible] a
dño [illegible] filii [illegible] flagellaũ Dic
[illegible] angel9 ad thobiã q̃ acceptus
[illegible] nẽce fuit ut temptat̃ pba
ret te [illegible] de abraham dr̃ Iudith
8° Abraham p mltas tribulatões
[illegible] dei [illegible] Et [illegible]
[illegible] dñi flagella [illegible]

[illegible] nẽce ẽ ut oclos [illegible]
alibi [illegible] Tercio g° oclos
cũ maib9 [illegible] nos ĩ infirmi [illegible]
mlta [illegible] digna9 vt [illegible]
[illegible] videt̃ dñi flagella· cogi
tes· melius ẽ ut [illegible] castigemꝰ q̃
in [illegible] eternã [illegible] dicentes
q̃ ĩ [illegible] flagellis [illegible] Iudith
8° omis q̃ [illegible] nõ [illegible]
[illegible] dñi [illegible]
nõ g° vlciscam̃ nos [illegible]
[illegible] pctis nris [illegible]
[illegible] supplicia flagella dñi
[illegible] corripimi ad emẽdatõeꝫ
[illegible] ad pdicionẽ [illegible] venisse [illegible]
Na ut ait Iob 6° [illegible]
[illegible] sup eũ [illegible] fla
gellari a dño digna9 oclos [illegible]
[illegible] nos ad pctãs [illegible] dicentes
[illegible] melius ẽ [illegible]
[illegible] eternã [illegible] flagella [illegible]
dat iudiciũ q̃ [illegible] euadere
[illegible] ut ait ysaias [illegible]
[illegible] dicet q̃ nobis
[illegible] afflixi te ⁊ nõ affligã te ult̃
[illegible] mõ [illegible] nos p
[illegible] cõmissione ⁊ eoꝝ cessatões
[illegible] dñi flagellatões nõ [illegible]
[illegible] longe ab eo [illegible]
[illegible] ĩcipit nobis [illegible]
[illegible] nos oĩa huiꝰ mũdi [illegible]
[illegible] p machinas fortissimas nos
ĩpugnat [illegible] nob̃ tales ⁊ [illegible]
[illegible] cõmissiões [illegible]
[illegible] vitii [illegible] ⁊ [illegible] Tercio g°
[illegible] maib9 [illegible] mũdum
[illegible] assimilat̃ [illegible]
[illegible] oĩa q̃ mũdi [illegible]
[illegible] nõ [illegible] noceat et [illegible]
[illegible] noceret plenũ q̃ dei [illegible]
[illegible] ⁊ p [illegible] dicente [illegible]
[illegible] huiꝰ mũdi [illegible]
[illegible]

pruint in posteriora et expeditum se-
piritum debet eis ut ait [illegible] Ep-
ta aut ipsi dum nullum proficiunt
et per eos nobis sit bonum communita-
tis promittere. Mt. 19. Omnis qui reliq-
rit patrem et matrem fratres et sorores domos
et agros propter nomen meum centuplum ac-
cipiet et vitam eternam possidebit. [illegible]
exponens Aug. dicit [illegible] felix commercium
petrus reliquit sua vana et accepit
omnia bona. ista de hiis vanis dicit Salomon
vidi cuncta que sub celo fiunt et ecce
universa vanitas. [illegible] aut pro hiis acce-
pit omnia bona singula ostendit quia accepit
deum in quo vivit et est bonum. quia omnium
rerum si ut [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] universa salus [illegible] [illegible]. Et
[illegible] ex hac consideratione [illegible] [illegible]
[illegible] omnia que mundi sunt pertinent [illegible]
[illegible] [illegible] et omnes [illegible] in
[illegible] [illegible] affectu difficulter abstinetur ab
eisdem. [illegible] oculi cum [illegible] [illegible]
et omnia ista [illegible] ut nos [illegible]
ut [illegible] [illegible] hac victoria et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] oculi cum
[illegible] ut nos diligere [illegible]
ubi [illegible] [illegible] lateat ubi sordeat et
[illegible] [illegible] expulsis adhuc
[illegible] [illegible] nichil habet. [illegible]
[illegible] pestes [illegible] [illegible]
solitudine [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] studio expugnata fuerint. leviter [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
habet et [illegible] solitudine [illegible] et silentium
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] potest
ex male consuetudinis [illegible] [illegible] et
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] data
[illegible] ut deum cognoscat [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ut cognitum [illegible]
[illegible] memoria [illegible] [illegible] ut [illegible] cognitum

[illegible] et amato dulcis [illegible] [illegible] in-
stabilis et [illegible]. [illegible] [illegible] ad
deum ut eum [illegible] cogitet. cogitat voluntate
ut solum deum cognitum amet. [illegible]
memoria a [illegible] ut [illegible] [illegible] tandem
aliquam stabilitatem ut potest [illegible] ut
deum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] a
[illegible] [illegible] ad deum [illegible] [illegible] a deo
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] difficile ut [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ti [illegible]
dat eis ad melius [illegible] et cum
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] oculi cum [illegible] ad
[illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] et ut [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] sit eis memo-
[illegible] ut [illegible] de [illegible] affluentia [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] illos [illegible] et
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] esse potuit
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] esse non po-
tuit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ut [illegible] [illegible] oculos cum ma-
[illegible] ad superna [illegible] [illegible] [illegible]
in celo hereditate [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dicit leva
oculos tuos in [illegible] ad [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] posset [illegible] [illegible] ista
[illegible] [illegible] nos cum [illegible] [illegible] cum glo-
riosa hereditate [illegible] in omnibus bonis
abundantes possidenda [illegible] possidere
[illegible] hac copia omnium bonorum in hac
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cogita-
[illegible] et [illegible] debemus [illegible] etiam pa-
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dei
sedens [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et nos [illegible] [illegible]
[illegible] sedes superna et [illegible] in domo
patris mei mansiones multe [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et agmina
[illegible] [illegible] [illegible] angelorum
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

~~[illegible]~~ senatū aplorum salutates
sustinentes coronas martirum electorum
virginum amicte. et ꝑtm̄ prevalet
infirmitas cordis elegentes audiēti
Ar ¶ Ad magnum sēti adhuc altius elegit
visū suū. contemplacōem suā ꝑtm̄ hūa
ne fragilitatem possibile ē in ipm̄ deum
dirigentes. ad quod sicut dū stat dū ad
mittitur transsiit tū fit id. et hoc ipm̄
cū ad perfectum ascendit vis suspirans et
Am perfecte. non tū adhuc ipm̄ dm̄ hoc ē in
ipsam vim diuine essencie pertingit
dicente Job. Sapia diuina abscondita
ē ab oculis omnium viventiū Cum contra
Io Joh. Deū nemo vidit unquam Supra
tū ueteris testamenti patres se contra dm̄
crebrius se vidisse dicit n. Jacob
Vidi dm̄ facie ad faciem Item Job
xlii Auditu auris audivi te nunc
autem oculus meus videt te. Vidi. Ysa
ias ait Vidi dnm̄ sedentem super so
^ ꝑ distinctiones liū excelsum. Quia iusta [illegible] de
ciat ita d. Credendū ē quod patres veteris tes
tamenti dm̄ se vidisse testati sunt. tū
tū dicit Jo. dm̄ nemo vidit unquam
ut patet datur intelligi. quod qui deū
si mortalis vivit videre ꝑ quādam
imagines deposuit / sed per ipam ne sue
speciem non ꝑt / ut aia perfecte sēti gra
tia afflata ꝑ figuras quasdā deū vide
at. sed ad ipam vim essencie non
pertingit. Job. v. [illegible] dedi visiōe
hic fidelibus [illegible] speculum [illegible]
enigmata. tū distās a futura uita quam
tū a ueritate fides [illegible]
te. et hoc ipm̄ [illegible] Quos
bū Job insinuat d. ad dm̄ stillat
oculus meus. [illegible] stille modici
tate et raritatem huius contemplacionis in
sinuat gratiam Quod quo aged [illegible] sit
in huius contemplacōis difficultatem do
cet Bern. d. hic quod soli deo vacat co
siderent quod sit deus in mundo. quod in hoi

bus. quod in angelis. quod in seipso. quod in
reprobis Est n. in mundo rector et gu
bernator. in hoīb. benefactor et liberator.
angelorum sapor et decor in seipso
principium et finis. in reprobis terror et
horror. Est autem in creaturis mira
bilis in hoīb. amabilis in angelis
desiderabilis in seipso incomprehensibilis
in reprobis intolerabilis Et quod hic
considerantibus oculus deuocionis [illegible]
in malorum operationem [illegible] fidelitat
finiuntur. [illegible] ad per
fectum. Hec quod [illegible] figurata le
Ezech. [illegible] de sēis aīalibus d. quod
erat plena oculis [illegible] Item Lxx
exponens Greg. d. Corpus suorum. illa
liū totus plena oculis describitur
quia sēōrum [illegible] ab oī parte circumspecta
ē. bō desiderabiliter prouidens. mala
solerter preuidens. caute igitur iu
gilat ut se vndique aspiciat. vel ut
custodiat. ql ne mala [illegible] ad ipa
appetat. ql hoc eidē sub specie bo
nū agat. ql ne mea [illegible] men
atur. De hiis [illegible] adicitur
d. Zach. 3. [illegible] erat super lapi
106. de vnum [illegible] De sēo martirio sē in [illegible]
et quomodo [illegible]

M artirium [illegible] Greg. mire esse
possibile [illegible]
ferro [illegible]
auctoritatis insinuacōe [illegible]
[illegible] confessoris [illegible]
nostri [illegible]
[illegible] confessor fuit. et
[illegible]
[illegible] nobis [illegible]
[illegible] effusione sanguinis [illegible]
[illegible] possit. apud deū [illegible]
[illegible] de isto confessore [illegible]
[illegible]
[illegible] palma [illegible]
[illegible]
¶ [illegible]
fieri possit / [illegible]

Tria principalia sequuntur de eiusdem voluntate (margin, red)

possideamus omnes hec secundum corpus vel saltem et
tamen quantum tam suprema extrema
tam difficilia tam ardua tam super
modum laboriosa. Ut sanguinem
quem martires effuderunt gladio
materiali similiter et sedem altis-
simam et consequamur hec per cordis
B. consequentes. Quo ad primum scilicet supremum
extremum quod per res et rebus nos pos-
sumus exhibere consistit in plena omnium tempo-
ralium perfecta denudatione ut videlicet
pro impleta voluntate et operibus vilitate
omnia bona temporalia plene perfecte et integre
relinquamus nudi nudum Christum fideliter
imitantes ut cum attestatione Christi
dici possimus cum apostolis ecce nos re-
liquimus omnia et secuti sumus te. Vero pau-
C. pertatem cum effectu et affectu nos tol-
lere ingerentes. Quo ad aliud autem paup-
tatem rebus expeditius videtur solum per
scilicet in profunda cordis humilitate in de-
specta et abhominabili contemptibili-
tate dura et aspera penalitate.
Primo de primo scilicet humilitate monet nos
dominus Mathei xi. Discite a me quia mitis sum et humilis corde.
[...] est de humilitate tamquam de radice
pullulat omne bonum. Deus non quia virginitate
deo placuerit sed quia humilitate per-
omnes sanctorum consecuta quia ipse deus cum
ipso discipulis suis dicens et gloria in se
ipso discipulis suis et in illis nobis
proposuit dicens Mathei xi. Discite a
me quia mitis sum et humilis corde.
Nota expositor Bernardus dicit sublimius deus
sed non ita nobis proponit imitandum
sed eius humilitatis imitationis nobis pro-
ponit exemplum. Sed non seipsum nobis in sua sub-
limitate proponeret quia eum taliter possemus
imitari. Sed nec nobis similiter quia se
ipsum in humilitate maxime cum dicit nostra
quam in affectibus quam in defectibus et etiam in
effectibus humanis ad humilitatem nobis
virtute peritus obsequitur. Sequitur

primo domum in humilitate quia non in sacri-
tate nec in caritate sed possumus sequi
eum in hiis aliis similiter possumus in
suis humilibus quia in suis sublimibus
sed non possumus hoc non sibi est ~~placi-~~
~~dissimum~~ placidissimum et nobis facil-
limum. Unde Bernardus. Iusum (?) est et
precis quamquam in alijs vite meritis sed in
sola humilitate confidit. Secundo vero pau-
pertas non solum consistit in profunda humilitate sed etiam consistit
in contemptibilitate omnis pauperes
non solum ab extraneis verum etiam ab amicis
contempnuntur. Unde dicitur proverbiorum xix etiam
proximis suis pauper odiosus erit. Et proverbiorum
xix dicitur addunt addunt amicos plu-
rimos. A paupere autem hii quos habet separan-
tur ut vere dicere possit similiter
tamquam vas perditum quia audivi vituperationem
multorum in circuitu. Psalmus xxx. Pauper lo-
cutus est et dicunt quis est hic. Tertio vero
paupertas consistit in penalitate multas
enim penas pauperes sustinent tam in
victus tenuitate quam etiam in nuditate
et in cordis anxietate per quas sanguinis
quem alii martires effundunt gladio in pau-
peribus similiter et sedem eminentem.
Primum vero scilicet humilitatis contemptibilitatis pe-
nalitatis pauperes Christi castigant et as-
sistunt ut multo eorum vita mirum videretur
posse. Et quia premissa voluntate pres-
sa super modum ardua fuit et diffici-
lis nobis valde quia ibi precioso sunt re-
munerat eos deus [...] pro humilitate
in primis pro gratia sufficienti. Pro contempti-
bilitate vero assessores in iudicio sublimi-
um. Pro penalitate autem in celo etiam
gloriosum. Primo autem pro humilitate
in primis per gratiarum collatione sufficiente
ut dicitur Ysaie lvii. Ad quem respiciam
nisi ad pauperculum et contritum spiritu et tre-
mentem sermones meos. Unde Jacobi x. Deus
superbis resistit humilibus autem dat gratiam.
Secundo pro contemptibilitate assessores in iudicio

In the right margin: consistit

substantiam vivendi dispensat in ministerio videmus
eos in iudicio in tanta dignitate sublimatos
dicet ibi Sap. v°. Hii sunt quos aliquando
habuimus in derisum et in similitudinem
improperii nos insensati vitam illorum es-
timabamus insaniam et finem eorum sine hono-
re. Quomodo ergo computati sunt inter filios dei
et inter sanctos sors illorum est. Unde i° Re-
g. ii° dicitur suscitans de pulvere egenum et
de stercore erigens pauperem ut sedeat
cum principibus et solium glorie teneat. Unde Luc. xxii dicitur
Vos qui secuti estis me sedebitis super se-
des duodecim iudicantes. Tertio pro penalitate
eternaliter glorificantur. Quod pro pena pro-
mittit nobis deus. Dicit enim quod pro fructu de-
licta et odio habita nunc fiunt quod pro tempore
fiet potestas in superbia seculorum gau-
dium in generatione et generationem. Unde Is. lx.
Amen dico vobis quod vos qui reliquistis
omnia centuplum accipietis et vitam eternam pos-
sidebitis. Quartum autem premium paupertatis
nimio computatur expresse nobis insinuat
dominus Matth. v. Ubi primum in regnum
celorum mitibus et pauperibus promittit
dicens beati pauperes spiritu quoniam ipsorum
est regnum celorum. Quod exponens B. dicit
Quid sibi vult quod eadem promissio facta
est pauperibus et martiribus nisi quod vere marti-
rii genus est voluntaria paupertas. Quod ni-
mirabilis est quod martirii genus quod inter
epulas esurire inter vestes preciosas
algere paupertate premi inter divitias quas
offert mundus ostendit malignus quas
non desiderat appetitus. Unde Bone ve-
lut inter duas mensas positi explantes
hic in spectaculo ieiunium sic sunt oves
sic sumus unum. Sic potius unum
locum unum levitas an forte non cogi-
nostis mensas non consideratis fercula
delicias non videtis. Certe hic sunt
quos video delicate sic vivere in omni-
bus bonis suis et in rebus huius mundi in
contemplacionem aliorum quibus disposuit Christus

regnum patris ut edat et bibat super
mensam eius in regno patris. Et ubi
quos video homines similes in tantis mensis
et heu me ad neutrum licet exten-
dere manum. Ab utraque mensa prohibeor.
Ab hac quidem voto professionis ab il-
la vitio corporis ut nunc ad inferiorem audeat
nunc ad superiorem attendere quam sic est
propter quod vendicat ipse et venerabilis vo-
luntaria paupertas martirio
computetur. Quintum in hiis est corporis
de quo martirium deo offerimus
sicut eius difficultas deo exhibetur. Cuius
autem difficultas consistit in eius cor-
poris afflictione ut videlicet tanta sit
corporis afflictio quod corporis alteretur
sine pallorem exterius cotidiana afflictione
tanta cordis sanguinem fundat. Hoc autem
martirium extra deo exhibetur omnem
consolationem abdicatur in penali afflictione
arduorum aggressione. Sextum dicitur quod corporis
li extra martirium respondere desiderant
longe a se faciant quod delectat et quod non
sectum illud quod carnis desiderant pro quo
timeant et declinent. Unde quod ad hoc
Apoc. ix. In diebus illis querent homines mortem et non
invenient et desiderabunt mori et fugiet mors
ab eis. Constantes et similes sunt
domini nostri Ihesu Christi. Gal. v. Qui autem sunt
domini nostri Ihesu Christi carnem suam crucifixerunt cum vitiis et concupiscentiis
suis. Unde desideravit et quidem
suo in pravum multe apparent et carnis
sectus in desideriis suis. Dicit ille
Ihesus totus dicit. Dominus pro me mori sed ille
tanta timuit in te desiderium
ut tempore compassione sua filium. Et dominus
pro me quod delectat et quod non fieri
illud carnis omnia quibus blandimentis
voluptatem. Sic enim ut vere
et hoc ad martirium spectat inter
valde. Septimum pro quo martirium respondeat
consistit in penali afflictione ut
aliquid in nobis habeamus quod mordeat

quod affligat. quod purgat. quod dolorem
sensui nostro ingerat. quod acuto dolore
et aliqua passione nos cruciat. saltem di
uturnitate molestet ut sentimus de mul
torum de quibus dicitur ad hebr. xi. Sancti ludi
bria et verbera experti sunt insuper et vincula et car
ceres. lapidati sunt. secti sunt. temptati sunt.
in occisione gladii mortui sunt. Nobi
liter ... [illegible] ... et aliis quibus tor
mentorum in occisione mortui sunt/ san
guinem effuderunt. sed tamen eos quos
corporalis afflictionis effusione ... sepa
bat. de ... circuierunt in melotis in pelli
bus caprinis egentes angustiati afflic
ti quibus dignus non erat ~~[illegible]~~ mundus
in solitudinibus errantes in speluncis et ca
vernis terre. et hii omnes testimonio fidei pro
bati inventi sunt. Et si ... hii ... [illegible]
proximi ... sunt consecuti. Quod etiam
ipse apostolus insinuat i cor. x.
de usque in hanc horam esurimus et siti
mus nudi sumus colaphis cedimur insta
biles sumus et laboramus manibus nostris ...
[illegible] ... persecutionem patimur et sustinemus
blasphemamur et obsecramus tamquam purga
menta huius mundi facti sumus omnium peripsema
usque adhuc. Et ... sibi ... et nos
... [illegible] ... de ... [illegible]
... [illegible] ... fidat. ... [illegible]
dolores qui nos ... affligat et ...
... [illegible] ... affligat. ... [illegible]
... [illegible] ... vita ... [illegible]
... [illegible] ... in statu ... [illegible]
ut nos aliquos ... dolorum volunta
rie affligamus saltem eos dolores quibus
nos dominus affligit ... [illegible]
... [illegible] ... gratiarum actione
... [illegible] ... [illegible]
... [illegible] ... x ... confessores
... [illegible] ... [illegible]
... [illegible] ... sunt afflic
ti ... [illegible] ... apostolus diligunt
... [illegible] ... et dominus affligit. Unde

Iudith 8°. Omnes qui deo placuerunt
per multas tribulationes fideles transi
erunt. Unde prov. iii. Quem enim diligit
dominus corripit et quasi pater in filio
complacet sibi et ... hoc est ... purgat
pulchrius et auget gloriam in futuro. De
hoc dicit greg. quod flagellum ... quod
fornax auro. quod lima ferro. hoc
sunt tribulationes iusto. De hoc dicitur apostolus ii
cor. x. Quod ... momentaneum est et
leve tribulationis supra modum in subli
mitate eternum glorie pondus operatur in
nobis. Unde est quod de ... greg. legitur ... lem
... [illegible] ... estuabat febribus
podagre ... corporis pulsa
bat incommodis. Unde de se ipso dicit
Infirmitas mea ... [illegible]
... sicut sepe fuit. sed quod ego in
flagella patris sui ... me adhuc
longe ... [illegible] ... vapulare
... ut ... mala operans ... forte ...
... [illegible] ... Unde ... quod ...
... [illegible] ... ad corporalem afflic
tionem ... in difficilem et arduorum
operatione ut non mollia non levia ...
... [illegible] ... solet ... sed for
tia aggrediatur ... [illegible]
... [illegible] ... [illegible]
... [illegible] ... se af
fecerit et ... [illegible]
quod ... de ... legimus
... [illegible] ... [illegible]
... [illegible] ... et ...
... [illegible] ... Unde sepe de eo legitur
... [illegible] ... de hoc ex
... Iosue. Ubi dicitur ...
... [illegible] ... per ... dif
ficilia et ardua volens intelligi de
... [illegible] ... intrare
per angustam portam ... indiget
... [illegible] ... et diffici
libus ... [illegible]
... [illegible] ... [illegible]

sicut aūt hec difficultas ꝑfigurata
legit̄ p̄ᵉ Re 13 ubi dr̄ Ascendit Jo
nathas reptans manibus et pedibus
itaque est ut ol [illegible] et om̄ in̄e
bru̅ itaque hec difficultas [illegible]
tat̄ De hoc g̃ue [illegible] mīrū corpal̄
cēncij dr̄ bn̄ Est quoddā mīrij gēs
et effusio quoddā sanguis i cotidiana
corpis afflictōe Sic ipse i͡sfirmis
et pusillus corde nītē ē ut q̄ sicut
ꝑ xp̄o ponit corp̄ nō sufficiant
[illegible] ꝑ diutinos mīros sanguis
fundit quod ꝑ̄tinens mīrij hic de acuta
passiōe tm̄ plꝰ hic de cōtinuatōe
et sic longitudīe [illegible] Hic ꝑ̄ti
hic pax nr̄a mīrū sim q̄z et si car
nis tolla fīꝰ nō sꝑdim̄ spirituali
tm̄ gladio cuiuslibet desideria metit tm̄
dāy Jer 6 gen mīrij ē spū sc̄a car
nis mortificie iᵒ [illegible] q̄ m̄e
bra redit fīꝰ horribilē mīrij sed
diuturnitate molestiis [illegible]
[illegible] de quo [illegible] mīrū dō of
ferim̄ si ei difficiliora dūs exhibet
[illegible] aūt difficultā q̄sistit i [illegible]
s in inimicorū affectuosa dilectōe
[illegible] patienti [illegible] pressiōe in
[illegible] gr̄e dilatōe [illegible] dicto ab
alia nr̄a mīrū offerim̄ si eos q̄
nos ꝑsequunt diligim̄ ꝑ dm̄ di
ligē aūt inimicos ꝑ̄tinet ad affectum
est unitatis et cadit sub ꝑcepto
ꝑ̄tinet aūt ad opis effectū ē [illegible]
q̄z inimicis uelle bonum grāz et glāz
ē unitatis exhibē aūt illis signa
[illegible] et [illegible] uni tm̄
Mt 5 dicit dūs diligite inimicos
ꝑcepit affectū cordis tm̄ aūt ꝑ
[illegible] binificate hiis q̄ oderūt uos
[illegible] effectum Hec tm̄ bn̄ficia sūt
signa dilectōis cōtra inimicos [illegible] exhi
benda sūt de unitate puta tm̄ [illegible]
orat ꝑ oībus fidelibus ut [illegible]

[illegible] ipedit alia ꝓ binificium i tali
bus binificiis nō ē excludendus inimi
cus q̄ si excluderet hoc fieret ex liuore
uidet quod est utiq̄ contra caritate q̄
mutatē et ꝑceptum dm̄ q̄ ꝑcepit le
uit 19 [illegible] ciuiū tuorū memor [illegible]
[illegible] sit [illegible]
sūt alia binificia q̄ [illegible] exhibent ꝑticula
riter et talia exhibē inimicis nō ē de
[illegible] salutis nisi i articulo necessitatis
sed 1ᵃ pu 21 si esurierit inimicus tu
cibum illū si sitit potū da illi Hec
sumitur ꝑ thōs 1 2ᵉ 2ᵉ q̄o 27
Ex ꝑ̄tinet de ꝑposito q̄ ꝑ̄ticulariter
[illegible] cordis affectū et [illegible]
[illegible] opportunitas se obtulerit
exhibet inimicis [illegible] ꝑticularitate
hoc [illegible] mīros computat Et ad hoc
hortatur nos apłus Ro 12 [illegible]
dete ne q̄s malū ꝑ malo reddat
Hoc n difficile ē et [illegible] pas
siōe [illegible] mīrū dō ab alia exhibi
[illegible] q̄sistit i [illegible] patienti ꝑpes
[illegible] ut [illegible] cordi et oī
[illegible] et [illegible]
[illegible] sufferens [illegible]
[illegible] et [illegible] redderet
Ad [illegible] hortatur nos aplꝰ Ro 12 d. no
li uinci a malo sed uince i bono malū
hoc n faciens carbones ignis [illegible]
[illegible] ei hec [illegible]
q̄ se [illegible] i bo [illegible]
[illegible]
Mt 24 [illegible] destruit templū
et i [illegible] edificauit [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] nō [illegible] Ipse aūt [illegible]
tissima orōne [illegible] ignos
ce illis q̄z nesciunt quid faciunt De
hiis duobus generibus mīrij [illegible]
[illegible] et [illegible] diligē inimicū
[illegible] cogitacōe [illegible] gen mīrij
[illegible] ab alia dō offerim̄ q̄sistit [illegible]

amplitudo

hr

Tm [illegible]
de [illegible] mīrū [illegible]
exigit

q̄

dr̄

subtractione gratie dilatione. hoc ut devotus
afflictus visitatione divina et spiritualibus
influentiis frequenter delibutus. sed ut assolet
solet hec gratia subtrahatur. conquestus est talis mell'
nec est gravius mihi quam hunc dolorem et me
rore expolleat. si tamen divinus suspendat
hoc a gratia sic delictus credit se deum
offendisse et eius amicitiam perpetuo perdi-
disse. Hebr. xii. qui sel' gratiam acce-
pit a deo / et dicitur iterum ad se ipsam
et in mentibus dei punctus sue suspirie
et qui est statue eius nescio an ille ipsam
gehenna expunit ad tempus horribilis
penalis ne ducatur. Consolatus spiritualis stu-
dii gustatam suavitatem in exilio de-
nuo ad illecebras et molestias carnis
et subiungit. dico vobis quod nichil est quod
tantum formidat. cessis hoc beneficium sel'
accepit. sed ne gratia delictus nunc
sit denuo egredi ad carnis consola-
tiones proinde desolationes. rursum quod car-
nalium sensuum suspiciere tumultum. Ergo
ad premium mundi festinat perfecta
exercitia deo exhibeat et pro mercede suis
capiet. Quod nobis prestare dignetur
dominus noster ihesus xpistus qui nos consuet in omni
bono Amen. De sancta cecilia virgine

Sermo et de viii. proprietatibus apum

Cecilia famula tua domine quasi
apis tibi argumentosa de-
servit. Dicit sapiens
brevis in volatilibus apis et initium
dulcoris habet fructus illius. eccl. xi. In
vobis proprietas commendat eam virginem
istam comparans eam api propter sollertiam o-
perandi. Habet enim apis ut dicitur de na-
turis rerum multas proprietates in operatione
mellis sui quibus conformavit se ut sic mel
spiritus sancti in alveolo cordis mundi tempore
tue cupiens istam ancillam invitemur.
Nam et si ista virgo sancta cecilia imi-
tatur ea et ex hoc mel spiritus sancti de
quo dicitur eccl. xxiv. spiritus meus super mel

dulcis in suo cordis alveolo apposuit
et per omnes est translata ad gaudia celi
ubi sicut dicitur Job xx. rivulis fluminis
torrentis et butiri perpetuo satiatur. ¶
Habet autem octo proprietates apis. Prima in A
congressione mellis quia non vult se extra
Secundam in operis eius consistit in alveoli
purgatione. Tertiam in stillatione. Quartam in
apum per medium divisione. Quintam in mellis
comportatione. Sextam in tali participatione
Septimam in laboris continuatione. Octavam in sui
me parvis observatione. Nonam in vigilan-
tissima mellis conservatione. Hec per ordinem
prosequamur. Primo dicimus quod cum homo in prima
creatione dignitate et dominus super omnem
creaturam esset constitutus ut leges et
regulas vivendi et agendi daret ceteris
creaturis a qua dignitate quia noluit
recedit ut nunc ipse bestias comparetur
dicente propheta. homo cum in honore esset etc. Ideo
in humilitate nunc iubemur ut sapientiam
a talibus minimis discamus ex precepto sal'
et patrum nostrorum sanctorum. Dicit enim dominus prov. vi.
Vade ad formicam o piger. et consi-
dera vias eius et disce ab ea sapientiam.
Sic a filiis discamus de studio et labore apum
quomodo et nos nostrum laborem et studium
debeamus ordinare. ¶ Primum quod apum consistit B
in alveoli purgatione sic et nos animam
nostram alveolum constituere mentis purgemus
nichil in ea relinquentes peccatum quod conscien-
tiam violet et inficiat et suggillet
quod facit monemur eccl. iv. de negli-
gentia expurga te cum paucis. quod
fit per contritionem confessionem satisfactionem. quod si non
sufficiat fiat purgatio per elemosinam
peccatorum. Nec cessare debet in purgatione
donec spiritus sanctus testimonium perhibeat
spiritui nostro quod omnia peccata nostra sint penitus
dimissa. ¶ Tertiam dicimus apum est cum C
initio linuit in alveolum amaro
succo ne aliqua volatilia vespa mel
le accessum habeant. sic nos ut serviat

amaritudinem illico conciliat et ad gustum melleus non pertingat. Quod in quo- rum cordibus nihil mellee dulcedinis spiritus sancti in alveolo cordis sui comportare de sideratur, solos se cumulat amaritudinem contemptibilis hominis, ostendens et exhibens se aliis hominibus despicabilem et abhominabilem et despectum. Nec quidem per laudis vel humane favoris fel aliquid surripiat quod mel interioris dulcedinis corrumpat. Sicut illa in canticis suo nigri co- loris cumulavit se exterius ne aliquid interiore pulcritudinem obfuscaret. Dicit nigra sum sed formosa. Sic apostolus interiore decore amicus suo contemptibilis hominum cumulabat cum dicebat i^a chorinthiorum 4. Vos fortes nos infirmi, vos nobiles nos ignobiles, usque in hanc horam esurimus et sitimus, colaphis cedimur et instabiles sumus, tanquam purgamenta huius mundi facti sumus, omnium peripsima usque adhuc. Qui cum de melle interioris sue dulcedinis dicit. Scio hominem in Christo raptum usque ad tertium celum et audivit archana verba que non licet homini loqui. Sic quidem de hominibus cum ille gloriosus et speciosus forma pre filiis hominum in quo habitabat plenitudo divinitatis, de cuius plenitudine nos autem omnes accepimus graciam pro gratia, tanto suo amaritudinis se cumulaverat ut propheta ysaias. Non erat ei species neque decor, sic n. dicit: Et vidimus eum quasi leprosum percussum a deo et humiliatum. Ipse autem vulneratus est propter iniquitates nostras, attritus est propter scelera nostra. Hac forma omnes sancti qui placere cupientes imitati sunt castigantes et deformantes se exterius, ut interiore dulcedinem comportaret interius corporum conservaret. Sic ii dicit ij. Ad- tura sunt ut superfluo ornatu cul- tus superfluo exterioris hominis, qui certe totum cupit ut se diligenter perlustret et occupat exterius et decorando interiora

illi qui ad ymaginem dei et similitudinem dei creati sunt. Et cum sint quod non possent. Quidem acceptus ymaginem suam sed postquam fuit constituta decorum qui talis ut deum in sanctum ymaginem spiritualem cum mesericordie dictatur. Quod desiderat desiderat qui thesaurum suum publice in via portat. Hec autem de multis experimento cognoscitur quod prima dulcedinem perdidit ad spiritum et cupientes placere hominibus tempus displicere. Quibus dicitur domino. Apostolus. Ideo habeo adversum te quod caritatem primam reliquisti. Cera apum spernens est ut quia medium se dividens una pars mellis materia importat alia pars materiam importat lumen et diat et comport. Sic sunt apibus hec devotus ex duabus constet naturis corporis et anime se videat per corpus corporalia et spiritum spiritualia cum summa diligentia operetur. Prima de corporalibus sicut et spiritualibus dicitur. Ps. Holocausta medullata offeram tibi cum in eis ostendit bonum tibi intus. Prima de eo quod dicit holocausta medullata fugit spiritualia que sunt interiora in eo quod frangunt boves cum hircis fugit corporalia que sunt exteriora. De exemplo dicit obsecro ut fratres monens nos apostolus. Prima autem dicit obsecro nos per misericordiam dei ut exhibeatis corpora vestra hostiam sanctam tunc fugit corporalia. Cum autem dicit exteriora ad pietatem fugit spiritualia. Sic hoc volens ut debe- mus apicula imitari per corpus bona opera corporalia corporete et eadem purificar et sincerari devotionem in intentione in dextera dilectione in omni orationis et eorum mel- divine dulcedinis peteret. Quod non de- bonis operibus nostris deo non attribuimus non est meritorium apud deum sed opera nostra acceperat vigorem et valorem a deo accepta. Sunt quasi corporis fundamentum. Prima opera nostra ex hoc fundamentum erunt meritoria et in eterne quasi eo tempore fauille et tunde non valent. Non ei estimat apud deum

ut a nobis ut sed ut eciam cum attribuimus
et tamen ea dari propter effectum et in quanda
sunt acceptabiliora et preciosiora et
sic secundum quod nos debeamus per medium
oldem et utriusque partem fideliter laborare
¶ Xa apum proprietas consistit in florum
comportatione comportant enim mella sua
de diversis generibus florum meliores fructus
de similibus colligendo. sic et nos facere
debemus si mel spiritus sancti efficaciter in nobis
generare cupimus de similibus fratribus vel religio
sis hominibus quod melius in eis invenimus com
portemus. Non enim omnibus omnia dat deus sed unum
dat quod alteri denegatur dicente gregorio.
mira dispensatione deus omnibus sua dona
sua dispensat. ut quod unicuique det alteri
deneget. et unum magis alteri minus
tribuit. ut dum ille illum habere conspicit quod
ipse non habet et vicissim alter in altero
miretur. et per quod humiliter in hoc non agitur
in cordibus hominum quod in regionibus ter
rarum. quia una regio abundat frumen
to caret vino. alia vero abundat
vino caret frumento. alia vero vinum
quod hic caret necessariis habundat quod
totum deus ideo fieri voluit. ut cum una
regio aliis indiget commercio/ex hac mu
tua dilectione et pacis tranquillitate nu
triatur. hinc Bernardus virtutes hominum et mores
considerans ait. Alium intueor sic
gloriosus abstinencie. alium admirande
paciencie. alium summe humilitatis. alium
suavissime caritatis. alium mire man
suetudinis. alium magne misericordie et pie
tatis. alium in contemplatione frequenter exer
citatum. hinc consideratione ista colorum picturam.
De quibus omnibus tamquam apis quod melius in
eis invenimus in corde nostro alveolum
comportemus ¶ Ya apum proprietas habet exp.
est. in occasione tibi corporali moveantur plus
et minus. ut si multum habuerint plus
moveantur si minus habuerint minus Sic
et nos per emissionem nostram non parum

non sed nobis petimus propter hominis. Propter quod apes
tantas nimis copia pauci de bonis se
mel in nostris consuetudinibus omnes sic
pluralitate diligentissime promoveantur quod
quod est de superfluis in usus nostros convertimus
nimis nociva est ac si pecunia concede
mus. quia sola est necessitas vitualium
sine culpa vii. dictum. Dominus nobis ex
sponsa dei preciosa pulli mea concedet. Item
exponens quod dicit. Ipse sequitur cum dispen
satio sit sine labore laboris intende
propter. est ex oblatione fidelium comunis
sed nunc prout in aliis fidelium ut oportet
laboremus. illa in nostros suspendio
sumimus. quod propter commendationem precepto sicut fi
deles obtulerint. nec tamen quando pecunia eadem
vel orationis vel predicationis studio ut
dignum est. Ipsa igitur quod multos
nobis fuit apostolus dicitur virtutem et amici
cum habetis hinc generati sumus. Patet
igitur quod sola necessitas indulgetur ¶ Cm
ex tercium apum consistit in labore conti
nuatione tempore estatis quo laborant
in opere suo. cantantes autem et ocio tor
pentes corripiunt quantum et castigant
Sic et nos tempore accepto dum licet opera
ri opus quod bonum est doceat nos tempus
in quo non poterimus possimus operari. unde
Salomon sapiens admonet dicens quodcumque potest
manus tua facere instanter operare quia nec
opus nec ratio nec sapiencia nec scientia erunt
apud inferos quo tu properas hinc Ecclesiastici
nullus missa scientia sentenciam et necesse
ne cesset manus tua quia est merces
operi tuo Item dicit in evangelio operamini
dum dies est venit nox in qua nemo potest opera
ri. Cum autem sit operandum. Mundus ut
ditemini. non sed ut ait apostolus ut ha
beat unde tribuat necessitatem pacienti
hoc est tempus sit paratus ante sit laboribus
nos noscendas. Quod autem laborandum
Bernardus docet nos dicens quod agatis in quo
te occupes. Primum ex tercium tercia

oraționi sacrificiũ ul' lectionis studium
cotidiane contre distructionem emendatur
corpori pro sua dieta non negunda
denim opinatum e maibus alius quod
nungit nos tam quod cuius detinendo ad
horam detineat quod quod spiritualibus stu
diis delectationis construet et nutrit
in quod suumittat ad horam aliis non est sal
uat servus non ali ad ocium 2 labo
re compatur ut in eo dissoluitur sed pro
cui magis in servitio tollitur cum
sit pro omnibus habere debet nos tamen ea quod
agit quod quod agendo tendit ¶ Tertium exem
cum apud constitut in vigilantissima mel
lius consuatores contrarie ut sibi aliquid
surripere multum corporis et vitam in de
fensione mellius exponit Sic devo
tus homo mel sui spiritus in corde suo congres
tum cum diligentia custodiat ut si inimi
dus tuus demones ul' consiliis proximus
homines aggrediendo contra surripere multum
pro quod spiritu sancti gratia ul' extingui vel
minui possit vitam et corpus in defen
sione ipsius exponat ut paciencie fine ua
leat et tamen consuetudo ut non amittat
ne si voluntati sunt mellius dulcedi
ne amittat Unde eccl. 10 d Si spiritus
potestatis habens ascendit super te locum tu
um ne dimiseris Ac si diceret si im
pugnetur contrarius per fortis te impugnent
non cedas neque deseras locum impugnatori Unde
bir per 2 et cedendum ut recedendum etiam
si grauis temptacionum fuerint vim suis
hominis statum vehementer concusserit etc.
gratia potius ardere quod cedere ¶ Tertium exem
tum apud constitut in summe pacis conti
nue nulla ut alia exactiones tamen fuerat
ul' molestat debitum ul' aliquid in
fecit Sic et nos studeamus habere pa
cem cum omnibus hominibus nulla ex tamen aliquid
construere ut et ut propria bona
et domum et habere fines in unum mar
nime aut studeamus pacem habere tamen contra
Ro. 12 b Et si in vium aplus dicitur quod tamen in nobis est
pacem habere cum omnibus hominibus

vici et tamen dicit quod pax summe nobis
necessaria est ad salutem quod si tamen dicitur pa
ce habuerimus necesse est ut nobis cum
fuerit pace Unde sicut dicitur Sapiencie
armabit creaturam ad ulcionem inimi
corum et pugnabit pro eo orbis terrarum
contra insensatos Unde iob contra insanat
ei et pacem habuit quod dei nos Et iter
acquiesce ei et pacem habeto tum eo
et sibi fructus optimos cum fructus sunt
peccatorum remissio gratiarum collacio vite
tum adeptio Ad quam nos perducat
Jhesus christus. De sancta kathrina
et de commendatio sapientia et constantia 108

Hec est virgo sapiens quam
dominus vigilantem invenit
Verba ista digne dici possunt
de virgine modo conplantur
que eius ad omnibus terminis virorum conubia
tamen ne delicias mundi gloriam contemp
serunt Unde in verbis quod propositis a templo
sirogatiua beate kathrine commendat
et a tamen ne tamen captore ante illustrem
optimum conspectum Primum ibi hec est virgo
Secundum in sapiens Tertium ibi quam dominus
vigilantem invenit Prima de primo dicit de ea
virginitate in legenda sua dicitur quod cum
maxencius ei dicet noto te quod famulam
habere cupimus sed ut regina potens et
clara in regno tuo habitis Respondit ka
therina Attende et tu ipse et discerne quod
magis elige debeam potentem et
nimium gloriosum et decorum an infirmam mor
tem ignobilem et deformem ¶ De secundo ide
illustratione eius in legenda sua dicitur quod cum
virgo tum oratoribus disputaret et eos
aptis rationibus sapienter confutaret obstu
pefacti sunt et quid diceret non habebant
Unde virtute illo eis sic aut hec puel
la in qua spiritus dei loquitur sic nos in am
iniraciones reddit ut non a Christum di
cere valeam Tertie quanta illustratione
sit habuit sed quam pater oratorum

superexcessionis cumulabat. Ap. ii.
et etiam eius sapientia eminens in hoc
quod sicut regnum divitias et gloriam corporis
et animae quam spiritualibus floribus possidebit
in perpetuas divitias et gloriam commutavit
¶ De 3º sequitur circumspectionis ubi de
eo legitur quod cum rex concussa ei tormen-
ta minaretur [illegible]. quanto tormen-
ta excogitare potius ne differas [?]. Corpus
et animam meam et omnia mea il-
li offerre desidero qui se totum mihi de-
dit et omnia quae habet. Item quod circumspecta
haec virgo fuit quae cognovit quod pas-
sio domini ipsam ad similem vicissitu-
dinem obligavit. Et hoc de eius com-
mendatione et honore tam membrorum quantum
ad eam pertinet exponere verum tamen tan-
tum sufficiat. ¶ Quantum secundo ad
nostram edificationem [illegible] quod dicitur
ut qui hanc virginem voluerit hono-
rare ipsam studeat imitari. Martyrum
et honor quem sibi possumus exhibere
in hoc consistit si eos pro viribus studuerimus
imitari. clamat de celo et dicit
Aliud — singulis nobis illud Cant. Respice in nos.
Et si dicat. sicut videtis pro domino
et eius regnum rebus corporis et animam posu-
isse. sic et nos fratres non declina-
tis ad dextram et ad sinistram. In-
sipientes [?] cum ad regnum celorum perti-
nere desiderat sine via de qua dicit E[?]. hec
A. — est via et non alia ut quis rebus corporis
et animam pro deo ponat sicut ipse ea-
dem pro nobis posuit. ¶ Cupientes quod
tamen hanc virginem in terris servire [?]. Primo hinc
studeamus locus virginitatis in corpore con-
tinentia et sobrietate. 2º in anima sapi-
entia et pietate. 3º in operibus constantia
et continuitate. ¶ Primo dico habeamus
in corpore continentiam vel potius admit-
tentes quod sinceritate fidei per quam deo
in baptismo copulamur corrumpat sed
fidelis adherentes ei continentes nos

Continentia [?] hic deo [?] in corpore

ab aliis quae ad adhesionem illam nos
et deum violamur. Item anima ut ait
Aug. Sicut violatio corporis vio-
lat et corrumpit integritatem mentis
etc. et frangit virginitatem carnis cor-
pus tamen castum sed virginitas mentis fides
incorrupta. Item anima deum qui sponsam
de fidei veritate ipsi fideliter adheren-
tem dum mentis integritatem quam per virgi-
nitatem accepimus custodimus. Et si si-
de violamus per vitia nos negligen-
tes pristinos per penitentiam et satisfactionem
nos reparemus et in posterum filia cum eius
et deo iterum adhereamus et continentia iterum
per virginitatem reputatur. Et si non quan-
tum ad aureolam saltem quantum ad meritum. Pro so- A. quantum
lum autem vota continentia a carnibus il-
lecebra abstinentia sed omni delectabi-
lium carentia continentiam notamus. Non
quod in spirituali studio sic professi reli-
giosi. vel etiam christianus in statu sa-
lutis positi non carnalibus delectationibus
qui sine peccato mortali admitti non possunt
ex integro renunciet peccatis sed deum
hic de religiosis dicit Job. lapides ex-
cavavit aqua. Ut si dicat aqua consola-
tionum excavat vel evacuat ab omnibus
bonis lapides id est religiosos quia ad re-
sistendum malo debent tamquam lapides
esse duri vel carnalium consolationum debe-
rent esse insensibiles tamquam lapis. Quia
quanto sunt [?] delectationum tanto magis consola-
tionibus evacuantur. Si multum multum
si parum parum. Sapit autem B. mun-
di [?] illi cum illis misceri possunt in crastinum [?]
hic. Osee ix dicit. Non letatur Israel
sicut populi. Similiter [?] ut Glosa. Et de-
lectationem infimis sunt delectationes eius
de supernis. De hac continentia mone-
mur. Eccl. xx. Congrega et continere cor-
pus in sanctitate. ¶ Secundo volo non solum
ipsa [?] et in corpore continentia sed etiam so-
brietas. Hec autem sobrietas in cibo

B.
Sobrietas custodit in tribus

exterius custodit se in in moderata fruitione. In disciplina mo
rum humili et devota exhibitione et
in exteriorum sensuum gubernatione ¶ Pri
mo sobrietas custodienda est in tem
poralium moderata fruitione ut sola ne
cessitati consulat non superfluitati se
(in margin: no superfluitati serviat)
mper admittat. Unde in [illegible] spa
les deus tenuit ut non nisi necessitati
serviat. Unde dicitur superfluus vi
tium pro eis necessitas qui tenet ne
cessarios spoliat. Iste [illegible]. Bea
tus in hoc quod agit studiosissime
vigilat ne quod plus ab eis [illegible]
tanquam sue sumitas est sibi debetur
exigat ne sub necessitatis pallio vi
tium serat voluptatis sumere sicut.
Cumineda sit quod necessitas exigit
non quod eadem libido suggerit quia sic
voluptas [illegible] sub non necessitate tota
se palliat ut vix ea prestans discer
nat. ¶ Secundo sobrietas custodienda
est in exteriorum sensuum gubernatione. Ep
eam refrenandi sunt ab illicitis ne
hauriat illicita quod in corpus suscepta
noxia sibi ministret. Eccli. Virginem ne
conspicias ne forte scandalizeris in
decore eius. quia quod non licet concupiscere non
licet aspicere. Propter quod monet Ber.
habeat homo sensus suos non ductos sed
(in margin: dei)
sinceres habeat omnia studia sua sic
ordinata ut dicat huic vade et ve
nit. et alii vade et vadit et
servo suo fac hoc et faciat ¶ Tertio sob
rietas custodienda est in morum humili ex
hibitione. ut omnis incedens quasi corona
nostra propter exterius honor detegitur cor
sectetur. Et hoc hortatur dominus dicens
luceat lux vestra coram hominibus ut vide
at opera vestra bona et glorificent patrem
vestrum et cetera. Incedentes non
solum coram deo sed etiam et cetera. Cothe
te in domum disciplinae. Bri. Conver

sa simpliciter inter fratres devotus deo
magister subditis semioribus obediens
iunioribus inter pares angelus paribus
utilis totus humilis mansuetus
ad omnes. Et non deum inter conti
nentia et sobrietate est continencia consis
tit in abstinencia malorum. sobrietas
vero in moderata fruitione bonorum. De
his tribus partibus sobrietatis dicit Greg.
Cum sobria passiones omnes cohib
ens totum
sensum gubernat sermone regit. ¶ Tertio
honor sibi ista dicitur ut apparet. Quia
tertia hec in sapientia et puritate quia
duo summe sunt necessaria ad salutem.
Prima de sapientia dicit Ambr. Sicut
sole mundus sic splendore sapientiae anima
animus. ¶ Tertio in ista vera habeas sapien
tiam non huius mundi quae tumultuosa est nec
illa quae carnis est quae est stultitia illa
est mundi stultitia apud deum quae aut
carnis est inimica deo sed ea quae de
sursum est Iacobus dicens quae desursum est
sapientia primum quidem pudica est cor ipsi
sapientia dicitur quae carnis est. Deinde pacifica
contra tumultuosa quae mundi est. Illa vero
sapientia vero sunt sapientes. Talem
sapientiam diffinit nobis Bern. dicens
Sapientia quae desursum est ipsa per quam
nobis sapiunt quae sursum sunt. Et
subiungit Incipit placere sapiam
si pretere vite peracte deflens
sectam pertinenter si futuram vita
toto desiderio concupiscens hec est sa
pere sicut sapere quae sursum sunt nec solum sic
sunt in intellectu sed sic sapiunt in
affectu. Hec sapientia sicut tua
illustrata sunt ne quid admittas
semper malum nec hoc contentus sed ne
quid negligas quod sunt bona. Mala
autem non admittere et bona non ne
gligere est suprema sapientia. Primo
suprema felicitas huius vite ista
de hac sapientia dicit prima ... melior

est sapientia cunctis opibus pretiosissima
et omne desiderabile non potest huic compa-
rari. Scientia vero habemus per im-
itatem quam ipsa in primis est necessaria ad sa-
lutem. est ut dicitur Sap. Qualis est [illegible]
itat in illa in futurum. Vel in sapientia
illam peritiam spiritualem admittit. Hanc
autem puritatem si in nobis plantari cu-
pimus duo sunt necessaria ut verum peccatum
cum summa diligentia caveamus et si quod
incurrit presentem statim exhauriamus. Iam de
primo monemur Deut. IX. Cavete ne
forte decipiatur cor vestrum ut recedatis
a domino et peccatum pro culpa per singula
diis alienis. Itaque vitia et peccata.
Item Thob. Cave ne unquam consentias
peccato. Item Iob. Cave ne declines
ad iniquitatem. Et si tamen contingit
secundum quod sunt tres initium peccati omnis spiri-
tum in consensu corporis in sententia consulunt
et cogitationes locutiones et operationes. Et
hic cum sunt cum summa diligentia obtu-
randi. Et de facere monemur Ier. IIII. Vo-
cantes fortes obstruentes. Si quid
autem incurrit presentem peccatum pro negligentia
nostra sinat in fine illata dimitti. Et
hoc facere monemur Levit. XVI. In hac
die absolvimus peccatis vestris coram domino mun-
dabimini. In hac die sanctificatur pecca-
tum Quere. 20. Vel sapientes exhauri-
re ex peccatum. Hec duo fiunt diu agendo
[illegible] continuatur. In ipsa re-
missione ut consciencia attestatur. Vel quod
maius et spiritus sanctus remissio inspiret
in re autem dominus nobis veniam et se
cum confidentia sperare super indulgentia peccatorum
Consensus alterum istorum testimoniorum nobis
det. Et autem hec duo testimonia dantur quae
sunt leguntur in scriptura. De primo in-
Ioh. Si conscientia nostra non reprehenderit
nos fiduciam habemus ad deum. Sed de remis-
sione peccatorum deus 2ª Ioh. Et ad hoc venit
sunt spes sanctis eius detinere inspirat

nobis remissione peccatorum dicitur in cor-
dibus nostris dimissa sunt tibi peccata. Hoc
autem testimonium dei maius est quam primum quantum
inter scientiam salvationis dicitur. Si tes-
timonium ab hominibus accipitis testimonium dei
maius est. Ista testimonium conscientie dat quoque
spem et fiduciam. nullam autem certitudinem
dicente apostolo Nichil mihi conscius sum
sed non in hoc iustificatus sum qui autem me iu-
dicat dominus est. Ac si diceret licet conscientia
attestatur mihi in remissione peccatorum nul-
lam tamen ex hoc in premissis certitudinem quia
quia solus deus hic me habet iudicare
potest. Vel non deus iudicamus peccata mea
quae ego non video. testimonium autem dei quod
virtus dat etiam notitiam domino dicente
Spiritus sanctus docebit vos omnem veritatem
si ergo docet omnem veritatem docet etiam istam
Ioh. 16. Spiritus sanctus etiam imprimit cor-
dibus nostris quam remissionem peccatorum si-
mus fiducialiter consentiri. Tertio de his
tempore habere constantia et continuitatem hic
in duo alibi operibus nostris dat virtute
efficaciam et valorem quam sine his opera non
sunt multa et virtutes. Iam de constantia dicitur
Matth. Zizania et in tempore frumenti in palea
hoc est constantia tempore. De continuitate
vero dicitur Qui perseveraverit usque in finem
hic salvus erit. Hec duo habent per-
ficere scientiam quam est in ipsa constantia. Sed de
nostris operationibus et tribulationibus ma-
gis in virtute constantie demonstratur ut in sin-
gulis istis tamen mutetur non. Iam
constantia in devotionibus vocatur confi-
dentia. Patet autem in operationibus dicitur magis
magnificentia quam magna facies. Patet
vero in tribulationibus vocatur tolerantia.
Est itaque constantia devotionis cum devo-
ti homines magna fiducia in deum habent
audet magna petere et petita fi-
ducialiter sine hesitatione sperare. et
tales quamquam audeant petunt tamen erunt
sine dubio acceptum mox promissum domini

Operari deo constat

Quemcumque locum calcaverit pes vester vester erit. Quod exponens [illegible] Quatenus pede fiducie per terram eius calcantes possidebitis. Hec magnanimitas devotionis a sanctis doctoribus quandoque dicitur. Hinc [illegible] Est que ascendere ad cor altum de magna spe alacritate et probitate consciencie magnanimi omnes qui convenerunt magna.

Etiam hi per fidei magnitudinem dignum inveniunt que induerunt in eorum plenitudine gratiarum domino [illegible] Eadem mensura qua mensi fueritis remetietur vobis. Magna ergo fides meretur, tales ergo magna audet et magna sunt et qui audet obtinet. Secunda conditio comparationis per quam videmus audacter aggredi difficilia et ardua et laboriosa opera exercere. De hac constantia operis dicitur proverbiorum. Cogitationes robusti semper in abundantia; piger autem semper in egestate est. Manus autem fortium divitias parant. Tunc ergo constantia operis [illegible] si in dei operibus assuescimus gravia et laboriosa aggredi nos [illegible] de quibus dicitur [illegible] Ingressi sunt ardua et ascenderunt rupes. Hinc Job 39 In arduis ponet nidum [illegible] fue[illegible]. Tunc et nos operemur ardua et difficilia imitantes pro modulo Christi dominum nostrum tunc opera erunt difficilia et perfecta. Hinc hortatur nos dominus ysa 35 Confortate manus dissolutas et genua debilia roborate. Tertia constantia consistit in spiritu sufferentia tribulationum patienter plenius libenter et intrepide sufferendo constanter tribulationes siue sint passiones humane quas corruptione nec sufferimus per quas tamen per machinas demones nos impugnant siue sint passiones illate quibus dominus misericorditer nos affligit siue sint etiam passiones affectate hoc voluntarie assumpte. Qui [illegible] si deo placere cupimus debemus [illegible] constanter et [illegible] Tercia [illegible] in corpore nostro solum constanciam.

Sic eadem fortia sunt multa [illegible] tate quod [illegible] monemur cum dicitur [illegible] quodcumque potest manus tua facere instanter operare quia nec sapientia nec scientia erunt apud inferos quo tu properas [illegible] constanter sciens [illegible] et nescire [illegible] manus tua quia erit merces operi tuo. Hinc [illegible] illa [illegible] filium dei [illegible] nos [illegible] hora [illegible] in extremo labore vel proficiendi studio vel in experientia dulcedine vel fruendi gaudio. Ad quod gaudium in celesti patria eternaliter perfruendum nos perducat Ihesus Christus dominus noster qui cum patre et spiritu sancto vivit et regnat in secula seculorum amen.

Sermo primus in dominica [illegible] de [illegible] et eius fructibus male arboris. 109 [illegible]

Non est arbor bona que facit fructus malos neque arbor mala faciens fructum bonum. Luce vi. Dicit [illegible] insensibilium rerum species [illegible] ad mediam deducuntur hoc [illegible] ut ille [illegible] sint [illegible] eas homines [illegible] Nec [illegible] de bonis [illegible] de arboribus [illegible] in verbis [illegible] proponitur nobis [illegible] Primo bone arbores [illegible] ponitur [illegible] bonorum fructuum [illegible] sequitur [illegible] male arbores [illegible] malos fructus [illegible] Primo [illegible] arbor bona [illegible] qui facit fructus malos [illegible] arbor mala [illegible] faciens bonum fructum [illegible] intelligendum [illegible] bona [illegible] non potest facere malos fructus et [illegible] mala [illegible] non potest facere bonos

Nos aut ordine h' ꝓposito s'li
quetes 2 sensu de sensu / similiter
ex sima ꝯpetentes dicimus ꝙ ꝓposito
ru talis ē ꝙ arbor mala ī ꝓposito
mala fert fructus malos / 2 arbor
bona fert fructus bonos Et ꝫ hūc ꝓpositum
xoz ꝓsequimur ꝑ ordine ꝑ° q'd ꝑ
arbores malos ītelligūt 2° q's
malis fructus 3° q'd ꝑ bonos arbores
accipiunt 4° bonos fructus quos signi
ficat Et ꝙ ī edificatoribus eccl'ie
multi boni 2 mali ꝯfluunt Ideo dicē
dū ē q' boni 2 q' mali sint 2 q' fructus
illos sequant ¶ P° g° dicimus ꝙ ꝑ ar
bores homines designant testante beda
q' dicit Deus arbores homines fructus ꝙ
eoꝝ opa uoluit designari Hinc
fulgenti⁹ Arbores sumus fructus kunt ī
agro dn̄ico ꝯstituti deus aut nr̄ ē
agricola ille nos ꝯplunt ille nos
tolit ꝛc̄ Unde qdā sapiens hominem
sic uoluit diffinire Homo ē arbor uni
uersa ꝙ arbores coma sua q' sunt
radices nigunt deorsum ī terra / hūmos
aut ꝫ cruca 2 bethia sursum erigunt
Erant homines coma sursum 2 crura de
orsum nigunt Adsimilias ꝙ ī celo
hēre debeant mansione / et sic ꝑz
ꝑ'm membrum s' ꝙ ꝑ arbores homines
ītelligant ꝑ malas mali homines
2 ꝑ bonas boni accipiant Dicit sibi
mali homines ītm mali sunt ī ꝓposito ꝑ
inter ꝑ'bat elongant se a bo ꝑpo
q'd ē deus Unde dicit ii nēo bonꝰ sit ii deꝰ
ut aut Vimis Luc̄ 18 q'd verū ē es
sentiali ꝑticipatiue tm̄ (bom) diu homines
sunt ¶ Dicit videndū ē q' fructus eos
ꝙ ꝑ sūmū boni elongatores malos se
efficiunt ꝯsequunt 2 sunt aliꝫ ¶
Primū eoꝝ malis fructus ꝯsistit ī di
ꝑ ōm tātarū īnimicia 2 offensione
2° ī di 2 aliā separatione 3° ī eternali

pene obligatione / Xº ī di 2 omni ꝫ
eum q' ē maledictione / Hinc ī eternā dāp
natione Hos fructus ꝫ malē arbores
de se gminant iniseilor deletanti
similiū de sidela ꝯplent ī sua dāp
natione sequūt se ꝙ morte male in
uedo animaquit Unde lotmo aut ē
bē affligunt eterna ut a ꝓinitate
flagellat corrigunt eos ꝑ'mi ꝑi
ctio ad hereditate ꝓuat ¶ Hos fructus
ꝑ ordine ꝓsequim' ut unum ī mode
at ī mala eius maneat 2 quib'
ꝑdes addicit ¶ P' ꝫ fructus ꝑditionis
ꝯsistit ī dei 2 omni tātarum offensione
Deus ei multo offendit tu ꝑ se vilissiaꝫ
ꝯtepnit 2 ꝑissima res eligit et dili
git ꝑl'ꝫ ꝙ ipse hic Deut. ſ. Ille of
fendas dn̄m quē abhorā ē dm̄ dei tui
Dei inimic' aut d' ysa. xliii. In di
lectione sua ipse redemit eos cunctis die
b' s'li / ipi ad iracundia ꝓuocauerunt
eū 2 afflixerit sp'm s'c'm eius 2 ꝯūsus ē eis
in inimicū ysa. Deficit ferre nō sus
tinet Et licet deus ī se nimīꝑo ꝫ actu
offensionib' nō turbetur nec doloribus ē
tiet' nullo tn̄ mō ex pctis nr̄is ita
offenditur ut ōia ā ex rebellissio offe
sis homines tātam fuere ꝯsueuert ipse d'
fure dicat' ī scriptura ¶ Homines aut sup
modū offensi ꝯsueuerunt clamare cum
lac̄ coplosas manus ī altū leuare ꝯtre
las ꝯmissias ꝑimnare / ad ira maxi
ma ī flammationib' destinī ut exa
mat ꝙ ōia deū ex pctis nr̄is offen
sū fuisse legit ī scriptura ꝑa de pº d'
ī ꝑs Labora clamas tante fere sur
fances meę ī ꝑ ysa. xlii. Uociffe
rabitur dn̄e 2 clamabit sup inimicos
suos / usqꝫ ad ī'd ut ꝑtriens loquar
¶ Ā' hoīes ī magine offensio so
let cululare Sic deꝰ ex pctis nr̄is of
fensꝰ eiulare d' Michee ī ꝑ plangā et
ululabo vadā spoliatꝰ 2 nudus

1 hmr et quod in passione cum clamore vali
do plorasse sed non cum expectacione quam li
benter sustinuit sed cum esset passio eius
copiosissima quam cum pauci consequuntur
ad salutem Unde hebr. v°. qui cum cla
more valido et lacrimis offerens exau
ditus est pro sua reverencia Tercio homines graviter
offensi in suo dolore complosione ma
nus consueverunt in altum levare Sic in
ezech. 22 de deo legitur dicit Manus meas ob
litus es dicit dominus ecce complosi manus
meas super avaricia tua quam fecisti
et super sanguinem qui effusus est in medio
tui x° deus dicitur querelas conquestiones premit
tere sicut homines graviter offensi Sic
dicitur Job xi. Usquequo affligitis animam
et atteritis me et non erubescitis op
primentes me Ecce clamabo vim pa
tiens et nemo exaudit Et hic Mala
chie 3° Si affliget homo deum suum quia vos
confligitis me et dixistis in quo confligi
mus te et infra In penuria vos maledicti estis
et vos me configitis et fraudatis
gens tota die Undecimo deus dicitur sicut homines
offensi ad iram maximam inflammari
adeo ut in plerisque scripture locis furere di
catur hic ysa. 30 Ardens furor
eius et gravis ad portandum et labia eius
repleta sunt indignacione et lingua eius quasi ignis devorans et spiritus eius velut
torrens inundans licet autem furorem in
prima [illegible] expectans [illegible] non di
citur effundere sed stillare et adhuc eadem stil
la nondum est proxima de qua stilla dicitur 2°
paralip. xx Stillabit super locum istum
et non extinguetur Nec eciam eius furor
nunc proximus sit ut dicitur Abacuc 3 Cum
iratus fueris misericordie recordaberis Et psalmo
deus repulisti nos et destruxisti nos
iratus es et misertus es nobis Et thob.
3° Cum iratus fueris multa facies Et si
hic stille furoris sui sunt intolerabiles ut
videtur quis sustinebit totum furorem di
cite Job 36 Cum vox per unam stillam
simonum eius audierimus quis poterit toni
truum magnitudinis eius intueri Duodecimo
homines sunt turbati quando quasi deficiunt
et destituti viribus quasi exanimes fiunt
Sic dicitur dominus per ysa. deficit spiritus non sustinet
hec Si dicat aliquis cum sic graviter de
offendi possimus Respondeo quod tanta graviter
pena nunc accipit ut patet tamen sicut secundum suam con
fusionem et in eterna dampnacione illa arbore
omnium operum suorum fructibus Et hec
tribus consueverunt homines perfecte placari
Quoniam confusio maior poterit deo exhi
beri quam quod serviendo perpetuis eligimus
et diligimus plus quam eum hoc ipse patet
nobis ysa. xv° Cui assimilastis me
et adequastis dicit dominus Tercia pena presen
de offense est maxima dampnacio illa
sive pena eterna quam cum ante omnibus multis
dolens ... in tempore suo habuit
et omnium bonorum suorum que in celo et in
terra possidere thesaurum dicitur secundum aliam
rationalis hic b. tale facit silogismum
Dicite ubi est thesaurus tuus ibi et cor tuum
sed cor tuum est in nobis ergo nos thesaurus tuus
sumus et si quis insane mentis hanc
[illegible] esse putat audiat quod dicitur
ysa. 7 Numquid parum est vobis mole
stos esse hominibus quia molesti estis et deo
meo Ubi dicit sicut putatis magnum
quod molesti estis hominibus extrema
gravis reputandum est si molesti estis deo
Deo ergo sic graviter offenso cum cunctis
expectatur et pena expetitur et blasphe
desiderat interire hic sap. vi. Creatura
desidat ... exardescit in
sui ... defensores extra ... in
tormentum adversus iniustos
Armabit creaturam ad ulcionem inimi
corum hic et inimicis tanta crevit sit
nobis ad puniendum eadem nos profecto
ad diabolo sive mundo blasphemus hoc
solum deus inclinatus penam admittit sed
ope cuius sibi presentibus ab illo
proveniunt ut patet in angelis apostatis

Ex his ergo causis deus tam graviter offenditur
de peccato

in primis principibus. in diluvio. in Dathan
et Abiron. in tertio lxxx milibus re
gis Assiriorum obsidentibus Sedechiam
in Ierusalem. Nota quod tamen et omnium operum suorum
fructus tamen eorum quia per humanitatem o
peratur et quia deitate de quibus duobus
operum generibus fructus dicitur per Ysaie 2°
Frustra laboravi sine causa et vane
fortitudinem meam consumpsi quia ab
eo. Tertius fructus consistit in ipsius anime
a deo separatione. Cum enim in sua gratia in sacra
mento baptismatis dignetur sibi animas
desponsare ipso dicente Osee 2° Des
ponsabo te mihi in fide. quia numquam recedit
ab anima donec ipsa anima per liberum arbi
trium se inclinat ad peccandum per quod recessit
Unde non dicit dominus Apoc. Ego sto [illegible] et non
[illegible] [illegible] [illegible] Unde autem
anima ex eo quod consentit in peccatum deum de
[illegible] talis est videndum. Dicitur in theologia
In quolibet peccato mortali duo sunt scilicet aver
sio ab incommutabili bono quod est deus et conver
sio ad commutabile bonum quod est creatura. Quia duo
[illegible] sunt contrarie adinvicem ut illa
tenus se separat dicente domino Nemo potest
duobus dominis servire. Et ideo cum voluntas
ipsa se inclinat ad bonum commutabile con
temnens bonum incommutabile deum unde
peccat mortaliter et sic dum anima delectat
et per suos de bonum quod est mali in se
continuat dominus insinuat Ier. 2° dicens
Scito et vide quia malum et amarum
est te dereliquisse dominum deum tuum Sed cum duo
absolute ponuntur sine restrictione ad ista
ad hoc vel ad illud ut per hoc detur intelligi
quod illud malum ad omnia mala et illud amarum
ad omnia amara se extendit De quo ma
[illegible] dicitur [illegible] ... Omnia delicta
[illegible] aliorum. ideo induxit super eos deus omne
malum Quia Deut. Congregabo super eos
mala. De 2° vero scilicet amaro quod est anima
[illegible] in se continet dicitur Ysa 38. Ecce in

pace amaritudo mea amarissima Et si
dicatur quod in bono incommutabili contempto vo
bis est cum pace et etiam ubi pace ama
rissima Quia Deut. 32 Fel draconum
vinum eorum et venenum aspidum insanabile Item
Iob 20 Cum dulce fuerit in ore eius malum
abscondit illud sub lingua eius et panis eius
in utero illius vertetur in fel aspidum intrinsecus
Ut autem hec mala que ex dei relictione
eveniunt peiora in summa et diligentius sentiantur
quod ista mala hic consistunt scilicet quia non bona
eorum acceptantur. Illa mala distillantur
bona operibus spoliatur De primo Ysa 1° Ne
offeratis ultra sacrificium frustra incensum
abhominatio est mihi De 2° Iosue 28° Nec
agnoscet deus scelera bona De ambobus
[illegible] de iusto [illegible] suo [illegible] [illegible]
[illegible] non diluit mala nec acceptat bona
De 3° Tren. Manum suam misit hos
tis ad omnia desiderabilia eius Quia hec tamen
divisione alii plus alii minus [illegible] et lo
[illegible] a domino quod expresse insinuat
[illegible] dicens Anima que peccat a deo se dividit [illegible]
si peccatum continuaverit a deo longe recedit
illud iuxta illud Longe a peccatoribus salus Et si
eius per peccatum prosperitas sit et illa dis
[illegible] non [illegible] et divisione
[illegible] sese et deum facit etiam libellum repu
dii accipit ut ad unum quia diligunt
[illegible] non valeat et faciat mala quod
[illegible] dicat per [illegible] Eze. 16 Recessit
zelus meus a te [illegible] non irascar
[illegible] fructus male a bonis consistit in [illegible]
tabili pene obligatione Numquam de decem [illegible]
culpe dimittitur sine dolore iustitie Et hoc
[illegible] dicitur Iob 20 Luet omnia que fecit Iob
8° Verebar omnia opera mea sciens quod non
parceres delinquenti Quod exponens [illegible] dicit
Delinquenti dominus nequaquam parcit quia delictum sine
ultione non deserit Aut enim ipse homo [illegible]
penitens se punit aut deus vindicans hominem
puniat [illegible] [illegible] patet quod [illegible]
[illegible] relaxatur Sicut dicitur de [illegible] 2° Reg. 12

E peccatoris anima separatur a deo

F Ex dei relictione eveniunt peiora tria mala

^ illud

^ peccat

D. E

legitur quod per confessionem audite meruit
dominus sustulit peccatum tuum et multis per-
secutionibus afflictus reatum culpe quam per-
petraverat exsoluit. Et nos salutis
unda a culpa semel penitus absolvit sed
non reatum eiusdem culpe diluendo abso-
lutum adhuc tulit obviam sic quod pro
delicta nostra sit pro nobis sit pro peccatis ipsum
deus puniat etiam cum relaxat. Et dicit
ipsum. Ro. quod proderit nobis deum nostra si se-
omnia peccata puniat. Sic non videtur quod omnino
[illegible] et peccatum nil conferre [illegible] contrarium
die nobis [illegible] in [illegible]. Sic non dicitur Eze.
Quandocumque homo peccator ingemuerit omnium
peccatorum suorum non recordabor amplius.
Audi stulte. In omni peccato mortali duo
sunt aversio a bono incommutabili quod est
deus et conversio ad bonum commutabile quod est
[illegible]. Et quia bonum quod contempsit
est eternum, ideo pro tali aversione et illius boni
offensione debetur contemptori pena eterna. Quia
vero non solum contempsit sed bono commutabili
inordinate adhesit quod videlicet est bonum tempora-
le debetur ei pena temporalis. Cum igitur dicitur [illegible]
[illegible] peccatorum [illegible] et quod de [illegible]
[illegible] intelligendum est quod ex hoc [illegible] nostra
[illegible] dimittit offensam sui contemptus
in se commissi quod ad penam etiam obliga-
bat. Manet autem in nostra delicto pro eo
quod bono commutabili adhesit debetur
pena transitoria et temporalis [illegible]
[illegible] in bono commutabili sit commissa. Exemplum
[illegible] potest evidenter. Aliquis
[illegible] filius [illegible] noctis egreditur
domum suam nolens [illegible] [illegible]
alium et vulnerat sic [illegible] ex [illegible]
dat [illegible] et vulnus [illegible] et patrem in
[illegible] irat. Veniat autem pro filio a[illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] patris placatus
filium gratie patris [illegible] et licet omnino
[illegible] patris sit placatus, nichilominus tamen filius
adhuc [illegible] [illegible] ad [illegible]
[illegible] [illegible] et alie [illegible]

[illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] 8° De [illegible] peccatorum [illegible]
[illegible] [illegible] nec addicias peccatum
super peccatum et ne dicas miseratio domini
magna est multitudinis peccatorum meorum
miserebitur [illegible] peccatum dimittitur
sed pena [illegible] [illegible] Juxta [illegible] Deut.
25 pro mensura peccati erit mensura pla-
garum. Et [illegible] Apoc. 18 Quantum in deli-
[illegible] fuit tantum date ei tormentum. Et
[illegible] in corde suo [illegible]
et [illegible] [illegible] confitere [illegible]
[illegible] ad arbitrium confessoris nobis
imposita solvenda de satisfactione [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] a deo pena
sit indulta. Ad hoc [illegible] [illegible] si nos
[illegible] [illegible] intelligibiles [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sicut [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] debito
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] flexibiles
ut [illegible] satisfactione nobis imposita vel
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] sufficere
[illegible] [illegible] [illegible] pena [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] tolleretur. Et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] pusilla
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
nostri [illegible] [illegible]. Hec omnia [illegible]
[illegible] satisfactorem [illegible] ex [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] peccato [illegible]
nobis [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] plenam [illegible] notitiam omnium peccato-
rum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] de peccato sibi
[illegible] satisfactionem. Ex [illegible] peccato-
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] male [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et omnia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
apud deum [illegible] [illegible] domino [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] non [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pleno

sunt quod ipsi cum omnibus eorum operibus male
dictionibus divinis subiacebunt. Unde Ex. 26. ex
persona dei dicitur: Maledictus sit in aspectu dei qui
excitaverit me hodie. Secundo in hoc maledictione
consistit ut primo fundatur. Sicut quod tertio male
dictiones sunt eorum consistunt in talibus. Cum ma
ledictum in gloria includitur. Et in ma
ledictum in operationibus principaliter spiritualibus. Secun
dum quod est maledictum in operationibus in omni
bus eorum operibus quod exercere et per se operantur
etiam si sint de genere bonorum ut necessaria
ad multorum fructuum peccatorum remissionem
regnum celorum introductionem vitam acquisi
tionem efficiat ullo modo. Unde ex persona
dei dicitur Job 5. Vidi stultum firma radice
et maledixi pulchritudini eius. Et Eccl. 20.
Cum maledicit impius dyabolum maledi
cit ipse animam suam. Ac si diceret: Cum impius
sit aliquod opus quod exercet venenosum et
mitium in illis dicitur dyabolus maledicitur
hoc ipso maledicitur animam suam quod se dyabo
lo sociat et hoc est quod eis dicitur Mala
chie 2. Si nolueritis audire et si no
lueritis ponere super cor ut detis gloriam
nomini meo ait dominus mittam in vos egesta
tem et maledicam benedictionibus vestris.
Tertio maledictum in operibus participatis
hoc est que sunt in communi merito participat
dei omnium peccatorum fratrum ac universalis ecclesie
unita dicente domino Joh. 4. Alii laboraverunt
et vos in labores eorum introistis. Unde sibi
ex dei maledictionibus sunt exclusi. Unde
Deut. 28. Si audire nolueritis
apprehendent vos omnes iste maledic
tiones. Maledictus eris in civitate ma
ledictus in agro maledictum horreum
tuum maledictus fructus ventris tui maledictus
fructus terre tue. Quarto maledicitur in
bonis spiritualibus quia est regnum celorum ut in
maledictione consequatur. Deut. 7. Quod dicitur
maledictus eris ingrediens et egrediens.
Ac si diceret: Maledictus erit quantum ad eorum
per egreditur et maledictus quantum ad ingreditur

hoc est cum ingredi desiderat regnum dei ma
ledicatur ergo ut non ingrediatur sed ut cum
pluribus ingredi excludatur. Dicunt autem
maledicere male dicat etiam omnibus etiam
scilicet tales dicere possunt illud Jer. 15. Ve
michi mater mea ut quid me genuisti vi
rum rixe virum discordie in universa
terra usque ad illud omnes maledicunt
michi. Quinto dicitur ferre peccatorum eterna
dampnatio. Quod in verbo prius proposito evidenter in
nuitur cum dicitur Omnis arbor que non facit
fructum bonum excidetur et in ignem mittetur.
Unde et in parabolis dicitur in iudicio: Ite male
dicti in ignem eternum. Ac si aliquis ex hiis omnibus
peccatorum desiderat hec mala pessima de
clinare ecce dei pietas usque ad nos
nobis commendens de celo clamat
quod facere debeamus dicens illud Eccl. 29.
Conmitte pro magno placeat tibi hoc
minima satisfactio pro maximis istis
malis. Hec autem minima in hoc consistit
ut commissa peniteamus et illa in poste
rum caveamus. Deum et proximum diligamus.
Quod non dicitur minima virtutis rigorem sed ex
parvo labore. Quod in facile est quod dolere
de suis preteritis dampnis quod temporis ex parti
bus. Dolet homo de animalibus in amissis
et non sit dolere de corporibus et anime
perditione. An non facile est ut peccata ca
veamus que multum sunt laboris et fatiga
tionis dicente Jer. 9. Ut inique agerent
laboraverunt. An non facile est ut deum
diligamus qui nobis tam infinita beneficia
contulit et adhuc maiora offendendo promi
sit fortissimis sese constrixit cum quibus
bonis fecimus facilius. Si igitur hec tam fecimus
reconciliabit in integrum nobis deus. Di
cit enim nobis deus in Jer. 29. Qui placuit
sum super malo quod cogitavi ut facerem
tibi. Hec in tam sunt certissima signa et
evidentissima testimonia remissionis omnium pec
catorum. De quibus dicitur Joh. 5. Tria sunt que
testimonium dant in terra sanguis spiritus

Marginalia (left column): maledictionem consistunt sunt presentes; presentes non participabunt bonis ecclesie; presentes frustrantur spirant regnum celorum

Marginalia (right column): eius; Conclusio: peccatores eternaliter dampnantur; nobis; diligatur

per aquam peccatorum contritionem / per signum me
corum in fistula et lactatione per spiritum
dilectione uoles intelligi. Hinc. bh.
Assigne aqua et spiritum testimonium hic est
sic continens a peccatis / si dignos prime
agnoscis fructus si fructus opera uite super per
dilectionem. Sermo 29 de clas. 2. x.

Sicut appetitibus boni arboris
malis inter ligna siluarum
sic dilectus meus inter filios
tunc 2°. dicit b. Homines sicut ar
bores uidet. Quando hec itaque arbor
siue ad austrum siue ad aquilonem ceciderit
ibi erit. Auster calor et lenitas in sac
spiritum bonum signum hic est solis. Ab a
quilone panditur omne malum. Hec igitur arbor
extendit in morte et quia ceciderit
ibi erit quia in iudicabit te deus ubi te
inuenerit et in eis immobilis et irreuo
cabilis. Videat ergo homo arbor quam ta
tum sit animo quod cadat / quia post quam ce
ciderit non adiunet ut resurgat. Si
cut sine uolucres in quarum parte casura sit
ramos et latitudine uia X maior
copia ramorum et ponderosior est
inde casuram non dubitetur / sic homines
fuit extensa. Ramis enim eius sunt
desideria quando ad austrum extenduntur si
spiritualia sunt / si carnalia ad aquilonem
Greg. Si ceciderit lignum ad austrum
uel ad aquilonem etc. Eccl. 2° d. bn.
Cur obmissis nobilioribus arboribus
mediocritas huius arboris adducta
est in medium ad fructum primum est
quia eius uirtus ex usu fructis cognos
citur / ut ex eius appetitibus electorum di
cte dilectorum dignitas et gratie explicetur
Licet sint multis nobilioribus arbori
bus comparati ut est in ps. Iustus ut pal
ma florebit etc. et cetera. Sicut oliua
pullulans et sicut cipressus etc. Hac tamen
arbore per istum exponere non assumma
ne ignotum per ignotum exponat. sed

cognitum arbore adduximus. Et per si
militudinem siue parabolam. Expedi
tius ergo una arbore mala cum fructibus
suis malis per quam reprobos diximus de
signari ut de electis dei sub nomine bone
et de eius fructibus quod dominus dicit per se ipsum
Unde quedam arbor dicitur in libro de plantis / per ma
lus est arbor ponderosa ligno solido forti
ter rigosa, frondium densitate umbrosa
florum uarietate decora, fructum suauita
te [illegible] et uisum et gustum gratiosa
dulcis mediante efficax et uirtuosa. [illegible]
[illegible]
[illegible] ex aliis omnibus arboribus [illegible]
[illegible] appetitibus exponere. [illegible]
[illegible] mala arbor [illegible] radice [illegible]
[illegible] solidata [illegible]
[illegible]
[illegible] floribus decorata / fructibus [illegible]
[illegible] appetitus [illegible] explicatur
et [illegible] desiderantur
[illegible]
[illegible]
[illegible] radicibus [illegible]
[illegible] radix [illegible]
[illegible] arboris [illegible]
radix predestinatio [illegible]
[illegible]
sit [illegible] radix dat [illegible] arbori [illegible]
[illegible]
[illegible] radix [illegible]
radix [illegible] Sicut [illegible]
[illegible] radix
[illegible] predestinatio [illegible]
[illegible]
[illegible] In caritate perpetua dilexi te [illegible]
[illegible] miserans tui [illegible] ep. 1 ephi.
Qui elegit nos [illegible]
ut [illegible]
[illegible] filios
predestinauit nos in adoptione filiorum
[illegible] uoluntatis sue. [illegible]
[illegible] uoluit [illegible]

Fortitudo [illegible]

me fecit. quam voluit me et misit sub
n. in gl[ori]o sue d[icitu]r. usque ad primum cum q[ue]
placuit tecum. Ad quod apostolus ad Ro. 16
innuit ubi dicit tamen fidei per te vidi te
exaltatam in sanguine et et dixi tibi vive
et multiplicatam quasi germine agri dedi
te et grandis effecta es et perfecisti ad in
dumenta muliebria et ecce tempus tuum tempus ama
tium quod totum de predestinatione accipit ita
ut ait glossa. unde ideo quod elegit quod autem
dicit vive non ad se sed quod diligo te. In
adere ii dei dat nobis vita. In hac
dulcia mea quae memoria fuerit sic dul
cis allud Aug. de elemosina. Certe au
disti ab initio usque ad hanc diem quod inter
te et amatores hominum misit et quod omnes
congregavit in tantum separavit dilapse
sunt omnibus illis amatoribus tuis protulit te
Et tu quam te reputas prelata es illis omnibus
Nunquid fortior nunquid nobilior nunquid
ditior omnibus illis fuisti. Luc. p. et non ad
extitisti et tu sola pro omnibus illis assump
ta es Et quare hoc in te semen sit illam per
ter gratiam salvatoris tui trinitate tua
alia potes invenire. Unde sicut radix
arbor in misit fomentum vite per fluctum
que sursum mittit. Sic radix divine
predestinationis fovet et mittit arbores
electorum fluctus in eos et continuum quod ra
dicem constituit a premiente et etiam dei
trinitate. Unde apostolus Ro. 12. Non tu ra
dicem portas sed radix te. Ad quod apostolus
dicit Jo. 15. Non vos me elegistis
sed ego vos. Unde dicitur illa trinitas de qua dicitur
ad Eph. In trinitate radicati. Tertio
per malum quae ecclesia designat per
stipitis durata soliditate sic et sic
malus in stipite suo habet dulcia et for
titudinem ut sit difficilis ad scindendum sic
ecclesia fortis fuit non finale reddit malo
hinc Prov. 16. Dominus fortitudinem dat
his quae per fortitudine tota non dedit in eum h. aut
fortitudo tamen est extra s. i p[...]rum

resistentia adversariorum sufficientia et bono
rum operum efficacia. Ex quibus ubi fuit una
fortitudo super modum magna ad quam
credendam monemur Judic. 6 cum dicit dis
ce in quo sit fortitudo maxima. Cum non
vincitur et patitur impugnatur non superatur tem
ptationibus non lassatur difficilibus et ar
duis operibus non fatigatur multum fortis
sima dicitur. per quod dicitur Sap. 10. Certamen
forte dedit illi ut vinceret. Et in apostoli
fortes facti sunt in bello. De quo dicit sic 1
Machabeis. Gaudium enim domini fortitudo nostra
gaudens non dominus cum illis adversitatibus
frangitur nec illis temptationibus su
peratur. De quo Ysa. Qui sperant
in domino mutabunt fortitudinem assu
ment pennas ut aquile current et non
laborabunt volabunt et non defi
cient. hic de eodem dicit Psal. 8. Ubi ap
paret plurime segetes ibi mani
festa fortitudo bovis. Prima ut ibi
de qua magis fortium dicitur operatur
Cum vero in quibus vult agit videlicet
in malorum reluctatione adversorum tribulatione
arduorum operatione multorum fortissima in
dicatur et arbor mali in stipite assimila
tur. Quarto ecclesia dicitur et dilecta malo assimilan
tur in tortias deformitate. Ad quod per
tinet quod electorum quamvis exterior despicit
in corpore dignitas et sanctitas sit intr
inseca deformis et contemptibiles ap
paret extra. Cum duo convenient
per figura legimus in tabernaculo domini quod
tectum fuit mox pelliculis decoratum extra
pellibus in primis deformatum. Cum tamen
sit sponsa Christi in Cant. cum dicit Nigra
sum sed formosa. nigra per exteriorem de
formitatem sed formosa spiritualem pro
speritate. De quibus electis ait dicitur Job.
12 lampas contempta apud cogitationes
divitum cum non dicit lampas insinuat clarita
tem interiorem cum autem addit contempta ostendit
exteriorem contemptibilitatem. Hec duo pau
lus de se loquitur 1 Cor. 4 cum dicit vos

nobiles vos autem ignobiles usque
in hanc horam esurimus et sitimus et nudi
sumus et colaphis cedimur et instabiles
sumus usque tamquam purgamenta huius
mundi et omnium peripsima usque
adhuc. Et hec de exteriori deformita
te. Certum de interiori claustri non longe per
stringit. Rogo vos imitatores mei
estote ~~sicut~~ sicut et ego Christi. Glossa
totum exponens .L. dicit. Non deforme
in parvuli speciosis est ornatu ex
tuscsto. Absentia tuli corporis non apparebit
bit ei quamlibet pulcritudo carnis. Ita
ne paululum de presentia corporis estimatis
et tamquam deformem contempnimus quantum
ius hominum affectum fame et siti
in frigore et nuditate. Nonne ipse est qui
rapitur in paradisum qui unum alium per pa
bulas usque ad tertium summum pervenit per
tinet celum. Quare et si deformem videtur
se corpusculum pulcritudo celestis
angelica sublimitas claritas divina non
repulit. Sed sicut melius per celum dei tamen despi
cabiles foris apparet et deformes in
interiori sunt tamen decori. Sicut. ait. Nigra
sum sed formosa. Canticum. Quia decolorauit
me sol .i. Christus deus. Sicut non est di
ligentia ad interiorem sicut homines qui ad simi
litudinem dei sunt et reformati intus trahunt
et vere sunt negligunt exteriorem. Sicut
ut ait Iob. Nec est qui valeat utrumque
et manum possit mittere in ambobus. Secundum
intendentium utrumque cultum et in altero omnino
patimur extrinsecus deformes. Sed autem
in quinque occupet omnino. Iob. dicit. Dis
tincta sunt spreto omnium cultu per exterioris
hominis et sua diligentia semper et occupat
et ad colendum ~~dum~~ et occupat interiorem hominem
qui ad ymaginem dei est. Certe non sufficit non
posse accepimus ymaginem suam sicut propter fu
erit constituta deus et in toto extra negli
guntur. Sed non ut ait dominus. Tertium duobus
dominis servire. Sed quo de hominibus dicitur tamen hanc

deformitatem ille in se suscepit qui solus
speciosus forma pre filiis hominum dicitur et de cuius
deformitate dicit Ysaias. Non est ei species
neque decor et vidimus eum despectum
et novissimum virorum virum dolorum et scien
tem infirmitatem et nos reputavimus eum quasi
leprosum et percussum a deo et humiliatum. De
eius autem decore non longe per sequitur quia
decorus est eius ceteris [illegible] De aliis autem ab
dicit Iob. Sed novissimus et altissimus et hu
lis et sublimis despectum hominum et gloria angelorum
~~[illegible]~~ nec illi sublimior. Sicut malis
surculus transplantari in virtute stipitis
nobilitatis in nobilitate surculi transit
Sicut contra in bonis per huius regnum in sinis
forte efficiantur superat non non tamen sur
culum sed ~~superat~~ surculus tamen superat cer
tenta infirmior fortiore. Quia appetentia
perfectiores in se quieterit continetur. tamen non sunt
stipite per propaginem sed quia ut ait apostolus
ad Ephesios vi. Omnes vos tamen estis filii dei. Sed
nos valde ignobiles. Sed tamen nobiles
surculus se transivit in nos et quamvis
te ab esse non ignobili ad esse summe nobi
lium transmutavit dicente apostolo. Vel sim
ilium transmutavit. Sicut enim mortui peccatis vivificavit
nos deus in Christo cuius gratia salvati sumus
. Sed . Ad Ephesios ii. Sicut vero quod sicut dicit in Mathei
ubi lignum quod transplantatum
usque et est tamquam lignum quod transplantatum
est super aquas. Et multo bonis per ex
cellentie dicitur. Sed hac transplantatione dei homines dei dicitur
per se. Sicut dixi dii estis. Sed malus
ramorum multitudine dilatatur sicut ce
ltitudo celi dei ramis virtutum nec non dilatatur
de quibus Ezechielis xxxi. Homines in se ramos
virtutes gratias videntur. Hec est virtutum gratia multi
plicitate videntur autem in malo per quadam
multi surrexit elevatur alii a latere procedunt
alii tamen se inflectuntur. Sed per hoc modum
etiam in multis et virtutum alii sursum
ad deum eriguntur ut virtutes theologice
fides spes et caritas alii a latere ad
proximos extendunt ut est pax et iustitia gratia

et ꝯ passio ⁊ si q̄ sunt siles Alii iter
se inflectunt quasi versi ⁊ ex̄tra solum iter
nos attitant sicut sunt cardiales vir
tutes prudentia fortitudo iusti
Tilis castitas humilitas ⁊ si q̄ sunt
siles Sicut ergo in arboribus rami dis
ponunt sic virtus ordinat in nob
illa quedam sunt sicut elevant deum ad deum
alie proximos diriguntur alie nos intra se
insinuant Item malus hic intitulatur
foliorum q̄ per q̄ folia opa mittia desig
nant ut videlicet mali .i. celeres sig
tot sunt folia que cleriis quibus opa mi
tia ex se gignit. hic ad quemda
fontem cum libz elem d̄ 10 p̄s ~~et folium~~
Et folium eius non defluet ⁊c̄. Ac si di
cat folium mitoie cogitatōis locucōis
operatōis a quibuz electos sanctum imperium non
evanescit hic prov. 18 Justi quasi vi
rens folium germinabunt De qbus foliis
d. eze. 47. Dan. 4o. Apoc. 22o. Erunt
folia eius in cunctis elem in medicinam ef
ficacissimam / efficacissima in medicina
infirmis ... cognitione sunt folia bonorum
operum De q̄ medicina d̄ ecci. 18 Ante la
nguorem adhibe medicinam Ac si dicat
Antequam infirmus bonorum opa multiplica hic
de bto vio d̄ Ieg. Erit folium eius viride
elem vide / q̄ folia bonorum operum tanto e
runt viridiora quanto opa nobiliora / et
tanto erit medicina efficacior quanto opa i
bonorum operum multiplicatior Ut igitur ex
his foliis medicinam efficacissimam vidua
bonis exhibere valeas tibi appendimus
ba ista sumpta ut ubique operum fieri
per sapientem diligenter Primo operum sapienter
bonum bono estimates ut opa ince ex bonis
tendo / sic corpora [illegible] pertinendo / sic
sapienti interiore spiritualibus affectionibus ipsa
mando taliter ex estimatis ut numquam ad
momentum inveniam otiosi Ad ~~frustra~~
faciem monentum eccle. 9 q̄ d̄ Quodcumque
potest manus tua facere instanter operare / quia

nec opus nec ratio nec sapientia nec scientia erit
apud inferos quo tu properas hic eccle. 11
Mane semina sementem tuam ⁊ vespere non ces
set manus tua quia nescis quid magis oriatur
Ac si dicat quod singulis momentis in
tantum possis tale seminare quod non deficiat
incrementum hic ap. d. Non te preteat
particula diei Item E. nulla hora preterit
quando lucrari non debes sed nec hora
unde vel exercitium laborioso vel persistendo studio
vel experientia dulcedinis vel fruendo gau
dio 2o operum sapienter summo studio hoc
agentes ne malum bonis misceatur ut
bonis meliora preferamus optima melio
ribus anteponamus Nota de primo levit. 19
d. Non serais agrum diverso semine quia ut
ait apostolus Modicum fermentum totam mas
sam corrumpit Sicut de illis duobus
melius studiosissime sumamus Tertio ope
rum diligenter quod tunc sumimus si diligenti
conatu ⁊ summo studio nostra opa
sumamus Nota studium ⁊ diligentia tam
in bonis quam in malis plus movet deum ⁊
plus estimat quam ipsa opa sunt 1o / Nota de
studio ⁊ diligentia malorum operum sepe legitur
in prophetis Visitabo vos super studiis
adinventionum vestrarum Et ideo visita
bo vos in dignitate pro malicia studi
orum vestrorum per quod exprimitur quod
plus deus exasperat ex studiis malorum
quam ex operibus ipsis malis hic tertio
Etiam delicta puniendo absolvit
quod ex sola precipitatione committitur quam
que ex studio et diligentia agguntur
Sic etiam equaliter studium ⁊ diligentia
bonorum plus placet ⁊ placat deum
quam bona ipsa opa hic d. in ps. De glo
rificat in opere suo Nota consilium non est
id si studium ⁊ diligentia prestiterit
De hoc studio nos amonere voluit dominus
in Deut. dicens Juste quod iustum est
exequaris Juste in iuste exequaris
quando tu fidei diligentia facis opus bonum

A
opus de bono sapienter et diligenter

habet allegoriam, per quam apostolus cum dicit: Malo
quinque verba loqui sensu meo, quam x milia
sine intellectu. Hinc quidam sapiens dicit:
Verba quaerimus non nobis sed auribus,
id est non de bonis fructibus, si sibi bonum bene faciamus
mentem sponsi nostri. Quod multis fructibus et
floribus decoratur. Qui flores sunt dupli-
cis, scilicet duplex confert hominibus delecta-
mentum: nam visui dat iocunditatem,
olfactui vero suavitatem. Per hos flo-
res interna devotio designatur, de
quibus floribus dicit illa Cantica: Hyems
enim transiit et recessit, flores ap-
paruerunt, id est flores internae
devotionis et spiritualis consolationis, qui
post hyemem peccatorum et ymbrem la-
crimarum incipiunt apparere. De quibus
gloriatur iam sponsa Cantica: Lectulus noster
floridus, id est internis devotionibus adornatus.
De quibus floribus dicit [illegible] Mundus cele-
stis sponsi talibus adornamentis
et cordis thalamum habet et semper
ingreditur ad istum nostri sponsi flo-
ribus intus, ubi sine ubi per passionis
gratiam a resurrectionis gloria secula
inspicit devotio nec scit ubi perfecto. Ade [illegible]
adest liber. Hii igitur flores iocundant
visum et afficiunt olfactum, quod sunt quod
tangit cum anima inspirat, tangit mentem
hominis intellectum, qui per visum accipitur
illuminando, et affectum qui per olfactum ac-
cipitur inflammando. Hii igitur flores de-
votionis dicuntur iocundare visum cum illumi-
nant intellectum, et suaviter afficiunt
olfactum cum inflammant affectum. Quam
duplicem gratiam optabat nobis Moy-
ses Deuteronomio cum dicebat: utinam saperent et
intelligerent ac novissima provide-
rent. Vult videre sapientes per inflamma-
tionem affectus et intelligentes per illumi-
nationem intellectus. Istas duas gratias
quae fiunt de gratia fructuum in sermone se-
quente cum de fructibus tractabimus

(Margin:) quomodo nostrorum multipli-
citas quod nobis conferat

latius exponemus. Praestante domino.

Sermo 3us de fructibus electorum. III

Nonne arbor bona quae facit fructus
non malos? Luce 6. Dicit beatus
Gregorius: Cum in cordibus electorum dura et
aspera pervenerint, tamen et consolationis
subiungit ne per dura et aspera tria
durat. Et hic primo [illegible] potius cum [illegible]
quod per [illegible] consolationes solebat ut
[illegible] consolationibus ad [illegible] valle
[illegible] filii Israel per exploratores [illegible]
te sunt directi. Vallis [illegible] ad hunc [illegible]
valles [illegible] fortior nobis [illegible]
[illegible] sicut locustae videmur [illegible]
exploratores [illegible]
[illegible] Venimus ad terram ad
quam misistis nos quae revera fluit lacte
et melle, ut ex his fructibus [illegible]
[illegible] ascendamus et possidea-
mus terram quam poterimus obtinere eam.
Luce 24. Sic dominus cum discipulis suis
[illegible] Iherusalem
[illegible] et filiis [illegible]
[illegible] consolatur dicens [illegible]
[illegible] Galilea cum [illegible]
[illegible] a patribus et [illegible]
te vos [illegible]
[illegible] et [illegible] capitulo [illegible]
[illegible] Sic et apostolis cum de [illegible]
discipulis suis [illegible] et [illegible]
dixisset [illegible] mortificamini
[illegible] die [illegible]
[illegible] et [illegible]
per eum qui dilexit nos. Sic [illegible]
[illegible] fructibus
de [illegible] consolatur [illegible]
[illegible] gratia delectat quod [illegible]
bat [illegible] potuit
[illegible] ad [illegible]
salutis. Ecce [illegible] ad glo-
riam per [illegible] venit ad [illegible]
[illegible] de [illegible]
[illegible]

rapiunt² ut paulum alii compelluntur ut
pauperes castigati. alii uero pro uita
hic descripta perficiuntur. Ita de primo
dicitur Prov. [Ec]cl[esiastici] 44. Enoch. ne ima
ginem imitari stellarum illius. De 2° us
quod dicitur Dan. In paruis nexam im
mensis bonum disponet. De 3° uero
quod pro perscripta uia ambulant non de
clinantes ad dextram neque ad sinistram
dicitur Prov. Iustorum semita quasi lux splendens
crescit et proficit usque ad perfectam die
de quorum fructibus dicitur Sap. Bonorum
laborum gloriosus est fructus. Ex
pedita prima principali procedit secunda de electo
rum conditione non autem de fructu
tum uberitate. ut ex cognitione fru
tum precedentium ~~precedentium~~ pro uita perducunt ad fructus ferendum. unde
Dicendum quod per xii fructus pulu
lat ex foliis arboribus electorum in futu
ro. et hac uita fructus ministrantes de
gustum. et ex uno in futura uita fructus
de messe iam matura carpunt
et metent in eternum. Ad pulcre
perfigurati lignum in celestia ar
bore Apoc. 22. Ostendit mihi an
gelus domini flumen aque uiue
splendidum tamquam cristallum procede
re a sede dei et agni et ex utra
que parte fluminis lignum uite afferens
fructus. Ad per flumen aque uiue
in perpetuum cum fluxibilitas desig
natur. Ad per lignum uite in quolibet
electus accipitur. id est ex utraque parte flu
minis quod uia xii fructus affert. ut
ubique ex una parte in presenti tempo
re fructus ~~affert~~ et ex alia parte in fu
turo tempore sex fructus afferat. Quibus
uescimur apud ipsum deum. Primi
sex fructus sunt electi dei et dilecti
percipiunt in hac uita consistunt in
conuersione. de fectione. in unitate.
distillatione. comparatione. spirituali consola
tione. cuius pro oratione per scripturas ci
tius et primus fructus electorum consistunt
in deo cum eis continuatione mansione
usque ad momentum separans se ab
eis. Ad expressio eisdem electos perunt
tur in scriptura. Sicut dicitur 14.
Ioh. tunc ego rogabo patrem. Sunt
cum electis sine apostolis sic dicitur. quod ab
eis est corporaliter recessurus dicitur.
expedit uobis ut ego uadam. Si enim
non abiero paraclitus non ueniet ad uos. Uehe
menter sicut erant. Quod scitum sub
iunxit consolationem dicens Matth. 28.
Et ecce ego uobiscum sum usque ad consum
mationem seculi. Ac si diceret turba
tionem sustinere non ualentes nolite
turbari. quia licet corpore uos relinquam
diuinitate sum uobiscum in eternum. Dicitur
autem per baptismatis per eum sacra
mentum incorporat sibi electos usque in eternum
manet cum eis. nisi per peccatum mor
tale ab eorum cordibus expellatur. Se
cundus fructus dei sicut in nuntio non cadit
solum super hominem uerum lenitate ut
non delectus habeat ex eo filius hominum
sicut Eccl. Prov. 8. quia ex in
electis accipiunt delicias suas. Vox
quarta est. Gaudium dei est ferenti
de uera dilectione et conuersione sua electis exhibet
ut uita sua hominis in deo et eis transpla
tet perficiat transfigurat. sicut dicitur
dominus de tenebris et de malo id est
ex uanitate sua ignobilitate sepultus
in se mittit sublimitas dei quam ma
ior et fortior nobis ignobilitate
in se maliciae uicia potuit et in esse
suum nobile transplantat. Et quia
uita hominis Christi in dei. Sed in qua
tuor passione et resurrectione Christo
dei manens cum electis uita eorum in
ipse transplantat. ut ubique ex hominis autem
uirtute sue operationis dei eis operari
efficiunt. ex uirtute sue passionis

A.

A.

Electi fructus

A d

electis exhibet

D. vita in se dicitur

A aut

det eis pati virtualiter / ex virtute
sue resurrectionis det eis assurgere spi-
ritualiter. Licet sic tamen dum communicans
cum ipso homine corpore et gratia admini-
stret in electis, perficit multa sua in ta-
libus secundum similitudinem propter quod contra
possibiles in creaturis. Licet in omnibus talia
fiant et conatus eorum ut ad ea re-
[illegible] similitudinem cui sola refert
dissimilitudinem. Sic per operantes in nobis
sunt nos operari, patientes in nobis
sunt nobis pati, resurgentes in nobis
sunt nos divinitus assurgere, ut eo effi-
caciter operantes fiducialiter dicere possimus
quod Ysaias filius dixit: Opera nostra ma-
nus ipse fecit opera. Et certa de eisdem operi-
bus per Ysaiam dicitur: Opera omnia nostra domine
operatus es in nobis. Ipse enim dicit: Sine me
nichil potestis facere. Quod non sit de
[illegible] pro nostro facto. Quod
etiam passiones nostras ipse patiatur
in nobis innuit in persona sua dicens: Cum ipso sum
in tribulatione. Expressius tamen in actibus a-
postolorum dicitur vox ad Saulum hec dixisse: Sau-
le Saule quid me persequeris? [illegible]
tamen persecutores [illegible] suas
[illegible] Qui cotidie patitur de quod a
corporibus eius [illegible] / et quibus
corporis sui quod est etiam caput sua se
liberans sit et ipsa liberavit corpo-
ris tamen vulnera ad se sumit quod deorsum
continet corpus sentit. Sic autem corpus
nostrum tormenta nostra nos tangit / ne
quod afflictus membris persecutum de
celo clamat: Saule Saule quid me per-
sequeris. Quod etiam resurgat in nobis
evidenter innuit in persona ubi ait: Exsur-
rexi et adhuc tecum sum. Ac si dicat
ad patrem: exsurrexi scilicet per omnibus
et in virtute eiusdem resurrectionis adhuc
tecum sum resurgens tecum in corde tuo
et [illegible] Hinc [illegible] sunt dubius non
[illegible] resurrexit dominus. [illegible] dicit

^ cetme

^ tu

tendit ad [illegible] in tribus / in dno
tunc sit eo die siet in oratoribus / suspi-
rat in meditationibus et omnia tonida
et festiva sunt eis ut per hoc dicu
illos communium alleluia dicat. Et sit
patet quod deus operatur in nobis / et nos
tamen operatur patitur et resurgit. Ita
[illegible] [illegible] et ista resultat uti-
litas quod ex consideratione dicta patet nostra
tamen in opera passio resurrectio fiant
facultas deo acceptabilia / et in se
nobiliora. Quod autem sit facultas
ex hoc patet quod unum eius opera facilius
a duobus perficitur quam ab uno. Sic vero
in Ecclesiastico: Melius est duos esse quam unum habent enim
virtus in causa cum fiunt dicit regnum
vestre domino [illegible]. Tollite iugum meum
super vos quod ipse sit nobis in ob-
sequium dei operibus coniunctus. Quod etiam sit
deo acceptabilius ex hoc patet quod non
accipiunt. Ut ab homine operante sed
ut a deo cooperante / et sic illa que
prius erant non accepta quod deo non prius
sua ipsius opera displicent / et sic opera
opera nostra quod ex se non esset digna
in conspectu dei ex deo cooperante sunt
tota inter [illegible]. Quod etiam in se ipsis sunt
nobiliora patet ex predictis. Opera nostra
deus operatur et quod deo sunt accepta
oportet esse nobiliora in se ipsis. Hinc
est quod de ipsius [illegible] predictis ex per se
dicit in figuris eleccionis dicitur. In vita me-
a cognoscere poteris vitam tuam ut
sicut ego in passione mea no-
bilissime operabar / sic passione ama-
rissime etiam virtuosissime patiebar, resur-
rexi passione gloriosissime resurgens
[illegible] eisdem [illegible] ne signis
tendas non declines ad dexteram
neque ad sinistram. Quod si factus est
vita nostra conformis est similita-
vitae Christi. Et nondum que Christus
[illegible] in consideratione dicti omnis [illegible]

^ sit

X in [illegible] [illegible] [illegible]

fructus pullulat testante dno Jo xv
Qui manet in me et ego in eo hic
fert fructum multum Hoc considerans sa
piens [dicit] rogabat ex corde hanc
dei mansionem postulans cum dicebat
Da michi dne sedium tuarum assistricem sa
pientiam ut mecum sit et laboret Ut scilicet quod
acceptum sit coram te omni tempore Hinc et fre
quens utilitatem considerans Augustinus de deo
sic ait Ubi ergo bene poterit esse sine illo
aut ubi male poterit esse cum illo Con
sile dicit Ber Dne da michi semper tribulari ut
mecum sis et mecum laborans quia me
lius est tecum tribulari quam in thermis mundi va
nitatibus sine te consistere Hinc de atho
molegit quod cum duris fluctibus certa
retur dixit Dne ubi eras Cui respondit
Tecum eram ¶ Tu secundo quia electi dei
et dilecti recipiunt consistit in omnium ma
lorum defensione ut nulla creatura
nec in celo nec in terra manu dni eos
ab omnibus protegente nocere valeat Unde
Crisostomus inimicus seviat corporalis impediat
tamen iste met malus odiat Hec omnia
sunt ad eorum exercitacionem illatus ad
eorum perfectionem Unde in persona dei quistionis
dicit electis suis de illud deut
Quando hodie quod deus tuus ipse transibit
ante te ignis devorans ut consumet
eos et conterat et disperdat hostes tuos
tuos ante faciem tuam velociter Pro
pter non omnia timere illos Psalmista Nolite tan
gere christos meos Hanc fidelitatem conside
rans apostolus dixit Certus sum quia neque
mors neque vita neque angeli neque prin
cipatus neque potestates neque altitudo neque
profundum neque creatura alia poterit nos
separare a caritate dei que est in christo ihesu Cum
stamus apli verbis omnibus electis applicat di
centes Certus sum et nos cum apostolo quod neque
mors neque vita etc Et spiritualiter
ergo attende quia cum enim inimici tui
adiuncti nec nobisipsis Timentur hec

et libertas qua nos christus liberavit ut nec
periculum aliquod evellat nos ab eo ubi in
olet autem possit ¶ Quinto quia mul
te defensores negligenter et insufficien
ter exhibent Hoc dns electis suis tan
quam signis in pupilla et in sinu et
ab omnibus malis probat sua defen
sione esse diligentissimam securissimam et ef
ficacissimam Quia defendit ut pu
pillam diligentissime quod vero in sinu
securissime quod ab omni malo efficacis
sime custodit Prima de primo dicit deut
Custodit te dns ut pupillam o
culi quam custodiam sibi david peciit
exhiberi cum dixit Custodi me dne
ut pupillam oculi De secunda vero cus
todia dicit in deut Portavit te dns
sicut nutrix solet portare infantulum in
sinu suo Hinc Ozee dicit Ego quasi
nutrix portabam eos in brachiis meis
et nescierunt quod curarem eos Johannis x Non ^ oues
rapiet eos de manu mea et nemo
potest eos de manu mea rapere quia
nec potest eos rapere de manu patris
mei Tercia defensio eius sit ef
ficacissima ostendit psalmista dicit Dns cus
todit te ab omni malo ideo ut quilibet
electus possit in dno fiducialiter glo
riari dicens Gracia eius proteget me et
ira eius laudabit me Hanc fidelem
cognovit moyses cum cum diceret dns
Vade et duc populum istum in terram quam
eos in mea precedet te Et ait moyses
Si non ipse precedas ne ducas nos
de loco isto ¶ Hinc autem genere debemus
devocionem ferre in fide ut de eius defensi
one fiducialiter presumentes extra omnia
periculum nichil timeamus dei spe in eo
in tempore penarum et omni sollicitudine
in tempore periculorum De primo hortatur nos
dns per ysa xliii dicit Noli timere quia
redemi te et vocavi te nomine tuo
meus es tu cum transieris per aquas

¶ defensio dei diligentissima

¶ defensionis gratie et ... apli omni(um)

terram et flumina non operient te et cum
ambulaveris in igne non combureris et
flamma non ardebit in te. Hic est quod
cum petrus videns ihesum in litore dixisset
Domine si tu es iube me venire ad te
super aquas, cum tunc iussisset dominus ve-
cepit petrus nichil timens super aquas
ambulare, cum autem vidisset ventum va-
lidum timuit, et ideo timens cepit mer-
gi, quod nullus mersus fuisset si ~~fuisset~~
~~fuisset~~ non prius diffidens timuisset.
De 2o dicitur eccl. Respicite filii hominum
et scitote quod nullus speravit in domino et
confusus est, permansit in mandatis eius
et derelictus est. Hic Job Recordare ob-
secro quis unquam innocens periit, aut quando
recti deleti sunt. Eccl. (?) ps. Iunior
fui etenim senui et non vidi. Hic bernardus fiduciam
sperare potius tamen sine dubio est accep-
turus, et quotiens pede fiducie por-
rexeris tantum possidebis. De 3o
dicitur in psalmo Iacta cogitatum tuum in domino
et ipse te enutriet. Mt. Nolite solliciti esse dicentes
Quid manducabimus aut quid bibemus et hic dis-
cipulis dixit quando misi vos sine sacculo
et sine pera nunquid aliquid defuit vobis.
Responderunt nichil. Tertius fructus bonorum
copiosissima remuneratione et omnium ma-
lorum benignissima dissimulatione et super
condignum bonum remunerans largitur
et dissimulans mala misericorditer.
De bonorum autem remuneratione tria di-
cantur, scilicet de bonorum copiosa remunera-
tione, 2o de remunerationis dilatione, 3o
de bonorum illorum participatione. De primo
scilicet de bonorum remuneratione hoc sciendum est quod
[illegible] deus de bonis suis quod [illegible]
tam copiose remunerat ut pro tenuissima
cogitatione minutissima vel placatione
levissima operatione dat [illegible] du-
rabilia. Et hoc est quod dicitur Job 22 Dabit
pro terra silicem. Id est pro terra que mollis est
id est opera [illegible] corporis [illegible] accipi-

Remuneratio bonorum [illegible]

Id est pro silice durum id est mira [illegible]
[illegible] intelligitur. Dat quod nobis silicem
pro terra cum pro [illegible] opere molli [illegible]
eternum durans [illegible]. Et hoc est quod
[illegible] Luc. 21 [illegible] vobis non
[illegible] Et capillus capitis vestri non
peribit. Id est pro capite in me [illegible]
[illegible] Id est pro capillum capitis [illegible] de ca-
pite fluunt id est cogitationes ab eadem mente
[illegible] intelligitur. Capillus [illegible]
[illegible] non peribit quod [illegible] minima bo-
na cogitatio de mente fluens [illegible]
evanescit [illegible] accipit [illegible]
Hic est quod [illegible] dicitur [illegible]
in [illegible] quod omnia poma nova et
vetera [illegible] fideli [illegible]
totum permansurum [illegible]. De [illegible]
et de remunerationis dilatione. De quo sciendum
quod [illegible] bono opere [illegible] sunt radices
[illegible] penalitas [illegible] et [illegible]
[illegible] Hic [illegible] radicibus [illegible]
remuneratio [illegible] radix penalitatis [illegible]
[illegible] peccatorum remissio. radix [illegible]
[illegible] virtutum augmentatio. radix [illegible]. De
[illegible] celestis [illegible]
[illegible] datur regula in theologia
quod pena [illegible] et quod bonum opus
[illegible] penalitate [illegible] non
[illegible] penalitas tollit penam [illegible]
[illegible] De 2o autem illud
[illegible] dabit et abundabit quod quod
[illegible] virtuosum augmentum [illegible]. De
[illegible]. De
3o notandum est quod [illegible] nobilis est [illegible]
sola ei celestia [illegible]
divina remuneratio ex ipsa largitate
[illegible] dilata [illegible] opere [illegible]
[illegible] peccatorum remissione. Virtutum
augmentatione [illegible] et [illegible]
una [illegible] radix [illegible]
[illegible] de [illegible] duabus
dicte penalitatis [illegible] de aliis duabus
radicibus [illegible] hoc [illegible]

immissione peccatorum ¶ Hoc dicendum est
de aliorum bonorum participatione quod fide
lis ei deus non contentus est communicare
nos de propriis bonis et suorum sed sua
et suorum sanctorum bona opera nobis communicat
ut communicationis maiore cumulum
consequamur ¶ Primo autem sua et sanctorum
suorum bona nobis communicat ut videamus
Deus enim omnia bona sua per imitationem
etiam triumphantis esse in se communes ue
ad alias sanctorum et electorum et omnia pre
dicta bona sibi incorporata affert secun
dum opere et effectu dicere possit cum bonis
electis ad quem venit illud ecclesiastici
tu semper mecum es et omnia bona mea tua
sunt Unde apostolus Romanos 8 filio suo non
pepercit deus sed pro nobis omnibus tradi
dit illum Et subiungit Quomodo non omnia
etiam nobis cum illo donavit Unde quod
dominus Albertus deus manens cum hominibus
sit divinorum et humanorum visibilium communione
non solum sua et suorum bona opera nostra
sunt sed celum et terra et omnia quod deus fecit
Quod expresse confirmat apostolus 1 Cor 3
Omnia vestra sunt mundus sive vita sive
mors sive presentia sive futura omnia vestra
sunt vos autem Christi Christus autem dei omnia non
propter electos Unde bene sic 1 Ioh
12 Cum exaltatus fuero a terra omnia
Ego arbitror illum sermonem quem dixit
virgineus si cum exaltatus fuero omnia
tunc eius fratribus et cetera Et subiun
git Ego si exaltatus fuero a terra
audacter dico omnia traham ad meipsum
et omnia prosunt mihi nunc temario vos
po mihi vocem filiis meis cum me ideo
sollicitudine quod si ita est non putent
divites seculi solum possidere celestia
Cum audiunt Beati pauperes spiritu sed
si nihil habitos et omnia possidentes non
mendicantes ut miseri sed ut deum
possidentes quia fideli totus mundus

diminutum est totius pulveris quia tam
prospera quam adversa et omnia prosunt ei
Cum non omnia propter electos sint creata tunc ideo
mundus secundum totus nobis sunt cum nos
dei servitio fideliter et integraliter ap
plicamus Quod cum fecerimus tunc fiden
tialiter possumus dicere illud Luce 10
Omnia mihi tradita sunt a patre meo ¶
Secundum membrum huius zeli sanctus quis
sit in omnium malorum dissimulatione non
in spiritu eos dei in peccato quod breviter
sunt facturi sed sicut sunt coram
eo in peccatum permansuri Unde licet de
contritione peccata committeret De eo tamen
dixit deus Inveni virum secundum cor
meum faciens quod placet preterea in pec
cato tamen non perseveravit Sicut pauli
vocavit vas electionis etiam tempore persecu
tionis quia quod bene penitavit postea
fortissime emendavit Unde de
electis ysa 54 Montes commovebuntur
et colles contremiscent misericordia autem me
a non recedet a te et fedus pacis
mee non movebitur ps Verum
servabo illi misericordiam meam Et illud
misericordiam meam non dispergam ab eo quod
si derelinquerit in tempore non tamen pro
mittet in delicto illa si tenderit non
non tolledere quia dominus suppor... mat...
¶ Unde de electis dicit dominus illud Eze
Expandi amictum meum super te non
videam ignominiam tuam amictu ca
ritatis sua nomine Et hoc est quod dicitur
1 Ioh 3 Omnis qui natus est ex deo non fa
cit peccatum quoniam semen ipsius in eo manet
vocabitur semine quod in amictu Ex
hac intentione dicitur etiam theologi primo posita
sunt non est arbor bona quod facit fructus malos
De his duobus membris scilicet bonorum communica
tione et malorum dissimulatione dicitur Iudith
Erat sponsi dei sicut sua pacis
fixa in eternitate super timentes eum ipso
rum et dissimulans mala et communicans

bona ut nimo modo non modo bona sed et ma
la eis cooperentur in bonum. Et subiungit
hic aditum electos numquam perisse, nam et
si quis delisse videtur in tempore non appa
ret in eternitate ex caritatis operit multi
tudinem peccatorum. Unde dicit Augustinus ad illud
apli Ro. ix. Nam voluntati eius quis resistit. Vides ergo, non est sed apostolus:
O homo tu quis es qui respondeas deo, numquid
dicit figmentum ei qui se finxit, quid me
fecisti sic. An non habet potestatem figulus
luti ex eadem massa facere aliud quidem vas in
honorem, aliud autem in contumeliam. Unde Exod.
Miserebor cui miserebor et misertus ero cuius
miserebor. Hic apostolus ait:
Ergo cuius vult miseretur et quem vult
indurat. Tu quis es ut ait apostolus, fide sta
et age quod bonum est et spera fiducialiter
te unum de numero electorum. ¶ Xus fructus
bonorum arborum consistit in omnium que sunt in bonum
cooperatione. Hic fructus post fructum primo mo
dictum superaddit. Multo enim plus est ma
la in bonum cooperatione quam eisdem sola dis
similatio. Electis igitur dei super predictos fructus
addit etiam iste ut omnia que sunt eis co
operentur in bonum. Sicut enim homo infigurate
corporalis ex bonis sunt electe mala, ut cum
splendor virtutibus incipit sterilis, sic de
multis vitiosis ex malo electorum nouit
elicere bonum, et supplicii malum quiete facit
in bonum. Ubi gratia. Ipsa mala electo
rum cooperantur eis in bonum, quia eisdem ma
lis commissis timidiores, humiliores, cauti
ores, circumspectiores, verecundiores et in dilectione
ferventiores coram domino apparebunt, quia
omnia probari poterunt per scripturam. Et hoc
est quod ait Apostolus: Scimus quoniam diligentibus
deum omnia cooperantur in bonum. An non filius
ille luxuriosus, vivendo prodigus substantiam suam cum mere
tricibus consumpsit et rursus ad patrem tam be
nigne est susceptus, patre sibi stola prima
et annulo cum symphonia et choris, non
plus patrem diligere debuit, quam discipli
natus filius qui numquam fuit a patre talis

choratus. Ipse filio dicente: Ecce tot an
nis servivi tibi et numquam dedisti mihi hedum
ut epularer cum amicis meis. Hic pau
lus assiduus ex parte que choritus ad
memoria revocaret cooperabatur in bonum,
dixit: Ecce hoc ipsum quod contristari vos
secundum deum in nobis operabatur sollicitudinem, sed de
fensionem, sed indignationem, sed timorem, sed
desiderium, sed emulationem, sed vindictam. Peccata
prima que commiserat non solum choritas
non nocuerunt, sed in bonum eis valuerunt.
¶ Ius fructus electarum
arborum consistit in singulari dilectione.
Hec autem singularis dilectio cognosci
potest tribus signis, scilicet in cura desponsa
tionis, in specie divine iteratione, in affectu tene
ritatis. ¶ De dicto singularis dilectio
quam singularis sigillis exhibet electo
est cura que non est alicui dono gratie uni
cuique singulariter collatum. De qua dicit
Apostolus: Unicuique nostrum data est gratia
secundum mensuram donationis Christi. Et item
secundum dona quisque sicut accepit donum a deo, unus sic,
alius vero sic. De quibus donis dicitur Petri:
omnia dispensatione dei in electis sunt do
dispensat, ut illi det quod isti deme
gat et minus quod alteri minus tri
buat. Ut dum ille illum quod ipse non habet
habere conspicit dona dei vicissim alter
in altero miretur et ex hac admiratione
humilietur. Hoc enim agitur in cordibus
hominum quod in regionibus terrarum. ¶ IIus
hominis quod in regionibus terrarum consistit in
signum singularis dilectionis consistit in
in specie divine iterationis. Sicut enim in terrenis
deo ulterius singulorum distinxit ab invicem
ut nullus dispositionem alterius habere videatur,
Sic etiam in specie divine iterationis in sin
gulis alternatur, licet totus permaneat
in semetipso, ex sicut indissimilis sibi in
dissimiliter manens dissimilia operatur.
Sic etiam in dissimilis manens indissi
militer dissimiles respectus habet ad e
lectos. Et hoc est quod dicitur Hester: Electos

Marginal notes:

et magis prestabo cuius miserebor

R. Cooperatio mali in bonum

mali

nimo modo non solum bona sed et mala, nec solum propria sed etiam aliena eis cooperentur in bonum

singularis dilectio signis insinuatur

tua plen[a] e[st] g[rati]a [et] u[er]itate ut singuli in aspectu
tuo facie[m] dei inueniant q[uo]d s[ecundu]m statum suu[m]
co[n]gruat. Illa p[er]so[n]a exhibet fa
ciem s[an]ctam ut iratam. p[er]fecto aute[m]
ut clementem. satisfacienti u[er]o ut ad
imitandum diligenti aut[em] ut amantem
et sic de singulis p[ro]p[ter]ea. Singulis
in i[n]tuentib[us] deu[m] exhibet aspectu[m] faciei
sue s[ecundu]m statu[m] suu[m] [et] sic co[n]gruet se
deuotioni. Hoc e[st] q[uo]d d[icitu]r Luc. 6. Ea
de mensura qua mensi estis remecietur
vobis. Quod exponens Greg[orius] d[icit] Ex
co[m]paracione se diligenti [et] vehementer
diligentem sentit et diligit vehementer
non abigit. Hec de singulari intentio
ne sollicitudine q[ua] cura [et] opera q[ua] in
tenditur [et] ardens intuetur q[ui]a
modo placet deo ex h[oc] o[mn]ia indubi
tanter in ipso agnoscit. Et subiungit
Ergo iste te paucis d[ici]t talis
est ut appareat s[ibi] deus. Hinc e[st]
q[uo]d ex mutuo aspectu dei [et] ho[min]is h[oc]
co[n]tingit mirabile ut singulis faciem eius
co[n]templantib[us] aspectu[m] eius exhibeat ac
si se ab o[mn]ib[us] auertisset et soli ei
q[ui] se aspicit intendat. Et h[oc] e[st] q[uo]d d[icit]
Aug[ustinus]. Sic m[ihi] ut tu ei[us] misericordi
tu me attendo q[uod] si fac[tu]s e[st] dicat cu[m]
iam nil aliud agit deus n[isi] ut saluti mee
prouideat. et q[uas]i o[mn]i[u]m oblitus m[ihi] soli
uacet. Inde manat q[uo]d frequens
contemplatiu[u]s Viuit d[omi]n[u]s in cui[us] aspectu
sto. III. [...] signu[m] singularis dilectio[n]is e[st]
ex i[n]tima [deleted] deuotione q[uam] i[n]deo tanto
ymbre celestiu[m] bo[no]r[um] exubeat ut
illi uideatur s[ing]ulis exhibet. Hinc
sponsa in cant[icis] inebriata h[oc] amore dicit
Dilectus meus m[ihi] et ego illi. Ac si di
ceret ipse m[ihi] soli e[st] in affectu [et] ego so
la sibi. Et ... fructus consistit in spiritua
li co[n]solacio[n]e / sicut aut[em] fructus mali
p[er]ti[n]et s[ecundu]m 3[o]s sensus corporis s[ecundu]m q[uod] fiat s[ecundu]m
visum olfactum [et] gustum. Visum q[ui]a

[In the left margin, red-lined gloss:] 4[m] [...] co[n]sol[aci]o[n]is sp[irit]ualis effectus

aspectus sui amenitate / olfactum p[ro]pter odoris sui
violentia[m] / gustu[m] p[ro]p[ter] dulcoris experientia[m].
Sic fructus dei tota t[ri]nitas veniens ad
a[n]i[m]a[m] co[n]serit 3[es] fructus sp[irit]uales acceptos
s[ecundu]m i[n]tellectu[m] voluntate[m] memoria[m] diuinitus
afflat. Nam filius illuminat i[n]tellectu[m] tam[quam] p[er]
colore[m] visum. Sp[iritus] s[anctus] vero inflammat affectu[m]
tam[quam] sapor olfactum. Corpus s[ancti]us sentire
facit di[uina] p[re]sencia[m] s[ecundu]m sicut gustus sentit
dulcore[m]. De aduentu filii d[icitu]r [Io.] 1. [...] Ei
se[n]sus aperuit sensu[m] ut i[n]telligere[n]t scripturas
q[ue] i[n]fusi lume[n] desup[er] reuelat[ur] misteria
n[on] abigo sponsa[m] ad ee i[n] filiu[m] [...] de
plenitudi[n]e ei[us] ista accepit. Quod e[st]
aut[em] p[ro]ter ueire ad a[n]i[m]a[m] afficere ad
ardore[m] sapie[n]cie. p[ro]p[ter] q[uo]d [...] diligere
et id p[ro]p[ter] adue[n]tus ex i[n]fusa dilecc[i]o[n]e
p[ro]bat[ur]. Si g[o] digneris venire ad me
in caritate. ut h[oc] cognoscam q[uod] n[on] sit
solus filius illuminans i[n]tellectu[m] s[ed] u[er]u[m]
etia[m] [...] sp[iritu]s tu[us] co[n]i[un]ctio inflammans affectu[m]
Sic sp[iritu]s s[an]ctus q[ui] s[ecundu]m mel dulciores
facit memoria[m] sentire sua dulcedine
ut admirando dicere oporteat q[ua]m ei[us]
memoria. Ps. Quam magna multitudo
dulcedinis t[ue] d[omi]ne. Hec co[n]solacio q[ui]escet
desc[ri]bit[ur] Eze. 28. ubi de q[uo]d[am] ar
bore bonu[m] ho[min]em designat dicens
Fructus ei[us] n[on] deficiet p[er] singulos
affert p[ri]micia[m] q[ui]a aq[ua] ei[us] de s[an]ct[u]ario
egredient[ur]. Per p[ri]mitia[m] sp[irit]ualis
co[n]solac[i]o accipit[ur] q[ui]a sic d[icitu]r q[ui]a sicut
p[ri]micie s[un]t p[ar]ticipat[iones] fructuu[m] sic
hic co[n]solac[i]o e[st] i[n]itiu[m] fructus celesti
u[m] gaudiorum. Et h[oc] e[st] q[uo]d subiungit
Aq[ua] ei[us] i[n] g[rati]a co[n]solac[i]o[n]is de s[an]ct[u]ario i[d est]
de regno celor[um] egredient[ur]. Cum s[ecundu]m d[icitu]r
Ps. De torrente voluptatis tue po
tabis eos / q[ui]a s[e]c[un]d[u]m p[er] singulos me
ses capimus in i[n]solatis t[em]p[or]ib[us] h[ui]us
co[n]solac[i]o[n]ib[us] refouem[ur]. Et h[oc] d[icitu]r eccl[esiastic]i
VI[o]. In op[er]e dei exiguu[m] laborabis
[et] cito edes de g[e]n[er]acio[n]ib[us] illi[us]. Cum

aut talibus principes nuntium statim
subiugit. Vnde assueta e immunitum sepia
docetis et non permanebit in illa ex
corde et quasi lapidibus vivis probatos
est in illis. et sic non in ministerio manifesta
manifesta. 2. Sermo xi de dedicatione

Edificate et de propria domibus dei. 112.
Edificate domum et erit acceptabilis
mihi. Aggei i. Dicit Augustinus quod sacris al
taribus vel templi festivitatem colimus si
fideliter et diligenter attendimus iuste
et sancte vivimus. Quod sic in templis manu
factis agitur totum in nobis spirituali edi
ficatione impletur. Illa tamen ut ait Gregorius in
pluribus talibus istarum quod in spiritu
sit agendum. In verbis gratia propositis
duo intelligi possunt de quadam domo edi
ficationis exhortatione. 1o de eiusdem
domus edificate gratificatione. Primum
ibi edificate mihi domum. 2m ibi et erit
acceptabilis mihi. Circa primum ex multi
plici domo dei iuxta morem principum terre
qui multas habent domos. Ideo ne sermo
tractet in confuso distinguenda est domus
dei ut sciamus de qua domo edificanda
nos dominus hortatur. Est sciendum quod deus
qui habet in sermone suo semper rex regum
et dominus dominantium vii habet domos
eternalem virginalem singularem ministria
lem sacramentalem mentalem spiritualem. Prima
de prima domo scilicet eternali dicitur Baruch. O israel
quam magna est domus dei et ingens locus
possessionis eius. Item Iohannis xiv. In domo
patris mei mansiones multe sunt. De
2a domo scilicet virginali dicitur in laude vir
ginis. Domus pudica probatis templum
repente fit dei. De 3a domo scilicet
singulari qui est homo Christus secundum homines dicitur Pro
verbiorum ix. Sapientia edificavit sibi domum
meam quod utique fuit cum ingrediebatur
uterum virginis dominus et incarnatus quod domus
est singularis filii eadem personali dicitur quam
habuit solum nec habet parem. De

4a domo scilicet ministeriali que est ecclesia mili
tans dicitur Proverbiorum ix. Sapientia edificavit sibi
domum excidit columnas vii que sunt
ecclesie. De quinta domo scilicet sacramentali
que est sacramentum in corpore domini dicitur in psalmo
Zelus domus tue comedit me. id est
amor tuus sensibilem me fecit.
De 6a domo scilicet mentali que est anima
dicitur in psalmo Domum tuam decet sanctitudo
domine etc. De 7a scilicet spirituali dicitur item
in psalmo Domine dilexi decorem domus tue
quod in eis habitat deus. De his 7 domibus
dicitur Ysaie xxi Luce xix. Domus mea domus
orationis vocabitur. quod in his domibus que po
tuit accipit et quod erit inveniet et pul
santi aperietur iuxta promissum domini
Ihesu Christi. Cum autem singule iste domus
dei sint et dicantur variat domus orationis
per singulas tamen saturitatis. Ita in
omnibus dominus deus adoratur. In prima
domo eternali deus ab habitantibus sanctis
semper adoratur scilicet ab affectu laudationis
gratiarum actionis glorificationis. Primum
de primo dicitur et 2o dicitur Psalmus. Gratiarum ac
tio et vox laudis audietur in ea. sed
in domo eternali. De 3o scilicet glorifi
catione corporis dicitur in Apocalipsi. Audivi
vocem omnium clamantium et dicentium
Vindica sanguinem nostrum. Sed dicunt
aut Bernardus non fuit cupiditati vindicte
sed ut eorum corpora de quorum sudore
et labore tanta gloria sunt consecuti
eisdem gaudiis perfruantur. Ut qui gaudium
simplum ex adiunctis corporibus fiat
duplum. Apocalipsi. quod eisdem stolis et eorum
clamantibus reddet deus dicit Iohannes
sufficere modicum tempus donec impleatur
numerus fratrum vestrorum. Date sunt eis sin
gulis stole hoc est solitarie gaudium
nec consummabuntur sancti quousque domi
num deum quousque et nos ibidem simul
eamus cogitantur. Primam orationem
laudis effundunt sancti ex letitia visionis

A
Domus domini vii.

Nota
Adoratur
deus a sanctis
triplicater

Tertio ex periculorum evasione. Quarta ex
corporum resurrectione. Prima dicto
orationem laudis fundit ex leta
dei visione. Videns enim deum facie ad
faciem tot et tanta videt mirabilia
et innumerabilium innovationes ut in lau
de dei toti totaliter se effundat. Secunda propter
tertium videt se tot pericula evasisse
tot laqueos transisse de fortissimis hos
tibus mundo carne demonibus trium
phasse et hec omnia non sua sed dei
virtute superasse in gratiarum actione to
taliter se effundit. Tertio orat deum (Sustinet)
ut eorum corpora ~~sustinet~~ ^ videntes
in speculo virtutis ex tanta gloria de
labore et sudore corporum sit adepti
et ideo ex omni affectu effundit se in ora
tione ut ad eandem gloriam pervenientium ip
sorum corpora assumantur ut quod nunc
est simplum in reliquum fiat duplum
Tertia domus est uteri virginalis
quam subiit dominus orationis vox et usque in
fine seculi pro salute hominum interpellat. Ad
hoc enim est instituta ut cum rigor iustitie
a maiestate egreditur volens dap
nare homines ipsa in plena potestate posi
ta rigori se opponat. Unde dei filius
orationibus in clementia commutando
Dicit autem tamen quod ad hoc faciendum gloriosa
sanctimonia obligatur debitore scilicet gratie ^ domina
inventio, materna affectio, filii recomme
datio. Quia tamen tempus fortissimi clamoris perve
nit pro nobis exorare. Primo con
stes nunc quod pro nobis oporteat filium
exorare est gratie inventio. Unde gratiam in
venit ~~fuit~~ fuit pro peccatoribus peccatorum
perditum perdidimus omnes quia prima
teste angelo invenit. Est autem inde
tamen ecclesiastico quam multe digni et
quiescens ut qui invenit apud te alius
substituat ei. Secunda tamen cogens virginem
mater est materna affectio quod est dicitur mu
lier. Tertio non sum gratia filius eius dum

(Dicit virgo pro tamen filio suo exorare tenetur pro nobis)

in cruce Ihesus Christus dignetur nos vocare fratres
dicens Nunciabo nomen tuum fratribus meis
Ex hac affinitate fratres nostri mater eius
vocatur et mater nostra ut sit apostolum
sit ipse primogenitus in multis fratribus
Dicit de filio naturali dicitur Peperit filium
suum primogenitum. Communiter autem omnes ma
tres naturali inclinatione filios diligit et de
siderat eis bonum. Tertia cum fortissime
cogens ad orandum pro nobis est filii reco
mendatio quam loco et tempore passionis in
nomine Iohannis quem gratia impetrat nobis ei sic
commendavit dicens Mulier ecce filius
tuus. Ac si diceret unde hinc quod pro
peccatoribus patior et habe eos tibi
misericorditer commissos. Unde ne tanta
amaritudo passionis mee in eis frustra
tur. Hec recommendatio in suis visceri
bus ita est fundata ut pro nobis omni tempore
intercedat. Unde quod iam dudum dominus est per
ysa. Absconde fugientes vagos ne
prodas. Hoc dominus est in cruce Mulier ecce
filius tuus. Quarta domus fuit et dicitur singula
ris quam ille Christus Ihesus quam in singularis
dicitur quia non habet similem nec parem quam iusta
domus orationis vocabitur quia pro nobis
patrem interpellat cuius omnis vita quia
habuit sic tota nihil aliud fuit nisi ora
tio. Omnibus autem orationibus quibus
pernoctavit quam in agonia anxius san
guinem sudavit quam in cruce positus pro
persecutoribus exoravit. De sola oratio
ne illa quam Iohannis xvii orat ad patrem
cum pro passione volens transire ex hoc
mundo orat dicens Pater venit hora cla
rifica filium tuum ut filius tuus clarifi
cet te. In quibus verbis cum sequentibus maxime
maxima bonorum et optima dona pro nobis orat
ad patrem scilicet ab omnibus malis defensi
one, perpetuis vite sanctificatione, summo
mo perfectione, et eterne vite glorificatio
ne. Primo dico orat pro nobis apud
patrem omnium malorum defensionem cum diceret

(Christus orat pro nobis patrem)

Non rogo ut tollas eos de mundo sed
ut serves eos a malo. Tercio orauit
cum dicebat Pater sanctifica eos in veritate
et sequitur ego pro eis sanctifico meipsum scilicet per
sufferentiam passionis ut sint et ipsi
sanctificati in veritate scilicet per merita pas
sionis mee. Quarto orauit pro nobis unio
nis perfectione cum dicebat Pater serua
eos in nomine tuo quos dedisti mihi ut sint
unum etc. sicut et nos. Vnde in fine capituli ubi
sequitur Non pro hiis rogo tantum sed pro eis qui
credituri sunt in me per verbum eorum
ut omnes unum sint in nobis sicut et
nos unum sumus ego in eis tu in me
ut sint consummati in unum. Quinto ora
uit nobis eterne uite glorificationem
cum dicebat Pater clarifica filium tuum
ut filius tuus clarificet te ut omne quod
dedisti ei det eis uitam eternam. Et quod
det filio Pater scilicet in eternum laboriose co
usque tempus militie ^ et hanc dat
nobis uitam eternam. Per hiis orationibus
completis sequitur et orat pro nobis in celo dicente
Iohanne filioli mei, ne peccetis. Sed si quis pec
cauerit aduocatum habemus in celo apud
patrem Ihesum Christum iustum qui et interpellat
pro nobis et ipse est propiciator pro peccatis
nostris. De hiis duabus orationibus nostris
et filii dicitur vii. Securum habes acces
sum ad deum o homo ubi mater ostendit filio
pectus et ubera, filius patri corpus et vul
nera. Nec ulla potest esse repulsa ubi
tot concurrunt caritatis insignia. Quarta
deus dicit dominus est et dicitur sacramentalis quia est etiam
multiplex qua pro filius cum bonis tum dis
colis supplicat incessanter. Orat autem
simpliciter scilicet pro peccatoribus ut conuertantur
pro bonis ut in melius promoueantur et
ut a malis custodiantur. De prima oratione
dicitur in Luca. Quinte nos deus salutaris
noster etc. De secunda ibidem dicitur. Confir
ma bonos et rectos corde. De tercia item
clamat ecclesia. Amoue a me pla

gas tuas quia a fortitudine ma
nus tue ego defeci in increpationibus. Quarta
in celestibus corripuisti homines. Et est
sponsa Christi desponsata ei ut dicitur
Osee. In fide etc. Septem sacramentis
sanctificata, ornata perit et orationibus quas ipsa
pro sua presentia exaudita est. Quinta
domus dicitur in corpus Christi ubi verus deus
et sub speciebus sacramentalibus latet. Et
in his ministralis deus est in domo sua
virtute sue passionis pro nobis mise
ris cotidie immolatur et mactatur.
De qua domo dicitur in psalmo. Zelus domus
tue comedit me hoc est incessabiliter
me fecit me fecit. De qua immolatione
dicitur iiii. Singularis absolutio peccatorum
oblata cum lacrimis sacri altaris hos
tia suffragatur quia is qui in se surgens
a morte iam non moritur. Adhuc per hanc
in suo misterio pro nobis patitur. Sua autem
ei sue passionis hostia offerimus ^ ce
nos absoluit ut nostram passionem illius
reparamus. Hec quidem domus dicitur templum et no
bis orat scilicet pro hiis qui sunt in terra ut sa
luentur pro hiis qui sunt in purgatorio ut
liberentur quod salutatio non in celo grati
libenter pro salutatio non in celo grati
actiones exhibet. In cuius figura sac
rificia hostia supra tulit. In zo pretere di
citur quantum pro peccatis mittit ipsi
hoc est tantum ad suffragium huic
qui sunt in purgatorio. Dicunt non pro eis sunt
qui sunt in terra et in celo
pro hiis qui sunt in terra et in celo
Sexta domus dicitur materialis ex lignis
et lapidibus fabricata cuius hodie
dedicationem in hoc loco colimus qui fuit
domus orationis vocatur quia fideles ad eam
in ea conueniunt ut sibi orationes sua libus
impetret. Ad hoc ibidem fuit et pro hoc
bilis fuit a deo postulata quia impossibi
si iiii et pre multorum non exaudit.
De hoc in Luca est in nouo testamento
promisit firmissime ut quidquid in dedicatione
nostri sui dedicationis postulatum fuit

^ morte

^ nobis

Item multiplex orat
pro peccatoribus ecclesie

hoc sit q(uod) ab igne exaudit. iii Reg.
viii. d(icitur) q(uod) cum salomon explesset edifi
care domum dei orauit ad dominum dicens
Si peccauerit homo in proximum suum si
fugerit israel inimicum suum si clausum
fuerit celum si oborta fuerit fames in
terra si pestilentia si corruptus aer
et cetera. Si quis cognouerit plagam cor
dis sui et expanderit ad dominum manus suas
in hac domo tu exaudies in celo et propi
tiaberis ut des unicuique secundum uias
sicut uides cor eius quia tu solus nosti
omnium corda. Et sequitur infra. Apparuit
dominus salomoni et dixit. Exaudiui orationem
tuam deprecationem es coram me sanctificaui
domum hanc quam edificasti ut
ponerem ibi nomen meum in eternum et erunt
oculi mei et cor meum ibi cunctis diebus.
Similiter in nouo testamento hec exauditionis
gratia firmissime promissa. Luc. xi. ubi
dicitur. Petite et accipietis. Ac si di
ceret. Ego qui sum ueritas promittendo uo
bis in desiderando precor perseuerantiam in solici
do. petite et accipietis. querite et
inuenietis. pulsate et aperietur uobis.
Et subiungit. Omnis enim qui petit accipit et
qui querit inuenit et pulsanti aperietur.
In quibus uerbis tria nobis insinuat que
orationes nostras faciunt efficaces scilicet
affectionem orationis et operationem ut sit
sancta. Nam petit per cordis affectionem
qui querit per oris supplicationem qui
pulsat per corporis operationem. Sic ei
ab igne exaudit. ¶ Septima domus
dei est anima fidelis que constituit domus dei dicitur
ab apostolo dicit xpm habitare per fidem in cordi
bus uestris. que multo domus orationis vocabitur
quia fortissimas orationes fundit ad dominum.
Unde quamuis alie domus huiusmodi
propter hanc solam domum sunt constitute dicente
apostolo. Omnia propter electos quod per ...
de singulis domibus potest similiter intelli
gi. Quo obmisso omnibus aliis domibus

Que faciunt efficaces

solum de hac domo que est anima fidelis que
modo sit edificanda ut fiat domus dei
in sequentibus sermonibus est dicendum. Adiuuan
te xpo ihesu amen. Sermo ii de eodem et
de edificatione templi spiritualis sermo 113

Edificate mihi domum et erit ac
ceptabilis mihi. Ag. i. Habita
... distinctione ponit quia domus hic intelli
... Nunc uidendum est de ista domus
edificatione. Prima de illa domo que habet
nos dominus edificanda ... dos
... sunt edificate ut earum edifica
tio in nostra ... pro ... quas
solus deus per nos ... edificant
sed ... edificare ... monenda
et ... soluenda. Cum dominus tam ab
solute nos moneat edificare tamen
... dicitur. Nisi dominus edificauerit
domum et cetera. Non frustra agitur ut
edificemus tamen liberum precipitur. Ad quod
dicitur. In qualibet opere sunt duo concurrentia scilicet
gratia et liberum arbitrium. hec est homo
operante et deo cooperante. et sic
eadem bona opera nunc aliquando a deo
cooperante ab homine operante aliquando
fieri memoratur. Hinc est quod per apostolum
dicitur. Deus reddet unicuique secundum opera sua.
tamen per eundem dicitur. Deus est qui operatur
in nobis et uelle et perficere pro bona
uoluntate. Hinc est quod alias dicitur. Appro
pinquate deo et appropinquabit uobis. Tamen alias
Nemo uenit ad me nisi pater meus
traxerit eum. ... quod per ezechielem dicitur
facite uobis cor nouum et spiritum nouum
... omnibus istis et similibus dei gratia
et liberi arbitrij declaratur quod ambo in
quolibet bono opere conueniunt et concurrunt.
¶ Nunc ad edificationem domus dicendum
accedamus. Et quia secundum augustinum ut supra
patuit quod deus in templis manufactis
agitur totum in nobis spiritualiter ad
impletur. sicut quod domus materialis primo
edificatur, secundo fundatur, tertio consecratur

VIIIo adornatur / IXo in ea celebratur
Xo deus in templo psallitur. Jo. ab edifi-
catione domus in theatris // Tertio dicitur quod
ad constructionem domus materialis consummato-
rie tamen primo requiritur. Primo fundamentum secundo
edificium / tertium tectum. Ita in spirituali intel-
lecta ad constructionem domus spiritualis requiritur — Domus spiritualis sic requirit
quod tamen sint fides spes et caritas. Per
autem fundamentum iuxta significationem
fides intelligatur. Patet per apostolum qui cum
predicasset fidem christianam dixit / ut
sapiens architector fundamentum ad-
hec posui. Fundamentum enim aliud nemo potest ponere preter id quod positum est
quod est Christus Ihesus. Fides de ipso Christo in-
sita. Unde similitudinem fundamenti in edifi-
cio habet. Sicut fides primum in omni
virtutum est ut ait apostolus. Impossibile
est sine fide placere deo. Item sicut fun-
damentum portat et non portatur sic fides
// Tertio sicut fundamentum in edificio non videtur
sic fides est de hiis que non videntur. Dicitur
ab apostolo Hebr. Fides est sperandarum
rerum substantia argumentum non apparentium — B
¶ De hac fide tria dicuntur. Primo de eius veritate
qualitate et continuitate // De primo sciendum — Fidei articuli xii
in xii articulis quos xii apostoli qui volebant
ire in dispersionem gentium moti sancto spiritu
comportaverunt. Quorum primum Petrus lapidem
dixit. Credo in deum patrem omnipoten-
tem creatorem celi et terre. IIo Andre-
as dixit. Et in Ihesum Christum filium eius
unicum dominum nostrum. Et hic tantum
IIIo Jacobus subiunxit. Qui conceptus
est de spiritu sancto natus ex Maria virgine /
IIIIo Johannes dixit. Passus sub Pon-
tio Pylato crucifixus mortuus et se-
pultus. Vo Philippus lapidem suum po-
suit dicens. Descendit ad inferna. Tertia die
resurrexit a mortuis / VIo Bar-
tholomeus addidit. Ascendit ad
celos sedet ad dexteram dei patris omni-
potentis / VIIo Thomas subiunxit dicens
Inde venturus est iudicare vivos
et mortuos / VIIIo Matheus adiecit
dicens. Credo in spiritum sanctum / IXo Jacobus
minor subiunxit dicens. Sanctam ecclesiam ca-
tholicam sanctorum communionem / Xo Symon ad-
didit. Remissionem peccatorum / XIo Iudas
apposuit. Carnis resurrectionem / XIIo
Mathias conclusit. Et vitam eternam.
In quibus omnibus subintelligitur dictio a singulis
Credo. // Et nota quod in singulis istis
symbolis continet fides symbolos
scriptibus. Ac si singuli diceret Credo per
hos articulos et meum articulum hunc
adiecto // Et sciendum quod ultra vere
fidei in hiis articulis plene constat.
Nec minuendum est aliquid nec addendum — vel
aliquid quod in hiis intelligitur vel exprimitur ut
sequitur. Unde Exod. Dives non
addat nec pauper minuat. Et apostolus
Licet angelus domini de celo evangelizet — quod
et aliud preter quod evangelisamus anathe-
ma sit. Unde in Apoc. dicitur. Contestor audi-
enti omnia verba libri huius. Si quis appo-
suerit apponet super illum deus plagas
in libro hoc. Et si quis diminuerit auferat
deus partem eius de libro vite. Hii xii articuli
designati sunt per xii lapides quos xii
filii Israel de profundo Iordanis ad litus
portaverunt et super eos sacrificia
obtulerunt. Per quod innuitur quod per xii apostolos
de profundo divinitatis hii xii articuli
lati ad notitiam Iordanis i. christianitatis
sunt deportati. ¶ Secundo dicendum est de fi-
dei qualitate qualis esse debeat. Qualem — Fidei qualitas
tionibus describit nobis apostolus dicens neque
circumcisio neque preputium sed fides que
per dilectionem operatur. In quibus verbis no-
tatur fides operatione et dilectione. Ita fides
sine operatione mortua est. Sine dilectione
ficta. Unde Jacobus. Sicut corpus
sine spiritu mortuum est sic fides sine operibus
mortua est // De tertio dicit apostolus. Si
habuero fidem ita ut montes transferam
caritatem autem non habeam nichil sum. Sicut

Fidei quantitas

igitur intra hominem probat motus et
calor. Ita motus operationis et ca-
lor dilectionis fidem probat. Fidem
dictum est de fidei quantitate, hoc est quam
magna esse debeat. Debet autem esse
tanta ut de corde in os, de ore in opera
se extendat. Nos similiter vel quarto
dicendum de integritate fidei, licet in me-
morias reducatur ut in ore duorum vel
trium stet omne verbum. In primo deficit
hereticus, in secundo iudeus, in tertio mali christi-
ani. Tertium ad integritatem materialis
domus faciens est superedificium eo quod per
solo fundamento constructo nulla con-
stat domus. Sic ad integritatem domus
spiritualis super fundamentum fidei super-
edificium est ponendum quod non est aliud
nisi fortissima spes ad domum erigen-
dam. Unde si quis tantam fidem habeat ut
etiam montes transferat, si spem non
adiunxerit non salvatur. Hinc Luce
2. In ...tem omnibus unus est deus, licet fa-
tus et demones credunt et contremiscunt
sed quia spem non habent non salvantur.
Iuste autem post superedificium spei in illo
quia sicut edificium super erigitur sic
spes sursum erigit nos ad deum. Et
quia sine spe nemo salvabitur. Ideo de spe
ad deum fiducialiter habenda monemur
in tribus locis in scriptura. Hinc etiam dicitur:
Respicite filii hominum et scitote quia
nullus speravit in domino et confusus est.
Et iterum nos dominus per ysaiam: Qui
habet fiduciam mei hereditabit
montem sanctum meum. Et iterum Augustinus: Habete
fiduciam, ego sum. Et si dicat: non sum
unus de plebe qui vel mereatur in primit-
tiis vel sim potens in soliendo vel
operibus in voluendo, sed sum vitiis infallibilis
operibus irrefragabilibus virtutis in attingi-
bilis. Unde quia non omnis spes venit in
conspectu dei, distinguendum est de spe ut
sciamus in qua spes consistat. Ideo spes

D. Spes requiritur ad integritatem domus spiritualis

tur. Propter quod sciendum quod est triplex spes:
maledicta, presumptuosa et sancta. Ieremie
de xx° confide filii. Tertium faciens
ad integritatem domus materialis est sicut tectum sine
quo completa nullatenus consistat domus,
per quod tectum caritas intelligitur que in sacra
scriptura operire dicitur peccata sicut tectum. In
proverbiis: Universa delicta operit caritas.
Item petri 2° dicitur: Expandi amictum me-
um super te et operui ignominiam tuam,
quod de caritate oportet intelligi, que ab-
scondit de malum ab omni maiesta-
tis. Unde sicut supponitur aurum in omni
metallo nobilitate illius. Sic et caritas
aliis operibus superaddita omnia nobilitat
et iustificat apud deum. Hinc in Apocalypsi
dicitur: Suadeo tibi emere aurum ut locuples
fias. Unde quia hec virtus magna res
est amor, sciendum quod sunt tres gradus in quibus perfi-
timus per hoc. Unde propter quod sciendum
quod 3 sunt gradus in quibus diversimode per-
ficitur. Sunt enim qui deum diligunt quia
tantum dona terrena diligunt propter aliquibus et aliis
exclusis aliquibus. Primo propter aliquibus diligunt
deum quia tantum dona terrena diligunt propter omnibus
tamen deum quia sic bona temporalia diligunt ut
non amittant etiam.
De quibus dicit Augustinus ad omnes homines sermo in
indulgentia: tamen sint vera vobis salva
si tamen vera hec et iustis laboribus et fide-
libus exercitiis acquisita hec tamen salva
ne in eisdem et propter eisdem deum offenda-
tis. Nec hec pluris quam deum diligatis sed
amore dei aliquibus hiis perfruatis. Quod tamen
faciamus si in rerum acquisitione fructuose
dispensatione in deum non peccamus. Sic
tamen nobis quia suppetunt extra prodeat
quatenus a superne dilectionis studio animum
non inflectant. Tertio sunt alii qui sunt
tenere in caritate et deum in aliquibus dili-
gunt ut quicquid de terris aliquibus contra
tamen hoc solum faciunt propter deum. Unde
in labore manuum cibo et potu et quicquid

C. Caritas etiam ad integritatem domus spiritualis requiritur

Caritatis 3 gradus

operis oculi intendunt placere deo. sancte
et post oculos hunc des qui hec terrena omnia
data sunt. ut in eis deo complaceant.
et ideo summa studet diligentia ut
ea in finem debitum ordinet ad quod a deo
sunt. Apostolus. Donum sive facitis sive in
sua in facto ad laudem dei facite. non quasi
hominibus placentes sed deo qui probat cor
da nostra. Hiero. ix. Beati quorum sensus
sunt non tam quod agunt. sed quo agendo
intendunt. Lu. ii. omnia terrena data sunt
ad altitudinem diligunt ut arra
Narrat. Aug. Deus dat sponsus
arra ut in arra sua ipse ametur.
plus quam sponsa quod adhuc deus disposuit
hoc in scripturis. tu ergo ne plus diligas debito
arram. ne perdas eum qui tibi contulit
arram. Tertio sunt alii qui spretis
omnibus ne fiant eis muscipula solum
deum diligunt et omnia cum apostolo ut ster
tora arbitrantur nichil cogitantes nichil
intendentes nichil cupientes ex omnibus
nisi deum flent pre desiderio. suspi
rant in meditationibus et in
mentibus nisi deus dicentes cum ps. Quid mihi
est in celo et a te quid volui super
terram. Defecit caro mea et cor meum deus
cordis mei et pars mea deus in se
culum. Hec dulcissima et omni laude
dignissima caritate abundabat preces
insuper tuis nobis miseris et indignis im
munitissima fimbria vestima possessionis
contingere. Ipsi sunt de quibus dicitur Aug. Ubi
dum quedam de summe flagrantes in q
uam comparatione quasi locuste videbamur
quos bona dei quasi ipsi in magis possidebant
nos tamen non sequi. Ideo domine qui
tua pietate quibus in nobis ostensio
ne inspicias virtuti in premio tuis af
fectu satisfactiones huius tepide et ne
gligentie qua spatiis nostris adiuvet suppleat
et resarciat humilitatis confessio
nis. Ut quod non laboramus quia non posse

nobis videmus consuetudine otii et
negligentiarum vitiarum victi aut
nil potius confecti sapienti in sudore
lacrimarum et rubore vultus nostri
attritis nosmetipsos quem magnum
nobis umbra et personale quoddam
figmentum perfectionis apud homines
exterius induimus interius apud te domine
conscientie nostre inspectorem agnoscentes
paupertate nostra credamus a vanitate et
vitiis liberabit nos domini nostri
nostri ihesu christi qui est benedictus in secula
seculorum. Amen. Sermo xiv. de dominica
Mundate dei mundatione lix.
Mundate domum dei. R. paralipomenon.
Dicit Crisostomus super i. ad cor.
x. Peccata agite penitentia cor mun
dat. sensum illuminat. animas sanctificat.
ad suscipiendum deum interiora preparat. mala
reparat. contrita recuperat. deo re
conciliat. angelos letificat. multa
multiplicat. demones fugat. car
nem domat. spiritum roborat. celum im
petrat. Habitus in pluribus dominis distinc
tione. distincte que domus hic intelligitur edi
ficatione. Nunc servato ordine et
Augustinus similiter in prosimione premissa
dicitur quod de edificatione domus et mundan
tione. Nunc quietem deperiit verbum apo
stoli. In quo duo intelligimus scilicet fidei ex
hortationem secundo exhortationis specu
lationem. Tertium ibi mundate quartum ibi
domum domini dei. Pro dimissione huius
mundationis tali ordine procedemus
Primo de peccatorum offensione secundo de
pene obligatione tertio de peccatorum mun
datione. De primo sciendum quod verbum ipsum
exponens. Sextum Ad decretis penitentia
vera dissentit inter nos et deum dicitur vero
in penituit a deo se dividit Beda autem
penitentia conciliavit a deo longe recedunt
Beda si ea penitentia contaminat quod secundo
secundum et nulla disciplina nulla

distinctois temporalio. ad tor[um] 9 notat
in distinctoe q[ui]a int[er] se z deu[m] fecit
etia[m] libellu[m] repudij accipit. ut
ta velut aliena delicta faciat
mala q[ue] vult z sbuigit. Unde
uite e ut p[ra]ttes q[uo]s[que] tito
mis[er]ios p[ro]p[ter] eos q[uo]s p[er]incim[us]
i sua culpa applicu[n]t flagello de
lictos q[uo]z desp[er]atis egris medici
q[ua]si q[ua]so p[re]posterit[er] dat[ur] p[re]cipiunt/
et eis q[ui] ad salute[m] p[er]duci p[un]t
q[uod]q[ue] appetu[n]t dare q[ue]dunt. ex qua
rep[u]diatoe dei z au[xilii] sc[i]e[nti]e de ma
lo/ q[uo]d cu[m] o[mn]ia neq[ue] p[ro]ficia possit e[ss]e
q[uia] de infirmitis no[n] e dada sola

A. Ex peccatis mala incurrimus

Aliqua tu[m] mala ex h[is] o[mn]ib[us] p[ro]
seq[ui]m[ur]. Primu[m] q[uo]d secedu[m] q[ui]a
mala incurim[us] ex peccatis q[ue] i se co[n]ti
net de malis s[cilicet] o[mn]iu[m] bonor[um] p[ri]
uatoe[m]. [m]itioe uite mortifica
toe[m]/ o[mn]iu[m] bonor[um] frustroe[m] vni
uersal[is] ecc[lesi]e separatoe[m]/ regni ce
lestis exclusione/ dei z o[mn]i[um] s[an]c[t]o
ru[m] offensione/ pene obligacione
[Pr]imo hec p[re]sentes p[er] ordine[m] p[ro]
dicim[us] q[ui]a cu[m] pecc[at]u[m] q[ue]mist[is] o[mn]ia
bona ~~q[ue]...~~ q[ue] v[est]e[r] fecit euanesciu[n]t.
Hinc h[ieremie]. dicens p[ro]bes n[on] ...
stat q[uia] sit polluta e sctificac[i]o eius
q[uod] sc[ilicet] eze. Si auterit se iust[us] a iu
stitia sua z fecerit i[ni]q[ui]tate[m] nu[n]quid
vivet. o[mn]es iusticie ei[us] q[ua]s fecit
no[n] erunt i memoria. Secu[n]do ex pecc[at]o
q[ui]misso i[n]curim[us] mitioe uite mor
tificatoe[m] de q[uo] d[icitu]r eze. 18. Aia q[ue]
peccauit ip[s]a morietur. Et Jac. 1°
pecca[tu]m cu[m] q[ue]summatu[m] fuit q[ue]n[er]at
morte[m]. Imo q[uo]d deti[us] e q[ue]n[er]at
pl[us] q[uam] morte[m]
moriu[n]t[ur] boni z viuu[n]t mali
Nos pu[er]e figuratu[m] legim[us] luce
10. in eo q[ui] i[n]cidit i latrones q[ui] spo
liauer[un]t q[ue]nctis et vul[ner]ib[us] ~~...~~ tu[m]

n[aturali]b[us] semiuiu[m] reliqueru[n]t. Hinc
Aug[ustinus]. Vera mors e[st] h[uma]ana q[ua]m
hoies no[n] timent. et h[ec] e separatio
aie a deo q[ue] e b[ea]ta uita aiaru[m].
De q[ua] d[icitu]r. Si nuncius me p[er]uares
o amara mors. uita s[un]t s[e]c[ul]i q[ue]
mor e[st] q[ua]m mors. Tercio ex pecc[at]o i[n]cur[rimus]
bonor[um] op[er]um frustroe[m]. Qd mir[u]m
Nichil n[on] s[er]uire p[ot]est mors q[uo]d in
uat n[isi] o[mn]io hic ysa. 1°. d[icitu]r. Cu[m] ex
tenditis man[us] v[est]ras. auerta[m] oculos me
os. et cu[m] multiplicauitis o[ra]t[i]oes ve
stras/ no[n] exaudia[m] vos. Manus en[im] v[est]re
sanguine plene s[un]t/ et se[quitu]r. Ne offeratis
offeratis ult[ra] sacrificiu[m] frustra/ ince
n[su]m abhoiatio e mi. sabba z solemnita
tes v[est]ras odiuit aia mea. f[ac]ta s[un]t m[ihi]
molesta. Hinc ihe. frustra multipli
cabis medicac[i]o[n]es sanitas no[n] erit tibi
Quarto ex pecc[at]o i[n]cur[rim]us vniu[er]salis ec
clesie separatoe[m] Sicut m[em]b[rum] n[on] recip[it]
...
du[m] vas q[uo]d abscisu[m] a corpe nulla[m]
recipit i[n]fluencia[m]. De hac figuratu[m] le
gim[us] leuit. 13. Omni tpe lepros[us] z im
mund[us] h[ab]itabit ext[ra] castra. Et Num. 1°
P[re]cipe filiis isr[ae]l ut eiciat de castris
o[mn]e[m] lepros[um]. Contra tales dic[er]e p[ot]est ille
Jhr. 21. Ve m[ihi] m[ate]r mea ut q[uo]d me
genuisti vir[um] rixe vir[um] discordie
i[n] [uni]versa t[er]ra. Nec feneraui nec feneraui[t] m[ihi] q[ui]sq[uam]/ o[mn]es
maledicu[n]t m[ihi]. Quinto ex pecc[at]o i[n]cur[rim]us
regni celo[rum] exclusione[m]. Hinc [i]n ^ Mt. d[icitu]r ^de talibus
Aufere[tur] a uobis regnu[m] dei et dabit[ur]
genti facienti fructu[m] ei[us]. Hic ap[osto]lus cor.
6. An nescitis q[ui]a i[ni]q[u]i regnu[m] dei
no[n] possidebu[n]t. Et Ysa. 35. Mala
bestia no[n] ascendit. Ita p[er] ...
hoie mala bestia d[icitu]r. ... Sexto
... in hore ... ex pecc[at]o ...
... z filius ... illius
Septimo ex pecc[at]o i[n]cur[rim]us infini dapna
toe[m] de q[ua] d[icitu]r i ps. Erubescant
impij et deducant[ur] in i[n]fernu[m]. De q[ui]b[us]

dicitur Job 20. Ducunt in bonis dies
suos et in puncto ad inferna descendunt in infini
tum armis suis hoc est cum operibus suis
quibus contra dominum pugnaverunt. ¶
Ro. ex peccato tenemur dei offensionem
quod inter omnia mala pessimum iudi
catur. Propter offensionem tamen tota peccatori
bus indignatur et minatur ulcisci iniu
riam tantoris. Unde ii dicitur Ecci. Creata
sunt ... de fructibus extra descendit in tor
mentum ad ... ipsos. Et iiii Arma
bit creaturam in ultionem inimicorum. Quod ad
... evidentissime ... [illegible] ... manda
tur nobis in lege ubi dicitur Ve offe
... dominum deum tuum ... obligatus
est illi. ¶ B. Secunda pars principalis de
pene obligatione ... secundum ... per
peccatum dicente Job Luet omnia que fecit
nec tamen consumetur. Et in Ecclesiaste De
... adducet te deus ad iudi
cium. Hinc Job dicit Verebar omnia opera
mea sciens quod non parceres delinquenti
... exponens ... dicit Delinquenti
neque parcit deus quod delictum suum ulto
ne non dissimulat ... hominis peccatores
in se puniet aut deus in hore videmus
puniunt. Neque parcit peccatis ... pullatus
sunt ulcere ... Et ... ut iusti
et peccatum commissum ... ad
penam nos obligant ... videmus
que pene nos obligant ad emendam
quas sunt ... satisfactio ... lucide
... Aut ii peccata commissa dilu
untur per penitentiam et confessionem vel per ... fla
gellationem vel per purgatorium expia
tionem vel etiam per eternam damnatio
nem ... videlicet ... sub ... Ubi
Eccl. vii nobis proponitur ubi dicitur
Omnis qui non fecerit legem dei diligenter
iudicium erit de eo sive in mortem sive
in iudicium sive exilium sive condempnationem
... in carcerem ... potissimum ... in carcerem

in penam sustinere. ¶ B. Tertia pars principalis
scilicet de peccatorum emundatione sive emen
datione que est per penitentiam facienda. Unde
quod sicut Augustinus penitentia est medicina que si
forte sit efficacia influit in eos per
ubi latet morbus peccatis sicut vera
et fortis penitentia debet se diffundere ad omnia
loca ubi morbus peccatorum latet. Sed
sunt tria loca in quibus peccatum in corde
de peccatis committendo. In ore male et per
fide loquendo. In opere operatur agendo. Ad
hec tria loca est etiam penitentia extendenda
quia in corde est incipienda eo quod peccatum de
in corde principaliter sit ortum. Que videlicet
penitentia cum in corde incipit vocatur contritio.
Si vero usque ad os processerit vocatur con
fessio. Si vero usque ad opera pervenerit
dicitur et est satisfactio. ¶ Si igitur volu
mus efficaciter peccata prohibeamus in
corde contritionem. De quo dicitur per Ieremiam De
le satisfacite ... quasi per ...
clama. Item Ioel ... luctum ... unigeniti
sive planctum amarum. ¶ Secundo penitentia
usque ad oris confessionem se extendit
et tunc dicitur ... confessio. De quo
dicitur Iob ... Si confiteamur peccata nostra fide
lis est deus et iustus ut remittat nobis
peccata nostra. ¶ usque ad satisfactionem
operis pertingat. ¶ Et ... in operibus ...
multiplicavimus peccata ... emen
dare ... habet ... et per
collationibus ... multa ...
... ... peccatum ...
... pervenire ¶ ... de ...
... De quo dicitur Petri ... pe
nitemini ... et convertimini ut deleantur
peccata vestra. ¶ Secundo per confessionem sicut
dicitur ... Dixi confitebor adversum me
iniustitiam meam domino et tu remisisti im
pietatem peccati mei. De tertio apostolus
Obsecro vos per misericordiam dei ut exhibe
atis corpora vestra hostiam deo placen
tem. ¶ ... per ... statum largitione

peccatis ... obligamur
... pena

... hor

.b.

.c.

De q̄ thob. x°. Ela ab oī pctō ꝛ a morte libat. Eccī. 3°. Sicut aq̄ extīguit ignē. ita ela extīguit pctm̄. Hinc luc. Date elaꝫ et oīa mūda sūt nobis. Qu̇ito purgamur ꝑ orōnē. De qua d̄r eccī. Ora dn̄m et curabit te ꝛ ps. Ego clamaui qm̄ exaudisti me de9. Ite eua d̄r voltas. Amē dico uobis q̄cūq̄ orātes petitis credite q̄ accipietis et fiet uobis. ¶ Sexto pctā nobis dimittūtur ꝑ dilcōēꝫ. De q̄ d̄r aplus. Caritas opit multitudinē pctōꝝ. Septimo est indulgētia. De qua d̄r luc. vi°. Dimittite ꝛ dimittemini. Et itm̄. Si dimiseritis hoīb9 pctā eoꝝ dimittet nobis dn̄s pctā vrā. Per cumulatōēꝫ istoꝝ ꝛ alioꝝ multoꝝ subuenit̄ i collacōib9 premiū. Videtis aūt quō aditū nobis patefecit clemētia saluatoris vt nos salutaribus ... desꝑatōe fugat̄ tū videat se tantis remediis ad uitā ... Quisq̄ igit̄ ad idulgētiā suorū crīmiū desideat puenire ꝑ dictis semetipm̄ aptare studeat. ~~istuet~~ Sic ꝗ ad plenū areā ɔsciē mūdare ꝛ scopare cupim9 ex ꝑdictis oib9 ꝛ adh̄c aliis multis virgul' ... tollam9 una scopa cōstringitur. De q̄ dicit ps. Exercitabar et scopebā spm̄ meū. Per quā scopā emūdari possim9 s. aplm̄ ab omi īquinamēto carnis ꝛ spūs. sanctificatōēꝫ īraꝫ i timore dī. ad quā emūdatōēꝫ plenā ꝛ ꝑfectā nos ... dignet̄ dn̄s nr̄ ihs xp̄c.

Scopa sa(cramenti) ... ꝑ modū ex sex ... multis

Smo. viij. de eodē ꝛ de vi q̄ sūt circa edificatōēꝫ sepl̄r. 117.

Domū tuā dn̄e decet scītudo ꝛc. ps. Gratis aspha ... ex dm̄e ꝑfectie

expctācia q̄ sac̄ septie itelligentia sc̄toꝝ dei cōstat nouit deū hr̄e ꝑ delicijs. ee cū filiis hoīm vt d̄r i pu. Itē q̄ nō nūt deū eēnaliter. sem̄ desiderare. vt īhēat mansionē amando et optando dixit v̄bm̄ ꝑpositū. Domū tuā dn̄e decet scītudo ꝛc. Ac si dicat q̄ tu de9 magn9 ꝛ sc̄tis dulcedie tue dilcōis dignatis hitare in nobis decet oīno domū tuā i. aīas nr̄is ee sc̄tas. Ad q̄d ipē dn̄s monē studuit dicēs. Estote sc̄i. qm̄ ego sc̄us sū. Et una sic. Sap. i°. d̄r. In maliuolā aīaꝫ nō itroibit sapia nc̄ hitabit i corpe subdito pctīs. Et sicut idē viij°. d̄r. Trāsfert se i aīas sc̄tās. Et iō si deū i aīab9 nr̄is cupim9 hr̄e necesse ē ut ꝑ deuota exercitia nos scīficem9. Que sūt aūt exercitia q̄ nos scīficāt. per ɔsecratōnem pōtificū edocemur. ¶ Expedito igit̄ p̄mo s̄mōe de dom9 distītōne dom9 edificatōe. edificate dom9 emūdatōe. Nūc dicēdū ē de dom9 scīficatōe sil' ɔsecrōe. quā si scīficari cupim9 necē ē ut pontifices imitem̄. q̄a sicut pontifices materialē domū multis exercitijs scīficant. Sic nos spūalē domū spūalib9 ɔsecrem9. Habita igit̄ i p° s̄mōe dom9 distītōe. cōtra i 2° distīcte dom9 edificatōe. In 3° edificāte dom9 emūdatōe. Nūc dēde dicēdū ē de emūdate dom9 ɔsecratōe sil' dedicatōe. Qūib9 aūt exercitijs dom9 dei q̄ sūt aīe nr̄e sūt ɔsecrāde docet h̄n dicēs. Mūdo corda malis ꝑ manū pōtificū dedicate dn̄o. ꝑ' nos sī dubio facti ē vt nos desiderates corda nostra dn̄o dedicare ita faciam9. Idem In nobis spūalit̄ iplere necē ē q̄

^nob (margin insertion)
^nos (margin insertion)

Acade

A

Lacrimis aspergimus cor nostrum

Augustinus

Lacrimarum vi genera

B

patentibus prestiterunt. **Idem.** Et si volumus scire hec utique sunt: aspersio, interior cordis erectio, illuminatio, intentio, benedictio. Hec in iure ait B. In visibili domo fuerunt pontifices; hic etiam Christus existens pontifex futurorum bonorum invisibiliter operatur in nobis. ¶ Adolentes quod cor nostrum domus Dei dedicatur, aspergimus ymbre lacrimarum et sudore penitencie. Quia videlicet lacrime sunt tante virtutis ut de lapidibus spiritualibus dedicant domum Dei. De hiis lacrimis **ysaias**: plorans nequaquam plorabis. Augustinus: Fortis lacrima vincit invincibilem, ligat omnipotentem. Augustinus quidam alia assertione habemus: supplicantis lacrima vox virtute cogentis. Unde dicitur propheta **ysaias** propheta: Non me inebriasti adipe lacrimarum tuarum. ¶ Verumtamen diuise sunt genera lacrimarum secundum diuersitatem deuotionis et statuum sanctitatis, sicut innuit **Gregorius** dicens: Divisiones aquarum deduxit oculus meus, Trenorum iii. Exponit **Gregorius** dicens: Ipse ex oculis aquas deducimus cum pro singulis dispositionibus lacrimas damus, ut si singulis deuotionibus fletum singulorum impendimus. ¶ Bernardus: Secundum quod omnibus diuersitatibus considerantur, invenimus genera lacrimarum. Sunt enim lacrime compunctionis, deuotionis, compassionis, proprie miserie, considerationis amoris sive dilectionis, vehementissimi desiderii, ascensionis. Et quia de hiis speciebus lacrimarum longum esset prosequi, de hiis proximo tamen de dedicatione cordis intra prosequimur. ¶ Prime igitur lacrime que tunc nos multum profluunt et provocantur, cum secundum Bernardum ascendit homo ad tribunal mentis sue, ut audiat de forte vite sue, assit timor carnifex, testis conscientia, veritas iudex, memoria. Et sic vinculata recogitet annos suos in amaritudine anime sue. Bernardus: Sic flentes

nos cogat. Propterea lacrimas David: Ut noui Ihesu domine quia peccatum meum in iuventute mea. ¶ Secunde lacrime sunt deuotionis, que sunt profluunt cum homo in deuotione sua tempore tranquillitatis revolvit et beneficia que ei contulit Deus, attendit et querit dulcedinis deuotio et fiducia de venia et gratia consecuta, ex quibus gaudium spirituale capit, et ex hoc concepto gaudio dulces lacrime profluunt. Unde **Bernardus**: Felix anima que omnia beneficia vel saltem precipua studio colligit et ante mentis oculos digna cum gratiarum actione reducere curat. Ipsa sic tunc sunt in vasculo cordis pectoris pistillo crebre meditationis contusa atque gratia devotionis igne succensa desuper; sic decocta et olim tempore grata olea letitie, et unctio longe speciosior et aspersio excellentior peior. ¶ Et secundum predictum fletum species non quiritur; illa penes nos absque labore reperimus, ac de ortulis nostris copiam talium prout necessarie colligimus et tollimus. Et licet ad manum non habeat humana et peccata, si non distillat. ¶ Tercie species deuotionis, lacrime ubi pretermissis faciunt et de aliis finibus ea nobis acquirimus. ¶ Quarte lacrime sunt compassionis que ad alios proximos attendunt. Hec autem lacrime sunt de necessitatibus pauperum, anxietatibus oppressorum, culpis delinquentium et postremo de erroribus miserorum et reproborum. Unde **Bernardus**: Quicumque miserie collegit atque oculis pietatis aspexerit, ipse sunt species de quibus unguenta optima componuntur. Unguenta vocamus lacrimas. Hec tamen genera lacrimarum dominus transfiguravit et se nobis in hoc exemplum dedit et nobis ita fecit. ¶ Quartas lacrimas flevit in passione propter nimium dolorem et punctiones amarissimas sentiens. ¶ Quintas lacrimas deuotionis fudit super Lazarum. Et tunc recoluit memoriae

vniuersorum voluntate inter se et predi-
citis. Fratres ergo propter quam sepe-
me audis cum Iesus. Vbi fudit la-
crimas deuocionis. Item fleuit la-
crimas compassionis cum super ciuitatem
fleuit. 3° cum cognouisses et tu (C)
¶ Tercium quod ad dedicacionem est-
hiuium est inscripcio. Hec autem inscripcio
nichil aliud est nisi continuam frequentem
et continuam memoriam que ita infixa et
inscripta debet esse cordi ut eorum num-
quam obliuiscamur. Sed autem ea que
scribere debes in corde tuo ut eorum (Scribe debes tibi in corde tuo)
numquam obliuiscaris. Primo est dei qui-
bus inscriptis radicitus et medullitus de-
bet ipsa cordibus nostris ut eius num-
quam obliuisci valeamus. Vnde deut. vi.
Caue diligenter ne aliquando obliuiscaris
domini dei tui. Psalmus Adhereat lingua mea
faucibus meis etc. Eccli. Gratiam fideiussoris
tui ne obliuiscaris dedit enim pro te
animam suam. Secunda est tui memoria omnes
cogitaciones et opera hominis sanctificat et
nobilitat. Vnde Cant. Pone me
sicut signaculum super cor tuum. Tho-
bie. Audi fili mi verba oris mei et
in corde tuo quasi fundamenta construe
omnibus diebus vite tue in mente habeto (Nota)
deum. Augustinus Quid salubrius, quid ho-
nestius, quid dulcius quam omni hora eius
meminisse qui nulla hora nostri obliuisca-
tur et sine quo nulla hora viuere pos-
sumus. Debes autem deum inscribere
cordi tuo dupliciter scilicet quantum ad diuini-
tatem et humanitatem. Prima fit ammi-
racione. Secunda imitacione. De prima dicit
Apostolus O altitudo diuiciarum. De secunda
Petrus Christus passus est pro nobis re-
linquens ad diuinitatem ad ammiracionem
quod eum ex se. Vnde Micheas Capit deum
in ymagine eius. Secundum humanitatem
ad imitandum eum. Vnde b. Ad yma-
ginem humanitatis dei exportet nos

conformari sicut ad ymaginem diuini-
tatis eius volumus conformari. ¶
Tercium quod cordi nostro inscribere debemus sunt (Ⱥ)
dei precepta et maxime illa sunt aby-
no a filijs. Vnde qui in matrimonio est con-
stitutus scribat in corde suo precepta
matrimonii et talia que omnem exhibe-
dono de matrimonio. Similiter qui in religi-
one est faciat et sit de religiosis. Vnde
deut. vi. Audi israel precepta domini et
ea in corde tuo quasi in libro scribe. Ibidem
verba que precipio tibi erunt in corde
tuo et narrabis ea filiis tuis et
meditaberis sedens in domo tua et
ambulans in itinere dormiens atque
consurgens et ligabis quasi signum et
mouebuntur ~~an~~ ^ oculos tuos scribesque (^ante)
ea in limine et hostiis domus tue. Pro-
uerbiis legem meam in visceribus eorum
et in cordibus eorum scribam. Prouerbiis Fili ne
obliuiscaris legis mee. Eccli. Ambula-
te ne offendas et in malo ne scrutator
fueris sed que precepit tibi deus illa co-
gita semper. ¶ Quartum quod inscribere debes cor-
di tuo est offensa qua dominum deum nostrum
criminibus offendimus. Vnde deut. ix
Memento et ne obliuiscaris quod ad
iracundiam prouocaueris dominum deum tuum
Hoc ut sit dolor et pudor de
cordibus nostris non deest aliqualiter recedat
donec ipse deus misertus nostri hanc
scripturam deleat. Et hoc ipse polli-
citus est per ysaiam Ego delebo ut nu-
bem iniquitates tuas. ~~ysa~~ Luce Ego
sum ipse qui deleo iniquitates tuas propter
me. Hec quatuor inscripcio cordibus nostris (^ sicut hebraice grece et latine)
prefigurata in inscripcione earum que fit
in consecracione ecclesiarum. ^ ¶ Quintum quod in (·D·)
dedicacionibus ecclesiarum agitur est crux
que in parietibus ecclesias infixa. Sic et
nos in dedicacione cordis nostri crucem
domini nostri eligamus cum continua deuo-
cione memorando. Hec autem crux erectio

Crucis et ꝯtemplacionis ad multa

licet ad omnia bona impetranda et omnia ma-
la amouenda sufficiens sit antidotum. Bern.
viii. dicit: Passio tua domine ultimum
refugium singulare remedium est. Valet
enim ad quinque specialiter scilicet ad sui compassi-
onem, sui imitacionem, temptacionum repressi-
onem, ad tribulacionum dulcoracionem, diuini at-
tractionem. De primo viii. Respice o homo
oculo mentis qui pro te patitur et salte
compatere ei qui pro te passus est. De 2o
petri 4. Christus passus est pro nobis vobis
relinquens exemplum ut sequamini vestigia
eius. De 3o figura expressit de serpente
eneo quem qui respexit sanatus est
a morsu serpentis. De 4o similiter figura
expressit Exodi ubi legitur quod cum in
marath filiis Israel aqua tam amara esset
ut bibere non possent tactu ligni
quod misit fiunt amaritudine aque verse
sunt in dulcedinem. Eccli. 38. Nonne a
ligno indulcorate sunt aque. De 5o
quod magis pre ceteris est neccessarium dicit Bern.
Gaudet celestis sponsus thalamum
cordis libenter ingreditur ubi passio-
nis sue ignominiam et crucis uer-
bera jugiter videt. Visu sedula cogi-
tacione adest sedulus adest libens.
Hac crucis contemplacione fecit sponsa
Christi que dicebat: Fasciculus mir-
re dilectus meus michi. Cant. 1. Et ego ab
ineunte etate mea hunc fasciculum
mirre de omnibus amaritudinibus domini
mei adunare curaui. Aug. Item:
Erit quisque hic sensum quantum Christi-
ane pietati expediat saltem ali-
qua hora diei passionis ipsius ac
redempcionis attencius recolligere. Bern.

Similia ad fructus suauius in gratia.

Tercium est luminum accensio quod ad
dilatacionem caritatis nostri affigitur.
Erit eciam in meditatione cordis nostri
hoc fructus domini accendit lumen et il-
luminare debet corda et opera nostra. Hec
illuminacio nichil aliud est nisi caritas
dei que diffunditur in cordibus nostris
per spiritum sanctum qui datur nobis. In lumine autem tria sunt [In lumine tria sunt]
tria scilicet ardor splendor et nitor
in tantum splendor est in spirituali scilicet lumine
ardor in se ipso sed nitor in exterioribus corporibus
transparens in extrinsecis operibus. Spiri-
tualiter in lumine spirituali scilicet caritate tria sunt
scilicet ardor splendor et nitor sunt per
ardorem caritatis fit unio, per splen-
dorem spiritualium bonorum cognicio, per
nitorem proximorum edificacio. Aut
primum. De primo scilicet ardore fit unio
dicit Bern. O dulcis affectio eo suauior
et dulcior quo totum diuinum est quod sen-
titur. Item Bern. Amor ubi venit omnes
in se traducit affectus et captiuat.
Gregorius: Cum mens nostra in dei dulcedine
amore accenditur omne desiderium
presentis uite elanguit. De 2o scilicet
Bern. In lumine caritatis duplex cognicio
est scilicet dei et mei. De dei cognicione
caritas magis ac magis accenditur.
Impossibile est enim cognoscere et non
amare. De cognicione uero mei humili-
tas seruatur. Est itaque cognicio ista
necessaria ad salutem quia necessaria est dilec-
cio et humilitas sine quibus nullatenus est
salus. De 3o monet dominus luceat
lux vestra coram hominibus ut uideant
opera vestra bona et glorificent patrem
vestrum qui in celis est. Quartum ad de-
dicacionem nostram est vnccio que ad illa
sufficient altaria. Per illam vnccionem
spiritus sancti emissio. Dicit Bern.
spiritus sanctus per illam amoris infundit
deuocionem. Est autem hec vnccio
cum voluntas hominis eo perficit ut doc-
trinas per illam amoris infundit se
spiritus sanctus in te, audiuimus seu in oro-
ne seu in meditacione infirmitate co-
gitatus et quamvis meorum efficit
sapiencia cum suauiter et sapiunt bona di-

Unctionis triplex effectus

intellectus vel fit contemplatio ¶ Est autem
triplex effectus unctionis Unguntur
mulieres ut pulcre efficiantur.
Unde Dan(iel) Afferte mihi oleum et smig-
mata ut laver. 2° unguntur reges
et episcopi ut in dignitatibus confirmentur.
Unde in libris regum sepe dicitur Ac-
cipe cornu tuum plenum oleo etc. 3°
ut homines ad gaudium et exultationem
efficiantur Unde psalmus Unxit te deus
deus tuus oleo leticie pre participibus suis
quod per adventum spiritus sancti homines a peccatis
mundantur 2° nobilitantur quia anime Christo
desponsantur ut sicut Christus rex est et dominus
sic anime talium regine sunt 3° gau-
dio inefabili letificantur super omne gau-
dium Unde ~~[illegible]~~ [illegible] gustato
16. spiritu desipit omnis caro ¶ Tertium ad de-
dicationem nostram est benedictio que ben-
dictio non incongrue sequitur ad consecrationem
Asia Nam cum vita talis expleverit
ut in aliquibus expressum est non immerito
a domino benedictus est quod innuitur in Deut(eronomio)
28° ubi dicitur Si audieris vocem domini
dei tui ut facias atque custodias
mandata que ego precipio tibi hodie
faciet te dominus deus tuus excelsiorem
cunctis gentibus que versantur in terra
Benedictiones Venient que super te universe benedictiones
iste Prima Benedictus tu in ~~[illegible]~~ civitate
te 2a Benedictus in agro 3a Benedictus
fructus ventris tui 4a benedictus fructus ter-
re tue 5a benedictus fructus iumentorum tuo-
rum 6a benedicta horrea tua 7a ben-
dicte reliquie tue 8a benedictus eris
ingrediens et egrediens 9a Inimica
tui qui consurgunt adversum te corru-
ent in conspectu tuo 10a benedicet que
terra tua quam accipis Suscitabit
te dominus sibi in populum sanctum sicut iura-
vit tibi Videbunt omnes terrarum
populi quod nomine domini invocatum sit su-
per te Abundare te faciet sub omnibus
bonis benedicet que cunctis operibus ma-
nuum tuarum fenerabis gentibus mul-
tis et ipse a nullo fenus accipies.
Constituet te dominus in caput et non in
caudam et eris semper supra et non subter.
Amen Adiuvante domino nostro Ihesu
Christo qui cum deo patre et spiritu sancto sin
fine vivit et regnat in secula
seculorum Amen

¶ Explicant sermones fratris Iohannis
Bom per circulum anni de sanctis finiti
Anno domini 1479 mensis
marcii die quinta sexta feria quinta
post dominica Invocavit circa horam
3a per manus fratris Henrici Step-
hinis Supprioris cunctis fratribus ste-
trunensis? Orate pro eo

1479

Abdicatio terrenorum actuum nos no-
bilitat 41 a
Abdicatio terrenorum nos deo unitat 87 d e
Abdicare debemus a nobis cor-
pus et animam propter deum 56 a
Abnegare oportet nos tria si christum
sequi volumus 15 e
Accidentale premium quid sit 68 g
Actionis tria genera nobilissima 56 l | 11 d
Actus iusti nos iustificant 29 c
Actus nos quomodo iustificemur 29 d
Adversa patienter sustinere debemus 87 g
Adherere deo 86 q in fine
Affectum devotionis elongat deus a nobis 36 b
Afflictio corporalis cotidiana est nimium 98 k
Afflictio corporalis nimium compescat 106 f
Affligitur corpus triplicatur 106 d
Agnitio sui est nobis necessaria 83 e
Amabiles efficimur per tria 13 d
Amaram vitam ducere debemus 10 g
Amare debemus persecutores nostros 87 q
Amor proximorum tria bona operatur in nobis 73 e
Amor sui laboris doloris languoris 77 f
Amor amoris quid sit 74 g
Amicitia ad deum per tria conservatur 63 e
Amicitiam dei sentit [illegible] 100 b
Amor divinus dignos nos facit 55 d
Amor dei tria habet ex quibus nos magnificat [illegible]
Amor et timor nos sanctificant 100 e | etiam 55 d
Amor sanctificat nos 100 h
Amore dei quibus exercitiis acquiratur 100 h
Angeli dei tria habent quod sibi habitu [illegible] 89 b
Angeli inter se tria habent exercitia que et nos habere
Angeli ad deum tria habent | debemus 89 e
exercitia que et nos habere debemus 89 h
Angelorum tria sunt exercitia 63 89 f
Angeli habent octo genera exercitiorum 89 a
Angeli habent inter se puritate simplicita-
tem indivisibilitatem 89 b | 89 f
Angeli vivunt inter se ordinabiliter sociali humilitate
Angeli ad deum tria habent exercitia 90 a
Angelus in moribus quomodo socientur 91 a
Anima autem omnes creaturas sibi alligat 44

Animam et racionem visibilibus tria faciunt 17 c
Anima quomodo deum suscipiat 26 a
Animam quomodo pro filio debeat ponere 29 d
Anima quibus exercitiis ad dei filium se conformet 38 f
Anime anima quomodo in contemplacione configuratur 84 q
Anima quomodo laxatur ad dei locucionem 76 h
Anima quomodo unitur deo 76 q
Animam deo consignare debemus 56 d
Anima spiritualis quomodo dicatur archa 81 e
Anima habet duos oculos 90 c | 108 f
Anima iudicatur in morte pondere et mensura peccatorum
Apparencia visibilium et racionis facit animam 17 d
Apud deum perfectus nos quiescere 105 a
Archa veteris testamenti [illegible] 81 c
Archa dicitur anima spiritualis 81 e
Archangelis quomodo socientur 91 b
Ardore caritatis quomodo consequimur 92 h
Asperitate vite debemus sequi christum 85 c
Aureola triplex 68 g
Anima perfecta habet tres status 53 b

Beata virgo compatitur soli christo ter-
tio perfectius solus 35 a
Beata virgo stetit in supremo gradu 35 c
Beata virgo stetit in supremo statu 35 c
Beata virgo caluit triplici ne 39 a | 39 c
Beata virgo nova salutacione salutatur octo | debuit
Beate virgini sex perfectus maius convenit 39 d
Beate virginis quomodo sanctificatores 80 b
Beate virginis quadruplex benediccio 80 d
Benediccio triplex 81 k
Benediccio beate virginis secundum [illegible] 80 d
Beata virgo dicitur archa propter octo 65 a
Beate virgini sex fuerunt exhibita 65 b
Beata virgo adducta est cum honore apparatu 65 c
Beata virgo in transitu suo habuit dignitates 65 c
Beata virgo assumpta est cum decore 65 c
Beata virgo habuit octo genera vestimentorum 65 c
Beata virgo assumpta est cum clamore tremendo
Beata virgo collocata fuit 65 d | 65 c
Beata virgo est nobis posita sicut mediatrix 65 e
Beata virgo locata est inter deum et creaturam 65 e

Bte vgi exhibe deus tpe suum 67 f
Btaz vgiez angeli amirat 68 a
Bta vgo a pto fuit purissa 68 b
Bta vgo tota fuit i cteplacoe 68 c
Bta vgo tutas gras hut quo potuit
Bta vgo fuit mr et vgo 68 d | suspicere 68 c
Bta vgo fuit omi grarum plenissa 68 e
Bta vgo deo vtutes hut i fil 69 a
Bta vgo mulier vtuts fuisse fr sut
hut Bta vgo humilitate 69 c | 69 b
Bta vgo humilitate sua deus testib ppbat
Bta vgo no ni quat locuta | 69 d e
fuisse legitur 69 e
Bte vgis vba scripta st xpi signa 69 e
Bta vgo misericorde 69 g h
Bta vgo ima affluit ppt ta 69 h
Bta vgo talit fuit dulcis 69 q
Bte vgi pctores st c̄comissi 69 k
Bta vgo de sribus tulit 70 a
Bta vgo ipedimentu ptti no hut 70 c
Bta vgo sn difficultate bonu fecit 70 d
Bta vgo ad malu pna no fuit 70 e
Bta vgo cordis stabilitate hut 70 f
Bta vgo ignorantie tenitate tulit 70 g
Bta vgo cfidetia magnitaz hut 70 h
Bta vgo mutate ordinata hut 70 q
Bta vgo corpe sana fuit 70 k
Bta vgo usitus cpleta st plena no cstul 70 l
Bta vgo sole uestita d ppt a ppetu sol
Bta vgo luiosita uesti d 71 b | 71 a
Bta vgo caloe calefat uesti d 71 c
Bta vgo gra sua oibus cstat 71 d
Bta vgo qu bou opabat 71 e
Bta vgo duos pctores emollit 71 f
Bta vgo quas dolores sustinuit 71 g
Bta vgo xij prerogativas hut 72 a
Bta vgo signis et figuris fuit pfigurata 72
Bta vgo fuit i visio miris sasita 72 c | b
Bta vo fuit ab alo noua salut salutata 72 d
Bta vo spu sto fuit obunbrata 72 e
Bta vo dino cceptu fuit fecundata 72 f
Bta vo no fuit cundata 72 g
Bta v i ptu nullo dolore sauciata 72 h
Bta vo ppt pptu pmansit vgo uirgo 72 q
Bta vo cu deo prole hut filiu 72 k
Bta vgo fuit oibus grüs dotata 72 l
Bta vo fuit oibus vtutibus ornata 72 m
Bta vo i celo st oibus exaltata 72 n
Bta vo vij bo hut i sumo 74 a
Bta vo purissa fuit 74 b
Bta vgo hut dez gras 74 c
Bta vgo stetit i altissio milo 74 d
Bte vgis passio fuit amarissia 74 e
Bte vgis csolac fuit abundantissia 74 f
Bta vgo ppt ta fuit vtuosissia 74 g
Bta vgo fuit et gloriosissia 74 h
Btaz vgine pparuit deus cpli 80 a
Btaz vgiez de glorios deus extulit 80 b
Btaz vgine deus multis figuris pfiguravit 80 c
Bta vo sr luna ppt suam vtutes pfecta 80 d
Bta vgo fuit cpli depicta 80 g
Bta vgo dignt creatos 80 h
Bta vgo fuit benigna 80 q
Bta vo csouit se uanitatibus sclorz 80 k
Bta vgo deo tu multa dilige fecit 81 a
Bta vgo exceller creata e 81 b
Bta vo sr stella ppt vij pfectioes 82 a
Bta vo hut 3 sirficatoes 82 b
Bta vgo tanta splendebat 82 c
Bta vgo stetit i tra altitudine 82 d
Bte vgis uelocitas i celos fuit 82 e
Bta vgo e ~~mr~~ potes e fort ta 82 f
Bta vgo fuit humilis 82 g
Bta vgo e mr mia 83 a
Bte vgis gre quis nos habilitat 83 b
Bta vo e mr humani pulcru fore 83 d
Bta vo e mr humani agnitoes 83 e
Bta vgo spem nram elegit 83 f
Bta vgo e mr humani scam spem 83 f
Btaz vgiez tu spe sanctificavit ab oibus hoibus 84 a
Bta vgo fuit plena gra 84 b
Be vgo mira alia ce pita fecit 84 d
Bta vgo fuit pia humilis et clemens 84 f
72 c Ba vo ppt ta nobis ad maiz obliga 84 h
Bta vo gra tua pctores uicit 84 h
Ba vo uile fecit ad nos ee clemens ptr mr 84 h
Bta vii xpi ptu cpleta 81 d

Bonum virgo quere non tangat miseri 8x h
Beatitudo triplex 101 a
Buccina cum consiliare debet 73 d
Bonum ipso a deo ad tria 18
Benignitate cum deo exercere debeat 21 e
Bestialibus motibus tum ponere debet 83 d
Bona voluntas tibi manifestari debet 18 b
Bona voluntas consilio esse debeat 18 c
Bona opera sufficiat nobis 28 c
Bona temporalia respuere debes 83 b
Bonitate operantis ipsa opera bona fiunt 60
Bonum fer recipiunt a deo virtute septiformi 18 f
Bracchio multiplex 117 g

Caritatis 3 gradus 113 e
Captivati cum deo quid debeat 6 c
Carnis exhibenda est deo 1 d
Caritas consilio placet in nobis 1 c
Caritas triplex 11 c
Caritatis sunt gratia 11 c | 20 a
Caritas sancta beate Marie tanta erat 99 b
Caritas vera in rebus consistit 20 a
Caritas duplex 92 g 71 e
Caritatis ardor 92 h
Caritate ornandus est cordis thalamus 26 g
Caritas lata dicitur habet tria 70 d
Caritate voluntati non in corde supplicat 86 h
Caritas nos sufficiat 99 b
Caritate ad deum conscientia semper fer sunt 90 e
Caritas in operibus nostris esse debet 66 g
Carnalia desideria sunt relinquenda 18 e
Carne qui vincit quae firmiter consequitur 12 d
Carnis delicias relinquere debemus 18 b
Carnis delicie sunt contempnende 8a b
Carnem quid resistamus 91 e
Castigare debemus corpus 67 g
Castitatis consilium fecit deus religiosi 63 d
Carnes nos deo reddit similes 74 e
Cedri proprietates quod significat 89 g
Celum quare legitur aperiri 91 a | 93 a
Celi per potentiam dicitur et per misericordiam recipiat
Celi gaudia mundi delectabiliter prefigurant 78 a
Cervi proprietas quam sit et quid significet 88 b
Cherubim quid faciet 92 e
Claustrum status triplex 83 a
Cogitare debemus de operibus mundi 78 b
Cognitio dei triplex 72 b 83 e
Cognitio nostri humiliat nos 83 e
Cognitio de parte alterius 103
Cognitio de eius gloriosi 41 b
Cognoscere debemus deum 78 f
Cognoscere possumus deum ex rebus 78 a
Compassio proximi compellit mundo 9 f
Compassionem cordis debemus ostendere 89 e
Comitat nos deus suarum rerum bonis 111 h
Compunctionis unguentum quale sit 7a b
Compunctionis unguentum nobis efficiat 7a c
Conatus nostri de fortis 71 e | 72 g
Conceptio domini per verbum duplex 81 a
Conceptum deum in virgine contulit in fide gratiam 81 b
Concordiam debemus in nobis 78 c
Confessio duplex 91 a
Confessione sanctorum reparavit 91
Confessio triplex 16 c | 91 b
Confessio peccatorum quando debeat esse
Confessio debet esse voluntaria et discreta 91 c d
Confessio debet esse [illegible] 91 e f
Confessio [illegible] debet esse in duobus 81 f
Consideratio [illegible] et cum deum 73 h
Considerandum est expediat ut deo simus 81 g
Considerare quod tamen consilio officia 81 h i
Consideramus non cum quibus vestalibus 98 a
Consilia custodienda sunt 63 c d
Consolatio divinitatis sufficiat per divinitatis lucem 101 e
Consuetudines malas extinguere debemus 78 e
Continentia duorum extinguis opera in 8a h
Contemplantibus aperitur celum 9 g | 103 e
Contemplationem nobis perfecit habilitas 27 a
Contemplationis gratia ardet et desideramus 26
Contemplatio in rebus excellit actione 23 f
Contemplationem sunt nimia 26 a
Contemplationes humiles sunt omnia 88 f
Contemplationis gratiam sequitur labor luctus 60 c d
Contemplationem nos habilitat 83 g

Contemplacio .d. humilians 11 f
Contemplacio dulcis e et amara 86 a
Contemplacio sublimius 3 ex parte ... perfectionis 86 b
Contemplantium dura habent temptaciones 86 c
Contemplatores stimulantur in gratia sublimiori 86 d
Contemplari debemus deum 107 h | 86 e
Contemplacioni 3 sunt perfectionis proximiora diversimode 86 ..
Contemplacio delectat mirabiliter 90 c
Contemplacionis studium quomodo instruitur 83 g
Contemplacionis nos fruitur dignum [illegible] divino 1
Contemplatio mundi in omnibus 71 l | sed xx
Contemptibiles sunt se vel pauperes 106 c
Contemptibilibus dat se homo 101
Continentia debemus habere in corpore 108 a
Conviciantium sufferentia minime representat 106 f
Compassio debetur mortuis 103 a
Consilio alium ad instruere aptum prosperare debet 101 b
Creati sunt a deo ut videamus eum 119 b
Creatio mittit nos de vitas nos 71 d
Conversio vere sunt signum 13 b
Contemnere possumus a parte per ... 8 f
Continere debemus a rebus nocivis 71 b
Continentia in nos placere dei 87 a
Consilio sanctorum bonum contra e hominibus 62 b
Confusio ... nostra de se plena 72 c
Confusio nostra ... quo ordine fiat 72
Conviviorum ... 88 d | 11 b
Conviti quomodo debeam 18 a
Cor meum quere dicitur de se ... 88 l
Cor quomodo depuretur 29 a
Cor debemus in difficultatibus exercere 67 f
Cor meum in caritate voluntatem contemplat
Cordis thalamus ornamus in per sex 26 a | 86 h
Cordis munditia triplex 101 g
Cordis custodia triplex 38 b
Corporis aptiorem contemplat 86 g h
Conviviorum ... talis homo de libertate ... 88 d
Consilia spiritus cum domino quomodo deat 6 g f
Corporalis afflictio expellet nimis 9 f
Corporalium exercitiorum ... 19 a
Corpori debemus disciplinam adhibere 38 e
Corpori negare debemus superflua 67 e
Corpore corporali spiritus spiritualiter operari debet | 101 d
Corpus et anima et contrariatur sibi 78 e
Corpus supplantare debemus in rebus 78 d
Corpus spiritui subicere debemus 11 c
De corpore christi 12 a d | 12 a d
Corpus christi dum in desiderio accipere debemus
Corpus domini dicatur nobis utilitatibus ... 80 l ...
Corpus punitur propter delectatione adhesiones 108 l
Corpus punitur propter delectabilium ... 108 c
Corpus punitur propter carnales ymaginaciones 108 d
Corpus quomodo pro sensibus ponere deat 29 c
Crux benedicta dicitur quia per eam liberati sumus 86 c
Crux benedicta dicitur quia virtus gracias et multa nobis confert
Crux christi representat christum in mente 86 f | 86 d
Crux benedicta dicitur quia celum nobis aperit 86 e
Crux dupliciter materialis et spiritualis 87 a
Crux sancti exaltare propter ... 87 a
Crux personam habet christi corpora 87 c
Cruce domini quomodo portemus 11 f
Cruce sub cruce domini perficeres 86 h
Crucis positio elongatur ... 87 d
Crucis pars superior ... 86 a
Crucis cornu dextrum ... 87 f
Crucifigimur cum domino per ... 87 h | 6 g
Cruciatur peccatores in hac vita 86 g
Custodia cordis omnibus modis ... 38 a
Custodia cordis triplex 38 b
Cruciis ... ad ... 117 d
Cor lacrimis ... est 117 a

Dapna ... estimanda sunt que
... ex peccato 28 b
Defectus meos considerare debemus 33 c
Defectu ... eloquii debemus a rebus 36 b
Defectum meorum consideratione humiliamur 8a e
Defectibus ix impedimur a bono 10 b
Defectio dei diligentissima 111 e
Defensio ... 111 f
Delectabilia in vitare ... nolimus
Delectabilia abicere debemus 106 e | 86 f
Delectabilibus visio in rebus ... 90 b

Deliciosa i vita esse 102 a
Delectabiliter sobrietate quod nobis prestet 70 e
Despicere debemus 36 a
Desperatio 8z
Desideria carnalia extinguere debemus 78 e
Devotio anime quare lumine vocetur 27 e
Devotionis signum vinum confirmat 7A d
Devotio iamdiu nimium nos fuit AA g
Devotionis diligentia deo placet 66 f
Devotio nos sufficit 19 e
Devotio triplex 76 g
Devotionis constantia habere debemus 108 e
Devenimus nos ad xez 72 a
Deo placet in nobis in moralibus intellectum 7 d
Devoti habent exemplis obtinent AA g
Donum nos cognoscere placet 7 d
Deum qui viderit quod faciat 12 d
Dei ingressum ad animam quando fiat 22 f
Dei presentia desiderare debemus 72 a | 23 a
Deus veles ad animam quod potentias eius illustrat
Deus veles animam spiritus corporis separare fuit 23
Deus veles ad animam ipsam consistat 23 d | c
Deus visitat animam diversimode 23 e
Deus est in anime xez modis 80 c
Deus est sicut custode 23 a | b c
Deum ut apprehendamus tantum in tenuis deus 77
Deus dat se nobis triplex Ag h | 1 c
Deus iustus est patribus pro subiectum anime g
Deo deus conformat in duobus 81 f
Dyabolus qui viderit quod conficit 12 d
Dyabolus bonum nostra habemus morte perficit 91 e
Difficilia operari deus 87 f | 19 d
Difficultate dum habere opera nostra 86 19 d
Dij vocantur homines sancti 73 a
Dilectio ponit nos in statum omnium 73 f
Dilectio summa ab aliis dilectionibus in tribus
per 3 modos separatur 67 b
Dilectio pulcra in tribus consistit 87 c
Dilectio ordinata quando fit 87 c
Dilectio inimicorum pro minimo computatur 99 g
Dilectio dei erga nos sufficit cognoscitur
Diligere deus nos inimicos 89 e | pro hoc 111 l
Diligere debemus persecutores nostros 87 g
Dilectio inimicorum pro hoc probatur 99 g
Diligere debemus deum 70 d
Diligit deus in tribus virtutibus temptatoribus A8 f
Diligentia dum habere opera nostra 66 f
Disciplina quadruplex in longo xez
exercitare 7x a | A7 g
Dispensator triplex fidelitate habere debet
Dispensationis potentia in tribus consistit A7 h
Divitias mundi relinquere debemus xx b
Divitias appetere non debemus 8A b
Divini status apprehendimus pro hoc 73 c
Doctrina est medicina 97 e
Docet xpc tantum 72 c
Dolor anime fuit animam languere 77 b
Divinum simitatem debemus in tribus 8A c g d
Donavit deus nobis ipsis interius et exterius 71 g
Diacones qui sociantur 91 g
Dona dei conservare debemus 81 g
Dotes anime tres 6x g in fine
Dotes corporis xez 6A c
Domus domini septem 112 a
Deus adorat in se tribus triplex 112 b

Electorum xii fructus 111 a
Electi sunt a malo compescuntur 110 a
Electi debent habere duorum et tertia consola
Electi domini sentiunt 111 a | tres 110 g
Electorum et reprobatorum distinctio habere non potest
Electi a malis omnibus defendantur 111 d | 110 a
Electorum habitus exterior deformis est 110 d
Elemosina debet habere tantum 67 a
Elemosina tres habet valitudines 67 a | 16 f
Elevare debemus in ministerio A6 b
Elongati deus a tribus corpore et anima 36 b
Esurire facit nos deus dare deo 92 b
Esurire deus sequi xpm 8A b
Exemplum pedes triplex est humanum 81 h
Errare anime tantum visibilia fit ex tribus 17 c
Exaltatus est sancto petro apostolus fuit 70 a
Exaltationis possumus triplex 70 f
Exemplis meliorum humiliamur xA e
Exemplo sanctorum nos habere deus 100 d

Exemplum bonum exhibendum est proximis 67 h
Exemplum bonum in quibus exhibere debemus 67 h
Exterius debemus corporis in difficilibus 67 f
Exercitum angelorum fratres quod nos habere debemus
Exactus quibus modis emimus 67 d | 89 h
Exercitiorum diversa mollescit ex duobus 67 f
Exercitium fratres quibus statibus intrasse competit
Exercitium angelorum ad deum fratres 90 a | que fiat
Excitus eorum peccatum sunt emendanda 7 x e
Exinanitio debet fieri deo 71 d
Exinanitio dei qualis fuit 7A e
Exhortari debemus simplices 89 e
Expiatio triplex 82 b
Extra militis orat pro peccatoribus temporalibus 112 e
Extra diversa quibus partes mundum 112 d

Familiaritas inter deum et nos consistit in tribus 2 d
Familiaritas hominis ad deum quomodo mutatur 1A e
Festinans ad eterna non semper ... 1102 m
Fiducia magna esse ad deum eligere debet 72 b
Fidelis dispensator esse debet ad ... 1A 7 g h | 16 b
Fides sine operibus non prodest 16 a 1123 a
Fidei testes tres 10 d
Finis sancti quid consideri debet 37 b c
Fides sancte in tribus exacta 1A7 d
Firmitas nos sanctificat 98 f g
Firmitas extendit in tribus 98 f g
Flagellum tunc divus quomodo debemus 6 e
Fomes est persona ipsi inclinatus 82 b
Fornicatio aperte est ... 10 g
Fornicationis 3 species 10 g
Fortitudo dei est conatus 72 g
Fortes fortiter tribulatur 79 b
Fortitudo fratres extenda est 110 c
Fructus electorum xii 111 a
Fidei articuli xii 113 b
Fidei qualitas 2 partitas 113 c

Gaudia que suscipientis debemus
quomodo sunt 269 | 1A 8 e
Gaudia celi temptationibus obtinenda sunt
Gaudere debemus fratres adversa 102 g
Gaudium spirituale in quibus consistit 94 f
Gloria vera triplex 6X a
Gloria fratres exhibenda est sanctis 100 c
Gloria eterna sanctorum triplex 6X d
Gloria electorum est ineffabilis ... 108 b
Gratia offert deus quando volentibus 1A d
Gratiam plenitudo in tribus et quibus cognoscit 79 e
Gratia multiplex descripta xA a
Gratia triplex continet nobis deus xA b
Gratia 3 dantes nobis ... xA c
Gratia debet nos habitare per tempus xA d
Gratia qui effectus operatur in nobis xA f
Gratia quod operatur in completione x 9 h
Gratia datur humilibus et ... xA e
Gratiam dei nobis infundit ... sunt
Gratia conservat ... 100 g | 86 a
Gratia mortuus subtrahit ... 103 g
Gratie subtractio mirum est 106 l
Gratia cuius ... debet 10A h
Gratitudo ad gratiam nos humiliat xA e

Honestas apta est ... 10 f
Humanitas triplex 10 f
Hostibus fratres est resistendum 91 e
Horandi sunt sancti templi 91 a
Hostibus quibus impugnamur 14 a
Humilitas tunc debet habere ad solitudinem ... 13 f
Hostes tres habemus 91 c
Humilitate humiliamur ad gratiam xA d
Humilitas surgit ex virtutibus agitare 21 b
Humilitate per tempus ... xA e
Humiliat nos ... xA e
Humilitas fratres surgit ex ... radice 21 a
Humilitas surgit ex ... 21 c
Humilitas surgit ex completione 21 d
Humilitate ornandus est ... 26 f
Humilitas profunda magnos nos efficit 10 ...

Humilitas profunda quibus se deat 5b
Humilitate deum imitari debemus 5 d
Humilitas insignes nos facit 77 e
Humilibus deus dat gratiam 77 e
Humilitatis 3es species 77
Humilitas propter tria excitata acquiritur 77 f
Humiles inter nos vivere debemus 89 g / 13 d
Humilitatem in considerationem morum deffinitum 77 f
Humilitas de ter vita religiosa 102 k / 87 e
Humiles dicuntur a deo pauperes 106 c
Humilitas contemptibilitas penalitas in
remuneratum 106 c

Ignoscere debemus offensoribus propter ... 13 e
Imitari omnium quibus penalitatibus debemus 6 a
Imitatore dei gloriosi efficimur 51 c
Imitari debemus deum in rebus 51 d
Imitatio facit sanctum 100 d
Impedimenta removere debemus 57 d
Incarnatio domini reformavit in nobis sanctam dignitatem 38 c
Incorruptibilitatem debemus ... imitari 79 d
Imitari debemus Christum in rebus 1 d
Incarnatum dominum quomodo imitemur 79 h
Incredulitas apostolorum in inferno 109 / 89 e
Infidelibus cordis compassionem exhibere debemus
Infirmitate virtuali Christi ... promissi
Infirmus ... hominem captum 106 / 13 a
Infernum considerare debemus 107 d / 109 a g
Infirmi miseria mundi penalia prefigurat
Infirmum quomodo evadamus 74 d / 78 h
Infinitum horrore temptationibus oppressi 78 d
Infirmitas nostra debet nos humiliare 62 e
Ingressus dei ad animam quando fiat 22 f
Inimicorum dilectio propter tria probatur 99 g
Inimicitias dei et omnium creaturarum peccator incurrit
Innocentibus celum est apertum 95 / 109 b
Innocentium pudor qualis sit 77 c
Innocentia custodire debemus 82 a
Innocentibus tribulari debemus 102 g / 76 g
Intelligentia rebus invisibilibus de
Intentio recta humana et in operibus nostris 66 d

Interiora per tria servare debemus 76 g
Interiora considerare debemus 107 f
Jocunditas visibilium creaturarum facit animam 17 c
Johannes vox Christi per tria 48 a
Ire dei quomodo resistere possit homo 8 a
Jubilus quid sit 99 f
Judicare debemus nosmetipsos 32 d
Judicium tempore iuxta corporis et anime est hominem 94 f
Judicium extremum si cogitamus cogitationes
malas superamus 107 c / 92 c
Judicare deus nosmetipsos quamvis mules sum
Judicare pie debemus proximum 92 d
Judicium Christus exercebit super nos deus 108 b
Judicium Christus quo offendimus deum fiet 108 b
Judicium Christus corporis exercebit in anima 108 e
Judicatur anima statim post mortem per Christum 108 e
Judicium corporis et anime quomodo fiat 108 g
Judicatur anima secundum pondus et mensuram 108 f
Judicium districtum evadimus per tria 108 l
Judicium timendum considerare debemus 107 c
Jurisiurandum servare debemus 512 f
Justicia quibus exerciciis acquiratur 3
Justicie 3es fructus sunt utilitates 3 f
Justicia attingitur per vii gradus 16 a
Justicie estuales in quo consistit 101 f
Justi rebus in die dei 16 g

Labores sunt fugere non possumus 93 b
Labor est triplex scilicet temporalis eternalis
infernalis 93 c
Labor temporalis bonus ad tria utilis 93 c / 94 d
Labor penitentie quibus consideracionibus leviguatur 9 a
Labor penitentie facilis est 94 a
Labor penitentie brevis 94 a
Labor penitentie consolatione leviguatur 94 a
Labore penitentie retributionis magnitudo al
Labor requirere que levitatem 94 a
Labores inutiles fugere debemus 94 b
Laborum nostrorum merces est deus 94 d
Laboriose faciunt nos opera sapientia 47 f
Laborare debemus in quiete 94 b c

Lacrime pure sufficiunt nos ·99· b
Lacrimarum fructus multiplex ·99· c
Lacrimarum 3us effectus ·99· d
Lacrime habent 3s proprietates ·13· b
Languor amor quid sit ·77· h
Languoris causa ex quibus causatur effectibus ·77· g
Largus est deus ·37· a / ·27· f
Latitudo spiritualis in quo consistit ·70· d
Laudare deum debent devoti ·89· b
Laudare deum debemus continue ·89·
Laudare debemus per creaturarum speculationem ·97· h
Laudare debemus deum ex beneficiorum recordatione ·97· g
Laudare debemus deum pro hiis que in seipso operatur ·97· b
Laudare debemus deum in spe nostre glorificationis ·97· l
Laudare debemus deum in suis [illegible] ·97· m
Laus triplex que a perfectis offertur deo ·97·
Laudum consequitur gratia quibus modis incipere ·97· n
Legendum quomodo sit ·100· b
Lectio accipitur multipliciter ·100· sententes ·83· b
Leo sex habet proprietates nobis moraliter convenientes
Leticia spiritualis in quibus consistit et pro tam acquirenda
Liberi arbitrii libertas ostenditur ·17· b ·99· f
Leticia copiosa habetur in vita eterna ·102· d
Ligatus dicitur esse peccatores ·6· d / ·73· c
Locutio dei ad animam triplex ·76· d
Locutio dei lenificat animam ·76· h
Lucta quibus modis accipitur ·80· d
Luctari debemus cum actibus [illegible] ·78· b
Luctari debemus cum tentationibus nostris ·78· b
Luctari debemus cum corpore ·78· d
Luctari debemus cum mundo ·78· f
Luctari quando debeamus ·60· a
Lucta qualis sit ·60· c
Luctam continuam debet ·60· d
Lumen divinum per tam apprehendimus ·27· a
Lumen triplex ·27· d / ·80· f
Lumen progressum ·27· f
Lumen ingressum ad beneficia intuetur ·27· f
Lumen progressum diligit deum propter se ·27· f
Lumen egressum ad penitentiam descendit ·27· f
Lacrimarum sex genera ·117· fa
Lumen habet in se tria ·117· c

Magdalena quare inventa apparuit ·74· a
Magnanimes ut sumus [illegible] ·27· a
Magnanimes esse debemus de [illegible] ·7· f
Magnitudo sanctorum triplex ·3· b
Magnitudo triplex corporalis moralis spiritualis ·70· a
Magni spirituales quomodo fieri possimus ·70· b
Magni esse debemus apud deum pro [illegible] ·77· a
Magnos nos tam [illegible] ·3· c d
Mala commissa considerare debemus ·107· b
Maledictio triplex peccatorum ·109· h
Maledictio quadruplex mulierum ·80· d
Maledictum sunt opera peccatorum ·104· h
Malo triplici subiacemus ·37· f
Malum triplex fugere debemus ·87· b
Malorum resistentia nos sufficiunt ·98· g
Mandata observanda sunt per tam ·16· c
Mandat nobis deus triplicia ·88· a
Mandata servare debemus ·98· c
Mansionem in nobis spiritus sanctus pro tam [illegible] ·72· d
Mansuetudo quid sit ·101· d
Mansuetudo in quibus debet exerceri ·101· d
Mansuetudo est nobilis virtus ·101· d
Maria vij proprietates [illegible] quiescens ·71· d
Martirio tam eterna [illegible] ·9· f
Martiribus celum est apertum ·103· c / ·9· c
Martirium [illegible] pro [illegible] reputatur ·126· f
Martires esse debemus pro tam eterna ·67· d
Martirium sufficiat ·99· g h / ·98· b
Martirium pro tam recompensatur ·99· g / ·106· a d
Martirium est afflictio cotidiana ·98· b
Martirium spirituale ex quibus consistat ·17· a
Medicis quibus sanat nos deus ·97· c
Meditatio [illegible] amore dei ·100· l
Melioribus aptari [illegible] ·77· f
Medicinis [illegible] ·10· b
Mercedi tam gratia ·99· h / ·111· h
Meditandum quid sit ·100· l
Mercedis duo principia ·74· [illegible] a
Meta sanctorum in quibus consistit ·7· c
Miracula sanctitatis sunt signa ·67· b
Miseria [illegible] ·73· c
Mors domini nobilis est ·27· a
Mors domini necessaria est ·27· b

Misericordes debemus esse ad proximos 32 d
Mirabilia vij exhibet nobis deus 21 c
Mulieres viri duxerunt apostoli post christum xx e
Multiplici disciplina adhibet deus 38 d
Mori cum christo qualiter debeamus 6 h
Mori cum christo si volumus a quibus delectationibus separemur 86 f
Mors peccatorum quare sit mala 103 c
Mortem suam nobis deus celare instituit 73 a
Mortem mediocres quare sunt 103 f
Mortuus gratia subtrahitur tribus modis 103 g
Mortuus debemus comparari 103 | 103 a
Mortuus ut subveniamus deus fit homo
Mortuum vivificat tribus modis 103
Mortuorum in gratia 103 a
Mortuorum malorum in gratia 103 a
Mortuorum valde bonorum in gratia 103 d e
Mundana considerare debemus 33 e
Mundicia cordis nos sanctificat 18 d
Mundicia pertinet consequentem ex vij 98 e
Mundicia cordis triplex 101 g | 89 g
Mundum speculantibus tria sunt displicentia
Mundus relinquendus est 33 e
Mundus displiceret ex quibus 1 c
Mundum debemus considerare 79 g
Mundum debemus cognoscere 78 g | 78 b ^ vota
Mundus quid sit quomodo sit ad quod constitutus
Mundo debemus renunciare 78 f
Mundus non sufficit desiderat instat 78 f
Mundum supplantare debemus 78 f
Mundo quomodo renunciamus 91 e
Multi sunt vocati pauci electi 37 a
Mala vij ex peccatis tenemus 112 a

Natura venit ad nos deus xi f
Natalium nostrum diversitate consideremus debemus 79 d
Negociatores fideles quibus talentorum tria premia consequuntur 1x f
Negociatorem infidelem quibus talentorum que mala sequantur 1x g

Nobiles eramus ex quibus existimus 71 b
Novitas quae est 83 c
Nuncios xpistus mittit nobis deus xi d
Negocium nostre salutis per xpistum agitur xi c
Nunciare debemus omni tempore 72 e

Obediencia dei de officio 88 a
Obediencia offensa de qua est dicit
Obediencia debet esse velox 88 b | 88 b
Obediencia debet simplex et strenua 88 b
Obediencia perfecta vij debet habere conditiones 96 a
Obediencie nostre solum deus debet esse causa 96 b
Obediencia debet esse humilis 96 d
Obediencia debet voluntaria esse paciens et fidelis devota 96 d c
Obediencia debet esse perfecta 72 d
Obediencia extenditur in duobus 72 d
Obediencia debet esse divina dilectione roborata 96 h
Obediencie consilium dant seculi religiosi 63 d
Occultatione duplex 90 c
Odor dei sentitur animam languentem 77 a
Offensa dei extimanda est 2x b
Offensus se deus quibus signis demonstrat 109 c
Offensa sit deo cum summa cautela xi g
Omnes debet potentes esse 83 f
Opera bona templat existat 16 d
Opera Regni actus | 19 b
Opera nostra ut in gloria sit deo tria dicit habere
Opera nostra dicit esse fidelia 19 b
Opera nostra prius dicit esse utilia 19 c
Opera nostra dicit habere difficultatem 19 d
Opera tentationis tanta indiscreta 23 a
Opera bona multiplicanda sunt 21 c | 32 c
Opera nostra spiritus sanctus facit ad similitudinem x
Opera nostra tenet indiget vigilantia x2 d
Opera fortia agimus ex consideratione sui x2
Opera nostra quomodo ordinari debent 78
Opera nostra bona nos sanctificant 98 h
Opera Requie labor | nobilitati 102 e
Opera nostra bona dicit continue multiplicari
Opera peccatorum sunt maledicta 109 h

Opera electorum dicuntur multiplicari 109 h 90 e
Operatione assimilari debemus deo 73 d
Operari debemus non ficticia 106 g
Operari debemus constanter 108 e
Operari debemus continue 101 g h
Operari debemus frequenter sapienter diligenter 110
Operum nostrorum inspectio tribulatum nos erigit
Operum nostrorum perfectio in tribus consistit 86 a 119 a
Operum nostrorum multiplicatio nobis concedit 1109
Operis quolibet boni 3a habet radices meliores 111 h
Opera nostra constituit pro bono fit tantum non fit 66 g
Orationes ornandi et cordis thalamus 26 c
Orationis 3o sunt species 82 e
Orabilis inter nos vivere debemus 89 g
Oris custodia triplex 78 c
Ornandus est cordis thalamus pro sex 26 a
Ociosos tunc fruuntur esse efficaces 112 g

Pacem servare debemus 101 y
Pacem inter nos habere debemus 29 f
Patientiam habebant apostoli in passione
Patientiam habebant apostoli propter tria in passione 88 d
Patientia triplex 87 h
Patientiam habere debemus in tribulatione 79 et 71 a
Patienter ferre debemus adversa 98 k 81 g
Pascendi sunt fideles 3or 70 b
Passibus quibus promovet nos deus 72 b
Passionum peccatorum triplex differentia 19 f
Passione dura debemus imitari deum 71 d
Passiones cordis debemus supplantare 79 c
Passiones nostre propter tria sunt decorande 86 a
Passione dum quis temptatur imitari debet 88 b
Passio duplex nos cruciat in acto
in elongatione 87 e
Pecis xpc obligatum propter peccata 118 b
Passio xpi triplicem nobis contulit uti
litatem consistit 18 c 80 h
Paupertatis assimilantur dum religiosi 63 d
Pauperes esse debemus 86 b
Paupertate debemus sequi xpm 81 b c
Paupertas voluntaria est pollens in merito 99 h
Paupertas vera tria debet habere 101 b 106 b
Paupertate nil nimium reprehensa 106 b
Paupertas vera est in humilitate contemptibilitate
et penalitate 106 c
Peccatum tribus modis perficitur 1 a 28 a
Peccatorum perpetratio tribus modis fieri solet 8 a
Peccatum duo perficiunt 9 a
Peccata propter tria sunt emendanda 28 c 62 b
Peccatis debetur satisfactio quinque 28 d
Peccata emendari dicuntur excitatores quorum 28 e
Peccata emendari dicuntur offensorum remissione 28 f
Peccatorum a deo remissorum duo testes 108 f
Peccatum surgit a tribus radicibus 9 a
Peccata nostra considerare debemus 33 b
Peccatorum in gratia 79 b
Peccatum mortale fugere debemus 81 b
Peccati contritio displicentia remissio
simul sunt tempore 82 c
Peccatorum vincula quomodo solvuntur 62 a
Peccata possumus emendare propter tria 62 b
Peccata studiose sunt emendanda 62 b c
Peccator indicatur in prodesse mundo et mensa
Peccatum triplex impedit nos a bono 110 c 108 f
Peccatum originale multa sortitur nomina 97 c
Peccatorum quibus mali servus 109 a
Peccata commissa considerare debemus 107 b
Peccatis nostris cur deus tantum offendatur 109 d
Peccatoribus anima separatur a deo 109 e
Peccatoribus maledicit deus 109 h
Peccatorum opera maledicta sunt 109 h
Peccatorum anime obliviscuntur ad peccandum 109 g
Peccatores non sunt participes bonorum ecclesie 109 h
Peccatorum fructus sperant regna celorum 109 h
Peccatum in tribus locis 118 c
Peccatores eternaliter dampnantur 109 y
Peccatores tormentum sustinent 86 g
Pena eterna generalis dicitur propter tria 18 g
Penalis debet esse vera paupertas 106 c
Pena vera debet habere omnia 98 e 83 c
Pene magnitudinem mortua animam sustinere debemus
Pene lacrime sufficiunt nos 99 b
Peccatores tria subire dicuntur 86 h
Pene pudorem alius sit 71 b

Peiteo dei telis ligatu 2 oratu. 13. d
Penitentibus celum apitur . 9. d. | 103 e
Perfectio duplex 72. h
Perfectio triplex 73 g
Perfectio ex actione passionis deuotionis 16. l
Perfectio inter sunt nos deos 713 g
Perseuerat perseuerans usque in perfectione 62. d
Petitiones sanctorum deus exaudit 6x. b
Petri ex festum ex tunc exaltatione 30. a
Pietatis exhibeat in perfectio 1
Pietatis ingenium vnum confirmat 7a. c
Pietatis opera interiorum inpedimenta 89 e
Placet deo in nobis tamen moraliter intellectum 3. d
Placet nobis deo unum cognoscitur 3. d
Potestes de dei sup tamen 71 g
Potestes de possumus fit deum 4. 9 | 23 a
Potestas . de illustrat deus veniens ad animam
Potestatibus celestibus in societate 91 d
Precepta sunt custodienda 63. b
Predestinatio 110. b | 3 anima
Predicatio fecunda est per aucte auditorum
Predicator dei loquitur verbum dei 78 d
Predicabat apostoli sine labore terrore et errore xx. c | 6x g
Primum ex sensuale animale 2 spirituale
Primitiones ubi in glorioso sunt 6x e
Presentia dei desiderare debemus 32. a
Principatum spiritualem 2 secularem constituunt 71 a | 72 a
Principatum ex Jude zabulon neptalim
Principes Juda zabulon neptalim quo fieri possumus 72. b
Principium sed inter tamen habet exercitium 12 a
Principatibus celestibus in societate 91 f
Principes quo fieri possumus 91 f | 13 c
Perfecisse nos cognoscitur ex tribus signis
Perfectum pudor quo sit 77. d
Proficere x1
Promoueria sunt accipienda 37. c
Promoueri debemus nos invicem x9 g
Promouet nos dei quibus passibus 32. d
Pactum bonum sanctificat nos 98 c
Prorsus apassio aspolli inuicem 9 f
Proximum qui vicerit sufficiendo adsit 12 d
Proximo ignoscere tamen volunt 13 e
Proximum pie debemus iudicare 92 d
Proximo bonum exemplum in tribus dare debemus 67 h
Proximus in quo exercitio datum est nobis 19 c
Proximum inimicum tamen mensura dilige sicut 19 d
Prudentia dispensationis in tribus consistit 13 h
Pudor multiplex 77. b
Pudor sunt mater lingue 77 l
Pueri etiam per quia exacta 13. b
Purgare deus interiora mea 78. c 13 16 h
Puritas quo in nobis placet 1 b
Puritas destruit per xor mala 13 g
Puritate ornamus est cordis thalamus 26 a
Puritate deus angelos mittit x9 b
Puritatem quo in nobis placemus 89 c
Puritate in anima habere debemus 108. b

Qualis debeat esse quem deus Visitare dignatur 13 a
Quatuor a malo liberaunt xpc mundum 8 a

Radix 3º habet operationes per

Ratio quieteres 110 b
Rebus quo uti debeamus 71 h
Recedendum est a mundo 21. b
Recolatio quo esse debeat x b
Recede dei a the 8a a b
Recordatio acceptare deo tamen x c
Recordatio 3 utilitates x. d
Redemptionis inne opus secule cogites 7a e
Regnum celorum considerare debes 33 g
Regnum celorum per tribulationem consistit 79 a
Regnum celorum est in nobis datum 73 a 93 a
Regule vocat ad quo nos obliget 37 b
Religionis status ex 72 a | 79 a
Religiosa vita per tribulationem edificatur
~~Religiosa triplex glia~~

Religiosa vita scripture debet habere 3b
Religiosorum fratrum gloria 6x d q[uere] [virtutis] 102 h
Religiosam vitam timor edificat 100 g
Religiosa vita debet esse virtuosa 102 h
Religiosorum fratrum consilium 63 d
Reliquie dei 3b et corporis 12 animarum 36 a
Remissoria clausule dei 16 b [1]2x f
Remissione offensarum penitentia sic emendanda
Responsorum nostrum misericordie dei timor habet duo
Res quomodo pro fratribus ponere dea 28 [103]
Rebus abditis dei 16 b
Remissionis peccatorum duo testes 108 d
Item tria 109
Renunciacionem fratrum pro fratribus recipimus 16 f
Renouare nos volens deus quod fecit 7 a
Renouat nos deus permittens firma 7 e

Salutis nostre negotium quatuor modis agitur x1 c [39 c]
Salutacione nova maria debuit salutari
Sanat nos deus dupliciter 97 d
Sanat nos deus tribus mediis 97 e
Sanat nos deus quadrupliciter 97 e
Sancti nobis proponuntur pro forma 3 a
Sanctitas vite gloriosum facit homines 6x f
Sanctificatum pro se 28 a / 19 b
Sancti etiam pro quibus 98 b
Sancti exauditur a deo 6x b [6x a]
Sancti glorificantur tripliciter a deo in hac vita
Sanctificabantur antiqui tribus deo dividere vi
Sancti homines vocantur dii 13 a [Nota] 99 a
Sanctorum suffragiis indigemus 17 b [anima]
Sanctorum memoria quod nobis quod nobis confert 100
Sanctorum sancta gratia fratrum agitur vita 82 e
Sanctorum exempla nobis legere debemus 100 d
Sapientia quid sit x1 d
Sapientia triplicia extra acquiritur x1 d
Sapientes esse non debemus x1 c
Sapientia qua utilitas confert ea habenti x1 e
Sapientia facit nos efficaciter laborare x1 f
Sapientia confert nobis sapores omnium fructus x1 g
Sapientia haec debemus laudare 108 c
Scorum [sanctificatis] efficax pro ea 29 a
Sanctificaciones maxime sunt tres 82 b
Scientia sancta et perfecta de rebus quod sit 7 a [1x b]
Scientia plena et perfecta marie in rebus consistit
Scientia gloriosum facit homines 6x d
Scientia dei et hominum differunt x1 g
Sanat nos deus pietate propria 97 e
Satisfactio pro peccatis 109 g 2x d
Sancte debemus nosmetipsos 1x c
Sancte plenitudo constat ex x[?] 92 f
Scriptura nobis deus mittit 7 [ ] x1 e
Scripta sacra omnibus statibus convenit 7 [ ] a
Secularis vita et laboriosa et strenuosa periculosa 102 a
Sensus requirere tractata 1x a
Sensus quomodo sunt ab illicitis retrahendi 101
Sensus quomodo sunt ad bona obiecta trahendi 1x c
Sensus plurimi nobis sufficit 29 [ ]
Sensus plurimi quibus exercitiis conservantur 29 f
Sensus corporales separare sunt debiles a mentibus ad animam 23 c
Sequi debemus deum in rebus 8a c [9] c
Sequendum christum dupliciter 1a g
Seraphin ardore amoris habuit 92 g
Sidus fieri possumus deo 73 b
Sidus esse possumus reparacionem deo 73 d
Sidus esse debemus deo in virtutibus 73 e
Sidus etiam deo pro tribulacionem 79 a
Simplicitas triplex 13 c
Simplicitatem quam in nobis placuit 89 c
Simplicitate dei angelos imitamur 89 c
Simplicitatem exhortamur deus x1 g
Sobrietas custodit in rebus 108 b
Socialiter vivere nos vult deus 89 g
Sol habet vii proprietates contra christe 11 a
Solus dicitur autem in istis et modo 8 [ ]
Solitudo duplex 36 c [ ] b
Sorte sua sit nobis deus in nomine 31
Spes in ira eligere debemus ad deum 72 b
Spes in ira ea sufficitur 83 f [ ] 18
Speculari debemus mundi delectabilia nos obiecta
Spes sancta perfecta nobis sufficit 28 d

Spiritus sanctus quando veniat et recedat 28 e
Spiritus sanctus ad nos veniens tres bene-
dictiones secum affert 32 e | 100 c
Spiritualis latitudo longitudo in quo consistat
Spiritus sancti effectus sunt in nobis sex 21 f
Spiritum sanctum nos sperare debemus 19 h
Spiritualis vita debet esse sponsa fe-
cunda vel virtuosa 102 e
Sponsa sua spirituali de bonis domus 17 f
Stabiles esse debemus in dei adhesione 84 c
Statum divini apprehendimus per ta 73 b
Stelle vii significantur 82 a
Status summi quid sit 6x g
Sufficientibus divina celum et appetitum 9 e
Stabile debemus tam in corde 117 c
Sufficientia iniuriarum exposita nimio 9 f
Superfluitas sordidatas vitale deus 71 b
Superfluitas corpori necessarie deus 67 e
Supplicatio pro peccatis et venia 2x g
Spes scrivit ad integritatem donum spiritualium 113 d

Thalamus cordis et ornatus pro vi 26 a
Talentis vel sensuum quomodo
negociandum sit 1x a b
Talentorum summa factum exigit 1x b
Talenta quinque quod sit ad lucrum ponere
Talenta quinque posita ad lucrum | 19 a
ponimus quando furtis tollatur 19 g
Temptanti a Christo 18 a
Temptant nos septem 12 b
Temptationibus quomodo resistamus 12 c | 12 d
Temptationes vicerat christus vii forma
Temptationes ut vincamus quomodo nos munimus 18 a
Temptationes qui vicerit et bonus a deo accipit 18 f
Tempus quomodo observemus 19 e f
Terreorum abdicatio nos dei in mundo 87 e
Terreorum abdicatio nos nobilitat 71 b
Terrena a nobis elongare deus 87 d
Testamenti veteris archa et 81 c
Testamenti novi archa et 81 c
Timidis inferni et captivi 10 c

Timor domini ~~ostendit nobis~~ quomodo acquiritur 11 b
Timore domini ostendit nobis sapientia 71 e | 100 e
Timor domini ostendit nobis gratiam 71 d
Timor occulti dei iudicii nos humiliat 21 c
Timor domini magnos efficit nos 11 b
Timor domini christi servus operatur in nobis 11 c
Timor et amor sustinet nos 100 e
Timor quomodo ingrediatur regia per regia 100 f
Timoris tres servus 100 g
Tribulationes gaudere fratre deus 73 f
Tribulationes nimia pro christo 79 a | 98 l
Tribulationes cessat cessare gratia 79 b
Tribulationes augetur propter tam 79 b
Tribulationes nimias ferre debemus
mortem sustinet amatur 86 g
Qui gratiale moritur gaudet 102 g
Tribulationes patienter fratre deus 88 d
Tribulationum sufficientia exposita nimio 98 k
Tribulationum christo est 98 k
Tribulationes constat sufferre deus 108 f
Tribulationes quibus inferat 98 c
Tribulationes gratiant virtutes 98
Tribulationis dei utilitas 98
Tribulationis dux status tempus eternale 98
Thronis quibus exterius assignatur 92 a b

Ve templa beati virgo canit 39 a
Venenosa inferni et capti 10 h
Venerandi sunt sancti 100 c
Via dei per christum nobis ostendit 7 a
Via dei sicut scriptum omnibus ostendit 7 b
Via dei nobis bonorum exemplum ostendit 7 c
Via dei ipse nos deus precedens ostendit 7 d
Victus sobrius nos sustinet 29 a
Victus sobrius humanum tribuit 29 b
Victus in deo esse teneris 101 f
Vigilare debemus semper 82 d
Verecundia triplex notabilis 74 b
Vires serpentis quod serpens consequitur 12 d
Vicerit deum quod consequitur 12 d
Vires dyabolum quod consequitur 12 d

Vitula pctorum quo soluitur 62 a
Virtuosi efficimur ex tribus rebus 49 b
Virtutibus angelicis quomodo socientur 41 c
Virtutum exercicia a multis sanctis theologis dantur 102 e
Virtutibus dominus assistere debemus 73 e
Virtutes nos nobilitant 71 m
Visionum pueritia cuius et quale fuit 17 c
Visio diuina spiritualis premium est sanctorum 6x g
Visio delectabilis in quibus consistit 40 b
Visitat deus quemadmodum diuersimode 23 e
Visitacio dei nos nobilitat 41 f / 71 n
Victoris triplex effectus 117 f
Visitacio dei per subiectum tenuiter 61
Vita sancti ornandus est cordis thalamus 26 a
Vita secularis spiritualis et eternalis 102 a 2
Vita sanctorum triplicem habet statum 102 e
Vita triplex actiua contemplatiua afflictiua 88 e
Vita sancte cum quibus libaminibus deo offeratur 88 d
Vita eterna est quieta et deliciosa 102 m
Vita eternalis habet leticiam copiosam dignitatem
gloriosam 102 d
Unguentum triplex exhibet dominus 71 a
Unde deus illos nobis ordinat societatem humilitatis 89 g
Unio dei nostri cum deo facit nos deos 73 a
Vocat nos deus ad Christum 2 a
Vite sancte medium habet Christum ex tota 17 c
Vocata venie premittit ix modis 31 c
Voluntas bona quibus comprehendi 37 18 b
Voluntas nostra quibus voluntati diuine conformatur
Voluntatem dei facere l meretur 40 e 73 b 18 d
in passione laboriosum est 16 e
Voluntas propria consistit in quibus 18 e
Voluntatem propriam debemus offerre deo 16 d
Voluntatem dei in duobus facit deus 81 f
Voluntatem promptam deus operari opera nostra
Voluptati carnis est resistendum 1 b l 18
Voluptatibus delectationum fugere debemus x7 b
Vota offerenda sunt cum tanta cautela x1 g
Vox vocis Johannes baptista x8 a
Vox domini in veritate semper audienda quando
significet quod doceat x8 b c
Utilia domini et proximis opera nostra 19 c

Xpristus se exposuit dupliciter 17 g
Xpristus operatur pati in nobis 111 b
Xpristus imitandus est in quibus 2 c / 8 a c
Xpristus sol ortus a Christo male libiantur mundum 8 a
Xpristus in nobis ortus sol facit nos propriam
fecunditatem cognoscere 8 e / 18 g
Xpristus sol in nobis ortus humilitate nostra exaltatur
Xpristi quantitas quod in nobis conferat utilitatis 111 c
Xpristus crucifigi tunc probatur 87 h
Xpristus dimittit pro nobis Christi 112 d

Ymolatio interna est apta 10 g

Explicit tabula 1[?] mensis anno 1[?]
quoniam feria 3a [?] Christi
[?] pro eius descriptore semper
orentis ex caritate pro ipso